Vieţile Sfinţilor

Vieţile Sfinţilor, publicate aici, au ca sursă cele 12 volume "Vieţile Sfinţilor" apărute între anii 1991 şi 1998 la Editura Episcopiei Romanului şi Huşilor (volumele consacrate lunilor septembrie-aprilie) şi apoi la Editura Episcopiei Romanului (volumele consacrate lunilor mai-august).

Notă: Luna septembrie apare la început pentru că anul bisericesc începe la 1 septembrie.
Aceasta este şi ordinea apariţiei celor 12 volume menţionate mai sus.

Volumul III

(noiembrie)

Vieţile Sfinţilor pe luna noiembrie

- Sfîntul Apostol Filip
- Sfîntul Grigorie Palama

Ziua a cincisprezecea

- Sfinţii Mucenici Gurie, Samona şi Aviv
- Sfîntul Preacuviosul Paisie de la Neamţ

Ziua a şaisprezecea

- Sfîntul Apostol şi Evanghelist Matei

Ziua a şaptesprezecea

- Sfîntul Ierarh Grigorie, Episcopul Neocezareei

Ziua a optsprezecea

- Sfîntul Mucenic Platon
- Sfinţii Mucenici Roman şi copilul Varula

Ziua a nouăsprezecea

- Sfîntul Prooroc Avdie
- Sfîntul Mucenic Varlaam Bătrînul
- Cuvioşii Părinţi Varlaam şi Ioasaf din India

Ziua a douăzecea

- Sfîntul Ierarh Proclu, Patriarhul Constantinopolului
- Cuviosul Părinte Grigorie Decapolitul, ale cărui moaşte se află la Sfînta Mînăstire Bistriţa-Vîlcea
- Sfinţii Mucenici Evstatie, Tespesie şi Anatolie

Ziua a douăzeci şi una

- Intrarea Maicii Domnului în Biserică

Ziua a douăzeci şi doua

- Sfinţii Apostoli Filimon, Arhip şi Apfia
- Sfînta Muceniţă Cecilia şi cei împreună cu dînsa, Sfinţii Mucenici Valerian, Tivurtie şi Maxim

Ziua a douăzeci şi treia

- Sfîntul Ierarh Amfilohie, Episcopul Iconiei
- Sfîntul Grigorie, Episcopul Acragandiei
- Sfîntul Antonie de la Iezeru-Vîlcea

Ziua a douăzeci şi patra

- Sfîntul Mucenic Clement, Papă al Romei
- Sfîntul Mucenic Petru, Arhiepiscopul Alexandriei

Ziua a douăzeci şi cincea

- Sfînta Mare Muceniţă Ecaterina
- Sfîntul Mare Mucenic Mercurie

Ziua a douăzeci şi şasea

- Cuviosul Părinte Alipie Stîlpnicul
- Cuviosul Părinte Stelian Paflagonul
- Sfîntul Ierarh Iona, Arhiepiscopul Novgradului
- Cuviosul Nicon, ucenicul Sfîntului Serghie de Radonej
- Cuviosul Varlaam, egumenul Pecerskăi

Ziua a douăzeci şi şaptea

- Sfîntul Mare Mucenic Iacob Persul
- Cuviosul Părinte Grigorie Sinaitul

Ziua a douăzeci şi opta

- Cuviosul Părinte Ştefan cel Nou

Ziua a douăzeci şi noua

- Sfîntul Mucenic Paramon şi cei împreună cu dînsul
- Cuviosul Părinte Acachie Ascultătorul

Ziua a treizecea

- Sfîntul Apostol Andrei, cel întîi chemat

Viaţa şi minunile Sfinţilor Doctori fără de arginţi şi făcători de minuni Cosma şi Damian (1 noiembrie)

Sfinţii Cosma şi Damian erau fraţi, de neam din Asia, avînd tată păgîn şi mamă creştină, anume Teodotia. Aceasta, după moartea bărbatului ei, a trăit în văduvie, avînd vreme liberă şi fără piedici şi a slujit cu sîrguinţă lui Hristos, închinîndu-şi toată viaţa lui Dumnezeu. Ea s-a făcut ca văduva aceea pe care o lăuda Apostolul, cînd zicea că *văduva cea adevărată şi singură nădăjduieşte spre Dumnezeu şi petrece în rugăciuni şi în cereri, ziua şi noaptea.*

Deci, precum vieţuia Teodotia, cu plăcere de Dumnezeu, aşa îi învăţa şi pe iubiţii săi fii, Cosma şi Damian, căci i-a hrănit cu bună învăţătură, în credinţa creştinească şi cu dulceaţa dumnezeieştii Scripturi, povăţuindu-i spre toată fapta bună. Iar ei, venind în vîrstă desăvîrşită, petrecînd în legea Domnului şi deprinzîndu-se în viaţa cea fără de prihană, s-au făcut ca doi luminători, strălucind pe pămînt cu faptele cele bune. Pentru aceasta au şi luat de la Dumnezeu darul tămăduirii, dînd sănătate sufletelor şi trupurilor, vindecînd tot felul de boli, tămăduind toate neputinţele şi izgonind duhurile cele viclene.

Dar ajutau nu numai oamenilor, ci şi dobitoacelor şi nu primeau nimic pentru aceasta de la nimeni, căci toate acestea le făceau nu pentru avere, adică să se îmbogăţească cu aur şi cu argint, ci pentru Dumnezeu, ca să arate către El dragostea lor, prin dragostea cea către aproapele; nici nu doreau slava omenească prin aceste tămăduiri, ci slava lui Dumnezeu. Ei tămăduiau neputinţele pentru slava numelui Domnului lor, Care le-a dăruit puterea de a tămădui. Dar nu cu buruieni, ci cu numele Domnului izbăveau de boli, fără plată şi fără să aştepte mulţumire, împlinind porunca Celui ce a zis: *În dar aţi luat, în dar să daţi*. Pentru aceea au fost numiţi de cei credincioşi, doctori fără plată sau fără de arginţi. Astfel, petrecîndu-se viaţa lor cu bună credinţă, în pace s-au sfîrşit. Şi nu numai în viaţa lor, ci şi după moarte s-au preamărit prin felurite minuni, pentru care se cinstesc de Biserică cu pomenirea cea de peste an, ca nişte calzi folositori şi doctori, apărători ai sufletelor şi trupurilor noastre.

Iar despre viaţa lor cea bună şi despre tămăduirea cea fără de plată, există o astfel de povestire: O femeie oarecare, cu numele Paladia, zăcînd pe patul durerii de mulţi ani şi neavînd nici un ajutor de la doctori, a auzit de aceşti sfinţi că tămăduiesc toate bolile, şi a trimis la dînşii cu rugăminte ca să vină la ea, căci era aproape de moarte. Sfinţii, ascultînd rugămintea, au mers în casa ei şi îndată femeia, după credinţa sa, a dobîndit tămăduire, prin venirea la dînsa a Sfinţilor doctori şi s-a făcut sănătoasă, slăvind pe Dumnezeu, Cel ce a dăruit robilor Săi un dar al tămăduirii ca acesta. Fiind mulţumită de acea milă a doctorilor, a vrut să-i răsplătească cu daruri. Dar aceştia n-au vrut să ia, că niciodată nu luaseră nimic de la nimeni, fiindcă nu vindeau darul pe care îl aveau de la Dumnezeu.

Deci, femeia a cugetat ca măcar pe unul dintr-înşii să-l silească prin rugăminte, să primească de la dînsa cît de puţină răsplată; şi, luînd trei ouă, a venit în taină la Sfîntul Damian, rugîndu-l să ia de la dînsa acele ouă în numele Sfintei Treimi. Iar Damian, auzind

de numele lui Dumnezeu în Treime, a luat de la femeie acel mic dar, pentru jurămîntul ei cel mare, prin care l-a rugat.

Sfîntul Cosma, înştiinţîndu-se de aceasta, s-a mîhnit foarte mult. Apoi, sosind mutarea din viaţă a Sfîntului Cosma, acesta a poruncit, aproape de ieşirea sufletului din trup, să nu fie pus Damian lîngă dînsul, cînd se va sfîrşi, pentru că a călcat porunca Domnului şi a luat plată de la femeie pentru tămăduire. Deci, odihnindu-se în Domnul, Sfîntul Cosma, după cîtăva vreme a venit şi ceasul sfîrşitului lui Damian, mutîndu-se din viaţa aceasta vremelnică la cea veşnică. Iar oamenii chibzuiau unde să-l îngroape, că ştiau porunca Sfîntului Cosma şi nu îndrăzneau să pună pe Damian lîngă fratele său. Şi fiind ei în nepricepere, a alergat îndată acolo o cămilă, care fusese mai înainte îndrăcită, şi pe care o tămăduiseră sfinţii. Aceea a grăit cu glas omenesc că, fără îndoială, să-l pună pe Damian aproape de Cosma, de vreme ce nu pentru plată a luat de la femeie acele trei ouă, ci pentru numele lui Dumnezeu. Şi aşa cinstitele lor moaşte au fost puse împreună, la locul numit Firaman.

Odinioară, un bărbat oarecare din acele locuri, în vremea secerişului, a ieşit să-şi secere holda şi, slăbit de arşiţa soarelui, a mers sub un stejar să se odihnească şi, culcîndu-se, a adormit greu. Ţinînd gura deschisă, venind un şarpe, i-a intrat în gură şi în pîntece. Apoi, deşteptîndu-se omul, nu ştia ce i se întîmplase şi, mergînd în ţarină, a secerat pînă seara, apoi a venit la casa sa şi, după cină, s-a culcat. În timp ce se odihnea, şarpele a început a muşca cele dinlăuntrul lui. Iar el striga de durere şi, deşteptîndu-se toţi şi alergînd la dînsul, îl pipăiau şi nu pricepeau de unde vine acea durere. Iar el a strigat cu glas mare, zicînd: "Sfinţilor doctori, Cosma şi Damian, ajutaţi-mă!" Şi îndată ce au sosit sfinţii, l-au adormit, încît şarpele să iasă pe aceeaşi cale pe unde a intrat. Dormind omul iarăşi cu gura deschisă, prin rugăciunile Sfinţilor Cosma şi Damian, cu puterea lui Dumnezeu au scos şarpele din om şi, ieşind acesta din gura lui, toţi cei care se aflau acolo s-au înspăimîntat de acea minune înfricoşătoare. Apoi, ieşind şarpele, îndată s-a deşteptat omul acela şi s-a făcut sănătos desăvîrşit, cu ajutorul sfinţilor celor fără de arginţi.

În acelaşi loc era un alt bărbat, pe nume Malh, ce locuia aproape de biserica Sfinţilor doctori Cosma şi Damian, care era în Firaman. Vrînd el să plece la drum lung, a dus-o pe femeia sa la biserică şi i-a zis: "Iată, eu mă duc departe, iar pe tine te las în seama Sfinţilor Cosma şi Damian, spre pază; şezi în casa ta, pînă cînd îţi voi trimite semn de la mine, pe care îl vei cunoaşte că este al meu şi, cînd va voi Dumnezeu, îţi voi trimite semnul acela şi te voi lua la mine". Malh, încredinţînd sfinţilor pe femeia sa, a plecat la drum.

Trecînd cîteva zile, diavolul a luat chipul unui om cunoscut şi, venind la femeia lui Malh, i-a arătat un semn ca acela despre care zisese bărbatul ei. Diavolul arătîndu-i semnul, îi poruncea să meargă la bărbatul ei, zicînd: "pe mine m-a trimis bărbatul tău ca să te duc la dînsul". Iar femeia a zis: "Semnul acesta îl cunosc, dar nu voi merge, că sînt încredinţată Sfinţilor fără de arginţi, Cosma şi Damian; iar dacă voieşti să merg cu tine la bărbatul meu, vino împreună cu mine în biserica sfinţilor şi jură-te mie, înaintea altarului, că nu-mi vei face nici un rău pe drum". Iar diavolul a făgăduit aşa; şi, mergînd cu dînsa în biserică,

înaintea altarului, s-a jurat, zicînd: "Aşa mă jur pe puterea lui Cosma şi Damian, că nu-ţi voi face nici un rău pe drum, ci te voi duce la bărbatul tău".

Femeia, auzind jurămîntul, a crezut diavolului celui mincinos, care se arătase în chip de om cunoscut şi a pornit cu dînsul la drum. Iar înşelătorul, luînd-o pe ea, a dus-o în loc pustiu şi neumblat voind să-i facă rău şi s-o omoare. Dar ea, văzîndu-se în cea mai de pe urmă nevoie, şi-a ridicat ochii la cer şi a strigat din inimă către Dumnezeu, zicînd: "Dumnezeule, ajută-mi cu rugăciunile Sfinţilor Cosma şi Damian şi grăbeşte de mă izbăveşte din mîinile acestui ucigaş". Şi îndată s-au arătat grabnicii ajutători, Sfinţii cei fără de arginţi, Cosma şi Damian, strigînd asupra diavolului. Iar el, văzîndu-i pe dînşii, a lăsat femeia şi a fugit şi, alergînd la o rîpă înaltă, a căzut în prăpastie şi a pierit.

Sfinţii, luînd pe femeie, au dus-o la casa ei. Şi a zis femeia, închinîndu-se lor: "Mulţumesc vouă, stăpînii mei, că m-aţi izbăvit de groaznica pierzare; deci, rogu-vă, spuneţi-mi cine sînteţi, ca să ştiu cui să dau mulţumire pînă la sfîrşitul vieţii mele". Iar ei au zis către dînsa: "Noi sîntem Cosma şi Damian, robii lui Hristos, cărora te-a încredinţat bărbatul tău, cînd a plecat la drum; şi pentru aceea ne-am sîrguit a grăbi spre ajutorul tău şi te-am izbăvit pe tine de diavol, cu darul lui Dumnezeu".

Atunci femeia, auzind aceasta, a căzut la pămînt de frică şi de bucurie, iar ei s-au făcut nevăzuţi. Apoi femeia striga, lăudînd şi mulţumind lui Dumnezeu şi slugilor lui, Sfinţilor Cosma şi Damian. Şi, cu lacrimi alergînd la biserică, a căzut înaintea icoanei sfinţilor, spunînd tuturor ceea ce se făcuse, cum şi-a făcut Domnul milă de dînsa, cu rugăciunile plăcuţilor Săi. Şi grăia în rugăciune cuvintele acestea: "Dumnezeul părinţilor noştri, al lui Avraam, al lui Isaac, al lui Iacov şi al seminţiei lor celei drepte, Care ai stins cuptorul cel cu foc celor trei tineri şi Care ai ajutat roabei tale Tecla, în privelişte, Îţi mulţumesc că şi pe mine, păcătoasa, m-ai izbăvit de lanţurile diavolului, prin plăcuţii Tăi, Cosma şi Damian. Mă închin Ţie, Care faci minuni mari şi preaslăvite şi Te măresc pe Tine, Tatăl, Fiul şi Sfîntul Duh, în veci. Amin".

Pătimirea Sfîntului Mucenic Erminigheld, fiul împăratului goţilor
(1 noiembrie)

Erminigheld, fiul împăratului goţilor, Luvighild, a fost întors de la eresul arienesc la dreapta credinţă de către Leandru, episcopul Ispalitaniei, pentru care s-a mîhnit Luvighild, fiind arian, pentru că fiul său a părăsit credinţa ariană. Şi se sîrguia a-l întoarce de la dreapta credinţă iarăşi la eres. Deci îl momea pe el cu cuvinte de iubire, ca un părinte, rugîndu-l şi sfătuindu-l să lase soborniceasca credinţă şi să creadă la fel cu dînşii, ca şi mai înainte. Însă, dacă l-a văzut neînduplecat, îl înfricoşa cu ameninţări şi îl înspăimînta cu tot felul de chinuri şi răni. Iar el, petrecînd ca un stîlp neclintit în credinţă, nu lua în seamă momirile şi înfricoşările părinteşti.

Deci, mîniindu-se foarte tare, tatăl său mai întîi l-a depărtat pe fiul său de la scaunul împărătesc şi din împărăţie şi l-a lipsit de toată averea şi moştenirea. După aceea, văzîndu-l neschimbat cu mintea, i-a ferecat grumajii, mîinile şi picioarele cu obezi de fier şi l-a aruncat într-o temniţă întunecoasă şi strîmtă. Fericitul Erminigheld, deşi era tînăr cu anii, era însă bătrîn cu înţelepciunea, dispreţuind împărăţia pămîntească şi căutînd cu toată dorinţa pe cea cerească. Deci, zăcînd în temniţă legat, se ruga către Atotputernicul Dumnezeu să-l întărească în acea pătimire.

Sosind praznicul cel mare al Sfintelor Paşti, Luvighild împăratul, chemînd pe un episcop dintre cei de credinţa sa cea rătăcită, l-a trimis noaptea la fiul său în temniţă, ca Erminigheld să primească eretica împărtăşire ariană din mîna episcopului aceluia. Şi, dacă se va împărtăşi cu aceasta, să fie întors iarăşi în cea dintîi dragoste părintească şi în cinstea cea de mai înainte. Iar sfîntul, răbdătorul de chinuri, îngreţoşîndu-se de episcopul arian şi mustrînd aspru credinţa lui cea rea, l-a izgonit de la sine, neprimind împărtăşirea cea eretică; şi s-a împărtăşit cu preacinstitele şi de viaţă făcătoarele Taine ale Trupului şi Sîngelui lui Hristos, de un preot dreptcredincios, care a fost trimis la dînsul, în taină, de Sfîntul Leandru, episcopul.

Întorcîndu-se episcopul arian ruşinat la împărat, i-a spus toate cele ce a auzit de la fiul său. Atunci împăratul, umplîndu-se de negrăită mînie şi scrîşnind din dinţi, îndată a trimis din sfetnicii săi, poruncindu-le să ucidă în temniţă pe fiul său, Erminigheld. Deci, mergînd aceia, i-au tăiat cinstitul cap cu securea şi au fost auzite deasupra sfîntului său trup cîntări dulci, ale sfinţilor îngeri, şi se vedeau noaptea arzînd făclii. Acest lucru privindu-l credincioşii, se bucurau şi mulţumeau lui Dumnezeu, Care a preamărit cu acest fel de minuni pe sfîntul şi dreptcredinciosul Său rob, după sfîrşitul ce a avut prin pătimire; iar cei necredincioşi se ruşinau şi se înfricoşau. Apoi, tatăl cel ucigaş de fiu, căindu-se de nevinovata ucidere pe care o făcuse, de mîhnire a căzut în boală; apoi voia să se lepede de arieni şi să primească credinţa cea dreaptă; dar se temea de neamul lui cel răucredincios şi nu s-a învrednicit a fi rînduit cu cei dreptcredincioşi. Iar apropiindu-se sfîrşitul lui, a chemat la sine cu cinste, pe fericitul episcop Leandru, pe care mai înainte foarte mult îl ura şi-l prigonea, şi l-a rugat să-l povăţuiască la dreapta credinţă pe Rehader, fiul său cel mai tînăr, pe care îl făcuse moştenitor împărăţiei sale, şi să-l lumineze cu învăţătura sa cea de Dumnezeu insuflată, precum făcuse şi cu Erminigheld.

Murind Luvighild împăratul şi venind la împărăţie Rehader, îndată a primit dreapta credinţă, prin povăţuirea Sfîntului Leandru episcopul. Şi tot poporul goţilor, care era învecinat cu eresul lui Arie, l-a adus la buna credinţă. Iar trupul Sfîntului Erminigheld, fratele său cel mai mare, l-a slăvit cu cinstea ce se cuvenea unui mucenic al lui Hristos, împlinindu-se astfel cuvîntul Evangheliei, care zice: *Dacă grăuntele de grîu, căzînd pe pămînt, nu va muri, apoi singur rămîne; iar de va muri, multă roadă va da.* Aşa şi răbdătorul de chinuri al lui Hristos, ca un grăunte de grîu, singur în pămîntul goţilor a murit pentru Hristos şi a făcut rod al credinţei celei drepte pentru tot poporul pămîntului aceluia. Căci toţi au început cu dreaptă credinţă a crede în Hristos Dumnezeu Cel de o fiinţă şi de o cinste cu Tatăl şi cu Sfîntul Duh, a Cărui slavă este în veci. Amin.

Sfintele Muceniţe Chirienia şi Iuliana
(1 noiembrie)

Chirienia era din cetatea Tarsul, a eparhiei Ciliciei, iar Iuliana, din cetatea Rosana. Pe acestea prinzîndu-le Marcian ighemonul, în vremea împărăţiei lui Maximian, le silea să se lepede de Hristos, dar ele nu s-au supus. Atunci, a poruncit ca să i se tundă părul şi sprîncenele Chirieniei şi s-o poarte goală prin toată cetatea Tarsului, spre rîs şi batjocură. Apoi, ducînd-o împreună cu Iuliana în cetatea Rosanei, le-a dat foc; şi aşa s-au săvîrşit.

Pătimirea Sfinţilor Mucenici Achindin, Pigasie, Anempodist, Elpidifor, Aftonie şi a celor împreună cu dînşii
(2 noiembrie)

Savorie, împăratul Persiei, fiind întunecat cu închinarea la idoli şi plin de toată fărădelegea, a ridicat prigoană mare asupra creştinilor în pămîntul său. În acea vreme, printre slugile care slujeau în curţile lui, erau în taină şi trei creştini: Achindin, Pigasie şi Anempodist, care, slujind într-ascuns lui Hristos, pe mulţi îi aduceau, cu învăţăturile lor, la aceeaşi dreaptă credinţă.

Pe aceştia trei i-a clevetit un oarecare la împărat, cum că nu numai ei singuri cred în Cel răstignit, ci şi pe alţii îi vatămă cu aceeaşi credinţă ca şi cu o otravă. Împăratul a zis cu mînie către clevetitori: "Pentru ce voi, ştiindu-i pe unii ca aceştia de demult, nu mi i-aţi arătat, nici nu i-aţi adus la mine?" Ei au răspuns: "De vei porunci, stăpînitorule împărate, în acest ceas îi vom aduce înaintea ta".

Deci, îndată poruncind împăratul, trimişii s-au dus să-i prindă. Sosind la casa unde petreceau sfinţii, au găsit uşile încuiate, căci credincioşii robi ai Domnului, stăteau la rugăciune şi nu voiau să deschidă oamenilor, îndeletnicindu-se în vremea aceea cu vorbirea către Dumnezeu. Oamenii aceia, stricînd uşile i-au prins şi, legîndu-i, i-au dus înaintea împăratului. Dar împăratul, căutînd spre dînşii, a început a-i întreba cu blîndeţe, zicînd: "De unde sînteţi, fiii mei?" Iar sfinţii au răspuns: "De ţara noastră întrebi, împărate? Moşia noastră şi viaţa noastră este Preasfînta Treime, Cea de o fiinţă şi nedespărţită - Tatăl, Fiul şi Sfîntul Duh, Unul Dumnezeu".

Împăratul a zis: "Foarte îndrăzneţi sînteţi; şi chiar cutezaţi a mărturisi înaintea mea alt Dumnezeu, pentru că încă nu ştiţi care sînt rănile şi feluritele chinuri". Sfinţii au răspuns: "Sîntem îndrăzneţi pentru Dumnezeul nostru şi, pentru El, sîntem gata să primim tot felul de chinuri şi răni. Şi dacă nu crezi cuvintelor noastre, încearcă cu fapta: dă-ne răni, pune

asupra noastră chinurile pe care le ştii şi vei cunoaşte dacă ne vom lepăda de Dumnezeul nostru!"

Pe cînd sfinţii grăiau multe de acestea, preamărind pe Unul Dumnezeu şi defăimînd pe împărat pentru a lui mulţime de zei, acesta s-a mîniat şi a poruncit la patru oameni ca, pe fiecare dintre sfinţi, întinzîndu-i pe pămînt, să-i bată cu toiege ghimpoase. Iar sfinţii, fiind astfel bătuţi, binecuvîntau pe Dumnezeu într-un glas, zicînd: "Vezi, Doamne, nu ne lăsa şi nu Te depărta de la noi, ca să cunoască toţi că mîna Ta este asupra noastră; Tu, Doamne, ajută-ne nouă".

Acestea cîntînd sfinţii în timp ce erau torturaţi, au slăbit cei ce îi băteau, iar împăratul a pus alţi ostaşi ca să-i bată. Şi au fost bătuţi multă vreme, încît ar fi trebuit să moară din bătaie, de n-ar fi ţinut singur Dumnezeu viaţa lor spre arătarea atotputerniciei Sale cea dintr-înşii. Împăratul, văzînd o răbdare ca aceea a lor, fiindcă nu strigau, nici slăbeau, se mira de aceasta. Deci s-a înspăimîntat şi îndată a căzut de pe scaunul cel împărătesc. Iar sfinţii au strigat către dînsul, zicînd: "Domnul nostru, Care ţi-a dat ţie viaţa, Acela te ridică pe tine iarăşi, ca să vezi în noi puterea Lui". Iar celor ce stăteau înainte, li s-a părut că împăratul a fost lovit de moarte şi, alergînd, l-au ridicat. El, abia suflînd, s-a sculat şi, venindu-şi în fire, mai mult s-a mîniat, părîndu-i-se că sfinţii i-au făcut lui farmece; căci păgînii se deprinseseră a socoti vrăjitorii şi farmece, minunile cele mari ale lui Dumnezeu, care se fac prin sfinţii Săi, fiind ei plini de toată lucrarea diavolească.

Deci a poruncit împăratul cel fărădelege să spînzure pe Sfinţii Mucenici şi sub dînşii să aprindă foc, ca astfel să piară prin legături şi prin foc.

Sfinţii, multă vreme stînd spînzuraţi, aveau în gurile lor această cîntare: "Luminătorul şi Făcătorul nostru, Cel ce ai fost vîndut pentru noi şi ai fost scuipat, ocărît şi, ca un făcător de rele, ai fost spînzurat pe lemn, Stăpîne, Cel ce ţii toate cu mîna, vino acum şi caută spre pătimirea noastră şi ne arată nouă mîntuirea Ta. Priveşte spre durerile noastre şi ne miluieşte şi arată tuturor că noi pe Tine, Unul Dumnezeu, Te avem, în cer".

Apoi, îndată li s-a arătat lor Domnul ca un om, avînd faţa luminoasă ca soarele. Iar prin arătarea Lui, s-au dezlegat legăturile şi s-a stins focul, iar sfinţii s-au făcut sănătoşi. Apoi, umplîndu-se ei de negrăită bucurie la vederea Domnului, iarăşi S-a făcut nevăzut. Iar sfinţii au stat înaintea împăratului, ca şi cînd n-ar fi fost supuşi nici unui chin. Văzîndu-i pe dînşii sănătoşi, împăratul s-a mirat şi a zis către ei: "Cum s-a întîmplat aceasta?" Iar ei au zis: "Oare nu vezi ce s-a făcut, că ne-a mîntuit pe noi Hristos, Dumnezeul nostru, din tirania ta? Vezi puterea Lui şi te ruşinează!"

Păgînul atunci a început a grăi hule asupra lui Hristos, iar sfinţii au strigat: "Mute să fie buzele tale viclene, care hulesc pe adevăratul Dumnezeu". Şi îndată a amuţit împăratul, rămînînd fără glas. Iar sfinţii au zis către dînsul: "Acum spune, împărate, cărui Dumnezeu porunceşti să ne închinăm?" Iar el nu putea să le răspundă nici un cuvînt, fără numai cu ochii se tulbura. Dar sfinţii au zis: "Ce ţi s-a întîmplat, împărate, de nu vorbeşti cu noi?

Oare aşa ne vom duce de la judecata ta, neluînd răspunsul cel de pe urmă?" Iar împăratul a început a arăta cu ochii şi cu mîinile celor ce stau înainte, ca să-i ia pe sfinţi şi să-i închidă în temniţă. Şi nimeni din cei ce stăteau înainte nu pricepea ce porunceşte cu ameninţarea sa.

Atunci împăratul, apucînd porfira de pe sine, a trîntit-o la pămînt şi, ca un nebun, a început înaintea tuturor a o călca cu picioarele. Iar mulţimile, văzînd acestea, se minunau şi le părea rău de împăratul lor, că şi-a ieşit din minţi astfel. Dar sfinţii au zis către popor: "O! orbilor la minte, văzînd nu vedeţi şi auzind nu auziţi, că s-au învîrtoşat inimile voastre".

Acestea grăind sfinţii, s-a arătat din cer o ceată de îngeri prea luminată, pe care mulţi din popor au văzut-o şi, neputînd să o privească, au căzut de frică la pămînt şi au crezut în Hristos. Iar sfinţii au început a cînta: *Dumnezeu este puterea şi scăparea noastră, ajutor întru necazurile care ne-au cuprins pe noi. Pentru aceasta nu ne vom teme cînd se va tulbura pămîntul*. Şi iarăşi: "Scoală-Te, Doamne, ajută-ne şi ne izbăveşte, pentru numele Tău".

Împăratul, neputînd face ceva, fiind mut, de mînie a început a se bate peste obraz. Dar Sfîntul Achindin, văzîndu-l aşa tulburat, a lăcrimat şi a zis: "În numele Domnului nostru Iisus Hristos, grăieşte!". Şi îndată i s-a dezlegat limba şi a început a grăi. Dar nu binecuvînta pe Dumnezeu, ci mai tare Îl hulea, avînd inima împietrită. Căci, deşi a văzut asupra sa mîna cea tare a lui Dumnezeu, n-a vrut a cunoaşte adevărul, ci pe toate acestea le socotea a fi vrăjitorii ale Sfinţilor Mucenici şi s-a pornit cu şi mai multă mînie asupra lor.

Deci, după ce i s-a dezlegat limba, în loc de mulţumire, cel dintîi cuvînt de răspuns i-a fost: "Pe Achindin, pe Pigasie şi pe Anempodist, cu amară moarte îi voi pierde; iar pe voi, cei ce staţi înainte, vă voi pedepsi, pentru că nu m-aţi ascultat cînd vă porunceam cu ameninţare să luaţi pe aceşti necuraţi creştini şi să-i chinuiţi pentru mine, căci cu vrăjitoriile lor îmi legaseră limba". Atunci a poruncit împăratul să ardă un pat de fier şi să pună pe el pe mucenici. Iar ei, fiind arşi pe patul acela, se rugau lui Dumnezeu cu osîrdie şi cîntau psalmul lui David, care se cuvenea în acea vreme: "*Cercatu-ne-ai pe noi, Dumnezeule, cu foc ne-ai lămurit, precum se lămureşte argintul. Pus-ai necazuri pe umărul nostru, ridicat-ai oameni pe capetele noastre, trecut-am prin foc.*

Deci, dă-ne nouă ca, cu suflet tare şi cu inimă vitează să purtăm chinurile cele ce ne sînt puse înainte; dă şi celor ce stau împrejur, ca să cunoască numele Tău Cel Sfînt, prin care ai arătat puterea Ta şi minunile Tale".

Acestea grăindu-le sfinţii, s-a auzit un glas din cer, zicînd: "De vreme ce cu fapta v-aţi întărit credinţa voastră, cererile voastre se vor împlini". Acel dumnezeiesc glas, învrednicindu-se a-l auzi mulţi din cei ce stăteau împrejur, au strigat: "Unul este adevăratul Dumnezeu, pe Care Îl cinstesc aceşti pătimitori, Unul este tare, Unul nebiruit, şi afară de Dînsul nu este alt Dumnezeu. Fericiţi sînteţi voi, o!, pătimitorilor, că v-aţi făcut

mărturisitori ai venirii Lui pe pămînt şi, pentru dragostea Lui, sufletele voastre le daţi spre moarte, căci vă mijloceşte vouă viaţa veşnică. Rugaţi-vă bunătăţii Lui şi pentru noi, ca să ne întindă nouă de sus ajutorul Său şi să ne scoată din adîncul pierzării".

Iar Sfinţii Mucenici, ridicîndu-şi ochii spre cer, se rugau pentru dînşii, zicînd: "Dumnezeule, Cel ce vieţuieşti întru cele înalte, caută spre robii Tăi, cei ce cheamă numele Tău întru adevăr şi trimite rouă de mîngîiere moştenirii Tale celei noi, poporului acestuia, care acum a crezut în Tine, ca să le fie lor doctorie şi tămăduire, roua care se va pogorî de la Tine şi care spală necurăţia păcatelor; ca să Te ştie pe Tine toţi, că eşti Unul Dumnezeu şi toate cîte sînt, o, Împărate, să se supună stăpînirii Tale".

Aşa grăind sfinţii, săvîrşind rugăciunea, îndată s-au pornit fulgere şi tunete înfricoşătoare şi s-a pogorît o ploaie mare. Umplîndu-se de frică şi de spaimă, necredincioşii au fugit, rămînînd cu mucenicii numai cei care crezuseră în Hristos, către care sfinţii au zis: "Nu vă temeţi, că pentru voi sînt acestea; pentru ca, prin ploaia aceasta, să se săvîrşească peste voi Taina Sfîntului Botez". Iar cînd toţi, într-un glas, înălţau slavă lui Dumnezeu, a fost văzută mulţime de îngeri pogorîndu-se de sus, care îmbrăcau cu haine albe poporul cel nou luminat, arătînd a fi curăţite sufletele lor cu sfînta credinţă şi cu apa cea pogorîtă de sus peste dînşii. Şi s-a stins focul prin ploaia aceea; iar patul s-a răcit şi sfinţii s-au sculat vii şi sănătoşi; numai trupurile lor erau negre ca nişte lemne arse în foc.

Atunci împăratul, chemînd iarăşi pe sfinţi, le-a zis: "Cu toate că aţi stins focul cu vrăjitoriile voastre, nu veţi scăpa din mîinile mele, pînă cînd, sau vă voi îndupleca pe voi la închinarea zeilor, sau cu groaznică moarte vă voi omorî". Iar sfinţii, ca şi cu o gură au răspuns: "Omoară-ne precum voieşti, dar de Unul Dumnezeu, Care locuieşte în cer şi Care ne-a gătit noua viaţa veşnică, nu ne vom lepăda!"

Atunci împăratul, rîzînd, a zis: "Fiii mei şi prieteni, de vreme ce voi cinstiţi pe un Dumnezeu, nici eu nu vă silesc să cinstiţi mai mulţi dumnezei, ci numai unul, pe acesta pe care îl cinstesc eu şi căruia mă închin. Căci şi eu am un dumnezeu, pe care îl iubesc şi-l cinstesc mai mult decît pe ceilalţi, care este Dia (Jupiter) cel mare şi care e mai întîi decît toţi dumnezeii. Deci acestuia singur, închinaţi-vă împreună cu mine, iar ceilalţi zei rămînă la voia voastră, precum veţi vrea, căci este destul a-l cinsti pe acesta".

Fericitul Anempodist a zis către împăratul: "În ce chip porunceşti să dăm cinstire dumnezeului tău?" Împăratul, auzind aceasta, s-a bucurat, căci socotea că vor să se închine necuratului Dia, şi le-a zis lor: "Mergeţi, fiii mei, împreună cu mine, în templul marelui Dia şi, precum mă veţi vedea pe mine făcînd, aşa să faceţi şi voi şi ne vom închina împreună dumnezeului meu". Iar sfinţii au zis: "Tu, împărate, precum ai învăţat, aşa te roagă, iar noi, precum demult am învăţat, aşa ne vom ruga".

Împăratul, neînţelegînd cele grăite de dînşii, se bucura, căci socotea că sfinţii acum s-au plecat către a lui închinare de idoli şi grăia către dînşii: "Pentru ce n-aţi voit mai înainte să vă plecaţi la un cuget cu noi şi să nu fi îndurat atîtea chinuri? Iar acum iertaţi-mă pe mine,

care v-am chinuit pe voi şi vă făgăduiesc că vă voi răsplăti acestea toate cu multă dragoste".

Deci, a poruncit să gătească careta sa cea împărătească, pentru a merge la templul lui Dia. Intrînd în caretă, a chemat la sine şi pe Sfinţii Mucenici, ca să stea împreună cu dînsul. Iar sfinţii au răspuns: "Nu, împărate, noi vom merge pe jos ca să nu fie vreo bănuială". Şi aşa au ajuns la templul cel idolesc. Acolo, împăratul luîndu-i pe ei de mîini, a intrat cu dînşii în templu şi a început a striga: "Mare este zeul Dia şi mare este puterea lui! Veniţi, iubiţii mei şi mai înainte de mine vă rugaţi lui Dia, dumnezeului cel mare". Iar sfinţii au răspuns: "Precum porunceşti, aşa vom face".

Făcîndu-şi semnul crucii pe fruntea lor, sfinţii au căzut în genunchi şi, ridicîndu-şi mîinile spre cer, au început a se ruga Unuia Dumnezeu în Treime, Tatălui şi Fiului şi Sfîntului Duh. Şi îndată s-a cutremurat locul şi templul a început a se sfărîma, iar împăratul, temîndu-se, a fugit afară cu toţi cei ce erau împreună cu dînsul. Apoi a căzut templul cu idolii şi toate cele ce erau în el s-au sfărîmat ca praful. Iar sfinţii, care au rămas neatinşi în căderea templului aceluia, se bucurau de puterea lui Hristos şi rîdeau de neputinţa zeilor păgîneşti.

Dar împăratul s-a aprins cu iuţime asupra Sfinţilor şi a zis către dînşii: "Astfel este închinarea şi întoarcerea voastră către Dia? Aşa vă este rugăciunea voastră, căci cu vrăjitoriile voastre aţi stricat templul lui şi pe zei i-aţi sfărîmat?" Iar sfinţii au răspuns: "Precum de demult am învăţat, aşa ne-am şi rugat lui Dumnezeu, Ziditorul a toată lumea, iar vrăjitorii nu ştim; căci nu prin vrăjitorii, ci în numele lui Dumnezeu Cel Atotputernic, Cel chemat de noi în rugăciune, a căzut păgînescul templu, împreună cu necuraţii voştri zei".

Atunci împăratul a poruncit să gătească trei căldări şi să le umple cu plumb, cu pucioasă şi cu smoală, să taie lemne din corăbiile vechi şi cu acestea să facă foc mare sub căldări. Deci acestea făcîndu-se, iar căldările fiind foarte înfierbîntate şi clocotind, sfinţii au fost legaţi cu lanţuri şi sloboziţi în căldări; mai întîi pînă la brîu, apoi pînă la piept şi după aceea pînă la grumaji. Iar ei, fiind în acele chinuri, căutau spre cer şi fiecare dintre dînşii cînta cîntarea din psalmii lui David. Fericitul Pigasie grăia:

La Tine este izvorul vieţii, întru lumina Ta, vom vedea lumină. Şi marele Anempodist zicea: "Picioarele mele au stat spre îndreptare şi *legea Ta este făclie picioarelor mele şi lumină cărărilor mele*". Iar fericitul Achindin grăia: "*Cuprinsu-ne-au durerile morţii, primejdiile iadului ne-au înconjurat pe noi* şi, de vreme ce am trecut prin foc, Însuţi ne scoate, Doamne, pe noi întru odihnă".

Astfel, rugîndu-se sfinţii în căldări, au rămas nevătămaţi de fierberea plumbului, a pucioasei şi a smoalei şi lanţurile dezlegîndu-se singure de pe dînşii au căzut; iar sfinţii au ieşit sănătoşi în vederea tuturor. Atunci, mulţi înspăimîntîndu-se de acea înfricoşătoare minune, au cunoscut adevărul şi, preamărind pe Hristos, au crezut într-Însul. Încă şi unul

din cei care-i chinuia pe dînşii, pe nume Aftonie, văzînd acea minune, a crezut în Hristos şi a strigat: "Mare este Dumnezeul creştinilor". Iar către împărat a zis: "Neîndumnezeitule şi urîtorule de oameni, împărate, pînă cînd nu vei lăsa în pace acest popor nevinovat? Că iată, noi ne-am ostenit mai mult, chinuindu-i pe dînşii, decît ei răbdînd chinurile, iar tu eşti de fier şi împietrit şi nu te umileşti în inima ta". Iar împăratul îndată a poruncit să-i taie capul.

Atunci Aftonie, auzind răspunsul împăratului cel hotărît, pentru tăierea capului său, şi-a ridicat ochii spre cer şi a zis: "Slavă Ţie, Doamne, Iisuse Hristoase, Dumnezeule, în Care cred creştinii. Iată şi eu cred în Tine, mă închin Ţie şi mor pentru Tine. Deci, mîntuieşte-mă pe mine nevrednicul, după mare mila Ta". Şi, apropiindu-se călăul de dînsul, i-a pus funia de gît, ca să-l ducă în afara cetăţii, spre ucidere. Iar el, uitîndu-se spre Sfinţii Mucenici, a zis: "Domnii mei şi părinţilor! Nu pomeniţi răul pe care vi l-am făcut, chinuindu-vă după porunca împăratului celui păgîn, ci vă rugaţi lui Dumnezeu pentru mine, ca să-mi ierte păcatele cele multe, să mă unească cu ceata celor ce cred în El şi să-mi facă parte cu voi în împărăţia Lui". Iar Sfinţii Mucenici au zis: "Bucură-te, frate, că mergi la Hristos mai înainte de noi şi fii cu bună nădejde, căci vei afla la El milă şi-ţi va răsplăti după credinţa ta!"

Atunci Aftonie, închinîndu-se sfinţilor, a mers în afara cetăţii şi, chemînd Preasfînt numele lui Iisus Hristos, şi-a plecat sub sabie grumazul şi, fiind tăiat, s-a dus către Domnul, bucurîndu-se. Iar creştinii, luînd trupul lui, l-au îngropat cu cinste, ca pe un mucenic al lui Hristos. Apoi pe Achindin, pe Pigasie şi pe Anempodist, împăratul a poruncit să-i pună în saci de piele şi să-i arunce în mare. Şi aceasta făcîndu-se, s-a arătat Sfîntul Aftonie, cu trei îngeri umblînd pe mare şi, scoţînd pe Sfinţii Mucenici din mare, i-a dezlegat din saci şi i-a adus pe uscat, vii şi sănătoşi, ca şi cum n-ar fi pătimit niciodată nimic.

Auzind împăratul că Sfinţii Mucenici sînt vii, s-a mîniat asupra ostaşilor cărora le poruncise să-i arunce în noianul mării, căci socotea că nu l-au ascultat şi că i-au slobozit. Pentru aceea, întîi a tăiat mîinile ostaşilor acelora, care erau patru la număr, poruncind să-i înece în mare. Iar ei, luîndu-şi sfîrşitul, chemau pe Domnul nostru Iisus Hristos, mărturisind numele Lui cel sfînt, crezînd şi rugîndu-se Lui; şi aşa au fost înecaţi în apa mării.

Apoi, Sfinţii Mucenici Achindin, Pigasie şi Anempodist iarăşi au fost prinşi, închişi în temniţă şi ferecaţi în obezi. Iar împăratul, tulburîndu-se, s-a dus în cămara sa şi, culcîndu-se pe pat, a chemat pe boierii săi şi a grăit către dînşii cu mînie, zicînd că l-au lăsat pe el singur a se osteni cu judecăţile ce le făcea asupra creştinilor şi cu chinurile acestora şi nu-l ajutau deloc nici cu cuvîntul, nici cu lucrul. Iar ei au răspuns, zicînd că nu este lucru folositor să te îndeletniceşti cu judecăţi ca acestea şi să te sîrguieşti la chinuirea nevinovaţilor creştini.

Atunci împăratul a zis către dînşii: "Ce cugetaţi ieri şi alaltăieri, cînd vă ţineaţi gura cu mîinile?" Iar unul din boieri, pe nume Elpidifor, rîzînd, a zis: "Batjocoream în minţile

noastre nebunia ta şi ne gîndeam că şi noi într-atîta am fost de nebuni, ascultîndu-te pe tine". Iar împăratul a poruncit unei slugi ce stătea înainte să lovească pe Elpidifor peste faţă. Şi, văzînd aceasta toţi boierii, le-a părut rău şi au zis către împărat: "Să ştii, împărate, că noi nu sîntem ca tine".

Văzînd împăratul că toţi boierii sînt la un gînd cu Elpidifor, s-a temut şi, nevrînd a-i scîrbi mai mult, a zis: "Iertaţi-mă, că de multă mîhnire mi s-a tulburat mintea". Şi, lăsînd boierii pe împărat s-au dus, căci sosise noaptea. Iar împăratul mai mult se mînia şi se gîndea, ca şi pe sfinţi să-i piardă şi boierilor să le răsplătească.

A doua zi a poruncit ca să arunce pe Sfinţii Mucenici într-o groapă, care avea multe animale sălbatice; dar şi acolo au petrecut nevătămaţi şi mîngîiaţi prin arătarea îngerului şi au fost scoşi întregi şi de acolo. După aceea, fiind spînzuraţi şi strujiţi pînă la oase, iarăşi au rămas nevătămaţi. Împăratul, neştiind ce să mai facă, i-a dat spre tăiere. Şi, mergînd sfinţii în afara cetăţii, la locul de ucidere, veneau după dînşii mulţi dintre cei ce crezuseră, plîngînd şi zicînd: "Robii adevăratului Dumnezeu, pentru ce ne lăsaţi pe noi fără de învăţătură?" Iar sfinţii le-au răspuns: "Milostivul Dumnezeu va rîndui pentru voi precum ştie şi precum voieşte, numai să credeţi în El fără îndoială şi Acela vă va da vouă ceea ce va fi de folos".

Una din slugile împărăteşti, alergînd la împărat, l-a vestit cum că tot poporul s-a lipit de acei trei creştini şi nu le dă voie să-i ucidă. Atunci împăratul a zis: "Scoateţi trei sute de oşteni înarmaţi, să ucidă pe cei ce urmează acelor înşelători". Iar slugile i-au spus că şi unii boieri sînt în poporul acela şi chiar şi Elpidifor este acolo. Deci, îl întrebau dacă este cu putinţă ca să-i taie şi pe aceia împreună cu ceilalţi. Iar împăratul a poruncit să cheme pe Elpidifor înaintea sa.

Elpidifor, luînd împreună cu sine pe alţi trei boieri, a venit înaintea împăratului, iar împăratul şi-a lăsat capul în piept şi a rămas tăcut multă vreme; apoi, ridicîndu-şi capul, a zis: "O, Elpidifore, ce aţi socotit, părăsind zeii părinteşti, şi împărtăşindu-vă cu înşelătorii cei creştineşti? Să ştii că nu voi cruţa pe tot cel ce crede Celui răstignit". Iar Elpidifor a răspuns: "Fă ceea ce voieşti, căci noi sîntem gata a muri pentru Hristos Cel răstignit, că Acela este Unul Dumnezeu adevărat şi drept şi nu este altul afară de Dînsul; iar zeii tăi toţi sînt diavoli, de la care noi ne întoarcem şi ne lepădăm de jertfele lor cele necurate, iar de tine, slujitor diavolesc, nu ţinem seama".

Atunci împăratul i-a osîndit la moarte şi a dat asupra lor această hotărîre: "Elpidifor şi toţi cei ce sînt împreună cu dînsul, care au lăsat pe prea luminaţii noştri zei şi care s-au lepădat de viaţa aceasta şi moartea şi-au ales, poruncesc să fie tăiaţi de sabie, ca să primească ceea ce singuri au căutat. Şi oricare va voi să-i ia şi să le îngrijească trupurile lor, acela fără de frică s-o facă".

Deci, îndată luîndu-i ostaşii, i-au dus după cetate la Sfinţii Mucenici şi la tot poporul ce crezuse în Hristos. Acolo, cînd s-a citit porunca împărătească, au ridicat toţi glasurile,

zicînd: "Slavă Ţie, Dumnezeule, că ne-ai arătat nouă calea cea bună, ca ieşind din această lume întunecată şi înşelătoare, să venim la Tine, Dumnezeul nostru, să ne închinăm scaunului Tău şi să Te vedem pe Tine, lumina cea neapropiată". Apoi au început a se săruta unul cu altul. Iar ostaşii, înconjurîndu-i, au început a-i tăia. Şi au căzut de sabie, în acel ceas, pînă la şapte mii din cei ce au crezut în Hristos, împreună cu Sfîntul Elpidifor.

Iar Achindin, Pigasie şi Anempodist n-au fost tăiaţi ci, după porunca împăratului, iarăşi au fost închişi în temniţă. Apoi, a doua zi, împăratul a poruncit să se dea foc unui cuptor şi să ardă într-însul pe Sfinţii Mucenici. Şi cînd a scos pe sfinţi din temniţă, împăratul a zis către dînşii: "Vedeţi cuptorul acesta? Iată, pentru voi este pregătit!" Iar fericitul Achindin a zis: "Mai mare cuptor ţi s-a gătit ţie în gheena, ca în el să arzi în veci, împreună cu diavolii cei asemenea ţie". Atunci împăratul a zis cu mînie: "Au, doară, diavol sînt eu?" Sfîntul a răspuns: "Şi faptele tale şi numele tău te arată a fi diavol, că lucrezi cele diavoleşti şi numele tău se tîlcuieşte "împăratul diavolilor". Deci bine te-a numit pe tine maica ta, Savorie, că eşti părtaş al diavolilor".

Împăratul a zis către cei ce stăteau înainte: "Poftiţi pe maica mea să vină aici!" Şi maica sa venind, împăratul s-a sculat de pe scaunul său şi, dîndu-i ei cinstea ce i se cuvenea, a pus-o să stea aproape de el şi a zis: "Spune-mi, maica mea, care îmi este numele?" Iar maica sa a răspuns: "Porţi numele moşului tău, că moşul tău se numea Savorie şi tu ai, de asemenea, numele Savorie".

Iar împăratul, arătînd cu degetul către sfinţi, a zis: "Dar aceştia spun cuvinte nelegiuite, că numele meu este diavolesc". La aceste cuvinte maica sa a rîs, căci ea crezuse în Hristos, dar se tăinuia înaintea fiului său cel rău. Şi văzînd împăratul pe maica sa rîzînd, s-a înfuriat atît de tare, încît, năpustindu-se asupra ei, a început să o bată peste faţă. Iar ea, alergînd, a căzut la picioarele Sfinţilor Mucenici şi, plîngînd, zicea: "Mîntuiţi bătrîneţile mele, robii lui Hristos, căci cunosc, nu numai cu numele, ci, şi cu lucrul, că diavol şi satană am născut eu pe acest ticălos".

Văzînd împăratul că şi maica sa a crezut în Hristos, a osîndit-o şi pe dînsa să o arunce în cuptorul cel cu foc, împreună cu Sfinţii Mucenici. Şi chiar din ostaşii cei ce stăteau înainte, douăzeci şi opt la număr, au crezut şi toţi, împreună cu Achindin, Pigasie, Anempodist şi cu fericita maică a împăratului, au fost aruncaţi în cuptor. Acolo în foc rugîndu-se ei, şi-au dat sfintele lor suflete în mîna lui Dumnezeu. Şi cei vrednici au văzut o ceată de sfinţi îngeri împrejurul cuptorului, cîntînd şi primind sufletele sfinţilor. Apoi, ieşind bună mireasmă mirositoare din trupurile mucenicilor şi stingîndu-se cuptorul, împăratul s-a dus la palat şi se risipiră toţi.

Atunci venind unii din cei credincioşi la cuptor, au găsit trupurile sfinţilor întregi şi nevătămate de foc şi, luîndu-le, le-au îngropat cu cinste, lăudînd pe Tatăl, pe Fiul şi pe Sfîntul Duh, un Dumnezeu în Treime slăvit în veci. Amin.

Pătimirea Sfinţilor Mucenici Achepsima episcopul, Iosif preotul şi Aitala diaconul (3 noiembrie)

În părţile Persiei, în cetatea ce se numeşte Naesson, era un episcop credincios, pe nume Achepsima. Acesta, din fragedă copilărie şi pînă la bătrîneţe, a săvîrşit tot felul de fapte bune şi fără prihană şi-a păzit viaţa. Mai tîrziu, deşi avea optzeci de ani, n-a slăbit de osteneală, nevoindu-se foarte mult cu postul, cu rugăciunile şi cu purtarea de grijă cu sîrguinţă, pentru turma cea încredinţată lui.

Dar mai multă nevoinţă a arătat aproape de sfîrşitul său, cînd a răbdat bărbăteşte pînă la sînge pentru Domnul său; pentru Care şi-a pus şi sufletul cu osîrdie, după grele şi îndelungate chinuri. Însă cu cîţiva ani înainte de nevoinţa sa cea mucenicească, a avut această proorocie pentru pătimirea sa:

Odată, şezînd în casă, un copil al său umplîndu-se de duh proorocesc, l-a sărutat pe cap şi a zis: "Fericit este capul acesta, căci pentru Hristos va lua chinuri!" Iar el, bucurîndu-se pentru acea proorocie, a zis: "Fie mie, o, fiule, după spusa ta!"

Lîngă Achepsima şedea, în acea vreme, un prieten al său, episcopul unei cetăţi din apropiere. Acela, auzind cuvintele pe care le spusese copilul, a zîmbit şi i-a zis acestuia: "Spune-mi, o, fiule, dacă ştii ceva şi despre mine!" Iar copilul cel insuflat de Dumnezeu a răspuns: "Tu nu vei vedea cetatea ta, ci, întorcîndu-te către dînsa, pe drum vei răposa într-un sat ce se cheamă Etradat". Şi s-a împlinit proorocia copilului pentru amîndoi episcopii. Căci unul a răposat pe drum, în satul prevestit de copil, iar capul lui Achepsima s-a învrednicit de cunună mucenicească.

Savorie, împăratul perşilor cel răucredincios, a ridicat prigoană mare asupra creştinilor din ţinutul său. Chiar în zilele mîntuitoarelor patimi ale lui Hristos, a trimis poruncă, în toate laturile stăpînirii sale, ca să fie ucişi toţi cei ce mărturisesc pe Hristos în Persia. În acea vreme mulţime de creştini au fost ucişi de necredincioşi fără cruţare, prin sate şi prin cetăţi; căci slujitorii idoleşti şi vrăjitorii se sălbăticeau mai vîrtos asupra lor şi cu sîrguinţă căutau pe cei ce se ascundeau. Îi scoteau de prin case şi de prin locurile cele ascunse şi îi omorau prin cumplite munci. Iar alţii, din cei credincioşi, se predau singuri în mîinile păgînilor şi cu osîrdie îşi vărsau sîngele.

Deci mulţi din cei ce erau în palatele împărăteşti au fost ucişi pentru Hristos, cu care împreună a fost ucis şi Azadis famenul, care era foarte iubit de împărat, ca un adevărat rob al lui Iisus Hristos şi mărturisitor al preasfîntului Său nume. Înştiinţîndu-se împăratul de moartea iubitului său famen Azadis, i-a părut foarte rău de dînsul; şi a potolit acea ucidere a poporului, dar a poruncit ca numai pe propovăduitorii şi învăţătorii credinţei creştine să-i caute spre a fi omorîţi.

Această poruncă împărătească fiind vestită pretutindeni, mai marii vrăjitorilor şi fermecătorilor străbăteau toată Persia cu sîrguinţă, căutînd pe episcopii şi pe preoţii creştini, pe care îi ucideau cu tot felul de chinuri. În acea vreme a fost prins şi Sfîntul

Achepsima, episcopul. Iar cînd îl duceau cei ce-l luaseră pe el din casă, unul dintre casnici, apropiindu-se, îi spuse la ureche: "Porunceşte ceva pentru casa ta!" Iar el, arătînd cu mîna spre casă, a zis: "De acum nu mai este casa mea, că eu fără zăbavă mă voi duce la casa mea cea de sus".

Iar pe cînd se afla în cetatea Avril şi fusese dus înaintea domnului vrăjitorilor, pe nume Adrax, acesta l-a întrebat pe Sfîntul Achepsima: "Cine eşti tu?" Iar Sfîntul, cu mare glas, a mărturisit că este creştin. Atunci Adrax a zis către dînsul: "Oare adevărate sînt cele spuse despre tine, că nu asculţi porunca împărătească şi că propovăduieşti un singur Dumnezeu?" Iar Sfîntul a răspuns fără temere: "Toate cele ce ai auzit despre noi sînt adevărate, căci propovăduim un Dumnezeu, iar pe cei ce vin la mine îi sfătuiesc să-L cunoască şi să creadă în El, împreună cu mine".

Şi a zis Adrax: "Noi am auzit de tine, că eşti mai înţelept decît alţii, dar acum vedem că, cu nimic nu eşti mai înţelept decît copiii cei fără de pricepere. Căci ce pricepere este aceasta, să te împotriveşti poruncii împăratului şi să nu te închini prea luminatului soare şi focului, cărora însuşi împăratul se închină?" Iar Sfîntul a răspuns: "Şi împăratul vostru şi voi împreună cu dînsul aţi înnebunit, căci, lăsînd pe Ziditorul, vă închinaţi făpturii!"

Atunci Adrax a spus cu mînie: "O, bătrîn mincinos! Ne numeşti nebuni pe noi, care cinstim şi ne închinăm soarelui, unei stihii ca aceasta, care toate le înviază şi le luminează? Tu eşti nebun cu adevărat şi dacă nu te vei supune poruncii împărăteşti, apoi bătrîneţile tale nu te vor izbăvi din chinurile cele grele, nici Dumnezeul tău Cel răstignit nu te va scoate din mîinile noastre".

Iar Sfîntul a spus: "Să se astupe necurata ta gură care huleşte pe Dumnezeul meu. O, păgînule, cu ameninţarea ta voieşti a mă înspăimînta, ca să mă depărtezi de la părinteştile aşezăminte, cu care m-am învăţat din tinereţe şi în care am ajuns la cărunteţe? Deşi te lauzi cu mîndrie că nu mă vor izbăvi bătrîneţile mele, nici Dumnezeul meu nu mă va scăpa din mîinile voastre, să ştii însă că nici eu nu voi schimba lucrul cel mai bun pe cel mai rău; căci ce folos voi avea în aceste puţine zile, să fiu liber din mîinile voastre? Mai degrabă şi fără voia mea se va cere de la mine datoria cea de obşte a morţii. Nu mă voi închina soarelui, nici nu voi cinsti focul, ca să nu rîdă cineva de bătrîneţile mele şi să nu socotească cineva că mai mult iubesc viaţa decît pe Dumnezeul meu; nu voi vinde atîtea bunătăţi cereşti, pentru viaţa aceasta atît de scurtă".

Atunci, îndată a poruncit vrăjitorul să-l întindă pe Sfîntul gol pe pămînt şi să-l bată tare cu toiege ghimpoase. Şi atît de mult a fost bătut peste tot trupul, încît şi pămîntul s-a înroşit de sîngele lui. După îndelunga bătaie, iarăşi punîndu-l chinuitorul înaintea sa, a zis: "Achepsima, unde este Dumnezeul tău Căruia te închini, ca să vină acum să te scoată din mîinile mele?"

Sfîntul a răspuns: "O, nelegiuitule! Dumnezeul meu este pretutindeni, El umple cerul şi pămîntul şi poate să mă scoată din mîinile tale. Dar eu nu pentru aceasta rog bunătatea

Lui, ca să mă scape de chinuirea ta, ci ca să-mi dea răbdare în chinuri; pentru ca, răbdînd pînă la sfîrşit, să dobîndesc cununa vieţii. Iar tu, care te ridici împotriva Dumnezeului Celui viu, fiind pămînt şi cenuşă, de ce fel de chin şi moarte eşti vrednic? Cu adevărat eşti vrednic să arzi în focul acela, căruia acum, ca unui Dumnezeu, te închini, pentru ca dumnezeul tău să te ardă în veci". Iar domnul vrăjitorilor auzind acestea, s-a iuţit cu mînie şi a poruncit să-l lege pe Sfîntul cu lanţuri grele şi să-l închidă în temniţă.

A doua zi a fost prins preotul Iosif, care avea şaptezeci de ani. Asemenea şi Aitala diaconul, amîndoi bărbaţi drepţi şi sfinţi, a căror rîvnă după Dumnezeu era ca rîvna lui Ilie proorocul; iar vederea lor cinstită şi cuvîntul lor ca o sabie ascuţită de amîndouă părţile, tăind necredinţa. Aceştia au fost aduşi înaintea necuratului vrăjitor. Iar el, căutînd asupra lor cu mîndrie şi cu ochi groaznici, a zis: "O, neam pierdut! Pentru ce, înconjurînd pe poporul cel prost, îl înşelaţi cu învăţăturile voastre cele nedrepte?" Preotul a răspuns: "Noi nu înşelăm poporul, ci de la înşelăciune îl întoarcem către adevăratul Dumnezeu, Care este Domn şi Ziditor al soarelui şi al focului şi a toată făptura cea văzută şi nevăzută; şi nu este nedreaptă învăţătura noastră, de vreme ce este pentru Unul Dumnezeu Cel drept".

Vrăjitorul a zis: "Care învăţătură este mai dreaptă? Oare aceea de care se ţine împăratul şi toţi voievozii lui sau aceea pe care au alcătuit-o oamenii cei proşti, cei lepădaţi, cei săraci şi de nimic, precum sînteţi şi voi?" Răspuns-a preotul: "Cu adevărat, noi sîntem oameni proşti şi lepădaţi numai în lumea aceasta; căci nu în bogăţia cea vătămătoare de suflet şi în mîndria vieţii, ci în sărăcia şi smerenia noastră binevoieşte a ne ţine Dumnezeul nostru. Pentru aceea, mulţi dintre noi se fac de bunăvoie săraci şi smeriţi, împărţindu-şi averile lor în mîinile săracilor, pentru că nădăjduim a lua însutit de la Domnul nostru. Căci, dacă ne-am fi îndeletnicit cu strîngerea bogăţiei, apoi, lucrînd cu mîinile noastre, ne-am fi îmbogăţit mai mult decît tine care nu lucrezi nimic, ci numai mănînci ostenelile cele străine şi răpeşti averile altora, nedreptăţind pe poporul cel sărac. Iar nouă ne ajunge din ostenelile noastre, să ne hrănim singuri cu măsură şi să ajutăm şi pe fraţii cei neputincioşi. Căci ştim că este anevoioasă calea bogaţilor în împărăţia cerului şi cei ce vor să se îmbogăţească lesne cad în ispite".

Atunci vrăjitorul, tăindu-i vorba, a zis: "Lasă minciuna la o parte şi te închină focului şi soarelui!" Preotul a răspuns: "Să nu nădăjduieşti niciodată că mă vei vedea făcînd voia voastră cea fărădelege, căci nu voi lăsa pe Cel ce a făcut focul şi soarele, nici nu mă voi închina zidirii". Auzind acestea vrăjitorul, a poruncit să-l dezbrace pe Sfîntul Iosif, să-l întindă pe pămînt şi cu beţe din lemn de trandafir, ce are ghimpi ascuţiţi ca spinii, să-l bată pînă cînd toată pielea lui se va jupui şi carnea va cădea de pe oase. Iar Sfîntul, fiind cu totul însîngerat, a strigat: "Mulţumesc Ţie, Doamne, Dumnezeul meu, că ai binevoit să fiu spălat cu sîngele meu de păcatele mele". Iar după îndelungată bătaie, Sfîntul a fost legat cu două lanţuri de fier şi aruncat în temniţă lîngă Sfîntul Achepsima, unde unul pe altul se încurajau spre uşurinţa durerilor lor, mîngîindu-se cu nădejdea milei lui Dumnezeu.

Preotul Iosif, fiind aruncat în temniţă, a rămas Aitala diaconul legat înaintea domnului vrăjitorilor, spre care, căutînd vrăjitorul, a zis: "Dar tu ce zici? Vei împlini porunca împăratului? Te vei închina marelui soare şi gusta-vei din sîngele jertfelor, ca să te izbăveşti de nevoia ce-ţi stă asupra sau vei rămîne aspru şi neplecat ca şi ceilalţi?" Iar Sfîntul diacon a răspuns: "Lucrul acesta este al necuratelor tale cărunteţe, ca să bei sînge şi, în loc de Dumnezeu, să ai pe acela pe care l-a zidit Dumnezeu; însă eu nu voi fi atît de orbit cu ochii sufleteşti, precum eşti tu, şi nu voi cinsti făptura mai mult decît pe Făcătorul".

Auzind acestea, chinuitorul a poruncit să lege mîinile lui sub genunchi şi să-i pună un lemn mare prin legătura mîinilor şi şase ostaşi să sară peste dînsul, călcîndu-l cu picioarele; iar după aceea să-l bată cu toiege ghimpoase, fără cruţare. Deci sărind peste dînsul ostaşii, i s-au desfăcut încheieturile şi, bătîndu-l cu toiege ghimpoase, i s-a zdrobit carnea. Iar el, răbdînd cu vitejie, a zis către vrăjitor: "Te veseleşti, chinuitorule, văzînd trup omenesc sfîşiat, precum se veseleşte cîinele sau corbul cînd vede stîrvul şi aşteaptă să se sature dintr-însul. Însă să ştii, necuratule, că nu socotesc întru nimic chinurile acestea". Iar vrăjitorul, mai mult mîniindu-se, a poruncit să-l bată pe Sfînt şi mai tare, pînă cînd i s-au sfărîmat oasele şi i- a căzut carnea de pe oase. După aceea, încetînd a-l bate, l-au dus în temniţă; dar nu putea nici să păşească, din cauza rănilor celor cumplite şi, aducîndu-l ca pe un lemn, l-au aruncat la cei mai dinainte pătimitori.

După ce au trecut cinci zile, sfinţii au fost aduşi din temniţă la locul ce se numea rai, unde era templul zeului focului, pe care îl cinsteau păgînii perşi. Acolo, domnul vrăjitorilor, stînd la judecată, a zis către sfinţi: "Spuneţi-mi degrabă, veţi rămîne încă în nebunia voastră sau, schimbîndu-vă spre lucrul cel bun, veţi fi una cu noi?" Sfinţii au răspuns: "Spre ştiinţă să-ţi fie ţie, judecătorule, că în gîndul pe care l-am avut din început, în acela şi acum sîntem şi pînă în sfîrşit tot în el vom petrece; şi nici cu îngrozirile, nici cu chinurile, nici cu darurile, nici cu orice alt chip nu vei schimba mărturisirea noastră cea bună: căci un Dumnezeu şi Domn a toate ştim şi mărturisim şi Lui Unuia credem şi ne închinăm".

Acestea auzindu-le vrăjitorul, îndată a găsit alt chin. A poruncit să-i lege cu frînghii pe sub mîini, asemenea şi coapsele şi fluierele picioarelor, şi să pună un lemn prin frînghii pe care să-l învîrtească; şi astfel, cu acele frînghii, să-i strîngă pe ei. Aceasta făcîndu-se, s-a dat sfinţilor cumplită chinuire şi durere, încît li se sfărîmau oasele, de auzeau şi cei ce stăteau departe de acea privelişte cum le trosneau oasele. Iar cei ce-i chinuiau, ziceau către dînşii: "Vă mai împotriviţi voii împărăteşti?" Dar ei răspundeau: "Cel ce face voia împăratului vostru celui fărădelege este potrivnic lui Dumnezeu". Şi aşa au fost chinuiţi sfinţii de la al treilea ceas pînă la al şaselea. După aceea chinuitorul a poruncit să-i ducă iarăşi în temniţă, dar sfinţii nu puteau să meargă, de aceea au fost duşi ca nişte saci şi aruncaţi acolo unde au fost şi mai înainte. Apoi chinuitorul a poruncit străjerilor să nu fie lăsat nimeni să intre la dînşii, iar dacă ar voi cineva să le dea lor ceva bucate sau băutură sau haine, acela îndată să fie ucis.

Deci au petrecut pătimitorii lui Hristos în acea temniţă trei ani, în mare nevoie, slăbind de foame şi de sete şi de putrezirea rănilor, răbdînd durere fără de măsură, încît chiar şi străjerii se umileau văzînd nevoia lor şi de multe ori lăcrimau, dar se temeau să le aducă vreo uşurare oarecare, avînd groază de domn; doar în taină, cîte unul dintre dînşii le dădea uneori cîte o bucată de pîine sau puţină apă; şi aşa răbdau toate pentru dragostea lui Hristos.

După trei ani a venit acolo Savorie, împăratul perşilor şi împreună cu dînsul a venit cel mai mare domn peste toţi vrăjitorii care erau în Persia. Numele lui era Ardasabor. Acela, fiind înştiinţat despre Sfinţii Mucenici Achepsima, Iosif şi Aitala, care erau în temniţă, a poruncit ca să-i aducă pe ei înaintea sa şi, cînd au ieşit sfinţii din temniţă, erau ca nişte trestii clătinate de vînt, aşa de mult slăbiseră; căci, fiind chinuiţi cu foame şi cu sete, se uscaseră ca fînul ce cade de vînt. Deci, neputînd să meargă singuri, au fost aduşi de alţii la Ardasabor domnul; şi aveau sfinţii o înfăţişare minunată, căci era chipul lor ca al morţilor celor ce zac în morminte, cu ochii duşi în fundul capului şi oasele acoperite numai cu piele.

Văzîndu-i, domnul a zis: "Creştini sînteţi?" Sfinţii au răspuns: "Da, sîntem creştini, credem în Dumnezeul cel viu şi ne închinăm Lui". Iar domnul a zis: "Vedeţi în ce nevoie v-a adus credinţa voastră, în ce fel de strîmtorare şi scîrbă? Căci din cauza chinurilor şi a legării îndelungate aţi pierdut înfăţişarea omului celui viu şi arătaţi ca morţii cei ce zac în morminte. Deci, vă sfătuiesc, închinaţi-vă prea luminatului soare; iar de nu mă veţi asculta, apoi cu cumplită moarte veţi muri". Iar sfinţii toţi cu o gură se lepădau de păgînătate şi mărturiseau pe Dumnezeul cel adevărat, Care nu numai pe soare, ci şi toată făptura a zidit-o; şi se arătau a fi gata spre moarte pentru Ziditorul tuturor.

După multe îndemnuri, dacă a văzut domnul că nu poate să-i înduplece către a sa voie, a poruncit ca mai întîi treizeci de ostaşi să-l bată pe Sfîntul Achepsima cu curele crude pe spate şi pe pîntece; iar vrăjitorul striga: "Supune-te poruncii împăratului şi vei fi viu!" Dar Sfîntul, pînă cînd îi era cu putinţă, răspundea: "Eu voia Domnului meu mă sîrguiesc a o sfîrşi cu toată tăria pe care am luat-o de la Dînsul". Apoi slăbind, a tăcut. După aceea i-au tăiat sfîntul lui cap şi s-a împlinit proorocia copilului aceluia insuflat de Dumnezeu, care, mai înainte sărutîndu-l pe cap, a zis: "Fericit este capul acesta, că pentru Hristos va lua chin!" Iar trupul Sfîntului, ducîndu-l în drum, l-au aruncat spre mîncare cîinilor iar straja stătea departe, pîndind ca să nu-l fure creştinii. Dar după trei zile, ducîndu-se străjerii undeva, au luat creştinii acea comoară de mult preţ şi au îngropat-o cu cinste.

După uciderea Sfîntului Achepsima, cu porunca ighemonului a fost bătut Sfîntul preot Iosif. Iar ostaşii strigau: "Viu vei fi, dacă te vei supune dorinţei împăratului!" Şi striga şi Sfîntul: "Unul este Dumnezeu şi nu este altul afară de El, în Care trăim şi ne mişcăm şi sîntem. Acestuia credem şi pe Acesta Îl cinstim; iar de porunca împăratului nu ţinem seama!" Deci fiind el bătut îndelung, a slăbit şi s-a făcut ca un mort. Şi socotind toţi că a murit, l-au scos afară şi l-au aruncat în tîrg. Apoi, văzîndu-l că încă sufla, l-au luat şi l-au aruncat în temniţă.

Iar după chinuirea Sfîntului Iosif, domnul a început a grăi către Sfîntul diacon Aitala: "Iată viaţa şi moartea, cinstea şi ocara stau înaintea ochilor tăi; deci nu-ţi alege ţie pe cel mai prost lucru, lăsînd pe cel mai bun, şi nu merge pe acea cale pe care au mers cei doi nebuni, care au primit chin vrednic după faptele lor. Tu ascultă sfatul meu, ca să te învredniceşti de mare cinste şi să primeşti daruri din mîinile împărăteşti. Iar de nu mă vei asculta, apoi singur vei fi vinovat de pierzania ta". Iar sfîntul diacon a răspuns: "Mare ruşine ar fi pentru mine înaintea cerului şi a pămîntului, dacă n-aş călători pe aceeaşi cale, pe care au mers înaintea mea părinţii mei. Căci dacă aceia, fiind bătrîni cu anii şi neputincioşi cu trupul, aşa de bărbăteşte au pătimit, apoi eu, care sînt mai tînăr cu anii şi mai tare cu trupul, cum m-aş teme de aceste chinuri vremelnice? Nu mă tem de moarte, pentru Hristos, Cel ce a murit pentru mine; nu voiesc pentru viaţa cea vremelnică a pierde pe cea veşnică; nu voi vinde dreapta mea credinţă pentru darurile şi cinstea voastră".

Atunci tiranul a zis cu mînie către cei ce stăteau înainte: "Luaţi-l şi bateţi-l mai tare decît pe cei dintîi!" Iar Sfîntul a zis: "Cîine rău şi necurat! Aceste chinuri numai pe cei împuţinaţi la suflet îi înfricoşează, iar nu pe cei ce sînt bărbaţi tari şi ale căror suflete s-au aprins cu rîvna lui Hristos".

Deci au început a bate mult pe Sfîntul Aitala, iar domnul, mirîndu-se, grăia către ai săi: "Ce este aceasta, că toţi creştinii nu iau în seamă viaţa aceasta iar moartea o doresc ca pe o viaţă fericită?" Şi cei ce stăteau înaintea lui au zis: "Au de la părinţii lor o învăţătură dată, care zice că este o altă lume, mai bună decît aceasta; şi ei, crezînd învăţăturii aceleia, nu iau în seamă această lume, nădăjduind spre cea mai bună. Deci, pentru aceea, cu a lor voie îşi aleg moartea". Astfel stînd domnul de vorbă cu ai săi multe ceasuri, Sfîntul în acea vreme căpăta răni fără număr.

După aceea, domnul arătîndu-se ca şi cum ar fi milostiv, a poruncit să înceteze a-l mai bate şi a zis către Sfîntul: "Supune-te voinţei împăratului şi vei fi sănătos, căci sînt la noi doctori care pot vindeca degrabă toate rănile!" Sfîntul a răspuns: "Chiar de aţi fi putut cu un cuvînt să mă vindecaţi de răni, tot nu m-aş fi supus fărădelegii voastre". Iar domnul a zis: "Ispitindu-te am zis acestea, căci, chiar de te-ai fi supus, cu neputinţă îţi este a fi sănătos după nişte răni ca acestea atît de mari, care numai cu moartea se tămăduiesc. Deci, fii spre pildă tuturor creştinilor, ca să nu mai îndrăznească a se împotrivi voinţei împăratului şi să necinstească pe boierii lor".

Sfîntul a răspuns: "Judecătorule fărădelege, deşi totdeauna grăieşti minciuni, acum, nevrînd, ai spus adevărul, că sînt pildă de bărbăţie şi mărime de suflet tuturor creştinilor. Căci mulţi dintre credincioşi, uitîndu-se la mine ca la un chip viu şi văzînd marea mea pătimire pentru Hristos, se vor umple de rîvnă după Domnul Dumnezeul nostru şi vor răbda pentru El nişte chinuri ca acestea".

Domnul, mirîndu-se de răbdarea şi bărbăţia lui, căutînd spre un prieten al său iubit, care stătea înainte, cu numele Adesh, şi care era din cetatea ce se numea Avril, a zis către

dînsul: "Pe aceşti doi creştini, pe Iosif şi pe Aitala, să-i iei în cetatea ta şi fă ca ei să fie ucişi cu pietre de creştini. Căci pentru aceea n-am voit să-i tai cu sabia, pentru ca învăţătorii creştini să-şi primească sfîrşitul din mîinile creştinilor".

Iar Adesh i-a pus pe ei pe dobitoace, ca pe nişte snopi sau lemne neînsufleţite, căci nu puteau nici să umble, nici să şadă, fiindcă mădularele lor erau slăbite de chinurile cele fără de număr şi s-a dus cu dînşii către cetatea sa. Dar pe cale, cînd era nevoie de a se odihni sau de a înnopta, atunci îi lua de pe dobitoace ca pe nişte trupuri moarte şi îi punea pe pămînt, căci nu puteau să-şi mişte nici mîinile, nici picioarele, fiind zdrobiţi în bătăi. Şi dacă cineva de milă ar fi voit a le da lor mîncare sau puţină apă, trebuia să le pună cu mîna în gură. Apoi iarăşi ridicîndu-i pe ei de la pămînt, îi punea pe dobitoace şi, legîndu-i, îi ducea ca pe nişte morţi.

Deci ajungînd la cetatea Arvil, i-a aruncat într-o temniţă necurată şi nu lăsa pe nimeni dintre creştini să meargă la dînşii şi să aibă vreo purtare de grijă pentru ei. Aşa că putreziseră rănile foarte tare şi curgea dintr-însele sînge şi nu era cine să li le lege, sau să-i întoarcă pe altă parte sau să le potolească setea cu vreun pahar de apă rece. Aşa pătimeau sfinţii pentru Dumnezeu.

Pe atunci era în cetatea aceea o femeie credincioasă şi sfîntă, pe numele Sinandulia, care-i hrănea în taină pe cei ce pătimeau pentru Hristos în temniţe. Aceea, aflînd despre Iosif şi Aitala, cum că sînt în temniţă, a venit cu slugile sale noaptea şi, dînd mult aur paznicilor, a intrat în temniţă şi i-a aflat pe sfinţi vii, negrăind nimic, numai suflînd încă puţin. Deci a rugat pe străjeri ca să-i dea voie să-i ia puţină vreme în casa sa, făgăduind ca mai înainte de a se face ziuă să-i aducă iarăşi în temniţă. Straja i-a dat voie, iar ea, luîndu-i pe dînşii, i-a dus în casa sa care nu era departe de temniţa aceea şi, punîndu-i pe pat, le-a spălat rănile şi le-a şters sîngele cu o pînză curată, pe cînd trupul său şi l-a uns cu sîngele lor; le-a uns apoi trupurile cu mir de mare preţ şi le-a legat rănile de la mîinile şi picioarele cele zdrobite şi plîngea pentru dînşii.

Uşurîndu-se puţin durerea lor, Iosif şi-a venit în fire şi, privind la femeia aceea credincioasă care plîngea şi se tînguia lîngă el cu amar, a început a grăi către dînsa: "Facerea ta de bine pe care ne-ai arătat-o nouă, o, sfîntă femeie, este bineprimită la Dumnezeu şi nouă, celor ce pătimim pentru Dînsul. Dar a te tîngui cu aşa amar pentru noi nu este cu cuviinţă, căci este departe această tînguire de credinţa noastră şi de nădejdea cea adevărată şi creştinească". Iar femeia a răspuns: "Eu mă bucur că Hristos v-a dat vouă atîta bărbăţie încît răbdaţi chinurile cele mai cumplite; dar şi mai mult m-aş fi bucurat dacă v-aş fi văzut săvîrşind pătimirea pînă la sfîrşit; a plînge este omeneşte, pornind din milă". Sfîntul Iosif a zis către dînsa: "Însă nu se cuvine să plîngi pentru noi, căci ştii că toate necazurile pe care le suferim pentru Hristos mijlocesc veşnica veselie". Apoi, începînd a se lumina de ziuă, îndată sfinţii au fost aduşi în temniţă.

Trecînd şase luni, sfinţilor li se tămăduiră puţin rănile şi puteau să stea pe picioare şi să umble puţin; şi numai mîinile Sfîntului Aitala erau ca nişte moaşte. Atunci Adesh, cel ce-i

luase de la Ardasabor spre ucidere, a fost scos din stăpînirea sa, iar în locul lui a venit alt judecător, mai cumplit decît cel dintîi, cu numele Zvrot. Pe acesta, cînd a intrat în cetate, şi pe cînd se aduceau jertfe în capiştea zeului lor, adică cel al focului, popii l-au vestit despre Sfinţii mucenici Iosif şi Aitala, zicînd: "Sînt în temniţă doi învăţători creştini, care au fost chinuiţi mai înainte de Ardasabor, iar după aceea au fost aduşi aici, ca să fie ucişi cu pietre de către creştini. Dar de vreme ce nu puteau să umble din cauza rănilor, nu i-am scos spre ucidere, ci am aşteptat să se tămăduiască, sperînd să-i înduplecăm către a noastră credinţă.

Judecătorul, auzind aceasta, îndată a poruncit să-i aducă înaintea sa şi, vorbind mult cu dînşii, cu îmbunări şi cu îngroziri îi silea să se închine focului şi să guste din jertfe. Dar, văzînd că nu sporeşte nimic cu acestea, a poruncit mai întîi să-l spînzure gol pe Sfîntul Iosif, cu capul în jos, şi să-l bată cu vine de bou. Şi, fiind bătut tare, rănile ce se tămăduiseră puţin, iarăşi s-au înnoit şi sîngele curgea ca dintr-un izvor. Iar unul dintre vrăjitorii ce stăteau acolo s-a apropiat de sfînt şi i-a zis cu blîndeţe: "Omule, dacă te ruşinezi de popor a intra înaintea tuturor în capiştea zeului nostru şi a jertfi cu noi, apoi făgăduieşte în taină a face aceasta, şi vei fi slobod de chinuri". Dar Sfîntul a strigat cu mare glas: "Depărtaţi-vă de la mine toţi cei ce lucraţi fărădelegea, că a auzit Domnul rugăciunea mea". Şi a fost bătut trei ceasuri; după aceea, chinuitorul a poruncit ca, dezlegîndu-l, să-l ducă în temniţă, căci iarăşi nu putea merge pe picioare, din cauza rănilor ce i se înnoiseră.

Sfîntul Iosif fiind dezlegat şi dus la temniţă, în locul lui au spînzurat pe Sfîntul Aitala, care, asemenea, a fost bătut îndelung, fără cruţare. Iar el neîncetat striga: "Sînt creştin!" Apoi, dezlegîndu-l şi pe Sfîntul Aitala, au spînzurat în locul lui pe un om oarecare ce era de credinţa cea rătăcită a maniheilor, care, de asemenea, mărturisea înaintea tuturor credinţa cea nedreaptă şi defăima pe perşi pentru păgînătatea lor. Deci, spînzurîndu-l şi pe acela, au început a-l bate; iar el răbda la început bătăile dar, cînd au început a-l bate mai aspru, a strigat cu glas tare, blestemînd pe manihei şi, lepădîndu-se de credinţa lui, a făgăduit că se va închina zeilor persani.

Sfîntul Aitala fiind acolo şi auzind acestea, îl batjocorea pe el şi zicea: "Abia ai gustat chinul, şi te-ai lepădat de credinţa maniheică. Bine este cuvîntat Hristos, Dumnezeul nostru, Care ne întăreşte pe noi în toate chinurile cele cumplite şi ne învredniceşte să fim nebiruiţi şi neclintiţi întru dreapta noastră credinţă".

Acestea auzindu-le judecătorul, s-a mîniat asupra Sfîntului şi a poruncit ca iarăşi să-l bată cu nuiele de trandafir ghimpoase. Şi atît de mult a fost bătut, încît se părea că a murit şi, ducîndu- l afară, l-au aşezat ca pe un mort. Iar unul din vrăjitori văzînd trupul gol zăcînd, din firea lui aplecat spre milă, l-a acoperit cu pînză curată; care lucru, văzînd unii din prietenii lui, i-au spus judecătorului; şi, prinzîndu-l pe acela, l-au bătut fără milă. Astfel i-au răsplătit lui cei nemilostivi pentru mila ce avusese. Iar pe Sfîntul Aitala, simţindu-l că încă mai sufla, tîrîndu-l de picioare, l-au dus în temniţă.

După cîtăva vreme, iarăşi au fost aduşi sfinţii din temniţă înaintea judecătorului, care le-a zis: "Miluiţi-vă, oameni, gustaţi din sîngele jertfelor şi veţi fi slobozi de chinuri!" Iar ei, într-un glas, au zis: "Nu se cuvine omului să bea sînge; numai cîinilor ce sînt mîncători de mortăciuni! Dar tu, de vreme ce, deşi eşti om cu firea, eşti cîine cu năravul, lătrînd asupra lui Dumnezeu Cel ce te-a zidit pe tine, poţi bea sînge ca un cîine şi te satură de el!"

Judecătorul mîniindu-se, iarăşi a poruncit să-i bată. Însă cei ce-i stăteau înainte, umilindu-se, au zis: "Măcar din jertfele cele fierte gustaţi, în loc de sînge, ca să vă sloboziţi din chinuri". Sfinţii au răspuns: "Nu ni se cuvine nouă a spurca cu ceva credinţa noastră cea fără de prihană". După aceasta, judecătorul cu sfetnicii săi au rostit asupra lor răspunsul cel mai de pe urmă: să fie ucişi cu pietre de către creştini.

Sfîntul Iosif a zis: "Voiesc a spune ceva în taină judecătorului". Şi îndată a alergat către dînsul judecătorul, crezînd că are să se învoiască la păgînătatea lor. Deci slugile, l-au ridicat de la pămînt şi judecătorul s-a plecat către dînsul. Iar Sfîntul, umplîndu-se de mîhnire, l-a scuipat în faţă, zicînd: "O, fără de ruşine şi fără de omenie eşti; nu te ruşinezi a năvăli aşa cumplit asupra firii omeneşti şi a-ţi revărsa mînia asupra celor ce abia mai suflă?"

Atunci judecătorul, ruşinat, s-a întors la locul său şi a trimis îndată mulţime de slugi prin casele creştinilor să-i aducă cu sila la divan, ca să-l ucidă cu pietre pe Sfîntul Iosif. Apoi, ducîndu-l pe el puţin mai departe de divan, la loc mai larg, au săpat o groapă şi l-au pus într-însa, căci nu putea să stea. După aceea, i-au legat mîinile la spate şi i-au aşezat pe creştini de jur împrejur, cu sila punîndu-le pietre în mîini şi poruncindu-le să arunce cu ele asupra Sfîntului şi să-l ucidă, ceea ce au şi făcut, chiar fără voie.

Tot atunci a fost adusă şi fericita Sinandulia şi, silită fiind să arunce cu pietre asupra Sfîntului, ea a strigat: "Din veac nu s-a auzit aşa ceva, ca să silească cineva pe femeie să-şi ridice mîna asupra bărbaţilor celor sfinţi, precum faceţi voi, care în loc să vă luptaţi împotriva vrăjmaşilor, aţi pornit război împotriva noastră, iar patria care este în pace o umpleţi de sînge şi de crime". Dar păgînii au bătut o ţepuşă într-o trestie lungă şi i-au dat-o ca să împungă cu ea de departe pe sfînt. Însă ea a zis: "Mai bine mi-aş înfinge mie această suliţă în inimă, decît să mă ating de sfîntul şi nevinovatul lui trup".

Deci, au aruncat împrejurul Sfîntului mulţime de pietre, încît numai capul i se vedea. Iar unul dintre păgîni, ridicînd un pietroi, l-a înălţat deasupra Sfîntului şi l-a lovit cu el în cap, încît i l-a zdrobit; şi astfel bunul nevoitor şi-a dat duhul în mîinile Domnului.

Apoi a pus străji să păzească trupul Sfîntului Mucenic ca pe o comoară, ca să nu fie furat de cei credincioşi. Iar în a patra zi a fost un cutremur mare şi tunete şi fulgere; apoi, căzînd foc din cer, i-a ars pe străjeri şi pietrele s-au risipit ca praful. După aceea, încetînd cutremurul, tunetele şi fulgerele, a venit poporul la locul unde era trupul Sfîntului împroşcat cu pietre şi a aflat pietrele risipite, iar trupul Sfîntului nu l-au mai găsit, căci Domnul, cu judecăţile Sale, l-a dus în loc neştiut.

Iar Sfîntul Aitala, diaconul, a fost dus într-un sat ce se numea Patrias, şi, de asemenea, a fost ucis cu pietre de creştini, care au fost siliţi să facă aceasta. Iar noaptea, călugării, care vieţuiau aproape, au luat în taină sfîntul lui trup şi l-au îngropat cu cinste. Apoi în locul acela, unde a fost ucis Sfîntul Aitala, cu puterea lui Dumnezeu a crescut un copac de mirsină, care tămăduia tot felul de boli. Şi a fost acolo copacul peste cinci ani, tămăduind neputinţele tuturor celor ce alergau la el; care lucru, văzîndu-l păgînii, s-au înveninat şi l-au tăiat din rădăcină. După aceea, mulţi ani, cei vrednici vedeau în locul acela o lumină cerească strălucind, şi îngeri cîntînd şi slăvind pe Dumnezeu, Care preamăreşte pe Sfinţii Săi. Cu ale căror rugăciuni să ne învrednicim şi noi întru cele înalte şi împreună cu îngerii să cîntăm slavă lui Dumnezeu în veci. Amin.

Înnoirea bisericii din Lida a Sfîntului Mare Mucenic Gheorghe (3 noiembrie)

Slăvitul Gheorghe, marele mărturisitor al lui Hristos, s-a născut pe vremea lui Diocleţian, din tată capadocian şi maică palestiniancă. Şi dobîndind creştere minunată, avînd fire bună şi rădăcină cinstită şi sfîntă - căci părinţii lui din vechi strămoşi erau cu ales neam şi cu bună credinţă -, s-a făcut prea viteaz şi strălucit în războaie. Pentru acest lucru a fost cinstit de Diocleţian ca tribun vestit, cu rangul de numerie, încă pe cînd era tînăr; după aceea, pentru bărbăţia lui cea covîrşitoare, a fost înaintat comit, tăinuindu-se pînă atunci şi necunoscînd nimeni că era creştin.

Împlinind douăzeci de ani, a rămas orfan de tată, care şi-a pierdut viaţa în luptele dreptei credinţe. Iar Sfîntul, plecînd cu maica sa din Capadocia, a trecut în Palestina, de unde era ea, şi unde avea multe lucruri de moştenit. Şi fiindcă s-a întîmplat a muri şi maica sa în acea vreme, i-a rămas multă avuţie, din care, luînd avere cu sine destulă, s-a dus la Diocleţian, poftind să ia mai mare stăpînire decît cea dintîi. Dar, văzîndu-i pe păgîni că au atîta ură asupra creştinilor, a hotărît mai întîi să-şi împartă averile sale pe care le avea cu sine la săraci, apoi să declare înaintea lui Diocleţian şi la tot sfatul şi divanul că este creştin, care lucru l-a şi făcut degrabă. Deci, împărţind la săraci averile ce avea şi dînd libertate robilor săi şi făcînd aşezămînt şi rînduială pentru averile rămase în Palestina, în ziua a treia - cînd se ţinea sfatul stăpînitorilor de prin toată împărăţia romanilor ca să scoată din mijlocul lor pe creştini -, a venit singur în mijlocul divanului şi al sfatului unde se afla Diocleţian.

Propovăduind pe Hristos ca Fiu al lui Dumnezeu, şi-a dat la iveală buna credinţă. Pentru aceasta, fiind prins, a fost supus la tot felul de chinuri cumplite, căci a fost împuns cu suliţa în pîntece, a fost pus pe o roată, bătut cu vine de bou de multe ori, aruncat într-o groapă plină cu var; dar fiind păzit nevătămat de toate, prin darul lui Dumnezeu, a atras către credinţa cea în Hristos pe împărăteasa Alexandra, femeia lui Diocleţian; şi, afară de dînsa, a creştinat şi pe un oarecare Glicherie şi pe altul, cu numele Atanasie. Apoi a înviat

pe un om din morţi şi nenumărată mulţime de oameni a adus la credinţa lui Hristos, făcînd felurite minuni numai cu chemarea Domnului.

Deci, făcînd el acestea, a fost închis în temniţă după porunca lui Diocleţian şi legat cu lanţuri de fier. Dar în acea noapte i s-a arătat în vedenie Hristos, binevestindu-i bunătăţile care-l aşteaptă pe dînsul. Şi, deşteptîndu-se, a mulţumit lui Dumnezeu şi l-a rugat pe păzitorul temniţei să dea voie slujitorului obişnuit să vină la dînsul.

Făcînd păzitorul temniţei după voia lui, a intrat robul său care stătea afară de temniţă, şi Sfîntul i-a arătat scrisorile cele aducătoare aminte ale sale, adică diata (testamentul) pe care o scrisese mai înainte. Robul, văzînd pe stăpînul său în legături, închinîndu-se lui, zăcea jos la pămînt plîngînd. Dar Sfîntul, ridicîndu-l, îl îndemna să fie cu inimă bună. După aceea, i-a spus lui vedenia şi i-a poruncit cu tot dinadinsul ca, după moartea sa, să-i ia trupul şi diata pe care o făcuse mai înainte de a fi prins şi să le ducă în casa patriei sale, care era în Palestina, şi să se aibă frică de Dumnezeu. Apoi să nu îndrăznească să nu facă vreuna din cîte sînt scrise în diată. Deci, fiindcă el a făgăduit şi s-a învoit a face toate cîte i-a poruncit, a luat binecuvîntare şi iertare şi s-a dus de la Sfîntul.

A doua zi, Sfîntul Gheorghe, fiind adus iarăşi la cercetare şi neplecîndu-se lui Apolon, ci mai vîrtos zdrobind cu rugăciunea şi sfărîmînd pe idolii care erau în capişte, i s-a tăiat capul. Dar robul său, luînd prea cinstit trupul sfîntului împreună cu diata lui, s-a dus în Palestina, unde, împreună cu alţi creştini, cu multă cinste şi evlavie au îngropat sfîntul şi mucenicescul trup. Apoi a săvîrşit, ca un rob recunoscător şi mulţumitor, toate cîte îi poruncise Sfîntul.

După aceasta, n-a trecut multă vreme şi a strălucit dreapta credinţă. Căci, luînd domnia împăratul Constantin, de-a pururea pomenitul şi marele împărat întocmai cu apostolii, aceia care iubeau dreapta credinţă au dobîndit libertate. Iar cei ce iubeau pe mucenicul, i-au zidit Sfîntului o biserică mare şi prea frumoasă în Lida. Apoi, ridicînd mult pătimitul şi sfîntul trup al mucenicului, din locul cel neînsemnat în care zăcea, şi aducîndu-l în acea cetate, au pus la iveală pe cel vrednic de multă lumină şi de mai multă arătare; şi, printr-însul a făcut înnoire bisericii aceleia, care era din nou zidită de dînşii, fiind atunci ziua a treia a lunii noiembrie; iar moaştele lui erau ca nişte izvoare de-a pururea curgătoare, cu daruri de minuni celor care se închină lui cu credinţă.

Astfel preamăreşte Dumnezeu pe cei ce-L preamăresc pe Dînsul. Deci, de atunci, Biserica lui Dumnezeu a luat obiceiul ca în fiecare an, în aceeaşi zi, să prăznuiască aducerea moaştelor Sfîntului Mucenic, întru slava şi lauda lui Hristos, adevăratul Dumnezeul nostru, şi a însuşi marelui mărturisitor Gheorghe. Amin.

Povestire despre minunea Sfîntului Mare Mucenic Gheorghe şi despre saracinul care a avut o vedenie în biserica sa
(3 noiembrie)

Amira al Siriei a trimis pe nepotul său în cetatea Diopoli, pe care saracinii o numesc Rempli, ca să cerceteze oarecare pricini ce avea acolo. În cetatea aceea este o biserică minunată a Sfîntului Gheorghe, pe care văzînd-o de departe saracinul acela, a poruncit slugilor să-i ducă lucrurile sale în catehumena bisericii, că acolo vrea să poposească. Apoi a poruncit să ducă şi cele douăsprezece cămile ale lui în biserică, să se odihnească. Preoţii bisericii îl rugau să nu facă acest lucru necuviincios şi neplăcut lui Dumnezeu. Iar el, înfricoşîndu-i, a poruncit să le ducă. Dar cum au intrat cămilele în biserică, o, minune! au căzut toate jos şi au murit. Văzînd nepotul lui Amira semnul acesta, s-a mirat de puterea cea mare a Sfîntului Gheorghe şi a poruncit să scoată cămilele afară din biserică.

A doua zi s-a dus preotul să slujească Sfînta Liturghie şi saracinul privea din catehumenă să vadă ce are să facă. Iar iubitorul de oameni, Dumnezeul nostru, i-a deschis ochii minţii lui şi i-a arătat înfricoşata minune ce urmează:

În vremea cînd preotul săvîrşea dumnezeieştile Taine, saracinul a văzut cum preotul a înjunghiat un copil mic şi foarte frumos, apoi sîngele lui l-a turnat într-un pahar sfinţit, iar trupul l-a tăiat şi l-a pus într-un discos sfinţit; şi, cînd s-a isprăvit chinonicul (cîntarea de la sfîrşitul Liturghiei), a văzut saracinul pe preot că a tăiat trupul pruncului bucăţele şi împărtăşea poporul cu cărnurile şi cu sîngele pruncului şi se minuna foarte.

După ce a săvîrşit preotul dumnezeiasca Liturghie, a luat prescurile cele mai bune şi le-a dus în dar saracinului, care l-a întrebat: "Ce sînt acestea?" Iar preotul a răspuns: "Acestea sînt din prescurile pe care le slujim noi în Biserica noastră". Atunci saracinul i-a zis cu mînie: "Dintru acestea ai slujit tu liturghie astăzi? Au nu te-am văzut eu că ai înjunghiat fără de milă un prunc mic şi prea frumos şi sîngele lui l-ai turnat în pahar, iar trupul lui l-ai tăiat bucăţele şi l-ai pus pe discos şi le-ai împărţit poporului? Toate acestea pe care le-ai făcut tu, necuratule şi ucigaşule, au nu le-am văzut eu?"

Acestea auzindu-le preotul, s-a cutremurat şi, căzînd la picioarele saracinului, a zis: "Slăvit să fie Domnul nostru, Care te-a învrednicit pe tine, stăpînul meu, a vedea o înfricoşătoare minune ca aceasta. Din aceasta eu cred că tu eşti mare om înaintea lui Dumnezeu şi că El vrea să te aibă numărat printre cei mîntuiţi".

Saracinul, rămînînd uimit de cuvintele preotului, a zis: "Oare prescurile acestea sînt chipul celor ce am văzut eu?" Preotul a răspuns: "Aşa, domnul meu, aşa sînt şi aşa le credem; cum că pîinea şi vinul pe care le aducem la Liturghia noastră sînt Trupul şi Sîngele Domnului nostru Iisus Hristos, Fiul lui Dumnezeu. Dar vederea aceasta pînă acum eu nu m-am învrednicit niciodată s-o am, căci sînt păcătos, ci văd înaintea mea numai pîine şi vin. Însă, de vreme ce Domnul Dumnezeul meu te-a învrednicit pe tine, stăpînul meu, să

vezi o taină ca aceasta, cred că eşti mare om; căci Părinţii cei mari ai Bisericii noastre, ca oameni prea vrednici vedeau această minunată taină".

Saracinul, auzind acestea şi minunîndu-se foarte, s-a plecat jos şi s-a gîndit mult timp. După aceea, ca şi cum s-ar fi deşteptat dintr-un somn şi-a venit în sine şi, poruncind slugilor lui să iasă afară, a zis preotului: "Precum văd şi precum deplin mă încredinţez, credinţa creştinilor este adevărată; şi, vai mie! că mi-am petrecut viaţa cu minciună şi deşertăciune în credinţa saracinilor cea cu adevărat păgînă. Dar de vreme ce este voia lui Dumnezeu ca să mă mîntuiesc, botează-mă, ca să slujesc măcar de acum înainte lui Dumnezeu cu conştiinţă curată!"

Preotul i-a răspuns: "Nu îndrăznesc, domnul meu, să te botez, căci unchiul tău este împărat şi, aflînd de aceasta, mă va ucide şi pe mine şi va strica şi bisericile noastre. Dar dacă voieşti, pleacă în taină de aici şi du-te la patriarhul Ierusalimului, fără să te cunoască, şi el te va boteza".

Saracinul, auzind acestea, a găsit o haină de păr şi, îmbrăcîndu-se cu dînsa, într-o noapte a fugit pe ascuns şi s-a dus la Ierusalim la patriarh, fără să fie cunoscut; şi, căzînd la picioarele lui, l-a rugat să-l boteze.

Dacă s-a botezat, după a opta zi a zis către patriarh: "Cu darul lui Dumnezeu m-am făcut creştin; deci ce se cade să fac, ca să mă mîntuiesc?" Patriarhul i-a răspuns: "Dacă voieşti să te mîntuieşti, du-te la Muntele Sinai, unde se află monahi cucernici şi îmbunătăţiţi, fă-te monah şi păzeşte poruncile lui Dumnezeu".

El s-a dus la Muntele Sinai şi, făcîndu-se monah, a petrecut acolo trei ani; şi deprinzîndu-se cu toate faptele creştineşti de la monahii aceia, a ajuns în mari sporiri ale faptelor bune. După aceea, a rugat pe egumen să-i dea voie să se ducă la Rempli şi, luînd binecuvîntare, s-a dus acolo. Intrînd în Biserica Sfîntului Gheorghe, l-a întîmpinat preotul cel de Dumnezeu cinstitor, acela de care am spus mai înainte şi, arătîndu-i-se lui cine este, i-a zis: "Iată că, cu dumnezeiescul dar şi prin rugăciunile tale cele bine primite, m-am făcut creştin şi monah, însă am mare dorinţă să văd pe Domnul Iisus Hristos. Pentru aceea te rog cu căldură, să mă înveţi ce se cade să fac ca să-mi împlinesc dorinţa".

Atunci preotul, slăvind pe Dumnezeu, i-a zis: "Du-te la Amira, unchiul tău, şi înaintea lui şi a tuturor saracinilor, mărturiseşte pe Domnul nostru Iisus Hristos, cum că este Fiul lui Dumnezeu, Făcător a toată zidirea; cum că S-a făcut om şi a făcut preaslăvite minuni în lume şi S-a răstignit, S-a îngropat şi a treia zi a înviat şi cu slavă S-a înălţat la ceruri. Deci, făcînd asta cu îndrăzneală, vei vedea pe Domnul".

Atunci, de-a pururea pomenitul monahul acela, plecîndu-se dumnezeieştilor cuvinte ale cucernicului preot, a plecat îndată şi s-a dus la locul unde era unchiul său; iar noaptea, suindu-se în minaretul geamiei lor, a început a striga: "Alergaţi aici, o, saracini, că am să vă spun vouă cuvînt!"

Aceia, auzind aceasta, au alergat cu făclii şi, aflînd pe monahul acela, l-au întrebat ce are să le spună. Monahul le-a zis: "Ce-mi daţi să vă spun unde este nepotul lui Amira, care a fugit pe ascuns?" Aceia au răspuns: "Dacă ne vei spune aceasta, îţi vom da bani cîţi vei voi".

Monahul a zis: "Duceţi-mă la Amira, ca să-i spun!" Atunci, numaidecît l-au dus la Amira cu bucurie, zicînd: "Monahul acesta ştie unde este nepotul tău". Amira l-a întrebat de-l ştie cu adevărat. Monahul a răspuns: "Da, cu adevărat ştiu, căci eu însumi sînt; însă acum sînt creştin şi cred în Tatăl, în Fiul şi în Sfîntul Duh, într-o Dumnezeire, şi mărturisesc că Fiul lui Dumnezeu S-a întrupat din Pururea Fecioara Maria şi a făcut mari minuni în lume, apoi S-a răstignit şi S-a îngropat şi a treia zi a înviat şi S-a înălţat la Cer, apoi S-a aşezat la dreapta lui Dumnezeu-Tatăl şi va să vină iarăşi, să judece viii şi morţii".

Acestea auzindu-le Amira, unchiul său şi, spăimîntîndu-se, a zis: "Ce ai pătimit, ticălosule, de ţi-ai lăsat casa, bogăţiile şi slava ta şi umbli aşa defăimat ca un cerşetor? Nu te întorci la credinţa ta, să mărturiseşti prooroc pe Mohamed şi să vii iarăşi în starea ta cea dintîi?" Iar monahul a răspuns: "Eu cîte bunătăţi aveam atunci cînd eram saracin, erau toate de partea diavolului. Iar aceste haine de păr pe care le port acum sînt lauda mea, bogăţia mea şi arvună a slavei ce am să dobîndesc pentru credinţa cea adevărată a Hristosului meu; iar pe Mohamed, care v-a amăgit pe voi, îl defăimez şi credinţa în el o urăsc şi de la dînsa mă întorc şi o anatemizez".

Cu toate acestea, lui Amira fiindu-i milă de dînsul, a zis saracinilor care se aflau acolo: "El şi-a pierdut mintea şi nu ştie ce zice; scoateţi-l afară şi izgoniţi-l!" Iar aceia au zis: "Pe acela care a anatemizat pe proorocul nostru şi credinţa noastră şi care este vrednic de cumplită moarte îl slobozeşti? Apoi şi noi ne lepădăm credinţa noastră şi ne facem creştini!"

Atunci Amira, temîndu-se de dînşii să nu facă vreo răscoală asupra lui, le-a dat libertate să facă cu dînsul orice vor voi. Iar ei, scrîşnind din dinţi, au răpit pe fericitul monah şi, scoţîndu-l afară din cetate, au aruncat cu pietre în el, dar el chema numele Domnului nostru Iisus Hristos. Şi aşa s-a săvîrşit de-a pururea pomenitul, întru bună mărturisire; şi, mergînd cu îndrăzneală către Domnul, pe Care L-a dorit, a luat cununa mărturisirii.

Pentru aceea, în fiecare noapte s-a arătat multă vreme o stea strălucitoare deasupra grămezii de pietre şi lumina toată partea aceea, care lucru văzîndu-l saracinii, se minunau. Trecînd vreme multă, Amira a dat voie creştinilor care, scoţînd sfintele moaşte ale mărturisitorului din grămada de pietre - o minune! -, le-au aflat întregi şi nestricate, avînd multă bună mireasmă. Pe care moaşte cu evlavie sărutîndu-le, le-au îngropat cu laude şi cu cîntări de psalmi, slăvind pe Domnul nostru Iisus Hristos, Căruia I se cuvine slava şi stăpînirea în veci. Amin.

Alţi sfinţi pomeniţi la 3 noiembrie

Tot în această zi mai facem pomenirea Prea Cuviosului Părintelui nostru Achepsima, care a trăit pe vremea împăratului Teodosie cel Mare şi care, închizîndu-se într-o colibă mică, a petrecut şaizeci de ani, luînd aminte la mîntuirea sa. Mîncarea lui era linte cu apă. După aceea a fost scos din colibă şi, cu sila, ales arhiereu. Apoi şi-a dat duhul său lui Dumnezeu în pace adîncă.

Tot în această zi mai facem pomenirea Sfinţilor Mucenici ostaşi Attic, Agapie, Eudoxie, Carterie, Istucarie, Pactobie, Nictopolion şi a celor împreună cu dînşii, care, pe vremea lui Decius împăratul, suferind de la Marcel Duxul multe chinuri pentru Hristos, s-au săvîrşit prin foc.

Viaţa Cuviosului Părintelui nostru Ioanichie cel Mare (4 noiembrie)

Preacuviosul Părinte Ioanichie s-a născut în părţile Bitiniei, în satul ce se numea Maricat; tatăl său se numea Miritrichie, iar maica sa, Anastasia. Şi începînd a veni în vîrstă, păştea vitele, după porunca părinţilor săi. Apoi, deşi nu era dat la învăţătura cărţii, mai mult decît toţi cei ce învăţau, a înţeles ce este viaţa, căci căuta poruncile Domnului. Drept aceea, fiind povăţuit de Duhul Sfînt, era foarte îmbunătăţit, blînd, smerit, răbdător şi foarte ascultător. Iar către rugăciune avea o astfel de osîrdie, încît de multe ori lăsînd turma sa, toată ziua stătea la un loc deosebit şi se ruga cu sîrguinţă către Dumnezeu. Iar cînd mergea la rugăciune, îşi însemna turma sa cu semnul crucii şi rămînea turma nerisipită, nici de fiare răpită, nici de tîlhari furată, pînă cînd fericitul copil, întorcîndu-se seara, o mîna la casa părinţilor. Cu astfel de lucru s-a îndeletnicit Sfîntul pînă la vîrsta matură.

În acea vreme, împărăţea peste greci Leon cel necredincios, fiul lui Constantin Copronim, care era amăgit cu eresul luptei contra sfintelor icoane. Acesta a trimis prin toată stăpînirea sa, ca să aleagă tineri plăcuţi, harnici şi viteji pentru oaste.

Ajungînd trimişii în părţile Bitiniei şi fiind în satul unde vieţuia Ioanichie, dacă l-au văzut că este tînăr, frumos, cu vîrsta desăvîrşit, cu trupul voinic şi îndemînatic la oaste, l-au luat cu dînşii şi l-au înscris în rînduiala ostăşească. Dintr-acea vreme Ioanichie fiind ostaş, era înfricoşător vrăjmaşilor pentru bărbăţia lui şi iubit celor ce ostăşeau împreună cu dînsul, pentru blîndeţea şi smerenia lui; dar mai iubit era lui Dumnezeu, căci păzea cu dinadinsul poruncile Lui cele sfinte.

Însă diavolul, pizmuind viaţa lui cea îmbunătăţită, l-a tras pe el în eresul luptei contra icoanelor, de care atunci toată Biserica lui Dumnezeu era tulburată prin împăraţi eretici. Căci se aruncau de prin bisericile lui Dumnezeu sfintele icoane iar cei ce se închinau erau izgoniţi. Şi atît de mult a fost înşelat Ioanichie cu acel eres, încît nu voia nici să audă de sfintele icoane.

Iar Dumnezeu, Care voieşte ca toţi să se mîntuiască, l-a mîntuit şi pe el de acea înşelăciune în acest chip. A rînduit a fi trimis cu oştile spre Apus, de unde întorcîndu-se, trecea pe lîngă muntele Olimpului; şi după purtarea de grijă a lui Dumnezeu, a trecut pe lîngă un călugăr, care pustnicea în acel munte şi care era înainte văzător. Acela, auzind că Ioanichie trecea pe acolo cu oştile, şi prin Duhul lui Dumnezeu înştiinţîndu-se despre toate cele ce gîndea dînsul, a ieşit din chilia sa şi, arătîndu-se lui, a zis: "O, fiule Ioanichie, dacă te numeşti creştin, pentru ce treci cu vederea icoana lui Hristos? Zadarnice sînt toate ostenelile faptelor tale celor bune, dacă nu ai credinţa cea dreaptă!"

Acestea auzindu-le, Ioanichie se minună, căci l-a chemat pe nume acela care nu-l ştia pe el şi a vădit credinţa lui, călugărul care niciodată nu-l văzuse. Deci a cunoscut că cel ce grăieşte către dînsul este plin de Duhul lui Dumnezeu şi, cu ochii mai înainte văzători, a ştiut tot despre dînsul. Pentru aceea a căzut la pămînt, închinîndu-se şi cerînd iertare, pentru că din neştiinţă a greşit; şi a făgăduit a se îndrepta şi a da cinstea şi închinăciunea ce se cuvin icoanei lui Hristos şi chipurilor tuturor sfinţilor.

Din acea vreme fericitul Ioanichie a început cu osîrdie a cinsti sfintele icoane şi se căia că altădată, în neştiinţa sa, le trecuse cu vederea; şi părîndu-i rău de aceasta, se pedepsea cu post şi cu tot felul de chinuri ale trupului. Căci, petrecînd lîngă uşile împărăteşti, se culca pe pămînt şi făcea rugăciune cu sîrguinţă şi priveghere de toată noaptea şi niciodată nu mînca bucate pînă la săturare. Deşi adeseori stătea la masa de obşte cu ostaşii săi, însă atunci numai gusta din mîncare şi băutură, în acest fel de pocăinţă petrecînd el şase ani.

În acea vreme s-au sculat bulgarii cu toată puterea lor şi au pornit război împotriva grecilor, robind Tracia. Deci a ieşit împotriva lor împăratul grecilor, cu toate oştile sale, între care era şi fericitul Ioanichie. Iar cînd s-au apropiat amîndouă oştile şi făceau război, bulgarii erau aproape a birui pe greci. Atunci Ioanichie a arătat mare vitejie, ca odinioară David, care a biruit pe cel de alt neam; apoi, chiar în faţa împăratului a apărat pe tovarăşii săi de sabia potrivnicilor, nevoindu-se cu bărbăţie împotriva vrăjmaşilor săi şi tăindu-i ca pe nişte buruieni. Pe un oarecare boier din cei însemnaţi ai grecilor, care s-a luptat cu bulgarii şi a fost biruit de dînşii, căzînd în mîinile lor, Ioanichie l-a izbăvit; căci, pornindu-se asupra lor, pe unii i-a tăiat cu sabia, iar pe alţii i-a izgonit şi pe cel robit l-a scăpat.

Odată, văzînd el un bulgar înfricoşător ca Goliat, care păzea o cale strîmtă şi ucidea mulţi greci, s-a pornit asupra lui şi îndată i-a tăiat capul. Astfel era vitejia fericitului Ioanichie împotriva vrăjmaşilor celor văzuţi, lucru care mai înainte însemna lupta lui cea tare şi biruinţa care avea să o aibă contra vrăjmaşilor celor nevăzuţi.

Văzînd împăratul vitejia lui, l-a întrebat despre patria lui, despre neam şi despre nume şi a poruncit să-l scrie în cartea vitejilor, ca după săvîrşirea războiului să-l cinstească cu boierie mare şi cu multe daruri ca pe un ostaş viteaz.

Sfîrşindu-se războiul şi întorcîndu-se împăratul întru ale sale, Ioanichie a văzut muntele Olimpului, mai sus pomenit, care este în dreapta Bitiniei. Aducîndu-şi aminte de călugărul

acela, care ieşise la dînsul din pustie, şi-l mustrase pentru eresul luptării împotriva sfintelor icoane, şi-a pus în gînd să lase toate şi, sălăşluindu-se în acel munte, să urmeze în linişte vieţii călugăreşti şi să se închine lui Dumnezeu, lucru pe care degrabă l-a şi făcut. Căci, cînd a venit în cetatea împărătească şi avea să primească boierie cinstită şi daruri de la împărat pentru vitejia pe care o arătase în război, îndată le-a trecut cu vederea pe toate şi ca pe nişte gunoaie le-a socotit. Apoi, după douăzeci şi patru de ani ai ostăşirii sale împotriva trupului şi a sîngelui, părăsind oştirea, a mers la cei ce petreceau viaţă călugărească, vrînd a începe războiul împotriva duhurilor răutăţii celor de sub cer.

Întîi a venit în mînăstirea Avgarov şi, fiind primit de părinţii cei ce petreceau acolo, şi-a descoperit gîndul său egumenului Grigorie, cum că voieşte a merge în pustie şi a vieţui singur în linişte. Iar egumenul, lăudînd scopul, a zis: "Deşi cugeţi cele bune, iubitule, eu te sfătuiesc să nu alegi deocamdată viaţa cea pustnicească şi depărtată de petrecerea împreună cu oamenii, pînă ce nu te vei deprinde mai întîi cu rînduiala şi obiceiul călugăresc. Deci mai întîi sălăşluieşte-te între oarecare călugări cu fapte bune şi iscusiţi şi vei afla de la dînşii vremea şi rînduiala rugăciunilor; apoi învaţă smerita cugetare, ascultarea şi blîndeţea şi după aceea te vei duce şi în pustie. Păzeşte-te, fiule, ca nu cumva, fiind neînvăţat şi începînd viaţa aceasta, în loc să răneşti pe vrăjmaşul, să fii tu rănit de dînsul, şi în loc să-l biruieşti, să fii biruit!"

Un sfat folositor ca acesta ascultînd Ioanichie, a părăsit scopul său pînă la o vreme şi s-a sălăşluit împreună cu bărbaţii insuflaţi de Dumnezeu ca să se obişnuiască cu viaţa lor cea plină de fapte bune. Deci în trei mînăstiri a luat aminte şi a învăţat rînduiala şi viaţa călugărească. Mai întîi s-a dus la mînăstirea lui Avgarov, apoi s-a dus într-o altă mînăstire, care se numea Utotelos şi, neştiind carte, a început acolo a învăţa. Dar, văzînd că în mînăstirea aceea vin mulţi oameni mireni şi le tulbură liniştea, a ieşit de acolo şi s-a dus în a treia mînăstire, care se numea Antidiu. Petrecînd în ea doi ani, a învăţat treizeci de psalmi ai lui David şi mult s-a folosit de călugării cei ce petreceau acolo.

Iar după doi ani a dorit iarăşi liniştea pustiei şi voia să se suie într-un munte care era aproape şi acolo, în singurătate sălăşluindu-se, să înceapă viaţa pustnicească. Dar şapte zile mai înainte le-a petrecut postind şi rugînd pe Dumnezeu cu sîrguinţă, ca să-i fie povăţuitor pe calea ce dorea. În a şaptea zi, acest nou Moise, a auzit un glas de sus, poruncindu-i să iasă la muntele acela. Şi a ieşit Ioanichie din mînăstirea Antidiului şi a mers departe, şi pe munte suindu-se, lua aminte într-o parte şi într-alta, unde să afle un loc de petrecere. Şi iată, a văzut doi monahi vieţuitori în pustie, ale căror haine erau de păr şi se hrăneau din verdeţurile ce creşteau în pustie. Către aceştia alergînd fericitul, li s-a închinat. Iar ei, stînd, au făcut rugăciune şi după aceasta au vorbit cu dînsul. Deci Ioanichie le-a mărturisit lor toate ale sale, le-a descoperit scopul său şi mult s-a folosit din sfintele lor cuvinte.

Apoi, pustnicii aceia, i-au proorocit lui că după cincizeci de ani de pustnicie, către sfîrşitul vieţii lui, va veni asupra lui o ispită de la nişte oameni zavistnici; dar au zis sfinţii, că se va întoarce durerea la capul lor, iar tu nici un rău nu vei pătimi. Aceasta s-a şi împlinit şi

despre care lucru vom spue mai pe urmă. Acestea proorocindu-le pustnicii lui Ioanichie, i-au dat o haină de păr, care pe limba acelei ţări se numea leviton. Această haină îi era lui Ioanichie ca o pavăză nebiruită împotriva tuturor săgeţilor vrăjmaşilor, precum singur mai pe urmă a mărturisit.

După vorba cea folositoare între ei, pustnicii s-au despărţit şi s-au dus în cea mai adîncă pustie, iar Ioanichie s-a dus la muntele ce se numea Trihalix şi acolo petrecea fără chilie, avînd numai cerul drept acoperămînt. Înştiinţîndu-se despre dînsul Grigorie cel mai sus pomenit, egumenul mînăstirii Avgarovului, i-a zidit lui în muntele acela o chilie mică, în care putea fericitul să se adăpostească de vifor, de ploi şi de zăpadă; deci în acea chiliuţă petrecea Ioanichie închis. După aceasta au început mulţi dintre fraţi a veni la dînsul, vrînd a-i vorbi şi a se folosi de la el. Pentru aceea, supărîndu-se pentru că i se tulbura liniştea, a lăsat muntele acela şi s-a dus, căutîndu-şi alt loc de linişte.

Mergînd pe lîngă satul ce se numea Elespont, a văzut aproape de dînsul un munte înalt şi foarte greu de umblat, fiind plin de pădure; şi săpîndu-şi în pămînt o peşteră strîmtă şi adîncă, a început a vieţui acolo fără a ieşi din ea. Iar hrană avea de la un păstor, care păştea caprele în acel munte; acesta aducea sfîntului cîte puţină pîine şi apă şi aceasta numai o dată pe lună, iar el primea de la dînsul binecuvîntare şi rugăciune. Acolo a petrecut Sfîntul trei ani, ziua şi noaptea rugîndu-se şi slăvind pe Dumnezeu, apoi cîntînd psalmii lui David, adăuga la fiecare stih cuvintele acestea: "Nădejdea mea este Tatăl, scăparea mea este Fiul şi acoperămîntul meu Sfîntul Duh". Aceste cuvinte ca pe o dulceaţă purtîndu-le pe limba sa, se veselea; cuvinte care mai pe urmă mulţi deprinzîndu-le de la dînsul, totdeauna le aveau în gurile lor.

După trei ani de la nevoinţa lui în acea peşteră strîmtă, a ieşit odată la o biserică ce nu era departe de acolo. Şi, din întîmplare, au venit la acea biserică nişte ostaşi, care odinioară ostăşiseră cu Ioanichie şi avuseseră cu dînsul prietenie. Dintre aceştia unul, văzîndu-l pe Ioanichie, l-a recunoscut şi, îmbrăţişîndu-l, plîngea de bucurie şi îi aducea aminte de viaţa lui de mai dinainte, de vitejia lui în războaie, de slava şi de cinstea pe care o avea de la împăratul. Apoi se minuna că a lăsat toate acelea şi a vrut să trăiască în sărăcie. Dar întorcîndu-se ostaşul acela către tovarăşii săi, vrînd să le spună despre Ioanichie, acesta îndată a fugit de dînşii. Şi, vrînd să se ascundă mai bine, s-a dus în munţii Conturiului, în care erau mulţime de fiare şi de balauri. Acolo sălăşluindu-se Sfîntul şi fugind de slava omenească, a locuit cu fiarele şi cu balaurii, cîntînd ca David: *Iată m-am îndepărtat fugind, şi m-am sălăşluit în pustie. Aşteptat-am pe Dumnezeu, Cel ce mă mîntuieşte de puţinătatea sufletului şi de vifor*.

Iar după multă vreme a voit a merge în Efes, la biserica Sfîntului Ioan, Cuvîntătorul de Dumnezeu, pentru închinare şi rugăciune. Deci, sculîndu-se, a plecat şi, trecînd pe lîngă un lăcaş de rugăciune la apusul soarelui, l-au întîmpinat un bărbat şi o femeie, mergînd la acelaşi lăcaş ca să săvîrşească pomenirea părinţilor lor. Aceştia, văzîndu-l pe cale, s-au înfricoşat, că avea trupul îmbrăcat cu haine rupte, desculţ şi pe tot trupul acoperit cu păr. Iar sfîntul, văzîndu-i pe ei tremurînd de frică, a zis cu blîndeţe către dînşii: "Nu vă temeţi,

fiilor, ci spuneţi-mi unde duce calea aceasta!" Iar ei au zis că duce către rîul ce este înainte şi care atunci era foarte mare, încît nimeni nu era cu putinţă a trece rîul acela fără luntre. Dar Sfîntul mergînd lîngă rîu, s-a odihnit puţin, apoi la miezul nopţii, sculîndu-se, a mers pe apă - o, picioare sfinte! o, călătorie minunată! Şi mergînd pe deasupra apei ca pe uscat, a trecut de cealaltă parte cu picioarele uscate.

După ce a sosit în Efes şi s-a apropiat de biserica Sfîntului Ioan Teologul, i s-au deschis de la sine uşile bisericii şi, intrînd înăuntru, s-a rugat dindestul, închinîndu-se şi sărutînd sfînta icoană a iubitului ucenic al lui Hristos. Apoi ieşind din biserică, îndată s-au închis uşile singure. Iar el iarăşi s-a întors la a sa petrecere în nevoinţă din munţii Conturiului.

Deci, i s-a întîmplat a merge pe lîngă o mînăstire de femei, unde era o maică ce avea o fiică tînără, şi aceasta fiind cuprinsă de dorinţa lumească, voia să lase cinul său călugăresc şi pe maica sa, să se ducă în lume şi să se mărite cu un bărbat. Iar maica sa o sfătuia cu plîngere şi o ruga ca să sufere războiul trupesc pentru dragostea lui Hristos, să-şi omoare trupul său, să nu-şi lase călugăria şi să nu se dea spre batjocură şi pierzare diavolului. Dar nu putea să o înduplece pe dînsa, căci ardea de văpaia patimii şi voia să fugă din mînăstire.

Despre toate acestea înştiinţîndu-se Sfîntul Ioanichie, i s-a făcut milă de fecioara aceea şi, chemînd-o pe ea, a zis: "Pune, fiică, mîna ta pe grumajii mei!" Cînd a făcut aceasta fecioara, Sfîntul s-a rugat cu lacrimi către Dumnezeu ca să se izbăvească fecioara de acea patimă şi de ispita diavolului, iar greutatea războiului ei să fie pe grumajii lui şi toate patimile ei cele trupeşti să fie asupra lui, ceea ce a şi fost. Căci a scăpat fecioara aceea de toate gîndurile cele necurate şi de poftele cele trupeşti; apoi a petrecut în mînăstirea sa, vieţuind fără de patimi şi bineplăcînd lui Dumnezeu.

Iar Sfîntul Ioanichie s-a dus în calea sa, la muntele Conturiului; dar mergînd pe cale a simţit în sine o dorinţă necurată şi s-au năpustit asupra lui ca un vifor cumplit gîndurile cele lumeşti şi s-au ridicat într-însul valurile necuratelor patimi, încît fierbea sîngele într-însul ca într-o căldare şi toată ispita ce fusese la fecioara aceea a căzut asupra fericitului Ioanichie. Însă el răbda ostenindu-şi trupul cu mari nevoinţe. Apoi, aflînd undeva un balaur înfricoşător încuibat în crăpăturile pămîntului, a cugetat să se dea pe sine balaurului spre mîncare, voind mai bine a muri decît să se învoiască cu gîndurile cele necurate şi să-şi prihănească trupul său cel curat. Deci s-a aruncat pe sine înaintea balaurului, ca să fie mîncat de el. Însă şarpele nici n-a voit a se atinge de dînsul ci, atunci cînd îl întărîta pe el Sfîntul Ioanichie, îndată a murit.

Din acel ceas au pierit de la dînsul toate gîndurile necurate, s-a stins patima, a încetat pofta şi s-a întors pacea în trupul lui. Deci i s-a dat lui de la Dumnezeu stăpînire peste balaurii cei văzuţi şi peste cei nevăzuţi, ca să calce peste dînşii şi să sfărîme capetele lor. Odinioară, stînd el şi cîntînd psalmii lui David, a început a se clătina o stîncă ce era acolo. Uitîndu-se sfîntul, a văzut ieşind, din mijlocul peretelui, un balaur înfricoşător. Sfîntul punînd peste dînsul toiagul ce-l avea în mînă, îndată balaurul a murit.

Altădată, în vreme de iarnă, sfîntul intrînd într-o peşteră adîncă, a aflat într-însa un balaur ai cărui ochi străluceau ca focul şi sfîntul nu ştia că este acolo balaurul; ci părîndu-i că ochiul lui este cu adevărat foc, a adunat lemne şi le-a pus pe ochii şarpelui vrînd să se încălzească de frig; însă balaurul s-a sculat şi a lepădat lemnele de pe ochii lui. Atunci a cunoscut sfîntul cum că este balaur, dar nu s-a temut ci, dîndu-se puţin într-o parte a peşterii, a petrecut împreună cu balaurul pînă ce a trecut iarna.

După doisprezece ani petrecuţi în pustia aceea, a venit către dînsul un glas de sus, poruncindu-i să meargă în mînăstirea care se numeşte Erist şi acolo să se îmbrace în rînduiala călugărească, căci încă nu era îmbrăcat în haine călugăreşti acest pustnic îmbunătăţit cu atîtea fapte bune. Deci, îndată a plecat la mînăstirea aceea, unde, ajungînd pe vremea secerişului, a spus dorinţa sa egumenului mînăstirii, care se numea Ştefan. Acesta, a doua zi, făcînd rugăciunile cele obişnuite, a îmbrăcat pe cuviosul Ioanichie în chipul călugăresc, deşi mai înainte de chipul acela era călugăr desăvîrşit şi pe mulţi călugări îi întrecea cu faptele bune.

Cuviosul, fiind îmbrăcat în haine călugăreşti, a început mai mult a se nevoi, adăugînd osteneli peste osteneli. Apoi s-a închis într-un loc ce se numea Critama; şi s-a ferecat cu un lanţ de fier lung de şase coţi şi a petrecut în acea închisoare trei ani în legături, fiind singur de voie legat şi mucenic al lui Hristos. Iar după trei ani a dorit să se ducă în Helidon, să-l vadă pe Gheorghe cel mare între pustnici. Deci dezlegîndu-se din legături s-a dus; şi cînd a ajuns la rîul Goram, a dat iarăşi peste un balaur care tulbura rîul şi oprea curgerea apei. Pe acel balaur l-a omorît cu rugăciunea şi cu semnul Crucii. Apoi, venind la marele Gheorghe, a petrecut lîngă dînsul alţi trei ani şi a învăţat de la el toată Psaltirea; şi iarăşi s-a dus la păstorul locaşului Antidiului, împreună cu ucenicul său Pahomie.

Fiind în mînăstirea Avgarovului, s-a dus cu alţi călugări ca să vadă o mînăstire ce era zidită de curînd, în muntele din apropiere. Şi cînd s-a apropiat de munte, a venit din pustie un ţap mare neobişnuit, pe care, văzîndu-l monahii care mergeau cu dînsul, cugetau între ei cum l-ar putea vîna, căci din pielea lui ar avea piei bune. Iar cuviosul, înţelegînd cugetele lor, a poruncit unuia ce se chema Sava să meargă şi să aducă ţapul acela la dînsul. Iar Sava a zis: "Dar de se va porni ţapul pe fugă, cum îl voi ajunge?" Iar Sfîntul a zis către dînsul: "Tu, frate, mergi numai şi fă ceea ce-ţi spun, căci el de bunăvoie va veni la tine şi-ţi va urma ţie". Dar întorcîndu-se către ceilalţi călugări, i-a întrebat pe ei de este bună pielea ţapului ca să facă din ea foale. Iar ei au zis: "Foarte bună este; aceasta cugetam şi noi mai înainte de a spune tu". Şi fiind adus ţapul, cuviosul îl netezea cu mîna sa, iar pe fraţi îi învăţa să le fie milă de sufletele dobitoacelor şi să-şi potolească poftele. Apoi iarăşi a slobozit ţapul la păşunea sa în pustie.

Cuviosul avea şi darul înainte vederii, căci a proorocit moartea împăratului Nichifor, care avea să fie degrabă, ceea ce s-a şi împlinit; căci, fiind rănit de bulgari, a murit în război. Asemenea a prevestit grabnicul sfîrşit al lui Stavrichie, fiul lui Nichifor, care începuse a împărăţi după dînsul.

Pe cînd petrecea Sfîntul în muntele Prusantiului, care este înalt ca şi muntele Olimpului, era acolo un călugăr, anume Gurie, cu viaţă făţarnică, ce căuta slava omenească, fiind de toţi slăvit ca un mare nevoitor. Acela, văzîndu-se departe de Sfîntul Ioanichie, cel cu adevărat nevoitor şi săvîrşitor de fapte bune, s-a pornit spre zavistie. Deci, vrînd să-l piardă pe el de pe pămînt, a gătit otravă de moarte şi, venind la dînsul cu vicleşug, ca Iuda, i-a dat otrava aceea în băutură. Iar cuviosul, fiind fără de răutate, socotea că Gurie îi arată dragoste prietenească, căci nu ştia zavistia şi vicleşugul lui.

Neştiind nimic, a băut otrava cea aducătoare de moarte şi îndată a căzut în boală cumplită şi se apropia de moarte. Dar Dumnezeu n-a lăsat pe plăcutul Său să se săvîrşească fără vreme, de o moarte ca aceea, ci i-a trimis în ajutor pe Sfîntul Mucenic Eustatie. Acesta, arătîndu-se lui în vedenie, l-a tămăduit de boală şi i-a dăruit sănătate ca mai înainte. Pentru aceasta, mulţumindu-i, Cuviosul Ioanichie a zidit acolo o biserică în numele Sfîntului marelui mucenic Eustatie şi a făcut o mînăstire lîngă dînsa.

Într-o noapte a avut o vedenie, nu în somn, ci aievea, pe cînd stătea şi se ruga. Vedenia era aceasta: În partea muntelui dinspre răsărit, s-a arătat un izvor cu apă multă, iar împrejurul izvorului erau mulţime de oi care beau apa ce curgea din izvor; şi Sfîntul se minuna de acea vedenie, căci ştia că nu era acolo izvor, nici oi n-au umblat cîndva prin pustia aceea. Iar a doua zi a mers la locul acela, dar n-a aflat nimic, nici oi, nici izvor, ci numai locul frumos şi bineplăcut pentru vieţuire. Apoi s-a înştiinţat de la cei de demult cum că într-acel loc a fost odinioară o biserică a Preasfintei Născătoare de Dumnezeu. Cuviosul a tîlcuit vedenia sa, zicînd: "Izvorul care avea multă apă, înseamnă darul Preasfintei Născătoare de Dumnezeu ce va fi în acel loc; iar oile, sînt poporul care se împărtăşeşte din darul Preasfintei Născătoare de Dumnezeu".

Deci a pus multă sîrguinţă ca să se zidească biserica, iarăşi pe locul acela, în numele Preasfintei Născătoare de Dumnezeu, pe care a săvîrşit-o degrabă, căci a zidit o biserică frumoasă şi a aşezat mînăstire lîngă ea. Apoi a adunat mulţime de fraţi, cu ajutorul lui Dumnezeu şi cu sporirea Binecuvîntatei Fecioare Maria, Născătoarea de Dumnezeu. Iar cînd se zidea biserica, se ostenea şi Cuviosul Ioanichie, ducînd pietre şi ajutînd celor ce zideau. Odată, întinzîndu-şi mîna ca să ia o piatră de pe pămînt, a ieşit o viperă de sub piatră şi l-a apucat de mînă. Iar el, ca odinioară Pavel, scuturînd vipera de pe mînă, n-a păţit nimic.

În rugăciunile sale Cuviosul Ioanichie era cu sîrguinţă, încît nu numai cu duhul, ci şi cu trupul se înălţa de la pămînt. Altă dată cuviosul mergînd singur la biserică să se roage, i-a urmat în taină ucenicul şi următorul vieţii lui celei sfinte, fericitul Eustatie şi ascunzîndu-se într-un colţ al bisericii, lua aminte cu sîrguinţă la rugăciunea lui. Apoi l-a văzut ridicîndu-şi mîinile şi înălţîndu-se de la pămînt, stînd în văzduh şi rugîndu-se, lucru pe care văzîndu-l Eustatie, s-a înspăimîntat. Iar după rugăciune iarăşi a coborît pe pămînt. Şi simţindu-l pe Eustatie că este acolo, s-a scîrbit asupra lui şi a zis: "Scris este: *Nu va locui lîngă tine cel ce vicleneşte*. Iar tu ai îndrăznit a vedea cu vicleşug smerita mea rugăciune". Deci l-a certat pe el ca să nu spună nimănui despre aceea.

Multe minuni făcea acest bărbat sfînt. Pe demoni îi scotea din oameni cu cuvîntul şi tămăduia tot felul de boli cu semnul Crucii şi cu rugăciunea şi de vătămările şerpilor pe mulţi a izbăvit. De aceea mulţime de popor alerga la dînsul: unii cerînd tămăduiri de boli, alţii izbăvire de duhurile cele necurate, iar alţii numai binecuvîntare şi rugăciune, lucru care tulbura liniştea lui. Pentru aceea, supărîndu-se, s-a dus în muntele Trihalicului şi a trăit acolo, petrecînd fără acoperămînt. Iar Eustatie din mînăstirea Avgarovului, avînd dragoste cu osîrdie către părintele său şi dorind să se vadă cu dînsul, s-a dus acolo şi, căutîndu-l cu sîrguinţă, l-a aflat în acel munte.

Apoi, după rugăciunea obişnuită, Eustatie a întrebat pe fericitul Ioanichie despre Leon Armeanul, care pe atunci împărăţea: "Oare mult va tulbura Biserica lui Dumnezeu cu eresul luptării contra sfintelor icoane?" Iar Sfîntul a prevestit grabnica lui pierzare, căci Mihail, care era poreclit Valvos sau Travlin, degrabă l-a ucis pe Leon Armeanul şi i-a luat împărăţia.

Fericitul bărbat Ioanichie se obişnuise a umbla cu toiag la bătrîneţe; şi umblînd el prin unele locuri strîmte printre munţi, s-a întîmplat că i-a căzut toiagul din mînă şi s-a pierdut şi nu era cu putinţă a-l afla, căci căzuse într-o prăpastie. Deci, mîhnindu-se Sfîntul pentru pierderea toiagului, şi-a plecat genunchii făcînd Domnului obişnuitele rugăciuni. Iar toiagul purtîndu-se prin văzduh a venit cu nevăzută mînă şi s-a aşezat în mîinile sfîntului.

Umblînd fericitul pe munte, a aflat o peşteră pustie, în care se încuibaseră demonii. Sfîntul, iubind peştera aceea, s-a sălăşluit într-însa. Iar diavolii, nerăbdînd venirea lui, s-au sculat asupră-i şi multe feluri de supărări îi făceau, vrînd să-l înfricoşeze şi să-l izgonească de acolo. Diavolii strigau asupra lui, scrîşneau din dinţi, batjocoreau, îngrozeau, alergau asupra lui, năpădeau asupra feţei lui şi toată peştera părea că se clatină. Iar Sfîntul, după cuvîntul lui Pavel, stătea în ziua cea cumplită înarmîndu-se cu zaua dreptăţii şi cu pavăza credinţei şi întru nimic nu socotea toate năpădirile vrăjmaşilor. Demonii, precum odinioară n-au răbdat venirea lui Hristos, strigau: "Ai venit aici mai înainte de vreme să ne chinuieşti pe noi?" şi neputînd birui pe cel nebiruit, singuri fiind biruiţi, diavolii au fugit de la dînsul.

În acea vreme, o fiică a unui boier mare, care ţinea credinţa dreaptă, zăcea pe pat slăbănoagă şi bolea cumplit. Fiind adusă la Sfîntul, el îndată a întîmpinat-o şi, făcîndu-i-se milă de ea pentru buna ei credinţă - căci, în mijlocul atîtor popoare luptătoare împotriva icoanelor, ea singură cinstea sfintele icoane -, a tămăduit-o de boală cu rugăciuni şi cu semnul sfintei Cruci, dîndu-i sănătate desăvîrşită.

S-a întîmplat a fi acolo cel ce luase pe sora sfîntului în însoţire; acela era întunecat cu eresul luptei contra icoanelor. Pe acesta îl învăţa Sfîntul din destul ca să cunoască calea cea dreaptă a bunei credinţe şi să aibă sfintele icoane în cinstea ce li se cuvine. Dar după ce n-a sporit nimic cu cuvintele - căci acela era împietrit ca faraon -, fericitul, uitînd rudenia sa cea de aproape după trup, s-a rugat lui Dumnezeu ca să orbească ochii cei trupeşti ai celui luptător împotriva icoanei, de vreme ce nu avea ochi sufleteşti. Şi a fost

aşa, căci a orbit cumnatul său după soră şi a luat pedeapsă vrednică pentru credinţa sa cea rătăcită.

Acest mare părinte avea obiceiul de se pogora din munte întru întîmpinare, cînd auzea că vine cineva la dînsul. Aceasta o făcea ca cei ce vin să nu se ostenească pentru dînsul, pentru că suirea în acel munte era cu osteneală, iar nu cu înlesnire. Deci, odată, veneau la dînsul doi episcopi, al Calcedonului şi al Niceei, şi cu dînşii Petru şi Teodor Studitul, cu Iosif şi cu Clement. Pe aceştia, fericitul i-a întîmpinat, pogorîndu-se din munte şi închinîndu-li-se lor cu dragoste, iar după rugăciunea cea obişnuită, a vorbit cu ei cuvinte folositoare. Fericitul a zis către unul dintr-înşii, cu numele Iosif: "Nu te tulbura, frate Iosife, ci te pregăteşte pentru ieşire!" Aceste cuvinte ale lui nu le-au înţeles atunci cei ce le-au auzit. Dar, trecînd optsprezece zile, Iosif s-a mutat din viaţă şi atunci şi-au adus aminte de cuvîntul fericitului Ioanichie şi au cunoscut că el a văzut cu ochii mai înainte văzători moartea lui Iosif şi că despre ea i-a proorocit atunci, poruncindu-i să se pregătească de ieşire.

În al cincilea an al împărăţiei lui Mihail, împlinindu-se paisprezece ani de la sfîrşitul împăratului Nichifor şi de cînd bulgarii, bătînd pe greci, au robit pe mulţi dintre dînşii, din boierii cei mari şi slăviţi şi din ostaşi şi îi ţineau în legături şi în temniţă, atunci şi-a adus aminte cuviosul de cei robiţi şi s-a mîhnit pentru dînşii. Căci a auzit că sînt în mare strîmtoare şi nevoie şi că şed în temniţă rea şi întunecată, legaţi cu lanţuri şi că mai bine ar fi voit să moară decît să fie vii într-o asemenea nevoie. Deci, milostivindu-se spre dînşii, a lăsat pustia şi viaţa cea fără de gîlceavă şi s-a dus în pămîntul bulgarilor, vrînd să dezlege pe cei legaţi şi să slobozească pe cei robiţi.

Venind la cetatea unde erau grecii ţinuţi în legături, s-a apropiat de temniţă nevăzut, căci străjerii cei ce străjuiau uşile temniţei nu-l puteau vedea pe el. Apoi a făcut semnul Crucii pe uşi şi îndată s-a deschis temniţa în care intrînd, pe toţi i-a dezlegat din legături cu semnul Crucii şi le-a poruncit să meargă după dînsul. Deci au ieşit toţi cei legaţi din temniţă, fiind straja acolo şi neştiind nimic de ceea ce se făcuse. Iar Sfîntul, precum Hristos a scos din iad sufletele drepţilor, aşa şi el, slobozind pe greci din legături şi din temniţă, i-a îndreptat toată noaptea, ca alt Moise, în strălucire de lumină pînă la hotarele stăpînirii greceşti.

Mergînd pe cale cu dînşii, îi învăţa să nu fie ca părinţii lor, neam îndărătnic şi amăgitor, ci să nădăjduiască spre Dumnezeu şi să nu uite facerile de bine şi minunile Lui. Iar cînd s-a despărţit de dînşii, au căzut toţi la picioarele lui, rugîndu-l să le spună numele său şi ziceau: "Spune-ne cine eşti tu, o! omule al lui Dumnezeu?" Cuviosul n-a ascuns numele său, dar a poruncit să dea lui Dumnezeu mulţumire; şi astfel s-a întors iarăşi întru a sa liniştită petrecere.

Odinioară, cuviosul a şezut într-o corabie şi a plutit spre biserica Sfîntului Teofan, care era în Sigrian, ca să se închine. Întorcîndu-se de acolo, a stat la ostrovul Fas, unde, auzind vieţuitorii ostrovului aceluia, călugări şi mireni, despre venirea lui Ioanichie la dînşii, au

alergat toţi la dînsul şi, căzîndu-i înainte, îl rugau pe fericitul să-i miluiască pe dînşii şi să izgonească şerpii din insula lor; căci se înmulţiseră atunci şerpii fără de număr în insula aceea şi foarte mult îi vătămau pe oameni şi dobitoace. Iar Sfîntul, ascultîndu-i pe dînşii, ca nişte săgeţi a slobozit asupra şerpilor rugăciunile sale cele cu sîrguinţă către Dumnezeu şi, îndată, adunîndu-se toţi şerpii din insula aceea, s-au aruncat în adîncul mării. De atunci nu mai erau şerpi în insula aceea.

Cuviosul s-a dus de acolo în alt loc liniştit şi mergea împreună cu dînsul şi Daniil, egumenul mînăstirii, care era în insula Fas. Acesta avea un frate călugăr, anume Eftimie, al cărui sfîrşit ce avea să fie degrabă, Sfîntul mai înainte i l-a spus, zicînd: "Frate Eftimie, grăbeşte-te, că degrabă vei călători către călătoria cea de sus!" Acestea zicîndu-le lui Eftimie, a intrat într-o peşteră mică vrînd să se odihnească şi a aflat acolo un diavol vieţuind, care era mai cumplit decît cel dintîi.

Deci, Ioanichie cu Daniil s-au sălăşluit într-acea peşteră. Iar diavolul, nerăbdînd venirea lor, li s-a arătat negru cu chipul şi înfricoşător, iuţindu-se şi năvălind asupra lor, ca să-i izgonească din peşteră. Însă ei, nădăjduind spre Domnul, petreceau fără temere. Dar ucigaşul de oameni, năpădind asupra lor, i-a legat picioarele lui Daniil, iar pe Ioanichie l-a rănit în coastă cu o durere aşa de grea, încît a rămas fără glas şapte zile. Apoi, singur vicleanul, a fugit din peşteră, neputînd să petreacă la un loc cu plăcuţii lui Dumnezeu.

După aceasta, Cuviosul Ioanichie iarăşi s-a întors în muntele Trihalicului vestind moartea unui monah, Isichie, care petrecea cu nebăgare de seamă şi a izgonit omizile de prin grădini cu rugăciunea şi cu semnul Sfintei Cruci.

Odată, a venit pentru rugăciune o stareţă împreună cu fiica sa; şi aceea era egumenă a mînăstirii Cluviului. Iar el, luînd toiagul ce era în mîna maicii, l-a dat în mîna fiicei sale şi, tulburîndu-se maica, a zis: "Părinte, mie mi se cuvine toiagul ca să-mi sprijine trupul meu neputincios de bătrîneţe". Dar el, nerăspunzînd nimic, a arătat cu lucrul ceea ce era să fie; căci după puţină vreme stareţa aceea a murit şi a fost aleasă fiica sa egumenă, în locul ei. După aceasta, iarăşi s-a dus fericitul împreună cu ucenicul său Eustatie în alt munte, mai prăpăstios şi mai anevoie de suit, care se numea al Corbului, unde a petrecut cîtăva vreme. S-a suit apoi în munţii mînăstirii Antidiului şi acolo, zidindu-şi o chilie strîmtă, vieţuia după voia lui Dumnezeu.

El a făcut multe minuni: pe bolnavi a tămăduit, limbile celor gîngavi le-a îndreptat, pe cei iuţi şi mînioşi i-a schimbat în blîndeţe, pe eretici i-a întors din rătăcire şi a prevăzut multora mai înainte sfîrşitul, căci era plin de darul Sfîntului Duh, care vieţuia într-însul.

Acest cuvios astfel îşi petrecea viaţa, încît nu toţi oamenii puteau să-l vadă. Că mulţi, dorind să-l vadă, au venit la dînsul în chilie însă nu l-au văzut. Iar aceia ducîndu-se, smeritul părinte grăia către ucenicul său: "Frate Eustatie, cu rugăciunile tale am fost nevăzut de cei care au venit".

Odinioară, zidindu-se în muntele acela biserica Sfîntului Ioan Botezătorul, a cărui formă de zidire a fost dată de Cuviosul Ioanichie, au venit nişte fraţi de departe, vrînd să vadă faţa cea cu sfîntă cuviinţă a cinstitului şi de Dumnezeu plăcutul bărbat. Aceştia, venind, şedeau lîngă biserica ce se zidea, aşteptînd acolo venirea cuviosului părinte, pe care doreau să-l vadă. Şi a venit Cuviosul Ioanichie vrînd să vadă de se zideşte biserica după forma cea dată de dînsul. El a stat înaintea fraţilor care veniseră la dînsul, luînd seama la zidire, dar aceia nu puteau să-l vadă.

După ce a stat destulă vreme în mijlocul lor, s-a dus la chilia sa, nearătîndu-se pe sine celor care veniseră şi aşteptau cu osîrdie sosirea lui. Iar unul din călugării cei ce vieţuiau aproape de el, cu numele Ioan, înţelegînd lucrul ce se făcuse, a zis către dînsul: "Părinte, nu se cădea ca fraţii care s-au ostenit pentru tine atîta cale, să se întoarcă mîhniţi, fără să te vadă. Cu adevărat jalnic lucru este acesta şi atinge inima". Iar Sfîntul, lăudînd osteneala şi osîrdia fraţilor acelora, a început a se ruga pentru dînşii. Apoi, după rugăciune, întorcîndu-se către Ioan, a zis: "Frate, noi nu avem voia noastră, ci cele ce Dumnezeu voieşte pentru noi, acestea le şi face; dacă Dumnezeu ar fi binevoit să mă vadă fraţii care veniseră, apoi chiar de m-aş fi ascuns de dînşii, ei tot m-ar fi văzut; dar eu, multă vreme am stat înaintea ochilor lor neascuns, însă ei nu m-au văzut, căci aşa a voit Dumnezeu".

Altădată, venind nişte fraţi la cuviosul şi şezînd înaintea chiliei lui, vorbind între ei, iată că li s-a arătat o ursoaică mare şi înfricoşătoare ieşind din lunca ce era acolo aproape şi venea spre dînşii. Ei, văzînd-o, s-au temut foarte tare. Dar Sfîntul a zis către ei: "Domnul nostru a dat robilor Săi putere să calce peste leu şi peste balaur, care sînt cele mai înfricoşătoare, iar voi vă temeţi de o ursoaică?" Deci a poruncit să-i arunce o bucată de pîine; iar ea, luînd pîinea, s-a dus în pustie. Şi atît era de duhovnicesc acest cuvios părinte şi ochii săi sufleteşti îi erau atît de luminaţi, încît duhurile cele cereşti şi sufletele drepţilor putea să le vadă. Odată, stînd el la rugăciune, a văzut sufletul Părintelui Petru purtat de îngeri cu slavă la cer, strălucind împrejur cu negrăită lumină; şi a spus aceasta ucenicilor săi, pentru folosul lor.

În acea vreme împărăţea peste greci Teofil, luptătorul contra sfintelor icoane. Acela a trimis doi bărbaţi cinstiţi la Cuviosul Ioanichie, ca să-l întrebe dacă se cade a cinsti chipul lui Hristos. Ajungînd trimişii, Sfîntul şi-a deschis gura sa, cea de Dumnezeu insuflată şi cînd a început a grăi din înţelepciunea cea dată lui de sus. Bărbaţii aceia s-au ruşinat, neputînd a se împotrivi, nici a răspunde vreun cuvînt împotriva cuvintelor lui. Grăia printr-însul Dumnezeu, Care a zis ucenicilor Săi în Evanghelie: *Nu vă îngrijiţi mai înainte ce veţi grăi, că Eu vă voi da vouă gură şi înţelepciune.*

Apoi, arătînd clar cum se cade a da cinstea cuvenită sfintelor icoane, i-a povăţuit pe ei la buna credinţă şi trimişii, lepădîndu-se de eresul luptei contra icoanelor, s-au închinat chipului lui Hristos.

Odată Eustatie, egumenul mînăstirii Avgarovului, a întrebat pe Cuviosul Ioanichie: "Părinte, pînă cînd vor fi sfintele icoane călcate şi cînd se vor da înapoi Bisericii de către

prigonitorii care răpesc turma lui Hristos ca fiarele cele sălbatice?" El a răspuns: "Aşteaptă puţin, frate, şi vei vedea puterea lui Dumnezeu, căci va lua ocîrmuirea Bisericii un oarecare Metodie. Acela o va îndrepta cu dumnezeiescul Duh, va stîrpi eresurile şi va întări Biserica cu dogme sfinte, va aduce linişte şi unire; iar pe cei ce se împotrivesc, îi va smeri dreapta Celui Preaînalt".

Această proorocie a Cuviosului Ioanichie degrabă s-a împlinit căci, trecînd puţină vreme, a murit Teofil, împăratul luptător contra sfintelor icoane. După dînsul, a venit fiul său Mihail, cu maica sa, Teodora, iar Metodie a fost ales patriarh. Acesta a adus sfintele icoane în biserici, a întărit dreapta credinţă şi toată tulburarea a schimbat-o în linişte. Însă după puţină vreme, iarăşi a ridicat diavolul pe cei necredincioşi, care tulburau şi clătinau Biserica lui Hristos. Iar fericitul Metodie oştindu-se cu sabia cea duhovnicească a cuvîntului lui Dumnezeu împotriva lor, avea ajutor pe Cuviosul Ioanichie. Căci acesta, uneori prin cuvînt, alteori prin scrisorile sale, apăra buna credinţă şi pe cei depărtaţi de Biserică îi întorcea.

De multe ori patriarhul Metodie, slăbind în discuţia cu ereticii, cuviosul îl întărea şi-l sprijinea prin scrisorile sale. Odată, citindu-se scrisorile lui Ioanichie la sinod, ereticii au început a batjocori şi a huli pe fericitul. Înţelegînd aceasta cuviosul, cu duhul lui Dumnezeu, a stat degrabă în mijlocul sinodului şi a început a grăi în auzul tuturor, astfel de cuvinte pentru Dumnezeu şi pentru cele dumnezeieşti, încît toţi se mirau de înţelepciunea şi cuvintele lui. Şi n-au fost în deşert cuvintele lui, căci precum a făcut odată Petru, propovăduind adunării din Ierusalim, aşa şi în această adunare făcînd Ioanichie prin cîntare de Dumnezeu, încît cei ce auzeau se mîngîiau cu inima, şi cu dragoste primeau cuvîntul lui şi se întorceau la buna credinţă. Astfel de sîrguinţă avea cuviosul pentru pacea Bisericii şi pentru mîntuirea sufletelor. Apoi degrabă, cu sîrguinţa şi cu rugăciunile lui, s-a stîrpit eresul şi s-a adus pacea Bisericii; iar diavolul care o tulbura a fugit cu ruşine, căci temîndu-se de Ioanichie şi de rugăciunile lui, se topea ca ceara de faţa focului.

Odată se făcea în mînăstirea cuviosului înnoirea bisericii pe care el o zidise şi, adunîndu-se soborul fraţilor, şi Sfîntul nefiind cu dînşii, s-a arătat deodată o ceată de diavoli ieşind dintr-un deal şi toţi se temeau foarte, fiind nedumeriţi. Dar Sfîntul Ioanichie, deşi nu era acolo cu dînşii, a văzut mai înainte cu duhul ceea ce se întîmplase. Făcînd îndată rugăciune şi ridicîndu-şi mîinile, a slobozit cuvintele rugăciunii sale către Dumnezeu şi, ca nişte săgeţi asupra taberei celei diavoleşti, de departe lovindu-i, i-a pus pe fugă. Fraţii, văzîndu-i pe draci fugind, ca izgoniţi de moarte, au lepădat frica şi au săvîrşit cu bucurie praznicul înnoirii bisericii.

În acea vreme se luptau ismailitenii (arabii) cu grecii şi, biruind ismailitenii, pe mulţi au robit, ţinîndu-i în legături. Un boier oarecare din cei slăviţi, avînd un tînăr, rudenie de-a sa, în robie la păgîni, a rugat pe Cuviosul Ioanichie să-l scoată din robie, precum a izbăvit odată pe grecii robiţi de bulgari. Cuviosul, fiind milos, s-a dus în pămîntul ismailitenesc şi, ajungînd în temniţă, a eliberat nu numai pe tînărul acela, ci şi pe toţi cei care erau legaţi

împreună cu dînsul, neştiind nimic straja despre aceasta; căci uşile singure de la sine se deschideau sfîntului şi legăturile se dezlegau. Iar cînd erau pe cale, mergînd pe pămîntul grecesc, au năvălit asupra lor o mulţime de cîini cumpliţi, iar Sfîntul i-a lovit pe ei cu orbirea şi au trecut printre ei fără vătămare.

În acel munte în care pustnicea cuviosul se afla, nu departe, un călugăr cu numele Epifanie, vestit în credinţă. Pe acela l-a ridicat diavolul spre zavistie şi s-a sculat cu vrajbă asupra fericitului Ioanichie, pizmuindu-l pentru slava cea bună cu care îl preamărea Dumnezeu, Care a zis: *Pe cei ce Mă preamăresc, îi voi preamări*. Deci, din zavistie, Epifanie a cugetat să piardă pe Cuviosul Ioanichie cel nevinovat şi curat cu inima. Astfel a dat foc muntelui, ca prin foc să-l piardă pe Ioanichie împreună cu chilia sa, căci muntele acela era foarte stufos şi ardea precum cuptorul. Dar Dumnezeu, Cel ce a izbăvit de foc pe tineri în Babilon, Acela l-a păzit nears şi pe plăcutul Său, pe fericitul Ioanichie.

Văzînd fericitul răutatea vrăjmaşului său, nu s-a mîniat asupra lui, nici s-a scîrbit; ci, vrînd cu bunătate să biruiască răutatea, şi cu blîndeţea să risipească vrajba s-a dus cu smerenie la Epifanie, întrebîndu-l de pricina mîniei şi cerîndu-i iertare. Iar acela, din mînie, a lovit pe Sfîntul în pîntece cu toiagul, care avea în vîrf un fier ascuţit, vrînd să-l străpungă. Dar Domnul, Cel ce nu lasă toiagul păcătoşilor peste soarta drepţilor, a păzit pe Sfîntul Ioanichie nevătămat de acea lovire. Aceasta a fost ispita fericitului, pe care i-au proorocit-o cei doi pustnici mai sus pomeniţi, care îi spuseseră lui: "La sfîrşitul vieţii tale va veni asupra ta o ispită din zavistie, dar durerea se va întoarce asupra capului vrăjmaşului, iar tu nici un rău nu vei pătimi".

Ajungînd la adînci bătrîneţi, Cuviosul Ioanichie şi, slăbindu-i-se trupul de multe nevoinţe şi osteneli, s-a dus în mînăstirea Antidiului şi acolo, făcînd o chiliuţă mică, s-a închis într-însa. Dacă se întîmpla cîteodată să iasă din chilie şi să umble prin mijlocul drumului, se făcea nevăzut de către cei ce voiau să-l vadă.

În al cincilea an al împărăţiei lui Mihail, cel dintre sfinţi Părintele Metodie patriarhul, văzînd mai înainte apropiata mergere a lui Ioanichie către Domnul, a venit la dînsul cu clerul său, cerînd rugăciunea şi binecuvîntarea cea de pe urmă. Iar Cuviosul Ioanichie, vorbind destul cu Sfîntul Metodie şi învăţînd dreapta mărire a credinţei pe cei ce veniseră cu dînsul, a proorocit lui Metodie că şi acesta, după moartea lui, fără de zăbavă va trece din viaţa aceasta vremelnică la cea veşnică. După aceea făcînd rugăciune şi sărutîndu-se unul cu altul cu sărutarea cea de pe urmă, s-au despărţit; patriarhul s-a întors la ale sale, iar cuviosul părinte a rămas în chilia sa, rugîndu-se şi pregătindu-se pentru sfîrşitul său.

A treia zi după plecarea patriarhului, Cuviosul şi de Dumnezeu purtătorul, Părintele nostru Ioanichie a trecut către Domnul, în ziua a patra a lunii noiembrie, avînd nouăzeci şi patru de ani de la naştere. Iar în a opta lună după mutarea lui, sfinţitul patriarh Metodie s-a mutat către Domnul, în a paisprezecea zi a lunii iunie; şi s-a împlinit proorocia Cuviosului Ioanichie, care a spus patriarhului că fără de zăbavă şi el va trece după dînsul din viaţa aceasta vremelnică la cea veşnică.

Pe cînd murea Cuviosul Părintele nostru Ioanichie, părinţii cei ce vieţuiau în muntele Olimpului au văzut un stîlp de foc înălţîndu-se spre cer, căruia îi mergeau înainte îngerii, deschizîndu-i uşile raiului şi ridicîndu-l spre fericirea cea de acolo. Din aceasta s-a cunoscut cum că Cuviosul Ioanichie, săvîrşindu-şi alergarea nevoinţei sale, trecea la odihna cerească. Dar nu numai în viaţă, ci şi după mutarea sa, cuviosul a făcut multe minuni. Căci mulţi neputincioşi, atingîndu-se de sfintele lui moaşte, au dobîndit sănătate; mulţi s-au izbăvit de duhurile cele viclene, slăbănogii de pe paturi s-au sculat şi cei ce erau ţinuţi de orice fel de neputinţă, dacă s-ar fi atins numai de racla lui, îndată se făceau sănătoşi.

Aşa a preamărit Dumnezeu pe plăcutul său cu multe minuni şi în viaţă şi după moarte, cu ale cărui sfinte rugăciuni Domnul să ne arate şi nouă mila Sa şi să ne tămăduiască de bolile noastre cele sufleteşti şi trupeşti, pentru slava sfîntului Său nume. Amin.

Pătimirea Sfinţilor Mucenici Nicandru, Episcopul Mirelor, şi a lui Ermeu preotul (4 noiembrie)

Aceşti sfinţi au fost luminaţi cu credinţa şi puşi la lucrarea cea sfinţită de către Sfîntul Apostol Tit. Deci, întorcînd pe mulţi elini de la rătăcire şi aducîndu-i la Hristos, au fost prinşi de păgîni şi aduşi înaintea lui Livanie comitul, spre întrebare, silindu-i să se lepede de Hristos. Iar dacă a văzut că nu poate, a poruncit să-i lege de nişte cai iuţi şi, fugărind caii, să-i tîrască pe robii lui Hristos.

Deci, fiind tîrîţi îndelungă vreme, s-a înroşit pămîntul cu sîngele lor, căci li se răniseră trupurile, lovindu-se pe pămînt de pietre şi de lemne; şi erau gata să moară, dacă Domnul nu i-ar fi întărit pe ei în nişte chinuri ca acestea.

După aceasta, fiind abia vii, i-au aruncat în temniţă şi-i chinuiau acolo cu foamea şi cu setea. Iar Domnul îi hrănea cu pîine cerească şi le tămăduia rănile. Apoi, după cîtăva vreme, iarăşi au fost scoşi la întrebare şi, nesupunîndu-se poruncii chinuitorului, au fost spînzuraţi pe lemn, strujiţi cu unghii de fier şi arşi cu făclii.

După aceea fiind aruncaţi într-un cuptor cu foc, au rămas nevătămaţi, căci îngerul Domnului, venind la dînşii, a răcorit cuptorul şi pe dînşii i-a păzit de foc.

Auzind aceasta, ighemonul a poruncit să li se înfigă cuie de fier în cap, în inimă şi în pîntece; şi făcîndu-li-se aceasta, le-a săpat o groapă. Şi, încă răsuflînd, i-au tîrît acolo, apoi i-au acoperit cu ţărînă. Deci cu aspră şi silnică moarte săvîrşindu-se, acum vieţuiesc în dulce şi veselitoare viaţă împreună cu Domnul, a Cărui slavă este în veci. Amin.

Viaţa şi pătimirea Sfîntului Cuviosului Mucenic Galaction şi a Cuvioasei Epistimia (5 noiembrie)

În cetatea Emesiei, din Fenicia, era un om de neam bun, slăvit şi bogat, cu numele Clitofon, care avea femeie pe Levchipia, fiică a lui Memnont ighemonul, şi care era stearpă. De aceea era foarte mîhnită de vreme ce bărbatul său o ocăra, iar uneori răbda de la dînsul ocări şi bătăi, pentru că n-avea copii. Amîndoi erau necredincioşi, ţinîndu-se de credinţa cea elinească, fiind foarte sîrguitori către templul Artemidei.

În acea vreme stăpînea cetatea un oarecare Secund, de neam sirian, care era nemilostiv şi foarte cumplit cu cei care credeau în Domnul nostru Iisus Hristos, pentru care, aflînd multe feluri de unelte de moarte, le-a pus în mijlocul cetăţii spre înfricoşarea creştinilor. De aceea mulţi din cei credincioşi, temîndu-se de chinurile cele crude, se ascundeau; iar alţii, cu îndrăzneală mărturisind pe Hristos, singuri se predau în mîinile chinuitorilor şi mureau pentru numele Domnului.

Acolo era un călugăr cu numele Onufrie. Acela, ca să nu fie cunoscut cum că este creştin, şi-a acoperit chipul călugăresc cu nişte haine zdrenţăroase şi, umblînd din loc în loc şi din casă în casă, ca un sărac, cerea cîte o bucăţică de pîine. Iar pe unde putea, învăţa sfînta credinţă şi întorcea sufletele omeneşti către Dumnezeu.

Aşa umblînd, a venit şi la casa lui Clitofon şi, stînd la poartă, a început a cere pîine. Iar Levchipia, femeia lui Clitofon, văzîndu-l îmbrăcat în haine zdrenţăroase şi cerînd pîine, a trimis o slujnică să închidă poarta înaintea lui, fiindcă atunci era mînioasă, căci o bătuse bărbatul în acea zi pentru nerodirea sa. Iar călugărul a mai aşteptat puţin, după cum este obiceiul săracilor; şi stînd la poartă cerea. Apoi, după puţin timp milostivindu-se, Levchipia a poruncit să vină bătrînul acela în ogradă şi l-a dus în casa sa dîndu-i cele de trebuinţă.

Bătrînul, luînd milostenie, a văzut pe Levchipia suspinînd din inimă şi a zis către dînsa: "Ce întristare ai, doamna mea, de oftezi aşa, din toată inima?" Iar ea a zis către dînsul: "Sînt fără de fii, bătrîne; pentru aceea sînt necăjită şi prigonită de bărbatul meu. Mult aur am împărţit la doctori şi vrăjitori, ca să-mi ajute şi să-mi dezlege nerodirea mea, dar nu am avut nici un folos de la dînşii, ci în mai mare mîhnire sînt". Iar batrînul a întrebat-o: "Cărui Dumnezeu slujeşti?" Iar ea i-a răspuns: "Slujesc zeiţei celei mari, Artemida".

Bătrînul a zis: "Pentru aceea eşti stearpă, pentru că nu nădăjduieşti spre Dumnezeu, Care poate să dea rod pîntecelui tău". Apoi ea l-a întrebat: "Spre care Dumnezeu voi nădăjdui ca să-mi dea acel dar şi să pot fi maică de fii?" Iar bătrînul i-a răspuns: "Nădăjduieşte spre adevăratul Dumnezeu, Iisus Hristos, şi crede în El şi în Părintele Lui Cel fără de început şi în Sfîntul Cel de o fiinţă şi de viaţă făcătorul Duh". Dar ea a zis: "Despre acel Dumnezeu îmi spui, pe care Îl cinstesc galileenii?" El a zis: "Despre Acela îţi vorbesc, căci El a făcut cerul, a întemeiat pămîntul, a zidit pe om şi toată suflarea".

Levchipia a zis: "Mă tem, omule, de boierul Secund, ca nu cumva să fie înştiinţat şi să mă omoare, precum a ucis şi pe mulţi alţii; căci pe toţi cei ce cred într-acel Dumnezeu, de care îmi povesteşti tu, îi omoară cu nemilostivire". Iar bătrînul a zis: "Dacă te temi de stăpînitor, apoi, în taină crezînd, poţi să slujeşti Sfintei Treimi. Şi eu, temîndu-mă de îngrozirile chinuitorului, în taină slujesc Dumnezeului meu şi nădăjduiesc că mă voi mîntui cu darul Lui. Că iată, precum mă vezi, sînt creştin, monah şi preot. Dar mi-am schimbat portul ca să nu fiu cunoscut. Deci, sînt socotit de toţi ca unul dintre mirenii cei săraci, dar de fapt sînt monah şi rob al lui Hristos; aşa şi tu poţi să-i slujeşti lui Hristos în taină, şi nu te vei păgubi de mîntuirea ta".

Ea a zis: "Părinte, dacă voi primi eu credinţa aceasta, iar bărbatul meu va petrece în necredinţă, apoi nu va fi credinţa mea deşartă şi fără de nădejde pentru bărbatul meu cel necredincios?" Răspuns-a bătrînul: "Primeşte numai tu pecetea lui Hristos, Care este Sfîntul Botez, şi crede fără îndoială în Dumnezeul cel adevărat şi, dacă vei petrece bine în credinţă, apoi te vei mîntui şi tu, şi bărbatul tău. Căci zic scripturile noastre *că se sfinţeşte bărbatul cel necredincios prin femeia credincioasă*.

Cu aceste cuvinte întărind sfîntul bătrîn pe femeie, ea a zis către dînsul: "Părinte, poţi să-mi dai Sfîntul Botez?" Iar el a răspuns: "Numai apă să fie, căci chiar acum este vremea!" Iar ea, poruncind slugilor sale să nu spună nimănui, le-a zis să umple o cadă cu apă, şi aşa fericitul Onufrie a botezat pe Levchipia în numele Tatălui şi al Fiului şi al Sfîntului Duh, şi a învăţat-o tainele creştinătăţii şi toate poruncile. Iar cînd a vrut să plece bătrînul, l-a rugat cea nou botezată să n-o uite, ci adeseori să o cerceteze şi să o înveţe buna credinţă şi rugăciunea.

Ducîndu-se bătrînul de la dînsa, ea s-a prefăcut a fi bolnavă, pentru ca să nu se atingă de dînsa bărbatul ei opt zile. Şi cu astfel de socoteală a păzit curat darul Preasfîntului Duh cel luat prin Sfîntul Botez. Iar după împlinirea celor opt zile, a văzut în vedenie pe Domnul nostru Iisus Hristos pironit pe Cruce şi i se păru cum că ea cade la picioarele Lui şi că aude din preacurata Lui gură nişte cuvinte mîngîietoare, făgăduindu-i că îi va dezlega nerodirea şi-i va da un fiu care va fi următor patimilor Lui, şi părtaş împărăţiei Lui.

După vedenia aceea, Levchipia s-a umplut de mare mîngîiere duhovnicească şi de dragoste către Dumnezeu; iar de atunci nu s-a mai dus de la dînsa pomenirea patimilor Domnului, ci totdeauna cu mintea sa, lua aminte spre Hristos Cel răstignit şi i se părea că-L vede stînd înaintea ei. Apoi degrabă a zămislit în pîntece, de care lucru fiind înştiinţat bărbatul ei, s-a bucurat foarte şi a zis către dînsa: "Acum cunosc că bine ai plăcut zeilor, căci ţi-a dat rod pîntecelui. Deci să mergem şi să le ducem lor jertfă!" Iar ea, oftînd, a zis bărbatului său: "Nu acei zei, către care tu mă chemi, mi-au dat darul acesta, ci alt Dumnezeu, Care mi s-a arătat în vis mai înainte de zămislire şi pe Care L-am văzut, avînd palmele Sale pironite pe Cruce; Acela mi-a făcut mie acest dar. Şi dacă voieşti, domnul meu, apoi Aceluia să-i aducem jertfă de laudă!"

El i-a zis: "Acel Dumnezeu pe Care tu L-ai văzut este Dumnezeul galileenilor, despre Care am auzit de la mulţi că a fost răstignit pe lemn şi face minuni mari". Deci, a zis către dînsul femeia: "Pentru ce să nu credem Aceluia, dacă El este tare, puternic şi milostiv către noi? Căci a împlinit dorinţa inimii noastre şi a dezlegat nerodirea mea". Bărbatul a răspuns: "Au n-ai auzit de mînia voievodului care, fără de milă, chinuieşte şi omoară pe cei ce cred în Cel răstignit?" Iar femeia a zis: "Dar noi în taină vom crede într-Însul şi vom sluji Lui, dacă nu va fi cu putinţă pe faţă; şi aşa vom îndrepta bine viaţa noastră".

Soţul Levchipiei a zis: "Este cineva să ne înveţe pe noi credinţa aceea şi să ne povăţuiască în ce chip să slujim acelui Dumnezeu bun, Care ţi S-a arătat în vis şi de la Care ai primit darul de zămislire?" Ea, văzînd pe bărbatul său plecîndu-se spre buna credinţă, i-a spus toate cele ce i s-au întîmplat şi cum că este creştină şi că credinţa a învăţat-o în taină de la un călugăr. Iar bărbatul, auzind acestea, s-a bucurat atît de mult, încît dorea şi el Botezul. Iar cînd a venit fericitul Onufrie în casa lor, ca să cerceteze pe cea nou botezată, ea i l-a arătat pe bărbatul său. Astfel, şi Clitofon a fost botezat de acel sfînt bătrîn. Şi vieţuiau aceşti de curînd luminaţi în toată buna credinţă şi curăţenie, slujind Domnului în ascuns.

Cînd a venit vremea, femeia a născut un băiat şi, chemînd pe bătrînul cel mai sus pomenit, părintele şi învăţătorul său duhovnicesc, a botezat pruncul punîndu-i numele Galaction. Iar sfîntul bătrîn a proorocit pentru dînsul, zicînd: "Acest prunc va urî viaţa aceasta pămîntească şi o va dori pe cea cerească".

Făcîndu-se pruncul mare, părinţii l-au dat la învăţătura cărţii şi, cu ajutorul lui Dumnezeu, a învăţat degrabă facerea de stihuri, s-a deprins cu frumoasa vorbire retoricească, a cunoscut înţelepciunea cea filosofică şi a învăţat bine astronomia.

Cînd avea douăzeci şi patru de ani, iar fericita maica lui murind, tatăl său a voit să-l căsătorească. Şi aflînd o fecioară foarte frumoasă, cu numele Epistimia, a logodit-o cu Galaction, fiul său. Dar fiind amînată nunta o vreme, fericitul Galaction se ducea adeseori pentru cercetarea logodnicei sale, însă nu-i da ei obişnuita închinăciune, de vreme ce nu era botezată. Pentru aceasta s-a mîhnit Epistimia.

Tatăl ei, văzînd-o astfel şi înţelegînd pricina, a zis către Galaction: "Pentru ce tinere, nu dai obişnuita închinăciune fiicei noastre şi logodnicei tale sau, dacă nu o iubeşti pentru ce te-ai logodit cu dînsa?" Iar Galaction, nerăspunzîndu-i, s-a dus la fecioară şi i-a zis: "Fecioară Epistimia, oare ştii pentru ce nu-ţi dau închinăciune?" Iar ea a zis: "Nu ştiu, domnul meu, şi mă mîhnesc foarte mult de aceasta". Iar Galaction a zis: "De vreme ce nu eşti creştină, ci ai credinţă necurată, de aceea nu voiesc a mă împărtăşi cu tine, ca să nu mîhnesc Duhul lui Dumnezeu. Însă de voieşti să ai dragostea mea, leapădă-te de idoli şi crede adevăratului Dumnezeu, în Care eu cred şi primeşte Sfîntul Botez. Numai atunci îţi voi da sărutare şi te voi iubi ca pe mine însumi. Apoi te voi numi soţia mea şi în nedespărţită dragoste vom petrece pînă la sfîrşit".

Epistimia a zis: "Ce-mi vei porunci, domnul meu, aceea voi face; cred Dumnezeului tău, şi voiesc să mă botez". Iar el a zis: "Bine, fecioară înţeleaptă, de acum cu adevărat încep a te iubi. Dar de vreme ce nu este cine să te boteze - căci, din cauza cumplitei prigoniri a creştinilor, unii preoţi şi clerici au fost omorîţi, iar alţii au fugit prin pustie -, pentru aceea este nevoie ca eu singur să te botez. Deci, ia îmbrăcăminte albă şi ieşi către rîul Chifos prefăcîndu-te că vrei să mergi să te speli, apoi voi ieşi şi eu din casa mea, ca şi cînd aş vrea să mă duc la cîmp, şi aflîndu-te acolo, te voi boteza".

Deci, a făcut aşa. A ieşit Epistimia spre rîu şi s-a dus şi Galaction acolo, apoi a botezat pe logodnica sa în rîul Chifos, în numele Tatălui şi al Fiului şi al Sfîntului Duh. După aceea, învăţînd-o a se ruga lui Dumnezeu, s-au despărţit, neştiind nimeni taina aceasta. Într-acea vreme fericitul Galaction a mai întors către sfînta credinţă şi pe unul din robii socrului său şi l-a botezat şi pe el, precum şi pe logodnica sa; iar numele robului aceluia era Eutolmie, care mai pe urmă s-a făcut monah şi a scris viaţa acestuia.

Epistimia, după botez, şedea în casa sa, îndeletnicindu-se cu gîndirea la Dumnezeu şi cu rugăciuni pe care le făcea în ascuns, tăinuindu-şi credinţa înaintea tatălui său. După opt zile, venind la dînsa Galaction, i-a zis: "Voiesc a-ţi spune un lucru minunat, domnul meu. De cînd am luat Sfîntul Botez, văd în vis nişte palate foarte frumoase în care cîntă trei cete: o ceată de monahi, alta de fecioare frumoase şi o a treia de oameni cu bună cuviinţă, avînd aripi de foc. Din pricina acelei minunate vedenii şi acelei dulci cîntări, se veseleşte mult inima mea".

Galaction, explicînd vedenia, a început a-i spune aşa: "Monahii sînt oamenii care şi-au lăsat bogăţiile lor, femeile şi prietenii şi au urmat lui Hristos în sărăcie, în curăţie şi în răbdare, umblînd pe calea cea strîmtă şi grea; fecioarele cele frumoase sînt acelea care şi-au lăsat logodnicii şi pe părinţii lor, cum şi toată dulceaţa lumii acesteia, înfrumuseţarea hainelor, averile şi toată deşertăciunea, şi au urmat lui Hristos. Iar bărbaţii cei cu aripi sînt îngerii lui Dumnezeu cu care bucurîndu-se împreună, dănţuiesc în ceruri şi slăvesc cu cîntări pe Dumnezeu".

Atunci Epistimia a zis: "O, de ne-ar da şi nouă Dumnezeu a dănţui cu acele cete!" Iar Galaction a zis: "Dacă vom păzi fecioria noastră fără prihană şi dacă ne vom lepăda de lume, precum şi aceia, atunci ne va învrednici şi pe noi Bunul Dumnezeu de partea celor ce I-au plăcut Lui". Epistimia a zis: "Dacă voieşti, stăpînul meu, eu sînt gata a-mi păzi fecioria, dar nu voiesc a mă despărţi de tine; căci, dacă ne vom despărţi, atunci cum vom putea să ne bucurăm unul cu altul totdeauna?" Iar Galaction i-a zis: "Dă-mi cuvîntul în ceasul acesta că îţi vei păzi fecioria şi vei merge cu mine la viaţa monahicească, şi eu nu mă voi despărţi de tine nici în veacul acesta, nici în cel ce va să fie". Iar ea a făgăduit, zicînd: "Precum cred în Domnul nostru Iisus Hristos, aşa îţi făgăduiesc a face toate cele poruncite de tine şi a-ţi urma, oriunde vei merge".

Atunci Galaction a zis: "Să mulţumim Dumnezeului nostru că a căutat asupra noastră cu milostivire şi a plecat urechea Sa către noi. El să întărească şi să păzească învoiala noastră

pînă la sfîrşit!" Apoi a zis către Sfînta Epistimia: "Iată, eu mă duc în casa mea şi mă voi găti de cale, asemenea fă şi tu; apoi împarte săracilor cele ce ai şi voi împărţi şi eu toate cele ce am. Iar a treia zi vom ieşi împreună din casele noastre şi vom merge unde ne va povăţui Dumnezeu; şi ia împreună cu tine şi pe robul Eutolmie, căci este om bun şi va fi monah". Astfel, sfătuindu-se Galaction cu Epistimia, s-au despărţit şi au împărţit săracilor, în taină, toate cele ce aveau, pregătindu-se de cale; apoi au ieşit din casele lor noaptea şi au mers împreună, luînd cu ei şi pe robul Eutolmie.

Mergînd ei zece zile, au ajuns la muntele ce se numea Puplion, în care era o mînăstire ce avea zece călugări. Mai departe, era altă mînăstire mică, de fecioare, avînd patru pustnice îmbătrînite, între care mai bătrînă era o diaconiţă cinstită şi cu viaţă sfîntă. Intrînd Galaction cu Epistimia şi cu Eutolmie în mînăstirea de bărbaţi şi plecîndu-se egumenului, i-au spus gîndul lor, cum că voiesc să fie călugări. Iar egumenul, văzînd într-înşii chemarea lui Dumnezeu, i-a primit şi i-a tuns în sfîntul chip călugăresc. Deci, pe fecioara Epistimia a trimis-o la mînăstirea de fecioare, la cele patru pustnice sfinte, iar pe Galaction cu Eutolmie i-a lăsat în mînăstirea sa şi le-a poruncit să facă toate ascultările mînăstirii, după obiceiul călugăresc.

Acolo petrecea Cuviosul Galaction, supunîndu-se egumenului şi fraţilor, slujind lui Dumnezeu cu toată osîrdia. Iar nevoinţele şi ostenelile lui cine le poate spune, că niciodată n-a fost văzut stînd, ci ori lucra ceva pentru trebuinţa mînăstirii, ori se ruga. Iar postul lui era fără măsură, că uneori toată săptămîna nu gusta nimic. Şi atît de mult şi-a păzit curăţenia sa, încît în toată vremea pustniciei sale s-a ferit cu dinadinsul să vadă faţă femeiască. Apoi de multe ori îi grăia vreunul dintre fraţi: "Frate Galactioane, să mergi cu noi ca să vezi pe sfînta diaconiţă care petrece de nouăzeci de ani în chipul călugăresc, de vreme ce este spre folos tuturor celor ce ascultă cuvintele ei pentru mîntuirea sufletului, căci este pricepută şi vestită cu cuvîntul şi cu viaţa. Apoi să vezi şi pe sora ta, Epistimia!" Iar el nu voia, grăind: "Destul îmi este a mă folosi de la voi, părinţilor sfinţi, iar pe sora mea nu voiesc a o vedea, pînă cînd va veni vremea şi îmi va porunci Domnul a mă vedea cu dînsa".

Deci şi sora lui, fericita Epistimia, vieţuia în mînăstirea sa lîngă sfînta diaconiţă, ca îngerul lui Dumnezeu, în aşa nevoinţe şi osteneli, încît n-a rămas mai prejos cu viaţa sa decît fratele său Galaction, ci în toate s-a asemănat lui. Şi erau amîndoi ca două făclii înaintea lui Dumnezeu, arzînd cu dragoste către Dînsul, spre a căror viaţă îmbunătăţită privind cei ce petreceau împreună cu dînşii în viaţa monahală, se foloseau şi preamăreau pe Părintele Cel ceresc.

În vremea aceea, încă nu încetase prigoana asupra creştinilor şi toţi erau siliţi să jertfească idolilor, iar cei ce nu voiau să aducă jertfă erau căutaţi pentru a fi chinuiţi. În acea vreme înştiinţîndu-se unii din păgînii închinători la idoli despre monahii care pustniceau în acel munte, l-au vestit pe stăpînitor despre dînşii. Şi îndată a trimis ighemonul pe ostaşii săi ca să prindă pe toţi monahii şi să-i aducă la dînsul pentru judecată.

Dar mai înainte de năvălirea acelor ostaşi asupra mînăstirii, Sfînta Epistimia a avut noaptea acest vis. I se părea că stă în nişte palate împărăteşti împreună cu logodnicul şi cu fratele său cel duhovnicesc, cu fericitul Galaction, şi un împărat prea luminat îi încununa pe dînşii cu cununi. Deşteptîndu-se din somn, s-a minunat de ceea ce văzuse şi făcîndu-se ziuă a trimis la egumen, rugîndu-l să vină la dînsa căci are a-i spune un cuvînt duhovnicesc - căci era obicei a nu veni călugăriţele în mînăstirea de bărbaţi. Numai egumenul, care era părinte duhovnicesc la amîndouă mînăstirile, mergea la aceste pustnice, rînduindu-le cele cuvenite pentru viaţa lor şi ascultîndu-le mărturisirea. Apoi, săvîrşind dumnezeiasca Liturghie, le împărtăşea cu dumnezeieştile Taine, şi iarăşi se întorcea în mînăstirea sa.

Egumenul, primind scrisoarea de la Epistimia, a mers la mînăstirea sfintelor pustnice şi ea i-a spus vedenia pe care o avusese în noaptea trecută. Atunci egumenul a zis: "Palatele sînt împărăţia cerurilor, împăratul este Iisus Hristos, Domnul şi Dumnezeul nostru, iar cununile înseamnă răsplătirea durerilor şi a ostenelilor pe care tu, fiica mea, precum şi fratele tău cel duhovnicesc, Galaction, le veţi primi în curînd. Însă mai întîi aveţi mult a pătimi şi a muri cu mucenicească moarte. Te rog, fiica mea, să nu te temi, nici să te înfricoşezi de chinurile cele cumplite, nici să slăbeşti în dureri. Să ştii că pentru pătimirile acestea vremelnice te aşteaptă bunătăţile cele negrăite şi veşnice, pe care împreună cu fratele tău le vei primi din dreapta dătătorului de nevoinţă". Iar ea, lăcrimînd, a zis: "Fie voia Domnului! Precum voieşte El, să rînduiască pentru noi, după a Sa bunătate!"

Întorcîndu-se egumenul la chilia sa, îndată au năpădit ostaşii cei trimişi de ighemon asupra mînăstirii de bărbaţi şi toţi călugării, văzînd năvălirea lor, au fugit, numai singur Cuviosul Galaction a rămas. Pe acesta, aflîndu-l în chilie citind dumnezeiasca Scriptură, l-au prins, iar pe nici un altul dintre fraţi n-au putut să mai prindă, căci toţi, fugind prin pustiu şi prin munţi, s-au ascuns bine. Asemenea şi sfintele pustnice, împreună cu fericita Epistimia, fugind de prin chiliile lor s-au ascuns, şi toţi au scăpat nevătămaţi, numai singur Galaction, vrednicul de laudă, a fost prins şi ca pe o oaie spre junghiere l-au dus înaintea ighemonului spre judecată şi chinuire.

Cuvioasa Epistimia, ascunzîndu-se în munţi împreună cu celelalte fecioare, a auzit că iubitul ei logodnic şi frate este prins de păgîni şi dus la chinuri, singură văzînd aceasta din înălţimea muntelui. Deci a căzut plîngînd la picioarele sfintei diaconiţe, zicînd: "Rogu-te pe tine, doamna mea, eliberează-mă să mă duc în urma domnului meu Galaction; căci iată, aud că l-au prins ostaşii şi-l duc la lemnul de tortură şi nu vreau a mă despărţi de dînsul, căci mă doare inima şi doresc a muri împreună cu dînsul pentru Hristos, Domnul nostru!"

Diaconiţa a zis: "Fiica mea, Epistimia, nu te duce după dînsul, nu te da în mîinile păgînilor, ca să nu cazi în cursa vrăjmaşului, căci eşti tînără şi mă tem pentru tine ca nu cumva înfricoşîndu-te de chinuri să te lepezi de Hristos şi să-ţi pierzi fecioria ta. Apoi nu vor mai însemna nimic toate nevoinţele tale cele călugăreşti, şi te vei păgubi de mîntuirea ta".

Sfînta Epistimia a zis: "Nu pot să rămîn vie fără domnul meu Galaction, căci printr-însul am cunoscut pe Hristos, Dumnezeul meu Cel adevărat şi iubitor de oameni; el cu mîinile lui m-a spălat de necurăţia mea în apa Botezului; el m-a povăţuit să iau calea mîntuirii şi m-a îmbrăcat în chipul călugăresc şi m-a adus între voi; rugăciunile lui mi-au ajutat în toate trebuinţele mele; el îmi este logodnic, frate, învăţător, părinte după Dumnezeu şi păzitor al feciorei mele, şi nu mă pot despărţi de dînsul nici în veacul acesta, nici în cel ce va veni; ci mă voi duce şi voi muri împreună cu dînsul. Dacă îşi va pune sufletul său pentru adevăratul Dumnezeu, îmi voi pune şi eu, ca să se verse şi sîngele meu împreună cu sîngele lui pentru Ziditorul tuturor, şi mă voi duce împreună cu dînsul să stau înaintea scaunului Împăratului slavei, pe Care L-am văzut în vis şi Care ne-a încununat. Deci slobozeşte-mă, stăpîna mea, slobozeşte-mă şi te roagă pentru mine!"

Cuvioasa diaconiţă, văzînd lacrimile ei şi dragostea către Dumnezeu şi către logodnicul său, a zis: "Să fii binecuvîntată de Domnul, fiica mea, şi binecuvîntată să fie calea pe care săvîrşeşti alergarea pătimirii tale, ca şi întîia muceniţă Tecla! Mergi dar în calea cea fericită şi mîna Domnului să fie cu tine, întărindu-te!" Şi astfel, fericita Epistimia, sărutînd pe maica sa cea duhovnicească, pe sfînta diaconiţă, şi pe toate surorile, a alergat degrabă în urma iubitului său frate.

Ajungînd pe ostaşi şi văzînd pe Sfîntul Galaction ce era dus legat, a strigat în urma lui: "Iubitul meu domn şi frate, învăţătorul şi povăţuitorul mîntuirii mele, prin care eu am cunoscut pe Hristos, adevăratul Dumnezeu, aşteaptă-mă şi nu mă lăsa pe mine, săraca ta soră şi roabă; ia-mă împreună cu tine la chinuri, căci tu m-ai scos din înşelăciunea idolească şi din toată deşertăciunea lumii acesteia. Du-mă la cununa cea mucenicească, tu care m-ai dus la nevoinţele cele călugăreşti. Adu-ţi aminte de făgăduinţa ta, care mi-ai dat-o, că nu mă vei lăsa pe mine nici în veacul acesta, nici în cel ce va veni!" Iar ostaşii, întorcîndu-se, au luat-o şi pe dînsa.

Văzînd Cuviosul Galaction pe fericita Epistimia, s-a bucurat de nevoinţa ei cea cu osîrdie, spre pătimirea pentru Hristos Dumnezeu. Apoi a lăcrimat de bucurie şi mulţumea lui Dumnezeu în inima sa că a dat asemenea îndrăzneală surorii sale şi a aprins inima ei cu văpaia dumnezeieştii iubiri. Deci se ruga din inimă pentru dînsa să o întărească pînă la sfîrşit în nevoinţa cea mucenicească, adică să nu se înfricoşeze de chinurile cele cumplite. Şi legînd-o ostaşii împreună cu Galaction, cu care de mult era legată prin legătura dragostei celei duhovniceşti, îi duceau pe ei la ighemon. Mergînd ei pe cale, Sfîntul Galaction învăţa pe sora sa Epistimia, zicînd: "Vezi, sora mea, să nu te amăgeşti cu oarecare înşelăciuni ale lumii acesteia viclene, nici să te temi de chinurile cele multe, căci răbdînd puţin aici, vom fi încununaţi veşnic de Domnul nostru în cămara cea cerească!"

Sfînta Epistimia a zis: "În urma ta voi merge, domnul meu, şi ceea ce te voi vedea pe tine făcînd, aceea voi face şi eu, şi cred că Domnul nostru Iisus Hristos nu ne va lăsa pe noi, ci te va întări şi pe tine, şi îmi va ajuta şi mie neputincioasei, ca să sufăr chinurile pentru Dînsul deopotrivă cu tine, să pătimesc şi să mor; apoi să mă satur şi eu deopotrivă, cînd ni se va arăta slava Lui". Astfel vorbind între ei, au ajuns la curtea ighemonului, şi a ieşit o

slugă în întîmpinarea ostaşilor, zicînd: "Ighemonul porunceşte să fie păziţi creştinii aceştia pînă dimineaţă". Deci sfinţii au fost ţinuţi de ostaşi în legături toată noaptea.

Iar dimineaţă a venit păgînul la judecată; şi au fost aduşi înaintea lui Cuviosul Galaction şi fericita Epistimia. Apoi, privind la dînşii, a zis: "Cine sînteţi voi, negrilor?" Sfîntul Galaction a răspuns: "Sîntem creştini şi călugări". Ighemonul a zis: "Cine este Hristos?" Sfîntul a zis: "Hristos este Dumnezeul adevărat, Care a făcut cerul şi pămîntul şi toate cele de pe ele". Ighemonul a zis: "Dacă Hristos al vostru le-a făcut pe toate, apoi zeii noştri ce sînt şi ce au făcut?" Sfîntul a răspuns: "Zeii voştri sînt pietre şi lemne, lucru stricăcios, şi nu ei au făcut pe cineva, ci ei singuri sînt făcuţi de mîini omeneşti, iar voi vă închinaţi la lucruri făcute de mîini omeneşti şi cinstiţi nişte zei pe care voi i-aţi lucrat din diferite feluri de materiale".

Atunci ighemonul a zis cu mînie către cei ce stăteau înainte: "Dezbrăcaţi pe hulitorul acesta şi-l băteţi cu vine de bou!" Deci, bătînd pe Sfîntul Galaction, Sfînta Epistimia plîngea şi ocăra pe ighemon, zicînd: "O! chinuitorule nemilostiv, nu te ruşinezi a chinui pe nevinovatul rob al lui Dumnezeu şi a răni cu bătăi trupul lui cel slăbit de post?" Iar chinuitorul a zis: "Dezbrăcaţi-o şi pe aceasta şi o bateţi mai tare!" Şi cînd slugile cele fără de ruşine o dezbrăcau pe dînsa de hainele cele călugăreşti şi o dezgoleau pînă la cămaşa cea de păr, sfînta a zis către ighemon: "Blestemat să fii, chinuitorule fără de ruşine, căci goliciunea mea nimeni n-a văzut-o din copilăria mea, iar tu porunceşti să mă aducă goală înaintea întregului popor! Să orbească dar ochii voştri cei necuraţi, ca să nu vedeţi goliciunea fecioriei mele!" Şi îndată, cu cuvîntul sfintei, ighemonul a orbit, precum şi toţi cei ce erau cu dînsul, încît căuta fiecare cu mîinile sale zidurile şi povăţuitori, dar nu era între dînşii nici unul care să vadă lumina.

Atunci, temîndu-se, toţi au strigat: "Mîntuieşte-ne pe noi, roaba lui Hristos, de întunericul acesta, şi vom crede în Dumnezeul tău!" Iar sfînta s-a rugat lui Dumnezeu şi iarăşi au văzut toţi şi au crezut cincizeci şi trei de suflete. Însă tiranul, deşi vedea cu ochii cei trupeşti, cu cei sufleteşti era orbit; căci, îndemnîndu-l pe el diavolul, nu a socotit minunea aceea a fi a lui Hristos Domnul, ci a deşerţilor săi idoli, zicînd: "În mintea noastră am pierdut credinţa în marii noştri zei şi de aceea, mîniindu-se asupra noastră, ne-au certat puţin, ca să ne înţelepţim şi să nu îndrăznim a cugeta asupra lor ceva rău; iar pe aceştia, ca adevăraţi defăimători, să nu-i cruţăm, ci să răzbunăm ocara zeilor noştri".

Deci a poruncit slugilor ca, ascuţind nişte trestii, să le bage sub unghiile mîinilor şi ale picioarelor. Aceasta făcîndu-se, sfinţii răbdau cu bărbăţie şi strigau: "Noi slujim lui Hristos, adevăratului Dumnezeu, iar de zeii cei deşerţi ne lepădăm". După aceasta, ighemonul a poruncit să le taie mîinile; iar ei strigau: "Binecuvîntat este Domnul Dumnezeul nostru, Cel ce învaţă mîinile noastre spre război şi degetele noastre spre oştire; mila noastră şi scăparea noastră, apărătorul şi izbăvitorul nostru, Care degrabă ne-a izbăvit din mîinile vrăjmaşilor noştri". Apoi a poruncit să le taie şi picioarele.

Făcîndu-se aceasta, sfinţii strigau: "Scoală, Doamne, ajută-ne nouă şi ne izbăveşte pentru numele Tău. Ştii, Stăpîne, că, cu dragostea Ta fiind răniţi, Ţi-am urmat Ţie şi am călătorit

pe calea cea anevoioasă; deci acum scoate-ne pe noi la odihnă, ca să stea picioarele noastre în curţile Tale cereşti, unde stau înaintea Ta toţi cei ce Ţie Ţi-au plăcut". Şi iarăşi au strigat, zicînd: "Blestemaţi să fie zeii păgînilor şi toţi cei ce slujesc lor". Iar chinuitorul a zis: "Încă nu încetează aceştia a ne huli zeii? Tăiaţi-le şi limbile, ca să nu mai hulească". Deci le-au tăiat limbile şi sfinţii mărturisitori ai lui Hristos au tăcut cu gurile, dar cu inimile nu încetau, strigînd către Dumnezeu. Atunci a poruncit chinuitorul să le taie capetele. Apoi ducîndu-i pe amîndoi afară din curtea boierească, i-au tăiat şi le-au lăsat trupurile neîngropate.

Iar călugărul Eutolmie, cel pomenit mai sus, care fusese rob socrului lui Galaction şi care pustnicise cu el, acela, cînd au fost prinşi Sfîntul Galaction şi Sfînta Epistimia, i-a urmat de departe schimbîndu-şi hainele călugăreşti ca să nu fie cunoscut. Deci, văzînd patimile şi sfîrşitul lor, a luat pe ascuns sfintele şi cinstitele moaşte ale stăpînului şi ale stăpînei sale şi, plîngînd mult lîngă dînsele, le-a îngropat cu cinste. Apoi a scris viaţa cea plină de fapte bune şi pătimirea lor, spre folosul celor ce vor citi şi celor ce vor asculta şi spre slava lui Dumnezeu Celui slăvit în Sfînta Treime, a Tatălui şi a Fiului şi a Sfîntului Duh, în veci. Amin.

Viaţa celui între sfinţi Părintelui nostru Pavel Mărturisitorul (6 noiembrie)

Cînd Constantie, fiul marelui Constantin, ţinea sceptrul împărăţiei greceşti, arienii au ridicat prigoană asupra celor binecredincioşi, avînd ajutor pe împăratul, care era amăgit de acelaşi eres al lor. În acea vreme Biserica lui Hristos era în mare tulburare şi necaz, avînd puţini stîlpi care o întăreau. Căci Sfîntul Atanasie al Alexandriei, apărătorul cel mai mare al Ortodoxiei, era izgonit din scaunul său, iar Sfîntul Alexandru, Patriarhul Constantinopolului, îşi schimbase viaţa aceasta vremelnică pe cea veşnică.

Cînd era să moară fericitul Alexandru, oile cele cuvîntătoare au înconjurat patul păstorului şi-l întrebau: "Părinte, cui ne laşi pe noi, fiii tăi? Cine ne va fi nouă păstor în locul tău, care să meargă pe urma ta şi să îndrepteze bine Biserica lui Hristos?"

Atunci patriarhul Alexandru a pus înaintea lor doi bărbaţi: pe fericitul Pavel, de neam din Tesalonic, care era preot, şi pe Macedonie, diaconul. Apoi a zis către dînşii: "Dacă voiţi să aveţi păstor învăţat, strălucind cu faptele cele bune, alegeţi pe Pavel; iar dacă voiţi numai cu chip frumos şi cinstit cu înfrumuseţările din afară, să alegeţi pe Macedonie". Acestea zicînd către oile sale pururea pomenitul patriarh Alexandru, s-a dus către Domnul.

Apoi făcîndu-se adunare şi sfat pe care din cei doi să-i ridice la scaunul patriarhiei - Pavel sau Macedonie -, era neînţelegere în adunare, adică între cei dreptcredincioşi şi între arieni, care erau mulţi acolo. Dreptcredincioşii voiau pe fericitul Pavel, iar arienii mai mult

pe Macedonie. Însă a biruit partea celor dreptcredincioşi şi a fost ales ca patriarh Sfîntul Pavel, în Biserica Sfintei Irina.

Deci, suindu-se pe scaun, a început a paşte bine turma cea încredinţată lui. Iar împăratul Constantie nu era atunci în Constantinopol, ci în Antiohia, şi se făcuse alegerea fără dînsul; de aceea nu voia pe fericitul Pavel. Iar cînd s-a întors împăratul din Antiohia la Constantinopol, a început a se mînia asupra sfîntului patriarh, că se suise fără voia lui pe scaunul arhieresc. Apoi, fiind îndemnat de arieni, a adunat un sobor nedrept şi a depus din scaunul patriarhal pe Sfîntul Pavel, care era nevinovat şi curat cu inima, iar Bisericii lui Hristos de mare folos. Căci şi cu înţelepciunea şi cu viaţa, acest fericit părinte era lumina lumii şi strălucea în Biserică ca o stea de dimineaţă în mijlocul norilor.

După detronarea lui, împăratul a pus patriarh pe Evsevie din Nicomidia şi iarăşi s-a dus în Antiohia. Dar Evsevie fiind eretic, a început a tulbura Biserica cu învăţăturile sale cele nedrepte şi a o întuneca cu eresul. Deci se sîrguia cu toată puterea să şteargă din mărturisirea de credinţă cuvîntul omousion, adică de o fiinţă, ca să nu se citească cuvintele acestea: *născut iar nu făcut, Cel de o fiinţă cu Tatăl*. Căci răucredinciosul nu mărturisea pe Hristos, Fiul lui Dumnezeu, a fi deopotrivă cu Dumnezeu Părintele.

Fericitul Pavel, după detronarea sa, s-a dus la Roma, căci atunci Biserica Romei era în bună credinţă şi papa ţinea credinţa cea dreaptă. Deci, mergînd Sfîntul Pavel la Roma, a aflat acolo pe marele Atanasie şi pe alţi episcopi, care erau izgoniţi de Evsevie şi a rămas împreună cu dînşii. Dar Evsevie, voind ca nici Roma să nu dea pace lui Atanasie şi lui Pavel, a scris papei Iuliu al Romei; iar acesta, luînd scrisoarea de la Evsevie, a cunoscut în ea mincinoasa clevetire a slujitorilor celor nevinovaţi ai lui Dumnezeu. Apoi a sfătuit pe Atanasie, pe Pavel şi pe ceilalţi episcopi, să se ducă la scaunele lor. După aceea a scris către episcopii Răsăritului să-i primească cu dragoste şi să nu-i împiedice a-şi lua scaunele.

Episcopii, plecînd din Roma, au mers fiecare la Biserica sa şi au trimis celor ce-i scoseseră pe dînşii, scrisorile pe care le aduseseră de la papa. Iar aceia primindu-le, iarăşi se nevoiau să acopere dreptatea cu minciuna şi au gîndit să adune sobor în Antiohia; iar lui Papa Iuliu se sîrguiau a-i răspunde prin scrisoare. Însă Evsevie n-a reuşit aceasta, căci a murit cu puţină vreme mai înainte. Iar poporul cel dreptcredincios care era în Constantinopol, primind pe Pavel cu bucurie, l-a dus în biserică. Însă cei ce erau de credinţa cea rea a lui Arie, văzînd că după moartea episcopului lor, Evsevie, cei binecredincioşi iarăşi au ridicat pe fericitul Pavel la scaunul arhiepiscopiei, s-au adunat în altă biserică şi şi-au ales episcop pe rău credinciosul Macedonie. Şi era atunci tulburare mare în cetate, încît mulţi au murit în războaie şi în certurile ce se făceau. Apoi a ajuns aceasta şi la urechile împăratului Constantie, cînd era în Antiohia.

Trimiţînd el pe voievodul Ermoghen în părţile Traciei, i-a poruncit să izgonească pe Pavel din Biserică. Şi, venind Ermoghen în Constantinopol, a tulburat toată cetatea, silind pe popor să izgonească pe Sfîntul Patriarh Pavel. În această mare tulburare, poporul se

împotrivea lui Ermoghen, voievodul. Dar el a vrut ca, cu puterea mîinilor ostăşeşti să izgonească pe Pavel. Atunci, mulţimea poporului cu mare mînie pornindu-se asupra lui, i-a ars casa cu foc, iar pe dînsul l-au ucis.

Auzind împăratul Constantie despre uciderea voievodului Ermoghen, a mers degrabă din Antiohia în Constantinopol şi a izgonit pe fericitul Pavel din Biserică şi din cetate. Iar pe popor s-a mîniat foarte, căci nu numai pe Pavel l-a primit fără porunca lui ci şi război şi tulburare a ridicat pentru dînsul şi au murit mulţi, ucigînd şi pe voievod. De aceea a retras jumătate din dăruirea împărătească, pe care tatăl său, binecredinciosul Împărat Constantin, o făcuse cetăţii. Şi dăruirea aceea consta în opt mii de pîini, care se dădeau în fiecare zi. Deci a retras de la cetate patru mii, iar pe Macedonie, luptătorul împotriva Duhului Sfînt, aşezîndu-l episcop al cetăţii, iarăşi s-a dus în Antiohia.

Atunci, fericitul Pavel, plecînd către părţile Apusului şi venind la dreptcredinciosul Iuliu, Papă al Romei, i-a spus toate ce i s-au întîmplat, precum şi împăratului Consta. Iar împăratul Consta a făcut scrisoare către fratele său Constantie, la fel a făcut şi papa, ca Pavel să fie primit în scaunul său, ca un binecredincios. Deci, luînd el scrisoarea de la împărat şi de la papa, s-a dus la Constantinopol şi a fost primit cu mare bucurie de cei credincioşi. Iar scrisorile cele aduse de la Roma, le-a trimis printr-un om însemnat în Antiohia, la împăratul Constantie. Acesta însă a nesocotit scrisoarea fratelui său şi s-a mîniat şi mai mult asupra fericitului Pavel, pentru că iarăşi, fără porunca lui, a primit scaunul. Apoi, degrabă a trimis poruncă la Constantinopol lui Filip eparhul, poruncindu-i să-l dea jos pe Pavel din scaun şi să-l izgonească, şi iarăşi să pună pe Macedonie.

Filip, temîndu-se de ridicarea poporului, ca să nu-i facă şi lui ca lui Ermoghen voievodul, a plănuit să scoată pe Pavel din scaun în taină. De aceea a tăinuit porunca împărătească şi a intrat în casa ce era lîngă mare, unde se adunau birurile poporului, al cărei nume era Zevxip. Acolo a chemat cu vicleşug la sine pe fericitul Pavel, ca şi cum ar fi voit să primească de la el un sfat pentru folosul de obşte. Iar el, fiind în fericita nevinovăţie, netemîndu-se de nimic, a mers acolo. Dar eparhul, temîndu-se de mulţimea mare de popor, care era împrejur şi care venise cu Sfîntul, n-a făcut nimic pe faţă, ci în ascuns. Deci, luînd pe fericitul Pavel de mînă şi vorbind cu dînsul, a intrat în camerele cele mai din fund şi a poruncit să se deschidă uşile din dos, care erau spre mare. Pe acolo scoţînd pe fericitul, i-a spus porunca împărătească, l-a pus în corabia care era pregătită pentru acest lucru şi a pornit pe Sfîntul degrabă în surghiun. Apoi i-a poruncit să vieţuiască în Tesalonic, căci aceea era patria lui şi i-a dat voie să umble în toate cetăţile cele dimprejur fără temere, numai să nu îndrăznească a se întoarce spre părţile Răsăritului.

După surghiunirea fericitului Pavel, eparhul s-a dus din casa mai sus zisă spre biserică, şezînd în caretă cu Macedonie iar mulţime de oaste înarmată îl înconjura. Această faptă ajungînd degrabă în auzul poporului, alergară spre biserică toţi dreptcredincioşii, precum şi arienii, sîrguindu-se să se întreacă unii pe alţii şi să ajungă mai degrabă la biserică. Iar eparhul, fiind aproape de biserică, nu putea să intre într-însa de mulţimea poporului ce se adunase. Deci, a coborît pe Macedonie din caretă, iar ostaşii împingeau cu sila poporul,

care de multă strîmtoare nu se putea da la o parte. Dar ostaşilor, părîndu-li-se că mulţimea poporului li se împotriveşte, s-au mîniat foarte tare şi au început a-i ucide cu săbiile, făcînd eparhului şi lui Macedonie cale către biserică. Deci, au fost omorîţi trei mii o sută cincizeci, unii de ostaşi iar alţii înghesuiţi de popor. Şi tuturor acestor fapte a fost pricinuitor răucredinciosul Macedonie. Acesta a şezut pe scaunul patriarhal după pofta împăratului şi cu puterea ostaşilor, iar nu după rînduielile bisericeşti. O astfel de silă şi cumplită ucidere au făcut Bisericii, arienii cei fărădelege.

În acea vreme împăratul Constantie a ridicat biserica cea mare a Sfintei Sofia pe care a unit-o prin împrejmuire cu biserica Sfintei Irina, pe care a zidit-o Sfîntul Constantin.

După cîtva timp, fericitul Pavel şi-a pus în gînd să meargă de la Tesalonic la Corint şi s-a întors la Roma unde, aflînd pe Marele Atanasie, i-a spus toate cele ce i se întîmplaseră. Apoi, amîndoi au mers şi au spus împăratului Consta cele suferite. Iar acesta, cu mare supărare a scris fratelui său să trimită la dînsul din partea Răsăritului trei episcopi, care au fost pentru izgonirea lui Atanasie şi a lui Pavel, aducînd cu ei şi aşezămîntul credinţei cel scris.

O scrisoare ca aceea primind de la fratele său, împăratul Constantie, care era în Antiohia, s-a temut de mînia fratelui său şi a trimis la dînsul patru episcopi, pe Narcis al Ciliciei, pe Teodor al Traciei, pe Maris al Calcedonului şi pe Marcu al Siriei. Aceştia, mergînd la Roma la împărat, nu au îndrăznit a se da în vorbă şi a disputa cu Atanasie şi cu Pavel, tăinuind şi credinţa lor cea eretică, pe care o aşezaseră în Antiohia, şi alcătuind alta au dat-o împăratului Consta, care era scrisă astfel:

"Credem întru Unul Dumnezeu, Tatăl Atotţiitorul, Făcătorul şi Ziditorul tuturor, prin Care toate s-au făcut în cer şi pe pămînt. Şi întru Unul născut Fiul Lui, Domnul nostru Iisus Hristos, Cel mai înainte de toţi vecii din Tatăl născut, Dumnezeu din Dumnezeu, lumină din lumină, prin Care toate s-au făcut, cele din cer şi de pe pămînt, cele văzute şi nevăzute, fiind cuvînt şi înţelepciune şi putere şi viaţă şi lumină adevărată, Care în zilele cele mai de pe urmă S-a făcut om pentru noi şi S-a născut din Sfînta Fecioară şi S-a răstignit şi a murit şi S-a îngropat şi a înviat a treia zi din morţi. Şi S-a înălţat la cer şi şade de-a dreapta Tatălui. Şi iarăşi va să vină la sfîrşitul veacului să judece viii şi morţii şi să dea fiecăruia după faptele lui. A Cărui împărăţie este neîncetată şi rămîne în nesfîrşitul veac.

Credem încă şi în Duhul Sfînt, Care este Mîngîietorul pe Care L-a făgăduit Sfinţilor Apostoli, şi după înălţarea Lui la cer a trimis pe Acela prin Care se sfinţesc sufletele celor ce cu adevărat şi curat cred în Domnul. Iar pe cei ce grăiesc că Fiul este din altă fiinţă, iar nu din Dumnezeu-Tatăl şi cum că ar fi fost o vreme cînd nu era Fiul, pe aceia nu-i primeşte Sfînta sobornicească şi apostolească Biserică".

Astfel de aşezămînt al credinţei dînd episcopii aceia împăratului şi altora mulţi, s-au dus din Roma. Iar după trei ani, episcopii Răsăritului, iarăşi adunînd sobor, au dat alt aşezămînt al credinţei şi l-au trimis la episcopii din Italia. Aceştia, pentru mulţimea

cuvintelor, nu l-au primit, fiind îndestulaţi cu acea mărturisire a credinţei pe care au aşezat-o dumnezeieştii Părinţi din Niceea.

Fiind din amîndouă părţile multă neunire şi tulburare, amîndoi împăraţii au poruncit să se adune sobor în Sardica pentru mărturisirea credinţei, precum şi pentru Atanasie şi Pavel, ca şi pentru dînşii să ia sfîrşit neînţelegerea. Aceasta a fost în al unsprezecelea an după moartea marelui Constantin. Deci, s-au adunat în Sardica, din partea Apusului, mai mult de trei sute de episcopi, iar din partea Răsăritului, numai şaptezeci şi şase. Episcopii Răsăritului nu voiau să primească în sobor disputa celor din Apus, pînă cînd nu vor izgoni de la dînşii pe Atanasie şi pe Pavel, apărătorii dreptei credinţe; căci răsăritenii aceia erau vătămaţi de eresul lui Arie şi se temeau a sta de vorbă cu Atanasie şi cu Pavel, apărătorii bunei credinţe. Pentru aceea voiau să nu fie aceştia în sfînta adunare. De aceea, Protoghen care era episcop al Sredţei şi Cuviosul Cudrovie, cum şi toţi cei ce erau împreună cu dînşii, au zis către răsăriteni: "Nu numai pentru credinţă ne-am adunat aici, adică să credem că Fiul este de o fiinţă cu Tatăl, ci şi pentru Atanasie şi Pavel".

Auzind acestea, răsăritenii s-au despărţit de apuseni şi, întorcîndu-se, au ajuns la cetatea Filipopoli, care este în Macedonia. Acolo făcînd necurată adunare, au îndrăznit a da anatemei învăţătura prin care se mărturisea că Fiul este de o fiinţă cu Tatăl. Apoi acel eres al lor l-au împărţit prin scrisori în toate eparhiile.

Despre aceasta înştiinţîndu-se episcopii sfintei adunări din Sardica, mai întîi au osîndit pe acei eretici care au îndrăznit a face o păgînătate ca aceea, apoi pe clevetitorii lui Atanasie şi Pavel i-au scos din treptele lor şi, întărind aşezămîntul dreptei credinţe cel hotărît în Niceea, pe cei ce nu mărturiseau pe Fiul a fi de o fiinţă cu Tatăl, i-au dat anatemei.

După acestea, împăratul Consta a scris fratelui său Constantie, rugîndu-l să primească pe Pavel şi pe Atanasie în scaunele lor. Apoi îndată a trimis pe Pavel în Constantinopol, dîndu-i şi doi episcopi împreună călători, precum şi scrisoarea către fratele său, în care era scris aşa: "Atanasie este încă la mine, iar pe Pavel îl trimit la tine pentru ca să-i poruncească stăpînirea ta să-şi primească scaunul său. La fel şi Atanasie, voiesc să-şi primească scaunul său, căci am cunoscut că ei pentru buna credinţă sînt izgoniţi şi clevetiţi cu minciuni". Şi a adăugat în scrisoare cuvinte şi mai ameninţătoare: "Dacă nu vei porunci să fie astfel, apoi eu singur cu putere şi cu arme voi veni asupra ta şi chiar nevoind tu, le voi da bisericile şi îi voi pune în scaunele lor".

Ajungînd Sfîntul Pavel la împăratul Constantie, i-a dat scrisoarea aceea de la fratele său Consta; iar el, primind-o şi citind-o, s-a temut de îngrozirea fratelui său şi a izgonit din Biserică pe Macedonie, iar pe fericitul Pavel l-a ridicat în scaun. La fel şi pe Atanasie, chemîndu-l prin scrisorile sale, l-a trimis în Alexandria să-şi primească scaunul său. Deci s-a adus bucurie mare creştinilor pentru păstorii lor şi au petrecut cîtăva vreme mîngîindu-se cu învăţăturile cele de Dumnezeu insuflate ale acestor învăţători mari a toată lumea. Căci Atanasie în Alexandria, iar Pavel în Constantinopol, îndreptînd Biserica lui Hristos, luminau lumea cu buna credinţă şi izgoneau întunericul eresului lui Arie.

După multă vreme, Magnenţiu, povăţuitorul oştilor împăratului Consta, sfătuindu-se cu sfetnicii săi, au ucis pe stăpînul lor, pe cînd era la vînat. Deci, fiind ucis bunul şi binecredinciosul împărat al Romei, Consta, îndată arienii şi-au înălţat capul şi au ridicat prigoană asupra celor binecredincioşi. Mai întîi s-au sculat asupra apărătorilor bunei credinţe, a dascălilor a toată lumea, asupra lui Atanasie şi a lui Pavel. Atunci Atanasie singur a fugit de la scaunul său, temîndu-se de mînia ereticilor arieni, pentru că îl căutau să-l ucidă. Iar fericitul Pavel a fost trimis la închisoare în cetatea Cucus din Armenia şi închis într-o biserică, unde slujind odată dumnezeiasca Liturghie, au năvălit arienii asupra lui şi l-au sugrumat cu omoforul lui. Şi astfel şi-a dat Domnului sufletul său.

Macedonie iarăşi s-a suit pe scaunul patriarhal la Constantinopol, aducînd nespusă răutate Bisericii lui Dumnezeu, izgonind şi ucigînd pe cei dreptcredincioşi şi înlocuind pe episcopi cu eretici de-ai lui. Avînd ajutător pe eparhul Filip, mulţi, în diferite feluri, au fost omorîţi, adică aceia care nu voiau să aibă unire cu dînsul. Femeilor celor binecredincioase li s-au tăiat sînii cu cuţitele, iar altora, deschizîndu-le gura cu fierul, li se punea într-însa cu sila împărtăşire arienească. Altora, arienii le tăiau nasurile şi urechile şi pe alţii îi pecetluiau cu fier roşu. Astfel de prigoană era asupra celor binecredincioşi, vărsîndu-se fără cruţare sîngele creştinilor.

În acea vreme arienii au ucis cu sabia pe doi clerici, pe Marchian şi pe Martirie, care fuseseră notari ai fericitului Pavel şi apărători ai bunei credinţe. Apoi tirania lui Macedonie s-a întins pînă la părţile Paflagoniei, auzind cum că sînt acolo mulţime de dreptcredincioşi. Deci, a trimis trei sute de ostaşi înarmaţi, şi în latura aceea, pentru ca să silească cu sabia pe cei binecredincioşi la unirea arienească.

Auzind credincioşii care vieţuiau în cetatea Mantinei despre venirea ostaşilor trimişi de arieni, s-au aprins de rîvnă. Şi, adunîndu-se toţi la un loc, au apucat unii topoare, alţii coase, iar alţii drugi şi au alergat împotriva ostaşilor care se apropiau. Apoi făcîndu-se război între dînşii, a căzut mulţime mare de popor din amîndouă părţile, încît puţini dintre ostaşi au scăpat vii, dar şi din cetăţeni nu puţini au fost ucişi. Acestei vărsări de sînge a fost pricinuitor blestematul eretic Macedonie. Iar cînd, fără poruncă împărătească, a îndrăznit să dezgroape din pămînt moaştele binecredinciosului împărat Constantin cel Mare şi a le muta în alt loc, atunci toată Biserica s-a umplut de sînge, căci mulţi dintre ei nu voiau acest lucru, pentru care s-a făcut război şi ucidere între dînşii.

De aceasta auzind împăratul, s-a mîhnit asupra lui Macedonie şi asupra eparhului Filip. Deci, Macedonie a fost scos din scaunul patriarhal, iar Filip din cîrmuire. Însă eresul lui Arie şi al lui Macedonie se lăţea şi a făcut rău Bisericii lui Dumnezeu, încă patruzeci de ani, pînă la împărăţia lui Teodosie, cînd acesta, adunînd sobor de Sfinţi Părinţi la Constantinopol, a nimicit eresul, a ridicat buna credinţă şi a adus cu mare cinste moaştele Sfîntului şi fericitului mărturisitor al lui Hristos, Pavel, din Cucusa Armeniei, în Constantinopol, slăvind astfel pe Tatăl, pe Fiul şi pe Sfîntul Duh în veci. Amin.

Cuviosul Părintele nostru Varlaam, Mitropolitul Novgorodului, făcătorul de minuni de la Hotin
(6 noiembrie)

Cuviosul Părintele nostru Varlaam s-a născut în marele Novgorod, din părinţi binecredincioşi şi a fost crescut cu bună învăţătură în cunoaşterea celor dumnezeieşti. Căci, încă tînăr fiind, a întrecut pe bătrîni cu înţelepciunea, iar jucăriile şi cuvintele de rîs obişnuite copiilor nu le iubea. Apoi înfrînîndu-se de la mîncare, nu gusta nicidecum bucate grase.

Văzînd părinţii lui înfrînarea fiului lor, erau în mîhnire pentru aceasta. Odată i-au zis: "Să nu ne întristezi pe noi, fiule, slăbindu-ţi trupul cu nemîncarea, ca să nu cazi în boală, fiind tînăr, iar nouă să ne aduci mîhnire". Însă copilul cel bine înţelegător, precum avea obiceiul, le-a răspuns cu blîndeţe:

"Eu, citind multe cărţi, n-am aflat părinţi sfătuind rău pe fiii lor, precum voi mă sfătuiţi; căci mîncarea şi băutura nu ne pun pe noi înaintea lui Dumnezeu, precum zice şi Sfîntul Apostol Pavel ci numai postirea şi rugăciunea. Să vă aduceţi aminte şi de acestea: Cîţi oameni au fost de la strămoşul Adam, nu toţi au murit şi cu ţărîna s-au amestecat? Dar şi proorocul a zis: *Omul cu deşertăciunea s-a asemănat şi ca umbra s-a trecut*. Însă cei ce au plăcut lui Dumnezeu prin viaţă bună şi şi-au vărsat sîngele pentru Hristos şi pentru dragostea Lui şi astfel s-au lepădat de lume şi au urmat Lui, au cîştigat de la Dînsul cereasca împărăţie. Pentru aceasta s-au preamărit şi s-au fericit. Deci şi eu, cu ajutorul lui Dumnezeu, voiesc să mă sîrguiesc după puterea mea ca să mă fac moştenitorul lor".

Părinţii, auzind un răspuns ca acesta, s-au mirat şi l-au lăsat să vieţuiască după voia lui. Apoi, nu după multă vreme, părinţii s-au mutat din viaţa aceasta vremelnică, iar fericitul i-a îngropat cu cinste şi cu cuviincioasă cîntare bisericească; însă, după moartea lor, s-a aprins şi mai mult de dragoste dumnezeiască. De aceea a împărţit averea tatălui său săracilor şi îndată a lăsat lumea, aflînd ca povăţuitor un călugăr care vieţuia după Dumnezeu, anume Porfirie. De la acesta luînd chipul monahicesc şi înconjurînd multe locuri, căuta unde să facă mînăstire.

Văzînd un loc frumos şi o rază dumnezeiască luminîndu-l, aproape de rîul Volhova, a făcut rugăciune şi a început a-şi zidi chilie, unde acum este mînăstirea, în care, vieţuind cu iubire şi osteneală, îşi chinuia trupul. Iar postul şi privegherea lui cine le va povesti? Căci el se hrănea din ostenelile sale. Diavolii, văzîndu-se defăimaţi, au ridicat asupra lui război şi se închipuiau uneori în şerpi, alteori în multe feluri de fiare, voind să-l izgonească din locul acela. Însă el, îngrădindu-se cu semnul Crucii, îi izgonea de la sine. Alteori diavolii îi îndemnau pe oameni să-i facă supărare, ca măcar defăimările cele omeneşti nesuferindu-le, să fugă din locul acela. Însă şi aceia s-au împiedicat şi au căzut, căci s-au lovit de diamantul cel tare şi singuri s-au sfărîmat, iar stîlpul cel puternic nu l-au surpat.

După aceasta a zidit biserica Schimbării la Faţă a Domnului Dumnezeu şi Mîntuitorului nostru Iisus Hristos. Iar pentru nevoinţa cea mare a vieţii lui, a ieşit vestea pretutindeni şi se adunau la dînsul domnii şi puternicii ţinutului, precum şi celelalte popoare creştine, voind să se folosească de la el. Şi fiecare, împlinindu-şi dorinţa sa, se ducea acasă mulţumind lui Dumnezeu. Apoi s-au adunat la dînsul mulţime de monahi, voind să-i urmeze vieţii lui celei plăcute lui Dumnezeu.

Odată, venind voievodul Novgorodului la Cuviosul Varlaam pentru binecuvîntare, a proorocit voievodului că i s-a născut un fiu. După aceea, Sfîntul a şi botezat pe acel fiu al voievodului. Un alt om a prins mare dragoste pentru fericitul şi, avînd pe fiul său unul născut cuprins de boală, l-a dus la Sfîntul să se roage pentru el. Dar, fiind încă pe cale, fiul său a murit şi astfel l-a dus mort la cuviosul, dar el, cu rugăciunea sa l-a înviat.

Altădată, sosind praznicul Învierii Domnului Dumnezeu şi Mîntuitorului nostru Iisus Hristos, Sfîntul Varlaam a trimis pescarii să prindă peşte şi cu rugăciunile lui au vînat mulţime de peşti, între care era şi un nisetru mare pe care l-au tăinuit; iar pe cei mici, luîndu-i, i-au adus la dînsul. Atunci el, văzînd peştii, a zis: "Iată, pe copii i-aţi adus, dar pe maica lor unde aţi ascuns-o?" Iar ei au căzut la picioarele lui şi şi-au mărturisit păcatul, s-au căit şi au adus peştele acela. Apoi odinioară, fiind lipsă în mînăstire, Sfîntul s-a rugat Domnului şi a îndestulat-o cu toate bunătăţile.

Avînd darul facerii de minuni se aduceau la dînsul cei cuprinşi de duhurile necurate şi îndată, ajungînd la Sfîntul, duhurile necurate se izgoneau, stricaţii se curăţau, orbii vedeau şi toţi cei ce veneau cu credinţă, fiind cuprinşi de multe feluri de neputinţe, primeau nu numai sănătatea trupului, ci şi folosul sufletului. Cuvîntul lui avea duhovnicească sare, pentru aceasta era iubit şi de toţi slăvit.

Sfîntul, cunoscîndu-şi plecarea sa către Dumnezeu, chemînd fraţii, le-a zis: "Iată fraţilor, sfîrşitul vieţii mele s-a apropiat şi mă voi duce din viaţa aceasta, iar pe voi vă dau în mîinile Domnului Dumnezeu. Şi va fi vouă povăţuitor în locul meu Antonie, ucenicul meu". Astfel i-a dat acestuia mînăstirea şi i-a încredinţat pe fraţi, zicînd: "Pe tine te las cu Dumnezeu rînduitor şi cîrmuitor al acestei sfinte mînăstiri şi Domnul nostru Iisus Hristos să vă păzească şi să vă întărească pe voi cu dragostea Lui. Iar eu, deşi trupeşte mă duc, însă cu duhul voi fi nedespărţit de voi. Şi aceasta va fi vouă încredinţarea, de am aflat dar înaintea lui Dumnezeu, că mînăstirea şi după mutarea mea, precum a fost în viaţa mea, de nimic nu va suferi lipsă, numai dragoste să fie între voi".

Învăţîndu-i multe şi sărutîndu-i duhovniceşte, a zis cel din urmă cuvînt: *Doamne, în mîinile Tale îmi dau duhul meu*. Şi astfel şi-a dat cinstitul şi sfîntul său suflet în mîinile Făcătorului. Apoi a venit Arhiepiscopul marelui Novgorod şi s-au adunat mulţime de monahi de la toate mînăstirile, care cîntau cu evlavie cîntare deasupra gropii; şi au îngropat sfîntul şi iubitorul de osteneală trupul lui, în a şasea zi a lunii noiembrie.

Atunci au luat tămăduire mulţi neputincioşi, care erau cuprinşi de multe feluri de boli. Iar pomenirea lui se săvîrşeşte în mînăstirea Schimbării la Faţă a Domnului Dumnezeu şi Mîntuitorului nostru Iisus Hristos, unde s-a adus cinstitul lui trup făcător de minuni, care izvorăşte multe tămăduiri celor ce cu credinţă se apropie de el, din care puţine vom spune acum.

Un om era orb căci, deşi avea ochii deschişi, nu putea nicidecum să vadă pe cineva. Acesta dăduse la doctori mulţi bani, căutînd la dînşii tămăduire, însă nu a aflat nici un folos. Apropiindu-se pomenirea Cuviosului Varlaam, a poruncit să-l ducă în mînăstire unde erau sfintele sale moaşte şi s-a aşezat lîngă cinstita raclă. Apoi a început cu lacrimi a se ruga Sfîntului, cerînd tămăduire şi vedere ochilor săi. Iar fraţii mînăstirii cîntau în biserică paraclisul pe care sfîrşindu-l, cînd au cîntat: "Stăpînă, primeşte rugăciunea robului tău", îndată ochii orbului s-au luminat şi întîi a văzut racla Sfîntului cu sfinţitele sale moaşte. El, încă îndoindu-se de vederea sa, s-a apropiat şi a pipăit cu mîinile ceea ce vedea; apoi, ridicîndu-şi ochii prin biserică, a văzut poporul stînd înainte şi pe fraţi cîntînd. Şi, cunoscînd că vede bine, s-a umplut de negrăită bucurie şi a strigat cu mare glas, mărturisind la toţi tămăduirea sa pe care a cîştigat-o cu rugăciunile Cuviosului Varlaam.

Un om, avînd credinţă în cuviosul, a mers în mînăstirea lui cu femeia sa pentru binecuvîntare şi, ducînd merinde spre trebuinţa fraţilor, le-a pus masă şi i-a ospătat. Iar după rugăciune, întorcîndu-se la ale sale pe apă şi fiind nu departe de mînăstire, din întîmplare s-a răsturnat luntrea şi el s-a afundat în adînc, iar ceilalţi de-abia au scăpat de înec. Cei ce erau pe mal şi vedeau înecarea omului aceluia, n-au putut să-i dea nici un ajutor.

Ducîndu-se în satul din apropiere, au chemat pescarii cu mrejele să caute trupul cel înecat şi abia s-a aflat trupul mort şi învineţit. Apoi femeia lui şedea pe mal tînguindu-se, iar în plîngerea sa pomenea pe Sfîntul Varlaam şi, mîhnită, zicea: "Oare astfel de plată ne-ai dat, sfinte al lui Dumnezeu, nouă celor ce am venit să ne închinăm la mormîntul tău? Noi nădăjduiam să cîştigăm cu rugăciunile tale, viaţă de mulţi ani iar tu, cu năpraznică moarte ai lăsat de a murit bărbatul meu; mai bine ar fi fost de n-am fi venit aici la tine că, de am fi stat acasă, nu ni s-ar fi întîmplat o moarte ca aceasta".

Acestea şi mai multe grăind ea şi voind să-şi îngroape bărbatul, deodată mortul, mişcîndu-se şi ieşind apă multă din gura lui, s-a sculat sănătos. Văzînd ei o minune ca aceasta au dat mulţumire sfîntului, mărturisind că prin rugăciunile lui s-a întors din porţile morţii.

De la marele Novgorod domnul Constantin a venit bolnav în locaşul Cuviosului şi astfel era boala lui încît nu putea nici să se mişte din pat nici să grăiască ceva şi toţi se deznădăjduiau de viaţa lui, căci era aproape de moarte. Acela, fiind adus aproape de racla Cuviosului Varlaam şi făcîndu-se cîntarea paraclisului pentru dînsul, îndată s-a sculat sănătos cu rugăciunile plăcutului lui Dumnezeu şi, ca şi cum n-ar fi avut nici o boală, s-a întors la casa sa.

Un negustor oarecare, anume Antonie, avea un fiu mut de mulţi ani, pe care l-a dus în mînăstirea Cuviosului. Deci, făcîndu-se rugăciune la mormîntul lui pentru fiul cel mut, deodată i s-a dezlegat limba şi grăia curat, slăvind pe Dumnezeu.

Grigorie, postelnicul marelui domn Vasilievici Vasile, a căzut în boală cumplită şi era aproape de moarte dar, avînd credinţă mare spre Cuviosul Varlaam a zis: Măcar şi moarte de mi s-ar întîmpla pe cale, mort să mă duceţi la Cuviosul". Şi aşa a şi fost; căci de cumplita boală a murit pe cale şi a fost dus mort la mînăstire. Iar cînd cei ce-l duceau erau aproape de mînăstire ca la trei stadii, fără de veste mortul a înviat. Şi mergînd, s-a închinat la mormîntul Cuviosului, mărturisind că prin rugăciunile lui s-a întors de la moarte spre viaţă şi a dobîndit sănătate.

Multe alte minuni se săvîrşeau la mormîntul Cuviosului Varlaam, încît mulţime de îndrăciţi se izbăveau de neputinţele lor şi toţi cei ce cu credinţă alergau la dînsul nu se întorceau de la el deşerţi, ci îşi cîştigau cererea cu rugăciunile lui şi cu darul Domnului nostru Iisus Hristos, a Cărui slavă este în veci. Amin.

Cuviosul Părintele nostru Luca
(6 noiembrie)

Fericitul părintele nostru Luca s-a născut în cetatea Tavromeniei din eparhia Siciliei. Şi fiind încă tînăr ca de optsprezece ani, avea mintea înţeleaptă şi se ducea mereu la casa lui Dumnezeu, făcîndu-se ascultător şi următor al dumezeieştilor cuvinte. Iar cînd părinţii lui s-au sfătuit să-l însoţească cu femeie, el, sculîndu-se noaptea şi ducîndu-se într-un loc neumblat, s-a sălăşluit cu fiarele. Apoi, petrecînd nemîncat patruzeci de zile, s-a învrednicit dumnezeieştii şi îngereştii vederi şi descoperiri. Deci ducîndu-se la mînăstire, s-a îmbrăcat în schima îngerească. Acolo, supunîndu-se la aspră petrecere - căci gusta la trei-patru zile pîine şi apă şi nicidecum nu se odihnea -, a petrecut optsprezece luni. De aici plecînd, a mers cu un monah în muntele Etna, hrănindu-se cu ierburile ce se aflau acolo. El dormea puţin, avea numai o haină şi umbla desculţ.

Apoi şi-a pus hotar şi rînduială cu dinadinsul să nu iasă din chilie pînă cînd nu va sfîrşi toată Psaltirea de citit. După aceea săvîrşea rînduiala ceasului al treilea, iar în restul zilei se apuca de lucru pînă ce sosea vremea ceasului al şaselea; şi, după ceasul al şaselea, se îngrijea de puţină mîncare şi de cealaltă pravilă. Astfel petrecînd, s-a învrednicit de mare dar de la Dumnezeu şi de dezlegarea cuvintelor celor greu de înţeles încît oricine îl auzea, zicea, mirîndu-se: "De unde ştie acesta carte, nefiind învăţat?" Şi după aceasta, prin descoperire, s-a dus la un oarecare loc şi adunînd doisprezee monahi se îngrijea de mîntuire. Pentru aceeaşi pricină, s-a dus şi la Bizanţ şi cercetînd casele monahilor, sfătuindu-se cu părinţii, s-a dus pînă la Corint. Acolo, într-un sat oarecare, locuind nu mai mult decît şapte luni, a adormit în pace.

Aducerea aminte de praful care s-a pogorît pe pămînt în zilele lui Leon cel Mare (6 noiembrie)

În al optsprezecelea an al stăpînirii lui Leon cel Mare şi într-a cincea zi a lunii noiembrie, la amiază, tot cerul s-a înnorat, iar norii erau ca focul, încît părea că toate aveau să ardă. Aceasta a înspăimîntat pe toţi şi socoteau că ploaie se va pogorî din nori, însă negreşit va fi ploaie de foc şi va arde ca Sodoma de demult. Deci toţi s-au dus la sfintele biserici cu plîngere şi cu rugăciuni, căci Iubitorul de oameni Dumnezeu, schimbînd bunătatea în pedeapsă, a poruncit norilor să dea ploaie neobişnuită care pricinuia frică păcătoşilor.

Şi începînd din ceasurile de seară, a ţinut pînă la miezul nopţii. Iar praful care se cobora era negru şi foarte fierbinte, ca spuza şi era atît de mult, încît s-a făcut pe pămînt şi pe ziduri mai mult de o palmă. Acest praf a ars de tot ierburile şi răsadurile ce răsăriseră pe pămînt. Aceasta era mînia lui Dumnezeu pentru păcate. Multe ploi în urmă coborîndu-se, de abia au putut spăla pămîntul, arătînd că păcatul cel dintre noi, este ca un praf negru, stînd asupră-ne şi mistuind sadurile faptei bune ca un foc. Pentru aceasta avem trebuinţă de multe lacrimi şi de multă tînguire din adîncul inimii, ca să spălăm spuza cea înfocată a răutăţii şi să îngrăşăm pămîntul cel bun al minţii, spre a rodi cele dumnezeieşti; ca astfel să scăpăm de pedeapsa gheenei, care arde împreună cu trupurile şi sufletele celor ce cad într-însa, şi să dobîndim împărăţia cerurilor.

Alţi sfinţi pomeniţi la 6 noiembrie

În această zi se mai face şi pomenirea sfintelor şapte muceniţe fecioare, Tecusa, Alexandra, Polactia, Claudia, Eufrosina, Atanasia şi Matroana, care s-au nevoit într-un sat aproape de Corint în curăţenie desăvîrşită. Cînd Sfîntul Mucenic Alexandru a fost ucis cu sabia şi aruncat în rîu, aceste sfinte fecioare, privind în acel loc, plîngeau. Pe acestea văzîndu-le ostaşii şi cunoscînd că sînt creştine, le-au prins şi le-au dus la ighemon. Şi, fiind silite la închinarea de idoli, nu s-au supus. Deci, întîi au fost date la o casă de desfrînare, dar cu puterea lui Dumnezeu fiind păzite, au rămas curate. Apoi, legîndu-le pietre de grumaz, au fost înecate într-un iezer. Iar sfintele lor trupuri le-a scos noaptea un om, numit Teodot şi le-a îngropat.

Pătimirea Sfîntului Mucenic Ieron şi a celor împreună cu dînsul (7 noiembrie)

Slăvitul Ieron avea ca patrie Capadocia şi s-a născut în cetatea Tianiei din maică binecredincioasă şi temătoare de Dumnezeu al cărei nume era Stratonica. În acea vreme

împărăţeau păgînii împăraţi Diocleţian şi Maximilian, care arătau către idoli multă rîvnă şi credinţă. Atunci li s-a vestit că toată Armenia şi Capadocia se împotrivesc poruncii lor şi nu se închină idolilor. Iar ei, sfătuindu-se mult, au ales doi bărbaţi vicleni plini de toată răutatea şi înşelăciunea, ale căror nume erau Agricolae şi Lisie. Deci, pe Agricolae l-au trimis în Armenia iar pe Lisie în Capadocia, dîndu-le două porunci. Cea dintîi, să piardă pe creştinii cei ce nu se închină idolilor; iar a doua, să scrie la oaste bărbaţi şi tineri puternici, îndemînatici la război.

Cînd a venit Lisie în Capadocia, căuta pe aceia care ar fi buni de război pentru ca să-i înscrie la oaste. Atunci i s-a spus despre Ieron, care era un bărbat tare şi puternic şi mai cu bărbăţie decît alţii. Iar Lisie îndată a trimis ostaşii să-l aducă pe el. Mergînd trimişii la el acasă, nu l-au aflat, căci era la ţarina sa, ocupîndu-se cu lucrul. Deci au mers ostaşii acolo vrînd să-l ia. Iar el, ştiind că vor să-l ia în rîndurile ostaşilor, n-a vrut să meargă cu ei, cugetînd că nu este lucru de folos a fi împreună cu închinătorii de idoli şi a ostăşi cu dînşii, fiind creştin. Aceia însă, au vrut să-l ia cu sila, dar Ieron, mîniindu-se, a apucat un lemn ce se afla acolo şi a început a-i bate pe ostaşi, astfel încît nici unul din ei nu i-a putut sta împotrivă, ci toţi au fugit. Iar el, izgonindu-i pe dînşii ca un leu, îi bătea fără cruţare. Atunci ostaşii cei izgoniţi şi risipiţi, adunîndu-se la un loc, s-au ruşinat de neputinţa lor, că nu au putut lua un om, ba chiar că au fost biruiţi de dînsul.

Temîndu-se a se întoarce deşerţi la cei ce i-au trimis, vorbeau între ei: "Dacă ne vom întoarce la ighemon fără Ieron, nu numai că vor rîde toţi de noi că un om a biruit atîţia ostaşi, dar vom fi şi aspru pedepsiţi pentru împuţinarea sufletului nostru". Pentru aceea au trimis după mai mulţi ostaşi, chemîndu-i în ajutorul lor spre a porni şi a doua oară asupra lui Ieron. Dar acesta simţind năvălirea lor, a intrat cu însoţitorii săi într-o peşteră ce era în apropiere - căci avea împreună cu el optsprezece creştini binecredincioşi care se războiau cu păgînii ce veniseră asupra lui.

Atunci au trimis ostaşi la ighemon, spunîndu-i că Ieron s-a închis într-o peşteră cu alţi creştini şi nu pot să-l ia. Iar ighemonul a trimis îndată mai multă oaste în ajutorul lor, însă nu puteau să-i facă nimic, căci nu îndrăznea nimeni nici măcar a se apropia de uşa peşterii, temîndu-se de bărbăţia lui Ieron. Atunci a fost trimis de ighemonul un prieten al lui Ieron, anume Chiriac. Acesta mergînd, a sfătuit pe ostaşi să se depărteze de la peşteră. "Nu puteţi, zise el, să-l luaţi cu sila, ci cu blîndeţe şi cu bună sfătuire".

Depărtîndu-se ostaşii de la peşteră, a intrat Chiriac la dînsul şi l-a sfătuit ca să nu fie potrivnic ighemonului, ci să se înscrie în rînduiala ostăşească. Astfel vorbind în pace cu dînsul, a îmblînzit mînia lui, l-a scos din peşteră şi l-a dus acasă la maica sa, care era văduvă, bătrînă şi oarbă. Iar ea aflînd că pe fiul ei Ieron îl duc la ighemonul, a început să plîngă foarte mult, numindu-l toiag al bătrîneţilor sale şi lumina ochilor săi celor orbi.

Deci se tînguia că se lipseşte de un fiu ca dînsul care o mîngîia în necazurile văduviei şi a orbirii ei. Iar ostaşii, înconjurîndu-l, îl sileau să meargă la ighemon. Apoi el, luîndu-şi rămas bun de la maica sa, care plîngea şi de la toţi cunoscuţii care se adunaseră atunci

acolo, a luat cu dînsul o rudenie a sa, anume Victor şi s-a dus cu ostaşii în cetatea Melitinei. Au mai mers cu el şi doi fraţi ai rudeniei sale, Matronian şi Antonie, şi alţi prieteni de credinţă. Iar apunînd soarele şi făcîndu-se seară, n-au ajuns la cetatea Melitina, ci au rămas la un loc oarecare, unde au aşteptat pînă dimineaţa.

În acea noapte s-a arătat fericitului Ieron, cineva îmbrăcat în haine albe, care cu dragoste a zis către dînsul: "Iată, Ierone, bine vestesc ţie mîntuire; calea pe care călătoreşti este dreaptă, căci nu pentru împăratul cel pămîntesc te vei nevoi, nici vei ostăşi pentru slava care degrabă piere, ci pentru Împăratul Cel ceresc vei săvîrşi nevoinţa, şi degrabă vei veni la Dînsul, ca să primeşti de la El cinste şi laudă". Acestea zicînd cel ce i se arătase, a umplut de nespusă bucurie inima lui şi s-a dus. Iar el, sculîndu-se vesel, a zis către prietenii şi către rudeniile care erau cu dînsul: "Acum am cunoscut în mine taina buneivoinţe a lui Dumnezeu şi de acum cu veselie alerg pe calea ce-mi stă înainte; o comoară este, o moştenire şi o bogăţie, care sînt ascunse în cer; iar bunătăţile ce sînt de faţă, nimic nu folosesc celor ce le moştenesc; căci *ce va folosi omului, dacă ar dobîndi toată lumea, iar sufletul său şi-l va pierde?* Nimic nu-mi este mai scump şi mai bun decît sufletul. Mi-ajunge vremea vieţii care a trecut şi care în deşert am cheltuit-o. Mă voi duce de acum către Dumnezeu. Un lucru însă mă tulbură, grija maicii mele, care, fiind văduvă şi bătrînă neputincioasă şi lipsită de lumina ochilor, nu are cine să-i ajute şi să o sprijinească pe dînsa. Dar de vreme ce merg să mor pentru Hristos, Domnul meu, Lui Îi încredinţez pe maica mea, căci El este Tatăl săracilor şi al văduvelor".

Acestea zicînd, a lăcrimat pentru maica sa şi apoi a plecat. Iar cînd a ajuns la cetatea Melitina, Sfîntul Ieron a fost închis în temniţă şi împreună cu dînsul au fost închişi şi alţi treizeci şi trei de creştini, către care Sfîntul a început a le vorbi astfel: "Ascultaţi sfatul meu, prietenilor şi fraţilor, şi luaţi aminte vorbele mele, care pot să vă folosească vouă, nu în veacul acesta, ci în cel ce va să fie. Căci toţi cei ce se tem de Dumnezeu, nu caută vreun folos vremelnic de acum, ci pe cel care are să fie veşnic. Aţi auzit că păgînul ighemon voieşte să aducă dimineaţă jertfă zeilor, la care jertfă ne va sili şi pe noi. Deci să nu ne supunem poruncii lui şi să nu ne închinăm idolilor, nici să le aducem jertfă. Ci să jertfim mai bine jertfă de laudă adevăratului nostru Dumnezeu şi să-I aducem rugăciunile noastre, ca ascultîndu-le, să ne dea tărie şi bărbăţie a suferi muncile şi a dobîndi fericitul sfîrşit".

Cînd a grăit Sfîntul acestea, toţi cu un suflet au răspuns: "Cuvintele tale sînt mai dulci decît fagurele de miere pentru noi, căci ne sfătuieşti ceea ce cu adevărat este de folos şi de mîntuire. Şi toţi voim a muri mai bine pentru Hristos Dumnezeul nostru, decît, închinîndu-ne idolilor, să vieţuim în deşertăciune". Aceste cuvinte ale sfinţilor spuse în temniţă, straja le-a vestit ighemonului Lisie. Iar el, dimineaţa a şezut la judecată plin de aprindere şi de mînie şi scoţînd pe Sfinţii Mucenici din temniţă, i-a pus înaintea sa şi a zis către dînşii: "Care diavol v-a adus pe voi în nebunia cea fără de sfîrşit, ca să vă împotriviţi unei atît de mari stăpîniri, să treceţi cu vederea poruncile împărăteşti şi să nu vă închinaţi marilor zei?"

Răspuns-au sfinţii: "Cu adevărat am fi fost nebuni şi jucării ale diavolilor dacă cinstea ce se cuvine lui Dumnezeu am fi dat-o lemnului şi pietrei, care sînt lucruri făcute de mîini omeneşti. Dar noi sîntem înţelepţi, închinîndu-ne Dumnezeului a toate, Care cu cuvîntul a făcut cerul şi pămîntul şi cu Duhul gurii Lui le-a adus din nefiinţă în fiinţă".

Acestea grăindu-le sfinţii, unul dintre cei ce stăteau înaintea ighemonului a arătat cu mîna asupra fericitului Ieron, şi a zis: "Acesta este omul care s-a împotrivit ostaşilor trimişi de tine, ighemoane, şi toate cele ce aţi auzit, el le-a făcut". Iar ighemonul, căutînd la dînsul, a zis: "De unde eşti tu?" După ce Sfîntul a spus patria sa şi cetatea în care s-a născut, atunci ighemonul a zis iarăşi: Tu eşti potrivnicul poruncilor împărăteşti, care te lauzi cu tăria mîinilor tale şi ai făcut rău ostaşilor celor trimişi de noi?" Iar Ieron, cu bărbăţie a răspuns fără frică: "Eu sînt. Cu adevărat am urît pe cei ce urăsc pe Domnul meu şi asupra vrăjmaşilor Lui m-am luptat. Cu urîciune desăvîrşită i-am urît pe ei; că vrăjmaşi mi-au fost, pentru aceea i-am necăjit pe dînşii bătîndu-i şi izgonindu-i ca pe nişte iepuri fricoşi".

Ighemonul, auzind acestea, s-a mîniat şi nu l-a lăudat ca pe un viteaz, ci ca pe un nesupus l-a defăimat, şi a grăit: "Nebunia te-a pornit pe tine la o îndrăzneală ca aceasta, încît nici stăpînirea împărătească nu ai ascultat-o, nici poruncii noastre nu te-ai supus, iar pe trimişii noştri i-ai rănit. Pentru aceea, mîna ta cea necurată, care a ascultat de capul tău cel nebun, poruncesc să se taie de la cot". Deci, îndată a fost tăiată mîna Sfîntului Ieron, după porunca ighemonului. Iar pe ceilalţi sfinţi a poruncit să-i bată fără milă şi aşa s-a făcut. După aceea, iarăşi fiind aruncaţi în temniţă, ei mulţumeau lui Dumnezeu, Celui ce i-a învrednicit a suferi asemenea răni pentru numele cel sfînt al Lui.

Însă unul dintre dînşii, anume Victor, care s-a pomenit mai sus, rudenia Sfîntului Ieron, slăbind de rănile ce le luase mai înainte şi, temîndu-se de cele ce aveau să mai fie, a chemat la sine în taină pe cel ce scria numele creştinilor celor prinşi şi munciţi şi l-a rugat cu smerenie să şteargă numele lui din cartea în care erau scrise numele legaţilor ce pătimesc pentru Hristos şi să-l elibereze din temniţă. Şi a făgăduit a-i da pentru aceasta, moşia sa. Iar acela bucurîndu-se de lucrul cel făgăduit, a făcut după dorinţa lui Victor, căci a şters numele lui din numărul creştinilor şi l-a eliberat noaptea din temniţă. Deci, ieşind Victor de acolo, îndată a murit şi astfel şi-a pierdut şi moşia şi viaţa sa, şi s-a lipsit de cununa mucenicească.

Făcîndu-se ziuă, Sfîntul Ieron a înţeles cele ce făcuseră şi, umplîndu-se de mîhnire, se tînguia cu amar pentru rudenia sa, zicînd: "Vai ţie, o, Victore, cum ai făcut aceasta? Cît de urîtă s-a făcut viaţa ta! Cum ai cumpărat sufletului tău pierzare! Cum singur te-ai dat vrăjmaşilor! Pentru ce ai ales fuga cea ruşinoasă mai mult decît cununa slavei? Pentru ce ai cinstit uşurătatea cea vremelnică mai mult decît bucuria cea nesfîrşită? Cum te-au supărat pe tine durerile bătăilor celor mici, care sînt nimic în faţa muncilor celor veşnice pe care le vei dobîndi, căzînd în mîinile lui Dumnezeu?"

Aşa tînguindu-se Sfîntul pentru cel căzut din ceata mucenicilor, a chemat la temniţă pe cei doi însoţitori care îl urmau, fiindu-i rudenii de aproape, adică pe Antonie şi Matronian, şi a zis către dînşii: "Apropiaţi-vă de mine şi ascultaţi dorinţa mea cea mai de pe urmă, pe care să o aduceţi la îndeplinire, cînd vă veţi întoarce. Averea mea care este în Pisidia o dau surorii mele Teotimia, ca din aceea, avînd cele de trebuinţă spre hrană, să săvîrşească pomenirea pătimirii mele; iar cealaltă avere o las maicii mele pentru văduvia şi bătrîneţile ei, căreia să-i daţi şi mîna mea cea tăiată şi să-i ziceţi ca să scrie stăpînitorului Rustic, care stăpîneşte în Ancira, să-i dea ei casa cea din Vadisani, iar mîna mea să fie pusă acolo.

Făcînd acest legămînt cu însoţitorii săi, fericitul Ieron aştepta sfîrşitul pătimirii sale. Iar după patru zile ighemonul Lisie a şezut la judecată şi, chemînd pe sfinţi, îi silea să se închine idolilor, silindu-i şi cu îmbunări şi cu îngroziri, ca să se depărteze de la Hristos şi să se închine la idoli. Iar cînd a văzut că nimic nu sporeşte, a poruncit mai întîi să-i bată cu toiege fără cruţare, după aceea i-a judecat spre a fi tăiaţi de sabie. Însă Sfinţii Mucenici, împreună cu povăţuitorul lor, fericitul Ieron, după primirea multor bătăi, cînd mergeau la locul de ucidere, cîntau cu veselie cuvintele acestea: *Fericiţi cei fără prihană în cale, care umblă în legea Domnului*.

Venind la locul cel însemnat, şi-au plecat genunchii şi s-au rugat, zicînd: "Doamne, Iisuse Hristoase, primeşte sufletele noastre!" Atunci au fost tăiate cinstitele şi sfintele lor capete. Iar Antonie şi Matronian s-au apropiat de ighemon rugîndu-l să le dea voie ca să ia trupul rudeniei lor, fericitul Ieron. Dar ighemonul n-a vrut să le dea voie. Ei l-au rugat, ca măcar capul cel tăiat al lui Ieron să-l dea lor. Şi a zis ighemonul: "Dacă-mi veţi da atîta aur cît se va potrivi cu greutatea capului, veţi putea lua capul acela". Antonie şi Matronian se mîhneau pentru că nu aveau atîta aur cît trebuia ighemonului pentru capul sfîntului, deşi acel cinstit cap care se tăiase pentru Hristos, de mii de ori era mai scump şi mai cinstit.

Iar Dumnezeu a pus gînd bun în inima unui bărbat slăvit şi bogat, cu numele Hrisantie, ca să răscumpere capul Sfîntului Mucenic Ieron. Acesta a dat ighemonului atîta aur, cît trebuia pentru a se potrivi în cumpănă cu capul şi luîndu-l, îl păstra la sine cu cinste. Iar tiranul iubitor de aur căuta şi mîna sfîntului cea tăiată, vrînd ca şi pentru ea să dobîndească aur. Dar Antonie şi Matronian, auzind aceasta, au fugit noaptea, ducînd cu ei mîna lui Ieron. Iar trupul lui şi ale celorlalţi Sfinţi Mucenici, tăiaţi împreună cu dînsul, luîndu-le creştinii noaptea, le-au îngropat pe ascuns.

Deci fraţii cei mai sus pomeniţi, luînd mîna sfîntului, au dus-o la Stratonica, maica lui, au dat-o în mîinile ei şi au spus cu de-amănuntul toate cele întîmplate. Ea primind mîna iubitului său fiu, tăiată pentru Hristos, cu lacrimi o uda, ca o maică o săruta şi la ochi o punea. Şi, pe de o parte veselindu-se, iar pe de altă parte de fire fiind biruită, cu tînguire zicea:

"O, iubitul meu fiu, te-am născut viu şi întreg, iar acum numai o parte mică am din trupul tău cel mort, pentru care mă cuprinde jalea. Vai mie, fiul meu, întru durere te-am născut,

întru osteneli te-am crescut, nădăjduind a te avea toiag la bătrîneţe, povăţuitor la neputinţe, şi mîngîiere în necazuri; iar acum m-am lipsit de tine, lumina ochilor mei celor orbi. Dar pentru ce plîng în vremea aceasta, în care mi se cade a mă veseli şi a mă bucura? Căci sînt maică a mucenicului, că am adus lui Dumnezeu rodul pîntecelui meu. Căci am auzit despre tine, o, iubitul meu fiu, că nu ai murit cu moarte de obşte, ci cu cea mucenicească; iar moartea aceasta este pricinuitoare de multe bunătăţi.

Deci, ducîndu-te de la mine, nu mă lăsa pînă în sfîrşit, fiul meu, ci cu rugăciunile tale mijloceşte la Domnul, pentru care ţi-ai vărsat sîngele, ca şi pe mine să mă slobozească degrabă din viaţa aceasta plină de multe osteneli şi de mari nevoi".

Astfel grăind cu plîngere, a pus mîna sfîntului la locul acela unde singur a binevoit să se aşeze şi toate cele poruncite de dînsul le-a adus la îndeplinire. Iar Hrisantie cel mai sus pomenit, care a răscumpărat capul Sfîntului Ieron cu mult aur, după cîtăva vreme a zidit o biserică în locul acela unde au fost tăiaţi Sfinţii Mucenici şi a aşezat într-însa acel cinstit cap, slăvind pe Sfînta Treime în veci. Amin.

Viaţa Cuviosului Lazăr
(7 noiembrie)

Cuviosul Părintele nostru Lazăr era dintr-un sat al Asiei care era aproape de Magnesia. Părinţii lui se numeau Nichita şi Irina, de bun neam amîndoi, cinstitori de Dumnezeu şi îmbunătăţiţi. Cînd s-a născut Cuviosul, s-a văzut în casa aceea un nor foarte luminos, care arăta că pruncul născut are să se facă fiu al luminii şi al zilei şi sălăşluire a dumnezeieştii străluciri. Cum au văzut norul acesta, femeile care veniseră acolo spre cercetarea celei ce născuse, atît de mult s-au înfricoşat, încît au fugit afară din casă pentru vederea cea prea slăvită. Pe lîngă aceasta a urmat şi o altă minune căci, după ce a trecut puţină vreme şi s-a ridicat norul din mijloc şi au intrat femeile în casă, o, minune, au văzut pe prunc stînd drept pe picioarele sale, cu faţa către răsărit, avînd mîinile strînse la pieptul său în chipul crucii. Pentru aceea, de atunci se spunea de către toţi că viaţa pruncului aceluia va fi negreşit foarte vestită şi preamărită.

După ce a ajuns Cuviosul mai în vîrstă, părinţii l-au dat la dascăl să înveţe sfintele cărţi. Şi învăţa tînărul ştiinţele cu înlesnire, dar ura din tot sufletul apucătura dascălului său, pentru că era robit de iubirea de argint. De aceea, orice lucru lua în mîinile sale, îndată îl dădea săracilor. Deşi dascălul său îl ocăra pentru aceasta totdeauna şi-l bătea, Cuviosul însă nu înceta a face acest lucru. Căci milostivirea ce o avea către săraci şi ura către iubirea de argint îl făcea să sufere ocările şi bătăile. Cu toate că dascălul lui îl ocăra şi-l bătea pentru banii pe care îi lua şi-i dădea săracilor, totuşi dascălul se minuna de fapta lui şi-l lăuda către toţi.

După ce a ajuns Cuviosul în vîrstă mai mare şi în cunoştinţă mai desăvîrşită, a dorit să fugă din patria sa şi să se ducă la Ierusalim, ca să se închine Sfîntului Mormînt al Domnului, precum şi la celelalte Sfinte Locuri. Însă, de cîte ori a încercat să se ducă, era

oprit de rudeniile lui. Dar ca să nu fugă pe ascuns, părinţii lui l-au dus la o mînăstire ce era aproape şi se numea Orovilor, ca acolo să se silească la sfintele ştiinţe şi să se iscusească mai înainte în fapte bune; dar mai mult ca să fie păzit de monahii cei mulţi care erau întrînsa şi să nu fugă.

Însă fericitul Lazăr, aprinzîndu-se de dumnezeiescul dor, nu putea a se linişti şi cugeta totdeauna să fugă. Şi, aflînd odată vreme bună, s-a furişat de părinţi, de rudenii şi de monahi şi cu toată sîrguinţa a alergat la Ierusalim.

Trecînd pe la Hone, unde a făcut minuni Sfîntul Arhanghel Mihail, s-a dus la biserica Arhanghelului, unde s-a rugat să-l ajute în călătoria lui; şi aşa a plecat de acolo şi s-a dus în Atalia. Aflîndu-se el acolo, un monah nelegiuit care călătorea împreună cu Cuviosul, a cugetat să-l vîndă saracinilor de acolo, ca să ia bani. Cînd monahul se tocmea cu dînşii în limba armenească să dea pe copilul Lazăr - după iconomia dumnezeiască -, un creştin care ştia limba aceea, a înţeles vorbirea şi dînd de ştire Cuviosului, acesta îndată a fugit de acolo şi s-a dus în muntele ce era aproape. Acolo, aflînd un ieromonah cu cinstită cuviinţă, bătrîn şi cu vîrsta şi cu înţelepciunea şi întrebat fiind de dînsul cine este şi de unde vine, Cuviosul a spus patria şi pe părinţii săi şi dorul pe care-l avea să se închine sfintelor locuri.

După aceea a spus şi vrăjmăşia monahului aceluia care voia să-l vîndă, precum şi toate cele ce i s-au întîmplat în călătorie. Iar acel bărbat întrebînd iarăşi pe Cuviosul dacă are încă acel cuget să se ducă la Ierusalim şi auzind că doreşte foarte mult aceasta, i-a zis că nu este cu cuviinţă să se ducă acolo unde voieşte, pentru că fiind foarte tînăr, cu înlesnire va fi biruit de diavolul. Că este foarte rău ca cineva să urmeze repede gîndului său, pentru că se dă pradă vrăjmaşului, care are întinse în toate părţile mrejele şi cursele pierzării. Ci, dacă voieşte să-i asculte Domnul sfatul, pentru folosul sufletului său, să rămînă în mînăstirea în care este el egumen şi acolo să se facă monah şi să petreacă cîtăva vreme, pînă ce va veni la vîrsta desăvîrşită; şi atunci poate să iasă de acolo şi să se ducă fără primejdie.

Ascultînd această bună sfătuire, dumnezeiescul Lazăr a rămas cu bucurie în mînăstirea aceea şi, dezbrăcîndu-se de hainele mireneşti şi de omul cel vechi, s-a îmbrăcat în cel nou, adică în Hristos, împreună cu hainele cele monahiceşti pe care le-a primit. De atunci s-a dat cu totul la nevoinţele cele pustniceşti. Iar postul, care subţiază grosimea trupului şi domoleşte patimile ce se ridică împotriva sufletului, atît de mult l-a iubit fericitul, precum cei iubitori de trup iubesc desfătarea şi multa mîncare. Apoi ascultarea, care este temelia nevoinţei monahiceşti, şi smerenia, cea mai înaltă decît toate faptele cele bune, cu atîta sîrguinţă le-a cîştigat, încît s-a făcut celor mai de pe urmă chip şi pildă cu aceste două fapte bune.

Dar ce să zicem despre priveghere, despre slăbirea trupului şi despre cealaltă rea pătimire, cu care se nevoia, ca să-şi subţieze trupul? Atît numai putem zice că, de vreme ce dobîndise, pe lîngă firea cea bună pe care o avea, şi nevoinţa cea bună, pentru aceasta

lucra cu înlesnire toată fapta bună, ca şi cum ar fi fost ceresc iar nu pămîntesc. Pentru că firea cea bună pricinuieşte sufletului putere şi nevoinţa cea bună iarăşi duce la sfîrşit bun puterea sufletului. Pentru aceea nu se afla unul ca să nu se minuneze de nevoinţele dumnezeiescului Lazăr, să nu-l laude şi să nu-l propovăduiască tuturor. Dar mai mult decît alţii îl lăuda egumenul mînăstirii, părintele său cel duhovnicesc, căruia Cuviosul îi slujea şi lua de la dînsul în loc de plată pentru slujire, învăţătura pustniciei.

După ce a petrecut Cuviosul multă vreme în mînăstirea aceea, odată i-a zis stareţul: "Eu, fiul meu, după puţină vreme, mă voi duce în pămînt, maica cea de obşte a tuturor, iar pe tine te încredinţez lui Hristos, Stăpînului tuturor, ca Acela să aibă grijă de tine". Iar Cuviosul, auzind acestea, a suspinat din adîcul sufletului şi a plîns foarte mult, că nu suferea nici să audă despărţirea de stareţul său. Cu toate acestea nu a trecut multă vreme şi stareţul lui s-a dus către Domnul. Iar dumnezeiescul Lazăr, plîngînd şi tînguindu-se mult pentru moartea lui, după trei zile s-a dus din mînăstire şi, mergînd într-o peşteră ce era acolo mai aproape, într-un loc foarte cu anevoie de umblat, a intrat într-însa să se liniştească şi singur să vorbească cu Dumnezeu.

Acolo, la atîta nevoinţă şi aspră pătimire s-a dat pe sine cel cu sufletul răbdător, încît este cu greu limbii omeneşti să povestească. Însă, cu cît se sîrguia să-şi ascundă de oameni faptele sale cele bune, cu atît mai mult se făcea vestit tuturor. Pentru că fapta bună arată oamenilor pe cel ce o lucrează, deşi acela s-ar sîrgui a se ascunde pe sine. Pentru aceasta în fiecare zi alergau la Cuviosul mulţime de oameni ca să-l vadă şi să primească binecuvîntarea lui.

Şi nici lungimea căii, nici asprimea cea cu greu de umblat a locului, nici vreun alt lucru nu le împiedica sîrguinţa, numai să nu se lipsească de vederea cuviosului. Iar pentru ca să înlesnească asprimea drumului, unii adunau vreascuri şi lemne multe şi le-au ars pe calea cea pietroasă. Apoi au vărsat oţet peste dînsa ca să se înmoaie pietrele cele aspre, pe care le sfărîmau cu unelte de fier. Cu chipul acesta au făcut mai lesnicioasă calea ce ducea la Cuviosul. Pentru că dumnezeiasca dragoste spre cele bune, îndeamnă pe oameni să facă şi lucruri de cele cu neputinţă şi anevoie de isprăvit.

Astfel de dragoste avea mulţimea oamenilor către Cuviosul. Iar arhiereul locului aceluia, auzind de Sfîntul Lazăr, dorea mult să se suie la dînsul dar socotea lucru foarte cu anevoie a vorbi cu Cuviosul. Pentru această pricină, Sfîntul a voit să se zidească acolo o biserică în numele Născătoarei de Dumnezeu şi chilii, ca să se odihnească fraţii care veneau la dînsul şi care voiau să se facă monahi. Căci erau foarte mulţi care se lepădaseră de lume şi voiau să vieţuiască împreună cu Cuviosul în toată viaţa lor.

Deci, Sfîntul a zidit acolo o mînăstire mare şi frumoasă, fiindcă s-a sîrguit şi mulţimea oamenilor de prin locurile apropiate, la acest lucru plăcut lui Dumnezeu. L-au ajutat din toate puterile lor, pentru că fiecare din creştinii de acolo avea mare bucurie să se arate ascultător şi supus Cuviosului şi să împlinească porunca lui.

Dar pentru că vestea despre Sfîntul Lazăr a străbătut în toate părţile şi alergau toţi la dînsul pentru folosul lor, s-a dus la el şi un oarecare om, care i-a spus că avea gîndul să se ducă în locul acela - pe care-l arăta cu degetul -, ca să prindă nişte albine sălbatice ce erau încuibate acolo în prăpăstii. Iar Cuviosul, ori pentru că a socotit moartea omului aceluia, căci era locul cu adevărat prăpăstios şi primejdios, ori pentru că a văzut mai înainte ce avea să fie din darul Sfîntului Duh ce era într-însul, a zis către el: "Mai de folos îţi este, fiul meu, să nu cauţi spre locul acela, fiindcă atîrnă deasupra capului tău o primejdie mare şi pierzare, dacă te vei apropia de dînsul; deci să te laşi de un gînd ca acesta, dacă voieşti să scapi de primejdie".

Omul acela însă, neascultînd sfatul Cuviosului, s-a dus împreună cu alţi tovarăşi ai lui la locul cel prăpăstios şi, legat fiind cu o funie, s-a slobozit de către tovarăşii lui şi s-a coborît în prăpastie. Socotiţi ce rău mare este a nu asculta cineva pe cei care îl sfătuiesc cele de folos. Pentru că omul acela nici nu ajunsese la jumătatea prăpastiei şi funia s-a rupt, iar el a căzut jos cu cădere vrednică de jale şi de lacrimi. Şi astfel a murit mai înainte de a ajunge jos, de multele lovituri ce le-a luat de la colţurile pietrelor şi a primit rod aducător de moarte din socoteala sa cea nebunească. De atunci ceilalţi luau aminte la cuvintele cuviosului, ca la nişte cuvinte de prooroc şi nu se împotriveau lui nici într-un chip.

Altă dată s-a dus un om la cuviosul şi i-a mărturisit păcatele sale, spunîndu-i că, deşi nu ştie nici un meşteşug, el însă îşi cîştigă cu înlesnire cele necesare vieţii. Căci se scoală noaptea şi se duce în case străine, fură dintr-însele orice găseşte, se duce apoi în loc retras şi le ascunde. Iar cînd stăpînii caselor îşi caută lucrurile furate, el le spune că sfinţii îi descoperă multe lucruri ascunse şi pe lîngă aceasta îi arată lui şi locul unde hoţii au ascuns lucrurile ce li s-au furat.

Apoi, luînd cinstita Cruce pe umerii săi sau o icoană a vreunui sfînt, ia pe păgubaşi şi-i duce la locul acela, zicîndu-le să sape; şi aşa îşi află fiecare lucrurile sale. De aceea, oamenii îl cinstesc pe dînsul ca pe un prieten al lui Dumnezeu şi ca pe un sfînt vrednic de descoperiri dumnezeieşti. Pentru aceasta, oamenilor făcîndu-li-se milă de dînsul, îi dau cîte o părticică din lucrurile cele furate şi aflate.

Acestea auzindu-le Cuviosul, i-a zis: "O, fiule, acest meşteşug rău, sau mai bine zis acest vicleşug cu care zici tu că îţi agoniseşti cu înţelepciune şi cu înlesnire cele de nevoie vieţii tale, să-l laşi. Vai ţie, pentru întunecarea minţii tale, căci te amăgeşti şi te batjocoreşti de diavolul şi socoteşti ca o înţelepciune ceea ce ai învăţat pentru pierzarea sufletului tău, socotind întunericul drept lumină. Şi de nu vei înceta cu această faptă rea, vei fi vinovat de mare pedeapsă, cum zice proorocul Isaia: *Căci socotiţi amarul dulce*. Iar după puţin va veni peste tine pedeapsa şi urgia lui Dumnezeu".

Auzind acestea omul, a căzut la picioarele cuviosului şi a cerut cu lacrimi iertare pentru păcatul său, făgăduind că de aici înainte nu se va mai pleca la amăgirea diavolului, ci va părăsi o nelegiuire ca aceasta şi va lucra fapte bune din toată puterea lui. Deci luînd

iertare de la Cuvios, a împlinit cu lucrul făgăduinţa pe care a făcut-o, cu ajutorul lui Dumnezeu şi cu rugăciunile Sfîntului.

Dar, deşi Sfîntul Lazăr pricinuia mare folos multora şi cu cuvintele şi cu lucrurile cele bune, iar pe cei ce cădeau în păcat îi ridica şi pe cei ce stăteau în fapta bună îi întărea, cu toate acestea, cugeta să se ducă de acolo şi să meargă la Ierusalim, ca să scape de slava oamenilor. Căci ştia cît de mare împiedicare este aceasta celor ce aleargă pe calea ce duce la cele cereşti. Şi pentru ca să-şi împlinească dorinţa pe care o avea din tinereţe, adică să vadă şi să se închine sfintelor locuri, chemînd pe fraţii care se călugăriseră şi vieţuiau în mînăstirea pe care o zidise el, le-a arătat lor scopul.

Apoi mîngîindu-i pe dînşii, căci foarte se mîhneau pentru despărţirea lui, le-a poruncit să păzească toate cîte se cuvin cinului monahicesc şi să se îngrijească din toate puterile lor de poruncile lui Dumnezeu şi de faptele bune care pricinuiesc mîntuirea sufletului. Deci, sărutîndu-i pe dînşii, a plecat de acolo şi s-a dus la Ierusalim.

După ce s-a închinat la Ierusalim şi a văzut şi toate celelalte minunate locuri de acolo, şi chiar Mormîntul cel stăpînesc al Domnului, după puţine zile s-a dus la lavra Sfîntului Sava. Acolo a găsit cu cale să rămînă multă vreme, ca împreună cu cuvioşii părinţi care vieţuiau acolo să se nevoiască şi să agonisească mult folos de la dînşii, de vreme ce nimic altceva nu îndeamnă atît de mult pe oameni la fapta bună, ca întrecerea cea bună a acelora care petrec în fapte bune. Că, precum piatra care se freacă de altă piatră se face netedă, potrivită şi mai strălucită, aşa şi cel îmbunătăţit, cînd se întrece cu alt îmbunătăţit, mai mult sporeşte şi se face mai strălucit.

Deci Cuviosul Lazăr, fiind primit de egumenul şi de fraţii lavrei cu bucurie, a luat slujba paraclisieriei şi a făcut într-însa şase ani întregi, nevoindu-se întocmai ca monahii cei de frunte şi aleşi, care se sîrguiau în trup să ajungă pe îngerii cei fără de trup.

Dar dumnezeiescul Lazăr, nu numai se nevoia ca aceia, ci îi şi covîrşea în toate şi ispràvile lui erau pentru toţi vrednice de mirare. De aceea s-a judecat şi s-a socotit de către toţi vrednic a se face preot şi-l îndemna la aceasta chiar şi egumenul mînăstirii. Iar el la început nu voia, zicînd că nu este vrednic a lua asupra sa greutatea unei asemenea vrednicii. Dar, de vreme ce egumenul îl silea să ia asupra sa şi slujba aceasta, fiindcă ştia pe Sfîntul Lazăr cît de mare era în fapta bună, Cuviosul nu a găsit cu cale să se mai împotrivească egumenului, ca să nu se arate semeţ. Deci, nevrînd, a primit şi s-a hirotonit de către Patriarhul Ierusalimului; şi a mai petrecut Cuviosul în mînăstirea aceea încă alţi şase ani.

După aceea, văzînd pe monahii cei îmbunătăţiţi că ieşeau din mînăstire în întîia săptămînă a Sfîntului şi marelui Post de patruzeci de zile, după obiceiul cel vechi şi se duceau în pustie, iar în săptămîna Stîlpărilor iarăşi se întorceau în mînăstire, aducînd cu ei roadele bune ale pustniciei, a dorit şi el să se ducă. Şi nearătînd scopul său egumenului, a plecat pe ascuns din mînăstire. Nu că ar fi defăimat pe egumen; căci care altul a arătat

atîta ascultare către cei mai mari ca fericitul Lazăr? Ci, pentru că s-a biruit de dulceaţa liniştii pe care o dorea de mai mulţi ani şi pe care căuta să o dobîndească în tot chipul.

Deci, petrecînd în pustie zilele hotărîte ale sfintei patruzecimi, s-a întors împreună cu ceilalţi fraţi în mînăstire. Dar toţi aceştia au fost primiţi şi mîngîiaţi de egumen, căci erau obosiţi de multele şi lungile osteneli ale pustiei. Numai dumnezeiescul Lazăr singur a fost izgonit din mînăstire, după porunca egumenului, nefiind lăsat nici să intre pe poartă. Şi multă vreme a petrecut afară plîngînd cu lacrimi şi rugîndu-se să-l ierte, dar egumenul nu l-a iertat nicidecum. Atunci s-a dus la Ierusalim şi a pus ca mijlocitor pe iconomul marii biserici pe care-l avea prieten vechi. Iar iconomul, cum l-a auzit, s-a dus îndată la lavră şi a rugat foarte mult pe egumen să-l ierte pe Lazăr, prietenul său. Aşa, Cuviosul a luat iertare de la egumen şi iarăşi a fost numărat cu ceilalţi fraţi ai lavrei.

Rămînînd în lavră încă un an, pînă pe vremea Sfîntului şi Marelui Post şi văzînd pe ceilalţi ducîndu-se iarăşi în pustie şi nesocotind nici supărarea egumenului, nici izgonirea sa din mînăstire, nici altceva din unele ca acestea, s-a dus iarăşi şi el în pustie. Căci dulceaţa şi frumuseţea liniştii, pentru cei ce au gustat-o o dată, li se face totdeauna dorită încît îi face să defăimeze pe toate celelalte şi să alerge numai către aceasta. Din această dulceaţă gustînd şi Cuviosul, nu a suferit să rămînă în mînăstire şi să se păgubească de fericirea şi liniştea pustietăţii. Pentru aceasta, ducîndu-se la loc liniştit şi în raiul faptei bune, n-a voit să se mai întoarcă în lavră. Ci, aflînd un loc foarte înalt, a zidit deasupra lui un stîlp; apoi, lepădîndu-se cu totul de lume şi de orice lucru pămîntesc, s-a suit pe stîlp ca un ostaş sprinten, ca să se războiască nu contra trupului şi a sîngelui, ci contra duhurilor răutăţii. Şi petrecînd mulţi ani deasupra lui, s-a nevoit cu bărbăţie împotriva diavolilor şi a săvîrşit mari biruinţe asupra lor.

Într-una din zile, coborîndu-se Cuviosul de pe stîlp şi umblînd pe un loc şes şi neted, a auzit de sus un glas, zicîndu-i: "Lazăre, se cuvine să te duci în patria ta!" Iar Cuviosul s-a minunat de glasul acela şi, căutînd împrejur şi nevăzînd pe nimeni, a socotit că acel glas era diavolesc. Dar, de vreme ce s-a dus în locul acela şi a doua şi a treia oară şi a auzit acelaşi glas, a crezut că era din dumnezeiasca pronie. Cu toate acestea a mai rămas încă acolo, ca să cunoască adevărul mai cu de-amănuntul; iar glasul acela striga mereu la fel. Pentru aceasta s-a dus la nişte cuvioşi părinţi care locuiau pe aproape şi care din tinereţe petreceau acolo în pustietate şi le-a spus lor despre glasul ce a auzit, ca dînşii să-l înveţe ce trebuie să facă.

Încredinţîndu-se de la acei cuvioşi că glasul acela era din dumnezeiasca pronie, s-a dus de acolo şi a mers la Ierusalim. Luînd în tovărăşie un monah îmbunătăţit, anume Pavel, a mers cu dînsul pînă la Sevastia. De acolo, despărţindu-se, Pavel s-a dus în Trapezunda, iar Cuviosul Lazăr s-a dus la Roma, unde dorea de multă vreme să se ducă ca să se închine celor doi mari apostoli.

Deci, mergînd cu multă sîrguinţă şi trecînd printr-o pădure, l-au întîmpinat doi urşi mari de care el s-a temut foarte şi, neavînd unde să fugă ca să scape de primejdie, s-a rugat lui

Dumnezeu. Apoi, ridicîndu-şi ochii şi mîinile la cer, a zis cuvintele lui David: "Doamne, să nu Te depărtezi de la mine că necazul este aproape şi nu este cine să-mi ajute. Mîntuieşte-mă, Stăpîne, din gura fiarelor băutoare de sînge şi scapă sufletul meu de moarte". Atunci, o, minune! a văzut îndată pe urşi că au plecat în jos capetele lor şi s-au dat la o parte din drum cu sfială şi au lăsat cuviosului calea ca unui stăpîn şi împărat al lor, să treacă pe drumul său; pentru că de fapta bună şi fiarele ştiu a se smeri.

Deşi omul lui Dumnezeu a fost păzit neatins de fiarele acelea simţite, dar fiara cea nevăzută, adică diavolul, văzînd toate acestea, s-a prefăcut în chip de cîine negru şi mare care izgonea pe Cuviosul. Astfel, uneori mergea înaintea lui pe drum şi-l înfricoşa să-l rupă cu dinţii, iar alteori mergea în urmă-i şi-l lătra tare şi sălbatic, căutînd să-l apuce de picioare. Toate acestea le-a făcut blestematul timp de trei zile. Iar cînd Sfîntul avea trebuinţă să meargă în vreun sat să-şi ia puţină hrană pentru drum, fiindcă nu ducea cu sine nici măcar o pîine, nici nu se îngrijea pentru ziua de mîine, atunci îl împiedica pierzătorul, căci cu multele lui lătrături zădăra cîinii cei adevăraţi de prin sate şi-i aducea asupra Sfîntului; dar el se pornea întîi asupra lui, apoi şi spre ceilalţi.

Drept aceea, pentru aceste împiedicări Cuviosul petrecea flămînd toată ziua şi noaptea, neputînd a se apropia de sat din pricina diavolului. Cu toate acestea, văzînd mărimea de suflet a Cuviosului, răbdarea şi nădejdea lui către Dumnezeu, s-a biruit necuratul duh şi, neputînd să-i mai stea împotrivă, ca de un bici s-a izgonit şi a rămas ruşinat, neputinciosul. Iar Sfîntul, cu ajutorul lui Dumnezeu s-a mîntuit de ispită şi de supărarea lui.

De vreme ce Cuviosul, cu ajutorul lui Dumnezeu, s-a făcut mai tare decît ispitele vrăjmaşului, a ajuns în Efes şi s-a dus la arhiereul de acolo. Vorbind împreună cu dînsul, i-a arătat dorinţa ce avea să se ducă la Roma. Iar arhiereul, minunîndu-se de blîndeţea Cuviosului, de simplitatea lui, de dulceaţa cuvintelor lui şi de darul Sfîntului Duh care strălucea într-însul, s-a robit cu totul de dragostea lui şi l-a rugat să rămînă împreună cu dînsul şi astfel să se oprească din călătoria spre Roma.

Cuviosul, deşi a părăsit gîndul ce-l avea pentru Roma, precum l-a sfătuit arhiereul Efesului, dar a rămîne împreună cu dînsul şi a părăsi liniştea, nu a primit nicidecum. Pentru aceea, plecînd de acolo, s-a dus la Mînăstirea Orovului din care fugise cînd era să se ducă la Ierusalim. Aflîndu-se acolo, la început nu se arăta pe sine cine este. Iar după cîtăva vreme, rugîndu-l monahii care erau acolo să le spună cine este, pentru că nu puteau să-l cunoască, le- a spus că este Lazăr, care odată a fost păzit de dînşii. Şi îndată a străbătut vestea în toate părţile din împrejurimi că Lazăr s-a întors iarăşi în mînăstirea lui şi alergau toţi ca să-l vadă şi mai ales maica sa - căci tatăl său acum murise.

De aceea, bucurîndu-se toţi, priveau faţa cea prea dulce a Cuviosului şi ascultau cu luare aminte cuvintele lui cele folositoare de suflet. Căci pe lîngă celelalte fapte bune ce avea Cuviosul, avea şi cuvîntul îndulcit cu sarea Sfîntului Duh, ca şi dumnezeiescul Apostol. Deci fericitul vorbea cu multă linişte şi dulceaţă şi nu cu puţin dar, încît putea să

înduplece şi sufletul cel de piatră. Pentru aceasta cei mai mulţi au plîns de bucurie văzînd pe minunatul Lazăr şi auzind dumnezeieştile lui cuvinte. Dar de vreme ce mergeau la dînsul mulţi şi-i tulburau liniştea, s-a hotărît să fugă de acolo şi să se ducă într-un loc liniştit.

Deci, stînd acolo puţine zile, ca numai să împlinească dorul mamei sale, pentru că o vedea întristată foarte mult pentru despărţirea lui, a plecat căutînd să afle un loc mai liniştit. Şi auzind de sihăstria ce era în dreptul muntelui Galisiului în care era şi o biserică a Sfintei Muceniţe Marina şi unde locul era după plăcerea lui, s-a dus acolo. Şi, văzînd locul foarte liniştit, s-a numărat şi el împreună cu cei doi fraţi buni pe care i-a aflat acolo.

Apoi, înştiinţîndu-se arhiereul Efesului că Lazăr iubitul său s-a dus acolo, a simţit în inima sa mare bucurie, dorind să-l aibă aproape şi să petreacă împreună cu dînsul. Deci, ducîndu-se acolo, l-a primit cu sufletul plin de bucurie şi a dat în stăpînirea lui sihăstria aceea şi pe fraţi, poruncindu-le să asculte de Cuviosul ca nişte fii pe părintele lor, neîmpotrivindu-se niciodată voii şi socotinţei lui la nici un lucru.

Deprinzîndu-se mai mult dumnezeiescul Lazăr în luptele pustniciei, mai cu osîrdie se sîrguia la toate faptele bune. Însă dorea să nu-l ştie nimeni, căci el socotea că a lucra cineva fapta bună pentru vederea şi plăcerea oamenilor, este totuna cu a nu lucra nicidecum sau totuna cu a face răul. De acea zicea:

"Cei ce lucrează fapta bună ca să cîştige slavă de la oameni, aceştia nu au nici un folos, după cum zice sfinţita Evanghelie: *şi-au luat plata lor*. Că de nu ar fi fost cineva să le laude faptele bune, ei, cu adevărat, nu s-ar fi apucat nicidecum să lucreze fapta bună. Iar cei care lucrează fapta bună pe ascuns, numai lui Dumnezeu fiind cunoscută, aceştia vor lua de la Dînsul multă laudă. Iată dar cu cît este mai bună slava lui Dumnezeu decît slava oamenilor! Că aceea este vremelnică şi stricăcioasă şi nu rămîne pînă în sfîrşit, ci, mai înainte de a muri ei, se va vădi făţărnicia lor. Deci, cu cît este mai bună şi mai înaltă slava lui Dumnezeu, cu atît este mai presus acela care lucrează fapta bună în ascuns".

Aşa lucra Cuviosul, adică îşi ascundea faptele bune şi se arăta pe sine mai prejos decît toţi, deşi el era îmbunătăţit şi slăvit. Căci, precum cel ce strigă cu trîmbiţa din partea cea mai înaltă a tîrgului, se face arătat tuturor, aşa şi dumnezeiescul Lazăr, de s-ar fi dus în partea cea mai ascunsă de loc, totuşi se făcea cunoscut tuturor, deşi nu striga cu trîmbiţa, dar faptele bune îl arătau.

Pentru aceasta, alerga totdeauna la dînsul mulţime nenumărată de oameni, iar lucrul cel dintîi al Cuviosului era să hrănească cu cuvînt sufletele celor care veneau la dînsul; iar al doilea, să hrănească şi trupurile lor cu bucate îndestulătoare. Acest lucru obişnuia a-l face totdeauna, chiar de nu ar fi avut bucate destule pentru hrana sa şi a fraţilor săi şi chiar dacă ar fi avut numai o pîine, lucru ce mira pe fiecare. Atît de multă iubire de oameni avea Cuviosul, încît covîrşea pe cei mai vestiţi în iubirea de oameni. Căci aceia făceau milostenie din prisosinţa lor sau dădeau cîte puţin celor care erau lipsiţi, iar Cuviosul,

singur dintre toţi, dădea chiar hrana pe care o avea pentru ca să-şi mîngîie trupul său cel slăbănogit de post şi să-l întărească - pentru că era obosit de osteneli -, şi pe aceea o dădea altora cu mărinimie de suflet, neîngrijindu-se pentru sine; căci el se mulţumea a hrăni pe cei ce aveau trebuinţă. Aceasta se cheamă adevărata milostenie; pentru că a da cineva din cele de prisos, nu înseamnă iubire de oameni, ci a da cele ce-i sînt lui de nevoie şi a împărţi săracilor şi din puţinul pe care îl are.

Această mare iubire de oameni a Cuviosului, nu au suferit-o cei doi fraţi, care locuiau acolo mai înainte, după cum am zis, ci se mîhneau foarte şi în fiecare ceas cîrteau; iar bucatele cu care Sfîntul ospăta pe cei străini, le socoteau lipsă şi scădere a trupurilor lor. Deci, încercînd să-i schimbe obiceiul şi neputînd, s-au dus de acolo şi au lăsat pe Cuviosul cu puţini ucenici. Aceştia, cu voia Cuviosului, au semănat bob aproape de un drum de obşte şi fiind pămîntul bun şi gras, a ieşit bobul şi a făcut mult rod, încît nu era nici un călător care să nu mănînce din rodul bobului şi să nu ia încă şi la casa lui. Iar ucenicii Cuviosului se mîhneau foarte, căci vedeau ostenelile lor luate de alţii.

Sfîntul însă nu se mîhnea, ci mîngîia şi pe ucenicii săi şi-i făcea să se bucure, cu cuvintele sale cele aducătoare de mîngîiere. Şi cînd a venit vremea, le-a poruncit să culeagă bobul iar ei nu au voit să se ducă şi să se ostenească în deşert, căci nu mai rămăsese decît puţin rod într-însul. Iar Cuviosul, mai cu sila, mai cu rugămintea, i-a făcut de s-au dus toţi şi l-au cules.

Apoi, aducînd bobul în arie, au citit după regulă rugăciunea ce se obişnuieşte la arie. Şi, dacă l-au bătut, o, minunile Tale, Hristoase, Împărate! au văzut că era în arie atît de mult rod, încît ar fi socotit cineva că toate păstăile bobului s-au prefăcut în rod. Pentru aceea s-au bucurat foarte şi, aducîndu-şi aminte de cuvintele care le zicea Cuviosul cînd îi mîngîia, au alergat la dînsul şi, spunîndu-i minunea, îşi cereau iertare pentru împotrivirea ce au arătat-o către dînsul, nevoind să adune bobul. Iar Cuviosul îndată i-a iertat, căci ştia că nu au făcut-o din răutate, ci pentru că nu ştiau ce se va întîmpla de nu le va ajunge.

După puţină vreme, văzînd Sfîntul că nu se folosea acolo, ci se păgubea din pricina supărărilor şi a tulburărilor oamenilor, a plecat din acel loc şi s-a dus la un stareţ îmbunătăţit, care locuia în muntele Galisiului cel din dreapta sihăstriei. Acela i-a spus că în vîrful muntelui este o peşteră foarte îndemînatecă pentru pustnicie, căci se află în mare pustietate, iar muntele este greu de suit. Apoi că acolo suferă lipsă de hrană şi cîţi se duc acolo să vieţuiască sînt supăraţi de diavoli. După aceea i-a spus că în acea peşteră şi-a săvîrşit nevoinţele pustniciei şi marele Pafnutie.

Deci, dumnezeiescul Lazăr a hotărît să locuiască în acea peşteră. Şi cum a plecat acolo, diavolii tulburau locul acela cu glasuri nedesluşite şi cu strigăte străine; căci au înţeles că merge acolo pierzătorul lor şi pentru aceasta au început să-l înfricoşeze. Iar Cuviosul, rămînînd neînfricoşat, cînta şi umbla pe acolo cu multă îndrăzneală, ştiind că toate lucrurile diavolilor erau numai năluciri, iar nu adevărate.

Deci, suindu-se în vîrful muntelui, a stat înaintea peşterii şi a săvîrşit cîntarea ce o cînta de obicei. După aceea şi-a făcut semnul Sfintei Cruci, însemnînd şi piatra care era acolo. Atunci, o, minune! a văzut că Sfînta Cruce s-a întipărit îndată deasupra pietrei atît de adînc şi de frumos, încît oricine ar fi văzut-o, ar fi socotit că a cioplit-o un pietrar iscusit. Minunea aceasta văzînd-o Cuviosul, a cunoscut că mergerea lui acolo s-a făcut după dumnezeiasca pronie şi că, după începutul bun, va fi şi sfîrşitul bun. Deci, a mulţumit lui Dumnezeu, apoi, intrînd în peşteră şi văzînd că era îndemînatecă după cum voia şi, mai ales, că picura şi puţină apă din piatra de deasupra ca să potolească setea lui, a hotărît să se liniştească într-însa şi singur să vorbească cu Dumnezeu.

Dar cine poate să spună cîte nesuferite ispite a răbdat Cuviosul Lazăr de la diavoli, fiind în pustietate lipsit de fraţi împreună locuitori? Că în toate zilele cît a petrecut Cuviosul în peşteră, nu încetau blestemaţii diavoli de a-l ispiti în tot chipul, înfricoşîndu-l cu multe feluri de năluciri ca să-l facă să fugă de acolo. Iar Sfîntul primea cu bărbăţie războiul lor, răbdînd împotriva ispitelor ce i se aduceau neîncetat. Şi a rămas acolo mulţi ani, vorbind singur cu Dumnezeu. După aceea, şase monahi, nu se ştie de unde, s-au înştiinţat despre Cuviosul, căci afară de stareţul, nimeni altcineva nu ştia unde se linişteşte; iar bătrînul acela nu a spus nici unui om, căci aşa avea poruncă de la Cuviosul.

Acei şase monahi s-au dus la Cuviosul şi l-au rugat cu lacrimi să-i primească a locui împreună cu dînsul. Iar Cuviosul Lazăr, văzînd dorinţa lor cea mare, a primit şi le-a dat multe rînduieli de viaţă monahicească cum să petreacă. Apoi, avînd de multă vreme gînd să zidească o biserică mică în numele Stăpînului Hristos aproape de uşa peşterii, dar neputînd de unul singur fără ajutorul altcuiva şi aflînd ajutători pe cei şase monahi, a voit să se apuce de lucru, însă nu avea de cheltuială. Iar prin dumnezeiasca pronie s-a aflat o femeie bogată şi îmbunătăţită în Efes, care i-a dat bani şi a zidit biserica în numele Mîntuitorului nostru, Iisus Hristos.

După acestea, mergînd acolo şi alţi şase fraţi şi făcîndu-se doisprezece, iar locul fiind strîmt şi neîncăpător ca să facă chilii, nici acoperămînt sau altceva pentru adăpostire, ci locuind sub cer fără acoperămînt, Cuviosul s-a suit împreună cu fraţii în vîrful muntelui Galisiului şi acolo au zidit o biserică în numele Născătoarei de Dumnezeu, precum şi chilii destule împrejurul ei, ca să locuiască fraţii. Apoi au zidit şi alte chilii pustniceşti, afară din mînăstire, departe una de alta, ca fraţii să poată avea într-însele deplină linişte.

Odată, Cuviosul liniştindu-se într-una din chiliile pustniceşti în vreme de vară şi fiind multă arşiţă, pe cînd îşi citea rugăciunile ceasului al şaselea, atît de mult timp a citit încît credea că are să moară; şi neaflînd acolo apă să bea, s-a întins pe pămînt leşinat, cu mîinile înălţate către Dumnezeu, cerînd ajutor. Iar iubitorul de oameni Dumnezeu, Cel grabnic în mîngîiere şi iute în ajutor, n-a trecut cu vederea pe robul Său care se primejduia şi îndată a trimis un dumnezeiesc înger la ucenicul sfîntului, care petrecea acolo. Dîndu-i un vas plin cu apă, i-a zis să alerge la sihastru; şi cu apa a înviat pe părintele său cel duhovnicesc, care se primejduia de sete. Şi aşa a scăpat Cuviosul de moarte.

Însă, vrăjmaşul nostru diavolul nu se liniştea, ci s-a făcut în chipul unui şarpe mare şi negru şi a intrat fără de veste în chilia Sfîntului ca să-l înfricoşeze. Iar Cuviosul, cunoscînd măiestria satanei şi fiind obişnuit a face război cu dînsul, nu s-a înfricoşat nicidecum, ci a făcut asupra lui semnul cinstitei Cruci şi îndată s-a făcut nevăzut.

Atunci, fiindcă se înmulţeau monahii şi mînăstirea fiind strîmtă nu-i încăpea, de vreme ce, cînd a zidit-o Cuviosul nu socotea că se vor aduna aşa de mulţi, fiindcă locul era aspru şi lipsit de apă şi de toate cele ce sînt de nevoie, pentru aceasta Cuviosul a rugat pe Dumnezeu cu lacrimi multe zile ca să-i arate de este sfînta Lui voie să zidească o biserică mai mare şi o mînăstire mai largă ca să locuiască fraţii care veneau să se sălăşluiască acolo precum şi unde să pună temeliile bisericii.

Astfel, într-o noapte rugîndu-se el, a auzit un glas care îi poruncea să iasă afară din chilia lui şi ieşind a văzut un stîlp de foc care ajungea pînă la cer şi îngerii lui Dumnezeu, suindu-se de la pămînt, cîntau o cîntare foarte dulce: "Să învie Dumnezeu şi să se risipească vrăjmaşii Lui". Deci îndată a înţeles că în locul acela unde s-a arătat stîlpul, era voia lui Dumnezeu să zidească biserica. Apoi a început zidirea cu mare osîrdie; şi zidind din temelie o biserică mare şi frumoasă, a făcut şi mînăstire împrejurul bisericii, nu mai prejos ca altă mînăstire, atît ca mărime, cît şi ca împodobire a zidirii.

Cred că este bine să spunem şi aceasta. Cum şi de unde Cuviosul, neavînd nici un ban, a aflat atîta mulţime de argint şi a făcut atîtea zidiri cu mari cheltuieli, şi cum, în atît de puţină vreme, a săvîrşit un aşa de minunat şi mare lucru al mînăstirii. Roman, împăratul de atunci al grecilor, mîniindu-se asupra lui Constantin numit Monomahul, care era unul din boierii cei dintîi ai Constantinopolului, pentru nişte pricini, dar mai ales fiindcă îl bănuia că voia să-i ia împărăţia, s-a pornit cu atîta urgie împotriva lui Constantin, încît l-a trimis în surghiun la ostrovul Metilenei, pentru a-şi plînge acolo soarta.

Acestea auzindu-le dumnezeiescul Lazăr şi împărtăşind durerea lui Constantin, s-a mîhnit foarte mult pentru soarta lui, căci nu făcuse nici un rău împăratului. Pentru aceasta, a trimis oameni la dînsul şi ca să-l mîngîie în suferinţe şi ca să-i dea bună nădejde cum că el are să fie diadoh (urmaş) al împărăţiei grecilor, după cum mai înainte a văzut Cuviosul prin dumnezeiescul dar, care se sălăşluise într-însul.

Trecînd puţină vreme, a murit Roman şi s-a făcut împărat Constantin, după cum i-a proorocit Cuviosul. Şi, aducîndu-şi aminte de proorocia acestuia, i-a trimis o mare sumă de bani, mai multe vase şi odoare, precum şi danii de mult preţ ca să termine zidirea mînăstirii desăvîrşit. Deci, cu aceşti bani a zidit Cuviosul biserica Sfintei Învieri - căci aşa a numit-o -, cu toată acea mare şi vestită mînăstire.

Zidirea mînăstirii a început, după cum s-a zis, din dumnezeiasca vedenie şi iarăşi cu dumnezeiasca pronie s-au iconomisit atîtea cheltuieli şi s-au săvîrşit cele de trebuinţa mînăstirii. Iar monahii mereu se înmulţeau datorită vieţii îmbunătăţite a Cuviosului şi în puţină vreme s-au făcut mai mult de şapte sute, dintre care unul era chiar fratele după

trup al dumnezeiescului Lazăr. Acesta, învăţîndu-se de la fratele său faptele cele bune ale petrecerii monahiceşti, atît de mult a sporit în fapta bună, încît i-a întrecut pe toţi ceilalţi; aşa că el era al doilea după fratele său. Pentru aceea, după moartea Cuviosului, prin chibzuinţa şi cu alegerea tuturor fraţilor, el a primit conducerea mînăstirii şi cu laude a sporit întru dînsa.

După ce Sfîntul a săvîrşit mînăstirea, a mai zidit şi un stîlp aproape de biserică, în partea din spate, înalt şi descoperit, cu greu de suit şi foarte strîmt, avînd lăţime numai de trei palme. Şi s-a suit deasupra lui, luînd numai o haină de piele, cu capul descoperit şi desculţ şi purtînd fiare grele. Acolo suferea toate greutăţile iernii, ploi tulburătoare, ninsori multe, răceala şi iuţimea îngheţurilor, prin care se făcea ca şi cristalul pururea pomenitul. Suferea încă şi fierbinţeala verii şi arşiţele cele mari. În astfel de chip petrecea fericitul, ca un om fără de trup.

Odată s-a pornit o ploaie atît de mare şi de tulburătoare, încît ducea şi pietrele cele mari în pornirea apei şi multe dobitoace a omorît, iar roadele le-a stricat. Pentru aceea un păzitor de capre, aflîndu-se acolo, aproape de mînăstire şi văzînd potopul acela, a alergat la mînăstire ca să scape de primejdie. Deci apropiindu-se de dînsa şi căutînd la stîlp şi cerînd ajutor de la Sfîntul - o, cine va povesti mărimea minunilor Tale, Hristoase Mîntuitorule! -, a văzut pe Preasfînta Născătoare de Dumnezeu Maria că stătea în văzduh deasupra stîlpului, acoperindu-l, ferindu-l de ploaie şi păzind pe Cuviosul. Cine a văzut sau cine a auzit cîndva vreo minune ca aceasta? Că deşi un heruvim păzea pe Avva Macarie Egipteanul, iar pe Marele Paisie l-a păzit îngerul Domnului, dar o minune ca aceasta, precum socotesc, nici nu a auzit, nici nu a văzut cineva, cum că s-a făcut pentru vreun sfînt, afară de dumnezeiescul Lazăr, pe care însăşi Împărăteasa îngerilor îl acoperea ca un nor şi păzea nevătămat pe robul Său.

Ascultaţi încă şi alta asemenea. A ieşit vestea în toate părţile acelea, că de stîlpul Cuviosului nu se apropia nici ploaie, nici grindină, nici zăpadă, ci era ferit de toate acestea. Şi unii credeau acestea fără de îndoială, iar stăpînitorul locului aceluia din împrejurimi, n-a crezut pînă ce n-a văzut cu ochii săi.

Deci, în vremea iernii, cînd cădea ninsoare mare şi îl lovea în faţă de nu putea nici să respire, s-a dus cu multă osteneală la mînăstire. Şi mergînd aproape de stîlp a văzut o minune vrednică de spaimă, că ninsoarea care cădea de sus cu pornire, cînd se apropia de stîlp se ducea în lături şi cădea pe pămînt, necăzînd nici o picătură deasupra stîlpului. Minunea aceasta văzînd-o acela şi minunîndu-se foarte tare, a cerut iertare de la Cuviosul pentru îndoiala ce avusese mai înainte şi, dobîndind iertare, s-a întors la locaşul său, propovăduind tuturor minunea pe care a văzut-o, crezînd cele ce se spuneau despre Sfîntul.

Ucenicul Sfîntului s-a dus odată într-un sat din apropiere pentru oarecare trebuinţă, iar o desfrînată s-a dus la dînsul şi-l ispitea în multe feluri să-l aducă în păcat. Iar el, - o, fire a oamenilor lesne înşelătoare! -, cînd era gata să cadă în păcat, a auzit glasul Cuviosului,

care îl înfricoşa foarte şi îi pomenea munca cea înfricoşată şi veşnică pe care avea să o ia pentru acest păcat. Iar de glasul acela atît de mult s-a înfricoşat şi s-a cutremurat ucenicul, încît s-a întors de la femeie. Pentru aceasta Cuviosul nu ştia nimic mai înainte de a se înştiinţa de la ucenicul său. Dar Dumnezeu, Care preamăreşte pe robii Săi, a strigat în locul Cuviosului Lazăr pe ucenic şi l-a scos din primejdie, vrînd cu aceasta să facă minunat pe Cuvios.

Într-o vreme, grecii avînd război cu perşii, între ostaşii grecilor era şi un prieten vechi al Cuviosului, care se numea Filipic. Grecii fiind biruiţi în război, mulţi dintre dînşii au fost robiţi de perşi, împreună cu Filipic şi au fost duşi în ţara barbarilor. Acolo fiind pus în temniţă, legat cu lanţuri de fier, se chinuia cu foamea şi cu alte multe rele, pentru care ruga pe Dumnezeu să moară ca să scape de o viaţă grea ca aceea. Fiind de mulţi ani în acea închisoare şi neavînd ajutor din nici o parte, dar nici nădejde de scăpare, într-o noapte şi-a adus aminte de marele Lazăr şi de minunile ce le făcea. De aceea, cu lacrimi fierbinţi l-a rugat să-l izbăvească din legături şi din temniţă. Atunci, o, minune! la miezul nopţii i s-a arătat Cuviosul şi, cum a atins fiarele, îndată au căzut din picioarele lui şi i-a poruncit să-l urmeze.

Deci, fiind dezlegat, s-a pornit împreună cu dînsul la drum, mergînd toată noaptea, iar cînd se lumina de ziuă, s-au aflat amîndoi suindu-se pe un munte. Apoi Cuviosul îndată s-a făcut nevăzut, iar Filipic a rămas singur. Atunci şi-a venit în sine şi a cunoscut că acela era muntele Galisiului şi a preamărit pe Dumnezeu pentru mîntuirea care i-a dat-o. După aceea, ducîndu-se la mînăstire şi povestind minunea, a mulţumit Cuviosului, apoi n-a mai voit să se ducă la rudeniile sale şi s-a făcut monah, petrecînd cealaltă parte a vieţii sale cu dragoste de Dumnezeu.

Iconomul mînăstirii, fiind împotriva Cuviosului, a zidit din veniturile chinoviei altă mînăstire, într-un loc pe unde curgeau ape multe. Iar locul era foarte prielnic, căci nici răceala iernii, nici arşiţa verii nu-l supăra. Şi aceasta a făcut-o iconomul ca să atragă pe monahi cu frumuseţea locului şi să-i ia acolo, ca să dobîndească slavă mare şi să lase pustie mînăstirea Sfîntului Lazăr. Lucrul acesta al iconomului nu s-a putut ascunde, deşi se silea în tot chipul pentru aceasta. După ce s-a înştiinţat, Cuviosul l-a chemat şi i-a zis cu blîndeţe ca să înceteze un lucru ca acesta şi să nu mai fie împotriva lui. Iconomul însă, nu numai că nu a voit să asculte pe părintele său cel duhovnicesc, ci i-a zis şi cuvinte aspre şi a început lucrul cu şi mai multă sîrguinţă, neţinînd seama de sfatul dat. Dar de vreme ce Cuviosul i-a zis şi a doua oară şi a treia oară să înceteze, iar iconomul a rămas acelaşi, nu i-a mai zis alt cuvînt decît acesta: "Dumnezeu, fiule, se va îngriji ca să te îndrepteze".

Deci, după cuvîntul Cuviosului, l-a pedepsit Dumnezeu, că, mai înainte de a ajunge la chilia lui, a murit ca un ticălos şi a secerat roadele cele rele ale nesupunerii sale. Căci nu este altă patimă mai rea decît neascultarea, fiindcă are moartea ca urmare. Dovada acestui lucru este neascultarea lui Adam şi Evei, care le-a adus moartea.

Altădată nişte fraţi, aducînd vin la mînăstire, cînd au sosit la un han au descălecat de pe dobitoace şi au şezut să mănînce. Iar după ce au mîncat, unul dintre dînşii, ridicînd vasul, a zis: "Binecuvintează, părinte". Atunci, o, minune!, a auzit îndată glasul Cuviosului, zicîndu-i: "Dumnezeu, fiul meu, să te binecuvinteze!" Glasul acesta l-a auzit şi celălalt frate care era împreună cu dînsul.

Apoi, ajungînd în cealaltă zi la mînăstire şi descărcînd vinul, Sfîntul le-a zis să bea puţin vin ca să se întărească şi, acelaşi frate, ridicînd iarăşi vasul să bea vin, a zis către Cuviosul: "Binecuvintează, părinte!". Iar Cuviosul i-a zis: "Tu, fiule, şi ieri ai luat binecuvîntare, dar nu şi tovarăşul tău". Şi îndată el a cunoscut că glasul care l-au auzit a fost cu adevărat al Cuviosului. În acest chip erau toate cunoscute ochilor sufleteşti ai Sfîntului, şi nu-i era nimic ascuns sau tăinuit. Pentru că cei care au ochii sufletului lor curăţiţi de patimi, privesc pe Hristos, Soarele dreptăţii şi de la Dînsul primesc strălucirea lucrurilor celor ascunse.

Un prieten vechi al Cuviosului i-a trimis printr-o slugă două vase pline cu vin bun. Iar sluga a ascuns pe drum un vas şi numai unul l-a adus Cuviosului. Acesta, cunoscînd furtul slugii, i-a zis: "Păzeşte-te, fiule, să nu te apropii de vasul care l-ai ascuns pe drum, ca să nu te primejduieşti". Dar el, neluînd în seamă cuvîntul Cuviosului, s-a dus cu bucurie să ia vasul pe care-l ascunsese şi îndată a sărit din vas un şarpe mare şi înfricoşat care a început a-l izgoni şi de nu ar fi chemat pe Sfîntul în ajutor, nu s-ar fi izbăvit de primejdie.

Odată era mare secetă şi uscăciune în părţile acelea, secînd izvoarele şi rîurile. Pentru aceea răsadurile s-au veştejit, roadele s-au stricat şi toate ierburile de pe pămînt erau gata să se piardă. Şi mînăstirea Cuviosului suferea de uscăciunea aceasta mai mult decît orice altă parte de loc. Căci, fiind în vîrful muntelui, nu numai în vreme de secetă, ci şi în vreme de ploaie era lipsită de apă de izvor. Văzînd Cuviosul uscăciunea aceasta, mereu vărsa pîraie de lacrimi, mîhnindu-se foarte tare pentru primejdia de obşte. De aceea cu fierbinţeală ruga pe Dumnezeu să se milostivească spre zidirea Sa şi să adape pămîntul cel uscat de secetă, cu ploi îndestulate.

Iar Dumnezeu, Care toate le iconomiseşte spre folos, n-a trecut cu vederea rugăciunea Sfîntului, însă nu s-a plecat la toată rugăciunea lui, căci rugăciunea Cuviosului era să plouă în toate părţile. Dumnezeu n-a făcut după cererea lui; ci, ca să aducă pe păcătoşi la pocăinţă cu certarea aceasta, a plouat numai la mînăstire în chip foarte minunat. Căci după ce a trecut noaptea şi a răsărit soarele s-a arătat deodată un nor cu ploaie care venea deasupra mînăstirii şi a plouat îndestulat peste dînsa; iar celelalte părţi din împrejurimi se pedepseau cu uscăciune. Numai monahii care erau în mînăstire au dobîndit apă şi au umplut toate vasele ce erau acolo şi după aceea iarăşi s-a făcut senin curat.

Văzînd vecinii din împrejurimi minunea aceasta, au alergat la Cuviosul, rugîndu-l cu lacrimi fierbinţi ca să-i fie milă de ei şi să roage pe Dumnezeu să Se milostivească spre dînşii. Iar Cuviosul, ascultîndu-i, a rugat pe Dumnezeu mai mult decît întîi. Deci a auzit

Domnul pe robul Său şi a încetat uscăciunea, iar pămîntul prin ploaie, iarăşi şi-a luat podoaba sa. Dar Domnul a ascultat rugăciunea Cuviosului nu numai pentru darea de ploaie ci şi pentru încetarea ei.

Odată, aflîndu-se mînăstirea într-o mare lipsă de pîine, astfel încît numai trei pîini mici se aflau în toată mînăstirea; acele trei pîini mici binecuvîntîndu-le Cuviosul, a săturat mulţime de monahi, vreo şapte sute şi mai mulţi. Aşa că, toate erau cu putinţă, după credinţa cea curată a Cuviosului şi nimic nu-i era cu neputinţă.

După acestea, Cuviosul a căzut într-o boală grea, aşa că îşi aştepta moartea cu bucurie, căci de mult era gata, dorind ca dumnezeiescul Pavel, să moară şi să fie cu Hristos. Atunci stătea împrejurul lui mulţimea ucenicilor plîngînd cu jale pentru moartea părintelui lor celui duhovnicesc, încît tînguirile lor ar fi pornit spre lacrimi şi pe cei mai tari de inimă.

Pentru aceasta părintele lor, cu toate că ajunsese la cele mai de pe urmă suflări, făcîndu-i-se milă de fiii săi şi întristîndu-se că rămîneau orfani, s-a pornit spre plîngere şi a rugat pentru dînşii pe Maica lui Dumnezeu, sprijinitoarea lui cea obişnuită, acoperămîntul şi scăparea lui. S-a rugat, zicînd să-i dăruiască încă puţină vreme de viaţă. Dar nu pentru că el ar fi fost iubitor de viaţă, căci cum ar fi putut Cuviosul să fie astfel, el care era mort pentru lume şi dorea totdeauna să moară şi să fie cu Hristos? Ci, pentru că i s-a făcut milă de fiii săi cei duhovniceşti, de aceea se ruga Cuviosul.

Iar Preacurata Fecioară, care a născut pe însăşi Viaţa, mîntuirea cea de obşte a neamului omenesc, precum a păzit pe Cuviosul de toate celelalte rele, aşa şi pînă la sfîrşitul vieţii lui i s-a făcut ajutătoare şi împiedicătoare a morţii lui. Deci, a cerut de la Fiul ei, care are stăpînirea vieţii şi a morţii în mîna Lui, să adauge la viaţa Cuviosului încă cincisprezece ani. Drept aceea, Cuviosul, cînd era bolnav, a văzut pe Născătoarea de Dumnezeu rugînd pentru aceasta pe Fiul său; care lucru s-a şi împlinit, că îndată s-a făcut sănătos şi a mai trăit încă cincisprezece ani.

De atunci pînă ce a împlinit acei cincisprezece ani, Cuviosul a suferit multe pătimiri şi nevoinţe, petrecînd o viaţă mai strîmtorată decît atunci cînd era tînăr şi puternic cu trupul. Căci în cele şapte zile ale săptămînii nu mînca nimic, iar cînd trebuia să mănînce, hrana lui erau verdeţurile crude.

Deci, astfel de viaţă ducînd şi nemaiputînd să mai stea pe picioarele sale, a tras un lemn gros deasupra stîlpului, ca să şadă pe dînsul şi să-şi întindă picioarele şi într-o parte şi în alta, căci nu putea să le mai întoarcă precum voia, fiindcă erau obosite şi rănite. Şi cu toate că şedea pe lemnul acela, picioarele însă nu se apropiau, aşa că nu avea nici o mîngîiere, ci încă şi mai multe dureri suferea Sfîntul. Căci picioarele lui erau atît de umflate şi de rănite, încît văzîndu-le, ar fi cuprins jalea pe oricine.

Pentru aceea, fiind Cuviosul istovit de puteri şi plin de dureri şi răni un an întreg şi, aflîndu-se plin de zile după Dumnezeu, după ce a plinit şi cei cincisprezece ani pe care i-a dăruit Dumnezeu prin mijlocirea Născătoarei de Dumnezeu şi după ce, mai înainte, şi-a

cunoscut de la Dumnezeu sfîrşitul vieţii sale, nespunînd nici unuia din ucenici, căci iarăşi ar fi plîns şi s-ar fi tînguit, a scris testamentul cu mîna sa, rînduind toate lucrurile mînăstirii şi l-a ascuns în sînul său. Şi astfel, trăind şaptezeci şi doi de ani, s-a despărţit de cele materiale şi de trup, de această vale a plîngerii şi de necazuri, mutîndu-se la Dumnezeu.

La sfîrşitul lui s-au petrecut lucruri minunate. Căci îndată ce s-a despărţit de trup dumnezeiescul lui suflet şi s-a suit la cele cereşti, s-a pogorît de sus un nor luminos, asemenea celui ce s-a arătat la naşterea lui, vestind săvîrşirea prea fericitului şi chemînd pe toţi ucenicii la stîlp, cu prea slăvita lumină ce strălucea într-însul. A chemat încă şi pe Grigorie, ucenicul Sfîntului, care se liniştea atunci în Biserica Născătoarei de Dumnezeu pe care o zidise Cuviosul pentru cei doisprezece monahi, după cum mai înainte am spus.

Deci, cîţi vedeau norul, alergau la stîlp şi, văzînd moaştele Cuviosului, plîngeau şi se tînguiau cu nemîngîiere. Apoi văzîndu-se orfani, chemau pe părintele lor, nesuferind despărţirea de dînsul şi doreau să moară cu Cuviosul. Se mîhneau încă şi pentru că socoteau că s-a sfîrşit nefăcînd nici un testament. Dar mai mult decît toţi se mîhnea Grigorie cel pomenit. Drept aceea, pentru multa dragoste ce o avea către Cuviosul, a zis către dînsul ca şi cum ar fi fost viu: "Pentru ce, părinte, ne-ai mîhnit pe noi cu aşa mare întristare? Pentru ce ne-ai pricinuit două întristări pe care nu le putem suferi? Pentru ce nu ai voit să faci aşezămînt şi să ne porunceşti cele cuviincioase, ci ai lăsat moartea ta necunoscută? Nu ţi-a fost oare milă de noi, fiii tăi? Nu vezi cum ne-a slăbit pe noi plînsul pentru tine?"

Acestea zicînd Grigorie către moaştele Cuviosului, o, minune! cel ce zăcea mort şi fără suflare, ca un om viu şi însufleţit şi-a ridicat mîna cea dreaptă şi a pus-o în sînul său, de unde, luînd testamentul, l-a dat în mîinile lui Grigorie şi iarăşi s-a aşezat mort. Iar Grigorie luînd testamentul şi citindu-l cu luare aminte, a văzut cum că nu era iscălit într-însul numele Sfîntului, după obicei; şi iarăşi a zis către cel ce zăcea mort: "Părinte, dacă iscălitura numelui tău nu va întări şi nu va adeveri acestea cîte le-ai scris în testament, noi, fiii tăi, nu te vom îngropa". Atunci Cuviosul, cu înfricoşată minune s-a sculat iarăşi şi a şezut înaintea tuturor, iscălind numele său şi cu iscălitura sa a întărit toate cîte erau scrise în testament.

După aceea, iarăşi a adormit somnul cel dulce, iar sfintele lui moaşte au fost îngropate lîngă stîlpul unde a suferit nevoinţele cele mai presus de fire, ca să fie locul acela mormînt şi mărturie a nevoinţei Cuviosului care s-a nevoit acolo. Şi astfel sfintele lui moaşte au fost izvor nesecat de minuni, doctorie pentru multe feluri de boli, izgonire diavolilor, izbăvire de tot felul de neputinţe şi dăruire îmbelşugată a tuturor bunătăţilor celor mîntuitoare. Iar dumnezeiescul suflet s-a ridicat în ceruri de îngeri înconjurat, unde este Biserica celor întîi născuţi, unde sînt începătoriile îngerilor, horele apostolilor şi ale proorocilor, rînduielile mucenicilor, adunările dascălilor, soboarele pustnicilor şi lauda cea necontenită a Preasfintei Treimi, Căreia I se cuvine toată slava cinstea şi închinăciunea, acum şi pururea şi în vecii vecilor. Amin.

Cuvînt la Soborul Sfîntului Arhanghel Mihail şi al celorlalte Puteri Cereşti fără de trupuri (8 noiembrie)

Soborul Sfinţilor îngeri se prăznuieşte de Biserică cu bună cinste după predaniile părinţilor insuflaţi de Dumnezeu, care au lepădat de mult credinţa cea rea a închinării de îngeri care era la eretici şi la închinătorii de idoli. Căci încă în Legea Veche, cînd poporul ales s-a depărtat de la Dumnezeu, a început a se închina idolilor făcuţi după asemănarea făpturilor văzute, cîte sînt în cer, sus şi pe pămînt, jos. Atunci oamenii aduceau soarelui jertfă de închinăciune ca lui Dumnezeu, precum şi lunii şi stelelor, pe care le socoteau că au suflet viu.

Tot cu astfel de închinăciune şi cu jertfe se închinau ei şi îngerilor, despre care lucru se pomeneşte în cărţile împăraţilor, unde zice: "Se cade a aduce tămîie lui Baal şi soarelui, lunii, planetelor şi la toată puterea cerului, adică îngerilor, căci aceştia sînt ostaşii cereşti". Acea credinţă rătăcită a închinării de îngeri se înmulţise şi în zilele Sfinţilor Apostoli, pe care dezrădăcinînd-o Sfîntul Apostol Pavel, grăieşte astfel în Epistola sa către Coloseni: "*Nimeni să nu vă amăgească pe voi, vrînd aceasta în smerita cugetare şi în slujba îngerilor, învăţînd cele ce nu ştiu, în deşert fiind îngîmfat de gîndirea trupului său şi neţinînd capul* (adică pe Hristos)".

Căci erau în acea vreme oarecare eretici care, arătîndu-se smeriţi şi cu mîndrie lăudîndu-se că urmează îngerilor prin înfrînare şi prin viaţa lor cea curată, învăţau a da asemenea închinăciune îngerilor ca şi lui Dumnezeu. După aceea s-au ivit alţii, care ziceau că îngerii sînt ziditori ai făpturii celei văzute mai presus şi mai cinstiţi decît Hristos, Fiul lui Dumnezeu, ca nişte fiinţe fără de trupuri; iar despre Mihail ziceau că este Dumnezeul evreilor. Apoi alţii dîndu-se vrăjitoriilor, chemau pe diavoli şi le slujeau lor, numindu-i pe ei îngeri.

Mai ales între coloseni, care erau sub Mitropolia Laodiceei, se înmulţise un asemenea eres; şi de către mulţi se săvîrşea în taină păgîneasca închinare de îngeri, asemenea cu închinarea de idoli, pe care Soborul Sfinţilor Părinţi din Laodiceea a blestemat-o, dînd-o anatemei. Deci, blestemată şi lepădată fiind credinţa rătăcită a închinării la îngeri, s-a legiuit dreapta credinţă şi vrednica cinstire a prăznuirii sfinţilor îngeri, ca unor slujitori ai lui Dumnezeu şi păzitori ai neamului omenesc.

Chiar şi în Colose, unde la început se aducea închinăciune îngerilor, a început a se săvîrşi cu dreaptă mărire prăznuirea soborului îngeresc, zidindu-se biserici preafrumoase în numele Sfîntului Arhanghel Mihail, căpetenia îngerilor. Astfel s-a zidit şi în Hone o mărită şi preafrumoasă biserică, în care însuşi Sfîntul Arhanghel Mihail s-a arătat Sfîntului Arhip. Apoi s-a aşezat a se prăznui soborul Sfinţilor îngeri în a opta zi a lunii noiembrie, care este a noua după luna martie - ce este întîia de la zidirea lumii -, spre închipuirea numărului cetelor îngereşti, în număr de nouă, pe care le-a numărat Sfîntul Dionisie Areopagitul,

ucenicul Sfîntului Apostol Pavel. Căci, răpit fiind Sfîntul Pavel pînă la al treilea cer şi văzînd acolo deosebirile cetelor sfinţilor îngeri, a spus aceasta şi lui Dionisie, ca unui ucenic al său. Iar acele nouă cete sînt despărţite în trei ierarhii, care cuprind cîte trei cete, cea mai de sus, cea de mijloc şi cea mai de jos.

În cea dintîi ierarhie, mai sus şi mai aproape de Preasfînta Treime, sînt Serafimii, Heruvimii şi Scaunele. Cei care stau mai întîi înaintea Făcătorului şi Ziditorului, sînt iubitorii de Dumnezeu Serafimi, cei cu cîte şase aripi, precum a văzut Isaia proorocul, care a zis: *Serafimii stau împrejurul Lui, avînd cîte şase aripi*. Ei sînt în chipul focului, precum scrie: *Dumnezeul nostru este foc mistuitor. Scaunul Lui pară de foc, iar îmbrăcămintea slavei Domnului este ca focul*. Şi în alt loc zice: *Cel ce faci pe îngerii tăi duhuri şi pe slugile tale pară de foc*. Ei aprind pe oameni cu focul dumnezeieştii iubiri, precum şi numele lor îi arată, căci în limba evreiască serafim se tîlcuieşte cel ce aprinde sau încălzeşte.

După Serafimi, stau înaintea lui Dumnezeu Celui Atoatevăzător, Care vieţuieşte în lumina cea neapropiată, înţelepţii Heruvimi cei cu ochi mulţi, care mai mult decît alte cete mai de jos, strălucesc totdeauna cu lumina înţelegerii şi a cunoştinţei lui Dumnezeu. Căci, fiind luminaţi în tainele lui Dumnezeu şi ale ştiinţei adîncului înţelepciunii, luminează şi pe alţii, pentru care numele heruvim, în aceeaşi limbă evreiască, se tîlcuieşte multă înţelegere sau revărsare de înţelepciune. Căci prin Heruvimi se revarsă înţelepciunea şi se dă ochilor sufleteşti luminare pentru vederea şi cunoştinţa lui Dumnezeu.

Apoi, înaintea Celui ce şade pe scaun înalt, stau purtătorii de Dumnezeu - precum îi numeşte Sfîntul Dionisie -, adică Scaunele; căci pe dînşii, ca pe nişte scaune înţelegătoare, se odihneşte Dumnezeu gînditor - precum scrie Sfîntul Maxim Mărturisitorul. Iar purtători de Dumnezeu se înţeleg nu cu fiinţa, ci cu darul şi cu slujirea; căci scrie Sfîntul Vasile cel Mare că şi trupul lui Hristos a fost purtător de Dumnezeu. Dar trupul Domnului era unit după fiinţă şi după ipostas cu Însuşi Dumnezeu Cuvîntul, ca Cel ce purta pe Dumnezeu, după unire nedespărţită. Iar Scaunele se socotesc aşa, nu după fiinţă, ci după darul cel dat pentru o slujire ca aceasta, odihnindu-se Dumnezeu pe ele; de aceea se zic purtătoare de Dumnezeu.

Deci, cu negrăit chip odihnindu-Se Dumnezeu pe dînsele, rînduieşte judecăţile Sale cele drepte, după cuvintele lui David: *Şezut-ai pe scaun, Cel ce faci dreptatea*. Pentru aceasta, străluceşte în ele mai ales dreptatea judecăţilor lui Dumnezeu. Ei slujesc judecăţii lui Dumnezeu celei drepte şi o preamăresc pe dînsa, revărsînd puterea dreptei Sale judecăţi peste scaunele judecătorilor acestora de jos, dînd împăraţilor şi stăpînitorilor, duhul dreptei judecăţi.

În ierarhia cea de mijloc, la fel, sînt tot trei cete ale sfinţilor îngeri, Domniile, Puterile şi Stăpîniile. Se numesc Domnii pentru că domnesc peste ceilalţi îngeri care sînt sub dînşii şi care, fiind slobozi şi lepădînd - după Dionisie - toată temerea de rob, de bunăvoie şi cu bucurie slujesc neîncetat Domnului. Ei revarsă acestora de jos, adică oamenilor care sînt puşi de Dumnezeu ca stăpînitori, puterea stăpînirii cu bună înţelegere şi a iconomiei celei

înţelepte, pentru ca să domnească bine şi cu dreptate peste ţările ce le sînt încredinţate. Apoi învaţă a stăpîni simţirile, a smeri poftele, cele fără de rînduială şi patimile; iar pe trup îl face rob duhului, adică a domni peste voia sa şi a fi mai presus de orice ispită.

Iar Puterile, umplîndu-se de dumnezeiasca putere, slujesc voii celei tari şi puternice a Domnului Celui Preatare şi Atotputernic, fără zăbavă şi fără osteneală săvîrşind slujba. Apoi fac minuni mari şi acelaşi dar al facerii de minuni îl revarsă peste plăcuţii lui Dumnezeu care sînt vrednici de acest dar, ca să tămăduiască toată durerea şi să spună mai înainte cele viitoare. După aceea, sfintele Puteri ajută oamenilor ce se ostenesc şi sînt însărcinaţi cu purtarea jugului cel pus asupra lor, în orice fel de ascultare, ca să fie puternici a împlini chemarea şi a purta sarcina celor neputincioşi. Ele întăresc pe tot omul cu răbdare, ca să nu deznădăjduiască în necazuri, ci să rabde cu tărie, cu mărime de suflet şi cu bărbăţie puternică, toate cele ce vin asupră-i şi să mulţumească lui Dumnezeu cu smerenie, căci El toate le rînduieşte spre folosul nostru.

Stăpîniile se numesc aşa, pentru că au stăpînire peste diavoli, ca să potolească stăpînirea cea drăcească şi să ne ferească de ispitele aduse de ei asupra oamenilor şi a nu-i lăsa să vatăme pe cineva atît cît ar voi ei. Apoi întăresc pe nevoitorii cei buni în nevoinţele şi ostenelile lor cele duhovniceşti, păzindu-i ca să nu piardă împărăţia cerească. Iar celor ce se luptă cu patimile şi cu poftele, le ajută în ceasul ispitei pentru a izgoni gîndurile cele rele şi asupririle vrăjmaşului şi a birui pe diavolul. Însă toate acestea le săvîrşesc ei prin sfintele Începătorii, Arhangheli şi Îngeri, după cum spune marele Dionisie Areopagitul, în capitolul 50, despre ierarhia cea din mijloc şi după cum zice şi Sfîntul Maxim Mărturisitorul la tîlcuirea dumnezeieştilor nume: "Că aceasta este ierarhia cea mai de jos şi mai aproape de noi".

Asemenea şi în ierarhia cea mai de jos, după cum s-a spus, sînt trei cete: Începătoriile, Arhanghelii şi Îngerii.

Începătorii se numesc pentru că sînt mai mari peste îngerii cei mai de jos, rînduindu-i pe dînşii spre împlinirea dumnezeieştilor porunci. Lor le este încredinţată îndreptarea a toată lumea şi păzirea împărăţiilor şi a domniilor, a ţinuturilor, a popoarelor, a neamurilor şi a limbilor. Căci fiecare împărăţie, neam şi limbă are deosebit păzitor şi îndreptător al întregii sale laturi pe un înger dintr-această ceată cerească ce se zice Începătorie. Slujba acestei cete, după înţelegerea lui Grigorie, este a învăţa pe oameni ca să dea cuviincioasă cinste la tot dregătorul, după vrednicia slujirii lui. Aceşti îngeri înalţă pe cei vrednici la treptele ierarhiilor celor mai cinstite şi-i povăţuiesc pe dînşii ca să nu caute dregătoria pentru cîştigul şi chiverniseala lor, pentru iubirea de cinste şi mărirea cea deşartă, ci pentru cinstea lui Dumnezeu şi pentru creşterea şi înmulţirea laudei Lui şi pentru folosul celor de aproape, slujind de obşte tuturor treburilor celor ce sînt sub stăpînirea lor.

Arhangheli se numesc cei mari şi vestitori de bine, adică cei care vestesc tainele cele mari şi preamărite şi aceştia au slujbe, precum zice marele Dionisie, a descoperi proorociile, cunoştinţa voii lui Dumnezeu şi înţelegerile pe care le primesc ei de la cetele cele mai de

sus, pentru ca să vestească îngerilor celor mai de jos şi printr-înşii oamenilor. Iar Sfîntul Grigorie Dialogul zice: "Aceştia înmulţesc sfînta credinţă între oameni, luminînd mintea lor cu lumina înţelegerii Sfintei Evanghelii, descoperindu-le tainele credinţei celei drepte".

Îngerii, în orînduielile cele cereşti, sînt mai jos decît toate rînduielile şi mai aproape de oameni. Aceştia vestesc oamenilor tainele lui Dumnezeu şi voile Lui cele mai mici, povăţuindu-i să vieţuiască cu fapte bune şi cu dreptate după Dumnezeu. Apoi sînt puşi să ne păzească pe noi, pe fiecare credincios. Deci, pe cei ce sîntem buni, ne ţin ca să nu cădem, iar pe cei care cădem, ne ridică. Ei niciodată nu ne lasă, deşi uneori greşim şi sînt totdeauna gata a ne ajuta, numai să voim şi noi.

Cu acelaşi nume se numesc toate cetele cele mai presus de cer, adică îngeri, cu toate că au şi alte nume, după rînduiala şi iconomia lui Dumnezeu şi după numirile darului de la Dînsul, precum: Serafimi, Heruvimi, Scaune, şi celelalte cete. Însă toţi de obşte se numesc îngeri, căci numele *înger* nu arată însăşi natura lor, ci numai slujba. Deci, toţi sînt îngeri pentru că toţi slujesc lui Dumnezeu, după cele scrise: *Au nu sînt toţi duhuri slujitoare, ce se trimit spre slujire?*

Numai slujbele lor sînt despărţite şi nu-s la fel; ci fiecare ceată are slujba rînduielii sale ce i se cuvine. Pentru că Preaînţeleptul Ziditor nu descoperă deopotrivă tuturor tainele dumnezeieştii Sale voinţe, ci prin mijlocitori, adică prin cetele cele mai de sus, luminînd pe cele mai de jos; arătîndu-le astfel voia Sa cea sfîntă, le poruncesc să o îndeplinească, precum se vede arătat în cartea Proorocului Zaharia. Cînd îngerul vorbea cu proorocul, alt înger ieşea în întîmpinarea îngerului aceluia, poruncindu-i să meargă la prooroc şi să-i vestească cele ce aveau să fie pentru Ierusalim. Astfel, se scrie: "Iar îngerul stătea grăind către mine şi un alt înger ieşea în întîmpinarea sa şi a zis către dînsul, grăind: Aleargă şi spune tînărului aceluia - adică către proorocul Zaharia: *Fără zid vor locui în Ierusalim, pentru mulţimea oamenilor şi Eu voi fi lui, zice Domnul, zid de foc împrejur*".

La aceste cuvinte, Sfîntul Grigorie zice: "Cînd înger către înger grăieşte: "aleargă şi spune către tînărul acela", nu este îndoială că îngerii unul pe altul se trimit, adică cei mai de sus trimit pe cei mai de jos. Deci sînt mai mici cei trimişi şi mai mari cei ce trimit". La fel şi în proorocia lui Daniil, se spune că un înger porunceşte îngerului să-i spună proorocului vedenia. Deci, de aici este arătat că îngerii cetelor celor mai de jos se vestesc şi se luminează de îngerii cetelor celor mai de sus despre dumnezeiasca voinţă a Făcătorului lor.

De aceea, în a opta zi a lunii noiembrie, care este a noua după luna martie, cînd a fost creată lumea, Sfînta noastră Biserică luptătoare, căreia îi trebuie ajutor, prăznuieşte cu cîntări minunate soborul celor nouă cete ale sfinţilor îngeri. Toate aceste cete îngereşti se vor aduna în ziua cea înfricoşată a judecăţii Domnului, care se socoteşte de dumnezeieştii învăţători ai Bisericii, ziua a opta: după veacul acesta, va veni Fiul Omului, Judecătorul cel drept, întru slava Sa şi toţi sfinţii Îngeri cu Dînsul, precum Domnul singur a zis în

Evanghelia Sa: *Şi va trimite pe îngerii Săi cu glas de trîmbiţă şi vor aduna pe aleşii Lui din cele patru vînturi, adică de la răsărit, de la apus, de la miazăzi şi de la miazănoapte*.

Deci atunci şi pe noi, cei ce prăznuim soborul lor cu cinste, o! de ne-ar aduna în ceata aleşilor Domnului. Iar începătorii şi voievozii tuturor acestor trei cete mai de jos, după Sfîntul Maxim Mărturisitorul, sînt rînduiţi de Dumnezeu Sfinţii Arhangheli Mihail şi Gavriil, ca nişte credincioşi slujitori ai lui Dumnezeu, care în vremea căderii satanei, din pricina mîndriei şi a depărtării lui de la Dumnezeu, au adunat aceste trei cete şi oşti îngereşti şi arhanghelul Mihail a strigat cu mare glas: "*Să luăm aminte! Să stăm bine, să stăm cu frică* înaintea Celui ce ne-a făcut pe noi şi să nu cugetăm cele potrivnice lui Dumnezeu. (Fiindcă dintre aceştia au fost şi cei ce au căzut, şi din îngeri luminaţi, s-au făcut diavoli întunecaţi, pentru mîndria lor). Să luăm aminte ce au pătimit cei ce erau împreună cu noi zidiţi şi cum se împărtăşeau cu noi din dumnezeiasca lumină. Să luăm aminte cum, îndată, din lumină s-au prefăcut în întuneric pentru mîndria lor şi din înălţime au fost aruncaţi jos în adînc. Să luăm aminte, cum a căzut din cer luceafărul cel ce răsărea dimineaţa şi s-a sfărîmat pe pămînt".

Astfel grăind Arhanghelul Mihail către tot soborul îngeresc, a început cel ce stătea la locul cel dintîi cu Serafimii, cu Heruvimii şi cu toate cetele cereşti, a slăvi pe Sfînta cea de o fiinţă şi nedespărţită Treime, pe Unul Dumnezeu, cîntînd cu glas de prăznuire: *Sfînt, sfînt, sfînt, Domnul Savaot, plin este cerul şi pămîntul de mărirea Ta!*

Deci această conglăsuire a sfinţilor îngeri s-a numit sobor îngeresc, adică luare aminte, o cugetare, o glăsuire, o unire; căci împreună şi cu un glas slăvesc pe Tatăl, pe Fiul şi pe Sfîntul Duh, pe Sfînta Treime, Căreia şi noi cei de ţărînă să-I aducem mărire în veci. Amin.

Notă. Biserica, după credinţa noastră, se împarte în două: *Biserica luptătoare*, adică aceea care cuprinde pe credincioşii care sînt încă în viaţă şi luptă împotriva tuturor relelor; şi *Biserica biruitoare* sau *triumfătoare*, care cuprinde pe credincioşii care au trecut din viaţă şi au biruit toate uneltirile cele rele, şi împărăţesc cu Domnul în cer.

Sfinţii Mucenici Onisifor şi Porfirie
(9 noiembrie)

Pomenirea Sfinţilor Mucenici Onisifor şi Porfirie, care au răbdat în vremea împărăţiei lui Diocleţian multe munci pentru Hristos, primind bătăi şi răni peste tot trupul şi în căldări au fost arşi. La sfîrşit, fiind tîrîţi de cai sălbatici şi zdrobiţi prin pietre ascuţite, şi-au dat lui Dumnezeu sufletele lor. Iar trupurile lor, luîndu-se în taină de credincioşi, s-au aşezat în satul ce se numeşte Panghianete.

Viaţa şi nevoinţele Cuvioasei Maicii noastre Matroana
(9 noiembrie)

Sfînta Matroana s-a născut în Perga Pamfiliei din părinţi binecredincioşi. Cînd a ajuns în vîrstă, a fost însoţită cu un bărbat cinstit şi de bun neam, cu numele Dometian, şi nu după multă vreme s-a făcut mamă unei fiice pe care a numit-o Teodotia. După aceasta s-a dus cu bărbatul ei la Bizanţ, unde Matroana, mergînd în bisericile lui Dumnezeu şi cu osîrdie rugîndu-se, a făcut cunoştinţă cu o fecioară, anume Evghenia, care îşi păzea fecioria în post şi în osteneli, ziua şi noaptea îndeletnicindu-se cu rugăciuni.

Deci Matroana, rîvnind acelei vieţi, nu se depărta de la biserică, ci de dimineaţa pînă seara petrecea acolo în rugăciune, iar seara se întorcea acasă. Apoi, foarte de dimineaţă iarăşi mergînd în biserică la rugăciune, cu înfrînarea şi cu postul îşi chinuia trupul, care înflorea cu tinereţea vîrstei - căci avea atunci douăzeci şi cinci de ani -, şi ruga pe Dumnezeu cu osîrdie ca, prin judecăţile Lui, să o scape de jugul însoţirii, pentru ca să poată fără împiedicare a sluji lui Dumnezeu.

Dometian, bărbatul ei, văzînd pe soţia sa în toate zilele ieşind din casă de dimineaţă şi întorcîndu-se abia seara, a început a avea bănuială pentru dînsa, cugetînd cele rele şi crezînd că soţia lui nu merge la rugăciune ci în alt loc. Pentru aceea se mînia asupra ei şi cu dosădiri o ţinea în casă, nelăsînd-o să mai iasă undeva. Iar ea cu lacrimi îl ruga pe dînsul să n-o oprească a merge la biserică. Dar n-a dobîndit ceea ce cerea şi pentru aceea era în mare întristare, pentru că ea voia să fie mai vîrtos în casa Dumnezeului său, decît a locui în locaşurile păcătoşilor. Abia o dată a înduplecat pe bărbatul ei şi a lăsat-o să meargă la rugăciune.

Alergînd cu sîrguinţă la Biserica Sfinţilor Apostoli, şi-a deschis înaintea lui Dumnezeu inima sa, rugîndu-se cu umilinţă să o scape de greutatea acelui jug, care-i făcea mare împiedicare către gîndirea la Dumnezeu. Apoi, scoţînd-o pe dînsa din lumea aceasta deşartă şi mult tulburată şi s-o ducă în viaţa cea liniştită în care va putea fără împiedicare bine să placă Lui. Şi a petrecut în rugăciune cu sîrguinţă toată ziua. Dar fiind seara tîrziu, a poruncit portarul bisericii să iasă toţi ca să încuie uşile.

Deci a ieşit şi Matroana din biserică, însă nu a vrut să se întoarcă acasă, ci a intrat într-un pridvor ce era acolo şi a aflat în apropiere de biserică o fecioară cu numele Sosana care, din tinereţe încredinţîndu-se pe sine lui Hristos, îşi păzea fecioria sa petrecîndu-şi zilele în post şi în rugăciuni.

Lipindu-se de acea fecioară, a intrat în casa ei şi toată noaptea vorbind cu dînsa, i-a spus toată supărarea ei. Iar Sosana o mîngîia pe ea cu cuvinte folositoare şi-i zicea să aibă nădejde în Domnul, Care rînduieşte mîntuirea omului după voia Sa; căci zice: "De la Domnul se îndreptează paşii omului".

Matroana, din acea vorbire cu Sosana, s-a aprins cu mai mare dorinţă către Dumnezeu; apoi a gîndit să fugă de la bărbatul său şi s-a ascuns de dînsul ca să slujească lui

Dumnezeu în taină. Deci, făcîndu-se ziuă, s-a dus la Evghenia cea pomenită mai sus şi i-a descoperit gîndul său. Iar Evghenia, i-a zis: "Mai întîi de toate, ţi se cade, soro, să rînduieşti cele de folos pentru fiica ta Teodotia, care este copilă mică, căci cum poate rămîne fără de mamă?" Iar Matroana i-a răspuns: "Pe fiica mea Teodotia, o încredinţez lui Dumnezeu şi maicii Sosana, iar eu mă voi duce în locuri pustii, în care Dumnezeu mă va povăţui".

Deci, luînd pe fiica sa în taină, i-a dat-o fericitei Sosana, rugînd-o s-o primească la dînsa ca pe o fiică a sa şi să o crească în frica Domnului. Iar Sosana, văzînd pe Matroana arzînd de focul dragostei dumnezeieşti şi avînd neschimbată dorinţă către viaţa cea liniştită, a primit la dînsa pe copilă ca pe o fiică a ei. Apoi Matroana ruga pe Dumnezeu să o povăţuiască spre calea cea dreaptă şi, ca psalmistul, zicea: *Arată-mi, Doamne, calea în care voi merge*. Şi adormind puţin de osteneală, a văzut o vedenie în acest chip. I se părea că fuge dinaintea unui bărbat care o izgonea şi cînd acesta o ajunse, ea a fugit între nişte călugări şi a fost ascunsă de dînşii.

Acea vedenie însemna că se cade ei a se îmbrăca în chip bărbătesc şi a merge într-o mînăstire de bărbaţi pînă la o vreme, căci numai aşa se va putea ascunde de bărbatul ei şi de toţi cunoscuţii, ceea ce a şi făcut. Căci Matroana şi-a tuns părul capului ei, s-a îmbrăcat în haine de bărbat şi a mers cu fericita Evghenia în biserica Sfinţilor Apostoli, unde rugîndu-se, a deschis Sfînta Evanghelie, vrînd să adeverească dacă binevoieşte Dumnezeu în hotărîrea ei şi a aflat cuvintele acestea: *De voieşte cineva să vină după Mine, să se lepede de sine şi să-şi ia crucea sa şi să-Mi urmeze*.

Din aceste cuvinte, Matroana, primind bună nădejde, cum că Dumnezeu îi va fi ajutător, a sărutat pe Evghenia şi s-a depărtat de la dînsa; apoi s-a dus în mînăstirea Cuviosului Vasian, în care a fost primită ca un famen şi, fiind întrebată despre nume, ea a zis că o cheamă Vavila. Acolo trăind între fraţi, petrecea cu cinste viaţa călugărească în ascultare, slujind cu smerenie, iar cu postul şi cu privegherea îşi chinuia trupul său, aflîndu-se la rugăciuni totdeauna. Apoi se păzea cu dinadinsul să nu fie cunoscută că este femeie. Pentru aceea foarte mult păzea tăcerea şi de toţi se înstrăina, încît toţi fraţii se minunau de faptele cele bune ale ei, lăudîndu-i ostenelile şi o cinsteau ca pe un călugăr desăvîrşit.

Aşa vieţuind ea în mînăstire multă vreme şi în mijlocul călugărilor strălucind cu faptele cele bune, ca luna în mijlocul stelelor, s-a întîmplat odată cînd lucra cu alţi fraţi în grădină ca un frate nou începător, cu numele Varnava, lucrînd împreună cu dînsa pămîntul, acesta s-a uitat cu iscodire la faţa ei şi, văzîndu-i amîndouă urechile pătrunse, a întrebat-o: "Pentru ce pricină îţi sînt pătrunse urechile?" Iar fericita a zis către dînsul: "Se cade ţie, frate, a lucra pămîntul şi a nu căuta la feţe străine, că potrivnic lucru este acesta călugăriei. Dar pentru că ai văzut urechile mele pătrunse, apoi să ştii şi pricina; cînd eram copil mic, foarte mult mă iubea părintele meu şi mă înfrumuseţa cu podoabe de aur; pentru aceasta mi-a pătruns urechile şi mi-a pus cerceluşi de mare preţ".

Aşa a răspuns fericita Matroana lui Varnava, dar i s-a umplut inima de frică şi de felurite gînduri, temîndu-se să nu fie cunoscută şi vorbea întru sine către Dumnezeu, zicînd: "Doamne, cu a Ta poruncă am venit în această petrecere călugărească. Tu m-ai chemat şi eu nu gîndesc să mă întorc şi să caut înapoi. Deci Tu, cu darul Tău, acoperă neputinţa mea şi du la bun sfîrşit viaţa pe care am primit-o, ca să nu fiu ruşinată eu, care nădăjduiesc spre Tine!"

Dar Dumnezeu, Care toate le rînduieşte spre folos, după judecăţile Sale cele negrăite şi necunoscute, a binevoit a o descoperi pe dînsa proiestoşilor că este femeie, pentru ca să fie arătată într-însa cea mai mare osîrdie către viaţa călugărească. Deci, dormind odată Cuviosul Vasian, i s-a arătat în vis un bărbat cinstit şi luminat, zicîndu-i de trei ori: "Vavila, famenul care petrece călugăreşte în mînăstirea ta, este femeie". Aceeaşi vedenie a văzut-o şi fericitul Acachie, egumenul mînăstirii lui Avramie.

Făcîndu-se ziuă, a chemat Vasian pe unul din călugări, cu numele Ioan, care era întîiul după dînsul şi i-a spus lui vedenia. Apoi, vorbind ei, a venit un trimis de la egumenul Acachie la Cuviosul Vasian, vestindu-i că în acea noapte i s-a descoperit lui în vedenie despre famenul Vavila, că este femeie. Minunîndu-se Cuviosul şi voind mai desăvîrşit a se adeveri de o taină ca aceea - că se temea să nu fie oarecare înşelăciune de la diavolul şi nu degrabă a crezut vedenia cea în vis -, pentru aceea a deschis Sfînta Evanghelie şi a nimerit la cuvintele acestea: *Cui voi asemăna împărăţia lui Dumnezeu? Asemenea este aluatului, pe care luîndu-l femeia, l-a ascuns în trei măsuri de făină, pînă cînd s-a dospit toată*.

Vasian crezînd vedenia, a chemat la sine pe fericita Matroana şi căutînd spre dînsa cu ochi mînioşi a zis către ea: "Care este pricina venirii tale la noi, o, femeie? Cum ai avut o îndrăzneală ca aceasta, a petrece în soborul monahilor atîta vreme? Ai voit a aduce mînăstirii noastre necinste, sau ai venit aici vrînd a ne ispiti pe noi?" Iar fericita Matroana, din pricina acestei descoperiri şi din căutătura cea cu mînie, precum şi din glasul cel aspru al egumenului temîndu-se foarte tare, a căzut la sfintele lui picioare, cerîndu-şi iertare şi cu smerenie a răspuns, zicînd: "Nu ispitind pe cineva, ci singură fugind de ispitele celui potrivnic şi de cursele celui viclean abătîndu-mă, am venit la turma ta, sfinte părinte".

Iarăşi a zis către dînsa egumenul: "Cum ai îndrăznit a te apropia de dumnezeieştile Taine cu capul descoperit şi a da sărutare fraţilor, fiind femeie?" Răspuns-a Matroana: "Apropiindu-mă de dumnezeieştile Taine, mă prefăceam bolnavă şi nu-mi descopeream cu totul capul, ci numai puţin. Iar cînd dădeam sărutare fraţilor, mi se părea că nu mă ating de gura oamenilor, ci de a îngerilor fără de patimi".

Cuviosul, mirîndu-se de un răspuns ca acesta, a întrebat-o: "Pentru ce nu ai mers într-o mînăstire femeiască, ci ai venit în aceasta bărbătească?" Iar fericita, lepădînd frica, a început a spune cu de-amănuntul toate cele pentru sine, zicînd: "Am fost însoţită cu bărbat şi mama unei fiice, dar îmi plăcea a merge totdeauna la biserica lui Dumnezeu şi a petrece într-însa ziua şi noaptea în rugăciune. Iar bărbatul mă oprea de la aceasta; apoi

cu mustrări şi cu bătăi îmi oprea sîrguinţa cea către biserică şi rugăciune şi îmi făcea mare împiedicare către dragostea cea dumnezeiască.

Pentru aceea, gîndind să fug de la dînsul ca să pot mai bine a sluji lui Dumnezeu, am văzut în vis, că, fugind de un bărbat care mă izgonea, am fost ascunsă între oarecari călugări. Deci, înţelegînd vedenia şi cunoscînd că în alt fel nu voi putea să mă ascund de bărbatul meu, decît numai în chipul bărbaţilor care petrec viaţa monahicească, mi-am schimbat hainele femeieşti şi, luînd pe cele bărbăteşti, m-am numit Vavila şi, prefăcîndu-mă a fi famen, am venit în această mînăstire".

Cuviosul Vasian, ascultînd cu luare aminte cuvintele fericitei Matroana, se mira foarte mult de înţelepciunea şi de osîrdia ei către Dumnezeu. Şi a zis către dînsa: "Îndrăzneşte, fiică, credinţa ta te va mîntui". Şi mult învăţînd-o pe dînsa pentru folosul sufletului său, a trimis-o în taină la fericita Sosana, făgăduind că el va purta grijă de dînsa, numai ea să slujească necontenit lui Hristos.

În acea vreme a murit fiica ei Teodotia pe care o încredinţase Sosanei. Pentru că Bunul Dumnezeu, vrînd să izbăvească de necazuri pe roaba sa Matroana, scăpînd-o de purtarea de grijă pentru fiica sa, ca, mai cu osîrdie să-I slujească Lui, a luat pe fiica ei la Sine şi în curţile cereşti a sălăşluit-o. Iar Matroana, în loc de tristeţe, s-a umplut de bucurie, văzînd pe fiica sa, care încă nu cunoscuse înşelăciunea acestei lumi viclene, mutată către Domnul şi fără prihană dusă înaintea Lui. Iar ea singură stătea acum ascunsă la Sosana; dar mai ales Dumnezeu o ascundea pe dînsa, prin Sosana.

Iar Dometian, bărbatul Matroanei, căuta pe soţia sa pretutindeni, înconjurînd multe cetăţi, sate şi mînăstiri, căutînd şi întrebînd, dar nu o afla. Apoi a auzit că în mînăstirea Cuviosului Vasian a fost o femeie îmbrăcată în chip bărbătesc şi vieţuind ca un famen, căci străbătuse vestea despre aceasta, mai întîi între toţi părinţii şi mai apoi şi în poporul mirenesc.

Înţelegînd Dometian că aceea era femeia lui, a alergat la acea mînăstire şi, bătînd în poartă, striga cu mînie: "Strîmbătate mi-aţi făcut mie, o, călugărilor, mare strîmbătate, că mi-aţi înşelat femeia şi o ţineţi la voi! Oare aşa se cade călugărilor a face? Aşa vă scrie pravila voastră? Daţi-mi pe femeia mea! Pentru ce despărţiţi voi pe cei pe care Dumnezeu i-a împreunat? Daţi-mi soţia care este unită cu mine după lege şi care trebuie să fie tovarăşă a vieţii mele".

Acestea şi multe altele grăind Dometian, călugării au zis către dînsul: "Noi nu avem aici pe femeia ta, căci nu intră niciodată femei în mînăstirea noastră. Dar pe un famen cu numele Vavila îl ştim călugăr; acela a vieţuit la noi cîtăva vreme, apoi voind să cerceteze Sfintele Locuri de la Ierusalim, de mult s-a dus de la noi. Iar acum noi nu ştim unde se află, numai singur Văzătorul a toate ştie, căci înaintea Lui nimic nu este tăinuit".

Auzind acestea Dometian, mult s-a necăjit, iar din dragoste către soţia sa tulburîndu-se şi tînguindu-se, s-a dus mîhnit. Iar fericitul Vasian, gîndind în sine, zicea: "Dumnezeu a ales

această femeie spre slujbă şi sub jugul Său cel bun a luat-o pe dînsa de la bărbatul cel îndărătnic şi răzvrătit şi a încredinţat-o nevredniciei mele, ca să mă îngrijesc pentru mîntuirea sufletului ei. Apoi eu înaintea multora am vădit-o şi am dat de ştire despre dînsa. Deci, de va afla bărbatul ei şi din cărarea faptelor bune o va întoarce pe dînsa şi o va păgubi de mîntuire, eu sînt pricinuitorul răzvrătirii ei".

De atunci a început Cuviosul a se mîhni şi, chemînd pe oarecare dintre bătrînii duhovnici, le-a zis: "Se cade nouă, fraţilor, a avea purtare de grijă pentru sora care a ieşit din mînăstirea noastră. Căci, deşi este deosebită de noi cu firea, dar în adunarea noastră este scrisă. Deci, ce să facem, ca viaţa ei începută cu atîta plăcere de Dumnezeu, să iasă cu sfîrşit bun? Ca nu cîndva vrăjmaşul, care caută totdeauna căderea noastră, să-i biruiască bărbăţia ei, să o abată de la nevoinţele călugăreşti şi să o întoarcă spre plăcerile lumii, avînd lesnicioasă unealtă spre aceasta pe bărbatul ei".

Astfel grăind Cuviosul Vasian către fraţi, unul dintre dînşii cu numele Marcel, cu treapta fiind diacon, a zis către Cuviosul: "În cetatea Emesiei, unde m-am născut eu, este o mînăstire de maici, în care şi sora mea s-a călugărit. Deci, dacă voieşti, părinte, trimite-o acolo şi aşa se va sfîrşi grija pentru dînsa". Acestea auzindu-le fericitul Vasian şi ceilalţi bătrîni s-au învoit cu sfatul lui Marcel şi au poruncit să caute o corabie care merge în partea aceea. Şi îndată, după rînduiala lui Dumnezeu, s-a găsit o corabie din Emesia care, făcînd neguţătorie în Bizanţ, se întorcea iarăşi întru ale sale. În acea corabie punînd pe fericita Matroana, a trimis-o la mînăstirea din Emesia, la fecioarele care petreceau viaţă monahicească şi de care a fost primită cu cinste.

Trăind ea acolo în fapte bune cu obişnuitele sale nevoinţe, covîrşea pe toate cu smerenia, cu tăcerea, cu postul, cu privegherea şi cu toate ostenelile călugăreşti, încît pe toate le făcea să se minuneze de viaţa sa, fiind pildă de asprimea căii ce duce în împărăţia lui Dumnezeu. După acestea, murind egumena mînăstirii, Sfînta Matroana a fost aleasă de toate, ca una ce era vrednică, în locul stareţei care murise. Şi fiind egumenă, lumina tuturor ca o făclie pusă în sfeşnic cu faptele cele bune, îngrijindu-se de mîntuirea surorilor încredinţate ei.

În acea vreme, un om arîndu-şi holda sa, a văzut un foc ieşind din pămînt; şi nu numai o dată a văzut aceasta ci de mai multe ori, că în multe zile se arăta văpaie de foc ieşind din pămînt. Deci a mers omul acela în cetate şi a vestit episcopului Emesiei. Iar episcopul, înţelegînd că este un lucru mare, a luat clericii săi şi s-a dus la locul acela. Făcînd rugăciune, a poruncit să sape pămîntul în locul acela.

Şi făcîndu-se aceasta, s-a găsit un vas, nu cu aur sau cu argint, ci cu cel mai scump decît toate comorile pămîntului, capul Sfîntului Ioan Înainte Mergătorul şi Botezătorul Domnului. Deci vestea a străbătut pretutindeni şi a alergat acolo multă lume, nu numai din cetatea Emesiei, ci şi de prin cetăţile şi satele din împrejurimi.

Atunci a mers şi Cuvioasa Matroana de la mînăstirea sa cu toate surorile, să se închine Capului celui aflat al Sfîntului Ioan. Acel cinstit cap, izvora mir cu bună mireasmă, iar preoţii ungeau cu acel mir poporul ce se adunase, făcîndu-le semnul Crucii pe fruntea lor. Din acel mir a luat şi Cuvioasa Matroana într-un văscior mic, voind să-l ducă în mînăstirea sa pentru binecuvîntare; dar mulţimea poporului îmbulzindu-se către acel sfînt mir, o strîmtora pe dînsa, încît nu era cu putinţă a trece. Iar alţii, simţind că este la dînsa Sfîntul Mir, o rugau ca să-i însemneze şi pe ei cu acel sfînt mir, căci nu pot să ajungă la preoţi pentru mulţimea poporului, lucru care îl făcea fiind silită.

S-a întîmplat acolo un orb, care de la naşterea sa nu văzuse lumina. Acela a rugat pe Matroana să-l însemneze şi pe dînsul cu Sfîntul Mir, iar ea a uns ochii lui şi îndată orbul a văzut lumina. Această minune se socotea a fi venită nu numai de la mirul cel tămăduitor al Sfîntului Ioan, ci şi de la Cuvioasa Matroana. Pentru că mulţi preoţi erau acolo care împărţeau poporului din acel sfînt mir, dar nu au putut deschide ochii celui orb. Deci era vestită în popor, viaţa cea plină de fapte bune a Cuvioasei Matroana.

După multă vreme a auzit despre dînsa bărbatul ei Dometian şi s-a dus cu sîrguinţă la cetatea Emesia. Dar înştiinţîndu-se că nu este cu putinţă a intra în mînăstirea fecioarelor şi a vedea pe soţia sa - căci în mînăstirea aceea era legămînt să nu intre parte bărbătească -, de aceea s-a gîndit ca, cu vicleşug să-şi dobîndească dorinţa sa.

Deci, a rugat pe nişte femei mirence ca, mergînd la Matroana, să-i spună că "un om, auzind de sfinţenia ta şi de viaţa ta cea desăvîrşită în fapte bune, a venit de departe să se închine ţie şi să se învrednicească de binecuvîntările şi de sfintele tale rugăciuni. Deci, fă dragoste pentru Dumnezeu şi nu trece cu vederea pe omul acesta care s-a ostenit pentru tine atîta cale, ci te arată lui şi-l mîngîie cu cuvinte folositoare şi cu binecuvîntare".

Mergînd femeile acelea la Matroana, i-au grăit ei precum au fost învăţate. Iar fericita Matroana, simţind vicleşugul, a întrebat pe femei: "Cum este la chip omul care v-a trimis la mine?" Iar ele i-au spus chipul lui şi sfînta îndată a cunoscut că este bărbatul ei şi a zis femeilor: "Spuneţi omului aceluia să aştepte şapte zile şi atunci mă voi arăta lui şi mă va vedea precum voieşte". Fericita Matroana, trimiţînd pe femei, a început a se ruga Domnului ca s-o acopere pe dînsa şi s-o facă nearătată bărbatului său. Venind noaptea, şi-a luat o haină de păr şi puţină pîine şi a ieşit din mînăstire, neştiind nimeni, şi s-a dus la Ierusalim.

Dometian aşteptă şapte zile, nădăjduind să vadă pe cea dorită şi să o ia cu sila, fiind însoţită cu el prin lege. După şapte zile iar a trimis pe femeile acelea la cuvioasa, poftind-o să se arate lui precum a făgăduit. Dar, ducîndu-se femeile în mînăstire, au aflat pe toate călugăriţele plîngînd după egumena lor, pentru că nu ştiau unde s-a dus. Întorcîndu-se femeile, au spus lui Dometian; iar el, cu multă dorinţă aprinzîndu-se, umbla pretutindeni căutînd-o. S-a dus şi la Ierusalim unde, şezînd la o gazdă, a întrebat pe femeile ce vieţuiau acolo dacă nu li s-a întîmplat să vadă cîndva o astfel de femeie, spunîndu-le şi chipul feţei. Iar ele i-au răspuns, zicînd: "Ne aducem aminte, cum că o călugăriţă cu un astfel de chip

venea aici la biserică, dar acum nu ştim unde se află". El o căuta pe acolo cu sîrguinţă, umblînd pe drumuri şi întrebînd pe la gazde.

Odată, din întîmplare, s-au întîlnit amîndoi. Matroana a cunoscut pe bărbatul său, iar el n-a cunoscut-o pe dînsa. Căci, cînd era să treacă Dometian pe lîngă dînsa, ea şi-a acoperit faţa şi s-a plecat jos, ca şi cum ducea ceva. Şi aşa, cu meşteşug, s-a ferit de a o cunoaşte bărbatul. Mirîndu-se cuvioasa cu ce fel de sîrguinţă o caută bărbatul şi temîndu-se ca să n-o vadă undeva şi s-o cunoască, pentru aceea s-a dus la Muntele Sinai. Dar şi acolo a fost urmărită de bărbatul ei.

Apoi s-a dus la Virit (Beirut) şi aflînd o capişte idolească pustie, a intrat într-însa şi a vieţuit acolo. Iar dracii, nerăbdînd venirea ei acolo, în multe chipuri o înfricoşau pe dînsa, vrînd s-o izgonească de acolo. Pentru că uneori strigau asupra ei în chip nevăzut, iar alteori năvăleau chiar şi în chip văzut. Şi cînd Matroana cînta psalmi şi diavolii cîntau împotriva ei, batjocorind-o. Iar toate nălucirile şi arătările diavoleşti sfînta le izgonea cu semnul Crucii şi cu rugăciunea cea cu sîrguinţă către Dumnezeu.

Vieţuind Cuvioasa în acea capişte idolească, avea ca hrană verdeţurile care creşteau împrejur şi băutură, apă din izvorul care cu minune izvorîse pentru dînsa. Pentru că, odată însetînd, a căutat apă împrejur şi n-a aflat fiindcă pămîntul era uscat şi ars de fierbinţeala soarelui. Apoi, aflînd o piatră mică ascuţită, a săpat cu dînsa în pămînt o gropiţă mică şi lăsînd-o s-a dus la rugăciune. Iar a doua zi venind în locul acela, a aflat izvor de apă curgînd repede şi au crescut împrejurul izvorului verdeţuri dulci care slujeau ca hrană miresei lui Hristos, mai dulci decît toate bucatele împărăteşti. Deci mînca verdeţuri din acelea dulci şi bea apă şi mulţumea lui Dumnezeu Celui ce dă hrană la tot trupul şi Celui ce deschide mîna Sa şi umple de bunăvoinţă toată fiinţa.

Odată diavolul s-a închipuit într-o femeie frumoasă care a venit la Cuvioasa cu vicleşug, zicînd: "Pentru ce, doamna mea, ţi-ai ales această viaţă aspră şi singuratică în acest loc pustiu, neavînd cele de trebuinţă trupului? Şi, pe lîngă acestea, eşti încă tînără şi frumoasă şi mă tem ca nu cumva, aflîndu-te cineva, să se rănească de frumuseţea ta şi, făcîndu-ţi silă, atunci nu are cine să-ţi ajute şi să te scape din mîinile lui. Deci lasă, doamna mea, viaţa aceasta şi vino cu mine în cetate că poţi şi acolo vieţui liniştită. Iar eu îţi voi găsi casă pentru locuinţă, oricum îţi va plăcea; acolo vei avea toate cele de trebuinţă şi apoi nimeni nu va îndrăzni să-ţi facă vreo supărare, pentru că locuitorii dimprejur îţi vor ajuta şi te vei izbăvi".

Sfînta Matroana, auzind aceste cuvinte viclene, a cunoscut că acelea sînt săgeţi ale vrăjmaşului şi îndată a apucat pavăza cea nebiruită, cuvioasa şi nu numai de săgeţile vrăjmaşului s-a apărat, dar şi pe săgetătorul l-a rănit şi l-a izgonit cu rugăciunea ca şi cu o sabie. După acestea, iar s-a închipuit diavolul în chip de babă bătrînă din al cărei ochi ieşea foc şi pornindu-se asupra ei din mînie, cu îndrăzneală s-a agăţat de picioarele ei, grăind cuvinte fără ruşine şi îngrozitoare. Iar sfînta nu lua în seamă acestea, ci stătea rugîndu-se lui Dumnezeu şi îndată a pierit diavolul.

După asemenea năpădiri diavoleşti, Domnul a mîngîiat pe fericita Matroana cu oarecare descoperire dumnezeiască şi a umplut inima ei de negrăită bucurie duhovnicească şi de mîngîiere cerească. Căci ştie a mîngîia în necazuri pe cei ce-i slujesc Lui şi a le ajuta în supărări, iar mîhnirea lor a o preface în bucurie, precum zice David: *După mulţimea durerilor din inima mea, mîngîierile Tale au veselit sufletul meu*.

Deci Domnul a voit ca prin această roabă a Sa să folosească pe mulţi şi la calea mîntuirii să-i povăţuiască. Pentru aceea a făcut-o pe dînsa cunoscută oamenilor din Beirut. Deci a fost aflată de trei oameni dreptcredincioşi, care, trecînd tîrziu pe lîngă capiştea aceea, au văzut-o rugîndu-se; şi aceia au vestit celorlalţi şi au început a veni la dînsa mulţi, vrînd ca s-o vadă. Iar ea, primind de la Dumnezeu darul învăţăturii, le grăia cuvîntul Lui şi foarte mult îi folosea pe dînşii cu vorba sa cea de Dumnezeu insuflată şi-i povăţuia la calea mîntuirii. Apoi au venit la dînsa şi fecioare, care, minunîndu-se de viaţa ei îngerească, au voit a-i urma, fiind împreună cu dînsa în viaţa cea călugărească.

La început a venit la dînsa o femeie cu numele Sofronia, care, fiind din păgînătatea elinească, iubea înfrînarea şi curăţenia şi vieţuia fără bărbat ca o călugăriţă, avînd cu sine şi pe alte femei care urmau vieţii şi învăţăturii ei. Aceasta auzind de fericita Matroana, a venit la dînsa cu tovarăşele sale. Iar sfînta, deschizîndu-şi gura sa cea de Dumnezeu grăitoare, a început a le vorbi despre adevăratul Dumnezeu şi despre Unul Născut Fiul Său, cum S-a întrupat din Preacurata Fecioară şi a pătimit pentru mîntuirea noastră, cum a înviat, cum S-a înălţat la cer şi iarăşi va să vină să judece viii şi morţii.

Şi multe taine de ale sfintei credinţe spunînd Sofroniei Sfînta Matroana, a cîştigat-o pe dînsa lui Hristos, precum şi pe cele împreună cu dînsa. Apoi, degrabă învrednicindu-se de primirea Sfîntului Botez de la episcopul Beirutului, petreceau călugăreşte împreună cu Cuvioasa Matroana în acea capişte idolească, care din peşteră tîlhărească s-a făcut sălăşluire mireselor lui Hristos.

După aceasta, o fecioară cu numele Evhe, care era preoteasă idolească şi îşi păzea fecioria, a venit la Cuvioasa şi, căzînd la picioarele ei, o ruga să o înveţe pe dînsa credinţa în Iisus Hristos şi să o primească lîngă sine. Iar sfînta, spunîndu-i după obiceiul său cuvintele lui Dumnezeu, aprindea inima fecioarei acesteia spre dragostea lui Hristos şi către lepădarea de lume. În acea vreme a sosit un praznic elinesc, urît de Dumnezeu, şi s-au adunat elinii cei ce erau în Beirut la idolii lor, voind să-i prăznuiască.

Neaflînd pe preoteasa idolilor ca să înalţe jertfele lor, după obiceiul păgînesc, se minunau şi se întrebau unde s-a dus. Apoi, înştiinţîndu-se că s-a dus la Matroana, au alergat acolo unii dintr-înşii, iar mai ales rudeniile fecioarei şi aflînd pe Evhe şezînd lîngă Matroana şi ascultînd cu umilinţă cuvintele lui Dumnezeu, au zis către dînsa: "Pentru ce, fecioară, ai trecut cu vederea pe marii zei şi ai lăsat jertfele lor? Că iată pentru tine s-a sculat poporul asupra noastră nerăbdînd ocara zeilor săi. Vino dar cu noi ca să săvîrşeşti praznicul de acum".

Iar fecioara nici nu voia să audă cuvintele lor, nici să se uite la dînşii, ci precum şedea Maria la picioarele lui Iisus, aşa şedea ea lîngă învăţătoarea sa, Cuvioasa Matroana. Iar sfînta cu blîndeţe şi cu dragoste a zis către dînşii: "Lăsaţi-o să fie cu noi, pe această roabă a adevăratului Dumnezeu, care mai întîi era roabă a deşerţilor voştri idoli, iar acum nu mai este cu voi, pentru că doreşte să se facă mireasa lui Hristos".

Dar rudele care veniseră acolo şi mai mult se nevoiau, cînd cu momeli, cînd cu înfricoşări, să depărteze pe fecioara de Matroana, vrînd să o ia pe dînsa cu sila; dar o nevăzută putere dumnezeiască îi oprea pe dînşii. Nesporind de loc, au zis: "Dacă nu ne asculţi pe noi şi nu mergi acum să săvîrşeşti praznicul zeilor, apoi mîine, venind, vom arde casa aceasta cu toate cele ce sînt aici şi pe tine împreună cu dînsele". Aşa lăudîndu-se, s-au dus.

Sfînta Matroana, împreună cu surorile care erau cu dînsa, au adunat multe vreascuri şi lemne pe care le-au pus împrejurul locaşului şi au trimis în urma elinilor care veniseră la ea, zicînd: "Iată acum sînt gata lemnele şi focul; deci veniţi şi împliniţi făgăduinţa, ardeţi-ne pe noi, ca să fim jertfă cu bună mireasmă Hristosului nostru". Iar elinii mirîndu-se de o bărbăţie ca aceasta şi de curajul lor fără temere, că sînt gata a muri pentru Dumnezeul lor, nu ştiau ce să le răspundă şi de aceea n-au mai venit la dînsele.

Apoi, Cuvioasa Matroana a trimis la episcop, rugîndu-l să trimită la dînsa un preot. După ce a venit preotul, i-a încredinţat lui pe fecioara aceea să o lumineze cu Sfîntul Botez şi iarăşi să o aducă la dînsa; iar preotul a făcut după cererea ei. Fiind botezată fecioara aceasta, se nevoia foarte mult în post şi în rugăciune, împreună cu celelalte surori care erau lîngă Matroana, opt la număr, şi toate, asemenea fecioarelor celor înţelepte, înfrumuseţîndu-şi candelele lor, se pregăteau a ieşi întru întîmpinarea Mirelui Hristos.

Astfel petrecînd Cuvioasa Matroana vreme îndelungată, slujind ziua şi noaptea împreună cu surorile şi mult popor aducînd lui Dumnezeu, i-a venit dorinţa ca să vadă pe părintele său cel duhovnicesc, pe Cuviosul Vasian. De aceea voia să se ducă la Constantinopol, dar se oprea de un alt gînd; căci bărbatul său, Dometian, petrecea acolo şi se temea ca nu cumva să fie aflată de dînsul. Dar zicea în sine şi acestea: "Nu pot petrece aici mai mult, pentru că mulţi vin la mine şi mă laudă ca pe o săvîrşitoare de fapte bune şi mă tem de mărirea deşartă. Apoi mă mai tem ca nu cumva să audă bărbatul meu de mine, căci toată latura aceasta ştie şi poate cineva îi va spune; şi de va veni aici şi mă va afla, îmi va zădărnici toată osteneala cea călugărească. Deci mă voi duce de aici ori în Alexandria, ori în Antiohia.

Aşa gîndind sfînta, a început a ruga cu sîrguinţă pe Dumnezeu să-i arate unde să se ducă şi unde i-ar fi ei mai de folos a se nevoi. În astfel de rugăciune petrecînd, a văzut odată în vis trei bărbaţi certîndu-se între ei pentru dînsa, că fiecare voia s-o aibă de soţie. Iar ea se lepăda de dînşii, zicînd: "Eu de mult fug de însoţire; oare acum aş fi dorit aceasta? Dar cine sînteţi voi?"

Răspuns-a cel dintîi: "Eu sînt Alexandru". Iar celălalt a zis: "Eu sînt Antioh". Al treilea a zis: "Eu sînt Constantin". Acestea zicînd, au aruncat între dînşii sorţi, cine să o ia şi a căzut sorţul pe cel mai tînăr, care se numea Constantin. Deci, acela voia s-o ia pe dînsa, iar ea de frică s-a deşteptat şi se gîndea la vedenie. Apoi a tîlcuit visul astfel: "Trei bărbaţi, Alexandru, Antioh şi Constantin sînt trei cetăţi la care m-am gîndit eu, Alexandria, Antiohia şi cetatea lui Constantin. Iar sorţul căzînd lui Constantin, înseamnă bună voinţa lui Dumnezeu ca să mă duc în Constantinopol şi să văd pe părintele meu, fericitul Vasian.

Deci, puternic este Domnul, Cel ce m-a orînduit acolo; El mă va acoperi ca să nu fiu văzută de bărbatul meu şi *chiar de voi merge în mijlocul umbrei morţii, nu mă voi teme de rele, că Domnul meu este cu mine*. Apoi, sculîndu-se, a vrut să plece.

Înştiinţîndu-se surorile de scopul ei, că voieşte să se ducă de la dînsele, s-au rugat de dînsa cu plîngere, strigînd cu lacrimi: "Pentru ce, maica noastră, ne laşi pe noi, fiicele tale, care încă nu sîntem desăvîrşit întărite în Legea Domnului? Pentru ce laşi odraslele cele tinere în credinţă, care încă nu sînt din destul adăpate cu apa învăţăturii? Unde te duci de la noi, maica noastră? Cui ne laşi pe noi şi pentru ce nu ne iei şi pe noi cu tine?" Iar ea, mîngîindu-le pe dînsele, le-a spus voinţa lui Dumnezeu, care prin descoperire i s-a vestit, ca să meargă în cetatea marelui Constantin. Apoi îndată a trimis la episcop, rugîndu-l să trimită la dînsa două diaconiţe iscusite în faptele cele bune şi desăvîrşite în viaţă, pentru ca să le încredinţeze lor turma lui Hristos cea mică şi de curînd adunată. Şi a făcut episcopul după dorinţa ei, căci i-a trimis diaconiţe precum dorea. Deci, acelora a încredinţat Cuvioasa Matroana pe fiicele sale cele duhovniceşti ca pe o comoară de mult preţ şi, dîndu-le pace, s-a despărţit de dînsele, luînd numai o soră cu sine, pe fericita Sofronia.

Mergînd la mare, a aflat o corabie care mergea la cetatea lui Constantin şi s-a suit în ea. După aceea, suflînd vînt ajutător, degrabă au ajuns la Constantinopol, unde Matroana împreună cu Sofronia au mers la Biserica Sfintei Irina, ce era aproape de mare. Intrînd acolo, au aflat pe Marcel, diaconul, cel mai sus pomenit, care sfătuise pe fericitul Vasian să o trimită pe dînsa la mînăstirea de fecioare, ce era în cetatea Emesiei.

Acestui diacon i-a spus Sfînta Matroana cu de-amănuntul toate cele despre sine, cum a fost urmărită de bărbatul său la Emesia, la Ierusalim şi la Sinai şi cum s-a nevoit în cetatea Beirutului într-o capişte idolească şi a adunat surori; apoi cum a întors la Dumnezeu mult popor printr-însa, şi cum a făcut atîta cale din Beirut la Constantinopol, ca să vadă pe părintele său cel duhovnicesc, Cuviosul Vasian. Iar Marcel a vestit pe cuviosul despre venirea Matroanei şi i-a spus toate cele ce a auzit despre dînsa. Atunci el îndată a poruncit lui Marcel să caute o casă liniştită lîngă mînăstirea sa şi acolo s-o ducă pe fericita Matroana. Şi aceasta făcîndu-se, s-a întîlnit cu dînsa Cuviosul Vasian şi a binecuvîntat-o pe ea. Apoi înştiinţîndu-se de toate urmările şi ostenelile ei, se veselea de asemenea nevoinţe şi de dragostea ei cea cu osîrdie către Dumnezeu.

Din acea vreme, Cuvioasa Matroana a început a fi în Constantinopol fără grijă, căci murise bărbatul ei. Iar Cuviosul Vasian îi dădea cele de trebuinţă şi pe surorile care rămăseseră în Beirut le-a adus la dînsa, căci a trimis scrisoare, după cererea ei, la episcopul Beirutului, rugîndu-l să lase pe călugăriţele cele adunate de Matroana să vină la Constantinopol la maica lor cea duhovnicească.

Deci, fiind liberate, au venit toate în grabă şi petreceau împreună cu Cuvioasa Matroana, slujind lui Dumnezeu în cuvioşie şi dreptate. Iar Matroana era tuturor pildă cu viaţa sa cea cu plăcere de Dumnezeu spre care privind, nu numai partea cea călugărească, ci şi mulţimea poporului mirenesc se folosea; pentru că străbătuse vestea pretutindeni pentru faptele ei cele bune şi se lăuda printr-însa Părintele Cel ceresc. Şi a ajuns despre dînsa vestea pînă la împărăteasa, soţia împăratului Leon cel Mare, care împărăţea în acea vreme, al cărei nume era Verina.

Aceasta, auzind de viaţa Cuvioasei Matroana cea desăvîrşită în fapte bune, a venit singură la dînsa şi a văzut-o. Iar Matroana a primit pe împărăteasă cu cinste şi a făcut ei ospăţ în chipul în care putea să facă o pustnică, care nimic nu avea. Şi s-a mirat împărăteasa de viaţa ei, dar mai ales de aceasta, că n-a cerut de la dînsa nimic, deşi multă avere voia să-i dea ei. Şi primind împărăteasa mult folos din viaţa şi vorba Cuvioasei Matroana, s-a întors la palatul său. Deci, alergau către Cuvioasa mulţi neputincioşi şi dobîndeau sănătate, pentru că rugăciunea ei era puternică a tămădui neputinţele, nu numai cele trupeşti ci şi cele sufleteşti.

O femeie oarecare slăvită, cu numele Eufimia, soţia lui Antim eparhul, căzînd într-o boală cumplită şi netămăduită, încît nu mai putea avea ajutor de la doctori, a alergat la Cuvioasa Matroana. Şi luînd mîna ei o punea pe partea trupului său unde o durea şi din atingerea mîinii ei a dobîndit Eufimia deplină sănătate. Aceasta, văzînd casa strîmtă în care petrecea Cuvioasa cu surorile sale - şi nici aceea nu era a ei, ci cu chirie -, a voit să zidească mînăstire spaţioasă şi frumoasă tămăduitoarei sale, Cuvioasei Matroana, pe care a şi făcut-o degrabă. Şi, mutîndu-se Cuvioasa din casa cea strîmtă în mînăstirea cea nou zidită, a adunat acolo mare turmă de oi cuvîntătoare, de fecioare şi de femei, şi le-a făcut pe ele mirese ale lui Hristos şi cu sîrguinţă se îngrijea de mîntuirea lor.

După aceasta s-a apropiat de sfîrşitul său şi a cunoscut mai înainte mutarea sa către Dumnezeu, care era să fie degrabă, pentru că i s-a spus ei în vedenie. Iar vedenia a fost astfel. I se părea că umbla într-un loc foarte frumos, în care erau sădiţi pomi bine roditori, iar prin mijlocul lor curgeau izvoare de ape curate şi cîmpul era verde şi mulţime de păsări preafrumoase cîntau acolo cu glasuri dulci în multe feluri; iar pomii se clătinau cîte puţin de vîntul ce sufla lin, izvoarele murmurau şi nu era cu putinţă a spune frumuseţea locului aceluia, căci era raiul lui Dumnezeu. Acolo erau nişte femei cinstite şi cu bunăcuviinţă, care arătau Cuvioasei Matroana nişte palate prealuminate, care erau zidite de mîna lui Dumnezeu şi nu de a omului şi ziceau către dînsa: "Această casă este a ta, Matroana, zidită de Dumnezeu; deci vino şi vieţuieşte într-însa!"

Din această vedenie a socotit Cuvioasa că i s-a apropiat mutarea ei şi se pregătea pentru ieşire cu şi mai multă sîrguinţă, rugîndu-se Domnului, pentru care toate le-a socotit deşertăciune. După aceasta a chemat la sine pe toate surorile şi învăţîndu-le multe despre mîntuirea sufletului şi pace dîndu-le lor, a adormit întru Domnul; şi s-a mutat de la locaşul pămîntesc în cel ceresc, pe care mai înainte l-a văzut în vis, pregătit pentru ea.

Aşa s-a săvîrşit Cuvioasa Matroana întru bătrîneţi fericite, pline de mulţi ani. A petrecut în viaţa cea mirenească douăzeci şi cinci de ani, iar în cea călugărească şaptezeci şi cinci de ani; şi au fost anii ei de toţi o sută. Iar acum vieţuieşte în lumina cea fără de sfîrşit, stînd înaintea Preasfintei şi nedespărţitei Treimi, a Tatălui şi a Fiului şi a Sfîntului Duh, adevăratul nostru Dumnezeu, Căruia se cuvine slava în veci. Amin.

Viaţa Cuvioasei Teoctista din Lesvia
(9 noiembrie)

Pe Marea Egee este o insulă ce se numeşte Paros. În acea insulă era o biserică preafrumoasă de piatră, zidită în numele Preasfintei Stăpînei noastre de Dumnezeu Născătoare, dar pustie, pentru că toată insula aceea, nu se ştie din ce pricină, s-a pustiit; şi acum nu era locuit de oameni, ci de fiare. Deci, oarecare vînători care locuiau în muntele ce este lîngă mare şi se numeşte Elvea, unindu-se, s-au dus cu corabia în insula aceea pustie ca să vîneze, căci erau acolo o mulţime de cerbi şi de căprioare sălbatice.

Ajungînd acolo vînătorii, au ieşit din corabie cu armele lor şi au mers spre insulă căutînd vînat. Între dînşii era unul temător de Dumnezeu, care se îngrijea de mîntuirea sa. Acesta s-a despărţit de tovarăşii săi şi umbla singur prin pustie pe urmele fiarelor. El, aflînd biserica cea mai sus pomenită, a intrat într-însa şi a început a se ruga pe cît ştia, căci era om simplu şi neştiutor de carte.

Închinîndu-se el şi rugîndu-se, a văzut în pămînt o groapă mică şi într-însa apă; iar în apă erau mai multe grăunţe din verdeţurile ce se numesc iliotropion - căci în insula aceea creşteau multe verdeţuri din acelea -, şi cugeta în sine, zicînd: "Trebuie să fie aici un rob al lui Dumnezeu, care se hrăneşte cu aceste seminţe". Dar, nezăbovind vînătorul acela, a ieşit din biserică, căci se grăbea să ajungă pe însoţitorii săi. Şi au petrecut vînătorii în insula aceea cîteva zile, şi au vînat cerbi şi căprioare, cîte au voit; iar acum se întorceau din pustie la corabie cu mult vînat.

Atunci vînătorul cel mai sus pomenit, iarăşi s-a despărţit de tovarăşii săi şi a intrat în biserică să se roage Preacuratei Născătoare de Dumnezeu; şi către dînsa nădăjduia că va vedea pe robul lui Dumnezeu, cel ce muiase seminţele de iliotropion în apă. Iar pe cînd se ruga, stînd în mijlocul bisericii, i s-a părut ceva în dreapta Sfintei Mese clătinîndu-se de vînt şi apoi a văzut o mreajă de paianjen deasă. Vrînd să se apropie să vadă ce este aceea ce se clatină după ţesătura de păianjen pe care voia să o rupă, îndată a auzit un glas, zicînd: "Stai, omule, şi nu păşi mai aproape, căci mă ruşinez, fiindcă sînt femeie goală".

Acestea auzindu-le vînătorul, s-a temut şi voia să fugă, dar nu putea de mare spaimă, căci îi tremurau picioarele şi perii capului i se zbîrliseră şi se făcuseră ascuţiţi ca spinii, fiind înspăimîntat. De-abia venindu-şi în fire, a îndrăznit şi a întrebat: "Cine eşti tu şi cum trăieşti în pustia aceasta?" Şi iarăşi a auzit glas de după ţesătura de păianjen, grăind: "Rogu-te, aruncă-mi o haină şi după ce îmi voi acoperi goliciunea, atunci, dacă Domnul îmi va porunci, îţi voi spune ţie despre mine". Iar vînătorul, dezbrăcîndu-se de haina cea de deasupra, a pus-o pe pămînt şi a ieşit din biserică, aşteptînd puţin pînă cînd se va îmbrăca femeia aceea cu haina lui.

Intrînd iarăşi în biserică, a văzut-o stînd la locul unde era şi mai înainte, foarte înfricoşată la chip, pentru că nu mai avea asemănare de om. Nu era de văzut la dînsa trup viu, ci era ca o moartă, numai oasele acoperite cu pielea, cu părul alb, iar la faţă neagră, ochii cufundaţi adînc şi tot chipul ei era precum este omul care zace de mult în mormînt şi abia putea să răsufle şi să vorbească încetişor.

O arătare ca aceasta văzînd vînătorul, mai mult s-a spăimîntat şi, căzînd la pămînt, cerea de la dînsa binecuvîntare. Iar ea, întorcîndu-se spre răsărit, şi-a ridicat mîinile sale şi se ruga. Însă vînătorul nu putea să audă cuvintele rugăciunilor ei, numai cît auzea glasul lin, vorbind către Dumnezeu. Apoi, întorcîndu-se către vînător, a zis: "Dumnezeu să te miluiască, omule! Dar spune-mi, pentru care pricină ai venit în pustia aceasta? Şi ce trebuinţă ai tu în această insulă pustie, în care nimeni nu locuieşte? Dar, de vreme ce te-a povăţuit Domnul aici - precum mi se pare -, pentru a mea smerenie şi vrei să ştii cele pentru mine, iată că toate le voi mărturisi ţie".

Deci, a început a-i spune aşa: "Patria mea este Lezvia şi m-am născut în cetatea Mitimna. Numele meu este Teoctista, iar cu viaţa sînt călugăriţă; căci încă de cînd eram copilă am rămas orfană de părinţii mei. După aceea am fost dată de rudeniile mele la o mînăstire de fecioare şi îmbrăcată în chip călugăresc. Cînd eram de optsprezece ani, fiind la un praznic al Învierii Domnului, am ieşit cu binecuvîntare la un sat, care nu era departe, ca să cercetez despre o soră a mea care trăia acolo cu bărbatul ei şi am rămas la dînsa. Iar la miezul nopţii au tăbărît în locul acela arabii, cărora le era povăţuitor Nizir, cel vestit întru răutate, şi au robit toate satele şi m-au robit şi pe mine împreună cu ceilalţi.

Făcîndu-se ziuă, ne-au dus în corăbiile lor şi au început a pluti. Şi, mergînd toată ziua, au ajuns la insula aceasta şi, scoţînd pe robi, le lua seama punîndu-le preţ, spre a vedea cu cît se pot vinde fiecare. După ce am fost scoasă şi eu cu ceilalţi, şi văzînd o luncă ce era aproape, m-am îndreptat către dînsa şi m-am pus pe fugă. Apoi s-au luat după mine cei ce mă robiseră, întocmai ca vînătorii ce urmăresc o fiară, dar m-a ascuns de dînşii pustia aceea, iar mai vîrtos Dumnezeu cu darul Său, mă acoperea şi mă apăra de mîinile celor ce mă vînau, încît le-a fost peste putinţă a mă ajunge şi a mă afla.

Deci am alergat departe înăuntrul insulei acesteia şi, de frică, n-am încetat a fugi pînă cînd s-au rănit picioarele mele prin lemnele cele ascuţite, prin spini şi prin pietrele cele colţuroase. Apoi, neputînd fugi mai departe, am căzut ca moartă pe pămînt şi s-a umplut

pămîntul de sîngele meu, care curgea din rănile picioarelor şi toată noaptea aceea am petrecut-o în mari dureri. Însă am mulţumit lui Dumnezeu că m-a mîntuit din mîinile vrăjmaşilor mei şi m-a păzit curată, voind mai bine a muri în feciorie în pustia aceasta, decît a fi vie în mijlocul poporului celui necurat şi a-mi pierde fecioria cea logodită lui Hristos.

A doua zi, văzînd că păgînii aceia s-au dus din insulă, m-am umplut de bucurie scăpînd de robia lor şi am uitat durerea trupească, de marea bucurie ce o aveam. Şi de atunci sînt treizeci şi şase de ani de cînd trăiesc în insula aceasta. Aici mă hrănesc cu seminţe din plantele ce cresc din destul şi care se cheamă iliotropion. Dar mai mult mă hrănesc cu cuvîntul lui Dumnezeu, pentru că toţi psalmii, cîntările şi citirile care le deprinsesem în mînăstirea mea, pînă acum le ţin minte şi cu acestea mă mîngîi şi-mi hrănesc sufletul. Iar haina mea în scurtă vreme s-a rupt şi am rămas goală, numai darul lui Dumnezeu avîndu-l acoperămînt, care mă acoperă pe mine de toate răutăţile".

Acestea zicînd acea cuvioasă fecioară, şi-a ridicat mîinile sale spre cer şi a dat mulţumire lui Dumnezeu pentru negrăita Lui milostivire pe care a arătat-o spre dînsa. Apoi, iarăşi întorcîndu-se către vînător, a zis: "Iată acum, omule, ţi-am spus ţie toate cele despre mine; dar un lucru cer de la tine, pe care pentru Domnul să mi-l îndeplineşti. În anul viitor, cînd vei mai veni la vînătoare în insula aceasta - căci ştiu că vei veni, căci Dumnezeu aşa voieşte -, să iei într-un vas curat o părticică din Preacuratele şi de viaţă făcătoarele Taine ale lui Hristos şi să-mi aduci aici. Pentru că, de cînd am început a vieţui în această pustie, nu m-am învrednicit a mă împărtăşi cu aceste Sfinte Daruri. Şi acum mergi în pace la însoţitorii tăi şi nu spune nimănui nimic".

Vînătorul i-a făgăduit că va face ceea ce i-a poruncit şi, închinîndu-se acelei minunate roabe a lui Hristos, s-a dus veselindu-se şi mulţumind lui Dumnezeu, că i-a descoperit o comoară ca aceea şi că l-a învrednicit a o vedea şi a vorbi cu ea; apoi a primit binecuvîntare de la aceea, căreia nu-i era toată lumea vrednică.

Venind la ţărm, a aflat pe tovarăşii săi care-l aşteptau şi care erau trişti pentru că a zăbovit, căci socoteau că s-a rătăcit prin pustia aceea. Dar el nu le-a spus taina ce i s-a poruncit a o ascunde şi a mers întru ale sale. Apoi, aşteptînd vînătorul acesta anul următor ca o mare bucurie, dorind ca iarăşi să mai vadă pe preacurata mireasă a lui Hristos - care petrecea în pustie ca într-o cămară -, şi, venind vremea cea aşteptată, s-a sfătuit cu tovarăşii săi să meargă către insula Paros, să vîneze fiare.

Intrînd în corabie, a luat de la preot într-o cutie mică şi curată, o părticică din Preacuratele şi de viaţă făcătoarele lui Hristos Taine, precum îi poruncise fericita Teoctista, şi cu cinste păstrînd-o la sine, a plecat. Sosind la insula aceea, s-a dus cu dumnezeieştile Taine la biserica Preacuratei Născătoare de Dumnezeu din pustie, unde vorbise cu fericita. Dar, intrînd acolo, n-a aflat-o; căci, ori se dusese în pustia cea mai depărtată, sau că se ascunsese, fiindcă veniseră şi alţi tovarăşi cu vînătorul acesta. Deci, a ieşit mîhnit din biserică şi mergea pe urma tovarăşilor săi.

După aceasta, s-a despărţit de tovarăşii săi în taină şi, întorcîndu-se, a venit singur la biserică. Atunci îndată s-a arătat fericita Teoctista în acelaşi loc unde fusese mai înainte şi cu aceeaşi haină îmbrăcată, pe care i-o dăduse vînătorul în anul trecut. El, văzînd pe fericita, a căzut la pămînt şi s-a plecat înaintea ei. Ea, apropiindu-se degrabă de dînsul, a zis cu lacrimi: "Nu face aceasta, o, omule, pentru că porţi dumnezeieştile Daruri; nu nesocoti Tainele lui Hristos şi nu defăima prostia mea, căci sînt nevrednică; şi luîndu-l de haină, l-a ridicat de la pămînt". Iar el, scoţînd cutia cu dumnezeieştile Taine, i-a dat-o ei.

Cuvioasa a căzut mai întîi la pămînt, înaintea dumnezeieştilor Taine, şi cu lacrimi a udat pămîntul; apoi, sculîndu-se, le-a luat şi s-a împărtăşit, zicînd cu umilinţă: "Acum slobozeşte pe roaba Ta, Stăpîne, că au văzut ochii mei mîntuirea Ta, pentru că am primit în mîini iertarea păcatelor. Acum mă voi duce unde va porunci bunătatea Ta!" Zicînd acestea, şi-a ridicat mîinile şi a stat îndelung rugîndu-se şi lăudînd pe Dumnezeu. Apoi a trimis cu binecuvîntare pe vînător în urma tovarăşilor săi.

Zăbovind vînătorii în insulă cîteva zile, au vînat căprioare şi cerbi şi acum se întorceau la corabie. Iar vînătorul cel pomenit, iarăşi s-a despărţit de dînşii şi a mers singur la biserică, voind ca mai înainte de a pleca să se învrednicească de binecuvîntarea Cuvioasei. Intrînd înăuntru, privea într-o parte şi în alta, voind să o vadă pe sfînta, dar nu o află.

Deci, s-a apropiat de locul acela unde vorbise cu dînsa şi iată a văzut pe Cuvioasa moartă, zăcînd pe pămînt, avînd mîinile strînse la piept; iar sfîntul ei suflet se dusese în mîinile lui Dumnezeu. Vînătorul s-a plecat spre cinstitele ei moaşte, sărutîndu-le şi udîndu-le cu lacrimi. Dar nu se pricepea ce să facă, pentru că era simplu şi îşi petrecuse zilele mai mult în pustiu, în mijlocul fiarelor, decît prin cetăţi, în mijlocul domnilor. Căci nu-i venea în gînd să se ducă la tovarăşii săi să-i vestească şi împreună cu dînşii să îngroape cu cinste acel sfînt trup. Ci singur săpînd puţin pămîntul, pe cît îi era cu putinţă a săpa în grabă, a pus într-însul pe Cuvioasa. După aceea a îndrăznit şi a luat o mînă de la acel sfînt trup, pentru binecuvîntarea lui, voind să o aibă pentru evlavie în casa sa. Deşi cu credinţă a făcut aceasta, din dragostea şi osîrdia lui către Cuvioasa, însă n-a fost bineplăcut lui Dumnezeu acest lucru, precum se va arăta.

Deci, luînd mîna, a învelit-o într-un şervet curat şi, ascunzînd-o în sînul său, s-a dus la tovarăşii săi, care acum erau în corabie, nespunîndu-le nimic. Şi fiind seara tîrziu, s-au depărtat de mal şi ridicînd pînzele s-au dus, suflîndu-le vîntul în ajutor, încît vedeau toţi vînătorii că corabia lor mergea repede ca o pasăre zburătoare. Ei nădăjduiau ca dimineaţa să ajungă în muntele Evgheului. Dar dacă s-a făcut ziuă, s-au aflat tot în acelaşi loc, stînd lîngă malul insulei Paros şi corabia lor era nemişcată ca şi cum ar fi fost ţinută cu ancora sau ar fi fost oprită de ceva. Deci i-a cuprins frica pe toţi şi se întrebau unul pe altul dacă n-a greşit cineva şi pentru păcatul unuia sînt ţinuţi aici, încît corabia nu poate să se mişte din loc.

Atunci vînătorul cel ce luase mîna Cuvioasei, cunoscîndu-şi păcatul, a ieşit din corabie şi a alergat pe ascuns la biserică, neştiind tovarăşii lui şi, apropiindu-se de moaştele

Cuvioasei, a pus sfînta ei mînă la locul său în încheietură şi, rugîndu-se puţin, s-a întors la tovarăşii săi. Iar cînd au intrat în corabie, îndată s-a mişcat din locul ei şi a început a pluti fără nici o piedică, încît s-au bucurat toţi.

Corabia înotînd repede şi fiind aproape de Evgheu, vînătorul acela a început a spune tovarăşilor săi toate cele ce i s-au întîmplat; cum în anul trecut a aflat pe Cuvioasa Teoctista şi cum i-a adus anul acesta dumnezeieştile Taine. Apoi, murind sfînta, cum îi luase mîna şi pentru acea pricină au fost ţinuţi toată noaptea la ţărm. Ei, ascultînd toată povestirea celor întîmplate, se umileau şi cîrteau foarte tare asupra vînătorului, mîniindu-se pe dînsul, pentru că nu le-a spus şi lor cînd erau încă în insula aceea, ca să se fi învrednicit şi ei de binecuvîntarea plăcutei lui Dumnezeu.

Atunci ei, întorcînd corabia înapoi, cu mare sîrguinţă au mers iarăşi la insula Paros. Ajungînd acolo, s-au dus toţi la biserică şi, intrînd înlăuntru, cu frică s-au apropiat de locul acela unde îngropase cinstitul trup al Cuvioasei. Locul l-au găsit, iar trupul nicidecum; dar au văzut semnul în locul acela unde fusese trupul, căci se cunoştea bine urma unde fusese capul şi picioarele, încît toţi se mirau foarte şi nu pricepeau unde s-a ascuns. Unii dintre dînşii, ziceau că a înviat, iar alţii, că nu va învia mai înainte de învierea cea de obşte; ci a fost dusă de mîini îngereşti şi îngropată în alt loc, precum, de mult, fusese Sfînta Ecaterina. Apoi s-au risipit toţi prin insulă, să vadă dacă nu o vor găsi, ori vie, ori moartă, în alt loc. Fiind simpli şi necunoscători, voiau să pătrundă tainele lui Dumnezeu, care sînt necunoscute.

Căutînd cu sîrguinţă pretutindeni şi neaflînd-o, au venit în biserică şi cu umilinţă au sărutat locul unde zăcuse trupul Cuvioasei. Apoi, rugîndu-se, s-au întors. Ajungînd la casele lor, povesteau oamenilor toate cele despre Cuvioasa Teoctista şi toţi, minunîndu-se, slăveau pe Dumnezeu Cel minunat întru sfinţii Săi, a Căruia slavă este în veci. Amin.

Sfîntul Simeon Metafrast
(9 noiembrie)

Sfîntul Simeon Metafrast s-a născut în Constantinopol pe timpul împăratului Leon înţeleptul, anul 886. Pentru faptele lui cele bune şi înţelepciunea sa, a fost înălţat la vrednicia de magistru şi logofăt şi avea multă cinste la împăratul.

Mergînd arabii în Creta, au prădat multe oraşe şi sate; iar împăratul trimise pe generalul Imerie, împreună cu Sfîntul Simeon Metafrast să meargă soli la arabi, dîndu-le putere deplină, ca, sau să-i supună de bună voie sau prin arme; precum spune Metafrast în viaţa Sfintei Teoctista, care se serbează în aceeaşi zi.

Cu toate că împăratul îl iubea şi-l cinstea pentru înţelepciunea şi fapta bună, cît şi pentru vitejia lui, totuşi Sfîntul nu avea înclinări războinice, ci cugeta să părăsească lucrurile

lumeşti şi să se facă monah. Deci a zis către împăratul, că dacă se va întoarce biruitor din război să-i facă un dar, şi împăratul i-a făgăduit.

Mergînd în Creta au înduplecat pe arabi a se supune şi a plăti tribut împăratului. Întorcîndu-se la Constantinopol se rugă să-i împlinească dorinţa, după făgăduinţă. Împăratul se mîhni, neputîndu-se despărţi de un bărbat aşa de înţelept şi viteaz, dar nevoind a-şi călca cuvîntul dat, l-a îmbrăţişat şi l-a sărutat cu lacrimi, zicînd: "Mergi, fiule, cu mila lui Dumnezeu, Căruia roagă-te şi pentru păcatele mele".

Cuviosul, după ce s-a făcut monah, a scris Vieţile Sfinţilor, cîte s-au aflat. După aceea ca unul ce era bogat şi avea putere şi închipuire, a trimis oameni în diferite locuri şi i-au adus toate vieţile de sfinţi cîte le-au aflat. El le-a tîlcuit în cuvinte mai dulci, pentru care se numeşte şi Metafrast.

Sfîntul Ierarh Nectarie de Eghina, Episcopul Pentapolei, canonizat în anul 1961 (9 noiembrie)

Acest sfînt, unul dintre cei mai noi sfinţi canonizaţi de Biserica Greciei în acest secol, s-a născut în anul 1846, în Selivria Traciei, din Părinţi săraci, dar foarte evlavioşi. Din botez a primit numele de Anastasie, bucurîndu-se din pruncie de o aleasă educaţie creştinească. După primii ani de şcoală, Anastasie este trimis să înveţe carte la Constantinopol, unde studiază teologia şi scrierile Sfinţilor Părinţi. Aici sufletul său începe să-L descopere pe Hristos în inima sa prin rugăciune, prin citirea cărţilor sfinte şi prin cugetarea la cele dumnezeieşti.

La vîrsta de douăzeci de ani, tînărul Anastasie se stabileşte în insula Hios, povăţuit de Duhul Sfînt, unde predă religia la o şcoală de copii. Apoi, fiind chemat de Hristos, intră în nevoinţa monahală în vestita chinovie, numită "Noua Mînăstire", primind tunderea monahicească la şapte noiembrie 1876, sub numele de Lazăr. Mai tîrziu, la tunderea în marele şi îngerescul chip al schimniciei, avea să primească numele de Nectarie, pe care l-a purtat toată viaţa.

După ce termină studiile teologice la Atena, în anul 1885, Nectarie a fost luat de patriarhul Sofronie ca ucenic la Alexandria, fiind hirotonit preot şi apoi mitropolit de Pentapole, o veche eparhie ortodoxă din Libia superioară. Mai mulţi ani evlaviosul mitropolit a slujit ca secretar al patriarhiei, predicator la biserica Sfîntul Nicolae din capitala Egiptului, devenind un iscusit slujitor şi povăţuitor de suflete, fiind dăruit de Dumnezeu cu multă răbdare, smerenie şi blîndeţe. De aceea era mult căutat de credincioşi şi iubit de toţi.

Văzînd diavolul că nu-l poate birui cu mîndria şi iubirea de sine a încercat să-l lovească pe fericitul ierarh Nectarie cu altă armă tot aşa de periculoasă, adică cu invidia şi gelozia din partea celorlalţi ierarhi şi slujitori ai Bisericii de Alexandria, vorbindu-l de rău către

patriarh, cum că doreşte să-i ia locul. Aceasta a tulburat pe toţi şi a făcut să fie eliberat din cinstea arhierească în care se afla.

Cerîndu-şi iertare de la toţi, a dat slavă lui Dumnezeu căci şi cu dînsul s-a împlinit cuvîntul Mîntuitorului, Care zice: *Fericiţi veţi fi cînd vă vor ocărî şi vă vor prigoni şi vor zice tot cuvîntul rău împotriva voastră, minţind din pricina Mea* (Matei 5,11). Apoi s-a retras la Atena, în anul 1891, sărac, defăimat de ai săi şi nebăgat în seamă, avînd toată nădejdea numai în Dumnezeu şi în rugăciunele Maicii Domnului.

Aici a fost cîţiva ani predicator, profesor şi director al unei şcoli teologice pentru preoţi, pînă în anul 1894, reuşind să formeze duhovniceşte mulţi tineri iubitori de Hristos, pe care îi hrănea cu cuvintele Sfintei Evanghelii şi cu scrierile Sfinţilor Părinţi. Apoi făcea slujbe misionare în parohiile din jurul Atenei.

În taina inimii sale, fericitul ierarh Nectarie era un adevărat isihast şi un mare lucrător al rugăciunii lui Iisus, care îi dădea multă pace, bucurie, blîndeţe şi îndelungă răbdare. Cu aceste arme el biruia neîncetat pe diavoli, creştea duhovniceşte pe cei din jurul său şi avea întotdeauna pace şi bucurie în Hristos, nebăgînd în seamă defăimarea şi osîndirea celor din jurul său.

Dorind la bătrîneţe să se retragă la mai multă linişte, a construit între anii 1904-1907, cu ajutorul multor credincioşi şi ucenici, o frumoasă mînăstire de călugăriţe în insula Eghina din apropiere, rînduind aici viaţă desăvîrşită de obşte, după tradiţia Sfinţilor Părinţi. Apoi se retrage definitiv în această mînăstire şi duce o viaţă înaltă de smerenie şi slujire, de dăruire totală şi rugăciune neadormită, arzînd cu duhul pentru Hristos, Mîntuitorul lumii şi pentru toţi care veneau şi îi cereau binecuvîntare, rugăciune şi cuvînt de folos sufletesc.

Pentru viaţa sa înaltă, Dumnezeu l-a învrednicit pe Cuviosul Nectarie de Harul Duhului Sfînt. Pentru aceasta mulţi bolnavi şi săraci alergau la biserica mînăstirii din Eghina şi cereau ajutorul lui. Mai ales după primul război mondial, numeroşi săraci şi bolnavi, lipsiţi de orice ajutor, veneau la el ca la părintele lor sufletesc. Iar Sfîntul Nectarie a dat poruncă maicilor ce se nevoiau în mînăstirea sa să împartă la cei lipsiţi orice fel de alimente şi să nu păstreze nimic pentru ele, căci Dumnezeu, prin mila Sa, îi hrănea şi pe unii şi pe alţii. Dar şi cei bolnavi se vindecau cu rugăciunile fericitului Nectarie, căci se învrednicise de darul facerii de minuni.

Într-o vară, fiind mare secetă în insula Eghina, cu rugăciunile Sfîntului Nectarie a venit ploaie din belşug şi au rodit ţarinile, încît toţi s-au îndestulat de hrană. De aceea, toţi - mireni şi călugări, săraci şi bogaţi -, cinsteau pe Sfîntul Nectarie, ca pe păstor şi un vas ales al Duhului Sfînt şi urmau întru toate cuvîntul lui. Astfel, el era totul pentru toţi, căci putea toate prin Hristos, Care locuia în el. Apoi era foarte smerit şi blînd şi nu căuta cinste de la nimeni. Iar în timpul liber lucra la grădina mînăstirii, îmbrăcat într-o haină simplă, încît toţi se foloseau de tăcerea şi smerenia lui.

Pe lîngă multele sale ocupaţii duhovniceşti, Sfîntul Nectarie a scris şi a redactat mai multe scrieri teologice de morală şi de istorie a Bisericii, întărind tradiţia Sfinţilor Părinţi în patria sa, împotriva influienţelor occidentale care asaltau ţările ortodoxe.

Pentru toate acestea, diavolul a ridicat asupra Sfîntului Nectarie numeroase ispite, căutînd să-l biruiască. Astfel, numeroşi slujitori şi ierarhi ai Bisericii din Grecia s-au ridicat cu invidie asupra fericitului, făcîndu-i multe ispite. Dar Dumnezeu îl izbăvea din toate necazurile.

Trăind ca un înger în trup, şi iubind neîncetata rugăciune, tăcerea, smerenia, postul şi milostenia, Sfîntul Nectarie trăgea pe mulţi la Hristos, revărsînd în jurul lui, pacea, bucuria şi lumina cea necreată a Duhului Sfînt, prin care mîngîia şi odihnea pe toţi care veneau la chilia lui. Din această cauză, diavolul, nerăbdînd nevoinţa lui, pînă la sfîrşitul vieţii sale a ridicat împotriva Sfîntului multe calomnii şi vorbe rele din partea multor clerici şi ierarhi greci, care, din cauza invidiei, îl cleveteau şi îl acuzau, atît pe el, cît şi mînăstirea lui. Dar fericitul Nectarie le răbda pe toate, în numele lui Hristos, Care locuia în inima sa.

Simţindu-şi sfîrşitul aproape, pe cînd făcea un pelerinaj cu icoana Maicii Domnului în insula Eghina, Sfîntul Nectarie a descoperit ucenicilor săi că în curînd va pleca la Hristos. Apoi, îmbolnăvindu-se, a fost dus la un spital din Atena. Dar el răbda cu tărie toată boala şi ispita, aşteptînd cu bucurie ceasul ieşirii sale din această viaţă.

După aproape două luni de suferinţă, Sfîntul Nectarie şi-a dat sufletul cu pace în mîinile lui Hristos, la opt noiembrie, 1920, izbăvindu-se de toate ispitele acestei vieţi, pentru care s-a învrednicit să se numere în ceata sfinţilor lui Dumnezeu. Ucenicii săi, după ce l-au plîns mult, l-au înmormîntat, după rînduială în biserica zidită de el, făcînd multe minuni de vindecare cu cei bolnavi, care alergau cu credinţă la ajutorul lui.

Trecînd mai bine de douăzeci de ani, trupul său s-a aflat în mormînt întreg şi nestricat, răspîndind multă mireasmă. La trei septembrie 1953, sfintele sale moaşte au fost scoase din mormînt şi aşezate în biserica mînăstirii din Eghina, pentru cinstire şi binecuvîntare. Iar în anul 1961, Sinodul Bisericii din Grecia, văzînd numeroasele minuni care se făceau la moaştele sale, l-au declarat sfînt, cu zi de prăznuire la nouă noiembrie, devenind astfel cel mai venerat sfînt din această binecuvîntată ţară ortodoxă. Zilnic credincioşii se închină la moaştele Sfîntului Nectarie şi la mormîntul său, făcînd din mînăstirea sa din insula Eghina cel mai iubit loc de pelerinaj din toată Grecia.

Cu rugăciunile Sfîntului Ierarh Nectarie, Doamne, Iisuse Hristoase, Fiul lui Dumnezeu, miluieşte-ne pe noi. Amin.

Pomenirea Sfinţilor Apostoli Olimp, Rodion, Sosipatru, Erast, Cuart şi Tertie (10 noiembrie)

Aceşti sfinţi sînt din cei şaptezeci de apostoli. Olimp şi Rodion, urmînd Sfîntului Apostol Petru, împreună au fost tăiaţi de Nero, în cetatea Romei. Iar Sosipatru, pe care îl pomeneşte Sfîntul Apostol Pavel în Epistola către romani, fiind episcop al Iconiei, cu pace s-a săvîrşit. Erast, pe care în aceeaşi epistolă îl pomeneşte Sfîntul Apostol Pavel, mai întîi a fost iconom al sfintei Biserici a Ierusalimului.

După aceea, fiind episcop al Paneadiei, s-a mutat la Domnul. Iar Cuart, fiind episcop al cetăţii Beirutului, mult a pătimit pentru buna credinţă şi pe mulţi elini botezînd, a adormit în Domnul. Tertie, care a scris Epistola lui Pavel către Romani, a fost al doilea episcop în Iconia. Iar acum toţi împreună stau înaintea scaunului lui Dumnezeu în veselie veşnică, primind de la El răsplata pentru nevoinţele şi ostenelile lor, cele cu multe dureri.

Pătimirea Sfîntului Mucenic Orest
(10 noiembrie)

Împărăţind în Roma păgînul Diocleţian, s-a apropiat de dînsul un voievod cu numele Maximin, zicînd: "Stăpîne împărate, povăţuitorule al zeilor noştri şi învăţătorule preaînţelepte al tainelor lor, rog bunătatea ta, porunceşte-mi să străbat părţile Ciliciei şi ale Capadociei, ca pe creştinii cei cu totul înrăutăţiţi, care se împotrivesc zeilor noştri şi stăpînirii tale, să-i prind şi să-i chinuiesc cu felurite munci. În foc să-i ard, în apă să-i înec, să le zdrobesc trupurile şi să le frîng oasele; să-i ucid cu sabia, să-i dau fiarelor spre mîncare şi în tot felul pierzîndu-i, să şterg de pe pămînt pomenirea celor care nu se închină marilor zei şi nu se supun stăpînirii tale". Acestea auzindu-le împăratul, l-a lăudat şi a zis către dînsul: "Nu numai în Cilicia şi Capadocia, ci şi în toată împărăţia mea, îţi dau ţie stăpînire pentru dezrădăcinarea necuratei creştinătăţi, ca să înmulţeşti slava zeilor noştri strămoşeşti, care sînt ajutători tuturor oamenilor".

Maximin, luînd stăpînire de la împărat, a pornit cu mîndrie şi cu putere mare spre pierderea poporului creştin cel nevinovat, ca un lup răpitor asupra oilor, sau ca un leu ce răcneşte asupra fiarelor celor neputincioase, plin de răutate şi de mînie neîmblînzită. Ajungînd în părţile Capadociei, a intrat în cetatea ce se cheamă Tiana şi, pe cînd întreba despre creştini, a auzit de la cetăţeni de un oarecare doctor cu numele Orest, că este creştin şi învaţă în toate zilele poporul cu sîrguinţă, ca toţi să cinstească pe Hristos; acesta propovăduieşte că nu este alt Dumnezeu, fără numai Unul în cer şi că Iisus Hristos este Fiul lui Dumnezeu.

Auzind ighemonul Maximin, a poruncit îndată să-l prindă pe Orest şi să-l aducă la judecata sa. Stînd Sfîntul Orest la păgîneasca judecată, ighemonul a privit spre el cu ochi mîndri şi cu glas înfricoşat a zis către dînsul: "Spune-ne nouă cine eşti tu şi care este numele tău?". Sfîntul a răspuns: "Sînt rob al Domnului meu Iisus Hristos, Dumnezeul

nostru, iar numele meu este creştin, pentru că al cui rob sînt, cu numele Aceluia mă şi laud".

Ighemonul a zis: "De vreme ce ai îndrăznit a numi pe Hristos, Dumnezeu şi pe tine te-ai numit creştin, pentru aceasta eşti vrednic de munci". La acestea Sfîntul Orest a răspuns, zicînd: "Zeii, care n-au făcut cerul şi pămîntul, să piară! Eu încă de cînd eram copil mic, am învăţat a aduce jertfă de laudă Dumnezeului Celui viu, pe Care Îl cinstesc cu inimă curată, iar dracilor tăi celor necuraţi, pe care îi numeşti tu zei, eu nu mă închin".

Ighemonul a zis: "Pentru ce nu ne spui numele tău care-l ai de la naşterea ta?" Sfîntul a răspuns: "Ţi-am spus că sînt creştin şi acest nume îmi este cel mai cinstit, cu mult mai mult decît numele cel dat de părinţi şi mai slăvit decît toate numele din lume. Iar dacă voieşti să ştii şi numele acela pe care îl am de la părinţi, află că de la naşterea mea trupească, mă numesc Orest, iar de la naşterea cea duhovnicească, mă numesc creştin. Şi, precum este mai însemnată naşterea cea duhovnicească decît cea trupească, aşa mai cinstit îmi este mie numele de creştin decît de Orest". Atunci ighemonul, vrînd cu vicleşug să înşele pe robul lui Hristos, a început a grăi: "Mie îmi este milă de tinereţile tale, Oreste, şi cruţ mintea ta cea înţeleaptă; ba încă am auzit că şi în ştiinţa doctoricească eşti iscusit. Pentru aceasta, nu te pierd îndată, ci te sfătuiesc, supune-te voii împăratului şi vei fi ca un fiu al meu, primind de la toţi cinste şi slavă; apoi, de va afla împăratul despre tine, mare dar vei avea de la dînsul".

Sfîntul a răspuns: "Nu mă vei înşela, ighemoane, cu amăgitoarele tale cuvinte, pentru că eu nu caut nici cinstea aceasta vremelnică, nici nu fug de chinuri pentru Domnul meu. Ci, mai vîrtos sînt gata a răbda pentru Dînsul toate muncile, căci voiesc a afla har de la Dînsul şi doresc a mă numi fiu al Lui întru împărăţia cerurilor; pentru că ne-a dat nouă stăpînire, celor ce credem întru numele Lui, ca să ne facem fii ai lui Dumnezeu".

Iar ighemonul a zis: "Omule fără minte şi ticăloase, pentru ce te înşeli, zicînd că Hristos este Dumnezeu, pe cînd evreii L-au răstignit ca pe un tîlhar?" Sfîntul a răspuns: "De ai fi cunoscut puterea cea mare a Celui răstignit, te-ai fi lepădat şi tu de înşelăciunea deşerţilor idoli şi te-ai fi închinat Lui, Care cu adevărat este Dumnezeu, născut din Dumnezeul Cel adevărat şi nevăzut şi de voie a împreunat firea cea dumnezeiască cu cea omenească şi din înşelăciunea cea pierzătoare a diavolului ne-a izbăvit pe noi".

La aceasta, ighemonul a zis: "Cu cuvintele tale cele multe şi mincinoase ai supărat urechile noastre. Oare voieşti a mă aduce şi pe mine la credinţa ta cea rea? Dar să ştii că pe zeii mei nu-i voi lăsa şi Hristosului vostru nu mă voi închina, iar ţie îţi zic: lasă pe Hristosul tău şi să aduci închinăciune şi jertfe zeilor noştri, binecunoscînd că, făcînd aceasta, vei şedea de-a dreapta mea". Sfîntul Orest a răspuns: "Eu mă închin şi slujesc veşnicului Dumnezeu, Celui Care îmi face bine întotdeauna, Domnului meu Iisus Hristos; iar diavolilor voştri nu voi jertfi, nici pierzătoarei voastre înşelăciuni nu voi fi părtaş niciodată".

Atunci ighemonul, luînd pe Sfîntul Orest, l-a dus în capiştea idolească, care era toată înfrumuseţată cu aur şi cu argint şi plină de idoli de mare preţ. Şi a zis către dînsul: "Închină-te, Oreste, acestor zei cinstiţi!" Iar Sfîntul a răspuns: "Te înşeli amarnic, ighemoane, necunoscînd adevărul! Iată, zeii aceştia sînt făcuţi din aur şi argint, din aramă şi din fier, pentru înşelăciunea omenească. Ei nici nu văd şi nici nu aud, fiind lucruri făcute de mîini omeneşti, care nu pot a-şi ajuta lor, nici a face bine altcuiva. Pentru ce dar să mă închin lor?"

Iar ighemonul i-a zis: "Spune-ne, Oreste, cuvîntul cel de pe urmă, sau te vei închina zeilor sau nu, că iată te aşteaptă muncile!" Sfîntul a răspuns: "Ţi se pare, ighemoane, că mă tem de îngrozirea ta? Nu nădăjdui că mă vei înfricoşa cu munci, ci fă ceea ce voieşti, că Domnul meu Iisus Hristos este cu mine şi îmi ajută!" Atunci ighemonul a poruncit să dezbrace pe Sfînt şi să-l bată acolo, în capiştea idolească.

Sfîntul, începînd a pătimi, şi-a ridicat mîinile în sus şi a zis: "Caută din cer, Dumnezeul meu, şi ajută mie, robului Tău!" Deci, Sfîntul a fost bătut fără milă cu diferite unelte, cu toiege, cu frînghii şi cu vine de bou; şi atît de mult a fost bătut, încît s-au schimbat patruzeci de ostaşi, iar uneltele s-au rupt şi s-au sfărîmat, încît nu era un loc pe trupul lui fără răni, chiar şi pîntecele i se rănise. Iar Sfîntul răbda vitejeşte, încît toţi se mirau de răbdarea lui.

Fiind bătut astfel, tiranul îi zicea: "Jertfeşte zeilor şi te voi elibera!" Iar răbdătorul de chinuri, nimic nu-i răspundea. Atunci ighemonul a poruncit să-i ardă coastele cu fierul roşu, să toarne oţet tare pe rănile lui şi să le presare cu sare. Mucenicul, căutînd în sus a zis: *Dumnezeule, fă cu mine semn spre bine, ca să vadă cei ce mă urăsc şi să se ruşineze*. Zicînd acestea, a suflat asupra idolilor care erau în capişte şi îndată toţi au căzut şi s-au risipit ca praful. Apoi, Sfîntul a strigat către ighemon, zicîndu-i: "Unde este tăria zeilor tăi, pentru ce nu şi-au ajutat lor?" Şi îndată au fugit toţi afară din capişte, fiind cuprinşi de frică; şi a ieşit şi mucenicul. După aceea, toată capiştea s-a cutremurat şi a căzut.

Apoi, ighemonul a poruncit să ducă pe Sfîntul în temniţa cea mai adîncă, poruncind străjerilor să nu-i dea nici pîine, nici apă, ca să fie omorît cu foame şi cu sete. Sfîntul, intrînd în temniţă, şi-a ridicat mîinile în sus şi se ruga, zicînd: "Doamne, Iisuse Hristoase, Cel ce m-ai învăţat buna credinţă din tinereţile mele şi ai depărtat de la mine toată rătăcirea şi înşelăciunea; Cel ce ai zidit cerul şi pămîntul; Cel ce ai dus la odihnă pe robii Tăi Avraam, Isaac şi Iacov; pe Tine Te rog, nu mă lăsa, pentru că eu m-am dat cu totul Ţie; fă ca să fiu părtaş celor ce au pătimit pentru Tine şi au moştenit împărăţia Ta".

Rugîndu-se astfel, Sfîntul a stat în temniţă şapte zile fără mîncare şi băutură, iar a opta zi l-a scos ighemonul iarăşi la judecată şi a zis către dînsul: "Ticălosule, necuratule şi vrăjmaşule al zeilor noştri, tot împietrit şi neînduplecat eşti? Să ştii că, dacă nu te vei închina zeilor, voi porni asupra ta mai cumplite munci şi cu nemilostivire voi ridica viaţa ta; iar trupul tău cel necurat voi porunci să-l înece în apă". Sfîntul Orest a răspuns: "Sînt gata a răbda toate muncile, avînd în inima mea semnul Domnului meu Iisus Hristos".

Atunci muncitorul, umplîndu-se de mînie, a poruncit să aducă douăzeci de cuie de fier lungi de cîte o palmă şi să le bată în călcîiele Sfîntului Orest.

Făcîndu-se şi aceasta, a poruncit să-l lege de un cal sălbatic şi să-l tîrască pînă ce va muri. Şi calul, fiind alergat foarte tare, trăgea pe Sfîntul pe drumuri şi pe cîmpii, prin spini şi pe pietre ascuţite; apoi, în acele munci, Sfîntul Orest, răbdătorul de chinuri, şi-a dat duhul în mîinile Domnului, tîrît de cal douăzeci şi patru de stadii departe de cetate. Iar trupul lui a poruncit muncitorul să-l arunce în rîul ce se chema Fiva.

După aceea s-a arătat în locul acela un om luminat ca soarele, care adunînd moaştele Sfîntului, le-a îngropat în muntele ce era aproape de cetatea Tiana, dînd Dumnezeului nostru slavă, totdeauna, acum şi pururea, şi în vecii vecilor. Amin.

Pomenirea Părintelui nostru Martin, Episcopul Galiei
(10 noiembrie)

Acest minunat Părinte Martin, a vieţuit în vremea lui Graţian şi Valentinian, împăraţii Romei, în anii de la Hristos 381. Fiind foarte iscusit şi curajos în războaie, împăratul l-a trimis cu cincizeci de mii de ostaşi şi cu toată tabăra împotriva barbarilor, care atunci ridicaseră război împotriva romanilor. Ducîndu-se Martin cu oastea lui aproape de tabăra barbarilor şi văzînd mulţimea lor cea nenumărată, s-a temut foarte, atît el cît şi toată oastea lui, ca unii ce nu puteau să stea împotrivă la atîta mulţime de vrăjmaşi.

În vremea cînd Martin se afla în mare nedumerire şi întristare, neştiind ce să facă, s-a arătat înaintea lui un sărac, purtînd haine vechi şi rupte, care cerea milostenie. Voievodului, văzîndu-l tremurînd de frig şi flămînd, i s-a făcut milă de dînsul, căci era foarte milostiv. Şi luîndu-l în cortul său, a tăiat o parte din porfira sa, adică din îmbrăcămintea sa cea voievodală şi de mare preţ pe care o purta, şi l-a îmbrăcat cu dînsa. Apoi i-a dat pîine de-a mîncat şi vin de-a băut.

După ce s-a înnoptat, de multă grijă a căzut pe aşternut, fără să doarmă şi, tocmai tîrziu, adormind puţin a văzut în vedenie pe Domnul nostru Iisus Hristos, în chipul săracului pe care l-a miluit ziua, îmbrăcat cu partea de haină pe care i-o dăduse, şi a zis către dînsul: "Martine, pentru care pricină eşti atît de mîhnit?" Şi el a răspuns: "Pentru că nu pot să stau împotrivă la atîta mulţime de vrăjmaşi şi nu ştiu ce voi face".

Atunci Domnul a zis către dînsul: "Îndrăzneşte şi nu te întrista nicidecum, nici să te înfricoşezi de vrăjmaşi, căci precum ieri M-ai văzut gol şi M-ai îmbrăcat şi, fiind flămînd, M-ai hrănit şi însetat fiind, M-ai adăpat, întru acest chip voi da şi Eu ţie răsplătire şi te voi păzi de vrăjmaşii tăi. Pentru că aceştia, cînd vor vedea faţa Mea, se vor înfricoşa foarte şi vor cădea înaintea ta, făcîndu-ţi multe făgăduinţe şi daruri, şi vor cere pace; şi aşa te vei întoarce la Roma cu mare slavă şi cinste. Pe lîngă acestea, îţi voi fi ajutător toată viaţa şi chiar după moarte te voi învrednici împărăţiei Mele". Acestea zicîndu-i Domnul, stratilatul

(adică generalul) deşteptîn-du-se, s-a minunat de vedenia care a văzut-o şi a căpătat mare îndrăzneală.

Apoi dimineaţa, a poruncit să se înarmeze toţi ostaşii şi să iasă la război. Iar ostaşii, temîndu-se, au zis că nu sînt vrednici să facă război cu atîta mulţime de barbari.Dar voievodul mîniindu-se, a zis către dînşii: "Eu mă duc singur la război, iar voi rămîneţi, şi apoi veţi vedea de vă veţi putea izbăvi de vrăjmaşi fără povăţuirea şi ocîrmuirea voievodului". Atunci, căzînd toţi înaintea lui, l-au rugat să nu mai ţină mînie, fiind gata să-l urmeze, ori spre viaţă, ori spre moarte.

Deci, înarmîndu-se, au ieşit cu toţii la război, şi cum l-au văzut vrăjmaşii de departe, s-au temut foarte fiindcă vedeau împrejurul oştirii romanilor nişte uriaşi înfricoşaţi înarmaţi, şezînd în căruţe şi pe cai nenumăraţi. Acestea erau însă rînduielile Puterilor cereşti, pe care le-a trimis Dumnezeu Cel Preaînalt, ca să-i ajute lui Martin şi să-l păzească de vrăjmaşii lui, după cum i s-a făgăduit mai înainte.

Atunci ei îndată au trimis soli şi mijlocitori către voievod, rugîndu-l să facă pace. Dar el nu le primea nicidecum pacea, ci voia să ţină război. De care lucru înştiinţîndu-se barbarii, au trimis iarăşi la Martin alţi soli cu multe daruri, făgăduind să fie supuşii romanilor şi rugîndu-i să înceteze războiul. Astfel, supunînd pe barbari, s-a întors în Roma cu bucurie mare. Despre acestea înştiinţîndu-se împăraţii, au ieşit cu toţi sfetnicii spre întîmpinare, primindu-l ca pe un biruitor, cu mare slavă şi cinste.

Atunci fericitul Martin, povestind împăraţilor vedenia care a văzut-o şi toate cele întîmplate, a zis: "Un război înfricoşat ca acesta, nu l-am ţinut eu, ci Iisus Hristos, puterea cea nebiruită a creştinilor. Acela ne-a dat biruinţa aceasta. Pentru aceea, vă rog să-mi daţi voie să slujesc, cealaltă vreme a vieţii mele, lui Dumnezeu Care mi-a ajutat". Iar împăraţii, auzind aceasta, s-au întristat şi i-au zis: "Noi voim să fii cu noi şi să-ţi dăm şi mai mari vrednicii şi cinste, după cum se cade ţie pentru biruinţa care ai cîştigat-o". Dar binecuvîntatul Martin a zis: "Aceasta socotesc eu mai mare decît orice vrednicie sau cinste, ca să-mi daţi voie să mă liniştesc şi să îngrijesc de mîntuirea sufletului meu". Iar împăraţii minunîndu-se de scopul lui vrednic de laudă şi plăcut lui Dumnezeu, i-au dat voie să facă ceea ce doreşte, rugîndu-l să le fie apărător şi ajutător în vremea necazului.

Deci, pururea pomenitul Martin, împărţindu-şi averile la săraci şi lepădîndu-se de lume şi de cele din lume, s-a dus într-un loc liniştit şi s-a făcut monah, dîndu-se cu totul la cugetarea şi citirea dumnezeieştilor Scripturi şi la nevoinţele pustniciei, făcîndu-se desăvîrşit în toate faptele bune. Iar după ce, în vreme de şapte ani, s-a nevoit bine întru nevoinţele cele duhovniceşti, Sfîntul Martin, după descoperirea lui Dumnezeu, s-a hirotonit episcop al Constantiei, o cetate a Galiei.

Deci, Sfîntul luînd asupră-şi această sarcină mare şi grea a episcopiei, s-a dedat la mai multe nevoinţe, păscînd ca un adevărat păstor oile lui Hristos cele cuvîntătoare, la păşunea poruncilor Lui cele mîntuitoare şi adăpîndu-le cu apa învăţăturii Sale celei

dumnezeieşti, iar prin faptele sale cele îmbunătăţite, făcîndu-se pildă tuturor. Pentru aceea i s-a dat şi dar de la Dumnezeu ca să cunoască mai înainte cele viitoare, să învieze morţii, să izgonească diavolii şi să facă semne şi minuni vrednice de mirare, dintre care vom povesti puţine, spre încredinţarea celor multe.

Într-una din zile, Sfîntul mergînd pe drum, a întîmpinat un mort pe care îl duceau la groapă. Iar un om nedrept şi asupritor, nu-l lăsa să-l îngroape, zicînd că-i este dator cu trei sute de galbeni. Atunci Sfîntul a stat în loc şi a zis asupritorului: "Pentru ce nu laşi să îngroape mortul, pentru că, după cum aud, ţi-a dat banii ce-ţi era dator cu dobînda lor?" Iar acela a răspuns: "Nu mi-a dat nimic, că dacă mi-ar fi dat datoria sa, şi-ar fi luat zapisul". Dar femeia celui mort zicea cu lacrimi: "Minte, stăpîne sfinte, că şi-a luat banii cu dobînda lor, dar fiindcă a avut scopul să ne asuprească, n-a voit să ne dea zapisul, zicînd că s-a pierdut". Iar Sfîntul i-a zis: "Auzi că ţi-ai luat banii; lasă să îngroape mortul". Iar el spunea că nu i-a luat.

Atunci Sfîntul i-a zis: "Dacă va învia mortul şi va dovedi că ţi-ai luat banii, ce să pătimeşti?" Şi asupritorul, semeţindu-se, a zis: "Dacă va învia mortul, precum zici, să mor eu şi să trăiască el". Dar el a zis aceasta căci nu credea că va învia mortul. Atunci Sfîntul a zis către dînsul: "Nici mortul nu era de trebuinţă să învieze, nici tu să te pogori în iad, ticăloase. Dar de vreme ce tu singur din nenorocire ţi-ai ales moartea în locul vieţii şi nu laşi pe mort să-l îngroape, facă-se după cum ai voit".

Zicînd aceasta, s-a apropiat de mort şi a zis rugăciunea aceasta: "Doamne Dumnezeul nostru, martorul adevărului şi Mîntuitorul nedreptăţiţilor, învierea morţilor şi dascălul viilor, Care singur cunoşti adîncurile inimii şi faci vii pe cei ce nădăjduiesc spre Tine, porunceşte, întru numele Tău cel Sfînt şi înfricoşat, să se scoale mortul acesta, spre dovedirea adevărului şi spre întoarcerea celor ce stau înainte, văzînd minunile Tale, să Te slăvească pe Tine, Unul, adevăratul Dumnezeul nostru în veci, amin".

După aceasta, apucînd de mîna dreaptă pe mort, o, minune, îndată a înviat mortul, şi şezînd pe pat, a văzut pe asupritorul său stînd în dreptul lui şi i-a zis: "Du-te om rău, în locul cel întunecos al muncii ce îţi este pregătit, căci pe mine care mă linişteam bine, m-ai supărat. Dar dreptul şi Sfîntul Martin, cu rugăciunea sa către Dumnezeu, m-a luat de acolo, spre a te mustra pe tine pentru banii care ţi i-am dat şi tu n-ai voit să-mi dai zapisul, aşteptînd moartea mea. Cu toate acestea, drept este Dumnezeu care răsplăteşte fiecăruia după faptele lui, şi degrabă face izbîndă celor nedreptăţiţi".

Acestea zicînd, s-a sculat din pat şi, apropiindu-se către Sfîntul, şi-a plecat capul pînă la pămînt şi s-a închinat lui. Atunci, asupritorul îndată căzînd jos, a murit. Iar femeia lui a strigat: "O, vai mie, de această înfricoşată schimbare a morţilor! Sfinte al lui Dumnezeu, dă-mi pe bărbatul meu, căci dau şi zapisul şi cele trei sute de galbeni cu dobînda lor şi multe altele". Iar Sfîntul i-a zis: "În zadar strigi, o, femeie, căci Domnul Care a înviat pe acesta a poruncit aceluia să moară, după cum însuşi a voit". Atunci cei care stăteau înainte, văzînd asemenea minuni, au slăvit pe Dumnezeu.

Altădată, iarăşi, trecînd Sfîntul printr-un oraş, a aflat într-un loc pe un tînăr spînzurat şi a zis celor de faţă: "Acest lucru rău s-a făcut din ispita diavolului". Şi stînd cu faţa către răsărit, a făcut rugăciune către Dumnezeu multă vreme. Apoi a zis: "Duhule necurat şi viclean, care ai îndemnat pe tînărul acesta să se spînzure, în numele Domnului nostru Iisus Hristos, arată-te înaintea tuturor, ca să te vedem".

Şi îndată dracul s-a arătat ca un copil de arap, ţinînd în mîna lui o funie; iar ochii lui erau ca focul, buzele negre, dinţii albi, mîinile lungi, picioarele întoarse şi limba ieşită afară din gură, ca a unui cîine turbat. Şi i-a zis Sfîntul: "Duhule necurat şi viclean, care este îndeletnicirea ta?" Acela a răspuns: "Lucrarea mea este să îndemn pe oameni să se spînzure, căci la această treabă m-a rînduit mai marele meu satana".

Sfîntul i-a zis: "Pentru care pricină ai îndemnat pe tînărul acesta să se spînzure?" Atunci dracul a început a prihăni pe cel spînzurat, zicînd: "Omul acesta era mai înainte slujitor la idoli şi mai pe urmă s-a făcut creştin, însă nu petrecea după poruncile creştineşti pe care le-a primit de la învăţătorii creştinătăţii; ci făcea voile sale cele rele şi nu se gîndea nicidecum la munca cea veşnică ci s-a dat cu totul la răutate, spurcîndu-şi grumazul sub jugul păcatului şi rănindu-se de la cap pînă la picioare, a pierdut nădejdea mîntuirii sale. Pentru aceea am aflat bun prilej şi l-am îndemnat să se spînzure, ca să-l am pe dînsul împreună cu mine în muncă, căci aceasta este nevoinţa mea cea mare".

Iar Sfîntul a zis către drac: "Vicleanule şi ucigaşule, tu eşti şi viclean şi pîrîtor; tu ai îndemnat pe acesta să se dea întunericului şi pierzării şi l-ai aşezat într-o ticăloasă stare; iar acum îl pîrăşti că el s-a făcut pricinuitor ca să se spînzure, şi nu tu. Pentru aceasta îţi porunceşte Iisus Hristos, prin mine smeritul, să te duci să locuieşti la marginea pămîntului, pînă cînd va veni sfîrşitul lumii, şi atunci să te pogori împreună cu tovarăşii tăi în iad, care este gătit pentru voi". Şi îndată dracul s-a făcut nevăzut.

După acestea, Sfîntul s-a apropiat de cel mort şi a zis rugăciunea aceasta: "Doamne Dumnezeul meu, Care ai nemăsurată milostivire şi noian nepovestit de îndurare, nu trece cu vederea zidirea mîinilor Tale, ci ca un bun şi iubitor de oameni, caută din Sfînta Ta înălţime şi înviază pe mortul acesta ca să mărească Preasfîntul Tău nume, în vecii vecilor, amin".

Apoi, îndată a înviat mortul şi, căzînd la picioarele Sfîntului, a zis: "Mulţumesc sfinte al lui Dumnezeu, că nu m-ai lăsat pe mine ticălosul în înfricoşatul şi groaznicul foc al iadului, şi te rog să mă povăţuieşti, ca să dobîndesc mîntuirea mea". Atunci Sfîntul i-a zis: "Fiule, de vreme ce ai cercat în noaptea aceasta pedepsele muncii şi ai văzut chinul care îl pricinuiesc păcatele omului, pentru aceasta pocăieşte-te după vrednicie şi plînge-ţi păcatele. Leapădă-te de dînsele, urăşte-le şi hotărăşte-te de astăzi înainte să te îndepărtezi de ele". Dîndu-i canonul cel cuviincios şi povăţuindu-l mult cum să petreacă şi cum să facă lucrurile pocăinţei, l-a slobozit în pace.

Apoi Sfîntul Martin fiind rugat de locuitorii din altă cetate să meargă să-i înveţe cele pentru mîntuirea sufletului, a ieşit din eparhia sa şi s-a dus. Şi pe cale a aflat un alt om mort, pe care îl omorîse un balaur ce era încuibat în acel loc. Sfîntul văzînd pe mort a zis: "Acest rău l-a făcut vrăjmaşul nostru, diavolul". Dar de vreme ce Sfîntul în noaptea aceea a văzut în vedenie că un balaur înfricoşat s-a înălţat pînă la cer şi că, cu rugăciunea pe care a făcut-o el către Dumnezeu a căzut jos la pămînt, pentru aceasta a lăsat drumul şi s-a dus acolo unde era încuibat balaurul, care, cum a văzut pe Sfîntul, s-a înălţat în aer şi s-a făcut ca o boltă, deschizîndu-şi gura ca să-l înghită. Iar Sfîntul a suflat în faţa lui, şi, o minune, a căzut la pămînt şi a murit.

Atunci Sfîntul călcînd pe capul lui, a zis: *Peste aspidă şi vasilisc vei păşi şi vei călca peste leu şi peste balaur*. După aceea s-a dus la cel mort şi, apucîndu-l de mînă, a zis: "Iisus Hristos Care a înviat din morţi şi înviază pe cei morţi, să te învieze pe tine!". Atunci îndată a înviat mortul şi căzînd la picioarele Sfîntului, i-a mulţumit şi l-a rugat să-l facă creştin, căci era închinător la idoli. Iar Sfîntul învăţîndu-l mult, l-a botezat în numele Tatălui, al Fiului şi al Sfîntului Duh, apoi l-a împărtăşit cu Sfintele Taine şi, învăţîndu-l toate tainele creştinătăţii, l-a slobozit cu pace.

După acestea, ducîndu-se în cetatea aceea la care a fost chemat, l-a întîmpinat în drum un biet sărac, care îi cerea milostenie. Făcîndu-i-se milă Sfîntului, a zis către diaconul său - care era rînduit să miluiască pe cei ce aveau lipsă -, ca să-i dea bani cîţi are. Iar diaconul i-a dat numai jumătate din cîţi avea, iar pe ceilalţi i-a oprit ca să-i dea altor săraci. În seara aceea a găzduit la o femeie slujitoare de idoli foarte bogată, care avea locuinţa lîngă drum. Ea, văzînd pe Sfîntul cu sinodia lui, l-a primit cu bucurie şi le-a pus masă îndestulătoare. Dar Sfîntul n-a mîncat nimic, ci se ruga pentru mîntuirea femeii.

La miezul nopţii, femeia s-a dus la Sfîntul, acolo unde se ruga el, şi, căzînd la picioarele lui, l-a rugat să o facă creştină. Căci zicea: "Am văzut în vedenia mea un judecător înfricoşat, şezînd pe un scaun preaînalt, şi o ceată de mulţi ostaşi stînd împrejurul lui, către care se aduceau mulţi osîndiţi legaţi; pe unii dintre dînşii a poruncit să-i arunce în foc, pe alţii să-i muncească cumplit, iar în mijlocul lor stăteam şi eu legată şi tremuram. Unul din ostaşii judecătorului, venind la mine m-a întrebat pentru care pricină sînt legată. Eu i-am răspuns: "Nu ştiu". "Dar ce-mi vei da mie, a zis acela, ca să te izbăvesc pe tine?".

Eu i-am răspuns: "Îţi voi da ţie toate averile mele". El mi-a zis: "Eu nu am trebuinţă de dînsele, ci numai să-mi dai făgăduinţă că te vei face creştină şi te voi izbăvi de legături şi de toate muncile ce ai să pătimeşti, de vei rămîne slujitoare de idoli. Eu i-am făgăduit că mă voi face creştină, numai să mă izbăvesc din mîinile acestui înfricoşat judecător. Acela mi-a zis iarăşi: "Fă jurămînt în numele lui Iisus Hristos". Eu i-am răspuns: "Pe Dumnezeul creştinilor, dacă mă vei izbăvi, mă voi face creştină!". Atunci acela mi-a dezlegat legăturile cu care eram legată şi mi-a dat drumul. Pentru aceea te rog pe tine, sfinte al lui Dumnezeu, să mă faci creştină şi să mă înveţi cele pentru mîntuirea mea, ca să nu cad în mîinile acelui înfricoşat Judecător, Care judecă cu dreptate şi nu caută la daruri, nici la faţa oamenilor.

Auzind Sfîntul acestea, s-a bucurat foarte mult şi catehizînd-o pe dînsa şi pe toţi oamenii casei sale, i-a botezat pe toţi în numele Sfintei Treimi. Apoi întărindu-i pe dînşii în frica lui Dumnezeu şi învăţîndu-i toate cîte erau de nevoie pentru mîntuirea lor, se pregătea să plece. Iar femeia i-a adus un vas de aur de patru litre şi patru sute de galbeni, rugîndu-l ca să-i primească. Sfîntul, ca să nu o mîhnească, i-a primit ca să-i dea la săraci şi rugîndu-se pentru dînsa, a plecat. Apoi a întrebat pe diaconul cîţi bani a dat acelui sărac, care a cerut milostenie.

Diaconul a răspuns: "Două sute de galbeni". "Şi cîţi aveai?" El a răspuns: "Patru sute". Atunci a zis Sfîntul: "Puţin credinciosule, pentru ce nu i-ai dat patru sute, după cum ţi-am spus eu. Tu ai dat două sute săracului şi ai luat de la femeie patru litre de aur şi patru sute de galbeni. Dacă i-ai fi dat acele patru sute, ai fi luat îndoit aur. Deci, iată că ai păgubit pe săraci de patru litre de aur şi patru sute de galbeni, ai păgubit şi pe femeie de plata cea împătrită pe care avea s-o ia de la Dumnezeu, te-ai păgubit şi pe tine de ascultare".

Cînd s-a apropiat de cetatea aceea la care se ducea, se auzeau cîntece, veselii şi jocuri. Sfîntul, stînd, a ascultat mult timp. Apoi, cu multă întristare sufletească suspinînd a zis către cei ce erau de faţă: "Vedeţi cum vrăjmaşul diavol se arată plăcut şi cum meşteşugeşte blestematul amăgirea, ca să piardă multe suflete? Vedeţi cum răpeşte mintea oamenilor de la pomenirea şi aducerea aminte de Dumnezeu, prin cîntece, veselii şi jocuri? Căci mulţi din oameni, lasă cîntările cele duhovniceşti şi se duc singuri, nechemaţi de nimeni, ca să audă cîntecele cele diavoleşti. Avînd psalmii lui David cei preafrumoşi, cuvintele proorocilor şi ale Apostolilor cele de Dumnezeu insuflate şi cîntările Bisericii noastre, lasă aceste ajutoare duhovniceşti şi aleargă la organe şi la cîntece lumeşti, ca să facă voia diavolului".

Zicînd acestea Sfîntul, a văzut o femeie împodobită cu multe podoabe şi împrăştiind mirosuri de aromate. Aceasta stătea în cale şi rîdea cu multă obrăznicie, iar prin semnele ce le făcea, chema pe oameni la păcat. Atunci Sfîntul, umplîndu-se cu totul de lacrimi, a zis către cei ce stăteau de faţă: "Dacă desfrînata aceasta se împodobeşte ca o mireasă spre a amăgi pe oameni ca să-i ducă la pierzare şi ca să facă plăcerea diavolului, cu cît mai vîrtos se cuvine nouă să ne împodobim sufletele noastre cu fapte bune şi să ne păzim neîntinaţi de orice păcat, ca să plăcem lui Iisus Hristos, Mirele nostru, şi aşa să ne învrednicim a ne duce în cămara Lui de nuntă cea nestricăcioasă şi să împărăţim cu Dînsul în veci.

Auzind femeia aceea aceste dumnezeieşti cuvinte, a venit la pocăinţă şi, alergînd, a căzut la picioarele Sfîntului. Apoi, plîngînd cu lacrimi fierbinţi, a zis: "Sfinte al lui Dumnezeu, să nu te întorci de la mine ticăloasa şi netrebnica şi să mă laşi în tina cea necurată a fărădelegilor mele; te rog pe tine eu, nevrednica de viaţă, de vreme ce sînt împovărată de o mulţime de păcate şi vinovată de munca cea veşnică şi de toate înfricoşatele pedepse ale iadului, fie-ţi milă de mine păcătoasa şi deznădăjduita şi mîntuieşte-mă!"

Sfîntul, auzind acestea, a plîns şi el şi toţi cîţi erau acolo de faţă. Apoi, ridicînd-o de la pămînt, a zis către dînsa: "Să ai nădejde, o, femeie, şi să nu te deznădăjduieşti; căci mila lui Dumnezeu, Iubitorul de oameni, este nemărginită, şi-L voi ruga fierbinte pentru mîntuirea ta. Dar şi tu să te pocăieşti din tot sufletul şi din inima ta, şi-ţi făgăduiesc că te va primi mult-înduratul Dumnezeu, ca pe fiul cel desfrînat şi ca pe păcătoasa din Evanghelie, şi-ţi va tămădui toate rănile sufletului tău, ca un vindecător al sufletelor şi al trupurilor noastre". Astfel, cu învăţătura dumnezeieştilor lui cuvinte, a adus-o întru atîta umilinţă şi pocăinţă desăvîrşită, încît, nu numai că s-a întors, dar a şi urît păcatele sale.

Deci, lepădîndu-se de lume şi mărturisind Sfîntului toate păcatele sale şi fiind povăţuită de dînsul, a împărţit săracilor averea, şi s-a închis într-o chilie mică, unde plîngea şi se tînguia pentru păcatele sale, zicînd acestea: "Cîte izvoare, cîte rîuri vor putea să-mi spele necurăţiile cele multe şi cîte lacrimi îmi trebuie a milostivi pe Dumnezeu, Dreptul Judecător, pentru atîtea şi atîtea fărădelegi pe care le-am săvîrşit?

Apoi, punîndu-şi cenuşă, şi îmbrăcîndu-se cu sac, ruga pe Dumnezeu cu lacrimi astfel: "Dumnezeule, milostiveşte-Te spre mine păcătoasa şi să nu mă pierzi după fărădelegile mele, Stăpîne, nici să mă duci în adîncul iadului, pentru păcatele mele. Ci, ca un Bun şi Iubitor de oameni, mîntuieşte-mă cu noianul milei Tale, că Tu eşti Cel ce ridici păcatele lumii".

Atîta pocăinţă a făcut fericita Zoe - căci acesta era numele ei -, încît nu a încetat nicidecum a se nevoi cu posturi, cu privegheri, cu plecări de genunchi, cu rugăciuni, cu plînsete necontenite, în timp de doisprezece ani întregi. Astfel, cu pilda faptei bune, ea a adus pe mulţi la pocăinţă. Pentru aceea şi Domnul Cel mult milostiv, primind curata şi adevărata ei pocăinţă, nu numai că i-a iertat păcatele, ci i-a dăruit şi dar de tămăduiri; căci prin rugăciunile ei a tămăduit pe mulţi bolnavi de felurite boli. Aşa petrecînd Sfînta Zoe, s-a odihnit în Domnul.

Tot timpul cît a petrecut Sfîntul Martin în acea cetate, n-a încetat a semăna totdeauna sămînţa dumnezeiescului cuvînt, mai ales în inimile cele înţelenite şi sălbăticite ale cetăţenilor. Ajutîndu-i dumnezeiescul dar, a făcut multe şi mari fapte. Pentru că pe cei sălbatici i-a domesticit, pe cei mînioşi i-a îmblînzit, pe cei neînduraţi şi nemilostivi i-a făcut înduraţi şi milostivi, pe cei beţivi şi desfrînaţi i-a înţelepţit, pe cei necucernici i-a făcut cucernici, pe cei neînvăţaţi întru cele dumnezeieşti i-a învăţat şi i-a făcut să alerge la sfintele slujbe. Astfel, în scurt timp, pe toţi păcătoşii i-a adus la pocăinţă şi la îndreptare. După aceea s-a întors în eparhia sa, bucurîndu-se şi binecuvîntînd pe Dumnezeu.

Într-una din zile, trecînd Sfîntul printr-o cetate, a văzut un sărac pe care îl schingiuiau datornicii pentru trei sute de galbeni cu care era dator şi nu avea să-i dea. Făcîndu-i-se milă Sfîntului de acesta, a rugat pe creditorii săi să se îndure şi să mai aştepte pe sărac că-şi va plăti toată datoria; iar ei nu voiau nicidecum. Pentru aceea, Sfîntul, înălţîndu-şi mîinile şi ochii săi la cer, a zis: "Doamne, Cela ce ai plouat din cer mană în pustie şi ai hrănit pe poporul Tău patruzeci de ani şi prin apostolul Tău Petru ai scos statirul (banul)

din gura peştelui, trimite şi acum dintru înălţime datoria săracului, spre slava Preasfîntului Tău nume. Că Tu eşti Dumnezeu singur preaslăvit şi minunat în toată lumea şi Ţie se cuvine slava în veci. Amin".

Atunci, o, minune! Îndată s-a pogorît un porumbel şi a şezut pe umărul cel drept al Sfîntului şi, prinzîndu-l cu mîna, s-a prefăcut porumbelul tot în aur. Apoi, luîndu-l Sfîntul, l-a dus la un argintar şi i-a zis: "Primeşte porumbelul acesta ca amanet şi împrumută-mă cu trei sute de galbeni, iar mîine ţi-i voi da". Argintarul minunîndu-se de îndemînarea şi priceperea meşterului care l-a lucrat, i-a dat trei sute de galbeni cu bucurie, nădăjduind că-l va stăpîni de tot. Iar Sfîntul, luînd banii, i-a dat împrumutătorului aceluia şi a scăpat pe sărac de datorie.

A doua zi au venit la Sfîntul nişte creştini din locuri depărtate şi, folosindu-se de cuvintele lui cele de Dumnezeu insuflate, i-au adus mulţi bani ca milostenie, pe care, primindu-i cu veselie, el i-a povăţuit precum se cădea, spre toate cele de trebuinţă pentru mîntuire. Apoi, rugîndu-se pentru dînşii, i-a slobozit în pace. Şi îndată, ducîndu-se la argintar, a zis: "Ia-ţi, fiule, cele trei sute de galbeni şi încă alţi treizeci, pentru facerea de bine care mi-ai făcut, şi dă-mi amanetul". Iar argintarul, mîhnindu-se, a luat banii şi i-a dat porumbelul cel de aur, pe care luîndu-l Sfîntul şi înălţîndu-şi ochii la cer, a zis: "Mulţumesc Ţie, Doamne, că ai auzit rugăciunea mea!" După aceea a zis către porumbel: "Du-te şi tu, pasăre, în cuibul tău". Şi îndată a zburat porumbelul din mîinile lui. Argintarul, văzînd această preaslăvită minune, a căzut la picioarele Sfîntului şi a cerut să primească cele trei sute treizeci de galbeni ca să-i dea la săraci, zicînd: "Destul îmi este mie, sfinte al lui Dumnezeu, că m-am învrednicit a vedea această mare şi preaslăvită minune". Iar Sfîntul, primindu-i, s-a rugat pentru dînsul, zicînd: "Domnul să te miluiască pe tine, fiule, în ziua judecăţii!"

După acestea Sfîntul, ducîndu-se într-o cetate în care erau mulţi elini, ca să-i înveţe şi să-i aducă la cunoştinţa de Dumnezeu, a aflat în cale pe un elin care stătea lîngă asinul său ce murise. Iar acela cugeta în mintea sa că în deşert propovăduiesc creştinii cum că au să învieze morţii. Căci omul care moare şi i se strică trupul în pămînt, cum este cu putinţă să învieze?

Şi apropiindu-se Sfîntul de dînsul, a zis: "Pentru ce gîndeşti, prietene, că morţii nu vor învia?" Iar slujitorul de idoli i-a zis: "Cum este cu putinţă să învieze aceia care au murit şi au putrezit în mormînt şi s-au făcut ţărînă?" Sfîntul a zis: "La Dumnezeu toate sînt cu putinţă şi nici un lucru nu-I este Lui cu neputinţă!" Atunci slujitorul de idoli a zis: "Dacă îmi vei învia asinul acesta, voi crede şi eu că morţii vor învia. Pentru că Cel ce poate învia dobitocul acesta, poate să învieze şi morţii".

Sfîntul a zis către dînsul: "Dumnezeu nu are să învieze dobitoacele cele necuvîntătoare, căci acelea nu merg la judecată, şi deci, nu vor învia; ci pe oamenii cei cuvîntători îi va învia, căci are să-i judece şi să le ceară socoteală pentru lucrurile cele bune sau pentru cele rele ce au săvîrşit şi să răsplătească fiecăruia după faptele lui". Iar elinul a zis: "Cine

este Dumnezeul acela, Care, precum zici, va face acestea?" Sfîntul a zis: "Iisus Hristos, Fiul lui Dumnezeu, Care S-a răstignit pentru mîntuirea oamenilor".

Păgînul a zis: "De ce n-a răsplătit acelora care I-au făcut rău?" Iar Sfîntul a zis: "Nu le-a răsplătit îndată, căci a aşteptat pocăinţa lor, pentru bunătatea şi îndelunga Lui răbdare cea desăvîrşită. Însă are să le răsplătească în viitor". Atunci slujitorul de idoli a zis: "Nu este nevoie să vorbim aşa multe. Dacă vei învia asinul acesta, voi crede cele zise de tine". Sfîntul, înălţîndu-şi mîinile spre cer, a rostit rugăciunea aceasta: "Doamne Dumnezeul meu, Cela ce Te-ai făcut pricinuitorul mîntuirii tuturor oamenilor, înviază şi vita aceasta, spre întoarcerea şi cunoştinţa omului acestuia, că prin minunea aceasta va cunoaşte Atotputernicia Ta şi va crede întru Tine".

Cum a zis Sfîntul aceasta, a înviat asinul şi a început a umbla. Iar păgînul văzînd această preaslăvită minune, a căzut la picioarele Sfîntului şi a zis: "Acum am cunoscut că Acesta este Dumnezeu adevărat şi Atotputernic; deci, te rog pe tine, robule al lui Dumnezeu, să mi-L arăţi pe El, ca să-I aud glasul şi să cred întru Dînsul". Iar Sfîntul a zis către dînsul: "Cel ce ne ascultă pe noi, smeriţii Lui robi, pe Hristos Îl ascultă. Căci Dumnezeu nu se vede de nimeni cu ochi trupeşti, ci cu cei sufleteşti se pricepe, cu mintea şi cu înţelepciunea. Pentru aceea şi tu, fiule, dacă doreşti să-L vezi, crede în El, şi-L vei vedea cu ochii tăi cei înţelegători, şi vei trăi în veci". Atunci acela a zis: "Rogu-te pe tine, stăpîne sfinte, să mergi în cetatea noastră ca să ne povăţuieşti la calea adevărului".

Deci, avînd şi Sfîntul acelaşi scop, s-a dus în latura aceea, împreună cu dînsul şi cu asinul cel înviat. Pe acesta văzîndu-l slujitorii de idoli, şi înştiinţîndu-se că l-a înviat Sfîntul, în numele lui Iisus Hristos, pe lîngă acestea auzind şi cuvîntul lui Dumnezeu pe care îl propovăduia Sfîntul, au crezut în Hristos pînă la o mie de bărbaţi, afară de femei şi de copii. Apoi, învăţîndu-i Sfîntul, i-a botezat în numele Tatălui şi al Fiului şi al Sfîntului Duh.

Petrecînd Sfîntul Martin acolo multe zile, îi învăţa în fiecare zi pînă cînd au crezut şi ceilalţi slujitori de idoli şi s-au botezat şi ei, împreună cu femeile şi cu copiii lor, în numele Sfintei Treimi. După acestea, Sfîntul, învăţîndu-i despre moarte, despre înviere şi judecata ce va să fie, despre muncă şi veşnicile bunătăţi ale împărăţiei cerurilor -, i-a întărit în credinţa lui Hristos, şi aşa s-a întors la episcopia sa, slăvind pe Dumnezeu.

În vremea morţii lui, Sfîntul Martin a făcut şi o altă minune, cu care a pricinuit mare bucurie şi mîngîiere eparhioţilor săi. Căci, fiind mare secetă în ţinutul lor, încît toţi erau în mare nedumerire şi mîhnire, chemîndu-i pe dînşii Sfîntul, după ce le-a poruncit multe şi i-a sfătuit precum se cădea, le-a zis: "Să nu vă mîhniţi fiii mei, căci dimineaţă va trimite vouă Domnul ploaie, după cum doriţi". După aceea, făcînd rugăciune către Dumnezeu şi încredinţîndu-i pe dînşii sub acoperămîntul Lui, a adormit întru Domnul, în a zecea zi a lunii noiembrie.

Atunci s-au adunat din eparhiile vecine toţi episcopii şi preoţii, împreună cu tot clerul şi creştinii, şi, făcînd priveghere toată noaptea, dimineaţa au ridicat sfintele moaşte, pe

care, ducîndu-le cu lumînări, cu tămîieri şi cu cîntări de psalmi afară din cetate, departe de o milă, le-au îngropat într-o biserică mucenicească. Apoi, cînd s-au întors înapoi, s-a umplut cerul de nori, şi au început fulgere şi tunete şi a plouat mult în locul acela, precum le-a făgăduit Sfîntul. Iar de atunci pînă astăzi, se săvîrşesc la mormîntul lui multe tămăduiri, celor care vin la dînsul cu credinţă, întru slava lui Dumnezeu, Căruia se cuvine închinăciune în veci. Amin!

Pătimirea Sfîntului Marelui Mucenic Mina
(11 noiembrie)

Sfîntul Mucenic Mina era egiptean de neam iar cu credinţa creştin şi cu slujba ostaş, fiind sub stăpînirea tribunului Fermilian în Mitropolia Cotuanului. Atunci împărăţeau Diocleţian şi Maximian, împăraţi păgîni care au dat poruncă în toate părţile ca, creştinii care nu se vor închina idolilor, să fie munciţi şi omorîţi toţi; încît credincioşii pretutindeni erau siliţi spre jertfe idoleşti.

Atunci fericitul Mina, nerăbdînd să vadă nevoia aceea, nici voind să privească cum se cinstesc idolii cei fără de suflet, şi-a lăsat ostăşia şi s-a dus în munte în pustie, mai bine voind a vieţui cu fiarele decît cu poporul care nu cunoaşte pe Dumnezeu. Şi umbla din loc în loc prin munţi şi prin pustietăţi, învăţînd Legea Domnului, iar cu postul şi cu rugăciunea curăţindu-şi sufletul său, slujea ziua şi noaptea adevăratului Dumnezeu. Apoi trecînd multă vreme, s-a făcut un mare praznic idolesc în cetatea Cotuanului, la care adunîndu-se mulţime de popor păgînesc, se făceau diferite jocuri şi privelişti, alergări de cai şi lupte în cinstea necuraţilor zei, la care privelişte privea toată cetatea cu luare aminte, de pe locuri înalte.

Acel praznic, văzîndu-l Sfîntul Mina mai înainte cu duhul, s-a aprins de rîvnă după Dumnezeu, şi lăsînd munţii şi pustietatea, a venit în cetate şi în mijlocul priveliştii a stat la un loc înalt, unde putea fi văzut de toţi, şi a strigat cu glas tare: "Venit-am către cei ce nu mă caută pe mine, arătatu-m-am celor ce nu întrebau de mine". Acestea strigînd sfîntul, toţi cei de la privelişte şi-au întors ochii spre dînsul şi tăcînd se mirau de îndrăzneala lui. Acolo se afla şi Piros, ighemonul cetăţii.

Acela îndată a poruncit să prindă pe sfîntul şi, aducîndu-l, l-a întrebat: "Cine eşti tu?" Iar Sfîntul Mina a strigat în auzul a tot poporul, zicînd: "Eu sînt robul lui Iisus Hristos, Care împărăţeşte în cer şi pe pămînt". Şi iar l-a întrebat ighemonul: "Străin eşti sau eşti locuitor de aici? Şi cum ai îndrăzneala aceasta să strigi astfel în mijlocul priveliştii?" Iar sfîntul nerăspunzînd la cuvintele lui, unul din ostaşii cei ce stăteau înainte l-a cunoscut pe dînsul şi a zis: "Cu adevărat, acesta este Mina ostaşul care era sub stăpînirea tribunului Fermilian".

Iar ighemonul a zis: "Oare ostaş ai fost, precum grăiesc aceştia despre tine?" Sfîntul a răspuns: "Aşa este, ostaş am fost şi petreceam în cetatea aceasta; dar, văzînd fărădelegile poporului celui amăgit de diavoli care se închină idolilor iar nu lui Dumnezeu, pentru aceea am lepădat slujba ostăşească şi am ieşit din cetate, ca să nu fiu părtaş fărădelegii şi pieirii lor; şi am umblat pînă acum prin locuri pustii, fugind de oamenii cei necredincioşi şi vrăjmaşi Dumnezeului meu. Iar acum auzind de praznicul vostru cel necurat, am rîvnit după Dumnezeul meu şi am venit să mustru orbirea voastră şi să mărturisesc pe Unul, adevăratul Dumnezeu, Care a zidit cerul şi pămîntul cu cuvîntul Său şi ţine toată lumea". Auzind acestea ighemonul, a poruncit să ducă pe sfîntul în temniţă şi să-l păzească pînă a doua zi. Iar el, toată ziua aceea s-a îndeletnicit cu prăznuirea şi cu priveliştea.

A doua zi a şezut ighemonul la judecată şi scoţînd din temniţă pe Sfîntul Mina, în toate chipurile voia să-l înduplece pe el la închinăciunea idolească, făgăduindu-i daruri şi cu munci îngrozindu-l. Dar de vreme ce nu a putut să-l înduplece cu cuvintele sale la credinţa cea idolească, a început a-l sili. Şi dezbrăcîndu-l şi întinzîndu-l la pămînt patru ostaşi, a poruncit să-l bată fără cruţare cu vine de bou, încît curgeau şiroaie de sînge din rănile lui. Iar un oarecare dintre cei ce stăteau acolo, cu numele Pigasie, a zis către sfîntul: "Miluieşte-te pe tine, omule, şi te supune poruncii ighemonului, mai înainte, pînă nu va fi zdrobit trupul tău de răni. Eu te sfătuiesc, apropie-te de zei, numai pînă la o vreme, ca să te izbăveşti de muncile acestea; iar pe urmă iarăşi vei sluji Dumnezeului tău. Vei aduce o dată jertfă idolilor şi puţină vreme vei sluji lor, ca să scapi de cumplitele munci".

Sfîntul a răspuns cu asprime: "Du-te de la mine, lucrătorule al fărădelegii, căci eu am jertfit şi încă voi jertfi jertfă de laudă Dumnezeului meu, Care-mi dă ajutorul Său şi mă întăreşte în răbdare, încît muncile acestea mai mult mi se par uşurare decît cumplită muncă". Mirîndu-se muncitorul de răbdarea aceasta, a poruncit să pună asupra lui mai multe munci. Deci, sfîntul a fost spînzurat pe lemn şi cu unghii de fier strujit, iar muncitorul, batjocorindu-l, zicea: "Oare simţi vreun fel de dureri, Mina? Oare îţi plac muncile? Voieşti să-ţi mai îndulcesc această dulceaţă?"

Iar mucenicul, deşi pătimea, a răspuns ighemonului: "Nu mă vei birui muncitorule cu muncile acestea de scurtă vreme, pentru că-mi stau înainte ostaşii Impăratului ceresc care îmi ajută şi pe care tu nu-i vezi". Iar ighemonul a poruncit slugilor să muncească mai aspru pe sfîntul şi zicea: "Nu mărturisi aici alt împărat afară de împăraţii romanilor". Iar mucenicul răspundea: "Dacă aţi fi cunoscut voi pe adevăratul Împărat, nu aţi fi hulit pe Cel mărturisit de mine; pentru că Acela este cu adevărat Impărat al cerului şi al pămîntului şi nu este altul afară de Dînsul. Iar voi, neştiindu-L pe El, Il huliţi şi-L asemănaţi cu împăraţii voştri cei muritori, cărora Cel de sus le-a dat cinstea cea împărătească şi stăpînirea, Însuşi fiind Domn a toată făptura".

Ighemonul a zis către dînsul: "Cine este Acela Care dă stăpînire împăraţilor şi stăpîneşte peste toţi?" Mucenicul a răspuns: "Iisus Hristos, Fiul lui Dumnezeu, Care totdeauna viază, Căruia toate I se supun, cele din cer şi cele de pe pămînt. Acela este Care aşează în scaune pe împăraţi şi le dă stăpînire". Muncitorul a zis: "Oare nu ştii că împăraţii

romanilor se mînie asupra tuturor celor care mărturisesc numele lui Hristos şi au poruncit să-i omoare pe dînşii?"

Răspuns-a mucenicul: "Domnul a împărăţit, să se mînie popoarele. Dacă împăraţii voştri se mînie asupra lui Hristos şi asupra creştinilor care mărturisesc numele Lui, ce-mi pasă mie? Eu de acea mînie nu ţin seama, fiind rob al Hristosului meu. Numai de aceasta am grijă, ca să petrec în mărturisirea Preasfîntului Său Nume pînă la moarte şi să mă îndulcesc de dragostea Lui, de care cine mă va putea despărţi? Necazul sau strîmtorarea, sau prigoana, sau foamea, sau nevoia, sau sabia? Nimic nu mă va despărţi pe mine de dragostea lui Hristos!"

După aceasta muncitorul a poruncit să frece rănile lui cu petece de păr. Şi acestea făcîndu-se, mucenicul zicea: "Acum mă dezbrac de haina cea de piele şi mă îmbrac cu veşmîntul mîntuirii". Apoi a poruncit muncitorul să-l ardă pe sfînt cu făclii aprinse şi a fost ars tot trupul lui, iar el tăcea. Şi l-a întrebat pe el ighemonul: "Oare nu simţi focul, Mina?" Sfîntul a răspuns: "Dumnezeul nostru pentru Care pătimesc, este foc mistuitor şi-mi ajută mie şi pentru aceea nu bag în seamă focul acesta cu care mă ardeţi şi nu mă tem de muncile voastre cele de multe feluri. Pentru că îmi aduc aminte de cuvintele Domnului meu din Evanghelie: *Nu vă temeţi de cei ce ucid trupul, căci sufletul nu pot să-l ucidă*".

Zis-a lui ighemonul: "Cum grăieşti tu acestea, căci ai petrecut toţi anii vieţii tale în oaste şi ştii carte?" Sfîntul a răspuns: "Domnul nostru Iisus Hristos a zis nouă: Cînd veţi fi duşi înaintea împăraţilor şi a domnilor pentru Mine, nu vă îngrijiţi cum sau ce veţi grăi, că vi se va da în acel ceas gură şi înţelepciune cu care veţi grăi". Iar ighemonul a întrebat: "De unde a ştiut Hristosul vostru că veţi pătimi pentru Dînsul unele ca acestea?"

Sfîntul a răspuns: "De vreme ce este Dumnezeu adevărat, apoi este şi înainte-văzător. El a ştiut şi ştie toate cele ce vor fi şi mai înainte de a se face oarecare lucruri; toate sînt ştiute de El, şi chiar şi gîndurile noastre le cunoaşte". Iar ighemonul neştiind ce să spună împotriva acestora, a zis către sfîntul: "Mina, lasă cuvîntarea cea multă şi alege una din două: sau fii al nostru, ca să nu te muncim mai mult, sau fii al lui Hristos, ca să te pierdem odată".

Sfîntul a răspuns cu mare glas: "Al lui Hristos am fost, sînt şi voi fi!" Iar ighemonul a zis: "Dacă voieşti, te voi lăsa două sau trei zile ca să te gîndeşti bine şi să ne dai răspunsul cel de pe urmă". Sfîntul a răspuns: "Nu două sau trei zile au trecut de cînd sînt creştin, şi n-am cugetat niciodată să mă lepăd de Dumnezeul meu. Deci nu se cade mai mult a gîndi, nici a nădăjdui ighemoane altceva a auzi de la mine, decît numai acest răspuns de pe urmă: de Dumnezeul meu nu mă voi lepăda şi idolilor voştri nu voi jertfi, nici nu voi pleca genunchiul meu înaintea celor fără de suflet".

Atunci ighemonul, mîniindu-se mai mult, a poruncit să aştearnă pe pămînt cîrlige şi multe cuie de fier şi peste acelea să tîrască legat pe Sfîntul Mina. Iar el, ca şi cînd ar fi fost tras pe nişte flori, mai cu îndrăzneală defăima pe zei şi nebunia poporului celui înşelat de

diavoli. Iar ighemonul a poruncit să-l bată cu vergi de plumb şi a fost muncit astfel mult timp. Iar unul din ostaşii care erau acolo, anume Iliodor, a zis către muncitorul: "Stăpîne ighemoane, nu este tăinuit luminării tale cum că neamul creştinesc este nepriceput şi nu bagă seama de munci, ca şi o piatră sau lemn fără suflet, iar moartea o socotesc ca pe o băutură dulce. Deci, nu te osteni mai mult, ci porunceşte mai degrabă a sfîrşi pe acest creştin împietrit".

Îndată ighemonul a dat această hotărîre asupra sfîntului: "Pe Mina, ostaşul cel rău, care a căzut în credinţa creştinească, iar porunca împărătească nu a vrut s-o asculte, nici a voit să jertfească zeilor, poruncim să se taie cu sabia, şi trupul lui să fie ars în foc înaintea tuturor". Deci, luînd ostaşii pe Sfîntul Mucenic Mina, l-au dus după cetate şi i-au tăiat capul; apoi aprinzînd un foc mare au aruncat într-însul sfîntul trup mucenicesc. Iar oarecare dintre credincioşi, după ce s-a stins focul, au venit acolo şi au apucat părţi din moaştele sfîntului care rămăseseră din foc. Învelindu-le în pînză curată, le-au uns cu aromate, iar după puţină vreme le-au dus în patria lui şi le-au pus la loc cinstit, pe care loc mai pe urmă au zidit şi o biserică în numele lui; şi multe minuni se săvîrşeau într-însa cu rugăciunile sfîntului.

Povestirea lui Timotei, Arhiepiscopul Alexandriei, despre minunile Sfîntului şi Marelui Mucenic Mina
(11 noiembrie)

După moartea păgînilor şi urîtorilor de Dumnezeu împăraţi ai Romei, împărăţind dreptcredinciosul împărat Constantin cel Mare, şi credinţa în Domnul nostru Iisus Hristos sporind, atunci oarecare iubitori de Hristos din cetatea Alexandriei, căutînd moaştele Sfîntului şi slăvitului Mucenic al lui Hristos Mina, au zidit o biserică în numele lui. În aceeaşi vreme un negustor bine credincios din pămîntul Isauriei, venind în Alexandria după neguţătorie, a auzit de minunile şi de tămăduirile cele multe ce se făceau în Biserica Sfîntului Mina şi a zis întru sine: "Mă voi duce dar şi eu şi mă voi închina cinstitelor moaşte ale Sfîntului Mucenic şi voi duce un dar în biserica lui, ca Dumnezeu să-mi fie milostiv, prin rugăciunile răbdătorului Său de chinuri".

Deci, sculîndu-se, a plecat luînd cu sine o pungă plină cu galbeni. Şi venind la un iezer format de revărsarea mării, a aflat o trecătoare şi a venit la locul ce se zicea Locsonita. Acolo, ieşind la ţărm, îşi căuta loc unde să se odihnească peste noapte, că era seară. Aflînd o casă, a zis gazdei: "Prietene, fie-ţi milă şi mă primeşte în casa ta, ca să rămîn aici, fiindcă a apus soarele şi mă tem a merge singur pe cale şi nici n-am tovarăş să călătorească cu mine". Iar cel cu casa a zis: "Intră, frate, şi rămîi aici pînă ce se va face ziuă".

Deci, intrînd oaspetele în casă, s-a culcat şi a adormit. Iar cel cu casa, văzînd la oaspete punga cu galbeni, a rîvnit spre dînsa şi îndemnat fiind de diavolul, a gîndit să ucidă pe

oaspetele său ca să ia aurul. El s-a sculat la miezul nopţii şi l-a sugrumat cu mîinile; apoi, tăindu-l bucăţi, a pus acestea într-o coşniţă pe care a ascuns-o în cămara sa cea mai ascunsă, căutînd după aceea un loc foarte retras unde să îngroape pe cel ucis.

Aşa cugetînd acela, s-a arătat Mucenicul lui Hristos Mina, şezînd pe cal, venind ca un ostaş de la împăratul şi, intrînd pe uşă în casa ucigaşului, întrebă despre oaspetele cel ucis. Iar ucigaşul a zis către dînsul: "Nu ştiu ce spui, stăpîne, n-a fost la mine nimeni". Iar sfîntul, pogorîndu-se de pe cal, a intrat în casa cea ascunsă, şi aflînd coşniţa a tras-o afară şi a zis către ucigaş: "Ce este aceasta?" Iar el înfricoşîndu-se, s-a aruncat la picioarele sfîntului. Apoi sfîntul, alcătuind bucăţile celui tăiat şi rugîndu-se, a înviat pe cel mort. După aceea a zis către dînsul: "Dă slavă lui Dumnezeu!"

Iar el, sculîndu-se ca din somn şi cunoscînd ce a pătimit de la cel cu casa, a preamărit pe Dumnezeu, mulţumind şi închinîndu-se ostaşului care se arătase. Apoi sfîntul, luînd aurul de la ucigaş, l-a dat omului celui înviat şi a zis: "Mergi în calea ta cu pace!" După aceea, întorcîndu-se către ucigaş, l-a certat pe dînsul şi l-a bătut, iar acela cerea iertare. Sfîntul dîndu-i iertare şi rugîndu-se pentru dînsul, a încălecat pe cal şi s-a făcut nevăzut de la ochii lui.

Era în Alexandria un om cu numele Eutropie. Acesta s-a făgăduit să dea Bisericii Sfîntului Mina un vas de argint. Deci, chemînd pe argintar, i-a poruncit să-i facă două vase; unul cu numele sfîntului şi să scrie pe dînsul cuvintele: "Vasul Sfîntului Mare Mucenic Mina", iar pe celălalt numele lui şi să scrie pe dînsul aşa: "Vasul lui Eutropie, cetăţeanul Alexandriei". Iar argintarul, cînd a săvîrşit amîndouă vasele, al Sfîntului Mina a ieşit mai frumos decît celălalt. Iar Eutropie, cînd era odată pe mare şi se ospăta dintr-însele, văzînd vasul cel făcut pe numele Sfîntului Mina mai frumos decît cel făcut pe numele lui, nu voia să-l mai dea sfîntului, ci a poruncit slugii sale să pună într-însul bucate, iar pe cel cu numele său să-l trimită la Biserica Sfîntului Mina.

După ce s-a sfîrşit masa, a luat sluga vasul mucenicului şi mergînd la marginea corăbiei a început a-l spăla în mare. Şi spălîndu-l, a căzut asupra lui o spaimă, căci a văzut un om ieşind din mare, care răpind vasul din mîna lui, s-a făcut nevăzut. Iar sluga, tremurînd de frică, s-a aruncat în mare după vas. Acestea văzînd stăpînul lui, s-a spăimîntat şi plîngînd zicea: "Vai mie, ticălosul, pentru ce am oprit vasul sfîntului, căci am pierdut şi pe rob şi vasul. Dar Tu, Doamne Dumnezeul meu, nu Te mînia pînă în sfîrşit şi fă milă cu sluga mea, că iată, dau făgăduinţă că dacă voi afla măcar trupul slugii mele, apoi voi face alt vas ca acela, pe care-l voi da plăcutului Tău, Sfîntul Mina, sau voi da preţul vasului pierdut la biserica sfîntului".

Apoi ajungînd corabia la ţărm, a ieşit Eutropie la uscat şi se uita pe marginea mării, voind să vadă trupul slugii aruncat de mare, ca să-l îngroape pe el. Şi luînd aminte cu sîrguinţă, a văzut pe slugă cu vasul ieşind din mare şi, înspăimîntîndu-se, a zis cu mare glas: "Slavă lui Dumnezeu. O, cu adevărat, mare este Sfîntul Mina!" Apoi au ieşit toţi din corabie şi văzînd pe slugă ţinînd vasul, s-au mirat şi slăveau pe Dumnezeu. După aceea l-au întrebat

pe el cum a rămas viu în mare şi cum a ieşit sănătos. Iar el le-a spus, zicînd: "Cînd m-am aruncat în mare, un bărbat slăvit împreună cu alţi doi, m-au apucat şi au călătorit pînă aici împreună cu mine, ieri şi astăzi". Eutropie luînd pe slugă şi vasul, s-a dus la biserica Sfîntului Mina şi, închinîndu-se, a lăsat vasul cel făgăduit sfîntului şi s-a dus, mulţumind lui Dumnezeu şi preamărind pe plăcutul Său, pe Sfîntul Mina.

O femeie oarecare cu numele Sofia, din părţile Fecozaliei, mergea la Sfîntul Mina să se închine. Şi a întîmpinat-o un ostaş, pe cînd mergea pe cale şi poftind-o pe dînsa, voia să o silească la desfrînare. Iar ea, împotrivindu-se, chema în ajutor pe Sfîntul Mucenic Mina, care n-a trecut-o cu vederea, ci şi pe siluitor l-a certat şi pe femeie a păzit-o nevătămată. Pentru că ostaşul acela legînd calul de piciorul său cel drept, voia să siluiască pe femeie.

Iar calul sălbăticindu-se, nu numai că a apărat pe femeie, ci şi pe stăpînul nelegiuit l-a tîrît pînă la Biserica Sfîntului Mina, nechezînd şi sforăind, încît a scos pe mulţi ca să-l vadă, căci era praznic şi se adunase mulţime de popor la biserică. Ostaşul acela, văzînd adunare de bărbaţi, iar calul tot speriat şi că nimeni nu poate să-l ajute, s-a temut ca să nu pătimească de la cal ceva mai rău; deci, fără de ruşine şi-a vădit fărădelegea sa, mărturisind-o înaintea tuturor. Atunci îndată a stat calul şi s-a făcut blînd, iar ostaşul, intrînd în biserică, a căzut în genunchi, rugîndu-se şi cerînd iertare pentru greşeala sa.

Un şchiop şi o femeie mută şedeau lîngă biserica sfîntului, împreună cu alţii mulţi, pentru tămăduire. Iar la miezul nopţii, cînd dormeau toţi, sfîntul s-a arătat ologului şi i-a zis: "Apropie-te încetişor de femeia cea mută şi o atinge pe dînsa la picior". Iar şchiopul a zis: "Sfinte al lui Dumnezeu, oare desfrînat sînt eu, de-mi porunceşti aceasta?" Iar sfîntul i-a zis şi a doua oară şi a treia oară: "Dacă nu vei face aceasta, nu te vei tămădui". Iar ologul s-a tîrît, după porunca sfîntului şi a atins-o pe cea mută la picior; iar ea deşteptîndu-se, a început a striga, supărîndu-se asupra şchiopului, care temîndu-se de ea, s-a sculat şi sărind, a fugit. Apoi au cunoscut amîndoi vindecarea lor, că şi femeia cea mută a vorbit şi omul cel olog a sărit ca cerbul; şi au dat mulţumire lui Dumnezeu şi Sfîntului Mucenic Mina.

Un evreu oarecare avea ca prieten un creştin. Deci, ducîndu-se evreul într-un loc departe, a dat prietenului său spre păstrare o lădiţă cu o mie de galbeni. Apoi evreul zăbovind cîtăva vreme în acea latură, creştinul a gîndit în inima sa să nu-i mai dea înapoi galbenii cînd se va întoarce, ci să-i tăinuiască, ceea ce a şi făcut. Venind evreul, a cerut de la creştin să-i dea galbenii ce i-a încredinţat spre păstrare. Iar creştinul a tăgăduit, zicînd: "Nu ştiu ce vorbeşti, căci nu mi-ai dat nimic".

Evreul, auzind aceasta, s-a mîhnit şi s-a deznădăjduit de aurul său, dar a zis creştinului: "Frate, nimeni nu ştie de aceasta, numai Unul Dumnezeu şi dacă tăgăduieşti aurul cel dat ţie spre păstrare zicînd că nu l-ai primit, apoi spune cu jurămînt. Deci, să mergem la biserica Sfîntului Mina şi acolo jură-te că n-ai luat de la mine lădiţa cu o mie de galbeni".

Şi au mers amîndoi împreună şi creştinul s-a jurat înaintea lui Dumnezeu că n-a luat de la evreu aurul în păstrare. După sfîrşitul jurămîntului, au ieşit amîndoi din biserică şi cînd au încălecat pe caii lor, a început calul creştinului a se speria încît nu mai era cu putinţă a-l ţine; căci rupînd frîul, a fugit şi a aruncat la pămînt pe stăpînul său. Căzînd creştinul de pe cal, i-a ieşit inelul din deget şi o cheie din buzunar. Apoi, sculîndu-se, a prins calul şi l-a îmblînzit şi încălecînd, iarăşi mergea împreună cu evreul.

Ajungînd la un loc, a zis creştinul către evreu: "Prietene, iată locul este frumos, să descălecăm de pe cal ca să mîncăm". Şi descălecînd, au slobozit caii ca să pască, iar ei au început a se ospăta. După puţin, creştinul a văzut pe sluga sa că venise şi stătea înaintea lui ţinînd în mînă lădiţa evreului, iar în cealaltă, inelul căzut din degetul lui şi cheia; şi văzîndu-l, s-a spăimîntat. Apoi a zis către slugă: "Ce este aceasta?" Sluga a zis: "Un ostaş înfricoşat, călare, a venit la stăpîna mea şi i-a dat cheia şi cu inelul şi a zis către dînsa: "Trimite în grabă lădiţa evreului, ca să nu cadă bărbatul tău în primejdie. Deci, mi-a dat mie acestea ca să ţi le aduc precum mi-a poruncit".

Evreul văzînd, s-a spăimîntat de această minune; apoi, bucurîndu-se, s-a întors cu creştinul la Sfîntul Mina, s-a închinat pînă la pămînt cerînd cu credinţă Botezul, pentru o minune ca aceasta pe care singur a văzut-o. Iar creştinul ruga pe sfîntul să-i dea iertare pentru că a defăimat legea lui Dumnezeu. Şi amîndoi au primit ceea ce au cerut, adică unul Sfîntul Botez iar altul iertare. Şi au mers fiecare întru ale sale, bucurîndu-se şi slăvind pe Dumnezeu şi pe plăcutul Său, Sfîntul Mina.

Pătimirea Sfîntului Mucenic Victor şi a Muceniţei Ştefanida
(11 noiembrie)

În vremea împărăţiei lui Antonin împăratul Romei, era un ostaş de fel din Italia, ostăşind sub stăpînirea voievodului Sebastian, cu numele Victor, care a crezut în Domnul nostru Iisus Hristos, iar numele Lui cel Preasfînt îl mărturisea înaintea tuturor. Pornindu-se prigoană asupra creştinilor, a chemat voievodul pe fericitul Victor şi i-a zis: "Au venit la noi cărţi de la împăratul, poruncind să vă ducem pe voi, creştinii, la jertfele zeilor noştri; iar pe cei ce nu se vor supune, cu grele munci să-i chinuim. Deci tu, Victore, să aduci jertfă zeilor, ca să nu cazi sub munci, căci îţi vei pierde viaţa şi sufletul tău".

Iar Sfîntul Victor a răspuns: "Eu nu mă voi pleca poruncii împăratului celui muritor şi nu voi face voia lui, pentru că am pe Împăratul Cel fără de moarte, Dumnezeul şi Mîntuitorul meu Iisus Hristos, a Căruia împărăţie este fără de sfîrşit şi cei ce fac voia Lui vor avea viaţă veşnică; iar cei ce fac voia împăratului vostru cel muritor, a căruia împărăţie este vremelnică, vor pieri în veci".

Voievodul a zis către dînsul: "Tu eşti ostaş al împăratului nostru, supune-te dar poruncii lui şi adă jertfă". Sfîntul a răspuns: "De acum nu mai sînt ostaş al împăratului vostru cel

pămîntesc, ci al Celui ceresc, pentru că deşi am ostăşit o vreme sub stăpînirea împăratului vostru, însă n-am încetat a sluji Împăratului meu. Şi acum nu-L voi lăsa pe El şi idolilor voştri nu voi jertfi. Deci, fă ceea ce voieşti. Iată trupul meu este în mîinile tale, iar peste suflet are stăpînire numai Dumnezeul meu".

Iar voievodul a zis: "Omule, singur pe tine te dai în primejdie, neascultînd porunca; jertfeşte zeilor ca să te izbăveşti de muncile care îndată te vor ajunge pe tine". Sfîntul a răspuns: "Eu chiar aceasta voiesc, a răbda munci pentru Domnul meu şi mult mă voi bucura, învrednicindu-mă a pătimi pentru numele Lui".

Atunci voievodul îndată a poruncit să-i sfărîme degetele şi să le rupă din încheieturi. Apoi a ars un cuptor foarte mult şi a aruncat pe Sfîntul Victor într-însul, dar a rămas acolo trei zile viu şi nevătămat, ca şi cei trei tineri în cuptorul Babilonului. Iar muncitorul a poruncit a treia zi, să deschidă cuptorul şi să ia cenuşa mucenicului să o arunce în rîu. Dar cînd cuptorul a fost deschis, sfîntul a ieşit sănătos, lăudînd pe Dumnezeu pentru că nu s-a atins de dînsul focul şi nu l-a vătămat. După aceasta voievodul a chemat pe un vrăjitor şi i-a poruncit să omoare pe Sfîntul Victor cu otravă. Acela a fiert carne cu otravă aducătoare de moarte şi i-a dat să mănînce. Iar el a zis: "Deşi nu mi se cade a primi de la voi carne necurată şi a mînca, dar pentru ca să cunoaşteţi că nimic nu poate otrava cea aducătoare de moarte împotriva puterii Domnului meu, Dătătorul de viaţă, o voi mînca". Apoi, rugîndu-se, a mîncat carnea cu otravă şi n-a pătimit nimic.

Văzînd vrăjitorul că nu s-a vătămat sfîntul din mîncarea otrăvită, a pregătit alte cărnuri cu otravă mai cumplită şi a zis către sfîntul: "Dacă vei mînca şi aceasta şi vei fi viu, îndată voi lăsa tot meşteşugul vrăjitoriei şi al fermecătoriei şi voi crede în Dumnezeul tău". Iar Sfîntul Victor a mîncat şi acele cărnuri amestecate cu otravă şi mai cumplită şi a rămas iarăşi nevătămat. Atunci vrăjitorul a zis cu mare glas: "Iată, ai biruit puterea vrăjitoriei mele, Victore, şi sufletul meu cel pierdut de demult l-ai scos acum din iad, pentru că cred în Domnul Iisus Hristos, Cel propovăduit de tine". Apoi, ducîndu-se la casa sa, a adunat cărţile vrăjitoriei şi toate fermecătoriile şi le-a ars, apoi s-a făcut creştin desăvîrşit.

Voievodul văzînd că nimic nu a vătămat pe sfîntul, s-a mîniat foarte şi a poruncit să-i taie toate vinele trupului; după aceasta să-l arunce într-o căldare cu untdelemn fierbinte. Însă sfîntul zicea: "Aşa-mi este de plăcut acest untdelemn ce fierbe, precum celui însetat apa rece". Iar muncitorul, mai mult umplîndu-se de mînie, a poruncit să spînzure pe sfîntul pe lemn şi să-i ardă tot trupul cu făclii; apoi amestecînd nişte praf omorîtor cu oţet, l-a turnat în gura lui. Iar sfîntul a zis: "Oţetul şi această otravă de moarte îmi este dulce ca mierea şi fagurul".

Muncitorul, umplîndu-se mai mult de mînie, a poruncit să scoată ochii mucenicului lui Hristos. După aceasta l-a spînzurat cu capul în jos şi s-a dus lăsîndu-l aşa spînzurat trei zile. Iar a patra zi, socotind ostaşii că mucenicul ar fi murit, au venit să-l vadă şi aflîndu-l pe dînsul viu, s-au spăimîntat; iar toţi cei ce veniseră cu el au orbit şi-şi căutau fiecare

povăţuitor. Dar sfîntului, făcîndu-i-se milă de dînşii, s-a rugat lui Dumnezeu cu sîrguinţă şi a zis către dînşii: "În numele Domnului meu Iisus Hristos, să vedeţi!".

Apoi ei îndată au văzut şi, mergînd, au vestit voievodului cele ce s-au făcut. Iar voievodul, mîniindu-se şi mai tare, a poruncit ostaşilor să jupoaie pielea de pe sfîntul. Aceasta făcîndu-se, o femeie din popor care venise la acea pierzare, anume Ştefanida, cu credinţa creştină, soţia unuia din ostaşi, a văzut două cununi frumoase coborîndu-se din cer, una pe capul Sfîntului Mucenic Victor şi alta pe capul său, şi a început cu mare glas a ferici pe sfîntul, zicînd:

"Fericit eşti, Victore, şi fericite sînt pătimirile tale pentru Hristos; bine primită este lui Dumnezeu jertfa ta ca şi a lui Abel, pentru că singur te-ai jertfit Lui cu inimă dreaptă. Astfel te-a primit pe tine Dumnezeu, ca şi pe Enoh, bărbatul cel drept, pe care l-a dus în rai ca să nu guste moartea pînă la o vreme. Drept eşti ca şi Noe cel plin de fapte bune şi desăvîrşit în neamul său. Crezut-ai ca şi Avraam şi te-ai adus pe tine jertfă lui Dumnezeu ca şi Isaac. Avut-ai osteneli ca şi Iacov şi te-ai făcut preaînţelept ca şi Iosif, căruia i-a fost dat a spune mai înainte cele ce erau să fie. Ispite ai răbdat precum Iov, care, după multe pătimiri a biruit pe diavolul; urmat-ai lui Isaia care a fost tăiat de Manase cu fierăstrău. De tine focul nu s-a atins ca şi de cei trei tineri din cuptorul lui Nabucodonosor. Ţi-ai pus nădejdea spre Dumnezeu, precum David fiul lui Iesei. Căci iată, văd două cununi trimise din cer, una mai mare şi mai frumoasă, iar alta mai mică. Deci, cea mai mare se aduce ţie de doisprezece îngeri, iar cea mai mică mie, căci şi eu sînt vas mai neputincios, însă sînt gata a intra în nevoinţă şi a răbda bărbăteşte pentru Domnul nostru şi sufletul meu a-l pune pentru El".

Acestea grăind ea şi auzind-o voievodul, a poruncit celor ce stăteau înainte să o prindă pe dînsa şi să o aducă înaintea sa. Şi căutînd spre dînsa cu mîndrie, a întrebat-o, grăind: "Cine eşti tu?" Sfînta a răspuns: "Sînt creştină!". Apoi a întrebat-o voievodul despre nume şi despre vîrstă şi aflînd că o cheamă Ştefanida şi are de la naşterea sa cinsprezece ani şi opt luni, iar cu bărbatul său a vieţuit un an şi patru luni, a început a grăi către dînsa mai cu blîndeţe, zicînd: "Pentru ce vrei să laşi aşa degrabă lumea aceasta frumoasă şi viaţa aceasta dulce şi cu buna petrecere împreună cu bărbatul tău şi voieşti a-ţi pierde frumuseţea tinereţii tale, dîndu-te singură de voie, la moarte pentru Cel răstignit?".

Sfînta a răspuns: "Las lumea aceasta deşartă şi vremelnică şi toate dulceţile trupeşti ce sînt pe pămînt, precum şi pe bărbatul meu, ca să pot ieşi împreună cu fecioarele cele înţelepte în întîmpinarea Mirelui Celui nemuritor, a lui Hristos Mîntuitorul meu". Iar voievodul a zis către dînsa: "Lasă acele cuvinte mincinoase şi nefolositoare despre Dumnezeul tău şi te apropie de zeii noştri şi le jertfeşte lor". Sfînta Ştefanida a răspuns: "Tu şi zeii tăi sînteţi plini de minciuni, iar eu grăiesc adevărul; căci Domnul meu adevărat este şi nu este nedreptate întru Dînsul. Deci nu voi jertfi mincinoşilor zei, ci voiesc a fi jertfă bine primită adevăratului Dumnezeu, Care vieţuieşte în cer, ca să nu mă lipsesc de cununa cea pregătită mie întru împărăţia Lui". Iar muncitorul îndată a poruncit să plece la pămînt vîrfurile a doi copaci de finic ce erau acolo şi să lege de dînşii pe Sfînta Ştefanida,

şi să o sfîşie. Deci, i-a legat un picior de vîrful finicului celui plecat, iar altul de celălalt vîrf, apoi le-a dat drumul. Iar finicii, ridicîndu-se la înălţimea lor, au despărţit pe sfînta în două. Atunci sfîntul ei suflet zburînd ca o pasăre, şi-a aflat cuib în cer şi cununa cea pregătită ei. Iar pe Sfîntul Victor a poruncit tiranul să-l taie cu toporul.

Deci, auzind sfîntul hotărîrea aceasta, mulţumea lui Dumnezeu. Iar cînd era să-i taie capul, el a proorocit moartea muncitorilor săi, zicînd: "După douăsprezece zile veţi muri şi voi, iar după douăzeci şi patru de zile, voievodul vostru va fi prins de cei potrivnici". Acestea proorocind, el s-a rugat şi şi-a plecat capul, care a fost tăiat cu toporul. Iar după tăiere a curs lapte amestecat cu sînge şi mulţi din cei necredincioşi văzînd acea minune, au crezut în Hristos. Şi mai ales cînd au văzut împlinirea proorociei lui, căci precum a proorocit, aşa a şi fost; căci cu moarte năprasnică au pierit cei ce l-au muncit pe el, iar voievodul a căzut în mîinile vrăjmaşului său.

Astfel a pătimit Sfîntul Victor împreună cu Sfînta Ştefanida în cetatea Damascului, în a unsprezecea zi a lunii noiembrie. Iar acum se sălăşluiesc amîndoi în cetatea aceea, căreia nu-i trebuie soarele şi luna ca să lumineze, pentru că slava lui Dumnezeu o luminează pe dînsa şi luminătorul ei este Mielul lui Dumnezeu, Căruia I se cuvine slavă, in veci. Amin.

Pătimirea Sfîntului Mucenic Vichentie diaconul
(11 noiembrie)

Patria Sfîntului Vichentie era Spania. Din tinereţile sale s-a dat spre slujba lui Dumnezeu şi se sîrguia la dumnezeieştile cărţi, învăţînd legea Domnului ziua şi noaptea. El avea învăţător înţelept şi plin de fapte bune, pe fericitul Valerie, episcopul Augustopoliei. Acesta, văzînd pe ucenicul său Vichentie, cu bună pricepere şi alese purtări, l-a hirotonit diacon şi l-a făcut propovăduitor al cuvîntului lui Dumnezeu. Pentru că episcopul, deşi era foarte iscusit în dumnezeieştile Scripturi, însă pentru că era peltic la limbă şi nu avea desluşită grăire, pentru aceea a însărcinat pe diaconul său, fericitul Vichentie, care, fiind vrednic, înţelept şi bine grăitor, învăţa pe popor în biserică, propovăduind cuvîntul lui Dumnezeu. Iar diaconul Vichentie, luînd de la episcopul său poruncă şi binecuvîntare, nu numai în biserică, ci şi în tot locul unde se întîmpla să fie, învăţa cu osîrdie şi povăţuia pe calea mîntuirii sufletele omeneşti.

În acea vreme a fost trimis în Spania de păgînul împărat Diocleţian, un judecător cu numele Datian, grec de neam, rău din fire şi cumplit prigonitor şi muncitor al creştinilor. Acest grec a fost trimis ca să omoare fără milă pe toţi cei ce cheamă numele lui Hristos. Şi venind într-o cetate cu numele Valentia, a vărsat mult sînge creştinesc, răpind ca un lup oile lui Hristos. Auzind de Valerie episcopul şi de Vichentie diaconul, care erau în Augustopoli, a trimis după dînşii pe ostaşii săi ca să-i aducă ferecaţi la dînsul spre judecată. Deci i-au prins pe amîndoi şi cu grele legături de fier fiind legaţi, i-au chinuit pe cale cu foamea şi cu setea. Şi de multe ori neputînd să alerge iute pe lîngă caii care

fugeau foarte tare şi de care erau legaţi, ei cădeau jos şi îi tîrau pe drum ca pe nişte lemne.

Ajungînd la cetatea Valentia, îndată a poruncit muncitorul să-i arunce într-o temniţă întunecoasă şi umedă şi să-i ţină multe zile fără mîncare şi fără băutură; însă Dumnezeu îi întărea pe dînşii cu darul Său, ca să nu slăbească şi le dădea lor putere. Apoi, muncitorul temîndu-se ca să nu moară legaţi, căci atunci nu va avea către cine să-şi arate îngrozirea, i-a scos înaintea sa şi văzîndu-i neslăbiţi de foame şi de sete şi de legăturile cele grele, ci sănătoşi cu trupul şi veseli la faţă, a zis către străjerii temniţei: "Pentru ce le-aţi dat mîncare şi băutură, că iată cum s-au îngrăşat". Iar paznicul temniţei se lepăda cu jurămînt că nu le-a dat nimic.

Atunci muncitorul a început a vorbi aspru către episcop, socotind că dacă-l va înfricoşa cu iuţeala sa, şi diaconul se va îngrozi. Însă n-a fost aşa. Căci Domnul Cel ce surpă pe cei puternici de pe scaune şi înalţă pe cei smeriţi, bine a voit ca mîndria îngîmfatului muncitor să se ruşineze de cel mai tînăr şi mai mic cu treapta. Deci, Datian zicea către episcop astfel: "Pentru ce te împotriveşti tu poruncii împăratului şi nu te închini zeilor noştri, iar pe Hristos Il slăveşti?" Dar episcopul răspundea blînd, ca şi cînd ar fi avut frică.

Sfîntul Vichentie, fiind plin de Duhul Sfînt şi aprins cu rîvnă dumnezeiască, a zis către episcopul său: "Pentru ce, părinte, grăieşti lui cu frică şi pentru ce nu răspunzi cu îndrăzneală lătrării cîinelui acestuia? Mărturiseşte cu glas tare puterea lui Hristos, mustră cu limba slobodă şi biruieşte nebunia acestui om viclean, care voieşte a face război cu Dumnezeu, Făcătorul său, Care l-a ridicat la această vrednicie, iar cinstea ce se cuvine lui Dumnezeu se sîrguieşte a o da diavolilor. Deci, se cuvine a călca pînă în sfîrşit pe diavolul pe care de multe ori eu l-am izgonit din oameni cu numele lui Hristos. Se cuvine, zic, a zdrobi capul balaurului acestuia".

Auzind acestea Datian şi văzînd că Sfîntul Vichentie, diaconul, nu ţine seama de puterea lui, a zis către cei ce stăteau înainte: "Duceţi de aici pe episcop, căci eu voi vorbi cu acest tînăr diacon". Iar către chinuitori a zis: "Gătiţi toate uneltele de muncire ca să răspundem acestuia care cu cuvintele sale ne defaimă pe noi". Deci, mai întîi a poruncit să lege pe sfîntul de un stîlp şi să strujească tot trupul lui cu unghii de fier. Şi făcîndu-se aceasta, se uda tot pămîntul de sîngele ce curgea şiroaie din trupul lui, încît şi oasele se vedeau prin rănile cele adînci. Iar muncitorul îl batjocorea pe el zicînd: "Ce zici acum Vichentie, nu vezi cu ce fel de munci este rănit trupul tău?"

Sfîntul a răspuns: "Ceea ce am poftit, aceea am şi dobîndit. Aceasta din tot sufletul am dorit şi să mă crezi, o, judecătorule, că nici un lucru nu-mi este mai dorit decît a pătimi pentru Domnul meu. Nimeni nu mi-a făcut o binefacere ca aceasta, decît tu; deşi cu răutate o faci aceasta, însă mie îmi faci bine muncindu-mă, căci cu cît îmi înmulţeşti muncile, pe atît îmi găteşte Domnul meu răsplătire în cer. Prin aceste răni cumplite ca pe nişte trepte mă sui către Dumnezeu, Care locuieşte întru cele înalte. Iată, cu nădejdea spre Dînsul mă ating de cer; iată, porunca împăratului o defaim şi rîd de nebunia ta. Deci

tu, nu înceta, ci te sîrguieşte mai mult a mă munci. Te rog fii mult mai cumplit asupra mea şi porunceşte slugilor tale să mă bată neîncetat, pînă cînd nu va mai rămînea carne pe mine. Iar eu, robul lui Hristos, Domnul meu, sînt gata a răbda toate pentru numele Lui".

Auzind acestea tiranul, se ruşina şi striga slugilor ca mai mult să muncească şi mai cumplit să chinuiască pe pătimitorul lui Hristos. Şi cînd a văzut că slugile contenesc, s-a sculat singur şi a început a le bate. Sfîntul rîzînd de mînia lui, a zis: "Ce faci judecătorule, pentru ce baţi slugile tale? Ele mă muncesc iar tu te răzbuni asupra lor pentru mine?" Cu aceste cuvinte ale mucenicului şi cu răbdarea lui cea nebiruită rănindu-se Datian ca şi cu nişte săgeţi, se tulbura de mînie şi scrîşnea din dinţi, încît era palid la faţă şi tremura. Apoi a început a vorbi cu blîndeţe către slugi: "Ce este aceasta, slugile mele credincioase, că acest făcător de rele nu simte mîinile voastre şi nu bagă în seamă muncile, ba chiar rîde de voi, de care n-a rîs nimeni niciodată? Dar oare puţini erau tîlharii şi făcătorii de rele şi ucigaşii de părinţi, şi fermecătorii, pe care voi cu mîinile voastre cele tari i-aţi muncit pînă la moarte şi nici unul n-a fost astfel, precum este acesta, care, fiind în mîinile voastre, fără de ruşine îşi bate joc de mine şi de voi? Deci, să nu răbdaţi ruşinea aceasta, ci porniţi toată mînia voastră şi-l răniţi tare".

Sfîntul Vichentie, batjocorind şi mai tare neputinţa lor, a zis: "Nu te rog, tiranule, să încetezi de a mă munci, ci ca să-mi dai mai mari munci, pentru că mai mare este puterea lui Hristos Care îmi ajută, decît puterea ta care mă munceşte. Şi nu voi înceta de a mărturisi şi de a preamări pe Iisus Hristos, Unul adevăratul Dumnezeu. O, de L-ai fi cunoscut şi tu pe Dumnezeul Acela, ai vedea puterea cea mare ce se săvîrşeşte întru mine, neputinciosul, şi pe care tu, cu toate slugile tale nu poţi s-o biruieşti; ci văzînd, nu vezi, şi auzind, nu înţelegi şi nu încetezi a face voia diavolului, spre pierderea sufletului tău".

Judecătorul, neputînd spori nimic cu muncile, pentru că, deşi străbătuse fiarele cele ascuţite prin încheieturile şi oasele mucenicului pînă la cele dinlăuntru, el tot nebiruit se arăta, atunci s-a gîndit ca să-l aducă prin vicleşug la păgînătatea sa. Deci, a început a vorbi către dînsul astfel: "Miluieşte tinereţele tale, Vichentie, şi nu dori ca să se smulgă floarea vieţii tale mai înainte de vreme. Nu-ţi tăia şirul anilor vieţii tale, cruţă-te pe tine singur şi te supune nouă, ca să nu pieri pînă în sfîrşit; că mi-e milă de tine şi aş fi voit a te vedea nu în necinste şi nu în munci, ci în cinste şi slavă, pentru că mare vrednicie ţi-aş fi dat ţie dacă m-ai fi ascultat pe mine". Sfîntul Vichentie a răspuns: "Mai urîtă îmi este blîndeţea ta cea vicleană, decît mînia ta cea de fiară; eu de munci nu mă tem dar de cuvintele tale cele înşelătoare mă înfricoşez. Încetează dar cu vicleşugul cel vătămător de suflet şi toate chinurile întoarce-le asupra mea şi fără milostivire munceşte-mă, ca să cunoşti puterea lui Hristos ce se sălăşluieşte în cei ce-L iubesc".

Pentru aceste cuvinte ale mucenicului, mîniindu-se mai mult muncitorul, a poruncit să-l pironească pe cruce şi să strujească toate mădularele şi încheieturile trupului cu diferite munci. Şi cînd slugile împlineau porunca muncitorului, răstignindu-l, bătîndu-l şi fiare arse punînd pe rănile lui, mucenicul lui Hristos a căzut de pe cruce la pămînt, iar slugilor

părîndu-li-se că sfîntul a murit, l-au luat vrînd să-l ducă de acolo. Dar el, întărindu-se, cu darul lui Hristos, a scăpat din mîinile lor şi alerga la cruce, ocărînd pe slugi ca pe nişte nebăgători de seamă şi neîmplinitori ai poruncii stăpînului lor. Aceia, umplîndu-se mai mult de mînie, îl munceau în tot felul şi din toată puterea lor, pînă într-atît încît n-au mai putut. După aceasta l-au aruncat în temniţă, după porunca muncitorului şi acolo fiindu-i tot trupul rănit şi toate mădularele sfărîmate şi vinele tăiate, l-au pus pe hîrburi ascuţite.

Venind noaptea şi străjerii adormind tare, a strălucit lumină în temniţă şi o ceată de îngeri au venit la sfîntul, cercetîndu-l şi mîngîindu-l. Iar Sfîntul Mucenic Vichentie, prin venirea îngerilor a primit uşurare durerilor sale şi, umplîndu-se de bucurie negrăită, slăvea pe Dumnezeu. Apoi străjerii s-au deşteptat şi auzind pe sfîntul cîntînd cu veselie şi văzînd în temniţă lumină negrăită, s-au temut foarte tare şi alergînd au vestit pe Datian. Iar el nepricepînd, toată noaptea a cugetat ce ar mai fi de făcut cu nebiruitul mucenic.

Deci, a mai gîndit încă un vicleşug. A poruncit să pregătească un pat frumos, pe care, acoperindu-l cu aşternuturi moi, să pună pe sfîntul în el. Şi a orînduit slugi care să-i şteargă sîngele, să-i lege rănile şi să-i facă slujbă cu vicleşug, prefăcîndu-se ca şi cum le-ar fi milă de dînsul. Apoi, sărutîndu-i picioarele, îl rugau să se miluiască singur şi să nu se dea pe sine spre munci mai mari, ci să facă voia împăratului.

Acestea făcîndu-se astfel, sfîntul zicea: "Mai bun îmi era patul de munci şi de hîrburi, decît acesta, dar nu mă veţi înşela pe mine, viclenilor înşelători". Şi văzînd muncitorul că nimic nu sporeşte cu vicleşugul, s-a pornit iarăşi spre a-l munci, căci a poruncit să ardă scînduri de fier şi să le lipească pe coastele lui; apoi au pus pe sfîntul pe grătar de fier. Şi făcînd foc mare dedesubt, ca pe o carne de mîncare frigeau pe mucenicul. Iar el în toate muncile acelea fiind nebiruit, mărturisea numele lui Iisus Hristos şi astfel şi-a sfîrşit nevoinţa pătimirii, dîndu-şi duhul în mîinile Domnului său.

Muncitorul, văzînd că sfîntul a murit, a poruncit să ducă trupul lui la cîmp şi să-l lase neîngropat, spre mîncarea păsărilor şi a fiarelor. Apoi a pus străjeri de departe, ca să nu-l fure creştinii. Iar Dumnezeu, Care păzeşte pe sfinţii Săi, a pus un străjer neobişnuit la trupul mucenicului. Căci a poruncit unui corb să-l păzească şi cînd venea mulţimea de păsări mîncătoare de stîrv şi năvăleau asupra trupului sfîntului, corbul acela pe toate le izgonea şi nu lăsa pe nici una să mănînce trupul mucenicului, deşi corbul, din firea sa, iubeşte a mînca trupurile moarte. Însă, cu puterea lui Dumnezeu fiind oprit, nu s-a atins de trupul sfîntului şi nici o altă pasăre nu a lăsat să se atingă de el. Iar cea mai minunată faptă a fost că a izgonit un lup care voia să răpească trupul mucenicului.

Straja a vestit despre aceasta lui Datian şi păgînul se mira foarte. Însă n-a voit să cunoască puterea lui Dumnezeu, ci a poruncit să arunce în mare acel trup sfînt, pe care, luîndu-l ostaşii, l-au pus în corabie şi, ducîndu-l departe pe mare, l-au aruncat în adînc, iar ei se întorceau către mal. Dar cînd erau aproape de margine, iarăşi au văzut trupul mucenicului zăcînd pe mal şi, spăimîntîn-du-se, au fugit. Iar creştinii luîndu-l, l-au îngropat cu cinste, slăvind pe Tatăl, pe Fiul şi pe Sfîntul Duh. Amin.

Viaţa şi nevoinţele Cuviosului Părintelui nostru Teodor Studitul
(11 noiembrie)

Era în Constantinopol un bărbat de bun neam şi bogat, cu numele Fotin, avînd soţie care se numea Teoctista şi amîndoi erau binecredincioşi şi temători de Dumnezeu. Aceştia au născut pe acest fericit Teodor şi botezîndu-l după obiceiul creştinesc, îl creşteau cu bună îngrijire şi l-au dat la învăţătura cărţii. Pe atunci era eresul luptării contra sfintelor icoane pe cînd împărăţea nedreptul împărat Constantin Copronim şi era mare prigoană asupra celor binecredincioşi. Pentru aceea Fotin, lăsînd cetatea şi boieria pe care o avea de la împăratul şi sfătuindu-se cu soţia sa, au împărţit toate averile lor. Apoi lepădîndu-se de lume, au primit viaţa călugărească şi în aceea s-au nevoit bine pînă la sfîrşit. Iar fericitul Teodor, învăţînd înţelepciunea cea elinească, s-a făcut ritor şi filosof ales, vorbind cu cei răucredincioşi despre buna credinţă şi era atît de iscusit în dumnezeieştile Scripturi şi în dogme, încît nu puteau să-l biruiască ereticii niciodată.

Murind Copronim, împăratul cel rău credincios, a venit după dînsul Leon, fiul său, care urma credinţa cea rea a tatălui său; dar acela n-a împărăţit mult, ci curînd a pierdut împărăţia şi viaţa. Iar după dînsul a venit pe scaun Irina, soţia lui, împreună cu fiul său Constantin. Aceasta fiind bine credincioasă, după cum arată numele său, care înseamnă pace, a adus pace Bisericii şi a alinat tulburarea, chemînd mulţime de Cuvioşi Părinţi şi împreună cu Prea Sfinţitul Patriarh Tarasie, a adunat la Niceea Soborul al şaptelea a toată lumea, la care, lepădînd învăţăturile celor necredincioşi, iarăşi au hotărît să se cinstească dumnezeieştile icoane ca şi mai înainte şi să se închine lor.

Acolo erau adunaţi trei sute şaizeci de Părinţi, între care era şi sfinţitul Platon, care mai înainte petrecuse în muntele Olimpului, a cărui pomenire se cinsteşte în a cincea zi a lunii aprilie. Acesta era unchiul dinspre mamă al fericitului Teodor, iar Teodor îi era nepot. Platon avea duhul lui Dumnezeu vieţuind în el şi a fost tuturor spre folos, ca un iscusit în dumnezeieştile Scripturi şi plăcut la vorbă.

Săvîrşindu-se Sinodul, Platon a luat cu sine pe fericitul Teodor şi, împreună cu dînsul, pe doi fraţi ai lui, pe Iosif şi pe Eftimie, care au voit să primească viaţa călugărească. Cu aceştia plecînd, a venit la un loc ce se chema Sacudian, iar locul acela era foarte frumos şi bineplăcut celor ce voiau a petrece în linişte, căci era un loc înalt, frumos la vedere, avînd împrejur mulţi copaci înalţi şi apă limpede curgătoare. Şi numai o intrare era la locul acela pe care, văzîndu-l, le-a plăcut la toţi şi s-au sălăşluit acolo. Iar după puţină vreme au zidit o biserică în numele Sfîntului Ioan, Cuvîntătorul de Dumnezeu.

Începînd a se înmulţi fraţii, sfinţitul Platon a zidit o mînăstire, iar fericitul Teodor, fiind tuns în chipul călugăresc, mai mult decît alţii se nevoia cu postul şi cu ostenelile; pentru că îşi alegea lucrurile cele mai grele şi slujbele cele mai de jos, învăţînd smerenia. Şi era de mirare multora căci fiind fecior de părinţi de neam bun şi bogaţi şi crescut în belşug, s-

a apucat de lucruri aspre, adică a tăia lemne, a aduce apă şi a săpa pămîntul în grădini, a căra pietre şi altele asemenea. Şi de multe ori aducînd gunoi pe spate în grădină, îl punea spre buna creştere a verdeţurilor. Apoi ajuta fraţilor celor neputincioşi şi bolnavi, fiind slugă tuturor.

Avea încă şi această sîrguinţă, ca toate gîndurile şi faptele să le mărturisească părintelui său, Sfîntul Platon, căci cu dragoste mergea la dînsul şi se mărturisea, primind mustrare şi iertare de la el. Apoi totdeauna îşi alegea o parte din zi spre cugetarea la Dumnezeu, ca, singur stînd înaintea Lui, cu minte netulburată şi neamestecată cu cele pămînteşti, să-I aducă slujbă în taină. Dar nu putea fapta cea bună a se tăinui, pentru că lacrimile, care cu îndestulare ieşeau din ochii lui, erau nemincinoase mărturii ale faptelor bune.

Iar înfrînarea lui era minunată şi cu înţelepciune rînduită, căci nici nu se lepăda de bucate, nici nu îngreuia stomacul său cu dînsele fără vreme; ci cu meşteşug zdrobea capul balaurului slavei celei deşarte. El nu postea mai mult decît vremea cea rînduită a tuturor fraţilor şi cînd şedeau toţi la masă atunci şedea şi el şi mînca cu dînşii, însă atît de puţin gusta din bucatele ce erau puse înainte, încît numai să-şi împlinească nevoia trupului şi să-şi acopere înaintea altora înfrînarea sa, ca să nu fie cunoscut că nu primeşte bucate şi să nu se arate oamenilor că posteşte. Mulţi rîvneau obiceiului său şi pe cît era cu putinţă se sîrguiau a-l urma. Dintre aceştia erau şi fraţii lui: Iosif - care mai pe urmă, pentru viaţa sa cea plină de fapte bune, a fost păstorul Bisericii Tesalonicului -, şi Eftimie.

După dînşii au fost Atanasie, Navgratie, Timotei şi mulţi alţii, dintre cei ce se înfrînau, care, urmînd obiceiului lui Teodor, au sporit în faptele cele bune.

Între alte fapte bune, fericitul Teodor avea şi rîvna citirii cărţilor sfinte; căci cu sîrguinţă citea aşezămîntul Legii celei Vechi şi a celei Noi şi tîlcuirile Sfinţilor Părinţi, iar mai mult iubea cuvintele Sfîntului Vasile cel Mare, pe care le avea ca o hrană a sufletului său şi multă dulceaţă primea dintr-însele, păzind cu dinadinsul pravila şi orînduiala vieţii călugăreşti aşezată de Sfîntul Vasile cel Mare, nelăsînd nici o iotă sau o cirtă. Iar pe cei ce nu le păzeau pe acelea, chiar şi orînduiala cea mai mică, pe aceia nu-i socotea călugări ci ca pe nişte mireni.

Cuviosul Platon, văzînd pe fericitul Teodor aşa de strălucit prin viaţa cea cu fapte bune, se bucura foarte mult pentru dînsul. Deci, vrînd a-l cinsti cu preoţia, l-a luat şi l-a dus în Bizanţ la Preasfinţitul Patriarh Tarasie, care l-a hirotonit preot mai mult cu sila, căci nu voia fericitul a primi o treaptă ca aceasta deoarece se socotea nevrednic. Însă, neputînd a se împotrivi poruncii lui Platon, părintelui său cel duhovnicesc şi patriarhului, şi mai ales voinţei lui Dumnezeu, s-a plecat a primi treapta preoţiei. Şi întorcîndu-se la mînăstire, spre mai mari nevoinţe şi osteneli s-a dat, pe care a le spune toate nu este cu putinţă.

După cîţiva ani, Cuviosul Platon, slăbind din pricina ostenelilor şi a bătrîneţilor sale cele de mulţi ani, a voit să-şi lase egumenia sa şi dorea s-o primească fericitul Teodor în locul său. Şi adeseori îi grăia lui despre acestea, rugîndu-l şi învăţîndu-l, ca să uşureze sarcina

părintelui său şi să o poarte el, ca cel mai tare şi mai iscusit în toate orînduielile călugăreşti. Iar el se lepăda, voind a fi sub egumen, decît a fi el egumen peste alţii ştiind că mai uşor este a se povăţui de alţii, către mîntuire decît a povăţui el pe cineva.

Cuviosul Platon, văzînd pe Teodor că nu se pleca la aceasta, a meşteşugit lucrul acesta. S-a culcat în pat ca un bolnav şi neputincios şi, chemînd pe toţi fraţii, le-a spus că el este aproape de moarte; apoi i-a întrebat pe cine voiesc să aibă după dînsul povăţuitor, cine li se pare a fi mai bun; căci ştia cuviosul că nu vor voi pe altcineva decît numai pe Teodor, pentru că toţi îl iubeau şi-l cinsteau pentru faptele sale cele bune. Şi aşa a şi fost pentru că toţi au zis într-un glas: "Teodor să ne fie egumen". Iar Platon îndată a încredinţat lui Teodor egumenia şi n-a mai putut fericitul Teodor să se împotrivească la toată mulţimea fraţilor.

Deci, primind egumenia, a început şi mai mari nevoinţe, făcîndu-se pildă tuturor, învăţînd cu cuvîntul şi cu fapta şi îndreptînd rînduielile cele răzvrătite dintre călugări. Pentru că erau atunci unii care, nepăzind rînduielile cele călugăreşti şi mai vîrtos făgăduinţa sărăciei, vieţuiau asemenea ca mirenii. De aceştia fiindu-i milă fericitului Teodor, s-a sîrguit degrabă să-i îndrepteze bine şi altora de primprejur le-a adus mult folos, deşi cîrteau unii asupra lui, dar el nu băga în seamă acestea cît de puţin, şi nu lua aminte la ceea ce grăiau cîrtitorii, ci se îngrijea ca faptele lui să fie plăcute lui Dumnezeu.

Iar mai pe urmă şi aceia înţelepţindu-se, împlineau voia lui, descoperindu-i lui chiar şi gîndurile lor. De aceea el, luînd aminte cu socoteală, dădea fiecăruia povaţa ce se cădea, pe cei mai leneşi deşteptîndu-i spre nevoinţe, iar pe cei care se nevoiau peste putere, mai oprindu-i puţin din multele osteneli ca să nu slăbească. Acum se cade a spune pătimirile sfîntului ce le-a avut pentru rîvna după Dumnezeu şi pentru Legea Lui, ca să-i vedem răbdarea cea cu bărbăţie în necazuri.

În acea vreme, împăratul Constantin, fiul cel neasemenea maicii celei bune şi iubitoare de Hristos, adică împărăteasa Irina, a izgonit pe aceasta de la împărăţie şi a început a domni singur. Şi fiind tînăr şi cu obiceiuri rele, s-a dedat la patimi fără măsură şi la desfrînare. Pentru aceea a izgonit şi pe soţia sa Maria, pe care a făcut-o de s-a tuns cu sila în cinul monahicesc, iar în locul ei şi-a luat altă femeie cu numele Teodotia, care era rudenie tatălui său. Preasfinţitul Patriarh Tarasie n-a voit să binecuvinteze cununia lor, dar un preot oarecare cu numele Iosif, care era iconomul bisericii, defăimînd dumnezeieştile legi şi neascultînd de patriarhul, s-a făcut părtinitor şi săvîrşitor acelei nunţi fărădelege.

Acest preot, după aceea, fără zăbavă şi-a luat răsplătirea pentru îndrăzneala sa, precum mai pe urmă se va arăta. Iar patriarhul se sîrguia în tot chipul ca să despartă acea însoţire a împăratului, dar nu putea, căci împăratul se lăuda că va ridica iarăşi eresul luptării contra sfintelor icoane. De aceea patriarhul a lăsat pe împărat să petreacă aşa, ca să nu vină mai mare nenorocire asupra Bisericii lui Hristos. Deci o fărădelege ca aceea începîndu-se de la casa împărătească, s-a întins pretutindeni, nu numai prin cetăţile dimprejur, ci prin hotarele cele mai îndepărtate. Aşa au început a face domnii şi stăpînii

care erau în Bosfor şi Gothii şi cei care stăpîneau şi prin alte părţi, despărţindu-se de femeile lor, şi cu sila ţinîndu-le în chip călugăresc, luînd în locul lor altele.

Acestea auzindu-le Fericitul Teodor, plîngea cu sufletul şi ofta greu de nişte păcate ca acestea, ce se făceau pe faţă, întristîndu-se şi temîndu-se să nu intre în obicei nelegiuirea aceea, iar legea lui Dumnezeu să fie înlăturată dintre creştini. Deci, aprinzîndu-se cu rîvnă după legea dumnezeiască, a trimis la toţi călugării vestindu-le fărădelegea împăratului şi poruncind să-l scoată despărţit de Biserica lui Hristos, ca pe un defăimător al legii lui Dumnezeu, care, îndrăznind a se însoţi cu rudenia lui, a făcut sminteală altora.

Cu astfel de curaj, Cuviosul Teodor dădea pe faţă fărădelege pe care o făcuse împăratul, încît a străbătut pretutindeni această rîvnă a cuviosului, de care însuşi împăratul, înştiinţîndu-se despre aceasta, s-a necăjit asupra lui. Dar nu-şi arătă îndată mînia lui, ştiindu-l bărbat drept şi avînd de la toţi mare slavă şi cinste.

Deci mai întîi, împăratul a gîndit să-l înduplece cu momeală; şi a poruncit soţiei sale celei desfrînate, ca să trimită la sfîntul mult aur, rugîndu-l să se roage pentru dînsa şi pentru neamul ei. Făcîndu-se aceasta, sfîntul n-a primit aurul, iar pe cei trimişi i-a alungat ca pe cei ce împreună se învoiseră la fărădelegea împăratului. Apoi împăratul îndată a făcut alt sfat. A chibzuit să meargă acolo unde vieţuia cuviosul, ca şi cînd ar avea oarecare trebuinţă. Dar pricina adevărată era ca să vorbească cu Cuviosul Teodor şi să-l supună, socotind că-l va întîmpina împreună cu fraţii şi va da cinstea ce i se cuvenea împăratului.

Însă, cînd a trecut împăratul pe lîngă mînăstire, n-a ieşit cuviosul înaintea lui, şi nici unul din fraţi ci, închizîndu-se înăuntru, şedeau în tăcere; slugile împărăteşti, bătînd la poartă, nimeni nu le răspundea. Atunci împăratul mai tare s-a mîniat şi, întorcîndu-se la palat, a trimis îndată un boier cu ostaşi, poruncindu-i să pună multe chinuri asupra sfîntului şi asupra celorlalţi călugări, care se ţin de sfatul lui şi, bătîndu-i, să-i izgonească din mînăstire şi să-i trimită în surghiun. Mergînd trimisul acela, a năvălit asupra mînăstirii fără de veste şi, prinzîndu-i pe toţi, i-a chinuit fără milă, începînd de la Cuviosul Teodor, încît s-au umplut trupurile lor de răni şi pămîntul s-a înroşit de sîngele lor. Iar după acele bătăi, a trimis pe cuviosul în surghiun la Tesalonic, şi împreună cu dînsul unsprezece părinţi mai aleşi, care, pătimind împreună cu cuviosul, răbdau cu dînsul viteješte în legături şi în necazuri, bucurîndu-se că sînt răniţi şi izgoniţi pentru dreptate.

Auzind despre acestea, călugării din Herson şi din Bosfor, cum că marele Teodor şi cei împreună cu dînsul au rămas neclintiţi cu mintea, împotrivindu-se fărădelegii împăratului, şi cîte au pătimit, le-a părut rău de aceasta. Deci urmînd acelora, asemenea au propovăduit pe împăratul cel fărădelege şi străin de Biserică, pentru care pricină mulţi dintre dînşii au pătimit surghiunie. Iar Fericitul Teodor, fiind în surghiunie, scria către cei care erau închişi pentru aceeaşi pricină, întărindu-i pe dînşii şi învăţîndu-i ca să nu slăbească în voinţă şi să nu se clatine în necazuri, ci mai vîrtos să se îmbărbăteze şi să pătimească pentru adevăr.

Atunci, a scris şi către papa de la Roma, vestindu-l despre ce a pătimit de la împăratul care făptuise fărădelegea. Iar papa a scris înapoi către dînsul, lăudîndu-i răbdarea sa, fericindu-l pentru rîvna lui după Dumnezeu şi pentru bărbăţia cea neclintită. Însă Dumnezeu fără zăbavă a făcut izbîndă asupra împăratului, pentru nevoinţa şi chinuirea robului Său; căci l-a lipsit şi de împărăţie şi de viaţă, fiindcă maica lui şi boierii, sculîndu-se asupră-i, i-au scos ochii, şi de durere îndată a murit. Iar după moartea lui, Irina luînd iarăşi împărăţia bizantină, toţi au fost scoşi din închisori şi Fericitul Teodor a fost chemat din Tesalonic la Constantinopol şi a fost cinstit de împărăteasă şi de patriarh ca un mărturisitor al lui Iisus Hristos.

Atunci preotul Iosef, cel mai sus pomenit, care îndrăznise să binecuvinteze nunta împăratului cea fărădelege, şi-a primit judecata după pravila Sfinţilor Părinţi şi a fost scos din treapta preoţiei şi izgonit din biserică; iar Sfîntul Teodor s-a întors la mînăstirea sa şi toţi s-au bucurat de întoarcerea lui, nu numai călugării, ci şi mirenii. Apoi toţi cei dimprejur alergau să-l vadă, bucurîndu-se de un păzitor ca acesta al legii lui Dumnezeu, care a răbdat pentru dreptate răni şi izgoniri şi care iarăşi s-a întors la păstoria sa. Deci Cuviosul, adunînd duhovniceştile sale oi risipite, le păstorea pe ele ca şi mai înainte, petrecîndu-şi viaţa în plăcerea lui Dumnezeu, şi luminînd tuturor cu fapte bune ca o făclie în sfeşnic.

Iar după cîţiva ani s-au făcut năvălirile turcilor asupra grecilor, robind părţile stăpînirii greceşti. Atunci mulţi au fugit de frică în cetăţile cele mai îndepărtate, precum şi Cuviosul Părinte Teodor, care nu s-a dat pe sine şi pe cei împreună cu dînsul într-o primejdie ca aceea, ci ascultînd pe Cel ce le-a zis: *Duceţi-vă puţin pînă va trece mînia lui Dumnezeu*, a lăsat chinovia şi a venit împreună cu fraţii în Constantinopol. Iar venirea lui a fost plăcută patriarhului şi împărătesei, bucurîndu-se de dînsul şi l-au rugat să primească mînăstirea studiţilor şi să rînduiască mai bine viaţa ucenicilor săi. Aici se cuvine să pomenim ceva şi despre acea mînăstire a Studiţilor de cînd s-a început.

Şi iată cum. Un bărbat oarecare din cei de bun neam, mare şi puternic, a venit din Roma, fiind cinstit cu boieriile de patriciu şi antipat. Acesta a zidit în Constantinopol o biserică mare şi preafrumoasă în numele Sfîntului Ioan Botezătorul şi a făcut pe lîngă mînăstire ziduri şi chilii. Apoi, chemînd călugării de la locaşul numit al "neadormiţilor", i-a rugat să vieţuiască în mînăstirea lui şi să-şi ţină toată rînduiala lor. Iar numele acelui boier era Studie. Deci, de la numele lui a luat numire mînăstirea, numindu-se a Studitului, în care au vieţuit călugării pînă la împărăţia lui Copronim, ţinînd rînduiala neadormiţilor. Iar cînd necredinciosul Copronim făcea rău Bisericii lui Dumnezeu, cu lupta contra sfintelor icoane, atunci a izgonit pe călugări din Bizanţ şi a rămas pustie mînăstirea Studitului.

Apoi, după ce a pierit necredinciosul împărat, prigoana a încetat, iar călugării au început iarăşi a vieţui pe lîngă biserica Studitului, dar mai mulţi. Într-acea vreme, cînd a venit cuviosul împreună cu călugării săi în Constantinopol, numai doisprezece călugări petreceau în acea mînăstire. Deci cuviosul fiind rugat de împărăteasa Irina şi de Sfîntul Patriarh Tarasie, a primit mînăstirea Studitului şi a început a vieţui într-însa.

Văzînd locul plăcut pentru petrecerea călugărilor, a înnoit şi a întins mînăstirea şi s-a adunat mulţime de fraţi, pentru că veneau la dînsul călugări şi de la alte mînăstiri, vrînd să vieţuiască lîngă dînsul şi să-l aibă povăţuitor; iar el îi primea pe toţi ca un părinte şi cu nefăţărnicie îi iubea. La el nu era mai puţin iubit acela care era călugărit într-o altă mînăstire, precum fac mulţi din egumenii nepricepuţi, cinstind mai mult pe aceia pe care el singur i-a călugărit, iar pe cei călugăriţi în alte mînăstiri nu ca pe cei ai lor, ci ca pe nişte străini îi socotesc. Dar la Cuviosul Teodor toţi erau deopotrivă, deasemenea pe toţi îi iubea deopotrivă şi pentru toţi avea purtare de grijă. Pentru că ştia că unul şi acelaşi este chipul călugăresc, ori unde se va îmbrăca într-însul; precum şi darul Botezului unul este, ori unde s-ar învrednici cineva de el, şi numai după măsura faptelor bune se deosebesc răsplătirile celor călugăriţi.

Ucenicii acestui cuvios părinte sporeau întru toate faptele cele bune, încît străbătînd pretutindeni vestea despre viaţa lor cea sfîntă, mulţi alergau la dînşii, dorind a rîvni nevoinţele lor, şi s-a înmulţit numărul lor pînă la o mie de fraţi. Atunci văzînd cuviosul mulţimea ucenicilor săi şi că-i este cu neputinţă a lua seama tuturor singur şi a cerceta faptele, cuvintele şi gîndurile fiecăruia, pentru aceea, ca şi Moise, a pus începători pe care îi ştia că sînt mai pricepuţi, mai iscusiţi în fapte bune şi mai nevoitori şi pe fiecare dintr-înşii îi orînduia cu chemarea ce se cuvenea. Pe unul îl chema econom, pe altul eclesiarh, pe unul păzitor, pe altul înfrînător şi pe fiecare după slujba cea orînduită lui.

Apoi a scris şi porunci cum fiecare dintre dînşii va săvîrşi cele poruncite, începînd de la cel dintîi şi pînă la cel mai de pe urmă. Şi a aşezat şi canoane pentru greşeli, unora a rînduit cîteva închinăciuni, iar altora port, şi pentru fiecare greşeală a rînduit cercetarea ce se cuvenea. Dacă cineva ar fi lăsat dumnezeiasca cîntare, sau ar fi sfărîmat vas, sau ar fi vorbit vorbe în deşert, sau ar fi făcut ceva cu nebăgare de seamă, sau ar fi mîhnit vreun frate întru ceva, sau ar fi vorbit cuvinte de prisos, sau ar fi scos glas tare, sau ar fi umblat fără blîndeţe şi fără smerenie, sau ar fi vorbit şezînd la masă, nescultînd citirea, sau ar fi cîrtit pentru bucate, sau fără de ruşine şi cu îndrăzneală ar fi aruncat ochii încoace şi încolo, sau altceva de ar fi făcut dintre acestea, pentru toate acestea a însemnat canoane după faptă.

Apoi a aşezat toate de obşte, ca să nu zică că este ceva al lui. De obşte era mîncarea, de obşte şi hainele şi fiecare trebuinţă de obşte, ca să aibă şi mîntuire de obşte. După aceea cuviosul se sîrguia şi la aceasta, ca să nu iasă călugării lui adeseori din mînăstire în cetate, pentru trebuinţele mînăstirii. Căci ştia cîte ispite se întîmplă călugărului umblînd prin cetate, din pricina vederii feţelor străine şi din auzirea vorbelor rele. Pentru aceea a voit să aibă tot felul de meşteşug în mînăstire. Deci, fraţii învăţau tot felul de meşteşuguri, unii la lucrat în lemn şi la zidit, iar alţii fierăria, unii la ţesătorie, alţii la tăiere de piatră şi la tot lucrul ce este de trebuinţă în mînăstire.

Pe cînd lucrau cu mîinile, în gură pururea aveau rugăciunea lui Hristos şi psalmul lui David. Despre acest obicei al mînăstirii Studitului şi despre această rînduială s-a străbătut vestea pretutindeni, încît mulţi, întemeind mînăstiri in cetăţile dimprejur şi prin părţile

cele mai îndepărtate, prescriind orînduiala Studiţilor, o ţineau pe aceasta, iar unii şi pînă acum o ţin. Apoi cuviosul a scris multe cărţi folositoare şi a alcătuit cuvinte de laudă pentru praznicile împărăteşti ale Născătoarei de Dumnezeu, cum şi viaţa Sfîntului Ioan Botezătorul a cinstit-o cu frumoase cîntări. După aceea a alcătuit multe canoane şi cîntări, adăpînd Biserica lui Dumnezeu cu izvoarele învăţăturii sale ca un rîu plin de apele înţelepciunii şi veselind-o cu cîntările sale.

După aceasta a răpit împărăţia grecească Nichifor prigonitorul şi a izgonit de la împărăţie pe binecredincioasa împărăteasă Irina. Apoi a murit şi preasfîntul patriarh Tarasie, iar după dînsul a fost ridicat pe scaun un om cu fapte bune şi vrednic de treapta aceasta, care era la nume la fel cu împăratul, căci Nichifor se numea şi el. Atunci iarăşi au început să fie tulburări în Biserică, pentru că împăratul cu puterea sa, iarăşi a adus în biserică pe Iosef cel pomenit mai sus şi a poruncit să-i dea slujba preoţiei. Patriarhul s-a împotrivit împăratului pe cît era cu putinţă, dar cînd l-a văzut tulburîndu-se cumplit s-a temut ca să nu pătimească de la dînsul toată Biserica, ceva mai cumplit de cum a pătimit de la împăraţii cei răi care au fost mai înainte.

Deci a primit pe Iosef fără de voie în rînduiala preoţească. Dar aceasta, împăratul a făcut-o din pizmă împotriva Cuviosului Teodor, întărîtîndu-l, căci ştia că nu va răbda cuviosul una ca aceasta; ceea ce a şi fost. Atunci sfîntul a mustrat pe împărat, ca pe cel care făcea rău Bisericii, aducînd cu puterea sa mirenească pe acela, pe care sfinţitul patriarh Tarasie, împreună cu tot clerul său, judecîndu-l, l-a depărtat. Deci împăratul s-a mîniat foarte asupra cuviosului Teodor şi l-a trimis la surghiun, în ostroavele ce erau aproape de cetate. Asemenea a făcut şi fratelui său Iosif şi vrednicului de fericire, bătrînului Platon, cum şi altor mulţi călugări din mînăstirea Studitului.

Apoi a venit veste la împărat că barbarii au ajuns în Tracia şi o robesc. Iar împăratul îndată s-a pregătit de război, însă nu atît poftea a birui pe potrivnicii săi, pe cît dorea să izgonească pe Cuviosul Teodor. Deci, mergînd cu oastea asupra sciţilor, a trimis la sfîntul şi cu momeli şi cu îngroziri voia să-l aducă la un cuget cu dînsul. Iar sfîntul i-a răspuns: "Se cade ţie, împărate, să faci pocăinţă pentru păcatul pe care l-ai făcut, să aduni ceea ce ai risipit şi astfel să mergi la război. Dar de vreme ce aceasta n-ai făcut, de aceea ochiul cel a toate văzător, prin mine umilitul, astfel mai înainte îţi vesteşte: Să fii înştiinţat că nu te vei întoarce din calea în care te duci". Iar împăratul n-a socotit întru nimic cuvintele sfîntului, ci mai mult s-a mîniat asupra lui, şi se lăuda că, întorcîndu-se, i se va face mult rău sfîntului. Dar nu s-a învrednicit a se întoarce, pentru că după proorocirea sfîntului a fost ucis de barbari.

După dînsul a luat împărăţia fiul său, Stavrichie. Dar şi acesta a murit degrabă, căci fusese rănit în război, la care fusese cu tatăl său. Apoi a fost ales la împărăţie Mihail care atunci era ministru al palatului, bărbat cu adevărat vrednic de stăpînirea împărătească, fiind bun creştin. Acela, luînd stăpînire, îndată l-a adus pe Cuviosul Teodor din surghiun şi pe toţi cei împreună cu dînsul, apoi de mare cinste s-a învrednicit aducînd pace bisericilor.

Iar Iosef iarăşi a fost îndepărtat din Biserică, ca un mădular netrebnic. În acea vreme fericitul şi vrednicul de laudă Platon, s-a dus către Domnul. Auzind patriarhul de răposarea lui, a venit cu tot clerul în mînăstirea Studitului şi, sărutînd sfintele lui moaşte, l-a îngropat cu cinste.

Cuviosul Teodor, după răposarea lui Platon, părintele său duhovnic, numai doi ani a vieţuit cu fraţii în linişte; căci iarăşi s-a ridicat vifor cumplit asupra lui şi asupra Bisericii lui Hristos din partea rău-credinciosului Leon Armeanul, care fusese mai înainte voievod al binecredinciosului împărat Mihail. Că fiind trimis la război asupra barbarilor, acolo a adunat mulţime de oaste pentru a merge împotriva împăratului Mihail, făcătorul său de bine. Apoi, înşelînd boierii şi pe ostaşi, pe unii cu daruri, pe alţii cu făgăduinţe, iar pe alţii cu alte momeli, i-a atras la sine şi astfel s-a făcut împărat, încît nimeni nu era ca să se împotrivească lui. Înştiinţîndu-se despre aceasta binecredinciosul împărat Mihail, îndată a schimbat porfira împărătească cu rasa monahicească, nemaivoind să facă război cu vrăjmaşul său.

Leon Armeanul, luînd stăpînirea împărătească, la început se arăta binecredincios şi blînd, pînă cînd s-a întărit în împărăţie şi a adunat pe ajutătorii relei sale credinţe. Apoi a început a huli sfintele icoane şi a defăima pe cei ce le cinstesc, numindu-i nepricepuţi pe unii ca aceia. Iar patriarhul mustra credinţa lui cea rea şi discuta cu dînsul din Sfînta Scriptură pentru sfintele icoane, dar nimic nu sporea, ci mai mult a pornit pe împăratul cel fără de minte spre mai mare mînie.

Deci împăratul, chemînd îndată pe toţi preoţii cei mai de cinste, pe călugări şi pe patriarh, precum şi pe fericitul Teodor, şi-a dat pe faţă răutatea lui, hulind şi ocărînd pe cei ce cinstesc sfintele icoane şi lăudînd pe cei care au combătut închinăciunea către ele. Căci zicea: "Oare n-a poruncit legea de demult, ce s-a scris cu degetul lui Dumnezeu, a nu sluji lucrul mîinilor omeneşti? Lege care zice: *Să nu-ţi faci ţie chip cioplit, nici altă asemănare.* Deci nu se cade a ne închina icoanelor pe care le fac mîinile omeneşti; căci cum poate cineva să scrie pe icoane pe Cel nescris împrejur, iar scîndurile cele de cîte un cot, cum să încapă pe Cel neîncăput. Apoi cum putem să socotim Dumnezeu pe Cel închipuit cu vopsele?"

Iar sfinţii părinţi se împotriveau în tot chipul la cuvintele lui cele deşarte şi hulitoare, zicînd: "Dacă vom ţine desăvîrşit legea dată prin Moise, apoi deşartă va fi credinţa noastră creştinească, deşartă şi propovăduirea apostolească; în zadar vor fi toate dumnezeieştile aşezăminte ale Sfinţilor Părinţi şi chiar întruparea Stăpînului, ceea ce este înfricoşat de grăit, prin care am cunoscut chipul cel omenesc al Lui. Noi, cînd cinstim icoanele, nu cinstim lemnul şi vopselele, ci pe Cel închipuit pe dînsele".

Aşa gîndind sfinţii, Cuviosul Teodor, care ştia bine scripturile cele vechi şi cele noi, a zis către împărat cu îndrăzneală: "De unde ţi-a venit, o împărate, o gîndire ca aceasta, ca să necinstim chipul lui Hristos, să aduci în Sfînta Biserică porunca aceasta eretică şi să rupi haina ei ţesută cu darul cel de sus şi cu apostoleasca şi părinteasca învăţătură? Au doară

din legea cea veche cugeţi, cînd este ştiut că sfîrşitul ei l-a făcut darul cel nou care a venit prin Iisus Hristos? Şi dacă se cuvine a ţine legea cea veche, de care ţineţi voi, apoi se cade a vă şi tăia împrejur şi a ţine sîmbetele; şi celelalte care sînt scrise într-însa, se cuvine a le face. Dar n-ai putut înţelege aceasta, împărate, cum că legea cea veche a fost dată pînă la o vreme, numai unui neam care a ieşit din Egipt, adică evreilor? Deci, a încetat umbra după ce s-a arătat darul.

Dar chiar şi acea lege nu se păzeşte pretutindeni, ceea ce se porunceşte; căci ea a poruncit să nu se facă asemănare şi să nu se închine lucrului de mîini omeneşti, dar tot ea a îngăduit asemănarea de heruvimi deasupra Chivotului. Dar acel Heruvim nu era făcut de mîini omeneşti? Însă de toţi se cinstea. Iar în darul cel nou Însuşi Domnul, închipuindu-şi faţa Sa pe mahramă, a dat-o lui Avgar de care acesta ţinîndu-se, a dobîndit tămăduire de boala sa cea de multă vreme. După aceasta, Sfîntul Luca, Apostolul Domnului şi evanghelistul, a închipuit cu mîinile sale asemănarea Maicii Domnului şi a lăsat-o neamului care l-a urmat. Apoi în Fenicia, arătîndu-se chipul Mîntuitorului cel nefăcut de mîini omeneşti, a săvîrşit multe şi strălucite minuni. Iar puterile care se arătau prin chipurile altor sfinţi nu dovedesc acestea mai luminat decît soarele, că se cuvine a li se da cinstea cea cuvenită?"

Împăratul neluînd aminte la cele spuse de cuviosul, a zis: "Eu nu voiesc a închipui cu vopsele Dumnezeirea cea nevăzută şi neajunsă". Sfîntul Teodor i-a răspuns: "Nici noi, împărate, nu scriem dumnezeirea, ci nescrisă o mărturisim şi o credem. Iar trupul Fiului lui Dumnezeu, cel luat de la noi, numai că îl închipuim pe icoane cu scrisori, şi Aceluia ne închinăm şi pe Acela Îl cinstim; însă nu lemnul sau vopselele".

Acestea şi mai multe grăind cuviosul părinte din dumnezeieştile Scripturi, a mustrat rătăcirea împăratului. Iar acesta, umplîndu-se de mînie, a zis către cuviosul cu mînie: "Te ştiu pe tine că totdeauna cele nepricepute grăieşti şi că eşti gîlcevitor şi mîndru şi tuturor potrivnic; iar acum ai venit să mă ocărăşti şi să mă huleşti şi pe mine, vorbind nu ca unui împărat, ci ca unuia din cei proşti. Pentru aceasta eşti vrednic de multe chinuri însă te cruţ, pînă cînd se va arăta mai cu adeverire judecata noastră şi atunci, dacă nu te vei pleca, vei primi vrednică pedeapsă pentru nebunia şi împotrivirea ta". Iar ceilalţi cuvioşi părinţi n-au mai vrut nimic să vorbească împăratului, zicînd între dînşii: "Ce vom mai spune unui suflet atît de răzvrătit şi care nu voieşte să se vindece?"

Iar fericitul Teodor, luînd sabia cea duhovnicească, a zis către dînsul aşa: "Deci, înţelege şi ia aminte, o împărate, că nu este dreptul tău a judeca şi a porunci Bisericii. Stăpînirii tale se cuvine a lua în seamă şi a îndrepta lucrurile cele lumeşti, iar cele bisericeşti sînt date arhiereilor şi învăţătorilor Bisericii. Ţie îţi este poruncit numai a urma şi a te supune, căci aşa zice Apostolul: *Dumnezeu a pus în Biserică mai întîi pe apostoli, al doilea pe prooroci, al treilea pe dascăli*, iar nu pe împăraţi. Şi celelalte scripturi poruncesc ca lucrurile bisericeşti să le îndrepteze învăţătorii Bisericii, iar nu împăraţii".

Atunci împăratul a zis cuviosului: "Dar tu mă izgoneşti din Biserică?" Sfîntul i-a răspuns: "Nu eu, ci predaniile dumnezeieştilor Apostoli şi ale Sfinţilor Părinţi te izgonesc; căci chiar dacă înger din cer ne va vesti ceva împotriva sfintei credinţe, anatema să fie. Iar dacă voieşti a fi în sînul Bisericii lui Hristos, împreună cu noi care ne închinăm icoanei lui Hristos, atunci urmează întru toate patriarhului şi cinstitului sobor, care este cu dînsul". Acestea auzindu-le împăratul, mai mult s-a umplut de mînie şi i-a izgonit pe toţi cu necinste.

Ieşind de la împărat, cuvioşii părinţi împreună cu patriarhul, au înconjurat pe fericitul Teodor, lăudîndu-l pe el din inimă, pentru că s-a împotrivit prigonitorului şi l-a ruşinat cu multă înţelepciune şi cu bărbăţie, mustrînd cu îndrăzneală păgînătatea lui. Apoi părinţii mergînd pe la locurile lor, a ieşit de la eparhul cetăţii această poruncă: "Că nimeni să nu vorbească, nici să întrebe pentru credinţă, ci toţi să facă voia împăratului, căci aşa porunceşte el".

Trimişii au ajuns cu acel cuvînt pînă la fericitul Teodor; iar sfîntul, rugîndu-se, a zis către dînşii: "Judecaţi singuri, oare cu dreptate este a vă asculta pe voi, mai mult decît pe Dumnezeu? Mai bine este limbii mele să fie tăiată, decît a tăcea şi a nu ajuta credinţa cea adevărată". Cuviosul învăţa pe toţi ca fără de îndoială să ţină credinţa dreaptă, pe unii chemîndu-i la sine, iar la alţii mergînd singur, ori trimiţîndu-le cărţi, întărind pe cei ce slăbeau cu sufletul.

Iar patriarhul mergînd adeseori îi era bun sfetnic şi îl mîngîia pe el, de vreme ce îl vedea mîhnit şi cu durere în suflet. Şi zicea către dînsul: "Nu te mîhni, părinte, pentru că Domnul nu ne va lăsa pe noi şi nu va îngădui ispită mai presus de puterea noastră; nici nu va răbda răutatea aceasta pînă la sfîrşit. Că deşi a ridicat vrăjmaşul război asupra Bisericii, însă peste puţin se va întoarce durerea asupra capului său. Ştii cuvîntul Domnului, care zice: *De nevoie este a veni sminteala, însă vai omului aceluia, prin care vine sminteala*. Din timpul Sfinţilor Apostoli pînă în ziua de astăzi cîte eresuri au ridicat asupra Bisericii oamenii răzvrătiţi cu mintea şi cîte au pătimit de la dînşii Sfinţii Părinţi, care au fost mai înainte de noi! Dar Biserica a rămas nebiruită şi cei ce au pătimit sînt proslăviţi şi încununaţi, iar ereticii au primit după faptele lor".

Acestea auzind patriarhul şi tot soborul care era cu dînsul, se întărea şi se umplea de osîrdie de a răbda toate necazurile pentru buna credinţă. După aceasta, mai trecînd puţină vreme, sfinţitul patriarh Nichifor a fost scos din scaun de necredinciosul împărat şi l-a izgonit din Constantinopol; asemenea şi toţi arhiereii au fost osîndiţi la surghiun. Atunci putea să vadă cineva lucru înfricoşat şi de groază, ceea ce făceau luptătorii contra sfintelor icoane. Căci pe unele le aruncau cu necinste la pămînt, pe altele le dădeau focului, iar pe altele le ungeau cu noroi şi multe alte răutăţi făceau.

Iar Cuviosul Teodor, văzînd aceasta, suspina cu amar şi se minuna de îndelunga răbdare a lui Dumnezeu. Apoi, plîngînd zicea: "Cum rabdă cerul o fărădelege ca aceasta!" Dar nevrînd numai în taină a fi cinstitori de Dumnezeu, şi în tăcere a plînge pentru o primejdie

ca aceea, a poruncit fraţilor săi, pe cînd era praznicul Duminicii Stîlpărilor, să ia sfintele icoane în mîini şi să umble în jurul mînăstirii, ridicînd icoana sus şi cîntînd cu mare glas: "Preacuratului Tău chip ne închinăm Bunule", şi alte cîntări de biruinţă, înălţînd lui Hristos.

Înştiinţîndu-se despre aceasta împăratul, îndată a trimis la sfîntul, ameninţîndu-l şi înfricoşîndu-l ca să înceteze cu lucrul acesta, iar de nu va înceta, să ştie că surghiunul, rănile şi moartea îi stau înainte. Dar sfîntul nu numai că nu înceta, ci şi mai mult făcea rugăciuni, învăţînd pe toţi cu mare glas, şi sfătuindu-i ca să ţină credinţa dreaptă, şi să dea cuvenita cinste sfintelor icoane.

Văzînd împăratul că nu este cu putinţă nici cu momeli, nici cu îngroziri a potoli îndrăzneala şi rîvna Cuviosului Teodor, l-a osîndit pe el la surghiun. Iar cuviosul, chemînd la sine pe toţi ucenicii şi învăţîndu-i pe dînşii, le zicea: "Acum, fraţilor, fiecare din voi răbdînd, să-şi mîntuiască sufletul său, pentru că vremea este cumplită". Apoi, fiind mîhnit şi plîngînd, s-a urcat în corabie, şi a fost dus în Apolonia şi închis într-o temniţă ce se numea Mesopa. Dar şi acolo învăţa buna credinţă, către unii vorbind, iar către alţii trimiţînd scrisori din temniţă, întărindu-i în buna credinţă.

Vestea despre scrisorile lui ajunsese pînă la împărat, care îndată a trimis pe Nichita, fiul lui Alexie, poruncindu-i să-l ducă pe sfîntul la un loc mai îndepărtat, ce se numea Vonita; şi acolo, închizîndu-l în temniţă, să-l păzească ca să nu vorbească cu nimeni, nici să scrie ceva despre cinstirea icoanelor. Venind Nichita la cuviosul i-a spus porunca împăratului, iar el a răspuns: "Mutarea aceasta din loc în loc, o primesc cu bucurie, pentru că eu nu am loc statornic în viaţa aceasta şi unde voi fi dus, acolo este locul meu; iar a tăcea şi a nu învăţa dreapta credinţă, aceasta nu se poate, nici nu vă voi asculta pe voi întru aceasta şi de îngrozirile voastre nu mă voi teme".

Sfîntul a fost dus la locul pomenit şi închis în temniţă, însă el tot mărturisea dreapta credinţă. Înştiinţîndu-se împăratul că Sfîntul Teodor nu se pleacă întru nimic voii lui, s-a aprins de multă mînie şi iarăşi a trimis pe Nichita, poruncindu-i ca să pună asupra sfîntului răni cumplite. Venind acel Nichita, a spus cuviosului porunca împăratului, iar el îndată cum a auzit cuvîntul, a început a dezbrăca hainele de pe el, zicînd: "Eu de mult doresc aceasta, ca să fiu hrănit cu chinuri pentru sfintele icoane".

Nichita, fiind bun cu firea şi milostiv, văzînd trupul sfîntului gol, pe care multa osteneală şi postul îl slăbise de tot, s-a umilit cu sufletul şi n-a îndrăznit a se atinge de dînsul, căci se temea de Dumnezeu; apoi s-a dus, nefăcînd sfîntului nici un rău. Iar sfîntul neîncetat răspîndea învăţătura sa cea bună, pentru că şi străjerii se ruşinau de dînsul şi nu puteau să-l oprească, deşi le era poruncit cu străşnicie ca să nu lase pe Teodor să înveţe pe nimeni dreapta credinţă. El a scris şi către ucenicii săi, care erau împrăştiaţi prin alte părţi; căci pentru dînşii mai vîrtos se îngrijea, învăţîndu-i să păzească fără frică mărturisirea credinţei, măcar de vor pătimi mii de chinuri.

Apoi le aducea aminte că nu sînt nimic pătimirile de acum, pe lîngă slava ce se va arăta întru noi şi pe care o vor dobîndi toţi cei ce au răbdat pînă în sfîrşit. După aceea a scris şi către preasfinţiţii patriarhi, către patriarhul Romei celei vechi, către al Ierusalimului şi către al Alexandriei, vestindu-le cu amănuntul cum au fost batjocorite sfintele icoane în Bizanţ şi cum cei dreptcredincioşi sînt ţinuţi prin temniţe şi cum adevărul s-a înghiţit de minciună. Apoi îi ruga ca şi ei, cu ajutorul lui Dumnezeu, să susţină dreapta credinţă. Şi veneau mulţi în temniţă la cuviosul, şi ascultau învăţăturile cele frumoase pe care le dădea dînsul şi se întorceau cu mult folos.

Odată un cleric de la Biserica Asiei, trecînd pe acolo a cercetat pe sfîntul. Acel cleric, auzind învăţătura lui pentru buna credinţă, îndată a lepădat eresul luptării contra sfintelor icoane şi s-a închinat lor. Şi întorcîndu-se acasă, nu voia să aibă împărtăşire cu episcopul său, care era eretic. Apoi şi pe alt cleric, prieten al său, l-a sfătuit şi, aducîndu-l la dreapta credinţă, l-a întors de la credinţa eretică. Iar episcopul, aflînd că Sfîntul Teodor este pricina acestei schimbări a clericilor săi, a vestit prin scrisoarea sa pe împăratul, jeluindu-se asupra Sfîntului Teodor.

Împăratul îndată a trimis poruncă voievodului Asiei, ca să pedepsească pe Teodor cu cumplite chinuri. Iar voievodul a trimis pe unul din dregători, poruncindu-i să dea Sfîntului Teodor cincizeci de lovituri. Acela venind, cînd a spus fericitului pricina venirii sale, el îndată şi-a dezlegat brîul şi a lepădat haina şi şi-a dat spatele spre loviri, zicînd: "Plăcut îmi este ca împreună cu aceste răni să-mi lepăd trupul şi degrabă să mă duc cu sufletul către Domnul meu cel dorit".

Dregătorul, ruşinîndu-se de sfîntul, s-a închinat lui, cerînd iertare şi apoi s-a dus. După aceasta a venit alt trimis de la împărat, cu numele Anastasie, foarte cumplit şi nemilostiv. Acesta bătînd cu mînile sale pe sfîntul, i-a dat pînă la o sută de lovituri şi l-a închis într-un loc întunecos. Asemenea şi pe ucenicul lui, pe nume Nicolae, care pururea urma părintelui său şi pătimirilor lui era părtaş; şi pe acela bătîndu-l, l-a închis împreună cu dînsul şi a poruncit străjerilor să-i ţină strînşi în legături, apoi s-a dus. Ce fel de chinuri a răbdat cuviosul în acea închisoare întunecoasă, nu este cu putinţă a spune; căci trupul lui slăbit de post şi de ostenelile călugăreşti, primind atîtea bătăi, era peste tot o rană.

Încă şi temniţa aceea era plină de toată necurăţia. Iarna degera de frig, pentru că nici haine nu avea, ci numai o zdreanţă, iar vara se topea de căldură, pentru că vîntul nu răcorea locul acela de nicăieri. Apoi mulţime de jigănii mici erau acolo în temniţă. Încă şi străjerii, avînd poruncă cu îngrozire, erau aspri şi nemilostivi, căci îl dosădeau şi-l ocărau, numindu-l nepriceput şi vrăjmaş al împăratului. Aceia le aruncau printr-o ferestruică, lui şi ucenicului său, cîte o mică bucăţică de pîine, şi le dădeau cîte puţină apă, şi aceea nu totdeauna, ci la o zi sau la două, iar alteori şi după mai multe zile; şi aşa îi chinuia cu foame şi cu sete.

Odată părintele a zis către ucenic: "Vezi, fiule, că oamenii aceştia nu numai cu răni şi cu această temniţă întunecoasă ne pedepsesc, ci cu foame şi cu sete vor să ne omoare, dar

noi să ne punem nădejdea în Dumnezeu, Care nu numai cu pîine, ci şi cu altă mîncare mai bună ştie a hrăni, cu a Cărui purtare de grijă se ţine toată suflarea. Mie, împărtăşirea cu Trupul Stăpînului să-mi fie de acum hrana sufletului şi trupului". Pentru că cuviosul avea totdeauna cu sine o părticică din Trupul Cel de viaţă făcător, adăpat cu Sîngele Domnului Iisus Hristos, pe care o păstra pe cînd săvîrşea dumnezeieştile Taine, cînd îi era cu putinţă.

"Deci - zicea el - eu numai cu Acesta mă voi împărtăşi, negustînd altceva nimic, iar pîinea care ni se dă amîndurora să-ţi rămînă ţie singur, asemenea şi apa; pentru că foarte puţin ni se dă, precum vezi, şi abia poate să fie pentru tine singur, spre întărirea trupului, ca măcar tu să rămîi viu şi să vesteşti fraţilor trecerea mea din viaţă, dacă va fi voia Domnului Dumnezeu a mă săvîrşi în această mare strîmtorare".

După cîtăva vreme, Cel ce satură toată fiinţa cu buna Sa voire nu a trecut cu vederea pe plăcutul Său, care se sfîrşea de prea multă foame, ci a rînduit pentru dînsul acestea: trecînd pe acolo un boier împărătesc a aflat toate despre dînsul, cum răbda strîmtorare şi foame. Deci, aceluia i-a plecat Dumnezeu inima spre milă şi a poruncit străjerilor ca să dea din destul hrană sfîntului şi ucenicului său şi să nu le mai facă nici un rău, ca să poată vieţui. Şi era aşa cu bunăvoirea lui Dumnezeu, că după puţină vreme schimbîndu-se necazurile lor, s-au mai întărit cu trupul, însă fericitul părinte se lupta cu multe nevoi, de vreme ce stomacul lui era bolnav, fiind cuprins de multă slăbiciune.

A petrecut sfîntul în acea temniţă mai mult de trei ani, hrănindu-se cu pîine de la străjeri şi aceea o primea cu defăimare. Toate acestea le răbda cu bucurie pentru dreapta credinţă. Astfel petrecînd el şi netămăduindu-se desăvîrşit de durerile şi rănile ce le avusese mai înainte, iarăşi l-au osîndit cu mai cumplite chinuri; căci nu se ştie cum a ajuns în mîinile împăratului o scrisoare a fericitului Teodor, în care se cuprindea mustrarea credinţei rele a împăratului şi o învăţătură către cei credincioşi, pentru buna cinstire şi dreapta slăvire a sfintelor icoane.

Citind împăratul scrisoarea aceea, cu mai multă mînie s-a aprins şi a trimis la fericitul Teodor, pe un voievod nemilostiv, ca să-i arate scrisoarea aceea, şi să-l întrebe de este a lui; apoi să-l bată pînă la suflarea cea mai de urmă. Venind voievodul, a arătat scrisoarea fericitului, iar el a mărturisit adevărul cum că este a lui, iar nu a altuia. Atunci voievodul a poruncit mai întîi să bată pe ucenicul sfîntului, pe Nicolae, de vreme ce el a scris scrisoarea, ca din partea Sfîntului Teodor. După aceea, dezbrăcînd şi pe Cuviosul Teodor, l-a bătut fără milă, încît tot trupul i s-a rănit şi puţin i-a lipsit să nu-i sfărîme chiar oasele. Şi lăsîndu-l abia viu, s-a întors iarăşi la ucenicul Nicolae, momindu-l şi îngrozindu-l ca să se lepede de închinarea cinstitelor icoane. Dar, aflîndu-l neplecat, iarăşi l-a bătut mai mult decît întîi şi l-a lăsat acolo gol, ca să rămînă peste noapte în frig, ca astfel îndoit să se muncească şi de durerea rănilor şi de asprimea gerului, pentru că era atunci luna februarie.

Iar Cuviosul Teodor, din pricina cumplitei bătăi a căzut într-o durere nu uşoară de răbdat, şi zăcea ca un mort, abia putînd să sufle puţin, negustînd nici hrană nici apă. Văzînd

ucenicul pe părintele său aşa de slab, s-a lăsat pe sine, cu toate că şi el era cuprins de mare durere, din pricina rănilor, şi se îngrijea de tămăduirea sfîntului. Căci, cerînd apă de orz, ce se numeşte ptizan (o doctorie), uda limba lui cea uscată şi dîndu-i cîte puţină băutură îl deştepta ca pe un mort.

Apoi, văzîndu-l că prinde puţină putere de viaţă, a început a îngriji de trupul lui cel plin de răni, căci multe părţi ale trupului se învineţiseră; pe acelea le tăia cu un cuţitaş şi le lepăda, ca să se tămăduiască cealaltă parte din corp. Şi cînd a început cuviosul a dobîndi puţină sănătate, a tămăduit şi el pe ucenicul său.

Astfel, pătimind ei nouăzeci de zile şi încă netămăduindu-se desăvîrşit de răni, a venit de la împărat alt trimis aspru fără omenie, căruia îi era poruncit să ducă în Smirna pe Sfîntul Teodor şi pe ucenicul său Nicolae. Iar trimisul acela era iubitor de aur, şi socotind că Sfîntul Teodor primeşte aur de la cei ce vin la dînsul să ia învăţătură, a poruncit să caute prin toate părţile şi să scobească pereţii, nădăjduind că va găsi aur; dar neaflînd nimic, a început a împlini răutatea cea poruncită lui cu multă prisosinţă; căci scoţînd pe cuviosul şi pe ucenicul său din temniţă cu ocări şi cu bătăi, i-au dat ostaşilor şi aşa au fost duşi la Smirna.

Iar fericitul, deşi i se sfîrşise puterea trupului, însă fiind întărit de Dumnezeu, mergea cu acei ostaşi nemilostivi care îl duceau ziua fără cruţare, iar noaptea îi legau picioarele de un lemn, şi astfel, cu osteneală nespusă, abia a ajuns la Smirna şi a fost dat unui bărbat rău, care era învăţător al relei credinţe. De acesta fiind închis într-un bordei jos şi întunecos, se chinuia acolo privind numai spre Stăpînul, Cel ce vede toate, Care numai singur îi era mîngîietor şi apărător în toate necazurile. Acolo au închis împreună cu dînsul şi pe ucenicul său Nicolae şi aşa sufereau împreună fericiţii robi ai lui Hristos.

După puţină vreme iar a venit de la împăratul nemilostiv Atanasie, cel mai sus pomenit, şi iarăşi a dat sfîntului o sută de lovituri, apoi s-a dus. Iar cuviosul le răbda toate acestea cu mulţumire.

Într-acea vreme era în părţile Smirnei un voievod, nepot al împăratului şi într-un glas cu dînsul la eres. Acela a căzut într-o boală cumplită şi de nevindecat, încît era aproape de răsuflarea cea mai de pe urmă. Iar una dintre slugile lui, fiind din ceata dreptcredincioşilor, a adus aminte bolnavului despre Cuviosul Teodor, cum că are darul de la Dumnezeu a tămădui orice boală. El îndată a trimis la cuviosul, poftindu-l ca să se roage lui Dumnezeu pentru dînsul, şi să-l scape de moartea ce acum se apropiase.

Iar cuviosul a răspuns trimişilor: "Spune-ţi celui ce v-a trimis pe voi că aşa grăieşte Teodor: "Vezi ce vei răspunde în ziua ieşirii tale din viaţă, vieţuind aşa rău şi făcînd atîtea necazuri celor dreptcredincioşi. Tu, pe lîngă alte multe răutăţi, ai adus şi călugărilor mari necazuri fără de număr şi ai omorît cu chinuri pe Tadeu cel mare în fapte bune, care acum se bucură împreună cu sfinţii. Iar pe tine cine te va scăpa din chinurile cele veşnice? Deci, măcar la sfîrşit, pocăieşte-te de răutăţile tale".

Întorcîndu-se trimişii, au spus voievodului celui bolnav toate cuvintele Sfîntului Teodor. Iar el foarte s-a temut, gîndindu-se la răutăţile pe care le făcuse, şi a trimis iarăşi la cuviosul, cerînd iertare şi făgăduind că va primi dreapta credinţă, dacă îl va ridica de pe patul durerii cu rugăciunile sale. Iar cuviosul i-a trimis icoana Preacuratei Maicii lui Dumnezeu, poruncindu-i să i se închine şi s-o respecte în toată viaţa sa.

Iar voievodul primind acea sfîntă icoană, a luat împreună cu dînsa şi uşurare de boala sa, apoi a început a se însănătoşi. Dar degrabă s-a întors la credinţa cea dintîi, la sfatul episcopului Smirnei care era eretic, de la care, luînd untdelemn pentru binecuvîntare, s-a uns cu dînsul, nădăjduind că va dobîndi mai multă sănătate. Dar după ungere îndată s-a întors la dînsul boala cea dintîi, de care înştiinţîndu-se cuviosul, a spus mai înainte moartea cea cumplită a păcătosului, care s-a şi întîmplat, pentru că degrabă şi-a dat sufletul său. Iar Cuviosul Teodor a pătimit în acea închisoare un an şi jumătate, şi acolo în Smirna a răbdat mai multe legături.

După aceea şi necredinciosul împărat Leon Armeanul, fiind rău, a fost ucis de ostaşii săi, iar după dînsul a luat împărăţia Mihail, ce se poreclea Travlos, care se mai numea şi Valvos. Acesta deşi era răucredincios, însă nu prigonea pe cei dreptcredincioşi, ci lăsa pe fiecare să creadă precum voieşte. Astfel toţi părinţii şi mărturisitorii dreptei credinţe au fost dezlegaţi din legături, scoşi de prin temniţe şi eliberaţi din surghiun.

Atunci şi Cuviosul Teodor a luat uşurare pătimirilor sale şi au venit la dînsul oarecare din ucenicii lui cei vechi, între care era Dorotei, care săvîrşise fapte bune din copilăria sa, Visarion, Iacov, Dometian, Timotei şi alţi mulţi a căror viaţă era cinstită; iar dragostea către părintele lor era mai fierbinte şi nemincinoasă.

Deci a venit în Smirna poruncă de la împărat ca şi Sfîntul Teodor să fie eliberat întru ale sale, precum au fost şi alţii. Apoi, luînd ucenicii pe părintele lor, s-au întors împreună cu dînsul, bucurîn-du-se, după ce a răbdat surghiun şapte ani, iar mai înainte a răbdat cinci ani legături în Tesalonic de la Constantin, nepotul lui Copronim.

Întorcîndu-se fericitul din surghiun, pretutindeni l-au întîmpinat cu bucurie cei dreptcredincioşi, unul pe altul întrecîndu-se şi sîrguindu-se a-l primi în casele lor, pentru ca să se învrednicească de binecuvîntare prin rugăciunile lui şi să se îndulcească de învăţăturile lui cele plăcute. Apoi toată Biserica s-a bucurat de întoarcerea Sfîntului Teodor şi toţi l-au fericit, ca cel ce a răbdat atîtea nevoi pentru cinstitele icoane, şi cu învăţăturile sale pe toţi i-a întărit.

După aceea cuviosul a venit în Calcedon ca să vadă pe fericitul Teoctist monahul, care mai înainte fusese cinstit cu dregătoria de magistru. Mîngîindu-se cu dînsul duhovniceşte, s-a dus să cerceteze pe sfîntul patriarh Nichifor, împreună cu pătimitorul său, care şi el fusese surghiunit de răucredinciosul împărat Leon Armeanul. Acolo a fost primit de patriarh cu dragoste şi s-a bucurat foarte mult de venirea cuviosului, de care fusese mai

înainte tare mîhnit. Mîngîindu-se mult între ei cu vorbe duhovniceşti, cuviosul s-a dus în locurile Crischentului, şi acolo, prin sosirea lui, pe mulţi i-a veselit şi i-a folosit.

De acolo iarăşi întorcîndu-se la patriarh, a mers împreună cu dînsul şi cu alţi episcopi la împărat, ca să-l sfătuiască să primească dreapta credinţă. Dar acela, nepriceput fiind şi neînvăţînd dumnezeieştile cuvinte, n-a luat aminte la cele grăite de aceşti sfinţi, decît numai acestea a răspuns către dînşii: "Eu nu vă opresc a face oricîte veţi voi, dar numai aceasta vă poruncesc: să nu puneţi icoane în cetatea împărătească, iar aiurea ori unde va voi cineva poate să le pună, pentru că eu nu voiesc a mă închina icoanelor". Acestea răspunzînd el, s-au dus părinţii din Bizanţ, iar Cuviosul Teodor s-a sălăşluit împreună cu ucenicii săi în ţinutul Crischentului.

După puţină vreme, ridicîndu-se război asupra grecilor, din partea unui oarecare Toma, care avea să răpească stăpînirea împăratului, sfîntul a fost nevoit să intre iarăşi în Constantinopol împreună cu fraţii săi. Apoi, dacă a încetat războiul, iarăşi s-a dus acolo, nevrînd a vieţui în mijlocul poporului celui înşelat cu eresul lipsirii de icoane. Ieşind din Constantinopol, nu s-a dus în ţinutul Crischentului, ci s-a sălăşluit în Hersonisul Critului, unde era o biserică a Sfîntului Trifon, şi acolo, împreună cu ucenicii săi, petrecea viaţă plăcută lui Dumnezeu întru nevoinţele cele monahiceşti.

Vieţuind puţin cu iubiţii săi prieteni, a sosit la fericitul sfîrşit, avînd de la naşterea sa şaizeci şi şapte de ani. Dar mai înainte de sfîrşitul său a căzut în boală grea, în luna noiembrie, bolind rău de stomac. Şi a străbătut vestea pretutindeni despre aceasta, cum că fericitul Teodor este aproape de sfîrşit.

Atunci au venit la dînsul mulţi din Constantinopol şi de prin alte locuri dimprejur. Arhierei, egumeni şi călugări de la multe mînăstiri, alergau cu sîrguinţă, pentru ca să audă pe cuviosul vorbind şi să se folosească de cuvintele lui cele mai de pe urmă, sau măcar să vadă ieşirea lui din viaţă şi ducerea către Dumnezeu. Pentru că numai apropierea de dînsul o socoteau a fi pentru ei de mare folos, fiindcă era minunat la cuvinte, înţelept în cunoştinţe şi în toate chipurile înfrumuseţat; apoi era liniştit, nemînios, smerit şi plin de toate faptele bune.

Fericitul zăcînd în pat, deşi era foarte slăbit, totuşi pe cît îi era cu putinţă, vorbea cele de folos către ucenici. Dar puţini puteau să-i audă cuvintele, de vreme ce limba lui se usca de arşiţa bolii. Pentru aceea, unul din cei ce scria repede, şezînd aproape şi ascultînd, a scris cele ce grăia dînsul, că dacă va vrea cineva să le ştie toate, să le caute în cartea fericitului şi să le citească spre a se folosi. Pe cînd cuviosul vorbea, a început a-i fi mai uşor şi l-a mai lăsat boala.

Apoi, sculîndu-se pe picioarele sale, a început a umbla şi, intrînd în biserică în ziua Duminicii, a săvîrşit dumnezeiasca Liturghie, ţinînd cuvînt de învăţătură către fraţi. După aceea a mîncat împreună cu dînşii. Asemenea şi a doua zi, în a şasea zi a lunii noiembrie, la pomenirea celui între sfinţi a părintelui nostru Pavel Mărturisitorul, a săvîrşit

dumnezeieştile Taine în biserică şi a învăţat pe fraţi. Apoi a fost şi la cîntarea Vecerniei în acea zi. După aceea, intrînd cuviosul în chilie, s-a culcat în pat şi iarăşi a început a boli foarte rău, şi a zăcut patru zile; iar a cincea zi a fost sfîrşitul durerilor lui şi începutul vieţii celei de veci.

Deci, apropiindu-se cuviosul de mutarea din viaţă, s-au adunat la dînsul mulţime de fraţi care plîngeau pentru dînsul, ca pentru părintele şi învăţătorul lor. Iar el, uitîndu-se spre dînşii, a lăcrimat puţin şi a zis:

"Iată, părinţilor şi fraţilor, a sosit sfîrşitul vieţii mele şi toţi vom bea acest pahar de obşte, unii mai curînd, iar alţii mai tîrziu, şi nimeni nu va scăpa de paharul acesta. Deci eu mă duc pe calea pe care au mers părinţii noştri, acolo unde este viaţa cea veşnică, iar mai ales unde este Dumnezeu, pe Care L-a iubit sufletul meu, Căruia m-am numit rob, deşi n-am săvîrşit cele ale robului. Iar voi, fraţilor şi fiii mei iubiţi, petreceţi în cuvintele mele pe care le-am dat vouă şi ţineţi credinţa cea dreaptă şi viaţa cea drept credincioasă.

Ştiţi că n-am încetat a vă vesti vouă cuvîntul lui Dumnezeu, şi în sobor şi îndeosebi. Iar acum cu sîrguinţă vă rog aveţi-le pe acelea în minţile voastre şi le păziţi pentru că am grijă de voi, ca fără de prihană să vă duceţi de aici. Iar eu, de voi avea îndrăzneală înaintea Domnului, făgăduiesc să-L rog pentru voi, ca totdeauna să înainteze mînăstirea voastră spre bine şi ca fiecare dintre voi să aibă mai multă sporire în faptele cele bune, cu ajutorul lui Dumnezeu".

Acestea zicînd cuviosul şi dînd tuturor sărutarea cea mai de pe urmă şi iertare, a poruncit ucenicilor să ia lumînări în mîini şi să înceapă cîntarea pentru ieşirea sufletului. Şi stînd ucenicii în jurul patului, cîntau: *Fericiţi cei fără de prihană, care umblă în legea lui Domnului*. Şi cîntînd, au ajuns la cuvintele acestea: *În veac nu voi uita îndreptările Tale, că într-însele m-ai viat*. Atunci Cuviosul Teodor, la aceste cuvinte, şi-a dat sufletul său, pe care, luîndu-l îngerii lui Dumnezeu, l-au dus înaintea scaunului Stăpînului, precum cu adevărat s-a arătat prin mărturisirea Cuviosului Ilarion de la Dalmat. Pentru că acela, în ziua în care s-a mutat fericitul Teodor, adică în a unsprezecea zi a lunii noiembrie, la pomenirea Sfîntului Mucenic Mina, umblînd prin grădină şi citind psalmii lui David, a auzit nişte glasuri minunate şi a mirosit o bună mireasmă. Deci minunîndu-se, se întreba de unde sînt acelea.

Şi uitîndu-se în văzduh, a văzut mulţime de cete fără de număr, în haine albe strălucind, cu feţele luminoase şi, pogorîndu-se din cer cu cîntări, au ieşit întru întîmpinarea unui bărbat cinstit. Acestea văzîndu-le fericitul Ilarion, a căzut la pămînt cu multă spaimă şi a auzit pe cineva zicînd către dînsul: "Iată sufletul lui Teodor, egumenul mînăstirii Studitului, care a pătimit pînă la sînge pentru sfintele icoane şi a răbdat pînă la sfîrşit întru necazuri; iar acum adormind, cu prăznuire se suie la cer, întîmpinîndu-l pe el puterile cele cereşti".

Acea vedenie, fericitul Ilarion a vestit-o şi altor părinţi îmbunătăţiţi. Şi a însemnat ceasul şi ziua vedeniei aceleia, ce se făcuse; iar după cîtăva vreme s-a înştiinţat cum că atunci a răposat Sfîntul Teodor Studitul, cel vrednic de laudă şi a trecut de pe pămînt la cer. Deci multe minuni a făcut cuviosul părintele nostru Teodor, şi în viaţa sa şi după moarte, din care vom povesti puţine pentru folosul tuturor.

Un oarecare Leon, primitor de străini, atunci cînd se întorcea Cuviosul Teodor din surghiun, l-a odihnit în casa sa. Iar după puţină vreme, acest Leon a adus mireasă fiului său, şi vrînd să se săvîrşească nunta, îndată a căzut mireasa într-o boală cumplită şi zăcea fiind cuprinsă de fierbinţeli, încît toţi deznădăjduiseră de viaţa ei. Iar Leon a trimis la cuviosul, vestindu-i ceea ce i s-a întîmplat şi rugîndu-l ca să le ajute cu rugăciunile sale. Cuviosul, binecuvîntînd untdelemn, l-a trimis lui Leon, poruncindu-i să ungă cu dînsul pe cea bolnavă. Făcîndu-se aceasta, îndată s-a sculat mireasa sănătoasă, ca şi cum n-ar fi fost bolnavă niciodată.

Altă dată, Leon, mergînd singur la un sat departe, pentru o treabă oarecare, l-a întîmpinat în cale o fiară ce se numeşte rîs, care văzînd pe Leon s-a repezit asupra lui, vrînd să-l muşte. Iar Leon a chemat cu glas mare numele Cuviosului părinte Teodor şi fiara îndată ce a auzit numele sfîntului a stat, apoi s-a abătut din cale şi a fugit; iar Leon rămînînd nevătămat de fiară, s-a dus în calea sa.

O femeie ce pătimea de duh necurat a fost adusă la Cuviosul, şi atît era de cumplit duhul într-însa care o muncea, încît singură, neştiind durerea, îşi rupea carnea de pe dînsa şi o mînca. Cuviosul, văzînd pătimirea ei, s-a mîhnit pentru dînsa şi a făcut cu mîna semnul crucii pe capul ei, apoi a citit peste dînsa rugăciunea de certare a duhului şi îndată a ieşit dintr-însa duhul cel necurat şi a fugit, fiind izgonit de rugăciunea cuviosului.

Altă femeie, fiind de neam de boier, a povestit lucrul acesta fericitului Sofronie, care a fost egumen, după mutarea Cuviosului Teodor.

"Odată - zicea ea - s-a aprins casa mea, pe care înconjurînd-o focul, ardeau cu flăcări toate cele dintr-însa; şi nu se putea potoli focul nici cu turnarea apei, nici în alt chip; iar eu eram în foarte mare necaz şi nu mă pricepeam ce să fac. Atunci mi-am adus aminte de o scrisoare a Cuviosului Teodor, ce era la mine, şi care cu puţină vreme mai înainte sosise de la el. Deci, mi-a venit în gînd să o arunc în foc, că doar cumva se va ruşina focul de scrisoarea scrisă de mîna cea sfîntă şi va conteni puţin arderea. Făcînd aşa cum am gîndit, am aruncat scrisoarea aceea asupra văpăii care se înălţa şi am zis astfel: "Sfinte Teodore, ajută-mi mie roabei tale, care sînt în nevoie". Şi îndată am văzut puterea cea grozavă a focului slăbind şi stingîndu-se". Aşa de mult putea chemarea numelui acestui plăcut a lui Dumnezeu.

Un asemenea lucru spunea şi Sofronie cel mai sus pomenit:

"Mergeam odată, zicea el, la Paflagonia împreună cu fericitul Nicolae, următorul şi împreună pătimitorul marelui Teodor. Fiind pe cale şi făcîndu-se seară ne-am odihnit într-

un cîmp unde era mult fîn cosit, şi acolo erau cîţiva ostaşi care, pentru că întîrziaseră, au stat în acelaşi cîmp şi, aprinzînd foc, îşi coceau bucate. După aceasta în noaptea aceea s-a întins focul şi a cuprins tot fînul. Ostaşii deşteptîndu-se, îndată s-au pornit toţi asupra noastră părîndu-li-se că noi am făcut această faptă, şi voiau să-şi pună mîinile asupra noastră şi să ne chinuiască. Noi, nepricepînd ce să facem, am chemat în ajutor pe marele Teodor, zicînd: "Părinte cuvioase, ajută-ne şi ne izbăveşte pe noi cu rugăciunile tale, de năpasta ce a venit cu nedreptate asupra noastră". Zicînd acestea noi, îndată a început o ploaie mare şi focul s-a stins de tot. Ostaşii văzînd această minune, s-au întors către noi cu blîndeţe şi, căzînd, îşi cereau iertare".

În insulele Sardiniei era un bărbat oarecare foarte credincios, care avea la dînsul cuvinte de învăţătură ale Cuviosului Teodor şi le citea cu sîrguinţă. Acela iubea şi cîntările care sînt alcătuite de acest sfînt părinte, ce se cîntă în postul cel mare, adică Triodul sau trei cîntări. Nişte călugări răucredincioşi, trecînd pe cale, s-au dus şi au găzduit la acest bărbat, în vremea postului mare. Ei, văzînd cîntările şi cuvintele făcute de Cuviosul Teodor, au început a le huli, zicînd că nu sînt alcătuite după înţelegere, şi sînt pline de nebunie. Bărbatul acela care îi găzduia, auzind acestea, s-a schimbat şi de atunci nu mai citea cuvintele cuviosului cele folositoare, nici cîntările lui nu le mai cînta la pravila Utreniei, precum avea obiceiul mai înainte.

Răzvrătindu-se astfel, i s-a arătat într-o noapte Cuviosul Teodor, mic la stat precum în viaţă, palid la faţă şi pleşuv la cap, şi mergeau în urma lui alţi călugări ţinînd în mîini toiege, cu care a poruncit să-l bată pe cel răzvrătit. Acela fiind bătut, sfîntul îi zicea: "Pentru ce ai lepădat cu necredinţă scrisorile mele pe care mai înainte le iubeai şi le cinsteai? Pentru ce n-ai socotit aceasta, că dacă n-ar fi cunoscut Biserica lui Dumnezeu folos într-însele nu le-ar fi primit? Căci nu sînt cuvinte mincinoase şi cu meşteşug, nici nu sînt aşezate în chipuri ritoriceşti, ci sînt cu totul sănătoase şi smerite, care pot a zdrobi inima şi a umili sufletul, pentru că sînt dulci şi cu adevărat folositoare celor ce vor să se mîntuiască". Certînd astfel pe cel răzvrătit, s-a dus.

Apoi făcîndu-se ziuă, bărbatul acela zăcea în pat, avînd trupul plin de vînătăi din bătaie, pe care le arăta tuturor, spunîndu-le despre certarea ce i s-a făcut. Apoi îndată a izgonit din casa sa cu necinste pe călugării aceia care l-au înşelat, ca pe unii ce au fost pricinuitori de greşeala lui şi de certarea aceea. Iar spre Cuviosul Teodor a cîştigat mai multă credinţă decît înainte şi cu dragoste citea scripturile şi cîntările alcătuite de dînsul, şi-l ruga ca să-i ierte greşeala aceea.

Dar şi la mormîntul cuviosului se făceau multe tămăduiri. Un îndrăcit oarecare a venit la mormîntul lui şi i s-a arătat cuviosul în vis, dîndu-i binecuvîntare, şi l-a făcut sănătos. Deşteptîndu-se omul acela s-a simţit liber de muncirea vrăjmaşului şi slăvea pe Dumnezeu şi pe plăcutul Său, Cuviosul Teodor.

Alt om a mîncat bucate otrăvite şi toate cele dinăuntrul lui erau cuprinse de durere, încît se apropia de moarte. Acesta a luat untdelemn din candela ce ardea lîngă mormîntul

cuviosului şi a turnat în gura sa şi îndată a ieşit acea otravă purtătoare de moarte; apoi, căpătînd sănătate, a petrecut de aici încolo fără vătămare. Altul era foarte bolnav de stomac, şi numai cît a privit către icoana cuviosului şi a chemat numele său, îndată s-a făcut sănătos.

Un altul, fiind cuprins de frică, nu a mai putut vorbi, fugind de toţi şi înspăimîntîndu-se. Acesta, fiind dus la mormîntul cuviosului şi fiind uns cu untdelemn, îndată s-a izbăvit de acea patimă şi, avînd simţirile întregi, dădea mulţumire lui Dumnezeu şi plăcutului Său.

Şi multe alte minuni se săvîrşeau prin rugăciunile Cuviosului Teodor, lîngă mormîntul lui, întru slava lui Dumnezeu Cel în Treime lăudat, Căruia se cuvine şi de la noi cinste şi închinăciune, acum şi pururea şi-n vecii vecilor. Amin.

Viaţa celui dintre Sfinţi Părintele nostru Ioan cel Milostiv, Patriarhul Alexandriei (12 noiembrie)

Sfîntul Ioan a fost fiul lui Epifanie ighemonul, care era de neam din Cipru. El, fiind crescut din tinereţe cu bună învăţătură, avea înrădăcinată în inima sa frica de Dumnezeu, care îi era începutul înţelepciunii. Ajungînd în vîrstă, a fost silit de părinţii săi să-şi ia femeie cu care a şi avut copii. Nu după multă vreme s-a lipsit întîi de fii, apoi s-a desfăcut şi de legătura însoţirii; că mai întîi au murit fiii, iar după aceea s-a dus şi soţia pe urma lor. Aşa a voit Dumnezeu ca Ioan să se desfacă de robia trupească şi să primească viaţa duhovnicească.

Deci, fiind slobod, mulţumea lui Dumnezeu, Căruia, de atunci înainte, a început a-I sluji mai cu sîrguinţă şi fără împiedicare, îndeletnicindu-se necontenit cu rugăciunea şi cu toate lucrurile plăcute Lui; dar mai ales era milostiv către toţi cei ce sufereau de nevoi şi sărăcie. Deci, pentru nişte fapte bune ca acestea, l-a preamărit Dumnezeu între oameni, şi nu numai de către cei deopotrivă cu dînsul ci şi de împărat era cinstit şi slăvit. Iar cînd scaunul Patriarhiei de Alexandria era fără păstor, împăratul Iraclie, după rînduiala lui Dumnezeu, a înălţat pe acea treaptă pe Ioan, care, deşi nu voia, dar mai apoi s-a plecat a primi hirotonia şi s-a făcut păstor al Bisericii Alexandriei.

Începînd a paşte oile lui Hristos cele cuvîntătoare, mai întîi s-a sîrguit a-şi curăţi turma de eresuri, care atunci începuseră a se semăna de un oarecare Petru, ce se poreclea Fulon şi Cnafeiul, patriarh mincinos al Antiohiei. Acesta a îndrăznit a adăuga cuvinte de hulă la cîntarea cea întreit sfîntă, zicînd: "Sfinte Dumnezeule, Sfinte Tare, Sfinte fără de moarte, Care Te-ai răstignit pentru noi, miluieşte-ne pe noi", ca şi cum ar fi pătimit Dumnezeirea în Domnul nostru Iisus Hristos.

Această hulă eretică înlăturînd-o Sfîntul Ioan, s-a întors spre lucrarea poruncilor lui Dumnezeu şi spre facerea de bine a oamenilor săraci şi scăpătaţi. Căci nu lăsa pe nimeni să plece de la dînsul deşert şi mîhnit, ci dădea milostenie tuturor celor ce aveau nevoie şi

pe toţi cei întristaţi îi mîngîia nu numai cu cuvîntul, ci şi cu lucrul, pe cei flămînzi săturîndu-i, pe cei goi îmbrăcîndu-i, pe cei robiţi răscumpărîndu-i şi slobozindu-i, iar pentru cei bolnavi şi străini avînd purtare de grijă. Milostenia lui era ca un rîu ce curge neîncetat cu îndestulare şi pe toţi cei care aşteptau ajutor de la dînsul, nu-i depărta.

La începutul păstoriei sale a chemat pe iconomii bisericii şi le-a poruncit, zicînd: "Să umblaţi prin toată cetatea şi să-mi scrieţi pe domnii mei". Iar iconomii l-au întrebat: "Care sînt domnii tăi, stăpîne?" Răspuns-a patriarhul: "Cei pe care voi îi numiţi săraci şi nevoiaşi, aceia sînt domnii mei; pentru că ei pot să mă ducă la locaşurile cele veşnice şi să-mi dea tot felul de ajutor spre mîntuire". Deci au mers iconomii şi au scris pe toţi săracii pe care i-au aflat prin uliţe şi prin bolniţe în număr de şapte mii şi cinci sute. Tuturor acestora, Sfîntul Ioan le-a rînduit ca să li se dea din averea bisericilor cîte un mertic pe fiecare zi, pentru hrană.

În acea vreme perşii se războiau asupra Siriei şi au ars Sfînta Cetate a Ierusalimului, luînd şi cinstitul lemn al Sfintei Cruci şi pe mulţi creştini i-au dus în robie. Atunci fericitul Ioan a trimis corăbii cu grîu şi cu aur ca să răscumpere pe cei robiţi şi să ajute celor ce erau în nevoi. Astfel, pe mulţi, cu milostivirea sa, i-a scos din robie şi din legături, izbăvindu-i din nevoi. Dar pentru că nu putea fiecare a veni şi a se apropia de dînsul fără împiedicare, pentru că nu-i spuneau slugile despre toţi care veneau la dînsul, de aceea şi-a ales două zile pe săptămînă, miercuri şi vineri. În aceste zile stătea în uşile bisericilor împreună cu oarecare bărbaţi cinstiţi, dînd voie fiecăruia să vină la dînsul, să-i asculte plîngerea şi să judece pricinile ce se întîmplau între fraţi.

Astfel, izbăvea pe cei năpăstuiţi şi aducea pace între oameni, zicînd: "De vreme ce mie întotdeauna îmi este liberă intrarea la Domnul Dumnezeul meu şi vorbesc cu Dînsul prin rugăciune şi cer orice voiesc, apoi pentru ce să nu dau voie şi eu aproapelui meu să vină la mine fără opreală ca să-mi povestească nevoia sau strîmbătatea sa şi să ceară de la mine orice voieşte? Se cade a ne teme de Cel ce a zis: *Cu ce măsură veţi măsura cu aceea se va măsura vouă*.

Iar dacă s-ar fi întîmplat cîndva fericitului de n-ar fi venit nimeni la dînsul, nici n-ar fi cerut cineva ceva de la el, atunci pleca întristat şi cu lacrimi se întorcea la casa sa. Şi-l întrebau uneori unii, pentru ce se întristează şi se mîhneşte? El le răspundea: "Acum smeritul Ioan n-a cîştigat nimic şi nici n-a adus ceva lui Dumnezeu pentru păcatele sale". Iar fericitul Sofronie, prietenul lui, mîngîindu-l, zicea: "Astăzi, cu adevărat ţi se cade, părinte, să te bucuri pentru că oile tale vieţuiesc în pace, fără prigonire şi fără gîlceavă, ca îngerii lui Dumnezeu".

Odată ispravnicul bisericii i-a vestit cum că nişte fecioare îmbrăcate bine, stau în mijlocul săracilor şi cer milostenie. Deci, l-au întrebat dacă se cade să dea milostenie acelor fecioare ca şi celorlalţi săraci. Patriarhul le-a răspuns, zicînd: "Dacă sînteţi robi ai lui Hristos şi ascultători ai smeritului Ioan, să daţi aşa precum a poruncit Hristos, necăutînd în faţă, nici întrebînd de viaţa celor care iau de la voi. Şi să ştiţi că nu dăm din ale noastre

ci din ale lui Hristos; deci, să dăm precum a poruncit El. Iar dacă socotiţi că nu va fi de ajuns averea Bisericii pentru atît de multă milostenie, eu la puţina voastră credinţă nu voiesc a fi părtaş. Pentru că cred lui Dumnezeu că de ar veni în Alexandria săracii din toată lumea ca să ia milostenie de la noi, averea bisericii tot nu se va împuţina".

Apoi le-a povestit un fapt pentru lepădarea puţinei lor credinţe: "Cînd eram în Cipru, zice el, fiind de cincisprezece ani, pe cînd dormeam într-o noapte, mi s-a arătat o fecioară foarte frumoasă şi bine îmbrăcată avînd cunună de măslin pe capul ei. Stînd aproape de patul meu, m-a atins la piept şi, deşteptîndu-mă, am văzut-o pe dînsa nu în somn, ci aievea stînd înaintea mea. Apoi am întrebat-o pe dînsa, cine este şi cum a îndrăznit a intra la mine, pe cînd eu dormeam. Iar ea căutînd spre mine cu ochi veseli şi cu faţă luminată, zîmbind, a zis: "Eu sînt fiica cea mare a Marelui Împărat şi cea dintîi între fiicele lui".

Auzind eu acestea, m-am închinat ei. Iar ea a început iarăşi a grăi către mine aşa: "Dacă mă vei face prietenă, eu îţi voi mijloci un mare dar de la Împărat şi te voi duce înaintea Lui, pentru că nimeni nu are îndrăzneală la Dînsul mai mult decît mine. Eu L-am pogorît pe Dînsul din cer pe pămînt şi L-am făcut a se îmbrăca în trup omenesc". Acestea zicînd, s-a făcut nevăzută. Şi m-am mirat de acea vedenie. Apoi cugetînd, am zis în mine: "Cu adevărat, milostenia mi s-a arătat mie în chip de fecioară, căci o vădeşte cununa cea de măslin de pe capul ei, care este semnul milosteniei şi mărturisesc chiar cuvintele grăite de fecioara aceasta, căci a zis: "Eu am pogorît pe Dumnezeu din cer pe pămînt şi L-am făcut a Se întrupa". Pentru că Ziditorul, văzînd pe om pierind, a voit să-l izbăvească, nefiind îndemnat de nimic altceva, decît numai de milostivire. Şi plecînd cerurile, S-a pogorît ca să miluiască zidirea Sa. Deci, mai vîrtos decît toate, se cuvine a avea milostenie către cei de aproape şi a da cît de multă milostenie, dacă voieşte cineva să afle milă de la Dumnezeu".

Astfel grăind în mine, îndată m-am sculat şi am mers către biserică singur, cînd se lumina de ziuă. Şi mergînd, am aflat pe cale un sărac gol, tremurînd de frig; deci m-am dezbrăcat de haină şi am dat-o celui sărac, zicînd în mine: "Acum voi cunoaşte de este adevărat ceea ce am văzut sau este înşelăciune". Şi am mers mai departe. Deci, mai înainte pînă a nu ajunge eu la biserică, m-a întîmpinat un om îmbrăcat cu haine albe şi mi-a dat în mînă o legătură ce avea într-însa o sută de galbeni şi mi-a zis: "Primeşte aceasta, prietene".

Iar eu am luat-o cu bucurie, însă îndată m-am căit că i-am luat, căci nu-mi erau de trebuinţă aceştia şi m-am întors vrînd să-i dau înapoi celui ce mi-i dăduse, dar nu l-am mai văzut. Şi căutîndu-l cu dinadinsul, nu l-am mai aflat. Atunci am cunoscut că ceea ce am văzut a fost adevărat, iar nu înşelăciune. Din acea vreme orice am dat săracului, ispiteam dacă îmi va da Dumnezeu însutit, precum a zis. Şi ispitind de multe ori, am aflat că aşa este; iar mai pe urmă am zis în mine: "Încetează, suflete al meu, de a mai ispiti pe Domnul Dumnezeul tău".

Mergînd Sfîntul să cerceteze pe bolnavi - pentru că de două sau de trei ori pe săptămînă cerceta pe cei bolnavi -, l-a întîmpinat pe el un străin şi i-a cerut milostenie, iar el a poruncit slugii sale să-i dea şase arginţi. Deci, luînd străinul arginţii, s-a dus. Şi vrînd să ispitească îndurarea Sfîntului, şi-a schimbat hainele şi alergînd pe altă cale, iarăşi a întîmpinat pe fericitul Ioan şi l-a rugat, zicînd: "Miluieşte-mă, stăpîne, că sînt robit". Iar el iarăşi a poruncit slugii sale ca să-i dea şase arginţi.

Apoi sluga a zis stăpînului la ureche: "Stăpîne, acesta este săracul acela care a luat mai înainte şase arginţi". Iar patriarhul s-a făcut ca şi cum n-ar fi auzit şi a poruncit să-i dea. Străinul, luînd şi a doua oară milostenie, iarăşi şi-a schimbat hainele sale şi a întîmpinat pe patriarhul pe altă cale, cerşind şi a treia oară milostenie de la dînsul. Iar sluga a zis către patriarh: "Stăpîne, acesta este tot acela care a luat de două ori cîte şase arginţi şi acum cere şi a treia oară". Atunci fericitul a răspuns slugii, zicînd: "Dă-i lui doi arginţi, ca nu cumva să fie Hristosul meu, Care mă ispiteşte pe mine!"

Un negustor oarecare, a cărui bogăţie se înecase în mare şi sărăcise foarte mult, ruga pe Sfîntul să-i ajute, fiind în mare sărăcie; iar Sfîntul i-a dat lui cinci litre de aur. Acela, luînd aurul, a făcut cu dînsul multă negustorie; apoi, suindu-se într-o corabie, a plecat spre alte cetăţi. Dar, pornindu-se furtună pe mare, i s-a înecat corabia a doua oară şi numai singur a scăpat cu viaţă.

Şi a venit iarăşi la Sfîntul Ioan, vestindu-l despre ceea ce i s-a întîmplat. Iar Sfîntul a zis către dînsul: "Ai avut tu şi alt aur strîns cu nedreptate şi l-ai amestecat cu aurul Bisericii care ţi l-am dat eu; pentru aceea ai pierdut şi pe unul şi pe altul". Şi iarăşi i-a dat aur îndoit, ca la zece litre. Dar şi a treia oară a pătimit aceeaşi rea întîmplare negustorul acela, căci toată marfa lui s-a înecat în mare şi acum nu mai îndrăznea să se arate patriarhului, ci şezînd în casa sa se tînguia, presărîndu-şi capul său cu cenuşă, voind să se piardă singur pe sine.

Înştiinţîndu-se despre aceasta Sfîntul Ioan, a chemat pe negustorul acela şi a zis către dînsul: "Pentru ce slăbeşti în curaj? Nădăjduieşte spre Dumnezeu şi nu te va lăsa pe tine; şi mi se pare că pentru aceea ţi s-a întîmplat aceasta, de vreme ce corabia ai cîştigat-o cu nedreptate". Acestea zicînd, a poruncit să-i dea o corabie a Bisericii plină de grîu, apoi l-a eliberat pe el. Iar negustorul, luînd corabia cu grîu, cea dată lui, a pornit pe mare şi deodată s-a ridicat vînt puternic ce ducea corabia spre altă ţară. Negustorul, văzînd în vedenie pe făcătorul său de bine, Sfîntul Ioan cel Milostiv, Patriarhul Alexandriei, stînd la cîrmă şi îndreptînd corabia, avea mare nădejde căci, cu rugăciunile lui, va ieşi la bun sfîrşit călătoria sa.

Mergînd douăzeci de zile şi douăzeci de nopţi, a sosit la ţărm în Britania. Atunci era în ţara aceea foamete mare, dar înştiinţîndu-se poporul că a venit în cetatea lor o corabie cu grîu, s-a bucurat foarte mult şi a început a cumpăra. Deci, negustorul acela a început a vinde grîul cu preţ, luînd pentru jumătate aur şi pentru jumătate plumb curat; şi, întorcîndu-se, a venit la Decapoli, unde voia să vîndă plumbul, dar pe care l-a găsit

prefăcut în aur. Şi aşa, îmbogăţindu-se, s-a întors cu bucurie în Alexandria, spunînd tuturor acea minune ce se făcuse, din mila şi cu rugăciunile Sfîntului Ioan.

Sfîntul mergînd odată la biserică, s-a apropiat de dînsul un bărbat cinstit şi de bun neam, căruia îi furaseră tîlharii toată averea şi era într-o mare sărăcie. Deci patriarhul, milostivindu-se spre acel om cinstit şi slăvit, care deodată a ajuns sărac dintr-atîta bogăţie, a spus slugii sale la ureche, ca să zică iconomilor Bisericii să dea omului aceluia cincisprezece litre de aur. Văzînd iconomii că este aur puţin în vistieria bisericii, n-au ascultat porunca patriarhului şi au dat omului aceluia numai cinci litre, iar cele zece le-au oprit.

Întorcîndu-se patriarhul de la biserică la casa sa, s-a apropiat de dînsul o doamnă foarte bogată şi slăvită şi a dat în mîna lui o hîrtie în care scria că dăruieşte bisericii cinci sute de litre de aur. Luînd patriarhul hîrtia şi citind-o, a cunoscut prin darul Duhului Sfînt care era întru-însul, cum că femeia aceea n-a dat tot cît pusese în mintea sa ca să dea - căci aşa a vrut Dumnezeu -, fiindcă nici iconomii n-au dat omului celui sărac cît poruncise să-i dea, adică cincisprezece litre.

Venind Sfîntul în casă, a chemat pe iconomi şi i-a întrebat: "Cît aţi dat omului celui prădat de tîlhari?" Iar ei au minţit, spunînd: "Cincisprezece litre, precum ai poruncit, stăpîne". Însă Sfîntul, dînd pe faţă minciuna, scumpetea şi neascultarea lor, a zis către dînşii: "De la voi să ceară Dumnezeu o mie de litre de aur, pentru că această doamnă binecredincioasă a vrut să ne dea o mie cinci sute de litre de aur. Dar de vreme ce voi, neascultîndu-mă pe mine, aţi oprit zece litre, pentru aceea a sfătuit Dumnezeu pe această femeie ca să oprească o mie de litre. Iar dacă nu mă credeţi pe mine, singuri veţi cunoaşte cu dinadinsul. Apoi îndată a chemat pe acea cinstită doamnă şi a întrebat-o înaintea iconomilor, zicînd: "Spune-ne nouă, doamnă, cît aur ai gîndit să aduci, din dragostea ta cea către Dumnezeu!"

Femeia, văzînd că hotărîrea ei nu s-a tăinuit de către Sfîntul, a zis: "Cu adevărat, stăpîne, mai înainte cu cîteva zile am scris pe hîrtie ca să dau în sfintele tale mîini o mie cinci sute de litre de aur. Iar a doua zi am desfăcut hîrtia şi am aflat, nu ştiu cum, că era ştearsă mia şi numai cinci sute rămăseseră. Deci am gîndit în mine că Domnul nu binevoieşte ca să dau mai mult aur în mîinile sfinţiei tale, decît numai cinci sute de litre, şi aşa am făcut". Acestea auzind iconomii s-au temut foarte şi s-au ruşinat. Apoi, căzînd la picioarele sfîntului, îşi cereau iertare.

Odată, din cauza năvălirii celor de alt neam, s-a strîns mulţime mare de popor în Alexandria şi s-a făcut foamete mare. Iar Sfîntul Ioan, hrănind mulţime de popor, a cheltuit toată averea bisericii şi încă a rămas dator cu o mie de litre de aur. Acolo era un cleric care luase a doua femeie, după moartea celei dintîi. Şi, neputînd a se învrednici de o mai mare treaptă, a scris către patriarhul astfel: "Am mult grîu pe care voiesc a-l da lui Hristos prin mîinile tale şi încă mai făgăduiesc şi o sută cincizeci de litre de aur, numai fă-mă diacon". Iar Sfîntul, chemîndu-l, l-a certat pentru precupeţia celor sfinte, zicînd:

"Cunoaşte-ţi păcatul tău şi teme-te de pedeapsa lui Gheezi, căci Dumnezeu este puternic ca şi fără grîul şi aurul tău să ne hrănească în vreme de foamete". Astfel grăind Sfîntul către cleric, a venit un vestitor, spunîndu-i că au sosit din Sicilia două corăbii bisericeşti cu mult grîu. Auzind patriarhul, a căzut în genunchi mulţumind lui Dumnezeu, care nu lasă pe cei ce nădăjduiesc spre Dînsul.

Acum să vorbim ceva şi despre blîndeţea, smerenia şi bunătatea Sfîntului Ioan.

Doi clerici au fost certaţi pînă la o vreme, pentru o oarecare greşeală. Deci unul dintre dînşii, smerindu-se, s-a căit iar celălalt mai mult s-a răzvrătit şi mîniindu-se asupra patriarhului, mai multă răutate făcea. Iar patriarhul auzind aceasta, a vrut să-l cheme la sine, să-l îmblînzească şi să-l înveţe cu cuvinte bune ca să înceteze cu răutatea sa. Însă a uitat a face aceasta, aşa voind Dumnezeu, ca să se arate mai mult smerenia Sfîntului spre folosul tuturor.

Odată, săvîrşind în biserică într-o zi însemnată jertfa cea fără de sînge, şi-a adus aminte de clericul acela care era mîniat asupra lui. Apoi şi-a adus aminte şi de cuvintele lui Hristos scrise în Evanghelie: "Dacă vei aduce darul tău la altar şi acolo îţi vei aduce aminte că fratele tău are ceva asupra ta, lasă darul tău acolo înaintea altarului şi du-te mai întîi de te împacă cu fratele tău". Deci, depărtîndu-se puţin de la altar, a chemat pe clericul acela şi a căzut la picioarele lui, cerînd iertare de la dînsul. Atunci s-a spăimîntat clericul văzînd smerenia patriarhului său şi a căzut şi el la picioarele Sfîntului, cu plîngere cerînd iertare. Astfel împăcîndu-se Sfîntul Ioan cu clericul său, s-a întors la altar şi cu îndrăzneală a săvîrşit dumnezeiasca jertfă, zicînd: "Iartă-ne nouă greşelile noastre, precum şi noi iertăm greşiţilor noştri". Iar clericul acela îndreptîndu-se, a vieţuit cu plăcere de Dumnezeu şi după aceasta s-a învrednicit de treapta preoţească. Apoi Sfîntul Ioan a mai arătat şi alt chip de blîndeţe.

Un nepot al lui cu numele Gheorghe, a fost defăimat de unul din locuitorii Alexandriei, cu cuvinte urîte şi de ocară. Deci, Gheorghe venind la fericitul Ioan, unchiul său, se jeluia asupra omului care-l ocărîse pe el. Iar patriarhul, văzînd pe nepotul său foarte tulburat şi voind să îmblînzească mînia lui şi să-l mîngîie, ca şi cum s-ar fi mîniat asupra celui ce-l ocărîse, a zis: "Dar cum a îndrăznit acel om de neam prost a ocărî pe iubitul meu nepot? Bine este cuvîntat Dumnezeu că mă voi răzbuna asupra defăimătorului aceluia şi-i voi face un lucru ca acela încît se va mira toată Alexandria". Cu aceste cuvinte, mîngîindu-se puţin Gheorghe, s-a mai liniştit şi a mai încetat din plîns.

După aceasta, Ioan cel cu adevărat blînd şi smerit cu inima, a început a grăi către Gheorghe astfel: "Iubite fiule, dacă voieşti a te numi nepot al meu, apoi fii gata a răbda nu numai defăimări ci şi răni, şi a le ierta toate pentru Dumnezeu. Dacă voieşti să te arăţi de bun neam, apoi nu din sînge ci din faptele cele bune caută neamul cel bun; pentru că acela este de neam bun care nu se împodobeşte cu slava strămoşilor ci cu faptele cele bune şi cu viaţă plăcută lui Dumnezeu. Acestea şi mai multe ca acestea grăind Sfîntul Ioan către nepotul său, a chemat pe ispravnic şi i-a poruncit să nu ia bir bisericesc de la omul

care-l ocărîse pe Gheorghe, nepotul său, bir ce era dator a-l da în fiecare an, ci să-l lase liber. Astfel a făcut Sfîntul Ioan omului aceluia, precum a făgăduit, adică lucrul de care s-a mirat toată Alexandria, cum spusese el. Pentru că în loc de răzbunare şi de pedeapsă, a arătat facere de bine către dînsul.

Fericitul Ioan, vrînd ca totdeauna să aibă pomenirea morţii înaintea sa, a poruncit să i se zidească un mormînt, însă nu desăvîrşit. Apoi a poruncit meşterilor ca în toate zilele de praznice mari să vină la dînsul şi înaintea tuturor să-i zică cu mare glas: "Stăpîne, mormîntul pînă acum nu s-a săvîrşit; deci porunceşte ca să-l săvîrşim, căci moartea vine ca furul şi nu ştii în ce ceas va sosi". Astfel îşi punea Sfîntul Ioan înaintea sa pomenirea morţii şi totdeauna se pregătea pentru moarte.

Într-una din zile a venit un boier bogat la Sfîntul şi văzînd aşternutul lui învelit cu un acoperămînt sărac, mergînd la casa sa, i-a trimis o plapumă al cărei preţ era de treizeci şi şase de galbeni şi a rugat pe Sfîntul să se acopere cu acea plapumă. Patriarhul, nevrînd ca să necăjească pe acel boier, pentru rugămintea lui, a primit plapuma şi numai într-o noapte s-a acoperit cu ea. Apoi îşi zise:

"Amar ţie, ticăloase Ioane, că te acoperi cu plapumă de mult preţ, iar săracii, fraţii lui Hristos, pier de ger. Cîţi sînt care înnoptează fără acoperămînt în vînt şi în frig şi abia au cîte o rogojină sau cîte o mică zdreanţă? Cîţi sînt care se culcă goi pe gunoaie şi tremură de frig, apoi fiind flămînzi, nu dorm toată noaptea şi mor de frig? Vai mie, cîţi săraci sînt care doresc ca Lazăr să se sature din fărîmiturile ce cad din masa mea! Vai mie, cîţi străini şi nevoiaşi sînt în cetatea aceasta care nu au unde să-şi plece capul, ci afară stau toată noaptea şi pătimind, mulţumesc pentru toate Stăpînului Hristos! Iar tu, Ioane, vrînd să dobîndeşti odihna cea veşnică, petreci în răsfăţare şi toate le ai după plăcere! Vieţuieşti în casă frumoasă, porţi haine moi, bei vin, mănînci peşte ales şi, pe lîngă acestea toate, te-ai acoperit cu plapumă de mult preţ. Ce mai nădăjduieşti în veacul ce va să fie? Cu adevărat îţi zic, ticăloase Ioane, nu vei dobîndi împărăţia cea veşnică, ci vei auzi ca bogatul acela, ai primit binele în viaţa ta, iar cei săraci au primit cele rele. Binecuvîntat să fie Dumnezeu, că în celelalte nopţi smeritul Ioan nu se va mai acoperi cu această plapumă, ci săracii şi nevoiaşii se vor îndestula cu preţul ei".

Făcîndu-se ziuă, îndată a trimis plapuma la tîrg să o vîndă, ca astfel, cu preţul ei să cumpere haine săracilor. Iar cînd era să vîndă plapuma s-a întîmplat de a trecut pe acolo chiar boierul care dăruise acea plapumă fericitului Ioan. Şi văzînd că se vinde, a cumpărat-o el şi iarăşi a trimis-o lui Ioan, rugîndu-l s-o ţină pentru trebuinţa sa. Sfîntul, luînd-o iarăşi, a trimis-o ca s-o vîndă. Dar boierul văzînd-o, din nou a cumpărat-o şi a trimis-o lui Ioan, rugîndu-l să se acopere cu ea. Ioan a trimis-o pentru a treia oară ca să fie vîndută dar boierul, şi de astădată cumpărînd-o, a trimis-o iarăşi lui Ioan. După acestea Sfîntul Ioan a trimis la boierul acela, zicînd: "Vom vedea cine din noi se va supăra mai întîi, eu vînzînd-o, sau tu cumpărînd-o şi iarăşi dîndu-mi-o". În felul acesta Sfîntul Ioan a luat mult aur de la acel boier pentru folosul săracilor.

Fericitul acesta ştia să înduplece şi pe cei avari spre milostenie şi pe cei iubitori de argint să-i întoarcă spre iubirea de săraci. Căci ştiind un episcop cu numele Troil, foarte iubitor de argint, l-a luat odată împreună cu sine la bolniţă (spital) ca să cerceteze pe cei săraci şi bolnavi. Cunoscînd Sfîntul că Troil are la sine aur, a zis către dînsul: "Părinte Troile, acum este rîndul tău să mîngîi pe aceşti fraţi săraci, dîndu-le milostenie". Iar Troil, deşi nu voia în sine, totuşi de ruşine, ca să nu se arate avar, a dat tuturor milostenie, începînd de la cel dintîi pînă la cel mai de pe urmă şi a deşertat treizeci de litre de aur. Iar după aceasta s-a căit şi s-a necăjit pentru că împărţise săracilor atîta aur.

Venind acasă s-a culcat pe pat, bolnav şi foarte mîhnit pentru aurul dat. Iar Sfîntul Ioan a trimis după dînsul, chemîndu-l la masă, dar fiind supărat n-a mers, vestind pe Sfîntul Ioan că este bolnav. Ioan, cunoscînd pricina bolii sale - căci se îmbolnăvise pentru aur -, a luat cu sine treizeci de litre de aur şi a mers ca să cerceteze pe Troil. Venind la dînsul, i-a zis: "Iată, ţi-am adus aurul pe care în spital l-am luat împrumut de la tine. Deci ia-l şi scrie-mi cu mîna ta, ca să am eu de la Domnul acea plată, care era să fie a ta pentru aurul ce l-ai împărţit". Iar Troil, văzînd aurul s-a bucurat şi luîndu-l, îndată s-a făcut sănătos, şi, şezînd a scris astfel: "Dumnezeule milostive, dă plată stăpînului meu Ioan, Patriarhul Alexandriei, pentru treizeci de litre de aur pe care l-am împărţit săracilor, pentru că el mi i-a înapoiat".

Această scrisoare a lui Troil primind-o Sfîntul Ioan, l-a luat şi pe el cu sine la masă şi l-a ospătat, iar în inima sa se ruga în taină către Dumnezeu pentru el, ca să-i schimbe acea iubire de argint. În noaptea viitoare, Troil a văzut în vedenie o curte foarte frumoasă a cărei podoabă era negrăită, iar deasupra uşilor era scris astfel, cu litere de aur: "Locaşul şi odihna cea veşnică a lui Troil episcopul". Şi s-a bucurat Troil de casele frumoase ce i se pregătiseră.

Dar îndată s-a arătat un bărbat înfricoşat, ca şi cum ar fi fost un postelnic împărătesc, şi a zis către slugi: "Domnul a toată lumea a poruncit să ştergeţi acea scrisoare de deasupra"; şi îndată slugile au şters-o. Şi cel care s-a arătat, a zis iarăşi către slugi: "Scrieţi astfel: Locaşul şi odihna cea veşnică este a lui Ioan, Arhiepiscopul Alexandriei, pe care şi-a cumpărat-o cu treizeci de litre de aur". Şi deşteptîndu-se Troil din somn, s-a umplut de frică şi a plîns că şi-a pierdut casa aceea din cer, mustrîndu-se pe sine pentru iubirea de aur. Apoi, sculîndu-se, a alergat la fericitul Ioan şi i-a vestit ceea ce văzuse. Iar fericitul Ioan l-a învăţat cu multe cuvinte folositoare şi din acel timp s-a îndreptat Troil şi s-a făcut milostiv către toţi şi iubitor de săraci.

Odată fericitul Ioan a pierdut multă avere prin întîmplarea aceasta: Nişte corăbii bisericeşti, fiind încărcate cu produse, cînd erau pe marea Adriatică s-a ridicat furtună mare şi toată bogăţia ce era în corăbii s-a înecat. Aşa a voit Dumnezeu, ca încercarea credinţei Sfîntului Ioan să fie mult mai strălucită decît aurul cel pieritor. Numărul corăbiilor era de treisprezece, iar preţul produselor era de trei mii şi trei sute de litre de aur. Sfîntul Ioan, pierzînd atîta avere cu care ar fi putut hrăni multă vreme pe săraci, a răbdat cu mulţumire, zicînd adeseori cuvintele lui Iov: *Domnul a dat, Domnul a luat; fie numele Domnului binecuvîntat*.

Au venit la dînsul atunci mulţi din cetăţenii cei mai cinstiţi vrînd să-l mîngîie în necaz. Iar el le-a răspuns: "Eu sînt pricina pierderii averii bisericeşti, că de nu m-aş fi înălţat cu mintea că dau multă milostenie, nu s-ar fi întîmplat înecarea bogăţiei. Eu m-am mîndrit cînd am dat milostenie. Deci, vrînd Dumnezeu să mă smerească, a trimis asupra mea sărăcia aceasta, pentru că sărăcia smereşte pe om. Acum şi eu singur petrec în sărăcie şi încă şi altora sînt pricinuitor de lipsă, căci vor răbda foamete toţi aceia care primeau hrană de la mine. Însă Domnul, nu pentru mine, ci pentru ei, nu-i va lăsa şi le va da cele de trebuinţă". Astfel cei ce veniseră să mîngîie pe Ioan, au fost mîngîiaţi de dînsul auzind cuvinte de folos. Domnul a întors apoi sfîntului averile îndoite, iar Ioan mai multă milostenie dădea săracilor, fiind foarte milostiv către cei ce aveau nevoie.

Odinioară, Ioan, mergînd la biserica Sfinţilor Chir şi Ioan, a alergat la dînsul o văduvă săracă, vestindu-i despre o strîmbătate ce pătimise din partea ginerelui său, cerînd ajutor de la sfîntul patriarh. Iar cei ce mergeau după Sfîntul au zis: "Stăpîne, după ce te vei întoarce acasă, atunci vei asculta rugămintea acestei văduve". Sfîntul a răspuns: "Dar cum mă va asculta pe mine Dumnezeu, dacă eu nu o voi asculta pe dînsa?" Deci, n-a păşit din loc pînă cînd n-a ascultat pe văduvă şi a izbăvit-o de strîmbătate.

Un tînăr oarecare, după moartea părinţilor lui, se afla în mare sărăcie. Sfîntul Ioan, înştiinţîndu-se despre dînsul, a întrebat pe cei ce ştiau, cum a sărăcit, căci auzise că părinţii lui fuseseră bogaţi. Deci, nişte bărbaţi iubitori de Dumnezeu i-au spus cum că, părinţii acestui copil erau foarte milostivi şi toată averea lor au împărţit-o săracilor, iar fiului lor i-au lăsat numai zece litre de aur.

Murind mai întîi mama copilului, după aceea, apropiindu-se şi sfîrşitul tatălui său, a chemat pe fiul şi i-a pus înaintea lui cele zece litre de aur şi chipul Preacuratei Născătoare de Dumnezeu.

Apoi a zis: "Iubite fiule, iată, din toată averea noastră au rămas numai zece litre de aur, iar pe cealaltă toată am pus-o în mîinile lui Hristos. Deci acum, spune-mi ce voieşti ca să-ţi las? Aurul acesta sau pe Stăpîna noastră Născătoarea de Dumnezeu, ca hrănitoare a ta?" Copilul, trecînd cu vederea aurul, a luat icoana Preacuratei Născătoare de Dumnezeu, iar aurul a poruncit să-l dea săracilor. Astfel a dat săracilor cea mai de pe urmă avere a sa şi, murind tatăl său, a rămas copilul sărac cu desăvîrşire. Însă mergea în toate zilele şi nopţile la cîntare şi la rugăciune în biserica Preacuratei Născătoare de Dumnezeu.

Acestea auzind Cuviosul Ioan, s-a minunat de fapta cea bună şi de înţelepciunea acestui copil şi l-a iubit din tot sufletul. Şi de atunci, ca un adevărat părinte al celor săraci, avea mare purtare de grijă pentru acest copil, gîndindu-se ce milă să-i arate. Apoi a chemat pe iconomul său în taină şi a zis către dînsul: "Voiesc să-ţi spun un lucru, dar vezi să nu spui nimănui". Iar iconomul a făgăduit că va păzi taina ce-i va spune. Şi a zis patriarhul: "Mergi şi ia o hîrtie, apoi scrie pe ea o diată ca din partea unui oarecare om cu numele Teopempt şi spune că eu aş fi rudenie de aproape cu acel copil sărac. După aceea, mergi şi spune tînărului aceluia astfel: Oare nu ştii, frate, că eşti rudă cu patriarhul? Drept aceea nu ţi se

cade să pătimeşti aşa în sărăcie. Apoi arată-i şi scrisoarea, să-i spui: Dacă tu, fiule, te ruşinezi a te arăta patriarhului, cum că-i eşti rudă, eu îi voi vorbi despre tine".

Mergînd iconomul, a făcut după porunca patriarhului. A scris pe o hîrtie veche scrisoarea şi, chemînd pe copil, i-a arătat-o ca şi cum ar fi fost acea scrisoare a tatălui său, în care se dovedea că este rudenie cu patriarhul. Iar copilul, citind scrisoarea, s-a bucurat, dar se ruşina pentru că era foarte sărac şi îmbrăcat în haine proaste. Deci a rugat pe iconom să vorbească patriarhului despre dînsul. Mergînd iconomul la Sfîntul, l-a vestit; şi a zis Sfîntul: "Spune copilului că aşa zice patriarhul: Mi-aduc aminte cum că moşul meu avea un fiu, dar la faţă nu-l cunosc, şi bine vei face de-l vei aduce pe el la mine şi să aduci şi scrisoarea împreună cu tine". Mergînd iconomul, a adus pe copil, care a arătat Cuviosului scrisoarea. Iar el a îmbrăţişat pe tînăr cu dragoste şi a zis: "Bine ai venit, fiul moşului meu". Şi i-a dat lui avere multă, apoi i-a cumpărat casă şi i-a dat toate cele de trebuinţă. După aceea l-a însoţit cu o fecioară de bun neam, sîrguindu-se a-l face bogat, cinstit şi slăvit, pentru ca să se împlinească cele zise în psalmi: *N-am văzut pe cel drept părăsit, nici neamul lui cerînd pîine*.

Sfîntul Ioan era şi către cei bolnavi foarte milostiv, căci adeseori le slujea el singur şi şedea lîngă cei ce răposau, ajutîndu-le cu rugăciunile sale la ieşirea sufletului. Adeseori singur săvîrşea dumnezeiasca Liturghie pentru cei răposaţi, zicînd că dumnezeiasca Liturghie care se săvîrşeşte pentru cei răposaţi, foarte mult ajută sufletelor. Apoi spunea un fapt ce s-a întîmplat mai înainte în Cipru, în acest chip:

"A fost un om din Cipru robit în Persia şi ţinut în grele legături; pentru care s-a vestit părinţilor lui care vieţuiau în Cipru cum că a murit. Ei, plîngînd după dînsul ca după un mort, au început a face pomenire de trei ori pe an, aducînd daruri la biserică pentru sufletul lui la săvîrşirea dumnezeieştii slujbe. Trecînd patru ani, fiul lor a scăpat din legături şi din robie şi a venit acasă. Văzîndu-l părinţii, s-au spăimîntat ca şi cum ar fi înviat din morţi. Ei se bucurau de scăparea lui şi îi spuneau că de trei ori pe an au făcut pomenire pentru el.

Apoi i-a întrebat fiul lor în ce zi îi făceau pomenire? Iar ei au răspuns că în ziua dumnezeieştii Arătări (adică Botezul Domnului), la Paşti şi la Cincizecime (Rusalii). Iar el, auzind aceasta, şi-a adus aminte şi spunea că "în acele zile venea la mine în temniţă un bărbat cinstit cu o făclie; atunci cădeau legăturile de la picioarele mele şi eram slobod; iar în celelalte zile iarăşi eram ţinut în legături".

Fericitul Ioan avea multă grijă, să nu osîndească pe nimeni pentru nici un fel de greşeli, şi mai ales pe călugări, de vreme ce a greşit odată în aceasta şi de atunci niciodată nu osîndea pe călugări. Căci i s-a întîmplat lucrul acesta.

Un călugăr tînăr a umblat prin Alexandria cîteva zile împreună cu o fecioară tînără şi foarte frumoasă. Unii, văzînd aceasta, s-au scandalizat, crezînd că pentru păcat umblă cu dînsa. Deci, au spus aceasta Sfîntului Ioan Patriarhul, care îndată a poruncit să-i prindă pe

amîndoi şi, bătîndu-i, să-i închidă deosebit în temniţă. Dar în noaptea următoare, călugărul acela s-a arătat patriarhului în vis, arătîndu-i spatele său foarte rănit din bătaia cea fără de milă şi a zis către dînsul: "Oare plăcută îţi este ţie fapta aceasta, stăpîne? Oare aşa ai învăţat de la Apostoli a paşte turma lui Hristos? Să mă crezi căci, ca un om, te-ai înşelat". Acestea zicîndu-le, s-a dus de la dînsul.

Patriarhul, deşteptîndu-se din somn, se gîndea la ceea ce văzuse şi cunoscîndu-şi greşeala sa, şedea pe pat necăjit şi mîhnit. Apoi, făcîndu-se ziuă, a poruncit să aducă pe monahul acela, vrînd să vadă dacă este asemenea celui ce i s-a arătat în vedenie. Deci, a venit monahul cu mare nevoie, căci nu putea să se mişte de mulţimea rănilor. Iar cînd l-a văzut patriarhul a rămas încremenit, neputînd a răspunde vreun cuvînt; ci după vreun ceas, venindu-şi în sine, a rugat pe monah să-şi dezbrace haina sa şi să-i arate spatele ca să vadă dacă este aşa rănit precum îl văzuse în vis; şi abia plecîndu-se monahul rugăminţii, a început a se dezbrăca de haina sa. Pe cînd se dezbrăca, i s-au descoperit fără voie, părţile trupului cele ascunse şi l-au văzut toţi că este famen, dar de vreme ce era tînăr, nu putea nimeni să-l cunoască pe el.

Văzînd patriarhul trupul lui zdrobit de răni, i-a părut foarte rău de aceasta şi, trimiţînd la cei ce pîrîseră pe monah, i-a depărtat pe ei de la biserică trei ani. Apoi de la monah îşi cerea iertare, zicînd: "Iartă-mă, frate, de vreme ce din neştiinţă am făcut aceasta şi am greşit lui Dumnezeu şi ţie. Însă nu ţi se cădea nici ţie să umbli împreună cu fecioara prin cetate fără sfială, ca să nu se smintească mirenii, căci porţi chipul monahicesc".

Atunci monahul a început a grăi cu multă smerenie: "Să mă crezi, stăpîne, că nu mint, ci adevărul îţi spun. Mai înainte de această întîmplare, fiind eu în Gaza şi mergînd să mă închin mormîntului Sfinţilor Mucenici Chir şi Ioan, m-a întîmpinat această femeie într-o seară şi, căzînd la picioarele mele, m-a rugat cu lacrimi ca să n-o opresc a merge împreună cu mine; iar eu, lepădîndu-mă de ea, am fugit. Însă ea, mergînd în urma mea, zicea: "Te jur pe tine cu Dumnezeul lui Avraam, Care a venit să mîntuiască pe cei păcătoşi şi are să judece viii şi morţii, nu mă lăsa pe mine!"

Auzind eu acestea, am zis către dînsa: "Pentru ce mă juri aşa, fecioară?" Iar ea a răspuns: "Eu sînt evreică şi doresc să las credinţa părintească cea greşită şi să fiu creştină. Deci te rog, părinte, nu mă lăsa pe mine, ci mîntuieşte-mi sufletul, care voieşte să creadă în Hristos". Acestea auzindu-le, m-am temut de judecata lui Dumnezeu şi, luînd-o pe dînsa împreună cu mine, am învăţat-o sfînta credinţă. Apoi, venind la mormîntul Sfinţilor Mucenici, am botezat-o pe ea în biserică; şi umblu cu dînsa întru nevinovăţia inimii, pînă cînd o voi duce într-o mînăstire de fecioare.

Patriarhul, auzind acestea, a oftat şi a zis: "Cîţi robi ascunşi are Dumnezeu şi pe care noi păcătoşii nu îi ştim". Apoi a spus înaintea tuturor vedenia ce a avut pentru dînsul, noaptea, în vis. Şi luînd o sută de galbeni, i-a dat monahului aceluia. Iar el n-a vrut să ia nici unul, zicînd: "Monahul care crede că Dumnezeu are purtare de grijă pentru dînsul,

aceluia nu-i trebuie aur; iar cel ce iubeşte aurul, acela nu crede că este Dumnezeu". Acestea zicînd, s-a închinat patriarhului şi s-a dus.

De atunci, fericitul Ioan a început mai mult a cinsti pe călugări, şi pe cei buni şi pe cei ce i se păreau a fi răi. Apoi a zidit o mînăstire a monahilor celor străini şi mai cu dinadinsul se îngrijea ca să nu osîndească pe cineva. El, ca un păstor bun, îşi îngrijea oile sale ca să nu îndrăznească a osîndi pe nimeni, deşi cu adevărat ar fi greşit; ci fiecare să-şi vadă de păcatele sale, iar nu pe cele străine.

Iar cînd s-a întîmplat în Alexandria de a fugit un tînăr cu o călugăriţă la Constantinopol şi toţi îl ocărau zicînd că a pierdut două suflete, şi pe al său şi pe al monahiei aceleia, şi că a făcut sminteală tuturor, pentru că este scris: *Vai aceluia prin care vine sminteala!* Atunci Sfîntul Ioan zicea către dînşii: "O, fiilor, încetaţi de a osîndi, pentru că şi voi sînteţi vinovaţi de două păcate. Păcatul cel dintîi este că aţi călcat porunca lui Dumnezeu, osîndind pe cel ce a greşit, căci scris este: *Mai înainte de vreme nu judecaţi*. Iar al doilea, că clevetiţi asupra fratelui, neştiind dacă el greşeşte pînă astăzi sau că acum s-a pocăit". Apoi le spunea lor faptul acesta, zicînd:

În cetatea Tirului, umblînd un călugăr pe o uliţă, l-a văzut o desfrînată, care era în cetatea aceea cunoscută de toţi, cu numele Porfiria, şi a început a striga în urma monahului: "Miluieşte-mă, părinte, precum şi Hristos a miluit pe păcătoasa!" Iar el, nesocotind ruşinea oamenilor, a zis către dînsa: "Urmează-mi!" Şi, luînd-o pe ea de mînă, a scos-o afară din cetate, în văzul tuturor; apoi îndată a străbătut vestea prin toată cetatea că un monah a luat pe Porfiria desfrînata de soţie. El însă a dus-o pe dînsa la o mînăstire de femei. Pe cînd mergea, Porfiria a găsit un copil lepădat în cale, pe care l-a luat ca să-l crească, ca pe un fiu. Iar după cîtăva vreme s-a întîmplat de au mers nişte oameni din Tir în acea parte de loc unde era bătrînul acela şi Porfiria. Aceia, văzînd-o pe dînsa că are copil, au zis către dînsa în batjocură: "Frumos copil ai născut, Porfirio!" Apoi, întorcîndu-se, au vestit pretutindeni: "Porfiria a născut un prunc cu acel călugăr, şi noi l-am văzut cu ochii, că semăna cu călugărul".

Iar cînd bătrînul a văzut sfîrşitul său mai înainte şi ducerea sa către Domnul, a zis către Pelaghia - pentru că aşa a numit-o cînd a îmbrăcat-o în chipul călugăresc: "Să mergem în Tir, pentru că am o trebuinţă acolo şi voiesc să mergi şi tu împreună cu mine". Iar ea, ascultîndu-l, a mers cu dînsul şi au venit în cetate, ducînd împreună cu ea şi copilul care era acum de şapte ani.

Cînd au intrat în cetate, bătrînul s-a îmbolnăvit şi au venit mulţi cetăţeni ca să-l cerceteze pe el. Şi bătrînul a zis către dînşii: "Aduceţi-mi o cădelniţă cu foc". Şi i-au adus. Iar el a turnat cărbunii cei aprinşi din cădelniţă în sînul său şi i-a ţinut pînă s-au stins de tot şi s-au răcit; însă cărbunii n-au ars, nici trupul, nici hainele lui. Apoi bătrînul a zis: "Bine este cuvîntat Dumnezeu, Cel ce a ferit odinioară rugul cel nears de foc; El îmi este martor că precum aceşti cărbuni aprinşi n-au ars trupul meu, nici focul nu s-a atins de hainele mele, aşa şi eu n-am cunoscut păcat trupesc de cînd m-am născut". Zicînd acestea şi-a dat

sufletul său Domnului. Toţi văzînd aceasta s-au mirat şi au preamărit pe Dumnezeu, Cel ce are pe robii Săi ascunşi.

Această povestire spunînd Sfîntul oamenilor, îi învăţa pe dînşii, zicînd: "De aceea, fraţii mei şi fiii mei, nu fiţi grabnici spre a osîndi; pentru că de multe ori vedem păcatul celui ce greşeşte, iar pocăinţa lui, care o face în taină, nu o ştim".

Astfel învăţînd păstorul cel bun oile sale cele cuvîntătoare şi îndreptînd bine Biserica lui Hristos, s-au sculat perşii asupra ţării aceleia. Iar el a plecat cu corabia la Constantinopol, căci a ascultat pe Cel ce a zis: *Cînd vă vor izgoni pe voi dintr-o cetate, fugiţi în alta*. Iar după ce a pornit din Alexandria, s-a îmbolnăvit pe cale şi i s-a arătat un bărbat ţinînd în mîini un sceptru de aur şi zicînd către dînsul: "Împăratul împăraţilor te cheamă la Sine". Din aceasta Sfîntul a cunoscut că i s-a apropiat sfîrşitul.

Apoi sosind în Cipru, care era patria lui, n-a putut să meargă mai departe, ci intrînd în cetatea sa, Amatunda, a adormit în pace. Iar mai înainte de a muri a zis: "Mulţumescu-Ţi Ţie, Doamne Dumnezeul meu, că m-ai învrednicit pe mine a-Ţi sluji Ţie şi, că din bunătăţile lumii acesteia, nimic nu mi-am oprit decît a treia parte dintr-un argint, dar şi aceea poruncesc să fie dată săracilor. Iar cînd am fost ales episcop al Alexandriei, am aflat la episcopia mea aproape opt mii de litre de aur şi, din dragostea iubitorilor de Dumnezeu, am adunat mai mult de zece mii de litre de aur, pe care toate le-am dat lui Hristos, Căruia şi sufletul meu I-l dau acum".

Atunci patriarhul a fost îngropat în cetatea patriei sale, în casa lui Tihon, făcătorul de minuni, între trupurile a doi episcopi care erau îngropaţi acolo. Iar cînd au voit să aşeze şi pe Sfîntul Ioan împreună cu dînşii, atunci acele sfinte trupuri mişcîndu-se, ca şi cum ar fi fost vii, s-au despărţit unul de altul şi au făcut loc trupului Sfîntului Ioan în mijlocul lor. Această minune au văzut-o toţi cei ce se întîmplaseră să fie acolo şi, minunîndu-se, au preamărit pe Dumnezeu.

Nu se cuvine a tăinui minunea ce s-a făcut după îngroparea lui. O femeie, căzînd într-un păcat greu şi neputînd a-l mărturisi de ruşine părintelui său duhovnicesc, a venit cu credinţă la Sfîntul Ioan, care era încă viu, însă bolnav şi aproape de moarte. Şi, căzînd la picioarele lui, cu multe lacrimi striga, zicînd: "O, prea fericite, eu nevrednica am făcut un păcat mare care nu poate intra în urechile omeneşti; dar ştiu că dacă vei voi, poţi a mi-l ierta, pentru că Domnul a zis vouă: *Ceea ce veţi dezlega pe pămînt va fi dezlegat şi în cer şi cărora veţi ierta păcatele, se vor ierta lor*.

Atunci fericitul a zis femeii: "Dacă ai venit cu credinţă, apoi mărturiseşte-mi mie păcatul". Femeia răspunse: "Nu pot, stăpîne, a-l mărturisi, pentru că mă stăpîneşte o mare ruşine!". Iar Sfîntul a zis: "Dacă te ruşinezi a-l mărturisi cu buzele, mergi dar de-l scrie pe o hîrtie şi să o aduci la mine". Însă ea a zis: "Nici aceasta nu o pot face". Sfîntul a zis: "Scrie-l şi pecetluieşte-l şi dă-mi-l mie". Femeia, scriind păcatul ei, l-a dat sfîntului, apoi l-a jurat să nu-l despecetluiască, nici ca să citească acea scrisoare. Sfîntul Ioan, luînd scrisoarea, a

cincea zi a răposat. Iar pentru scrisoarea aceea n-a spus nimănui nimic şi femeia pe atunci nu era în cetate.

Deci, aflînd că a murit patriarhul şi l-au îngropat, suspina, pentru că socotea cum că după moartea Sfîntului, luînd alţii scrisoarea, au aflat păcatul ei. Deci, venind la mormîntul Sfîntului, ca şi către un om viu striga, zicînd: "Omule al lui Dumnezeu, ţie însuţi n-am îndrăznit a-mi mărturisi păcatul şi acum iată că este vădit tuturor. O, mai bine era dacă nu ţi-aş fi dat hîrtia aceea cu păcatele mele. Vai mie, ticăloasa, că, vrînd a fugi de ruşine, la mai mare ruşine am ajuns, căci sînt tuturor batjocură şi în loc de tămăduire, am luat rană cumplită. Dar nu mă voi depărta de la mormîntul tău, plăcutule al lui Dumnezeu, pînă ce nu-mi vei spune unde ai pus scrisoarea mea, pentru că ştiu că n-ai murit, ci şi acum eşti viu".

Aşa strigînd, a rămas la mormîntul Sfîntului trei zile, iar în a treia noapte a ieşit aievea Sfîntul Ioan din mormîntul său împreună cu cei doi episcopi care zăceau împreună cu dînsul, şi a zis către cea care plîngea: "O, femeie, pentru ce nu ne dai nouă odihnă; ci şi hainele noastre le uzi cu lacrimi". Astfel zicînd, i-a dat hîrtia pecetluită şi i-a spus: "Primeşte scrisoarea ta şi dezleag-o". Apoi iarăşi s-au întors la locurile lor. Iar femeia, ţinînd hîrtia, a văzut pecetea ei întreagă şi, dezlegînd-o, a aflat scrisoarea ei ştearsă, iar în locul acela era scris astfel: "Pentru Ioan, robul Meu, s-a şters păcatul tău".

Atunci s-a bucurat acea femeie foarte mult, primind prin minune iertarea păcatelor. Apoi s-a întors la casa ei, lăudînd şi binecuvîntînd pe Dumnezeu şi mărind pe plăcutul Său, Sfîntul Ioan cel Milostiv. Cu ale căruia rugăciuni să arate Domnul mila Sa şi spre noi şi să şteargă toate păcatele noastre şi să ne scrie şi pe noi în cărtea vieţii, în vecii vecilor. Amin.

Cuviosul Părintele nostru Nil Pustnicul
(12 noiembrie)

Cuviosul Nil era de neam din Constantinopol unde, fiind bine crescut, a pătruns toate învăţăturile cărţii şi s-a făcut orator ales în cuvinte. Venind în vîrstă desăvîrşită, s-a însoţit cu o cinstită soţie şi a născut cu ea doi fii, unul de parte bărbătească şi altul femeiască. Iar pentru neamul său bun şi pentru înţelepciunea lui cea mare, a fost ales eparh (prefect) al cetăţii, în vremea împărăţiei lui Mavrichie, şi vieţuia cu plăcere de Dumnezeu în cinste şi în curăţenie.

Apoi, socotind deşertăciunea lumii acesteia care petrece în răutate, cum că nimic într-însa nu este statornic, nimic drept şi veşnic, ci toate răzvrătite, pline de nedreptate şi vremelnice, a voit a căuta viaţa cea veşnică, în care este veselia cea adevărată şi neschimbată, precum şi bunătăţile cele nesfîrşite. Atunci a sfătuit şi pe soţia sa să se învoiască la hotărîrea lui cea bună.

Deci, mai întîi a împărţit la săraci toată averea lor, apoi a dăruit libertate robilor şi roabelor. După aceasta şi-au împărţit între ei pe fiii lor; soţia a luat pe fiica sa, iar el a luat pe fiul său, anume Teodul şi au ieşit din Constantinopol, lăsînd lumea şi toate cele din lume.

Soţia lui s-a dus, împreună cu fiica sa, în Egipt şi, intrînd acolo într-o mînăstire de fecioare, a primit viaţa călugărească şi într-însa a petrecut bine zilele sale, slujind Domnului. Iar fericitul Nil, împreună cu fiul său Teodul, s-au dus la Muntele Sinai şi sălăşluindu-se în pustie, împreună cu sfinţii părinţi, a primit chipul monahilor, urmînd vieţii lor, postind, nevoindu-se şi sîrguindu-se în multe feluri de osteneli călugăreşti.

Astfel petrecînd ei viaţa monahicească, s-a făcut năvălirea barbarilor spre acea pustie, care, venind fără veste ca nişte fiare sălbatice, au ucis pe mulţi sfinţi părinţi, iar pe alţii i-au robit. Între aceştia a robit şi pe Teodul, fiul lui Nil, după care tatăl său se tînguia cu amar; dar mai vîrtos atunci cînd a auzit că era să fie junghiat de barbari ca jertfă, precum se scrie în cuvîntul scris despre el. Dar Dumnezeu a păzit pe Teodul viu şi întreg pentru că l-a răscumpărat de la barbari episcopul cetăţii Eliuziei şi l-a făcut cleric spre slujba Bisericii.

De acest lucru înştiinţîndu-se Cuviosul Nil, s-a dus singur în cetatea Eliuziei şi a fost primit cu cinste de episcopul locului, care l-a hirotonit preot, deşi nu voia, şi l-a rugat pe el să rămînă împreună cu dînsul. Nevrînd fericitul Nil să rămînă acolo, de vreme ce voia să se întoarcă în Sinai, episcopul i-a dat pe fiul său şi i-a slobozit pe ei cu pace. Fericitul Nil, venind iarăşi la locul său cel dintîi în Sinai, împreună cu fiul său, a vieţuit ani îndelungaţi şi a alcătuit multe cuvinte pustniceşti pline de înţelepciune şi de folos. Apoi, scriind diferite epistole, a trecut la Domnul.

Viaţa celui între sfinţi Părintele nostru Ioan Gură de Aur, Patriarhul Constantinopolului (13 noiembrie)

Luminătorul şi dascălul lumii, stîlpul şi întărirea Bisericii, propovăduitorul pocăinţei, Sfîntul Ioan Gură de Aur, s-a născut în Antiohia Siriei, din părinţi necredincioşi, care ţineau de credinţa cea elinească, însă slăviţi şi bogaţi. Tatăl lui era voievod şi se numea Secund, iar mama sa, Antuza.

Cînd a venit în vîrstă, a fost dat de părinţii săi la învăţătura înţelepciunii elineşti, lui Libanie sofistul şi lui Andagratie filosoful. Şi fiind încă tînăr, a început a pricepe mai bine decît cei bătrîni, înţelepţindu-l pe el Duhul Sfînt. Pentru că el, cunoscînd pe Unul adevăratul Dumnezeu, pe Ziditorul tuturor, a lepădat credinţa elinească şi, alergînd la prea sfinţitul Meletie, care păstorea în acea vreme Biserica Antiohiei, a primit de la dînsul Sfîntul Botez.

După aceea, a voit Preabunul Dumnezeu de a luminat şi pe părinţii lui cu lumina sfintei credinţe, nelăsîndu-i a rătăci în întunericul necredinţei, pe aceia care au născut pe un luminător ca acesta. Iar după primirea Sfîntului Botez, voievodul Secund, tatăl Sfîntului Ioan, vieţuind nu multă vreme, s-a dus către Domnul, la cea mai bună viaţă. Iar Antuza, mama Sfîntului Ioan, a rămas văduvă foarte de tînără, avînd mai puţin de douăzeci de ani de la naşterea sa.

Sfîntul Ioan, ajungînd la vîrsta de optsprezece ani, s-a dus la Atena şi în scurtă vreme a covîrşit cu înţelepciunea pe cei mai vîrstnici decît el şi pe mulţi filosofi care erau acolo. Pentru că el, primind toate învăţăturile elineşti, s-a făcut filosof ales şi orator cu cuvînt preadulce. Acolo în Atena avea potrivnic pe un filosof cu numele Antimie, foarte zavistnic, care, pizmuind mărirea lui, nu-l iubea, ci zavistuia asupra lui, grăind de rău despre dînsul. Pe acest filosof Sfîntul Ioan l-a învins înaintea tuturor cu cuvinte înţelepte şi de Dumnezeu insuflate, apoi l-a adus la credinţa în Hristos şi, în acest chip, împreună cu dînsul, şi pe alţi mulţi.

Astfel, cînd Antimie disputa cu Sfîntul Ioan, a început a grăi cuvinte de hulă asupra Domnului nostru Iisus Hristos. Atunci, îndată a venit asupra lui un duh necurat şi a început a-l munci pe el. Aşa că, Antimie, căzînd la pămînt, se tăvălea şi îşi întorcea ochii şi gura şi scotea spume din gura lui. Toţi cei ce erau de faţă s-au spăimîntat foarte şi mulţi voiau să fugă de frică; apoi au rugat pe Sfîntul Ioan ca să miluiască pe cel îndrăcit şi să-l vindece. Iar Sfîntul a răspuns: "De nu se va pocăi şi nu va crede în Hristos Dumnezeu, pe Care L-a hulit, nu se va vindeca". Şi îndată Antimie a strigat, zicînd: "Mărturisesc că nu este alt Dumnezeu nici în cer nici pe pămînt, afară de cel creştinesc, în care crede prea înţeleptul Ioan".

Acestea zicînd, a ieşit dintr-însul duhul cel necurat şi a stat sănătos pe picioarele sale. Tot poporul, văzînd o minune ca aceasta, a strigat: "Mare este Dumnezeul creştinilor, Care face astfel de minuni!" Iar Sfîntul Ioan, certîndu-l să nu mai hulească pe Fiul lui Dumnezeu şi învăţîndu-l credinţa cea adevărată, l-a trimis la episcopul cetăţii. Deci, Antimie s-a botezat împreună cu toată casa sa şi mulţi din cetăţenii cei cinstiţi au crezut în Hristos şi s-au botezat.

Episcopul, înştiinţîndu-se că prin Ioan s-a făcut una ca aceasta, adică întoarcerea elinilor către Hristos, a gîndit să-l sfinţească spre slujba Bisericii şi să-l ţină la Atena, pentru ca să primească după dînsul scaunul arhieresc, fiindcă el acum îmbătrînise. Înţelegînd aceasta, fericitul Ioan s-a dus de acolo pe ascuns şi a venit la patria sa în Antiohia.

Deci, trecînd cu vederea toată deşertăciunea lumii acesteia, mărirea cea deşartă şi mîndria vieţii, a cugetat să primească viaţa monahicească cea smerită şi în chip îngeresc să slujească lui Dumnezeu, avînd îndemnător spre aceasta pe un prieten al său de aproape, cu numele Vasile, care era de neam tot din Antiohia. Cu acesta crescînd împreună şi avînd aceiaşi dascăli, aveau mare dragoste unul faţă de altul, pentru că erau amîndoi de acelaşi obicei şi de un suflet.

Vasile, îmbrăcîndu-se mai întîi în chipul călugăresc, a sfătuit şi pe prietenul său Ioan să-şi aleagă această viaţă, al cărui sfat bun ascultîndu-l Ioan, a voit îndată să meargă la o mînăstire şi să se facă monah. Dar a fost oprit de mama sa pînă la o vreme, pentru că ea, înţelegînd scopul fiului său Ioan, a început cu lacrimi a grăi către dînsul:

"O, fiule, eu nu m-am veselit mult împreună cu tatăl tău, de la a cărui moarte tu ai rămas orfan şi eu văduvă, căci aşa a voit Dumnezeu. Şi nimic n-a putut să mă înduplece către a doua nuntă şi a aduce un alt bărbat în casa tatălui tău, ci am trecut prin viforul nevoilor şi prin focul văduviei, cu purtarea de grijă a lui Dumnezeu. Răbdînd toate cu ajutorul Lui, m-am mîngîiat cu privirea feţei tale, cea asemenea cu faţa tatălui tău, simţind mare uşurare. Apoi averea tatălui tău n-am prăpădit-o în nevoia văduviei, ci am păstrat-o întreagă spre trebuinţa vieţii tale. Deci, te rog, fiule, nu mă arunca în a doua văduvie, iar tînguirea ce mi s-a potolit după tatăl tău n-o mai înnoi iarăşi cu plecarea ta. Ci aşteaptă moartea mea, pe care o doresc să fie degrabă, iar după ce mă vei îngropa pe mine lîngă oasele tatălui tău, atunci vei face cum vei voi. Acum însă, rabdă puţin şi rămîi împreună cu mine, pînă cînd sînt încă între cei vii". Acestea şi altele asemenea grăind mama către Ioan, l-a înduplecat să nu o lase.

În acea vreme a venit în Antiohia Zinon, Patriarhul Ierusalimului, care a făcut pe Sfîntul Ioan anagnost şi a petrecut în acea rînduială trei ani.

După aceasta a murit mama sa, pe care îngropînd-o, îndată a împărţit toată averea sa celor ce aveau trebuinţă, iar robilor şi roabelor le-a dăruit libertatea. Apoi, lăsînd toate rudele sale şi pe prieteni, s-a dus la o mînăstire şi s-a făcut monah, slujind Domnului ziua şi noaptea în multe osteneli şi nevoinţe. Acolo a scris şi cărţi pentru preoţie şi pentru smerenia inimii, precum şi o epistolă către Teodor, monahul cel căzut, plină de mult folos; pentru că avea de la Dumnezeu darul învăţăturii şi darul Sfîntului Duh, care a lucrat prin Apostoli şi care s-a descoperit unuia dintre monahii cei nevoitori, cu numele Isihie, care vieţuia în aceeaşi mînăstire. Isihie, fiind bătrîn şi desăvîrşit în bunătăţi, era mai înainte văzător.

Într-o noapte, nedormind el şi rugîndu-se, a fost răpit cu mintea şi a văzut o vedenie ca aceasta: "Doi bărbaţi luminaţi, coborîndu-se din cer, îmbrăcaţi în haine albe şi strălucind ca soarele, au intrat la fericitul Ioan, unde îşi făcea rugăciunile sale; unul dintre dînşii ţinea o hîrtie scrisă, iar altul nişte chei. Dar Ioan, văzîndu-i pe dînşii, s-a temut şi s-a închinat lor pînă la pămînt. Iar ei, luîndu-l de mînă, l-au sculat zicînd: "Nădăjduieşte şi nu te teme!" Dar Ioan a zis către dînşii: "Cine sînteţi voi, domnii mei?" Iar ei i-au răspuns: "Nu te teme, bărbatul doririlor celor bune, noule Daniile, întru care bine a voit a locui Duhul cel Sfînt, pentru curăţenia inimii tale; căci sîntem trimişi la tine de Marele Învăţător şi Mîntuitorul nostru Iisus Hristos".

Zicînd aceasta, cel dintîi, întinzîndu-şi mîna, i-a dat hîrtia, zicînd: "Primeşte hîrtia aceasta din mîna mea, că eu sînt Ioan cel care m-am rezemat de pieptul Domnului la Cina cea de Taină şi de acolo am scos dumnezeieştile descoperiri. Domnul îţi dă şi ţie a cunoaşte

toate adîncurile înţelepciunii, pentru ca să hrăneşti pe oameni, nu cu învăţătura hranei celei trecătoare, ci ca să astupi cu cuvintele gurii tale, gurile ereticilor şi ale iudeilor, care grăiesc fărădelege asupra Dumnezeului nostru".

Apoi, întinzînd şi celălalt mîna, i-a dat cheile, zicînd: "Primeşte aceasta, căci eu sînt Petru, căruia îmi sînt încredinţate cheile împărăţiei, şi îţi dă şi ţie Domnul cheile Sfintelor Biserici şi, pe care-l vei lega să fie legat, iar pe care-l vei dezlega, să fie dezlegat".

Fericitul Ioan, iarăşi plecîndu-şi genunchii, s-a închinat lor, zicînd: "Cine sînt eu, ca să îndrăznesc a primi şi a purta nişte slujbe mari şi înfricoşate ca acestea, fiind păcătos şi mai prost decît toţi oamenii?" Iar Sfinţii Apostoli care se arătaseră, iarăşi l-au prins de mîna dreaptă şi l-au ridicat, zicînd: "Stai pe picioare, îmbărbătează-te şi te întăreşte şi fă cele poruncite ţie; apoi nu tăinui darul cel dat ţie de la Domnul nostru Iisus Hristos, spre sfinţirea şi întărirea poporului Său, pentru care şi-a vărsat sîngele ca să-l mîntuiască din înşelăciune. Grăieşte cuvîntul lui Dumnezeu fără îndoire, adu-ţi aminte de Domnul Care a zis: *Nu te teme turmă mică, căci a binevoit Tatăl vostru a vă da vouă împărăţia*. Deci, nici tu, nu te teme, pentru că a binevoit Hristos, Dumnezeul nostru, a sfinţi prin tine multe suflete şi a le aduce la cunoştinţa Sa. Şi o să ai multe nevoi şi necazuri pentru dreptate; dar să rabzi ca un diamant tare, pentru că aşa vei moşteni Împărăţia lui Dumnezeu".

Acestea zicînd, l-au însemnat cu semnul Crucii şi, dîndu-i sărutare întru Domnul, s-au dus. Iar cuviosul Isihie, văzînd aceasta, a spus şi altor fraţi iscusiţi şi aceia, se minunau slăvind pe Dumnezeu. Apoi Isihie le-a poruncit să nu spună altora, ca nu cumva să afle Ioan şi să se ducă de la dînşii şi astfel să fie lipsiţi de o vieţuire împreună cu acest mare plăcut al lui Dumnezeu.

Fericitul Ioan, nelenevindu-se de mîntuirea sa nici de a altora, se ostenea în lucru şi în cuvînt, bine nevoindu-se şi pe alţii învăţîndu-i la aceasta. Apoi şi pe cei leneşi deşteptîndu-i ca să alerge către cer, îi învăţa să-şi omoare patimile, iar trupurile să le supună duhului. După aceea, fericitul a făcut multe minuni, ostenindu-se în mînăstire cu plăcere de Dumnezeu.

Unui bărbat din Antiohia, care era bogat şi de neam bun, i se îmbolnăvise jumătatea capului, încît, de mare durere, i-a ieşit ochiul cel drept; şi dînd multă avere la doctori iscusiţi, n-a aflat folos de la ei. Acela, auzind de Sfîntul Ioan, a venit la dînsul în mînăstire şi apropiindu-se, a îmbrăţişat picioarele lui, sărutîndu-le şi cerînd tămăduire. Iar Sfîntul a zis: "Nişte boli ca acestea vin oamenilor pentru păcatele lor şi pentru împuţinarea credinţei către Hristos. Deci, dacă crezi din tot sufletul tău că Hristos este puternic a te vindeca şi dacă te vei depărta de la faptele rele, apoi vei vedea slava lui Dumnezeu". Omul a răspuns: "Cred, părinte, şi voi face toate cele ce-mi vei porunci".

Acestea zicînd, a apucat haina fericitului Ioan şi a pus-o pe capul său şi pe ochiul cel bolnav. Atunci, îndată a încetat durerea, s-a aşezat ochiul la locul său, precum era înainte,

şi s-a făcut sănătos ca şi cum n-ar fi fost niciodată bolnav; apoi s-a dus la casa sa, slăvind pe Dumnezeu.

La fel şi un alt om cu numele Arhelae, care era mai marele cetăţii Antiohiei, avînd lepră pe fruntea sa, a alergat la Sfîntul Ioan cerînd tămăduire. Învăţîndu-l Sfîntul din destul, i-a poruncit să se spele pe frunte cu apă, din care beau fraţii în mînăstire. Aceasta făcînd, îndată s-a curăţit de lepră; şi lăsînd lumea, s-a făcut călugăr.

Un altul cu numele Evclie, avînd ochiul drept orb din copilărie, a venit la mînăstirea aceea unde petrecea fericitul Ioan şi a primit acolo chipul monahicesc. Aceluia i-a zis Sfîntul Ioan: "Frate, Dumnezeu să te tămăduiască pe tine şi să-ţi lumineze ochii cei sufleteşti şi trupeşti". Acestea zicînd Sfîntul, îndată s-a deschis ochiul celui orb şi vedea luminat. Acestea văzînd fraţii, se minunau şi ziceau: "Cu adevărat, Ioan este robul lui Dumnezeu şi Duhul Sfînt vieţuieşte într-însul".

O femeie, cu numele Cristina, fiind de mult timp bolnavă, a rugat pe bărbatul său să o ducă la Sfîntul Ioan. Şi aşezînd-o bărbatul pe asin, a mers cu dînsa la mînăstire. Apoi, lăsînd-o la poartă, a intrat singur la Sfîntul, rugîndu-l să tămăduiască pe femeie de neputinţa ei. Iar Ioan i-a zis bărbatului aceluia: "Mergi şi spune soţiei tale să înceteze cu răutatea năravului său şi cu asprimea ce o are asupra slugilor şi a slujnicelor, ştiind că şi ea este făcută din aceeaşi tină; apoi, să se îngrijească de sufletul său, dînd milostenie săracilor şi nelăsînd rugăciunile ce se cuvin a le face; după aceea, să vă înfrînaţi şi să vă păziţi în curăţie în zilele cele sfinte şi de post, căci Dumnezeu îi va da tămăduire".

Deci, mergînd bărbatul, a spus femeii sale cele ce auzise de la Sfîntul; iar ea a făgăduit cu toată osîrdia, că va păzi toate cele poruncite, pînă la răsuflarea ei cea de pe urmă. Apoi, s-a întors bărbatul la Sfîntul spunîndu-i făgăduinţa femeii sale. Atunci Sfîntul a zis: "Mergeţi cu pace, căci acum a tămăduit-o pe ea Domnul". Şi ducîndu-se bărbatul, a aflat pe femeia sa tămăduită; apoi s-au întors la casa lor cu bucurie, slăvind pe Dumnezeu.

În acea vreme era în părţile acelea un leu foarte cumplit care vătăma pe oameni şi pe dobitoace. Şi de multe ori se aduna poporul cu arme şi cu săgeţi pîndind să-l ucidă, dar nimic nu foloseau, căci fiara, ieşind din dumbravă, năvălea asupra lor cu turbare şi pe mulţi dintr-înşii îi sfîşia, iar alţii abia scăpau răniţi; pe alţii rănindu-i îi ducea vii în culcuşul său şi acolo îi mînca.

Pentru aceasta poporul a vestit pe Sfîntul Ioan şi l-a rugat ca să-i ajute cu rugăciunile sale. Iar el le-a dat o cruce de lemn, poruncindu-le să o înfingă în locul de unde ieşea fiara. Deci mergînd, au înfipt crucea acolo, după porunca Sfîntului, şi s-au dus. Iar după cîteva zile, văzînd poporul că nu se mai arată fiara, au mers la cruce şi au aflat pe leu mort. Văzînd această minune s-au bucurat, pentru că puterea crucii şi rugăciunile Sfîntului au omorît fiara.

Sfîntul Ioan a petrecut în acea mînăstire patru ani. Apoi, dorind o viaţă mai liniştită, s-a dus pe ascuns de acolo în pustie şi, aflînd o peşteră, s-a sălăşluit într-însa şi a petrecut

acolo doi ani vieţuind singur, numai cu Dumnezeu. Iar după doi ani, a răcit şi s-a îmbolnăvit aşa de rău, încît acolo nu-i era cu putinţă a se îngriji de boala sa. Deci, pentru această pricină, a fost silit a lăsa pustia şi a mers în cetatea Antiohiei, venind la limanul cel bisericesc. Aceasta a fost o dumnezeiască rînduială şi purtare de grijă pentru Biserica lui Dumnezeu, ca să nu fie un luminător ca acesta ascuns sub obroc în pustie şi în peşteră, ci să lumineze tuturor în sfeşnicul Bisericii.

Deci a binevoit Dumnezeu ca Ioan să se îmbolnăvească şi astfel să-l scoată din pustie şi de la petrecerea cea împreună cu fiarele, la vieţuirea sa împreună cu oamenii; pentru ca nu numai lui, ci şi altora să fie de folos.

Venind fericitul Ioan la biserică, sfinţitul patriarh Meletie l-a primit cu bucurie şi i-a dat loc de odihnă, poftindu-l să petreacă împreună cu dînsul. Apoi în scurtă vreme l-a hirotonit diacon şi a petrecut în acea slujbă cinci ani, împodobind Biserica lui Dumnezeu cu chipul vieţii sale cea plină de fapte bune şi cu scrierile cele de suflet folositoare. După aceasta Sfîntul Meletie s-a dus la Constantinopol pentru alegerea ca patriarh a Sfîntului Grigorie de Nazianz şi acolo s-a săvîrşit în Domnul.

Ioan, auzind de moartea patriarhului său, îndată a lăsat Antiohia şi s-a dus la mînăstirea în care petrecuse mai înainte. Atunci monahii s-au bucurat mult pentru venirea lui Ioan şi au făcut praznic duhovnicesc, primind de la dînsul obişnuitele învăţături; apoi fericitul a petrecut acolo cinci ani în linişte, cu plăcere de Dumnezeu.

Primind Flavian scaunul Bisericii Antiohiei, într-o noapte stînd la rugăciune, i s-a arătat îngerul Domnului, care i-a zis: "Dimineaţă să mergi la mînăstirea în care petrece plăcutul lui Dumnezeu Ioan şi să-l aduci pe el de acolo în cetate şi să-l hirotoneşti preot, pentru că este vas ales şi vrea Dumnezeu ca printr-însul să întoarcă de la rătăcire mult popor". În aceeaşi vreme i s-a arătat îngerul şi Sfîntului Ioan, pe cînd îşi făcea în chilie rugăciunile cele de noapte, poruncindu-i să meargă împreună cu Flavian în cetate şi să pri-mească de la dînsul hirotonia.

Deci, făcîndu-se ziuă, a venit patriarhul la mînăstire şi fericitul Ioan a ieşit în întîmpinarea lui cu toţi călugării. Apoi închinîndu-se, l-au dus în biserică cu cinstea ce i se cuvenea, iar el i-a binecuvîntat. Apoi săvîrşind patriarhul Sfînta Liturghie, i-a împărtăşit pe toţi cu Dumnezeieştile Taine. La urmă, dînd fraţilor binecuvîntare, a luat pe Ioan şi l-a dus în cetate, iar monahii toţi se tînguiau de despărţirea de Ioan.

A doua zi, sosind vremea hirotoniei, cînd a pus patriarhul mîna sa pe capul lui Ioan, îndată s-a arătat un porumbel alb, foarte luminat, zburînd deasupra capului Sfîntului. Văzîndu-le acestea patriarhul Flavian şi toţi cei ce erau împreună cu dînsul, s-au înspăimîntat şi s-au minunat. Apoi a străbătut vestea despre acea minune în toată Antiohia, prin cetăţile cele de primprejur şi în toată Siria, încît toţi cei ce auzeau, ziceau în inimile lor: "Ce poate fi aceasta, că iată s-a arătat peste dînsul mărirea Domnului".

Sfîntul Ioan, fiind hirotonit preot, a început mai cu stăruinţă a se îngriji de mîntuirea sufletelor omeneşti, adeseori învăţînd pe popor în biserică. De acest lucru se mira foarte mult tot poporul Antiohiei şi lăuda pe fericitul; căci mai înainte de dînsul, pe nimeni nu a văzut în cetatea aceea, nici n-a auzit cîndva să propovăduiască cuvîntul lui Dumnezeu pe de rost, fără carte sau scrisoare, ci el a fost între dînşii cel dintîi şi cel mai vestit propovăduitor.

Astfel de cuvinte ieşeau din gura lui, încît toţi cei ce-l ascultau nu puteau să se sature de vorbele lui cele dulci. Pentru aceea, mulţi din cei ce scriau repede, însemnau cuvintele ce le vorbea Sfîntul Ioan şi le dădeau unul altuia prescrise. Apoi se citeau învăţăturile lui la mese şi prin tîrguri, iar alţii învăţau cuvintele lui pe de rost, ca Psaltirea, căci aşa era de plăcut la vorbă, ca vestit orator şi tuturor învăţător iubit, încît nu era nimeni în cetate care să nu fi dorit a asculta pe Sfîntul cînd vorbea.

Cînd ştia poporul că Ioan are cuvînt de spus, toţi alergau în biserică cu bucurie, lăsînd: oblăduitorii cetăţii judecăţile, negustorii afacerile lor, meşterii lucrul din mîini, şi alergau să asculte învăţătura lui Ioan, sîrguindu-se să nu se păgubească de nici un cuvînt care ieşea din gura lui. Astfel că cel care n-ar fi auzit învăţăturile lui cele curgătoare de miere se socotea păgubit. Drept aceea multe numiri de laude i se dădeau lui. Unii îl numeau gura lui Dumnezeu sau a lui Hristos, alţii îl numeau dulce vorbitor iar alţii izvorîtor de miere.

Fericitul avea cîteodată obicei de scotea cuvinte din adîncul înţelepciunii, şi aceasta o făcea mai ales la începutul preoţiei sale, şi alcătuia cuvînt de învăţătură, neînţeleasă de oamenii cei neînvăţaţi. Iar odată o femeie, ascultîndu-l şi cele grăite neînţelegîndu-le, a ridicat glas din popor şi a zis către dînsul: "Învăţătorule duhovnicesc sau mai bine să-ţi zic, Ioane Gură de Aur, adîncit-ai fîntîna sfintelor tale învăţături, iar funia minţii noastre este scurtă şi nu poate să o ajungă!"

Atunci a zis mulţimea poporului: "Deşi o femeie a zis cuvîntul acesta, dar Dumnezeu i-a dat acest nume; de acum înainte Gură de Aur să fie numit". Din acea vreme şi pînă astăzi, Gură de Aur a fost numit de toate Bisericile. Iar Sfîntul Ioan Gură de Aur a gîndit în sine că nu este de folos a spune către popor învăţătură cu meşteşugire de cuvinte. Şi de atunci se sîrguia să-şi împodobească vorba sa nu cu cuvinte ritoriceşti, ci simple şi învăţătoare de obiceiuri frumoase, pentru ca şi ascultătorii cei mai neînvăţaţi să înţeleagă şi să aibă folos. Apoi Sfîntul Ioan nu numai în cuvînt era bărbat puternic, ci şi în faptă; pentru că făcea şi minuni cu puterea lui Hristos, tămăduind pe cei neputincioşi.

O femeie, cu numele Evclia, avea un singur fiu şi fiind cuprins de fierbinţeală şi aproape să moară, a rugat pe Sfîntul Ioan să-l tămăduiască. Iar Sfîntul, luînd apă, a făcut semnul Sfintei Cruci de trei ori, în numele Preasfintei Treimi şi a stropit cu dînsa pe cel bolnav şi îndată l-a lăsat fierbinţeala şi, sculîndu-se sănătos, s-a închinat Sfîntului.

Era în Antiohia un cîrmuitor bogat înşelat cu eresul marcioniţilor - după numele lui Marcion ereticul -, care făcea mult rău celor binecredincioşi. Femeia aceluia, căzînd într-o boală cumplită, nici un doctor nu putea s-o vindece. Şi, din zi în zi, crescîndu-i durerea mai cumplit, a chemat ocîrmuitorul pe eretici în casa sa şi le-a zis să ajute femeii lui, rugîndu-se pentru sănătatea ei. Iar ei s-au rugat pentru dînsa neîncetat trei zile şi mai mult, dar nimic n-au folosit.

După aceea a zis femeia către bărbatul său: "Aud de un preot cu numele Ioan, care vieţuieşte cu episcopul Flavian, că este ucenic al lui Hristos şi orice cere de la Dumnezeu îi dă lui. Deci rogu-te, du-mă la dînsul ca să se roage pentru tămăduirea mea, căci am auzit că multe semne face. Iar marcioniţii nu-mi ajută nimic şi din aceasta se vădeşte credinţa lor cea rea. Pentru că de ar fi fost dreaptă credinţa lor, le-ar fi ascultat Dumnezeu rugăciunea".

Ascultînd bărbatul cuvintele ei, a dus-o la biserica dreptcredincioşilor şi neîndrăznind s-o ducă pe ea înăuntru, pentru că era eretic, a aşezat-o înaintea bisericii şi a trimis la episcopul Flavian şi la preotul Ioan, spunîndu-le despre venirea sa şi despre pricina venirii, ca să se roage Domnului nostru Iisus Hristos pentru sănătatea femeii sale, care bolea cumplit.

Ieşind la dînşii episcopul împreună cu Ioan au zis: "Dacă vă veţi lepăda de eresul vostru şi vă veţi apropia de Sfînta, Sobornicească şi Apostolească Biserică, veţi dobîndi mîntuire de la Hristos Domnul". Iar el a făgăduit cu osîrdie a se lepăda. Şi a poruncit Sfîntul Ioan să aducă apă şi a rugat pe Flavian ca să facă semnul Crucii peste apa aceea. Făcîndu-se aceasta, a poruncit să o verse peste cea bolnavă, care îndată s-a făcut sănătoasă, ca şi cum n-ar fi fost bolnavă niciodată şi slăvea pe Dumnezeu.

Văzînd eparhul minunea ce s-a făcut cu femeia sa, s-a apropiat împreună cu dînsa de Sfînta Biserică, lepădîndu-se de eresul lui Marcion şi s-a făcut bucurie mare pentru întoarcerea eparhului. Iar ereticii s-au tulburat foarte tare şi s-au mîniat asupra Sfîntului Ioan, semănînd pretutindeni asupra lui hule şi clevetiri, zicînd că este vrăjitor şi fermecător.

Însă Dumnezeu degrab a închis gura lor cea mincinoasă, aducînd asupra lor o pedeapsă cumplită. Căci odată, fiind cutremur mare în Antiohia, a căzut capiştea în care ereticii aveau adunarea lor şi acolo, fiind adunaţi mulţime fără de număr, au murit, fiind ucişi de căderea capiştei; iar dintre cei binecredincioşi, nici unul nu s-a vătămat de cutremur. Acest lucru văzîndu-l, nu numai ereticii ce mai rămăseseră ci şi elinii, au cunoscut puterea lui Hristos şi, dărîmînd capiştile lor, au crezut în adevăratul Dumnezeu prin învăţătura Sfîntului Ioan.

După aceasta, Nectarie patriarhul Constantinopolului, care a urmat după Grigorie Nazianzul, cu pace s-a săvîrşit. Şi a fost căutat cu sîrguinţă un om care să fie vrednic de scaunul patriarhiei. Deci, unii au vestit pe împăratul Arcadie despre Ioan - pentru că se

dusese vestea pretutindeni despre viaţa şi despre învăţătura lui -, şi toţi l-au socotit vrednic de o treaptă ca aceea, ca să primească după Nectarie, ocîrmuirea Bisericii Constantinopolului.

Deci, împăratul îndată a trimis scrisoare către Flavian ca să trimită pe Ioan la Constantinopol; iar poporul Antiohiei, fiind înştiinţat de aceasta, s-a adunat în biserică, fiind aprins de dragostea către Ioan. Şi nevrînd a se lipsi de un asemenea învăţător, s-au împotrivit toţi trimişilor de la împăratul. Deci, nevoind să asculte pe patriarhul lor, n-au lăsat să-l ia pe Sfîntul Ioan; dar nici Ioan nu voia să meargă la Constantinopol, căci, fiind smerit, se judeca pe sine a fi nevrednic de o treaptă ca aceea.

De acest lucru înştiinţîndu-se împăratul, s-a mirat şi a dorit şi mai mult să vadă pe Ioan şi să-l aşeze pe scaunul patriarhal. Deci, trimiţînd a doua oară, a poruncit lui Asterie comitul să-l scoată din Antiohia în taină, fără ca să ştie poporul; ceea ce s-a şi făcut.

Apropiindu-se Sfîntul Ioan de Constantinopol, a ieşit în întîmpinarea lui tot poporul, cu mulţime de boieri, fiind trimişi de împăratul să-l întîmpine. Deci a fost primit cu cinste de împăratul şi de toată adunarea poporului şi toţi se bucurau de un luminător ca acesta al Bisericii.

Numai singur Teofil, patriarhul Alexandriei, şi cei de un gînd cu dînsul, se tulburau pentru că pizmuiau slava lui Ioan şi-l urau pe el, încît nici nu voiau să se învoiască cu adunarea care alegea pe Ioan, ci se gîndeau la un alt preot cu numele Isidor, pe care voiau să-l ridice în scaun. Totuşi s-a plecat soborului şi a sfinţit pe Ioan arhiereu şi l-a aşezat pe scaunul patriarhal în a douăzeci şi şasea zi a lunii februarie.

Atunci a venit împăratul şi cu dînsul toţi domnii şi boierii, vrînd să ia binecuvîntare de la Sfîntul Ioan, patriarhul. Iar el, făcînd rugăciune pentru împăratul şi pentru popor şi binecuvîntîndu-i pe toţi şi-a deschis gura sa cea de Dumnezeu insuflată şi a rostit învăţătură folositoare de suflet în care povăţuia pe împăratul să petreacă în dreapta credinţă neabătut, să se depărteze de eretici, să vină adeseori la biserică şi să fie drept şi milostiv.

Apoi îi zicea: "Să ştii că nu mă voi ruşina, cînd va fi trebuinţă de învăţătură şi de mustrare, pentru folosul sufletului tău, precum nici proorocul Natan nu s-a ruşinat de împăratul David, descoperind greşeala lui".

Astfel învăţa pe toţi stăpînitorii duhovniceşti şi pe cei mireneşti şi pe cei de sub stăpîniri, ca fiecare să petreacă în faptele cele bune şi să ţină cuvîntul său de învăţătură cu care toţi s-au mîngîiat, ascultîndu-l.

Pe cînd el spunea dumnezeieştile cuvinte, era în popor un oarecare om îndrăcit pe care l-a scuturat duhul cel necurat şi l-a aruncat la pămînt, strigînd cu glas înfricoşat, încît s-au înspăimîntat toţi cei ce erau în biserică. Iar fericitul Ioan, poruncind să-l aducă înaintea sa, a făcut semnul cinstitei Cruci peste dînsul şi, izgonind pe duhul cel necurat, a făcut pe om

sănătos; lucru pe care văzîndu-l poporul, s-a bucurat şi a preamărit pe Dumnezeu că le-a dat un mare luminător şi un doctor sufletesc şi trupesc preaiscusit.

Sfîntul Patriarh Ioan, luînd cîrma Bisericii, a început a paşte bine turma lui Hristos cea cuvîntătoare, dezrădăcinînd obiceiurile cele rele din toate treptele, iar mai vîrtos dintre preoţi, precum: necurăţenia, zavistia, nedreptatea şi orice lucru neplăcut. Apoi răsădea curăţenia, dragostea, dreptatea, milostenia şi tot felul de fapte bune şi cu gura sa cea de aur pe toţi îi povăţuia. Nu numai în cetatea Constantinopolului ci şi prin cetăţile şi ţările cele dimprejur avea multă purtare de grijă pentru mîntuirea sufletelor omeneşti. Pentru că trimitea din clericii săi cei iscusiţi şi temători de Dumnezeu, bărbaţi sfinţi, care întăreau dreapta credinţă cu propovăduirea cuvîntului lui Dumnezeu; iar credinţa cea rea şi eresurile le înlătura, povăţuind pe cei rătăciţi la calea mîntuirii.

În Fenicia a dărîmat capiştile idoleşti care erau din vremurile cele de demult, stricînd temeliile lor. Pe poporul celţilor, vătămat de credinţa cea rea a arienilor, cu înţelepciune l-a tămăduit şi la dreapta credinţă l-a povăţuit, pentru că a poruncit unor preoţi şi diaconi care au fost aleşi pentru acest lucru, ca să înveţe limba celţilor şi i-a trimis la poporul acela să le propovăduiască buna credinţă în limba lor celtică. Iar pe sciţii care locuiau împrejurul Dunării, în acelaşi chip i-a luminat. Eresul marcioniţilor din părţile răsăritului, de asemenea l-a risipit. Astfel, toată lumea a luminat-o cu învăţătura sa.

Apoi avea purtare de grijă şi pentru cei săraci şi neputincioşi, iar din averea Bisericii hrănea pe cei flămînzi, îmbrăca pe cei goi şi de orfani şi văduve mai înainte de toate se îngrijea. Apoi a zidit şi bolniţe (spitale) pentru odihna bolnavilor şi a străinilor care nu aveau unde să-şi plece capul, dîndu-le toată îndestularea, rînduindu-le slugi şi doctori. Şi apoi toată purtarea de grijă şi rînduiala, a încredinţat-o la doi preoţi temători de Dumnezeu. Iar el se sîrguia pentru îndreptarea Bisericii, iubind pe cei buni, iar pe cei răi învăţîndu-i şi mustrîndu-i. Pentru aceea era foarte iubit de cei buni şi urît de cei răi.

Mai ales unii din clericii lui care vieţuiau rău, nu iubeau pe Sfîntul, de vreme ce dădea pe faţă faptele lor cele rele şi pe unii chiar de la biserică îi depărta. Iar ei pentru aceasta se mîniau pe el. Mai cu seamă erau nemulţumiţi de Serapion diaconul, pentru că acela, slujind cu bună credinţă patriarhului şi avînd viaţă curată, a zis odată către Sfîntul, fiind toţi clericii de faţă: "Nu poţi, stăpîne, a-i îndrepta pe aceştia, dacă nu-i vei izgoni pe toţi cu un toiag".

Zicînd astfel, mulţi s-au întărîtat şi au început în popor a-l vorbi de rău pe Sfîntul Ioan, hulindu-l, pe el care era vrednic de toate laudele. Însă Sfîntul, deşi ştia răutatea lor, nu lua în seamă, pentru că, cu cît îl huleau mai mult, cu atît mai mult înflorea slava lui în părţile cele depărtate, încît mulţi veneau de departe, dorind să-l vadă pe Sfîntul şi să audă învăţătura lui.

Acelaşi Serapion diaconul, a adus la mînie şi pe Severian mitropolitul asupra Sfîntului Ioan, căci a spus cum că ar fi zis Severian oarecare hulă asupra lui Hristos. Iar Ioan, rîvnind

după Hristos Domnul său şi uitînd de dragostea care o avea faţă de Severian, îndată l-a izgonit de la sine. Iar după aceasta, fiind rugat de împăratul, l-a iertat pe dînsul şi iarăşi l-a primit la sine.

Fericitul, cu toate că era într-o treaptă destul de mare şi vieţuia în mijlocul lumii, totuşi nu şi-a lăsat niciodată nevoinţele monahiceşti, ci vremea care îi rămînea de la treburile bisericeşti, închizîndu-se deosebi în chilia sa, o petrecea în singurătate şi rugăciune sau în citirea şi scrierea dumnezeieştilor cărţi. Postea întotdeauna şi se înfrîna fără măsură, pentru că numai pîine de orz şi apă gusta şi somn puţin şi acela nu pe pat ci stînd şi nevoindu-se.

Apoi la ospeţe şi la veselii nu mergea niciodată, pentru că din tinereţe deprinzîndu-se cu post şi înfrînare, nu putea nici să se uite spre bucate dulci şi grase, neavînd stomacul sănătos. Ci toată mintea sa o îndreptase spre înţelegerea dumnezeieştii Scripturi şi mai ales iubea Epistolele Sfîntului Apostol Pavel, al cărui chip îl avea în chilia sa.

Odată, scriind la tîlcuirea epistolelor lui, a gîndit în sine, zicînd: "Cine ştie oare, plăcut lui Dumnezeu este aceasta, oare înţeles-am puterea scripturii acestui sfînt sau nu?" Şi se ruga lui Dumnezeu ca să-i vestească aceasta. Dumnezeu, degrab ascultînd pe robul Său, i-a dat acest fel de vestire.

Cînd s-a închis singur în chilie noaptea şi scria tîlcuirile la o lumînare aprinsă, Proclu, care îi slujea, a vrut să intre la patriarh. Şi uitîndu-se prin crăpătura uşii, vrînd să vadă ce face, l-a văzut şezînd şi scriind. Iar un om bătrîn şi foarte cinstit, stînd lîngă dînsul la spate, s-a plecat la urechea patriarhului şi-i vorbea binişor. Şi omul acela era cu totul asemenea la chip cu Sfîntul Apostol Pavel, care era în perete înaintea lui Ioan. Aceasta nu numai o dată a văzut-o Proclu, ci de multe ori şi se mira foarte, nepricepîndu-se cine este acela care vorbeşte cu patriarhul şi cugeta cum a intrat acolo, căci pretutindeni erau uşile încuiate, încît nu era cu putinţă cuiva să intre.

Deci, Proclu a aşteptat pînă ce va ieşi omul acela. Dar cînd a sosit vremea de tocat pentru utrenie s-a făcut nevăzut. Astfel văzînd Proclu în trei nopţi, a îndrăznit să întrebe pe Sfîntul patriarh, zicînd: "Stăpîne, cine este cel ce-ţi vorbeşte noaptea la ureche?" Sfîntul a răspuns: "N-a fost nimeni la mine". Atunci Proclu i-a spus lui cu amănuntul cum a văzut prin crăpătura uşii un om bătrîn şi cinstit şoptindu-i la ureche cînd scria, şi spunea ce fel era chipul şi faţa celui ce se arăta. Iar Sfîntul se minuna auzind acestea.

Apoi Proclu, uitîndu-se la chipul lui Pavel, a zis: "Acest chip era acela care l-am văzut". Atunci, cunoscînd Ioan că însuşi pe Sfîntul Apostol Pavel l-a văzut Proclu, s-a încredinţat că este primită osteneala lui şi, căzînd la pămînt, a mulţumit lui Dumnezeu şi s-a rugat cu lacrimi fierbinţi. Apoi, de atunci, s-a ocupat cu şi mai multă sîrguinţă de scrierea dumnezeieştilor cărţi, pe care ca pe nişte comori de mult preţ le-a lăsat Bisericii lui Hristos.

Acest mare învăţător al lumii, mustra toate strîmbătăţile şi nedreptăţile care se făceau; chiar şi pe împăratul şi pe împărăteasa îi învăţa să nu facă strîmbătate nimănui, ci să facă lucruri drepte. Iar pe boieri şi pe bărbaţii cei cu dregătorii, pe cei ce răpeau averi străine şi făceau strîmbătate săracilor, îi îngrozea cu judecata lui Dumnezeu.

Deci, a început a se ridica asupra lui zavistie, nu numai de la clerici, cărora le poruncea Sfîntul să vieţuiască după aşezămîntul legii, ci şi de la stăpînitorii mireneşti. Şi precum dintr-o scînteie mică se aprinde un foc mare, aşa şi din mustrarea păcatelor a început a se aprinde mînia în inimile acelora care se ştiau pe sine că sînt în nişte asemenea păcate.

Astfel, zavistnicii batjocoreau învăţătura Sfîntului, iar cuvintele lui cele înţelepte şi bune le socoteau nebuneşte ca rele, zicînd că patriarhul în propovăduirea sa în biserică, nu învaţă ci mustră; nu sfătuieşte, ci ocărăşte; nu îndreptează, ci huleşte pe împăratul şi pe împărăteasa şi pe toţi stăpînitorii. Apoi îl socoteau neacoperitor de păcatele aproapelui.

Pe acea vreme era un eunuc oarecare în palaturile împărăteşti, cu numele Evtropie, care era mai mare peste postelnicii împăratului. Acela, ridicîndu-se la dregătoria de patriciu, a sfătuit pe împăratul ca să dea această lege, ca nimeni să nu mai scape la biserică pentru vina de moarte şi chiar de ar scăpa cineva, cu sila să se scoată din biserică şi să se pedepsească. Pentru că acel obicei era de demult, ca oamenii care greşeau ceva greu împotriva legilor cetăţeneşti şi se osîndeau la moarte, să fugă la biserică - precum odinioară israilitenii în cetăţile de scăpare -, şi aşa scăpau de pedeapsa morţii.

Evtropie, stricînd acel aşezămînt vechi, a rînduit să scoată din biserică pe cei vinovaţi, de care lucru Sfîntul Ioan Gură de Aur, mîhnindu-se, socotea acea faptă ca o mare silă adusă Bisericii. Dar nu după multă vreme, chiar Evtropie a căzut în groapa pe care a săpat-o altora şi s-a tăiat cu sabia pe care o ascuţise pentru alţii. Căci mîniindu-se împăratul asupra lui pentru oarecare pricini mari, a căzut asupra lui Evtropie pedeapsa cu moartea.

Deci, Evtropie a fugit la biserică şi s-a ascuns în altar sub Sfînta Masă. Iar fericitul Ioan, fiind în amvon, de unde avea obiceiul a învăţa pe poporul ce-i stătea înainte, ca un foarte mare rîvnitor, a rostit un cuvînt de mustrare asupra lui Evtropie, zicînd: "Ar fi lucru cu dreptate ca legea nedreaptă cea din nou aşezată, chiar acela care a scornit-o şi a aşezat-o să o împlinească".

Acest cuvînt prinzîndu-l pizmaşii lui Ioan, au început a-l huli în mijlocul poporului, numindu-l nemilostiv, neiubitor de oameni şi neacoperitor de greşelile omeneşti. Şi astfel cîte puţin întărîtau inimile mai multor oameni spre mînie asupra Sfîntului Ioan. Dar el voind a plăcea lui Dumnezeu iar nu oamenilor, se sîrguia după obiceiul său în buna ocîrmuire a Sfintei Biserici.

Pe vremea patriarhiei Sfîntului Ioan Gură de Aur, erau încă o mulţime de arieni în Constantinopol, care îşi ţineau credinţa, săvîrşind slujbele lor. Deci fericitul gîndea în ce chip ar curăţa cetatea de acel eres. Şi aflînd vreme cuviincioasă, a zis către împăratul:

"Binecredinciosule împărate, dacă ar fi pus cineva între pietrele cele scumpe ce sînt în coroana ta vreo piatră proastă, întunecată şi necurată, nu ar fi necinstită toată coroana?"

Împăratul a răspuns: "Adevărat, aşa este". Iar Ioan a zis: "Tot aşa este de necinstită cetatea aceasta, care, deşi este dreptcredincioasă, totuşi are într-însa pe necredincioşii arieni. Şi precum tu, împărate, te-ai fi mîniat pentru necinstirea coroanei tale, aşa şi Atotputernicul Dumnezeu se mîhneşte de cetatea aceasta, care este înşelată de eresul arienilor. Deci se cuvine ca, ori să aduci pe eretici la unirea credinţei, ori să-i izgoneşti din cetate".

Auzind acestea împăratul, a poruncit îndată să aducă înaintea sa pe mai marii arienilor şi le-a poruncit să spună înaintea patriarhului mărturisirea de credinţă a lor. Iar ei au început a grăi cuvinte de rea credinţă şi de hulă asupra Domnului nostru Iisus Hristos; atunci împăratul a poruncit să-i izgonească din cetate.

După cîtăva vreme, arienii avînd iarăşi ajutători şi mijlocitori pe cei ce slujeau în palaturile împărăteşti, oameni cu dregătorii, au început a intra în cetate în zile de Duminici mergînd cu rugăciuni către locaşul lor şi cîntînd ereticeştile lor cîntări prin care huleau pe Preasfînta Treime. Pentru acest lucru înştiinţîndu-se preasfinţitul patriarh Ioan s-a temut ca nu cumva să înceapă cineva din poporul cel neînvăţat, a urma acelor rugăciuni arieneşti.

Deci, a poruncit clerului său ca să umble cu rugăciuni prin cetate, purtînd cinstitele cruci, sfintele icoane şi făclii aprinse şi să cînte laude lui Dumnezeu, alcătuite spre slava Preasfintei Treimi împotriva cîntărilor arieneşti celor hulitoare. Atunci s-au întîlnit pe cale dreptcredincioşii cu arienii, certîndu-se între ei. Odată s-a ridicat chiar război, încît din amîndouă părţile au căzut cîţiva morţi; iar lui Visarion, eunucul împărătesc, fiind şi el acolo în mulţimea celor dreptcredincioşi, i-au spart capul cu o piatră. De acest lucru înştiinţîndu-se împăratul, s-a mîniat foarte tare asupra arienilor şi le-a poruncit să nu îndrăznească a mai intra în cetate; şi astfel s-a izgonit atunci din cetate hula ereticească.

Între cei înşelaţi cu eresul arian era şi un voievod din neamul barbarilor, cu numele Gaina, viteaz în războaie şi care avea mare trecere la împărat. Acela cerea împăratului cu dinadinsul ca pentru hatîrul lui să poruncească a se da o biserică arienilor în cetate. Dar împăratul neştiind ce să-i răspundă - pentru că se temea a-l supăra, ca nu cumva să ridice vreo tulburare asupra împărăţiei greceşti, căci era om iute şi cu obicei rău -, a spus despre aceasta Sfîntului Ioan patriarhul. Iar Ioan a zis către împăratul: "Să mă chemi la tine în vremea cînd va vrea Gaina să ceară biserică şi eu voi răspunde pentru tine".

Deci în altă zi, fiind chemat patriarhul la palat şi şezînd cu împăratul, a început Gaina iarăşi a cere de la împărat biserică în cetate pentru soborul arienesc. Şi cerea aceasta ca o răsplătire pentru ostenelile pe care le-a avut el în războaie şi pentru vitejia arătată. Iar marele Ioan i-a răspuns, zicînd: "Împăratul de va voi să fie temător de Dumnezeu, nu are putere asupra bisericilor, în care sînt puşi de Dumnezeu stăpînitorii cei duhovniceşti. Iar

ţie dacă îţi trebuie biserică, intră în oricare voieşti şi te roagă, căci iată, toate bisericile care sînt în cetate îţi sînt deschise".

Iar Gaina a zis: "Dar eu sînt de altă mărturisire şi de aceea voiesc să am în cetate deosebită biserică dumnezeiască, împreună cu cei de o credinţă cu mine; şi rog împărăteasca stăpînire să poruncească a se îndeplini cererea mea pentru că eu multe osteneli am avut, luptîndu-mă pentru stăpînirea grecească, vărsîndu-mi sîngele şi punîndu-mi sufletul pentru împărat".

Ioan i-a răspuns: "Pentru ostenelile tale ţi-ai luat răsplătire, mai multă cinste, mărire, boierie şi daruri de la împărat. Deci ţi se cade a gîndi ce erai mai înainte şi cum eşti acum? Cum erai sărac şi neslăvit şi cum te-ai îmbogăţit şi te-ai mărit acum? Şi în ce fel de rînduială erai cînd vieţuiai de cealaltă parte a Dunării şi în care eşti acum? Căci erai atunci ca unul din ţăranii cei proşti şi săraci, îmbrăcat cu haine proaste, abia avînd pîinea cea de toate zilele spre hrană, iar acum eşti voievod mai cinstit şi mai slăvit decît alţii, fiind îmbrăcat în haine de mare preţ, avînd aur şi argint din destul şi avere mare şi toate acestea le ai de la împărat. Acest fel de răsplătire ai luat pentru ostenelile tale; deci fii mulţumitor şi slujeşte cu credinţă împărăţiei greceşti dar nu cere daruri dumnezeieşti pentru slujire lumească".

De nişte cuvinte ca acestea ruşinîndu-se Gaina, a tăcut şi n-a mai cerut de la împărat biserică. Iar împăratul s-a minunat de înţelepciunea lui Ioan, care cu puţine cuvinte a astupat gura acelui barbar nebun şi plin de neîmblînzită mînie.

Trecînd un an, acel Gaina s-a înstrăinat de împărat şi, adunînd oaste multă, a pornit război asupra Constantinopolului. Iar împăratul neavînd oaste pregătită ca să iasă împotriva lui era în mare supărare şi a rugat pe Sfîntul Ioan să iasă înaintea lui şi cu cuvinte bune să-l îmblînzească. Iar Ioan, deşi ştia că a mîniat pe Gaina cînd l-a oprit să aibă biserică arienească în Constantinopol, însă fiind gata a-şi pune sufletul său pentru oi, a mers împotriva mîndrului barbar. Iar Dumnezeu a ajutat robului Său, pentru că, cu cuvintele sale aurite, Ioan a îmblînzit pe omul cel cu capul de fiară şi din lup l-a prefăcut în oaie şi împăcîndu-l cu împăratul, s-a întors.

După aceasta Sfîntul Ioan s-a dus în Asia în vreme de iarnă pentru îndreptarea sfintelor biserici de acolo, deşi era neputincios cu trupul; însă a trecut cu vederea sănătatea sa, numai ca Biserica lui Dumnezeu să nu se facă neputincioasă, vătămîndu-se de păstorii cei răi, pentru că mulţi din cei de acolo, fiind iubitori de argint, vindeau darul Preasfîntului Duh, hirotonind cu plată - cum era Antonie, mitropolitul Efesului -, a cărui vină Evsevie, episcopul Valintinopoliei, a trimis-o scrisă pe hîrtie patriarhului.

Deci acolo, Sfîntul Ioan a scos pe mulţi episcopi care iubeau simonia şi pe cei care i-au hirotonit cu plată, depărtîndu-i de la dregătoria lor şi a pus pe alţii mai vrednici în locul acelora. Şi îndreptînd bine toate bisericile Asiei s-a întors la Constantinopol.

Astfel, pe cînd Sfîntul patriarh Ioan Gură de Aur aducea mult folos Bisericii lui Dumnezeu, mustrînd cu limbă slobodă păcatele oamenilor care nu se pocăiau, învăţînd, tămăduind şi povăţuind către pocăinţă; iar mai vîrtos cînd cu buzele cele dulci grăitoare şi cu sabia cea ascuţită a cuvîntului lui Dumnezeu dezrădăcina cămătăria, iubirea de argint, jefuirile, din inimile oamenilor celor cu dregătorie şi ale celor bogaţi, care, fiind puternici asupreau pe cei neputincioşi şi luau averile săracilor cu sila, atunci aceia se mîniau asupra lui, fiind mustraţi.

Însă nu voiau nicidecum a se abate de la acele răutăţi, pentru că, împietrindu-li-se inima, cu greu auzeau cuvintele lui Ioan şi se iuţeau în inimile lor asupra lui, cugetînd rău despre dînsul şi făcînd clevetiri mincinoase. Iar mai vîrtos împărăteasa Eudoxia s-a mîniat asupra lui pentru că toate cuvintele pe care Gură de Aur le rostea de obşte pentru cei ce răpeau cele străine, acestea împărăteasa le socotea că pentru dînsa le grăieşte şi le privea acelea ca o dosădire şi mustrare a ei. Pentru că era foarte iubitoare de argint şi cuprinsă de nesăţioasa poftă a aurului, încît multora le făcea strîmbătate, luîndu-le averile cu sila.

Deci, a mustrat-o pe ea însăşi conştiinţa ei cînd Sfîntul Ioan grăia despre iubirea de argint, care este rădăcina a toată răutatea, iar pe cei ce răpeau cele străine îi înfricoşa cu pedeapsa lui Dumnezeu. Din această pricină mîniindu-se împărăteasa asupra lui, cugeta cum l-ar izgoni pe Ioan de la patriarhie.

În acea vreme era în Constantinopol un bărbat oarecare, numit Teodorit, avînd boierie de patriciu şi bogăţie multă, pe care îl pizmuia împărăteasa şi, dorind să-i ia averea, căuta asupra lui vreo vină. Dar nu afla pentru că era om bun şi vieţuia cu dreptate.

Neputînd să-i ia cu sila averea, a aflat acest meşteşug, căci l-a chemat la sine şi i-a zis: "Ştii cîtă avere împărătească se cheltuieşte neîncetat; cît aur se dă oştilor care apără împărăţia şi fără de număr sînt aceia care se hrănesc în toate zilele din vistieria împărătească, din care pricină ni s-a împuţinat averea. Deci să dai şi tu o parte din averea ta, ca datorie către vistieria împărătească, pentru ca să afli la noi har şi pe urmă iarăşi vei lua la vreme ceea ce vei da acum".

Teodorit, pricepînd gîndul împărătesei, cum că nu-i trebuie să umple vistieria împărătească, ci inima sa cea nesăţioasă de iubirea de argint voieşte a o sătura cu averea lui, a mers la fericitul Ioan povestindu-i acea dorinţă a împărătesei şi-l ruga cu lacrimi să-l ajute şi să-l apere de împărăteasa care căuta să-i ia bogăţia. Iar Sfîntul Ioan îndată a trimis scrisoare către împărăteasa, sfătuind-o cu cuvinte alese şi blînde, ca să nu facă asuprire lui Teodorit. Iar ea, deşi era mînioasă asupra Sfîntului, însă a făcut atunci după cererea lui, pentru că s-a ruşinat de înţeleapta lui sfătuire şi a făgăduit că nu-i va face lui Teodorit nici un rău.

După aceasta, Teodorit, ascultînd gura cea de aur grăitoare a lui Ioan, care învăţa pentru milostenie şi sfătuia să nu ascundem comoara în pămînt, unde mîna cea zavistnică voieşte a o lua, ci în cer, unde nimeni nu o zavistuieşte nici n-o ia; apoi, temîndu-se ca nu

cumva să cadă în vreo nevoie pentru bogăţia sa - căci ştia năravul împărătesei, că nu va înceta a căuta vină asupra lui pînă cînd îşi va săvîrşi răutatea -, pentru aceea a socotit să-şi dea bogăţia sa Împăratului ceresc.

Deci, oprindu-şi o mică parte din averile sale pentru chivernisirea casei, toate celelalte averi care erau foarte multe, le-a dat casei Bisericii, ca să fie spre hrană străinilor, săracilor şi bolnavilor.

Auzind împărăteasa de aceasta, s-a mîhnit foarte şi a trimis la Sfîntul Ioan, zicînd: "După porunca ta, sfinte patriarh, am iertat pe Teodorit patriciul, neluînd nimic de la dînsul pentru trebuinţa împărăţiei noastre, iar tu ai răpit averea lui spre a te îmbogăţi. Oare nu era mai cu cuviinţă a o lua noi, iar nu tu? Pentru că acela s-a îmbogăţit, slujind împăraţilor. Pentru ce te-ai împotrivit nouă? Noi n-am luat nimic de la dînsul; deci ţi se cădea şi ţie a nu lua averile lui".

La aceste cuvinte, Ioan a scris către împărăteasa în acest fel: "Socotesc că nu este tăinuit iubirii tale de Dumnezeu cum că, de aş fi poftit bogăţie, nimic nu m-ar fi oprit pe mine a o avea; pentru că am avut părinţi care aveau avere multă, fiind de neam bun şi bogaţi. Însă de bunăvoie m-am lepădat de bogăţie. Deci, cum nu m-aş fi ruşinat acum a căuta aceea pe care singur am lăsat-o şi pe alţii îi învăţ ca să le treacă cu vederea? Zici că averea lui Teodorit am luat-o spre a mea îmbogăţire. Să ştii însă că acela nu mi-a dat nimic şi de mi-ar fi dat, eu nu aş fi primit de la el. Ci el a dat bogăţia sa lui Hristos, făcînd milostenie săracilor şi scăpătaţilor şi bine a făcut, căci însutit va primi de la Hristos în veacul ce va să fie. Eu aş fi voit ca şi tu, rîvnind lui Teodorit, să ascunzi averile tale în cer, ca astfel, cînd vei fi lipsită, să fii primită în veşnicile locaşuri. Iar dacă gîndeşti ca să iei de la Hristos ceea ce a dat Teodorit, tu vei vedea, căci nu pe noi, ci chiar pe Hristos Îl vei mînia".

Împărăteasa, citind această scrisoare a Sfîntului Ioan, s-a umplut de mînie şi cugeta cum i-ar face Sfîntului Ioan nedreptate.

În acea vreme a venit din Alexandria la Constantinopol o văduvă cu numele Chilitropa, pentru o pricină ca aceasta. Cînd era în Alexandria voievodul Pavlichie, avînd în acea vreme dregătoria de la Augustal, atunci acea văduvă a fost clevetită de oarecari oameni zavistnici către voievodul Pavlichie că are aur mult; iar Pavlichie, care era foarte iubitor de aur, aflînd oarecare pricină asupra văduvei aceleia, a prins-o şi a silit-o să-i dea cinci sute de galbeni.

Iar ea, neavînd atîta aur, şi-a pus zălog la vecinii săi hainele şi vasele, şi abia adunînd cinci sute de galbeni, a dat voievodului, nefiind vinovată cu nimic. Iar după ce a fost scos Pavlichie din dregătoria sa şi s-a dus la Constantinopol pentru a da socoteală, a plecat şi acea văduvă săracă, şi intrînd în corabie, a mers în urma lui. Apoi, venind înaintea împăratului, a căzut înaintea lui cu plîngere, jeluindu-se asupra lui Pavlichie, că a luat de la dînsa cu sila atîta aur, fără nici o vină.

Împăratul a poruncit eparhului cetăţii să facă întrebare şi judecată de acel lucru, ca să dea văduvei tot ce a luat Pavlichie de la dînsa. Iar eparhul ajutînd lui Pavlichie, l-a scos nevinovat şi pe văduvă a lăsat-o păgubaşă. Dar ea, fiind împinsă de multă mîhnire, s-a dus la împărăteasa şi, spunîndu-i toată nevoia, cerea de la dînsa milă şi ajutor. Împărăteasa, fiind şi ea iubitoare de aur, s-a bucurat de un lucru ca acesta, căci nădăjduia că şi ea va cîştiga aur mult.

Deci, îndată a chemat pe Pavlichie şi cu mare mînie l-a mustrat pe el pentru jefuirea averii străine şi pentru strîmbătatea ce o făcuse acelei văduve sărace. Apoi a poruncit să-l ţină sub strajă pînă cînd va da o sută de litre de aur. Pavlichie, văzînd că nu este cu putinţă a scăpa din mîinile împărătesei, a trimis acasă şi a adus atîta aur cît ceruse împărăteasa.

Împărăteasa, din tot aurul acela, a dat văduvei numai treizeci şi şase de galbeni de aur şi a eliberat-o, pe cînd celălalt aur l-a luat la dînsa. Iar văduva a ieşit de la împărăteasă plîngînd şi văitîndu-se pentru o strîmbătate ca aceea. Auzind de Sfîntul Ioan că apără pe cei asupriţi, a alergat la dînsul şi i-a spus cu de-amănuntul toate cîte i-a făcut ei Pavlichie şi împărăteasa. Sfîntul Ioan, mîngîind pe văduva care plîngea, a trimis la Pavlichie şi, chemîndu-l în biserică, a zis către dînsul:

"Ne-a venit înştiinţare despre nedreptatea care o faci, asuprind pe cei săraci şi luînd cu sila averile cele străine, precum ai făcut acestei văduve sărace, netemîndu-te de Dumnezeu, Care este părintele orfanilor şi judecător al văduvelor. Deci, pentru aceasta te-am chemat aici, ca să dai cinci sute de galbeni femeii căreia i-ai făcut nedreptate. Dă-i ceea ce se cuvine ca să scape de datornicii săi şi să nu piară împreună cu copiii săi în cea mai de pe urmă sărăcie. Apoi, să te mîntuieşti şi tu de un păcat ca acesta şi să milostiveşti pe Dumnezeu, pe Care L-ai mîniat şi Care va răsplăti ţie pentru facerea de rău a orfanilor".

Pavlichie a răspuns: "Stăpîne, această văduvă mai mult mi-a făcut mie nedreptate; pentru că, jeluindu-se împărătesei contra mea, împărăteasa a luat de la mine o sută de litre de aur; şi acum ce voieşte mai mult de la mine? Să se ducă la împărăteasa şi să-şi ia ce este al ei de la dînsa!"

Sfîntul a zis către dînsul: "Deşi împărăteasa a luat de la tine aurul, însă văduva aceasta n-a primit ce a fost al său şi ea nu este vinovată de nedreptatea ce ţi s-a făcut ţie de către împărăteasă. Pentru că împărăteasa a luat de la tine atîta aur nu atît pentru dînsa, cît pentru alte păcate ale tale şi jefuiri pe care le-ai făcut fiind la dregătorie. Iar tu nu face pricină, vorbind contra împărătesei, căci îţi spun că nu vei ieşi de aici pînă ce nu vei da văduvei tot ce ai luat de la dînsa, pînă la galbenul cel mai de pe urmă; iar cei treizeci şi şase de galbeni pe care i-a dat ei împărăteasa, aceia să-i fie de cheltuială pentru drum". Şi astfel, Sfîntul Ioan n-a eliberat pe Pavlichie din biserică.

Împărăteasa, aflînd despre aceasta, a trimis la Ioan, zicînd: "Liberează pe Pavlichie că am luat aur destul de la dînsul pentru acea datorie". Ioan a răspuns trimişilor: "Nu va fi

eliberat de aici Pavlichie pînă cînd nu va da femeii celei sărace ceea ce a luat de la dînsa". Împărăteasa a trimis iarăşi la Sfîntul ca să elibereze pe Pavlichie. Iar Sfîntul a răspuns: "Dacă împărăteasa voieşte să-l eliberez, apoi să trimită acestei văduve cinci sute de galbeni, căci nu este lucru mare a face aceasta, fiindcă a luat mult mai mult de la Pavlichie, adică o sută de litre de aur".

Împărăteasa, auzind aceasta, s-a umplut de mînie şi îndată a trimis doi sutaşi cu două sute de ostaşi ca să scoată cu sila pe Pavlichie din biserică. Dar cînd ostaşii s-au apropiat de uşile bisericii şi voiau să intre, îndată li s-a arătat îngerul Domnului stînd lîngă uşă şi ţinînd sabia în mîinile sale şi nu-i lăsa să intre.

Ostaşii, văzînd îngerul cel înfricoşat, s-au temut şi au fugit înapoi. Şi alergînd la împărăteasa cu cutremur, i-au spus de arătarea îngerească. Iar ea, auzind, s-a spăimîntat cu duhul şi n-a mai îndrăznit a mai trimite la Sfîntul Ioan după Pavlichie. Voievodul, văzînd că nu l-a ajutat împărăteasa, a trimis la casa sa după aur şi a dat văduvei cinci sute de galbeni, şi aşa a fost eliberat. Iar femeia, luîndu-şi al său, s-a întors în cetatea sa, bucurîndu-se.

Împărăteasa nu înceta a face supărare contra fericitului Ioan şi din zi în zi se înmulţea mînia şi răutatea în inima ei asupra plăcutului lui Dumnezeu, care era fără de răutate şi drept. După puţină vreme împărăteasa a trimis la Sfîntul Ioan, pe de o parte cu îngrozire, iar pe de alta, cu momeli, zicînd:

"Încetează a te mai împotrivi nouă şi nu te mai atinge de lucrurile cele împărăteşti, că nici noi nu ne atingem de lucrurile cele bisericeşti şi te lăsăm singur să le îndreptezi. Încetează de a mă mai face pe mine pildă tuturor prin biserici, vorbind de mine şi mustrîndu-mă. Pentru că eu, pînă acum, te aveam pe tine ca pe un părinte şi-ţi dădeam cinstea ce ţi se cuvenea; iar dacă nu te vei îndrepta şi nu vei fi mai bun către noi, atunci să ştii că nu-ţi voi răbda mai mult".

Sfîntul Ioan, auzind aceste cuvinte de la împărăteasă, s-a mîhnit foarte şi, oftînd greu, a zis către cei trimişi:

"Împărăteasa voieşte să fiu ca un mort, care nu vede nedreptăţile ce se lucrează şi nu aude glasurile celor asupriţi şi ale celor ce plîng şi suspină şi nu face mustrări celor ce greşesc. Dar de vreme ce sînt episcop şi mie îmi este încredinţată purtarea de grijă pentru suflete, sînt dator a privi cu ochi neadormiţi asupra tuturor, a asculta cererile tuturor, a învăţa pe toţi şi a certa, iar pe cei ce nu se pocăiesc, a-i mustra.

Pentru că ştiu că a nu mustra fărădelegile şi a nu certa pe cei ce fac rele, este dovedită pierzare şi mă tem că dacă vom tăcea noi pentru cele ce se fac cu nedreptate, să nu se zică şi despre noi cuvîntul acesta al lui Iosie: *Preoţii au ascuns calea Domnului*. Dar şi dumnezeiescul Apostol porunceşte ca *pe cel ce greşeşte să-l mustri înaintea tuturor, ca şi alţii să aibă frică*. Tot acelaşi Apostol învaţă, zicînd: *Propovăduieşte cuvîntul, stăruieşte cu vreme şi fără de vreme; mustră, ceartă, şi te roagă*.

Eu, deşi mustru fărădelegile, nu mustru însă pe cei ce fac fărădelegile şi nu vorbesc în faţă pe nimeni, nici am defăimat pe cineva, nici am pomenit cîndva în învăţătura mea numele împărătesei, spre a o defăima. Ci pe toţi de obşte i-am învăţat şi-i învăţ ca să nu facă rău şi să nu asuprească pe cel de aproape. Dacă pe cineva din cei ce ascultă cuvintele noastre îl mustră conştiinţa pentru vreun lucru rău, apoi se cuvine aceluia ca nu asupra noastră să se mînie, ci asupra lui însuşi, pentru că a făcut nişte lucruri ca acelea, şi să se abată de la rău spre a face bine.

Dacă împărăteasa nu se ştie că a făcut ceva rău, nici că a făcut nedreptate cuiva, apoi pentru ce se mînie asupra mea, care învăţ pe popor să se abată de la toată nedreptatea? S-ar fi cuvenit mai bine să se bucure, pentru că n-a făcut nedreptate, căci eu nu mă lenevesc a învăţa pentru mîntuirea poporului peste care ea împărăţeşte. Iar dacă ea este vinovată de păcatele acelea pe care cu cuvinte învăţătoare mă sîrguiesc a le dezrădăcina din inimile oamenilor, apoi să ştie că eu nu o mustru pe dînsa, nici nu îi fac necinste, ci singure faptele ei o mustră pe dînsa şi-i aduc mare necinste şi ruşine sufletului ei. Deci, poate să se mînie împărăteasa cum voieşte, eu nu voi înceta a grăi adevărul, pentru că mai bine este a mînia pe oameni decît pe Dumnezeu. Căci dacă aş plăcea oamenilor, apoi nu aş fi rob al lui Hristos".

Nişte cuvinte ca acestea şi multe altele asemenea zicînd Sfîntul celor trimişi, i-a slobozit pe dînşii cu pace. Iar ei, întorcîndu-se la împărăteasa, i-au spus toate cele ce au auzit. Împărăteasa atunci s-a pornit cu şi mai mare mînie şi foarte mult ura pe fericitul Ioan; apoi nu numai împărăteasa, ci şi mulţi alţii care vieţuiau în nedreptate şi fără pocăinţă îl pizmuiau.

După aceea îl urau nu numai cei ce petreceau în Constantinopol, ci şi alţii de prin laturile cele mai depărtate, dintre care erau Teofil, patriarhul Alexandriei, care de la început nu-l iubea pe Sfîntul Ioan şi nu voia să-l aleagă pe el la patriarhie. Apoi Acachie, episcopul Veriei, Severian al Gavalului şi Antioh al Ptolemaidei. Iar în Constantinopol erau doi preoţi şi cinci diaconi şi din împărăteştile palaturi erau mulţi care-l urau şi trei văduve vestite şi bogate, Marsa, Castritia şi Evgrafia, care vieţuiau în necurăţie.

Toţi pismătăreţii Sfîntului Ioan, sfătuindu-se, căutau vină asupra lui, ca să aducă în popor veste rea despre dînsul. Deci au trimis mai întîi în Antiohia, cercetînd că doar vor afla vreun rău pe care l-ar fi făcut Ioan din copilărie. Dar au murit cei ce făceau iscodiri şi n-au aflat nimic. Apoi au trimis în Alexandria la Teofil, care ştia să alcătuiască minciuni cu meşteşug; dar nici acela nu putea grăi ceva asupra vieţii Sfîntului Ioan, care strălucea ca soarele cu faptele cele bune. Însă Teofil cu dinadinsul se îngrijea de aceasta, cum să izgonească pe Sfîntul Ioan din scaun, avînd ajutătoare pe împărăteasa şi pe alţi oameni răi; iar mai vîrtos, şi-a cîştigat ajutor pe satana.

Apoi pricina izgonirii Sfîntului Ioan s-a început astfel.

Era în Alexandria un preot cinstit cu numele Isidor Xenodoh, adică hrănitor de străini, împodobit cu viaţa şi cu cuvîntul şi era pretutindeni slăvit pentru faptele cele bune şi înţelepciunea lui. Acesta era bătrîn, optzeci de ani avînd de la naşterea sa, iar preot fusese hirotonit de Sfîntul Atanasie cel Mare, patriarhul Alexandriei. Asupra acestui Isidor a prins ură Teofil, din pricina lui Petru, protopopul Alexandriei. Căci Teofil, vrînd să scoată din slujbă fără de vină pe Petru şi să-l izgonească din biserică, Isidor apăra pe Petru şi vina cea adusă asupra lui o dovedea că este nedreaptă.

Deci, Teofil a început a se mînia asupra lui Isidor şi mai întîi a îndepărtat din biserică pe acel Petru cu nedreptate, după aceea căuta pricină şi asupra lui Isidor, ca şi pe el să-l depărteze. În acea vreme o oarecare văduvă cu numele Teodotia, a dat lui Isidor o mie de galbeni ca să cumpere haine şi să îmbrace pe cei goi, pe orfani şi pe văduvele sărace care se aflau în Alexandria. Apoi a rugat pe Isidor să nu spună despre aceasta lui Teofil patriarhul, ca nu cumva să ia aurul şi să-l cheltuiască la zidiri de piatră.

Isidor, luînd aurul, a făcut după cum l-a rugat Teodotia. Dar Teofil, înştiinţat fiind despre aceasta de oarecine, cum că Isidor a luat o mie de galbeni de la Teodotia şi, nespunîndu-i lui, i-a cheltuit spre trebuinţa săracilor, s-a mîniat foarte tare asupra lui Isidor. Căci Teofil era mare iubitor de argint şi a adus asupra lui Isidor o vină grea, zicînd că un păcat mai presus de fire a necinstit pe bătrînul. Însă vina aceea, scrisă de însuşi Teofil, nu era adevărată, căci deşi cumpărase Teofil martori mincinoşi, minciuna era minciună, iar nevinovatul Isidor s-a aflat curat. Atunci Teofil, din răutatea sa cea neîmblînzită, a scos din preoţie pe Isidor cu necinste şi cu bătăi, deşi era nevinovat. Iar Isidor, primind necinstea fără vină, cu cinste a lăsat Alexandria şi s-a dus la linişte în muntele Nitriei în care petrecuse mai înainte cînd era tînăr şi, şezînd în coliba lui, se ruga lui Dumnezeu cu răbdare.

În acea vreme erau în mînăstirile Egiptului patru fraţi, bărbaţi împodobiţi cu fapte bune şi temători de Dumnezeu, care toată viaţa lor o petrecuseră în posturi şi osteneli monahiceşti. Şi numele lor erau: Dioscor, Amonie, Evsevie şi Eftimie, iar cu porecla se numeau "lungii", pentru că erau înalţi de statură. Aceştia, nu numai de alexandreni erau iubiţi, pentru faptele lor cele bune şi pentru viaţa lor cea văzută de toţi, ci chiar de Teofil, fiind foarte cinstiţi de el.

Unul dintre dînşii, cu numele Dioscor, chiar nevrînd el, a fost ales episcop al Bisericii Ermopoliei. Acesta nu era Dioscor cel care a fost eretic, ci altul; căci acesta a trăit cu mulţi ani mai înainte de acela. Acesta a fost episcop al Ermopoliei şi, vieţuind cu sfinţenie, a dobîndit sfîrşit fericit. Iar acela a fost patriarh al Alexandriei şi a fost blestemat de Sfinţii Părinţi de la al patrulea Sinod.

Deci, pe acest fericit Dioscor l-a făcut Teofil episcop, iar pe cei doi fraţi ai lui, pe Amonie şi pe Eftimie, i-a rugat să rămînă împreună cu dînsul în patriarhie şi i-a silit să primească treapta preoţiei. Iar ei, petrecînd lîngă Teofil, cînd l-au văzut că nu vieţuieşte după

Dumnezeu şi că mai mult iubeşte aurul decît pe Dumnezeu şi că face multe strîmbătăţi, n-au voit mai mult a petrece împreună cu dînsul, ci, lăsîndu-l pe el, s-au întors la liniştea lor.

Teofil, înţelegînd pricina plecării lor, foarte s-a mîniat, şi dragostea pe care o avea către dînşii a schimbat-o în ură şi cugeta cum le-ar face rău. Deci, mai întîi a scornit pentru dînşii o veste, că lungii, dimpreună cu Isidor cel izgonit, ţin de eresul lui Origen şi pe mulţi monahi i-au înşelat cu eresul acela. După aceea, a trimis la episcopii cei mai de aproape, poruncindu-le ca îndată să izgonească pe monahii cei mai bătrîni din munţii şi din pustia aceea. Iar pricina pentru care sînt izgoniţi să nu le-o spună lor.

Deci, cînd au făcut episcopii după porunca patriarhului, izgonind pe toţi cinstiţii şi plăcuţii lui Dumnezeu nevoitori de prin munţi şi de prin pustie, s-au adunat cei izgoniţi împreună cu preoţii lor şi venind în Alexandria la patriarh, l-au rugat să le spună pentru ce sînt osîndiţi şi izgoniţi de prin locurile lor. Iar el, căutînd cu ochi mînioşi asupra lor şi răcnind cu mînie, s-a pornit spre dînşii ca un îndrăcit şi, aruncînd omoforul pe după grumazul lui Amonie, l-a bătut pînă la sînge, strigînd: "Ereticule, blestemă pe Origen". Asemenea şi pe ceilalţi bătîndu-i şi nelăsînd pe nici unul dintr-înşii a răspunde ceva înaintea lui, i-a izgonit pe toţi cu necinste din faţa sa; şi s-au întors în colibele lor fără răspuns, neţinînd seama de mînia şi de îndrăcirea lui Teofil.

Apoi Teofil, chemînd pe episcopii cei mai de aproape, a dat anatemei pe acei patru călugări nevinovaţi, pe Amonie, pe Evsevie şi pe Eftimie, fraţii lui Dioscor şi pe fericitul Isidor cel mai sus pomenit, necercetîndu-i pentru credinţă, nici chemîndu-i acolo de faţă. Şi încă nu s-a îmblînzit mînia lui, căci a scris singur împotriva lor multe pricini mînioase pentru eresuri, pentru fermecătorii şi pentru alte multe păcate. Apoi, cumpărînd bîrfitori şi mărturii mincinoase, le-a dat acele scrisori, poruncindu-le ca, atunci cînd va învăţa el în biserică pe popor, în zi de praznic, să se apropie de dînsul şi înaintea poporului să i se dea acele pricini scrise împotriva acelor călugări pomeniţi mai sus, aducînd înainte şi martorii cei mincinoşi.

Aceste toate făcîndu-se, Teofil a poruncit să se citească în sobor bîrfelile cele alcătuite. Apoi luîndu-le, a mers la eparhul cetăţii şi arătîndu-le lui, au luat de la dînsul cinci sute de ostaşi şi s-au dus la muntele Nitriei ca să-i izgonească din părţile Egiptului pe Isidor, pe fraţii lui Dioscor şi pe toţi călugării care urmează lor, ca pe nişte eretici şi vrăjitori. Deci, mai întîi a trimis arapii săi şi au scos din scaun pe Dioscor.

După aceea, îmbătînd pe ostaşi cu vin, au năvălit noaptea asupra muntelui Nitriei şi, mai întîi decît pe toţi, căutau pe Isidor şi pe fraţii lui Dioscor, pe Amonie, pe Evsevie şi pe Eftimie. Neaflîndu-i, pentru că se ascunseseră într-o rîpă, a poruncit ostaşilor să năvălească asupra tuturor monahilor şi să le jefuiască averile, adică hainele şi bucatele.

Ostaşii fiind beţi, pornindu-se prin toate locurile cele pustii şi prin peşteri, au omorît pe sfinţii pustnici, ca la zece mii, cu moarte crudă, adică cu foc şi cu sabie, în a zecea zi a lunii iulie, în care Sfînta Biserică săvîrşeşte pomenirea lor. Iar ceilalţi călugări s-au împrăştiat

ascunzîndu-se pe unde au putut. Astfel, oştindu-se Teofil prin pustie, s-a întors în Alexandria.

După acel război, s-au adunat monahii care mai rămăseseră şi plîngînd pentru moartea părinţilor şi a fraţilor lor, s-au împrăştiat care pe unde au putut. Dioscor, împreună cu fraţii săi, cu fericitul Isidor şi cu mulţi alţi monahi care erau foarte vestiţi în post şi în fapte bune şi aleşi făcători de minuni - cărora nu le era greu că erau necăjiţi şi izgoniţi, ci pentru că fără vină sînt depărtaţi din Biserică de către Teofil, şi număraţi cu ereticii -, au mers la Siluam, patriarhul Ierusalimului. Dar Teofil îndată a trimis la dînsul şi la toţi episcopii Palestinei, spunînd: "Nu se cade vouă, fără voia mea, a primi pe cei caterisiţi de mine şi izgoniţi".

Atunci, acei părinţi izgoniţi, neştiind unde să plece, s-au dus la Constantinopol, la Sfîntul Ioan Gură de Aur, ca la un liman bun şi, căzînd înaintea lui, îl rugară cu lacrimi ca să-şi arate mila sa spre dînşii şi să le ajute, fiind în mare nevoie.

Văzînd Sfîntul Ioan cincizeci de bărbaţi care îmbătrîniseră în fapte bune, i s-a făcut milă de ei şi a lăcrimat ca şi Iosif pentru fraţii săi. Apoi, înţelegînd de la dînşii pentru care pricină au avut de la Teofil atîta nevoie, i-a mîngîiat cu cuvinte bune şi i-a liniştit, dîndu-le loc de odihnă lîngă Biserica Sfintei Muceniţe Anastasia. Şi-i hrănea pe dînşii, nu numai Sfîntul Ioan Gură de Aur, ci şi Sfînta Olimpiada diaconiţa, care le-a dat multă îndestulare din averea sa. Căci ea toată averea sa o întrebuinţa pentru săraci şi pentru străini, ca să aibă odihnă, precum şi cele trebuincioase trupului, fiind cu adevărat sfîntă, şi a cărei pomenire se cinsteşte la douăzeci şi cinci iulie. Dar şi monahii aceia erau cu adevărat sfinţi, dintre care pe unii Biserica îi cinsteşte cu pomenire.

Atunci era între dînşii unul, anume Ierax, care vieţuise singur mulţi ani în pustie şi căruia, venind odată diavolii, i-au zis: "Bătrînule, mai ai să trăieşti încă cincizeci de ani; deci nu vei putea răbda în pustia aceasta atîta vreme". Iar bătrînul, pricepînd înşelăciunea lor, a zis către dînşii: "Mîhnire mi-aţi făcut mie vestindu-mi scurtarea anilor, pentru că eu m-am pregătit pentru două sute de ani a răbda în această pustie". Auzind diavolii aceasta, au fugit ruşinaţi. Pe un părinte ca acesta, pe care n-au putut să-l mişte diavolii, pe acesta l-a izgonit Teofil Alexandreanul.

Mai era între dînşii şi un preot Isaac, ucenicul Sfîntului Macarie, curat fiind din pruncie, pentru că el fusese dus încă de la vîrsta de cinci ani în pustietate şi acolo a fost crescut, fiind iscusit în dumnezeiasca Scriptură, avînd toate cărţile în minte. Şi toţi monahii aceia pe care-i izgonise Teofil erau sfinţi şi cuvioşi şi-i cinstea pe dînşii foarte mult fericitul Ioan.

Deci, nu i-a oprit a merge la biserică. Dar cu dumnezeieştile Taine le-a poruncit să nu se împărtăşească, pînă cînd va înţelege desăvîrşit cauza izgonirii lor şi va face pace între Teofil şi între dînşii. Apoi i-a oprit să nu vestească despre aceasta pe împăratul, nici să se jeluiască asupra lui Teofil, făgăduind că prin scrisoarea sa îl va împăca cu dînşii. Deci,

îndată a scris către Teofil, rugîndu-l ca să-i lase pe acei călugări să vieţuiască în pace prin locaşurile lor din Egipt iar pe cei despărţiţi să-i primească iarăşi la unire.

Teofil, luînd scrisoarea Sfîntului Ioan şi auzind de la nişte clevetitori mincinoşi că Sfîntul Ioan ar fi primit la Sfînta Împărtăşire pe cei izgoniţi, ceea ce nu era adevărat, s-a mîniat foarte tare asupra Sfîntului Ioan pentru că a primit pe cei depărtaţi şi că le ajută lor. Apoi a scris un răspuns foarte aspru către Ioan. Iar Sfîntul Ioan a scris şi a doua oară cu pace, rugîndu-l să înceteze cu mînia şi să primească pe monahi a petrece acolo de unde au fost izgoniţi. Dar Teofil i-a răspuns Sfîntului Ioan şi mai aspru decît înainte, mîniindu-se mai mult asupra lui decît asupra acelor monahi. Dar aceştia, văzînd că Teofil stă neschimbat în răutatea sa, au scris toate nevoile lor pe care le-au suferit de la Teofil fără nici o vină şi au dat această scrisoare împăratului, jeluindu-se cu lacrimi asupra celui care-i mîhnise, rugîndu-se să poruncească să fie judecaţi.

Făcîndu-i-se milă împăratului de nişte asemenea călugări cinstiţi şi plini de fapte bune, a trimis o scrisoare către eparhul Alexandriei, ca să trimită pe Teofil cu sila la Constantinopol spre judecată, pentru ca înaintea Sfîntului Ioan patriarhul şi înaintea episcopilor care vor fi adunaţi să dea seama de răutatea sa şi să primească pedeapsă pentru faptele sale.

Apoi a scris şi către Inochentie, papa al Romei, rugîndu-l să trimită şi el episcopi la sobor în Constantinopol ca să judece pe Teofil. Iar papa îndată a poruncit episcopilor săi să fie gata de călătorie şi aştepta vestea de la împăratul Arcadie, ca să-i spună dacă s-au adunat episcopii răsăritului. Dar împăratul n-a mai scris a doua oară şi nici episcopii Apusului n-au mai venit. Iar Teofil a umplut de aur punga eparhului Alexandriei, care a îngăduit pe Teofil pînă cînd va strînge toate aromatele din India, cele cu bun miros şi dulci la mîncare, cu care voia să umple o corabie pentru ca să le aducă la Constantinopol.

În acea vreme Teofil a înduplecat pe Sfîntul Epifanie, episcopul Ciprului, ca să-i ia partea, căci a scris către el ca şi cum s-ar fi arătat rîvnitor după buna credinţă, să adune sobor în insula Cipru şi să blesteme cărţile lui Origen - pentru că încă nu erau blestemate cărţile acelea de către Sfinţii Părinţi de către un sinod a toată lumea, pînă la Sinodul al cincilea.

Atunci Teofil a defăimat prin scrisoarea sa şi pe Sfîntul Ioan, zicînd că este eretic, căci a primit la sine pe origenişti şi se împărtăşeşte cu dînşii. Iar episcopul, fiind fără de răutate - după cum scrie că cel fără de răutate crede tot cuvîntul -, a crezut minciuna, necunoscînd vicleşugul lui Teofil. Şi rîvnind foarte după buna credinţă, a blestemat cărţile lui Origen în soborul de acolo, scriind Sfîntului Ioan şi sfătuindu-l ca şi el să facă acelaşi lucru.

Sfîntul Ioan, negrăbindu-se la aceasta, se îndeletnicea cu Sfintele Scripturi şi toată mintea sa la aceasta o avea îndreptată, ca să înveţe pe popor în biserică şi să aducă pe păcătoşi la pocăinţă. Apoi Teofil, pregătindu-se de călătorie la Constantinopol pentru judecată, a rugat pe Sfîntul Epifanie să meargă şi el acolo, căci zicea că se face sobor asupra

origeniştilor. Iar Epifanie, ascultîndu-l, s-a sîrguit degrab şi, întrecînd pe Teofil, s-a dus acolo. Dar mai înainte de sosirea lui, s-a întîmplat la Constantinopol un fapt ca acesta.

Era un boier cu numele Teognost, bărbat bun şi temător de Dumnezeu. Acest boier a fost clevetit către împărat de către un alt boier răucredincios şi pizmătăreţ, că ar fi hulit şi ar fi grăit de rău pe împărat şi că ar fi numit pe împărăteasă nesăturată de aur şi pierzătoarea stăpînirii, răpind averi străine fără dreptate. Deci împăratul s-a mîniat asupra lui şi a poruncit să-l ducă în surghiunie la Tesalonic şi toată bogăţia lui să o ia, numai o singură vie, care era afară din cetate, să i-o lase, pentru hrana femeii lui Teognost şi a copiilor lui.

Mergînd Teognost la Tesalonic, a căzut bolnav de supărare şi a murit; iar femeia s-a mîhnit rău pentru moartea bărbatului său şi pentru averea luată şi, venind la Sfîntul Ioan, i-a spus nevoia sa cu lacrimi. Dar Sfîntul a mîngîiat-o cu cuvinte folositoare şi a sfătuit-o să-şi pună nădejdea în Dumnezeu. Apoi i-a poruncit ca în fiecare zi să ia hrană pentru copiii săi şi pentru sine de la casa de străini cea bisericească. Iar Sfîntul căuta vreme prielnică să roage pe împărat pentru acea văduvă, ca doar să-i întoarcă înapoi ei şi copiilor ei averea luată fără vină. Însă răutatea împărătesei a făcut împiedicare şi nu numai asupra acelei văduve, ci şi asupra fericitului Ioan a adus mai multă nevoie.

Sosind vremea în care se culeg strugurii, cînd toţi oamenii ies la viile lor, a ieşit şi împărăteasa şi se plimba prin viile împărăteşti. Atunci, trecînd pe lîngă via lui Teognost - pentru că nu era departe de viile împărăteşti -, a văzut că este frumoasă şi intrînd întrînsa a tăiat un strugure cu mîinile sale şi l-a mîncat. Şi era acest obicei împărătesc că, dacă intra împăratul sau împărăteasa în vreo vie străină şi mînca struguri, stăpînul acelei vii să nu mai aibă stăpînire peste dînsa, ci să fie numărată între viile împărăteşti, iar stăpînului viei să i se dea sau preţul pentru via sa sau altă vie, în locul aceleea, de la împăratul.

Deci, după acest aşezămînt împărătesc, împărăteasa a poruncit să scrie via lui Teognost între viile împărăteşti. Aceasta a făcut-o gîndind în două feluri; pe de o parte să facă necaz văduvei şi copiilor ei, căci se mîniase pe dînsa, pentru că aflase că a alergat la Sfîntul Ioan şi i-a spus lui toată nevoia sa; iar pe de alta, fiindcă ea căuta pricină asupra Sfîntului Ioan, cum să-l izgonească din scaun, pentru că ştia că dacă el ar fi aflat de aceasta, nu va tăcea nicidecum şi se va scula împotriva ei pentru văduva cea nedreptăţită. Şi astfel, de aici se va face pricină şi se va săvîrşi lucrul cel gîndit, ceea ce s-a şi făcut.

Văduva aceea năpăstuită a venit la fericitul şi, tînguindu-se, i-a spus cum împărăteasa i-a luat via, cea mai de pe urmă nădejde pentru chiverniseala copiilor săi, iar Sfîntul Ioan îndată a trimis scrisoarea sa către împărăteasă, prin arhidiaconul Evtihie, vorbindu-i de milostivire, aducîndu-i aminte de viaţa cea bună a părinţilor săi şi de faptele cele bune ale împăraţilor celor mai dinainte. Şi, mai aducîndu-i aminte de frica lui Dumnezeu şi de judecata cea înfricoşată a Lui, a rugat-o să întoarcă via văduvei celei sărace.

Ea a scris înapoi Sfîntului cu asprime, neplecîndu-se învăţăturilor lui, nici ascultînd rugămintea; ci punea înainte legile împărăteşti cele vechi şi, ca şi cum ar fi fost

nedreptăţită de Sfîntul, se lăuda că nu va răbda o mustrare ca aceea. Astfel zicea: "Mă înfrunţi cu cuvintele tale ca şi cum aş face nedreptate şi fărădelege, neştiind aşezămintele împărăteşti; m-ai năpăstuit cu vorbele tale şi nu voi răbda pînă la sfîrşit să fiu defăimată de tine".

Sfîntul Ioan, citind scrisoarea aceea, s-a dus la palat la împărăteasa şi, şezînd lîngă dînsa, a început a o sfătui iarăşi cu cuvinte blînde, vorbindu-i mai mult decît întîi şi rugînd-o să dea înapoi via văduvei. Ea a zis: "Ţi-am scris ce este aşezat pentru vii de împăraţii cei de demult; să-şi ia văduva altă vie în locul aceleia sau să-şi ia preţul pentru dînsa". Sfîntul a zis: "Nu-i trebuie ei altă vie, nici nu cere preţ pentru dînsa, ci pe a sa o cere; dă-i dar înapoi via ei".

Împărăteasa a zis: "Nu te împotrivi aşezămintelor împărăteşti celor de demult, că nu-ţi va fi spre bine o împotrivire ca aceasta". Ioan a răspuns: "Nu pune înainte aşezămintele şi legile pe care le-au aşezat împăraţii păgîni, pentru că nimic nu te opreşte pe tine a strica o lege nedreaptă şi a aşeza alta dreaptă, fiind împărăteasă bine credincioasă. Deci, dă înapoi via celei nedreptăţite, ca să nu te numesc pe tine a doua Isabelă şi să moşteneşti împreună cu ea şi blestemul".

Acestea zicînd Sfîntul, s-a aprins împărăteasa de mare mînie şi a răsunat palatul de strigarea ei, dovedind răutatea cea tăinuită în inima sa, zicînd: "Eu însămi mă voi răzbuna asupra ta şi de acum nu numai că nu voi da via văduvei, dar nici alta în locul aceleia şi nici preţul nu voi porunci să-i dea. Iar ţie îţi voi da pedeapsă pentru ocara aceasta". Deci a poruncit să scoată pe Sfîntul Ioan cu sila din palat.

Cu astfel de ocară ieşind Sfîntul patriarh de la împărăteasă, a poruncit lui Evtihie arhidiaconul, zicîndu-i: "Spune portarilor bisericii ca atunci cînd va veni împărăteasa la biserică, să închidă uşile, să n-o lase să intre, precum şi pe toţi cei care vor veni împreună cu dînsa, şi să-i spună că Ioan a poruncit să se facă aşa".

Sosind praznicul Înălţării Sfintei Cruci şi adunîndu-se tot poporul în biserică, apoi venind şi împăratul cu toţi boierii săi, a venit şi împărăteasa cu toată curtea. Iar cînd a văzut-o portarul venind, a închis înaintea ei uşile bisericii, nelăsînd-o să intre înăuntru, după porunca patriarhului. Şi cînd strigau slugile: "Deschideţi împărătesei!", portarii răspundeau: "Patriarhul a poruncit să n-o lăsăm". Iar ea, umilindu-se de mînie şi de ruşine striga, zicînd: "Vedeţi toţi şi înţelegeţi ce fel de necinste îmi face acest om. Toţi intră în biserică şi numai pe mine singură mă opreşte; au doară nu este drept să mă răzbun asupra lui şi să-l izgonesc din scaun?"

Aşa strigînd ea, unul din cei ce venise cu dînsa, avînd sabie, a scos-o şi a întins mîna ca să lovească cu sabia în uşă şi îndată i s-a uscat mîna şi s-a făcut ca moartă. Văzînd împărăteasa şi toţi cei împreună cu dînsa, s-au temut foarte şi s-au întors înapoi. Iar cel cu mîna uscată a intrat în biserică şi a stat în mijlocul poporului cu mare glas strigînd: "Miluieşte-mă, stăpîne sfinte, şi-mi tămăduieşte mîna aceasta uscată care a îndrăznit a

lovi asupra sfintei biserici; am greşit, iartă-mă". Iar Sfîntul, cunoscînd pricina uscării mîinii, i-a poruncit să se spele în spălătorul altarului şi spălîndu-se, îndată mîna s-a făcut sănătoasă.

Apoi tot poporul, văzînd o minune ca aceasta, a dat laudă lui Dumnezeu. Şi nu s-au tăinuit acestea toate nici înaintea împăratului. Dar împăratul, ştiind obiceiul cel rău al împărătesei, tăcea ca şi cum n-ar fi ştiut nimic. Iar pe Sfîntul Ioan îl iubea mult şi-l asculta pe el cu plăcere, însă împărăteasa mereu căuta vicleşug pentru izgonirea Sfîntului Ioan, care lucru l-a şi săvîrşit degrab.

După aceasta a venit la Constantinopol şi Sfîntul Epifanie, episcopul Ciprului, după sfatul lui Teofil, aducînd cu sine şi cărţi scrise împotriva lui Origen. Şi, ieşind din corabie, a intrat în biserica Sfîntului Ioan Botezătorul, care este departe de cetate ca de şapte stadii şi, săvîrşind dumnezeiasca Liturghie, a hirotonit un diacon împotriva canoanelor, care nu îngăduiesc nici unui episcop să hirotonească în eparhie străină, fără porunca păstorului din acea eparhie. După aceasta a intrat în cetate şi a găzduit într-o casă neştiută.

Sfîntul Ioan, auzind de venirea lui Epifanie şi că a slujit în biserica Sfîntului Ioan Botezătorul şi împotriva canoanelor a făcut diacon în eparhia lui, nu s-a mîniat de aceasta asupra lui, ştiindu-l că este bărbat sfînt şi fără răutate, ci l-a rugat să vină la dînsul şi să găzduiască în casele patriarhiei ca şi alţi episcopi. Iar Epifanie n-a vrut să se vadă cu Sfîntul Ioan, dorind să placă lui Teofil, şi a răspuns către cei trimişi: "Dacă Ioan nu va izgoni din cetate pe Dioscor şi pe călugării lui şi de nu va iscăli lepădarea cărţilor lui Origen, apoi eu nu am împărtăşire cu Ioan".

Iar Sfîntul Ioan a răspuns prin trimişii lui Epifanie, zicînd: "Nu se cuvine a face ceva cu îndrăzneală mai înainte de judecata soborului". Iar pizmaşii Sfîntului Ioan, venind la Epifanie, l-au îndemnat să intre în biserica Sfinţilor Apostoli în zi de praznic şi înaintea a tot poporul să blesteme cărţile lui Origen şi pe monahii cei izgoniţi din Egipt, împreună cu Dioscor, să-i lepede ca pe nişte origenişti; apoi pe Ioan să-l mustre, ca unul ce primeşte pe eretici şi se uneşte cu dînşii. Iar a doua zi Epifanie a mers la biserică, rîvnind după buna credinţă.

Sfîntul Ioan, înştiinţîndu-se de ceea ce voia să facă Epifanie, a trimis la dînsul, zicînd: "Epifanie, multe faci împotriva canoanelor. Întîi ai slujit Sfînta Liturghie şi ai hirotonit în eparhia mea, fără voia mea; după aceea te-ai ruşinat a petrece împreună cu noi şi acum năvăleşti asupra Bisericii mele, îndrăznind a face dezbinări, fără judecata soborului. Deci, păzeşte-te, ca să nu ridici tulburare în popor, că apoi singur vei avea primejdie".

Acestea auzind Epifanie, s-a înduplecat şi, ieşind din biserică, aştepta venirea lui Teofil. Iar Domnul, nelăsînd să se facă nici un fel de vrajbă şi de mînie între plăcuţii Săi, a arătat lui Epifanie, prin tăinuite descoperiri, cum că Ioan este curat ca soarele şi că din zavistia omenească rabdă clevetire. Pentru că Epifanie auzise de la mulţi oameni despre faptele cele bune şi mari ale Sfîntului Ioan, despre credinţa lui cea fără prihană şi despre viaţa lui

cea desăvîrşită. Astfel, se mira că mulţi s-au sculat asupra lui Ioan şi multe pîri se aduc asupra lui; dar aştepta să vadă ce fel de sfîrşit va avea lucrul ce s-a început.

Împărăteasa Eudoxia, auzind că Epifanie se înstrăinează de Ioan şi nu are cu dînsul unire, a priceput că este mînie între dînşii. Şi, chemînd pe Epifanie la sine, a zis către dînsul: "Părinte Epifanie, tu ştii că toată împărăţia greco-romană sub mîna noastră este. Deci, iată astăzi toată stăpînirea Bisericii îţi voi da, dacă mă vei asculta pe mine şi vei îndeplini toată dorirea inimii mele şi vei face ceea ce gîndesc eu". Iar Epifanie a zis: "Spune, fiică, şi după puterea noastră ne vom sîrgui a face ceea ce va fi spre mîntuirea sufletului tău".

Atunci împărăteasa, crezînd că vicleşugul său va pleca pe Epifanie spre al său gînd, a început a grăi despre Sfîntul Ioan, zicînd: "Ioan s-a făcut nevrednic de cîrma Bisericii şi de această mare treaptă, căci se ridică asupra împăratului şi nouă nu ne dă cinstea ce ni se cuvine. Afară de aceasta, mulţi spun că el este eretic mai de demult. Pentru aceea aş fi vrut să adunăm sinod şi să-l scoatem din această treaptă, ca să punem pe altul în locul lui, care să ocîrmuiască bine Biserica, pentru ca să fie şi împărăţia noastră în pace".

Astfel grăind împărăteasa către Epifanie, tremura de mare mînie şi iarăşi a zis: "Şi nu este de trebuinţă a osteni mulţi părinţi, adunîndu-i aici în sinod, ci sfinţia ta, părinte, izgoneşte-l pe dînsul din scaun, iar în locul lui pune pe altul pe care-l va arăta ţie Dumnezeu şi eu voi face ca toţi să te asculte pe tine".

Epifanie a zis către dînsa: "Fiică, ascultă pe părintele tău fără mînie. De va fi Ioan eretic, precum ziceţi voi, şi nu se va pocăi de acel eres, apoi nevrednic va fi de scaunul patriarhiei şi vom face precum porunceşti; iar dacă numai pentru această vină, că te-ar fi hulit, voieşti a-l izgoni pe el, apoi Epifanie nu voieşte aceasta, pentru că împăraţilor li se cuvine să fie buni, blînzi şi să ierte hulele ce vin asupra lor. Că voi aveţi peste voi împărat în cer şi veţi lua de la El iertarea greşelilor voastre, dacă veţi ierta şi voi altora. Fiţi milostivi, precum şi Tatăl vostru cel din cer este milostiv".

Împărăteasa a zis către Epifanie: "Părinte, de vei face împiedicare izgonirii lui Ioan, apoi eu voi deschide capiştile idolilor şi voi face ca mulţi, depărtîndu-se de la Dumnezeu, să se închine idolilor şi vor fi cele de pe urmă mai rele decît cele dintîi". Acestea zicînd cu mînie, vărsa şi lacrimi din ochii săi. Iar Epifanie, mirîndu-se de mînia ei nebunească, i-a zis: "Curat sînt de această judecată". Şi astfel zicînd, a ieşit din palat. Apoi îndată s-a dus vestea că împărăteasa a pornit pe marele Epifanie contra Sfîntului Ioan, căci, intrînd acela în palat, s-a sfătuit cu împărăteasa pentru îndepărtarea lui Ioan.

Această veste a ajuns chiar pînă la Ioan. Iar el, fiind iute din fire şi, avînd cuvîntul gata pe buzele sale, cînd învăţa în biserică, a pomenit înaintea întregului popor, din dumnezeiasca Scriptură, răutatea multor femei. Auzind poporul că este vorba pentru femei, au priceput mulţi că a făcut pildă despre împărăteasa. Iar pizmaşii lui Ioan au scris toate pildele lui pe hîrtie şi le-au dat împărătesei. Acestea citindu-le, i s-a părut că chiar pentru dînsa a vorbit astfel.

Deci se duse la împăratul jeluindu-se că Ioan o huleşte în biserică înaintea întregului popor. Şi tînguindu-se, zicea împăratului: "Înţelege că a mea dosădire este a ta ocară; căci cînd mă huleşte pe mine Ioan, pe tine te huleşte, necinstea mea este şi necinstea ta".

Apoi ruga pe împăratul să poruncească a se aduna un sobor asupra lui Ioan ca să-l izgonească din scaun. Împărăteasa a mai scris şi către Teofil Alexandreanul ca să vină iute la Constantinopol, netemîndu-se de nimic, căci "eu - zicea ea -, şi pe împăratul voi ruga pentru tine şi voi astupa gura tuturor potrivnicilor tăi, numai vino fără zăbavă şi adună episcopi mulţi, ca să izgoneşti din scaun pe vrăjmaşul meu Ioan". Iar Teofil, întărit de scrisoarea împărătesei, s-a grăbit spre a veni la Constantinopol, avînd corăbii încărcate cu aromate din India şi cu poame şi cu bucăţi de mătase de mare preţ, ţesute cu fir, pentru ca să înşele pe mulţi cu daruri şi să-i plece spre sfatul său.

În acea vreme fericitul Ioan a scris către Sfîntul Epifanie astfel: "Frate Epifanie, am auzit că ai făcut sfat cu împărăteasa, pentru izgonirea mea; dar să ştii că şi tu nu vei mai vedea scaunul tău". Iar Epifanie i-a răspuns aşa: "Răbdătorule de chinuri, Ioane, năpăstuit fiind, biruieşte; dar nici tu nu vei ajunge la locul acela la care te vor izgoni pe tine". Şi s-a împlinit proorocia la amîndoi, pentru că Epifanie, mai zăbovind puţin la Constantinopol, a cunoscut că fără dreptate vor să-l osîndească pe cel drept.

Nevoind să fie părtaş la acea judecată tîlhărească, s-a urcat cu ai săi în corabie, nespunînd nimănui nimic, şi pe ascuns s-a întors la ale sale. Dar călătorind pe mare, s-a mutat la Domnul, neajungînd la scaunul său, după proorocia Sfîntului Ioan. La fel şi Sfîntul Ioan, în a doua izgonire a sa, neajungînd la locul la care a fost trimis, s-a odihnit în Domnul, după proorocia lui Epifanie. Despre acest lucru mai pe urmă se va vorbi. Iar acum să ne întoarcem cu povestirea istoriei celei dintîi.

Teofil, patriarhul Alexandriei, întărit fiind cu scrisoarea împărătesei, a venit la Constantinopol fără zăbavă, cu mulţi episcopi, pe care cu viclenie îi înduplecase la un gînd cu dînsul, netemîndu-se de nimic. Însă împăratul n-a voit să vorbească cu Teofil, pînă cînd vor veni episcopii trimişi de Inochentie, papa Romei, pentru că nu ştia că romanii aşteptau a doua scrisoare prin care să le vestească adunarea episcopilor Răsăritului. Pentru aceea, deşi erau gata de cale, n-au pornit a veni. Iar împărăteasa a ascuns de împăratul pe toţi episcopii care veniseră cu dînsul, le-a spus cugetul său pe care-l are asupra lui Ioan şi i-a rugat să se sîrguiască cît vor putea să izgonească pe Sfîntul din scaun. Apoi găsindu-i împărăteasa şi pe dînşii tot astfel cugetînd, s-a mîngîiat foarte. După aceea umplîndu-le pungile cu aur şi întărind sfatul, le-a dat voie a se retrage din palat.

După aceasta, împărăteasa a chemat la sine pe toţi cei ce se plîngeau împotriva lui Teofil, pe călugări, pe preoţi şi pe episcopi; căci veniseră încă şase episcopi din Egipt, preoţi şi diaconi, douăzeci la număr, care se depărtaseră de Teofil şi aduseseră multe pricini asupra lui, voind să se judece împreună cu dînsul.

Pe aceştia adunîndu-i împărăteasa, i-a rugat să înceteze cu planul lor şi să nu aducă în judecată pricinile lui Teofil, ci să ierte năpăstuirile care li s-au făcut de dînsul. Astfel, unii au ascultat pe împărăteasa şi, punîndu-şi nădejdea spre Dumnezeu, au tăcut; iar alţii se împotriveau foarte. Deci, pe cei ce au tăcut împărăteasa i-a îmbogăţit cu daruri, iar pe cei ce se împotriveau, prinzîndu-i, i-a trimis în surghiun la Tesalonic.

Monahii cei mai sus pomeniţi, pentru a căror strîmbătate urma să se facă judecata împotriva lui Teofil, văzînd că s-au schimbat lucrurile şi că nu pentru aceea se adună sobor, ca să fie judecat Teofil, ci ca să fie izgonit Ioan. Apoi, cunoscînd că nu pot să aducă la judecată pîră contra lui Teofil, a cărui mînă o sprijineşte împărăteasa, au încetat de a se mai jelui şi nici daruri de la împărăteasa nu au voit a primi; ci s-au îndestulat cu aceea că Teofil îi îngăduie a se înapoia pe la locurile lor prin pustia Egiptului. Căci meşteşugăreţul Teofil, intrînd în oraş, mai întîi a căutat să se împace cu călugării cei izgoniţi, pentru ca numai cu Sfîntul Ioan să aibă pricină.

Deci, tăcînd călugării, unii îndată s-au întors în pustiile lor, dintre care era şi Isidor cel de-a pururea pomenit şi cuviosul Ierax. Iar Dioscor, după puţină vreme a răposat în Constantinopol şi a fost îngropat cu mare cinste. Tot acolo a murit şi Amonie, care, cînd era aproape să moară a proorocit că tulburătorii Bisericii cei ce s-au sculat asupra Sfîntului Ioan Gură de Aur, se vor sfîrşi cu grea moarte; care lucru s-a şi împlinit şi despre care se va spune mai pe urmă. Astfel, scăpînd Teofil de toţi pîrîşii săi, a rămas fără grijă.

În acea vreme Sfîntul Ioan, după obiceiul său, propovăduind cuvîntul lui Dumnezeu, a spus nişte cuvinte din Sfînta Scriptură, anume din cărţile împăraţilor: "Adunaţi la mine pe proorocii cei de ruşine, pe cei ce mănîncă la masa Isabelei, ca să vorbesc către dînşii precum a zis Ilie: *Pînă cînd şchiopătaţi de amîndouă gleznele voastre? De este Domnul Dumnezeu, mergeţi în urma Lui, iar de este masa Isabelei vă veţi îngreţoşa*".

Acestea auzind pismătăreţii Sfîntului Ioan, au spus lui Teofil şi episcopilor care erau cu dînsul; iar ei au scris acele cuvinte, tîlcuindu-le rău, mai adăugînd şi altele, zicînd că Sfîntul Ioan a asemănat înaintea tuturor pe împărăteasa cu Isabela, iar pe dînşii i-a numit prooroci fără ruşine. Deci, scriind acelea, le-au dat împăratului şi împărătesei. Atunci împărăteasa tînguindu-se, cerea împăratului pedepsirea Sfîntului Ioan.

Împăratului i-a părut rău de împărăteasa sa şi toată mînia ce o avea asupra lui Teofil a întors-o asupra lui Ioan. Deci, a poruncit lui Teofil să adune sobor contra lui Ioan. Iar Teofil cu toţi ai săi, s-a bucurat de mînia împăratului asupra Sfîntului Ioan şi a aflat doi diaconi pe care Sfîntul Ioan îi depărtase de la biserică, pentru păcate; căci unul făcuse ucidere, iar altul desfrînare.

Pe aceia chemîndu-i Teofil, le-a făgăduit că-i va aduce la treapta lor, numai să-l asculte şi să mărturisească asupra lui Ioan minciuni. Iar ei ticăloşii, avînd pizmă asupra lui Ioan şi dorind dregătoria lor cea dintîi, îndată au făgăduit că vor face după voia lui Teofil. Deci a scris Teofil multe pricini mincinoase asupra Sfîntului Ioan şi le-a dat diaconilor acelora ca

să le aducă soborului, ca de la ei. Iar locul soborului era orînduit să fie înaintea cetăţii Calcedonului, unde era curtea împărătească şi o biserică mare a Sfinţilor Apostoli Petru şi Pavel; acolo s-au adunat episcopii împreună cu Teofil.

Iar Sfîntul Ioan şedea în casa patriarhală, împreună cu episcopii ce erau cu dînsul, care erau patruzeci la număr, şi se mira foarte cum Teofil, care trebuia să fie judecat şi să dea răspuns pentru atîtea învinuiri, acela a venit acum cu episcopi şi a întors pe împăratul încît, nu numai că nu dă răspuns de ale sale nedreptăţi, ci caută să judece şi pe alţii.

Apoi a început a grăi către episcopii săi: "Fraţilor, rugaţi pe Dumnezeu pentru mine şi dacă iubiţi pe Hristos, să nu ieşiţi de la bisericile voastre; pentru că mie mi s-a apropiat vremea de primejdii şi, multe necazuri avînd, mă voi duce din această viaţă; căci văd că satana nerăbdînd învăţătura mea, a făcut sfat asupră-mi". Ei, auzind acestea, s-au spăimîntat şi au plîns toţi. Iar Sfîntul, zicîndu-le să tacă, îi mîngîia să nu plîngă pentru dînsul.

Astfel vorbind el către soborul său, iată au venit trimişii de la soborul lui Teofil, chemînd pe Ioan la judecată, ca să răspundă împotriva pricinilor celor aduse asupra lui. Iar episcopii cei ce erau cu Sfîntul Ioan au zis lui Teofil prin trimişii aceia: "Nu chema, precum a chemat Cain pe Abel, ci vino tu la noi, în cetatea aceasta legiuită; pentru ca noi să auzim mai întîi îndreptarea ta, căci avem asupra ta scrisori care cuprind şaptezeci de călcări de lege pe care le-ai făcut tu. Deci vino tu aici, căci noi - care cu darul lui Dumnezeu ne-am adunat nu spre risipirea Bisericii ci spre pace -, sîntem mai mulţi decît cei din soborul vostru".

Sfîntul Ioan a zis: "Nu pot merge la vrăjmaşii mei cei dovediţi". Şi fiind chemat şi a doua oară, şi a treia oară, n-a mers, zicînd: "La cine să merg, la pîrîşii ori la judecătorii mei? Eu sînt gata a sta şi înaintea soborului a toată lumea, însă să stea şi vrăjmaşii mei cu mine la judecată, dar altul să fie care să ne judece. Pe cînd acum, şi pîrîşii şi judecătorii mei sînt aceiaşi. Ei nu voiesc să se judece cu mine, ci ca să mă judece pe mine; deci nu voi merge la o judecată ca aceasta. Să se adune episcopii de la toate scaunele şi atunci voi sta la judecată".

Acestea zicînd, a trimis în locul său trei episcopi şi doi preoţi, ca să grăiască pentru dînsul. Iar adunarea lui Teofil văzînd pe trimişii lui Ioan şi cele grăite nevoind a le auzi, i-au apucat şi i-au bătut; iar pe unul dintre ei a pus lanţurile de fier, pe care le pregătise Sfîntului Ioan. Apoi a început a citi pricinile nedrepte asupra lui Ioan celui nevinovat şi curat cu inima, care erau alcătuite din minciuni; şi punînd martori mincinoşi, l-au judecat.

Sfîntul Ioan, în acea vreme, şezînd în biserică împreună cu episcopii săi, zicea:

"Multe sînt valurile şi cumplită este chinuirea. Dar nu ne temem de înecare pentru că sîntem pe piatră. Să spumeze marea şi să se tulbure, dar piatra nu se poate zdrobi. Să se ridice valurile, însă corabia lui Iisus nu pot să o înece. Eu de ce să mă tem? Nu cumva de moarte? De trăiesc, vieţuiesc lui Hristos, iar de voi muri, am dobîndă. Sau de izgonire să

mă tem? Dar al Domnului este pămîntul şi plinirea lui. Pentru care avuţie să-mi pară rău? Dar nimic n-am adus în lumea aceasta şi este dovedit că nici nu am putea lua ceva cu noi. Chiar de ceea ce este în lumea aceasta mai înfricoşat, eu nu mă tem şi de ceea ce este fericire în lume, nu bag seamă. Nici de sărăcie nu mă tem, nici bogăţia nu o poftesc, nici nu mă cutremur de moarte, ci mă rog ca voi să sporiţi spre cele bune".

Acestea şi mai multe alte cuvinte spunînd Sfîntul către ce-i ce-l ascultau, în aceeaşi vreme Teofil cu episcopii săi a judecat pe Sfîntul Ioan ca să fie scos din scaun; şi l-au judecat, nevăzînd faţa lui, nici auzind glasul lui. Astfel au săvîrşit într-o zi răutatea pe care de demult o aveau în inimă.

După aceea a trimis la împăratul scrisoarea aceasta: "De vreme ce Ioan se face vinovat de multe, şi singur ştiindu-se astfel, n-a voit a veni la judecată, de aceea acum este depărtat de la noi, fiindcă şi canoanele spun aşa. Acum nimic nu trebuie mai mult decît numai să poruncească stăpînirea ta, ca să-l izgonească pe Ioan din scaun, chiar fără voia lui".

Împăratul Arcadie n-a ascultat nici învinuirile aduse asupra lui Ioan, nici răspunsul lui; ci crezînd numai cuvintele nedrepte ale acelui sobor, îndată a poruncit să izgonească pe Sfîntul din scaun. Deci, a trimis la el un oarecare boier cu ostaşi, ca la război. Iar poporul, auzind aceasta, s-a aprins de mînie şi s-a strîns mulţime fără număr, nelăsînd să izgonească pe Sfîntul Ioan. Aşa că unii strigau împotriva împăratului şi a împărătesei, iar alţii împotriva lui Teofil şi a celor de un gînd cu dînsul, zicînd că, cu nedreptate este osîndit Sfîntul Ioan; încît poporul trei zile nu s-a depărtat, străjuind şi nelăsînd ca să-l izgonească. Iar Sfîntul, temîndu-se ca nu cumva să născocească altă vină asupra lui, că adică nu se supune împăratului, s-a tăinuit de popor şi fiind seară, a ieşit pe ascuns şi s-a dat în mîinile ostaşilor celor ce voiau să-l ia.

Ostaşii, luîndu-l pe dînsul, l-au dus la malul mării şi au plutit spre Prenet, care este în dreptul Nicomidiei. Iar poporul nerăbdînd nelegiuirea, a făcut mare zgomot şi multă răscoală prin cetate, încît unii au fost răniţi, iar alţii au şi murit. Pe Teofil poporul îl căuta să-l ucidă cu pietre; dar el, înţelegînd aceasta, a fugit pe ascuns din cetate şi a plecat cu corabia la Alexandria. Asemenea s-au împrăştiat şi cei ce fuseseră la un gînd cu dînsul. Iar tulburarea în popor era pretutindeni, încît şi prin biserici şi prin tîrguri striga asupra celor ce făcuseră judecata cea nedreaptă şi depărtaseră pe luminătorul lumii.

Ajungînd poporul chiar la palatul împărătesc, striga cu mare glas şi tînguire, ca iarăşi să aducă pe Sfîntul Ioan în scaun. Atunci s-a făcut într-o noapte un înfricoşat cutremur de pămînt, încît toţi au fost cuprinşi de o mare frică, iar mai vîrtos pe împărăteasa o cuprinsese o mare groază şi cutremur, pentru că palatul ei se clătina mai vîrtos decît alte ziduri, din care a şi căzut o parte oarecare. Iar poporul mereu striga cu glas mare: "De nu va fi întors Ioan, apoi toată cetatea va cădea".

Şi s-a spăimîntat împăratul de pedeapsa lui Dumnezeu şi de tulburarea poporului şi astfel a trimis de grabă pe un împuternicit al împărătesei, anume Visarion, în urma Sfîntului

Ioan, căci împărăteasa a rugat pe împăratul să poruncească să-l aducă înapoi, fiindcă o cuprinsese frică şi cutremur de strigătele poporului. Atunci alergau trimişii unul după altul, sîrguindu-se a ruga pe Sfîntul ca să se întoarcă în cetate, şi s-a umplut marea Traciei de trimişi.

Întorcîndu-se fericitul şi înştiinţîndu-se cetăţenii de aceasta, au ieşit toţi în întîmpinarea lui cu lumînări aprinse, încît se acoperise marea de corăbiile ce întîmpinau pe Sfîntul. Sosind Sfîntul Ioan în cetate, n-a voit să intre înăuntru. Ci, petrecînd, aştepta pînă ce se va face cercetare într-un sobor mai mare, ca să vadă pentru ce a fost izgonit. Iar poporul nu voia aceasta, ca să fie păstorul lor afară şi striga tare asupra împăratului.

Deci, silit fiind de popor, a intrat în cetate şi a fost dus cu cinste în biserică, cu psalmi şi cu cîntări. Şi, făcînd rugăciune, a şezut pe scaunul său. Apoi, dînd pace poporului, a făcut învăţătură şi toţi s-au bucurat cu bucurie mare pentru întoarcerea lui. Atunci toată ceata zavistnicilor s-a răspîndit pînă în sfîrşit şi toţi zavistnicii au fugit şi au tăcut.

Ocîrmuind Sfîntul Ioan Biserica lui Hristos cu bună linişte şi hrănind oile sale cele cuvîntătoare cu învăţăturile cele izvorîtoare de miere, toate bisericile s-au veselit de acest păstor şi învăţător. Iar după cîtăva vreme iarăşi s-a ridicat furtuna cea dintîi asupra fericitului, dintr-o pricină ca aceasta. Un idol de argint în chipul împărătesei Evdochia era făcut şi pus pe un stîlp înalt, aproape de biserica Sfintei Sofia, în mijlocul uliţei celei mari. Acolo se obişnuise a se face privelişte şi mulţi, adunîndu-se la acel stîlp, îşi făceau jocurile lor.

Sfîntul Ioan, văzînd că spre ocara Bisericii s-a făcut acolo aproape o privelişte ca aceea, a început cu îndrăzneală, după obiceiul său, a vorbi contra acelora care au pus idolul acolo şi care au poruncit a se face jocuri. Iar împărăteasa, avînd încă în sine mînia cea mai dinainte pornită asupra Sfîntului, auzind cuvintele lui, iarăşi a priceput că împotriva ei grăieşte Sfîntul.

Deci, s-a umplut de mînie şi iarăşi a poruncit să se adune sobor asupra Sfîntului Ioan. Sfîntul simţind aceasta, a început mai pe faţă a grăi despre dînsa, la toată adunarea: "Iarăşi Irodiada se îndrăceşte, iarăşi joacă şi saltă, iarăşi caută capul lui Ioan". Cu aceste cuvinte a pornit pe împărăteasa spre mai mare mînie şi cu mare plîngere a rugat pe împăratul ca să poruncească iarăşi să se facă sinod asupra Sfîntului Ioan. Şi îndată s-au trimis cărţi împărăteşti pe la toţi episcopii, ca să se adune la Constantinopol şi să judece pe Ioan.

Astfel, s-au adunat toţi ca şi mai înainte, afară de Teofil, căci el ştia cum că întîi abia a scăpat de popor şi se temea acum a mai merge singur acolo; ci a trimis în locul său trei episcopi care aduceau canoanele ce le făcuseră arienii asupra Sfîntului Atanasie cel Mare, ca astfel, cu acele canoane să judece pe Sfîntul Ioan, care, fiind izgonit, s-a suit singur iarăşi pe scaun, fără sinod.

Deci, fericitul Ioan a fost osîndit după acele canoane nedrepte, pentru că nu căutau altă vină şi nu făceau altă cercetare, decît numai să răspundă la aceasta: cum fiind scos, a îndrăznit iarăşi a se sui pe scaun, fără sinod? Iar Sfîntul Ioan Gură de Aur a răspuns, zicînd: "La judecată n-am stat, nici cu pîrîşii mei nu m-am înfăţişat, nici am văzut pricinile cele scrise asupra mea, nici vreo osîndire n-am avut. Ci, împăraţii m-au izgonit şi aceia m-au întors iarăşi; iar canonul acesta cu care mă judecaţi pe mine, nu este de la cei dreptcredincioşi, ci de la arieni, contra lui Atanasie cel Mare". Iar sinodul, neprimind acest răspuns, l-au scos afară din scaun.

Deci, sosind praznicul cel mare al Sfintelor Paşti, îndemnat fiind împăratul de episcopi, a trimis la Sfîntul Ioan, zicînd:

"Ieşi din biserică, pentru că eşti judecat de două soboare şi nu-mi este cu putinţă a intra în biserică, pînă cînd eşti tu într-însa". Iar Sfîntul Ioan a răspuns împăratului prin trimişi, zicînd aşa: "Eu am primit Biserica de la Hristos, Mîntuitorul meu; deci nu pot să ies dintr-însa singur, de nu voi fi cu sila izgonit. A ta este cetatea şi pe tine toţi te ascultă. Dacă voieşti a mă depărta de Biserica lui Hristos, apoi trimite pe ai tăi să mă scoată cu sila afară dintr-însa, şi voi avea răspuns înaintea lui Dumnezeu că n-am ieşit de voia mea din Biserică, ci cu forţa împărătească am fost izgonit".

Acestea auzindu-le împăratul, se îngrijora. Însă, fiind îndemnat de cei potrivnici, a trimis pe Marin dregătorul, care păstra averea împărătesei, de a scos cu sila din biserică pe Sfîntul Ioan, învăţătorul cel mare. Dar i s-a poruncit că poate să rămînă în casele patriarhiei pînă la o vreme. Deci a petrecut Sfîntul acolo două luni, neieşind din chilia sa, pînă cînd împăratul a poruncit să meargă în surghiun.

În acea vreme vrăjmaşii lui Ioan au îndemnat pe un om să-l ucidă pe dînsul. Deci, a început omul acela a se face îndrăcit, ca să nu fie cunoscut acel lucru rău pe care cugetase să-l facă. Şi pregătind o sabie, căuta vreme cu prilej ca să omoare pe Sfîntul. Dar mai înainte, pînă a nu se face acea fărădelege, a cunoscut poporul acea taină şi, prinzînd pe omul acela, l-a dus la eparhul cetăţii spre cercetare. Iar Sfîntul Ioan, auzind de aceasta, a trimis pe episcopii care se aflau lîngă dînsul şi a izbăvit pe omul acela, mai înainte pînă a nu fi încercat cu bătăi.

După aceasta, un rob al unui preot, anume Elpidie, fiind însărcinat cu uciderea Sfîntului, a primit cincizeci de galbeni şi a alergat degrabă la curtea patriarhiei, voind a năvăli înăuntru. Iar un oarecare, ce se întîmplase acolo, l-a oprit din alergarea lui, ca să spună pricina, pentru ce se sîrguieşte aşa degrab. El, nerăspunzînd nimic, a lovit cu sabia pe omul acela. Altul, văzînd ceea ce se petrece, a strigat către dînsul, iar el şi pe acela l-a omorît; la fel şi pe al treilea. Aşa că s-a făcut mare tulburare în curtea patriarhiei. Iar robul a fugit înapoi şi l-a întîmpinat un om care ieşise din baie şi care a vrut să-l prindă, iar el şi pe acesta l-a rănit cu sabia şi a murit.

Din acea vreme poporul străjuia cu osîrdie pe Sfîntul Ioan, ziua şi noaptea şezînd lîngă casa patriarhului, schimbîndu-se unii după alţii, căci vedeau că vrăjmaşii lui căutau să-l omoare. Apoi, trecînd cele cincizeci de zile, a venit poruncă de la împăratul ca Sfîntul Ioan să meargă în surghiun. Acolo era un bărbat cu boierie, care a sfătuit pe Sfîntul să iasă în taină, ca să nu se facă război între popor şi ostaşi, "căci atunci - zicea el - vei fi vinovat de multă vărsare de sînge, pentru că porunca este ca să te ia cu sila şi de se va împotrivi poporul, se va ridica război".

Sfîntul Ioan, auzind aceasta, a chemat pe episcopii săi iubiţi şi pe clerici, precum şi pe fericita Olimpiada diaconiţa şi, învăţîndu-i să fie tari în dreapta credinţă, le-a dat sărutarea cea mai de pe urmă. Iar ei au plîns pentru dînsul cu amar, apoi şi el plîngînd, s-a despărţit de dînşii cu jale şi a ieşit pe porţile cele mici care erau spre mare, ca să nu fie ştiut de popor. Acolo ostaşii îl aşteptau şi, luîndu-l, îndată l-au pus într-o corabie mică şi l-au dus în Bitinia, iar de acolo, l-au dus mai înainte pe cale.

În aceaşi zi, după izgonirea Sfîntului Ioan, s-a aprins prestolul bisericii, nu din oarecare pricină omenească, ci din mînia lui Dumnezeu şi, deodată, focul s-a ridicat la înălţime şi s-a răspîndit prin toată biserica. Apoi, suflînd vînt puternic, a ieşit focul din biserică şi mergînd prin văzduh, a trecut prin tîrg, ajungînd la palat, unde se făcea sfatul boierilor, şi aprinzîndu-se şi acel palat, a ars pînă la temelii.

Atunci era o vedere înfricoşată, căci focul, ca în chipul unul şarpe însufleţit, umbla împrejur, arzînd casele cele mai depărtate, iar cele care erau mai aproape de biserică au rămas întregi, ca prin aceasta să fie cunoscut că nu din întîmplare, ci din mînia lui Dumnezeu s-a făcut arderea aceea, pentru izgonirea Sfîntului Ioan Gură de Aur.

Astfel că în trei ceasuri, adică de la ceasul al şaselea pînă la ceasul al nouălea, mulţime de zidiri preafrumoase, cu podoabe nespuse şi bogăţii fără număr, s-au prefăcut în cenuşă. Dar nici un suflet n-a pierit din tot poporul în focul cel înfricoşat, şi toţi ziceau că pentru izgonirea Sfîntului Ioan pedepseşte Dumnezeu cetatea cu foc, căci au izgonit fără vină pe plăcutul lui Dumnezeu. Iar vrăjmaşii Sfîntului Ioan, dimpotrivă, răspundeau zicînd că "cei de un gînd cu Ioan au aprins biserica".

Pentru aceea mulţi au fost prinşi şi pedepsiţi cu munci de către eparhul cetăţii, care era elin cu credinţa, dintre care unii au şi murit. Însă nu s-a aflat nici o pricină, cum că oamenii au dat foc, ci aceasta era numai mînia lui Dumnezeu.

Fericitul Ioan, fiind dus în surghiunie, a răbdat multe necazuri de la ostaşi, pentru că le poruncise împărăteasa să-l amărască în tot timpul pe cale, că doar va muri mai degrabă. Deci, îl puneau pe dobitoc fără şea şi mergea repede, aşa că într-o zi făcea cale cît s-ar fi cuvenit a merge două sau trei zile. Apoi nu-i dădeau odihnă deloc şi găzduia la case proaste şi necurate, uneori şi la case de jidovi, alteori şi la case de desfrînare. Iar în biserică nu-l lăsau nicăieri şi cu cuvinte de hulă îl dosădeau, îl ocărau şi-l batjocoreau.

Apoi i-au luat banii ce i se dăduseră de cheltuială pe cale. Cu astfel de necaz a fost dus în surghiun Sfîntul Ioan Gură de Aur.

Cînd li se întîmpla a trece pe lîngă vreo cetate în care erau episcopi, prieteni de-ai lui Teofil, iar lui Ioan pizmaşi, aceia îi făceau negrăită batjocură, iar alţii nu-l lăsau nici în cetate să intre. Apoi unii îndemnau pe ostaşi, prin daruri, ca să-i facă şi mai mult necaz pe cale. Iar pe alocuri, auzind Sfinţii Părinţi că îl duc în surghiun, îi ieşeau în întîmpinare şi plîngeau pentru dînsul, pentru că învăţătorul acesta răbda chinuri pe nedreptate.

Despre acestea singur pomeneşte în epistola sa trimisă din Cucuso, către Ciprian, zicînd: "Multe nevoi mi s-au întîmplat pe cale, dar despre acelea n-am avut nici o grijă. Iar cînd am venit în părţile Capadochiei şi Tavrociliciei, multe cete de sfinţi părinţi ne întîmpinau pe noi şi nu numai de părinţi, ci şi mulţime de fecioare călugăriţe, vărsau izvoare de lacrimi şi plîngeau cu amar, văzîndu-ne pe noi că ne duce în surghiun, şi ziceau între ele: "Mai bine ar fi fost să se fi stins soarele, decît să fi tăcut gura lui Ioan". Şi aceste vorbe m-au tulburat mai mult şi m-au mîhnit, de vreme ce i-am văzut pe toţi plîngînd pentru mine; iar despre altele cîte mi s-au întîmplat, nici o grijă n-am avut". Acestea singur le-a scris Sfîntul Ioan despre sine.

Fiind dus în Armenia, în cetatea Cucuso, l-a primit cu dragoste în casa sa Adelfie, episcopul cetăţii aceleia, căci prin descoperirea lui Dumnezeu a fost sfătuit în vedenie să-l primească. Acolo petrecînd Sfîntul Ioan, prin învăţătura sa, a adus la Hristos pe mulţi necredincioşi închinători la idoli.

După aceea a venit poruncă de la împărăteasa ca Sfîntul Ioan să fie izgonit mai departe, într-un loc pustiu, ce se numea Pitiunt, care este la malul mării Pontului (Marea Neagră), ce se învecinează cu barbarii. Deci, luîndu-l ostaşii, l-au dus, făcîndu-i multe feluri de neajunsuri, ca şi întîi, că doar ar muri mai degrabă, ducîndu-l uneori prin ploaie şi alteori prin arşiţa soarelui, iar prin cetăţi şi prin sate nu-l lăsa să intre. Astfel călătorea Sfîntul Ioan spre surghiunul său.

Mai înainte cu puţine zile de sfîrşitul său, stînd într-o noapte la rugăciune, după obiceiul său, au venit la dînsul Sfinţii Apostoli Petru şi Ioan, pe care şi mai înainte îi văzuse, cînd vieţuia în mînăstirea Antiohiei, şi au zis către dînsul:

"Bucură-te, păstorul cel bun al oilor lui Hristos cele cuvîntătoare şi răbdătorule de chinuri! Sîntem trimişi la tine de Stăpînul nostru Cel de obşte, Iisus Hristos, ca să-ţi ajutăm şi să te mîngîiem în necazuri şi în ostenelile tale, pe care le-ai suferit pentru curăţia vieţii tale. Căci ai mustrat pe împăraţii care făceau fărădelege, făcîndu-te următor Sfîntului Ioan Botezătorul, mustrătorul călcării de lege.

Pentru aceea, împuterniceşte-te şi te întăreşte, pentru că ţie ţi s-a pregătit mare răsplată în împărăţia cerurilor şi îţi binevestim bucurie mare; căci după puţine zile te vei duce la Domnul Dumnezeul tău şi te vei odihni împreună cu noi în împărăţia cerului, în veacul cel fără de sfîrşit. Deci nădăjduieşte, că ai biruit pe vrăjmaşi, şi pe cei ce te urăsc pe tine i-ai

ruşinat, iar pe potrivnicul diavol l-ai biruit. Dar pe Eudoxia o vor mînca viermii şi te va căuta pe tine spre ajutor şi nu te va afla; apoi va muri cu durere mare, căci va fi fără vindecare, fiindcă de la Dumnezeu este rînduită a lua acea pedeapsă".

După aceea i-au dat lui oarecare mîncare, zicînd: "Primeşte aceasta şi o mănîncă, pentru că de acum nu-ţi mai trebuie altă mîncare în viaţă. Aceasta îţi va fi ţie destul pînă cînd îţi vei da sufletul în mîinile lui Dumnezeu". Iar el a mîncat înaintea lor şi s-a veselit. Apoi cei ce se arătaseră, s-au dus de la dînsul.

Acolo, împreună cu Sfîntul Ioan, erau doi preoţi şi un diacon, care merseseră din Constantinopol împreună cu dînsul în surghiun, şi nu se despărţeau de dînsul, ci împreună pătimeau, fiind legaţi cu dragoste de dînsul. Aceia au văzut cînd au venit la Ioan Sfinţii Apostoli şi au auzit toate cuvintele grăite de dînşii, bucurîndu-se foarte, că au pătimit împreună cu un om ca acesta, care este foarte plăcut lui Dumnezeu şi are parte împreună cu Sfinţii Apostoli.

Apoi, mai mergînd puţine zile, au ajuns la Comani, unde era o biserică a Sfîntului Sfinţitului Mucenic Vasilisc, episcopul Comanilor, care a pătimit pentru Hristos în Nicomidia, împreună cu Luchian, preotul Antiohiei, de la Maximian păgînul împărat, şi au stat acolo lîngă acea biserică.

Fiind atunci praznicul Înălţării Cinstitei Cruci, în acea noapte s-a arătat fericitului Ioan, Sfîntul Mucenic Vasilisc, zicînd: "Nădăjduieşte, frate Ioane, că mîine vom fi amîndoi împreună". Acelaşi sfînt mucenic s-a arătat şi preotului bisericii sale, zicînd: "Găteşte loc fratelui Ioan, căci vine la noi".

Făcîndu-se ziuă, Sfîntul Ioan a rugat pe ostaşi ca să rămînă acolo pînă la al cincilea ceas, iar ei nu l-au ascultat, ci voiau să plece mai degrabă. Deci, pornind corabia, fugea ca o pasăre înaripată şi în puţină vreme a străbătut treizeci de stadii de la cetate. Iar cu purtarea de grijă a lui Dumnezeu, iarăşi s-au întors lîngă biserica Sfîntului Vasilisc, şi se mirau foarte. Iar Sfîntul Ioan iarăşi i-a rugat să aştepte puţin în locul acela, pînă cînd se va ruga în biserică. Ostaşii, văzînd puterea lui Dumnezeu, Care îndată i-a întors din cale şi i-a adus cu mînă nevăzută iarăşi la locul cel dintîi, au împlinit dorinţa Sfîntului.

Intrînd el în biserică, a cerut veşminte bisericeşti şi şi-a schimbat toată îmbrăcămintea sa, pînă la încălţăminte. Apoi hainele sale le-a dat celor ce erau cu dînsul în corabie, iar cu cele bisericeşti a săvîrşit Sfînta Liturghie şi s-a împărtăşit cu Preacuratele şi de viaţă făcătoarele Taine ale Trupului şi Sîngelui lui Hristos.

După aceea, făcînd rugăciune de mulţumire, a dat sărutarea cea mai de pe urmă celor ce erau împreună cu dînsul. Apoi, culcîndu-se, a grăit cuvîntul cel obişnuit: *Slavă lui Dumnezeu pentru toate!* Însemnîndu-se cu semnul Crucii, a zis cuvîntul cel mai de pe urmă: "Amin!" Şi îndată şi-a dat sufletul în mîinile lui Dumnezeu, în ziua Înălţării Cinstitei Cruci, pentru că a purtat Crucea în toată viaţa sa, răstignindu-se lumii şi împreună răstignindu-se cu Hristos. Apoi a fost pus în aceeaşi biserică împreună cu Sfîntul Mucenic

Vasilisc şi s-a împlinit proorocia Sfîntului Epifanie al Ciprului, care i-a zis că: "Nu vei ajunge la locul acela la care te vor izgoni". Căci mergînd spre Pitiunt, a răposat la Comani, neajungînd la locul hotărît.

Astfel s-a stins lumina Bisericii, astfel a tăcut gura cea de aur, astfel şi-a săvîrşit nevoinţa şi alergarea bunul nevoitor şi pătimitor, care a fost pe scaunul patriarhiei şase ani, iar în surghiun a suferit trei ani, fiind dus din loc în loc.

Murind acest mare dascăl al lumii, cei doi preoţi cu diaconul, care îl urmaseră pînă la răsuflarea cea mai de pe urmă, plîngînd mult după părintele lor, s-au dus la Roma la Papa Inochentie şi i-au spus toate cu de-amănuntul, cele ce a răbdat Sfîntul Ioan şi pentru care pricini. Apoi i-au spus şi despre adormirea sfinţiei sale şi cum, mai înainte de răposarea lui, au venit la dînsul Sfinţii Apostoli Petru şi Ioan Cuvîntătorul de Dumnezeu şi cele ce au grăit către dînsul; şi, după aceea, i-au spus cum i s-a arătat Sfîntul Mucenic Vasilisc.

Papa Inochentie, auzind toate acestea, s-a minunat foarte şi s-a mîhnit de o nedreaptă izgonire ca aceea şi de moartea unui dascăl ca acela şi stîlp al Bisericii. Papa a spus toate acelea împăratului Onorie, fratele lui Arcadie, care împărăţea în Roma, şi s-au mîhnit amîndoi, adică şi împăratul Onorie şi Papa Inochentie.

Deci, îndată au scris către împăratul Arcadie. Papa a scris din partea sa aşa: "Sîngele fratelui meu Ioan strigă către Dumnezeu asupra ta, împărate, precum de demult sîngele dreptului Abel striga asupra lui Cain, ucigătorul de frate; şi cu adevărat va fi pedepsit, pentru că în vreme de pace a ridicat prigoană asupra Bisericii lui Dumnezeu. Tu ai izgonit pe păstorul ei cel adevărat şi împreună cu dînsul ai izgonit şi pe Hristos Dumnezeu; iar turma ai încredinţat-o năimiţilor şi nu păstorilor".

Acestea şi multe altele a scris Papa Inochentie către Arcadie, oprindu-l pe el şi pe Eudoxia, soţia sa, de la Dumnezeieştile Taine şi dînd anatemii pe toţi cei ce au izgonit pe Sfîntul Ioan. Iar pe Teofil, nu numai din treaptă, ci şi de la creştinătate înstrăinîndu-l, l-a chemat la judecată sobornicească, ca să primească pedeapsă pentru faptele sale. Apoi Onorie a scris către fratele său Arcadie, astfel: "Nu ştim, zice el, ce lucrare diavolească te-a înşelat pe tine frate, ca să te încrezi în femeie, s-o asculţi pe dînsa şi să faci unele ca acestea, pe care nici un împărat creştin nu le-a făcut. Căci cuvioşii episcopi care sînt aici strigă împotriva împărăţiei voastre, fiindcă pe Ioan marele arhiereu al lui Dumnezeu, fără de judecată şi împotriva canoanelor l-aţi depărtat din scaun şi, chinuindu-l cu amar surghiun, l-aţi lipsit şi de viaţă". La sfîrşitul acestei scrisori, l-a mai sfătuit să se pocăiască şi să pedepsească pe aceia care au fost pricina tulburării Bisericii şi a izgonirii lui Ioan.

Primind Arcadie scrisoarea de la fratele său şi de la papa, a simţit o nespusă mîhnire şi temere. Deci, căutînd pe aceia care cu zavistie se sculaseră asupra Sfîntului Ioan, i-a muncit în multe feluri; pe unii i-a tăiat cu sabia şi pe alţii i-a scos din dregătoriile lor cu ocară. Apoi, pe unii din acei episcopi care au judecat pe Sfîntul Ioan şi care se aflau atunci în Constantinopol, a poruncit să-i prindă şi să-i închidă în temniţa poporului, între care

era şi Isihirion, feciorul fratelui lui Teofil. Iar către Teofil a scris foarte aspru, poruncindu-i să fie gata de judecată la Tesalonic, ca să primească veşnica pedeapsă pentru răutatea sa.

Apoi, pe femeia sa Eudoxia a izgonit-o în alte case şi a închis-o acolo, poruncind să nu meargă nimeni la dînsa, ci numai o roabă. Iar pe toate rudele ei care au fost ajutătoare răutăţii, le-a izgonit şi le-a luat averile. Pe unii însă cu răni şi cu temniţe i-a muncit. După aceea a scris Papei Inochentie, vestindu-l despre toate cele ce a făcut şi cu smerenie şi cu pocăinţă îşi cerea iertare. Apoi a scris către fratele său, Onorie, să se roage de papa să-l dezlege de blestem, şi astfel a dobîndit cererea. Pentru că papa citind rugăciunea lui cea cu smerenie, i-a primit pocăinţa şi a scris către fericitul Proclu, care atunci era episcop al cetăţii Cizicului, ca să dezlege pe împărat de anatema şi să-l împărtăşească cu Sfintele Taine, iar pe fericitul Ioan să-l scrie între sfinţi.

Acestea făcîndu-se, Domnul Dumnezeul izbîndirilor Însuşi a început a face izbîndă asupra vrăjmaşilor plăcutului Său Ioan, căci a pornit cumplite pedepse şi au murit toţi cu moarte crudă, după proorocia fericitului Amonie. Iar episcopii, clericii, stăpînitorii mireneşti, precum şi poporul cel de obşte, care s-au ridicat asupra Sfîntului Ioan Gură de Aur şi au grăit hule asupra lui ca să fie depărtat, s-au umplut de răni cumplite şi au murit. Iar altora li s-au uscat mîinile şi picioarele şi au murit în chinuri.

Unul dintre acei judecători nedrepţi, căzînd de pe cal şi frîngîndu-i-se mîna cea dreaptă cu care scrisese pricini nedrepte asupra Sfîntului Ioan cel drept, nevinovat şi curat cu inima, a murit acolo îndată. Altul, muţind şi uscîndu-i-se mîinile, nu putea a le duce la gură, şi aşa s-a săvîrşit. Altuia, care grăise hule asupra Sfîntului Ioan, i s-a umflat limba şi, neputînd vorbi nimic, a scris pe hîrtie şi a mărturisit păcatul său. Astfel, se vedea mînia lui Dumnezeu cea mare, cu multe feluri de chinuri pedepsind pe cei ce fuseseră pricinuitori surghiuniei Sfîntului Ioan.

Răposînd degrab Inochentie Papa al Romei, Teofil patriarhul Alexandriei a scăpat de pedeapsa omenească, însă de pedeapsa lui Dumnezeu n-a scăpat. Ci, a căzut în mîinile Judecătorului Cel drept şi izbînditor; căci şi-a pierdut mintea de supărarea şi de ruşinea ce-l cuprinsese pentru răutatea ce i-o făcuse Sfîntului Ioan. Apoi, căzînd într-o boală grea, a murit. Iar lui Chiril, episcopul de la Calcedon, i s-au umplut de răni picioarele, pe care doctorii le-au tăiat cu ferăstrăul ca să nu putrezească. Însă n-a încetat putrezirea, apoi a murit.

Iar ticăloasa împărăteasă Eudoxia, de multă supărare şi de ruşine, a căzut într-o cumplită boală de sînge şi s-a umplut trupul ei de răni, precum mai înainte au spus apostolii către fericitul Ioan, încît nu era cu putinţă celor care treceau pe acolo să rabde mirosul cel greu ce ieşea din trupul ei. Mulţi doctori iscusiţi au căutat-o pe dînsa şi întrebuinţau tot felul de doctorii, însă ea singură a zis mai pe urmă către doctori: "Pentru ce nu puteţi să mă vindecaţi de această boală?" Dar ei nu îndrăzneau să-i spună. Iar ea a zis către dînşii: "Dacă voi nu ştiţi pricina pentru care nu pot să mă vindec, apoi să vă spun eu vouă. Această boală am luat-o din mînia lui Dumnezeu, pentru patriarhul Ioan".

Deci, a înapoiat şi via lui Teognost şi altora le-a dat înapoi toate cele ce le luase cu nedreptate; însă n-a dobîndit tămăduire, ci a murit în acea boală crudă. Iar după moartea ei, mormîntul în care era pusă s-a cutremurat treizeci şi trei de ani, spre mustrarea fărădelegii ei, pînă la aducerea cinstitelor moaşte ale Sfîntului Ioan Gură de Aur la Constantinopol.

După toate acestea, Adelfie, episcopul Arabiei, care primise pe Sfîntul Ioan cu dragoste la Cucuso, cînd a auzit de răposarea lui, s-a întristat foarte, că un luminător atît de mare şi un învăţător a toată lumea a murit în surghiun. Deci, cu sîrguinţă se ruga lui Dumnezeu cu lacrimi, să-i arate în care ceată a sfinţilor se află Sfîntul Ioan.

Odată, rugîndu-se astfel, a văzut în vedenie un tînăr luminat şi vesel, care, luîndu-l de mînă, l-a dus la un loc luminat şi i-a arătat ceata sfinţilor învăţători ai Bisericii. Apoi el uitîndu-se împrejur, într-o parte şi în alta, vrînd să vadă pe cel dorit, n-a putut să-l zărească. Dar tînărul acela, arătînd lui Adelfie pe fiecare dascăl şi patriarh al Constantinopolului, iarăşi îl scotea de acolo. Însă el, mergînd în urma tînărului, era mîhnit că nu văzuse pe Sfîntul Ioan împreună cu Sfinţii Părinţi.

Voind să iasă afară, l-a ţinut pe dînsul de mînă cineva care stătea lîngă uşă şi a zis către dînsul: "Pentru ce ieşi de aici aşa de mîhnit? Căci aici chiar de ar intra cineva mîhnit se întoarce vesel; iar tu faci dimpotrivă, ai intrat vesel şi ieşi mîhnit". Răspuns-a Adelfie: "Mă mîhnesc pentru aceasta, că nu am văzut pe iubitul meu Ioan împreună cu dascălii Bisericii". Iar el a zis către dînsul: "Pe Ioan zici, pe propovăduitorul pocăinţei? Pe acela nu poate să-l vadă cineva fiind în trup pentru că stă înaintea scaunului lui Dumnezeu, pe care-l înconjoară Heruvimii şi Serafimii". Atunci s-a bucurat Adelfie, primind vestea aceasta despre Ioan şi a preamărit pe Dumnezeu Care i-a arătat această taină.

Astfel, Sfîntul Ioan Gură de Aur, după multe vifore de nevoi şi supărări pe care le-a răbdat pentru dreptate, a sosit la limanul ceresc cel neînviforat, unde împreună cu îngerii bucurîndu-se, slăveşte pe Tatăl, pe Fiul şi pe Sfîntul Duh, un Dumnezeu în Treime, Căruia şi de la noi I se cuvine slavă, cinste şi închinăciune, acum şi pururea şi în vecii vecilor. Amin.

Viaţa şi pătimirea Sfîntului Apostol Filip
(14 noiembrie)

Lîngă Marea Galileii era o cetate care se numea Betsaida, aproape de Horazin şi Capernaum. Iar Betsaida înseamnă în limba evreiască, "Casa Vînătorilor", pentru că vieţuiau acolo vînători de peşte. În acea cetate s-au născut trei apostoli: Petru, Andrei şi Filip. Petru şi Andrei erau fraţi pescari şi se îndeletniceau cu vînarea peştelui, pînă ce au fost chemaţi de Hristos la apostolat. Iar Filip, în copilăria lui, a fost dat de părinţii săi la învăţătura de carte şi a ajuns iscusit în Sfînta Scriptură, înţelegînd bine toate proorociile

despre Mesia Cel aşteptat, pe care citindu-le adeseori, se aprindea cu dragostea inimii pentru Iisus, pe Care încă nu-L ştia şi era cuprins de dorirea Aceluia pe Care încă nu-L văzuse la faţă, nici nu ştia că venise pe pămînt şi pe Care mulţi ar fi dorit să-L vadă şi nu L-au văzut.

Cu astfel de iubire aprinzîndu-se el pentru Mesia, iată că Cel dorit călătorea prin Galileea şi a aflat pe Filip, precum scrie despre aceasta Evanghelistul Ioan: "A vrut, zice el, să meargă Iisus în Galileea, unde a aflat pe Filip şi i-a zis: *Vino după Mine!* Iar el, auzind această chemare a Domnului, nu numai cu urechile trupeşti, ci şi cu ale inimii, îndată L-a crezut a fi adevăratul Mesia Cel făgăduit de Dumnezeu prin prooroci; şi a mers după Dînsul, luînd aminte la viaţa Lui preasfîntă şi urmînd sărăciei Lui. Apoi a învăţat de la Hristos dumnezeiasca înţelepciune cu care avea să înţelepţească nebunia neamurilor.

Filip, bucurîndu-se pentru aflarea unei astfel de comori, prin care avea să fie răscumpărată toată lumea, n-a voit ca numai el singur să se îmbogăţească cu acea comoară, ci dorea ca şi alţii să fie părtaşi aceluiaşi dar. Deci, aflînd pe Natanail, prietenul său, i-a vestit cu mare veselie, zicînd: *Am aflat pe Iisus, fiul lui Iosif cel din Nazaret, despre Care a scris Moise în Lege şi în Prooroci*. Iar Natanail, auzind aceasta, şi nenădăjduind ca să iasă Mesia, Împăratul lui Israil, dintr-o asemenea cetate mică şi dintr-un neam simplu, a zis: *Din Nazaret poate fi ceva bun?* Iar Filip, sfătuindu-l ca să vină să-L vadă, i-a zis: *Vino şi vezi!* Pentru că Filip ştia că dacă Natanail va vedea pe Iisus şi va auzi mîntuitoarele Lui cuvinte, îndată va cunoaşte că Acela este Mesia, lucru care s-a şi întîmplat. Căci atunci cînd l-a dus pe el la Iisus, atunci Dumnezeu, Care ispiteşte inimile şi rărunchii, văzînd pe Natanail venind la dînsul, l-a cunoscut. Şi a zis despre dînsul: *Iată cu adevărat israilitean întru care nu este vicleşug*.

Aceste cuvinte auzindu-le Natanail, s-a minunat foarte şi a zis către Domnul: *De unde mă cunoşti? Căci nici Tu nu m-ai văzut pe mine cîndva nici eu nu Te-am văzut pe Tine; deci, de unde ai cunoştinţa aceasta?* Domnul răspunse: *Mai înainte pînă a nu te chema pe tine Filip, cînd erai sub smochin, te-am văzut pe tine*. Natanail, pe cînd era sub smochin, cugeta ceva dumnezeiesc pentru Mesia, a Cărui aşteptare era spre veselia credincioşilor robilor lui Dumnezeu; şi îi dăduse Dumnezeu în acea vreme inimă înfrîntă şi lacrimi fierbinţi, rugîndu-se lui Dumnezeu cu sîrguinţă ca să împlinească ceea ce a făgăduit părinţilor din veac şi să trimită pe pămînt pe Mîntuitorul lumii. Iar ochiul cel a toate văzător al lui Dumnezeu, vedea în acea vreme pe Natanail, căruia îi dăduse duh de umilinţă; de aceea i-a şi zis Domnul: *Cînd erai sub smochin te-am văzut pe tine*.

Deci Natanail s-a mirat de aceste cuvinte, pentru că şi-a adus aminte de ceea ce cugetase cînd era sub smochin şi cu umilinţă ruga pe Dumnezeu pentru trimiterea lui Mesia. Căci ştia că nici un om nu era acolo cu dînsul ca să-l vadă şi că gîndurile lui nimeni nu putea să le ştie, decît numai Dumnezeu. De aceea îndată a crezut că Iisus este Mesia pe Care L-a făgăduit Dumnezeu să-L trimită pentru izbăvirea neamului omenesc.

Apoi a mărturisit că Iisus are fire dumnezeiască, prin care a cunoscut tainele inimii lui. De aceea a zis Natanail: *Tu eşti Fiul lui Dumnezeu, Tu eşti Împăratul lui Israil*. O, cît de mare mulţumire a adus Natanail Sfîntului Filip, pentru că l-a vestit despre venirea pe pămînt a Mîntuitorului şi pentru că l-a adus la Mesia Cel dorit de dînsul! Dar se bucura şi Sfîntul Filip că oamenii au aflat acea comoară dumnezeiască, care era ascunsă în pămîntul firii omeneşti şi cu mai multă dragoste s-a aprins către Domnul său.

Iar cînd a văzut pe Învăţătorul său că este om desăvîrşit în toate, avînd oarecare împuţinare de credinţă despre dumnezeirea Lui, atunci a fost îndreptat şi învăţat de Însuşi Domnul, în acest chip: Umblînd odată Domnul dincolo de Marea Tiberiadei, împreună cu cinci mii de oameni, şi vrînd să facă o minune, a zis către Filip: *Cu ce vom cumpăra pîine, ca să mănînce toţi aceştia?* Iar aceasta a zis-o, ispitindu-l, căci ştia ce va răspunde el. Însă l-a întrebat, ca însuşi Filip să se cunoască pe sine şi, ruşinîndu-se de împuţinarea de credinţă, să se îndrepteze.

Iar el nu şi-a adus aminte de atotputernicia lui Dumnezeu nici n-a zis: "Tu, Doamne, toate le poţi şi nu trebuie a întreba pe cineva despre aceasta, ci numai dacă voieşti, îndată toţi se vor sătura; căci deschizînd Tu mîna Ta, toate se vor umplea de bunătate". N-a zis aceasta Filip, ci socotea pe Domnul numai ca om, iar nu şi ca Dumnezeu, avînd cugetare omenească pentru săturarea poporului şi zicea: *Nu vor ajunge pîini de două sute de dinari, ca să primească fiecare cîte ceva*.

Apoi, împreună cu ceilalţi a zis: *Dă voie popoarelor ca, mergînd prin sate, să-şi cumpere ei bucate*. Iar cînd Domnul a frînt cinci pîini şi doi peşti la acele cinci mii de persoane, atunci Filip, văzînd că din mîna Domnului se dădea tuturor hrană îndestulătoare, ca dintr-o vistierie neîmpuţinată, pînă cînd popoarele s-au săturat, o, cît s-a ruşinat de împuţinarea credinţei sale! Deci, întărindu-se în credinţă, a preamărit împreună cu ceilalţi puterea lui Dumnezeu, Care era în Iisus Hristos.

Sfîntul Filip a fost cinstit de Domnul între cei doisprezece Apostoli mai aleşi, ca un vrednic, avînd dar de la El şi îndrăzneală de prieten, după cum se arată în cele ce urmează. Cînd au fost la Ierusalim oarecare elini, la praznic, neputînd să aibă intrare lesnicioasă la Iisus, fiind păgîni necredincioşi, s-au apropiat de Filip şi l-au rugat, zicînd: *Doamne, voim să vedem pe Iisus*. Iar el a vestit despre dînşii mai întîi pe Sfîntul Andrei, apoi împreună cu acesta, a îndrăznit a spune lui Iisus dorinţa acelor elini, mîngîindu-se că şi neamurile doresc a vedea şi a auzi pe Domnul şi Învăţătorul lor.

Apoi a auzit de la Iisus minunata învăţătură şi proorocie despre neamuri, cum că nu vor crede îndată într-Însul, ci după moarte, căci a zis: *Grăuntele de grîu, căzînd pe pămînt, de nu va muri, rămîne singur; iar de va muri, mult rod va face*. Ca şi cum ar fi zis: "Pînă cînd vieţuiesc Eu pe pămînt, numai singură casa lui Israil va crede în Mine; iar dacă voi muri, atunci nu numai casa lui Israil, ci şi neamuri multe vor crede în Mine".

Sfîntul Filip, după Cina cea de Taină, a îndrăznit să întrebe pe Domnul, despre taina cea mare a dumnezeirii, cînd L-a rugat să le arate pe Tatăl, zicînd: *Doamne, arată nouă pe Tatăl şi destul ne este nouă*. Cu această întrebare Sfîntul Filip a adus mult folos Bisericii lui Hristos, căci în chip minunat am învăţat de aici a cunoaşte că Fiul este de o fiinţă cu Tatăl şi a astupa gurile ereticilor, care leapădă deofiinţa. Pentru că aşa a răspuns Domnul: *De atîta vreme sînt cu voi şi nu M-ai cunoscut pe Mine, Filipe? Cel ce M-a văzut pe Mine, a văzut pe Tatăl şi cum zici tu: arată-ne nouă pe Tatăl? Oare nu crezi că Eu sînt în Tatăl şi Tatăl în Mine?*

Acest răspuns al Domnului învaţă pe Sfîntul Filip şi, pe lîngă dînsul, pe toată soborniceasca şi apostoleasca Biserică, a crede drept dumnezeirea Fiului, Care este asemenea cu a Tatălui; iar pe Arie hulitorul, care pe Fiul lui Dumnezeu Îl numeşte făptură, iar nu făcător, îl ruşinează. După patima cea de bună voie şi după învierea Fiului lui Dumnezeu, Sfîntul Apostol Filip a văzut pe Domnul, împreună cu ceilalţi Apostoli, Care era în trup fără de moarte şi preamărit. Apoi, luînd binecuvîntare de la Domnul, a văzut înălţarea Lui şi venirea Preasfîntului Duh. După aceea s-a făcut propovăduitor al lui Hristos între neamuri, pentru că i-a căzut sorţul să meargă la propovăduire în ţările Asiei. Dar mai întîi a propovăduit în Galileia, unde l-a întîmpinat o femeie, ducînd în mîinile sale un copil mort şi, ca o maică, se tînguia fără mîngîiere.

Pe acea femeie, văzînd-o propovăduitorul lui Hristos, a miluit-o şi, întinzînd mîna sa cea dreaptă către copilul cel mort, a zis: "Scoală-te, îţi porunceşte Hristos Cel propovăduit de mine!" Şi îndată a înviat copilul. Iar femeia, luîndu-şi pe fiul său viu şi sănătos, a căzut la picioarele apostolului, dînd mulţumire pentru învierea fiului său şi, cerînd de la dînsul Botezul, a crezut în Domnul nostru Iisus Hristos, Cel propovăduit de dînsul. Deci, botezînd pe maica împreună cu fiul ei, s-a întors în ţările păgînilor şi, propovăduind prin Elada (Grecia), făcea multe minuni, tămăduind pe cei neputincioşi; ba a înviat şi un alt mort, cu puterea lui Hristos.

Pentru aceea poporul israelit care vieţuia între neamuri, fiind în mare mirare, a trimis oameni la Ierusalim către arhierei şi către boieri, vestindu-i că un om cu numele Filip a venit de la ei în Grecia, propovăduind numele lui Hristos, prin care izgoneşte şi pe diavoli şi tămăduieşte toate neputinţele. Iar ce este mai de mirare e că a înviat un mort cu acelaşi nume, Iisus, şi acum mulţi, ascultîndu-l, cred în Iisus. Atunci a venit degrabă de la Ierusalim la Elada un arhiereu cu cărturari împotriva Sfîntului Filip şi, îmbră-cîndu-se în haina cea arhierească, a şezut cu multă mîndrie pe scaun de judecată şi stătea înaintea lui mulţime de popor, iudei şi păgîni. Acolo a fost adus şi Sfîntul Apostol Filip şi a şezut în mijlocul soborului, spre care, căutînd arhiereul cu mînie, a început a grăi: "Nu ţi-a fost destul că ai înşelat în Iudeia, în Galileia şi în Samaria pe poporul cel prost şi neînvăţat? Ci şi aici ai venit la înţelepţii elini, semănînd înşelăciunea ta pe care ai învăţat-o de la Iisus, Care era potrivnic legii lui Moise. Pentru acest lucru fiind osîndit, a fost spînzurat pe cruce şi a murit cu necinste; iar la praznicul Paştelor fiind îngropat, voi, ucenicii Lui, L-aţi furat pe ascuns, spre sminteala multora, şi aţi propovăduit pretutindeni că a înviat din morţi".

Acestea zicînd arhiereul, a strigat poporul asupra Sfîntului Filip, zicînd: "Ce răspunzi la acestea, Filipe?" Atunci s-a făcut mare gîlceavă, căci unii ziceau ca îndată să fie ucis Filip, iar alţii ziceau că în Ierusalim să fie dus spre pierzare. Iar Sfîntul Apostol Filip, deschizînd gura sa, a zis către arhiereu: "Fiul omului, pentru ce iubeşti deşertăciunea şi grăieşti minciuna? Pentru ce este împietrită inima ta şi nu voieşti a mărturisi adevărul? Oare n-aţi pus voi peceţi pe mormînt şi strajă împrejurul mormîntului? Şi cînd a înviat Domnul nostru, nestricînd peceţile mormîntului, oare n-aţi umplut voi atunci mîinile ostaşilor cu aur ca să spună minciuni şi să zică: *Dormind noi - ostaşii -, mortul a fost furat.* Apoi cum de nu te ruşinezi a minţi acum, căci cu adevărat, chiar peceţile mormîntului mărturisesc învierea lui Hristos, iar minciuna voastră se dă pe faţă şi se va şti în ziua judecăţii?"

Zicînd acestea Sfîntul Apostol, arhiereul s-a tulburat foarte şi s-a pornit asupra lui, vrînd să-l apuce singur şi să-l ucidă; dar îndată s-a făcut negru ca şi cărbunele şi a orbit. Iar cei ce stăteau înainte, văzînd acea minune, socoteau că este vrăjitorie, şi s-au pornit mulţi asupra Sfîntului Filip, vrînd să-l piardă ca pe un vrăjitor. Însă toţi cei ce voiau să-l apuce, au avut aceeaşi pedeapsă care a căzut asupra arhiereului. Încă şi cutremur de pămînt s-a făcut şi, înspăimîntîndu-se toţi, tremurau de frică, cunoscînd puterea cea mare a lui Hristos. Iar Sfîntul Apostol, văzînd primejdia celor orbiţi la ochii cei trupeşti şi sufleteşti, a plîns pentru dînşii. Apoi s-a întors spre rugăciune, cerîndu-le de la Dumnezeu luminare trupească şi sufletească, şi astfel s-a dat celor pedepsiţi tămăduire de sus.

Printr-o asemenea minune mulţime de popor s-a întors la Hristos şi a crezut într-Însul. Însă arhiereul, fiind orbit cu răutatea, nu numai că nu a vrut să se înţelepţească după acea certare şi să cunoască adevărul; ci a grăit multe hule asupra Domnului nostru Iisus Hristos, şi îndată l-a ajuns o pedeapsă mai mare decît cea dintîi. Căci, deschizîndu-se pămîntul, l-a înghiţit de viu, ca pe Datan şi pe Aviron. Iar după pierzarea arhiereului, Sfîntul Apostol Filip, botezînd acolo pe mulţi şi aşezîndu-le episcop pe un bărbat cinstit şi vrednic, cu numele Narcis, s-a dus la Parţi.

Mergînd pe cale, cerea de la Dumnezeu ajutor în ostenelile sale. Iar cînd şi-a plecat genunchii la rugăciune, i s-a arătat pe cer un vultur cu aripile poleite cu aur, ca în chipul lui Hristos răstignit. Prin acea arătare întărindu-se iarăşi, a mers la propovăduire. Şi, înconjurînd cetăţile Candachiei din Arabia, a intrat într-o corabie şi a plecat pe mare spre Azot. Apoi noaptea făcîndu-se furtună mare şi deznădăjduindu-se toţi de viaţă, Sfîntul Apostol a făcut rugăciune şi îndată s-a arătat în văzduh chipul Crucii cel purtător de lumină, care a luminat întunericul nopţii şi marea s-a liniştit, alinîndu-se valurile ei.

Ajungînd Filip la Azot, a ieşit din corabie şi l-a primit în casa sa un primitor de străini cu numele Nicoclid care avea o fiică cu numele Haritina şi care era bolnavă la un ochi. Sfîntul Filip, intrînd în casa lui Nicoclid, a grăit cuvîntul lui Dumnezeu celor ce se întîmplaseră să fie acolo şi toţi îl ascultau cu plăcere. Fiind acolo aproape, asculta şi Haritina care atît de mult se îndulcea de învăţătura Sfîntului, încît uitase de durerea ochiului său. Iar apostolul, văzînd osîrdia ei pentru ascultarea cuvîntului lui Dumnezeu şi cunoscînd boala ei, s-a milostivit spre dînsa şi a zis să-şi pună mîna pe ochiul său cel bolnav şi să cheme numele

lui Iisus Hristos. Deci, făcînd aşa fecioara, îndată s-a vindecat ochiul ei şi a crezut în Hristos toată casa lui Nicoclid şi s-a botezat.

Sfîntul Apostol Filip s-a dus apoi din Azot în Ierapoli, cetatea Siriei, unde, propovăduind pe Hristos, s-a pornit poporul spre mînie şi voiau să-l ucidă cu pietre. Dar era acolo în popor un bărbat cinstit, anume Ir, care, voind să-l scape pe Filip de uciderea cu pietre, a zis către popor: *Bărbaţi concetăţeni, ascultaţi sfatul meu şi nu faceţi nici un rău acestui om străin, pînă cînd vom înţelege dacă sînt adevărate învăţăturile lui. Iar dacă se va dovedi că nu sînt adevărate, îl vom pierde*. Atunci poporul n-a mai îndrăznit să zică nimic împotriva lui Ir, care, luînd pe Filip, l-a dus în casa sa. Iar Filip, după obiceiul său, ţinînd propovăduire pentru Hristos în casa lui Ir, l-a adus către sfînta credinţă, cu toată casa sa şi cu alţi vecini; apoi i-a luminat cu Sfîntul Botez.

Înştiinţîndu-se cetăţenii că Ir a primit Sfîntul Botez, s-au adunat toţi şi, înconjurînd casa lui, voiau să o aprindă ca să ardă împreună cu apostolul, cu Ir şi cu toţi ai casei lui. Dar, înţelegînd Sfîntul Apostol tulburarea poporului, a ieşit la lumină fără frică; iar ei, ca nişte fiare sălbatice scrîşnind din dinţi, l-au rănit şi l-au dus la sfatul lor. Iar mai marele sfatului, cu numele Aristarh, văzînd pe Sfîntul Apostol, şi-a întins mîna şi l-a apucat de păr şi îndată i s-a uscat mîna lui, orbind de un ochi şi surzind. Atunci îndată s-a schimbat poporul şi mirîndu-se de acea minune, îl rugau pe Filip ca să vindece pe Aristarh, mai marele soborului lor. Iar Filip a zis: "De nu va crede Dumnezeului Celui propovăduit de mine, nu se va vindeca".

Pe cînd grăia sfîntul către popor, iată că duceau un mort la îngropare. Şi a zis poporul, ca şi cum ar fi rîs de Sfîntul Apostol: "De vei învia mortul acesta, atunci şi Aristarh şi noi toţi vom începe a crede în Dumnezeul tău". Iar Sfîntul Apostol, ridicîndu-şi ochii la cer şi rugîndu-se mult, a strigat către cel mort: "Teofile, scoală!". Atunci îndată, ridicîndu-se mortul, şi-a deschis ochii. Şi iarăşi a zis Filip către dînsul: "Hristos îţi porunceşte să te scoli şi să vorbeşti cu noi". Deci, sculîndu-se mortul de pe năsălie a căzut la picioarele apostolului, zicînd: "Mulţumescu-ţi, sfinte slujitor al lui Dumnezeu, că din multe rele m-ai izbăvit în ceasul acesta; căci doi arapi foarte negri, foarte răi, mă munceau fără milă şi dacă nu ai fi sosit tu ca să mă izbăveşti de dînşii, apoi m-ar fi aruncat în iadul cel cumplit".

Văzînd toţi acea minune preamărită, cu un glas şi cu o inimă preamăreau pe Unul adevăratul Dumnezeu, pe Care Îl propovăduia Sfîntul Apostol Filip. Apoi Sfîntul Apostol, făcînd semn cu mîna ca să tacă puţin, a poruncit lui Ir ca să facă semnul Crucii peste mădularele cele vătămate ale lui Aristarh. Şi, făcînd astfel, îndată s-a tămăduit mîna lui Aristarh cea uscată; apoi s-a tămăduit la ochi şi la urechi, făcîndu-se cu totul sănătos. Pentru nişte minuni ca acestea ce s-au făcut de Sfîntul Apostol Filip, cu puterea lui Hristos, toată cetatea aceea a crezut în Domnul şi au dărîmat idolii. Mai înainte decît toţi, tatăl lui Teofil a sfărîmat doisprezece idoli ai săi de argint şi de aur, iar aurul l-a împărţit celor ce aveau lipsă. Apoi Sfîntul Apostol, botezîndu-i acolo pe toţi şi punîndu-le episcop pe Ir, a zidit şi o biserică şi întărindu-i în sfînta credinţă pe cei de curînd luminaţi, s-a dus în alte părţi la propovăduire.

Străbătînd Siria şi toată Asia cea de sus, a venit în părţile Asiei celei mici, în Lida şi în Misia, întorcînd către Dumnezeu popoarele cele rătăcite. Acolo s-a întîlnit cu Sfîntul Apostol Vartolomeu, care propovăduia atunci prin cetăţile cele de aproape şi care a fost trimis de Dumnezeu spre ajutorul Sfîntului Filip. Încă şi Mariam fecioara, care era sora Sfîntului Filip, urma fratelui său şi toţi împreună slujeau mîntuirii omeneşti. Aceştia au străbătut toate cetăţile Lidiei şi Misiei, binevestind Evanghelia, şi multe asupreli şi nevoi răbdînd de la cei necredincioşi, au fost bătuţi, în temniţă închişi, şi cu pietre ucişi. Însă, cu toate năpăstuirile şi bătăile acelea, păzindu-se vii cu darul lui Dumnezeu, se sileau necontenit în buna vestire a lui Hristos. Apoi au ajuns pînă la ucenicul cel iubit al lui Hristos, la Ioan Cuvîntătorul de Dumnezeu, care propovăduia pe Hristos acolo în Asia.

Bucurîndu-se cu toţii în Domnul, s-au dus în părţile Frigiei şi, intrînd la Ierapoli, propovăduiau pe Hristos. Iar cetatea aceea era plină de idoli, la care se închina poporul cel orbit cu înşelăciunea diavolească. Acolo era şi o viperă pe care locuitorii Ierapoliei o cinsteau ca pe un Dumnezeu şi care era ţinută într-o casă încuiată, hrănind-o cu multe feluri de jertfe. Încă şi alte feluri de jivini, şerpi şi vipere, cinstea acel popor fără de minte.

Deci, Sfîntul Apostol Filip cu însoţitorii săi, s-a înarmat cu rugăciunea mai întîi asupra acelei vipere. Acolo cu dînşii era şi Sfîntul Ioan Cuvîntătorul de Dumnezeu, care le-a ajutat de au biruit vipera. Căci junghiind-o cu rugăciunea ca şi cu o suliţă, au omorît-o cu puterea lui Hristos. Însă Sfîntul Ioan Cuvîntătorul de Dumnezeu îndată s-a despărţit de dînsii, lăsîndu-le Ierapolia ca să propovăduiască într-însa cuvîntul lui Dumnezeu, iar el s-a dus în alte cetăţi, ducînd lumii buna vestire.

Sfîntul Filip, împreună cu Vartolomeu şi cu Mariam, rămînînd în Ierapolia, se sîrguiau cu dinadinsul să împrăştie de acolo întunericul închinării de idoli şi să strălucească lumina cea mare a cunoştinţei adevărului. Deci, se osteneau în cuvîntul lui Dumnezeu ziua şi noaptea, învăţînd pe cei rătăciţi, înţelepţind pe cei fără de minte şi povăţuind pe cei greşiţi. Şi era în cetatea aceea un om oarecare cu numele Stahie, care de patruzeci de ani era orb. Acestuia Sfinţii Apostoli i-au deschis ochii cei trupeşti prin minune, iar prin propovăduirea lui Hristos i-au luminat şi ochii cei sufleteşti şi, botezîndu-l pe el, au rămas în casa lui.

Deci, a ieşit vestea prin toată cetatea că Stahie cel orb acum vede şi s-a adunat mult popor în casa lui; iar Sfinţii Apostoli învăţau credinţa în Hristos pe cei ce veniseră către dînşii, şi aduceau la ei pe mulţi neputincioşi şi pe toţi îi tămăduiau cu rugăciunea, izgonind duhurile cele rele din oameni. Pentru aceea mulţime de popor a crezut în Hristos şi s-a botezat de către Sfinţii Apostoli.

Antipatul cetăţii aceleia avea o soţie cu numele Nicanora, care, fiind muşcată de şarpe, zăcea bolnavă şi era aproape de moarte. Auzind despre Sfinţii Apostoli, care erau în casa lui Stahie, că tămăduiesc toată boala numai cu cuvîntul, a poruncit slugilor să o ducă pe ea la dînşii, nefiind atunci bărbatul ei acasă. Femeia a dobîndit de la dînşii îndoită tămăduire, atît de muşcarea şarpelui, cît şi de vătămarea diavolului, crezînd în Hristos

prin învăţătura lor. Şi venind antipatul acasă, i-au spus slugile că femeia lui a învăţat a crede în Hristos de la nişte oameni străini care sînt în casa lui Stahie. Iar antipatul, mîniindu-se foarte, a poruncit să prindă pe Apostoli, iar casa lui Stahie s-o ardă cu foc. Şi s-a făcut după porunca lui.

Deci, s-a adunat mulţime de popor din Ierapoli şi luînd pe Sfinţii Apostoli, pe Filip şi pe Vartolomeu şi pe Sfînta fecioară Mariam, îi ducea pe uliţe, bătîndu-i şi batjocorindu-i pe dînşii; apoi i-au aruncat în temniţă.

După aceasta antipatul a hotărît să judece pe propovăduitorii lui Hristos şi s-au adunat la dînsul toţi popii idoleşti şi popii viperei celei omorîte care se jeluiau împotriva Sfinţilor Apostoli, zicînd: "Fă izbîndă, antipate, pentru ocara zeilor noştri; căci de cînd au intrat străinii aceştia în cetatea noastră, s-au pustiit altarele marilor noştri zei, iar poporul a uitat a le aduce jertfele cele obişnuite, omorînd prea cinstita aceasta viperă şi toată cetatea s-a umplut de fărădelege; deci, omoară pe aceşti vrăjitori". Atunci a poruncit antipatul să dezbrace pe Sfîntul Filip, zicînd că ar fi avînd farmece în hainele lui; şi dezbrăcîndu-l, n-au aflat nimic. Tot astfel au dezbrăcat şi pe Sfîntul Vartolomeu. Iar cînd s-au apropiat de Sfînta Mariam, vrînd să dezbrace trupul ei cel feciorесc, îndată s-a schimbat înaintea lor şi s-a făcut ca o văpaie de foc. Şi înfricoşîndu-se păgînii, au fugit de la faţa ei. Iar ighemonul a judecat pe Sfinţii Apostoli ca să-i răstignească.

Deci, mai întîi au legat de picioare pe Sfîntul Apostol Filip, l-au spînzurat de un lemn deasupra uşilor de la capiştea viperii şi răstignindu-l cu capul în jos, au aruncat cu pietre într-însul. După aceasta au răstignit şi pe Sfîntul Vartolomeu, lîngă peretele capiştii. Atunci s-a făcut deodată cutremur mare şi deschizîndu-se pămîntul, a înghiţit deodată pe antipatul şi pe toţi popii viperii şi împreună cu dînşii, o mulţime de popor necredincios. Deci s-a făcut spaimă mare printre credincioşi şi necredincioşi, încît strigau către Sfinţii Apostoli, toţi cei ce mai rămăseseră, ca să-i miluiască şi să roage pentru dînşii pe Unul adevăratul Dumnezeu şi să nu-i înghită pămîntul şi pe ei. Apoi, grăbindu-se, au dezlegat pe Sfîntul Vartolomeu, iar pe Sfîntul Filip nu puteau să-l dezlege degrabă pentru că era sus spînzurat. Şi astfel a fost bunăvoirea lui Dumnezeu ca prin acest fel de pătimire şi moarte, să treacă Apostolul Filip de la pămînt la cer, către care şi picioarele lui erau întoarse.

Pe cînd era răstignit, Sfîntul Apostol Filip se ruga lui Dumnezeu pentru vrăjmaşii săi ca să le ierte păcatele şi să le lumineze ochii minţii, ca să vadă şi să cunoască adevărul. Iar Domnul, plecîndu-se spre rugăciunea lui, îndată a poruncit pămîntului şi a scos vii pe tot poporul cel înghiţit, numai antipatul şi popii viperii au rămas în adînc.

Apoi toţi cu un glas mare, mărturisind şi preamărind puterea lui Hristos, doreau Botezul. Şi vrînd acum să coboare pe Sfîntul Filip de pe lemn, sfîntul şi-a dat sufletul său în mîinile lui Hristos. Deci, l-au coborît de pe lemn mort. Iar sora lui cea după trup, Sfînta Mariam, care îşi păzea fecioria ei curată şi văzuse pătimirea şi moartea Sfîntului Filip, cuprindea cu dragoste şi săruta trupul cel coborît de pe lemn; apoi se veselea cu duhul pentru dînsul

căci săvîrşise cu bine alergarea sa. Iar Sfîntul Vartolomeu a botezat pe toţi cei ce crezuseră în Hristos şi le-a pus episcop pe Stahie. Apoi a făcut îngropare cinstită trupului Sfîntului Apostol Filip.

În locul acela unde a curs sîngele Sfîntului Apostol, a crescut după trei zile o viţă de vie ca semn că Sfîntul Apostol Filip, după vărsarea sîngelui său pentru Hristos, veşnic se îndulceşte de veselie împreună cu Domnul său în împărăţia Lui. Iar Sfîntul Vartolomeu, împreună cu fericita fecioară Mariam, după îngroparea Sfîntului Filip, au mai petrecut cîteva zile în Ierapoli şi bine întărind în credinţă Biserica lui Hristos cea nou întemeiată, s-au dus de acolo. Sfîntul Vartolomeu s-a dus în cetatea Alvanului care era în Armenia cea mare, unde a fost răstignit, iar Sfînta Mariam a mers în Licaonia şi acolo întorcînd pe mulţi la sfînta credinţă, a adormit cu pace. Pentru acestea toate, Dumnezeului nostru se cuvine slavă, acum şi pururea şi în vecii vecilor. Amin.

Sfîntul Grigorie Palama
(14 noiembrie)

Sfîntul Grigorie Arhiepiscopul Tesalonicului, numit şi Palama, s-a născut în Constantinopol. A rămas orfan de tată încă de mic, dar sub îngrijirea mamei sale şi-a săvîrşit studiile şi a fost de mare folos mamei şi fraţilor săi, pe care-i ţinea din ostenelile sale.

Văzînd deşertăciunea lumii acesteia, ia venit în gînd să se facă călugăr, îndemnînd şi pe mama şi fraţii săi la aceasta.

Primind cu bucurie propunerea, mama sa a luat schima într-o mînăstire de maici, iar el şi cu fraţii săi s-a dus în Muntele Athos, unde punîndu-se în ascultarea unui cuvios Nicodim, s-a deprins cu toate rînduielile vieţii monahale. Cîtva timp a fost şi în Lavra cea mare; dar dorind liniştea, s-a sălăşluit în pustie şi ducea viaţa cea mai aspră.

Întîmplîndu-se să treacă pe acolo Varlaam din Calabria, care învăţa că strălucirea dumnezeirii este creatură, a fost combătut de sfîntul pentru acele erori. Asemenea şi pe Aţuindiu şi Polichindin, care au fost sinodiceşte condamnaţi pentru învăţăturile lor cele greşite.

Pentru luptele sale cu ereticii s-a învrednicit de marele dar al arhieriei, ocupînd însemnatul scaun al Tesalonicului şi păstorindu-l cu multă demnitate. S-a învrednicit a purta rănile Domnului pe trupul său, ca dumnezeiescul Pavel şi după multe suferinţe din partea turcilor, pentru că le arăta cu multă îndrăzneală rătăcirile lui Mahomed, a adormit în Domnul în vîrstă de 63 de ani, la 1340.

Pătimirea Sfinţilor Mucenici Mărturisitori Gurie, Samona şi Aviv (15 noiembrie)

Cînd Biserica lui Dumnezeu era prea mult prigonită de slugile diavolului Diocleţian şi Maximian şi era înconjurată de multe primejdii, ca o corabie pe marea lumii, în acea vreme se aflau aproape de cetatea Edesei doi bărbaţi dreptcredincioşi şi cu fapte bune, anume Gurie şi Samona. Ei vieţuiau în locuri deosebite, ca într-un liman neînviforat; dar, fiind crescuţi în Edesa, n-au voit a rămîne într-însa, pentru gîlcevile şi fărădelegile ce se făceau în cetate, precum zice David: *Văzut-am fărădelege şi pricire în cetate*. Ci, fugind de lume şi de răutăţile ei, au ieşit afară din cetate şi, depărtîndu-se de oamenii cei necredincioşi, se apropiau de Unul Dumnezeu, crezînd în El şi slujindu-I cu osîrdie ziua şi noaptea, în post, în rugăciune şi în păzirea sfintelor Lui porunci. Dar nu numai ei singuri slujeau Domnului cu credinţă, ci şi pe alţii îi povăţuiau; apoi pe mulţi necredincioşi, întorcîndu-i de la închinarea de idoli, îi aduceau către adevăratul Dumnezeu.

Deci, înştiinţîndu-se despre dînşii Antonin, care era pus atunci de împăraţii romanilor ca stăpînitor în cetatea Edesei, a poruncit îndată să-i prindă pe ei şi pe toţi cei care urmau învăţăturii lor. Fiind prinşi de păgîni, mărturisitorii lui Hristos, Gurie şi Samona, şi împreună cu dînşii mulţime de credincioşi, au fost ţinuţi sub strajă pînă la o vreme. Iar după cîtăva vreme, chemînd Antonin pe urmaşii lui Hristos, a poruncit tuturor să se plece poruncii împăratului şi să aducă jertfă idolilor; dar nici unul n-a voit să se lepede de Domnul lor. Atunci a poruncit să pună asupra lor răni multe, gîndind că de va îndupleca spre închinarea de idoli pe învăţătorii creştinilor, apoi şi ceilalţi se vor pleca cu lesnire. Pentru aceea numai pe Gurie şi pe Samona i-a oprit la întrebare, iar pe ceilalţi, certîndu-i cu bătăi, i-a eliberat la casele lor ca şi cum şi-ar fi făcut milă cu dînşii.

Deci, pe cei doi sfinţi mărturisitori punîndu-i înaintea judecăţii, a zis către dînşii: "Marii noştri împăraţi vă poruncesc ca, depărtîndu-vă de credinţa creştinească, să vă închinaţi marelui zeu Die (Joie) şi să-i aduceţi tămîie în capiştea lui". La aceasta Sfîntul Samona a răspuns: "Nu ne vom depărta de credinţa cea dreaptă, prin care aşteptăm să dobîndim viaţă fără de moarte şi nu ne vom închina lucrurilor făcute de mîini omeneşti". Iar Antonin a zis: "Sînteţi datori a împlini desăvîrşit porunca împărătească".

Gurie a răspuns: "De sfînta noastră credinţă cea fără prihană nu ne vom lepăda niciodată, nici nu ne vom învoi cu dorinţa omenească cea rea şi pierzătoare, ci vom face voia Domnului nostru, Care a zis: *Tot cel ce Mă va mărturisi înaintea oamenilor şi Eu îl voi mărturisi pe el înaintea Părintelui Meu, Care este în ceruri. Iar cel ce se va lepăda de Mine înaintea oamenilor, Mă voi lepăda şi Eu de dînsul înaintea Părintelui Meu, Care este în ceruri*". Atunci a început judecătorul a-i îngrozi cu moarte, dacă nu se vor supune voii împărăteşti. Dar Sfîntul Samona i-a răspuns cu îndrăzneală, zicînd: "Noi nu vom muri, o, muncitorule, făcînd voia Ziditorului nostru, ci mai vîrtos vii vom fi în veci. Iar de vom urma poruncii împărăteşti, deşi nu vom fi ucişi de tine, vom pieri singuri". Acestea auzindu-le judecătorul Antonin, a poruncit să arunce pe sfinţi într-o temniţă întunecoasă.

În acea vreme a venit în Edesa ighemonul Muzonie, fiind trimis de păgînii împăraţi pentru uciderea creştinilor. Acela, scoţînd din temniţă pe Sfinţii Mucenici Gurie şi Samona, i-a pus înaintea sa şi a zis către dînşii: "Aceasta este porunca împăraţilor noştri, ca să aduceţi vin şi tămîie la altarul lui Die. Iar de nu, apoi eu vă voi pierde cu multe munci. Căci trupul vostru îl voi zdrobi cu bătăi; apoi, spînzurîndu-vă de mîini şi de picioare, voi rupe toate încheieturile trupurilor voastre şi voi pune asupra voastră munci noi, nemaiauzite, pe care nu le veţi putea răbda".

Sfîntul Samona la acestea a răspuns: "Ne temem mai tare de viermii cei neadormiţi şi de focul cel nestins, care este gătit tuturor celor ce s-au lepădat de Domnul, decît de muncile pe care le-ai pomenit tu; pentru că Acela, Căruia îi aducem jertfă înţelegătoare, ne va întări pe noi în munci şi nebiruiţi ne va arăta; după aceea răpindu-ne din mîinile tale, ne va sălăşlui unde este petrecerea tuturor celor ce se veselesc. Deci, nu ne temem de îngrozirea ta, pentru că tu te într-armezi numai împotriva trupului, iar sufletul nu-l poţi vătăma. Căci pînă cînd sufletul vieţuieşte în trup, pînă atunci mai mult se curăţeşte şi se luminează prin muncile care se aduc trupului; şi cu cît se strică omul nostru cel din afară, cu atît se înnoieşte cel dinăuntru. De aceea prin răbdare alergăm spre nevoinţa care ne stă înainte".

Iar ighemonul iarăşi a zis: "Lăsaţi nebunia voastră şi ascultaţi sfatul meu; depărtaţi-vă de rătăcirea voastră şi faceţi porunca împăratului, că nu veţi putea răbda muncile pe care vi le-am gătit vouă". Sfîntul Gurie a răspuns: "Nici n-am rătăcit, precum ţi se pare, nici nu vom asculta sfatul nebuniei tale, nici voii împărăteşti nu ne vom supune. Căci nu vom fi atît de mici la suflet şi nebuni ca, temîndu-ne de muncile tale, să mîniem pe Domnul nostru. Deci nu ne vom teme, căci sîntem robii Aceluia, Care, arătîndu-ne bogăţia bunătăţii Sale, şi-a pus sufletul pentru noi. Apoi, oare să nu stăm şi noi pentru Dînsul, împotriva păcatului pînă la sînge? Vom sta tare, pentru Iisus, Cel ce ne întăreşte pe noi. Vom sta neclintiţi de meşteşugirile vrăjmaşului; vom sta pînă cînd vom surpa pe vrăjmaşul cel ce s-a sculat asupra noastră".

Deci, văzîndu-i muncitorul neclintiţi în credinţa lor, s-a întors spre a-i munci şi a poruncit să lege pe unul de o mînă şi pe altul de altă mînă şi aşa să-i spînzure; iar de picioarele lor să lege cîte o piatră grea. Aşa au răbdat spînzuraţi de la ceasul al treilea pînă la ceasul al optulea; iar ighemonul în acea vreme zăbovea, judecînd pe alţii. După aceasta i-a întrebat de voiesc să se plece poruncii împărăteşti ca să scape de munci. Iar ei au rămas neschimbaţi în mărturisirea lor cea bună. Atunci a poruncit muncitorul să-i dezlege şi să-i arunce într-o temniţă foarte întunecoasă, în care nu strălucea niciodată lumina soarelui, nici vîntul nu o răcorea. Şi au petrecut în acea temniţă din ziua cea dintîi a lui august pînă la zece noiembrie, avînd picioarele legate în obezi. Iar ei, răbdînd închisoare, foame şi sete, mulţumeau lui Dumnezeu.

După o închisoare atît de grea şi îndelungată, au fost scoşi la judecată înaintea ighemonului. Sfîntul Gurie era abia viu, fiind slăbit de nevoia cea mare a temniţei, de multa foame şi sete; iar Sfîntul Samona era sănătos. Şi i-a întrebat ighemonul, zicînd:

"Oare nu v-aţi socotit atîta vreme în temniţă şi nu v-aţi schimbat inima voastră cea împietrită, ca să ascultaţi sfatul meu cel bun, ca, cinstind pe zeii noştri, să scăpaţi de nişte asemenea nevoi?"

Sfinţii au răspuns: "Cele ce am grăit ţie mai înainte, acelea grăim şi acum: Nu ne vom depărta de Domnul nostru Iisus Hristos, iar tu munceşte-ne pe noi cum voieşti!" Deci, a poruncit muncitorul să ducă în temniţă pe Sfîntul Gurie, care era bolnav, că nu voia să-l muncească atunci ca să nu moară degrabă; pentru că încă nădăjduia că îl va îndupleca spre a sa păgînătate. Iar pe Sfîntul Samona a poruncit să-l spînzure de un picior cu capul în jos, iar de celălalt picior să-i lege o greutate de fier.

Şi a fost spînzurat astfel, de la ceasul al doilea din zi pînă la ceasul al nouălea. Atunci li s-a făcut milă de dînsul ostaşilor care stăteau împrejur, şi-l sfătuiau rugîndu-l să se plece poruncii împărăteşti şi să scape de acele munci grele. Iar el nu le răspundea nimic, ci, uitîndu-se la cer, se ruga lui Dumnezeu din adîncul inimii şi pomenea minunile Lui cele din veac, zicînd:

"Doamne, Dumnezeul meu, fără de a Cărui voie nici o pasăre nu cade în laţ! Tu, Care ai desfătat inima lui David în nevoi, Care pe proorocul Daniil l-ai arătat mai tare decît leii şi pe cei trei tineri din Babilon i-ai făcut biruitori; Tu, Doamne, Cela ce ştii neputinţa firii noastre, vezi războiul care s-a sculat asupra noastră, căci se sîrguieşte vrăjmaşul să zădărnicească lucrul mîinilor Tale şi să ne lipsească pe noi de slava care este la Tine. Ci Tu, cu ochiul bunei Tale îndurări, caută spre noi şi păzeşte în noi nestinsă făclia poruncilor Tale şi cu lumina Ta îndreptează paşii noştri şi ne învredniceşte a ne îndulci de fericirea Ta; că bine eşti cuvîntat în vecii vecilor".

Astfel rugîndu-se pătimitorul, un om scria repede cele grăite de dînsul. Apoi a poruncit ighemonul să dezlege pe Samona, dar fiind dezlegat nu putea să stea pe picioarele sale, pentru că încheieturile genunchilor şi ale coapselor se rupseseră din locurile lor. Deci, luîndu-l slujitorii, după porunca muncitorului, l-au dus în temniţă şi l-au pus lîngă Sfîntul Gurie.

Iar în luna noiembrie în 15 zile, Mozonie ighemonul, sculîndu-se la cîntarea cocoşilor, a mers în divan unde se făceau judecăţile şi mergeau înaintea lui purtătorii de arme; apoi a şezut la judecată cu mare mîndrie şi a poruncit să aducă înaintea sa pe Gurie şi Samona. Sfîntul Samona mergea între doi ostaşi, ţinîndu-se de dînşii cu amîndouă mîinile şi şchiopătînd cu picioarele, pentru că erau rupte din încheieturi de cînd fusese spînzurat. Iar pe Gurie l-au dus slujitorii, fiindcă nu mai putea să păşească cîtuşi de puţin, căci picioarele lui, care fuseseră strînse în obezi, erau rănite cumplit.

Căutînd asupra lor, ighemonul a început a grăi: "Aţi avut vreme destulă să vă luaţi seama şi să alegeţi ce este mai bine, viaţa sau moartea. Spuneţi-mi dar acum, ce v-aţi gîndit? Oare v-aţi săturat cu muncile ce au trecut şi acum v-aţi hotărît să împliniţi porunca împărătească, pentru ca să vă îndulciţi cu cei vii de lumina cea dulce?" Sfinţii au răspuns

la acestea: "Socotitu-ne-am şi ne-am ales ceea ce ne va fi nouă de folos. Am ales mai bine a primi moarte pentru Hristos, decît viaţa pentru lumea aceasta deşartă, pentru că destul ne este nouă vremea ce a trecut, în care ne îndulceam de lumina zilei celei întunecate. Iar acum, sufletele noastre doresc a trece către lumina cea neînserată".

Ighemonul a zis: "Mi-aţi surzit urechile cu cuvintele voastre cele potrivnice. Eu pe scurt vă grăiesc şi vă dau un sfat de folos: să puneţi tămîie pe altarul lui Die şi apoi vă veţi duce pe la casele voastre cu pace. Iar de nu, îndată voi porunci ca să vă taie capetele". Sfinţii au răspuns: "Nu sînt de trebuinţă multe cuvinte; iată sîntem înaintea ta şi ceea ce voieşti a face, nu întîrzia, ci fă, pentru că noi nu vom înceta a spune că sîntem robi ai Domnului nostru Iisus Hristos şi unui Dumnezeu ne închinăm, iar de închinarea idolilor ne lepădăm". Atunci ighemonul a dat hotărîre asupra lor, ca să fie tăiaţi cu sabia.

Sfinţii, auzind despre tăierea cu sabia, s-au bucurat mult, fiindcă mai degrabă se vor dezlega de trup şi vor merge către Domnul Cel dorit. Deci tiranul a poruncit speculatorului, ca să pună pe mucenici într-o căruţă şi ducîndu-i departe după cetate, să le taie capetele acolo. Atunci sfinţii au fost duşi după cetate, pe porţile cele dinspre miazănoapte, neştiind nimeni dintre cetăţeni, pentru că toţi dormeau în acea vreme. Apoi i-a suit pe un munte ce se chema Vetilavicle; acolo stînd ostaşii, a poruncit speculatorului să taie pe sfinţi. Iar sfinţii coborîndu-se din căruţe, au cerut puţină vreme ca să se roage. Şi rugîndu-se cu sîrguinţă, au zis la sfîrşit: "Dumnezeule, Părintele Domnului nostru Iisus Hristos, primeşte cu pace sufletele noastre". Apoi întorcîndu-se Sfîntul Samona către speculator, a zis: "Săvîrşeşte porunca!" După aceea, plecîndu-şi sfintele lor capete sub sabie, au fost tăiaţi pe cînd se lumina de ziuă. Şi astfel s-a săvîrşit alergarea lor. Înştiinţîndu-se credincioşii despre sfîrşitul sfinţilor mucenici, au mers şi au luat sfintele lor trupuri şi le-au îngropat cu cinste.

Trecînd cîţiva ani, păgînul împărat Liciniu, care împărăţea împreună cu marele Constantin, a venit în Nicomidia şi, lepădîndu-se de Constantin, a pornit prigoană împotriva creştinilor, nepăzind aşezămîntul pe care-l făcuse cu marele Constantin. Pentru că acesta, dînd lui Liciniu pe sora sa de soţie şi, făcîndu-l părtaş al împărăţiei romanilor, a pus astfel de aşezămînt ca Liciniu să nu facă nici un rău creştinilor, deşi era de credinţă păgînă; ci pe fiecare să-l lase să vieţuiască după cum va voi şi orice credinţă va iubi, aceea să o ţină.

Liciniu, neţinînd un aşezămînt ca acesta şi lepădînd dragostea către Constantin, făcătorul său de bine, s-a sculat asupra creştinilor în părţile Răsăritului şi mulţime mare de dreptcredincioşi îi pierdea cu felurite morţi. Atunci în oraşul mai sus numit Edesa, în care pătimiseră mai înainte Sfinţii Mucenici Gurie şi Samona, era un diacon numit Aviv. Acesta, umblînd prin tot oraşul Edesa din casă în casă, învăţa pe oameni credinţa creştinească şi-i întărea în mărturisirea lui Hristos, încît pe mulţi necredincioşi îi sfătuia să trăiască cu plăcere de Dumnezeu.

Înştiinţîndu-se despre dînsul eparhul cetăţii, anume Lisanie, a scris către împăratul Liciniu despre Aviv, că a umplut tot oraşul Edesa cu înşelăciunea creştinească. Deci, îl întreba ce porunceşte pentru dînsul. Pentru aceea Lisanie a scris către împăratul ca să ia de la dînsul stăpînire spre a munci pe creştini, căci încă nu-i era încredinţată puterea spre a face ceva rău creştinilor. Iar împăratul îndată a scris înapoi către dînsul, să pedepsească cu moarte pe Aviv. Deci, luînd Lisanie porunca împărătească, a trimis să caute pe Sfîntul Aviv spre a fi muncit.

Sfîntul Aviv petrecea atunci într-o casă neştiută, împreună cu mama sa şi cu rudeniile sale, avînd sîrguinţă spre înmulţirea sfintei credinţe, pe care, unde nu putea pe faţă, o propovăduia în ascuns. Ostaşii, căutînd pe fericitul diacon Aviv prin toată cetatea, el, în loc să se ascundă, s-a dat pe faţă şi, ieşind din casa sa, s-a dat singur în mîinile ostaşilor. Acolo, întîlnind pe cel mai mare al ostaşilor, care avea numele Teoteki, a zis către dînsul: "Iată eu sînt Aviv, pe care aveţi poruncă a-l căuta; deci, luaţi-mă şi duceţi-mă la cel ce v-a trimis". Iar Teoteki, căutînd către dînsul cu blîndeţe, a zis: "Nu te ştie încă nimeni că ai venit la mine, omule; mergi dar şi te fereşte, ca să nu te vadă vreun ostaş şi să te prindă".

Sfîntul a răspuns: "De nu mă vei lua tu, apoi mă voi duce singur şi mă voi arăta eparhului şi voi propovădui pe Hristosul meu înaintea împăraţilor şi a domnilor". Iar Teoteki, auzind acestea, l-a dus la Lisanie, care l-a întrebat pe Sfîntul despre neam şi despre nume. Iar Sfîntul, mai întîi a spus că este creştin; apoi, spunîndu-şi numele său, a zis că este dintr-un sat ce se numeşte Telseia. Lisanie îl silea să jertfească idolilor uneori cu îngroziri, alteori cu momeli, sîrguindu-se a-l întoarce de la Hristos spre slujirea idolilor. Dar el era tare în mărturisirea lui Hristos, ca un stîlp neclintit şi ca un zid nebiruit.

Muncitorul, neputînd cu cuvinte a-l aduce la a sa păgînătate, a început a-l sili cu munci, căci a poruncit să-l spînzure şi să-i strujească trupul cu unghii de fier. După aceea iarăşi îl sfătuia cu cuvinte să se închine idolilor şi să aducă tămîie pe altarul jertfelor păgîneşti. Iar sfîntul îi răspundea cu bărbăţie, zicînd: "Nimic nu mă va despărţi de Dumnezeul meu, chiar dacă mă vei munci cu mii de munci şi mai cumplite. Şi l-a întrebat muncitorul: "Ce folos vă este vouă creştinilor din aceste munci pe care le răbdaţi pentru Dumnezeul vostru? Şi ce răsplată aveţi de aici că trupurile voastre se zdrobesc în bucăţi şi vă alegeţi de bunăvoie moarte amară?"

Sfîntul a răspuns: "De ai fi vrut, o, muncitorule, să cauţi cu adevărat spre nădejdea răsplătirii, care este făgăduită nouă de la Dumnezeul nostru, ai fi zis cu adevărat ceea ce a zis odinioară Apostolul Domnului: "Că nu sînt vrednice pătimirile vremii de acum faţă cu slava care o să se arate". Iar muncitorul a rîs de cuvintele mucenicului, socotindu-le neînţelepte, însuşi fiind neînţelept, ticălosul. Apoi văzînd că nu poate despărţi pe bunul pătimitor de unul adevăratul Dumnezeu, l-a osîndit să fie ars cu foc. Deci, făcînd un foc mare afară din cetate unde era să fie pus mucenicul, mergea bucurîndu-se; pentru că voia să se aducă lui Dumnezeu jertfă şi ardere de tot. Apoi îl urma mama sa şi rudeniile sale, iar ei îl mîngîiau şi-l sfătuiau să nu se mîhnească pentru dînsul, ci mai vîrtos să se bucure că merge să stea înaintea lui Hristos, pe Care-L va ruga pentru dînşii.

Venind la foc s-a rugat mult şi, dînd sărutarea cea mai de pe urmă maicii sale şi tuturor cunoscuţilor săi, a intrat în văpaie. Şi îndată şi-a dat sufletul în mîinile Domnului. Iar după ce s-a stins focul, a aflat mama sa dimpreună cu alţii, trupul fiului său nevătămat de foc şi, luîndu-l, l-au uns cu mir şi l-au îngropat lîngă mormîntul Sfinţilor Mucenici Gurie şi Samona, care pătimiseră mai înainte; pentru că, după cîţiva ani, în aceeaşi zi a pătimit şi Sfîntul Aviv, în care au pătimit şi ceilalţi sfinţi. Apoi, încetînd prigoana, credincioşii au zidit o biserică în numele acestor trei sfinţi mucenici şi au pus într-însa sfintele lor moaşte într-o raclă ce izvora celor bolnavi tămăduiri şi multe minuni făcea acolo. Din aceste minuni, vom pomeni aici una preamărită ce s-a făcut acolo.

Odată s-a ridicat asupra împărăţiei greceşti un neam păgîn barbar de la Răsărit, care locuia aproape de perşi, ce se chema Etalite, şi multe cetăţi pustiind şi robind, a ajuns pînă la Edesa, vrînd ca s-o ia şi pe dînsa şi s-o nimicească, precum nimicise şi multe altele. Deci împăraţii greci vrînd să apere cetatea de vrăjmaşi şi să o scape de înconjurare, au adunat mulţimea oştilor lor şi le-au trimis spre ajutor la cetatea Edesa.

Intrînd oştile greceşti în Edesa, au rămas într-însa multă vreme apărînd cetatea de barbari. Si era în oastea grecilor un ostaş de neam got. Acest ostaş s-a întîmplat în Edesa că a fost în gazdă în casa unei văduve înţelepte, cu numele Sofia, care avea o singură fiică, cu numele Eufimia, pe care o păzea în feciorie ca pe lumina ochilor, învăţînd-o obiceiurile cele bune şi frica de Dumnezeu. Apoi se sîrguia s-o ascundă de vederea oamenilor, căci era foarte frumoasă la faţă. De aceea o păzea maica sa într-o cameră deosebită ca să n-o vadă ochii bărbăteşti. Dar petrecînd gotul acela multă vreme în casa văduvei, s-a întîmplat de a văzut odată copila şi minunîndu-se de frumuseţea ei, s-a rănit foarte cu inima şi se gîndea neîncetat în ce chip ar putea s-o înşele.

Deci apropiindu-se de maica sa, a început să o roage ca să-i dea de soţie pe fiica ei cu toate că ticălosul acesta de got avea în ţara sa femeie şi copil. Însă tăinuia aceasta şi se făcea ca şi cum ar fi neînsurat, spre a dobîndi ceea ce poftea. Dar mama copilei se lepăda de dînsul, zicînd: "Nu voi da în pămînt străin pe fiica mea cea unică pentru că tu eşti om străin şi vrei s-o duci pe fiica mea în pămîntul tău; iar eu aş fi foarte mîhnită fără dînsa, căci n-am alt fiu sau fiică, cu care aş putea să mă mîngîi în văduvia mea, decît numai pe aceasta singură. Deci nu ţi-o voi da pentru că nu pot trăi dacă nu voi vedea faţa ei".

Atunci el, umplîndu-se de mînie, a început a o îngrozi foarte, zicînd: "De nu-mi vei da pe fiica ta, nu voi ieşi de aici pînă cînd nu voi aduce multe rele asupra ta şi te voi arunca în cea mai mare nevoie; căci sînt ostaş şi orice fel de ispită voi vrea, pot să ţi-o fac lesne". Iar ea, deşi era singură şi nu avea cine să-i ajute, cu îndrăzneală i se împotrivea. Atunci ostaşul o rugă cu momeli; apoi cu îngroziri o sfătuia ca să-i dea pe fiica ei spre însoţire. Astfel a supărat-o toată vremea cît a petrecut acolo, dîndu-i daruri - căci nu era dintre cei săraci -, şi a cumpărat atît văduvei cît şi fiicei sale, podoabe de aur şi haine scumpe, ca să poată dobîndi ceea ce dorea.

Însă văduva nici darurile nu le primea, ci se lepăda de dînsul, ascunzînd copila cu mai mare pază, ca să n-o mai vadă acel ostaş fărădelege. Iar odată văduva a zis către dînsul: "Eu am auzit că tu ai în ţara ta femeie şi copil". Iar el, fiind biruit de dorul copilei şi neavînd frică de Dumnezeu, a început a se jura şi a se blestema zicînd că niciodată n-a avut femeie, ci voieşte a avea de soţie pe fiica ei şi a o face doamnă peste toată averea ce o are în patria lui. Iar văduva Sofia a crezut pe acest ostaş viclean pentru că se jura cu mii de jurăminte şi chema pe Dumnezeu ca martor că nu are femeie.

Atunci s-a plecat văduva spre rugămintea lui şi a voit să-i dea pe fiica sa Eufimia. Deci, ridicîndu-şi mîinile către Dumnezeu a zis: "Tu, Stăpîne, eşti Părintele orfanilor şi judecătorul văduvelor, caută cu milostivire spre zidirea Ta şi nu lăsa pe copila aceasta care se însoţeşte cu acest bărbat necunoscut. Nu trece cu vederea sărăcia mea şi nu mă lăsa pe mine fără de ajutor, pentru că nădăjduind spre purtarea Ta de grijă, dau pe sărmana mea fiică acestui om străin şi pe Tine Te iau martor jurămintelor şi făgăduinţelor lui".

Apoi copila a fost dată acelui got şi, săvîrşindu-se nunta, trăiau în pace. Iar fiica a zămislit un fiu; dar mai înainte de a naşte s-au dus potrivnicii de la cetate, căci n-au putut s-o robească pentru că oastea grecească ce era înăuntru apăra bine zidurile ei, făcînd mult război împotriva vrăjmaşilor. Iar mai vîrtos se apăra cetatea cu rugăciunile Sfinţilor Mucenici Gurie, Samona şi Aviv.

Deci, ducîndu-se vrăjmaşii înapoi şi oastea grecească trebuia să se întoarcă într-ale sale. Atunci şi gotul se sîrguia să se întoarcă în ţara sa, iar maica, tînguindu-se nemîngîiată de despărţirea fiicei sale, voia să n-o dea gotului s-o ducă în pămînt străin. Însă nu putea rupe legătura însoţirii ce era legată prin legea firii. Deci, voind vicleanul ginere să plece cu soţia, Sofia l-a luat pe el şi pe fiica ei şi i-a dus în biserica Sfinţilor răbdători de chinuri, Gurie, Samona şi Aviv şi, aşezîndu-i înaintea sicriului lor, a zis către ginerele său: "Eu nu-ţi încredinţez pe fiica mea, dacă nu-mi vei da garanţi pe aceşti sfinţi care au pătimit pentru Hristos. Atinge-te dar de sfînta lor raclă şi jură că nu vei face nici un rău fiicei mele, ci o vei avea în dragostea ce i se cuvine şi în cinste".

Gotul, crezînd că acest lucru este uşor, îndată, fără sfială s-a atins de cinstitul sicriu al sfinţilor mucenici, zicînd: "Din mîinile voastre, o, sfinţilor, primesc pe copila aceasta şi pe voi vă fac martori maicii sale, că nici un rău nu voi face soţiei mele, nici n-o voi mîhni niciodată, ci o voi păzi pe dînsa pînă la moartea mea". Aşa vorbea gotul, ba încă se jura pe Dumnezeu, netemîndu-se că Domnul Dumnezeul izbîndirilor va răsplăti lui după faptele sale şi după vicleşugul lui îl va pierde.

Iar maica, auzind jurămîntul ginerelui său, a strigat către sfinţii mucenici, zicînd: "Vouă, după Dumnezeu, o, Sfinţilor Mucenici, vă încredinţez pe fiica mea şi prin voi o dau acestui străin". Astfel rugîndu-se, s-au sărutat una pe alta cu dragoste şi s-au despărţit. Văduva Sofia s-a întors acasă, iar gotul şi Eufimia au plecat în calea lor. Apoi pe sluga pe care o aveau atunci pe lîngă dînşii, a eliberat-o, ca să nu se descopere taina din casa ei.

După o cale atît de lungă, ajungînd la patria gotului şi fiind aproape de casa lui, s-a repezit gotul asupra copilei ca un vrăjmaş cu mare răutate, uitînd de dragostea cea faţă de dînsa şi de jurămîntul ce-l dăduse. A dezbrăcat de pe dînsa hainele cele scumpe şi podoabele cele de aur şi a îmbrăcat-o în haine proaste, ca pe o roabă şi, scoţînd sabia, a îngrozit-o pe dînsa, zicînd: "De vrei să fii vie, atunci cînd vei intra în casa mea, să nu spui nimănui nimic din cele ce s-au petrecut între noi, ci să zici că-mi eşti roabă; fiindcă eu am în casa mea femeie şi copil, iar tu să fii roaba femeii mele şi să te supui ei în toate. Iar de vei spune ei sau altcuiva din rudeniile mele că te-am luat pe tine de soţie, atunci sabia aceasta îndată o vei vedea pe grumazul tău şi vei muri cu amar".

Astfel văzîndu-se copila înşelată şi batjocorită de acel barbar, auzind îngrozirea lui, s-a înspăimîntat şi, fiindu-i frică, a zis către dînsul: "Oare aceasta este dragostea ta? Aceasta este împlinirea făgăduielilor tale? Acestea sînt jurămintele tale? Oare astfel ţi-a fost gîndul, ca pe mine soţia ta, să mă faci roabă, eu care eram slobodă? Eu pentru tine am lăsat pe maica mea, rudenii şi patrie şi m-am lipit de tine cu dragoste nefăţarnică, crezînd cuvintelor tale pe care le-ai întărit cu jurămînt. Iar tu acum îmi răsplăteşti cu amar în locul dragostei mele şi în loc de bărbat şi soţ te-ai făcut vrăjmaş şi muncitor aducîndu-mă în pămînt străin, ca să mă pierzi pe mine aici".

Acestea zicînd, şi-a ridicat mîinile şi ochii către cer, oftînd din adîncul inimii şi tînguindu-se amar şi plîngînd, a strigat către Dumnezeu, zicînd: "Dumnezeul părinţilor mei, vezi nevoia mea, auzi suspinul meu şi ia aminte la glasul rugăciunii mele. Vezi ce-mi face mie călcătorul de jurămînt şi mă izbăveşte din toate răutăţile acestea cu rugăciunile sfinţilor tăi plăcuţi, care pentru Tine au pătimit. O, Sfinţilor Mucenici Gurie, Samona şi Aviv, pe voi vă chem acum, ajutaţi-mi mie celeia ce am căzut în neaşteptată nevoie; pentru că eu, nădăjduind spre voi, am mers după gotul acesta. Deci fiţi răzbunători asupra lui, iar pe mine izbăviţi-mă dintr-o nevoie ca aceasta".

Astfel tînguindu-se ea cu amar şi rugîndu-se către Dumnezeu în taina inimii sale, a intrat în casa gotului. Iar femeia văzînd pe copilă şi luînd aminte la frumuseţea ei, s-a tulburat de zavistie căci zicea că bărbatul ei a luat pe tînăra aceasta cu gînd rău. Deci a întrebat pe bărbatul său, zicînd: "Cine este fecioara aceasta şi de unde ai adus-o?"

Iar el a zis: "Am adus-o din Edesa, ca să-ţi fie ţie roabă". Iar femeia a zis: "Frumuseţea feţei o arată a fi liberă, nu roabă". Iar bărbatul a zis: "Deşi a fost liberă în pămîntul ei, precum faţa o arată, însă acum este roaba ta". Iar Eufimia, de frică, neîndrăznind a zice ceva, tăcea şi se supunea femeii gotului, slujind ca o roabă doamnei sale, pentru că nu ştia ce să facă pentru a se izbăvi de primejdia ce o cuprinsese.

Acolo făcea slujbă ca o roabă şi, avînd pe sfinţii mucenici totdeauna în mintea sa, grăia către dînşii cu lacrimi: "Sîrguiţi de ajutaţi-mi mie, roabei voastre, o, sfinţilor, sîrguiţi-vă de mă miluiţi şi nu treceţi cu vederea batjocura şi înşelăciunea ce mi s-a făcut". Iar stăpîna ei, avînd pizmă în inima sa, s-a făcut aspră şi cumplită spre copilă şi-i poruncea să facă lucrurile cele mai grele şi în multe feluri o muncea. Apoi mai cumplit decît toate era, că

nu voia să vorbească cu dînsa niciodată şi nici tînăra nu ştia limba aceea, neputînd să spună stăpînei sale nimic. Căci se temea de got ca să nu o omoare, dacă ar spune stăpînei sale ceva din cele privitoare la sine. Iar după puţină vreme femeia gotului a cunoscut că Eufimia este îngreuiată şi s-a aprins asupra ei cu mai multă pizmă şi mai cumplită mînie, poruncindu-i a face lucrurile cele mai aspre şi mai grele, vrînd cu acest chip s-o omoare.

Împlinindu-se zilele, a născut un băiat care avea asemănarea gotului, tatăl adevărat al acelui prunc. Iar femeia gotului văzînd copilul că după chip este asemenea bărbatului său, s-a umplut de nespusă mînie şi cugeta în ce chip să-l omoare. Şi a zis către bărbatul său: "În zadar te lepezi că n-ai cunoscut pe tînăra aceasta, pentru că iată, pruncul cel născut dintr-însa este adevărată dovadă; căci îţi seamănă ţie în toate". Iar el iarăşi s-a lepădat, zicînd: "Nu este adevărat, căci eu niciodată n-am cunoscut-o, iar tu ai stăpînire peste dînsa şi orice voieşti fă cu dînsa căci este roaba ta". Atunci prea înrăutăţita femeie a pus în mintea sa gînd să omoare pe copil cu otravă. Şi după puţină vreme a pregătit otravă de moarte, apoi a trimis pe maica copilului la lucru.

Rămînînd copilul singur, femeia i-a turnat otrava cea de moarte în gura lui şi îndată a murit copilul. Întorcîndu-se maica de unde a fost trimisă, a văzut pe copil zăcînd mort şi s-a umplut de negrăită jale, încît i se rupea inima de mare supărare pentru copil. Ea nu ştia care este pricina morţii copilului, pentru că nu fusese nimeni atunci în casă, cînd stăpîna sa a turnat otrava în gura copilului. Deci, privind maica pe fiul său, a văzut otrava curgînd din gura lui şi şi-a adus aminte că stăpîna s-a lăudat odată asupra ei şi asupra copilului că îi va pierde pe dînşii cu moarte. Atunci a priceput că ea este pricina morţii copilului, însă tăcea neîndrăznind a zice ceva.

Şi luînd puţină pînză, a şters otrava care curgea din gura copilului şi a păstrat-o la sine, nespunînd nimănui taina aceea; apoi a îngropat copilul. După cîteva zile gotul a chemat la ospăţ pe prietenii săi şi tînăra slujea la masă. Deci, cînd a venit vremea să dea paharul la stăpîna sa, vrînd să cunoască dacă într-adevăr ea a omorît copilul ei cu otravă, a luat pînza aceea cu care ştersese gura copilului şi a înmuiat-o în ascuns în paharul cel cu băutură şi, scoţînd-o, a stors-o iarăşi în pahar. Apoi a dat băutura aceea stăpînei sale. Aceasta, neştiind nimic, a băut din pahar şi astfel s-a întors durerea la capul ei, căci în acea noapte a murit repede femeia gotului, căzînd în groapa pe care a săpat-o altuia.

Gotul, sculîndu-se a doua zi şi văzînd pe femeia lui moartă, s-a spăimîntat de moartea ei cea repede. Apoi s-a umplut toată casa de jale, adunîndu-se rudeniile, prietenii şi vecinii şi plîngînd pentru dînsa. După aceea, zidind mormînt frumos, a îngropat-o cu cinste şi trecînd şapte zile de la moartea ei şi-au adus aminte rudeniile moartei de tînăra cea adusă din Edesa şi au zis: "Nu este altcineva pricina morţii rudei noastre decît numai roaba aceasta, căci ea totdeauna avea pizmă asupra ei".

Deci s-au sculat toţi asupra Eufimiei şi voiau s-o dea ighemonului ca s-o bată şi s-o întrebe cum a omorît pe stăpîna sa. Dar nefiind atunci ighemonul acasă, cei fărădelege au făcut alt sfat şi au hotărît ca să îngroape pe Eufimia de vie, împreună cu cea moartă. Deci,

descoperind mormîntul celei moarte, au pus pe tînără acolo, lîngă trupul cel împuţit şi plin de viermi, ca să moară cu moarte negrăită, apoi au prăvălit o piatră mare peste mormînt şi au pus strajă. Cine va putea spune supărarea şi necazul ce avea atunci în mormînt tînăra aceea? Căci era cuprinsă de frică, de spaimă mare şi de plîngere. Să-şi închipuiască cineva ce fel de frică şi nevoie are omul viu închis în mormînt, împreună cu un trup împuţit.

În acea strîmtoare fiind Eufimia, a strigat din mormînt către Dumnezeu în amărăciunea inimii sale, precum odinioară proorocul Iona în pîntecele chitului şi se ruga, zicînd: "Doamne, Dumnezeul puterilor, Care Te odihneşti peste heruvimi şi vezi adîncurile; Tu vezi amărăciunea inimii mele şi strîmtorarea mea în acest mormînt întunecos şi împuţit. Tu ştii că pentru numele Tău am fost dată acestui got fără de lege, căci el, jurîndu-se cu numele Tău, m-a luat pe mine. Deci, miluieşte-mă pentru numele Tău Cel sfînt. Tu omori şi faci viu, pogori în iad şi ridici; deci izbăveşte-mă din această moarte amară şi mă scoate din acest mormînt ca din iad căci eşti puternic a scula şi pe cei morţi, cu cît mai vîrtos pe mine cea vie, care sînt aproape de moarte; deci scoate-mă din porţile morţii. Miluieşte-mă, o, Stăpîne, pentru rugăciunile Sfinţilor Tăi Mucenici Gurie, Samona şi Aviv a căror vărsare a sîngelui şi moarte a lor ai primit-o ca pe o jertfă curată. O, Sfinţilor Mucenici, vrăjmaşul meu v-a pus garanţi maicii mele; deci miluiţi-mă pe mine, care pier cumplit".

Astfel rugîndu-se în amărăciunea sufletului, iată s-au arătat trei bărbaţi purtători de lumină, strălucind ca trei luceferi, adică Sfinţii Mucenici Gurie, Samona şi Aviv. Şi îndată a pierit duhoarea care era în mormînt, iar Eufimia a mirosit frumoasă mireasmă care ieşea nu din trup, ci de la sfinţii mucenici cei ce se arătaseră. Sfinţii au zis către dînsa: "Îndrăzneşte, fiică, şi nu te teme; degrab vei dobîndi mîntuirea". Acestea zicînd sfinţii, s-a îndulcit inima Eufimiei de vederea cea prealuminată a sfinţilor şi de cuvintele lor cele mîngîietoare. Apoi, umplîndu-se de bucurie, a adormit cu un somn dulce. Iar pe cînd dormea, a fost luată din mormînt, cu puterea cea nevăzută şi atotputernică a lui Dumnezeu şi într-un ceas a fost adusă în Edesa în biserica Sfinţilor Mucenici Gurie, Samona şi Aviv, unde a fost pusă lîngă cinstitul lor mormînt. Şi era atunci noapte cînd a fost adusă Eufimia şi se săvîrşea în biserică obişnuita cîntare a Utreniei.

Deşteptîndu-se din somn, a văzut iarăşi pe Sfinţii Mucenici zicînd către dînsa: "Bucură-te, fiică, şi cunoaşte unde eşti acum. Iată am împlinit ceea ce am făgăduit; mergi acum cu pace la maica ta". Zicînd acestea, s-au făcut nevăzuţi, iar tînăra sculîndu-se, lua seama unde este; căci cunoştea acum că nu este în mormînt. Apoi, văzînd zidurile bisericii şi cinstita raclă a Sfinţilor Mucenici şi auzind cîntarea clericilor, a cunoscut că este în Edesa în biserica Sfinţilor răbdători de chinuri ai lui Hristos, Gurie, Samona şi Aviv.

Deci s-a umplut de negrăită bucurie şi veselie şi, cuprinzînd cu dragoste racla Sfinţilor Mucenici, cu lacrimi a dat mulţumire lui Dumnezeu şi sfinţilor Lui pentru mila ce a făcut cu dînsa. Şi astfel grăia în mulţumirea sa: *Dumnezeul nostru, în cer şi pe pămînt, toate cîte a vrut a făcut. Trimis-a din cer şi m-a mîntuit. Bine eşti cuvîntat, Doamne, Cel ce mîntuieşti pe cei ce nădăjduiesc spre Tine. Seara se va sălăşlui plîngere şi dimineaţa bucurie*.

Acestea şi multe altele zicînd ea cu lacrimi de bucurie, preotul a auzit cuvintele şi plîngerea ei. Apoi, apropiindu-se de dînsa, a întrebat-o: "Cine eşti tu şi pentru ce plîngi aşa?" Iar ea, deschizîndu-şi gura, a început a-i spune lui toate cu de-amănuntul; cum a fost dată de maica sa gotului, în urma jurămîntului de lîngă racla sfinţilor şi ce a pătimit de la acel călcător de jurămînt; cum a fost închisă în mormînt şi cum, rugîndu-se ea, i s-au arătat Sfinţii Mucenici şi într-un ceas au adus-o pe ea din ţara goţilor în biserica aceasta. Iar preotul, auzind acestea, s-a spăimîntat, mirîndu-se de puterea cea mare a lui Dumnezeu. Însă nu voia să creadă desăvîrşit cele grăite şi a întrebat-o: "Cine este maica ta?" Apoi înştiinţîndu-se că văduva Sofia este maica ei, a trimis îndată după dînsa, chemînd-o să vină la biserică.

Sofia, neştiind nimic, a venit degrabă şi văzînd pe fiica sa stînd lîngă cinstita raclă a sfinţilor mucenici, îmbrăcată în haine proaste, s-a spăimîntat de o vedere ca aceea nenădăjduită; apoi s-au îmbrăţişat, plîngînd amîndouă, încît nu puteau să vorbească vreun cuvînt. După aceea, nu degrabă potolindu-se de tînguirea lor cea cu lacrimi, a întrebat-o maica sa: "Cum ai venit aici, fiica mea preadulce şi pentru ce eşti îmbrăcată cu aceste haine întinate?" Iar ea a spus toate cu de-amănuntul cele ce a pătimit în pămînt străin de la acel bărbat viclean, cum ieri a fost îngropată în mormînt şi cum a fost scăpată cu preaslăvire şi a fost adusă aici, prin mijlocirea Sfinţilor Mucenici Gurie, Samona şi Aviv.

Auzind acestea, mama ei se topea cu inima de durere. Şi toţi cei ce se întîmplaseră acolo, ascultînd cuvintele ce le spunea Eufimia, se minunau foarte şi preamăreau puterea lui Dumnezeu cea atotputernică şi mila Lui. Apoi mama ei, căzînd înaintea raclei Sfinţilor Mucenici, înălţa mulţumire lui Dumnezeu şi sfinţilor Lui cu mare glas; şi toată ziua aceea a petrecut-o în biserică, rugîndu-se, mulţumind lui Dumnezeu şi cuprinzînd racla sfinţilor mucenici cu dragoste şi cu osîrdie. Iar seara tîrziu, luînd maica pe fiica sa, s-a dus cu bucurie la casa ei, lăudînd pe Dumnezeu.

A doua zi a străbătut prin toată cetatea vestea despre acea minune. Şi s-au adunat de pretutindeni în casa văduvei rudeniile şi vecinii care se minunau de cele ce povestea copila Eufimia. Apoi toţi lăudau numele Domnului, propovăduindu-se ajutorul Sfinţilor Mucenici. De aici înainte Sofia a vieţuit împreună cu fiica ei cu plăcere de Dumnezeu, povestind tuturor puterea Lui, care se arătase lor cu milostivire. Şi Eufimia zicea: "Dreapta Domnului a făcut putere, dreapta Domnului m-a adus pe mine de la goţi la Edesa. Nu voi muri, ci voi fi vie şi voi povesti lucrurile Domnului". Iar Dumnezeu a făcut izbîndă acelui got călcător de jurămînt în acest chip.

După cîţiva ani acel neam păgîn, care şi mai înainte dăduse război asupra grecilor, unindu-se cu perşii, iarăşi s-a răsculat asupra ţinutului aceluia şi încerca să ia cetatea Edesa. Pentru aceea iarăşi a fost trimisă oastea grecească la Edesa spre apărarea cetăţii. Şi a venit împreună cu oastea aceea şi gotul cel mai sus pomenit, care cu vicleşug şi cu înşelăciune luase de la Sofia pe fiica ei, Eufimia. El nu ştia nimic de minunea ce se făcuse, căci socotea acum că Eufimia a murit în mormînt fiind închisă cu femeia sa cea moartă. El a venit la casa Sofiei ca la soacra sa, neruşinîndu-se. Dar ea, văzînd că vine, a ascuns pe

Eufimia în cămara cea mai dinăuntru şi l-a primit în casa sa ca pe un ginere al său, ca şi cum se bucura de venirea lui.

Apoi, adunîndu-şi rudeniile sale şi vecinii, a început înaintea lor a întreba pe got, zicînd: "Cum aţi călătorit de aici şi cum s-a păzit fiica mea, fiind pe cale îngreuiată şi cum a născut? Căci multă mîhnire am avut pentru dînsa şi mă temeam să nu i se întîmple ceva de supărare, pe cale". Iar el a răspuns: "Dumnezeu, cu rugăciunile tale, ne-a uşurat calea de am călătorit fără necaz şi fiica ta este sănătoasă şi a născut un băiat. Ea îţi trimite închinăciune prin mine şi de nu ne-ar fi fost fără de veste această plecare, apoi şi fiica ta ar fi venit la tine, împreună cu mine şi cu copilul, ca să te mîngîi împreună cu dînsa. Dar va veni în altă vreme mai lesnicioasă".

Sofia, auzind cuvintele acestea s-a aprins de dreaptă mînie faţă de cuvintele mincinoase ale acestui om rău şi a strigat tare, rupîndu-şi hainele şi zicînd: "Înşelătorule, vicleanule şi ucigaşule! Ce ai făcut cu fiica mea?" Zicînd acestea, a scos pe Eufimia din cămara cea dinăuntru şi a adus-o înaintea ucigaşului. Apoi a zis: "Oare cunoşti pe această tînără? Cine este aceasta? Ştii unde ai închis-o pe dînsa, călcătorule de jurămînt? Cum ai dat-o morţii, nelegiuitule?" Iar el, auzind aceste cuvinte şi văzînd pe Eufimia, s-a cutremurat şi a rămas fără de glas, nemaiputînd a-şi deschide gura să grăiască vreun cuvînt; ci era ca un mort.

Atunci, rudeniile şi vecinii care se adunaseră acolo, l-au închis cu grijă într-o cameră şi au pus strajă la uşă. Iar Sofia împreună cu fiica sa, chemînd un scriitor, au scris toate cele ce li s-au întîmplat, nelăsînd nimic nescris din acea minune. Apoi, mergînd la fericitul Evloghie, episcopul acelei cetăţi, i-a dat acea scrisoare, spunîndu-i despre venirea vrăjmaşului şi vicleanului său ginere. Iar episcopul citind scrisoarea, îndată, luînd clerul său, a mers la voievodul care era peste oştile greceşti ce veniseră acolo. Şi a poruncit ca înaintea voievodului să se citească scrisoarea aceea, dată de văduva şi de fiica sa, în care era scrisă cu amănuntul minunea Sfinţilor Mucenici.

Voievodul, ascultînd cu luare aminte, s-a spăimîntat de acea minune preamărită şi toţi cei care erau împreună cu dînsul s-au umplut de frică. Apoi voievodul îndată a poruncit să aducă înaintea lui atît pe got, cît şi pe văduva Sofia împreună cu fiica sa Eufimia. Şi a poruncit ca să se citească iarăşi povestirea în auzul tuturor, căci se adunase mulţime de popor în curtea voievodului, bărbaţi şi femei. Deci, voievodul a întrebat pe got dacă sînt adevărate cele scrise, iar gotul a răspuns că sînt adevărate şi nu este nici o minciună într-însele. Atunci voievodul a zis către dînsul: "Ucigaşule, ticălosule, cum nu te-ai temut de Dumnezeu, nici de judecata Lui cea înfricoşată? Cum nu te-ai înfricoşat de jurămîntul ce l-ai făcut lîngă racla Sfinţilor Mucenici, pe care i-ai făcut garanţi şi martori ai făgăduinţei tale? Pentru ce n-ai miluit pe fecioara pe care ai înşelat-o cu vicleşugul tău? Deci primeşte vrednica pedeapsă pentru faptele tale!" Şi îndată a poruncit să-i taie capul cu sabia şi să ardă în foc trupul lui.

Dar iubitorul de Dumnezeu episcop a rugat mult pe voievod ca să nu piardă cu moarte pe got, ci să facă milă cu dînsul şi să-l lase viu, ca să preamărească minunile lui Dumnezeu.

Iar voievodul a răspuns episcopului: "Mă tem a milui pe cel ce a făcut atîta răutate, ca să nu mînii pe Sfinţii Mucenici pe care i-a înşelat acest călcător de jurămînt". Deci, gotul a fost tăiat după porunca voievodului, iar pentru rugămintea episcopului, trupul lui n-a fost ars ci l-a îngropat în pămînt; şi astfel a luat sfîrşit acel om ticălos. Astfel, Dumnezeu Se preamărea întru sfinţii Săi, Căruia şi de la noi păcătoşii, să-I fie slavă, cinste şi închinăciune, acum şi pururea şi în vecii vecilor. Amin.

Viaţa şi nevoinţele Sfîntului Preacuviosului Părintelui nostru Paisie de la Neamţ (15 noiembrie)

Sfîntul Preacuviosul Părintele nostru Paisie de la Neamţ s-a născut la douăzeci şi unu decembrie, 1722, în oraşul Poltava din Ucraina, numită pe atunci Malorusia, într-o veche familie de preoţi dintre care unii au îmbrăţişat viaţa monahală, precum bunica şi sora mamei sale. Din botez a primit numele de Petru, după numele fericitului mitropolit moldovean Petru Movilă al Kievului, care se cinsteşte la 21 decembrie, ziua naşterii Cuviosului Paisie. Tatăl său, Ioan, era preot al catedralei din Poltava, iar mama sa Irina se îngrijea de buna creştere a celor doisprezece copii, dintre care fericitul Paisie era al unsprezecelea.

Murind tatăl său, pe cînd Petru avea numai patru ani, binecuvîntata sa mamă i-a dat de mic o educaţie creştinească. La vîrsta de doisprezece ani l-a prezentat arhiepiscopului Kievului, Rafael, care l-a primit să înveţe carte duhovnicească la Şcoala Frăţiei din Kiev, cunoscută şi sub numele de "Academia Movileană". Aici învăţau carte şi teologie toţi fiii aleşi ai preoţilor şi demnitarilor ucrainieni şi chiar moldoveni, cu care erau în bune relaţii creştineşti.

După patru ani de şcoală, sufletul fericitului Petru nu-şi găsea odihnă în lume. Glasul tainic al Duhului Sfînt îl chema la marea nevoinţă a vieţii monahale, unde, prin multe osteneli şi neadormită rugăciune, sufletul rîvnitor se curăţă de patimi şi se uneşte cu Hristos. De aceea, părăsind în taină şcoala şi familia, în toamna anului 1739, pe cînd avea şaptesprezece ani, Petru se duce la un schit din apropiere, împreună cu un prieten iubit al său. Dar negăsind duhovnic după inima sa se duce la Mînăstirea Medvedevschi, unde este făcut rasofor, primind numele de Platon. Dar nici aici nu stă mult.

După ce zăboveşte puţin timp în marea lavră Pecersca, fericitul Platon, negăsind pace şi linişte duhovnicească în mînăstirile ucrainiene, călăuzit de mîna lui Dumnezeu, în anul 1745, părăseşte patria sa şi se duce în Moldova. Aici viaţa monahală isihastă era în mare înflorire, fiind ferită de tulburarea uniaţiei catolice poloneze, care invadase o bună parte din Ucraina de sud-vest.

După ce poposeşte la cîteva mînăstiri şi sihăstrii, fericitul Platon se stabileşte la schitul Trestieni, în ţinutul Buzăului. Aici se nevoiau cîţiva călugări isihaşti vestiţi, în frunte cu

Cuviosul Vasile de la Poiana Mărului - părintele său duhovnicesc -, şi Cuviosul Onufrie Sihastrul. Platon stă la Trestieni puţin. Apoi se mută mai sus, pe valea Buzăului, la schitul Cîrnu, aproape de marele pustnic Onufrie, de la care mereu cerea cuvînt de bună sfătuire duhovnicească pe calea mîntuirii.

Nevoindu-se Platon în schitul Trestieni, a fost rînduit de egumen la bucătărie. Dar el, fiind neînvăţat a face mîncare şi firav cu trupul, într-o zi n-a fiert bucatele îndeajuns; iar cînd să dea vasele jos de pe foc, a vărsat din greşeală toată mîncarea pentru care a plîns mult, cerîndu-şi iertare. În altă zi a fost rînduit să facă pîine la brutărie. Însă şi aici a pătimit aceeaşi ispită. Căci, neştiind cum să prepare aluatul şi neavînd putere să-l frămînte cît trebuie, aluatul n-a mai dospit. Apoi, venindu-i un frate în ajutor, l-a frămîntat din nou. Dar în cuptor, neştiind să potrivească focul, toată pîinea a ars pe vatră. Atunci rasoforul Platon, cerîndu-şi iertare în genunchi de la părinţi, a plîns de mîhnire în toată ziua aceea.

Mai tîrziu, după ce Platon ajunge călugăr şi stareţ la Mînăstirea Neamţ, spunea ucenicilor săi: "Fiilor, cei ce vin în obştea noastră să nu se descurajeze, văzînd nepriceperea lor în unele ascultări, că şi eu am fost la fel. Ci să aibă răbdare, căci cu ajutorul lui Dumnezeu şi cu sîrguinţă, vor ajunge să izbutească în orice lucru".

Un schimonah, anume Dosoftei, a spus rasoforului Platon că peste puţine zile va veni marele stareţ Vasile de la Poiana Mărului în schitul Trestieni şi dacă îl va vedea aşa tînăr şi ager la minte îl va sili să primească preoţia. Atunci Platon, mulţumindu-i, i-a zis: "Părinte Dosoftei, eu pînă la moarte aş dori să rămîn simplu monah, căci nu sînt vrednic de o treaptă aşa de mare!" "Dumnezeu să-ţi ajute, frate!", a adăugat bătrînul.

Într-o toamnă, egumenul schitului l-a rînduit pe Platon să păzească via, poruncindu-i să nu mănînce struguri decît după masă, ca să nu se îmbolnăvească de stomac. Dar ucenicul, biruindu-se de lăcomie, toată ziua mînca struguri, iar la masă nu mai gusta nimic. De aceea, mult slăbind ca după o boală, a fost certat de egumen. Atunci Platon, ruşinîndu-se, şi-a mărturisit greşeala neascultării, cerîndu-şi cu lacrimi iertare.

Spuneau părinţii din schit despre Platon şi acest lucru vrednic de crezare. Într-o noapte, spre Duminică, Platon a adormit aşa de tare, că nu a mai auzit clopotul de Utrenie. Cînd s-a deşteptat slujba era pe la jumătate. Atunci de mare mîhnire a început a plînge şi s-a întors la chilie. Iar a doua zi s-a ruşinat să mai meargă la Liturghie şi la trapeză cu fraţii, ci şedea în chilie plîngînd; atît era de pătruns de frica de Dumnezeu. Din ziua aceea, multă vreme rasoforul Platon, nu mai dormea culcat pe pat, ci şezînd pe un scăunel, ca să se poată deştepta la Utrenie.

Nevoindu-se smeritul Platon la schitul Cîrnu, se ducea adesea în pustie la Cuviosul Onufrie, bărbat ales şi plin de dar, pentru a-i cere cuvînt de folos. Odată, după ce i-a vorbit bătrînul despre patimile trupeşti şi sufleteşti şi despre luptele cele cu vicleşug ale diavolilor, a adăugat şi acestea: "Dacă n-ar apăra Hristos pe poporul Său, nu s-ar fi mîntuit nici unul dintre sfinţi. Dar cel ce cade la Hristos cu credinţă şi cu dragoste, cu smerenie şi

cu lacrimi, aceluia i se dau mîngîieri şi negrăite bucurii, pace şi dragoste fierbinte către Dumnezeu. Mărturii ale acestui lucru sînt lacrimile nefăţarnice izvorîte din marea dragoste, zdrobirea inimii şi smerenie necontenită pentru Hristos. Căci din dragoste către Dumnezeu, omul devine nesimţitor către bunurile lumii acesteia".

După patru ani de nevoinţă duhovnicească în Moldova, fericitul Platon a plecat în Sfîntul Munte, ca să scape de hirotonie, după cum singur mărturisea mai tîrziu: "ca nu cumva părinţii moldoveni să mă silească să primesc preoţia".

Sosind în Muntele Athos, a mers prin toate mînăstirile şi sihăstriile să-şi găsească un povăţuitor iscusit. Dar negăsind un duhovnic după dorinţa lui, s-a retras în pustie, nevoindu-se singur patru ani de zile, în multă lipsă şi osteneală, în rugăciune şi citirea Sfinţilor Părinţi, în lacrimi şi priveghere ziua şi noaptea.

Nevoinţa fericitului Platon în singurătate era destul de grea şi anevoioasă. Neîncetat se îndeletnicea cu citirea Sfintei Scripturi şi cîntarea psalmilor; mîncare primea o dată la două zile şi atunci numai pesmeţi şi apă, afară numai de sîmbete, duminici şi praznice; iar sărăcia lui era covîrşitoare. Trăia numai din pomană. Avea numai o dulamă şi o rasă, şi acelea foarte vechi. De multe ori, din pricina lipsei, umbla desculţ, chiar şi iarna şi fără cămaşă pe el. Dar smeritul Platon se bucura de sărăcia lui, precum se bucură bogatul de bogăţia lui. Nici uşa chiliei lui nu o încuia vreodată, cînd pleca undeva, căci nu avea nimic într-însa, fără numai cuvintele Sfinţilor Părinţi pe care le împrumuta de la mînăstiri.

În acea vreme, cu purtarea de grijă a lui Dumnezeu, a venit în Sfîntul Munte marele stareţ Vasile de la Poiana Mărului şi a zăbovit cîteva zile la chilia fericitului Platon. Iar la rugămintea lui, stareţul Vasile l-a călugărit pe Platon, punîndu-i numele de Paisie. Apoi, bătrînul l-a sfătuit pe ucenicul său să lase nevoinţa pustnicească şi să-şi aleagă calea împărătească, zicînd:

"Toată viaţa monahicească se împarte în trei părţi: prima este viaţa de obşte; a doua este petrecerea în doi sau în trei, numită şi cale împărătească sau de mijloc, avînd toate în comun; a treia este nevoinţa de unul singur în pustie, potrivită numai bărbaţilor sfinţi şi desăvîrşiţi. În timpul de faţă, însă, unii călugări şi-au născocit al patrulea fel de rînduială monahicească. Fiecare îşi face chilie unde îi place, trăieşte singur şi se conduce singur după voia sa. Aceştia nu sînt pustnici adevăraţi, ci nişte samavolnici, pentru că şi-au ales un chip de viaţă care nu este după măsura puterii lor, lepădînd ascultarea obştească".

"Unii dintre aceştia zic: "Eu de aceea trăiesc singur, ca să nu supăr pe fratele meu, nici eu să nu fiu supărat de altul. Apoi ca să mă feresc de grăirea deşartă şi de osîndirea altuia". Dar ştii tu prietene, că aceste vorbe ale tale mai mult te ruşinează decît te îndreptăţesc? Pentru că şi Părinţii Bisericii au spus că celor tineri le este de folos să se smerească, iar mîndria, părerea de sine, viclenia şi altele asemenea îngîmfă şi fac pe om trufaş".

Apoi iarăşi zicea Cuviosul Vasile către ucenicul său, Paisie: "Mai bine este să trăieşti împreună cu un frate să-ţi cunoşti slăbiciunea şi măsura ta, să te căieşti, să te rogi

înaintea Domnului şi să te curăţi în toată ziua, prin harul lui Hristos, decît să porţi în tine trufia şi părerea de sine, să le ascunzi cu viclenie şi să te hrăneşti cu traiul singuratic. Că traiul singuratic aduce nu puţină vătămare celui pătimaş".

În altă zi, stareţul Vasile i-a zis iarăşi: "Schivnicia înainte de vreme este pricină de mîndrie, după cuvîntul Sfîntului Varsanufie. Deci dacă pe cel slab schivnicia îl duce la mîndrie, atunci în ce se bizuie cel ce îndrăzneşte la această luptă singuratică? Nu este mai bine oare a păstra tăcerea în doi sau în trei pe drumul împărătesc? Iar petrecerea în viaţa de obşte, după porunca Domnului - spunea marele stareţ -, dă monahului rîvnă la tot lucrul, deşi i se împotriveşte satana. Aici nu are loc iubirea de sine şi părtinirea, care de obicei stăpînesc pe cei ce trăiesc în singurătate. Căci celor ce au trăit la început în viaţa de sine, li se pare grea viaţa de obşte. De aceea, unii din ei zic: munca pentru noi înşine ne dă rîvnă şi hărnicie; iar cînd lucrăm pentru fraţi se iveşte numaidecît lenea şi cîrtirea".

Apoi spune: "Cel ce trăieşte singuratic, lucrează numai pentru sine, din iubire de sine; iar cel ce trăieşte în obşte, lucrează numai pentru Domnul, din iubire de Dumnezeu. De aceea se cuvine ca noi neputincioşii, să ţinem calea împărătească, petrecînd mai mulţi la un loc. În felul acesta şi ispitele le vom birui şi de păcatul iubirii de sine ne vom izbăvi!"

Începînd fericitul Paisie să primească în jurul său mai mulţi fraţi, după sfatul stareţului Vasile, duceau lipsă de preot. Deci îl rugau fraţii cu lacrimi pe Paisie să primească preoţia, dar el nu voia, socotindu-se nevrednic. Atunci, unii din bătrînii Muntelui Athos au zis Cuviosului: "Cum poţi tu să înveţi pe fraţi să asculte şi să-şi taie voia, cînd tu nu faci ascultare şi respingi lacrimile atîtor oameni? Vădit lucru este că tu iubeşti voia ta şi crezi minţii tale mai mult decît vorbele celor mai bătrîni cu anii şi cu mintea. Oare tu nu ştii unde duce neascultarea?" Auzind aceste cuvinte Paisie, s-a supus voii părinţilor şi a primit preoţia.

Se spune despre obştea Cuviosului Paisie de la schitul Sfîntul Ilie că petrecea în mare lipsă materială, dar în desăvîrşită armonie şi rîvnă duhovnicească. Pe lîngă participarea zilnică la slujbele bisericeşti, frăţimea se îndeletnicea şi cu lucrul mîinilor în deplină dragoste, smerenie şi tăcere. Iar fericitul stareţ se ostenea ziua la facerea de linguri, iar noaptea o petrecea în citirea şi transcrierea cărţilor Sfinţilor Părinţi, sacrificînd pentru somn pînă la trei ceasuri. Apoi avea darul lacrimilor, căci vărsa multe lacrimi cînd săvîrşea Sfînta Liturghie, fiind pătruns de dumnezeiasca dragoste.

Patriarhul Serafim, care petrecea în Mînăstirea Pantocrator îl chema pe stareţul Paisie în lavră de cîteva ori pe an pentru a sluji Sfînta Liturghie. Şi se foloseau toţi văzînd pe Cuviosul slujind în limba greacă, fără grabă, cu nespusă evlavie, cu faţa stropită de lacrimi şi absorbit cu totul de sfînta slujbă.

Stareţul Paisie iubea tare mult citirea cărţilor Sfinţilor Părinţi. Iată ce răspundea el stareţului Atanasie care îl învinuia de oarecare lucruri: "Să nu zici, părinte Atanasie, că ajunge una sau două cărţi pentru mîntuirea sufletului. Doar nici albina nu adună miere

dintr-o floare, ci din multe. Aşa este şi cel ce citeşte cărţile Sfinţilor Părinţi. Una îl învaţă dreapta credinţă; alta îi vorbeşte de tăcere şi rugăciune; alta îi spune de ascultare, de smerenie şi răbdare, iar alta îl îndeamnă către iubirea de Dumnezeu şi de aproapele. Aşadar din multe cărţi patristice învaţă omul să trăiască după Evanghelie".

Altora le zicea Cuviosul Paisie: "Cel ce nu vrea să pătimească cu Hristos în viaţa de obşte şi îndrăzneşte în mîndria sa să se ridice deodată pe crucea lui Hristos, alegîndu-şi viaţa de pustie înainte de vreme, el devine un răzvrătit, iar nu pustnic!" Apoi zicea: "Viaţa de obşte şi sfînta lucrare din ea care este rădăcina vieţii călugăreşti, le-a aşezat pe pămînt Însuşi Hristos Mîntuitorul, dînd pildă oamenilor petrecerea Sa şi a celor doisprezece Apostoli, care s-au supus întru totul dumnezeieştilor Lui porunci. Căci nici o altă vieţuire nu aduce călugărului atîta sporire şi nu-l izbăveşte aşa curînd de patimile trupeşti şi sufleteşti, ca viaţa de obşte prin fericita ascultare. Şi aceasta datorită smereniei care se naşte din ascultare".

Despre dragostea cea duhovnicească iarăşi învăţa pe ucenici, Cuviosul Paisie: "Petrecerea în viaţa de obşte a fraţilor adunaţi în numele lui Hristos, fără deosebire de neam, îi uneşte aşa de mult prin dragoste, încît toţi devin un singur trup, avînd un singur cap - pe Hristos - , un singur suflet, o singură voie şi un singur scop, păzirea poruncilor lui Dumnezeu, îndemnîndu-se unul pe altul la lupta cea bună, supunîndu-se unul altuia, purtînd sarcinile unul altuia".

Apoi zicea: "Dumnezeiasca ascultare, fiind rădăcina şi temelia vieţii călugăreşti, este strîns legată de viaţa de obşte, cum este legat sufletul de trup. Că una fără alta nu poate exista. În obştea noastră, spunea Cuviosul Paisie, nimeni nu are nimic al său personal, că toţi sînt încredinţaţi că lăcomia este calea lui Iuda vînzătorul. Cel ce vine în mînăstire este dator ca toată averea sa, pînă la cel mai mic lucru, s-o pună pînă la moarte, cu trupul şi cu sufletul său".

Altădată învăţa pe ucenici, zicînd: "Cu adevărat, nu toţi în obştea noastră au ajuns deopotrivă măsura vîrstei duhovniceşti. Cei mai mulţi şi-au lepădat cu totul voia şi cugetul lor, supunîndu-le în toate fraţilor şi răbdînd cu mare bucurie ocările şi ispitele. Ei necontenit sînt stăpîniţi de mustrarea de sine şi se socotesc mai nevrednici decît toţi. Alţii, nu puţini, cad şi iarăşi se scoală; greşesc şi din nou se pocăiesc; cu greu rabdă mustrările şi ispitele, dar nu rămîn de cei dintîi, ci se roagă cu căldură lui Dumnezeu să le trimită ajutor. Sînt puţini însă şi de aceia care nu pot deloc să rabde ispitele şi mustrările. Aceştia au nevoie să fie hrăniţi cu laptele milei, al iubirii de oameni şi al îngăduinţei, pînă vor ajunge la cuvenita vîrstă duhovnicească".

Iar către unul din apropiaţii săi zicea Cuviosul Paisie: "Am o necontenită întristare şi durere în inima mea. Oare cu ce obraz mă voi înfăţişa eu înaintea înfricoşatului Judecător ca să dau răspuns de atîtea suflete ale fraţilor mei care s-au predat în ascultarea mea, cînd eu nu sînt în stare să dau seama de ticălosul meu suflet? Dar deşi sînt nevrednic, am nădejde de mîntuire prin rugăciunile fraţilor ce vieţuiesc împreună cu mine".

După mutarea Cuviosului Paisie cu soborul său de la Muntele Athos la Mînăstirea Dragomirna, din vara anului 1763, cu binecuvîntarea mitropolitului Moldovei, Gavriil, a rînduit următoarea regulă de viaţă călugărească:

"Nici un frate din obşte nu are voie să aibă vreun fel de avere proprie, mişcătoare sau nemişcătoare. Stareţul mînăstirii va avea grijă să-i dea fiecăruia cele de nevoie, după ascultarea lui;

Fiecare frate să se silească a dobîndi desăvîrşita ascultare, prin părăsirea cu totul a voii, cugetării şi libertăţii sale;

Stareţul să cunoască bine Sfînta Scriptură şi învăţăturile Sfinţilor Părinţi pentru a şti cum să povăţuiască pe călugări după voia lui Dumnezeu;

Slujbele bisericeşti şi toată pravila obştească să se respecte întocmai după tipicul Sfîntului Munte Athos;

Egumenul şi toţi fraţii sînt datori a lua parte zilnic la slujbele bisericeşti în rasă şi camilafcă. Numai cei bolnavi sau cei trimişi în ascultări pot lipsi de la biserică;

La trapeză să se servească masa după tipicul bisericesc şi rînduiala Sfîntului Munte. Nimănui nu-i este îngăduit să mănînce pe la chilii, de la egumen pînă la cel din urmă frate. Numai cei bolnavi şi bătrîni pot primi mîncare la chilie;

Fraţii sînt datori mai mult decît orice altă nevoinţă să practice la chilie rugăciunea lui Iisus. Apoi să cînte psalmi, să citească Sfînta Scriptură şi cărţile Sfinţilor Părinţi. Nimeni să nu stea fără de ocupaţie în chilie. Iar de ieşirea deasă din chilie şi de starea de vorbă cu alţii să fugă ca de otravă;

Egumenul se cade să rînduiască pe fraţi la toate ascultările din mînăstire, pentru a-i deprinde smerenia şi tăierea voii;

Egumenul trebuie să aibă către toţi fraţii aceeaşi purtare de grijă şi aceeaşi dragoste. La fel şi fraţii să aibă între ei dragoste curată şi nefăţarnică;

Se cuvine egumenului să rabde cu blîndeţe toate slăbiciunile fiilor săi duhovniceşti, cu nădejdea îndreptării lor. Iar pe cei ce trăiesc de capul lor şi leapădă jugul ascultării, după destulă sfătuire, să-i îndepărteze din mînăstire;

Pentru buna chivernisire a averilor, a fraţilor şi a treburilor mînăstireşti, egumenul este dator să aibă un călugăr iscusit care să poată cîrmui bine toate;

Fraţii care vin la călugărie să fie ţinuţi în haine mireneşti, spre ispitire canonică, de la şase luni pînă la trei ani. Apoi să-i tundă în monahism, ca rasofori sau călugări în mantie. Iar cel care după trei ani nu a deprins ascultarea şi tăierea voii, să-l trimită din nou în lume;

În mînăstire să fie un mic spital - bolniţă -, pentru călugării care se îmbolnăvesc şi un frate iscusit care să îngrijească de ei cu deosebită hrană, băutură şi linişte;

În mînăstire să fie diferite ateliere pentru trebuinţele obşteşti, în care să lucreze călugări pricepuţi, ca să nu fie nevoie să se ducă călugării la mireni;

Să se facă două case de oaspeţi: una înăuntrul mînăstirii pentru mirenii evlavioşi care vin spre închinare; şi alta în afară de mînăstire pentru cei care vin cu căruţele;

Egumenul să rînduiască călugări iscusiţi, ca să slujească cu dragoste pe cei ce vin spre închinare. Pe cei săraci şi bolnavi, care n-au unde să-şi plece capul, să-i ducă fie la casa de oaspeţi, fie la bolniţă şi să fie îngrijiţi cu bunăvoinţă;

În mînăstire să fie interzisă intrarea femeilor, afară de cazuri de mare nevoie, cum ar fi în timp de război şi de bejenie;

Egumenul să se aleagă de soborul călugărilor şi numai din sînul mînăstirii. El să ştie bine Sfînta Scriptură şi învăţăturile Sfinţilor Părinţi şi să fie pildă tuturor de ascultare, dragoste, blîndeţe şi înţelepciune;

Mînăstirea Dragomirna să nu fie niciodată şi nicăieri închinată, precum a lăsat cu greu legămînt şi prea fericitul ei ctitor, mitropolitul Anastasie Crimca".

Cuviosul Paisie poruncea fraţilor să săvîrşească ascultarea rînduită cu mare dragoste, în permanentă tăcere şi cu rugăciunea tainică în inimă. Adeseori ieşea şi stareţul cu fraţii la lucru, dîndu-le tuturor pildă în toate. Vara, cînd părinţii plecau să lucreze la cîmp, mergea şi un duhovnic cu dînşii pentru pravila bisericească şi pentru spovedania zilnică, de care nimeni nu era scutit.

Cînd Cuviosul Paisie nu putea să-şi cerceteze fraţii la cîmp, fiind departe de mînăstire, le trimitea cîte o scrisoare, plină de sfaturi duhovniceşti. Iată cum îi învăţa pe fraţi într-una din aceste scrieri:

"Fiilor, păziţi-vă de zavistie! Unde este zavistie acolo nu este Duhul lui Dumnezeu. Stăpîniţi-vă limba ca să nu grăiască cuvinte deşarte. Cine îşi stăpîneşte limba, îşi păzeşte sufletul de întristare. De la limbă vine viaţa şi moartea. Întru toate să aveţi smerenie, bunătate şi dragoste. Întăriţi-vă cu temerea de Dumnezeu, cu amintirea morţii şi a veşnicelor munci. Rugăciunea lui Iisus să o repetaţi necontenit. Aduceţi lui Dumnezeu jertfă curată, neprihănită cu bună mireasmă, după creştineasca voastră făgăduinţă. Aduceţi osteneala şi sudorile voastre de sînge ca o ardere de tot. Zăduful şi arşiţa zilei să fie pentru voi ca răbdarea mucenicilor...".

La chilii, Cuviosul Paisie cerea călugărilor să facă trei lucruri: să citească cuvintele Sfinţilor Părinţi, să practice rugăciunea minţii şi, după putere, să facă adesea metanii cu lacrimi. Iar mărturisirea gîndurilor către duhovnici o considera marele stareţ temelia vieţii

duhovniceşti şi nădejdea mîntuirii pentru toţi. De aceea poruncea fraţilor, mai ales celor începători, să se mărturisească în fiecare seară la duhovnicii lor şi să primească Trupul şi Sîngele Domnului, o dată pe lună; iar bătrînii şi cei bolnavi, mai des, la două - trei săptămîni, iar schimonahii săptămînal.

Dacă vreunul din călugări, din lucrarea vrăjmaşului, nu voia să-l ierte pe fratele său pînă seara, stareţul îl îndepărta din sobor, îl oprea să zică Tatăl nostru şi nu-l lăsa nici pe pragul bisericii să păşească, pînă nu se smerea şi-şi cerea iertare. Dacă la săvîrşirea vreunui lucru se călca vreo poruncă dumnezeiască, stareţul poruncea să se părăsească lucrul acela, decît să supere cu ceva pe Dumnezeu. Se spunea despre Cuviosul Paisie că permanent era ocupat cu frăţimea şi uşile chiliei lui nu se închideau pînă la ceasul nouă seara. Unii ieşeau şi alţii intrau. Pe unii îi mîngîia, iar cu alţii se bucura.

Spunea unul dintre ucenicii săi, zicînd: "Treizeci de ani am trăit pe lîngă dînsul şi nu l-am văzut niciodată întristîndu-se pentru nevoile materiale. El numai atunci se întrista tare, cînd vedea călcîndu-se vreo poruncă dumnezeiască şi mai ales de bunăvoie. Că sufletul său şi-l punea pentru cea mai mică poruncă a Stăpînului". De multe ori zicea stareţul: "Să piară toate ale noastre, să piară şi trupul nostru, dar să păzim poruncile lui Dumnezeu şi cu dînsele sufletele noastre!"

Timp de doisprezece ani cît a trăit în Mînăstirea Dragomirna, Cuviosul Paisie se îndeletnicea, pe lîngă grija conducerii soborului, şi cu traducerea cărţilor patristice. Această trudă o săvîrşea Cuviosul mai ales în nopţile de iarnă, iar din roadele ei împărtăşea cu bucurie toată frăţimea din mînăstire. Iarna, cînd toată frăţimea se aduna în mînăstire de la ascultări, în fiecare seară, în afară de sărbători, citea din cuvintele Sfinţilor Părinţi. Fraţii se adunau la trapeză, se aprindeau lumînări, apoi venea Cuviosul Paisie, se aşeza la locul său şi citea cuvînt de învăţătură. La urmă explica cuvîntul citit pe înţelesul tuturor.

În Dragomirna se nevoiau călugări de trei neamuri: moldoveni, slavi şi greci. De aceea era nevoit să citească într-o seară în limba română, iar în seara următoare în limba slavă sau greacă. Aceste citiri din tezaurul patristic se făceau de la începutul postului Crăciunului pînă în sîmbăta Sfîntului Lazăr, cînd încetau. Pe toţi îi sfătuia părinteşte, zicînd: "Fraţilor, mai întîi de toate se cuvine vouă să vă apropiaţi de Domnul cu credinţă tare şi cu iubire fierbinte să vă lepădaţi hotărît de toate plăcerile veacului acestuia, de voinţa voastră, de cugetul inimii voastre şi să fiţi săraci cu duhul şi cu trupul. Numai atunci, prin harul lui Hristos, se va aprinde în voi sfînta rîvnă".

Altădată iarăşi le zicea Cuviosul Paisie: "După măsura ostenelilor voastre, cu timpul veţi dobîndi lacrimi şi plîns cu nădejde, spre mîngîierea sufletului. Se va ivi în voi rîvna fierbinte de a trăi după poruncile Domnului şi veţi cîştiga smerenie şi răbdare, milă şi iubire către toţi, iar mai ales către cei nedreptăţiţi, către bolnavi şi bătrîni.

Apoi adăuga aceste cuvinte: "Fraţilor, pe lîngă toate acestea, se cuvine să răbdaţi bărbăteşte tot felul de neputinţe trupeşti - slăbiciuni, boli grele şi suferinţe trecătoare -, care sînt pentru mîntuirea veşnică a sufletelor voastre. Numai astfel veţi ajunge bărbaţi desăvîrşiţi, după măsura vîrstei lui Hristos. De veţi rămîne tari în ostenelile călugăreşti, va dura şi obştea voastră cît va binevoi Dumnezeu. Iar dacă vă veţi abate de la luarea aminte de sine şi de la citirea cărţilor Sfinţilor Părinţi, atunci veţi cădea din pacea lui Hristos, din iubirea Lui şi din împlinirea poruncilor Lui. Atunci se va încuiba între voi neorînduiala, deşertăciunea, dezordinea, tulburarea sufletească, îndoiala, deznădejdea, cîrtirea şi învinuirea unuia asupra altuia. Atunci se va destrăma soborul vostru, mai întîi sufleteşte şi apoi trupeşte...".

Spuneau ucenicii Cuviosului Paisie că avea atît de mare dar de a convinge, încît şi pe cel mai trist îl putea mîngîia şi linişti cu cuvintele sale, şi pe cel descurajat îl putea îmbărbăta şi întări. Iar unde trebuia, mustra, ruga, îndepărta, răbda îndelung şi cînd nu izbutea alunga de la sine. Numai pe cei mai înrăiţi şi îndărătnici îi certa, ameninţîndu-i cu mînia lui Dumnezeu. Faţă de unul ca acesta se arăta judecător aspru şi mînios, pînă cînd se smerea şi se pocăia. Apoi îl mîngîia, dojenindu-l cu dragoste şi cu lacrimi pentru a lui îndreptare.

Odată unul din fraţi i-a spus: "Părinte, cugetul îmi spune că mă urăşti, deoarece adeseori mă cerţi cu mînie în faţa fraţilor!" Iar Cuviosul Paisie i-a răspuns: "Iubite frate, dacă Sfînta Evanghelie porunceşte să iubim şi pe vrăjmaşii noştri şi să le facem bine, atunci cum pot eu să urăsc pe fiii mei duhovniceşti? Iar dacă vă mustru cu mînie, să vă dea Domnul şi vouă astfel de mînie! Că eu sînt nevoit a sta împotriva firii fiecăruia. Împotriva unora, adică a mă arăta mîniindu-mă, înaintea altora trebuie să plîng ca şi prin una şi prin alta să vă aduc vouă folos".

Uneori grăia către ucenicii săi aceste cuvinte: "Fraţilor, nu voiesc să vă temeţi de mine ca de un stăpîn înfricoşat; ci să mă iubiţi ca pe un părinte, precum şi eu vă iubesc pe voi ca pe nişte fii ai mei duhovniceşti". Iar de se întîmpla în sobor tulburare şi scîrbă vreunui frate şi acela venea la Cuviosul să-i spună necazul, îndată marele stareţ îl binecuvînta şi-l lua înainte cu cuvîntul, nelăsînd fratelui răgaz să vorbească. Astfel, prin cuvintele sale cele dulci şi mîngîietoare ducea mintea fratelui departe de întristare.

De asemeni, în vorbirea sa, ţinea seama de firea şi aşezarea sufletească a fiecăruia. Celui mai înţelept îi aducea cuvînt mai adînc din dumnezeiasca Scriptură potrivit cu starea lui. Iar celui mai simplu îi aducea cuvînt, fie din iscusinţa sa, fie din sfînta ascultare, pînă cînd fratele uita de tulburare şi ieşea de la stareţ bucurîndu-se şi mulţumind lui Dumnezeu.

Alteori grăia Cuviosul şi acestea: "Cînd văd pe fiii mei duhovniceşti nevoindu-se şi silindu-se a păzi poruncile lui Dumnezeu cu ascultare şi smerenie, am în sufletul meu atît de mare bucurie duhovnicească, încît nici în împărăţia cerurilor nu doresc să am bucurie mai mare ca aceasta. Iar cînd văd pe unii negrijind de poruncile lui Dumnezeu, ţinînd la voia lor, trecînd cu vederea sfînta ascultare, cîrtind şi petrecînd în lenevire şi iubire de sine, atunci atîta întristare cuprinde sufletul meu, că mai mare decît aceasta nu poate fi, pînă

cînd nu îi voi vedea pocăindu-se cu adevărat". Iar alteori îi învăţa pe fraţi şi îi deştepta spre mai mare osîrdie, zicînd: "Fiilor, nu vă lăsaţi făcînd neguţătorie, căci acum este vreme bine primită, acum este ziua mîntuirii", cum spune Sfîntul Pavel.

Odată a venit la Cuviosul Paisie un frate şi i-a spus: "Părinte, sînt tare luptat de gînduri!" Iar stareţul i-a răspuns zîmbind: "De ce sînteţi voi aşa de copilăroşi? Faceţi şi voi cum fac eu. Eu toată ziua vorbesc cu voi; cu unii plîng, cu alţii mă bucur. Iar după ce plecaţi toţi din chilie, o dată cu voi alung de la mine toate gîndurile. Apoi iau în mîini o carte şi nu mai aud nimic, parcă aş fi în pustiul Iordanului!"

Despre creşterea vieţii duhovniceşti din obştea Cuviosului Paisie, scria mai tîrziu, ucenicul său Platon aceste cuvinte: "Puteai să vezi atunci în Mînăstirea Dragomirna, înflorind viaţa călugărească ca o minune nouă. Că oameni vii fiind, pentru dragostea lui Dumnezeu erau morţi de bunăvoia lor pentru cele pămînteşti. Şi cum voi putea vorbi cu înţelegere, decît numai din parte despre tainica lor lucrare? Adică înfrîngerea inimii, smerenia adîncă, frica de Dumnezeu, luarea aminte de sine, tăcerea gîndurilor şi rugăciunea inimii, pururea săltînd cu nespusă şi aprinsă dragoste către Hristos şi către aproapele. Că multora dintr-înşii neîncetat le curgeau lacrimile; nu numai în chilie, ci şi în biserică şi în vremea ascultării şi în timpul citirii şi al vorbirii duhovniceşti ca o roadă a Duhului Sfînt. Cu cuviinţă dar, aici se împlineau cuvintele Sfîntului Isaac Sirul, care grăieşte: *Adunarea celor smeriţi este iubită lui Dumnezeu, precum adunarea serafimilor*".

Cît pentru apărarea rugăciunii lui Iisus pe care toţi ucenicii marelui stareţ o practicau, Cuviosul Paisie a scris o frumoasă epistolă în şase capitole, împotriva acelora care o defăimau. Iată începutul epistolei sale:

"A ajuns pînă la noi vestea că oarecare persoane din sînul călugăresc, bizuindu-se numai pe nisipul înţelepciunii lor, îndrăznesc să hulească dumnezeiasca rugăciune a lui Iisus, care săvîrşeşte sfînta slujbă prin minte în inimă. La aceasta îi înarmează vrăjmaşul ca, prin limbile lor, ca şi cu nişte arme, să zădărnicească această lucrare dumnezeiască şi prin orbirea minţii să întunece inima lor. Cunoscut să fie că această dumnezeiască lucrare a fost îndeletnicirea necontenită a purtătorilor de Dumnezeu părinţilor noştri celor de demult şi a strălucit în multe locuri pustii şi în mînăstirile cu viaţă de obşte: în Muntele Sinai, în Schiteea Egiptului, în Muntele Nitriei, în Ierusalim, în Sfîntul Munte Athos şi în tot Răsăritul. Prin această lucrare a minţii mulţi dintre purtătorii de Dumnezeu părinţii noştri, aprinzîndu-se cu focul serafimic al dragostei de Dumnezeu şi de aproapele, s-au făcut cei mai zeloşi păzitori ai poruncilor lui Dumnezeu şi s-au învrednicit să devină vase alese ale Duhului Sfînt. Asupra acestei dumnezeieşti lucrări a minţii şi a păstrării raiului inimii, nimeni dintre ortodocşi n-a îndrăznit cîndva să rostească hulă, ci toţi s-au îndreptat către ea cu mare respect şi evlavie, ca pentru un lucru plin de mare folos duhovnicesc...".

Iar către împotrivitorii săi, Cuviosul Paisie adresează aceste cuvinte: "Vedeţi, o, prieteni, care îndrăzniţi să huliţi rugăciunea minţii? Nu deveniţi voi oare părtaşi ereticului Varlaam de Calabria şi ucenicilor lui? Nu vă cutremuraţi oare cu sufletul că veţi cădea, asemenea

lor, sub anatema Bisericii şi veţi fi depărtaţi de Dumnezeu? Vi se pare oare nefolositor să chemaţi numele lui Iisus? Dar nici de mîntuit nu vă puteţi mîntui prin nimeni altul decît în numele Domnului nostru Iisus Hristos. Dacă chemarea numelui lui Iisus este mîntuitoare, iar mintea şi inima omului sînt făpturi ale mîinii lui Dumnezeu, atunci care este păcatul omului care din adîncul inimii înalţă cu mintea rugăciunea preadulcelui Iisus şi cere de la El milă?"

Către cei ce voiau să deprindă rugăciunea lui Iisus, Cuviosul Paisie spunea: "Dacă cineva ar îndrăzni să facă această rugăciune de capul lui, nu după rînduiala Sfinţilor Părinţi, fără întrebarea şi sfatul celor iscusiţi, fiind încă mîndru, pătimaş şi neputincios, trăind fără ascultare şi supunere, ba încă ducînd şi viaţă singuratică în pustie, acela cu adevărat, şi eu zic, uşor va cădea în toate cursele diavolului. Căci artă numesc Sfinţii Părinţi această dumnezeiască rugăciune, pentru că precum arta nu o pot învăţa oamenii singuri, fără un dascăl, aşa nu este cu putinţă deprinderea rugăciunii lui Iisus, fără un iscusit povăţuitor".

Pentru cei ce nu găsesc povăţuitori iscusiţi, zicea Sfîntul Preacuviosul Părintele nostru Paisie: "Dacă cineva va trăi sub ascultare, dar n-ar găsi în părintele său duhovnicesc un povăţuitor iscusit cu fapta şi experienţa în această lucrare dumnezeiască, căci în timpul de azi este mare lipsă de povăţuitori iscusiţi în rugăciunea lui Iisus, să nu cadă în deznădejde. Ci, continuînd să rămînă sub ascultare, în locul părintelui său duhovnicesc, să alerge la învăţătura Sfinţilor Părinţi şi de la ei să înveţe această rugăciune. Numai acela nu va simţi iubirea fierbinte pentru deprinderea rugăciunii minţii, care este cuprins de cugete pătimaşe pentru viaţa aceasta şi legat cu legăturile grijii de trup, care îndepărtează pe mulţi de împărăţia lui Dumnezeu. Iar cine voieşte să fie unit prin dragoste cu preadulcele Iisus, lepădînd toate frumuseţile şi desfătările lumii, ca şi odihna trupească, nu va mai dori să aibă în viaţa aceasta nimic altceva decît să se îndeletnicească necontenit cu facerea acestei rugăciuni din paradis...". Aşa îşi învăţa ucenicii acest vas ales al Duhului Sfînt.

Cuviosul Paisie era şi foarte milostiv. În toamna anului 1768, datorită invadării Bucovinei de către armatele străine, mii de familii de ţărani se refugiau in pădurile din jurul Mînăstirii Dragomirna. Iarna, Cuviosul a mutat pe călugări într-o jumătate de mînăstire, iar cealaltă jumătate a pus-o la dispoziţia mirenilor săraci, bătrîni şi a mamelor cu copii. Trapeza cea mare şi caldă o dădu, de asemenea, poporului înfrigurat. Apoi dădu poruncă chelarului, brutarului şi bucătarilor să dea de mîncare la toţi cîţi cereau. Se făcea mîncare şi se cocea pîine neîntrerupt. Astfel, Cuvoisul Paisie s-a făcut părinte tuturor, salvînd mulţi oameni de la moarte.

După şase ani de război între armatele ruseşti şi turceşti şi după încheierea păcii din anul 1774, nordul Moldovei intră sub ocupaţie austriacă pînă în toamna anului 1918. Atunci şi Mînăstirea Dragomirna cade în stăpînirea imperiului catolic de la Viena. Din această cauză Cuviosul Paisie este nevoit să ia cu sine două sute de călugări şi să se strămute la Mînăstirea Secu, unde ajunge în ziua de paisprezece octombrie 1775. La Dragomirna lasă o obşte de numai o sută cincizeci de monahi, sub povăţuirea unui egumen moldovean.

De la Secu marele stareţ scria adesea cuvinte de învăţătură ucenicilor săi rămaşi în Dragomirna. Iată cum îi sfătuia pe fiii săi duhovniceşti: "Totdeauna să fiţi treji şi permanent să puneţi început de pocăinţă. Fugiţi de grăirea deşartă care omoară sufletul, nu umblaţi din chilie în chilie, fără învoirea duhovnicilor; mărturisiţi-vă regulat cugetele, prin care se risipeşte toată ispita diavolului. Apoi citiţi scrierile Sfinţilor Părinţi, prin care se luminează mintea omului şi creşte rîvna pentru poruncile Domnului. Că numai prin credinţă fără fapte, nu este cu putinţă mîntuirea. Fiecare, după putere, să ia parte la lucru în viaţa de obşte. Să nu se facă adunări pe la poarta mînăstirii pentru a grăi deşertăciuni. Unde este sîrguinţă, acolo străluceşte lumina, acolo se arată pacea, acolo satana nu-şi găseşte loc, de acolo fug patimile. Iar unde nu este sîrguinţă, acolo toate sînt împotrivă. În loc de bine este rău; în loc de lumină este întuneric; în locul lui Hristos intră diavolul...".

După patru ani de nevoinţă în Mînăstirea Secu, obştea Cuviosului Paisie devenise neîncăpătoare, deşi se construiseră peste o sută de chilii noi. Astfel, cu voia lui Dumnezeu, cu binecuvîntarea mitropolitului Gavril şi cu ajutorul domnitorului Moldovei, Constantin Moruzi, s-a hotărît strămutarea Cuviosului Paisie cu o parte din obştea de la Secu în marea lavră de la Neamţ. Aceasta s-a săvîrşit, după multe ezitări şi lacrimi, la paisprezece august 1779, fiind întîmpinat în curtea mînăstirii de obştea nemţeană în sunetul clopotelor, cu sobor de preoţi. De aici a fost însoţit în marea biserică ctitorită de Ştefan cel Mare şi Sfînt, unde s-a închinat cu lacrimi la icoana făcătoare de minuni a Maicii Domnului, care ocroteşte de multe secole această mînăstire.

Aşa a fost venirea Cuviosului Paisie ca stareţ al Mînăstirii Neamţ. Din acea zi cele două mînăstiri s-au unit sub povăţuirea aceluiaşi stareţ, tradiţie care s-a păstrat pînă în vara anului 1950. Egumenii şi duhovnicii de la Dragomirna şi Secu veneau adesea la Cuviosul Paisie pentru sfătuire şi binecuvîntare. Dar şi marele stareţ mergea o dată pe an la Secu, între 22 - 31 august şi dădea tuturor cuvînt de folos în biserică şi la trapeză. Apoi, după hramul mînăstirii, "Tăierea Capului Sfîntului Ioan Botezătorul", Cuviosul Paisie îi binecuvînta pe toţi şi, în sunetul clopotelor, se întorcea din nou la Neamţ, unde îl aştepta întreaga obşte.

Se spunea despre Cuviosul Paisie că zilnic primea la chilie pe călugări, la orice oră, să-şi descopere nevoile lor duhovniceşti şi trupeşti. Cu acest prilej stareţul le zicea: "Dacă cineva din voi are vreo nevoie sufletească sau trupească şi pentru aceasta cîrteşte şi se necăjeşte, dar la mine nu vine să mă vestească, eu pentru nevoia şi scîrba lui nu am răspundere înaintea lui Dumnezeu".

Se spunea iarăşi despre marele stareţ că, în Mînăstirea Neamţ, ocupaţiile sale cărturăreşti ajunseseră la cea mai mare înflorire. Aici întemeiază o întreagă şcoală pentru formarea de traducători, scriitori şi corectori de cărţi. Manuscrisele patristice umplu biblioteca Mînăstirii Neamţ şi se răspîndesc prin numeroase mînăstiri din ţară şi de peste hotare. "Astfel, Neamţu devine centrul şi făclia monahismului ortodox şi şcoala vieţii sihăstreşti şi a culturii duhovniceşti pentru tot Orientul ortodox".

O grijă deosebită avea Cuviosul Paisie şi pentru cei bolnavi. În Mînăstirea Neamţ a zidit spital pentru bolnavi şi case de oaspeţi. Stareţul rînduia pe cei bătrîni şi bolnavi la spital, încredinţîndu-i fratelui Onosie, "bolnicerul mînăstirii". El cerea îngrijitorilor să slujească bolnavilor ca lui Dumnezeu, să le dea mîncare cît mai bună, pîine albă şi vin, să-i spele săptămînal şi să menţină curăţenie exemplară în bolniţă.

Cuviosul primea la spital şi bărbaţi mireni care sufereau de diferite boli şi care nu aveau unde să-şi plece capul. Aceştia erau aşezaţi în chilii aparte, "hrăniţi din masa comună şi trăiau acolo cît voiau, unii chiar pînă la moarte".

Odată stareţul a văzut mergînd prin mînăstire un frate, dînd din mîini şi privind încoace şi încolo. Atunci Cuviosul chemă la sine pe duhovnicul lui şi îi zise: "Aşa povăţuieşti tu pe ucenicii tăi? Că iată umblă fără rînduială şi sminteşte pe fraţi!" Apoi le dădu la amîndoi canon să facă trei zile metanii în trapeză, ca toţi să se înveţe din greşeala lor. Spuneau ucenicii lui că adeseori vedeau pe Cuviosul Paisie stînd aproape toată noaptea cu durere de inimă lîngă patul celor foarte bolnavi. Împreună suferea şi suspina cu ei, mîngîindu-i cu nădejdea vindecării şi a mîntuirii, dîndu-le nu puţină uşurare în amara lor durere.

Iată cum descrie viaţa duhovnicească din Mînăstirea Neamţ un călugăr călător, anume Teofan: "Sărăcia lor de bunăvoie era desăvîrşită. Prin chilii, în afară de icoane, cărţi şi unelte pentru lucru manual, nu mai era nimic. Călugării se distingeau mai ales prin smerenie, iar de mîndrie cu totul fugeau, de ură şi de zavistie nu ştiau. Dacă se întîmpla ca cineva să jignească pe altul se grăbea numaidecît să se împace. Cel ce nu voia să ierte pe fratele care i-a greşit era alungat din mînăstire. Mersul călugărilor era modest. La întîlnire fiecare se silea să facă el înainte închinăciune. În biserică fiecare stătea la locul ce i se hotărîse, iar vorbăria deşartă era cu desăvîrşire oprită atît în biserică şi în chilii, cît şi în afară".

Acelaşi Teofan scrie şi despre ascultările călugărilor din Mînăstirea Neamţ. "În obştea Cuviosului Paisie trăiau peste şapte sute de călugări şi cînd se adunau la ascultare, cîte o sută sau cîte o sută cincizeci de fraţi, atunci unul din ei citea cuvînt de folos din vreo carte sau vorbea cuvînt ziditor de suflet. Dacă cineva începea să vorbească lucruri deşarte, îndată era oprit...".

Iar despre petrecerea călugărilor în chilii, acelaşi Teofan scrie: "Prin chilii unii scriau cărţi, alţii împleteau, alţii torceau lînă, alţii coseau camilafce şi potcape, făceau metanii, ţeseau stofe pentru rase şi mantii, făceau cruci şi linguri sau se ocupau cu alte lucruri manuale. Toţi erau sub supravegherea duhovnicilor, la care îşi mărturiseau păcatele şi gîndurile de două ori pe zi: dimineaţa spuneau pe cele făcute noaptea, iar seara pe cele făcute ziua. Fără binecuvîntarea duhovnicului nimeni nu îndrăznea să facă ceva, nici măcar să mănînce un fruct.

Era obicei ca la hramul Mînăstirii Neamţ, *Înălţarea Domnului*, să se adune multă lume din Moldova, Valahia şi din alte ţări. Atunci Cuviosul Paisie nu avea odihnă deloc timp de

patru zile. De dimineaţa pînă seara uşile erau deschise tuturor, şi bogatului şi săracului. Pe toţi cîţi veneau se silea a-i odihni cu iubire de străini, ca al doilea Avraam, heretisindu-i cu dragoste şi mulţumindu-le pentru răbdarea ostenelilor drumului. Apoi făgăduindu-le de la Domnul şi Maica Domnului milă sufletească şi trupească, îi binecuvînta şi-i trimitea la casa de oaspeţi".

Cuviosul Paisie se ostenea foarte mult pentru tălmăcirea părinteştilor cărţi din limba veche greacă în limbile slavonă şi română, ca să fie spre folosul şi mîntuirea celor ce vor voi a rîvni şi a lua aminte la învăţăturile purtătorilor de Dumnezeu părinţilor noştri. Despre aceasta zicea ucenicul său Platon: "Se cuvine a ne minuna cum se putea să scrie atîtea cărţi! Că era cu totul neputincios cu trupul şi pe toată partea dreaptă avea răni. Şi pe pat unde dormea era împresurat de cărţi: cîteva lexicoane, Biblia grecească şi cea slavonă, gramatici greceşti şi slavoneşti, cartea din care făcea tălmăcirea şi în mijloc lumînarea. Iar el ca un prunc mic şedea plecat şi toată noaptea scria, uitînd de neputinţa trupului, de grelele sale dureri şi osteneli".

O, nepătimaş şi sfînt bărbat! O, suflet curat şi cu Dumnezeu împreunat! Cu totul era lipit de Dumnezeu, cu totul se revărsa către aproapele cu dragoste. Pentru aceasta şi cuvîntul lui era puternic, lucrător şi plin de dar, dezrădăcinînd patimile şi răsădind bunătăţile în sufletele celor care îl ascultau cu credinţă şi cu dragoste.

Spuneau ucenicii Cuviosului Paisie că el a tradus din slavonă în româneşte puţine cărţi precum "Cuvintele Sfîntului Nil de la Sorsca", întrucît erau mai mulţi călugări moldoveni care traduceau din limba greacă decît slavoni. Din limba slavă traduceau numai Cuviosul Paisie împreună cu ieromonahul Dorotei, ucenicul său.

În limba română traduceau cei mai renumiţi elenişti moldoveni, precum: Arhimandritul Macarie, mare protopsalt, a tradus *Omiliile Sfîntului Macarie, Cuvintele Sfîntului Isaac Sirul* şi altele; Ieromonahul Ilaron a tradus *Cuvintele Sfîntului Calist Catafigiotul, Exaimeronul Sfîntului Vasile cel Mare* şi altele; Cuviosul monah Gherontie, mare elenist, a tradus cinci cărţi: *Prăvălioara cea mică, Chiriacodromionul, Cazania la toate Duminicile*, tipărită în Bucureşti; *Tîlcuire la Evanghelii a Fericitului Teofilact*, tipărită la Iaşi; *Teologhiconul (Dogmatica) Sfîntului Ioan Damaschi*n, tipărit la Iaşi, *Chegagrarion al Fericitului Augusti*n, tipărit la Mînăstirea Neamţ şi altele.

Cuviosul Ieradiacon Ştefan a tălmăcit *Vieţile Sfinţilor* pe tot anul, din limba slavonă, tipărite la Mînăstirea Neamţ între anii 1807-1815. Cuviosul schimonah Isaac Dascălul a tradus din limba greacă *Scara Sfîntului Ioan Scărarul* şi *Bogorodicina (Octoihul) Maicii Domnului*, care s-au tipărit la Mînăstirea Neamţ. Iar din limba slavonă a tălmăcit *Tipiconul* (Tipicul Sfîntului Sava), care s-a tipărit la Iaşi în anul 1816. Mitropolitul Grigorie Dascălul, alt ucenic al Cuviosului Paisie de la Neamţ, a tălmăcit şi el numeroase cărţi din limba greacă, precum *Patericul, Vieţile Sfinţilor* şi altele pe care le tipăreşte la Bucureşti, după ce ajunge mitropolit al Ţării Româneşti (1823-1834).

Un pelerin grec, Constantin Caragea, ajungînd la Mînăstirea Neamţ, descrie astfel chipul plin de Duhul Sfînt al marelui stareţ Paisie: "Pentru prima dată în viaţă am văzut cu ochii mei sfinţenia întrupată şi neprefăcută. Pe mine mă uimi faţa lui luminoasă şi palidă, fără pic de sînge, o barbă mare şi albă, lucitoare ca argintul şi curăţenia neobişnuită a hainelor sale şi a chiliei. Vorbirea lui era blîndă şi cu totul sinceră. Mi se părea că era un om cu totul desprins de trup!"

Ucenicul său, Platon, spune următoarele despre Cuviosul Paisie: "Era în el dragoste înfocată, cu care din tinereţile sale a iubit pe Domnul cu tot sufletul său. Că pe toţi îi iubea, îi încălzea cu dragostea şi rîvna sa. Pentru fiecare simţea durere. Iar pe fiii săi duhovniceşti îi îmbrăţişa mai mult decît pe sufletul său. Pe tot omul ce venea la dînsul, pentru milă sufletească sau trupească, nu-l întorcea în deşert. Niciodată nu se întrista asupra cuiva, măcar de l-ar fi supărat cu ceva".

Apoi continuă: "Erau într-însul împreunate îndelunga-răbdare şi blîndeţea, iar tulburarea şi mînia nu s-au văzut la el, fără numai pentru călcarea poruncii lui Dumnezeu. Mustra şi certa cu blîndeţe, dojenea şi învăţa cu dragoste. Miluia şi îndelung răbda cu nădejde de îndreptare. Asemenea şi în cele fireşti era prea împodobit. Că faţa lui era albă ca a îngerului lui Dumnezeu, privirea lină, cuvîntul smerit şi străin de îndrăzneală, fiind cu totul revărsat spre milostivire, căci prin dragostea sa, pe toţi îi atrăgea la sine. Mintea lui era întotdeauna unită cu Dumnezeu prin dragoste, mărturie fiind lacrimile".

Spunea unul dintre ucenicii Cuviosului Paisie că dobîndise darul rugăciunii adevărate, încît faţa lui se lumina şi ochii vărsau multe lacrimi de focul care ardea în inima sa. "Odată, adaugă ucenicul, pe cînd eram noi în Dragomirna am venit la părintele stareţ şi văzînd uşa deschisă am bătut şi am intrat. Era înainte de Vecernie. Părintele era culcat. Faţa lui era aprinsă ca de foc. Am zis: "Binecuvintează, părinte!", dar nu mi-a răspuns. Am repetat a doua oară. Nici un răspuns. Mă cuprinse frica. Atunci am înţeles că era răpit în rugăciune. Mai zăbovind puţin am ieşit din chilie şi n-am spus nimănui nimic despre cele văzute".

Cuviosul Paisie avea şi darul înainte-vederii. De multe ori vedea în vis o sabie spînzurînd, numai de un singur fir de păr, deasupra capului voievodului moldovean Grigore Ghica. Apoi nu după multe zile, turcii i-au tăiat capul din porunca sultanului. Şi mult a plîns marele stareţ pentru aceasta. Era în obşte un frate neascultător şi mult suspina şi plîngea stareţul pentru acest frate, sfătuindu-l pentru îndreptare. Dar fratele nu asculta. Apoi după trei zile fratele acela s-a înecat. Pe alt frate l-a rugat mult Cuviosul să nu plece din mînăstire. "Frate, îi zicea el, ascultă-mă, fiindcă nu vei vedea locul acela unde vrei tu să te duci". Într-adevăr, fratele nu l-a ascultat şi după patru zile de drum a murit.

Numeroase şi pline de înţelepcine duhovnicească sînt şi scrisorile duhovniceşti ale Cuviosului Paisie trimise către diferiţi prieteni şi ucenici ai săi: mireni, preoţi, călugări şi egumeni. Iată ce scria marele stareţ către călugării din schitul Robaia - Argeş, care îi cereau un preot:

"La cererea voastră de a vă trimite un preot să vă organizeze viaţa de obşte, nici nu ştim ce să vă răspundem. Şi noi înşine sîntem la început şi avem nevoie de poveţe. Numai atît vă pot spune că după regulile Sfinţilor Părinţi aţi putea singuri să vă organizaţi viaţa duhovnicească. Întîi se cere ca egumenul să cunoască Sfintele Scripturi ca să ştie a învăţa pe ucenicii săi. Să aibă către toţi iubire adevărată şi nefăţarnică, să fie blînd, smerit, răbdător, liber de mînie, de iubirea de argint, de mîndrie, de lăcomie şi de toate celelalte patimi. Iar ucenicii să fie în mîinile egumenului ca lutul în mîinile olarului. Să nu facă nimic fără binecuvîntare, să nu aibă ceva al lor, ci toate, şi cărţile, şi patul, şi celelalte să fie date cu voia egumenului. Apoi schitul vostru, oriunde s-ar afla, să nu fie supus altei mînăstiri, ci singur să se conducă, ca fraţii săi să se mîntuiască prin egumenul lor, iar egumenul prin Domnul...".

Asemenea, către călugării din Poiana Mărului scria:

"Nu vă tulburaţi pentru nerăutatea şi smerenia părintelui Alexie, noul vostru egumen. Că după Sfinţii Părinţii egumenul trebuie să fie către fraţi smerit, blînd, fără răutate, paşnic, în stare să sufere orice ispită, ca să poată da fraţilor pildă de răbdare. Nu vă tulburaţi că el este slab cu trupul, cîtă vreme este sănătos cu duhul şi întreg la duhovniceasca cugetare. Ci voi, cugetînd slăbiciunea firii lui, nu cereţi de la el osteneli trupeşti mai presus de puterile lui, ci cruţaţi-l, să nu-şi piardă înainte de vreme puterile, spre paguba fraţilor. Ajunge pentru el să şadă mai mult la chilie, păzindu-şi sănătatea, să citească cărţi folositoare pentru suflet şi să fie gata la vreme de nevoie să dea fraţilor sfaturi folositoare pentru mîntuire. Să vă smeriţi unul faţă de altul şi să vă supuneţi unul altuia, ca să aveţi dragostea lui Dumnezeu între voi şi să fie la voi un suflet şi o inimă prin harul lui Hristos...".

Un preot oarecare l-a întrebat pe Cuviosul Paisie: "Poate oare preotul să dezlege pe cel ce se pocăieşte cu căinţă, dacă este neputincios şi nu poate face canon? Apoi să-i dea Sfintele Taine sau nu?" Iar Sfîntul Paisie a răspuns: "Dacă boala lui trupească este în aşa fel, încît el se apropie de moarte şi nu are vreme să facă canon, atunci, chiar de ar avea el păcate mari, dar dacă se căieşte, preotul să-l dezlege a se împărtăşi cu Sfintele Taine. Dacă însă poate face canon, preotul să nu-l dezlege, pînă nu-şi face canonul, căci canonul este a treia parte a pocăinţei". Apoi a adăugat şi aceste cuvinte:

"Vă spun şi aceasta că eu am căutat cu rîvnă în toate sfintele canoane, dacă nu cumva se găsesc oarecare epitimii fără îndepărtarea de la împărtăşirea cu Sfintele Taine, dar n-am putut găsi. Însă este prea înfricoşată şi înspăimîntătoare certarea pusă asupra preoţilor, care îndrăznesc să împărtăşească pe cei opriţi de sfintele canoane. Pe amîndoi Biserica îi aseamănă cu Iuda vînzătorul".

Pentru blîndeţe învăţa astfel pe fiii săi sufleteşti: "Urmînd blîndeţii lui Hristos, să vă opuneţi pînă la sînge patimii mîniei şi să aveţi pace cu toţi. Aceasta este aşa de trebuincioasă, încît Însuşi Hristos zicea ucenicilor Săi: *Pace vouă!*, *Pacea Mea dau vouă!* Unde este pacea lui Hristos, acolo petrece şi Hristos. Iar în sufletul în care nu este pacea

lui Hristos, nu este nici Hristos". Apoi iarăşi zicea: "Răbdarea este şi ea atît de trebuincioasă pentru mîntuire, încît Hristos zice: *Întru răbdarea voastră veţi dobîndi sufletele voastre*. Iar cîştigarea sufletului nu este altceva decît mîntuirea sufletului. Răbdare, însă, trebuie să aveţi nu numai pentru un timp oarecare, ci pînă la moarte, căci zice Domnul: *Cel ce va răbda pînă la sfîrşit, acela se va mîntui*".

Iar despre smerenie zicea Cuviosul Paisie: "Smerenia este temelia tuturor virtuţilor evanghelice. Ea este atît de trebuincioasă pentru mîntuire, cum este respiraţia pentru viaţa omului. Toţi sfinţii prin diferite căi s-au mîntuit, dar fără smerenie nimeni nu s-a mîntuit şi nici nu poate să se mîntuiască. De aceea, tot cel ce vrea să se mîntuiască, trebuie să se socotească din toată inima înaintea lui Dumnezeu, ca cel mai de pe urmă între oameni şi pentru orice păcat să se condamne pe sine, iar nu pe alţii".

Un călugăr pelerin, trecînd odată prin Mînăstirea Neamţ, a întrebat pe Cuviosul Paisie: "Cum este viaţa duhovnicească aici, faţă de cea din Mînăstirea Dragomirna?" Iar marele stareţ a răspuns: "Pe fiecare an merge tot mai în jos, şi a o ţine la aceeaşi înălţime nu-i cu putinţă, deşi mă silesc. Pricină este intrarea necontenită în mînăstire a femeilor şi părăsirea învăţăturii obşteşti".

Odată a venit în pelerinaj la Cuviosul Paisie de la Neamţ un monah, Teofan de la Pecersca, pătimind multe greutăţi şi ispite pe cale. Cînd l-a văzut, fericitul stareţ l-a întîmpinat cu aceste cuvinte: "Fiule Teofane, nu în zadar ţi-a fost călătoria ta pînă la noi. Dumnezeu ţi-a măsurat toţi paşii tăi şi ţi-a pregătit răsplata".

Monahului Teofan i-a plăcut aşa de mult rînduiala duhovnicească de la Neamţ, încît l-a rugat pe Cuviosul Paisie să-i dea voie să rămînă în obştea sa pentru totdeauna. Dar fericitul stareţ i-a spus: "Mergi la Pecersca şi mai slujeşte puţin bătrînului tău, Dosoftei, care va trece curînd către Domnul. Cu binecuvîntarea lui mergi şi te mîntuieşte acolo unde îţi va arăta el".

La plecare, Sfîntul Paisie i-a zis: "Fiule, Dumnezeu şi Preacurata Sa Maică să te păzească în toată calea ta. Crede că Dumnezeu nu-ţi va da să suferi mai mult decît poţi îndura şi te va învrednici de partea aleşilor Săi, pentru rugăciunile preacuvioşilor părinţilor noştri Antonie şi Teodosie ai Pecerscăi şi a bătrînului tău Dosoftei. Să fie peste tine din partea noastră binecuvîntarea lui Dumnezeu. Spune binecuvîntatului tău bătrîn mulţumiri şi nu uita de sărăcia noastră duhovnicească!"

Unei egumene, Maria, din nordul Rusiei, Cuviosul Paisie îi dădea următoarele sfaturi despre ascultare:

"De vreme ce prin propria ta experienţă ai aflat roadele binecuvîntatei ascultări şi urmările blestematei neascultări, se cuvine să-ţi spun cîteva cuvinte despre sfînta ascultare. Dumnezeiasca ascultare este atît de necesară pentru a plăcea cu adevărat lui Dumnezeu, că fără de ea nu se poate nicidecum sluji lui Dumnezeu. Iată pentru ce sfînta ascultare a şi fost sădită de Dumnezeu în trei locuri: în cer, în rai şi pe pămînt. În cer, la

puterile cereşti; în rai, la oamenii cei dintîi şi pe pămînt, la sfinţii ucenici şi apostoli ai Domnului. Tot în aceste trei locuri s-au arătat şi roadele preabinecuvîntatei ascultări şi ale blestematei neascultări. Şi dacă nu venea Fiul lui Dumnezeu, prin ascultarea Sa către Dumnezeu Tatăl, să pună capăt neascultării lui Adam, atunci neamului omenesc nu i-ar fi rămas nici o nădejde de mîntuire din moarte şi din pierzarea veşnică. Pe această dumnezeiască ascultare, sădită pe pămînt de însuşi Domnul nostru Iisus Hristos, se întemeiază cinul călugăresc, fie cu viaţă de obşte, fie trăind cîte doi-trei împreună, sau petrecînd în pustie...".

La urmă, Cuviosul Paisie îi dă următoarele sfaturi egumenei Maria:

"Povăţuieşte surorile pe calea mîntuirii, dîndu-le pildă de toată fapta bună, cu ajutorul lui Dumnezeu, prin împlinirea cu sîrguinţă a poruncilor evanghelice, prin iubirea către Dumnezeu şi aproapele, prin blîndeţe şi smerenie, prin cea mai adîncă pace cu toţi, prin milă de mamă, prin răbdare şi îndelungă răbdare, prin rugăciune cu lacrimi, prin mîngîiere şi îndemnare la toată fapta bună... Sileşte-te, de asemenea, să fii pildă pentru surorile tale şi prin păzirea canoanelor Sfinţilor Părinţi, şi prin osteneli trupeşti, după puterile tale şi, pe cît poţi, prin ascultarea pravilei bisericeşti, şi prin închinăciuni mari şi mici. De asemenea, şi pravila de chilie rînduită de Sfinţii Părinţi împlineşte-o cu frică de Dumnezeu, cu citirile, cîntările şi metaniile rînduite.

Citeşte cu sîrguinţă, cu mare luare aminte şi cugetare cărţile Sfinţilor Părinţi despre rugăciunea ce se săvîrşeşte de minte în inimă, care este nevoinţa monahicească cea mai adevărată şi mai plăcută lui Dumnezeu... Sileşte-te să nu osîndeşti niciodată, căci unul este Judecătorul cel drept, Hristos Domnul, Care va răsplăti fiecăruia după faptele sale. Osîndeşte-te pe sine şi nu vei fi osîndită la a doua şi înfricoşata Sa venire. Tot celui ce greşeşte faţă de tine, iartă-i greşeala din toată inima, pentru ca şi Tatăl cel ceresc să-ţi ierte greşelile tale...".

Iar celor care îl întrebau dacă au voie să citească cărţile eretice oprite de Biserică, Cuviosul şi marele stareţ Paisie le scria:

"Dumnezeiasca Biserică Ortodoxă porunceşte să nu se citească de credincioşi cărţile eretice, să nu stea de vorbă şi să nu umble cu ei pe cale, după cuvintele psalmistului: *Fericit bărbatul care n-a umblat în sfatul necredincioşilor şi în calea păcătoşilor n-a stat* (psalmul 1,1). Iar în alt loc spune Sfîntul Pavel: *De omul eretic, după întîia şi a doua mustrare, te fereşte*" (Tit 3,10).

Altădată l-a întrebat cineva pe Sfîntul Paisie dacă sînt de folos slujbele Bisericii şi Sfînta Liturghie pentru cei ce se află în păcate de moarte. Iar Cuviosul le-a răspuns: "Dacă cineva din creştinii ortodocşi greşeşte pe faţă şi este stăpînit de păcate de moarte, pentru unul ca acesta, Sfînta Biserică opreşte a se aduce jertfa cea fără de sînge, pînă ce el nu va părăsi păcatul şi se va pocăi". Căci aşa spune Sfîntul Simeon al Tesalonicului: "Nu se cuvine nicidecum preotului să aducă jertfă sau să facă pomenire pentru cei ce au păcătuit

pe faţă şi nu s-au pocăit, căci această jertfă le este spre osîndă. De asemenea, şi primirea Sfintelor Taine cu nevrednicie, fără pocăinţă şi spovedanie, aduce osîndă, cum spune despre aceasta şi dumnezeiescul Pavel" (Corinteni 9,29).

Aşa se nevoia Preacuviosul Părintele nostru Paisie în obştea sa atît de mare de la Neamţ. Pe unii îi mîngîia, pe alţii îi călăuzea pe calea mîntuirii, pe alţii îi mustra cu dragoste, pe cei bolnavi şi neputincioşi îi cerceta şi pe toţi îi învăţa rugăciunea inimii, poruncindu-le ca în tăcere şi smerenie să repete neîncetat şi cu mare atenţie cuvintele acestea: "Doamne, Iisuse Hristoase, Fiul lui Dumnezeu, miluieşte-mă pe mine păcătosul".

Deşi era slab cu firea şi suferea de insomnie, de la slujbele bisericii nu lipsea niciodată, afară de cazuri rare de boală sau dacă avea oaspeţi mari. Pentru toţi, călugări, fraţi şi mireni, strălucea ca un sfeşnic aprins atît prin viaţa sa sfîntă, cît şi prin scrierile şi învăţăturile sale. Pentru aceea, toţi îl iubeau, toţi îl căutau şi îi urmau cu sfinţenie sfatul. Iar cine nu-l asculta, nu sfîrşea bine cele făcute fără sfat şi binecuvîntare. În timp de cincisprezece ani cît a povăţuit marea obşte a mînăstirilor Neamţ şi Secu, Sfîntul Paisie a săvîrşit multe fapte duhovniceşti vrednice de amintit, pe care nimeni altul nu le-a mai putut săvîrşi după mutarea lui la cele veşnice.

Astfel, mai întîi a întemeiat o mare obşte de peste şapte sute de călugări de mai multe naţionalităţi, dintre care peste două treimi erau moldoveni. Toţi trăiau în desăvîrşită armonie duhovnicească şi practicau rugăciunea lui Iisus. Pentru povăţuirea lor sufletească, Cuviosul Paisie a rînduit douăzeci şi patru de duhovnici care îi spovedeau regulat şi îi supravegheau ziua şi noaptea. Iar pentru cei bolnavi a organizat bolniţă cu călugări îngrijitori şi cu mîncare deosebită. Pentru închinători şi oaspeţi a rînduit, de asemenea, părinţi duhovniceşti şi chilii speciale de găzduire la arhondaric, unde puteau sta mirenii pînă la trei zile, asigurîndu-li-se gratuit masă şi toate cele necesare. Celor săraci şi lipsiţi de prin sate, care cereau ajutor, li se dădea regulat îmbrăcăminte, hrană şi bani, după nevoie, în numele lui Hristos, Care spune în Sfînta Evanghelie: *Flămînd am fost şi Mi-aţi dat să mănînc; străin am fost şi M-aţi primit; gol am fost şi M-aţi îmbrăcat...* (Matei 25,35).

Iar pentru luminarea şi povăţuirea sufletească a călugărilor, a fraţilor şi credincioşilor din Moldova, Cuviosul Paisie a organizat la Mînăstirea Neamţ o adevărată şcoală duhovnicească şi academie patristică de traducere din limba greacă în limbile română şi slavonă a zeci de opere filocalice mistice, începînd cu "Cuvintele ascetice" ale Sfîntului Isaac Sirul. Marele stareţ a realizat la Neamţ prima traducere, într-o limbă europeană, a Filocaliei Sfinţilor Părinţi, prin vestiţii călugări moldoveni iscusiţi, în limba greacă.

Pentru buna chivernisire a celor patruzeci de metoace şi terenuri donate de evlavioşii domni moldoveni, Cuviosul Paisie a rînduit peste tot călugări iconomi iscusiţi şi mireni credincioşi pentru a se evita orice tulburare şi sminteală. Iar pentru ca obştea de la Neamţ şi numeroşii ei sihaştri ce se nevoiau în schiturile Pocrov şi Vovidenia, ca şi în pădurile seculare din jurul ei, să aibă deplină linişte şi să se evite orice sminteală, Cuviosul

Paisie a dus la Ceahlău toate călugăriţele ce sihăstreau în pădurile din ţinutul Neamţ, organizînd la Durău o vestită sihăstrie de maici sub povăţuirea egumenei Nazaria şi a marelui duhovnic Iosif Pustnicul. De asemenea, a strămutat şi satul Plăieşu, situat aproape de mînăstire, la peste douăzeci km depărtare de lavră, cum se vede pînă astăzi.

Pentru buna ordine şi disciplină în mînăstire, Cuviosul Paisie a rînduit la Neamţ, Secu, Sihăstria, Sihla şi în toate schiturile de sub ascultarea sa acelaşi Regulament sau Aşezămînt, scris de el pentru Mînăstirea Dragomirna, după rînduiala Muntelui Athos. Apoi, a pus călugări caligrafi iscusiţi să copieze sute de manuscrise patristice ziditoare de suflet şi cărţi de cult, pe care le difuzau ucenicii săi prin mînăstiri, schituri şi parohii din Moldova, ajungînd unele pînă în Athos şi în mînăstirile din nord-estul Rusiei.

Cuviosul Paisie mai întreţinea şi o vastă corespondenţă duhovnicească cu zeci de mînăstiri, cu ierarhi, dregători şi credincioşi atît din Moldova şi din ţările balcanice, cît şi din întreaga Rusie. Toate acestea şi mai ales viaţa sa cu totul sfîntă, fiind vas ales al Duhului Sfînt, l-au făcut pe Cuviosul Paisie de la Neamţ drept cel mai renumit stareţ, dascăl şi luminător al Ortodoxiei din secolul al XVIII-lea, cinstit încă din viaţă ca sfînt şi mare organizator de mînăstiri, cum n-a mai fost altul după el pînă în zilele noastre.

Din obştea sa de la Neamţ a trimis peste tot călugări, dascăli, caligrafi, stareţi şi duhovnici iscusiţi atît în Moldova şi Ţara Românească, cît şi în Ucraina şi în Rusia. Dintre aceştia cei mai vestiţi au fost: duhovnicul Visarion, stareţul Gheorghe de la Cernica, ierodiaconul Grigore Dascălul, iscusit traducător ajuns mitropolit al Ţării Româneşti, arhimandritul Irinarh Roseti, întemeietorul Mînăstirii Horaiţa şi a unei vechi mînăstiri pe Tabor; Cuviosul Iosif Pustnicul de la Văratec şi mulţi alţii. Iar dintre călugării săi, unii se duceau la Athos şi la Mormîntul Domnului, alţii se retrăgeau la Poiana Mărului, la Sihăstria Voronei, la Pocrov, Secu, Sihăstria şi Sihla, iar alţii ajungeau pînă la Pecerska şi sihăstria Optina din centrul Rusiei, care era profund influienţată de obştea nemţeană şi de personalitatea marelui stareţ Paisie.

Prin scrierile şi traducerile sale filocalice, prin numeroşii săi ucenici răspîndiţi în toate ţările ortodoxe şi prin frumoasa rînduială monahală de la mînăstirile Dragomirna, Secu şi Neamţ, Cuviosul Paisie devine unul din cei mai iscusiţi dascăli ai rugăciunii şi povăţuitori de suflete din ultimele secole.

Prin anul 1790 Moldova a fost invadată de oştile austriece, ruseşti şi turceşti, care se luptau între ele. În vara aceluiaşi an a ajuns la Mînăstirea Neamţ arhiepiscopul Ambrozie de la Poltava, cu dorinţa fierbinte să-l vadă pe compatriotul său de la Neamţ. După ce zăbovi aici cîteva zile, a ridicat la rangul de arhimandrit pe Cuviosul Paisie.

În ultimii ani de viaţă, marele stareţ se simţea tot mai bolnav şi slăbit. De aceea primea pe fraţi la chilie numai dimineaţa, iar după amiaza vorbea numai cu Dumnezeu, îşi pregătea ultimile traduceri, se ruga mult cu rugăciunea inimii şi era cercetat numai de doi mari

duhovnici: Sofronie pentru călugării slavi şi Silvestru pentru călugării moldoveni. Prin ei trimitea în ultimul timp pace şi binecuvîntare întregului sobor de la Neamţ.

La 30 octombrie 1794, Cuviosul Paisie s-a îmbolnăvit greu. După cîteva zile s-a simţit mai bine, iar Duminică, cinci noiembrie, a ascultat Sfînta Liturghie în biserică şi s-a împărtăşit cu Trupul şi Sîngele lui Hristos. Apoi iarăşi a căzut bolnav la pat, fiind îngrijit de ucenicii săi de chilie: Onorie şi Martirie; iar la biserică se făceau ziua şi noaptea rugăciuni către Dumnezeu pentru însănătoşirea lui şi Sfîntul Maslu.

Simţindu-şi sfîrşitul aproape, s-a împărtăşit pentru ultima dată cu Preacuratele Taine şi, chemînd la sine pe duhovnicii cei mai bătrîni, Sofronie şi Silvestru, a trimis prin ei pace şi binecuvîntare întregului sobor, care era foarte întristat pentru această grea despărţire.

Miercuri, cincisprezece noiembrie, nu a mai vorbit nimic, ci numai privea liniştit şi se ruga neîncetat cu rugăciunea inimii, pe care o deprinsese din tinereţe. După amiază, în timpul Vecerniei, Cuviosul Paisie s-a luminat la faţă, iar duhovnicul Ştefan i-a citit canonul de ieşire a sufletului. Afară la fereastră se aflau toţi duhovnicii mînăstirii şi se rugau cu lacrimi pentru dînsul.

După Vecernie, Sfîntul Preacuviosul Părintele nostru Paisie, marele stareţ al mînăstirilor Neamţ şi Secu, şi-a dat sufletul cu pace în mîinile lui Hristos în al 72-lea an al vieţii sale, fiind plîns cu multe lacrimi trei zile şi trei nopţi de obştea mînăstirii şi de toţi credincioşii din împrejurimi.

Îmbrăcîndu-se în veşminte, duhovnicii, preoţii şi diaconii au acoperit cinstitul trup al Sfîntului Paisie, lăsîndu-i dezvelită numai mîna dreaptă cu care binecuvînta, pentru închinarea soborului şi i-au dat sărutarea cea mai de pe urmă. Apoi l-au aşezat pe năsălie şi l-au depus în mijlocul bisericii mari în sunetul clopotelor, fiind plîns de toţi cu multe lacrimi. Vineri i-au săpat mormîntul în gropniţa din dreapta naosului, iar sîmbătă, optsprezece noiembrie, l-au înmormîntat cu mare tînguire, ca pe un adevărat sfînt şi părinte sufletesc cu mulţi fii. La slujba de prohodire au slujit treizeci de preoţi şi treisprezece diaconi, cum spune pe larg unul din ucenicii Sfîntului Paisie, al cărui manuscris se află în Biblioteca Academiei Române, sub numărul 1860.

Urmaşul său a fost Ieroschimonahul Sofronie, primul duhovnic al acestei lavre. Sub stăreţia lui s-a pus o lespede de marmură pe mormîntul Sfîntului Paisie, care poartă următoarea inscripţie:

"Aici odihneşte fericitul Părintele nostru, Ieroschimonahul şi Arhimandritul stareţ Paisie, malorusianul, care, din Sfîntul Munte al Athosului, cu şaizeci de ucenici venind în Moldova şi aici mulţime de fraţi adunînd şi viaţa de obşte prin sine înaintînd, către Domnul s-a mutat în anul 1794, în cincisprezece noiembrie, în zilele binecredinciosului domn Mihail Şuţu voievod şi a Presfinţitului Mitropolit Iacov".

După mutarea sa, Cuviosul Paisie era cinstit cu multă evlavie, ca sfînt, în obştea Mînăstirii Neamţ. Cîţiva din ucenici i-au scris viaţa pe larg, alţii i-au pictat chipul şi alţii i-au scris slujba cu priveghere la începutul secolului al XIX-lea, după rînduială, fiind prăznuit în fiecare an la cincisprezece noiembrie.

Pe mormîntul său arde neîncetat o candelă, iar călugării, cînd intră în biserică, fac cîte trei închinăciuni la căpătîi, în semn de respect, cerînd în taină binecuvîntare.

Biserica Ortodoxă din România l-a cinstit pe Cuviosul Paisie ca sfînt dintotdeauna, mai ales în Moldova, cu zi de prăznuire la cincisprezece noiembrie. Din anul 1988, cînd a fost canonizat ca sfînt şi de Biserica Ortodoxă Rusă, cultul Cuviosului Paisie de la Neamţ s-a extins în toate ţările ortodoxe.

Cu ale lui sfinte rugăciuni, Doamne Iisuse Hristoase, Fiul lui Dumnezeu, iartă-ne şi ne miluieşte pe toţi. Amin.

Viaţa şi pătimirea Sfîntului Apostol şi Evanghelist Matei (16 noiembrie)

Fiul lui Dumnezeu, Unul fără de păcat, Care a venit pe pămînt cu asemănare omenească să mîntuiască pe oamenii cei păcătoşi, trecînd prin Capernaum, a văzut un om şezînd la vamă care se chema Matei şi a zis către dînsul: *Vino după Mine!* Vameşul, auzind aceasta nu numai cu urechile trupeşti ci şi cu cele sufleteşti, îndată s-a sculat de la vamă şi, lăsînd toate, a urmat pe Hristos; apoi Domnul a intrat în casa lui, iar Matei i-a făcut ospăţ. Acolo s-au adunat la Matei vecinii lui, prietenii lui şi mulţi cunoscuţi, vameşi şi păcătoşi şi au şezut împreună cu Hristos şi cu ucenicii Lui. Deci s-a întîmplat să fie acolo farisei şi păcătoşi; aceştia şezînd împreună cu păcătoşii au zis către ucenicii Lui: *Pentru ce dascălul vostru mănîncă şi bea cu păcătoşii şi cu vameşii?*

Iar Domnul, auzind cuvintele lor, a zis către dînşii: *Nu trebuie doctor celor sănătoşi, ci bolnavilor, că n-am venit să chem la pocăinţă pe cei drepţi, ci pe cei păcătoşi*. Din acea vreme Sfîntul Matei s-a făcut ucenic şi următor al lui Hristos şi s-a învrednicit a fi cinstit între cei doisprezece apostoli.

Acest sfînt era fiul lui Alfeu şi frate cu Iacob, iar de către ceilalţi evanghelişti se numea Levi al lui Alfeu. Pentru aceea, vrînd să acopere viaţa lui de vameş pentru cinstea apostoliei, l-au numit cu nume puţin cunoscut, adică Levi a lui Alfeu. Iar Sfîntul Matei în Evanghelia sa, scriind însuşi despre sine, din multă smerenie, arată pe faţă tuturor numele său, numindu-se Matei şi povestind înaintea tuturor viaţa sa de mai înainte, neruşinîndu-se a-şi mărturisi păcatele sale.

Iar după primirea Sfîntului Duh, Sfîntul Matei, mai înainte decît toţi ceilalţi evanghelişti, a scris Evanghelia în limba evreiască, pentru evreii care crezuseră, şi a scris-o după opt ani

de la Înălţarea Domnului, propovăduind această Evanghelie prin multe ţări. Căci a străbătut Parţia şi Midia, binevestind pe Hristos. Apoi a înconjurat toată Etiopia, unde îi căzuse soarta, ţară pe care a luminat-o cu lumina înţelegerii Sfintei Evanghelii. Iar mai la sfîrşit, fiind povăţuit de Sfîntul Duh, a venit în ţinutul mîncătorilor de oameni, la o seminţie neagră la chip şi cu nărav de fiară şi a intrat într-o cetate ce se chema Mirmenia, unde, întorcînd către Domnul cîteva suflete, le-a pus episcop pe Platon, următorul său, şi a zidit o biserică mică. Iar el s-a suit pe un munte, care era în apropiere şi a petrecut pe acest munte în post, rugîndu-se lui Dumnezeu cu sîrguinţă pentru întoarcerea acelui neam necredincios.

Atunci i s-a arătat Domnul în chip de tînăr preafrumos, avînd în mîna Sa un toiag. Apoi, dînd pace apostolului, a întins dreapta Sa, dîndu-i acel toiag şi poruncindu-i să se coboare din munte şi să înfigă toiagul înaintea uşii bisericii celei zidite, "căci degrab - i-a zis Domnul -, se va înrădăcina şi va creşte copac înalt cu puterea Mea şi va aduce multă roadă, întrecînd cu mărimea şi cu dulceaţa toate celelalte roade. Iar din rădăcina lui va curge izvor de apă curată şi, dacă mîncătorii de oameni se vor spăla, vor deveni albi, şi cei ce vor gusta din roada lui, vor lepăda năravurile cele de fiară şi vor fi oameni blînzi şi buni".

Sfîntul Matei, luînd toiagul din mîna Domnului, a coborît din munte, mergînd în cetate să facă ceea ce i s-a poruncit. Iar ighemonul acelei cetăţi, anume Flavian, avea o femeie şi un fiu care erau chinuiţi de diavoli. Aceştia, întîmpinînd în cale pe apostol, au strigat în urma lui cu glasuri sălbatice, înfricoşîndu-l şi zicînd: "Cine te-a trimis pe tine aici cu acel toiag pentru pierderea noastră?". Iar el, certînd duhurile cele necurate, le-a izgonit. Apoi, cei ce s-au tămăduit s-au închinat apostolului şi au mers după dînsul cu bucurie.

Înştiinţîndu-se episcopul Platon de venirea lui, l-a întîmpinat cu clerul. Apoi, intrînd în cetate şi apropiindu-se de biserică, a făcut precum îi era poruncit: a înfipt toiagul cel dat lui de la Domnul şi îndată înaintea tuturor s-a făcut toiagul copac mare, dînd ramuri cu o mulţime de frunze şi s-au arătat roade într-însul foarte frumoase, mari şi dulci şi izvor de apă a curs din rădăcina lui.

Atunci s-au minunat toţi cei ce priveau la această minune, pentru că toată cetatea se strînsese la o minune ca aceasta, şi mîncau poame dulci din acest pom şi beau apă curată. Iar Sfîntul Apostol Matei, stînd la un loc înalt, propovăduia cuvîntul lui Dumnezeu în limba poporului ce se adunase acolo. Deci, îndată, toţi au crezut în Domnul, iar apostolul i-a botezat în acel izvor făcător de minuni. Mai întîi a botezat pe femeia ighemonului pe care o izbăvise de duhul cel viclean, împreună cu fiul său; pe urmă pe tot poporul care a crezut în Hristos. Iar toţi mîncătorii de oameni, care se botezau după cuvîntul Domnului, ieşeau din apă luminaţi la faţă, apoi cîştigau albire şi frumuseţe nu numai trupească, ci şi sufletească, lepădînd negreala de arap şi îmbrăcîndu-se întru Hristos, omul cel nou.

Înştiinţîndu-se de aceasta ighemonul, mai întîi s-a bucurat de tămăduirea soţiei şi a fiului său. După aceea, îndemnîndu-l diavolul, s-a mîniat asupra Apostolului, pentru că tot

poporul părăsind zeii alerga la dînsul, şi a cugetat să-l omoare. Dar în acea noapte Mîntuitorul S-a arătat Apostolului, poruncindu-i a îndrăzni către El şi făgăduindu-i că va fi împreună cu dînsul în mîhnirea care-i va veni. Deci, făcîndu-se ziuă, pe cînd apostolul cînta în biserică laude lui Dumnezeu împreună cu cei credincioşi, ighemonul a trimis patru ostaşi să-l prindă, însă aceia cînd au ajuns la biserica Domnului îndată i-a cuprins un întuneric încît abia au putut să se întoarcă înapoi.

Atunci, fiind întrebaţi de ce n-au adus pe Matei, au răspuns: "Am auzit glasul lui vorbind, dar n-am putut să-l prindem". Deci, mîniindu-se ighemonul, a trimis ostaşi mai mulţi cu arme, poruncindu-le să aducă pe Apostol cu sila, şi de se va împotrivi cineva, nelăsînd să-l ia pe acela, să-l taie cu sabia. Dar şi acest plan a rămas fără rezultat. Căci, pe cînd se apropiau de biserică, a strălucit o lumină cerească asupra Apostolului, spre care ostaşii neputînd a căuta, s-au umplut de frică şi, aruncînd armele, au fugit; apoi întorcîndu-se au spus ighemonului cele ce se făcuse.

Auzind ighemonul, s-a mîniat foarte tare şi s-a dus cu toată mulţimea slugilor sale, vrînd ca singur să prindă pe Apostol. Însă, cînd s-a apropiat de dînsul, îndată a orbit şi căuta un sprijinitor. Apoi a început a ruga pe Apostol să-i ierte păcatul şi să-i lumineze ochii, iar Apostolul, făcînd semnul Sfintei Cruci peste ochii lui, i-a dăruit vederea. Dar ighemonul, văzînd cu ochii cei trupeşti, însă nu şi cu cei sufleteşti - căci l-a orbit răutatea lui -, n-a crezut că ar fi puterea lui Dumnezeu, ci o vrăjitorie. Apoi, luînd pe Apostol de mînă, îl ducea în curtea sa ca şi cum ar fi vrut să-l cinstească, iar în inima sa cugeta cele viclene, vrînd să ardă în foc pe Apostolul Domnului, ca pe un vrăjitor.

Apostolul, văzînd tainele inimii lui şi, înţelegînd gîndurile cele viclene, l-a mustrat, zicînd: "Prigonitorule şi vicleanule, de ce nu săvîrşeşti lucrul pe care l-ai cugetat asupra mea? Fă ceea ce au pus diavolii în inima ta, căci, precum vezi, sînt gata să rabd toate pentru Dumnezeul meu". Atunci ighemonul a poruncit ostaşilor să-l ia pe Sfîntul Matei şi, punîndu-l pe pămînt, să-l întindă cu faţa în sus şi să-i pironească mîinile şi picioarele pe pămînt. Făcîndu-se aceasta, după porunca chinuitorului, slugile au adunat mulţime de viţe şi vreascuri; apoi au adus smoală şi pucioasă şi toate acestea punîndu-le deasupra Sfîntului Matei, le-au aprins. Aprinzîndu-se focul cu văpaie mare, toţi credeau că Apostolul lui Hristos va fi ars. Dar, o, minune! Îndată s-a prefăcut focul acela în răcoreală şi văpaia în rouă, iar Sfîntul Matei a rămas viu, slăvind pe Dumnezeu.

Văzînd aceasta, tot poporul s-a înspăimîntat de o asemenea minune şi a lăudat pe Dumnezeul Apostolului. Iar judecătorul s-a mîniat mai mult, în loc să cunoască puterea lui Dumnezeu, Care a păzit viu şi nevătămat de foc pe propovăduitorul lui Hristos, şi grăia asupra dreptului fărădelegi, numindu-l vrăjitor şi zicînd că vrăjile au stins focul şi l-au păzit viu. După aceea a poruncit să adune lemne mai multe, viţe şi vreascuri şi, punîndu-le deasupra lui, să le aprindă, iar deasupra să toarne multă smoală. Apoi a adus şi pe zeii săi cei de aur în număr de doisprezece şi, punîndu-i în jurul focului, îi chema în ajutor pentru ca Sfîntul Matei, cu puterea lor, să nu se poată izbăvi de văpaie şi să ardă în foc.

Sfîntul Apostol, fiind în văpaie, s-a rugat către Domnul puterilor ca să arate puterea Sa nebiruită, să vădească neputinţa zeilor păgîneşti şi să ruşineze pe cei ce nădăjduiesc spre dînşii. Şi îndată s-a pornit văpaia focului înfricoşat asupra idolilor de aur şi s-au topit ca ceara, ba încă au ars şi mulţi din cei necredincioşi, care stăteau împrejur. Iar din topirea idolilor a ieşit un şarpe ca de foc, care mergea după ighemon, vrînd să-l vatăme, încît nu-i era lui cu putinţă a fugi şi a scăpa de frica aceluia, pînă ce a făcut smerită rugăminte către Apostol ca să-l izbăvească din acea nevoie. Sfîntul Apostol Matei a certat focul şi îndată s-a stins văpaia şi a pierit asemănarea şarpelui cea de foc. De acum, ighemonul voia să scoată din foc pe sfîntul, însă el, făcînd rugăciunea cea mai de pe urmă, şi-a dat sfîntul său suflet în mîinile lui Dumnezeu.

Atunci judecătorul a poruncit să se aducă un pat de aur şi să pună pe dînsul cinstitul trup al Apostolului, care fusese scos din foc nevătămat. Apoi, învelindu-l cu veşminte de mare preţ, l-a luat pe umeri împreună cu boierii săi şi l-a dus în curţile sale. Dar el nu avea credinţă desăvîrşită. De aceea a poruncit să facă un sicriu din fier şi, punînd într-însul trupul Sfîntului Apostol Matei, să-l închidă pretutindeni cu plumb şi să-l arunce în mare, zicînd către boierii săi: "Dacă Cel ce l-a păzit pe Matei întreg în foc, îl va păzi pe el şi de înec, apoi cu adevărat Acela este Dumnezeu şi Aceluia ne vom închina, lăsînd pe toţi zeii noştri, care n-au putut să se izbăvească de arderea focului".

Fiind aruncat în mare sicriul cel de fier cu cinstitele moaşte, noaptea s-a arătat Sfîntul Matei episcopului Platon, zicîndu-i: "Duminică să mergi la malul mării care este spre partea răsăritului de la curţile domneşti şi să iei de acolo moaştele mele, care vor fi scoase la uscat". Sculîndu-se episcopul, a mers la mare cu o mulţime de popor, la locul arătat şi au aflat racla cea de fier cu moaştele Sfîntului Apostol Matei, precum i-a vestit lui în vedenie.

Înştiinţîndu-se despre aceasta ighemonul şi boierii săi, au crezut cu adevărat în Domnul nostru Iisus Hristos, mărturisindu-L cu glas mare a fi Unul adevăratul Dumnezeu, Care a păzit pe sluga Sa, Matei. Apoi ighemonul, căzînd înaintea raclei Sfîntului Apostol, îşi cerea iertare de la el pentru greşeala sa şi cu osîrdie dorea să se boteze. Episcopul Platon, văzînd credinţa voievodului şi rugămintea lui cea cu dinadinsul şi învăţîndu-l mult, i-a poruncit să intre în apa Botezului. Iar cînd episcopul a pus mîna pe capul lui, voind să-i dea nume, îndată a venit un glas de sus, zicînd: "Nu Flavian să-l numeşti, ci Matei".

Astfel, luînd voievodul din botez numele Apostolului, s-a sîrguit a fi următor al faptelor lui apostoleşti. Căci degrabă, încredinţînd altuia domnia sa, s-a lepădat de lumea aceasta deşartă şi se sîrguia întru rugăciuni în biserica lui Dumnezeu. Apoi a fost învrednicit rînduielii preoţeşti de către Sfîntul Platon episcopul. Iar după trei ani, murind episcopul, Sfîntul Matei s-a arătat în vedenie preotului Matei, celui ce-şi lăsase domnia, şi l-a sfătuit să primească scaunul episcopal, după fericitul Platon.

Luînd episcopia Matei cel nou, bine s-a ostenit în buna vestire a lui Hristos şi pe mulţi întorcîndu-i de la închinarea la idoli, i-a adus către Dumnezeu. Apoi, vieţuind ani

îndelungaţi cu plăcere de Dumnezeu, s-a mutat către El, stînd înaintea scaunului Lui, împreună cu Sfîntul Apostol şi Evanghelist Matei şi se roagă pentru noi, ca să fim moştenitori împărăţiei Sale în veci. Amin.

Viaţa celui între sfinţi Părintele nostru Grigorie, Episcopul Neocezareei, făcătorul de minuni (17 noiembrie)

Sfîntul Grigorie s-a născut în slăvita şi marea cetate a Neocezareei din părinţi necredincioşi. Apoi, din copilărie rămînînd orfan, a fost dat la învăţături elineşti, unde, învăţînd, a început să priceapă înţelepciunea cea desăvîrşită, care este cunoştinţa adevăratului Dumnezeu; căci din făpturi cunoştea pe Făcătorul şi se sîrguia a-l bineplăcea Lui cu viaţă înţeleaptă.

Auzind învăţătura Sfintei Evanghelii, îndată s-a făcut următor al ei. Apoi, luînd botezul, vieţuia întru desăvîrşirea Evangheliei, adică întru curăţenie şi neagoniseală, lepădînd toate deşertăciunile lumeşti şi părăsind plăcerile trupului, îşi păzea curăţenia fecioriei sale cu mare înfrînare, căci pînă la fericitul său sfîrşit n-a cunoscut păcat trupesc. Astfel, s-a păzit pe sine de păcat şi de necurăţie pentru ca mai bine să placă lui Dumnezeu, Celui curat şi fără de păcat, Care S-a născut din Preacurata Fecioară. Aceluia dăruindu-se din tinereţe, sporea cu ajutorul Lui din putere în putere şi din bunătăţi în bunătăţi şi umbla în calea vieţii fără prihană.

De aceea era iubit de Dumnezeu şi de oamenii buni, iar de cei răi era urît. Căci, fiind mulţime de tineri ca să înveţe înţelepciunea filosofiei şi a medicinei şi învăţînd el împreună cu aceia, fiind încă tînăr, au început să-l urască pentru viaţa lui plină de înţelepciune şi fără prihană. Căci aceia, fiind robiţi de neînfrînare şi de patimi, trăiau în necurăţie, intrînd prin casele de desfrînare, după cum era obiceiul tinerilor păgîni. Iar Sfîntul Grigorie, fiind tînăr creştin, se abătea de la orice cale necurată şi ura fărădelegea. Precum este crinul în mijlocul spinilor, aşa înflorea el cu curăţenia în mijlocul celor necuraţi.

Fiind cunoscută multora viaţa sa cea curată şi fără de prihană, mulţi filosofi dintre cei mai renumiţi şi unii cetăţeni îl cinsteau şi-l lăudau mult. Iar cei de o vîrstă cu el, neputînd să privească spre un tînăr ca acesta, care întrecea cu înfrînarea şi curăţenia nu numai pe cei tineri, ci şi pe cei bătrîni, s-au gîndit să-i aducă necinste în popor, cum că ar trăi în necurăţie ca şi alţii, ca astfel să strice numele lui cel bun cu care era lăudat de toţi. Deci au îndemnat asupra lui o desfrînată ca să grăiască fărădelege despre acest drept şi să-i scoată nume rău tînărului cel nevinovat şi curat cu inima.

Odată, pe cînd era sfîntul într-un loc cu nişte filosofi vestiţi şi cu dascălii cei mai de frunte vorbind împreună, s-a apropiat de dînsul desfrînata, îndemnată de cei de o vîrstă cu el,

cerînd fără ruşine plata pentru păcatul trupesc ce zicea că l-ar fi săvîrşit cu dînsa. Auzind aceasta, toţi se mirau, iar unii dintr-înşii s-au tulburat, crezînd că este lucru adevărat. Alţii însă n-au crezut cuvintele aceleia, ştiind pe Grigorie că este curat şi înţelept şi o alungau pe acea desfrînată fără de ruşine. Ea însă, strigînd cu glas mare, supăra pe sfîntul să-i dea plată pentru desfrînare. Sfîntul Grigorie s-a ruşinat, auzind nişte cuvinte ca acelea fără de ruşine şi neadevărate de la acea femeie cunoscută ca desfrînată de o mulţime de oameni cinstiţi, ba chiar ca o fecioară curată se rumenea la faţă.

Sfîntul, fiind fără de răutate şi blînd, nu i-a zis nimic aspru, nici n-a arătat vreun fel de mînie, nici nu se îndrepta şi nici nu punea înainte martori ai nevinovăţiei sale. Apoi cu blîndeţe a zis către un prieten al său: "Dă-i degrabă preţul pe care îl cere ca să se ducă de la noi şi să nu ne supere mai mult". Iar prietenul lui îndată i-a dat cît a cerut, răscumpărînd pe Grigorie de nevinovata ruşine.

Însă Dumnezeu, Care este în cer martor credincios a descoperit acea nedreptate, trimiţînd un duh necurat asupra acelei desfrînate fără de ruşine şi mincinoasă. Astfel, cînd a luat în mîinile sale plata cea nedreaptă, îndată a primit pedeapsă cumplită, căci a năvălit divolul asupra ei şi a început s-o chinuie înaintea tuturor. Apoi acea necurată femeie a căzut la pămînt şi striga cu glas înfricoşat şi tremura cu tot trupul, scrîşnind din dinţi şi tăvălindu-se, încît cei ce erau acolo de faţă s-au umplut de mare frică, văzînd grabnica şi cumplita izbîndă pentru nevinovatul tînăr. Deci, n-a încetat diavolul a o chinui, pînă cînd Sfîntul Grigorie n-a făcut rugăciune cu sîrguinţă către Dumnezeu pentru dînsa şi a gonit pe diavoli. Aşa a fost începutul sfinţeniei şi minunilor lui, încă din tinereţe, lucru de care se minunau cei bătrîni.

Deci, avea el acolo un prieten care se numea Fermian şi era de neam din Capadocia, bine priceput şi cu obiceiuri bune. Aceluia i-a descoperit Sfîntul Grigorie gîndul inimii sale, cum că voieşte să lase toate şi să slujească lui Dumnezeu. Deci l-a aflat şi pe Fermian avînd acelaşi gînd şi pe aceeaşi cale voind a călători împreună cu dînsul. Sfătuindu-se împreună, au lăsat amîndoi filosofia cea din afară şi, ieşind din şcolile elineşti, s-au dus să înveţe înţelepciunea creştinească şi tainele dumnezeieştii Scripturi. În acea vreme Origen, care pînă atunci nu căzuse în eres, era dascăl preaslăvit între creştini. Deci, mergînd Sfîntul Grigorie către Origen împreună cu prietenul său Fermian, s-au pus pe învăţătură şi au petrecut la dînsul vreme îndelungată. Apoi s-a întors în patria sa, Neocezareea.

Cetăţenii Neocezareei şi toţi cunoscuţii, văzînd înţelepciunea lui cea mare, voiau să-l aibă între dînşii ca pe un cetăţean cinstit şi îndreptător al cetăţii. El însă, fugind de mîndria şi de slava lumească cea deşartă şi de cursele vrăjmaşului cele cu multe împletituri ce sînt în lume, a ieşit din cetate şi din patria sa şi s-a sălăşluit în pustie, vieţuind cu înfrînare. Iar nevoinţele şi ostenelile lui, numai singur Dumnezeu le ştie, Cel ce a zidit inimile noastre şi înţelege toate lucrurile.

Petrecînd Sfîntul Grigorie în pustie şi îndeletnicindu-se în gîndiri către Dumnezeu, fericitul Fedim, episcopul cetăţii Amasiei din Capadocia, aflînd despre dînsul, voia să-l scoată din

pustie spre ajutorul Bisericii lui Hristos şi să-l pună arhiereu şi învăţător, pentru că mai înainte vedea în dînsul darul lui Dumnezeu cum că are să fie mare stîlp al Bisericii şi întăritor al credinţei.

Avînd Sfîntul Grigorie darul mai înainte vederii şi cunoscînd că episcopul vrea să-l ia din pustie spre slujba Bisericii, se ascundea dinaintea lui, judecîndu-se a fi nevrednic de o asemenea treaptă şi umbla din loc în loc prin pustie ca să nu-l poată afla. Dar fericitul Fedim îl căuta cu sîrguinţă şi cu rugăciuni îl chema din pustie la dînsul. Însă, neputînd despărţi de pustie pe iubitorul de pustie şi a-l aduce în cetatea Amasiei pentru hirotonie, a făcut un lucru străin şi neobişnuit. Fiind îndemnat de Duhul lui Dumnezeu şi aprins cu rîvnă pentru Sfînta Biserică, n-a ţinut seama că Grigorie nu a venit acolo la dînsul şi că nu puţină depărtare este între dînşii, fiindcă de la cetatea Amasiei pînă la pustia aceea unde vieţuia Sfîntul Grigorie era cale de trei zile.

Episcopul Fedim, neţinînd seama de depărtarea aceea dintre dînşii, a sfinţit pe Grigorie episcop al Bisericii Neocezareei, deşi nu venise el acolo de faţă. Căci, căutînd către Dumnezeu, a zis: "Tu, Cela ce toate le ştii, Dumnezeule, şi toate le poţi, caută în ceasul acesta spre mine şi spre Grigorie, şi săvîrşeşte cu darul Tău, hirotonisirea lui". Astfel l-a hirotonit pe fericitul, nefiind de faţă. Despre aceasta mărturiseşte Sfîntul Grigorie de Nisa, care a scris viaţa acestui sfînt, fapt ce se întăreşte şi în canonul din Minei, în pesna a cincea, adeverind astfel: "Stătătorul înaintea lui Dumnezeu, Fedim, fiind aprins de rîvnă, te-a uns pe tine, părinte, nefiind tu de faţă, bizuindu-se pe buna ta credinţă şi pe viaţa ta cea curată, grăitorule de Dumnezeu, Grigorie". În acest chip minunat, fericitul Fedim a săvîrşit hirotonia lui Grigorie; deci şi nevenind el, s-a supus a primi cîrma Bisericii. Căci cum putea a se împotrivi voii dumnezeieşti? Însă mai întîi a făcut rugăciune, cerînd de sus ajutor pentru un lucru dumnezeiesc ca acesta.

În acea vreme începea eresul lui Pavel de Samosata, pentru care Sfîntul Grigorie, fiind întru nepricepere, se ruga cu sîrguinţă lui Dumnezeu şi Maicii Sale, ca să-i arate credinţa cea adevărată. Într-o noapte, rugîndu-se mai cu sîrguinţă, i s-a arătat Preacurata Fecioară Maria, strălucind ca soarele, împreună cu Sfîntul Ioan Cuvîntătorul de Dumnezeu, care era îmbrăcat în veşminte arhiereşti. Arătînd Preacurata Fecioară cu mîna spre Sfîntul Grigorie, a poruncit Sfîntului Ioan Cuvîntătorul de Dumnezeu, să-l înveţe taina Sfintei Treimi şi cum se cade a crede drept. Deci, în puţină vreme, Sfîntul Grigorie a fost învăţat, din porunca Maicii Domnului, de către Ioan Cuvîntătorul de Dumnezeu mari taine dumnezeieşti şi a pătruns adîncul înţelepciunii.

Acestea erau cuvintele descoperirii grăite de Sfîntul Ioan: "Unul este Dumnezeu, Părintele Cuvîntului Celui viu, al învăţăturii celei ipostatice, al puterii şi al tainei celei veşnice, născătorul desăvîrşit al Celui desăvîrşit, Tatăl Fiului, Cel Unul născut. Unul Domnul, Unul dintru Unul, Dumnezeu din Dumnezeu, asemănarea şi chipul Dumnezeirii; Cuvîntul lucrător, înţelepciunea care ţine alcătuirea celor ce sînt şi puterea cea făcătoare a toată făptura; Fiul Cel adevărat al Părintelui Celui adevărat, Fiul Cel nevăzut al Părintelui Celui nevăzut, Cel desăvîrşit al Celui desăvîrşit; Cel fără de moarte şi veşnic al Celui veşnic.

Unul Duhul Sfînt, Care are fiinţă de la Tatăl şi prin Fiul este arătat oamenilor; chipul cel desăvîrşit, viaţa, pricina celor ce vieţuiesc, izvor sfînt, sfinţenia care dă sfinţenie, întru care se descoperă Dumnezeu Tatăl, Care este mai presus de toate, şi Dumnezeu Fiul prin Care sînt toate. Treimea cea desăvîrşită, Care cu slava, cu veşnicia şi cu împărăţia nu se desparte, nici se depărtează; căci nici nu este ceva zidit sau făcut în Sfînta Treime, nici adaos, adică să fie ceva ce n-ar fi fost mai întîi şi după aceea să fi venit. Nici Fiul n-a fost cîndva să nu fi fost întru Tatăl, nici Duhul întru Fiul, că neprefăcută şi neschimbată este Treimea, totdeauna aceeaşi".

Aceste cuvinte care au fost grăite de Sfîntul Ioan Cuvîntătorul de Dumnezeu, după vedenia aceea, le-a scris Sfîntul Grigorie cu mîna sa şi a fost păstrată acea scrisoare multă vreme, pînă la stăpînirea agarenilor, adică a turcilor, în Biserica Neocezareei. Apoi sculîndu-se, s-a dus la Neocezareea. Atunci toată cetatea aceea era întru întunericul închinării la idoli, fiind acolo mulţime de idoli şi de capişti idoleşti. Acolo se aduceau mulţime de jertfe idolilor, încît tot văzduhul era plin de mirosuri ce ieşeau din dobitoacele înjunghiate şi arse ca jertfă; numai cîteva suflete de creştini erau în cetatea aceea, ce avea atîta mulţime de popor.

Sfîntul Grigorie, mergînd la Neocezareea, în cale a avut prilej să dea de o capişte idolească. Era atunci seară şi căzuse o ploaie mare, de aceea sfîntul a fost nevoit să intre în acea capişte idolească, împreună cu călătorii şi a rămas într-însa. Acolo erau mulţi idoli în care vieţuiau draci şi se arătau aievea slujitorilor lor şi vorbeau cu ei. Deci, înnoptînd Sfîntul Grigorie acolo, îşi săvîrşea obişnuitele sale rugăciuni de miezul nopţii şi de dimineaţă, însemnînd cu semnul Crucii văzduhul spurcat de jetfele idoleşti. Iar dracii, înfricoşîndu-se de semnul Sfintei Cruci şi de rugăciunile Sfîntului Grigorie, au lăsat capiştea şi au fugit.

Făcîndu-se ziuă, Sfîntul Grigorie şi-a urmat calea sa, care îi era înainte, împreună cu ceilalţi călători, iar popa cel idolesc a intrat în capişte, după obiceiul său, vrînd să aducă jertfă idolilor, însă n-a găsit pe draci căci fugiseră de acolo. Dar, deşi aducea jertfă dracilor, nu i se arătau, precum se obişnuise mai înainte, încît slujitorul nu pricepea pentru care pricină au fugit zeii săi din capişte. El i-a rugat mult să se întoarcă iarăşi la locul lor. Dar ei de departe strigau, zicînd: "Nu putem să intrăm acolo, unde a fost străinul acela care mergea din pustie la Neocezareea". Auzind acestea slujitorul, a alergat către Sfîntul Grigorie şi, ajungîndu-l, l-a oprit, strigînd la el cu mînie, de ce a îndrăznit să intre în capiştea zeilor lor, fiind creştin, căci pentru această pricină zeii au urît locul acela. Apoi slujitorul s-a dus de acolo, îngrozind pe Sfîntul cu judecată împărătească, vrînd ca îndată să-l ducă cu sila către chinuitor.

Sfîntul Grigorie, potolind mînia lui cu cuvinte blînde şi înţelepte, a zis mai pe urmă: "Astfel este Dumnezeul meu, că şi dracilor porunceşte, şi mie mi-a dat putere asupra lor, încît şi ei mă ascultă". Iar slujitorul, auzind acestea, şi-a potolit mînia, şi a rugat pe Sfîntul să poruncească zeilor să se întoarcă iar la locurile lor. Iar Sfîntul, luînd o bucăţică de hîrtie din cărticica sa, a scris pe dînsa aceste cuvinte: "Eu, Grigorie, îţi poruncesc, satano, intră!"

Şi a dat hîrtiuţa aceea slujitorului, poruncindu-i să o pună pe altarul necuraţilor zei. Apoi îndată s-au întors dracii în capişte, vorbind cu el ca şi mai înainte.

Slujitorul s-a înspăimîntat, minunîndu-se de o putere dumnezeiască ca aceea care era în Sfîntul Grigorie, căci porunceşte dracilor cu cuvîntul şi-l ascultă pe el. Apoi iarăşi a alergat după dînsul şi, ajungîndu-l, fiindcă încă nu ajunsese în cetate, l-a întrebat de unde are o putere ca aceea, încît şi zeii lor păgîneşti se tem de dînsul şi-i ascultă porunca lui. Iar Sfîntul Grigorie, văzînd inima slujitorului lesne de înduplecat către sfînta credinţă, a început a-i spune despre Unul adevăratul Dumnezeu, Care pe toate le-a zidit cu cuvîntul. Şi astfel îi spunea taina sfintei credinţe ortodoxe.

Pe cînd vorbeau ei, mergînd pe cale, popa idolesc a rugat pe Sfîntul Grigorie să facă vreo minune spre arătarea mai cu dinadinsul a credinţei sale. Atunci s-a întîmplat că era acolo o piatră mare, ca un munte, pe care nici un fel de putere omenească nu putea să o mişte din loc. Acelei pietre i-a poruncit Sfîntul Grigorie, cu numele lui Hristos, să se mişte din locul său. Atunci piatra singură de sine mergea în alt loc, unde voia popa, încît l-a cuprins frica de acea minune preaslăvită şi a mărturisit că Unul este Adevăratul şi Atotputernicul Dumnezeu, Cel propovăduit de Sfîntul Grigorie şi nu este altul afară de El. Acel fapt s-a vestit pretutindeni, încît în Neocezareea a ştiut tot poporul despre minunile Sfîntului Grigorie şi despre stăpînirea lui peste draci. Şi s-a înştiinţat toată cetatea de venirea lui, mulţime de popor ieşindu-i întru întîmpinare, vrînd a-l vedea. Căci auziseră despre dînsul că a mutat în alt loc numai cu cuvîntul acea piatră mare şi că porunceşte zeilor şi-l ascultă pe dînsul.

Sfîntul Grigorie, intrînd în cetate, a aflat numai şaptesprezece suflete de credincioşi, iar ceilalţi oameni se închinau idolilor celor fără suflet şi slăveau pe diavoli. Deci se ruga lui Dumnezeu în ascunsul inimii sale să caute spre zidirea Sa şi să lumineze atîta mulţime de popor care rătăceşte şi să-l întoarcă pe calea mîntuirii. El a fost primit în casa unui bărbat cinstit, fiind cel mai de frunte din cetate, cu numele de Musonie; şi petrecea acolo, învăţînd pe oameni cunoştinţa adevăratului Dumnezeu, în care sporea cu ajutorul Lui, încît nu trecea nici o zi fără cîştigarea sufletelor omeneşti. Căci se aduna şi Sfîntul Grigorie în casa lui Musonie, cu mulţime de popor, cu femeile şi cu copiii lor, ca să audă învăţătura şi să vadă vindecările şi minunile ce se făceau de către dînsul, izgonind din oameni duhurile cele viclene. De aceea din zi în zi se adăuga şi se înmulţea numărul credincioşilor. Apoi, în puţină vreme, a zidit o biserică preaminunată din averea oamenilor care au crezut în Domnul. Căci ei, tot ce aveau dădeau Sfîntului pentru zidirea bisericii şi îşi deschideau vistieriile lor pentru împodobirea casei Domnului, pentru hrana săracilor şi trebuinţa bolnavilor, oricît ar fi fost de trebuinţă.

Deci cuvîntul lui Dumnezeu sporea în Neocezareea şi sfînta credinţă se înmulţea, iar închinarea idolilor dispărea şi se pustiau capiştile lor cele urîte, idolii se zdrobeau, iar numele Domnului şi Dumnezeului nostru Iisus Hristos era preamărit în Neocezareea, unde se săvîrşeau prin Sfîntul Grigorie, cu puterea lui Dumnezeu, minuni prea mari şi înfricoşate.

Doi fraţi, după moartea tatălui lor, au rămas moştenitori ai unei mari avuţii pe care au împărţit-o între dînşii. Apoi mai aveau şi un iezer mare, pentru care se sfădeau căci fiecare dintre dînşii dorea să-l aibă singur întreg; deci şi-au ales ca judecător pe făcătorul de minuni, Grigorie. Mergînd Sfîntul către dînşii la iezer, voia să facă pace între ei, dar n-a sporit nimic cu cuvintele pentru că amîndoi erau neînduplecaţi şi nu voiau să se lase unul pe altul să aibă parte de iezer. După multă sfadă voiau să facă chiar război între dînşii, pentru că în amîndouă părţile era popor mult şi de-abia a putut Sfîntul să-i potolească în acea zi să nu facă război.

Făcîndu-se seară s-au dus pe la casele lor, amînînd războiul pe a doua zi, iar Sfîntul a rămas singur lîngă iezer şi, petrecînd toată noaptea în rugăciuni, a poruncit iezerului, în numele Domnului să se usuce de tot şi să nu rămînă nici picătură de apă şi nici tină într-însul, ci să fie pămînt bun de arat şi de semănat. Deci s-a făcut aşa, căci deodată nu se ştie unde s-a ascuns apa şi s-a făcut pămînt uscat.

A doua zi, venind fraţii la iezer cu mulţime de oameni înarmaţi ca să facă război, n-au aflat în locul unde era iezerul nici o picătură de apă şi, ca şi cum n-ar fi fost niciodată apă acolo, au aflat pămînt înverzit. Mirîndu-se de aceasta, fraţii s-au împăcat între dînşii, iar toţi oamenii preamăreau pe Dumnezeu.

Astfel de judecată dreaptă a făcut făcătorul de minuni, căci acolo unde nu putea să fie pace între fraţi şi era aproape a se face război, a uscat iezerul cu apă ca să nu se ia dragostea lor dintre fraţi.

În pămîntul acela este un rîu ce se numeşte Licos, care primăvara se umplea cu apă, încît ieşea din matca sa şi, vărsîndu-se în satele, cîmpiile, grădinile şi livezile care erau în apropiere, făcea mare pagubă semănăturilor şi poporului. Auzind poporul care trăia pe marginea rîului aceluia, despre Sfîntul Grigorie al Neocezareei, făcătorul de minuni, cum că are stăpînire peste ape - căci aflaseră că a poruncit iezerului celui mare şi s-a uscat -, s-au adunat toţi de la mic la mare şi, mergînd la Sfîntul, au căzut la picioarele sale, rugîndu-l să fie milostiv şi să potolească pornirea rîului, care atunci, mai mult ca oricînd, vărsase şi înecase multe sate. Iar Sfîntul a zis către dînşii: "Singur Dumnezeu a pus hotar apelor şi nu pot să curgă altfel, decît numai aşa precum le-a poruncit El". Iar ei supărau pe Sfîntul cu rugămintea. Deci Sfîntul, văzînd necazul lor, a mers împreună cu ei la rîul acela.

Venind la malurile care formau albia rîului cînd nu era revărsat, a înfipt acolo toiagul său, zicînd: "Hristos îţi porunceşte ţie, rîule, ca să nu mai ieşi din hotarele tale, nici să-ţi mai verşi apele mai departe, ci să curgi între aceste maluri cu rînduială". Apoi îndată toiagul cel înfipt a crescut stejar mare, iar apele s-au adunat cu rînduială în mijlocul malurilor. De atunci, niciodată nu s-a mai revărsat rîul acela ci, cînd se înmulţeau apele şi se apropiau de stejar, îndată se întorceau înapoi şi nu mai înecau holdele oamenilor.

Odată acest sfînt făcător de minuni a vrut să zidească o biserică la un loc frumos, aproape de un munte. Începînd el a pune temelia, locul era strîmt şi nu putea să-l mai lărgească

din cauza muntelui aceluia. Deci, Sfîntul a stat la rugăciune. Şi, rugîndu-se din destul, a poruncit muntelui, în numele lui Iisus Hristos, să se mişte şi să se îndepărteze de la locul său, cît trebuia pentru lărgirea bisericii. Apoi îndată s-a cutremurat muntele şi, mişcîndu-se, s-a depărtat făcînd destul loc pentru lărgimea temeliei bisericii. Astfel era credinţa acestui plăcut al lui Dumnezeu, încît muta şi munţii. Mulţi dintre necredincioşi, văzînd o astfel de minune, se întorceau către Domnul şi se botezau de către Sfîntul; iar vestea despre dînsul străbătea pretutindeni pentru minunile cele mari pe care le făcea cu puterea lui Dumnezeu, de care era plin.

Oarecînd, fiind Sfîntul Grigorie în cetatea Comani pentru alegerea episcopului - cînd a fost ales un bărbat vrednic, adică Sfîntul Alexandru, care mai pe urmă s-a învrednicit cununii muceniceşti -, întorcîndu-se el de acolo, oarecare din necredincioşii evrei au vrut să rîdă de Sfîntul, zicînd că nu are întru el Duhul lui Dumnezeu. Astfel, ei au pregătit un lucru întru acest chip: pe calea pe unde avea să meargă Sfîntul, au pus un evreu gol între dînşii, ca şi cum ar fi fost mort, iar ei se prefăceau că s-ar tîngui pentru el. Cînd Sfîntul a trecut pe lîngă dînşii, au început să-l roage să arate milă spre acel mort şi să-i acopere trupul. Iar el, dezbrăcînd haina sa cea de deasupra şi, dînd-o lor, s-a dus. Ei, însă, au început a rîde şi a batjocori pe Sfîntul, zicînd: "De-ar fi avut Duhul lui Dumnezeu întru el, ar fi cunoscut că nu zace un om mort, ci unul viu". Şi au început a-l striga pe cel culcat ca să se scoale. Dar Dumnezeu a întors asupra lor o batjocoră ca aceea, căci într-adevăr a rămas mort tovarăşul lor. Iar lor, părîndu-li-se că a adormit, îl loveau peste coaste ca să-l trezească, strigîndu-l cu mare glas, dar el nu le da nici un răspuns, căci adormise somnul cel veşnic. Deci, văzîndu-l mort, rîsul lor s-a schimbat într-o adevărată tînguire şi şi-au îngropat mortul lor.

Cînd s-a pornit prigoană asupra creştinilor, în vremea împărăţiei necredinciosului Diocleţian, a ieşit poruncă împărătească în toate locurile, ca toţi creştinii să fie siliţi către închinarea idolilor, iar cei ce nu se vor pleca poruncii împărăteşti, să fie chinuiţi şi omorîţi. Atunci Sfîntul Grigorie a sfătuit turma sa să se ascundă, adică cei ce nu au putere şi darul lui Dumnezeu pentru răbdarea chinurilor celor cumplite, ca nu cumva, dîndu-se cineva cu îndrăzneală chinuitorilor şi văzînd muncile cele înfricoşate, îndată să se sperie şi, neputînd răbda acele chinuri, să cadă din credinţa în Dumnezeu. "Căci mai bine este, zicea el, a se ascunde puţină vreme şi a aştepta chemarea şi ajutorul Domnului Dumnezeu către nevoinţa cea mucenicească, decît să lepede credinţa".

Sfătuind astfel pe cei credincioşi, s-a sculat şi, luînd pe unul din diaconii săi, s-a dus în pustie şi s-a ascuns de păgîni. Venind prigonitorii împăratului în cetatea Neocezareei, îl căutau mai întîi pe Sfîntul Grigorie, spre chinuire, ca pe cel ce era în partea aceea capul tuturor creştinilor şi păstor al oilor celor cuvîntătoare. Dar nişte păgîni, înştiinţîndu-se despre dînsul că s-a ascuns într-un munte, au spus ostaşilor şi i-au dus pe dînşii pînă la muntele acela. Atunci ei au alergat cu sîrguinţă la munte, ca nişte cîini gata să vîneze şi ca nişte lupi care vor să răpească oile. Iar Sfîntul Grigorie, văzînd că se apropie ostaşii şi nu este cu putinţă a mai fugi şi a se ascunde de dînşii, a ridicat mîinile la cer, încredinţîndu-se acoperămîntului lui Dumnezeu. Asemenea a poruncit şi diaconului său să facă. Şi stăteau

amîndoi cu mîinile întinse şi se rugau, iar ostaşii căutau pe Sfîntul cu sîrguinţă însă nu l-au aflat pentru că nu puteau să-l vadă, deşi de multe ori au trecut pe lîngă dînsul. Apoi, căutîndu-l destul, s-au întors.

Pogorîndu-se din munte, ostaşii au zis către cei ce-i aduseseră pe dînşii: "N-am aflat pe nimeni în muntele acesta, decît doi copaci stînd nu departe unul de altul". Iar unul dintre dînşii, înţelegînd minunea ce s-a făcut, i-a lăsat şi a alergat el însuşi la munte. Apoi, aflînd pe Sfîntul şi pe diaconul stînd la rugăciune, a căzut la picioarele lui, dorind să se facă creştin, ceea ce a şi dobîndit. Astfel s-a făcut din prigonitor, rob al lui Hristos şi de atunci se ascundea împreună cu ceilalţi creştini.

Odinioară, Sfîntul Grigorie, săvîrşindu-şi obişnuitele sale rugăciuni către Dumnezeu, s-a tulburat foarte tare şi a stat neclintit mult timp tăcînd, ca şi cînd ar fi privit la o privelişte de umilinţă. După mai multă vreme s-a luminat la faţă şi, umplîndu-se de bucurie, a început cu mare glas a mulţumi lui Dumnezeu şi a cînta cu glas de prăznuire, zicînd: "Binecuvîntat este Domnul, Care nu ne-a dat spre vînarea dinţilor lor". Apoi l-a întrebat diaconul, zicînd: "Care este pricina schimbării tale, Părinte, că adineauri erai tulburat şi acum te arăţi vesel?" Iar Sfîntul i-a răspuns: "Am văzut, fiule, o vedenie minunată cu un copil mic, luptîndu-se cu diavolul cel mare şi, biruindu-l pe diavol, l-a aruncat la pămînt".

Iar diaconul nu a înţeles cele grăite şi iarăşi a zis Sfîntul: "Un copil creştin cu numele Troadie a fost adus la judecată înaintea prigonitorului, şi după multe şi grele chinuri a fost omorît pentru Hristos, iar el acum merge la cer cu prăznuire. Deci eu mai întîi eram tulburat, căci mă temeam ca nu cumva să-l biruie chinurile şi să se lepede de Hristos. Dar acum, văzîndu-l săvîrşindu-şi nevoinţa muceniciei şi mergînd către cer, mă bucur". Diaconul, auzind acestea, se mira cum vede Sfîntul cele ce se petrec departe, ca şi cum ar fi aproape şi slăvea pe Dumnezeu, Cel ce dă plăcuţilor Lui astfel de daruri.

Încetînd prigoana, Sfîntul s-a întors la scaunul său şi, iarăşi adunîndu-şi turma sa, bine o păzea. Apoi a aşezat să se prăznuiască pomenirea Sfinţilor Mucenici care au pătimit în vremea prigoanei ce a fost atunci, iar slava lui Hristos se întindea şi închinarea la idoli se pierdea prin sîrguinţa Sfîntului Grigorie care n-a încetat ostenindu-se întru buna vestire a lui Hristos pînă la sfîrşitul vieţii. Apoi, cu învăţăturile sale şi cu facerea de minuni, aducînd către Dumnezeu pe locuitorii Neocezareei, precum şi toate hotarele cele dimprejurul ei, a curăţit-o de jertfele idoleşti, sfinţind-o cu jertfa cea fără de sînge.

Ajungînd la adînci bătrîneţi s-a apropiat de fericitul sfîrşit şi la sfîrşitul vieţii a întrebat pe cei ce stăteau înaintea lui: "Cîţi necredincioşi se mai află încă în Neocezareea?" Şi i-au răspuns că numai şaptesprezece se mai află, care se mai ţin de închinarea la idoli, iar cetatea întreagă crede în Hristos. Atunci Sfîntul a zis:

"Slavă lui Dumnezeu căci, atunci cînd am venit eu în Neocezareea la episcopie numai şaptesprezece creştini am aflat, toată cetatea fiind idolatră. Iar acum, mergînd către

Dumnezeu, rămîn atîţia necredincioşi cîţi credincioşi s-au aflat întîi, căci acum toată cetatea este a lui Hristos".

Acestea zicînd, şi-a dat sufletul în mîinile lui Dumnezeu. Astfel a vieţuit Sfîntul Grigorie făcătorul de minuni al Neocezareei, cu plăcere de Dumnezeu şi bine s-a săvîrşit. Cu ale cărui sfinte rugăciuni să dea Domnul, să dobîndim şi noi sfîrşit bun. Amin.

Pătimirea Sfîntului Mucenic Platon
(18 noiembrie)

Sfîntul Mucenic Platon era din părţile Galatiei, din cetatea Ancira, frate cu Sfîntul Mucenic Antioh, născut din părinţi creştini şi crescut în bună credinţă. Încă neajungînd la vîrsta desăvîrşită, s-a arătat desăvîrşit în faptele cele bune, căci era bărbat înţelept, deşi era tînăr cu anii, dar cu înţelepciunea era bătrîn. El a propovăduit cu îndrăzneală pe Hristos, Preaveşnicul Dumnezeu şi îi învăţa pe oameni să cunoască adevărul şi să se întoarcă de la înşelăciunea idolească la Dumnezeu. Pentru aceea a fost prins de necredincioşi şi dus la judecată înaintea ighemonului Agripin.

Agripin era atunci în capiştea lui Die şi acolo a şezut să judece pe mărturisitorul lui Hristos, spre care căutînd a zis: "Toată lumea se veseleşte de zeii săi, dar tu, rătăcitule, pentru ce fugi de dînşii?" Sfîntul a zis: "Voi aţi rătăcit, lăsînd pe Dumnezeul Care a făcut cerul şi pămîntul şi toată podoaba lor şi vă închinaţi pietrei şi lemnului celui putred, lucrului făcut de mîini omeneşti".

Agripin a zis: "Tinereţile tale te fac îndrăzneţ şi fără de rînduială. Spune-mi dar numele tău, cum te cheamă şi din ce cetate eşti!" Sfîntul a răspuns: "Sînt creştin!" Iar ighemonul a zis: "Spune-mi numele tău, care ţi-e dat de la părinţi şi nu-mi spune că eşti creştin; căci împăratul a poruncit ca nimeni din oameni să nu îndrăznească a se numi creştin!" Sfîntul a zis: "Părinţii m-au numit Platon şi sînt rob al lui Hristos din pîntecele mamei mele şi cetăţean al acestei cetăţi. Iar acum, pentru buna credinţă, stau la judecata cea nedreaptă, aşteptînd nevinovata moarte pe care o dobîndesc cu osîrdie pentru Domnul meu. Deci, fă ceea ce voieşti".

Ighemonul a zis: "Nu ţi se cuvine ţie, Platone, a învăţa pentru Cel răstignit şi nici numele Lui a-L avea în mintea ta; pentru că stăpînirea împărătească porunceşte ca cei ce-L mărturisesc pe El, să fie omorîţi; iar cei ce se leapădă de Dînsul, cu mari daruri să se cinstească. Pentru aceasta te sfătuiesc să te supui legii împărăteşti şi vei afla folosul, scăpînd de moarte". Iar Sfîntul Platon a răspuns: "Eu mă supun Împăratului meu, Căruia Îi şi ostăşesc şi aleg moartea aceasta vremelnică cu dragoste, ca să fiu moştenitor al Împărăţiei celei veşnice". Ighemonul a zis: "Socoteşte, Platone, ce-ţi este mai de folos: a fi viu sau a muri?" Platon a răspuns: "Poartă grijă Domnul de cele ce-mi sînt de folos".

Ighemonul a zis iarăşi: "Nu ştii aşezămintele împărăteşti cele neschimbate, care poruncesc creştinilor ca, ori să aducă jertfă idolilor, ori să fie omorîţi? Deci cum îndrăzneşti a nesocoti acele aşezăminte împărăteşti şi a răzvrăti pe cei ce te ascultă pe tine?" Sfîntul a răspuns: "Eu ştiu aşezămintele Dumnezeului meu şi fac precum poruncesc sfintele şi de viaţă făcătoarele Lui porunci, care ne spun că se cuvine a lepăda jertfele idoleşti şi a sluji adevăratului Dumnezeu. Deci, eu Lui Îi slujesc şi de idolii voştri nu bag seamă. Iar tu, după porunca împăratului, chinuieşte-mă precum voieşti; pentru că la voi nu este nou lucrul acesta de a chinui pe creştini, pentru credinţa în Hristos".

Iar ighemonul Agripin, avînd fire de fiară şi auzind pe sfîntul că nu se supune poruncii lor celei fără de Dumnezeu şi cum că grăieşte împotrivă, s-a aprins asupra lui cu mînie fără de măsură şi îndată a poruncit să-l întindă gol pe pămînt şi a pus doisprezece ostaşi ca să se schimbe şi să bată pe rînd pe sfîntul. Deci a fost bătut fără milă peste tot trupul, încît foarte s-au ostenit ostaşii, iar bunul pătimitor nu a ostenit, răbdînd şi mărturisind numele Domnului său Iisus Hristos.

Apoi, încetînd ostaşii de a-l mai bate, ighemonul a început a grăi către dînsul, zicînd: "Eu, Platone, te sfătuiesc prieteneşte să te abaţi de la moarte spre viaţă". Mucenicul a răspuns: "Bine mă înveţi, Agripine, ca să mă abat de la moarte spre viaţă, căci fug de moartea cea veşnică şi caut viaţa cea fără de moarte". Iar Agripin a zis către sfîntul cu mînie: "Spune-mi, ticălosule, cîte morţi sînt?" Sfîntul a răspuns: "Două morţi sînt: una vremelnică şi alta veşnică. Asemenea şi vieţi sînt două: una de puţină vreme, iar alta fără de sfîrşit". Agripin a zis: "Lasă basmele tale şi te închină idolilor, ca să te izbăvească de chinul cel cumplit". Sfîntul a răspuns: "Nici focul, nici rănile, nici mînia fiarelor, nici tăierea mădularelor nu mă vor despărţi pe mine de Dumnezeul cel viu; pentru că nu iubesc veacul acesta de acum, ci pe Hristosul meu, Care pentru mine a murit şi a înviat".

După aceasta ighemonul a poruncit să ducă pe Sfîntul Platon în temniţă; iar în urmă mergea poporul, care privise la pătimirea sfîntului ca la oarecare privelişte, căci era în popor mulţime de creştini. Mucenicul lui Hristos, Platon cel tare şi cu sufletul viteaz, apropiindu-se de temniţă, s-a întors către popor şi, rugîndu-l să facă tăcere, a început a grăi cu mare glas, zicînd:

"Bărbaţi, care iubiţi adevărul, cunoaşteţi că nu pentru altă vină am intrat eu în nevoinţa acestei pătimiri, ci pentru Dumnezeu, Care a zidit cerul şi pămîntul şi toate cele ce sînt într-însele. Rogu-vă pe voi, care sînteţi ai lui Hristos, să nu vă tulburaţi de cele ce se fac, pentru că multe sînt necazurile drepţilor şi din toate acestea Domnul îi va izbăvi pe dînşii. Veniţi dar să alergăm împreună toţi către limanul cel neînviforat şi către Piatra de care grăieşte marele apostol, zicînd: Iar Piatra era Hristos. Apoi să nu slăbim întru nevoile pe care le răbdăm pentru buna credinţă, ştiind că nu sînt vrednice pătimirile veacului de acum pe lîngă slava ce are să se arate întru noi".

Acestea zicînd mucenicul, a intrat în temniţă şi plecîndu-şi genunchii la pămînt se ruga către Dumnezeu, zicînd: "Doamne, Iisuse Hristoase, Ziditorule şi mai înainte purtătorule

de grijă al tuturor, Cel ce dai robilor Tăi răbdare şi biruinţă, dă-mi şi mie smeritului şi nevrednicului robului Tău ca, pînă la sfîrşit, să rabd bine pentru numele Tău cel sfînt; şi trimite pe îngerul Tău ca să mă izbăvească de înşelătorul Agripin, şarpele cu totul înrăutăţit, ca să cunoască toţi că nu sînt dumnezei aceia pe care îi zidesc mîinile omeneşti; ci, Tu singur eşti Dumnezeu, îndelung răbdător, mult milostiv şi preamărit în veci. Amin".

Trecînd şapte zile, iarăşi a şezut chinuitorul la judecată în capiştea lui Die şi a poruncit să aducă înaintea sa pe mucenic, punînd înaintea lui diferite unelte de chinuri: căldări de aramă, papuci cu piroane, paturi de fier, ţepi ascuţite, unghii de fier, roţi şi multe altele, nădăjduind că prin acelea va înfricoşa pe ostaşul lui Hristos.

Apoi a început a grăi către dînsul, zicînd: "O, iubitule Platon, eu văzînd tinereţile tale, ştiind neamul cel bun al părinţilor şi cruţînd frumuseţea trupului, te sfătuiesc, mai înainte de a începe iarăşi a te chinui, să primeşti a jertfi zeilor noştri şi să fii una cu noi. Apoi, ştiind bine aceasta că nimeni din cei ce se împotrivesc mie, nu rămîn vii; precum şi dimpotrivă, nimeni din cei ce se pleacă mie nu sînt lipsiţi de cinstea şi darurile cele făgăduite de mine. O, frumosule Platon, ascultă-mă ca pe un părinte care te sfătuieşte bine; am o fiică a fratelui meu pe care o voi da ţie de soţie cu multă bogăţie şi te voi numi fiu al meu".

Fericitul Platon, zîmbind, a zis: "Mişelule şi urîtule de oameni, fiu al diavolului şi sluga satanei! Dacă aş fi voit să mă împărtăşesc de dulceţi lumeşti şi să-mi iau femeie, apoi n-aş fi aflat alta mai bună decît fiica fratelui tău? Cu adevărat aş fi avut slujnice mai bune decît dînsa. Oare cum s-o iau pe dînsa, cînd lăsînd lumea mă unesc cu Hristos?" Atunci chinuitorul, umplîndu-se de mînie, a poruncit să pună pe sfîntul gol pe patul cel de aramă, iar dedesubtul patului să pună mulţime de cărbuni şi să-i aprindă, turnînd peste foc untdelemn, ceară şi smoală şi aşa să ardă trupul sfîntului mucenic; iar deasupra să-l bată cu toiege subţiri pentru ca din bătaie şi din arderea focului să simtă durerea mai cumplit.

Astfel fiind chinuit, după multă vreme Agripin a zis: "Ticălosule, miluieşte-te pe tine însuţi şi dacă nu vrei să te închini zeilor, apoi zi măcar cuvintele acestea: Mare este zeul Apolon şi îndată voi înceta a te chinui şi te vei duce cu pace la casa ta". Sfîntul a răspuns: "Să nu-mi fie mie aceasta a-mi milui trupul şi a pregăti sufletul pentru focul gheenei".

Petrecînd Platon trei ceasuri într-acel chin, au pogorît patul şi au aflat trupul lui întreg şi sănătos, neavînd nici urmă de răni din arderea focului, ci ca şi cum ar fi ieşit din baie; ba încă şi o bună mireasmă ieşea din trupul lui, încît toţi cei ce stăteau acolo se minunau şi ziceau: "Cu adevărat mare este Dumnezeul creştinilor".

Iar ighemonul a zis către sfîntul: "Dacă nu vrei să aduci jertfă zeilor noştri, apoi măcar leapădă-te de Hristosul tău şi te voi elibera îndată. Sfîntul a răspuns: "O, nebunule şi fără de minte, ce vorbeşti? Să mă lepăd de Mîntuitorul meu? Oare vrei să fiu asemenea ţie,

păgînule? Dar nu ţi-e de-ajuns pierzarea ta? Către aceasta vrei să aduci şi pe alţii care sînt număraţi în rîndul ostaşilor lui Hristos? Depărtează-te de mine, lucrătorule al fărădelegii, căci cred în Dumnezeul meu că nu mă va lăsa să cad în cursa ta".

Agripin s-a sculat de pe scaunul său şi a început să-l chinuie singur pe sfîntul. Căci, arzînd un fier rotund, l-a pus sub subţiorul lui, apoi a pus pe pieptul mucenicului două bucăţi de fier arse foarte mult şi a ieşit fum din nările lui, încît ajungea puterea focului pînă la cele dinlăuntrul lui; şi mulţi socoteau că sfîntul acum a murit.

După puţin sfîntul a zis chinuitorului: "Puţine sînt muncile tale, o, băutorule de sînge şi cumplitule cîine!" Apoi, ridicîndu-şi ochii în sus, a zis: *"Spatele meu l-am dat spre răni şi fălcile mele spre pălmuire, iar faţa mea n-am întors-o de la ruşinea scuipărilor. Nu mă lăsa pe mine, Doamne, că necazul este aproape, ca să nu zică păgînii: unde este Dumnezeul lui?* Dă-mi mie, robului Tău, o, Iisuse Hristoase ca, scăpînd desăvîrşit de chinurile potrivnicului, să stau cu îndrăzneală înaintea înfricoşatei Tale judecăţi, săvîrşind această nevoinţă frumoasă, că Ţie se cuvine slava în tot locul stăpînirii Tale, cinstea şi închinăciunea, acum şi pururea şi în vecii vecilor".

Zicînd "amin", s-a cutremurat capiştea şi toţi s-au temut; însă cei vîrtoşi la cerbice n-au vrut să cunoască puterea lui Dumnezeu. Prigonitorul a poruncit apoi să jupoaie pe sfînt şi să facă din pielea lui curele. Sfîntul rupînd o curea care atîrna din trupul său a aruncat-o în faţa lui Agripin, zicînd: "Om fără de omenie şi mai cumplit decît toate fiarele, de ce nu vrei să cunoşti pe Dumnezeu Care ne-a zidit pe noi după chipul Său? Cum nu miluieşti trupul acesta cu care eşti şi tu îmbrăcat; ci te bucuri, văzînd zdrobirea mădularelor mele? Chinuieşte-mă mai cumplit ca să se arate tuturor neomenia ta şi răbdarea mea, căci eu toate acestea le rabd cu mulţumire pentru Hristosul meu. Astfel, cu darul Lui să aflu odihna în veacul ce va să fie". Agripin a zis către dînsul: "Pentru ce eşti fără de minte şi nu-ţi miluieşti trupul tău şi nu bagi de seamă că cele dinăuntru ale tale ies printre coaste şi încă nu încetezi a huli pe zei şi pe mine a mă întărîta spre mînie?"

După aceasta, a poruncit să-l spînzure pe sfîntul de lemn, apoi să bată trupul lui cel despuiat pînă cînd va cădea carnea care mai rămăsese pe oase şi se va vărsa tot sîngele lui; iar faţa lui cea sfîntă a jupuit-o cu unghii de fier, încît nu era nici urmă de chip omenesc, ci numai oase goale. Însă limba o avea slobodă şi blestema cu dînsa cruzimea chinuitorului, pe idoli şi pe închinătorii la idoli. Prigonitorul a zis: "O, Platone, de n-ai fi fost tu aşa de împietrit şi neînduplecat, ai fi fost ca şi Platon cel preaînţelept, mai marele filosofilor, care a scris dogmele dumnezeieşti".

Sfîntul a răspuns: "Măcar că sînt de un nume cu Platon, însă nu şi la obicei, pentru că numele nu poate să-i unească pe aceia pe care îi despart obiceiurile. Pentru aceasta nici eu nu sînt asemenea lui Platon, nici Platon mie, decît numai singur numele; pentru că eu învăţ filosofia aceea care este a lui Hristos, iar acela a fost învăţător al filosofiei, ce este socotită nebunie înaintea lui Dumnezeu; căci scris este: *Voi pierde înţelepciunea înţelepţilor şi înţelegerea înţelegătorilor o voi lepăda*. Dogmele scrise de Platon, pe care

tu le numeşti dumnezeieşti, sînt basme mincinoase şi cuvinte cu meşteşug, care răzvrătesc minţile celor fără de răutate".

Apoi, încetînd sfîntul a mai vorbi, a tăcut şi Agripin, că nu ştia ce să mai zică împotriva lui şi ce să mai facă cu dînsul şi se mira de răbdarea lui cea mare şi de răspunsul cel cu îndrăzneală. Deci a poruncit să-l ducă în temniţă şi să nu lase pe nimeni din cunoscuţii lui să meargă la dînsul. Însă, ca să nu moară, a poruncit să-i dea pe toată ziua puţină pîine şi apă, neştiind ticălosul că nu numai cu pîine va fi omul viu, ci şi cu tot cuvîntul care iese din gura lui Dumnezeu. Însă, mucenicul lui Hristos nu primea nimic din mîinile păgînului. Deci a petrecut fără mîncare şi fără apă optsprezece zile, ca să se împlinească întru dînsul Sfînta Scriptură, care zice: *Dreptul prin credinţă va fi viu*. Căci el nădăjduind spre Acela Care a hrănit pe Daniil în groapă în mijlocul leilor, Acela, zicea el, îl va hrăni în temniţă cu hrană nepieritoare.

Văzînd străjerii că nu primeşte nici pîine nici apă, i-au zis: "Mănîncă, omule, şi bea ca să nu mori, căci vom intra noi în nevoinţă pentru tine". Iar fericitul a răspuns: "Să nu vi se pară, fraţilor, că dacă nu voi primi mîncarea voastră, voi muri; pentru că voi vă hrăniţi cu pîine, iar eu mă hrănesc cu cuvîntul lui Dumnezeu, care rămîne în veci. Pe voi vă satură cărnurile, iar pe mine mă satură sfintele rugăciuni. Pe voi vă veseleşte vinul, iar pe mine mă veseleşte Hristos, viaţa cea adevărată".

După zilele acelea, văzînd ighemonul Agripin că nu poate cu nimic să întoarcă pe Platon de la Hristos, l-a judecat spre tăiere cu sabia. Deci scoţîndu-l afară din cetate, sfîntul cerînd vreme de rugăciune, şi-a ridicat mîinile la cer şi a zis: "Mulţumescu-Ţi Ţie, Doamne, Iisuse Hristoase, căci cu numele Tău cel sfînt m-ai apărat pe mine robul Tău de vicleşugul vrăjmaşului şi mi-ai dat darul ca să săvîrşesc bine alegerea nevoinţei pe care am răbdat-o pentru Tine; şi acum Te rog primeşte în pace sufletul meu, că binecuvîntat eşti în veci". Apoi, plecîndu-şi sfîntul său cap, a zis către ostaşul care voia să-l taie: "Fă, prietene, ceea ce-ţi este poruncit!"

Astfel s-a nevoit Sfîntul Mucenic Platon şi a murit pentru Hristos pentru ca să vieţuiască şi să împărăţească cu El în veci. Amin.

Pătimirea Sfîntului Mucenic Roman şi a copilului Varula
(18 noiembrie)

Sfîntul Mucenic Roman era de neam din Palestina. El a fost diacon al bisericii Cezareii, iar în vremea prigoanei, ce se ridicase de păgîni asupra creştinilor, petrecea în Antiohia, propovăduind cuvîntul lui Dumnezeu şi întărind pe credincioşi, ca să petreacă neclintiţi în mărturisirea lui Dumnezeu. Cînd bătrînul eparh Asclipiad voia să dărîme Biserica creştină din temelie, atunci Roman a poruncit poporului credincios să se împotrivească eparhului şi să nu-l lase să risipească sfîntul locaş.

El zicea către cei de o credinţă cu el: "Războiul ne stă nouă înainte pentru altarele lui Dumnezeu; pentru că Asclipiad este duşmanul patriarhiei noastre, vrînd să ia pe Dumnezeu de la noi. Deci bine vom face dacă, apărînd altarul lui Dumnezeu, vom cădea răniţi pe pragurile Sfintei Biserici. Din oricare parte va veni războiul, tot noi creştinii vom fi biruitori. De nu vom lăsa să se risipească casa lui Dumnezeu, apoi vom prăznui în biserica ce o apărăm. Iar de vom fi ucişi lîngă altar, apoi vom cînta cu glas de biruinţă în Biserica ce este în cer".

Astfel zicînd, a deşteptat pe toţi să lupte pînă la sînge lîngă Sfînta Biserică şi n-a lăsat pe eparh să intre înăuntru şi să o risipească. Apoi s-a întîmplat în acea vreme un praznic idolesc şi alerga mulţime de popor pagîn în capiştea idolească cu femeile şi cu copiii. Atunci Sfîntul Roman, aprinzîndu-se cu rîvnă dumnezeiască, a intrat printre poporul păgîn şi cu mare glas a început a mustra rătăcirea lor, ba încă şi pe însuşi eparhul Asclipiad, care voia să intre în capiştea idolească, l-a oprit, zicînd: "Te-ai înşelat, o, eparhule, mergînd către idoli, că nu sînt idolii tăi zei. Ci, Unul este adevăratul Dumnezeu, Iisus Hristos".

Atunci îndată a poruncit eparhul să-l prindă şi să-l bată foarte tare peste gură. Apoi, şezînd la judecată, mult îl silea pe dînsul să se lepede de Hristos. Dar, văzînd că nu se pleacă celui rău, a poruncit să-l chinuie. Deci, l-a spînzurat pe lemn şi l-a bătut cu multe feluri de unelte şi l-a strujit cu unghii de fier. Iar el, în acele chinuri răbdînd cu vitejie, mărturisea pe Unul Dumnezeu, Ziditorul tuturor, şi defăima nebunia eparhului care nu voia să cunoască adevărul. Astfel, pătimind sfîntul bărbăteşte, era acolo mult popor credincios şi necredincios care privea la nevoinţa pătimitorului lui Hristos.

Acolo nu departe era un prunc creştin cu numele Varula, spre care, căutînd mucenicul, a zis către chinuitor: "Mai priceput este copilul acesta decît tine, care eşti bătrîn. Deşi este mic cu anii, însă ştie pe adevăratul Dumnezeu. Iar tu, fiind plin de ani, nu-l cunoşti pe El".

Eparhul, chemînd pe copil la sine, l-a întrebat: "Pe care Dumnezeu cinsteşti?" Iar copilul a răspuns: "Pe Hristos cinstesc". Iarăşi l-a întrebat eparhul: "Cum este mai bine a cinsti un Dumnezeu sau mai mulţi?" Copilul a răspuns: "Mai bine este a cinsti pe Unul Dumnezeu Iisus Hristos". Eparhul iarăşi a zis: "Prin ce este mai bun Hristos decît toţi zeii?" Iar copilul a răspuns: "Cu aceasta este mai bun Iisus Hristos, pentru că este Dumnezeu adevărat şi ne-a zidit pe noi pe toţi, iar zeii voştri sînt diavoli care pe nimeni n-au zidit".

Acestea şi multe altele spunea copilul, ca şi cum ar fi fost un teolog preaînţelept; pentru că Duhul Sfînt, lucrînd într-însul, săvîrşea prin gura lui laudă, ca să ruşineze pe păgînul eparh şi pe toţi închinătorii de idoli. Deci, se minuna prigonitorul şi toţi cei ce erau împreună cu dînsul de acel copil priceput şi de cuvintele lui cele înţelepte, încît s-a umplut de mare ruşine că nu putea să biruiască cuvintele lui.

Pentru aceea prigonitorul a poruncit să bată pe copilul acela cu vergi fără de milă. Fiind bătut mult, a început a slăbi şi a cere apă să bea. Iar mama sa, care stătea acolo în popor

şi privea cu bucurie la pătimirea fiului ei, văzîndu-l că slăbeşte şi cere să bea apă, a ridicat glasul său asupra lui, poruncindu-i să rabde cu bărbăţie pînă la sfîrşit.

Poruncind prigonitorul ca să taie copilul cu sabia, l-a luat maica sa în mîinile sale şi l-a dus la locul cel de chin; apoi, cuprinzîndu-l şi sărutîndu-l, îl mîngîia şi-l întărea ca să nu se teamă, văzînd sabia deasupra capului său şi zicea: "Nu te teme, fiul meu cel cuminte, şi nu te înfricoşa de moarte! Că de vei muri, vei fi însă viu în veci. Nu te înspăimînta, copilul meu, că îndată vei fi dus în grădinile Raiului. Nu te teme de sabie pentru că fiind tăiat, îndată vei merge la Hristos şi vei vedea slava Lui; El te va primi, te va îmbrăţişa cu dragoste şi vei vieţui împreună cu Dînsul în bucurie negrăită, dănţuind împreună cu sfinţii Lui îngeri".

Astfel, mîngîindu-şi fiul acea binecredincioasă maică, l-a dus pînă la locul de pedeapsă. Şi, fiind tăiat capul copilului, maica sa a strîns sîngele lui într-un vas curat şi luînd trupul lui cu lacrimi de bucurie îl spăla pe el şi îl săruta, veselindu-se căci fiul ei şi-a vărsat pentru Hristos sîngele cel nevinovat. Apoi cu cinste a îngropat trupul fiului ei.

După ce a tăiat copilul acela, şi Sfîntul Roman a fost osîndit să fie ars cu foc. Deci, fiind legat şi înconjurat împrejur cu multe lemne, slugile nu aprindeau mai degrabă focul de dedesubt, aşteptînd răspunsul cel mai de pe urmă al judecătorului. Atunci sfîntul strigă cu glas tare din mijlocul lemnelor către slugile care-l chinuiau: "De ce nu puneţi foc? Pentru ce nu aprindeţi lemnele? Daţi-mi foc şi cuprindeţi-mă împrejur cu văpaie".

Atunci, aprinzîndu-se focul şi arzînd lemnele foarte tare de jur-împrejur, îndată s-a vărsat o ploaie şi a stins focul, iar Sfîntul Roman a rămas viu şi nevătămat. După aceea pentru vorba lui îndrăzneaţă, prin care batjocorea pe păgîni şi ocăra nebunia lor, blestemînd pe zei, iar pe Hristos Unul Dumnezeu Îl preamărea, prigonitorul a poruncit să-i taie limba; iar el îndată le-a dat limba singur slugilor care-l chinuiau.

Deci, fiind tăiată limba cea grăitoare de Dumnezeu, tot n-a tăcut mărturisitorul lui Hristos, ci, mai presus de fire, fără limbă grăia lămurit ca şi mai înainte, preamărind pe Dumnezeu. Apoi l-a aruncat înapoi în temniţă şi a petrecut acolo multă vreme, avînd picioarele puse în obezi. După aceea s-a spus despre dînsul împăratului Maximian, cum că şi după tăierea limbii vorbeşte bine. Atunci împăratul a poruncit să-l sugrume. Şi, intrînd ostaşii, au pus o frînghie pe grumazul lui şi l-au sugrumat.

Astfel, Sfîntul Mucenic Roman şi-a sfîrşit nevoinţa pătimirii sale pentru Hristos, întru a Cărui Împărăţie acum se preamăreşte, lăudînd pe Sfînta Treime în vecii vecilor. Amin.

Pomenirea Sfîntului Prooroc Avdie
(19 noiembrie)

Sfîntul Prooroc Avdie era din pămîntul Sichem, dintr-un sat care se numea Vitaharam şi slujea la curţile împăraţilor lui Israil, fiind ispravnic al casei împărăteşti a lui Ahav. Iar din tinereţile sale se temea foarte mult de Domnul. Apoi, cînd poporul Israil se depărtase de Dumnezeu şi se închina idolului Baal, Avdie slujea adevăratului Dumnezeu al părinţilor săi, Care a mîntuit pe Israil din Egipt, trecîndu-l prin Marea Roşie.

Căutînd în acea vreme Isabela, împărăteasa cea fără de lege, ca să ucidă pe toţi proorocii Domnului, Avdie a luat o sută de bărbaţi prooroci şi i-a ascuns cîte cincizeci în cîte două peşteri, hrănindu-i pe dînşii cu pîine şi cu apă în vremea foametei ce a fost în zilele Proorocului Ilie. Iar odată, regele Ahav a chemat pe Avdie şi a zis către dînsul: *Vino să mergem la izvoarele apelor şi la toate pîraiele, doar vom afla iarbă spre a hrăni caii şi catîrii, ca să nu piară de foame*. Împărţindu-şi apoi căile pe care să meargă, Ahav mergea singur pe o cale, iar Avdie pe alta.

Avdie fiind singur în cale, a venit Sfîntul Prooroc Ilie în întîmpinarea lui şi, văzînd Avdie pe Ilie, s-a sîrguit a se închina lui, zicînd: *Tu eşti domnul meu Ilie*. Iar Ilie a zis către Avdie: *Eu sînt; mergi şi spune stăpînului tău, zicînd: "Iată am găsit pe Ilie*". Avdie a zis: *Nu este neam sub împărăţia stăpînului meu unde să nu te fi căutat pe tine şi în toate ţinuturile sale nu te-a aflat; iar acum îmi zici să merg ca să spun stăpînului meu despre tine. Cînd mă voi duce eu de la tine Duhul Domnului te va lua în pămînt necunoscut, iar eu voi spune lui Ahav şi neaflîndu-te, mă va ucide şi pe mine. Deci, nu mă trimite la dînsul ca să-l vestesc despre tine*.

Atunci Ilie a zis: *Viu este Domnul puterilor Căruia îi stau înainte, că astăzi mă voi arăta lui Ahav*. Atunci a mers Avdie în întîmpinarea lui Ahav, vestindu-l despre Sfîntul Prooroc Ilie. Iar cînd a văzut Ahav pe Ilie, acesta l-a mustrat pentru rătăcirea lui. Apoi a făcut o minune preamărită coborînd foc din cer peste jertfe şi peste ape, precum despre aceasta scrie în cartea Împăraţilor; care minune văzînd-o Avdie, se bucura de puterea Dumnezeului său Cel Atotputernic şi se aprindea de dragoste către Dînsul şi cu dinadinsul Îi slujea, umblînd în îndreptările Lui.

Murind Ahav şi după dînsul luînd împărăţia lui Israil fiul său Ohozia, în acea vreme Sfîntul Avdie slujea în rîndurile ostaşilor. Şi a fost - după mărturisirea Sfinţilor Părinţi -, unul din cei trei căpitani care s-au trimis de Ohozia la Ilie Proorocul cu cîte cinci soldaţi, dintre care peste doi, căzînd foc din cer, i-a ars, după cuvîntul proorocului. Iar al treilea căpitan, care era Avdie, a fost miluit pentru că s-a apropiat cu smerenie de Sfîntul Prooroc Ilie şi s-a închinat în genunchi înaintea lui şi l-a rugat, zicînd: *Omule al lui Dumnezeu, cruţă sufletul meu şi sufletele robilor tăi*. Deci Sfîntul Ilie l-a cruţat pe el şi l-a sculat, ducîndu-se împreună cu el la împăratul. Din acea vreme a lăsat Avdie slujba împăratului şi a mers în urma Sfîntului Prooroc Ilie, luînd duhul proorociei, ca cel ce păzise şi hrănise pe proorocul Domnului şi ca cel ce urmase proorocului. Apoi murind, a fost îngropat împreună cu părinţii săi.

Sfîntul Mucenic Varlaam Bătrînul
(19 noiembrie)

Sfîntul Mucenic Varlaam era din Antiohia Siriei, bătrîn cu vîrsta. El a fost prins pentru mărturisirea numelui lui Iisus Hristos şi adus la judecată înaintea păgînului voievod. Acolo a fost silit să aducă jertfă idolilor, dar nesupunîndu-se, a suferit multe răni şi munci pentru Hristos Domnul său. Întîi a fost bătut fără milă cu vine de bou, apoi a fost strujit cu unghii de fier. După aceasta l-au dus păgînii în capiştea cea idolească şi acolo, după porunca muncitorului, întinzînd mîna lui peste jertfelnicul care avea foc aprins, a ţinut în mînă cărbuni aprinşi cu tămîie, ca doar să arunce peste jertfelnicul necuraţilor idoli. Căci credeau că mucenicul, neputînd a suferi să ţină în mînă cărbunii cei aprinşi, îi va arunca împreună cu tămîia înaintea idolilor.

Dacă ar fi făcut aceasta i-ar fi zis: "Iată acum ai adus jertfe zeilor noştri". Dar n-au izbutit ticăloşii ceea ce voiau pentru că mucenicul lui Hristos, stînd ca un stîlp neclintit, a ţinut în mîna sa focul ce ardea, arătîndu-se mai puternic decît arama şi fierul. Şi atît de mult a ţinut focul în mînă încît i-au ars degetele şi i-au căzut pe pămînt împreună cu focul. Însă el nu şi-a clintit mîna sa nici n-a aruncat cărbunii cu tămîia peste altar, înaintea idolilor. Astfel s-a arătat cu bărbăţie şi nebiruit, pătimitorul şi ostaşul lui Hristos cel tare, şi într-o bună mărturisire şi-a dat sufletul său în mîinile Domnului. Pe acesta şi dumnezeiescul Hrisostom şi Sfîntul Vasile cel Mare l-au cinstit cu cuvinte de laudă.

Cuvioşii Părinţi Varlaam şi Ioasaf din India
(19 noiembrie)

La răsărit este o ţară foarte mare care se cheamă India, cu popor mult, plină de tot felul de bogăţie şi de roduri, îndestulată mai mult decît alte ţări şi înconjurată cu mări, fiind aproape de hotarele Persiei. Această ţară a fost luminată de Sfîntul Apostol Toma, care nu lăsase pînă în sfîrşit păgînătatea idolească. Însă mulţi fiind împietriţi cu inima, nu primiseră învăţătura cea mîntuitoare şi se ţineau de înşelăciunea cea idolească.

După cîtăva vreme a crescut păgînătatea mai mult ca spinii şi înăbuşind sămînţa bunei credinţe, era mai mult popor necredincios decît credincios. În această ţară s-a ridicat un împărat oarecare slăvit, cu numele Avenir, cu puterea şi cu bogăţia mare, dar, fiind foarte cuprins de sărăcia cea sufletească, pentru că era păgîn, slujea idolilor şi se închina pietrelor celor fără de suflet, iar nu lui Dumnezeu, prigonind Biserica lui Hristos, dar mai ales pe învăţătorii bisericeşti, pe preoţi şi pe călugări.

Căci unii din boierii lui, crezînd în Hristos şi cunoscînd deşertăciunea acestei lumi, au lăsat toate şi s-au făcut călugări, pentru care pricină a fost cuprins de mare mînie acel împărat. Şi prinzînd mai mulţi călugări i-a omorît, poruncind pretutindeni ca creştinii să fie siliţi a se închina idolilor, şi trimiţînd prin toate laturile ce erau sub stăpînirea lui, scrisori către

domni şi stăpînitori, ca astfel cu munci şi cu multe feluri de nevoi să piardă pe toţi cei ce cred în Hristos şi nu voiesc să se închine idolilor.

De aceea, mulţi dintre credincioşi se clătinau cu gîndurile şi unii, neputînd să rabde chinurile, cădeau din credinţă. Iar alţii singuri se dădeau la munci şi pătimind mult pentru Domnul, îşi puneau sufletul pentru El. Însă cei mai mulţi, tăinuindu-şi credinţa cea bună, de frică, slujeau Domnului în ascuns, păzind poruncile Lui cele sfinte. Alţii au fugit în locuri pustii, dar mai ales călugării, ascunzîndu-se prin munţi şi prin stînci, vieţuiau după Dumnezeu.

În acea vreme i s-a născut împăratului un fiu de o frumuseţe rară, căruia i-a dat numele Ioasaf. Şi acesta, de mic arăta frumuseţea cea mare a sufletului ce avea să aibă. Şi adunînd împăratul foarte mulţi vrăjitori şi cititori în stele, i-a întrebat ce va fi pruncul care s-a născut cînd va veni în vîrstă. Iar ei, mult socotind, au zis că va fi mai mare decît toţi împăraţii care au fost mai înainte. Însă unul dintre acei cititori în stele care era mai înţelept, a zis către împăratul, nu din citirea stelelor, ci din descoperirea lui Dumnezeu: "Pruncul ce s-a născut nu va trăi în împărăţia ta, ci într-alta mai bună şi fără seamăn de mare; căci credinţa creştinească ce se prigoneşte de tine o va primi şi nădăjduiesc că nu va minţi această proorocie a mea".

Împăratul, auzind că fiul său va fi creştin, s-a mîhnit foarte mult şi se gîndea ce să facă pentru a nu se împlini acea proorocie. Şi a socotit astfel:

A zidit un palat deosebit de frumos, care avea o mulţime de camere luminate, ca acolo să fie crescut Ioasaf. Apoi, începînd el a creşte şi a veni în înţelegere, a pus pe lîngă dînsul păzitori şi slugi, tineri şi frumoşi la chip, cărora le-a poruncit ca să nu lase pe nimeni să intre la dînsul şi să nu vadă pe nimeni decît numai pe dînşii. Apoi le-a mai poruncit să nu-i arate nimic din cele ce sînt în această viaţă, nici moarte, nici bătrîneţe, nici boală, nici altceva care ar fi putut să-i taie veselia, ci toate cele frumoase şi de veselie să le pună înaintea lui, pentru ca totdeauna cu acelea îndulcindu-se şi săturîndu-se mintea lui, să nu poată gîndi la cele ce vor să fie.

Încă mai porunci ca nimeni să nu îndrăznească să grăiască vreun cuvînt pentru Hristos, pentru ca niciodată să nu audă de numele Lui, căci pe Hristos, mai mult decît pe orice, se sîrguia să-L ascundă, temîndu-se să nu se împlinească proorocia cititorului în stele. Şi dacă se va întîmpla a se îmbolnăvi vreunul dintre cei ce îi slujeau lui, îndată poruncea de înlătura pe cel bolnav, iar în locul aceluia dădea pe alt tînăr frumos la chip, ca nimic urît să nu vadă ochii fiului său.

Aflînd că în pămîntul lui se mai află rămaşi încă unii din călugări - a căror urmă socotea că nu mai există -, s-a umplut de mînie şi a trimis degrabă propovăduitori prin toate cetăţile şi laturile, poruncind ca, după trei zile, nimeni din tagma călugărească să nu se afle în împărăţia lui; iar de se vor afla vreunii după acele zile, pe aceia cu foc şi cu sabie să-i

omoare, căci aceia, zicea el, învaţă pe oameni să cinstească pe Cel răstignit ca pe un Dumnezeu.

Petrecînd fiul împăratului în acele palate ce erau pregătite pentru dînsul, a înaintat cu vîrsta şi a învăţat toată învăţătura etiopiană şi persană. El era înţelept la minte şi înfrumuseţat cu toate obiceiurile cele bune. Dar cugeta în sine, pentru ce tatăl său a poruncit să fie păzit în acea închisoare şi să nu aibă voie să iasă de acolo. Despre aceasta a întrebat pe unul din pedagogii ce erau pe lîngă dînsul. Acela, văzînd pe tînărul că are înţelegere desăvîrşită şi este foarte bun, i-a mărturisit toate cu de-amănuntul, de cele ce a proorocit un cititor în stele pentru dînsul, cînd s-a născut, şi cum a ridicat tatăl său această prigoană asupra creştinilor, dar mai ales asupra călugărilor, încît pe mulţi i-a omorît, iar pe ceilalţi i-a izgonit din pămîntul său, temîndu-se ca nu cumva să se facă şi el creştin.

Auzind acestea, fiul împăratului a tăcut şi toate vorbele acelui tînăr ascunzîndu-le în inima sa, cugeta mereu la ele. Iar tatăl său adeseori îl cerceta căci îl iubea foarte mult. În una din zile Ioasaf a zis către tatăl său: "Părintele meu, voiesc să ştiu de la tine un lucru de care totdeauna am mîhnire". Iar tatăl său, fiind atins la inimă de cuvintele acestea, a zis: "Spune-mi, fiule mult iubite, ce mîhnire te cuprinde şi degrabă mă voi sîrgui a o preface în bucurie". Iar fiul său a zis: "Care este pricina închiderii mele şi de ce mă păzeşti înlăuntrul acestor ziduri, ca să nu ies de aici şi să nu văd nimic?" Tatăl său a zis: "Nu voiesc, fiule, ca să vezi ceva din cele ce pot să-ţi întristeze inima şi să-ţi răpească veselia; pentru că doresc să petreci toată viaţa în plăceri şi în tot felul de bucurie şi veselie".

Iar fiul a zis către tatăl său: "Să ştii bine, tată, că această închisoare nu-mi aduce bucurie şi veselie, ci îmi face atîta mîhnire şi necaz, încît şi mîncarea şi băutura mi se pare amară; pentru că doresc să văd toate cele ce sînt afară de aceste porţi. Deci dacă nu voieşti să pier de mîhnire, porunceşte să ies oriunde voi vrea şi să-mi îndulcesc sufletul de vederea celor ce nu le-am văzut pînă acum".

Împăratul, auzind aceasta, s-a mîhnit şi cugeta în sine că dacă îl va opri să iasă, îl va umple de şi mai mare necaz şi mîhnire şi a zis către fiul său: "Să fie, fiule, după dorinţa ta". Şi îndată a poruncit să aducă cei mai aleşi cai şi să pregătească toate cele ce se cuvin cinstei împărăteşti ca să meargă neoprit oriunde va vrea. Apoi a poruncit celor ce erau împreună cu dînsul ca nimic supărător să nu fie în întîmpinarea lui, ci toate cele bune şi frumoase, care veselesc inima şi ochii, să-i arate lui. Şi încă a poruncit să se facă dansuri şi cîntece cu tot felul de organe muziceşti ca să meargă înaintea lui, precum şi tot felul de privelişti, ca astfel cu acestea să se desfăteze mintea lui.

Cu astfel de cinste şi petrecere, ieşind adeseori fiul împăratului, într-una din zile, nebăgînd de seamă slugile lui, a văzut doi bărbaţi, din care unul era lepros iar altul orb. Deci a întrebat pe cei ce erau cu dînsul: "Cine sînt aceia şi din ce pricină sînt aşa?" Iar ei, nemaiputînd să tăinuiască suferinţa omenească, au zis: "Acestea sînt suferinţe omeneşti ce vin oamenilor din slăbiciunea trupului". Apoi a întrebat tînărul: "Dar tuturor oamenilor

li se întîmplă suferinţe de acestea?" Iar ei au zis: "Nu tuturor, ci numai celor ce li se vatămă sănătatea din oarecare pricini". Şi iarăşi a întrebat Ioasaf, zicînd: "Dar dacă nu se întîmplă aceasta tuturor oamenilor, ci numai unora, apoi ştiu aceia pe care îi ajung aceste rele sau deodată vin fără de ştire asupra omului?" Iar ei au zis: "Care din oameni poate să ştie cele ce vor să fie?" Şi a încetat fiul împăratului de a mai întreba. Atunci suferea cu inima de acest lucru neobişnuit ce-l văzuse şi s-a schimbat chipul feţei lui.

Nu după multe zile, iarăşi mergînd pe cale, a întîmpinat pe un om foarte bătrîn, cu faţa zbîrcită şi cu picioarele slăbănogite, gîrbov, cu totul încărunţit şi cu dinţii căzuţi, care grăia cu zăbavă. Văzîndu-l tînărul, s-a înspăimîntat şi a poruncit să aducă pe acel bătrîn aproape de sine şi a întrebat pe cei care l-au adus: "Cine este acesta şi pentru ce este astfel?" Iar cei ce erau cu dînsul au zis: "Acesta are mulţi ani acum şi scăzîndu-i cîte puţin virtutea lui şi slăbindu-i mădularele, a ajuns la bătrîneţe, precum îl vezi".

Iar tînărul a zis: "Ce va face de aici înainte bătrînul acesta dacă va trăi mai mulţi ani?" Iar ei au zis: "Nimic altceva, fără numai moartea îl va răpune pe el". Tînărul a întrebat: "Dar tuturor oamenilor le stă moartea înainte sau numai unora li se întîmplă?" Iar ei au răspuns: "De nu va întîmpina pe om moartea în vremea tinereţilor, apoi este cu neputinţă a nu veni la bătrîneţe, îndelungîndu-se anii lui".

Tînărul a întrebat: "Dar în cîţi ani vin acestea asupra cuiva? Şi dacă negreşit stă înaintea omului moartea, apoi oare nu este vreun meşteşug să scape omul de moarte şi să nu vină în această nevoie?" Iar aceia au zis către dînsul: "La optzeci de ani sau la o sută, oamenii vin în aceste bătrîneţi şi după aceasta mor; şi nu poate fi altfel, pentru că moartea este o datorie firească şi venirea ei este neapărată".

Cînd a văzut şi a auzit acestea toate, tînărul cel înţelept, oftînd din adîncul inimii a zis: "Dacă acestea sînt aşa, apoi amară este viaţa aceasta şi plină de toată durerea. Deci, cum poate cineva a fi fără nevoie, fiind totdeauna în aşteptarea morţii, a cărei venire nu numai că este neapărată, ci şi neştiută, precum aţi zis?"

Deci s-a dus în palaturile sale şi s-a mîhnit cugetînd la moarte şi astfel grăia în sine: "Dacă toţi mor, apoi şi eu voi muri şi încă nu ştiu cînd voi muri; iar dacă voi muri, cine va mai pomeni de mine, că după multă vreme, toate se uită. Oare nu este altă viaţă după moarte şi altă lume?" Tînărul era foarte tulburat de aceste gînduri, însă n-a spus părintelui său, ci numai pe pedagogul său îl întreba de multe ori, ca să-i spună lui despre toate şi să-i întărească mintea ce slăbise de gînduri. Iar el zicea: "Ţi-am spus mai înainte că tatăl tău pe acei pustnici înţelepţi care totdeauna cugetînd la unele ca acestea, pe unii i-a omorît, iar pe alţii cu mînie i-a îngrozit; şi acum nu ştiu pe nimeni dintre aceştia între hotarele acestea".

Umplîndu-se Ioasaf de multă mîhnire, se rănea cumplit cu sufletul şi era în nedumerire neîncetat. Pentru aceea toate cele dulci şi frumoase ale acestei lumi erau înaintea ochilor lui ca nişte lucruri zădarnice şi urîciune. Iar Dumnezeu, Care voieşte să se mîntuiască toţi

şi să vină la cunoştinţa adevărului, ca un iubitor de oameni şi milostiv, a povăţuit pe acest tînăr la calea cea dreaptă în acest chip.

Era în acea vreme un călugăr înţelept şi desăvîrşit în fapte bune, cu numele Varlaam, care era preot şi vieţuia în pustia Sinaretului. Acela, fiind povăţuit prin oarecare descoperire dumnezeiască, înştiinţîndu-se de fiul împăratului, a ieşit din pustie, şi schimbîndu-şi hainele sale, s-a prefăcut că este negustor. Şi intrînd într-o corabie, s-a dus în împărăţia Indiei. Apoi sosind la cetatea unde avea fiul împăratului palate, a petrecut acolo multe zile şi a ispitit cu dinadinsul toate cele pentru dînsul şi care sînt cei mai de aproape de el.

Înştiinţîndu-se despre pedagogul cel mai sus pomenit, că este mai aproape decît toţi de fiul împăratului, s-a apropiat de dînsul îndeosebi şi i-a zis: "Voiesc să ştii, domnul meu, că eu sînt negustor şi am venit dintr-o ţară îndepărtată. Şi am la mine o piatră scumpă, căreia alta niciodată nu a existat, şi nimănui pînă acum n-am arătat-o; dar ţie îţi spun de dînsa căci te văd bărbat înţelept şi priceput. Deci, du-mă la fiul împăratului şi-i voi da lui această piatră al cărei preţ nimeni nu poate să-l preţuiască, pentru că fără de asemănare covîrşeşte toate lucrurile frumoase şi de mare preţ; căci orbilor le dă vedere, surzilor auzire, muţilor grăire, celor neputincioşi sănătate şi chiar pe diavoli izgoneşte din oameni. Pe lîngă acestea, pe cel fără de minte îl înţelepţeşte şi toate cele bune şi dorite le dăruieşte celui ce o are pe ea".

Pedagogul a zis către dînsul: "Te văd om bătrîn, iar vorbele tale arată că te lauzi fără de măsură. Căci eu, cîte pietre scumpe şi mărgăritare de mare preţ am văzut şi le-am avut, dar piatră care să aibă astfel de puteri precum ai zis tu, nici nu am văzut, nici nu am auzit. Însă arată-mi-o şi dacă va fi după cuvîntul tău, degrabă te voi duce la fiul împăratului şi te vei învrednici de la dînsul de cinste şi vei lua plată".

Iar Varlaam a zis: "Bine ai zis că n-ai văzut nici n-ai auzit nicăieri de o piatră ca aceasta; însă crede cuvintelor mele, că o am, nu mă laud şi nici nu mint la bătrîneţele mele, ci adevărul grăiesc. Iar fiindcă ai cerut să o vezi, ascultă cuvîntul meu. Această piatră de mare preţ, pe lîngă lucrările şi puterile spuse mai înainte, mai are şi această putere, că nu poate îndată să o vadă acela care nu are ochii sănătoşi şi trupul curat cu totul. Pentru că, dacă unul ca acesta va căuta îndată spre această piatră scumpă, apoi îşi pierde şi vederea ochilor şi mintea. Iar eu, ştiind meşteşugul doctoriei, văd că nu sînt sănătoşi ochii tăi şi mă tem a-ţi da piatra mea, ca să nu fii pricină orbirii tale. Dar despre fiul împăratului am auzit că are viaţă curată, ochi sănătoşi şi vedere luminată; pentru aceasta lui voiesc a-i arăta această comoară, iar tu nu fii nepurtător de grijă, ca să nu lipseşti pe domnul tău de o comoară ca aceasta".

El a zis către bătrînul: "Dacă acestea sînt aşa, apoi nu-mi arăta piatra, pentru că m-am întinat cu multe necurăţii şi vederea n-o am sănătoasă, precum ai zis; iată eu cred cuvintelor tale şi nu mă voi lenevi a spune domnului meu". Intrînd în palat pedagogul, a spus lui Ioasaf toate cu de-amănuntul. Iar el, auzind acele cuvinte, a simţit în inimă o

oarecare bucurie duhovnicească, şi a poruncit ca degrabă să aducă înăuntru pe negustorul acela.

Deci, Varlaam a intrat la feciorul împăratului şi s-a închinat lui, apoi l-a felicitat cu cuvinte înţelepte şi frumoase, iar fiul împăratului i-a poruncit să şadă. Ieşind pedagogul afară, a zis Ioasaf către bătrîn: "Arată-mi piatra cea de mare preţ, despre care ai grăit pedagogului meu mari şi minunate lucruri". Iar Varlaam a început să vorbească către dînsul aşa: "Toate cele spuse de mine o, împărate, sînt adevărate şi fără de îndoială; căci nu se cuvine a grăi minciună înaintea măririi tale. Însă mai înainte, pînă ce nu voi cunoaşte gîndul tău, nu pot a-ţi arăta taina cea mare, căci Stăpînul meu a zis: *Ieşind semănătorul să semene sămînţa sa, şi cînd semăna el, unele seminţe au căzut lîngă cale şi păsările cerului le-au mîncat; iar altele au căzut pe piatră şi, răsărind, s-au uscat, pentru că nu aveau umezeală; altele au căzut în spini şi aceştia le-au înăbuşit; iar altele au căzut pe pămînt bun şi au dat rod însutit*.

Deci, de voi afla şi eu în inima ta pămînt bun şi roditor, nu mă voi lenevi a semăna în tine sămînţa cea dumnezeiască şi a-ţi arăta taina cea mare. Iar de-ţi va fi pămîntul pietros şi plin de spini, sau de lîngă cale, călcat de toţi cei ce trec pe dînsa, apoi mai bine este în acest fel de pămînt a nu pune nicidecum sămînţa mîntuitoare şi a nu o da spre răpirea păsărilor şi a dobitoacelor înaintea cărora îmi este poruncit a nu arunca mărgăritarul nicidecum. Însă nădăjduiesc a afla în tine pămînt bun, încît şi sămînţa cuvîntului vei primi şi piatra cea fără de preţ vei vedea; apoi cu raza luminii ei te vei lumina şi rod însutit vei aduce; căci pentru tine multă osteneală am luat şi lungă cale am venit ca să-ţi arăt cele ce n-ai văzut şi să te învăţ cele ce n-ai auzit niciodată".

Ioasaf a zis către dînsul: "Eu, cinstite bătrînule, sînt cuprins de negrăită dorinţă ca să aud cuvinte noi şi bune şi foc arde înăuntru în inima mea, aprinzîndu-mă a şti oarecare lucruri de trebuinţă. Dar n-am aflat pînă acum un om care să poată să-mi spună despre acestea ce am în mintea mea şi să mă povăţuiască pe calea cea dreaptă. Iar de aş afla pe unul ca acela, apoi cuvintele auzite de la dînsul nu le-aş da păsărilor, nici dobitoacelor, nici m-aş arăta pietros şi plin de spini, precum ai zis tu, ci le-aş păzi în inima mea. Tu, dacă ştii ceva de acest fel, nu ascunde de mine, ci spune-mi căci am auzit despre tine că ai venit din pămînt depărtat şi îndată s-a bucurat sufletul meu şi am bună nădejde că voi dobîndi prin tine ceea ce doresc. De aceea te-am adus degrabă la mine şi te-am primit cu veselie, ca pe nici unul dintre cunoscuţii mei şi chiar dintre cei care au crescut împreună cu mine.

Atunci Varlaam, deschizîndu-şi gura plină de darul Duhului Sfînt, a început a-i spune despre Dumnezeu Care a făcut toate şi despre toate cele ce s-au făcut de la începutul lumii: despre călcarea de poruncă a lui Adam şi izgonirea lui din rai, despre strămoşi şi despre prooroci. Apoi despre întruparea Fiului lui Dumnezeu din Preacurata Fecioară, despre patimile Lui cele de bunăvoie şi Înviere, despre Sfînta Treime şi Botez şi despre toate tainele sfintei credinţe, precum se scrie mai pe larg în istoria Sfîntului Ioan Damaschin; căci Varlaam era foarte înţelept şi iscusit în Sfînta Scriptură.

El, arătînd lucrurile cu pilde şi cu asemănări frumoase, apoi înfrumuseţînd cuvintele cu sfătuiri dulci, a muiat ca ceara inima fiului împăratului, care, cu cît mai mult îi povestea, cu atît îl asculta mai cu luare aminte şi mai cu plăcere. Iar la sfîrşit a cunoscut fiul împăratului că aceea este piatra cea de mare preţ, adică Domnul nostru Iisus Hristos; căci a strălucit lumina în sufletul lui şi i-a deschis ochii minţii, încît a crezut fără de îndoială tuturor celor povestite de Varlaam.

Apoi, sculîndu-se de pe scaunul său, s-a apropiat de prea înţeleptul bătrîn şi cu bucurie îmbrăţişîndu-l, a zis: "O, preacinstite între oameni, aceasta este, precum mi se pare, piatra cea de mare preţ pe care ai ascuns-o şi nu o arăţi oricui care ar voi să o vadă, ci numai celor vrednici, care au sănătoase simţirile cele sufleteşti. Că iată, cum au venit cuvintele tale în auzul meu, a intrat o lumină preadulce în inima mea şi acoperămîntul necazului meu celui mare, care de multă vreme zăcea în mine, degrabă s-a luminat. Deci, dacă bine cuget acestea, spune-mi; iar de ştii încă ceva mai bun, arată-mi".

Varlaam, lungind mai mult cuvîntul, i-a spus despre moartea cea bună şi despre cea rea, despre învierea cea de obşte a tuturor, despre viaţa cea veşnică şi despre răsplătirea drepţilor şi munca păcătoşilor. Şi aşa l-a adus, prin aceste cuvinte, la mare umilinţă şi zdrobire de inimă, încît cu totul s-a umplut de lacrimi şi a plîns din destul. Apoi a mai adăugat şi despre deşertăciunea şi nestatornicia lumii acesteia, despre lepădarea de dînsa şi de viaţa călugărească şi pustnicească. Iar Ioasaf punea în inima sa toate cuvintele lui Varlaam, ca pe nişte pietre scumpe în vistierie. Atît de mult s-a îndulcit de vorba lui şi-l iubea, încît nu voia a se mai despărţi de dînsul, ci dorea să-l aibă totdeauna împreună cu sine şi să asculte învăţăturile lui. Apoi l-a întrebat de viaţa pustnicească, de hrană şi îmbrăcăminte, zicînd: "Ce fel este hrana ta şi a celor dimpreună cu tine? De unde aveţi haine şi spune-mi în ce fel sînt?"

Iar Varlaam a zis: "Hrana noastră este din rodurile copacilor şi din verdeţurile ce cresc prin pustie. Dacă cineva dintre cei credincioşi ne aduce puţină pîine, noi o primim ca trimisă din purtarea de grijă a lui Dumnezeu. Iar hainele noastre sînt din trenţe de păr şi din piei de oaie şi de capră, cu totul vechi şi cîrpite, şi vara şi iarna tot de un fel. Iar această haină cu care sînt acoperit pe deasupra, am luat-o de la un mirean pentru ca să nu fiu cunoscut că sînt călugăr. Că de aş fi venit aici îmbrăcat cu hainele mele, n-aş fi fost primit la tine. Iar Ioasaf a rugat pe Varlaam să-i arate hainele sale cele obişnuite, călugăreşti.

Atunci Varlaam, dezbrăcînd haina cea mirenească, s-a arătat lui Ioasaf ca o vedere înfricoşată, căci trupul bătrînului era cu totul uscat şi înnegrit de arşiţa soarelui şi numai pielea se ţinea pe oase. Şi era îmbrăcat cu nişte trenţe de păr rupte şi foarte aspre, de la mijloc pînă la genunchi; apoi, asemenea acestora avea şi mantie în spate. Ioasaf s-a înspăimîntat de aceasta şi, minunîndu-se de acea răbdare mare, a oftat, a plîns şi a rugat pe bătrînul să-l ia şi pe el împreună cu sine la viaţa cea pustnicească. Iar Varlaam a zis: "Nu pofti aceasta acum, pentru ca nu cumva să vină pentru tine de la tatăl tău vreo răutate asupra fraţilor noştri. Ci primeşte Botezul şi rămîi aici, iar eu mă voi duce singur.

Şi cînd va voi Domnul, vei veni şi tu la mine, căci cred lui Dumnezeu că şi în veacul acesta şi în cel ce va să fie împreună vom vieţui".

Ioasaf, lăcrimînd, a zis: "Dacă aşa este voia Domnului Dumnezeu, dă-mi Sfîntul Botez şi ia de la mine mulţime de aur să duci fraţilor tăi care sînt în pustie, ca să le fie de hrană şi de îmbrăcăminte". Iar Varlaam a zis: "Cei bogaţi dau celor săraci, iar nu cei săraci bogaţilor. Şi tu, fiind sărac, cum voieşti a ne da nouă, celor bogaţi? Pentru că cel mai de pe urmă din fraţii noştri, fără de asemănare este mai bogat decît tine. Dar nădăjduiesc spre îndurările lui Dumnezeu, că şi tu, peste puţină vreme, te vei îmbogăţi cu acest fel de bogăţie; iar cînd te vei îmbogăţi, atunci vei fi scump şi nedarnic".

Ioasaf n-a înţeles cele grăite. Deci, Varlaam i-a tălmăcit astfel: "Cei ce lasă pentru Hristos toate cele pămînteşti, aceia se îmbogăţesc cu multe bunătăţi cereşti; iar cel mai mic dar ceresc este mai scump decît toate bogăţiile lumii acesteia". Apoi Varlaam a mai adăugat acestea către Ioasaf: "Aurul este pricină de păcat şi pentru aceea ca pe un şarpe îl lepădăm din sînul nostru; iar tu voieşti să duc fraţilor mei şarpele acela pe care ei l-au călcat în picioare".

Deci Varlaam a sfătuit pe Ioasaf ca să se pregătească pentru Sfîntul Botez şi i-a poruncit să postească şi să se roage cîteva zile; iar el s-a dus la un loc ascuns şi se ruga lui Dumnezeu pentru dînsul. A doua zi iarăşi a venit la el şi l-a învăţat multe despre Dumnezeu. Apoi în toate zilele venea de îi spunea despre vestirile proorocilor şi ale apostolilor, precum şi propovăduirile Sfinţilor Părinţi. Iar în ziua în care voia să-l boteze, a făcut către dînsul astfel de învăţătură:

"Iată, că voieşti a primi pecetea lui Hristos, a te însemna cu lumina feţei Lui şi a te face fiu al lui Dumnezeu şi biserică a Sfîntului şi de viaţă făcătorului Duh. Deci crede acum în Tatăl, Fiul şi în Sfîntul Duh, în Sfînta şi de viaţă începătoare Treime, Care este slăvită în trei ipostasuri şi într-o Dumnezeire, despărţită adică cu ipostasurile şi cu deosebirile firilor, iar cu fiinţa unită. Deci să cunoşti pe Unul Dumnezeu, pe Tatăl Cel nenăscut, iar pe Unul Domnul nostru Iisus Hristos născut; lumină din lumină, Dumnezeu adevărat din Dumnezeu adevărat, născut mai înainte de toţi vecii; că din Tatăl Cel bun s-a născut Fiul Cel bun şi din lumina cea nenăscută a răsărit lumina cea pururea de o fiinţă şi din Viaţa cea adevărată a ieşit izvorul cel făcător de viaţă. Şi din puterea Tatălui s-a arătat puterea Fiului, Care este strălucirea slavei şi cuvînt ipostatic, din început fiind Dumnezeu şi Dumnezeu fiind şi fără de început şi pururea deofiinţă, prin Care toate s-au făcut cele văzute şi cele nevăzute.

Apoi să cunoşti pe Unul Duhul Sfînt, Care din Tatăl purcede, Dumnezeu desăvîrşit, făcător de viaţă şi sfinţitor, Atotputernic, pururea deofiinţă, în al Său ipostas petrecînd. Deci aşa te închină, Tatălui şi Fiului şi Sfîntului Duh, în trei ipostasuri cu deosebirile lor şi într-o dumnezeire; că una este Dumnezeirea acestor trei şi firea lor este una şi fiinţa una şi au o slavă, o împărăţie, o putere şi o stăpînire; una este dumnezeirea Fiului şi a Sfîntului Duh, pentru că din Tatăl sînt. Iar Tatăl este nenăscut, Fiul născut, iar Duhul purcede.

Deci acestea aşa să le crezi iar a pricepe chipul naşterii sau purcederii să nu te sîrguieşti, căci este neajuns. Ci, în dreptatea inimii, fără ispitire să primeşti că Tatăl şi Fiul şi Sfîntul Duh în toate sînt una afară de nenaştere, naştere şi purcedere; şi că Unul născut Fiul şi Cuvîntul lui Dumnezeu S-a pogorît pe pămînt pentru mîntuirea noastră, cu bunăvoinţa Tatălui şi cu lucrarea Sfîntului Duh.

Apoi mai presus de fire S-a zămislit în pîntecele Sfintei Fecioare Maria, Născătoarea de Dumnezeu şi fără de stricăciune S-a născut dintr-însa, făcîndu-Se om desăvîrşit. Căci precum este Dumnezeu desăvîrşit, aşa S-a făcut şi om desăvîrşit din două firi, adică din cea dumnezeiască şi din cea omenească, şi în două firi înţelegătoare, libere şi lucrătoare; şi după toate avînd săvîrşire, după fiecare deosebire şi voie şi cuvînt şi stăpînire; apoi fiind şi după Dumnezeire şi după omenire într-o alcătuire.

Acestea fără ispitire primeşte-le şi nici într-un chip nu întreba a le pătrunde, cum S-a pogorît Fiul lui Dumnezeu şi S-a făcut om din sîngele fecioresc, fără prihană; sau în ce chip cele două firi s-au unit într-o alcătuire, pentru că noi am învăţat a le ţine cu credinţă acestea ce s-au dat nouă prin dumnezeieştile Scripturi; iar a le înţelege sau a le grăi, nu putem. Crede dar, că Fiul lui Dumnezeu S-a făcut om pentru milostivirea Sa şi a primit toate pătimirile firii omeneşti, afară de păcat; căci a flămînzit, a însetat, a dormit, S-a ostenit, S-a mîhnit cu firea omenească, şi a fost dus la moarte pentru păcatele noastre, a fost răstignit, a gustat moarte şi a fost îngropat; iar cu Dumnezeirea a fost fără patimă şi neschimbat. Căci n-a fost pătimirea în firea cea fără de moarte, ci firea omenească o mărturisim că a pătimit şi s-a îngropat; iar cu dumnezeiasca pătimire a înviat din morţi în nestricăciune, S-a înălţat la ceruri şi iarăşi va să vină cu slavă să judece viii şi morţii şi să răsplătească fiecăruia cu dreaptă măsură, după faptele lui; căci vor învia morţii şi se vor scula cei care sînt în mormînt.

Deci, cei care au păzit poruncile lui Hristos şi cu dreaptă credinţă s-au dus din lumea aceasta, vor moşteni viaţa cea veşnică; iar cei care s-au întinat în păcate şi care s-au abătut de la dreapta credinţă, vor merge la muncă veşnică. Şi să nu crezi că răutatea are oarecare stăpînire, nici să o socoteşti pe dînsa a fi fără de început sau înfiinţată de la sine, sau să-şi fi luat începutul de la Dumnezeu; ci din faptele noastre este aceasta, prin lucrarea diavolului, că dintr-a noastră neluare aminte a intrat la noi. Şi de vreme ce noi sîntem liberi, cu cuviinţă este ca de voie să alegem binele sau răul.

Pe lîngă toate acestea mărturiseşte un Botez prin apă şi prin Duh, spre iertarea păcatelor. Primeşte împărtăşirea Preacuratelor Taine ale lui Hristos, crezînd cu adevărat că este Trupul şi Sîngele lui Hristos, Dumnezeul nostru, pe care l-a dat credincioşilor spre iertarea păcatelor. Pentru că în noaptea în care S-a vîndut, cu lege a aşezat sfinţilor Săi ucenici şi Apostoli şi tuturor celor ce aveau să creadă într-Însul şi a zis: *Luaţi mîncaţi, acesta este Trupul Meu, care se frînge pentru voi, pentru iertarea păcatelor*. La fel, luînd paharul, a dat lor, zicînd: *Beţi dintru acesta toţi, acesta este Sîngele Meu, care pentru voi şi pentru mulţi se varsă, pentru iertarea păcatelor. Aceasta să o faceţi întru pomenirea Mea*.

Deci acest cuvînt lucrător al lui Dumnezeu, Care pe toate le face cu puterea Sa, preface cu dumnezeiasca sfinţire a cuvintelor şi prin venirea Sfîntului Duh, pîinea şi vinul în Trupul şi Sîngele Său, care se dă spre sfinţire şi spre luminare celor ce se împărtăşesc cu credinţă.

Deci, închină-te cu credinţă şi sărută sfînta închipuire a lui Dumnezeu Cuvîntul, Care S-a făcut om pentru noi, socotind că vezi pe însuşi Făcătorul în icoană; căci aşa a zis unul dintre sfinţi, că cinstea închipuirii trece la chipul cel dintîi. Iar chipul cel dintîi este al Aceluia a Cărui faţă este închipuită; şi privind spre icoana zugrăvită, trecem cu ochii minţii către vederea adevărată a Aceluia al Cărui chip este zugrăvit. Deci, cu bună credinţă închinîndu-ne chipului Aceluia Care a luat trupul nostru, nu socotim ca Dumnezeu acea zugrăveală, ci chipul lui Dumnezeu Care S-a întrupat pentru noi, luînd chip de rob; pe acesta cu dragoste îl sărutăm.

Tot la fel să săruţi şi chipul Preacuratei Maicii Lui şi ale tuturor sfinţilor, cu acelaşi obicei. Închină-te cu credinţă şi chipului cinstitei şi de viaţă făcătoarei Cruci şi-l sărută pentru Cel ce S-a răstignit cu trupul spre mîntuirea neamului nostru, adică pe Hristos Dumnezeul şi Mîntuitorul lumii, Care ne-a dat chipul acesta, pentru biruinţa asupra diavolului care se teme şi se cutremură nesuferind să vadă puterea ei. În aceste porunci şi cu credinţa aceasta te botez.

Păzeşte-le acestea neschimbate şi nesmintite de orice eres, pînă la răsuflarea ta cea mai de pe urmă. Toate învăţăturile care se împotrivesc acestei credinţe fără de prihană, să le urăşti şi străine să le socoteşti, pentru că Apostolul a zis: *Că, înger din cer de vă va vesti vouă altceva decît ceea ce am binevestit eu, anatema să fie*. Căci nu este altă bună vestire, nici altă credinţă afară de cea mărturisită de Apostoli şi venită de la purtătorii de Dumnezeu părinţi la diferite soboare şi dată soborniceştii Biserici".

Zicînd acestea Varlaam şi învăţîndu-l simbolul dreptei credinţe, cel aşezat de Sinodul de la Niceea, l-a botezat în numele Tatălui şi al Fiului şi al Sfîntului Duh, în baia ce era în grădina lui şi a venit peste dînsul darul Sfîntului Duh. Intrînd apoi în camera lui, a săvîrşit Dumnezeiasca Liturghie şi l-a împărtăşit cu Preacuratele şi de viaţă făcătoarele Taine şi s-au bucurat cu duhul amîndoi, dînd slavă lui Dumnezeu. Deci bătrînul, învăţîndu-l cum se cuvine a vieţui după Botez şi spunîndu-i toate despre faptele cele bune, s-a dus la gazda sa. Iar păzitorii şi slugile lui Ioasaf se mirau văzînd pe bătrînul intrînd adeseori la fiul împăratului.

Apoi unul dintr-înşii, care era mai mare, cu numele Zardan, pe care - ca mai credincios şi mai priceput -, l-a pus împăratul mai mare peste palatele fiului său, a zis către Ioasaf: "Bine ştii, stăpîne, că mă tem de tatăl tău şi cît sînt de credincios lui; pentru aceea m-a pus ca pe o slugă mai credincioasă ca să-ţi slujesc ţie. Iar acum, văzînd pe bătrînul acesta intrînd adeseori la tine şi vorbind, mă tem ca nu cumva să fie de credinţă creştinească, pe care foarte mult o urăşte tatăl tău şi voi fi vinovat judecăţii de moarte. Pentru aceea sau spune despre aceasta împăratului, sau de acum încetează a mai vorbi cu dînsul, sau mă izgoneşte pe mine de la faţa ta, ca să fiu fără de prihană".

Fiul împăratului a zis către dînsul: "Mai înainte de toate, să facem aceasta, o, Zardane, şezi ascuns după perdea şi ascultă vorba lui către mine şi atunci îţi voi spune ce se cuvine a face". Deci vrînd să intre Varlaam în palat, Ioasaf a aşezat pe Zardan înăuntru după o perdea şi a zis către bătrîn: "Mai adu-mi aminte iarăşi de învăţăturile tale, pe scurt, pentru ca să se înrădăcineze mai tare în inima mea". Iar Varlaam, luînd cuvînt, a grăit multe către dînsul, despre Dumnezeu şi buna credinţă, despre bunătăţile ce vor să fie şi despre muncile cele veşnice; apoi vorbind destul s-a sculat şi a făcut rugăciune, ducîndu-se la gazda sa.

Ioasaf, chemînd pe Zardan şi ispitindu-l, a zis: "Auzit-ai ce mi-a vorbit acest bătrîn mincinos şi cum se ispiteşte să mă înşele cu cuvintele sale, să mă lipsească de veselia şi îndulcirea vieţii şi să mă ducă către un Dumnezeu străin". Iar Zardan a zis: "Nu mă ispiti, stăpîne, că ştiu bine că au intrat adînc în inima ta cuvintele bărbatului acestuia; şi noi ştim că propovăduirea aceasta este adevărată, dar de cînd a ridicat tatăl tău prigoană cumplită asupra creştinilor, de atunci a pierit această credinţă care, dacă ţi s-a arătat plăcută şi dacă poţi purta asprimea şi ostenelile ei, bine să se îndrepteze voia ta cea bună. Dar eu ce voi face? Eu care nici nu pot căuta cu ochii spre o viaţă aşa de aspră şi cu osteneală, ba încă de frica împăratului slăbeşte inima mea, neştiind ce voi răspunde lui, pentru că am lăsat pe bătrînul acela să intre la tine".

Iar fiul împăratului a zis către dînsul: "Eu, pentru dragostea ta cea mare ce o ai către mine şi pentru slujirea ta cu credinţă, neaflînd o răsplătire mai bună, cu aceasta am vrut a-ţi răsplăti, adică m-am sîrguit a-ţi arăta aceste bunătăţi negrăite, pentru ca să cunoşti pe Ziditorul tău şi să crezi într-Însul. Căci am nădăjduit că de cum vei auzi învăţătura cea dreaptă, îndată o vei iubi şi o vei urma împreună cu mine. Dar precum văd, am pierdut nădejdea pentru că eşti impietrit la inimă şi nu voieşti a cunoaşte adevărul; însă să-mi împlineşti o dorinţă. Să nu spui tatălui meu despre aceasta pînă la o vreme cuviincioasă; pentru că dacă vei spune lui aceasta, altceva nimic nu vei face decît numai vei aduce sufletului meu mare supărare".

A doua zi, venind Varlaam la dînsul, a început a grăi pentru plecarea sa; iar Ioasaf, neputînd răbda despărţirea lui, s-a întristat cu sufletul şi i s-au umplut ochii de lacrimi. Atunci bătrînul a vorbit mult către dînsul, întărindu-l în credinţă şi în faptele cele bune şi mîngîindu-l să nu plîngă după dînsul; apoi i-a proorocit că nu după multă vreme se vor uni pentru totdeauna. Iar Ioasaf, nevrînd să mai facă osteneală bătrînului şi temîndu-se ca nu cumva Zardan să spună împăratului despre dînsul, a zis cu plîngere către Varlaam:

"De vreme ce aşa ai voit tu, părintele meu cel duhovnicesc şi bunule învăţător, ca eu să rămîn aici în lumea aceasta deşartă iar tu să te duci la locul odihnei tale celei duhovniceşti, de acum nu îndrăznesc a te opri pe tine. Mergi dar, păzit cu pacea lui Dumnezeu, şi pomeneşte-mă şi pe mine ticălosul totdeauna în sfintele tale rugăciuni ca să te pot ajunge pe tine şi să văd totdeauna cinstita ta faţă. Apoi fă dragoste de-mi lasă mantia ta cea ruptă şi aspră, spre aducere aminte de viaţa călugărească şi de învăţăturile tale, precum şi pentru păzirea de toată lucrarea diavolească".

Deci i-a dat bătrînul acea mantie pe care, luînd-o Ioasaf, o cinstea mai mult decît porunca cea împărătească. Apoi a stat Varlaam la rugăciune şi s-a rugat către Dumnezeu cu umilinţă pentru Ioasaf, încredinţînd pe tînărul cel de curînd luminat, purtării Lui de grijă. Sfîrşind rugăciunea, s-a întors şi l-a sărutat pe el şi a zis: "Fiule al Părintelui ceresc, pace ţie şi mîntuire veşnică!" Apoi a ieşit din palate, bucurîndu-se şi mulţumind lui Dumnezeu Cel ce a îndreptat calea lui spre bine.

După plecarea lui Varlaam, fericitul Ioasaf s-a sîrguit spre rugăciune şi spre viaţă aspră. Acest lucru, văzîndu-l Zardan, s-a umplut de multă supărare şi, prefăcîndu-se bolnav, s-a dus la casa sa. Împăratul auzind că s-a îmbolnăvit Zardan, a trimis la dînsul pe doctorul său cel mai iscusit ca să-l tămăduiască. Iar doctorul, luînd bine seama asupra bolii lui, a spus împăratului, zicînd: "Eu n-am putut afla la omul acesta nici o boală, decît numai o supărare cu care rănindu-şi sufletul, acum boleşte".

Împăratul, auzind aceste cuvinte, socotea că fiul său s-a mîniat asupra lui Zardan şi pentru aceea, mîhnindu-se, acum boleşte; deci a voit să meargă singur ca să cerceteze pe bolnav şi să cunoască pricina bolii. Iar Zardan auzind despre aceasta, s-a grăbit de a venit el mai înainte la împăratul şi căzînd înaintea lui, se socotea vrednic de toată pedeapsa pentru că n-a păzit cu băgare de seamă pe fiul său. Apoi i-a spus toate cele ce se întîmplaseră; că a venit, zice el, din pustie un viclean vrăjitor şi înşelător cu numele Varlaam, care a vorbit cu fiul lui despre credinţa creştinească iar el a crezut celor spuse şi acum este cu totul al lui Hristos.

Împăratul dacă a auzit astfel de cuvinte a început a se umple de supărare şi de mînie negrăită. Apoi îndată chemîndu-l pe cel mai mare dintre boierii săi, cu numele Arahie, sfetnicul cel mai înţelept şi mai iscusit în citirea de stele, acestuia i-a spus pe rînd toate cele ce s-au întîmplat. Iar el, mîngîind pe împăratul a zis:

"Fii fără de supărare, o, împărate, că este lesne a întoarce pe fiul tău de la credinţa creştinească, numai să prindem pe Varlaam. Iar de nu-l vom afla, apoi ştiu eu pe un alt bătrîn de credinţa noastră, anume Nahor, care vieţuieşte în pustie şi se îndeletniceşte cu citirea în stele, de la care şi eu am învăţat, şi care în toate este asemenea lui Varlaam, căci eu chiar faţa acestuia o ştiu căci l-am văzut odinioară. Deci, chemînd pe acel Nahor din pustie, îi vom porunci a se preface că este Varlaam şi ne vom întreba cu dînsul din credinţă; iar el va arăta credinţa creştinească a fi mincinoasă, care lucru văzîndu-l fiul tău, se va întoarce de la creştinătate iarăşi la zeii părinteşti".

Împăratului, părîndu-i-se că va fi bun acel sfat s-a mîngîiat puţin de supărarea ce o avea şi întărindu-se cu nădejdea, a trimis degrabă pe Arahie cu mulţime de ostaşi să caute pe Varlaam, care străbătînd toate căile, au ajuns pînă în pustiul Senaridului. Acolo, umblînd prin multe locuri fără de drumuri, prin munţi şi prin prăpastii neumblate, a aflat sub munte o ceată mică de pustnici pe care i-au prins. Între dînşii era unul mai mare care purta un sac de păr plin de oasele sfinţilor părinţi care adormiseră mai înainte; şi aceasta o făcea pentru ca totdeauna să-şi aducă aminte de moarte.

Şi i-au întrebat pe dînşii Arahie, zicînd: "Unde este înşelătorul acela care a amăgit pe fiul împăratului?" Iar cel ce purta sacul de păr a zis: "Nu este acela la noi, nici va fi pentru că el fuge de noi, fiind izgonit de puterea lui Hristos, ci între voi mai ales îşi are petrecerea sa". Arahie a întrebat dacă îl ştie pe el. Pustnicul a răspuns: "Ştiu pe acela care se zice înşelătorul, care este diavolul. Acela vieţuieşte în mijlocul vostru şi voi faceţi cele plăcute lui". Arahie a răspuns: "Eu pentru Varlaam te întreb pe tine". Pustnicul a răspuns: "Dacă întrebi de Varlaam, apoi se cădea a întreba unde este cel care a întors de la înşelăciune pe fiul împăratului? Că acela este fratele nostru şi împreună părtaş al vieţii noastre monahiceşti, dar acum de multe zile nu l-am mai văzut pe dînsul".

Arahie l-a întrebat: "Dar unde este locuinţa lui Varlaam?" Pustnicul a răspuns: "Ştim chilia lui aici în pustie, dar nu o vom spune vouă". Arahie, umplîndu-se de mînie îi îngrozea cu moartea iar ei, auzind de moarte, s-au bucurat; deci le-a dat multe bătăi şi i-a muncit cumplit ca să le arate pe Varlaam, dar ei tăceau. Arahie căutînd cu sîrguinţă pe Varlaam şi neaflîndu-l, s-a întors la împăratul fără nici un spor, aducînd la dînsul numai pe acei pustnici care erau şaptesprezece la număr, pe care îi silea împăratul ca să spună locul petrecerii lui Varlaam şi să se lepede de Hristos. Iar ei nu s-au plecat, ci defăimau idolatria lui. De aceea a poruncit să le taie limbile, apoi mîinile şi picioarele şi să le scoată ochii şi aşa s-au săvîrşit bunii pătimitori.

După sfîrşitul acestor Sfinţi Mucenici, Arahie s-a dus noaptea, după porunca împăratului, la Nahor vrăjitorul, care vieţuia în pustie şi se îndeletnicea cu facerea de vrăji, şi spunîndu-i toate cu de-amănuntul l-a rugat să se prefacă că este Varlaam. Apoi s-a întors la împăratul şi a doua zi a pregătit ostaşii, dînd de veste că merge iarăşi să caute pe Varlaam, străbătînd pustietăţile. Atunci Nahor s-a arătat ieşind dintr-o pădure şi, văzîndu-l ostaşii, au alergat după dînsul; apoi, ajungîndu-l, l-au prins şi l-au dus la Arahie. Acesta, ca şi cum n-ar fi ştiut pe Nahor, l-a întrebat: "Cine eşti tu?". Nahor i-a răspuns: "Sînt Varlaam". Apoi îndată toţi s-au bucurat şi l-au dus pe el legat la împăratul, ieşind veste pretutindeni că au prins pe Varlaam.

Deci, auzind Ioasaf de aceasta, s-a rănit cumplit la suflet şi se tînguia cu amar. Însă, Dumnezeul mîngîierii a descoperit lui Ioasaf printr-o descoperire dumnezeiască, că nu au prins pe Varlaam, ci pe Nahor vrăjitorul. Apoi împăratul a intrat în palatul fiului său, pe care îl sfătuia şi îl îndemna uneori cu cuvinte bune şi blînde, alteori cu mînie şi asprime, ca să se lase de credinţa creştinească şi să se întoarcă iarăşi la zeii păgîneşti. Însă n-a putut cu nimic a-l întoarce pe el de la dragostea lui Hristos, pentru că răspundea cu multă înţelepciune la toate cuvintele lui, arătînd deşertăciunea necuraţilor zei şi preamărind pe Unul Dumnezeu, Ziditorul tuturor, şi se arăta gata şi de răni şi de moarte.

Dar de vreme ce dragostea firească a împăratului nu-l lăsa să-l muncească pe fiul său, ba încă fiind mustrat şi de conştiinţă, pentru că-l auzea grăind adevărul, a zis către dînsul: "Ţi se cădea o, fiule, a te supune în toate poruncii mele părinteşti; dar de vreme ce eşti aspru şi neînduplecat şi tare te împotriveşti mie, părîndu-ţi-se a fi mai înţelept decît toţi, să lepădăm dar amîndoi deşarta împotrivire şi să dăm loc dreptăţii. Iată eu voi face adunare

mare şi voi strînge pe toţi înţelepţii noştri din toată împărăţia mea şi voi aduna şi creştinii; căci voi porunci vestitorilor mei să strige cu mare glas pretutindeni ca nimeni din creştini să nu se teamă, ci fără de frică să se adune toţi ca să facem judecată de obşte şi să vedem care credinţă este mai bună. Apoi este la mine şi Varlaam care te-a înşelat pe tine, ferecat în fiare, căci nu m-am odihnit pînă ce nu l-am prins pe dînsul. Pe acesta îl voi scoate la sobor, ca împreună cu creştinii săi să stea împotriva înţelepţilor noştri şi să facă întrebare pentru credinţă. Dacă veţi birui voi creştinii, împreună cu Varlaam al vostru, apoi veţi dobîndi dorinţa voastră; iar de veţi fi biruiţi, apoi datori sînteţi a vă supune desăvîrşit poruncii mele".

Fericitul Ioasaf a zis: "Fie voia Domnului şi să fie precum ai poruncit, iar Dumnezeu Cel adevărat să ne dea a nu ne rătăci din calea cea dreaptă". Atunci împăratul a poruncit tuturor slujitorilor idoleşti şi creştinilor, prin trimitere de cărţi şi prin propovăduitori, prin toate cetăţile şi satele, ca să se adune la un loc toţi cei ce sînt de credinţă creştinească şi netemîndu-se de nimic să vină la sobor, pentru cercetarea credinţei celei adevărate. Şi stînd lîngă învăţătorul lor Varlaam, să se întrebe împreună cu slujitorii şi cu vrăjitorii. Apoi a chemat şi pe înţelepţii slujitori persani, caldeeni şi indieni, care se aflau în toată stăpînirea sa, precum şi pe fermecători şi vrăjitori, ca să biruiască pe creştini.

Deci s-au strîns la împăratul mulţime mare dintre cei de credinţa necurată idolească, înţelepţi în răutate şi dascăli iscusiţi în nedreptate, care deşi păreau a fi înţelepţi, însă erau nebuni. Iar creştinii, de vreme ce unii erau omorîţi de păgîni iar alţii se împrăştiaseră prin munţi şi prin pustietăţi, de aceea s-au adunat foarte puţini dintr-înşii, între care numai unul s-a aflat mai iscusit în dumnezeiasca Scriptură, cu numele Varahie. Numai acela a venit fără temere în ajutorul celui cu părere Varlaam, iar adevărat cu numele Nahor. Însă Varahie nu ştia că acela este Nahor vrăjitorul, iar nu Varlaam.

Deci împăratul a şezut pe scaun înalt şi a poruncit şi fiului său să şadă împreună cu dînsul. Iar fiul cinstind pe părintele său, n-a vrut să facă aceasta, ci a şezut pe pămînt aproape de dînsul. Deci au stat înainte toţi maeştri cei păgîneşti şi a fost adus şi Nahor, cel cu părerea Varlaam. Apoi împăratul a zis către ritorii şi filosofii săi care stăteau înainte: "Iată vă stă înainte nevoinţă mare şi din două una s-a pregătit vouă: ori veţi birui pe Varlaam şi pe creştinii care sînt împreună cu dînşii şi vă învredniciţi de cinste de la noi, ori de veţi fi biruiţi să primiţi ruşine şi pedeapsă cumplită. Iar pe voi pe toţi vă voi pierde şi trupurile voastre le voi da spre mîncare fiarelor şi păsărilor, apoi pe fiii voştri cu veşnică robie îi voi robi, dacă nu veţi birui pe creştini".

Zicînd împăratul acestea, fiul său a răspuns, zicînd: "Astăzi ai făcut judecată dreaptă o, împărate, şi eu zic acestea dascălului meu". Apoi întorcîndu-se către Nahor a zis: "Bine ştii o, Varlaame, în ce fel de slavă şi de mulţumire m-ai aflat şi tu cu cuvintele tale m-ai înduplecat a mă depărta de zeii părinteşti şi de lege, a sluji unui Dumnezeu necunoscut şi a întărîta pe părintele şi pe stăpînul meu. Deci acum vezi că stai în cumpănă; căci dacă vei birui războiul ce-ţi stă înainte şi vei arăta a fi adevărate învăţăturile tale, apoi te vei preamări ca un propovăduitor al adevărului şi eu voi rămîne în învăţătura ta, slujind lui

Hristos pînă la răsuflarea cea mai de pe urmă. Iar de vei fi biruit şi te vei face mie astăzi mijlocitor de ruşine, apoi eu singur voi izbîndi defăimarea mea, căci voi sta cu picioarele mele pe pieptul tău şi cu mîinile mele rupînd inima ta şi limba le voi da spre mîncare cîinilor împreună cu celălalt trup al tău, ca prin tine să se înveţe toţi a nu mai înşela pe fiii împăraţilor".

Auzind Nahor cuvintele acestea s-a spăimîntat foarte văzîndu-se pe sine prins în cursa sa şi căzut singur în groapa pe care a săpat-o. Deci, văzînd moartea gata înaintea lui, de va întărîta pe fiul împăratului, care cu înlesnire poate să-l muncească cum va vrea, şi că nu este cu putinţă a scăpa din mîinile lui, a gîndit să ţină cu dînsul şi să apere credinţa creştinească. Apoi începîndu-se între slujitorii idoleşti şi între creştini a se pune cuvinte de întrebare, atunci Nahor şi-a deschis gura, precum de demult Varlaam, care a fost chemat de împăratul Valac să blesteme pe israiliteni, iar el în loc să-i blesteme, i-a binecuvîntat, aşa şi Nahor, începîndu-se întrebările, a ţinut cuvîntul de dimineaţă pînă seara, grăind ca de la Duhul Sfînt, pentru că ştie darul lui Dumnezeu a lucra cîteodată şi în vasele cele necurate, pentru mărirea Sa cea sfîntă.

Deci cu atîta înţelepciune a mustrat Nahor deşertăciunea şi minciuna zeilor, întărind şi adeverind credinţa creştinească, cu înţelepte dovezi, încît nu putea nimeni să-i răspundă nici un cuvînt împotrivă. Despre această prea înţeleaptă vorbire a lui Nahor cu slujitorii idoleşti, Sfîntul Damaschin scrie mai larg şi mai frumos în istoria sa despre aceşti Sfinţi Părinţi, Varlaam şi Ioasaf. Deci toţi ritorii, filosofii, popii şi vrăjitorii erau ruşinaţi şi mîhniţi încît tăceau ca şi cum ar fi fost fără de glas, neputînd a grăi nimic împotrivă. Iar fiul împăratului se bucura cu duhul şi slăvea pe Domnul, Care, precum altădată pe Saul, aşa şi pe Nahor, l-a făcut din prigonitor, învăţător şi propovăduitor al adevărului.

Împăratul împreună cu boierul Arahie, minunîndu-se de neaşteptata schimbare a lui Nahor, cu mare mînie se iuţea împotriva lui, pentru că îi cuprinsese mare ruşine şi ar fi vrut să-l muncească precum şi pe creştinii care erau împreună cu dînsul, dar nu putea să-şi calce cuvîntul său împărătesc. Căci el poruncise ca de voie şi fără temere să se adune creştinii în sobor, făgăduind împărăteşte ca să nu li se facă nici un rău. Apoi a poruncit să se risipească soborul, ca şi cum ar fi vrut a doua zi iarăşi să se adune la întrebare.

Fiul împăratului a zis către tatăl său: "Precum la început ai poruncit, o, împărate, să se facă judecată dreaptă, aşa şi la sfîrşit pune înainte dreptatea şi din două una fă: sau dascălului meu porunceşte-i să petreacă în această noapte împreună cu mine, pentru ca să învăţăm împreună cele ce ni se cade a grăi mîine, iar tu, luînd pe ai tăi, asemenea învăţaţi-vă şi voi; sau lasă-mi în această noapte pe ritorii tăi şi tu ia pe învăţătorul meu la tine, pentru că, dacă vor rămîne la tine amîndouă părţile care se împotrivesc, apoi învăţătorul meu va petrece în supărare şi în frică, iar ai tăi în bucurie şi odihnă. Şi această judecată nu mi se pare a fi dreaptă, ci va fi silire şi călcare de făgăduinţă".

Împăratul, fiind biruit de cuvintele cele înţelepte ale fiului său, a luat la sine pe jertfitorii săi, iar pe Nahor l-a lăsat fiului său, avînd oarecare nădejde spre Nahor că va aduce la

săvîrşire făgăduinţa sa. Deci, luînd Sfîntul Ioasaf pe Nahor, s-a dus în palatul său, bucurîndu-se de Dumnezeu, Mîntuitorul său. Iar către Nahor a zis: "Oare socoteşti că nu ştiu eu că tu nu eşti Varlaam, ci eşti Nahor? Însă bine ai făcut că ai arătat a fi adevărată credinţa creştinească şi ai mustrat înşelăciunea idolească; crede dar în Dumnezeul Acela pentru al Cărui nume bine ai vestit acum".

La aceste cuvinte umilindu-se Nahor, se căia de toate răutăţile sale cele mai dinainte şi cu tot adevărul dorea ca să se apropie de Domnul Dumnezeu. Deci, a rugat pe fericitul Ioasaf ca să-i poruncească să fugă pe ascuns în pustie şi să se însoţească cu pustnicii care se ascundeau acolo şi apoi să primească Sfîntul Botez. Sfîntul Ioasaf, învăţîndu-l, l-a liberat cu pace. Iar el plecînd, a aflat în pustie un preot sfînt şi, luînd de la dînsul Sfîntul Botez, şi-a petrecut zilele în pocăinţă.

A doua zi, înştiinţîndu-se împăratul de cele despre Nahor, s-a deznădăjduit. Apoi, văzînd pe înţelepţii săi ritori că sînt biruiţi pînă în sfîrşit şi petrec în nepricepere, s-a mîniat foarte asupra lor şi i-a necinstit cu dosădiri cumplite, iar pe alţii i-a pedepsit cu bătăi şi le-a înnegrit feţele cu funingine, izgonindu-i de la faţa sa. De atunci nu mai cinstea pe slujitorii idoleşti nici nu mai aducea jertfe idolilor, ba îi şi hulea pe dînşii. Deci împăratul fiind în mare nedumerire, clătinîndu-se de gîndurile sale, nici idolilor nu se închina, nici credinţa creştinească nu primea. Iar la fericitul Ioasaf veneau mulţi şi îndulcindu-se de cuvintele lui mîntuitoare, se întorceau către Hristos.

Dar slujitorii idolilor văzîndu-se batjocoriţi şi văzînd pe împăratul că se întoarce de la zeii lor, au trimis degrabă la un mare vrăjitor cu numele Teuda ce petrecea în pustie, şi vestind aceluia toate cele ce se întîmplaseră, îl rugau cu sîrguinţă să le ajute. Teuda cu putere drăcească, a venit cu îndrăzneală la împărat, pentru că era cunoscut şi iubit de dînsul. El cu cuvintele sale măiestrite şi înşelătoare iarăşi a înduplecat pe împărat la închinarea de idoli şi a făcut praznic mare idolilor împreună cu dînsul. Apoi se nevoia ca şi pe fericitul Ioasaf să-l întoarcă de la Hristos către închinarea idolească şi a dat împăratului acest sfat viclean, ca să ia de la Ioasaf toate slugile şi în locul lor să pună femei şi fete tinere şi frumoase, ca să-i slujească lui. "Iar eu, zise el, voi trimite pe unul din draci care va aprinde într-însul focul dulceţii spre desfrînare. Şi dacă va fi biruit, apoi îndată, o împărate, toate vor fi după voia ta".

Împăratul ascultînd sfatul vicleanului, a adunat o mulţime de fete frumoase şi de femei tinere şi, împodobindu-le pe dînsele cu haine de mult preţ şi cu podoabe de aur, le-a dus în palat la fiul său şi a dat afară pe toate slugile lui; aşa că nu era în palatul lui Ioasaf nici unul de parte bărbătească, ci toată slujba o făceau femeile şi fetele. Apoi au năvălit asupra lui în chip nevăzut, duhurile cele viclene ce erau trimise de Teuda vrăjitorul şi aprindeau cuptorul cel trupesc al tînărului, năvălind asupra lui cu gînduri necurate.

Fericitul Ioasaf era într-o mare nevoie şi război, dar mai ales cînd o fecioară care era mai frumoasă decît toate şi care - nu numai de împăratul era îndemnată, ci şi de diavolul -, a întins asupra lui amăgirile sale. Fecioara aceea era fata unui împărat, robită şi scoasă din

patria sa, apoi dată împăratului Avenir ca un mare dar. Pe această fată foarte frumoasă a trimis-o tatăl spre înşelarea fiului său şi intrînd în ea dracul înşelăciunii, a învăţat-o cuvinte viclene şi cu meşteşug. Acelaşi înşelător a pus dragoste către dînsa în inima sfîntului tînăr, vînîndu-l cîte puţin. Dar fericitul o iubea pe dînsa pentru înţelepciunea şi pentru obiceiul ei cel bun, ba încă îi era şi jale pentru dînsa, că fiind fată de împărat era robită şi lipsită de slava şi de patria sa; apoi se gîndea cum ar întoarce-o de la închinarea la idoli şi ar face-o creştină.

Astfel gîndind el, iar poftă cu patimă nesimţind în sine, a început a vorbi către dînsa, zicînd: "Cunoaşte o, fecioară, pe Dumnezeul Care petrece în veci, ca să nu pieri în înşelăciune. Cunoaşte pe Ziditorul şi vei fi fericită, făcîndu-te mireasă a Mirelui Celui fără de moarte". Multe cuvinte ca acestea zicînd el, în acel ceas duhul cel necurat o învăţa pe femeie a întinde curse de sminteală şi a trage în cădere acel fericit suflet. Deci, fecioara a zis astfel: "Dacă te îngrijeşti de mîntuirea sufletului meu şi voieşti a-l izbăvi de înşelăciunea idolească, apoi îndeplineşte şi tu cererea mea; iar eu îndată lepădîndu-mă de idolii părinteşti, mă voi apropia de Dumnezeul tău şi voi sluji Lui pînă la răsuflarea mea cea mai de pe urmă. Şi aşa şi tu vei primi plata pentru întoarcerea mea".

Sfîntul tînăr a întrebat-o: "Care este cererea ta, fecioară?" Iar ea cu căutătura şi cu vorba, îl îndemna spre desfrînare şi-i zise: "Vino să ne însoţim şi apoi eu mă voi pleca poruncii tale". Iar el a zis: "Pentru ce ai îndrăznit a face către mine o cerere ca aceasta o, fecioară, pentru că eu deşi poftesc mîntuirea ta, însă nu voiesc a fi necurat". Iar ea, netezindu-i calea spre păcat a zis: "Tu, domnul meu, fiind plin de toată înţelepciunea, pentru ce grăieşti unele ca acestea, numind însoţirea necurată, pentru că ştiu şi eu din cărţile creştineşti, căci am citit multe cărţi în patria mea şi de multe ori am vorbit cu creştini; dar oare nu este scris aşa în cărţile voastre: *Cinstită este nunta în toate şi patul nespurcat?* Şi iarăşi "Mai bine a se însura omul, decît a se aprinde". Dar n-au cunoscut nunta patriarhii cei de demult şi proorocii şi drepţii, precum învaţă scripturile voastre? Oare pe Petru nu-l mărturiseşte Scriptura cum că a avut femeie? Acela pe care îl numiţi verhovnic al Apostolilor. Dar cine te-a învăţat, domnul meu, a numi nunta necurată? Cu adevărat te-ai depărtat de la învăţătura voastră cea dreaptă".

Fericitul a răspuns: "Deşi sînt toate aşa în Sfînta Scriptură, precum ai zis, pentru că este slobod fiecare dacă voieşte să se căsătorească, însă afară de cei ce s-au făgăduit ca să-şi păzească fecioria pentru Hristos; iar eu cînd am primit Sfîntul Botez, m-am făgăduit a mă duce curat înaintea lui Hristos în feciorie fără prihană. Deci cum voi îndrăzni a călca jurămîntul pe care l-am făcut către Dumnezeu?"

Iar înşelătoarea a zis iarăşi: "Dacă nu voieşti a mă lua de soţie, apoi altă dorinţă să-mi împlineşti, care este mică; de voieşti să-mi mîntuieşti sufletul, fii cu mine în această noapte, care lucru de vei face, apoi mă făgăduiesc ţie că mîine dimineaţă voi primi credinţa creştinească şi voi fi ţie nu numai spre iertarea păcatelor ci şi multă răsplătire vei afla de la Dumnezeu pentru întoarcerea mea. Căci zice Scriptura ta, că *se face mare bucurie în cer pentru un păcătos care se pocăieşte.*

Deci, dacă se face bucurie în cer pentru întoarcerea păcătosului, apoi oare nu va avea răsplătire acela care întoarce pe păcătos şi se face pricinuitor pentru bucuria îngerilor? Cu adevărat aşa este şi cu totul fără de îndoială pentru că şi Apostolii, începătorii credinţei voastre, multe făceau după socoteala lor, călcînd porunca lui Dumnezeu cea mai mică, pentru porunca cea mai mare. Oare n-a tăiat împrejur Pavel pe Timotei, deşi se socoteşte la creştini fărădelege tăierea împrejur? Însă el nu s-a ferit a o face aceasta, pentru orînduiala cea mai bună; apoi multe ca acestea vei afla în cărţile voastre. Deci, dacă cu adevărat pofteşti ca să-mi mîntuieşti sufletul, apoi împlineşte această dorinţă a mea".

Acestea zicîndu-le ea, sufletul fericitului a început a se clătina cu diferite feluri de gînduri, şi în partea dreaptă şi în partea stîngă, iar voia şi înţelegerea i se slăbeau. Diavolul, semănătorul răutăţii, văzînd inima lui clătinîndu-se, s-a umplut de bucurie şi a strigat către soţii săi, zicînd: "Vedeţi că fecioara aceasta are să facă ceea ce noi n-am putut să facem? Acum dar să năvălim asupra lui, pentru că nu vom mai afla vreme aşa potrivită ca aceasta, pentru a împlini voia şi porunca aceluia care ne-a trimis pe noi". Acestea zicîndu-le necuratul, s-a pornit împreună cu cîinii săi asupra ostaşului lui Hristos şi a tulburat toate puterile lui sufleteşti şi cu totul l-a aprins de dragoste şi cu mare dorire către fecioară.

Fericitul Ioasaf, văzîndu-se tare aprins şi robit de păcat, s-a lovit în piept şi, oftînd din adîncul inimii către Dumnezeu, degrabă a făcut rugăciune şi vărsînd izvoare de lacrimi din ochii săi, striga către Cel care poate a-l mîntui de învăluire şi de vifor şi zicea: "Spre Tine, Doamne, am nădăjduit, să nu mă ruşinezi în veac, nici să rîdă vrăjmaşii mei de mine, care mă ţin de-a dreapta Ta; ci stai înainte-mi în acest ceas şi-mi îndreptează calea mea după voia Ta, pentru ca să se preamărească numele Tău Cel slăvit şi înfricoşat, prin mine robul Tău".

Rugîndu-se multă vreme, se uda cu lacrimi şi, făcînd multe plecări de genunchi, s-a aruncat la pămînt. Apoi, adormind puţin, s-a văzut pe sine răpit de nişte bărbaţi străini, trecut prin nişte locuri minunate şi dus la un cîmp mare, care era înfrumuseţat cu flori roşii şi cu bună mireasmă. Acolo a văzut tot felul de pomi frumoşi care aveau roade multe, străine şi minunate. Iar fructele pomilor acelora făceau freamăt vesel, din cauza unui vînt subţire şi lin, dînd bună mireasmă nesăţioasă. Iar sub pomii aceia stăteau nişte scaune de aur curat, înfrumuseţate cu pietre scumpe şi mărgăritar de mult preţ şi raze mari ieşeau dintr-însele. Apoi erau paturi de aur aşternute cu nişte covoare în multe culori, a căror podoabă şi strălucire covîrşea toată povestirea. Prin mijlocul pomilor curgeau ape curate şi foarte limpezi care veseleau vederea.

Prin acel cîmp mare şi minunat purtîndu-l acei bărbaţi înfricoşaţi, l-au dus într-o cetate ce strălucea cu lumină negrăită, avînd zidurile de aur curat şi din pietre de mult preţ, pe care nu le-a văzut nimeni niciodată, apoi stîlpii şi porţile erau dintr-un mărgăritar. Cine va putea spune podoaba şi strălucirea cetăţii aceleia! Pentru că, strălucind o lumină cu multe raze dintr-o înălţime, umplea toate uliţele ei; şi nişte ostaşi înaripaţi şi luminaţi se plimbau prin cetatea aceea, glăsuind cîntări preadulci, pe care niciodată nu le-a auzit

urechea omenească. El a auzit un glas, zicînd: "Iată odihna drepţilor, iată veselia celor ce au plăcut lui Dumnezeu în viaţa lor".

Scoţîndu-l de acolo acei bărbaţi înfricoşaţi, voiau să-l ducă înapoi. Iar el cu totul fiind cuprins de acea podoabă şi frumuseţe, zicea: "Nu mă lipsiţi pe mine, rogu-vă, nu mă lipsiţi de această bucurie negrăită, ci daţi-mi voie să petrec într-un colţ al acestei cetăţi mari". Iar ei ziceau: "Nu este cu putinţă a petrece acum aici, dar vei intra prin multe osteneli şi sudori, dacă te vei nevoi; pentru că nevoitorii moştenesc împărăţia cerurilor".

Acestea zicînd şi trecînd cîmpul cel mare, l-au dus în nişte locuri întunecate şi pline de tînguire şi în toate potrivnice luminii şi bucuriei ce văzuse mai înainte. Pentru că era acolo negură foarte întunecată, încît toate se umpleau de mîhnire şi de tulburare. Acolo ardea un cuptor de foc şi viermi se tîrau mîncînd trupurile, iar duhurile răzbunării stăteau împrejurul cuptorului aceluia. Unii ardeau cumplit în foc şi se auzea un glas zicînd: "Iată locul păcătoşilor, iată munca acelora care s-au întinat în fapte de ruşine". După aceasta l-au scos de acolo cei ce-l purtau pe dînsul.

Deşteptîndu-se şi-a venit în sine şi era cu totul înspăimîntat şi rîuri de lacrimi curgeau din ochii lui. Atunci toată frumuseţea fecioarei şi a celorlalte femei şi fete i se păreau lui mai înjosită decît tina şi gunoiul. Şi aducîndu-şi aminte de cele arătate lui în vedenie, era cuprins cu dorul acelor minunate şi preaslăvite locuri şi tulburat de frica muncilor celor văzute, încît zăcea pe pat neavînd putere nici să se scoale.

Deci s-a dat veste împăratului cum că fiul său este bolnav şi împăratul venind la dînsul în grabă, îl întrebă pe dînsul: "Care este pricina bolii de care suferi?". Iar el, spunîndu-i toate cele arătate lui în vedenie, a zis: "Pentru ce ai gătit cursă picioarelor mele vrînd să vînezi sufletul meu şi să-l arunci în pierzare? Că de nu mi-ar fi ajutat Dumnezeu, s-ar fi sălăşluit în iad sufletul meu. Dar cît este de bun Dumnezeul lui Israil, Care a izbăvit smerenia mea din mijlocul puilor de lei! Căci adormit-am tulburat; dar m-a cercetat pe mine din înălţime Dumnezeu Mîntuitorul meu şi mi-a arătat că de multe bunătăţi se lipsesc cei ce-L mînie pe Dînsul şi felurite munci îşi pregătesc.

Deci acum, o, tată, de vreme ce ţi-ai astupat urechile, nevrînd să auzi glasul meu care îţi grăieşte cele bune, măcar pe mine nu mă opri a merge pe calea cea dreaptă; pentru că pe aceasta o iubesc şi aceasta doresc, ca lăsînd toate, să ajung la locul unde petrece Varlaam plăcutul lui Hristos şi împreună cu dînsul să-mi săvîrşesc cealaltă parte a vieţii mele. Iar dacă vei voi a mă ţine cu sila, degrabă mă vei vedea mort de supărare şi de tînguire; atunci iarăşi nici tu nu te mai poţi chema tată şi nici pe mine nu mă vei mai avea fiu".

Atunci iarăşi a cuprins pe împăratul mare supărare şi s-a dus mîhnit la palatul său. Tot aşa şi duhurile cele viclene s-au întors ruşinate de la ostaşul lui Hristos cel nebiruit, către Teuda al lor, care îi ocăra pe ei, zicînd: "Atît de neputincioşi sînteţi voi, ticăloşilor, încît nici pe acel tînăr n-aţi putut să-l biruiţi?" Iar ei, fiind siliţi de puterea lui Dumnezeu, nevrînd, au mărturisit adevărul, zicînd: "Nu putem răbda puterea lui Hristos nici a căuta

spre semnul Crucii cu care se îngrădeşte pe sine acel tînăr". După acestea luînd împăratul pe Teuda, a venit la fiul său; iar Teuda a început a vorbi fericitului tînăr despre zeii săi, dar n-a putut să-l biruiască pe el, căci avea de sus înţelepciune, căreia nu pot să-i stea împotrivă toţi cei ce se împotrivesc.

Teuda fiind biruit şi ruşinat, a tăcut mult, ca un peşte fără de glas, neştiind ce să mai zică. Apoi abia venindu-şi în simţire, a zis către împăratul: "Cu adevărat, o, împărate, Duhul Sfînt vieţuieşte în fiul tău; cu adevărat, sîntem biruiţi şi de acum nici un răspuns nu mai avem! Cu adevărat mare este Dumnezeul creştinilor, mare este credinţa lor şi mari sînt tainele lor!"

Apoi întorcîndu-se către fiul împăratului a zis: "Spune-mi tu, cel ce eşti sfinţit cu sufletul şi cu trupul, oare mă va primi pe mine Hristos dacă mă voi lepăda de lucrurile cele rele şi mă voi întoarce către Dînsul?" Iar Sfîntul Ioasaf a început a-i vorbi despre pocăinţa păcătoşilor şi mila lui Dumnezeu, Care primeşte degrabă pe cei ce se pocăiesc cu adevărat. Teuda umilindu-se cu inima, îndată a alergat la peştera sa şi arzîndu-şi toate cărţile sale cele vrăjitoreşti, s-a dus după Nahor şi învrednicindu-se de Sfîntul Botez, a vieţuit în mare pocăinţă.

Împăratul, neştiind ce să mai facă cu fiul său, a fost sfătuit de Arahie ca să împartă împărăţia lui în două şi să dea jumătate fiului său; căci zicea acela: "Dacă vei munci pe fiul tău, o, împărate, apoi cu adevărat vei fi vrăjmaş firii, iar nu tată, ci muncitor al fiului tău te vei chema. Deci şi pe fiul tău vei pierde şi tu fără fiu vei rămîne şi în mari întristări te vei arunca. Dar una a mai rămas să faci: să împarţi cu dînsul împărăţia ta şi să-i porunceşti să stăpînească partea cea dată lui. Căci dacă va fi cuprins de purtările de grijă ale vieţii, apoi cîte puţin va începe a se obişnui cu viaţa aceasta precum vieţuim şi noi; şi atunci va fi lucrul după voia noastră. Pentru că obiceiul care se înrădăcinează în suflet nu se schimbă aşa cu sila, ci cu dragoste. Apoi cu toate că va petrece neschimbat în credinţa creştinească, totuşi îţi va fi mîngîiere, pentru că nu eşti fără de fiu, ci ai fiu împărat".

Împăratul, primind sfatul lui Arahie, a făcut aşa; a împărţit împărăţia lui în două şi a făcut pe fiul său împărat. Ioasaf, deşi nu cugeta la stăpînirea împărătească, ci dorea viaţa călugărească şi pustnicească, dar văzînd că va ieşi lucrul mai spre bine, a primit partea împărăţiei cea dată lui. Apoi mergînd într-însa, mai întîi de toate s-a sîrguit ca să dezrădăcineze închinarea de idoli de prin toată stăpînirea sa şi a risipit capiştele lor. Apoi a ridicat biserici sfinte şi a lăţit sfînta credinţă în Hristos.

Auzind de aceasta episcopii, preoţii şi călugării care se ascundeau, au ieşit de prin munţi şi de prin pustietăţi şi alergau către sfîntul împărat Ioasaf. Iar el îi primea pe dînşii cu bucurie şi împreună cu dînşii cugeta la mîntuirea sufletelor omeneşti. Deci în puţină vreme, toată stăpînirea sa a luminat-o cu lumina credinţei şi a botezat-o. Iar pentru întoarcerea tatălui său neîncetat se ruga cu lacrimi. Şi n-a trecut cu vederea Dumnezeu rugăciunea lui cea cu sîrguinţă şi lacrimile, ci, ascultîndu-l cu milostivire, s-a atins de inima

lui Avenir, cu lumina darului Său, ca el să lepede negura cea groasă de pe ochii minţii, ca să vadă raza adevărului şi să cunoască deşertăciunea zeilor celor mincinoşi.

Deci împăratul Avenir a adunat pe toţi sfetnicii săi şi le-a descoperit gîndul inimii sale, cum că voieşte să primească credinţa fiului său şi toţi au lăudat gîndul lui, căci pe toţii îi cercetase Răsăritul cel de sus, prin rugăciunile Sfîntului Ioasaf. Apoi îndată împăratul, printr-o scrisoare, a chemat pe fiul său ca să înveţe de la dînsul buna credinţă. Iar Sfîntul Ioasaf de multă bucurie şi veselie s-a umplut văzînd pe tatăl său venit în simţire şi întors către Dumnezeu. Ioasaf, mergînd şi învăţînd pe tatăl său multe zile, precum i-a spus Cuviosul Varlaam, aşa şi el arătînd tatălui său toate tainele sfintei credinţe, l-a adus la Sfîntul Botez, încît el însuşi l-a primit ca naş din dumnezeiescul Botez. Lucru cu adevărat nou şi minunat, că s-a arătat naş al tatălui său şi s-a făcut mijlocitor de naşterea cea duhovnicească a aceluia care l-a născut pe dînsul trupeşte. Şi nu numai împăratul Avenir, ci şi toată suita lui a primit Sfîntul Botez, precum şi ostaşii şi robii; pe scurt, toată ţara Indiei a primit Sfîntul Botez.

Atunci s-a făcut bucurie mare pe pămînt şi în cer, că pe pămînt se bucurau credincioşii pentru întoarcerea necredincioşilor, iar în cer se bucurau îngerii, nu pentru unul, ci pentru păcătoşii cei fără de număr care se pocăiau. Iar împăratul Avenir, după Botez, a dat fiului său toată stăpînirea împărăţiei sale şi el petrecea la o parte în tăcere, presărîndu-şi capul totdeauna cu ţărînă şi tînguindu-se pentru păcatele sale cele mai dinainte. Apoi, luînd de la Dumnezeu iertarea păcatelor, s-a mutat cu pace către El.

După moartea împăratului Avenir, împăratul Ioasaf făcînd pomenire de patruzeci de zile tatălui său, a chemat pe toţi boierii şi sfetnicii săi, pe căpeteniile oştilor şi toate stăpînirile cărora le-a descoperit taina inimii sale, cum că voieşte să lase împărăţia aceasta pămîntească şi toate cele lumeşti şi să meargă în pustie şi acolo să petreacă viaţă monahicească.

Atunci toţi s-au umplut de jale şi nu era nici unul dintre dînşii fără de lacrimi, ci toţi se tînguiau cu amar pentru că îl iubeau foarte mult pentru blîndeţea şi omenia lui, precum şi pentru facerea lui de bine cea cu milostivire către toţi. Iar în locul său voia să lase împărat pe unul dintre boieri, cu numele Varahie, care de la început era creştin, despre care s-a spus mai înainte că acesta s-a ridicat împreună cu Varlaam împotriva tuturor înţelepţilor indieni ca să-i aducă la credinţă.

Pe acesta voia Ioasaf să-l pună împărat în locul său, ca pe unul care era bine întărit în sfînta credinţă şi avea multă dragoste pentru Hristos. Iar Varahie se lepăda, zicînd: "Iubeşte, o, împărate, pe aproapele tău ca pe tine însuţi; pentru că dacă este bine a împărăţi, apoi împărăţeşte singur, iar dacă este rău, de ce mi-o dai mie şi pentru ce pui asupra mea greutate ca aceasta de care singur fugi?" Iar pe Sfîntul Ioasaf toţi îl rugau cu stăruinţă şi cu lacrimi ca să nu-i lase pe dînşii. Dar el a scris noaptea o scrisoare către tot poporul său şi către toţi stăpînitorii, încredinţîndu-i pe dînşii lui Dumnezeu şi poruncindu-le să nu-şi aleagă alt împărat decît pe Varahie.

Lăsînd acea scrisoare în casa sa, a ieşit pe ascuns din palat şi din cetate şi a plecat degrabă în pustie. Iar a doua zi, auzindu-se despre plecarea lui, îndată s-a făcut tulburare şi plîngere în popor, plecînd toţi cu multă grabă în aflarea lui. Aflîndu-l lîngă un pîrîu uscat, cu mîinile ridicate făcînd rugăciune, l-au înconjurat şi căzînd înaintea lui, îl rugau cu multe tînguiri să se întoarcă la palatul său şi să nu-i lase; iar el fiind silit de rugăminţile lor, s-a întors pentru puţină vreme şi iarăşi adunîndu-i pe toţi, a zis: "În deşert vă împotriviţi voii lui Dumnezeu, ţinîndu-mă pe mine!"

Apoi a dat cuvînt cu jurămînt că nici o zi nu va mai petrece cu dînşii. Iar lui Varahie cu sila i-a pus pe cap coroana sa împărătească, şi lăsîndu-l pe scaunul său, l-a învăţat destul cum să împărăţească, iar el dînd pace poporului a ieşit din palat şi din cetate, sîrguindu-se către pustie.

Varahie împreună cu tot poporul şi cu toţi boierii săi, văzînd gîndul lui cel neînduplecat şi cu rugăminte neputînd a-l ţine pe el şi nici cu sila neîndrăznind a-l împiedica de la acea cale, mergeau după dînsul plîngînd şi petrecîndu-l pînă departe. El însă le zicea ca să nu-l mai supere, ci îi ruga să se întoarcă înapoi. Iar unii au mers după dînsul de departe tînguindu-se pînă cînd s-a plecat ziua; iar noaptea a acoperit de la ochii lor pe iubitul lor stăpîn şi s-au despărţit unii de alţii.

Astfel a luat Varahie sceptrul împărăţiei Indiei, iar Ioasaf le-a socotit pe toate deşertăciuni ca să dobîndească pe Hristos. În noaptea cea dintîi a intrat în casa unui om sărac şi i-a dat lui hainele sale de deasupra, iar el rămînînd în haina cea ruptă de păr pe care i-o dăduse Varlaam, s-a dus la viaţa pustnicească, neavînd cu sine nici pîine, nici apă, nici altceva de trebuinţa hranei; pentru că se dăduse cu totul în purtarea de grijă a lui Dumnezeu şi cu dragoste osîrdnică ardea pentru Domnul său.

Intrînd în adîncul pustiei, s-a bucurat cu duhul şi, ridicîndu-şi ochii către iubitul său Hristos, striga, zicînd: "Să nu mai vadă de acum ochii mei bunătăţile lumii acesteia şi să nu se mai îndulcească inima mea de nimic altceva decît de Tine, nădejdea mea. Tu îndreptează calea mea şi mă du la plăcutul Tău Varlaam; arată-mi pe mijlocitorul mîntuirii mele ca să mă înveţe viaţa cea pustnicească, acela care m-a învăţat pe mine cunoştinţa Ta, Doamne!"

Sfîntul Ioasaf a umblat singur prin pustie doi ani, căutînd pe Varlaam; se hrănea cu verdeţurile care creşteau pe acolo, iar uneori răbda mult de foame, din lipsa verdeţurilor pentru că era uscat pămîntul în pustia aceea şi puţin odrăslea. Apoi a răbdat multe supărări de la diavolul, căci năvălea asupra lui, uneori tulburînd mintea lui cu tot felul de gînduri, alteori înfricoşîndu-l cu năluciri, iar alteori i se arăta negru şi scrîşnind din dinţi. Uneori cu sabia în mînă se pornea asupra lui, ca şi cum ar fi vrut să-l taie; alteori se prefăcea în multe feluri de fiare, şerpi şi aspide. Iar ostaşul lui Hristos cel nebiruit, toate le biruia şi le izgonea cu sabia rugăciunii şi cu arma Crucii.

Trecînd al doilea an, a aflat o peşteră în pustiul Senaridului unde vieţuia un călugăr în linişte; de la acela s-a înştiinţat unde petrecea Varlaam. Deci, alergînd degrabă cu bucurie pe cărarea cea arătată lui, a ajuns la peştera lui Varlaam şi, stînd înaintea uşii, a bătut, zicînd: "Binecuvintează, părinte, binecuvintează!" Iar Varlaam, auzind glasul, a ieşit din peşteră şi a cunoscut pe Ioasaf cu duhul, pe care altfel nu era cu putinţă a-l cunoaşte după chipul său, pentru că se înnegrise de arşiţa soarelui, îi crescuse părul, slăbise şi ochii i se cufundaseră adînc.

Deci, bătrînul stînd cu faţa către răsărit, a înălţat lui Dumnezeu rugăciune de mulţumire, iar după rugăciune s-au îmbrăţişat unul cu altul cu dragoste, s-au sărutat cu sărutare sfîntă şi de bucurie au plîns mult. După aceea începînd să vorbească, Varlaam a zis: "Bine ai venit fiule al lui Dumnezeu şi moştenitor al împărăţiei cerului, Domnul să-ţi dea cele veşnice în locul celor vremelnice şi pe cele nestricăcioase în locul celor stricăcioase. Dar te rog, fiule iubite, spune-mi cum ai venit aici? Şi ce ţi s-a întîmplat după plecare? Oare a cunoscut tatăl tău pe Dumnezeu? Sau încă petrece în rătăcirea cea idolească?" Iar fericitul Ioasaf i-a spus lui toate pe rînd, cîte i s-au întîmplat după plecarea lui Varlaam şi cîte a făcut Domnul cu dînsul, ajutîndu-l.

Bătrînul, auzind acestea, se bucura foarte; apoi, minunîndu-se, zicea: "Slavă Ţie, Hristoase Dumnezeule, că bine ai voit ca sămînţa cuvîntului Tău cea semănată de mine în sufletul robului Tău Ioasaf, să odrăslească şi să aducă rod însutit". Apropiindu-se seara şi săvîrşind obişnuita rugăciune, şi-a adus aminte de hrană. Deci Varlaam a pus masă de mult preţ, plină de bucate duhovniceşti, iar hrană trupească avînd puţină; căci erau numai verdeţuri crude, nefierte, puţine finice (smochine) şi apă din izvorul care era acolo.

Întărindu-şi trupul cu astfel de bucate, au mulţumit lui Dumnezeu Care deschide mîna Sa şi satură toată fiinţa cu bunăvoinţă. Apoi săvîrşind rugăciunea de noapte, iarăşi au grăit vorbe duhovniceşti, vorbind toată noaptea pînă la vremea cîntării de dimineaţă.

De atunci Ioasaf a petrecut împreună cu Varlaam mulţi ani, avînd viaţă minunată, asemenea cu a îngerilor. Apoi Cuviosul Varlaam, apropiindu-se către fericitul sfîrşit şi chemînd pe Ioasaf, fiul său cel duhovnicesc, pe care l-a născut prin bună vestire, a zis către dînsul:

"Eu, fiule, de mult doream să te văd pe tine, mai înainte de sfîrşitul meu şi cînd mă rugam pentru tine, mi s-a arătat Domnul nostru Iisus Hristos şi mi-a făgăduit că te va aduce la mine. Acum iată că a împlinit Domnul dorinţa mea, căci te văd lepădat de lume şi de toate cele ce sînt în lume şi unit cu Hristos. Deoarece acum a sosit vremea plecării mele, tu dar, fiule, acoperă trupul meu cu pămînt şi dă ţărînii ce este al ţărînii; iar tu să petreci în locul acesta, ţinîndu-te de viaţa aceasta duhovnicească şi aducîndu-ţi aminte de smerenia mea".

Ioasaf, auzind aceste cuvinte, se tînguia pentru despărţirea lui şi abia a putut bătrînul a-l mîngîia puţin, prin multe cuvinte duhovniceşti. Apoi l-a trimis la nişte fraţi care vieţuiau în

acea pustie ca să aducă cele de trebuinţă, spre săvîrşirea dumnezeieştii Liturghii. Alergînd Ioasaf cu sîrguinţă şi săvîrşind porunca, s-a întors degrabă, temîndu-se ca să nu se săvîrşească în lipsa lui părintele său duhovnicesc, căci se va lipsi astfel de binecuvîntarea cea mai de pe urmă.

Deci, aducînd cele de trebuinţă pentru sfînta jertfă, Varlaam a săvîrşit dumnezeiasca slujbă şi s-au împărtăşit amîndoi cu dumnezeieştile Taine. După aceasta vorbind bătrînul multe către ucenicul său spre folosul sufletului, a început a se ruga lui Dumnezeu cu umilinţă pentru sine şi ucenicul său. Iar după rugăciunea cea multă, îmbrăţişînd pe Ioasaf părinteşte, i-a dat sărutarea şi binecuvîntarea cea mai de pe urmă. Apoi s-a însemnat cu semnul Sfintei Cruci şi culcîndu-se, s-a luminat la faţă, avînd mare bucurie, ca şi cum ar fi venit la dînsul oarecare prieteni. Astfel s-a dus către Domnul, vieţuind în pustie şaptezeci de ani, iar toţi anii de la naşterea sa erau aproape o sută.

Ioasaf, udînd cu lacrimi trupul lui Varlaam, toată ziua şi toată noaptea a cîntat psalmi lîngă el. A doua zi săpînd o groapă aproape de peşteră, a îngropat cinstitul trup al sfîntului său stareţ; apoi şezînd lîngă mormîntul lui, plîngea mereu, pînă cînd a slăbit de multa plîngere şi a adormit. Atunci a văzut în somn pe acei bărbaţi înfricoşaţi pe care i-a văzut odinioară, cînd era închis în palat cu fecioarele. Aceia, venind la dînsul, l-au luat şi l-au dus în acel cîmp mare pe care şi mai înainte îl văzuse şi în acea strălucită cetate. Intrînd pe poartă, l-au întîmpinat îngerii lui Dumnezeu, ducînd două cununi preafrumoase, a căror frumuseţe nu este cu putinţă a o spune.

Ioasaf i-a întrebat pe ei: "Ale cui sînt acele cununi prealuminate?" Iar îngerul i-a răspuns, zicînd: "Amîndouă sînt ale tale; pentru că multe suflete ai mîntuit şi pentru că, lăsînd pentru Dumnezeu împărăţia pămîntească, ai luat viaţa monahicească. Însă una dintr-însele se cuvine a o da tatălui tău, care prin tine s-a abătut de la calea cea rea, s-a pocăit cu osîrdie şi s-a împăcat cu Dumnezeu". Iar Ioasaf a zis: "Cum este cu putinţă a o da tatălui meu, care numai pentru puţină pocăinţă să dobîndească răsplătire deopotrivă cu mine, care am avut atîtea osteneli?"

Acestea zicînd el, a văzut pe Varlaam grăind către dînsul: "Oare nu sînt acestea cuvintele mele, Ioasafe, pe care ţi le-am grăit odinioară, că, atunci cînd te vei îmbogăţi, atunci vei fi scump şi nedarnic? Dar acum pentru ce nu voieşti ca să fie deopotrivă cinstea tatălui tău cu a ta? Oare nu ţi se cade a te veseli cu sufletul, căci s-a auzit rugăciunea ta pentru dînsul?" Iar Ioasaf, după cum avea obiceiul totdeauna, a zis către dînsul: "Iartă, părinte, şi spune-mi unde locuieşti?" Iar Varlaam a zis: "În această cetate preafrumoasă şi mare am dobîndit locuinţă prealuminată". Iar el a început a-l ruga ca să-l ia în locuinţa sa şi să-l găzduiască cu dragoste. Varlaam a răspuns: "N-a venit încă vremea ca să fii şi tu aici, purtînd sarcina trupului; ci dacă vei răbda bărbăteşte pînă la sfîrşit în nevoinţele călugăreşti, după cum ţi-am poruncit, apoi degrabă după acestea vei veni aici, te vei învrednici de aceste petreceri, vei dobîndi acest fel de slavă şi de bucurie şi vei fi împreună cu mine în veci".

Acestea a văzut Sfîntul Ioasaf în vedenie. Apoi deşteptîndu-se din somn, avea sufletul său plin de acea lumină şi slavă negrăită şi cu multă mirare înălţînd cîntare de mulţumire Stăpînului Hristos, L-a lăudat pe El. Şi a petrecut acolo pînă la sfîrşitul său, avînd viaţă îngerească. În al douăzeci şi cincilea an de la naşterea sa a lăsat împărăţia cea pămîntească şi a intrat în nevoinţa pustnicească; apoi în pustie petrecînd treizeci şi cinci de ani, s-a mutat către Domnul.

Iar un pustnic sfînt care vieţuia acolo, înştiinţîndu-se cu duhul de mutarea lui Ioasaf, a venit în ceasul sfîrşitului lui şi cîntînd obişnuitele cîntări lîngă cinstitul său trup, cu lacrimi de dragoste l-a aşezat împreună cu moaştele Cuviosului Varlaam. Pentru ca ei, care erau nedespărţiţi cu duhul, să odihnească împreună nedespărţiţi şi cu trupurile.

După îngropare, s-a făcut pustnicului aceluia o descoperire dumnezeiască, poruncindu-i să meargă în împărăţia Indiei şi să vestească pe împăratul Varahie despre sfîrşitul lui Ioasaf. Mergînd acel părinte, a vestit împăratului; şi îndată a mers împăratul cu mulţime de oameni în pustie şi, ajungînd la peştera cuvioşilor părinţi, a descoperit mormîntul lor şi a văzut moaştele lui Varlaam şi ale lui Ioasaf nestricate, ieşind dintr-însele bună mireasmă. Deci, luîndu-le cu cinste, le-a adus din pustie în patria sa şi le-a pus în biserica pe care o zidise Sfîntul Ioasaf, slăvind pe Unul Dumnezeu în Treime, Căruia să-I fie şi de la noi cinste şi închinăciune, acum şi pururea şi în vecii vecilor. Amin.

Pomenirea celui între sfinţi Părintele nostru Proclu, Patriarhul Constantinopolului (20 noiembrie)

Sfîntul Proclu era ucenic al Sfîntului Ioan Gură de Aur. El s-a învrednicit a vedea pe Sfîntul Apostol Pavel, vorbind la urechea acelui sfînt. Căci, atunci cînd un bărbat din cei cu boierie în Constantinopol, a fost clevetit de zavistnici către împăratul Arcadie, l-a izgonit din palat şi l-a scos din dregătoria sa. Apoi, vrînd să caute ajutor de la Sfîntul Ioan, l-a rugat printr-un mijlocitor ca să-i poruncească să vină la dînsul noaptea, căci se temea a merge ziua la sfîntul, ca să nu-l vadă nimeni din vrăjmaşii lui, ca nu cumva mai mult să fie clevetit la împăratul.

Atunci Sfîntul Ioan, chemînd pe cel ce-i slujea lui, adică pe fericitul Proclu, bărbat binecredincios şi cu fapte bune împodobit, i-a poruncit ca să-i aducă aminte noaptea de acel bărbat şi să-l aducă la sine. Pentru că aceasta era ascultarea lui Proclu pe lîngă patriarhul, ca să-i aducă aminte de cei ce veneau şi să-l înfăţişeze înaintea lui. Deci, făcîndu-se noapte, a venit bărbatul acela, căruia îi trebuia ajutor dorind ca să vorbească cu patriarhul şi să-i spună cu de-amănuntul nevoia lui ce i se întîmplase.

Fericitul Proclu, sculîndu-se, s-a apropiat de uşa casei patriarhului şi, uitîndu-se printr-o crăpătură, a văzut pe Sfîntul Ioan şezînd şi scriind, iar un necunoscut - acesta era Sfîntul Apostol Pavel -, cam plecat dinapoi, şi cu gura stînd la urechea cea dreaptă a patriarhului

şi vorbind. Sfîntul Apostol era la chip asemenea lui Elisei proorocul, pleşuv şi avînd barba mare şi împletită. Proclu voia să audă cele ce vorbeau, dar nu putea; şi, întorcîndu-se de la uşă, a zis către bărbatul acela care venise: "Nu te supăra de aceasta şi mai aşteaptă puţin, pentru că altul care a venit mai înainte de tine, a intrat la patriarh şi de aceea nu pot să te duc la dînsul pînă nu va ieşi acela". Deci Proclu era înspăimîntat, nepricepînd cine a intrat la patriarh, pentru că nimeni nu mergea la dînsul, dacă nu-l ducea Proclu şi nu ştia cum că este arătarea Sfîntului Apostol Pavel.

Aşteptînd omul acela prea mult, iarăşi a rugat pe fericitul Proclu ca să vestească despre dînsul pe Sfîntul Ioan. Iar Proclu a răspuns: "Iată, vezi de cîtă vreme aştept să iasă acela care vorbeşte cu dînsul. Dar mă voi duce ca să văd prin crăpătură dacă a încetat a mai vorbi". Astfel, mergînd şi plecîndu-se, l-a văzut încă vorbind şi iarăşi întorcîndu-se, a mai aşteptat. Apoi, plecîndu-se şi a treia oară, tot aşa i-a văzut. Atunci bărbatul acela a zis către Proclu: "Se cădea, părinte, să nu laşi pe nimeni mai înainte de mine fiindcă sînt într-o mare nevoie, şi în toate zilele aştept moartea".

Proclu a răspuns: "Să mă crezi, frate, că nu l-am dus eu şi nu mă pricep cine este şi cînd a intrat, căci nici o intrare nu este prin altă parte afară de această uşă. Deci, fii bun şi mai aşteaptă încă puţin". Astfel vorbind ei, au auzit tocînd de Utrenie şi a zis Proclu către bărbatul acela: "Acum, sculîndu-te, mergi cu pace că patriarhul nu mai vorbeşte cu nimeni şi nu are purtare de grijă de nimic în vremea rugăciunii de noapte, căci toată mintea sa o are pentru rugăciune şi aşa petrece pînă la ziuă, vorbind numai cu Dumnezeu; iar tu vino noaptea viitoare şi te voi duce la dînsul mai înaintea tuturor".

Sculîndu-se bărbatul acela, cu multă supărare şi cu multe lacrimi s-a dus la casa sa. Apoi, în seara următoare, iarăşi a venit la casa patriarhului şi sculîndu-se Proclu a făcut ca şi mai înainte, deci iarăşi a văzut pe acelaşi apostol grăind la urechea fericitului Ioan şi s-a întors neîndrăznind a întrerupe vorba lor. Apoi, sosind vremea cîntării Utreniei, iarăşi s-a întors bărbatul acela la casa sa plîngînd. Iar Proclu se mira foarte şi nu pricepea cine este cel care intră la patriarh şi cînd şi pe unde intră. Deci a dat făgăduinţa aceasta: ca nici să mănînce, nici să bea, nici să doarmă şi nici să se depărteze de la uşa Fericitului Ioan, pînă cînd nu va duce la dînsul pe omul acela care era în nevoie şi atunci va cunoaşte cine este cel care intră fără ştirea lui.

După obicei, iarăşi a venit bărbatul cel mai dinainte zis. Iar Proclu, ştiind că nu a intrat nimeni la patriarh, a zis către bărbatul acela: "Cu adevărat, stăpîne şi frate, pentru tine nu m-am depărtat din locul acesta; deci acum voi intra şi te voi vesti patriarhului". Şi îndată, sculîndu-se, s-a apropiat de uşă. Apoi iarăşi a văzut pe Apostol vorbind la urechea patriarhului. Atunci a zis către omul acela: "Mergi, frate, la casa ta şi roagă pe Dumnezeu să-ţi ajute, căci iată, precum văd acesta care vorbeşte cu patriarhul este trimis de Dumnezeu deoarece dînsul intră nevăzut, iar pe uşile acestea nimeni nu a intrat decît numai patriarhul".

Sculîndu-se omul acela, s-a dus plîngînd, deznădăjduit de ajutor. Dar, făcîndu-se ziuă Fericitul Ioan şi-a adus aminte singur de bărbatul acela şi chemînd pe Proclu, l-a întrebat: "N-a venit nici acum bărbatul acela pe care ţi-am poruncit să-l aduci la mine?" Iar Proclu a răspuns: "Cu adevărat, părinte, iată a treia noapte este de cînd vine aici, şi fiindcă tu vorbeai cu altul, pentru aceea nu am îndrăznit a intra la tine şi a te vesti despre dînsul".

Iar Sfîntul Ioan a zis: "Cu cine am vorbit, căci n-a fost nimeni la mine în aceste nopţi?" Iar Proclu a spus Sfîntului faţa şi asemănarea celui care i se arăta lui şi cum, plecîndu-se înainte vorbea, şoptindu-i la ureche. Apoi, căutînd Proclu la icoana Sfîntului Apostol Pavel, pe care o avea Sfîntul Ioan pe perete în chilia sa, a zis: "Acesta este cu adevărat acela pe care l-am văzut vorbind cu tine, părinte, că este foarte asemenea lui".

Atunci au cunoscut că Sfîntul Apostol Pavel se arătase, şi au mulţumit lui Dumnezeu amîndoi: unul, că este povăţuit de Sfîntul Apostol Pavel în taină, cînd scrie; iar acesta, că s-a învrednicit a vedea un vieţuitor ceresc, adică pe Sfîntul Apostol Pavel. Apoi omului aceluia năpăstuit, Sfîntul Ioan i-a dat mînă de ajutor. Iar Fericitul Proclu, prin povăţuirea învăţătorului său şi a părintelui celui duhovnicesc, a Sfîntului Ioan, sporea în fapte bune, arătîndu-se desăvîrşit în viaţa plăcută lui Dumnezeu.

După izgonirea şi mutarea Sfîntului Ioan Gură de Aur, Fericitul Proclu a fost ales episcop în Cizic de către Sisinie, patriarhul cetăţii marelui Constantin. Dar, mergînd la scaunul său, nu a fost primit de clericii de acolo, fiind socotit eretic. Deci, iarăşi s-a întors la Constantinopol şi a petrecut un an. Apoi, murind patriarhul şi moaştele lui fiind încă în biserică, Sfîntul Proclu a fost ales patriarh al cetăţii marelui Constantin, fiind sfinţit în Sfînta şi Marea Joi a mîntuitoarelor Patimi ale Domnului nostru Iisus Hristos.

Luînd scaunul, Proclu păştea bine turma lui Hristos. El a sfătuit pe împăratul Teodosie, fiul lui Arcadie, ca să aducă moaştele Sfîntului Ioan Gură de Aur din Comani la Constantinopol. Pe vremea patriarhiei Sfîntului Proclu s-a făcut cutremur mare de pămînt, în timp de şase luni, încît cădeau multe zidiri mari de piatră, ale cetăţii; biserici şi palate, apoi multe sate şi cetăţi mici le-a înghiţit pămîntul; nişte ostroave au pierit cu totul, izvoare şi rîuri s-au uscat îndată, iar în locurile cele uscate şi fără de apă au izvorît ape. Acel cutremur înfricoşător era pretutindeni, dar mai vîrtos în Bitinia, în Elespont şi în Frigia; iar în Constantinopol căzînd multe zidiri, care erau mai frumoase şi mai tari, împăratul Teodosie cu sora sa Pulheria, cu Prea Sfinţitul Patriarh Proclu şi cu tot poporul, ieşind din cetate, umblau pe cîmpii, făcînd rugăciuni către Dumnezeu cu lacrimi, ca să fie milostiv poporului Său.

Atunci s-a făcut o minune mare. S-a răpit din mijlocul poporului un copil mic care a fost dus în înălţime şi toţi priveau pînă ce nu a mai fost cu putinţă a-l mai vedea înălţîndu-se. Apoi a pogorît după un ceas pe aceeaşi cale, şi a mărturisit copilul acela înaintea împăratului, a patriarhului şi a tot poporul că a auzit îngeri în cer cîntînd astfel: "Sfinte Dumnezeule, Sfinte tare, Sfinte fără de moarte, miluieşte-ne pe noi!" După aceea a început tot poporul a cînta această cîntare întreit sfîntă şi a încetat cutremurul. Iar copilul

acela îndată şi-a dat sufletul în mîinile lui Dumnezeu şi l-au îngropat cu cinste în biserica Sfintei Irina. Din acea vreme s-a început a se cînta în toată lumea creştină această cîntare întreit sfîntă.

Sfîntul Proclu şezînd pe scaunul patriarhiei douăzeci de ani şi cinci luni, cu pace s-a dus către Domnul.

Cuviosul Părintele nostru Grigorie Decapolitul, ale cărui moaşte se află la Mănăstirea Bistriţa-Vîlcea (20 noiembrie)

Acesta s-a născut într-una din cetăţile Decapoliei, care se numeşte Irinopolis. Tatăl lui se numea Serghie şi era robit de patimile trupului, încît pentru mîntuirea lui nicidecum nu purta de grijă. Pe maica sa o chema Maria şi era binecredincioasă, iubitoare de Dumnezeu şi de fii, care, fiind rădăcină bună şi frumoasă stîlpare, a odrăslit pe acest mare Grigorie.

Ajungînd la vîrsta de opt ani, Grigorie a fost dat la carte. După ce s-a nevoit vreme destulă şi a învăţat toate cîte i s-au părut că-i sînt de trebuinţă, alerga totdeauna la biserică cu multă evlavie şi toate cuvintele folositoare şi mîntuitoare de suflet, cîte le auzea, le împlinea şi cu fapta, ca un cunoscător şi înţelept. Apoi, înălţîndu-şi mintea la cele cereşti, a urît cu totul cele pămînteşti, iar de trup nici o grijă nu purta. Şi nu mînca nicidecum bucate bune şi scumpe, ci simple şi puţine, cît să împlinească nevoia trupului, deşi îl sileau părinţii să mănînce şi să se veselească împreună cu dînşii. Dar fericitul nicidecum nu voia, ci mai mult se îndeletnicea cu cititul dumnezeieştilor Scripturi, ca un pom răsădit lîngă izvoarele apelor, de unde totdeauna adăpîndu-se, şi-a dat rodul la vremea sa, după cum se va arăta mai departe.

Acest Cuvios mergea la dumnezeiasca biserică adeseori şi asculta cu multă luare aminte cîntările lui David, prin care îşi aprindea sufletul către dumnezeiescul dor. De multe ori, depărtîndu-se în loc liniştit, se ruga lui Dumnezeu ca să-l învrednicească a se face rob adevărat al Lui. Era apoi îndemînatic la multe feluri de lucruri de mînă din care îşi cîştiga hrana vieţii, iar cele ce îi prisoseau le dădea săracilor. Părinţii lui îl sileau să se îmbrace cu haine scumpe şi frumoase, iar el, iubitul şi doritul lui Dumnezeu, purta haine proaste, aducîndu-şi aminte de cuvîntul Domnului Care zicea că cei ce poartă haine moi, se află în casele împărăteşti.

După ce a ajuns la vîrsta cea legiuită, au vrut părinţii să-l însoare, fără de voia lui; iar vrednicul de minuni Grigorie, avînd dorinţa să-şi păzească întreagă înţelepciunea şi fecioria, pe ascuns lepădîndu-se de lume şi de toate cele frumoase şi veselitoare ale ei, de părinţi şi de toate rudeniile sale, a fugit pe ascuns şi s-a dus într-o mînăstire. Acolo era egumen un episcop îmbunătăţit care, din pricina eresului luptătorilor contra sfintelor

icoane, se retrăsese atunci de curînd de la episcopia sa fiindcă ereticii erau abătuţi la minte şi supărau pe cei credincioşi. Pentru aceea, ca să nu-l supere şi să-l silească a cădea din adevăratele dogme ale dreptei credinţe şi-a lăsat scaunul şi petrecea prin munţi şi prin peşteri.

Tînărul Grigorie, mergînd la păstorul acesta îmbunătăţit, i-a spus că are de gînd să se facă monah. Iar episcopul, văzîndu-l plin de rîvnă dumnezeiască şi arzînd cu duhul, l-a întărit în bunul lui scop şi l-a trimis la nişte monahi, care petreceau într-un loc prea liniştit şi ascuns, ca să se deprindă mai bine cu nevoinţele şi deprinderile monahiceşti.

Întru acestea petrecînd Grigorie şi nevoinţa cea bună săvîrşind, după cuvîntul Apostolului, punînd suişuri în inima sa, după cum zice psalmistul. Nu după multă vreme a murit Serghie, tatăl sfîntului, iar maica sa dorind să-l vadă şi neştiind unde se află prea iubitul ei fiu, a cercetat cu dinadinsul prin toate mînăstirile, schiturile, sihăstriile şi pustietăţile, pînă cînd cu multă osteneală şi după multă vreme a aflat pe fiul său cel dorit.

După ce l-a aflat şi a înţeles că vrea să se facă monah şi să slujească lui Dumnezeu întru feciorie şi întru curăţenie, ea, ca o binecredincioasă şi de Dumnezeu iubitoare, nu s-a întristat, nici nu l-a împiedicat de la o cale ca aceasta a mîntuirii; ci mai ales l-a lăudat şi l-a învăţat să fie mare la suflet şi îndrăzneţ către nevoinţele monahilor. Numai aceasta l-a rugat: să meargă într-o mînăstire de obşte, care se află la locurile de primprejur în care era şi un frate al lui, ca astfel amîndoi să se nevoiască şi să aibă unul prin altul mîngîiere şi ajutor.

Deci, Sfîntul Grigorie, văzînd că voia maicii sale nu este potrivnică scopului său, ci mai vîrtos ajutătoare spre mîntuirea fratelui său - căci numai atunci se cuvenea a nu asculta fiii pe părinţii lor, cînd aceştia îi sfătuiesc la ceva împotriva voii lui Dumnezeu -, atunci s-a înduplecat să facă voia maicii sale şi s-a dus în acea mînăstire al cărei egumen era un eretic, care avea mare dragoste şi prietenie cu ereticii.

Acest lucru, după ce l-a înţeles sfîntul, nu l-a suferit, ca un rîvnitor al bunei credinţe ce era. Deci nu s-a temut deloc, ci cu îndrăzneală l-a mustrat înaintea tuturor fraţilor mînăstirii aceleia, spunînd că nu este vrednic a păstori atîtea oi cuvîntătoare, fiind eretic şi luptător contra sfintelor icoane. Iar egumenul acela, nesuferind mustrările sfîntului şi umplîndu-se de mînie, cu multă trufie a poruncit celor ce-i stau înainte să bată pe sfîntul fără milă. Sfîntul a primit mulţimea loviturilor ca o rouă cerească şi mulţumea lui Dumnezeu că l-a învrednicit a suferi aceasta pentru dreapta credinţă.

Deci a fugit din acea mînăstire, că nu suferea să stea cu ereticul acela la un loc, urmînd şi canonul 121 al Sfîntului Ioan Pustnicul, care dă voie monahului a ieşi din mînăstirea în care egumenul este eretic. El fugind, s-a dus, purtînd pe trupul său rănile care le luase asupră-şi de la egumenul eretic pentru adevărata credinţă. Apoi a mers la altă mînăstire, unde era egumen o rudenie a maicii sale, care se numea Simeon şi care era arhimandrit

peste toate mînăstirile celor două cetăţi. Aceluia i-a spus toate cîte a pătimit de la egumenul cel eretic, arătîndu-i şi rănile ce le luase de la dînsul.

Simeon a primit pe Grigorie cu toată bucuria, ca pe o rudenie a sa şi, după ce l-a mîngîiat, l-a rînduit să petreacă cu ceilalţi părinţi şi fraţi ai mînăstirii, dîndu-i canon şi rînduială, cum să petreacă şi în ce chip să se nevoiască. După aceea l-a încercat spre toată fapta bună, cea lucrătoare, căci şi el era foarte îmbunătăţit şi prea iscusit în toate luptele împotriva duhurilor cele viclene şi în nevoinţele cele monahiceşti.

Tînărul Grigorie primea învăţăturile, sfaturile şi îndemnurile către faptele bune, ale unchiului său, precum se aşează pecetea pe ceara cea moale. Pentru aceea a sporit în scurtă vreme în faptele bune şi în nevoinţele monahiceşti. Adică în ascultare, în smerenie, în dreapta judecată, în cunoştinţă, în răbdare, în blîndeţe, în dragoste către Dumnezeu şi către aproapele şi, în toate faptele bune, încît s-a făcut iubit tuturor fraţilor mînăstirii, care ca pe un înger a lui Dumnezeu îl socoteau. Iar fericitul Grigorie, cu cît se vedea cinstit de către toţi, cu atît mai mult se smerea, în toate urmînd lui Dumnezeu, Celui ce S-a smerit pentru noi, şi ne-a învăţat, zicînd: *Luaţi asupra voastră jugul Meu, şi vă învăţaţi de la Mine că sînt blînd şi smerit cu inima*.

Deci, după ce a petrecut în această sfîntă mînăstire a unchiului său paisprezece ani, după ce a adunat în sufletul său fapte bune şi după ce s-a iscusit în toate luptele minţii şi s-a îmbrăcat cu putere de sus şi cu toate armele lui Dumnezeu - cum zice apostolul -, s-a înarmat şi s-a făcut vrednic a sta împotriva tuturor meşteşugirilor diavoleşti. Apoi cunoscînd că va putea să locuiască deosebit şi, ca un viteaz ostaş, să iasă în cîmpul de luptă cu duşmanul cel nevăzut şi să-l biruiască, atunci a rugat pe arhimandritul mînăstirii să-i dea voie a şedea într-o chilie în singurătate, fără a avea nici o grijă de cele trupeşti şi pămînteşti.

Acel bun păstor, cunoscînd rîvna lui cea fierbinte către viaţa cea desăvîrşită, şi dragostea lui către Dumnezeu, apoi înţelegînd că darul Sfîntului Duh s-a sălăşluit întru dînsul pentru curăţenia şi smerenia inimii lui, spre folosul ce avea să se pricinuiască multora, l-a lăsat şi s-a dus într-o peşteră care era într-o prăpastie adîncă, în care sfîntul a intrat bucurîndu-se, şi care nu era departe de mînăstirea aceea. Acolo, izbăvindu-se de toate gîlcevile, petrecea în rugăciune vorbind cu Dumnezeu. Însă a aflat şi acolo mare supărare, căci locuiau în peştera aceea mulţime de draci, încît nu putea nimeni să se apropie de locul acela, ce era de multă vreme locuit de ei fără de nici o supărare.

Mai înainte cunoscînd diavolii izgonirea lor din locul acela, s-au tulburat foarte şi cu toţii s-au pornit asupra lui Grigorie, cu multe feluri de măiestrii ca să-l izgonească de acolo. Căci, arătîndu-se în chip de ostaşi înarmaţi cu multe feluri de arme, s-au pornit asupra lui strigînd cu glasuri groaznice şi neobişnuite, zicînd: "Ieşi din locul nostru în care de multă vreme locuim, căci multe rele vei pătimi de la noi, iar mai pe urmă te vom şi omorî". După aceea s-au prefăcut toţi în scorpii şi în balauri înfricoşaţi şi au năvălit asupra lui, cu gurile căscate, ostenindu-se numai şi numai pentru a-l înghiţi.

Sfîntul, cunoscînd viclenia lor, nu se temea nicidecum de dînşii, şi stătea cu vitejie şi fără temere, ca un ostaş viteaz înarmat cu armele lui Dumnezeu, înfrîngîndu-i şi biruindu-i. Iar ei, ca nişte valuri de mare, după ce s-au izbit de piatra cea întemeiată pe nădejdea lui Dumnezeu şi s-au întors ruşinaţi, nu s-au descurajat, nici nu s-au lăsat de a-i da război. Ci, după cîtăva vreme, iarăşi au năvălit asupra lui Grigorie, şi cînd el făcea rugăcine către Dumnezeu, ei îl muşcau de picioare, iar cînd sfîntul făcea metanii ei se încolăceau pe mîinile lui şi se atîrnau de el ca să nu se ridice în sus, îl muşcau de mîini şi îl înţepau cu limbile ca nişte ace înveninate încît îi pricinuiau sfîntului mari şi nespuse dureri. Acestea le făceau viclenii draci ca să-i îndepărteze mintea de la Dumnezeu, şi să i-o atragă spre cele pămînteşti.

Sfîntul Grigorie, avînd nădejde către Dumnezeu, nu băga seamă de rănile şi muşcăturile lor, ci ca pe nişte săgetături copilăreşti le socotea. De aceea, văzînd ticăloşii diavoli că nu pot să-l izgonească şi că nu pot nimic asupra Sfintei Cruci, cu care era înarmat, ei singuri au plecat din peşteră. Însă, nu după multe zile iarăşi s-au prefăcut în chip de ostaşi mulţi şi au venit în peşteră cu săbii, cu suliţe, cu arcuri şi cu unelte de război.

Apoi, năvălind asupra Sfîntului cu strigăte şi cu chiote se lăudau că de nu va ieşi din peşteră, îl vor omorî. Iar el, însemnîndu-se după obicei cu semnul cinstitei Cruci, ca pe nişte păianjeni a risipit toate meşteşugurile lor, şi pe toţi i-a izgonit. Ei, fugind, strigau unele ca acestea: "De vreme ce ne-a izgonit din locul nostru, nedreptul acesta, unde ne vom mai duce noi ticăloşii?" Acestea zicînd, s-au risipit, căci rugăciunea Sfîntului îi ardea ca o văpaie de foc şi au fugit toţi înfricoşaţi.

După cîteva zile preaviclenii diavoli au încercat altă măiestrie. Căci după ce au văzut că prin ispitele cele din stînga, pe care le-au adus asupra Sfîntului, nu l-au putut birui, au început să-l ispitească cu cele din dreapta. Dumnezeu poate voind astfel, ca să lămurească pe robul Său şi să-l facă desăvîrşit în toată fapta bună şi astfel să se preamărească numele Său printr-însul. Deci, cu cele din dreapta a început vicleanul să-l ispitească, după cuvîntul Apostolului, ca să se facă ostaş al Împăratului Hristos şi din nici o parte să nu fie biruit de războiul vrăjmaşului. Să vedem dar care era măiestria aceea, pe care au încercat să o aducă asupra Sfîntului?

În noaptea de nouă martie, adică spre ziua Sfinţilor patruzeci de Mucenici ai lui Hristos, diavolii au mers în peşteră la Cuviosul, avînd cununi pe capetele lor, ce străluceau ca soarele, şi au zis către dînsul: "Noi sîntem cei patruzeci de mucenici ai lui Hristos şi am venit să-ţi dăm daruri şi puteri asupra dracilor". Dar el, cunoscîndu-i cu darul lui Dumnezeu care locuia într-însul, i-a certat şi s-au făcut nevăzuţi. De aceea, văzînd ei că nici cu o altă măiestrie nu puteau să-l doboare şi să-l scoată din locul acela, au dat în trupul lui atît de mare război de desfrînare, încît ardea de această patimă, ca şi cum l-ar fi săgetat cineva cu săgeţi de fier, înfocate.

Aflîndu-se în acel război cumplit şi cu dinadinsul rugîndu-se lui Dumnezeu ca să-l izbăvească de o patimă ca aceasta, dumnezeiescul dar, care de-a pururea era cu dînsul şi-

i ajuta ca să fie mai presus de toate ispitele vrăjmaşului, i-a dat ajutor şi în această ispită. Căci i s-a arătat în vis o femeie cinstită şi cuvioasă, care semăna cu maica sa, şi aceea l-a întrebat pe Sfîntul, zicînd: "O prea iubitule fiu, care este pricina mîhnirii tale?"

Iar Sfîntul, punîndu-şi degetul pe pieptul său, i-a arătat ei patima sa. Acea cinstită femeie, pipăind cu mîna locul unde i-a arătat şi desfăcînd rana lui cu degetul ca şi cu un brici, i s-a arătat că a scos de acolo o bucăţică putrezită, zicîndu-i: "Iată, aceasta a fost durerea ta şi nu te mai întrista, căci a încetat. De acum înainte nu va mai veni asupra ta nici o sminteală". Acestea văzîndu-le, s-a deşteptat şi, cunoscînd că Domnul a ridicat de la el pofta trupului de desfrînare, s-a bucurat şi I-a mulţumit.

După aceasta, avînd dorinţă să vadă pe fratele său, a trimis la dînsul pe ucenicul care îi slujea, cînd avea trebuinţă de cîte ceva, ca să-l aducă la dînsul acolo în peşteră. Deci, rămînînd el singur, se îndeletnicea cu gîndirea la Dumnezeu în trezirea minţii. Iar într-o noapte, aflîndu-se singur stînd la rugăciune cu dinadinsul către Dumnezeu, a venit peste dînsul o uimire şi a avut o vedenie minunată. Căci a strălucit din cer o lumină ca soarele şi, înconjurînd toată peştera şi locul de primprejurul ei, a venit o bunămireasmă de nepovestit, care a ţinut mai multe zile, pînă cînd a venit ucenicul de la fratele lui şi a bătut în uşa peşterii ca să-i vestească despre acesta.

Sfîntul auzind, s-a trezit ca dintr-o beţie din vedenia aceasta. Şi după ce i-a deschis uşa, văzînd pe ucenicul său, l-a întrebat, zicînd: "Cum te-ai întors aşa degrabă, frate?" Căci i s-a părut că a lipsit vreme de numai un ceas. Iar ucenicul a răspuns: "N-am venit curînd, părinte. Căci, neaflînd pe cel căutat şi zăbovind, acum am venit fără nici o ispravă". Cuviosul a întrebat pe ucenic: "Dar cîte zile sînt de cînd te-ai dus şi în care zi ai venit?" Iar el i-a răspuns: "Am plecat Duminică de aici şi astăzi este joi, a doua săptămînă".

Auzind acestea, pe Cuviosul Grigorie l-a cuprins mirarea cum au trecut atîtea zile, pe cînd lui i s-a părut că fratele lui a zăbovit numai un ceas. Însă, temîndu-se să nu fi fost vreo amăgire diavolească a găsit cu cale să vestească părintelui său. Pentru aceea i-a scris o scrisoare, rugîndu-l să facă osteneală şi să vină pînă la dînsul, căci are să-i spună un cuvînt prea de nevoie, iar în scrisoare zicea aşa: "Grigorie smeritul şi nevrednicul monah, scriu prietenului şi dascălului meu Simeon să se bucure. Neavînd eu, cinstite părinte, alt tată trupesc, şi tu fiind nevredniciei mele părinte duhovnicesc şi povăţuitor, purtător de grijă şi rudenie de aproape, în tot chipul te îngrijeşti de mîntuirea preaiubitului tău fiu. Pentru aceea şi eu, îndrăznind către tine, ca şi către părintele meu cel dumnezeiesc şi iubit, trimit către tine această smerită scrisoare, prin care te înştiinţez că un lucru mi s-a întîmplat în zilele acestea, care a tulburat sufletul meu şi pe care nu-mi este cu putinţă a-l vesti altcuiva, fără numai ţie, părintelui meu, şi de la tine doresc să iau învăţătură şi sfătuire pentru cele ce mi s-au întîmplat. Roagă-te pentru mine nevrednicul fiul tău şi fără zăbavă vino la mine, căci foarte mult te doresc".

Pecetluind scrisoarea, a trimis-o prin ucenicul său la pururea pomenitul Simeon. Acesta, după ce a citit scrisoarea, s-a temut, socotind că poate va fi pătimit vreo ispită de la

vrăjmaşul. Sculîndu-se îndată s-a dus la dînsul în peştera unde locuia. Sărutîndu-se unul cu altul cu sărutare duhovnicească; apoi, făcînd rugăciune împreună şi după rugăciune şezînd, a început să-l întrebe pe Cuviosul Grigorie, zicînd: "Pentru care pricină, fiule, ai trimis la mine ca să vin? Nu cumva ţi s-a întîmplat vreo ispită din partea vrăjmaşului?"

Sfîntul Grigorie a răspuns către dînsul cu grai blînd şi cu multă smerenie: "În sufletul meu, o, părinte, se petrec două lucruri, căci am şi mîhnire şi bucurie. Mîhnire, pentru că mă tem să nu-mi fi întins vrăjmaşul vreo cursă prin cele ce mi s-au arătat; iar bucurie, fiindcă nădăjduiesc că lumina ce mi s-a arătat şi m-a luminat, poate să fie dumnezeiască şi mireasma pe care am mirosit-o, poate să fie cerească. Este o săptămînă astăzi de cînd îmi făceam într-o noapte rugăciunea obişnuită, rugîndu-mă singur şi slăvind pe Dumnezeu, cînd îndată a strălucit foc mare din cer cu lumină nepovestită, care m-a înconjurat de la cap pînă la picioare şi tot locul s-a umplut de o mireasmă negrăită.

Acea lumină s-a arătat şapte zile, iar mireasma şi acum o simt. Odată cu vedenia aceasta m-am tămăduit de două neputinţe mari pe care le aveam mai înainte: de una trupească, adică de curgerea sîngelui; şi de alta sufletească, adică de patimile şi luptele ce veneau asupra mea de la diavoli. Iar acum dumnezeiescul dar m-a tămăduit şi am multă pace şi linişte în inima mea şi mîngîiere în sufletul meu.

Deci, pentru aceea te-am supărat, căci tu, ca un lucrător şi iscusit în unele ca acestea, să mă sfătuieşti şi să-mi spui dacă acea vedenie a fost de la Dumnezeu. Eu, pe cît mi-a fost cu putinţă a ţine minte vedenia ce am avut-o, am vestit-o întocmai cuvioşiei tale. Pentru aceea mă rog să mă îndreptezi şi să-mi limpezeşti judecata, ca să nu am îndoială că a fost din lucrare diavolească şi să mă amăgească pe mine nevrednicul".

Arhimandritul, umplîndu-se de bucurie duhovnicească pentru sporirea preaiubitului său fiu în cele duhovniceşti, a zis către dînsul: "O, fiule, să nu ai nici o îndoială pentru aceasta sau vreo temere, căci lumina aceea care a strălucit şi te-a luminat pe tine nu a fost de la viclenii diavoli. Ci a fost lumină dumnezeiască şi cerească, cu care Preabunul şi Iubitorul de oameni Dumnezeu, pentru bunătatea şi milostivirea Sa, te-a strălucit pe tine; iar cu buna mireasmă te-a izbăvit de necurăţia cea aducătoare de moarte.

Deci, nevoieşte-te cît poţi, ştiind că ai pe Dumnezeu în ajutor, căci aşa răsplăteşte şi preamăreşte Domnul pe robii Săi, care-şi curăţă mintea şi sufletul de patimile cele trupeşti şi sufleteşti, şi-i face vestiţi în lume ca pe nişte adevăraţi robi vrednici de împărăţia Lui; ca astfel să folosească şi pe alţii cu pilda lor cea bună, urmînd faptele lor cele bune, să se mîntuiască şi, mîntuindu-se, să dobîndească împărăţia cerurilor".

Deci, după ce s-a curăţit astfel de patimile trupului şi ale sufletului, după ce a primit darul Sfîntului Duh întru sine şi, ca un alt Pavel, a strălucit cu lumină cerească şi dumnezeiască, s-a făcut vas ales, ca să ducă mărturisirea dreptei şi sfintei credinţe înaintea neamurilor celor abătute la minte cu eresul luptei contra sfintelor icoane. După ce s-a făcut bunămireasmă a lui Hristos ca să dea celor credincioşi bunămireasmă de faptă bună,

atunci Dumnezeu, Care ştie inima fiecăruia, judecînd că nu este cuviincios a se ascunde această prealuminată făclie sub obrocul pustiei, l-a chemat ca pe patriarhul Avraam, zicînd către dînsul: "Grigorie, dacă vrei să ajungi la desăvîrşire, ieşi din pămîntul tău şi din rudenia ta şi înstrăinează-te pentru folosul tău şi al celor ce au trebuinţă de învăţătura ta".

După ce a auzit Cuviosul acestea, cu sîrguinţă a ieşit din peşteră şi s-a dus la Efes. Fiind vreme de iarnă şi neputînd merge atunci la Constantinopol, a iernat în Asia. Iar după ce a sosit primăvara, s-a pregătit să meargă la Constantinopol; căci cugeta să meargă acolo ca să mustre ereticii şi luptătorii contra sfintelor icoane, care se aflau într-acea vreme. Aflînd multe corăbii în port, gata să meargă la Constantinopol, Sfîntul s-a rugat să-l primească a merge şi el; dar corăbierii, temîndu-se de barbarii cei negri, care se aflau pe marea aceea, nu ieşeau din port. Însă Sfîntul, îi îmbărbăta, făcîndu-i să îndrăznească prin sfaturile şi îndemnurile sale, precum şi prin făgăduinţele ce le dădea, că nu-i vor vedea nicidecum pe acei negri. Şi astfel, prin rugăciunile Sfîntului, s-a făcut vreme prielnică şi cu vînt bun.

Deci corăbierii, îndemnîndu-se, au plecat şi cu darul lui Dumnezeu au fost nevăzuţi de acei barbari; apoi, plutind cu bună nădejde, degrabă au ajuns în ostrovul Proconisului. Sfîntul, însă, avea multă rîvnă să meargă la Constantinopol, căci auzise că se înmulţise foarte mult eresul luptei contra sfintelor icoane şi că mulţi se molipsiseră de acel eres, chiar însuşi împăratul şi boierii divanului împărătesc, şi aceasta aducea multă supărare creştinilor adevăraţi. Pentru aceea voia să meargă acolo să mărturisească adevărul, să propovăduiască credinţa cea dreaptă şi adevărată şi să dea anatema pe luptătorii contra icoanelor; însă a fost împiedicat, poate de pronia dumnezeiască.

Rămînînd Sfîntul în ostrovul acela cîtăva vreme, nu a fost primit de nici unul din creştinii de acolo. Căci împăraţii, fiind atinşi de eresul luptei contra sfintelor icoane, dăduseră înfricoşate porunci ca nimeni să nu primească pe monahi în casă. Şi aceasta era tot meşteşugirea vrăjmaşului mîntuirii oamenilor, ca să nu se afle nimeni care să le mustre rătăcirea lor. Astfel a petrecut Sfîntul, neavînd unde să-şi plece capul, căci nimeni nu îndrăznea să-l primească. Dar un sărac, împotriva poruncii împărăteşti, l-a primit în casa lui; şi astfel Sfîntul a zăbovit în acea casă cîtăva vreme. Iar Dumnezeu, ca să răsplătească fapta bună a primirii de sfinţi, a îmbogăţit pe sărac şi l-a îndestulat cu de toate, prin rugăciunile Sfîntului. Iar cînd voia Sfîntul să plece, săracul acela plîngea foarte mult, temîndu-se ca nu cumva să ajungă iarăşi sărac, precum a fost mai înainte. Văzînd Sfîntul pe sărac că plînge şi nu îi este cu voie a se duce de la dînsul, a fugit pe ascuns.

Apoi, trecînd prin strîmtorile Elespontului, a mers în Enos, în care intrînd, l-a întîmpinat pe uliţă un tînăr. Văzînd pe Sfîntul şi, fiind îndemnat de diavol, care de-a pururea scrîşnea asupra Sfîntului, dar nu putea să se apropie de el, s-a pornit cu mînie nedreaptă asupra Cuviosului, bătîndu-l fără vină. Iar Cuviosul a răbdat bătaia cu mulţumire, rugîndu-se lui Dumnezeu ca să ierte păcatul tînărului aceluia care l-a bătut, ca şi Sfîntul întîiul Mucenic Arhidiacon Ştefan.

Mai pe urmă, deşteptîndu-se tînărul ca dintr-o beţie din mînia cea drăcească, a întrebat pe Sfîntul: "Cine şi de ce neam eşti?" Iar el a răspuns: "Sînt creştin, rob adevărat al lui Hristos şi umblu ca să propovăduiesc credinţa cea adevărată oamenilor amăgiţi cu eresul luptării contra sfintelor icoane, şi să-i întorc de la rătăcire". Iar tînărul, văzînd blîndeţea şi smerenia Sfîntului şi auzindu-i cuvintele cele dulci şi blînde, s-a umilit foarte şi căzînd la picioarele lui îşi cerea iertare. Sfîntul, sfătuindu-l şi dojenindu-l ca să nu fie atît de mînios asupra aproapelui, nici să-şi mai ridice mîna cu nedreptate asupra cuiva, ci să fie gata a răbda cu bucurie ocările şi bătăile de la cei de aproape, după cuvîntul Domnului Hristos care zice: *De te loveşte cineva peste obrazul drept, întoarce-l şi pe celălalt*, cu alte cuvinte dumnezeieşti sfătuindu-l, l-a iertat şi l-a binecuvîntat. Iar tînărul, mult folosindu-se de cuvintele Cuviosului şi de viaţa lui cea îmbunătăţită, s-a dus mulţumind lui Dumnezeu şi Sfîntului.

Sfîntul, plecînd de acolo cu corabia, a mers la Hrisopoil şi ieşind din corabie, a mers pe jos pînă la un rîu ce se numea Struma. Acolo erau nişte tîlhari bulgari care străjuiau ţărmurile rîului aceluia şi prădau corăbiile ce treceau. La aceştia nimerind Cuviosul, nicidecum nu s-a temut de dînşii. Iar ei, văzînd îndrăzneala lui, s-au mirat şi au zis unii către alţii: "Ce fel de om este drumeţul acesta, căci nu se teme şi nici nu vorbeşte cu noi, şi are atîta îndrăzneală ca şi cum ar fi petrecut tot cu noi?"

Şi au început a se sfii de dînsul şi a-l cinsti ca pe un sfînt al lui Dumnezeu. Iar Sfîntul făcîndu-le semn că vrea să treacă rîul, ei îndată cu bucurie i-au dat luntrea. Apoi l-au trecut de cealaltă parte a rîului şi i-au arătat şi calea încotro vrea să meargă şi nu i-au făcut nici un rău. Căci de fapta bună ştiu a se cucernici şi a o cinsti şi vrăjmaşii şi lucrătorii de rele.

Deci, vrînd Sfîntul Grigorie să meargă în Italia, s-a dus la Tesalonic şi, după ce a intrat în cetate, a mers la o mînăstire în care era un pustnic vestit şi un egumen care se numea Marcu; oameni îmbunătăţiţi, cu care a petrecut cîteva zile. După aceea plecînd de acolo s-a dus pe uscat la Corint, şi de acolo, căutînd corabie ca să meargă la Sicilia, a aflat o corabie gata de plecare. Însă se temeau corăbierii să treacă noianul mării de frica barbarilor arabi, care ţineau drumurile; dar Sfîntul a zis către dînşii: "Îndrăzniţi, căci Dumnezeu păzindu-vă nici un rău nu veţi pătimii". Deci, după cuvîntul şi făgăduinţa Sfîntului au plecat şi au ajuns la Righion feriţi de toată primejdia.

După ce au intrat în Righion, au avut gazdă la un om cucernic şi temător de Dumnezeu. Acolo venind nişte cetăţeni din vecinătate îl rugau pe Sfîntul Grigorie să primească ceva milostenie de la dînşii, pentru cheltuiala lui, că-l vedeau că nu are nimic. Deci ei îl supărau mult, ca să ia măcar cît de puţin. Sfîntul cunoscînd din dumnezeiescul dar, că aurul care îl dau aceia era adunat cu nedreptate şi răpire, deşi nu văzuse pînă atunci niciodată pe cei ce voiau să-i dea milostenie, vrînd să-i înveţe a se lepăda de nedreptate, a mustrat fapta lor, zicînd: "Să nu-mi dea Dumnezeu ca să mănînc din averea lui Mercurie nici măcar un ban, căci pe mulţi săraci şi sărmani i-a sugrumat şi le-a luat averile cu nedreptate. Căci

Mercurie acesta, cînd trăia, fusese secretar şi logofăt al domniei şi, nedreptăţind pe cei săraci, înmulţea averile domneşti".

Deci, de la Righion, Sfîntul intrînd în corabie, cînd voia să pornească, s-a apropiat de dînsul un monah tînăr, vrînd să meargă şi el la Roma, slujindu-i în toate trebuinţele. Deci, plutind către Roma, s-a făcut furtună mare încît se învăluia corabia şi se purta de valuri şi de-abia, cu mare nevoie, a ieşit la uscat. Apoi, făcîndu-se seară, a pus să mănînce. Mergînd călugărul în corabie ca să aducă bucate la masă, clătinîndu-se corabia de valuri, s-a împiedicat şi a căzut în mare. Iar Sfîntul, văzînd pe călugăr că se îneacă în mare, şi-a plecat genunchii la pămînt şi a început a se ruga lui Dumnezeu cu lacrimi să-l mîntuiască de înec şi să nu-l lase a se scufunda în mare. Ascultîndu-i Dumnezeu rugăciunea, l-a adus la uscat pe un lemn mic şi l-a izbăvit de înec.

Ajungînd la Roma, a petrecut într-o chilie mică, liniştindu-se trei luni, neştiindu-l nimeni, căci nu s-a arătat pentru smerenie. Însă un îndrăcit, pe care Sfîntul Grigorie l-a tămăduit, l-a făcut cunoscut. Apoi, văzînd că-l cinstesc oamenii ca pe un sfînt, a fugit de la Roma. Căci, luînd de la Dumnezeu putere asupra dracilor, pentru viaţa lui cea îmbunătăţită şi pentru smerenia lui, s-a vestit pretutindeni şi nu putea să se ascundă. Lăsînd Roma, s-a dus în Siracusa Siciliei şi acolo închizîndu-se într-un turn ce era în cetate, se liniştea. Iar dracii, într-o noapte, pe cînd Sfîntul se ruga lui Dumnezeu, au pus foc şi i-au ars rogojina pe care se odihnea, dar Sfîntul, aflînd o piele, se odihnea pe ea. Atunci ei s-au prefăcut în mulţime de şoareci mari şi-l supărau cînd dormea, sau cînd se ruga. Însă, cu rugăciunea sa, i-a izgonit şi s-au făcut nevăzuţi.

În turnul acela era o femeie destrăbălată, care, pe cîţi bărbaţi şi tineri vedea, întrebuinţa diferite meşteşuguri ca să-i aducă la desfrînare şi mai ales pe corăbierii care veneau din locuri străine, de la Ascalon şi din alte ţări, care nu ştiau viclenia şi reaua ei lucrare. Căci îi ajuta şi locul acela, deoarece turnul era la ţărmul mării unde poposeau corăbiile. Iar Sfîntul lua pe călători şi-i sfătuia ca să se ferească de acea femeie rea. După aceea o învăţa şi pe ea, aducîndu-i aminte de pedepsele cele cumplite ale muncii veşnice. Şi atît de mult a înduplecat preaînţeleptul cu cuvintele sale pe femeia aceea, încît nu numai s-a lepădat de faptele cele rele, ci s-a făcut şi călugăriţă. Iar casa ei s-a făcut ca o mînăstire, petrecînd de aici înainte toată viaţa ei în curăţenie şi înţelepciune adevărată.

Deci, petrecînd Sfîntul acolo în turnul acela, cu multe osteneli şi sudori pustniceşti, îşi înmulţea faptele bune sufleteşti în toate zilele. Iar diavolul a zavistuit acest bun lucru, ca un urîtor al binelui omului, şi nu a lăsat pe Sfîntul în pace; ci a intrat într-un balaur mare şi înfricoşat, ce era încuibat acolo în acel turn şi l-a pornit asupra Sfîntului. Balaurul a alergat cu gura căscată şi cu pornire înfricoşată încît ieşea văpaie mare din gura sa şi făcea lucruri groaznice vrînd să înghită pe Sfîntul. Dar el nicidecum nu s-a temut, nici nu s-a dat în lături, ci a stat drept înaintea lui fără frică şi a zis către dînsul: "Dacă ţi-a dat Domnul putere ca să mă mănînci, apoi nu sta, căci eu sînt gata să mă dau spre mîncare. Dacă nu poţi să vezi pe acei care se tem de Domnul, du-te aiurea de-ţi găseşte alt cuib spre sălăşluire ca să te izbăveşti de mine".

Atunci balaurul, o, minune, ca şi cum l-ar fi bătut Sfîntul, a fugit fără de nici o lucrare. Căci şi firea cea necuvîntătoare ştie a se cucernici de robii lui Dumnezeu cei vrednici şi a se supune. Acestea vestindu-se pretutindeni, veneau mulţi oameni către Dumnezeu prin pocăinţă, fiind îndemnaţi de cuvintele învăţăturii celei preadulci ale Sfîntului.

Odată a venit la dînsul o femeie îndrăcită şi cu rugăciunea lui a gonit dracul. Încă şi multe alte minuni a săvîrşit în locul acela. Dar mai ales a tămăduit un om care avea un drac cumplit şi foarte sălbatic, care îl striga pe nume pe Sfîntul. Iar el, văzînd că dracul l-a făcut cunoscut prin strigare, a izgonit pe drac şi a tămăduit pe om; dar şi el a fugit de acolo după ce s-a făcut cunoscut şi după ce a văzut că este cinstit de oameni. Deci s-a dus într-o cetate, unde l-au prins nişte oameni şi l-au bătut, apoi legîndu-l la ochi voiau să-i taie capul, zicînd că este spion. Iar Sfîntul s-a rugat lui Dumnezeu să îmblînzească firea cea rea şi ucigaşă a acelor oameni. Şi îndată Dumnezeu, Care a zis prin proorocul Său: "Încă tu grăind, iată Eu sînt de faţă", ascultîndu-i rugăciunea, a îmblînzit inimile lor şi nu i-au tăiat capul. Ci l-au dus la episcopul acelei cetăţi să vadă ce le va porunci pentru dînsul.

Sfîntul, mergînd înaintea episcopului, nu i-a dat cinstea cea cuvenită căci era eretic, ci i-a zis cu blîndeţe şi cu smerenie: "Aşa îţi înveţi eparhioţii? O, părinte episcop, aşa îţi este cu plăcere ca să mă vezi omorît de aceşti oameni răi şi netemători de Dumnezeu? Iar episcopul, vrînd să-i bată şi să-i pedepsească pentru aceasta, Sfîntul s-a rugat şi i-a iertat.

Plecînd de la Idrisa a trecut prin oastea saracinilor şi nimeni nu l-a văzut, iar după ce a ieşit dintr-însa şi a ajuns la un puţ, a aflat acolo un saracin dintr-aceia scoţînd apă să-şi adape calul. Iar saracinul cum a văzut pe Sfînt a ridicat suliţa, ticălosul şi pierzătorul, ca să-l ucidă, dar îndată i s-a uscat mîna şi stînd în văzduh întinsă şi neputînd să o lase în jos, urma după Cuviosul, rugîndu-l să i-o tămăduiască. Iar Sfîntul Grigorie, apropiindu-se de mîna cea îndrăzneaţă şi, atingîndu-se de dînsa, a tămăduit-o.

Nu mult mai departe l-a întîmpinat un om îndrăcit care se chinuia cumplit. Deci, făcîndu-i-se milă de el, Cuviosul a făcut rugăciune către Dumnezeu, zicînd: "Doamne, miluieşte zidirea Ta şi nu o lăsa să se tiranisească de diavoli". Atunci îndată a ieşit dracul din omul acela şi s-a tămăduit. Apoi s-a dus la Tesalonic pentru a doua oară şi a petrecut în Mînăstirea Sfîntului Mina, neavînd nici un fel de hrană sau acoperămînt decît o haină pe care o avea ziua şi noaptea.

Cînd flămînzea, ieşea din biserică şi mergea prin casele oamenilor şi unde îi vedea mîncînd intra şi el şi şezînd la masă cu dînşii, mînca. Aşa a petrecut multă vreme. Apoi iarăşi se căia pentru fapta aceasta, socotind că nu este cu cuviinţă să mănînce din osteneli străine, nefiind poftit sau chemat de cineva. Pentru aceea a luat hotărîre să petreacă nemîncat în biserica mai sus pomenită, pînă cînd îi va trimite Dumnezeu ajutor dintru înălţime. Deci, precum hrănea pe Proorocul Ilie prin corbi, pe Daniil în groapa leilor, şi pe mulţi alţi îmbunătăţiţi robi ai Lui în multe chipuri, aşa şi pe Sfîntul Grigorie nu l-a lăsat să fie lipsit de hrană; ci a luminat pe o femeie, poruncindu-i să-i ducă hrană in fiecare zi.

Deci, liniştindu-se Sfîntul acolo, a venit la dînsul o femeie săracă şi văduvă. Plîngînd cu amar şi rugîndu-se cu lacrimi, i-a spus că a avut o casă mică, care a putrezit şi a căzut; deci să-şi facă milă de dînsa şi să-i ajute ca să o zidească din nou. Iar Sfîntul, milostivindu-se, a zis către dînsa: "Du-te şi începe lucrul şi Domnul Dumnezeul săracilor, îţi va trimite ajutor". Femeia aceea, avînd credinţă mare în cuvîntul Sfîntului şi părîndu-i-se că a luat ceva în mîinile sale, ducîndu-se a început să pună temelia casei. Şi îndată din locul acela a izvorît o mulţime de smoală pe care vînzînd-o, nu numai că şi-a zidit casa, cu preţul cel luat pe smoală, ci şi hrana sa o scotea sporindu-şi toate cele de trebuinţă, cu îndestulare.

În cetatea aceasta era un frate milostiv, care slujea cu îndemînare săracilor. Acestuia, un iubitor de Hristos, i-a dat trei porci, ca să-i împartă săracilor. El, tăindu-i şi împărţind carnea la săraci, a oprit o parte pentru sine şi mergînd în cealaltă zi la biserica aceea în care se nevoia Sfîntul, se ruga lui Dumnezeu, bătîndu-şi pieptul, ca să-i ierte păcatul. Iar Cuviosul, ca un preavăzător, cunoscînd fapta lui, s-a apropiat de dînsul şi i-a zis: "În zadar îţi baţi pieptul fără folos, că de nu vei împărţi la săraci carnea pe care ai oprit-o pentru tine, nu-ţi ascultă Domnul rugăciunea". Iar el, auzind acestea, s-a minunat de cunoştinţa Sfîntului şi, cerînd iertare de la Cuviosul, s-a dus şi a împărţit şi partea cealaltă, ce o oprise pentru sine.

Ascultaţi şi alte fapte mai minunate ca să cunoaşteţi cît dar avea de la Dumnezeu, căci cunoştea cele ce erau departe şi cele viitoare, ca şi cum ar fi fost de faţă.

Liniştindu-se Sfîntul în chilia lui, diavolul, ca să-l supere, a intrat într-un om nebun, care se afla într-acea cetate. Apoi, fiind izgonit dracul din om, a alergat la chilia Sfîntului şi intrînd înăuntru a sărit în spinarea Cuviosului şi a început a juca pe genunchii şi pe umerii lui, rîzînd fără ruşine. Iar Cuviosul, rugîndu-se în taina inimii sale, a chemat numele lui Dumnezeu şi, suflînd asupra diavolului, l-a izgonit. Altădată, prefăcîndu-se în şarpe mare, a început a umbla pe sub rogojina Sfîntului, iar alt drac a început a azvîrli cu pietre în chilia Sfîntului şi striga cu glasuri neasemănate ca să-l sperie. Cu toate acestea, biruindu-i şi ruşinîndu-i, diavolii s-au dus amîndoi. Căci Sfîntul, cu darul lui Dumnezeu care petrecea într-însul, cunoscînd toate meşteşugurile lor, le strica lesne ca pe nişte ţesături de păianjen.

Un monah petrecea în acea vreme aproape de biserica Sfîntului Mina, şezînd deasupra unui stîlp, făcînd şi lucru de mîini. Iar Sfîntul Grigorie, avînd mai dinainte cunoştinţă de la Duhul Sfînt de mutarea lui grabnică din viaţa aceasta vremelnică, i-a vestit-o, zicînd: "Lasă-te de lucrul mîinilor tale şi îngrijeşte-te de suflet, că s-a apropiat sfîrşitul zilelor tale şi vei călători pe o cale străină, pe care niciodată nu ai călătorit". Deci, după cuvîntul Cuviosului, după puţine zile stîlpnicul s-a dus la Domnul.

Alt ieromonah, cu numele de Teodul, a venit odată la Cuviosul pentru binecuvîntare şi sfătuire. Cînd voia să plece, Cuviosul i-a zis: "Mergi cu pace şi spune-i părintelui tău să-şi pregătească mormîntul, că are să se sfîrşească". Şi după puţine zile după proorocirea Sfîntului, Ava acela a adormit.

Erau alţi doi fraţi după trup, cunoscuţi şi prieteni ai Cuviosului, pe care îi sfătuia adeseori să se facă monahi. Dar ei nu primeau sfaturile lui, aducînd multe pricini. Sfîntul cunoscînd mai dinainte cele ce avea să li se întîmple, a zis către dînşii: "Eu vă sfătuiesc cele ce vă sînt de folos, dar de vreme ce nu primiţi sfătuirea mea cea folositoare şi vă socotiţi nevrednici de dînsa, pentru frica, micşorarea şi împuţinarea voastră de suflet, să ştiţi că în acest an veţi fi luaţi de oaste, deşi voi nu voiţi aceasta". Iar ei, socotind că Sfîntul le zice aceasta despre oastea cea pămîntească, nu au băgat în seamă cuvintele lui. Dar nu s-a împlinit anul şi au murit amîndoi.

Un oarecare monah pustnic se prefăcea că are drac şi făcea multe neorînduieli ca să-l ocărască şi să-l bată ceilalţi fraţi care petreceau aproape de dînsul. Iar aceia, văzîndu-l făcînd nebunii, l-au prins, l-au legat şi l-au dus la Cuviosul ca să scoată diavolul din el. Sfîntul, cunoscînd adevărul, a mustrat scopul cel prefăcut şi neadevărat al monahului aceluia, zicîndu-i: "Minţi, ticălosule, căci te prefaci că ai drac, dar nu-ţi foloseşte această făţărnicie, căci, dacă voieşti să te mîntuieşti şi să dobîndeşti împărăţia cerurilor, lasă-ţi această făţărnicie şi apucă-te a lucra altă faptă bună; mai ales roagă-te lui Dumnezeu să fugă dracii de tine şi cu înlesnire te vei mîntui".

Un om oarecare avea multă dragoste şi evlavie către Sfîntul şi venea adeseori la el pentru folosul sufletului său. Dar odată, venind după obicei, i s-a întîmplat de a aflat un om mort în drum şi, trecîndu-l cu vederea, s-a dus la Sfîntul. Iar Cuviosul, cînd l-a văzut a zis către dînsul: "O! frate, pentru ce nu ai îngropat mortul pe care l-ai întîlnit în drum, şi apoi să fi venit la mine, ci l-ai trecut cu vederea şi nu l-ai socotit întru nimic?" Iar el, auzind cuvîntul acesta, foarte mult s-a mirat de cunoştinţa lui.

Un boier avea dregătorie de comit, şi căzînd într-o greşeală mare îi stătea înainte moartea, din partea stăpînitorului Tesalonicului, care îl şi închisese în temniţă şi îi hotărîse pedeapsa. Iar Sfîntul nici nu auzise nimic din cele despre dînsul, nici nu îl rugase nimeni să mijlocească pentru el către domnul cetăţii. Ci, de la Dumnezeu înştiinţîndu-se despre pedeapsa lui, îndată s-a dus la domnul locului aceluia şi cu multe rugăciuni l-a izbăvit din temniţă şi de la moarte.

Odată Sfîntul s-a sfătuit cu unul din ucenicii lui să se ducă în părţile Sclavoniei şi să se sălăşluiască în munţii de acolo. Deci, pornind şi mergînd puţină cale, îndată s-a întors înapoi cu foarte mare grabă. Iar ucenicul, văzînd această grabnică întoarcere, a zis către dînsul: "Dar pentru ce, părinte, te-ai întors aşa de repede, căci foarte bine mergeam pe cale?" Sfîntul a zis către dînsul: "Frate, doream să mergem şi să locuim în acel loc, dar am văzut că acolo nu este soare, şi nu de multă vreme, prin voinţa lui Dumnezeu, a năvălit asupra sclavonilor mulţime de oaste de barbari care au prădat şi au omorît pe toţi locuitorii acelui loc, încît curgea sîngele şiroaie. Apoi au ars cu foc toate cetăţile şi le-au pustiit". Pentru aceea Cuviosul zicea acestea: "Fără semn şi fără vestire dumnezeiască nu mă voi strămuta din loc în loc".

Un monah era dator unui tînăr un galben şi mergînd monahul acela la marele Grigorie, între alte vorbe ce a zis către dînsul i-a spus şi aceasta: că este dator cu un galben cutărui tînăr. Iar Cuviosul, auzind acestea, a zis către dînsul: "Sîrguieşte-te a plăti cît de curînd, ca să nu rămîi dator în veacul ce va să vie. Căci tînărul acela căruia îi eşti dator degrabă va muri".

După ce a auzit acestea, monahul acela s-a minunat de cunoştinţa mai înainte a sfîntului şi degrabă a plătit datoria. Iar tînărul acela, după proorocia Sfîntului, peste puţine zile s-a dus către Domnul. După moartea şi îngroparea aceluia, s-a dus unul din prietenii săi şi i-a spus Cuviosului. Iar Cuviosul întristîndu-se de moartea tînărului, a zis către cel care îi adusese vestea: "Frate, nicidecum să nu te întristezi pentru moartea prietenului tău, ci tu pregăteşte-te de aceasta, căci curînd te vei duce şi tu după dînsul". Şi după proorocia Sfîntului s-a dus şi acesta din viaţa aceasta.

Alt monah, anume Atanasie, care avea viaţa împodobită cu fapte bune, ne-a povestit acestea. Odată mi-a venit în gînd să mă duc la Constantinopol. Şi mergînd la Sfîntul să iau binecuvîntare pentru călătoria ce aveam să o fac, Cuviosul mi-a zis: "Am văzut un monah, anume Atanasie, vrînd să meargă la Constantinopol, şi punîndu-şi în corabie cele trebuincioase pentru călătorie, a lăsat toate acolo şi s-a întors înapoi, iar eu am zis către dînsul: "Au doar pentru mine ţi s-a descoperit aceasta, părinte?" Iar el a zis: Da".

Apoi trecînd trei săptămîni, noi ne-am pregătit de călătorie şi, punînd în corabie cele trebuincioase, a venit la Sfîntul Grigorie în acea vreme un boier, pe nume Gheorghe, ca să ia binecuvîntare, căci voia să se ducă şi el în Bizanţ pe uscat. Şi, avînd să treacă prin locuri grele, cerea de la Sfîntul binecuvîntare şi rugăciune ca să-l păzească Dumnezeu de primejdii. Acel boier avea dregătoria de protosinghelar, adică mai mare peste oşti. Iar părintele nostru Grigorie, apucîndu-mă de mînă, a împreunat mîna mea cu mîna lui Gheorghe şi strîngîndu-le pe amîndouă a zis: "Mergînd cu ajutorul lui Dumnezeu, iată că trimit şi pe acest frate cu tine, căci din multe necazuri şi strîmtorări te va scoate Dumnezeu prin dînsul".

Deci eu, uitînd de toate cele ce pusesem în corabie, am urmat pe Gheorghe, după porunca Cuviosului. Şi luînd iarăşi binecuvîntare, am pornit. După ce ne-am apropiat de Hrisopoli, slugile cîrmuitorului îndată au prins pe Gheorghe, care mergea cu mine, şi l-au dus legat la el. Căci împăratul poruncise cîrmuitorului să pună străji la cetatea aceea. Dar, fiindcă eu eram cunoscut cu cei care au prins şi au legat pe Gheorghe, m-am rugat lor cu multă sîrguinţă şi de-abia l-am izbăvit din legături.

Mergînd noi de acolo şi ajungînd la o cetate ce se numea Voleri, un boier al cîrmuitorului iarăşi a prins pe Gheorghe şi vrînd să-i facă rău, eu m-am rugat boierului aceluia cu multă smerenie şi cu dumnezeieştile rugăciuni cele bine primite ale Cuviosului Grigorie, Gheorghe s-a izbăvit de nevoia ce avea să pătimească. După ce am scăpat de acolo şi am călătorit puţină cale, am ajuns la un rîu ce se numea Maronul, pe care l-am trecut.

Apoi mai călătorind, am ajuns la mare şi, intrînd în corabie, am plutit cu bună sporire şi fără nici o supărare din partea tîlharilor de mare, care pîndeau pe acolo. Aşa am ajuns la Bizanţ, şi eu am hotărît să locuiesc acolo. Iar Gheorghe, isprăvindu-şi toate treburile sale cu bine şi luînd o boierie de la împăratul care se numeşte Ilustrie, întorcîndu-se acasă, a mers la Cuviosul şi îmbrăţişînd şi sărutînd cinstitele sale picioare cu multă evlavie, îi povestea toate supărările ce pătimise în călătorie, şi cum, prin dumnezeieştile lui rugăciuni, l-a izbăvit Dumnezeu din toate acelea prin mijlocirea lui Anastasie, prietenul său.

După trei luni a venit şi Cuviosul de la Tesalonic la Constantinopol, unde petreceam eu şi, zăbovind puţină vreme, ne-am dus amîndoi la muntele Olimpului şi acolo petrecînd puţin a cunoscut cu duhul că vine un ucenic al lui de la Tesalonic. Deci, ieşind din muntele Olimpului, a mers întru întîmpinarea ucenicului său. Iar ucenicul, văzînd pe părintele său că vine spre dînsul, i-a zis: "Preacinstite părinte, pentru tine am venit căci doream foarte mult să te văd". Iar Cuviosul a zis: "Şi eu iarăşi pentru tine am venit de la Olimp, ca să nu te osteneşti căutîndu-mă".

Un monah pe nume Zaharia, petrecea în Tesalonic, unde a zidit o biserică frumoasă în numele Sfîntului Mare Mucenic Mina. Lîngă acea dumnezeiască biserică locuia o femeie văduvă. Deci monahul acela nesuferind pe femeie să petreacă acolo, aproape de biserică, pentru sminteală, voia s-o izgonească. Iar femeia s-a dus la Cuviosul şi s-a rugat cu lacrimi să-l sfătuiască pe monahul Zaharia să nu o supere, alungînd-o din casa ei. Deci Cuviosul a rugat pe Zaharia să nu necăjească pe femeie, "că n-ai - a zis el către dînsul -, nici o supărare de la dînsa". Iar Zaharia n-a vrut nicidecum să asculte sfaturile Cuviosului, ci mîniindu-se încă şi mai rău a poruncit să-i dărîme casa ei.

Cuviosul, văzînd firea lui cea nemilostivă şi fără de omenie, lăsîndu-l în pace, se liniştea după obiceiul lui şi se ruga lui Dumnezeu ca să iconomisească lucrul după voia Lui. Iar Dumnezeu, Care este Tatăl orfanilor şi scutitorul văduvelor, degrabă a făcut izbîndă asupra monahului cel nemilostiv şi nesupus, trimiţînd asupra lui un drac cumplit, care-l chinuia foarte rău şi n-a putut în alt fel să scape de dracul cel cumplit, pînă cînd l-au dus la Cuviosul şi a făgăduit că va împlini toate cîte l-a sfătuit el. Auzind Cuviosul făgăduinţa lui şi milostivindu-se spre dînsul, a făcut rugăciune către Dumnezeu şi îndată s-a izbăvit de drac. Apoi, venindu-şi în fire, a mulţumit Cuviosului, iar pe femeie n-a mai supărat-o.

Alt monah, anume Petru, iubind tăcerea şi liniştea Cuviosului şi rîvnind vieţii lui celei îmbunătăţite, a vrut să-şi facă chilie aproape de a Cuviosului Grigorie, ca avîndu-l de-a pururea pildă vie înaintea ochilor săi, să se îndemne către urmarea faptelor bune ale lui. Deci, începînd a lucra la chilie, au ieşit nişte vipere dintr-o piatră şi l-a muşcat una de picior şi alta de mînă. Şi mîhnindu-se foarte mult şi temîndu-se de moarte a alergat la Cuviosul şi căzînd înaintea lui, i-a arătat rănile unde îl muşcaseră viperele.

Iar el smerindu-se, nici n-a vrut să se uite spre răni, ci a zis către dînsul: "Du-te şi te atinge de mormîntul Preacuviosului David şi el te va tămădui". Iar Petru, durîndu-l muşcăturile

viperelor, a zis către Cuviosul: "O, părinte sfinte, nicidecum nu mă voi depărta de la tine, şi nu voi înceta supărîndu-te, pînă cînd, milostivindu-te, mă vei tămădui şi mă vei izbăvi de durerile morţii ce m-au înconjurat, căci cred că poţi să mă tămăduieşti". Atunci Cuviosul, făcîndu-i-se milă de dînsul, s-a rugat lui Dumnezeu să-l vindece de muşcăturile acelea, şi numaidecît s-a făcut sănătos şi a mulţumit Sfîntului.

O fecioară avea o mare durere la ochi, încît era să se primejduiască a-şi pierde vederea. Venind la Sfîntul, se ruga cu lacrimi, zicînd: "Robule al lui Dumnezeu, fie-ţi milă de mine păcătoasa şi mă izbăveşte de cumplita durere a ochilor, că mă primejduiesc a-mi pierde lumina". Iar el, rugîndu-se lui Dumnezeu şi făcînd cu sfînta lui mînă semnul Sfintei Cruci pe ochii acelei bolnave, îndată s-a tămăduit şi a preamărit pe Dumnezeu.

Petrecînd Cuviosul în chilia sa, liniştindu-se şi îndeletnicindu-se cu nevoinţele cele pustniceşti, de-a pururea vorbea cu ucenicul său cuvinte duhovniceşti şi pline de tot folosul sufletesc. Iar în una din nopţile acelea, în care Cuviosul se îndeletnicea cu unele ca acestea, şezînd şi vorbind după obicei cu ucenicul său, acesta a văzut ieşind din gura Cuviosului foc şi lumina toată faţa lui, căci dădea raze ca soarele. Şi nu numai o dată, sau de două ori a văzut aceasta, ci de mai multe ori.

Văzînd această minune, s-a înfricoşat ucenicul, şi căzînd la picioarele Cuviosului s-a rugat să-i descopere lui acea taină minunată, pe care adeseori o vedea cînd şedea de vorbă cu dînsul. Iar Cuviosul, cu blîndeţe şi cu smerenie, după obiceiul său, a zis către dînsul: "Aceasta o pricinuieşte credinţa ta, fiule, căci eu mă ştiu pe mine că sînt om păcătos. Însă zic ţie: că de se va curăţi omul pe sine de patimile trupului şi ale sufletului, atunci, după cum însuşi Hristos a zis: "Tatăl şi Fiul şi Sfîntul Duh vin să se sălăşluiască în unul ca acela". Deci, după ce se va învrednici să se facă într-acest chip, atunci nu mai grăieşte el, ci Dumnezeu, Cel ce locuieşte întru el. După cum zice: *Voi veni şi locaş la el voi face*. Şi cuvîntul Domnului, după cum zice psalmistul, este cu foc lămurit".

"Însă şi tu, fiule, dacă te vei nevoi a te curăţi pe tine de patimile trupului şi ale sufletului, şi dacă vei tăia cu sabia Duhului spinii patimilor, şi dacă te vei ruga stăruitor lui Dumnezeu, ca Însuşi să-i dezrădăcineze şi focul cel dumnezeiesc să ardă materia cea plină de patimi rele şi să înmulţească în sufletul tău rodul faptelor bune, atunci şi tu te vei face locaş îndemînatic, curat şi vrednic de sălăşluirea lui Dumnezeu în tine; iar cuvintele tale vor străluci, după cum a făcut Dumnezeu cu smerenia mea, pentru milostivirea Lui cea nemăsurată. Dar eu îndrăznesc să zic către dragostea ta, că pentru neîncetatele rugăciuni, care de-a pururea se înalţă către El, ziua şi noaptea, din adîncul inimii mele, m-a cercetat cu dumnezeiasca Lui milă.

Apoi mi-a trimis sabie cu amîndouă părţile ascuţite şi aurită, a cărei frumuseţe nu pot a o spune, şi dintr-însa strălucesc raze luminoase ca fulgerul, pe care Dumnezeu, ca un milostiv ţi-a descoperit ţie de le-ai văzut. Deci, păzeşte-te să nu spui taina aceasta nimănui, cît voi fi în viaţă, ca nu, auzind, oamenii să socotească ceva de laudă pentru

mine, căci atunci voi cădea din slava lui Dumnezeu, pentru slava de la oameni. Că eu numai ţie ţi-am spus, ca unui ucenic al meu, iubit şi nevoitor către fapte bune".

Un mirean avea multă dragoste şi evlavie către Cuviosul, şi venind odată să ia binecuvîntare de la el, cînd voia să se întoarcă, Cuviosul i-a zis: "Găteşte-te de moarte, că s-a apropiat vremea ducerii tale din viaţa aceasta vremelnică". Iar el ascultînd cuvintele acestea, ca de la un înger al lui Dumnezeu, îndată şi-a împărţit toată averea la săraci şi făcîndu-se monah iscusit, după puţină vreme a răposat în Domnul.

O femeie care avea mare durere de cap şi pătimea rău, ca şi cum ar fi fost îndrăcită, neavînd altceva ce să facă, a venit la Sfîntul şi, luînd binecuvîntare, i-a spus patima durerii capului. Apoi, căzînd cu totul la picioarele Cuviosului, se ruga cu lacrimi să o tămăduiască. Iar Cuviosul, apropiindu-se de dînsa, şi-a pus mîinile pe capul ei şi, făcînd rugăciune către Dumnezeu, i-a şters sudorile de pe faţă şi în acest chip a izbăvit-o de acea mare fierbinţeală şi durere. Iar ea s-a dus la casa ei bucurîndu-se, preamărind pe Dumnezeu şi mulţumind Cuviosului.

Un om pe care îl prindeau frigurile, cheltuindu-şi toată averea sa la doctori, n-a putut nici într-un chip să se tămăduiască, ci dimpotrivă, mai rău îi era. Deci a venit în taină la Cuviosul şi s-a îmbrăcat cu rasa lui, pe cînd îl scuturau frigurile şi îl chinuiau; iar cînd s-a dezbrăcat de rasă, îndată a scăpat de friguri şi s-a făcut sănătos.

Un monah avea duh necurat ce îl muncea foarte tare. Deci a mers la Cuviosul, neştiindu-l nimeni că este îndrăcit, căci toţi socoteau că pătimeşte de o boală firească. Însuşi dracul din dînsul grăia către Cuviosul, zicînd: "Grigorie, iarăşi ai venit să mă izgoneşti şi de aici?" Căci îl mai izgonise Cuviosul pe acest drac dintr-un om, pe care îl lovise cu boală grea la şale şi la pîntece. Şi iarăşi a început dracul a striga, zicînd: "Grigorie, cu rugăciunile tale mă arzi şi mă izgoneşti şi de aici! Iar acum că intră în biserică, a ridicat mîinile către Dumnezeu şi se roagă Lui, ca să mă izgonească şi de aici. De aceea iată ies şi mă duc de frica Lui, şi de acum înainte nu voi mai intra în zidirea lui Dumnezeu". Acestea zicînd, a ieşit diavolul în faţa tuturor şi îndată s-a tămăduit monahul din ceasul acela.

Un ucenic al Cuviosului, anume Ioan, bărbat cucernic şi împodobit cu tot felul de fapte bune, ne-a povestit multe fapte folositoare de suflet, între care şi următoarea: "Ieşind noi din chilie, într-o dimineaţă, ca să mergem undeva, pentru oarecare treabă, şi mergînd pe cale, mi s-a întîmplat de m-am depărtat de Cuviosul şi de fraţii cu care eram, şi m-am rătăcit; apoi căutînd pe Cuviosul prin multe locuri, nu l-am aflat nicidecum. Într-al şaselea ceas din zi, umblînd şi căutîndu-l şi uitîndu-mă înapoi, am văzut pe Cuviosul venind după mine.

Iar cînd am zis: "Iată-l pe părintele!", el îndată s-a făcut nevăzut ochilor mei. Şi abia după trei zile întorcîndu-mă, am venit la Cuviosul şi i-am zis: "Părinte, dar nu te-ai arătat mie alaltăieri în cutare loc?" Iar el, smerindu-se, voia să ascundă cele ce s-au întîmplat, însă în urmă, fiind silit de mine, mi-a spus acestea: "Într-adevăr, în ziua aceea mergeam cu tine

pe cale, fiule, pînă te-ai dus în cutare sat; atunci m-am despărţit de tine precum şi tu singur ştii".

Însă şi Simeon, despre care am pomenit de multe ori, ne-a povestit astfel, zicînd: "Că de multe ori am stat în biserică şi mi s-a arătat Cuviosul, cîntînd împreună cu mine, şi îndată se făcea nevăzut din calea mea. Însă după puţină vreme iarăşi mi se arăta, stînd în acelaşi loc unde stătea şi altădată.

Un om, fiind cuprins de răceală, se ruga Cuviosului ca să-l scape de acea neputinţă, însă dînsul nu voia. Iar bolnavul, aflînd vreme potrivită, cînd s-a sculat Cuviosul de pe cinstitul său aşternut, atunci îndată s-a culcat acolo bolnavul cu mare credinţă. Cuviosul, venind şi găsindu-l culcat în aşternutul său, voia să-l izgonească. Dar el a zis către dînsul: "Nu mă voi scula, pînă nu mă voi face sănătos!" Atunci, atingîndu-se Cuviosul cu mîna de cel bolnav, îndată s-a izbăvit de acea boală, sculîndu-se sănătos.

Un cuvios care petrecea pe un stîlp, trimiţînd odată pe ucenicul său la ascultare, vrăjmaşul, urîtorul mîntuirii oamenilor şi pierzătorul, a meşteşugit şi a adus o femeie să slujească stîlpnicului aceluia, pînă cînd îi va veni ucenicul, zicînd că este cunoscută şi rudenie a ucenicului. Deci zăbovind ucenicul într-acea ascultare şi petrecînd ea multă vreme lîngă stîlpnicul şi slujindu-l, aşteptînd venirea lui, semănătorul de neghini a început a aprinde în trupul stîlpnicului dorinţă necinstită. Fiind şi femeia aprinsă de aceeaşi dorinţă, se silea să se suie la stîlpnic, ca să se înfăptuiască fărădelegea şi să se nască păcatul.

Cunoscînd-o aceasta Cuviosul, cu darul lui Dumnezeu, a înţeles că trebuie să alerge acum să ajute fratelui său, în vremea nevoinţei, după cuvintele înţeleptului, care zice: "Fraţii întru nevoi, de bună treabă să fie", şi "Frate pe frate ajutînd, sînt ca o cetate nebiruită"; deci, dacă nu se va grăbi a scoate pe fratele din gura vicleanului, îndată se va face robul celui străin şi de mare bucurie diavolilor. Şi deşi era foarte slab cu trupul, îndată luîndu-şi toiagul, s-a dus acolo şi a gonit pe femeie cu mare ruşine. Iar pe stîlpnic, dojenindu-l şi mult învăţîndu-l pentru folosul sufletului, şi întărindu-l, l-a lăsat în pace.

Însă dacă am voi să povestim toate minunile cîte a făcut Cuviosul Grigorie, ele covîrşesc mintea noastră şi cuvîntul nu poate să le cuprindă, iar vremea nu ajunge a povesti faptele bune şi darurile ce le luase de la Dumnezeu, cum şi la ce înălţime de fapte bune se suise acest sfînt de Dumnezeu înţelepţit. Dar din cele ce am scris, poate să cunoască fiecare cîtă îndrăzneală avea către Domnul. Căci, adunînd toate faptele bune, s-a făcut locaş al Sfîntului Duh şi a ajuns la culmea faptelor bune.

Cu dumnezeiască cugetare netezea calea pustniciei, stricînd toate împiedicările vrăjmaşilor şi povăţuind la calea pocăinţei. Cu privegherea a izgonit lenevirea şi atît de mult a risipit întunericul ei, încît nici chiar în somnul lui n-a putut să-i arate vrăjmaşul vreo nălucire, precum are obiceiul de a se arăta în vis celor iubitori de înţelepciune. Căci el, după numirea lui, era priveghetor întru faptele bune, încît nicidecum nu era cuprins de

somnul cel purtător de moarte. Înfrînarea ucigătoarelor patimi şi izgonirea plăcerilor, atît de mult a păzit-o, încît petrecea ca un înger, căci se hrănea cu darul Prea Sfîntului Duh.

Sărăcia lui era apostolică şi îmbrăcămintea evanghelicească, căci numai cu o haină proastă îşi acoperea trupul. Cu astfel de petrecere trăind el, atît de mult şi-a curăţit sufletul şi trupul de toate patimile, încît s-a făcut vrednic de preoţie şi hirotonindu-se după lege, a fost preot vrednic şi de Dumnezeu ales, slujind Sfînta Liturghie cu inima zdrobită şi cu duhul smereniei.

Avea încă şi răbdare multă, încît toate ispitele ce i se întîmplau, ori de la draci, ori de la oameni, cu multă blîndeţe le înlătura, urmînd pe părinţii cei mai înainte de Lege: pe Iov, întru pătimiri şi întru munci; pe Iosif, întru ispite; pe Avraam, întru credinţă şi pe toţi ceilalţi. Cu smerenia lui a smerit şi pe cei tineri şi mîndri; îngîmfarea slavei deşarte a lepădat-o şi a urît-o, precum îl arăta haina lui cea smerită şi proastă. Sfiala în vorbire era neasemănată, căci vorbea cu multă blîndeţe şi cucernicie, de aceea a moştenit pămîntul, cum zice Domnul.

Dragostea şi milostivirea atît de mult le-a cîştigat-o Cuviosul Grigorie, încît nu pomenea nicidecum răul cuiva şi toate supărările ce-i veneau asupra, le răbda ca pe nişte pricini de bucurie, păzind pînă la sfîrşitul vieţii sale această lăudată doime a faptelor bune, adică dragostea şi milostivirea. Dar mai înainte de toate, a păzit cu de-amănuntul credinţa cea dreaptă, şi în cuvinte şi în fapte, avînd către dînsa rîvnă nemărginită şi înfocată.

Pe eretici îi gonea cu toată puterea sa şi pe toţi îi învăţa cu cuvintele sale, să se închine sfintelor icoane şi să le cinstească după predania Bisericii, nu ca pe un Dumnezeu, precum bîrfesc cei fără de minte şi nebuni. Pentru aceea a izbăvit pe mulţi de urîciunea aceasta şi i-a povăţuit la dreapta credinţă, făcîndu-i să-şi verse şi sîngele pentru aceasta; după cum şi el mărturiseşte, către toţi, că era gata, pentru cinstirea sfintelor icoane, să primească moartea. Deci, cu mărturisirea aceasta s-a făcut mucenic, şi fără bătăi şi fără răni a luat cununa mucenicească.

Pe lîngă toate aceste fapte bune, era înrădăcinată şi sfînta rugăciune în inima lui, avînd mintea sa totdeauna pironită la Dumnezeu şi se veselea vorbind cu El, pe Care împreună cu sfinţii îngeri lăudîndu-L şi slăvindu-L, a luat de la El arvuna Împărăţiei cerurilor şi negrăita dulceaţă a fericirii dumnezeieşti.

Deci, petrecînd cu astfel de cuvioşie şi văzînd cele cereşti fiind încă pe pămînt, a venit vremea să se ducă către Cel dorit. Şi vrînd Dumnezeu ca să-l cheme la Sine şi să-l aşeze în ceata îngerească ca pe un înger pămîntesc, ca să-l preamărească cu lumina cerească şi să-l odihnească în bucuria drepţilor şi preacuvioşilor, ca unui drept şi preacuvios pustnic desăvîrşit, a trimis asupra lui o boală foarte grea, a epilepsiei, încît zăcea pe pat nemişcat. Pentru aceea se ruga lui Dumnezeu fierbinte, ca să-l uşureze de boala aceea şi să-i dea boala hidropicei, ca să se umfle şi să putrezească trupul lui. Deci Dumnezeu a ascultat rugăciunea lui şi a ridicat de la dînsul patima aceea şi i-a dat- o pe cea care a cerut-o; şi

atît de mult i s-a umflat trupul, încît se vedea ca o folie umflată de vînt şi numai după glas se cunoştea.

Acestea pătimindu-le Cuviosul în oraşul Avlon, lîngă cetatea Tesalonicului, a auzit de boala lui preacuviosul Simeon, pe care de multe ori l-am pomenit mai sus, care era şi stareţ şi unchi al Cuviosului. Acesta s-a întristat foarte şi a trimis scrisoare cu mare rugăminte chemîndu-l la sine, scriindu-i astfel: "Fiule, Grigorie, am auzit de boala ta şi foarte mă mîhnesc şi ca să nu se scurteze viaţa mea, fără de vreme, cu amară şi jalnică moarte, din pricina întristării despre boala ta, vino te rog, fiule, ca să ne mai vedem întru această viaţă, căci cred că dacă vei ruga pe Dumnezeu, ţie îţi va da putere şi vei putea veni, ca şi auzind învăţăturile tale bune şi vorbele dulci şi de suflet folositoare, să ne bucurăm împreună şi să mulţumim bunătăţii lui Dumnezeu".

Deci fericitul primind scrisoarea de la unchiul şi stareţul său, deşi era foarte slab şi obosit de bătrîneţe şi de nevoinţele pustniceşti, cum şi de boala cea cumplită ce-l cuprinsese, punîndu-şi nădejdea în Dumnezeu şi întărindu-se cu ajutorul Lui, apoi fiind îndemnat şi de dragostea şi dorul către duhovnicescul său părinte şi învăţător, a trecut toate cu vederea, bătrîneţe, slăbiciune, boală şi lungimea călătoriei, şi pornind în cale încet-încet, cu ajutorul lui Dumnezeu, a trecut lungimea căii şi cu multă osteneală a ajuns la Constantinopol. Acolo a aflat liber pe unchiul său Simeon, căci pînă atunci fusese închis în temniţă, din porunca lui Leon Armeanul, care împărăţea atunci, pentru mărturisirea bunei credinţe şi pentru cinstirea sfintelor icoane.

Deci, văzîndu-se unul cu altul, cu nespusă bucurie s-au mîngîiat foarte, apoi, sărutîndu-se cu dragoste duhovnicească, Cuviosul Grigorie a căzut la pămînt şi a îmbrăţişat picioarele stareţului şi părintelui său duhovnicesc. Iar unchiul său, Sfîntul Simeon, a sărutat pe Cuviosul Grigorie, ca pe un iubit fiu şi rudenie după trup, căci din tînără vîrstă îl crescuse şi-l povăţuise la calea mîntuirii şi a vieţuirii pustniceşti. Apoi după ce s-au bucurat şi s-au mîngîiat din destul, îndulcindu-se cu vorbirile duhovniceşti şi de folos sufletului, s-au despărţit. Sfîntul Simeon s-a dus iarăşi la mînăstirea sa, iar Cuviosul a rămas la Constantinopol.

Deci, chinuindu-se Cuviosul un an întreg cu acea boală cumplită şi necăutîndu-se cu nici un fel de doctorie, căci se pregătise de moarte, şi-a cunoscut mai înainte mutarea sa şi a zis către fraţii care erau cu dînsul: "Fraţilor, îndrăzniţi, că sfîrşitul vieţii mele s-a apropiat. Deci luaţi-mă şi duceţi-mă în casa cea primitoare de străini, căci după douăsprezece zile va fi sfîrşitul meu". Aceia pregătindu-i patul, l-au pus pe dînsul şi ridicîndu-l, l-au dus acolo unde le-a poruncit. Şi după douăsprezece zile, adică în a douăzecea zi a lunii noiembrie, şi-a dat cinstitul său suflet lui Dumnezeu. Atunci omul ceresc s-a dus la ceruri şi a adormit cu părinţii lui, ajuns întru bătrîneţi adînci şi desăvîrşit în faptele pustniceşti.

Fraţii, după fericitul lui sfîrşit, au pregătit cele de îngropare şi cînd îl duceau pe năsălie (pat) ca să îngroape cinstitele şi sfintele lui moaşte, s-a apropiat cu credinţă un bolnav care avea o boală cumplită, încît nu putea să stea drept, ci era aplecat şi gîrbovit. Acesta

cum s-a apropiat de năsălie, părîndu-i că a pus cineva mîna pe el, s-a întors şi a întrebat pe fratele care era aproape de dînsul: "Au tu te-ai atins de mine?" Iar el a răspuns: "Nu, nu eu". Deci atunci a cunoscut că era puterea lui Dumnezeu care umbrea moaştele sfinte ale Cuviosului şi i-a dat îndată tămăduire şi s-a îndreptat de gîrbovirea lui, neavînd nici urmă de boală.

După ce s-au îngropat sfintele moaşte în pămînt, un alt om avînd un duh necurat care îl chinuia cumplit, veni şi se apropie de mormîntul Sfîntului şi, stînd acolo, chema numele lui în ajutor. Fraţii care erau şi petreceau în acea mînăstire unde era îngropat Sfîntul, judecînd cu toţii că nu se cade să îngroape în pămînt un asemenea odor scump ca acela, au scos afară racla cu Sfintele moaşte. Iar cel îndrăcit, petrecînd puţine zile lîngă racla Sfîntului, a scăpat de duhul cel necurat cu rugăciunile lui şi făcîndu-se cu totul sănătos, s-a dus acasă slăvind pe Dumnezeu.

Un altul iarăşi era supărat de un duh necurat, ca şi cel dintîi. Acesta, cum a venit şi s-a atins de moaştele Sfîntului, îndată s-a izbăvit de duhul cel necurat şi s-a dus la casa sa bucurîndu-se.

Un om avea la un picior o bubă ce se numea carchin (cancer) şi mulţi ani pătimind de acea boală nevindecată, a venit la sfintele moaşte ale Sfîntului şi numai ce s-a uns la buba sa cu picăturile ce ieşeau din racla Sfîntului, îndată s-a tămăduit.

Un altul, avînd o rană nevindecată de mulţi ani şi neputînd nici un doctor să-i folosească, nici cu alte buruieni vindecătoare a-l vindeca, acela numai ce a venit şi s-a uns cu mir de la Sfîntul şi îndată s-a tămăduit.

O femeie oarecare se chinuia de trei zile şi nicidecum nu putea să nască. Aceasta trimiţînd la sfintele moaşte şi aducîndu-i-se untdelemn din candela Sfîntului, numai ce s-a uns cu dînsul şi îndată a născut fără nici o durere.

O altă femeie, avînd o boală grea în părţile ascunse, pătimea foarte rău şi nu se putea tămădui cu nici un chip. Iar după ce a venit la sfintele moaşte şi şi-a pus capul pe sicriul Sfîntului, mărturisindu-şi patima cu credinţă, numaidecît a primit tămăduire precum a dorit.

Un om avea mare durere de cap şi nemaiputînd răbda durerea, a venit la sfintele moaşte şi s-a atins cu capul de racla Sfîntului Grigorie, şi întru acea noapte i s-a arătat Sfîntul în vis şi l-a apucat de creştet şi i-a despicat capul în două, şi, scoţînd o bucată de carne putredă, i-a zis: "Iată, din această pricină ţi-a venit durerea capului. Deci acum mergi cu pace şi fii sănătos". Şi sculîndu-se din somn, s-a simţit cu totul sănătos şi s-a dus mulţumind şi slăvind pe Dumnezeu.

Alt frate avea atîta război şi sminteală în trupul lui, încît îi primejduia mîntuirea. Acesta, ducîndu-se la mormîntul Sfîntului Grigorie, şi-a mărturisit patima cu lacrimi şi a cerut

ajutor de la dînsul. Şi îndată, o minune! a încetat războiul din trupul lui şi a rămas fratele nesupărat şi neispitit, slăvind pe Domnul şi mulţumind Sfîntului.

Un monah, anume Petru, a fost robit de tătari şi, ţinut fiind multă vreme închis în temniţă împreună cu mulţi alţii, într-una din zilele acelea i s-a spus că a doua zi vor să le taie capul la toţi. Iar Petru, auzind răspunsul cel de pierdere, a făcut rugăciune stăruitoare către Sfîntul Grigorie toată noaptea, ca să-l izbăvească de moartea cea fără de vreme. Şi, adormind puţin, către ziuă, i s-a arătat sfîntul în vis şi i-a zis: "Nu te teme, Petre, că nu vei muri!" Şi făcîndu-se ziuă, toţi cei ce erau închişi îşi aşteptau moartea. Iar Sfîntul, cu rugăciunile sale către Dumnezeu, mai presus de toată nădejdea, i-a izbăvit de robie, din închisoare şi de la moarte. Şi întorcîndu-se către sfintele moaşte ale Sfîntului, i-au dat mulţumire pentru izbăvire.

O femeie fiind îndrăcită de paisprezece ani şi venind la Sfîntul ca la un liman liniştit, şi petrecînd cîteva zile, cu rugăciunile Sfîntului Grigorie, s-a izbăvit de dracul ce o muncea, şi s-a întors acasă sănătoasă. După cîtăva vreme, iar a căzut într-un păcat şi iarăşi s-a îmbolnăvit, mai rău ca înainte. Deci chinuindu-se foarte rău de duhul cel necurat, iarăşi a alergat la racla Sfîntului, mărturisindu-şi păcatul cu zdrobire de inimă, cu lacrimi şi cu făgăduinţă că de acum înainte nu va mai păcătui. Şi, cerînd izbăvire cu credinţă neîndoită, îndată s-a izbăvit de duhul cel necurat şi s-a dus acasă bucurîndu-se, slăvind pe Dumnezeu şi mulţumind Sfîntului Grigorie.

Sfintele lui moaşte au rămas multă vreme în acea sfîntă mînăstire în care s-a săvîrşit Sfîntul şi dădeau tămăduiri neîncetat, pentru toate felurile de boli, tuturor celor ce alergau cu credinţă neîndoită către dînsele. Astfel, străbătea vestea minunilor sale pretutindeni.

Atunci, prea binecredinciosul ban Barbu Craioveanul, care se trăgea din neamul Basarabilor, acei care au umplut Ţara Românească de sfinte mînăstiri, zidind din temelie Sfînta Mînăstire Bistriţa, întru cinstirea Adormirii Preasfintei Născătoare de Dumnezeu şi pururea Fecioara Maria, în judeţul Vîlcea, pe apa Bistriţei, şi vrînd să o împodobească cu un odor scump şi sfînt ca acesta, cu multă sîrguinţă şi multă rugăciune către Dumnezeu şi către Sfîntul, le-a adus cu mare cheltuială din mînăstirea unde se aflau, în sfînta mînăstire cea din nou zidită şi le-a aşezat acolo, cu multă cinste şi evlavie, în sfînta biserică în partea dreaptă.

De atunci pînă în ziua de astăzi se aflǎ acolo nestrămutate, întregi şi nestricate, îzvorînd mireasmă preafrumoasă şi dînd tămăduiri pentru tot felul de boli, ca şi mai înainte, la cei ce aleargă cu credinţă către ele. Căci darul şi sfinţenia aleşilor lui Dumnezeu este neîmpuţinată. Iar ţara o păzeşte şi o ocroteşte de multe feluri de necazuri şi de primejdii.

Cred că ajung cele scrise pînă aici, pe care, pe scurt le-am scris, pentru dragostea voastră, ca să se arate fapta cea bună şi îndrăzneala Sfîntului Grigorie către Dumnezeu. Căci de aş fi avut - zice scriitorul vieţii sfîntului -, zece limbi şi tot atîtea guri, tot nu mi-ar fi ajuns să-l

laud după cuviinţă şi de ajuns. Iar tu, o! fericite părtaş al cuvioşilor părinţi, vorbitorule cu sfinţii îngeri, Sfinte al lui Dumnezeu Părinte Grigorie, cerescule om, pămîntescule înger, roagă-te totdeauna pentru noi, slugile şi robii tăi, şi izgoneşte de la noi toată ispita şi toată greutatea, izgoneşte cu toiagul rugăciunii tale împerecherile din Biserica lui Hristos Dumnezeu, că au înconjurat-o acum ereticii din toate părţile, ca nişte lei şi ca nişte pui de lei, şi caută să o răpească şi să o înghită.

Aşa, sfinte al lui Dumnezeu, alungă departe de la dînsa tot eresul, că poţi cîte voieşti, căci te afli în lumină înaintea Domnului şi locuieşti în locaşurile cele nestricăcioase, după ce ai păzit nestinsă făclia faptei bune celei pustniceşti. Şi acum primeşti negrăitele bunătăţi ale desfătării şi ale fericirii veşnice întru Hristos Iisus Domnul nostru, Căruia I se cuvine slava şi stăpînirea, împreună cu Cel fără de început al Lui Părinte, şi cu Sfîntul Duh, în vecii vecilor. Amin.

Sfinţii Mucenici Evstatie, Tespesie şi Anatolie
(20 noiembrie)

Sfinţii Mucenici Evstatie, Tespesie şi Anatolie erau fraţi după trup şi s-au născut în cetatea Nicomidiei. Tatăl lor se numea Filotei, iar mama lor, Evsevia. Tatăl lor era de neam din Galatia, din cetatea Gangra, care, lăsînd patria sa, a venit în Nicomidia şi, luîndu-şi acolo soţie pe Evsevia, a născut cu dînsa pe aceşti fericiţi locuitori ai cetăţii cereşti. La început, Filotei ţinea de păgînătatea elinească împreună cu soţia şi fiii săi, şi a dat pe fiul său cel mare, Evstatie, la învăţătura filosofiei elineşti, iar pe Tespesie şi pe Anatolie i-a orînduit la neguţătorie, că şi el era neguţător foarte bogat.

Odinioară, luînd pe fiul său cel mai tînăr, Anatolie, s-a dus în pămîntul Galatiei ca să facă neguţătorie, de unde, întorcîndu-se în Nicomidia, s-au întîlnit cu Sfîntul Luchian, preotul Antiohiei, cu care împreună călătorind, au învăţat de la dînsul dreapta slăvire a credinţei creştineşti şi s-au botezat într-un rîu, ce era acolo în cale. Apoi venind la casa sa, Filotei a căutat pe Sfîntul Antim, episcopul Nicomidiei, care se ascundea de păgîni. Căci în acea vreme, împărăţind Maximian şi Diocleţian, era mare prigoană asupra creştinilor şi mulţi din credincioşi se ascundeau de frica chinurilor.

Filotei, aflînd pe Sfîntul Antim într-un loc ascuns, l-a adus noaptea în casa sa şi a botezat toată familia lui. Apoi, săvîrşind Sfîntul episcop dumnezeiasca Liturghie în casa lui Filotei, a dat tuturor celor din nou luminaţi, împărtăşirea dumnezeieştilor Taine, şi a sfinţit pe Filotei preot, iar pe Evstatie, fiul cel mare, l-a hirotonit diacon şi, ducîndu-se, s-a ascuns de păgîni. Iar Filotei împreună cu toată casa sa, slujea în taină lui Dumnezeu, crezînd în El cu multă rîvnă. Apoi mai trăind puţină vreme, Filotei a trecut către Domnul, asemenea şi cinstita sa soţie, Evsevia, degrabă a răposat. Şi au rămas aceşti trei tineri binecredincioşi: Evstatie diaconul, Tespesie şi Anatolie, fraţi după trup şi după duh, care cu sufletul slujeau lui Dumnezeu, arzînd cu duhul şi sporind în faptele cele bune.

Într-una din zile, un slujbaş împărătesc anume Achilin, a trimis pe sluga sa ca să-i cumpere nişte lucruri. Iar sluga ştia pe aceşti tineri binecredincioşi că sînt neguţători şi au tot felul de mărfuri de mult preţ. Deci s-a dus în prăvălia lor şi aflînd-o descuiată, a intrat înăuntru şi nevăzînd pe nimeni, s-a suit pe scară, în casa din al treilea rînd, şi a auzit pe fericitul Evstatie citind psalmii lui David. Suindu-se sluga aceea pe scară, a mers încetişor şi a văzut pe Evstatie ţinînd Psaltirea în mînă şi citind aceste cuvinte:

Să se ruşineze toţi cei ce se închină chipurilor cioplite şi cei ce se laudă cu idolii lor. Închinaţi-vă lui Dumnezeu toţi îngerii Lui. Apoi a văzut în casă pe perete cinstita cruce şi sfintele icoane. După aceea, nezicînd nimic, s-a întors în tăcere la stăpînul lui şi i-a spus toate cele ce a auzit. Iar stăpînul său Achilin, sculîndu-se degrabă, s-a dus la împăratul Maximian şi l-a vestit despre cele ce i-a spus sluga sa. Iar acesta îndată a trimis ostaşi ca să prindă pe Evstatie şi pe fraţii lui.

Mergînd ostaşii împreună cu Achilin, au aflat prăvălia închisă, pentru că în acea vreme sfinţii erau la un loc în mare tăcere, căci se împărtăşiseră cu Tainele lui Hristos, fiind Duminică în ziua aceea. Şi ostaşii au bătut în uşă strigînd, dar nu le-a răspuns nimeni. Iar Sfîntul Evstatie, cunoscînd cu duhul că ostaşii sînt trimişi ca să-l ia pe dînsul şi pe fraţii lui la chinuri, a început a grăi către fraţii săi: "Îndrăzniţi fraţilor şi nu vă temeţi, că la cununi cereşti ne cheamă pe noi Stăpînul nostru".

Şi a început a le spune vedenia sa: "Eu, zise el, am văzut în noaptea aceasta, că am fost duşi la divanul păgînesc, înaintea lui Maximian, iar un arap mare şi înfricoşat mergea în urma noastră, tînguindu-se şi bătîndu-se peste faţă, zicînd: "Vai mie că sînt biruit!" Iar înaintea noastră mergea un tînăr strălucit, ţinînd în mîinile sale trei cununi şi trei cărţi, zicînd către mine: "Evstatie, diacone al lui Hristos, acestea vi s-au pregătit vouă de Părintele îndurărilor şi Dumnezeul mîngîierii! Deci, nu vă înfricoşaţi de chinuitori, precum nu s-a înfricoşat Sfîntul Ştefan, întîiul mucenic".

Acestea zicînd acel tînăr prealuminat, s-a suit la cer, iar arapul s-a dus spre apus, tînguindu-se. Această vedenie spunînd-o Evstatie fraţilor săi, îi întărea pe dînşii, zicînd: "Să nu ne lepădăm, iubiţilor, de Hristos Dumnezeul nostru înaintea oamenilor, ca şi El să nu se lepede de noi înaintea Părintelui Său şi înaintea sfinţilor îngeri". Iar Tespesie şi Anatolie au răspuns, zicînd: "Fratele nostru şi părintele nostru, stăpîne, noi sîntem gata a muri îndată pentru Ziditorul nostru, şi nimic nu ne va depărta de dragostea Lui".

Grăind acestea între ei, ostaşii, bătînd tare în uşi, strigau, zicînd: "Deschideţi uşa, deschideţi". Şi ieşind Tespesie şi Anatolie, au deschis. Iar ei sărind înăuntru, întrebau: "Cine este aici împreună cu voi?" Deci se suiră pe scară, în casa cea de sus, mergînd înaintea lor Achilin. Şi intrînd în camera lor de rugăciune, au aflat pe Evstatie ţinînd în mînă Sfînta Evanghelie, pe care el deschizînd-o, îndată a aflat scris: *Nu vă temeţi de cei ce ucid trupul, iar sufletul nu pot să-l ucidă*.

Apoi, mai marele ostaşilor a strigat asupra lor: "Pune pe masă ceea ce ai în mîinile tale". Căci nu îndrăznea să se atingă de Sfînta Evanghelie, pentru că era fiu din părinţi creştini. Iar Sfîntul diacon Evstatie, îmbrăţişînd Sfînta Evanghelie, a sărutat-o şi a pus-o pe masă. Iar unul dintre ostaşii cei trimişi a zis: "Vezi cum cinstesc creştinii cărţile în care sînt scrise vrăjitoriile lor?" Şi luînd pe Evstatie, l-au coborît din casa de sus. Iar cînd el voia să iasă din casă, uitîndu-se împrejur şi văzînd sfintele cărţi, a zis: "Vouă ne încredinţăm". Şi uitîndu-se la mulţimea mărfurilor de mare preţ, a zis: "Ne lepădăm de voi şi de toate cele stricăcioase, şi urmăm lui Hristos". Şi a ieşit afară. Iar ostaşii au închis uşile şi le-au pecetluit; iar pe cei trei sfinţi fraţi, legîndu-i, i-a dus la păgînul împărat.

Fiind aduşi înaintea împăratului, acesta, văzîndu-i, a rîs şi a zis: "Cine a poruncit să lege pe aceşti tineri, căci eu ştiu că sînt prieteni ai zeului nostru?" Şi îndată a poruncit să-i dezlege, apoi a început a grăi către dînşii: "Spuneţi-mi fiecare din voi, cum vă cheamă, şi de ce neam sînteţi?" Iar Sfîntul Evstatie, ca frate mai mare, a răspuns, zicînd: "Numele nostru cel mai iubit şi mai slăvit este acesta că sîntem creştini, iar numele de la părinţi sînt acestea: pe mine mă cheamă Evstatie, iar pe fratele acesta al meu din dreapta îl cheamă Tespesie, iar pe acesta din stînga, Anatolie.

Sîntem fraţi după trup şi ne-am născut dintr-un tată şi dintr-o mamă. Tatăl nostru era de neam din Galatia, avînd treapta de preot creştin". Iar Maximian a întrebat: "Cine l-a făcut preot pe tatăl vostru?" Evstatie a răspuns: "Acela pe care nu de mult tu l-ai ucis fără dreptate, adică Antim, Sfîntul Episcop al cetăţii acesteia. Acela şi pe mine m-a hirotonit diacon, ca să slujesc preoţilor lui Dumnezeu cînd săvîrşesc preasfintele şi preacuratele Taine ale lui Hristos".

Împăratul a zis: "Încetează a mai grăi cele netrebnice, şi te închină împreună cu fraţii tăi, zeilor noştri; şi eu vă voi face pe voi cinstiţi şi slăviţi în palatele mele; iar de nu, apoi cu sabie vă voi pierde pe voi". Dar sfinţii, cu un glas au răspuns, zicînd: "Fă ceea ce voieşti, sîntem creştini şi numai Unuia Dumnezeu ne închinăm, Celui ce a făcut cerul şi pămîntul, şi Fiului Său, Domnului nostru Iisus Hristos şi Sfîntului şi de viaţă făcătorului Său Duh, iar idolilor voştri necuraţi şi urîţi, nu ne vom închina niciodată".

Atunci mîniindu-se Maximian, a poruncit să-l întindă pe pămînt şi să-l bată cu toiege. Şi fiind bătuţi sfinţii multă vreme, şi-au ridicat glasurile lor, grăind către Dumnezeu aşa: "Slavă Ţie, Doamne, că ne-am învrednicit a fi bătuţi pentru numele Tău cel Sfînt". Iar Sfîntul Evstatie, adăugînd, a zis: *De multe ori s-au luptat cu mine vrăjmaşii din tinereţile mele şi nu m-au biruit; peste spatele meu au bătut păcătoşii îndelungat-au fărădelegea lor;* ajută-ne nouă, Dumnezeule, Mîntuitorul nostru".

După ce sfinţii au fost bătuţi tare, tiranul a poruncit armaşilor să înceteze din bătaie şi a zis către mucenici: "O, nenorociţilor! Pînă cînd veţi pătimi aşa chinuri? Jertfiţi zeilor şi nu vă pierdeţi pe voi în zadar, crezînd într-un om care asemenea a fost bătut şi a murit cu moarte de ocară". Iar sfinţii au răspuns: "Să nu fie nouă a ne lepăda de Mîntuitorul Hristos, pe Care L-am cunoscut a fi Dumnezeu adevărat, deşi a pătimit pe Cruce pentru

mîntuirea noastră". Atunci a poruncit chinuitorul să-i ducă în temniţă şi să le lege în obezi picioarele şi să nu le dea nici mîncare, nici băutură, ca astfel să fie biruiţi cu legăturile, cu foamea şi cu setea.

Şezînd sfinţii în temniţă, la miezul nopţii a strălucit o lumină. Şi, arătîndu-se îngerul Domnului, i-a dezlegat din legături şi i-a făcut pe dînşii sănătoşi, dîndu-le mană cerească să mănînce. Apoi le-a zis: "Nevoiţi-vă cu nevoinţă bună pentru Hristos, căci eu nu mă voi depărta de voi întru toate patimile voastre, pentru că sînt trimis de Hristos Domnul ca să vă păzesc pe voi". Zicînd acestea, îngerul s-a făcut nevăzut, iar sfinţii, umplîndu-se de negrăită bucurie, mulţumeau lui Dumnezeu. Apoi Sfîntul Evstatie grăi cu mulţumire: *Domnul dezleagă pe cei ferecaţi; Domnul înţelepţeşte orbii; Domnul ridică pe cei asupriţi; Domnul iubeşte pe cei drepţi; Domnul păzeşte pe cei săraci*.

Trecînd cîtăva vreme, tiranul a şezut în divan şi a trimis ostaşi la temniţă ca să aducă pe cei legaţi pentru Hristos la o a doua înfăţişare. Deci, mergînd ostaşii, au aflat pe sfinţi dezlegaţi din legături şi deplin sănătoşi, odihnindu-se în pace, şi au început a striga ocărînd pe străjeri şi întrebînd cine i-a dezlegat pe cei legaţi. Iar străjerii cu jurămînt le spuneau că nimeni nu i-a dezlegat, nici n-a intrat cineva în temniţă, nici nu le-a dat lor cineva de mîncare sau băutură. Atunci iarăşi, legînd pe sfinţi, i-a dus la împărat, care, văzîndu-i, se minuna; pentru că nici cu rănile, nici cu legăturile, nici cu foamea, nici cu setea nu au slăbit.

Apoi a început a zice către dînşii aşa: "O! ticăloşilor, socotiţi cele ce vă sînt vouă de folos şi, plecîndu-vă, jertfiţi zeilor ca să vă eliberez pe voi cu cinste". Iar Sfîntul Evstatie a zis: "Să nu nădăjduieşti că vei schimba hotărîrea noastră cea bună, nici cu cuvinte viclene, nici cu înfricoşări groaznice şi nici cu chinuri, căci nu băgăm în seamă nimic, ştiind că goi am ieşit din pîntecele maicii noastre şi iarăşi goi ni se cade a ieşi din această viaţă deşartă". Iar împăratul îndată a poruncit să-i dea spre mîncarea fiarelor.

Deci sfinţii au fost duşi la privelişte, unde aveau să fie mîncaţi de fiare. Şi tot poporul cetăţii Nicomidiei mergea după dînşii - între care era şi mulţime de credincioşi tăinuiţi -, vrînd să vadă sfîrşitul lor. Şi, fiind puşi în mijlocul privelişţei, au slobozit asupra lor doi lei şi trei urşi, şi s-au înspăimîntat toţi cei de la privelişte de răcnetul fiarelor. Iar Sfîntul Evstatie cînta, zicînd: "Mîntuieşte-ne pe noi, Doamne, din gura leilor; şi scoate din coarnele rinocerilor smerenia noastră, ca să vestim numele Tău fraţilor noştri şi în mijlocul Bisericii să Te lăudăm pe Tine".

Iar Tespesie şi Anatolie s-au înfricoşat de scrîşnirea fiarelor şi văzînd Evstatie că s-au înfricoşat a zis către dînşii: "Pentru ce vă înfricoşaţi, fraţii mei, de aceste fiare? Au nu ştiţi că Stăpînul nostru este puternic a îmblînzi leii cei ce erau în groapă cu Daniil? Au nu vă aduceţi aminte de cuvintele îngerului care a făgăduit să fie împreună cu noi în toate pătimirile păzindu-ne pe noi?"

Acestea grăind Sfîntul Evstatie, s-au pornit leii asupra lor şi venind aproape au stat gudurîndu-se cu cozile lor, precum face cîinele cînd îşi cunoaşte stăpînul. Iar Sfîntul Evstatie, punînd mîinile pe capetele leilor, îi netezea pe ei, ca pe nişte cîini, şi i-a îmblînzit. Apoi urşii alergînd singuri la o parte, unul pe altul se aruncau la pămînt, iar de sfinţii mucenici nici nu s-au apropiat.

Poporul care se adunase la privelişte, văzînd ceea ce se petrece, vorbea în felurite chipuri. Adică păgînii ziceau: "Sînt vrăjitori şi cu vrăjile au îmblînzit fiarele". Iar cei credincioşi strigau: "Mare este Dumnezeul creştinilor, care a închis gurile fiarelor ca să nu vatăme pe sfinţii săi robi". Atunci împăratul a poruncit să ia pe sfinţii mucenici şi iarăşi să-i arunce în temniţă. Dar acolo iarăşi au fost mîngîiaţi cu cercetarea îngerească şi întăriţi cu mană.

Într-acea vreme s-a îmbolnăvit Maxentie, fiul împăratului, şi fiind mîhnit pentru aceasta, a trimis pe sfinţii mucenici la Antonie, comitele Niceii, zicînd: "Du pe aceşti creştini în cetatea ta, şi-i sileşte spre închinarea zeilor. Şi de vor asculta să se închine, să-i trimiţi pe dînşii cu cinste la noi, iar de nu se vor închina, apoi după multe chinuri, să-i omori ca pe nişte fiare sălbatice". Deci luîndu-i pe dînşii comitele, i-a dus legaţi în Niceea.

Ajungînd acolo, a aflat pe femeia sa bolnavă; apoi a poruncit să închidă pe sfinţii mucenici în temniţă. Iar a doua zi a şezut comitele în divan, şi scoţînd pe mucenici la întrebare, a început a grăi către dînşii: "Foarte mare purtare de grijă am pentru voi, oamenilor, şi voiesc a vă milui şi a vă trimite la împăratul, ca să primiţi de la dînsul cinste. Credeţi-mă ca pe prietenul vostru, şi, ascultîndu-mă, să aduceţi jertfă zeilor". Sfinţii au răspuns: "Ne rugăm Domnului nostru Iisus Hristos, ca să ne păzească pe noi fără de prihană întru credinţa noastră, în care sîntem gata şi a muri, ca să nu ne lase a ne depărta de Dînsul şi a cădea în pierzarea în care voi pieriţi".

Aceste cuvinte ale sfinţilor, auzindu-le comitele, s-a îndrăcit de mînie, şi a poruncit să-i spînzure de picioare cu capul în jos şi cu unghii de fier să-i strujească pe ei.

Fiind strujiţi sfinţii multă vreme, curgînd sîngele şiroaie şi carnea rupîndu-li-se, sfinţii şi-au ridicat glasurile la Dumnezeu, zicînd: "Împărate şi Dumnezeule al veacurilor, caută din sfîntul Tău locaş asupra noastră, a nevrednicilor robilor Tăi, care pătimim pentru numele Tău cel sfînt". Astfel strigînd sfinţii către Dumnezeu, primeau dintru înălţime ajutor nevăzut, ca să poată răbda cu bărbăţie asemenea munci cumplite. Iar tiranul cel fărădelege, văzînd pe pătimitori nebiruiţi întru răbdare, a poruncit să-i pogoare de pe lemn, şi să-i ducă în temniţă.

Neputînd sfinţii să meargă singuri, pentru rănile şi durerile cele cumplite ce le aveau, au fost duşi în spinare ca nişte saci şi aruncaţi în temniţă. Atunci s-a arătat lor îngerul Domnului, ca şi mai înainte, cu mare lumină, şi mîngîindu-i pe ei cu cuvinte de bucurie, i-a tămăduit de răni, iar sfinţii lăudau pe Dumnezeu, zicînd: *Slavă Ţie, Dumnezeule, că nu treci cu vederea pe cei ce nădăjduiesc spre Tine şi pătimesc pentru Tine. Cu ce vom*

răsplăti Ţie, Doamne, pentru ce ne-ai dat nouă? Cine este Dumnezeu mare ca Dumnezeul nostru? Tu eşti Dumnezeu care faci minuni.

După cîtăva vreme, chinuitorul, iarăşi scoţînd din temniţă pe sfinţii mucenici, i-a pus înaintea divanului său şi silea pe răbdătorii de chinuri să se închine idolilor şi îi îngrozea pe dînşii, zicînd: "De nu veţi îndeplini porunca împăratului şi de nu vă veţi închina zeilor noştri, apoi cu sabia vă voi tăia pe voi, şi trupurile voastre le voi da spre mîncare păsărilor cerului şi fiarelor pămîntului". Iar sfinţii au răspuns într-un glas: "Nu ne vom lepăda de Hristos Dumnezeul nostru, nici ne vom închina idolilor necuraţi, surzi şi muţi, care au ochi şi nu văd, au urechi şi nu aud, au gură şi nu grăiesc, au picioare şi nu umblă. Asemenea lor să fie toţi cei ce îi fac pe ei şi toţi cei care nădăjduiesc spre dînşii".

Chinuitorul, auzind acestea, răcni ca un leu cu mare mînie şi porunci să-i scoată afară din cetate, să-i înjunghie ca pe nişte fiare sălbatice, iar trupurile lor să le arunce neîngropate spre mîncarea fiarelor şi a păsărilor. Atunci sfinţii au fost duşi la locul sfîrşitului lor, care era într-o livadă de măslini, şi au fost legaţi de copaci gata, spre înjunghiere. Atunci au venit acolo doi creştini, prieteni ai sfinţilor, anume Paladie şi Acachie. Aceia, rugînd pe slugile care voiau să înjunghie pe sfinţi, le-au dat mult aur, zicînd: "Domnilor, aşteptaţi puţină vreme pînă ce vom vorbi cu aceşti creştini osîndiţi, căci avem a vorbi ceva cu dînşii, iar după ce le vom spune, atunci îi veţi înjunghia".

Slugile, luînd aurul, s-au depărtat de dînşii puţin. Iar creştinii, apropiindu-se de sfinţii mucenici, i-au sărutat cu dragoste, plîngînd, şi le-au zis să se roage pentru dînşii. Deci rugîndu-se sfinţii mucenici, s-a auzit un glas din cer, chemîndu-i pe dînşii la odihna cea veşnică. Şi îndată sfinţii şi-au dat sufletele cu bucurie în mîinile lui Dumnezeu. Iar slugile chinuitorului, deşi au văzut pe sfinţi că au murit acum, însă temîndu-se de tiranul, au săvîrşit porunca dată asupra morţii lor. Căci pe Sfîntul Evstatie şi pe Tespesie i-au înjunghiat la gît, iar pe Sfîntul Anatolie l-au împuns în coastă.

După aceasta, zăcînd trupurile lor pe pămînt, le-au tăiat capetele şi, lăsîndu-le neîngropate, s-au dus. Atunci s-au pogorît şase îngeri din cer, în chip de vulturi, şi zburau peste trupurile sfinţilor, pînă cînd Paladie şi Acachie le-au îngropat cu cinste. Antonie, comitele, într-acea zi cînd a apus soarele, a căzut bolnav, iar a doua zi a murit femeia lui mai întîi; apoi el, văzînd pe femeia sa moartă, şi-a dat sufletul cu mari chinuri.

Deci acela se munceşte în iad, iar sfinţii se bucură în ceruri, întru Împărăţia lui Hristos Dumnezeul nostru, a Cărui slavă este în vecii vecilor. Amin.

Intrarea în Biserică a Preasfintei Născătoare de Dumnezeu şi Pururea Fecioarei Maria (21 noiembrie)

Împlinindu-se trei ani de la naşterea Preacuratei Fecioare Maria, drepţii ei părinţi, Ioachim şi Ana, şi-au adus aminte de făgăduinţa lor, ca să dea în dar lui Dumnezeu pe cea

născută. Deci, au voit a împlini cu fapta ceea ce făgăduiseră cu cuvîntul. Chemînd toate rudeniile din Nazaret unde vieţuiau, rudenii care erau de neam împărătesc şi arhieresc, căci însuşi dreptul Ioachim era de neam împărătesc, iar soţia lui, Sfînta Ana, era de neam arhieresc; şi aducînd şi cete de fecioare tinere, au pregătit făclii multe şi au împodobit pe Preacurata Fecioară Maria cu podoabă împărătească.

Despre aceasta mărturisesc Sfinţii Părinţi cei de demult. Astfel, Sfîntul Iacob, Arhiepiscopul Ierusalimului, spune cuvintele zise de Ioachim: "Chemaţi fiice evreice curate, să ia făclii aprinse". Iar cuvintele dreptei Ana le spune Sfîntul Ghermano, Patriarhul Constantinopolului, astfel: "Făgăduinţele pe care le-au făcut buzele mele le voi da Domnului. Pentru aceasta am adunat cete de fecioare cu făclii, şi am chemat preoţi, şi pe rudeniile mele, zicînd tuturor: Bucuraţi-vă împreună cu mine toţi, că m-am arătat astăzi şi maică şi înainte povăţuitoare, dînd pe fiica mea, nu împăratului celui pămîntesc, ci lui Dumnezeu, Împăratul ceresc".

Iar pentru podoaba cea împărătească a dumnezeieştii prunce, Sfîntul Teofilact, Arhiepiscopul Tesalonicului, grăieşte aşa: "Se cuvenea ca intrarea pruncei celei dumnezeieşti să fie după vrednicia ei, şi astfel, de un mărgăritar ca acesta prealuminat şi de mult preţ să nu se lipească haine proaste. Deci era de trebuinţă să o îmbrace cu haină împărătească, spre slava şi frumuseţea cea mai mare". Pregătind cele ce se cuveneau pentru cinstita şi slăvita intrare, au făcut calea din Nazaret la Ierusalim, timp de trei zile.

Ajungînd în cetatea Ierusalimului, au mers cu cinste la biserică, ducînd într-însa pe "Biserica" lui Dumnezeu cea însufleţită, pe prunca cea de trei ani, pe Curata Fecioară Maria. Cete de fecioare cu lumînări aprinse mergeau înaintea ei, după mărturia Sfîntului Tarasie, Arhiepiscopul cetăţii lui Constantin, care povesteşte că Sfînta Ana ar fi grăit aşa: "Purtaţi, fecioare, făclii şi călătoriţi înaintea mea şi înaintea dumnezeieştii copile". Iar sfinţii ei născători, luînd de mîini pe fiica lor cea dăruită lui Dumnezeu, cu blîndeţe şi cu cinste o duceau între dînşii.

Toată mulţimea rudeniilor, vecinilor şi cunoscuţilor urma cu veselie, ţinînd făclii în mîini şi înconjurînd-o pe Preasfînta Fecioară ca stelele pe luna cea luminoasă, spre mirarea Ierusalimului. Pentru acest lucru Sfîntul Teofilact scrie aşa: "A uitat fiica casa părinţilor săi şi se aduce Împăratului, Celui ce a dorit frumuseţea ei, şi se aduce nu fără cinste, nici fără slavă, ci cu petrecere luminată, că se scoate din casa părintească cu slavă". Apoi toţi lăudau ieşirea ei, toate rudeniile, vecinii şi cîţi erau în legătura dragostei, urmau părinţilor ei. Părinţii se bucurau împreună cu părintele, maicile cu maica, iar copilele şi fecioarele mergeau înaintea dumnezeieştii copile, purtînd făclii, şi erau ca un şir de stele care strălucesc împreună cu luna.

Deci, s-a adunat tot Ierusalimul, văzînd acea nouă petrecere, cum pe o copilă de trei ani o duc împodobită cu atîta slavă şi cu multe lumini; şi nu numai cetăţenii de jos ai Ierusalimului, ci şi cei de sus, adică sfinţii îngeri, s-au adunat să vadă preaslăvita ducere a Preacuratei Fecioare Maria. Şi văzînd, se mirau cum cîntă Biserica: "Îngerii văzînd intrarea

Preacuratei s-au mirat, cum Fecioara intră în sfînta sfintelor...". Deci împreună cu ceata pămîntească cea văzută a fecioarelor celor curate era şi ceata cea nevăzută a celor fără de trup, ducînd înăuntru, întru cele sfinte, pe Preacurata Fecioară Maria, înconjurînd-o ca pe un vas ales al lui Dumnezeu, după porunca Domnului.

Sfîntul Gheorghe, Arhiepiscopul Nicomidiei, aşa grăieşte despre aceasta: "Duceau acum părinţii pe Fecioara către uşile bisericii, înconjurînd-o pe ea îngerii şi cu toate puterile cele mai presus de lume împreună veselindu-se; că îngerii, deşi nu ştiau puterea tainei, însă ca nişte slugi, din porunca Domnului, slujeau la intrarea ei în biserică. Şi mai întîi se mirau văzînd-o pe dînsa că va fi vas preacinstit al faptelor bune, care purta semnul curăţeniei celei veşnice, şi avea trup de care nici un fel de păcat nu se va apropia niciodată". Deci, făcînd voia Domnului, au săvîrşit părinţii slujba cea poruncită.

Astfel, cu cinste şi cu slavă era petrecută în biserica Domnului, preanevinovata copilă, nu numai de oameni, ci şi de îngeri. Căci de vreme ce chivotul Legii vechi, ce purta în sine mana, care era numai închipuirea Preacuratei Fecioare, s-a dus cu cinste în biserica Domnului, adunîndu-se tot Israelul, cu cît mai vîrtos se cuvenea cinste însuşi Chivotului însufleţit, pe binecuvîntata Fecioară, Maica lui Dumnezeu, care avea să poarte în sine pe Hristos. Cînd se ducea chivotul Legii în biserica Domnului, mergea înainte împăratul cel pămîntesc, fiind împărat peste Israel dumnezeiescul prooroc David.

Iar înaintea chivotului însufleţit, adică înaintea Preacuratei Fecioare, care se ducea în Biserica lui Dumnezeu, mergea înainte, nu împăratul cel pămîntesc, ci Cel ceresc către Care în toate zilele ne rugăm, zicînd: "Împărate ceresc, Mîngîietorule, Duhul adevărului...". Pentru că acel Împărat era mergător înaintea acestei fiice împărăteşti, după cum mărturiseşte despre acestea Sfînta Biserică în cîntările ei, astfel: "În Sfînta Sfintelor, cea sfîntă şi fără de prihană cu Duhul Sfînt se aduce...".

La ducerea chivotului erau cîntări, căci a poruncit împăratul David Leviţilor să pună cîntăreţi, să dea glas de veselie în organe, în psaltiri, în alăute şi în chimvale. Iar la ducerea Preasfintei Fecioare nu se făceau cîntări ale muzicii pămînteşti, ci cîntări ale îngerilor celor ce nevăzut slujeau. Pentru că, intrînd Fecioara în cele sfinte spre slujba Domnului, îngerii cîntau cu glasuri cereşti, despre care pomeneşte acum Biserica în condac: "Împreună aducînd darul Duhului lui Dumnezeu pe care o laudă îngerii; aceasta este cortul cel ceresc".

Însă şi de cîntări omeneşti era însoţită ducerea Preacuratei, pentru că Ana cea dreaptă - cum spune în cuvîntul Sfîntului Terasie -, grăieşte către fecioarele care mergeau înainte: "Cîntaţi-i acesteia întru laude, cîntaţi-i întru alăute, glăsuiţi cîntare duhovnicească; măriţi-o pe dînsa în psaltire cu zece strune". Biserica a pomenit despre aceasta, zicînd: "Bucură-se cu duhul Ioachim şi Ana. Şi cetele fecioarelor cîntă Domnului, cu psalmi cîntînd şi cinstind pe maica Lui". De aici se arată că cetele de fecioare, care mergeau atunci înaintea Preacuratei Fecioare, cîntau oarecare cîntări din psalmii lui David. Cu ele se uneşte şi făcătorul canonului acestuia, zicînd: "Începeţi, fecioare, şi cîntaţi cîntări, ţinînd

în mîini făclii". Apoi Sfinţii şi drepţii ei Părinţi, Ioachim şi Ana, după mărturia Sfîntului Tarasie, aveau în gurile lor această cîntare a lui David, strămoşul lor: *Ascultă fiică şi vezi şi pleacă urechea ta şi uită poporul tău şi casa părintelui tău, că a dorit Împăratul frumuseţea ta*.

Atunci, după povestirea Sfîntului Teofilact, au ieşit preoţii care slujeau în biserică întru întîmpinarea acelei preaslăvite fiice a lui Dumnezeu şi cu cîntări au întîmpinat pe Preasfînta Fecioară, pe aceea care avea să fie Maica Arhiereului celui Mare, Care a străbătut cerurile. Pe aceasta aducînd-o Sfînta Ana la uşile bisericii, precum scrie Sfîntul Tarasie, zicea aşa: "Vino, fiică, către Cel ce mi te-a dăruit! Vino chivot al sfinţeniei către mult înduratul Stăpîn! Vino, uşa vieţii, către Milostivul dătător! Vino, sicriul Cuvîntului, către lăcaşul Domnului, intră în biserica Domnului, bucuria şi veselia lumii". Iar către Zaharia a zis Ioachim, ca şi către un prooroc, arhiereu şi rudenie a lor: "Primeşte, Zaharia, pe cortul cel curat; primeşte, preotule, sicriul cel fără de prihană; primeşte, proorocule, cădelniţa şi cărbunele cel nematerialnic, primeşte dreptule tămîia cea duhovnicească".

Apoi dreapta Ana a zis către arhiereu, precum povesteşte Sfîntul Ghermano: "Primeşte, o! proorocule, pe fiica cea dăruită mie de Dumnezeu; primeşte-o şi o sădeşte pe ea în muntele cel sfînt, în locaşul cel gata al lui Dumnezeu, nimic ispitind, pînă cînd Dumnezeu, Care a chemat-o aici, va aduce la săvîrşire cele ce bine a voit pentru dînsa".

Erau acolo, după cum scrie Sfîntul Ieronim, cincisprezece trepte la intrarea în biserică, după numărul celor cincisprezece psalmi ai treptelor, şi la fiecare din acele trepte se cînta cîte un psalm de către preoţii şi leviţii care intrau în slujbă. Deci drepţii părinţi au pus pe prunca cea fără prihană pe treapta cea dintîi, iar ea îndată, singură, a alergat pe trepte foarte degrabă, neajutînd-o nimeni, nici sprijinind-o. Şi alergînd la treapta cea de sus, a stat acolo, întărind-o pe dînsa puterea lui Dumnezeu cea negrăită. Căci încă mică fiind, a început Domnul a arăta într-însa puterea Sa cea mare, ca să înţeleagă cît de mare va fi în dar, cînd va veni în vîrsta cea desăvîrşită.

Atunci se mirau toţi cînd au văzut pe acea pruncă de trei ani suindu-se singură degrabă pe acele trepte, ca şi cum ar fi fost desăvîrşită cu vîrsta. Mai vîrtos Zaharia se mira de aceasta şi, ca un prooroc, din descoperirea lui Dumnezeu înţelegea mai înainte cele ce aveau să fie. Căci, spune despre dînsul Sfîntul Teofilact, că era luminat de Duhul. La fel şi Sfîntul Tarasie grăieşte despre dînsul că, umplîndu-se de Duhul Sfînt, a strigat: "O, pruncă curată! O, fecioară neîntinată! O, doamnă preafrumoasă. O, înfrumuseţarea femeilor! O, podoaba fiicelor! Tu eşti binecuvîntată între femei; tu eşti preamărită cu curăţenia; tu eşti pecetluită cu fecioria; tu eşti dezlegarea blestemului lui Adam".

Iar către Sfînta Ana, după mărturia Sfîntului Ghermano, Zaharia a zis: "Bine este cuvîntat rodul pîntecelui tău, o, femeie mai cinstită decît oricare altele! Preaslăvită este aducerea ta, o, iubitoare de Dumnezeu!" Apoi ţinînd prunca de mînă - zice acelaşi Sfînt Ghermano - , cu bucurie a adus-o Zaharia întru cele sfinte, zicînd către dînsa unele ca acestea: "Vino, împlinirea proorociei mele; vino, săvîrşirea făgăduinţelor Domnului; vino, pecetea

aşezămîntului Lui; vino, împlinirea tainelor Lui; vino, oglinda tuturor proorocilor; vino, înnoirea celor învechite; vino, lumina celor ce zac în întuneric; vino, dar nou şi preadumnezeiesc, intră cu bucurie în biserica Domnului tău; acum în aceasta de jos, pămîntească, iar puţin mai pe urmă în cea de sus şi neapropiată".

Iar prunca săltînd şi bucurîndu-se foarte, mergea în casa Domnului. Că, deşi era mică cu vîrsta, fiind numai de trei ani, însă cu darul lui Dumnezeu era desăvîrşită, ca ceea ce era aleasă de Dumnezeu mai înainte de întemeierea lumii.

Astfel a fost dusă în biserica Domnului Preacurata şi Preabinecuvîntata Fecioară Maria. Atunci arhiereul Zaharia a făcut un lucru străin şi tuturor de mirare, căci a dus pe pruncă în sfînta sfintelor, care este după a doua catapeteasmă, în care era chivotul Legii cel ferecat peste tot cu aur, şi heruvimii slavei care umbreau altarul, unde, nu numai femeilor, ci nici preoţilor nu le era îngăduit a intra, fără numai singur arhiereului, o dată într-un an.

Acolo i-a dat arhiereul Zaharia Preacuratei Fecioare loc de rugăciune. Căci celorlalte fecioare, care, de asemeni, erau aduse pentru slujbă în biserica Domnului pînă la vremea vîrstei lor, le era dat loc de rugăciune, după mărturia Sfîntului Chiril Alexandrinul şi a lui Grigore de Nissa, între biserică şi altar, unde mai pe urmă a fost ucis Zaharia. Şi nicidecum nu era cu putinţă vreuneia din fecioarele acelea a îndrăzni să se apropie de altar, pentru că le oprise arhiereul.

Aceasta a făcut-o arhiereul după porunca lui Dumnezeu, despre care grăieşte Sfîntul Teofilact astfel: "Iar arhiereul, fiind luminat de Dumnezeu, a cunoscut pe pruncă, că este locaş al dumnezeiescului dar, şi că este mai vrednică decît el spre a sta totdeauna înaintea feţei lui Dumnezeu. Şi, aducîndu-şi aminte de cele zise în Lege despre chivot - căci s-a poruncit ca acela să fie pus în sfînta sfintelor -, îndată a priceput cum că acela a fost mai înainte numai închipuirea copilei acesteia. Deci, neîndoindu-se, a îndrăznit mai presus de Lege a o aduce în Sfînta Sfintelor. Şi a primit pe Fecioară locul acela, care nu era văzut de nici unul din alţi bărbaţi, nici chiar de preoţi, decît numai de arhiereu o dată într-un an. Căci se cădea aceasta pentru ea, ceea ce s-a sfinţit mai înainte de zămislire prin curăţie; şi din pîntece s-a îndreptat să nu slujească legii celei omeneşti care zace asupra oamenilor celor ce greşesc, ci celei cereşti, fiind mai presus decît îngerii şi în care, nu legea omenească, ci darul cel desăvîrşit a lucrat".

Apoi drepţii părinţi au adus - precum zice Sfîntul Ieronim -, cu Preabinecuvîntata lor fiică, şi daruri lui Dumnezeu, jertfe şi arderi de tot. Şi fiind binecuvîntaţi de arhiereu şi de tot soborul preoţesc, s-au întors la casa lor cu toate rudeniile şi au făcut ospăţ mare, veselindu-se şi mulţumind lui Dumnezeu. Iar Preabinecuvîntata Fecioară, la începutul vieţii sale, a fost dată în casa Domnului, în locaşul de fecioare, pentru că biserica Ierusalimului - cea zidită de Solomon, iar după pustiire, înnoită de Zorobabel -, avea multe locaşuri de locuinţă precum zice Iosif (Flaviu), istoricul cel vechi al evreilor: "Că erau pe lîngă peretele bisericii, treizeci de camere de piatră despărţite una de alta, largi şi

foarte frumoase. Iar peste acelea erau alte camere şi peste acelea al treilea rînd, şi de toate era numărul lor nouăzeci de camere, avînd toată îndemînarea. Iar înălţimea casei era ca şi peretele bisericii, ca nişte stîlpi întărind biserica pe dinafară".

Deci în acele case erau diferite locaşuri: deosebi vieţuiau fecioarele, care erau date spre slujba lui Dumnezeu, pînă la o vreme; în altă parte locuiau şi văduvele, cele care se făgăduiau să-şi păzească curăţenia pînă la sfîrşitul vieţii lor, precum era Ana proorociţa, fata lui Fanuil; şi iarăşi deosebi petreceau bărbaţii care se chemau nazorei, vieţuind în chipul monahilor necăsătoriţi. Aceia toţi slujeau Domnului în biserică şi îşi aveau hrana din averea lor. Iar celelalte case erau pentru odihna săracilor străini care veneau de departe pentru închinăciune.

Deci în locaşul fecioarelor, precum s-a zis, a fost dată prunca cea de trei ani, Preacurata Fecioară Maria, fiind orînduite pe lîngă dînsa fecioare mai bătrîne cu anii, iscusite în Sfînta Scriptură şi în lucrul mîinilor, pentru ca din copilărie să se deprindă dumnezeiasca pruncă şi cu Scriptura şi cu lucrul mîinilor. Apoi o cercetau pe ea Sfinţii ei Părinţi Ioachim şi Ana, iar mai vîrtos Sfînta Ana, ca o maică mergea adeseori să vadă pe fiica sa şi o învăţa pe dînsa. Astfel, a învăţat degrabă Scriptura Legii vechi desăvîrşit, după mărturia Sfîntului Ambrozie şi a lui Gheorghe istoricul, şi nu numai Scriptura, ci şi lucrul mîinilor l-a deprins bine, precum zice despre dînsa Sfîntul Epifanie: "Fecioara era ascuţită la minte şi iubitoare de învăţătură şi nu numai Sfînta Scriptură învăţa, ci şi toarcerea lînii şi a inului şi la cusături cu mătase se îndeletnicea".

Pentru priceperea sa cea bună, era tuturor mirare şi lucra mai vîrtos acele lucruri ce puteau să fie de trebuinţă preoţilor la slujba Bisericii; încît mai pe urmă, pe vremea Fiului ei, putea să se hrănească cu cinste. Pentru că chiar hitonul cel necusut, adică cămaşa pentru care s-a tras sorţ cînd Domnul era răstignit pe cruce, a fost ţesut de Fecioara Maria, cu mîinile ei.

Sfîntul Epifanie spune că se dădea Preacuratei Fecioare, ca şi celorlalte fecioare, hrana cea obişnuită de la biserică, dar ea o dădea săracilor străini, pentru că era hrănită cu pîine cerească, precum cîntă Biserica. Sfîntul Ghermano spune despre dînsa: "Petrecea Fecioara în Sfînta Sfintelor, primind hrană dulce de la îngeri". Şi Sfîntul Andrei Criteanul grăieşte: "În Sfînta Sfintelor petrecînd Fecioara ca într-o cămară, primea hrană străină şi nestricăcioasă.

Şi se spune că Preacurata Feicoară intra în cortul cel mai dinăuntru, care se zice Sfînta Sfintelor, ce era după a doua catapeteasmă, iar nu în locaşul cel fecioresc. Pentru că, deşi avea loc deosebit în locaşul fecioarelor, la rugăciune ea intra în Sfînta Sfintelor, căci numai ei îi era îngăduit. Dar ajungînd în vîrstă mai mare şi deprinzîndu-se cu scriptura şi cu lucrul mîinilor, mai mult zăbovea la rugăciune, decît la lucru. Ea avea obicei de petrecea toată noaptea şi cea mai mare parte a zilei în rugăciuni. La rugăciune intra în Sfînta Sfintelor, iar la lucrul mîinilor se întorcea în locaşul său; pentru că nu era slobod a lucra ceva în Sfînta Sfintelor, nici a aduce ceva acolo.

Cea mai multă vreme a vieţii sale şi-a petrecut în biserică la rugăciune, după a doua catapeteasmă, în cortul cel dinăuntru, decît în casa ce îi era dată pentru lucrul mîinilor. Pentru aceasta, de către toţi învăţătorii, cu un glas se mărturiseşte, că Preacurata Fecioară pînă la doisprezece ani şi-a avut viaţa în Sfînta Sfintelor, de vreme ce numai cîte puţin ieşea de acolo. Iar cum a fost viaţa ei în vîrsta tinereţilor, scrie Ieronim astfel:

"Fericita Fecioară, încă din pruncia sa, cînd era în biserică cu celelalte fecioare de o vîrstă cu sine, îşi petrecea viaţa foarte cu rînduială. Pentru că de dimineaţă pînă la al treilea ceas din zi, stătea la rugăciune; iar de la al treilea ceas pînă la al nouălea, se îndeletnicea cu lucrul mîinilor sau cu citirea cărţilor sfinte. De la al nouălea ceas, iarăşi îşi începea rugăciunea, de la care nu înceta, pînă cînd nu i se arăta îngerul, dintr-ale cărui mîini se obişnuise a-şi primi hrana. Şi aşa mereu tot mai mult sporea în dragostea lui Dumnezeu".

Astfel a fost viaţa ei în feciorie, cînd locuia împreună cu fecioarele cele de o vîrstă. Din zi în zi crescînd şi întărindu-se cu duhul, creştea într-însa şi viaţa cea cu nevoinţă, cu iubire de osteneală şi rugăciune. Pentru că mergea din putere în putere, pînă cînd a umbrit-o puterea Celui de sus. Iar cînd i se arăta îngerul aducîndu-i hrană, a văzut cu ochii săi chiar arhiereul Zaharia, despre care mărturiseşte Sfîntul Gheorghe Nicomidianul, zicînd: "Din zi în zi, înaintînd cu vîrsta, se înmulţeau şi darurile Duhului Sfînt întru dînsa".

Apoi petrecea împreună cu îngerii, lucru pe care şi Zaharia îl ştia. Căci intrînd el în altar, după obiceiul său, ca arhiereu, a văzut pe cineva că vorbea cu fecioara, dîndu-i hrană, şi avînd chipul străin - pentru că era înger cel ce se arăta. Şi înspăimîntîndu-se Zaharia, cugeta în sine:

"Ce este această nouă şi neobişnuită asemănare îngerească ce s-a arătat şi vorbea către fecioară, cu chip fără de trup, aducînd hrană care hrăneşte trupul, cel cu firea nematerialnică, dînd fecioarei mîncare materialnică? Acea vedere îngerească se făcea numai preoţilor, şi aceea nu totdeauna; iar către partea femeiască şi încă către o fecioară aşa tînără, nicidecum nu este obişnuit a se vedea. Căci de ar fi fost dintre cele însoţite cu bărbat, dar fără copii, s-ar fi rugat ca să i se dea rod - precum s-a rugat Ana odinioară -, atunci nu m-aş fi minunat de arătarea îngerească.

Dar fecioara astfel de lucru nu cere şi, precum văd, totdeauna i se arată îngerul. Pentru aceasta sînt în mai mare mirare, în spaimă şi în îndoială. Căci, ce poate să fie aceasta? Şi ce vine, să-i vestească îngerul? Ce este hrana aceea ce i se aduce? Şi de unde se ia? Cine pregăteşte acea hrană? Şi ce mînă face acea pîine? Pentru că îngerii nu se îngrijesc pentru trebuinţele trupeşti, deşi mulţi oameni au fost hrăniţi printr-înşii, dar hrana aceea o pregătea mînă omenească.

Căci îngerul, slujind lui Daniil, deşi putea, cu puterea Celui Preaînalt, nu prin altcineva, ci prin sine să împlinească cele poruncite, a luat pe Avacum cu scafa (vas), ca nu cumva vedenia cea îngerească şi hrana cea neobişnuită, să înfricoşeze pe cel ce îl hrănea. Iar aici singur îngerul vine către fecioară, care lucru este plin de o taină, pe care eu nu o pricep.

Ce este aceasta? Căci chiar din copilăria ei s-a învrednicit de daruri ca acestea, ca să-i slujească cei fără de trupuri.

Ce este aceasta? Au doar întru dînsa se vor împlini graiurile prooroceşti? Au doar întru dînsa va fi sfîrşitul aşteptării noastre? Au doar dintr-însa va lua fire Cel Care are să vină să mîntuiască neamul nostru? Căci această taină a fost mai dinainte proorocită, şi Cuvîntul caută pe aceea care să slujească tainei. Au doar nu este alta mai dinainte aleasă ca să slujească tainei, fără numai fecioara aceasta, pe care o văd?

Cît eşti de fericită casa lui Israel, din care a odrăslit o vlăstară ca aceasta! Cît eşti de fericită rădăcina lui Iesei, din care a ieşit viţa, care are să odrăslească lumii floarea mîntuirii! Cît de slăvită este pomenirea părinţilor acesteia! Cît sînt de fericit şi eu cel ce mă satur de o vedere ca aceasta şi înfrumuseţez o Fecioară ca aceasta, spre a fi mireasa Cuvîntului!"

Pînă aici este povestirea Sfîntului Gheorghe Nicomidianul.

Încă şi Fericitul Ieronim asemenea grăieşte: "Cum că în toate zilele o cercetau pe dînsa îngerii şi de m-ar fi întrebat cineva pe mine cum a petrecut acolo, Preacurata Fecioară în vremea copilăriei sale, aş fi răspuns că acel lucru numai lui Dumnezeu singur i-a fost ştiut şi lui Gavriil Arhanghelul, păzitorul ei cel nedepărtat, care împreună cu alţi îngeri venea adeseori la dînsa şi cu dragoste vorbeau împreună cu dînsa".

Astfel petrecea Preacurata Fecioară în sfînta sfintelor împreună cu îngerii, dorind ca în veci să vieţuiască întru curăţenie îngerească şi în feciorie, după mărturia sfinţilor învăţători, Grigore de Nissa, Ieronim şi a celorlalţi, care zic că această Fecioară singură şi-a logodit fecioria lui Dumnezeu. Pentru că în Legea veche era neobişnuit fecioarelor a nu se mărita, căci mai cinstită era însoţirea decît fecioria. Iar Preacurata Fecioară a cinstit fecioria, mai vîrtos decît însoţirea şi, făcîndu-se mireasa lui Dumnezeu, ziua şi noaptea Îi slujea Lui în curăţenia fecioriei sale. Iar Duhul cel Preasfînt, cu bunăvoinţa lui Dumnezeu Tatăl, pregătea întru dînsa sălăşluirea lui Dumnezeu Cuvîntul.

Să fie dar Preasfintei şi Celei de o fiinţă şi nedespărţitei Treimi, slavă şi mulţumire. Iar Preacuratei Stăpînei noastre Născătoare de Dumnezeu şi pururea Fecioarei Maria, cinste şi laudă, de la toate neamurile în veci. Amin.

Pomenirea Sfinţilor Apostoli Filimon, Arhip şi Apfia
(22 noiembrie)

Aceşti sfinţi au vieţuit pe vremea împăratului Nero, fiind următori şi ucenici ai Sfîntului Apostol Pavel; şi au pătimit pentru Hristos de la necredincioşii elini, în Kolasia. Căci, cînd îşi înălţau rugăciunile lor către Dumnezeu în sfînta biserică, dimpreună cu ceilalţi creştini, atunci au năvălit asupra lor închinătorii de idoli care erau contra creştinilor. Atunci toţi credincioşii care erau în biserică, au fugit, şi au rămas numai Filimon, Arhip şi Apfia, pe care, luîndu-i păgînii, i-au dus la Artoklis făcătorul de pîine al Efesului. Atunci a fost bătut aspru Sfîntul Arhip şi străpuns cu cuţite peste tot trupul, de oamenii care treceau pe acolo şi de copii. După aceasta Sfîntul Filimon a fost bătut fără milă şi, fiind împroşcat cu pietre, s-a săvîrşit. Asemenea şi Sfînta Apfia a fost ucisă cu pietre şi în astfel de munci au trecut sfinţii către Dumnezeu.

Sfînta Muceniţă Cecilia şi cei împreună cu dînsa, Sfinţii Mucenici Valerian, Tivurtie şi Maxim
(22 noiembrie)

Sfînta fecioară Cecilia s-a născut în Roma din părinţi cinstiţi şi bogaţi. Apoi, auzind propovăduirea Sfintei Evanghelii, a crezut în Hristos; şi rănindu-se cu dragostea inimii către Dînsul, a pus în mintea sa ca să nu se mărite; ci curată să-şi păzească fecioria, închinînd-o Mirelui Hristos Dumnezeu. Însă fără voia sa, părinţii au logodit-o cu un tînăr de bun neam, dar necredincios, anume Valerian, care în toate zilele o împodobea cu haine de mult preţ şi cu podoabe de aur. Iar ea pe dedesubtul hainelor de mult preţ purta o haină aspră de păr, iar în inimă purta pe Hristos şi neîncetat se ruga către Dînsul cu căldura Duhului; ca El, cu judecăţile pe care le ştie, să o păzească curată şi slobodă de legătura nunţii.

Deci, sosind ziua nunţii şi cîntînd organele muzicale, ea, oftînd din inimă, în taină se ruga lui Dumnezeu, zicînd: *Fie inima mea fără prihană, întru îndreptările Tale, Doamne, ca să nu mă ruşinez*. Şi îl ruga pe El cu sîrguinţă şi cu multe lacrimi să-i trimită pe îngerul Său pentru păzirea fecioriei sale. Sosind noaptea şi fiind tinerii în casă, fecioara a zis către Valerian, mirele său: "Iubite, tinere, voiesc să-ţi descopăr o taină. Iată, precum mă vezi, eu am pe îngerul lui Dumnezeu care îmi păzeşte fecioria şi pe care tu nu-l vezi. De te vei atinge de mine, apoi îndată te va omorî, pentru că stă aici gata să mă apere, pe mine roaba Sa".

Auzind acestea Valerian s-a temut căci, cu adevărat stă acolo îngerul nevăzut trimis din cer, ca să păzească pe mireasa lui Hristos de necurăţia necredinciosului tînăr. Atunci a început Valerian a ruga pe fecioară să-i arate şi lui îngerul ca să-l vadă. Fecioara a răspuns: "Tu eşti om care nu cunoşti pe Dumnezeul cel adevărat. Pentru aceasta dar, nu poţi să vezi pe îngerul lui Dumnezeu, pînă cînd nu te vei lepăda de necurăţia necredinţei tale".

Atunci Valerian a întrebat-o: "Cum mă voi curăţi?" Fecioara a răspuns: "Este un bătrîn cu numele Urban episcopul, acela ştie a curăţi cu Sfîntul Botez pe cei necredincioşi şi mai înainte a-i pregăti pentru vederea îngerească. De voieşti să te cureţi şi să vezi pe îngerul lui Dumnezeu, apoi mergi la dînsul şi-i spune toate cele ce ai auzit de la mine. Apoi, după ce te va curăţi, să te întorci aici şi vei vedea îngerul şi tot ce vrei vei obţine de la dînsul".

Valerian a zis: "Unde voi găsi pe bătrînul acela?" Fecioara a răspuns: "Mergi pe calea lui Apie. Acolo vei afla nişte săraci lîngă cale şi zi către dînşii: "Cecilia m-a trimis la voi, ca să mă duceţi la bătrînul Urban, pentru că voieşte să-i spună lui o taină prin mine". Deci, mergînd Valerian, a aflat lîngă calea lui Apie, după cuvîntul logodnicei sale, nişte săraci care ştiau bine pe Sfînta Cecilia, pentru milostenia ce primeau de la dînsa. Aceia l-au dus la fericitul Urban episcopul, care se ascundea dinaintea chinuitorilor prin morminte, prin peşteri şi prin casele săracilor.

Atunci Urban, cînd i-a spus Valerian toate cuvintele sfintei fecioare, s-a umplut de mare bucurie şi, plecîndu-şi genunchii la pămînt şi mîinile ridicîndu-le către cer, a zis cu lacrimi: "Au doar astfel este roaba ta Cecilia, Doamne Iisuse, care, ca o albină iubitoare de osteneală, aduce miere Bisericii Tale? Căci iată pe tînărul acesta l-a primit ca pe un leu în cămara sa, iar către mine l-a trimis ca pe un miel şi de n-ar fi crezut el învăţătura ei, n-ar fi venit la mine. Deci deschide, Doamne, inima lui, pînă la sfîrşit ca să Te cunoască pe Tine adevăratul Dumnezeu, iar de satana şi de toate lucrurile lui să se lepede".

Aşa rugîndu-se el, îndată s-a arătat un bătrîn cinstit, îmbrăcat în veşminte albe ca zăpada şi avea în mîna sa o carte. Acela, stînd înaintea lui Valerian, i-a deschis cartea ca să citească, iar Valerian înfricoşîndu-se de o vedenie ca aceasta, a căzut la pămînt. Dar cinstitul bătrîn care se arătase l-a ridicat şi i-a zis: "Citeşte, fiule, cele ce sînt scrise în această carte, ca să te învredniceşti a fi curăţat şi să-l vezi pe îngerul pe care a făgăduit logodnica ta a-l arăta ţie". Privind Valerian pe carte, a văzut şi a citit aceste cuvinte scrise cu slove de aur: "Un Domn, o credinţă, un Botez; un Dumnezeu şi Părintele tuturor, Care este peste toţi şi prin toţi, şi întru noi toţi. Amin".

Acestea citindu-le Valerian, i-a zis bătrînul care se arătase: "Oare crezi, fiule, că acestea sînt adevărate, sau încă te îndoieşti?" Iar Valerian a răspuns cu mare glas: "Cu adevărat nu este nimic sub cer mai vrednic de crezut decît aceasta". Şi îndată, cel ce se arătase, s-a făcut nevăzut. Apoi fericitul episcop Urban a început cu cuvintele a învăţa din destul pe Valerian şi, botezîndu-l, l-a trimis la sfînta lui logodnică.

Întorcîndu-se Valerian, a aflat pe fecioară în casă, rugîndu-se, şi a văzut îngerul stînd lîngă dînsa cu mare strălucire şi frumuseţe nepovestită, ţinînd în mîinile sale două cununi împletite din trandafiri roşii şi din crini albi, care împrăştiau bună mireasmă. O cunună a pus-o pe capul fecioarei, iar cealaltă pe capul lui Valerian, zicînd: "Păziţi-vă cununile acestea cu inimă curată şi cu trup neîntinat, căci din raiul lui Dumnezeu vi le-am adus şi au puterea aceasta, că niciodată nu se veştejesc, nici îşi pierd buna mireasmă; şi nimeni nu poate să le vadă, fără numai cel ce iubeşte curăţia ca şi voi. Iar tu Valerian, de vreme

ce te-ai învoit la sfatul curăţiei, pentru aceea m-a trimis Dumnezeu ca să mă arăt ţie, ca să primeşti orice vei cere de la El".

Valerian, căzînd în genunchi şi închinîndu-se, a zis: "Nimic nu-mi este mai iubit, în lumea aceasta, decît fratele meu Tivurtie; deci mă rog Domnului ca, precum pe mine, aşa şi pe fratele meu, izbăvindu-l de pierderea drăcească, să-l întoarcă spre Sine şi să ne dea nouă, amîndurora, numele Său cel sfînt. Iar îngerul a zis către dînsul, cu faţa veselă: "Bineplăcută este Domnului cererea ta, şi-ţi va împlini dorinţa inimii tale; precum te-a mîntuit pe tine prin această fecioară, aşa va mîntui şi pe fratele tău Tivurtie, prin tine şi împreună cu dînsul vei intra la nevoinţa mucenicească".

Acestea zicînd, îngerul s-a făcut nevăzut. Iar fericitul Valerian, dimpreună cu sfînta fecioară, veselindu-se întru Hristos, se îndeletniceau cu vorbe folositoare de suflet. În acea vreme a intrat la dînşii Tivurtie, fratele lui Valerian şi a zis: "Mă minunez foarte că am mirosit aici o bună mireasmă de trandafiri şi de crini. De unde vine această mireasmă atît de plăcută prin care atît m-am îndulcit, încît mi se pare a fi cu totul înnoit? Iar Valerian a zis către dînsul: "Da, ai mirosit bună mireasmă, iubite frate, căci eu am rugat pe Dumnezeu pentru tine, ca şi tu să te învredniceşti cununii celei neveştejite şi să iubeşti pe Acela al Cărui sînge este roşu ca trandafirul, iar trupul alb cum e crinul". Tivurtie a zis: "Oare în vis aud eu aceste cuvinte sau adevărat grăieşti, frate?"

Valerian a răspuns: "Pînă acum ca în somn am vieţuit, închinîndu-ne zeilor celor mincinoşi şi necuraţilor draci. Iar acum umblăm întru adevăr şi în darul lui Dumnezeu". Tivurtie a zis: "Cine te-a învăţat pe tine acestea?" Iar Valerian a răspuns: "Îngerul lui Dumnezeu m-a învăţat, pe care şi tu vei putea să-l vezi, dacă te vei lepăda de închinăciunile idoleşti". Tivurtie voia să vadă îngerul, dar Valerian îl sfătuia să creadă mai întîi într-Unul adevăratul Dumnezeu şi să primească Sfîntul Botez şi după aceea să aştepte arătarea îngerească. Iar Sfînta fecioară Cecilia, deschizîndu-şi gura sa cea plină de dar, a început a-l învăţa sfînta credinţă, arătîndu-i înşelăciunea zeilor păgîni, celor mincinoşi, şi neputinţa idolilor celor fără de suflet, descoperindu-i puterea adevăratului Dumnezeu, Domnul nostru Iisus Hristos.

Atît de puternică a fost învăţătura sfintei fecioare de Dumnezeu înţelepţită, încît îndată s-a schimbat Tivurtie. Din necredincios, a devenit credincios şi a zis: "Cred că nu este alt Dumnezeu afară de Cel creştinesc, şi de acum înainte Acestuia voiesc a-l sluji". Acestea auzindu-le fecioara, s-a umplut de multă bucurie, învăţîndu-l cu mai multă sîrguinţă şi spunîndu-i despre întruparea Fiului lui Dumnezeu, despre minunile Lui, despre patima şi moartea cea de bunăvoie, pe care le-a luat pentru dragostea către neamul omenesc. Iar Tivurtie, ascultînd nişte cuvinte ca acestea, se umilea cu inima şi se aprindea cu dragostea Domnului.

Văzînd fecioara întru dînsul atîta credinţă arzătoare, a zis către el: "Dacă crezi în Domnul nostru Iisus Hristos, apoi mergi împreună cu fratele tău la episcopul nostru creştinesc şi primeşte de la dînsul Sfîntul Botez, prin care, curăţindu-te de păcate, te vei învrednici

vederii îngereşti". Iar Tivurtie, adresîndu-se către fratele său, a zis: "Către cine vrei să mă duci?" Valerian i-a răspuns: "Către Urban, omul lui Dumnezeu, vom merge. Acela este episcop creştinesc, om bătrîn, înţelept şi drept, a cărui faţă este ca de înger, şi graiurile lui adevărate". Iar Tivurtie a zis: "Dar despre acel Urban spui, de care am auzit că a fost osîndit la moarte de două ori? De vom merge la dînsul, apoi cei ce-l caută pe el să-l ucidă, şi pe noi ne vor ucide, aflîndu-ne la dînsul".

La aceste cuvinte ale lui Tivurtie, răspunzînd fecioara, a început a grăi despre viaţa cea veşnică şi neschimbată în veci, care este în cer, şi despre răsplătirea sfinţilor mucenici, pentru moartea pe care o au răbdat pentru Hristos. Atunci Tivurtie aprinzîndu-se cu dorire dumnezeiască, a zis: "Această viaţă de puţină vreme s-o iubească oamenii cei fără de minte, iar eu viaţa cea veşnică o iubesc. Deci, du-mă, frate, degrabă la episcopul Urban, ca să mă curăţească şi să mă facă părtaş al vieţii veşnice".

Ducîndu-l fratele său la fericitul Urban, i-a vestit toate cele ce se făcuseră. Iar Urban s-a bucurat foarte mult de întoarcerea lui Tivurtie şi, primindu-l cu dragoste, l-a botezat şi l-a ţinut la sine şapte zile, pînă cînd l-a învăţat desăvîrşit tainele sfintei credinţe. După botez s-a învrednicit Sfîntul Tivurtie de atîta dar încît adesea vedea pe Sfinţii Îngeri şi vorbea cu dînşii, şi toate cele ce le cerea de la Dumnezeu le primea. Şi multe minuni făcea, împreună cu fratele său, tămăduind pe cei bolnavi, şi îşi împărţea averile sale creştinilor săraci, orfanilor şi văduvelor. Pe cei de prin închisori îi răscumpăra şi îngropa trupurile sfinţilor mucenici cu cinste, care, pe vremea aceea erau omorîţi pentru Hristos.

Eparhul cetăţii, cu numele de Almah, auzind de toate acestea de la un om clevetitor, care cu porunca împăratului vărsa fără cruţare sîngele robilor lui Dumnezeu, chinuind şi omorînd pe cei credincioşi, îndată a poruncit să prindă pe Tivurtie şi pe Valerian. Aducîndu-i înaintea sa, a zis: "Pentru ce ocărîţi neamul vostru cel bun şi îngropaţi pe aceia pe care împăraţii au poruncit a-i omorî pentru multe fărădelegi? Şi pentru ce împărţiţi averile voastre oamenilor celor lepădaţi? Sau doar şi voi în aceeaşi rătăcire cu dînşii sînteţi şi vreţi să fiţi ceea ce sînt ei?" Tivurtie a răspuns, ca cel ce era frate mai mare: "O! de ne-ar învrednici Dumnezeu şi pe noi să fim socotiţi în numărul robilor Lui, care au lepădat ceea ce se pare a fi şi nu este, şi au aflat ceea ce se pare a nu fi şi este".

Eparhul l-a întrebat: "Ce este ceea ce zici tu că se pare a fi şi nu este? Nu pricep ce zici". Iar Tivurtie i-a tîlcuit lui că toate cele de puţină vreme pe care le are lumea aceasta, apoi le arată şi le făgăduieşte a le da, acelea se par a fi, dar nu sînt, pentru că degrabă pier; iar viaţa ce va să fie se pare oamenilor, celor iubitori de lume, a nu fi, căci nu o văd; dar aceea este cu adevărat şi în veac neîncetat va fi, unde celor buni şi credincioşi multă răsplătire li se va da; iar cei răi şi necredincioşi vor avea parte de focul şi de chinul cel fără de sfîrşit. Apoi eparhul, vorbind mai mult cu ei, îi auzea grăind despre sfînta credinţă şi despre lepădarea de lume şi alte înţelepte învăţături pe care el nevrînd a le primi, poruncea să aducă jertfă zeilor.

Sfinţii neplecîndu-se la porunca eparhului, acesta a poruncit să bată cu toiage pe Valerian. Dar sfîntul fiind bătut, bucurîndu-se zicea: "Iată vremea pe care foarte mult am dorit-o, iată praznicul şi ziua veseliei mele". Iar eparhul striga: "Nu defăima pe zei şi pe zeiţe". Apoi striga şi Sfîntul Mucenic Valerian către popor, zicînd: "Bărbaţi, cetăţeni ai Romei, vă rog să nu vă scoată pe voi de la adevăr aceste chinuri ale mele, ci fiţi tari, şi pe zeii cei de piatră şi de lemn sfărîmaţi-i, pentru că toţi cei ce se închină lor vor fi arşi în focul cel veşnic".

După aceea s-a apropiat de eparhul lor un sfetnic cu numele Tarvinie, şi i-a zis în taină: "De nu vei pierde degrabă pe aceştia, apoi toată avuţia lor va fi împărţită la săraci, şi ţie nu-ţi mai rămîne nimic". Iar eparhul, ascultînd sfatul lui, a poruncit să-i ducă pe amîndoi la locul ce se cheamă Pag, pe lîngă capiştea lui Zeus Jupiter, şi de nu vor vrea să aducă jertfă, să li se taie capetele. Apoi a trimis împreună cu spectatorii şi cu ostaşii, pe postelnicul său Maxim, ca sub a lui purtare de grijă să se săvîrşească tăierea mucenicilor.

Mergînd Maxim împreună cu dînşii şi uitîndu-se la sfinţii răbdători de chinuri, plîngea zicînd: "O, flori scumpe ale tinereţilor! O, legătură a dragostei frăţeşti! O, frumoasă pereche de tineri de neam bun şi cinstit! Pentru ce de bună voie vă grăbiţi a merge spre moarte, ca spre un ospăţ mare? Iar Sfîntul Tivurtie a zis către dînsul: "Dacă n-am fi ştiut despre viaţa cea veşnică, ce are să fie după moartea aceasta, apoi nu ne-am fi bucurat lipsindu-ne de această viaţă vremelnică". Iar Maxim a întrebat: "Care viaţă este după viaţa aceasta?" Tivurtie a răspuns: "Precum trupul este îmbrăcat cu haină, aşa şi sufletul este acoperit cu trupul. Deci trupul după moarte se preface în ţărînă, dar, ca pasărea ce se cheamă "fenix", va învia cînd va veni vremea; iar sufletul, de va fi sfînt şi drept, îndată se va duce în bunătăţile Raiului şi acolo, petrecînd întru bucurie, aşteaptă învierea".

Deci Maxim, uimindu-se de acele cuvinte, a zis: "Şi eu aş fi lepădat această viaţă vremelnică dacă aş fi ştiut cu siguranţă că mă voi învrednici de viaţa aceea de care îmi spui tu". Iar Valerian a zis către dînsul: "De voieşti să te încredinţezi de viaţa cea veşnică, apoi făgăduieşte nouă cu adevărat că te vei pocăi, şi, depărtîndu-te de la rătăcire, te vei întoarce către Dumnezeul cel propovăduit de noi. Iar noi făgăduim ţie că atunci cînd se vor tăia capetele noastre, va deschide Dumnezeu ochii tăi şi vei vedea slava vieţii celei veşnice, ce se va da nouă".

Maxim a făgăduit cu jurămînt zicînd: "Să ard cu foc de nu voi crede în acel ceas întru-Unul Dumnezeu, Care dă viaţă veşnică după aceasta vremelnică, numai voi să împliniţi ceea ce mi-aţi făgăduit mie". Iar sfinţii au zis: "Porunceşte dar slugilor să nu ne oprească a intra în casa ta, iar noi ne vom sîrgui a chema la tine un om care va lumina sufletul tău, ca să poţi vedea luminat cele făgăduite de noi". Iar Maxim i-a luat cu bucurie în casa sa, neîndrăznind nici unul din ostaşi să-i zică ceva împotrivă.

Deci, mergînd sfinţii în casa lui Maxim, au ţinut cuvînt pentru mîntuire şi-l învăţau pe el să creadă în Domnul nostru Iisus Hristos. Şi toţi din casă i-au ascultat cu luare aminte pînă noaptea. Apoi Maxim a crezut cu toată casa sa, cum şi mulţi din ostaşi. Iar după ce s-a

făcut noapte, a venit la dînşii Sfînta fecioară Cecilia cu nişte preoţi şi s-au botezat cei ce au crezut, petrecînd toată noaptea în rugăciune şi în vorbire despre viaţa cea veşnică.

Începînd a răsări luceafărul, Sfînta Cecilia a zis către răbdătorii de chinuri ai lui Hristos: "Fiţi tari şi cu sufletele răbdători, ostaşii Domnului! Iată că trece întunericul nopţii şi luna răsare; deci şi voi îmbrăcaţi-vă în arma luminii şi ieşiţi de vă săvîrşiţi alergarea voastră; căci cu bună nevoinţă v-aţi nevoit şi credinţa aţi păzit. Mergeţi dar de luaţi cununile dreptăţii, pe care vi le va da vouă Domnul". Şi-au pornit sfinţii cu sîrguinţă la locul cel zis; iar cînd treceau pe lîngă capiştea lui Zeus, au fost siliţi de slujitorii idoleşti să aducă tămîie pe altarul lui, pentru că era cu neputinţă cuiva a trece de capiştea aceea, dacă nu ar fi adus jertfă. Şi toţi cei ce intrau şi ieşeau din cetate erau opriţi la locul acela şi siliţi să aducă jertfă.

Oprindu-i şi pe sfinţii mucenici, îi sileau să pună tămîie pe altar, iar ei nu numai că nu au ascultat, ci au batjocorit nebunia lor şi pentru aceea îndată le-au tăiat capetele lor cele sfinte. Fiind tăiaţi, Maxim a adeverit cu jurămînt tuturor celor ce stăteau de faţă, zicînd: "Iată, văd pe îngerii lui Dumnezeu strălucind ca soarele, care, scoţînd din trupuri sufletele mucenicilor celor tăiaţi, ca pe nişte fecioare preafrumoase din cămară, le ridică cu mare slavă către ceruri". Acestea zicînd, unii din necredincioşi au crezut în Hristos.

Înştiinţîndu-se eparhul că Maxim a primit credinţa creştinească, a poruncit să-l bată tare cu vergi, pînă într-atît încît şi-a dat sufletul în mîna lui Dumnezeu. Iar trupul lui, luîndu-l Sfînta fecioară Cecilia, l-a îngropat împreună cu trupurile mucenicilor Tivurtie şi Valerian. Apoi a poruncit să se închipuiască la mormîntul Sfîntului Maxim o pasăre ce se chema fenix, arătînd credinţa sfîntului, căci din pilda acestei păsări, a crezut în învierea morţilor ce are să fie. După acestea, eparhul a poruncit să caute averea lui Tivurtie şi a lui Valerian, dar n-au aflat-o, pentru că Sfînta Cecilia o împărţise toată săracilor. De aceea a trimis slugile sale să o prindă.

Venind slugile la dînsa, sfînta le-a zis: "Ascultaţi-mă pe mine, vecinii şi fraţii mei, că deşi sînteţi slugi ale eparhului, însă mie mi se pare că nu aveţi credinţa lui. Eu doresc să pătimesc şi să mor pentru Hristos Domnul meu, pentru că nu voiesc să am tovărăşie cu viaţa aceasta vremelnică, ci caut viaţa cea veşnică. De aceea ca să trec mai degrabă la ea, luaţi-mă şi nu cruţaţi neputinţa tinereţilor mele, chinuiţi-mă şi mă daţi morţii".

Iar slugile, auzind cuvintele ei, le era jale pentru dînsa, văzînd o fecioară ca aceea frumoasă, de bun neam, înţeleaptă, care doreşte moartea. Deci o rugau ca să nu piardă cu moartea o aşa frumuseţe. Iar ea a zis către dînşii: "Nu pierd frumuseţea tinereţilor mele, ci spre mai bine o schimb; căci dau tină pentru aur şi hîrb pentru piatră scumpă, iar casa pămîntească a trupului o dau pentru locaşurile cereşti cele prealuminate. Au doară nu este bună o neguţătorie ca aceasta, pe care şi vouă v-o doresc?"

Deci ea a grăit multe despre răsplătirea drepţilor, încît s-au uimit toţi cei ce o ascultau. Şi era popor mult atunci în casa ei, bărbaţi şi femei, care ascultau învăţătura ei cea

folositoare. Atunci a întrebat sfînta pe toţi, zicîndu-le cu glas tare: "Oare credeţi că sînt adevărate toate cele grăite de mine?" Iar ei cu o gură au răspuns: "Credem cu adevărat şi mărturisim pe Hristos cel propovăduit de tine, a fi Dumnezeul nostru adevărat, care te are pe tine ca roabă a Sa".

Atunci sfînta fecioară s-a umplut de nespusă bucurie şi îndată a plecat să cheme pe episcopul Urban, care venind în casa ei, a botezat pe cei ce au crezut, pînă la patru sute de suflete, parte bărbătească şi femeiască; şi s-a făcut casa ei biserică a lui Hristos. După acestea, eparhul a dus la nedreapta sa judecată pe roaba cea dreaptă a lui Hristos şi, întrebînd-o despre credinţă, a auzit de la dînsa propovăduindu-se cu îndrăzneală numele lui Hristos. Iar el a zis către dînsa cu asprime: "De unde ai îndrăzneala aceasta?" Sfînta a răspuns: "Din buna ştiinţă şi neîndoita credinţă". Judecătorul a zis: "Dar nu ştii, ticăloaso, că am stăpînire de la împăraţi să omor şi să fac viu?" Sfînta a răspuns: "Spui minciuni, zicînd că ai voie a face viu; căci se cădea ţie să zici că a omorî ai putere, iar nu şi a învia; că a omorî poţi, iar a face viu nu poţi". Iar judecătorul a zis: "Jertfeşte şi leapădă-te de Hristos, ca să fii liberă". Iar sfînta îndată s-a arătat gata a muri pentru Hristos.

Deci a poruncit judecătorul să o ducă în casa ei şi acolo să o omoare, într-un cuptor aprins. Şi a fost chinuită cu fum şi cu foc trei zile şi trei nopţi, dar cu darul lui Dumnezeu a fost răcorită şi ţinută vie. Înştiinţîndu-se despre aceasta Almah, că de atîta vreme se află încă vie muceniţa în cuptorul acela, a poruncit să o taie acolo cu sabia. Venind chinuitorul, a lovit-o peste grumaz cu sabia de trei ori şi nu i-a tăiat capul; şi aşa lăsînd-o, s-a dus. Iar credincioşii au adunat sîngele ei cu burete şi cu pînză. Sfînta Cecilia a mai trăit trei zile, grăind cu bună pricepere şi întărind pe credincioşi în credinţă. Apoi, rugîndu-se, şi-a dat duhul în mîinile lui Dumnezeu şi a fost îngropată cu cinste. Amin.

Viaţa Sfîntului Amfilohie, Episcopul Iconiei
(23 noiembrie)

Sfîntul Amfilohie, din copilărie iubind pe Dumnezeu, s-a făcut călugăr şi îşi petrecea viaţa pustniceşte. El, fugind de gîlcevile şi tulburările lumeşti, petrecea în singurătate într-un loc pustiu, slujind lui Dumnezeu cu osîrdie şi nevoindu-se într-o peşteră patruzeci de ani. Murind păstorul Bisericii Iconiei, îngerul Domnului s-a arătat noaptea lui Amfilohie şi i-a zis: "Amfilohie, să mergi în cetate şi să paşti oile cele dumnezeieşti!" Dar el n-a vrut.

A doua noapte i s-a arătat iarăşi îngerul Domnului şi i-a zis: "Amfilohie, mergi în cetate şi paşte oile pe care ţi le încredinţează Dumnezeu!" Iar el nici atunci n-a ascultat pe înger, căci i se părea a fi înşelăciune ceea ce i se arăta şi zicea în sine: "Ştie şi satana a se închipui cîteodată în îngerul luminii!" Iar a treia noapte, venind îngerul către dînsul, l-a strigat: "Amfilohie, scoală din patul tău!" Iar el, degrabă sculîndu-se, s-a înfricoşat şi a zis: "Dacă eşti îngerul lui Dumnezeu să stăm amîndoi la rugăciune!" Şi plecîndu-şi Amfilohie

capul, a început a cînta: *Sfînt, Sfînt, Sfînt, Domnul Savaot! Plin e cerul şi pămîntul de slava Lui!* Şi cînta şi îngerul Domnului cu dînsul.

Apoi l-a luat îngerul de mîna dreaptă şi l-a dus într-o biserică care era acolo aproape şi ale cărei uşi s-au deschis singure. Intrînd Amfilohie înăuntru, a văzut lumină mare şi mulţime de bărbaţi îmbrăcaţi în veşminte albe, care luîndu-l pe dînsul l-au dus către altar şi i-au dat în mînă Sfînta Evanghelie, zicînd: "Domnul este cu tine!" Iar unul dintre dînşii, care era mai cinstit şi mai luminat a zis cu mare glas: "Să ne rugăm toţi!" Apoi a început a zice: "Darul Sfîntului Duh pune pe fratele nostru Amfilohie episcop al cetăţii Iconiei; să ne rugăm cu toţii pentru dînsul ca să vie asupra lui Darul lui Dumnezeu!"

După rugăciune, dîndu-i lui pace, s-au făcut nevăzuţi. Iar Amfilohie stătea minunîndu-se de acea preaslăvită vedenie şi de hirotonisirea sa ca episcop. Apoi s-a rugat lui Dumnezeu încredinţîndu-se voii Lui celei sfinte şi, începînd a se lumina de ziuă, a ieşit din biserică, mergînd către peştera sa. Atunci l-au întîmpinat pe cale şapte episcopi care se adunaseră de prin cetăţile dimprejurul Iconiei, ca să facă alegerea episcopului cetăţii. Acelora le era poruncit de la Dumnezeu să caute pe monahul Amfilohie.

Deci ieşind, căutau pe acest fericit părinte, şi întîmpinîndu-l pe cale, îl întrebară: "Tu eşti Amfilohie? Spune nouă adevărat, pentru că toată minciuna este de la cel viclean!" Iar el a răspuns cu smerenie: "Eu sînt Amfilohie păcătosul!" Iar ei, luîndu-l cu cinste, l-au dus la biserică, vrînd ca să-l hirotonească. El a început a zice către dînşii: "De vreme ce astfel a binevoit Dumnezeu ca eu nevrednicul şi păcătosul să fiu arătat vouă spre orînduiala episcopiei, apoi nu se cuvine mai mult a tăinui lucrurile cele minunate ale Lui, ci desăvîrşit sîntem datori a le propovădui şi a preamări pe Dumnezeu pentru toate".

Astfel, a început sfîntul a le spune cum în acea noapte a fost hirotonisit de îngeri. Iar episcopii, auzind aceasta, s-au mirat foarte şi proslăveau pe Dumnezeu pentru o astfel de hirotonisire minunată şi n-au îndrăznit să mai hirotonească a doua oară pe Sfîntul Amfilohie. Ci cu frică plecîndu-se lui şi cu dragoste sărutîndu-l, l-au pus pe el în scaun, în vremea împărăţiei lui Valentinian şi Valens.

Deci, Sfîntul Amfilohie a păscut turma lui Hristos ani îndelungaţi, căci a trăit pînă în vremea împăratului Teodosie cel Mare şi a fiilor lui. Şi fiind învăţător drept credincioşilor, se împotrivea eresului lui Arie. Pentru aceasta multe prigoniri şi necazuri a răbdat de la cei necredincioşi, fiind împreună nevoitor cu fericiţii părinţi împotriva eresului lui Evnomie, iar la al doilea Sinod iarăşi mult s-a nevoit asupra lui Macedonie, luptătorul contra Sfîntului Duh şi asupra celor ce ţineau de eresul lui Arie.

Pentru o rîvnă ca aceasta după buna credinţă şi pentru viaţa lui plină de fapte bune, pretutindeni era vestit şi iubit de Sfinţii Părinţi. Dar mai ales era iubit de Sfîntul Vasile cel Mare şi de Sfîntul Grigorie cuvîntătorul de Dumnezeu, care totdeauna l-au avut prieten şi-i trimiteau scrisori.

Împărăţind atunci binecredinciosul Teodosie, a venit la dînsul Sfîntul Amfilohie, rugîndu-l să poruncească şi să izgonească pe arieni de prin toate cetăţile. Iar împăratul n-a vrut să facă aceasta ca să nu răzvrătească poporul şi a trecut cu vederea cererea sfîntului, iar el a plecat atunci trist. După cîteva zile iarăşi a venit la palat la împărat şi ca un preaînţelept a făcut un lucru vrednic de pomenit. S-a plecat împăratului care şedea pe scaun, dîndu-i cinstea cea cuviincioasă, şi i-a făcut urări pline de cuvinte frumoase.

Iar pe fiul său, Arcadie, care era de curînd la împărăţie şi şedea aproape de tatăl său, l-a trecut cu vederea şi nu i-a dat cinstea ce i se cuvenea. De acest lucru s-a mîniat foarte împăratul. Şi, neputînd să rabde necinstea fiului său, a poruncit să-l scoată din palat cu ocară pe fericitul Amfilohie. Iar sfîntul a zis către împăratul: "Vezi, împărate, cum nu rabzi tu ocara fiului tău şi te mînii asupra mea? Aşa şi Dumnezeu, Părintele, nu rabdă ocara Fiului Său, ci se întoarce şi urăşte pe cei ce-L hulesc pe El, şi se mînie asupra celor ce se unesc cu blestematul lor eres!"

Atunci, cunoscînd împăratul pentru ce Sfîntul Amfilohie n-a dat cinste fiului său, ca prin pilda aceea să arate cum că Fiului lui Dumnezeu I se cuvine cinste deopotrivă cu Tatăl, s-a minunat de lucrul lui plin de înţelepciune şi de cuvintele lui cele cu pricepere. Apoi, sculîndu-se de pe scaun, s-a plecat lui şi îşi cerea iertare. Şi îndată a trimis scrisoare prin toată împăraţia ca să fie izgoniţi cu sila arienii de prin toate cetăţile.

Astfel a curăţit Sfîntul Amfilohie Biserica lui Hristos de eretici. Şi multe cuvinte alcătuind pentru dreapta credinţă şi scriind cărţi, a ajuns la adînci bătrîneţi şi s-a odihnit în Domnul cu pace.

Sfîntul Grigorie, Episcopul Acragandiei
(23 noiembrie)

În părţile Siciliei este un sat ce se cheamă Pretorie, aproape de cetatea Acragandiei. În acel sat s-a născut Sfîntul Grigorie din părinţi dreptcredincioşi şi îmbunătăţiţi. Pe tatăl său îl chema Hariton, iar pe mama sa o chema Teodotia şi erau foarte milostivi către săraci, avînd bogăţie multă din care nu puţină milostenie făceau tuturor.

Fiind botezat pruncul Grigorie, l-a primit din Sfîntul Botez fericitul Patamion, episcopul Bisericii Acragandiei, iar în al optulea an al vîrstei sale, copilul a fost dat la învăţătura cărţii la un oarecare dascăl iscusit cu numele Damian şi a învăţat în doi ani a citi bine toate cărţile şi a scrie şi a cînta cîntările bisericeşti. Iar în al doisprezecelea an a fost dus la biserică de fericitul Patamion episcopul, care l-a încredinţat lui Donat arhidiaconul, ca să-l povăţuiască spre nevoinţe duhovniceşti şi spre viaţa cu fapte bune.

Îndeletnicind-se băiatul cu rugăciunea şi cu neîncetată citire, ziua şi noaptea şedea lîngă cărţi, citind dumnezeieştile Scripturi şi vieţile sfinţilor părinţi, aprinzîndu-se cu inima ca să urmeze lor. La vîrsta de douăzeci şi doi de ani a vrut să meargă la Ierusalim ca să se

închine Sfîntului Mormînt şi se ruga cu stăruinţă către Dumnezeu ca să-i îndrepte calea spre bine. Iar odată dormind el noaptea în casa arhidiaconului aproape de patul lui, l-a strigat oarecine, zicînd: "Grigorie!" Iar el a zis: "Iată-mă!" Şi, sculîndu-se, a stat înaintea arhidiaconului, zicînd: "De ce m-ai chemat, stăpîne?" Iar el a zis: "Nu te-am chemat, fiule!"

Mergînd Grigorie s-a culcat iarăşi şi a adormit şi iarăşi l-a chemat a doua oară un glas, zicînd: "Grigorie!" Iar el iarăşi a alergat şi a stat înaintea arhidiaconului şi a zis către dînsul: "Iată-mă, stăpîne! De ce m-ai chemat?" Iar el a zis: "Nu te-am chemat, fiule!" Şi s-a spăimîntat arhidiaconul, cunoscînd că lui Grigorie i se face o chemare dumnezeiască şi a zis către dînsul: "De te va mai chema iarăşi, fiule, acelaşi glas, să-i răspunzi: "Ce este, Doamne, şi ce porunceşti robului Tău?"

Grigorie, culcîndu-se din nou pe aşternutul său, a auzit a treia oară glas, zicînd: "Grigorie!" Căci îngerul lui Dumnezeu era cel care-l chema. Iar Grigorie a răspuns precum a fost învăţat şi îngerul a zis: "S-a auzit rugăciunea ta! Deci să mergi la malul mării şi vei afla pe cei ce te cheamă pe tine la Sfintele Locuri. Iar Grigorie, îndată sculîndu-se şi nespunînd la nimeni despre aceasta a mers foarte de dimineaţă la mare. Venind la mal, a aflat o corabie şi întrebînd pe corăbier unde vor să meargă i s-a răspuns că în Cartagina. El rugîndu-se să-l ia şi pe dînsul în corabie l-au luat. Şi plutind cu spor, în trei zile au ajuns în Cartagina, unde, petrecînd Grigorie cîteva zile, mergea adeseori la biserica Sfîntului Mucenic Iulian.

Iar odată, mergînd el în biserică şi întîrziind cu citirea, au intrat trei călugări cinstiţi care s-au rugat cu dumnezeiască cuviinţă şi, sfîrşind rugăciunea, unul dintr-înşii a şezut jos, iar doi au stat drepţi. Grigorie, văzîndu-i, s-a plecat înaintea lor. Călugărul care şedea, căutînd la Grigorie, a zis: "Ce faci aici, robul lui Dumnezeu Grigorie, cel ce ţi-ai ales partea cea bună, care, după cuvîntul Domnului, nu se va lua de la tine? Iar el, auzindu-se chemat pe nume, s-a înspăimîntat şi, plecîndu-se bătrînului pînă la pămînt, a zis: "Iartă-mă, părinte, şi te roagă pentru mine păcătosul!"

Bătrînul a grăit către dînsul: "O! de-aş avea eu păcatele tale, fiule! Apoi a zis: Să ştii, fiule, că milostivul Dumnezeu ne-a descoperit toate cele pentru tine. Deci, bucură-te că ne-a trimis ca să te luăm şi să te ducem la Sfintele Locuri precum doreşti, căci şi noi acolo mergem". Iar Grigorie a zis cu umilinţă: " Bine este cuvîntat Dumnezeu, Care rînduieşte toate spre folosul nostru".

Apoi sculîndu-se a mers în tăcere. Iar odată, pe cale ispitindu-l bătrînul, l-a întrebat, zicînd: "Fiule Grigorie, oare nu te mîhneşti pentru părinţii tăi?" Iar el a răspuns: "Domnul nostru a zis: *Cel ce iubeşte pe tatăl său sau pe mama sa mai mult decît pe Mine, nu este Mie vrednic*. Însă roagă-te lui Dumnezeu, părinte, ca şi părinţilor mei să le dea mîngîiere şi pe mine păcătosul să mă păzească de cursele vrăjmaşului".

Deci, mergînd mai multe zile, s-au apropiat de Sfînta Cetate şi au intrat într-o mînăstire oarecare ce se întîmplase în cale şi fiindcă sosise postul sfintelor patruzeci de zile, de aceea n-au mers mai departe, ci au petrecut în acea mînăstire pînă la mîntuitoarele patimi.

Acolo a văzut fericitul Grigorie post şi priveghere la călugări, căci mulţi dintr-înşii nu gustau hrană toată săptămîna şi nu dormeau deloc. Acolo a văzut oameni vieţuind asemenea îngerilor şi ca în cer, neîncetat binecuvîntînd pe Dumnezeu. A văzut pe unii vărsînd lacrimi din ochii lor ziua şi noaptea, stînd la rugăciune şi alte multe osteneli şi nespuse nevoinţe, încît s-a înspăimîntat şi îşi bătea pieptul, zicînd: "Vai mie! Ce sînt eu pe lîngă aceia? Ce voi face eu lenevosul şi cum mă voi arăta feţei lui Dumnezeu? Cum mă voi uni în ziua judecăţii cu bărbaţii cei sfinţi?" Şi iarăşi, întru adîncul deznădăjduirii grăia: "De este Domnul aproape de cei zdrobiţi cu inima - precum zice David -, şi pe cei smeriţi cu duhul îi mîntuieşte, poate şi pe mine să mă mîntuiască, ca şi pe cei care au venit întru al unsprezecelea ceas, deşi nimic vrednic n-au lucrat".

Deci, văzîndu-l călugării mîhnit, îl mîngîiau părîndu-li-se că plînge după ţara lui şi după părinţi şi îi ziceau: "Nu-ţi fie jale, fiule, că ai venit cu noi aici; căci nădăjduim spre Dumnezeu cum că iar te vei înapoia în ţara ta şi vei vedea pe părinţii tăi vii". Iar el a răspuns: "Nu este de la Dumnezeu ţară străină, ci toate sînt ale Lui, şi pretutindeni ne priveşte cu ochiul Său cel atoatevăzător. Iar eu nu de aceasta mă mîhnesc că am venit aici, nici nu doresc pe părinţii mei; ci mai vîrtos mă bucur de aceasta, pentru că, lăsînd pe tatăl meu şi pe maica mea, am aflat pe Dumnezeu, Care îngrijeşte de mine. Dar alta este supărarea mea, deci vă rog pe voi sfinţilor părinţi să vă rugaţi pentru mine la Dumnezeu pentru smerenia mea. Iar monahii, auzind un răspuns ca acesta, au tăcut.

Sosind praznicul Învierii Domnului Iisus Hristos, au ieşit din acea mînăstire şi au mers la Sfînta Cetate a Ierusalimului şi, închinîndu-se Sfintelor Locuri, au intrat la Sfîntul Macarie patriarhul, ca să fie binecuvîntaţi de dînsul. Iar patriarhul, văzîndu-i pe dînşii, a zis: "Bucură-te în Domnul ava (părinte) Marcu! De unde ne-ai adus nouă pe acest tînăr plăcut lui Dumnezeu, anume Grigorie?" Iar bătrînul a răspuns: "Nu l-am adus noi, stăpîne, ci Domnul, Care voieşte să se mîntuiască toţi, şi rugăciunile tale cele sfinte". Şi s-a mirat Grigorie că şi pe bătrînul, ca şi pe dînsul, l-a chemat patriarhul pe nume. Apoi s-a bucurat că a aflat numele bătrînului, căci atîta vreme umblînd cu dînsul încă nu ştia numele lui, nici ale celorlalţi doi părinţi; şi nici nu a îndrăznit să întrebe pe vreunul dintr-înşii de unde sînt şi cum îi cheamă, căci fericitul a tăcut.

Apoi, privind patriarhul la ceilalţi doi călugări a zis: "Bine aţi venit, Serapioane şi tu, părinte Leontie! Mulţumesc lui Dumnezeu că v-a dat putere să veniţi pînă aici şi să aduceţi pe tînărul acesta, care arde cu duhul, slujind Domnului, bucurîndu-se întru nădejde şi totdeauna petrecînd în rugăciune, precum ne-a descoperit nouă Domnul!" Apoi a mers patriarhul în biserică să săvîrşească dumnezeiasca Liturghie şi s-au împărtăşit toţi cu preacuratele Taine.

A doua zi, ava Marcu cu cei doi fraţi, luînd binecuvîntare de la patriarhul lor, s-au dus să cerceteze pe fraţii care vieţuiau împrejurul Sfîntului Sion. Şi neştiind Grigorie de plecarea lor se supăra foarte, căci rămăsese fără dînşii. Iar patriarhul, mîngîindu-l, a zis: "Nu se vor duce părinţii aceştia în ţara lor pînă nu se vor întoarce mai întîi la noi". Atunci Grigorie, plecîndu-se patriarhului, a îndrăznit să-l întrebe: "De unde sînt aceşti mari bărbaţi?"

Patriarhul a răspuns: "Din cetatea Romei sînt". Şi întorcîndu-se cuvioşii părinţi de la Sion, ava Marcu a luat pe Grigorie de mînă şi l-a plecat la picioarele sfîntului patriarh, zicînd: "Părinte sfinte, şi acesta este din turma lui Hristos şi are a primi cîrma Bisericii. El cu vîsla cuvîntului o va îndrepta pe ea bine, iar tu, părinte, îngrijeşte de dînsul ca să-şi păzească podoaba sufletului său luminată şi curată de gîndurile tinereţilor".

Patriarhul a zis: "Dumnezeu, Care l-a ales din pîntecele maicii lui şi cu frica Sa l-a îngrădit, Acela pînă la sfîrşit o să-l păzească!" Apoi, ridicînd pe tînăr, l-a văzut plîngînd şi i-a zis: "Fiule, dacă îţi este plăcut, rămîi cu noi şi Domnul nostru Iisus Hristos va rîndui ţie toate spre folos; iar de voieşti a te duce împreună cu fraţii, apoi să mergi cu pace". Iar Grigorie a răspuns: "Nu, preasfinte părinte, nu voiesc a mă mai duce de aici; însă mă rog ca să mă învrednicească Dumnezeu să mă văd iar în viaţa aceasta cu aceşti sfinţi părinţi". Iar monahii aceia, cerînd de la patriarh binecuvîntare şi rugăciune pentru cale, au ieşit din Sfînta Cetate, însă fericitul Grigorie a rămas în Ierusalim, lîngă patriarhul Macarie.

Ava Marcu, cu Serapion şi cu Leontie, mergînd la Roma, au trecut pe lîngă cetatea Acragandiei şi, intrînd într-însa au venit la episcopul Romei, Patamion, odihnindu-se în episcopia lui, căci sosise praznicul Sfinţilor Apostoli Petru şi Pavel. Iar ei, după praznic, vrînd să plece şi cerînd de la episcop binecuvîntarea de cale, iată au venit din sat părinţii lui Grigorie, Hariton şi Teodotia vrînd să facă pomenire fiului lor, Grigorie, în ziua întîia a lunii iulie, căci în acea zi ieşise Grigorie de acolo şi plîngea Teodotia cu amar pentru fiul său, încît nu putea nimeni să o mîngîie. Şi a întrebat ava Marcu pe episcop, zicînd: "Pentru ce plîng aceşti oameni, părinte?"

Episcopul, oftînd din adîncul inimii, a plîns şi a zis: "Aceşti oameni au avut un fiu pe care eu l-am primit din Sfîntul Botez şi fiind de opt ani au adus la mine copilul. Iar eu am poruncit să-l înveţe carte şi atît, dar i-a dat Dumnezeu, încît a învăţat în doi ani a citi desăvîrşit, a cînta şi a scrie. Iar în al doisprezecelea an l-au dat părinţii săi lui Dumnezeu în mîinile mele cele păcătoase şi l-am sfinţit pe el cleric şi l-am încredinţat arhidiaconului meu, ca să-l povăţuiască pe calea poruncilor Domnului.

Şi atît de iscusit s-a arătat copilul în Sfînta Scriptură încît nu se mai poate astăzi afla unul ca dînsul în toată Sicilia, dar nu ştim ce s-a făcut şi unde s-a depărtat căci, deodată, s-a făcut nevăzut şi mult l-am căutat prin toată insula aceasta, prin cetăţi şi prin oraşe, prin munţi şi prin peşteri şi prin pustii şi nu l-am putut afla; ori l-a omorît cineva şi l-a ascuns în pămînt sau că l-a furat şi l-a dus în ţară străină, nimic nu ştim. Şi acum ne este jale de dînsul pînă la moarte şi părinţii lui au început a face pomenire pentru dînsul în ziua în care a pierit".

Ava Marcu, căutînd la faţa lui Hariton, a cunoscut că este tatăl lui Grigorie căci semăna foarte mult cu Grigorie, întru toate. Deci a zis ava Marcu către părinţii lui Grigorie: "Pentru ce plîngeţi aşa de mult pentru fiul vostru, de care mai vîrtos se cuvine a vă bucura şi a mulţumi lui Dumnezeu, Care rînduieşte toate spre folos?" După aceasta a zis către episcop: "Porunceşte să vină aici arhidiaconul tău". Şi îndată a poruncit episcopul să-l cheme. Venind arhidiaconul, a zis către dînsul părintele Marcu: "Spune tu, omule, unde s-a dus copilul şi pentru ce nu descoperi stăpînului tău episcopul măririle lui Dumnezeu cele despre copil?"

Arhidiaconul, spăimîntîndu-se de aceste cuvinte, s-a plecat înaintea bătrînului, cerînd iertare, apoi a început a spune: "Eu, dormind noaptea pe patul meu şi copilul odihnindu-se în aceeaşi casă aproape, l-a strigat pe el un glas străin, zicînd: "Grigorie!" Iar el, sculîndu-se, a venit aproape de mine. "De ce m-ai chemat, stăpîne?" Iar eu i-am răspuns: "Nu te-am chemat eu, fiule!" Şi iarăşi s-a auzit acel glas a doua oară, zicînd: "Grigorie!" El iarăşi stînd înaintea mea, a zis: "Iată-mă! De ce m-ai chemat?" Dar eu am cunoscut că acea chemare nu era omenească, ci a lui Dumnezeu şi i-am zis: "Fiule, de te va mai chema iarăşi glasul acela, să-i răspunzi: "Iată-mă, Doamne! Ce porunceşti robului Tău?"

Şi mergînd el la patul său, a auzit un glas, zicînd: "Grigorie, auzită este rugăciunea ta! Deci să mergi la malul mării şi vei afla pe cei ce te vor lua pe tine!" Acest glas şi eu l-am auzit, dar n-am înţeles ceea ce zicea şi iarăşi am adormit. Iar a doua zi, sculîndu-mă n-am mai aflat pe Grigorie. Şi de atunci pînă acum nu ştiu unde se află. Eu n-am îndrăznit să spun nimănui glasul cel auzit, că m-am temut ca nu cumva să zică cineva că spun minciuni şi, necrezînd cuvintele mele, vor începe să zică că eu l-am omorît sau l-am vîndut în ţară străină".

Acestea auzindu-le episcopul şi părinţii lui Grigorie, s-au mîngîiat şi au preamărit pe Dumnezeu. Iar fericitul Marcu a zis: "Iată că, precum citim în cartea Împăraţilor despre Samuel, aşa şi în zilele noastre s-a făcut cu Grigorie. Căci precum pe copilul Samuel, dormind în biserică, l-a strigat îngerul Domnului, zicînd: *Samuele! Samuele!* - şi aceasta s-a făcut de trei ori -, tot de aceeaşi chemare s-a învrednicit şi fericitul copil Grigorie şi, cu adevărat, asemenea va fi cu proorocul Samuel. Acum ascultaţi şi de la mine, ce voi spune despre fiul vostru.

Fiind noi în Roma am mers împreună cu aceşti fraţi la rugăciune în biserica Sfinţilor Apostoli Petru şi Pavel şi, sosind noaptea, am rămas la un monah. În acea noapte mi s-au arătat în vedenie doi bărbaţi preastrăluciţi, asemenea Sfinţilor Apostoli şi mi-au zis: "Scoală degrabă cu amîndoi monahii şi şezînd în corabie, mergeţi în cetatea Cartagina şi acolo veţi afla un copil străin cu numele de Grigorie din Sicilia care a venit acolo de la biserica Acragandiei. Deci, luaţi-l şi duceţi-l în Sfînta Cetate a Ierusalimului, la patriarhul Macarie, căruia i-am spus despre copilul acesta şi i-am poruncit să-l primească, căci odihneşte Duhul nostru peste dînsul, precum al lui Ilie peste Elisei".

Acestea zicînd cei ce se arătaseră, s-au făcut nevăzuţi. Apoi eu, deşteptîndu-mă, am mers cu aceşti fraţi ai mei către liman şi, după purtarea de grijă a lui Dumnezeu, aflînd o corabie, am intrat într-însa şi, plutind, am ajuns degrabă în cetatea Cartagina. Acolo, ieşind din corabie, am intrat în biserica Sfîntului Mucenic Iulian şi am aflat pe Grigorie în biserică citind pe cărţi. Şi, luîndu-l, ne-am dus în Ierusalim şi l-am dat patriarhului".

Acestea auzindu-le toţi, se minunau tare şi lăudau pe Dumnezeu. Iar Hariton şi Teodotia au căzut la pămînt ca nişte morţi şi, ridicîndu-i fericitul Marcu, a zis: "Daţi slavă lui Dumnezeu, Celui ce a descoperit vouă pe fiul vostru că este între cei vii şi vieţuieşte în fapte bune". Deci Hariton, lepădînd împreună cu soţia sa mîhnirea şi fericitul episcop împreună cu toţi ai săi, dădeau slavă lui Dumnezeu şi mulţumeau lui ava Marcu pentru vestea adusă despre Grigorie. După aceea au fost fără supărare. Iar fericitul Grigorie vieţuia în Ierusalim lîngă prea sfinţitul patriarh Macarie, care l-a hirotonisit diacon.

Petrecînd acolo cîtăva vreme, a rugat pe patriarh să-l lase să se ducă în muntele Eleonului să cerceteze pe părinţii care petreceau acolo. Şi lăsîndu-l patriarhul, a zăbovit acolo Grigorie un an, cercetînd pe nevoitorii cei buni şi primind de la dînşii mult folos. Apoi a vrut să meargă în pustie şi şi-a mărturisit sfinţilor părinţi gîndul, cerînd de la dînşii binecuvîntarea. Iar ei, făcînd rugăciune pentru dînsul, l-au slobozit, zicînd: "Să mergi, fiule, cu pace; credinţa şi dragostea pe care o ai pentru Hristos te va mîntui pe tine".

El, pogorîndu-se din muntele Eleonului, s-a sălăşluit înăuntrul pustiei şi după trei zile prin purtarea lui Dumnezeu de grijă, a aflat un monah rugîndu-se în al şaselea ceas din zi. Acela cunoscînd cu duhul că tînărul Grigorie caută să se mîntuiască, l-a chemat la sine şi a zis către dînsul: "Unde mergi, fiule?" Iar el a răspuns: "Unde mă va duce Hristos în această pustie". Iar monahul a zis: "Să mergi împreună cu mine, fiule!" Deci, mergînd ei douăzeci de zile, au venit la un loc unde monahul acela a arătat lui Grigorie o chilie departe şi doi smochini lîngă dînsa. Apoi a zis: "În acea chilie petrece un părinte mare. Deci, de voieşti, fiule, să te mîntuieşti, mergi la dînsul, iar eu voi merge în altă parte".

Plecîndu-se unul altuia, s-au despărţit. Grigorie, apropiindu-se de chilia marelui stareţ, a auzit cîntînd ca o mulţime de popor; şi mergînd mai aproape a auzit numai trei voci cîntînd. Iar cînd s-a apropiat de uşă a auzit numai pe unul singur, stareţul, cîntînd şi săvîrşind al nouălea ceas şi n-a îndrăznit să bată la uşă, fiind înspăimîntat. Iar acel sfînt părinte, după sfîrşitul pravilei sale, privind spre uşă, a văzut pe tînăr stînd şi îndată l-a cunoscut cu duhul cine este. Deci a strigat, zicînd: "Fiule, Grigorie, intră aici!" Iar Grigorie şi mai tare s-a spăimîntat, auzind că îl strigă pe nume.

Intrînd în chilie, a văzut pe bătrînul singur, iar mai mult n-a văzut pe nimeni şi se mira că în chilie numai bătrînul singur era, iar graiul de popor pe care l-a auzit cîntînd, a cunoscut că erau sfînţii îngeri, care cîntau împreună cu dînsul. Apoi a căzut la picioarele bătrînului cu lacrimi, zicînd: "Miluieşte-mă, părinte, şi te roagă pentru mine păcătosul, ca să-mi mîntuiască Dumnezeu sufletul!" Iar bătrînul a zis: "Dumnezeu te va milui pe tine, fiule, şi îţi va da răsplătire pentru osteneala ta!"

Grigorie a petrecut la sfîntul bătrîn patru ani şi a învăţat de la dînsul multă înţelepciune duhovnicească. El a cunoscut de la dînsul taine şi descoperiri ale dumnezeieştii Scripturi şi s-a făcut filosof iscusit şi ritor binegrăitor. Apoi, văzîndu-l bătrînul desăvîrşit în înţelegere şi în fapte bune şi mai înainte cunoscînd că are să fie mare luminător al lumii, n-a vrut să-l ţină mai mult în pustie, ci i-a poruncit să iasă de acolo pentru ajutorul Bisericii care avea război. După aceea i-a proorocit că are să vină asupra lui o mare năpastă de la nişte oameni zavistnici şi l-a învăţat să fie răbdător şi fără de răutate. Apoi, făcînd pentru dînsul rugăciune şi dîndu-i binecuvîntare, l-a slobozit cu pace.

Fericitul Grigorie, ieşind de la bătrînul acela, s-a întors iarăşi la Ierusalim şi l-a primit patriarhul Macarie cu bucurie. Apoi, mai petrecînd în Ierusalim un an, s-a dus în Antiohia de aici în Constantinopol, unde petrecea în mînăstirea Sfinţilor Mucenici Serghie şi Vach. Acolo, văzînd egumenul nevoinţa lui că toată săptămîna nu gusta hrană şi neîncetat se sîrguia cu citirea şi scrierea cărţilor, a vestit despre dînsul pe patriarhul Eutihie, zicînd: "A venit în mînăstirea mea un diacon străin frumos cu chipul şi cu viaţa şi ales întru toate nevoinţele călugăreşti, fără de lenevie şi foarte iscusit în dumnezeiasca Scriptură, încît mi se pare că în vremea de acum nu se mai află altul ca dînsul în toată cetatea aceasta".

Patriarhul, auzind aceasta, s-a bucurat şi, chemîndu-l la sine, cu cinste a vorbit împreună cu dînsul. Şi văzînd înţelepciunea lui cea mare a mulţumit lui Dumnezeu că le-a trimis un om ca acela în vremea viforului şi a învăluirii celei mari care era în Biserică din partea ereticilor. Iar după aceasta, peste puţină vreme s-a făcut în Constantinopol Sinodul al cincilea, la care a venit toată lumea, în vremea împărăţiei binecredinciosului împărat Iustinian.

La acest Sinod s-a arătat Sfîntul Grigorie mare apărător şi sprijinitor al bunei credinţe şi a astupat gurile ereticilor, încît nu le era cu putinţă a răspunde împotriva cuvintelor pe care le grăia Grigorie din sfintele cărţi. De aceea toţi Sfinţii Părinţi se mirau de înţelepciunea lui şi de darul Sfîntului Duh, care era în Grigorie. Şi mulţi din cei ce-l ascultau, întrebau: "De unde este omul acesta care răspunde ca un înger şi întocmai ca unul din Sfinţii Părinţi cei de demult?" Apoi s-a bucurat pentru dînsul şi binecredinciosul împărat Iustinian şi toţi boierii; şi l-au sărutat toţi Sfinţii Părinţi care se adunaseră la al cincilea Sinod şi cu multe laude l-au fericit.

Din acea vreme îl cinstea împăratul foarte mult şi pretutindeni se dusese vestea despre dînsul. Iar Grigorie, văzîndu-se pe sine cinstit de toţi şi lăudat, nu a vrut să mai petreacă în Constantinopol. Ci, fugind de slava omenească, s-a dus la Roma şi, închinîndu-se mormîntului Sfinţilor Apostoli şi altor sfinte locuri, s-a sălăşluit în mînăstirea Sfîntului Sava şi petrecea acolo în linişte.

În acea vreme s-a mutat către Domnul Teodor, episcopul Acragandiei, care fusese după fericitul Patamion, şi era mare neunire şi zarvă în poporul cetăţii. Pentru că unii voiau să aleagă la episcopie pe Savin, preotul; alţii pe Crescent, iar alţii pe Evplu, care era atunci arhidiacon; iar alţii lăsaseră lucrul în voia Domnului, zicînd: "Pe care îl va voi Dumnezeu,

acela să ne fie episcop". Pentru această pricină toţi cei mai bătrîni ai bisericii, boierii şi cetăţenii cetăţii, adunîndu-se, au venit la Roma la patriarh. Acolo era între dînşii şi Hariton, tătăl lui Grigorie. Şi au stat înaintea patriarhului cele trei partide: unii ţineau cu Savin, alţii cu Crescent, iar alţii cu Evplu şi cu Hariton.

Deci unii cereau patriarhului pe unul, iar alţii pe altul. Dar arhidiaconul Evplu cu Hariton şi cu ceilalţi ai lor ziceau către patriarh: "Pe care îl va descoperi Dumnezeu sfinţiei tale, pe acela să-l pui nouă episcop". Iar patriarhul Romei, văzînd între ei neînţelegere, le-a poruncit să iasă afară de la faţa sa. Şi, avînd grijă de aceasta, i s-au arătat lui noaptea în vedenie doi bărbaţi cinstiţi, în chipul apostolilor şi au zis:

"Pentru ce te mîhneşti de neunirea poporului Acragandiei, căci cei aduşi de dînşii nu sînt vrednici de dragostea episcopiei. Dar este în cetatea aceasta un om străin cu numele Grigorie, care mai înainte locuia în mînăstirea Sfîntului Sava, iar acum, auzind de venirea cetăţenilor Acragandiei, a fugit din mînăstirea aceea şi s-a ascuns la mînăstirea Sfîntului Mercurie. Deci pe acela cheamă-l şi-l pune episcop Acragandiei pentru că se odihneşte peste omul acela Duhul lui Dumnezeu". Şi aceasta zicîndu-i, s-au făcut nevăzuţi.

Deşteptîndu-se patriarhul din vedenie, a chemat la sine pe cei mai mari ai Bisericii şi pe ava Marcu, care din întîmplare venise atunci din mînăstirea sa în cetate şi le-a spus lor vedenia sa. Apoi îndată a trimis doi episcopi şi cu alţi clerici ca să caute pe Grigorie şi să-l aducă cu cinste. Iar ei mergînd în mînăstirea Sfîntului Sava întrebau: "Unde este străinul acela, care a găzduit aici?" Iar călugării i-au răspuns, zicînd: "Mai înainte cu două zile s-a dus de aici în mînăstirea Sfîntului Mercurie". Atunci ei s-au dus şi acolo. Iar Sfîntul Grigorie, vrînd să iasă din acea mînăstire, a văzut de departe pe acei episcopi venind şi i-a cunoscut pe dînşii, căci şi mai înainte îi văzuse la sinod, la Constantinopol. Deci, cunoscînd cu duhul că după dînsul vin, a fugit şi s-a ascuns în livadă în mijlocul pomilor.

Episcopii, intrînd în mînăstire, întrebau de Grigorie, iar călugării ziceau: "Era aici un străin, dar nu ştim unde s-a dus". Iar episcopii l-au ameninţat pe egumen, zicînd: "De nu vei pune îndată înaintea noastră pe străinul acela, apoi de mare pedeapsă te faci vinovat!" Egumenul îi ruga pe dînşii să-l aştepte puţin ca să-l caute. Şi, căutîndu-l cu sîrguinţă, l-a aflat pe Grigorie în livadă ascuns în buruieni. Apoi l-a apucat pe el cu mînie şi-l mustra, zicînd: "De unde ai venit aici, omule, şi care sînt păcatele tale şi ce-ai făcut de te caută pe tine atîţia bărbaţi cinstiţi? Ai adus mare nevoie asupra mînăstirii noastre! Mergi dar de răspunde pentru greşalele tale!"

Iar fericitul Grigorie n-a răspuns lui nici un cuvînt ci, fiind dus, mergea tăcînd. Stînd înaintea episcopilor, îndată l-au cunoscut pe dînsul, pentru că-l văzuseră la sinod, cum a fost lăudat de toţi părinţii şi cinstit de împărat.

Deci, sculîndu-se, s-au aplecat înaintea lui şi cu dragoste l-au îmbrăţişat. Iar el a căzut la picioarele lor, zicînd: "Iertaţi-mă, sfinţilor părinţi, că sînt păcătos! Pentru ce mă căutaţi pe mine smeritul?" Iar ei, ridicîndu-l de la pămînt, l-au sărutat şi i-au zis: "Prea sfinţitul

părinte patriarh te cheamă la sine". Egumenul s-a mirat şi s-a spăimîntat, văzînd pe Grigorie aşa cinstit de episcopi, el care îl însoţea şi îl socotea ca pe un făcător de rele. Deci luînd episcopii pe Grigorie, l-au dus la patriarh cu cinste.

Intrînd Grigorie la patriarh şi, plecîndu-se pînă la pămînt, acesta a zis: "Bine ai venit la noi, fiule Grigorie! Bine este cuvîntat Dumnezeu, Care te-a arătat pe tine nouă!" Apoi, sculîndu-se, l-a sărutat cu sărutare sfîntă şi a zis: "Fiule Grigorie, Domnul nostru Iisus Hristos te cheamă pe tine la episcopia Bisericii Sale, care este în Acragandia, ca prin tine să se mîntuiască poporul acela!" Iar el a răspuns: "Iartă-mă, stăpîne, că nu sînt vrednic de o treaptă ca aceasta!" Atunci patriarhul a zis: "Nu fii neascultător, fiule, ci teme-te de Dumnezeu şi-ţi adu aminte că mulţi prin neascultare au mîniat pe Cel Preaînalt". Iar Grigorie a răspuns: "Dă puţină vreme robului tău, prea sfinţite părinte, ca să mă socotesc şi apoi voi răspunde despre aceasta prea sfinţiei tale". Iar patriarhul l-a încredinţat pînă la o vreme lui ava Marcu.

Văzînd părintele Grigorie pe părintele Marcu, s-a bucurat şi a căzut la picioarele lui cu lacrimi, zicînd: "Mulţumesc lui Dumnezeu că m-a învrednicit a te mai vedea într-această viaţă, pe tine părintele meu cel iubit". Apoi a mers la gazdă ava Marcu împreună cu dînsul şi toată noaptea aceea au petrecut-o fără somn, zăbovind în vorbe duhovniceşti. Iar Grigorie voia să fugă în Spania, mai ales că s-a înştiinţat că tatăl său Hariton a venit acolo în Roma. Dar l-a oprit ava Marcu, zicînd: "Fiule, nu mînia pe Dumnezeu şi, în loc de binecuvîntarea Lui, să-ţi aduci blestem!" Iar el de atunci a tăcut.

După aceasta, chemînd patriarhul pe acragandieni, i-a întrebat: "Aţi ales în unire pe cineva din voi la episcopia cetăţii voastre?" Iar ei tăceau. Atunci arhidiaconul Evplu, împreună cu Hariton au zis: "Noi, stăpîne, nu avem ce răspunde la aceasta, pentru că nădejdea noastră am pus-o în Domnul şi în sfintele tale rugăciuni; şi pe care ţi-l va descoperi Dumnezeu, pe acela să-l dai nouă episcop şi noi îl vom primi cu dragoste".

Luînd seama patriarhul la Hariton, l-a cunoscut după asemănarea feţei cum că este tatăl lui Grigorie. Apoi a zis: "Să mergem în biserică şi să ne rugăm lui Dumnezeu, ca să ne arate pe cine ştie El că este vrednic a fi episcop". Deci, cînd săvîrşea patriarhul rugăciunile împreună cu episcopii şi cu tot clerul în biserica Sfinţilor şi marilor Apostoli Petru şi Pavel, era acolo împreună cu dînşii şi fericitul Grigorie. Atunci s-a arătat în altar un porumbel zburînd deasupra Sfintei Mese şi a şezut pe capul Sfîntului Grigorie, încît toţi s-au spăimîntat de acea minune preaslăvită. Iar patriarhul a zis: "Iată ne-a arătat Dumnezeu pe care l-a ales vrednic de treapta episcopiei!"

Deci, l-a sfinţit pe el episcop al bisericii Acragandiei şi toţi cetăţenii s-au bucurat de dînsul şi l-au iubit ca pe un ales de Dumnezeu. Atunci a cunoscut Hariton că Grigorie este fiul său şi înălţa mulţumire lui Dumnezeu că l-a învrednicit a vedea pe fiul său viu şi într-o dregătorie aşa de înaltă. Apoi, nu după multe zile, oamenii trimişi din Acragandia, luînd binecuvîntarea de la patriarh, s-au întors împreună cu episcopul lor cel nou. Mergînd pe lîngă cetatea Panormiei, i-a întîmpinat episcopul cetăţii aceleia cu clerul şi cu tot poporul,

primindu-i pe ei cu dragoste; căci auziseră de viaţa cea îmbunătăţită a lui Grigorie, pe care l-a rugat să intre în biserică şi să dea binecuvîntarea poporului.

Intrînd Sfîntul Grigorie în biserica Domnului, a alergat către dînsul un monah lepros şi striga, zicînd: "Miluieşte-mă pe mine, robule al lui Hristos, şi te roagă lui Dumnezeu ca să mă uşureze de această boală de lepră!" Iar sfîntul a zis către dînsul: "În numele Domnului, fii sănătos de boala ta!" Şi îndată s-a tămăduit monahul şi s-a curăţit de lepră, făcîndu-se trupul lui ca de copil curat şi toţi lăudau pe Dumnezeu, zicînd: "Bine este cuvîntat Dumnezeu, Cel ce face minuni prin plăcutul Său!"

Ieşind din Panormia, s-a apropiat de Acragandia şi l-a întîmpinat egumenul mînăstirii Preasfintei Născătoarei de Dumnezeu, care era înaintea cetăţii. Iar cînd a intrat Sfîntul Grigorie în mînăstirea aceea, a căzut înaintea picioarelui lui un monah surd şi mut; dar egumenul îl dădea în lături de la picioarele Sfîntului Grigorie. Însă Sfîntul a zis către egumen: "Lasă-l, frate, să ne spună de ce are nevoie!" Iar egumenul a zis: "Este nebun, stăpîne, şi nici nu grăieşte şi nici nu aude".

Sfîntul, oftînd şi ridicîndu-şi mîinile spre cer, s-a rugat. Apoi, ridicînd pe monah de la pămînt, a zis: "În numele Domnului nostru Iisus Hristos, Cel ce a poruncit duhului celui surd şi mut să iasă din zidirea Sa, grăieşte, frate, şi auzi şi laudă pe Dumnezeu, Cel ce te-a făcut pe tine!" Iar monahul îndată a grăit şi a auzit şi a început a striga: "Mari sînt lucrurile Tale, Doamne, Care le-ai făcut prin dreptul acesta!" Şi a întrebat fericitul pe monah: "Cîţi ani sînt de cînd n-ai auzit şi grăit?"

Iar călugărul cel tămăduit a răspuns: "Nu-mi aduc aminte, stăpîne, să fi grăit cîndva sau să fi auzit". Egumenul a zis: "Douăzeci de ani sînt, stăpîne, de cînd l-am călugărit; pe atunci fiind de opt ani, şi pînă astăzi a fost mut şi surd, iar acum s-a vindecat cu rugăciunile tale". Şi i-a cuprins frica pe toţi de ceea ce se făcuse şi mulţumeau lui Dumnezeu că le-a dat episcop ca acesta, făcător de minuni. Apoi Sfîntul Grigorie s-a odihnit pînă a doua zi în acea mînăstire.

A doua zi a purces către cetate. Şi auzind poporul că vine episcop nou, se întrebau unul pe altul: "Cine este episcop? Savin, Crescent sau Evplu?" Înştiinţîndu-se că nici unul dintre aceia nu s-a învrednicit de episcopie, ci un bărbat străin cu numele Grigorie, s-au mirat. Apoi, auzind că este făcător de minuni şi că a vindecat pe un călugăr surd şi mut, s-au înfricoşat. Deci, a ieşit toată mulţimea poporului întru întîmpinarea lui şi el îi binecuvînta, punîndu-şi peste toţi mîinile sale.

Atunci a ieşit în întîmpinare şi Teodotia, maica lui, împreună cu bărbatul, neştiind că episcopul este fiul ei. Văzîndu-l pe el, l-a cunoscut şi a zis: "Iată cu adevărat fiul meu este acesta care era pierdut şi s-a aflat". Iar Sfîntul Grigorie, văzînd pe maica sa, a zis: "Bucură-te, doamnă Teodotia, maica mea!" Iar ea, umplîndu-se de nespusă bucurie, a zis: "Bine este cuvîntat Dumnezeul Cel ce te-a ales pe tine, ca să paşti pe poporul Său şi pe mine m-a învrednicit a te vedea, dulcele meu fiu!" După aceasta a intrat în biserică cu cîntări,

împreună cu tot poporul. Şi cînd săvîrşea Sfîntul Grigorie dumnezeiasca Liturghie, au văzut oarecare din cei vrednici darul Sfîntului Duh, coborîndu-se peste dînsul în chip de porumbel şi umbrindu-l pe dînsul, precum s-a făcut şi cînd l-a hirotonisit arhiereu. Atunci au fost aduşi în biserică mulţime de bolnavi, peste care punîndu-şi mîinile Sfîntul Grigorie le-a dat sănătate, încît se minunau toţi şi ziceau: "Cu adevărat acesta este asemenea Sfîntului Grigorie, făcătorul de minuni al Neocezareii" Deci s-a făcut mare bucurie în cetate.

Sfîntul Grigorie, începînd a paşte Biserica lui Dumnezeu, avea mare purtare de grijă pentru săraci, iar pe cei bolnavi îi tămăduia şi izgonea duhurile cele viclene. Iar tatăl său Hariton, nu se îndepărta de la biserică ziua şi noaptea, slujind lui Dumnezeu în post şi în rugăciune. Asemenea şi maica sa Teodotia, lepădînd toată grija vieţii, lua aminte la mîntuirea sa şi slujea bolnavilor; iar pe cei ce sufereau în sărăcie, pe aceia cu mîinile sale îi hrănea şi-i învăţa. Astfel, Sfîntul Grigorie împreună cu părinţii săi înfrumuseţau Biserica lui Hristos, făcîndu-se pildă tuturor prin viaţa cea plină de fapte bune.

După cîteva zile a ieşit fericitul să vadă cetatea şi să cerceteze pe cei bolnavi şi pe cei săraci. Şi cîţi din cetăţeni aveau bolnavii lor, îi puneau pe cale, pe unde avea să treacă bunul doctor, Sfîntul Grigorie, şi tot felul de boli luau vindecare numai prin atingerea mîinilor lui. Atunci preotul Savin avea o fiică slăbănoagă, care zăcea pe pat, neavînd deloc tărie trupească, încît nici nu putea să se mişte, ci alţii o întorceau.

Auzind maica ei că episcopul are să treacă pe la casa lor, a scos pe fiica sa afară din ogradă şi a adus-o pe cale. Apropiindu-se Sfîntul Grigorie, femeia a căzut la picioarele fericitului, plîngînd şi zicînd: "Miluieşte-mă, robule al lui Dumnezeu, şi te milostiveşte spre fiica mea că este slăbănoagă!" Sfîntul a întrebat-o: "A cui soţie eşti?" Şi ieşind preotul Savin şi închinîndu-se, a zis: "Roaba ta este, stăpînul meu, şi soţia mea". Iar sfîntul l-a întrebat, zicînd: "De cînd boleşte fiica voastră?"

Ei au răspuns: "Sînt nouă ani, stăpîne, de cînd este slăbănoagă". Iar Sfîntul, făcînd rugăciune, a însemnat pe copilă cu semnul Sfintei Cruci şi a zis: "În numele lui Iisus Hristos, scoală, fecioară şi stai pe picioarele tale!" Îndată fecioara s-a sculat şi a dat mulţumire doctorului său. Iar poporul care era în urma lui s-a înspăimîntat de acele minuni preaslăvite ce se făceau de dînsul.

După cîţiva ani, diavolul, care urăşte binele, a ridicat război asupra Sfîntului, vrînd să-l izgonească de pe scaun prin acel preot, Savin, pe a cărui fiică o tămăduise, şi prin Crescent, pentru că amîndoi erau preoţi în acea cetate şi fiecare ar fi dorit să fie episcop. Aceştia aveau mînie între ei; dar în zilele acelea s-au întovărăşit şi s-au răsculat cu vrajbă împotriva Sfîntului Grigorie, întărîtaţi fiind de zavistia diavolului.

Apoi ziceau între dînşii: "Pînă cînd ne vom supune acestui vrăjitor, care cu vrăjile sale făcînd minuni, face pe oamenii cei proşti a se minuna? Au doar nu ştim că, fugind de aici, a petrecut la un vrăjitor oarecare şi a învăţat de la dînsul acel meşteşug al vrăjitoriei? Şi

acum, venind, amăgeşte poporul, crezîndu-se a fi omul lui Dumnezeu, pe cînd el este al diavolului; căci nici nu mănîncă nici nu bea, precum face şi diavolul".

Nişte hule şi minciuni ca acestea grăiau din zavistie asupra dreptului. Şi ademenind către sfatul lor cel rău şi un număr oarecare de clerici şi de cetăţeni, s-au jurat unul către altul ca să nu se odihnească pînă cînd nu vor izgoni din cetate pe Sfîntul Grigorie; iar în locul lui să pună pe un oarecare Eleusie ereticul care era căzut din treapta de preot şi blestemat de Sinodul cel din Laodiceea. Acest eretic venise pe ascuns în Acragandia şi locuia la un cetăţean anume Teodor, neştiind despre dînsul Sfîntul Grigorie. Pe acest Eleusie îl întîlnise mai înainte Sfîntul Grigorie în răsărit şi disputase împreună cu dînsul despre întruparea lui Hristos şi-l biruise.

Acesta, după o ascundere de trei luni în cetatea Acragandiei, a ridicat spre zavistie şi spre mînie pe aceşti preoţi, precum şi un număr oarecare de oameni înrăutăţiţi, împotriva Sfîntului Grigorie. Şi sfătuindu-se vrăjmaşii, au îndemnat o femeie tînără şi frumoasă la faţă cu obiceiuri ruşinoase, anume Evdochia, ca să zică în faţa episcopului şi înaintea poporului cum că a păcătuit cu dînsa. Ea la început nu voia să facă aceasta, zicînd: "Nu mă vor crede cetăţenii, pentru că toţi îl au ca pe îngerul lui Dumnezeu şi mă tem a grăi unele ca acestea asupra lui, ca să nu mă ucidă poporul cu pietre".

Iar ei au făgăduit că o vor păzi fără de vătămare şi cu mulţime de aur au silit-o să se unească la sfatul lor cel viclean. Deci căutau vreme cu prilej cînd să aducă asupra lui năpasta şi ura. Iar într-o noapte, fiind Sfîntul Grigorie în biserică la cîntarea cea de la miezul nopţii, Savin şi cu Crescent, luînd pe Evdochia cea desfrînată, au adus-o în taină la casa episcopului, unde au găsit străjerul păzind uşile şi, dîndu-i mult aur, l-au sfătuit să tacă. Iar pe femeie au dus-o în camera Sfîntului, închizînd-o acolo, şi au ieşit.

Episcopul nu ştia nimic şi, întîrziind în biserică pînă la sfîrşitul Utreniei, s-a făcut ziuă. Cînd a ieşit din biserică, îl urma poporul care fusese acolo, pentru că aşa aveau obiceiul de petreceau în toate zilele pe episcopul lor de la biserică pînă la casa lui. Ajungînd la uşa casei sale, se întorcea şi îi învăţa pe ei; apoi, dîndu-le binecuvîntare, se duceau pe la casele lor. Acolo se afla Savin împreună cu Crescent şi cu ceilalţi care erau de un cuget cu dînşii.

Aceştia, alergînd în camera lui, au scos pe femeie înaintea episcopului şi înaintea a tot poporul ce venise şi au strigat: "Vedeţi, oamenilor, ce face episcopul nostru? Oare aşa se cade lui a face? Noi îl avem ca pe un sfînt, şi acum iată-l desfrînat! Deci nu mai este vrednic de scaunul episcopal". Aceasta văzînd poporul s-a înspăimîntat şi au rămas toţi ca nişte pietre fără glas, neştiind ce să răspundă. Apoi s-a mirat şi Sfîntul Grigorie de această năpastă neaşteptată, dar tăcea. Iar poporul a întrebat pe femeie, zicînd: "A păcătuit cu tine episcopul?"

Iar ea a răspuns înaintea tuturor, zicînd: "Adevărat, a păcătuit cu mine în această noapte!" Iar arhidiaconul şi alţii din cei de casă o întrebau: "În ce ceas de noapte a fost cu

tine?" Iar ea a răspuns că după pavecerniţă (slujba de seară) a fost cu dînsa; pentru că aşa era învăţată să zică de începătorii răutăţii. Atunci cei ai casei au strigat: "Viu este Dumnezeu că nedrept grăieşte această femeie mincinoasă". Iar viclenii ziceau: "Voi sînteţi ai lui şi nu sînteţi vrednici de crezut pentru că acoperiţi faptele cele rele ale stăpînului vostru". Iar un diacon cu numele Filadelf a zis: *Mute să fie buzele cele viclene, care grăiesc fărădelege asupra dreptului cu mîndrie şi defăimare!*

Crescent, auzind aceste vorbe, a alergat şi a lovit peste obraz pe Filadelf. Şi mulţi s-au înspăimîntat şi au crezut minciuna, văzînd pe femeia scoasă din camera lui şi zicîndu-i în faţă cum că a păcătuit cu dînsa. Iar alţii nu credeau. Însă a biruit partea celor vicleni şi, apucîndu-l pe episcop, l-au scos afară din casa lui şi l-au dus în temniţa în care odinioară pentru Hristos, a stat sfinţitul Mucenic Grigorie, episcopul Liviei.

Acolo au închis şi pe Sfîntul Grigorie, punîndu-i picioarele în butuci (legături) şi punînd oaste de strajă. Apoi îndată au trimis scrisoare către exarhul patriarhului, care era în părţile acelea, vestindu-i cele ce s-au întîmplat şi rugîndu-l să vină în cetatea lor ca să judece pe Grigorie. Şi a străbătut vestea nu numai în cetatea Acragandiei, ci şi în toate cetăţile şi satele dimprejur şi în toată latura Siciliei, cum că Grigorie episcopul a fost prins cu o femeie.

Atunci s-au adunat la temniţă mulţime de credincioşi care aveau dragoste către Sfîntul şi care nu credeau clevetirea cea mincinoasă şi şedeau lîngă temniţă, plîngînd. Iar Sfîntul mulţumea lui Dumnezeu, Celui ce l-a învrednicit a pătimi, fiind nevinovat. La miezul nopţii, pe cînd se ruga, a strălucit o lumină mare în temniţă, căci îngerul Domnului, venind, a desfăcut din butuci picioarele lui şi, întărindu-l cu cuvinte de răbdare, s-a făcut nevăzut. Apoi s-au deschis singure uşile temniţei. Iar poporul, văzînd minunea ce se făcuse, a intrat înăuntru şi s-a închinat Sfîntului, zicînd: "Acum cunoaştem că Dumnezeu este cu tine şi că mincinoasă este clevetirea cea urzită asupra ta". Şi voiau să meargă să ucidă pe Savin şi pe Crescent; dar i-a oprit Sfîntul şi i-a certat, ca să nu îndrăznească să ridice război şi să verse sînge, ci să aştepte judecata care se va face asupra lui.

Venind exarhul în cetate, a adunat tot soborul cetăţii şi, şezînd la judecată, a pus înainte pe Sfîntul Grigorie. Dar au stat şi potrivnicii împreună cu desfrînata, pe care a întrebat-o exarhul: "Oare, adevărate sînt cele grăite? A păcătuit episcopul cu tine?" Iar ea a zis: "Aşa, stăpîne, adevărat este că a păcătuit cu mine". Zicînd acestea, îndată a căzut dracul asupra ei şi, aruncînd-o la pămînt, a început a o bate, încît se tăvălea ticăloasa şi striga înfricoşat, chinuită fiind de necuratul. Atunci i-a cuprins frica pe toţi şi ziceau: "Nevinovat este Grigorie de acel lucru rău; căci iată a căzut mînia lui Dumnezeu asupra celei ce a minţit asupra lui". Iar clevetitorii nu se ruşinau a grăi: "Dar n-am zis noi că este vrăjitor şi fermecător, căci iată cu vrăjile sale a făcut pe femeie de se îndrăceşte?"

Auzind despre aceasta soţia lui Savin împreună cu fiica sa pe care o tămăduise Sfîntul Grigorie de slăbănogire, a alergat degrabă în sobor şi a început a striga cu mînie asupra bărbatului său, zicînd: "Ticălosule, şi cu totul înrăutăţitule! dar ai uitat facerea de bine a

acestui sfînt bărbat care a vindecat pe fiica noastră şi acum aduci clevetire asupra acestui om nevinovat? Du-te din casa mea că de-acum nu mai vreau să trăiesc împreună cu tine". Şi, căzînd la picioa-rele Sfîntului, a zis, plîngînd: "Miluieşte-ne pe noi, robule al lui Dumnezeu, şi nu pomeni răutatea pe care ţi-au făcut-o aceşti necuraţi!"

Atunci s-a făcut gîlceavă în popor. Unii strigau că este nevinovat, iar alţii credeau minciuna, zicînd că, cu vrăjitorii a adus pe drac asupra celei ce a păcătuit cu dînsul. Iar exarhul, avînd mîinile pline de bani, ajuta lui Savin şi lui Crescent. Însă, văzînd poporul tulburat, s-a temut şi, sculîndu-se la judecată, a ieşit, zicînd: "Se cuvine mai cu luare aminte a cerceta pricina aceasta". Iar fericitul Grigorie s-a dus singur în temniţă şi, şezînd acolo ca un osîndit, aştepta să vadă ce sfîrşit va avea lucrul.

Exarhul, văzînd că nu poate să facă nimic Sfîntului Grigorie, a socotit ca să-l trimită la patriarhul de la Roma. Deci a poruncit să pregătească o corabie şi a făcut o scrisoare în care arăta vina lui Grigorie; apoi aştepta noaptea pentru ca în taină să-l trimită pe Grigorie. După aceea au scris şi clevetitorii către patriarh precum le-a plăcut. Deci, venind noaptea şi poporul împrăştiindu-se exarhul cu Savin şi cu Crescent, luînd pe Sfîntul Grigorie l-au trimis la corabie. Şi mergînd în urmă-i părinţii lui şi cei de casă ai lui plîngînd şi tînguindu-se pentru dînsul, el îi mîngîia şi-i sfătuia să nu mai plîngă, încredinţîndu-i că iarăşi îl vor vedea sănătos pe scaunul său.

Deci, punîndu-l potrivnicii în corabie, l-au încredinţat unui corăbier cu numele Procopie, căruia i-au dat şi scrisorile către patriah. Iar Evplu, arhidiaconul, împreună cu alţi diaconi, apropiindu-se de exarh l-au rugat ca să le dea voie să meargă şi ei împreună cu părintele şi învăţătorul lor. Dar el nici n-a vrut să-i asculte, ci numai pe un diacon dintre dînşii cu numele Platonic l-a lăsat a merge cu dînsul. Fiind pornită corabia, a început să plutească, iar cei de casă ai Sfîntului împreună cu părinţii lui, plîngînd mult pe mal, s-au întors la casele lor.

A doua zi s-a adunat în temniţă mulţime de popor împreună cu cei mai mari ai lor şi neaflînd pe Sfîntul Grigorie păstorul lor s-au tulburat şi au început a plînge şi a striga asupra judecăţii nedrepte. Apoi învinuind pe exarh îl întrebau: "Ce aţi făcut, prea sfinte părinte, cu părintele şi păstorul nostru cel bun? Au doar l-aţi omorît?" Iar el zicea: "Nu, fraţilor, nu i-am făcut nici un rău, ci cu pace l-am trimis la patriarh precum singur a dorit". Iar ei, chemînd pe arhidiaconul Evplu şi pe alţi diaconi, îi întrebau, zicînd: "Voi ştiţi unde este sfîntul vostru episcop, că voi aseară aţi fost cu dînsul în temniţă. Deci spuneţi nouă adevărul, unde este acum?" Iar ei au răspuns că exarhul l-a trimis noaptea la patriarhul din Roma.

Exarhul, văzînd că se face turburare în popor s-a temut foarte şi a fugit din cetate. Iar poporul luînd foc au aprins casele prea răufăcătorilor preoţi Savin şi Crescent şi-i căutau şi pe dînşii ca să-i omoare; dar ei au fugit în biserică şi poporul a alergat în urma lor. Iar tatăl sfîntului, Hariton, stînd în uşile bisericii, ruga poporul întărîtat să nu facă vărsare de sînge pentru fiul său; căci dacă vor fi adevărate, zicea el, cele grăite de dînşii apoi veţi fi voi

vinovaţi şi judecaţi. Iar ei, ascultînd pe Hariton s-au întors înapoi. Apoi, trimiţînd în cetatea Siracusei, la domnul Siciliei şi către episcopul acelei cetăţi le-a vestit acelora toate cele ce s-au întîmplat lui Grigorie episcopul lor. Iar aceia, auzind, s-au minunat şi foarte rău le-a părut pentru dînsul; căci ştiau viaţa lui plină de fapte bune. Şi trimiţînd dregători de la ei au încredinţat dregătoria bisericii lui Evplu arhidiaconul, pînă la o vreme, pînă cînd se va îndrepta Sfîntul Grigorie înaintea patriarhului şi se va întoarce la scaunul său.

După cîtăva vreme iarăşi s-au adunat potrivnicii şi căutau să ucidă pe Evplu. Însă el, văzînd răutatea lor cea neîmblînzită, a fugit din cetate şi s-a ascuns pînă la venirea lui Grigorie. Iar Savin şi Crescent cu clevetitorii lor, luînd pe cel mai sus pomenit Eleusie, l-au aşezat în episcopie. Boierii cei mai mari ai cetăţii fiind rugaţi de Hariton au încetat cu tulburarea lor iar mai vîrtos au tăcut atunci cînd li s-a vestit de dînsul, că vrînd Dumnezeu iarăşi se va întoarce Sfîntul Grigorie la scaunul său. Deci, păşteau în acea vreme fiarele cele sălbatice cum voiau. Pentru că Elevsie ereticul luînd moaştele sfinţilor care erau în altar a vrut să le ardă cu foc, dar nu s-a atins deloc focul de dînsele şi a poruncit ca să le arunce noaptea în mare, neştiind nimeni.

Ajungînd fericitul Grigorie în cetatea Romei, coborînd, a dat patriarhului cărţile trimise de la exarh şi de la clevetitori, pe care citindu-le s-a umplut de mare iuţime şi mînie asupra lui Grigorie; şi nevoind a vedea măcar faţa sa nici a-l întreba, a poruncit să-i ferece mîinile şi picioarele. Asemenea şi pe Platonic, diaconul lui să-l închidă într-o temniţă deosebită. Deci, şezînd sfîntul în temniţă şi rugîndu-se, a strălucit peste el, noaptea, o lumină şi s-au deschis uşile temniţei şi au intrat la dînsul doi bărbaţi prea străluciţi în chipul apostolilor, zicînd către dînsul: "Bucură-te, robule al lui Hristos şi iubitul nostru Grigorie! Domnul ne-a trimis ca să te dezlegăm şi să te ajutăm în nevoile tale, pentru care, văzînd bărbăţia şi răbdarea ta, ne bucurăm, că voieşte Dumnezeu ca şi în această cetate să facă prin tine minuni".

Zicînd acestea, s-au atins de legăturile lui şi îndată au căzut lanţurile, iar Sfîntul a stat în picioare dezlegat, închinîndu-se lor pînă la pămînt. Atunci ei s-au sărutat şi s-au făcut nevăzuţi. Apoi s-au arătat şi diaconului Platonic, pe care, scoţîndu-l din închisoare, l-au dus la Grigorie. Şi erau amîndoi Grigorie şi Platonic, lăudînd împreună şi binecuvîntînd pe Dumnezeu. Iar străjerul avea un singur fiu în vîrstă de douăzeci de ani, pe care de şase ani îl chinuia un diavol cumplit, izgonindu-l pe drumuri şi prin pustietăţi. De multe ori, prinzîndu-l tatăl său, îl lega cu lanţuri de fier şi-l închidea în casă, însă el, rupînd legăturile şi sfărîmînd uşile, fugea.

S-a întîmplat în una din acele zile de l-a prins tatăl său, legîndu-i puternic mîinile, picioarele şi grumajii de un stîlp. Iar el, sfărîmînd fiarele, la miezul nopţii a fugit şi aflînd uşile temniţei deschise a intrat acolo, apoi şezînd la picioarele Sfîntului Grigorie, se tăvălea. Atunci Sfîntul, ridicîndu-şi mîinile către cer, s-a rugat la Dumnezeu, apoi a zis diavolului: "Domnul nostru Iisus Hristos îţi porunceşte duh necurat să ieşi din zidirea Sa". Şi îndată a ieşit diavolul din copil. Iar tatăl său, sculîndu-se, îl căuta cu sîrguinţă şi, văzînd temniţa deschisă, s-a spăimîntat foarte crezînd că au fugit legaţi.

Intrînd înăuntru, a văzut pe Sfîntul împreună cu Platonic stînd şi cîntînd şi pe fiul său împreună cu dînşii deplin sănătos. Atunci străjerul a căzut îndată la picioarele Sfîntului, zicînd: "Cu adevărat omul lui Dumnezeu eşti tu, iartă-mă că am greşit spunînd şi punînd mîinile mele asupra ta". Din acel ceas străjerul temniţei slujea ziua şi noaptea Sfîntului cu frică, cinstindu-l pe dînsul ca pe un înger al lui Dumnezeu.

În acea vreme o femeie avea o fiică gîrbovă şi, auzind că pe fiul străjerului l-a tămăduit fericitul Grigorie, a alergat împreună cu fiica sa la dînsul în temniţă. Şi, îngenunchind înaintea lui, l-a rugat ca să-i tămăduiască pe fiica ei, însă el i-a răspuns: "Nu este lucrul meu acesta, ci al lui Dumnezeu, Aceluia, Care pe toate cu cuvîntul poate să le facă". Iar ea nu se depărta supărînd pe Sfîntul şi rugîndu-l. Atunci el, făcînd rugăciune, şi-a pus mîna sa pe cea gîrbovă şi îndată s-a îndreptat.

Apoi mulţumind maica şi fiica lui Dumnezeu şi, închinîndu-se Sfîntului, s-au întors la casa lor, bucurîndu-se. Iar vecinii o întrebau: "Cine a tămăduit pe fiica ta?" Iar dînsa a răspuns: "Un episcop străin din Sicilia care zice că este osîndit pentru o vină şi şade în temniţă. Acela a vindecat pe fiica mea şi tot acela a vindecat mai înainte pe fiul străjerului.

Astfel, au ajuns în auzul multora minunile lui Grigorie, cum că a tămăduit numai cu cuvîntul pe un copil îndrăcit şi pe o copilă gîrbovă. De atunci aduceau la dînsul pe mulţi neputincioşi, iar el îi tămăduia.

După ce a trecut un an, patriarhul şi-a adus aminte de Grigorie, care zăcea în temniţă şi a trimis de a chemat pe ava Marcu, despre care de multe ori s-a pomenit mai sus. Venind Marcu de la mînăstirea sa, a zis către dînsul: "Nu ştii, frate, că Grigorie, episcopul bisericii Acragandiei a fost adus aici legat şi şade închis în temniţă, căci a făcut desfrînare?" Iar părintele Marcu, oftînd, a răspuns: "O, de-aş avea şi eu parte împreună cu dînsul în ziua înfricoşatei judecăţi!" Iar patriarhul auzind acest cuvînt s-a schimbat la faţă şi a zis: "Vezi scrisoarea cea trimisă mie pentru dînsul de la exarhul meu pe care-l am în părţile acelea". Iar ava Marcu, citind scrisoarea, a zîmbit, zicînd cu voce tare: "Viu este Domnul că este minciună clevetirea aceasta adusă asupra bărbatului nevinovat, care cu viaţa şi cu facerea de minuni este deopotrivă cu părinţii cei mari de demult, precum şi tu singur, stăpîne, ştii". Atunci patriarhul a zis: "Ştiu că înainte de greşeală era într-însul darul lui Dumnezeu; iar după ce a greşit, s-a luat darul de la dînsul". Iar Marcu a răspuns: "Domnul ştie pe cei ce sînt ai Săi".

Atunci patriarhul a zis: "Dar ce vom face cu dînsul şi cum mă sfătuieşti?" Iar ava Marcu a zis: "Ascultă-mă pe mine, stăpîne, şi primeşte sfatul robului tău. Adună sinod, cheamă episcopi nu numai din apus, ci trimite şi la răsărit, ca să nu fie judecata lui Grigorie fără ştirea împăratului şi a patriarhului de acolo. Ci şi binecredinciosul împărat, ca şi patriarhul Constantinopolului să trimită oamenii săi. Apoi trimite şi în Sicilia să aducă pe clevetitori şi pe femeie; după aceea ce ne va povăţui Dumnezeu aceea vom face". Iar patriarhul a zis: "Bun este sfatul tău, părinte". Apoi a scris o epistolă către binecunoscutul şi credinciosul împărat Iustinian şi către prea sfinţitul patriarh al Constantinopolului,

vestindu-i şi rugîndu-i să trimită la sinod bărbaţi cinstiţi. Totodată a scris şi exarhului său, care era în Sicilia, precum şi la boierii şi cetăţenii Acragandiei, poruncindu-le ca îndată să trimită la dînsul în Roma pe toţi clevetitorii lui Grigorie pînă la unul şi pe femeia care zice că a păcătuit cu Grigorie.

Citind împăratul şi patriarhul cărţile de la patriarhul Romei, s-au mirat de clevetirea adusă asupra lui Grigorie şi, necrezînd-o, le-a părut rău pentru că de atîta vreme şade Grigorie în temniţă, fiind nevinovat. Deci au trimis degrabă bărbaţi cinstiţi; împăratul a trimis un boier al său, cu numele Marchian, iar patriarhul a trimis trei episcopi: al Ancirei, al Cizicului şi al Corintului, precum şi pe Constantin Hartofilaxul. Toţi aceştia din Constantinopol şi Sicilia s-au adunat la Roma, după al doilea an al şederii lui Grigorie în temniţă.

Marchian, apropiindu-se de Roma ca la optsprezece stadii, a căzut într-o boală cumplită, încît toţi deznădăjduiseră de viaţa lui. Şi erau în mare supărare pentru dînsul episcopii care veniseră împreună cu dînsul şi abia cu mare nevoie au venit la Roma. Deci erau toţi îngrijoraţi pentru Marchian, căci nici un doctor nu putea să-i ajute la boala lui. Iar într-o seară s-a întîmplat a trece pe lîngă curtea în care avea gazdă Marchian femeia aceea a cărei fiică era tămăduită de Sfîntul Grigorie şi a auzit plîngerea slugilor, apoi a întrebat pe unul dintre dînşii pentru ce plîng, iar el a zis: "Stăpînul nostru moare şi de aceea plîngem". Iar ea a zis: "Dacă voiţi ca stăpînul vostru să fie viu şi sănătos apoi duceţi-l şi eu vă voi arăta un doctor, care numai cu cuvîntul îl va tămădui; pentru că şi pe fiica mea şi pe mulţi a tămăduit în cetatea aceasta şi nu este nici un neputincios care să fi ieşit de la dînsul fără vindecare". Ei, crezînd-o, au luat pe stăpînul lor cu patul şi l-au dus după femeie. Iar Marchian nu ştia ce-i fac slugile sale pentru că îl cuprinsese foarte mare fierbinţeală şi nu simţea nimic.

Ducîndu-i pe dînşii femeia la temniţă, unde era Sfîntul Grigorie, a zis: "Aici şade doctorul acela care cu cuvîntul tămăduieşte bolile". Apoi ducînd slugile pe stăpînul lor în temniţă, l-au pus înaintea Sfîntului Grigorie şi l-au rugat plîngînd să dea vindecare stăpînului lor. Sfîntul a strigat pe Marchian de două ori, iar el nu putea să-i răspundă. Deci, lăcrimînd fericitul, şi-a pus mîna peste bolnav şi îndată a adormit bolnavul pentru că nu dormise de 25 de zile. Iar la miezul nopţii s-au apropiat de dînsul slugile lui şi pipăindu-l n-au mai aflat fiebinţeală într-însul; atunci au lăudat pe Dumnezeu. Deci, sfîrşindu-se noaptea şi Sfîntul cîntîndu-şi cîntarea înaintea dimineţii s-a deşteptat Marchian şi s-a sculat sănătos, încît se mira unde se află. Apoi văzîndu-l pe Sfîntul Grigorie l-a cunoscut şi a căzut la picioarele lui, căci a priceput că, cu rugăciunile lui s-a vindecat de boală.

Făcîndu-se ziuă, au venit episcopii să cerceteze pe Marchian şi nu l-au aflat. Apoi, înştiinţîndu-se că l-au dus la Grigorie în temniţă, au mers acolo. Şi văzînd pe Marchian sănătos, şezînd şi vorbind împreună cu Grigorie, s-au mirat şi au zis către Sfîntul: "Binecuvîntat eşti, Părinte Grigorie, că te-ai învrednicit de darul lui Dumnezeu a tămădui bolile omeneşti". Apoi sărutîndu-l cu dragoste l-au întrebat de cîtă vreme este în temniţă. Iar el a zis: "De doi ani şi patru luni". Atunci ei s-au mîniat foarte asupra patriarhului că de

atîta vreme ţine în temniţă pe nevinovatul bărbat, necercetînd pricina lui cu dinadinsul. Ei voiau să-l scoată din temniţă, însă el nu voia, zicînd: "Nu-mi este cu trebuinţă şi cu putinţă a ieşi din locul acesta fără judecată şi fără poruncă". Iar ei, mergînd au vestit patriarhului toate ce se făcuseră şi el s-a mirat şi a fost cuprins de mare spaimă.

Deci, a poruncit patriarhul Romei să se adune sinodul în biserica Sfîntului Ipolit, care era aproape de temniţă şi s-au adunat 150 de episcopi, precum şi călugări de prin mînăstiri, încît nu mai era cu putinţă a încăpea toţi în biserică. Apoi au fost aduşi clevetitorii în număr de 110, cu Savin şi cu Crescent. După aceea au trimis şi la Sfîntul Grigorie trei episcopi şi cinci preoţi. Iar episcopul Răsăritului şi hartofilaxul, văzînd pe Sfîntul Grigorie stînd la judecată cu mare smerenie, ca un osîndit, au lăcrimat.

Deci, a început patriarhul a întreba pe clevetitori, zicînd: "Care este vina pe care o aduceţi episcopului vostru?" "Stăpîne, l-am aflat cu o femeie păcătuind". Zis-a lor patriarhul: "Dar cu ochii voştri l-aţi văzut pe el păcătuind? Sau femeia v-a spus vouă?" Ei au zis: "Noi, stăpîne, am intrat să ne închinăm după obicei şi am aflat pe femeie dormind în patul lui. Şi am întrebat-o pe dînsa, iar ea a mărturisit înaintea exarhului şi a tot poporul fărădelegea ce a făcut". Apoi au zis episcopii să se aducă femeia ca să declare înaintea sinodului. Iar ei au zis: "Cum poate să-l declare pe el, de vreme ce este îndrăcită, căci de cînd a greşit cu dînsa a ajuns-o pedeapsa lui Dumnezeu şi acum o chinuie dracul".

Trimiţînd, au adus femeia cea îndrăcită înaintea sinodului, fiind ţinută de doi oameni şi neştiind unde stă, căci era ieşită din minţi. Apoi a zis patriarhul către clevetitori: "Nu se întreabă la judecată cei îndrăciţi şi cei fără de minte, ci voi, ticăloşilor, spuneţi adevărul!" Iar ei au zis: "Noi acum am spus: Întrebaţi-l şi pe cel care a făcut răul, ca să spună singur despre sine".

Iar Sfîntul Grigorie a oftat din adîncul inimii şi a spus: *Sculatu-s-au asupra mea mărturii nedrepte; de cele ce nu ştiam m-au întrebat, răsplătitu-mi-s-au mie rele pentru bune*. Acestea zicînd el, a căzut femeia la pămînt, chinuindu-se de drac şi se tăvălea înaintea picioarelor lui, spumînd şi stînd înţepenită, încît s-au înspăimîntat toţi cei ce o vedeau. Iar Sfîntul, rugîndu-se în sine, a zis: "În numele Domnului nostru Iisus Hristos şi pentru Sfinţii Părinţi care sînt adunaţi aici, ieşi duhule necurat din făptura lui Dumnezeu ca venindu-şi femeia în minte să spună adevărul despre mine!" Şi îndată a scuturat-o duhul şi a ieşit dintr-însa. Iar femeia zăcea ca o moartă. Şi, luînd-o Sfîntul de mînă, a ridicat-o.

Stînd ea înaintea tuturor, a întrebat-o: "Cum te cheamă?" Iar ea a zis: "Evdochia mă cheamă". Zis-a ei hartofilaxul: "Dar cunoşti pe episcopul tău?" Iar ea a zis: "Adevărat îl cunosc foarte bine că de multe ori l-am văzut umblînd prin cetate, cercetînd pe cei săraci, pe cei bolnavi şi pe cei sărmani şi dîndu-le multă milostenie, precum şi eu ticăloasa de multe ori m-am învrednicit a lua milostenie din mîinile slugilor lui". Şi iarăşi a întrebat-o pe ea: "Dar făcut-a episcopul vreodată păcat cu tine?" Iar ea, oftînd din adîncul inimii, a lăcrimat şi, ridicîndu-şi glasul său, a zis: "Viu este Domnul Puterilor că nu m-a cunoscut pe mine niciodată; ci aceşti oameni vicleni care stau înaintea voastră, Savin şi Crescent, m-au

silit pe mine ca să clevetesc pe bărbatul cel drept, făgăduindu-mi multă avere. Dumnezeu să le răsplătească lor pentru păcatul sufletului meu, căci m-au adus la o nevoie ca aceasta. Că de cînd m-au înşelat viclenii şi am ascultat de sfatul lor, de atunci a intrat dracul în mine şi m-a chinuit pînă acum".

Acestea zicînd, s-a aruncat la picioarele Sfîntului Grigorie, plîngînd şi zicînd: "Miluieşte-mă, robule al lui Dumnezeu şi mă iartă pe mine ticăloasa, care am greşit ţie, că viu este Domnul Dumnezeu, că nu mă voi scula de la picioarele tale, pînă cînd nu-mi vei făgădui iertare". Iar el a zis către dînsa: "Nu este al nostru a ierta păcatele, ci numai al Preamilostivului Dumnezeu, iar nouă se cuvine a ne ruga pentru iertarea păcatelor. Drept aceea şi eu mă voi ruga bunătăţii Lui pentru tine, ca să-ţi ierte păcatele tale". Deci, a ridicat-o pe ea de la pămînt şi i-a cuprins frica pe toţi cei ce erau de faţă la sinod, încît, mirîndu-se, ziceau: "Binecuvîntat este Domnul Dumnezeu, Care a arătat nevinovat pe robul Său, iar clevetirea a arătat-o a fi mincinoasă!"

Atunci patriarhul şi toţi episcopii s-au mîniat foarte asupra clevetitorilor şi au început a-i certa cu cuvinte aspre a-i şi defăima. Apoi a poruncit să-i despartă în două: pe clerici împreună cu Savin şi cu Crescent de o parte, iar pe mireni de altă parte. Iar pe femeia care minţise asupra dreptului a lăsat-o liberă de pedeapsă, cu porunca lui Dumnezeu, doi ani şi jumătate fiind chinuită de dracul. Iar pe începătorii răutăţii i-a judecat să-i surghiunească: pe Savin în Tracia, iar pe Crescent în Spania; apoi pe ceilalţi clerici i-a judecat să-i trimită cu necinste în Ravena, ca acolo în legături şi în mari nevoi să-şi petreacă viaţa lor. Iar pe mireni i-a încredinţat să-i judece Marchian boierul, trimisul împăratului. Acesta a poruncit să-i închidă pe toţi în temniţă, vrînd să-i pedepsească mai pe urmă cu diferite chinuri.

Începînd ostaşii a-i duce pe ei la temniţă se tînguiau cu toţii şi au strigat către Sfîntul cu mare glas, zicînd: "Milueşte-ne, Părinte, robul lui Hristos, pe noi care am greşit ţie, şi nu ne da la chinuri cumplite!" Iar Sfîntul Grigorie, fiind cu adevărat fără răutate, a căzut înaintea patriarhului şi a tot sinodul, rugîndu-i cu lacrimi pentru vrăjmaşii săi, ca să-i miluiască şi să nu-i chinuiască pentru dînsul. Şi pînă într-atît a stăruit la dînşii cu rugăciunea cea cu osîrdie şi cu multe lacrimi, căzînd la picioarele lor, încît, plîngînd toţi, au zis: "Dacă tu singur îi ierţi, apoi nici noi nu avem să-i chinuim". Deci au poruncit ostaşilor să-i lase.

Apoi, stînd toţi clevetitorii înaintea sinodului, s-a făcut un vifor mare şi s-a cutremurat pămîntul, întunecîndu-se pămîntul şi văzduhul, acoperindu-i pe toţi cu o negură; şi erau în mare frică, căci socoteau că, desfăcîndu-se pămîntul, îi va înghiţi pe toţi. Şi tot sinodul, ridicîndu-şi mîinile, striga: "Doamne miluieşte-ne!" Apoi, încetînd viforul şi văzduhul iarăşi luminîndu-se s-a arătat pedeapsa lui Dumnezeu peste clevetitori. Pentru că s-au înnegrit feţele lor ca funinginea, iar lui Savin şi lui Crescent, nu numai că li s-au înnegrit feţele, ci şi gura li s-a încleştat, încît nu le era cu putinţă a vorbi. Şi astfel i-a ajuns pedeapsa lui Dumnezeu! Tot sinodul, văzînd o minune ca aceea, zicea: "Acum am cunoscut că a

mîntuit Domnul pe unsul Său, l-a auzit pe el din cerul cel sfînt al Său, întru putere este mîntuirea dreptei lui".

După aceasta, patriarhul a zis către clevetitori: "Auziţi, ticăloşilor! Iată că v-aţi făcut cu înnegrirea feţei voastre, asemenea tatălui vostru diavolul, cel demult înnegrit, pentru că aţi adus clevetire mincinoasă asupra acestui bărbat drept şi sfînt. Deci şi noi poruncim vouă ca din ziua de astăzi să fiţi robi episcopului Acragandiei precum şi episcopilor care vor fi după dînsul, voi şi fiii voştri şi neamul vostru pînă în veac. Şi din neamul vostru să nu fie niciodată preot ori cleric. Apoi episcopul care va îndrăzni să facă din neamul vostru preot ori diacon sau orice fel de cleric, ştiind fărădelegea lucrului vostru, de acum acela să fie blestemat".

Deci a plăcut la tot sinodul judecata aceea. Iar femeia care clevetise pe Sfîntul, şezînd şi căzînd cu faţa la pămînt, striga cu plîngere către episcop, zicînd: "Miluiţi-mă, Sfinţilor Părinţi, şi lăsaţi-mă într-o mînăstire de fecioare; căci de acum nu mă voi mai întoarce în cetatea mea". Deci a fost dată la mînăstirea Sfintei Muceniţe Cecilia şi au îmbrăcat-o în chip călugăresc în care a petrecut nevoindu-se douăzeci şi doi de ani, răposînd întru adevărată pocăinţă. Apoi s-a făcut mare bucurie în tot sinodul pentru îndreptarea Sfîntului Grigorie.

Cînd a sosit ceasul al nouălea din zi, patriarhul a poruncit Sfîntului Grigorie să săvîrşească dumnezeiasca Liturghie. Iar cînd slujea, mulţi din episcopii cei vrednici au văzut darul Sfîntului Duh pogorîndu-se asupra lui Grigorie. Iar după Sfînta Liturghie, patriarhul a dat o masă tuturor şi s-au ospătat, dînd slavă lui Dumnezeu.

În acea vreme s-a întîmplat la Roma un lucru. Nişte copaci foarte frumoşi şi mari, în număr de zece, ce erau spre podoaba bisericii Sfinţilor Apostoli Petru şi Pavel, au venit pe rîu şi au stat în mijlocul apei, ca şi cum ar fi fost înfipţi sau întăriţi acolo. Pentru această pricină le era greu corăbierilor a trece, căci opreau rîul prin lungimea lor şi de multe ori, adunîndu-se cetăţenii, încercau să-i tragă afară, dar nu puteau pentru că erau ţinuţi cu oarecare putere nevăzută. Deci a rugat patriarhul pe Sfîntul Grigorie ca să mişte el cu rugăciunea acei copaci din locul acela. Şi a mers acolo Sfîntul Grigorie, urmînd după dînsul mulţime de popor.

Venind pînă la rîu, a văzut un cuptor aprins, şi abătîndu-se din cale, a luat cărbuni aprinşi în poalele mantiei sale şi s-a dus. Sosind la acei copaci, a pus tămîie peste cărbuni şi, făcînd rugăciune, a cădit cu poalele mantiei ca o cădelniţă, fiind pline de cărbuni aprinşi, încît se mirau toţi, văzînd că mantia sfîntului nu se ardea de foc, precum odinioară rugul care ardea fără mistuire. Iar după sfîrşitul rugăciunii a poruncit oamenilor ca să tragă copacii la mal, care îndată s-au mişcat şi s-au făcut uşori, mai presus de fire, încît fără osteneală i-au tras. Apoi au aflat pe ei o scrisoare scrisă astfel: "Cinci copaci sînt ai Sfîntului Apostol Petru, iar cinci copaci sînt ai Sfîntului Apostol Pavel".

După aceea, iarăşi a adunat patriarhul Romei pe episcopi de au judecat pe Eleusie, ereticul mai sus pomenit, ca să-l trimită în surghiun în Spania, iar pe Sfîntul Grigorie l-a slobozit cu cinste la scaunul său; însă el a mers mai întîi la Constantinopol, unde a fost primit cu cinste de împăratul şi de patriarhul, apoi s-a întors în Sicilia.

Cetăţenii Acragandiei, înştiinţîndu-se de venirea păstorului lor, i-au ieşit în întîmpinare cu psalmi şi cu cîntări, bucurîndu-se de întoarcerea lui şi l-au primit cu mare cinste. Iar Sfîntul n-a intrat în biserica profanată de eretici, nici în episcopie. Ci a zidit degrabă altă biserică preafrumoasă în numele Sfinţilor Apostoli Petru şi Pavel şi alte case şi-a făcut pentru locuinţa lui. Apoi a vieţuit ani îndelungaţi, păscînd bine turma lui Hristos.

El a scris multe cuvinte de învăţătură şi a făcut minuni fără număr. Apoi, ajungînd la adînci bătrîneţe, a lăsat această viaţă pămîntească şi a început pe cea cerească şi veşnică, împreună cu Hristos Domnul, a Căruia este slava în veci. Amin.

Sfîntul Antonie de la Iezeru-Vîlcea
(23 noiembrie)

Acest fericit părinte Antonie era de neam român şi a trăit pe vremea binecredinciosului voievod Matei Basarab şi a voievodului martir Sfîntul Constantin Brîncoveanu. A crescut în dreapta credinţă mergînd de mic la Sfînta Biserică, unde îşi găsea desfătarea sufletească. Înaintînd cu vîrsta a ajuns preot, spre slava lui Dumnezeu şi bucuria duhovnicească a părinţilor săi.

Lăsînd desfătarea lumii acesteia, a îmbrăţişat viaţa monahicească în prea frumoasa pustie de la Schitul Iezeru, în ţinutul Vîlcii. Aici Cuviosul Antonie s-a arătat dintru început foarte sîrguincios la toată osteneala şi asprimea vieţii mînăstireşti. Atît de mare era nevoinţa sa, încît celorlalţi vieţuitori din chinovie li se părea că fericitul Antonie ar fi în trup duhovnicesc.

Dorind să sporească nevoinţele sale, cu blagoslovenia egumenului mînăstirii a mers la episcopul locului, Ilarion, să-i ceară binecuvîntarea să plece în Muntele Athos. Episcopul cunoscîndu-l că este monah îmbunătăţit şi poate fi multora de folos aici, a stăruit ca el să rămînă în ţară. Deci, întorcîndu-se Cuviosul la Schitul Iezeru şi văzînd că Biserica se ruinează, s-a umplut de rîvnă şi, cu ajutorul lui Dumnezeu, al episcopului Ilarion şi cu agoniseala lui a reînnoit sfîntul locaş.

După multe nevoinţe, Cuviosul Antonie s-a aprins de dorul pustniciei, pentru care fapt, cu binecuvîntarea egumenului său a ieşit din schit şi cercetînd mai îndeaproape pustia, a găsit o peşteră mică într-o stîncă. Acolo, singur a săpat o bisericuţă în care s-a rugat neîncetat ziua şi noaptea. Urîtorul de oameni, diavolul însă, i-a adus multe ispite şi supărări, dar pe toate le-a biruit cu darul lui Dumnezeu, cu rugăciunea şi neîncetata

lucrare. Cine poate să spună privegherile Cuviosului de toată noaptea, postirile şi plecăciunile genunchilor săi?

Cuviosul Antonie era mic de stat şi gîrbov de bătrîneţe, barba deasă, scurtă şi destul de albă, vesel la căutătură, obrazul frumos, puţin iute din fire şi lesne iertător. Îmbrăcămintea sa era simplă şi numai cele de trebuinţă purta.

Pentru înfrînarea trupului purta un brîu din lanţuri de fier împrejurul său, iar hrana sa o lua abia la al nouălea ceas şi atunci numai pîine uscată şi apă, dar acelea cu măsură. Vin şi băutură ameţitoare nu a gustat niciodată. Pe pat nu dormea, ci numai pentru osteneală stătea rezemat de nişte pietre. Lacrimile nu-i lipseau din ochi niciodată la rugăciune.

Cu harul lui Dumnezeu, Cuviosul cunoscînd că trecerea din lumea aceasta îi este aproape, a chemat pe ucenicul său Nicolae, cu patruzeci de zile mai înainte şi i-a spus în taină: "Sîrşitul mi s-a apropiat. După ieşirea sufletului, să te nevoieşti să pui trupul meu în gropniţa pe care eu am săpat-o aici în piatră".

După patruzeci de zile, îmbolnăvindu-se Cuviosul, vorbind în pace cuvinte de învăţătură pentru suflet, a adormit în Domnul.

Viaţa şi pătimirea Sfîntului Mucenic Clement, Papă al Romei
(24 noiembrie)

În slăvita şi marea cetate Roma cea veche era un om slăvit şi de neam mare, cu numele Faust, care îşi trăgea neamul său din împăraţii Romei, cei de demult, avînd femeie cu numele Matilda care, de asemenea, era de neam împărătesc, fiind rudenia lui August şi a lui Tiberiu, cezarii Romei, pe care însuşi cezarul a dat-o lui Faust de soţie. Şi erau amîndoi necredincioşi, îndeletnicindu-se cu închinarea idolilor. Aceştia au născut mai întîi doi fii gemeni şi au numit pe unul Faust iar pe celălalt Faustinian. După aceea au născut şi pe al treilea fiu şi i-au pus numele Clement.

Faust, avea un frate cu obiceiul rău şi fără de ruşine, care, văzînd pe femeia fratelui său că era foarte frumoasă, s-a rănit cu frumuseţea ei şi voia să o amăgească spre desfrînare. Dar ea, fiind plină de înţelepciune, nu voia să-şi necinstească casa sa cea de bun neam, şi-l îndepărta în tot chipul de la sine pe acel desfrînat. Şi nevrînd a-l vădi pe el, nu spunea la nimeni despre aceasta, nici chiar bărbatului său, temîndu-se ca să nu iasă pentru dînşii veste rea în popor, şi să-şi facă de rîs casa.

Matilda, văzînd însă că nu poate în alt fel să scape de dînsul, de nu se va depărta de ochii şi vecinătatea lui, s-a gîndit la un lucru ca acesta, şi a zis odată către bărbatul ei: "Un vis minunat am avut în această noapte domnul meu. Am văzut un bărbat cinstit şi bătrîn ca unul dintre zei, zicînd către mine: Tu şi cei doi fii gemeni ai tăi de nu veţi ieşi din Roma vreo zece ani, cu moarte neaşteptată şi pierzătoare veţi muri împreună cu dînşii".

Acestea auzind Faust, bărbatul ei, s-a înspăimîntat şi mult gîndindu-se la aceasta, a socotit să o trimită pe ea din Roma, undeva, împreună cu cei doi copii, vreo zece ani, căci zicea întru sine: "Mai bine este să trăiască iubita mea soţie împreună cu fiii mei, chiar şi în altă ţară străină, decît să moară aici de moarte grabnică şi neaşteptată".

Deci, pregătind o corabie cu toate cele de trebuinţă, a trimis-o pe ea în ţara elinească, în cetatea Atena, împreună cu cei doi fii gemeni, Faust şi Faustinian, cu robi şi cu roabe şi cu multă avere; şi i-a poruncit ca, după ce va ajunge la Atena, să dea pe amîndoi copiii la învăţătura înţelepciunii elineşti. Aşa s-au despărţit unul de altul, cu nespusă jale şi cu multe lacrimi. Matilda împreună cu cei doi copii, intrînd în corabie, au pornit pe mare; iar Faust împreună cu fiul său cel mai tînăr, Clement, au rămas în Roma.

Mergînd Matilda cîteva zile pe mare, s-a ridicat o furtună cu valuri mari, iar corabia fiind dusă de vînt şi de valuri într-o ţară neştiută, s-a sfărîmat acolo la miezul nopţii, şi s-au înecat cu toţii. Iar Matilda, purtată de valuri, a fost aruncată pe o piatră într-un ostrov, în dreptul cetăţii ce se numea Antandros, care era în părţile Asiei, şi se tînguia nemîngîiată pentru fiii ei înecaţi, şi de supărarea aceasta mare voia să se arunce şi dînsa în mare. Dar văzînd-o goală, plîngînd foarte şi suspinînd cumplit, oamenilor de pe acolo li s-a făcut milă de dînsa şi ducînd-o în cetatea lor, au îmbrăcat-o. Şi venind la dînsa nişte femei iubitoare de străini, o mîngîiau şi îşi spuneau fiecare întîmplările cele rele, făcîndu-i oarecum mîngîiere în mîhnirea ei.

Iar una dintr-însele i-a povestit, zicînd: "Bărbatul meu era corăbier foarte tînăr şi s-a înecat în mare, iar eu am rămas văduvă tînără, şi mulţi voiau să mă ia în a doua căsătorie. Dar eu iubind pe bărbatul meu şi după moartea lui, am vrut a petrece întru văduvie. Deci, de voieşti să petreci împreună cu mine în casa mea, vom lucra amîndouă cu mîinile noastre şi ne vom hrăni. Matilda s-a învoit cu sfatul femeii şi, petrecînd în casa ei, se ostenea lucrînd cu mîinile şi cu aceasta cîştigîndu-şi hrana sa.

Deci a petrecut astfel douăzeci şi patru de ani. Iar fiii ei, Faust şi Faustinian, de asemenea după ce s-a sfărîmat corabia, din purtarea de grijă a lui Dumnezeu, s-au aflat vii; căci văzîndu-i nişte tîlhari de mare, ce se întîmplaseră atunci pe acolo, i-au luat pe dînşii în vasele lor, şi ducîndu-i în Cezareia lui Stratonic, i-au vîndut unei femei cu numele Iusta, care i-a crescut pe dînşii ca pe fiii ei şi i-a dat la învăţătura cărţii. Învăţînd ei toată înţelepciunea cea elinească, au auzit mărturisirea Evangheliei lui Hristos şi primind Sfîntul Botez, urmau Sfîntului Apostol Petru.

Iar Faust, tatăl lor, vieţuind în Roma cu Clement, nu ştia nimic de nevoia ce se întîmplase femeii sale şi copiilor lui. Şi trecînd un an, a trimis nişte slugi ale sale la Atena, ca să vadă cum petrece femeia sa şi copiii săi, trimiţîndu-le şi multe din cele de trebuinţă. Iar ei mergînd, nu s-au mai întors. În al treilea an s-a îngrijorat, pentru că nu avea nici o veste de la soţia sa şi de la copii, şi a trimis la Atena alte slugi cu cele de trebuinţă. Iar ei, mergînd acolo şi neaflînd pe nici unul dintre dînşii, s-au întors în al patrulea an şi au spus

că nu au aflat nicidecum pe stăpîna lor în Atena, nici n-a auzit cineva de dînşii acolo, şi nici de urma lor nu s-a aflat.

Auzind acestea, Faust, a căzut în mare întristare, tînguindu-se cu amar. Şi, înconjurînd toate porturile Romei, întreba pe corăbieri dacă n-au văzut sau să fi auzit cineva de soţia sa şi de copiii săi. Sau dacă n-a aflat cineva măcar trupul femeii sale cu cei doi copii ai săi, la marginea mării. Dar nimic n-a putut afla de la cineva. Deci, pregătind o corabie şi luînd cîteva slugi şi avere, a pornit el însuşi în căutarea soţiei şi a iubiţilor săi fii. Iar pe Clement, fiul său cel mai tînăr, l-a lăsat cu celelalte slugi credincioase ca să înveţe carte. Şi a umblat mult prin toată lumea, pe mare şi pe uscat, căutînd mulţi ani pe soţia şi pe copiii săi, dar nu i-a găsit.

Deznădăjduindu-se de dînşii foarte, îi era mare jale de aceasta. Apoi, din pricina acestei supărări, nu a mai vrut să se întoarcă acasă, părîndu-i-se lucru cu nedreptate a se îndulci singur de bunătăţile acestei lumi, fără iubita sa soţie, de care avea mare dragoste pentru marea şi plina ei înţelegere şi înţelepciune.

Deci, lepădîndu-se de toată cinstea şi slava lumească, umbla prin ţări străine ca un sărac şi nu spunea nimănui cine este. Iar copilul Clement, venind în vîrsta desăvîrşită şi învăţînd bine învăţătura filosofiei şi, văzîndu-se lipsit de tatăl său şi de maica sa, era totdeauna mîhnit. Căci acum erau douăzeci şi patru de ani de cînd se dusese maica sa, iar de cînd plecase tatăl său de acasă erau douăzeci, şi, deznădăjduindu-se de viaţa lor, plîngea pentru dînşii ca pentru cei morţi. Încă îşi aducea aminte şi de sfîrşitul său, că o să moară şi nu ştie unde se va afla după moarte, socotind dacă mai este oare altă viaţă, după această puţină vreme, sau nu.

Aceasta gîndind, totdeauna îi erau ochii plini de lacrimi, şi nu voia să se mîngîie cu nici un fel de veselie lumească, ci totdeauna se arăta tulburat şi cu faţa posomorîtă, suspinînd greu. Apoi, auzind de venirea lui Hristos în lume, căuta să ştie despre aceasta mai cu adevărat.

După aceea i s-a întîmplat a vorbi cu un om cu bună credinţă, care a zis către dînsul că Fiul lui Dumnezeu a venit în Iudeea şi a propovăduit tuturor viaţa veşnică, de vor vieţui după voia Părintelui ceresc, ce L-a trimis pe El. Şi tuturor celor ce-L vor asculta, le-a făgăduit să le dea bunătăţile cele negrăite în veacul ce va să fie; iar cei ce se leapădă de Dînsul şi nu primesc învăţătura Lui vor fi munciţi în veci în focul gheenei.

Auzind Clement acestea, s-a aprins cu rîvnă nespusă ca să ştie mai cu adeverire despre Hristos şi despre învăţăturile lui. De aceea s-a gîndit să meargă în Iudeea unde se răspîndise buna vestire a lui Hristos. Deci, lăsînd casa sa cu mulţimile de averi, a plecat cu vreo cîteva slugi credincioase şi, luînd aur din destul, a intrat într-o corabie şi a pornit în părţile Iudeii. Dar făcîndu-se furtună pe mare, a fost dus în Alexandria, şi aflînd acolo pe Sfîntul Varnava, a ascultat cu plăcere învăţătura lui despre Hristos. Apoi a plutit în Cezareea lui Stratonic, unde a aflat pe Apostolul Petru şi, fiind botezat de dînsul, îi urma

lui împreună cu ceilalţi ucenici, între care erau şi cei doi fraţi ai lui gemeni, Faust şi Faustinian. Însă nu-i cunoştea pe dînşii că-i sînt fraţi, nici ei nu-l puteau cunoaşte pe dînsul, de vreme ce foarte de mici se despărţiseră unii de alţii şi nu mai ţineau minte feţele unul altuia.

Mergînd Petru în Siria, a trimis înaintea sa pe Faust şi pe Faustinian, iar pe Clement l-a oprit lîngă sine şi, intrînd într-o corabie, a plutit pe mare şi înnoptînd apostolul îl întreba pe Clement despre neamul lui. Iar el i-a spus lui toate cu de-amănuntul, de ce neam bun este şi cum a plecat maica sa din Roma împreună cu doi copii, în urma unei vedenii pe care a avut-o în vis, şi cum, după patru ani, a plecat şi tatăl său spre căutarea ei şi nu s-a mai întors. Iar acum sînt douăzeci de ani de cînd nu aude de dînşii nimic şi i se pare că părinţii şi fraţii lui sînt morţi. Iar Petru s-a uimit auzind povestirea lui. Şi în acea vreme, din purtarea de grijă a lui Dumnezeu, a stat corabia în insula aceea în care era Matilda, maica lui Clement.

Deci au ieşit oarecare din corabie şi au mers în cetate să cumpere cele de trebuinţă şi a ieşit şi Sfîntul Petru; iar Clement a rămas în corabie. Mergînd Petru către cetate, a văzut pe bătrîna Matilda, şezînd lîngă poarta cetăţii cerînd milostenie, căci acum nu mai putea să se hrănească din osteneala ei, că-i slăbiseră mîinile. De aceea cerea milostenie şi cu aceasta se hrănea pe sine şi pe cealaltă bătrînă, care o primise pe ea în casa sa, şi care de asemeni slăbise şi zăcea acasă bolnavă.

Văzînd Sfîntul Apostol pe Matilda, a cunoscut-o cu duhul că este străină şi a întrebat-o despre patria sa. Iar ea, oftînd greu, a lăcrimat şi a zis: "O, amar mie străina, că nu este altă femeie în lumea aceasta mai nevoiaşă şi mai ticăloasă decît mine". Iar Sfîntul Petru, văzînd-o pe ea lăcrimînd şi zicînd acestea, a început a o întreba mai cu dinadinsul, cine este şi de unde este. Şi a cunoscut-o pe dînsa şi a mîngîiat-o cu cuvintele, zicînd: "Eu ştiu pe fiul tău cel mai tînăr, Clement, şi se află acum chiar în părţile acestea". Iar ea auzind despre fiul său, s-a făcut ca o moartă de spaimă şi de bucurie. Iar Petru luînd-o de mînă a ridicat-o de la pămînt şi i-a spus să meargă după el la corabie, zicîndu-i: "Nu te tulbura, bătrîno, că îndată vei şti cu adevărat despre fiul tău".

Mergînd către corabie, le-a ieşit Clement întru întîmpinare, care, văzînd pe femeie urmînd lui Petru, se mira. Iar ea, uitîndu-se asupra lui Clement, a început a-l cunoaşte pe el după asemănarea feţei cu tatăl său şi a întrebat pe Petru: "Oare nu este acesta Clement, fiul meu?" Iar Petru a zis: "Acesta este". Iar Matilda a căzut pe grumazii lui Clement, plîngînd. Clement, neştiind cine este acea femeie şi pentru ce plînge, o depărta pe ea de la sine. Iar Petru a zis către dînsul: "Nu depărta, fiule, pe aceea ce te-a născut pe tine". Iar Clement, auzind aceasta, a lăcrimat şi a căzut la picioarele ei, sărutîndu-le şi plîngînd. Deci, li s-a făcut lor mare bucurie pentru aflarea şi cunoştinţa lor. Şi s-a rugat Sfîntul Petru pentru dînsa către Domnul şi i-a tămăduit mîinile, iar ea a rugat pe Sfîntul Apostol pentru tămăduirea bătrînei sale. Sfîntul Petru, mergînd în casa ei, a ridicat-o din patul durerii, apoi i-a dat Clement o mie de drahme, pentru hrana maicii sale.

După aceea, luînd pe maica sa împreună cu bătrîna cea vindecată, le-au dus în corabie şi au pornit pe apă. Atunci Matilda l-a întrebat fiul despre bărbatul ei Faust, şi auzind că a plecat spre căutarea ei şi de douăzeci de ani nu se aude nimic de dînsul, se tînguia cu amar ca după un mort, căci nu mai nădăjduia a fi el între cei vii. Apoi, ajungînd în Antandros, au lăsat corabia şi au început a călători pe uscat împreună cu Matilda şi cu bătrîna ei.

Sosind în Laodiceea, i-au întîmpinat pe ei Faust şi cu Faustinian, care merseseră acolo mai înainte de dînşii. Aceia au întrebat pe Clement: "Cine este femeia străină şi cu cealaltă bătrînă, care vin împreună cu voi?" Iar Clement a răspuns: "Este maica mea pe care am aflat-o în această ţară străină". Deci, a început a le spune lor toate pe rînd, de cîtă vreme nu s-a văzut cu maica sa şi cum a plecat din casă împreună cu doi feciori gemeni. Iar ei, auzind acestea, au cunoscut că Clement este fratele lor, şi că aceea este maica lor, şi începînd a plînge de mare bucurie, au strigat: "Cu adevărat aceasta este maica noastră Matilda, şi acesta este fratele nostru Clement, că noi sîntem fraţii cei gemeni, Faust şi Faustinian, care am plecat din Roma împreună cu maica noastră". Şi căzînd unul pe grumazul celuilalt au plîns mult, sărutîndu-se cu dragoste.

Atunci puteai vedea veselindu-se maica şi fiii săi, pentru că i-a văzut pe dînşii sănătoşi şi povesteau unul altuia, că, cu judecăţile lui Dumnezeu, s-au izbăvit de înec. Apoi preamăreau pe Dumnezeu, bucurîndu-se, şi numai de aceasta le era lor supărare, că nu ştiau nimic despre tatăl lor. După aceea au rugat pe Apostolul Petru să boteze pe maica lor. Deci a ieşit a doua zi la mare, foarte de dimineaţă, şi a botezat la un loc ascuns şi pe Matilda şi pe cealaltă bătrînă, în numele Tatălui şi al Fiului şi al Sfîntului Duh şi a trimis-o înaintea sa, ca să meargă cu fiii săi la gazdă.

Sfîntul Petru a mers apoi pe altă cale şi iată că era în cale un bătrîn cinstit, cărunt la barbă, dar cu haine proaste îmbrăcat, care aştepta pe Petru, căruia, făcîndu-i urare de dragoste, a zis: "Te văd pe tine om străin şi nu prost, chiar faţa ta te arată a fi un om cu bună pricepere, deci voiesc a vorbi puţin cu tine". Iar Petru a zis: "Grăieşte, domnule, ce voieşti". Şi a început a grăi omul acela astfel: "Te-am văzut acum făcînd rugăciune la un loc ascuns lîngă ţărm, şi luînd seamă în taină, m-am dus şi te-am aşteptat puţin aici, vrînd ca să-ţi spun că în deşert vă osteniţi, rugîndu-vă lui Dumnezeu; pentru că El nu este nici în cer nici în pămînt şi nu are nici un fel de purtare de grijă pentru noi, ci toate se fac după întîmplare. Deci, nu vă înşelaţi făcînd rugăciuni lui Dumnezeu, Care nu există".

Sfîntul Petru, auzind aceste cuvinte ale lui, a zis: "Prin ce cunoşti acestea, că toate se fac nu după rînduiala lui Dumnezeu şi nici după purtarea de grijă a Lui, ci după întîmplare? Şi cu ce fel de dovadă adevereşti că nu există Dumnezeu? Şi dacă nu există Dumnezeu, apoi cine a făcut cerul şi l-a împodobit cu stele? Cine a întemeiat pămîntul şi l-a înfrumuseţat cu flori?"

Iar omul acela, oftînd din adîncul inimii a zis: "Eu, stăpîne, ştiu citirea stelelor şi am slujit zeilor cu atîta osîrdie ca nimeni altul şi am cunoscut că toate sînt înşelăciune, pentru că

nu este nici un fel de Dumnezeu. Pentru că, de ar fi fost Dumnezeu în cer, ar fi auzit suspinul celor ce plîng şi ar fi luat aminte spre rugăciunea celor ce se roagă şi ar fi căutat spre amărăciunea inimii celor ce slăbesc de supărare. Ci de vreme ce nu este Cel ce ascultă, nici Cel ce mîngîie în supărări, de aici dar mă încredinţez că nu există Dumnezeu. Pentru că, de ar fi fost, m-ar fi auzit şi pe mine care m-am tînguit întru amărăciunea inimii.

Căci iată, precum mă vezi, stăpîne, de douăzeci de ani şi mai bine mă aflu în mare supărare, şi o, vai mie, cît de multe rugăciuni am făcut către toţi zeii! O, cît de multe lacrimi am vărsat şi nici un zeu nu m-a auzit şi a fost deşartă toată osteneala mea". Iar Sfîntul Petru a zis: "Pentru aceasta n-ai fost auzit de atîta vreme, pentru că te-ai rugat la mulţi zei deşerţi şi mincinoşi; iar nu către Unul adevăratul Dumnezeu, în Care credem noi şi ne rugăm Lui".

Sfîntul Petru, vorbind multă vreme cu omul acela şi întrebînd despre Dumnezeu, l-a cunoscut din povestirea lui, că el este Faust, tatăl lui Clement şi al fraţilor lui, şi bărbatul Matildei. Apoi a zis către dînsul că, de va crede întru Unul adevăratul Dumnezeu, Care a făcut cerul şi pămîntul, apoi îndată va vedea pe femeia şi pe fiii săi, întregi şi sănătoşi. Iar el a zis: "Au doar vor învia din morţi femeia mea şi copiii mei? Căci eu singur am cunoscut din citirea stelelor şi de la prea înţeleptul Anuvion, cititorul de stele, m-am încredinţat că femeia mea şi cei doi copii s-au înecat în mare".

Sfîntul Petru l-a luat în gazdă la sine şi cînd a intrat Faust şi a văzut pe Matilda, s-a înspăimîntat; şi uitîndu-se la dînsa cu dinadinsul şi cu mirare, tăcea. Apoi a zis: "Ce minune este aceasta? Pe cine văd eu acum? Şi apropiindu-se mai mult, a strigat: "Cu adevărat aceasta este iubita mea soţie!" Şi îndată de bucurie amîndoi au plîns, încît nu puteau nici a grăi unul către celălalt, căci a cunoscut şi Matilda pe bărbatul său. Şi abia venindu-şi în fire, Matilda a putut zice: "O, preaiubitul meu Faust, dar cum te-ai aflat viu pînă acum? Pentru că eu am auzit că eşti mort".

Atunci s-a făcut tuturor negrăită bucurie, căci s-au recunoscut soţii, asemenea şi fiii cu părinţii lor şi, îmbrăţişîndu-se plîngeau şi se bucurau, mulţumind lui Dumnezeu. Toţi cei care se întîmplaseră acolo, văzînd acestea, au plîns şi au mulţumit lui Dumnezeu. Atunci Faust, rugînd pe Apostolul, cerea Botezul, căci credea fără îndoială întru Unul adevăratul Dumnezeu. Şi, fiind botezat, înălţa lui Dumnezeu rugăciuni de mulţumire, cu lacrimi. Apoi s-au dus de acolo toţi în Antiohia.

Acolo, învăţînd credinţa lui Hristos, s-a înştiinţat ighemonul Antiohiei despre Faust, că este de neam împărătesc, şi despre femeia şi fiii lui, cum şi de întîmplarea lor. Şi îndată a trimis vestitori la Roma şi a spus cezarului toate cele despre dînşii. Iar cezarul a scris înapoi ighemonului ca degrabă, cu mare cinste să-i aducă la Roma. Făcîndu-se aceasta, cezarul s-a bucurat de întoarcerea lor şi, auzind toate cele ce li s-au întîmplat, a plîns mult.

Apoi au făcut ospăţ mare în acea zi şi i-a cinstit foarte, iar a doua zi le-a dat bogăţie multă, robi şi roabe, şi i-au adus în slavă mare şi au fost cinstiţi de toţi.

De atunci vieţuiau în foarte bună credinţă, dînd milostenie multă la săraci, şi au petrecut în acea bună stare vreme îndelungată şi în bătrîneţi bune. Apoi împărţind toate, celor ce le trebuia ajutor, s-au dus către Domnul. Iar fiii lor au rămas îndeletnicindu-se în apostoleştile învăţături, căci acum venise şi Sfîntul Petru în Roma. Iar mai vîrtos fericitul Clement era ucenic nedespărţit al Sfîntului Petru şi părtaş al tuturor căilor, ostenelilor şi răbdărilor lui pentru Hristos şi propovăduitor al bunei Lui vestiri. Apoi l-a aşezat Sfîntul Petru ca episcop al Romei, mai înainte de răstignirea sa de către Nero.

După aceea, Sfîntul Petru sfîrşindu-se, după episcopul Lin şi după episcopul Clit a urmat Clement, care îndrepta bine corabia lui Hristos prin mijlocul viforului şi al învăluirii, fiind tulburată pe acea vreme de chinuitori. Deci, Clement păştea turma lui Hristos cu multă osteneală şi răbdare, fiind înconjurat pretutindeni de cumpliţi chinuitori, ca de nişte lei ce răcnesc şi ca de nişte lupi ce răpesc, care căutau să înghită şi să piardă credinţa creştinească. Şi, fiind în atîtea nevoi şi prigoniri, nu înceta a se îngriji cu multă sîrguinţă de mîntuirea sufletelor omeneşti.

Astfel, a întors la Hristos mulţime de popor necredincios, nu numai din poporul cel de jos, ci şi din palatele împărăteşti, pe mulţi din cei de neam mare şi slăviţi, între care era şi un oarecare Sisinie şi mulţi din rudeniile împăratului Nerva. Deci, atît se ostenea întru bunăvestirea lui Hristos, încît odată, în ziua Paştilor, a botezat în mărturisirea Treimii patru sute douăzeci şi patru de oameni, care erau toţi de neam mare. Pe Domnila, nepoata sa, care era logodnica lui Avrilian, fiul antipatului celui dintîi al Romei, a sfinţit-o spre păzirea fecioriei sale şi a împărţit Roma la şapte grabnici scriitori, ca să scrie faptele sfinţilor mucenici, care erau omorîţi atunci pentru Hristos.

Dar cînd cu învăţătura sa, cu ostenelile, cu facerea minunilor şi cu felul vieţii sale plină de fapte bune, înmulţea Biserica lui Hristos, atunci a ridicat diavolul vrăjmaşi, pe Torcutian comitele, care, văzînd mulţimea cea nenumărată a celor ce crezuseră în Hristos prin învăţătura lui Clement, a învăţat pe unii din popor să se scoale cu vrajbă asupra lui Clement şi asupra credincioşilor creştini.

În acea vreme stăpînea în cetatea Romei, Mamertin, eparhul şi s-a făcut tulburare în poporul Romei pentru Clement. Şi, mergînd cei ce ridicară tulburarea la eparh, începînd a cleveti împotriva lui Clement, ziceau: "Pînă cînd va defăima acesta pe zeii noştri?" Iar alţii grăiau împotrivă, apărînd pe Clement şi zicînd: "Dar ce rău a făcut omul acesta? Sau ce bine n-a făcut? Căci pe fiecare bolnav care-l cerceta l-a făcut sănătos şi oricine are supărări şi aleargă la dînsul dobîndeşte mîngîiere, nefăcînd supărare nimănui, ci multe faceri de bine a arătat tuturor".

Alţii, fiind aprinşi cu duhul vrăjmaşului, strigau: "Toate acestea făcîndu-le cu farmece, dezrădăcinează slujbele zeilor noştri. Pe Jupiter nu-l mărturiseşte a fi dumnezeu, iar pe

Heracle păzitorul nostru îl numeşte duh necurat. Despre cinstita Afrodita spune că a fost desfrînată, iar Vesta cea mare zice că va fi arsă cu foc; asemenea şi pe cinstita Atena, pe Artemida, pe Hermes, pe Cronos şi toate numele zeilor noştri şi capiştele lor cu ocări le necinsteşte. Deci, sau să jertfească zeilor noştri, sau să fie omorît".

Iar Mamertin, eparhul cetăţii, nerăbdînd gîlceava şi tulburarea poporului, a poruncit să aducă la sine pe Sfîntul Clement şi a început a grăi către dînsul: "Din rădăcină de neam bun ai ieşit, precum mărturiseşte despre tine toată mulţimea Romei, dar te-ai înşelat şi pentru aceasta nu poate mulţimea să te rabde şi să tacă. Căci nu ştie pe care dumnezeu cinsteşti, nici pe Acela ce se zice Hristos, Care este potrivnic zeilor noştri. Deci, se cade ţie să lepezi toată înşelăciunea şi rătăcirea de bună voie şi să te închini zeilor, cărora, după obicei, ne închinăm toţi".

Sfîntul Clement a răspuns: "Rog mintea ta cea bună ca să iei seamă la răspunsul meu şi nu la graiurile rele ale poporului celui nepedepsit şi care gîlceveşte asupra mea în deşert. Căci deşi vorbesc mulţi asupra noastră, însă nu pot să ia de la noi ceea ce sîntem, fiindcă noi sîntem oameni cu minte şi înţelepţi, iar ei sînt fără de pricepere. Ei vorbesc fără de socoteală asupra lucrului cel bun, şi totdeauna tulburările şi gîlcevile dintre cei nepedepsiţi, s-au obişnuit a ieşi. Drept aceea, porunceşte-le mai întîi să tacă şi, făcîndu-se linişte, să grăiască omul cel priceput, cu socoteală, pentru mîntuirea sa şi să caute pe adevăratul Dumnezeu, Căruia are să se închine cu credinţă".

Acestea şi mai multe grăind sfîntul, n-a aflat eparhul vină într-însul şi a trimis la împăratul Traian, vestindu-l despre Clement, că s-a sculat poporul asupra lui pentru zei, şi nu încetează a striga, însă nu se află asupra lui nici o mărturisire vrednică de crezut. Iar împăratul Traian a scris eparhului ca "Clement, ori să jertfească zeilor, sau să fie trimis la surghiun într-o cetate pustie în hotarele Hersonului".

Un răspuns ca acesta al împăratului văzînd Mamertin, i-a părut rău de Clement şi-l ruga să nu-şi aleagă de bună voie acel surghiun, ci să aducă jertfă zeilor şi va fi scăpat de o osîndire ca aceea. Iar sfîntul îi spunea eparhului că el nu se teme de acea izgonire, ci mai vîrtos se bucură de dînsa. Şi atîta dar a dat Dumnezeu Sfîntului Clement, încît s-a umilit eparhul de cuvintele lui şi a plîns pentru dînsul, spunînd: "Dumnezeul căruia Îi slujeşti tu cu toată inima să-ţi ajute în această izgonire la care eşti osîndit". Şi pregătind o corabie şi dîndu-i toate cele de trebuinţă, l-a trimis. Şi au mers mulţi din cei binecredincioşi la surghiun împreună cu Sfîntul Clement, voind mai bine să rabde izgonire împreună cu păstorul şi învăţătorul lor, decît a vieţui fără dînsul şi fără învăţătura lui cea sfîntă.

Ajungînd sfîntul la locul la care era osîndit în surghiun, a aflat acolo mai mult de două mii de creştini, care erau osîndiţi să taie piatră în munţii aceia. Deci şi el a fost rînduit împreună cu dînşii la lucrul acela. Iar creştinii, văzînd pe Sfîntul Clement, toţi cu un suflet, cu lacrimi şi cu suspine, apropiindu-se de dînsul, ziceau: "Roagă-te pentru noi, arhiereule, ca să ne arătăm vrednici făgăduinţei lui Hristos". Iar Sfîntul a zis: "Nu sînt vrednic unui dar

ca acesta al Stăpînului meu, ca să mă învrednicească a fi părtaş cununii voastre". Apoi îi mîngîia şi-i întărea cu cuvintele sale folositoare.

Înştiinţîndu-se Sfîntul de la dînşii că au mare lipsă de apă, pentru că de la şase stadii îşi aduceau în spate apă, a zis către dînşii: "Să ne rugăm Domnului nostru Iisus Hristos să deschidă mărturisitorilor Lui izvor de apă vie, precum a deschis în pustie lui Israel, fiind însetat, cînd Moise a lovit piatra şi a curs apă, pentru ca, cu darul Lui fiind răcoriţi, să ne bucurăm".

Şi au început toţi a se ruga. Apoi, săvîrşindu-se rugăciunea, Sfîntul Clement a văzut un miel stînd pe loc care ridica piciorul drept, ca şi cum ar fi arătat locul. Iar Sfîntul Clement, cunoscînd că este Domnul, Cel ce se arată, pe Care nimeni nu-L vedea decît numai el, s-a dus la locul acela şi a zis: "În numele Tatălui şi al Fiului şi al Sfîntului Duh, săpaţi în locul acesta". Şi stînd împrejur, au început a săpa cu casmale şi n-au aflat nimic, pentru că n-au nimerit locul acela în care stătuse mielul.

După aceasta Sfîntul Clement a luat o casma mică şi a început a săpa în locul acela în care stătuseră picioarele mielului şi îndată a izvorît apă foarte limpede şi dulce şi s-a făcut din acel izvor un rîu mare. Atunci s-au bucurat toţi, iar Sfîntul Clement a zis: "Pornirile rîurilor înveselesc cetatea lui Dumnezeu". Şi a ieşit vestea de acea minune prin toată partea aceea, încît alergau acolo popoarele de prin toate cetăţile şi satele din jur, şi văzînd rîul care izvora cu minune, mai presus de nădejde prin rugăciunile sfîntului şi auzind învăţătura lui, credeau în Hristos şi se botezau de către Sfîntul Clement în acea apă.

Apoi atîta mulţime de popor necredincios alerga la Sfîntul şi se întorcea la credinţă, încît în toate zilele se botezau cîte cinci sute şi mai mult de suflete. Şi atît s-au înmulţit într-un an credincioşii, încît s-au zidit şaptezeci şi cinci de biserici şi au sfărîmat toţi idolii şi toate capiştele în toată partea aceea, pentru că toată ţara aceea a primit sfînta credinţă.

Înştiinţîndu-se despre aceasta Traian cezarul, că mulţime de popor fără număr a crezut în Hristos, îndată a trimis în acea parte pe un ighemon cu numele Afidian, care, venind, a omorît pe mulţi creştini, cu felurite chinuri. Apoi, văzînd că, cu bucurie alergau toţi la chinuri pentru Hristos, n-a vrut mai mult să piardă poporul, numai pe Sfîntul Clement a început a-l sili să aducă jertfă. Şi aflîndu-l pe el neplecat în credinţă şi stînd tare în Domnul, a poruncit să-l pună într-o luntre şi să-l ducă în mijlocul mării, apoi acolo legîndu-i de gît o ancoră de corabie, să-l arunce în adînc şi să-l înece, pentru ca să nu mai afle creştinii trupul lui.

Aceasta făcîndu-se, stăteau credincioşii pe mal, privind la înecarea Sfîntului, tînguindu-se pentru dînsul cu mare plîngere. După aceea doi din ucenicii lui, care erau mai credincioşi, anume Cornelie şi Fiv, au zis către toţi creştinii: "Să ne rugăm toţi cu un suflet, ca să ne arate nouă Domnul, cinstitul trup al muceniculu i". Rugîndu-se poporul, s-a depărtat marea de trei mile de loc, iar poporul mergînd pe uscat, precum odinioară Israelitenii prin Marea Roşie, au aflat o casă de marmură în chipul bisericii, făcută de Dumnezeu.

Acolo zăcea trupul Sfîntului şi ancora cu care fusese înecat era aproape de dînsul. Şi vrînd credincioşii să ia de acolo cinstitul şi sfîntul trup al mucenicului, s-a făcut descoperire ucenicilor lui, celor mai sus pomeniţi, să lase să fie acolo trupul Sfîntului; căci în tot anul la pomenirea lui, tot aşa se va depărta marea şapte zile, dînd cale celor ce vor vrea să vină la închinăciune. Deci s-a făcut acea minune mulţi ani de la împărăţia lui Traian, pînă la împărăţia lui Nichifor, împăratul grec. Şi multe şi nespuse minuni se săvîrşeau prin rugăciunile Sfîntului, pentru că proslăvea Dumnezeu pe plăcutul Său.

Odinioară, depărtîndu-se marea după obicei la pomenirea Sfîntului, şi venind mulţime de popor la moaştele lui, s-a întîmplat de a rămas acolo un copil mic, pentru că uitîndu-l părinţii lui în biserică au ieşit. Şi îndată a început marea a se întoarce şi a acoperi biserica, şi se sîrguia fiecare a ieşi mai degrabă ca să nu-i acopere apa. Atunci au ieşit degrabă şi părinţii copilului cel rămas în biserică, părîndu-li-se că şi copilul lor a ieşit împreună cu ceilalţi din popor. Deci, căutînd într-o parte şi în alta, nu l-au văzut pe el şi căutîndu-l prin poporul cel ce ieşise nu l-au aflat. Acum nu era cu putinţă a se mai întoarce înapoi, pentru că marea acoperise biserica. Deci, plîngeau părinţii nemîngîiaţi pentru dînsul şi s-au dus la casa lor, tînguindu-se.

Iar în anul următor, iarăşi depărtîndu-se marea, au venit părinţii copilului după obicei, la închinarea Sfîntului şi, intrînd în biserică, au aflat pe copil viu şi sănătos, şezînd lîngă racla Sfîntului, şi luîndu-l cu nespusă bucurie, îl întrebau cum s-a păzit viu. Iar copilul, arătînd cu degetul racla Sfîntului mucenic, zicea: "Acesta m-a păzit pe mine viu şi m-a hrănit, şi toată înfricoşarea mării a izgonit-o de la mine". Atunci s-a făcut mare bucurie părinţilor lui, şi la tot poporul, care venise la praznic, de acea minune mare şi preamăreau toţi pe Dumnezeu şi pe Sfîntul mucenic. Apoi s-au întors părinţii cu bucurie întru ale lor, avînd pe fiul lor viu şi sănătos.

În vremea împărăţiei lui Nichifor, împăratul grec, care a fost după Irina, maica lui Constantin, sosind pomenirea Sfîntului Clement, nu s-a îndepărtat marea ca în toţi anii cei ce trecuseră, şi a fost aşa pînă la cincizeci de ani şi mai bine. Iar cînd a fost Fericitul Gheorghe episcop în Herson, foarte s-a mîhnit el de aceasta, căci nu se îndepărtează marea, şi moaştele unui sfînt ca acela şi plăcut al lui Dumnezeu sînt acoperite cu apă, ca sub un obroc. În zilele lui au venit din Constantinopol în Herson doi învăţători filosofi, Metodie şi Constantin, care s-a numit mai pe urmă Chiril, şi mergeau la Cazari, la propovăduire.

Aceştia, întrebînd de moaştele Sfîntului Clement şi înştiinţîndu-se că sînt în mare, au îndemnat pe episcopul Gheorghe spre căutarea lor, ca să se sîrguiască să afle acea comoară duhovnicească. Iar episcopul Gheorghe, fiind îndemnat la acestea de acei învăţători, a mers mai întîi la Constantinopol ca să vestească despre aceea pe împăratul Mihail al treilea, care era feciorul lui Teofil, şi împărăţea cu fericita sa maică Teodora; asemenea şi pe preasfinţitul patriarh Ignatie, care păstorea Biserica după Sfîntul Metodie. Iar împăratul şi cu patriarhul au trimis împreună cu dînsul bărbaţi cinstiţi şi pe tot clerul Sfintei Sofii.

Venind ei în Herson, s-a adunat împreună cu Metodie şi cu Constantin tot poporul cel credincios, şi au mers la marginea mării cu psalmi şi cu cîntări, vrînd să cîştige comoara cea dorită, dar nu s-a îndepărtat marea. Şi apunînd soarele, au şezut în corabie, iar la miezul nopţii a strălucit o lumină din mare şi s-a arătat mai întîi capul, apoi moaştele sfîntului au ieşit din apă. După aceea luîndu-le arhiereul, le-a dus în corabie şi ducîndu-le în cetate cu cinste, le-a aşezat în biserica Sfinţilor Apostoli. Şi, începînd Sfînta Liturghie, multe minuni s-au făcut. Orbii au văzut, şchiopii şi cei cu tot felul de boli s-au făcut sănătoşi, şi dracii s-au izgonit din oameni, prin rugăciunile Sfîntului Clement şi cu darul Domnului nostru Iisus Hristos, a Cărui slavă este în veci. Amin.

Sfîntul Mucenic Petru, Arhiepiscopul Alexandriei
(24 noiembrie)

Cel dintre sfinţi, părintele nostru Petru, arhiepiscopul Alexandriei, din copilăria sa a fost crescut de Fericitul Toma, arhiepiscop al aceleeaşi cetăţi. Şi după dînsul a fost ridicat la scaunul arhiepiscopal, în vremurile acelea cînd erau prigoniri cumplite şi cu anevoie de răbdat, de la păgînii împăraţi Diocleţian şi Maximilian, cînd mucenicilor lui Hristos le erau strîmte temniţele şi legăturile, iar sîngele lor uda cetăţile, uliţele şi cîmpurile.

În nişte vremuri ca acelea, pline de groază, de nevoi grele şi de supărare, ocîrmuia acest Sfînt Petru Biserica lui Dumnezeu, întru mare răbdare şi întru nespuse osteneli. Iar cu învăţătura şi cu chipul bărbăţiei sale, cel nebiruit în credinţă, a întărit pe mulţi din cei ce erau slabi cu sufletul şi fricoşi, i-a scăpat de cădere şi mulţime mare a adus către cununa mucenicească. În cele din urmă a fost izgonit şi el pentru Hristos. Şi, umblînd prin Tir, prin Fenicia şi prin Palestina, îşi întărea oile cuvîntătoare prin scrisori şi le împuternicea cu darul Sfîntului Duh.

Temîndu-se ca nu cumva, înfricoşîndu-se cineva de chinuri, să se lepede de Hristos, ziua şi noaptea îşi ridica mîinile sale cu rugăciuni către Dumnezeu, pentru dînşii. Apoi, întorcîndu-se iarăşi în Alexandria, slujea celor ce erau închişi prin temniţe pentru sfînta credinţă, al căror număr era de şase sute şaizeci. Dintre aceştia era o mulţime de preoţi şi de clerici, care au fost omorîţi toţi cu diferite chinuri; de a căror pătimire - în care au răbdat pînă la sfîrşit -, Sfîntul Petru se bucura cu duhul.

Păscînd el bine turma lui Hristos, s-a ivit în Alexandria un lup răpitor îmbrăcat în piele de oaie, Arie ereticul, care a început a semăna neghinele blestematei lui învăţături, prin mijlocul grîului, hulind dumnezeirea Domnului nostru Iisus Hristos şi vătămînd cu acea hulă Biserica lui Dumnezeu. Iar păstorul cel bun, adeseori astupa gura acelui lup viclean, disputînd cu dînsul, certîndu-l şi înfricoşîndu-l, ca să nu strice mărturisirea cea bună a Sfintei Treimi, care s-a dat Bisericii lui Hristos, fără prihană. Dar a rămas neîndreptat al doilea Iuda, sluga şi înşelătorul, şi din răutatea lui cea potrivnică lui Dumnezeu, n-a vrut

să se plece la dreptate. Atunci Sfîntul Petru a blestemat pe acel hulitor şi, despărţindu-l de Biserică, l-a scos ca pe un netrebnic.

Fiind izgonit acel lup din turma lui Hristos, se ascundea ca întunericul înaintea luminii. Pentru că, precum zice Scriptura, cel ce face rele urăşte lumina şi nu vine către ea, ca să nu se vădească lucrurile lui că sînt rele, şi nu mai îndrăznea acel fărădelege a se apropia de un asemenea păstor, pe care, cu nici un fel de vicleşug sau cu cuvinte cu meşteşug împletite, n-a putut să-l înşele. Iar Sfînta Biserică creştea şi se înmulţea în Alexandria, deşi erau cumplite acele vremuri, căci nu mai putea tirania aceea a împiedica şi a opri calea cea către Hristos, a oamenilor ce doreau mîntuirea, care-şi puneau în primejdie nu numai avuţia, ci şi viaţa, alergînd la învăţătura Sfîntului Petru şi la Sfîntul Botez, lepădîndu-se de slujba idolească.

Înştiinţîndu-se despre aceasta păgînul împărat Maximin, care stăpînea atunci părţile de răsărit şi petrecea în Nicomidia, că mulţi prin învăţătura Sfîntului Petru se întorc de la idoli la Hristos, a trimis patru tribuni ai săi, cu ostaşi, ca să-l prindă pe Sfîntul şi să-l aducă legat la dînsul. Ajungînd trimişii în cetatea Alexandriei au aflat pe Sfîntul Petru în biserică, cu mulţime de popor credincios, săvîrşind pomenirea tuturor sfinţilor. Şi luîndu-l pe el, au pus asupra lui legături grele şi s-a făcut în popor mare tulburare şi gîlceavă, căci unii se tînguiau pentru dînsul, iar alţii strigau, zicînd: "Pentru ce ne răpiţi pe păstorul nostru?" Şi s-a adunat toată Alexandria, vrînd să-şi pună sufletul pentru păstorul lor şi striga poporul asupra împăratului şi asupra trimişilor lui.

Văzînd tribunii tulburarea şi gîlceava cea mare a poporului, au poruncit să-l păzească pe sfînt în temniţa ce era aproape de biserică şi au scris împăratului, vestindu-i toate cele ce se făcuseră. Iar împăratul, citind scrisoarea, s-a mîniat foarte şi a scris înapoi către dînşii, poruncindu-le ca îndată să taie capul lui Petru, învăţătorul creştinesc şi pe toţi cei ce se împotriveau să-i piardă cu moarte. Luînd tribunii scrisoarea împăratului, se sîrguiau a împlini porunca lui, adică să-l scoată pe Sfîntul Petru ca să-l taie. Dar poporul, care şedea la uşa temniţei ziua şi noaptea, nu-i lăsa să-l scoată la moarte pe părintele său, căci era mulţime fără număr adunată, bărbaţi şi femei, bătrîni şi tineri, călugări şi călugăriţe, care nu se depărtau de temniţă, fiind legaţi cu dragoste de arhiereul lui Dumnezeu.

Cînd au văzut ostaşi înarmaţi venind către temniţă ca să-l scoată pe Sfîntul Petru şi să-l taie, au strigat toţi cu un glas, zicînd: "Mai întîi ucideţi-ne pe noi toţi, dacă aveţi poruncă de la împăratul vostru, şi după aceea veţi lua pe părintele nostru. Nu ne vom depărta nicidecum de păstorul nostru, nici nu vom lăsa să pătimească ceva rău învăţătorul şi doctorul sufletelor noastre".

Acestea auzind tribunii şi văzînd mulţime de popor, nu voiau să facă multă şi mare vărsare de sînge, ci se sîrguiau, ca în taină, să taie capul Sfîntului şi să împlinească voia împăratului.

Acestea astfel făcîndu-se, s-a înştiinţat Arie că arhiepiscopul care îl despărţise pe el de Biserica apostolică, şade în legături şi în temniţă şi are să fie omorît pentru Hristos; a venit cu vicleşug şi cu pocăinţă făţarnică, pentru că nădăjduia ca după dînsul să se suie el pe scaun şi să fie arhiepiscop al Alexandriei. Deci a venit ca şi cum şi-ar cere iertare, căindu-se de eresul său cel hulitor. Apoi a rugat pe nişte preoţi, mai cu seamă pe Ahila şi pe Alexandru, să roage pe Sfîntul Petru pentru dînsul, ca să-i ierte greşeala şi să-l primească în sînul Bisericii.

Dar Dumnezeu, Care ia aminte spre toate sfaturile inimii şi de departe citeşte gîndurile omeneşti, văzînd inima cea vicleană a lui Arie, i s-a arătat noaptea Fericitului Petru şi i-a descoperit tot vicleşugul acelui blestemat eretic, şi a poruncit ca să nu-l primească în Sfînta Biserică. A doua zi, mulţi din cetăţenii cei binecredincioşi şi cinstiţi, împreună cu preoţii Ahila şi Alexandru, intrînd în temniţă, l-au rugat pe sfîntul arhiepiscop, căzînd la picioarele lui, ca să-l ierte şi să-l dezlege de afurisenie pe Arie.

Fericitul Petru, plîngînd şi suspinînd, a răspuns lor: "Nu ştiţi, iubiţilor, pentru cine mă rugaţi pe mine! Mă rugaţi pentru acela care voieşte să dărîme Biserica lui Hristos! Ştiţi că eu iubesc toate oile mele, şi n-aş fi vrut să piară vreuna dintr-însele. Ci pentru toţi rog bunătatea lui Dumnezeu, ca tuturor să le dea iertare de păcate şi mîntuire. Însă pe Arie îl lepăd, de vreme ce este lepădat de Însuşi Dumnezeu şi de Sfînta Biserică.

Nu atîta după judecata mea, ci după a lui Dumnezeu, pentru că nu omului a greşit, ci lui Dumnezeu, hulind taina Sfintei Treimi, spre care nu îndrăznesc a căuta Heruvimii şi Serafimii, care cu neîncetate glasuri strigă: *Sfînt, Sfînt, Sfînt, Domnul Savaot*; iar puterile cereşti zic: *Plin este cerul şi pămîntul de slava Ta!* Dar ereticul cel fără de ruşine, cu hula sa, îndrăzneşte a face despărţire între Tatăl şi între Fiul şi între Duhul Sfînt. Deci, cum îl voi ierta pe acela asupra căruia se mînie toată făptura pentru Făcătorul său? Anatema va fi Arie şi în veacul acesta şi în cel ce va să fie, de nu se va pocăi!"

Zicînd acestea Fericitul Petru, au căzut la picioarele lui toţi cei ce îl rugau pentru Arie şi nu au îndrăznit mai mult a-l supăra. Iar el, luînd la o parte pe preoţi, pe Ahila şi pe Alexandru, a zis către dînşii: "Eu sînt om păcătos, însă ştiu că Domnul Dumnezeu meu m-a chemat să primesc cununa mucenicească mai înainte de a mă săvîrşi. Vă spun vouă, care sînteţi stîlpii Bisericii, taina lui Dumnezeu, pe care mi-a descoperit-o Domnul meu în această noapte.

Deci, tu, cinstite Ahila, te vei sui după mine pe scaunul arhiepiscopiei, iar după tine acest preot vrednic Alexandru. Iar cît pentru Arie, să nu mă socotiţi a fi nemilostiv şi aspru asupra celor ce greşesc, pentru că păcatul făcut din neputinţă omenească, de ar fi fost atît de mare, este însă mai mic faţă de răutatea lui Arie. Pe cei ce greşesc din neputinţă, mai lesne este a-i ierta; iar pe blestematul acela pentru care mă rugaţi, cum îl pot ierta? Căci cele dinlăuntru îi sînt pline de vicleşug şi de hulă, iar din inima lui curge un rîu tulbure de hulă asupra atotputernicului Fiu al lui Dumnezeu. Pentru că numeşte zidire pe

Acela care este Ziditor al tuturor celor văzute şi nevăzute, pe Care L-au propovăduit proorocii, apostolii şi evangheliştii.

Cum îmi ziceţi să mă înduplec la rugăciunile voastre şi să iert pe Arie care nu a vrut să asculte învăţătura mea şi să-şi vie în simţire? Iar dacă l-am afurisit, aceasta n-am făcut-o singur de la mine, ci prin voia lui Hristos Dumnezeul meu, Care mi S-a arătat în această noapte. Căci, rugîndu-mă după obiceiul meu, fără de veste a strălucit în temniţă o lumină mare şi am văzut pe Domnul meu Iisus Hristos în chip de tînăr ca de doisprezece ani, iar faţa strălucea mai mult decît soarele, încît nu-mi era cu putinţă a căuta spre slava cea negrăită a feţei Lui. Şi era îmbrăcat cu o cămaşă albă de in, însă ruptă de sus pînă jos, pe care o strîngea la piept cu amîndouă mîinile, acoperindu-şi goliciunea Sa".

Văzînd eu acestea, a căzut asupra mea frică şi spaimă şi cu multă temere rugîndu-mă Lui, am zis: "Mîntuitorule, cine Ţi-a rupt haina?" Iar Domnul a răspuns: "Arie cel fără de ruşine mi-a rupt-o, căci a despărţit de Mine pe poporul pe care l-am cîştigat cu sîngele Meu! Păzeşte-te ca să nu-l primeşti în sînul Bisericii, pentru că are viclene şi rele gînduri asupra Mea şi asupra poporului Meu. Şi iată că vor să te roage pentru el ca să-l ierţi. Dar tu să nu-l asculţi şi să nu primeşti în turmă un lup în loc de oaie. Porunceşte lui Ahila şi lui Alexandru, care vor fi episcopi după tine, să nu-l primească".

Deci, iată că v-am spus vouă cele ce mi-a poruncit, iar dacă nu veţi asculta şi nu veţi face cele poruncite, eu de aceasta voi fi curat".

Zicînd aceasta, şi-a plecat genunchii şi s-a rugat, şi toţi s-au rugat împreună cu dînsul. Săvîrşind rugăciunea, a zis: "Rugaţi-vă pentru mine, fraţilor". Iar cei ce stăteau împrejur, rugîndu-se, au zis: "Amin". Iar Ahila şi Alexandru, sărutînd mîinile lui, plîngeau, căci le spunea că nu-l vor mai vedea pe el mult. Şi acei preoţi au spus poporului toate cuvintele pe care le-a zis Fericitul Petru despre Arie, şi ceea ce le-a poruncit lor, ca să nu-l primească în Sfînta Biserică, fiind lup şi vrăjmaş al Fiului lui Dumnezeu.

După aceasta, Sfîntul Petru, văzînd că poporul creştinesc fiind aprins cu rîvnă, nu lăsa pe trimisul împărătesc ca să-l scoată din temniţă la moarte, şi temîndu-se să nu se ridice război între creştini şi ostaşii trimişi de împărat, şi să fie el pricina unui război sîngeros dorea a se dezlega de trup şi a merge către Domnul. Deci a voit pe ascuns a se da pe sine chinuitorilor, ca să păzească poporul fără vătămare şi să ajungă mai repede la doritul sfîrşit. El a trimis o slugă a sa credincioasă, care şedea lîngă dînsul, la unul din tribuni, pe ascuns de popor, să-i spună astfel: "De voieşti să faci ce este plăcut lui Maximin, vino în noaptea aceasta în taină la temniţă şi, săpînd peretele pe unde voi bate eu pe dinăuntru, ia-mă pe mine şi săvîrşeşte porunca împăratului tău". Şi s-a făcut aşa.

Căci, sosind noaptea, a venit tribunul cu ostaşii şi au săpat în taină temniţa pe din dos, cît să încapă un om, pentru că nu era cu putinţă să meargă la uşile temniţei şi să le deschidă, căci mulţimea poporului creştinesc stătea de strajă. Şi era în noaptea aceea vînt şi frig şi nimeni din credincioşi n-a auzit zgomotul ce se făcea prin săparea peretelui. Iar Sfîntul

Petru, făcîndu-şi semnul Crucii, a zis: "Mai bine îmi este mie a muri, decît să piară poporul". Şi a ieşit din temniţă prin peretele săpat, neştiind nimeni din credincioşi. Iar tribunul s-a mirat împreună cu ostaşii de o voinţă ca aceea a sfîntului, de a veni la moarte. Şi, luîndu-l, l-au dus la locul acela.

Cînd au ajuns la locul osîndirii, ce se numea Vucolul, în care şi-a săvîrşit mai înainte mucenicia şi Marcu evanghelistul, a cerut voie de la ostaşi să-l lase să se coboare înăuntrul mormîntului apostolului, să-şi ia iertăciune. Iar ostaşii i-au zis: "Du-te, dar să te întorci devreme, mai înainte de a se face ziuă şi a cunoaşte creştinii pricina".

Ducîndu-se acolo, îi săruta mormîntul şi, ca şi cum ar fi fost viu şi l-ar fi auzit, zicea către apostol, cu lacrimi şi cu umilinţă: "Părinte cinstite, evanghelist al Stăpînului Hristos, mărturisitorule al pătimirilor Lui, pe tine te-a trimis Hristos întîiul arhiereu şi păstor al acestei cetăţi în care ai propovăduit cuvîntul credinţei şi apostoleşte ţi-ai împlinit slujba şi ai luat cununa mărturisirii, plată pentru ostenelile tale, şi în scaunul tău a urmat Fericitul Anian, apoi Milios, Dimitrie şi Dionisie şi după dînşii Maxim, Iraclie şi Fericitul Teona, care m-a crescut pe mine. Şi atunci mi-a încredinţat şi mie Stăpînul Hristos Biserica aceasta şi m-a făcut urmaş al tău, deşi am fost nevrednic. Şi din ceasul acela însetez să mă fac părtaş al patimii Lui şi să-mi săvîrşesc muceniceşte drumul nemerniciei mele. Roagă-te pentru mine, bunule părinte, să-mi săvîrşesc şi eu această nevoinţă cu cuget neschimbat şi cu inima neîndoită, căci acum mă duc să beau paharul morţii lui Hristos şi încredinţez acoperămîntului tău această turmă, pe care mai înainte mi-ai dat-o şi mă rog ţie să o păzeşti nevătămată cu rugăciunile tale către Domnul".

După ce a zis acestea, s-a sculat din mormînt şi întinzînd mîinile către cer a zis: "Doamne Iisuse Hristoase, unule născut, Fiule al Părintelui Celui fără de moarte şi fără de început, auzi-mă pe mine păcătosul şi netrebnicul robul Tău. Încetează şi potoleşte viforul care tulbură Biserica Ta, schimbă furtuna aceasta în aer curat şi dulce, facă-se sîngele meu pecete şi sfîrşit al prigoanei iubitei Tale turme, căci eşti binecuvîntat în veci. Amin". În acelaşi timp se ruga şi o fecioară, care era acolo aproape de mormîntul Sfîntului Apostol Marcu, şi, cum şi-a sfîrşit rugăciunea de miezul nopţii, a auzit un glas ceresc, zicînd: "Petru, începutul apostolilor şi Petru, sfîrşitul mucenicilor". Care s-a şi împlinit atunci, căci după puţină vreme a împărăţit marele Constantin şi a încetat prigoana contra Bisericii noastre.

După ce şi-a împlinit Sfîntul rugăciunea sa, a sărutat mormîntul apostolului şi cele ale arhiereilor care erau acolo în cimitir şi astfel s-a întors la tribuni cu faţa înflorită, veselă şi strălucită de o lumină negrăită, încît se minunau şi se înspăimîntau cei ce îl priveau. În acelaşi timp veneau la locul acela două femei, una fecioară şi alta bătrînă, aducînd două giulgiuri şi patru piei, pe care văzîndu-le fericitul şi cunoscînd că le-a trimis Dumnezeu, le-a poruncit să întindă pieile pe pămînt şi giulgiurile pe deasupra. Atunci a îngenunchiat deasupra pieilor şi se ruga mulţumind Domnului. Şi, făcîndu-şi cruce, şi-a scos omoforul; apoi dezgolindu-şi grumazul, şi-a plecat capul ca să i-l taie.

Dar ostaşii, cucernicindu-se de fapta lui cea bună, au rămas amorţiţi şi nemişcaţi şi nu avea nici unul curaj a-l omorî, ci porunceau unul altuia să-şi scoată paloşul dar nu puteau. Mai pe urmă fiindcă se făcea ziuă şi se temeau să nu se audă lucrul acesta în cetate şi să vină creştinii să-i împiedice, s-au învoit şi a pus fiecare ostaş cîte cinci galbeni de aur pe pămînt ca să-i ia acela care va îndrăzni să taie capul Sfîntului mucenic. Unul dintr-înşii, de dragostea aurului îndemnîndu-se, luînd galbenii, l-a tăiat.

Atunci au fugit degrabă toţi elinii, iar sfîntul trup al mucenicului a stat multă vreme acolo, pînă cînd s-a auzit vestea pretutindeni şi s-au înştiinţat creştinii care păzeau temniţa, şi au alergat la locul celor osîndiţi. Văzînd ei sfintele moaşte, au făcut mare plîngere ca nişte fii pentru părintele lor cel iubitor de fii, tînguindu-se pentru el.

Apoi s-au adunat nu numai cei din cetate, ci şi cei de prin toate laturile dimprejurul Egiptului şi au făcut multă plîngere, tînguindu-se de pierderea unui părinte ca acela. Toţi se adunau cu osîrdie să ia cîte un petic din hainele lui, pentru evlavie. De aceea au înfăşurat mai degrabă sfintele moaşte în pieile acelea şi în giulgiurile care au primit sîngele lui şi, legîndu-le strîns, le-au păzit, temîndu-se de pornirea mulţimii ca să nu le răpească şi să le împartă.

După aceasta s-a făcut neînţelegere între dînşii, fiindcă unii voiau să-l îngroape acolo în cimitirul apostolului, iar alţii ziceau să-l ducă în al lui Teona, care a arhierit înainte de dînsul, căci acolo a crescut Sfîntul. Cei mai sîrguitori au pregătit o barcă - căci era aproape de ţărmurile Nilului, la locul cel mai sus numit -, şi au pus pe Sfîntul într-însa şi l-au dus la locul ce se numea Lefcada, în partea dinspre apus a cetăţii. Acolo l-au îngropat cu evlavie, în a douăzeci şi patra zi a lunii noiembrie, în cimitirul pe care însuşi Sfîntul l-a zidit. Dar mai înainte de a-l îngropa l-au dus în mitropolie la sfîntul scaun şi, punîndu-i capul pe trup, l-au aşezat în scaunul arhieresc. Văzîndu-l tot poporul, a contenit din plîns şi s-a mîngîiat, căci, fiind viu, niciodată n-a vrut să şadă în scaunul acela, ci în locul de dedesubtul lui.

Pentru aceasta clericii de atunci, neştiind pricina, se sminteau şi cîrteau. Apoi, întrebîndu-l preoţii în taină pe Sfîntul Petru pentru ce defaimă în acest chip vrednicia cea mare a arhieriei şi şade jos cînd este îmbrăcat cu podoabe arhiereşti, a răspuns, zicînd:

"Să nu vă siliţi a sta în sfîntul scaun, că frică şi cutremur cuprinde sufletul meu cînd mă apropii de scaun, fiindcă văd o putere dumnezeiască şi luminată şezînd într-însul. De aceea de bucurie şi de frică mă minunez, neştiind ce să fac atunci, şi pentru aceea şed în locul cel de jos, şi atunci cu frică nemăsurată, ca să nu se smintească poporul şi să mă osîndească. Iată v-am spus pricina şi vă rog cînd mă veţi mai vedea făcînd aşa, să nu vă supăraţi, ci mai vîrtos sfătuiţi poporul să nu se smintească".

Deci, pentru această pricină au suit sfintele lui moaşte în sfîntul scaun, să se bucure poporul, de vreme ce, ca un smerit cugetător, n-a şezut într-însul în viaţa lui.

Făcîndu-se acest lucru, au adus episcopii pe Ahila aproape de scaun, au pus asupra lui omoforul Sfîntului şi l-au hirotonisit pe el patriarh, după cum a poruncit marele Petru. Iar pe Sfîntul Petru l-au îngropat cu mare cuviinţă şi cu iubire de cinste, cu giulgiuri şi cu miruri de mult preţ precum se cădea, şi l-au pus în mormîntul pe care el şi l-a zidit, la care s-au făcut multe semne şi minuni şi unde pînă astăzi se fac, întru slava lui Hristos, adevăratul Dumnezeul nostru, Căruia se cuvine slavă, cinste şi închinăciune în vecii vecilor. Amin.

Viaţa şi pătimirea Sfintei Marei Muceniţe Ecaterina, fecioara cea preaînţeleaptă (25 noiembrie)

Pe vremea păgînului împărat Maximin se afla în cetatea Alexandriei o fecioară cu numele Ecaterina, fiica lui Consta, care fusese mai înainte împărat. Ea, fiind de optsprezece ani, era foarte frumoasă, de statură înaltă şi foarte înţeleaptă. Căci învăţase tot meşteşugul cărţii elineşti şi se deprinsese cu înţelepciunea tuturor făcătorilor de cărţi, celor de demult, a lui Homer, a lui Virgiliu, Aristotel, Platon şi ale celorlalţi. Dar nu numai ale filosofilor, ci şi cărţile doctorilor le-a deprins bine, ale lui Asclipie, ale lui Hipocrat, Galin şi, în scurt, tot meşteşugul ritoricesc şi silogistic a învăţat, încît toţi se mirau de înţelepciunea ei. De aceea mulţi din domnii cei bogaţi căutau să o ia de soţie de la maica sa, care era creştină în ascuns de teama prigoanei celei mari, care o ridicase în acea vreme asupra creştinilor păgînul Maximin.

Deci, rudeniile şi maica sa adesea o sfătuiau să se mărite, ca să nu se înstrăineze împărăţia tatălui său vreunui alt străin şi astfel să se lipsească de dînsa. Iar fecioara Ecaterina, ca o înţeleaptă ce era, foarte mult iubea fecioria şi nicidecum nu voia să se mărite. Dar, văzînd că o supără mult, a zis către dînşii: "De voiţi să mă mărit, apoi aflaţi-mi un tînăr care să fie asemenea mie, cu patru daruri, cum sînt eu, precum singuri mărturisiţi că întrec pe toate celelalte fecioare şi atunci îl voi lua de bărbat; pentru că mai nevrednic şi mai prost decît mine nu voiesc a lua. Cercetaţi dar pretutindeni şi de se va afla vreunul asemenea mie, bun cu neamul, cu bogăţia, cu frumuseţea şi cu înţelepciunea, atunci mă mărit. Iar dacă îi va lipsi vreunul din aceste daruri, apoi nu-i vrednic de mine".

Ei, văzînd că nu este cu putinţă a se afla vreun tînăr aşa, îi spuneau că feciorii de împăraţi şi alţii de domni mari pot să fie de bun neam şi mai bogaţi decît dînsa, dar în frumuseţe şi în înţelepciune nu se va asemăna nimeni cu dînsa. Iar Ecaterina zicea: "Eu bărbat necărturar nu voiesc a avea!"

Maică-sa cunoscînd un părinte duhovnicesc, om sfînt şi plăcut lui Dumnezeu, care vieţuia într-un loc ascuns afară de cetate, a luat pe Ecaterina şi a mers cu dînsa la acel bărbat ce petrecea cu plăcere de Dumnezeu, ca să primească un sfat bun de la dînsul. Iar el, văzînd pe fecioara cu chip frumos şi cu bună rînduială şi auzind măsuratele ei cuvinte cele cu bună înţelegere, şi-a pus în minte s-o vîneze pentru slujba lui Hristos, Împăratul ceresc.

Astfel, a zis către dînsa: "Eu ştiu un tînăr minunat, care fără asemănare te întrece pe tine în toate darurile care ai zis că le ai; pentru că frumuseţea Lui întrece strălucirea soarelui, iar înţelepciunea Lui îndreptează toate făpturile şi pe cele simţite şi pe cele gîndite. Apoi vistieria bogăţiei Lui se împarte în toată lumea şi niciodată nu se împuţinează, ci cu cît este împărţită, tot mai mult se înmulţeşte; iar neamul Lui cel bun este negrăit, neajuns şi neştiut".

Acestea auzindu-le fericita Ecaterina, socotea că spune de vreun domn pămîntesc şi s-a tulburat cu inima şi s-a schimbat la faţă şi a întrebat pe bătrînul dacă sînt adevărate cele grăite. Iar el o încredinţa că sînt adevărate şi încă mai multe daruri are tînărul acela pe care nu-i este cu putinţă a le spune. Atunci a întrebat fecioara: "Al cui fecior este Acela pe care tu Îl lauzi atîta?" Iar el a răspuns: "Acest tînăr nu are tată pe pămînt, ci S-a născut negrăit mai presus de fire dintr-o fecioară de bun neam, preacurată şi preasfîntă, care, pentru curăţenia şi sfinţenia ei, s-a învrednicit a naşte un fiu ca acesta. Ea este înălţată mai presus de ceruri şi ei i se închină toţi îngerii, ca unei împărătese a toată făptura".

Ecaterina a zis către dînsul: "Oare este cu putinţă ca să-L văd pe tînărul Acela, de care vorbeşti nişte lucruri atît de minunate?" Iar bătrînul a zis către dînsa: "Dacă vei face precum te voi învăţa eu, apoi te vei învrednici a vedea preastrălucita Lui faţă". Iar ea a zis către dînsul: "Te văd pe tine om priceput, bătrîn cinstit şi cred că nu minţi. Deci gata sînt a face toate cele ce-mi vei porunci, numai să văd pe Cel lăudat de tine".

Atunci bătrînul i-a dat icoana Preasfintei Născătoare de Dumnezeu, care avea pe dumnezeiescul Prunc în braţe şi a zis către dînsa: "Aceasta este închipuirea Fecioarei şi a Maicii tînărului Aceluia, de Care ţi-am spus nişte asemenea minunate vrednicii. Deci, ia-o în casa ta, şi închizînd uşile cămării tale, fă rugăciune către dînsa cu bună cucernicie, toată noaptea; iar numele ei este Maria. Apoi roag-o pe dînsa, ca să-ţi arate pe Fiul său; şi am nădejde că de o vei ruga cu credinţă, te va asculta pe tine şi te va învrednici a vedea pe Acela de Care doreşte sufletul tău".

Atunci, luînd fecioara sfînta icoană s-a dus la casa sa. Şi după ce a înnoptat s-a închis singură în camera sa şi s-a rugat precum o învăţase bătrînul. Deci rugîndu-se, a adormit de osteneală şi a văzut în vedenie pe Împărăteasa îngerilor, precum era închipuită pe icoană, cu Preasfîntul Prunc în braţe, care dădea raze mai strălucite decît soarele. Dar îşi întorcea faţa către Maica Sa, încît nu putea Ecaterina să-L vadă în faţă; deci a mers în acea parte, iar Hristos şi-a întors faţa Sa şi de acolo.

Aceasta făcîndu-se de trei ori, a auzit pe Preasfînta Fecioară zicînd către Fiul său: "Vezi, Fiule, pe roaba Ta Ecaterina, cît este de frumoasă şi cu chip cuvios". Iar El a răspuns: "Foarte întunecată este şi grozavă, încît nu pot privi la dînsa!" Apoi iarăşi a zis Preasfînta Născătoare de Dumnezeu: "Dar oare nu este mult mai înţeleaptă decît toţi ritorii, mai bogată şi mai de bun neam decît fecioarele tuturor cetăţenilor?" Iar Hristos a răspuns: "Adevăr zic ţie, Maica Mea, că fecioara aceasta este fără de minte, săracă şi de neam

prost; căci se află în păgînătate şi de aceea nu voi căuta spre dînsa, nici nu voiesc ca să Mă vadă la faţă".

Iar Preabinecuvîntata Maică a zis către Dînsul: "Rogu-te, Fiul meu preadulce, nu trece cu vederea zidirea Ta, ci o învaţă pe ea şi-i spune ce să facă, ca să se îndulcească de slava Ta şi să vadă prealuminata şi preadorita Ta faţă pe care doresc îngerii să o vadă". Iar Hristos a răspuns: "Să meargă la bătrînul care i-a dat ei icoana şi precum o va învăţa acela, aşa să facă; şi atunci Mă va vedea şi va afla de la Mine dar".

Acestea văzînd şi auzind Ecaterina, s-a deşteptat şi se mira de acea vedenie. Făcîndu-se ziuă, a mers cu cîteva roabe ale sale la chilia sfîntului bătrîn şi, căzînd cu lacrimi la picioarele lui, i-a spus vedenia şi-l ruga să o povăţuiască pe dînsa ce trebuie să facă pentru ca să se îndulcească de dragostea Celui dorit. Iar cuviosul i-a spus ei cu de-amănuntul toate tainele adevăratei credinţe creştineşti, începînd de la facerea lumii, de la crearea lui Adam, pînă la venirea cea mai de pe urmă a Stăpînului Hristos; despre slava cea negrăită a raiului şi despre munca cea cu durere şi fără de sfîrşit a iadului. Iar ea, ca ceea ce era foarte învăţată şi înţeleaptă, degrabă le-a priceput toate şi a crezut din toată inima în Hristos; apoi a primit de la dînsul Sfîntul Botez. Deci i-a poruncit ei bătrînul să se roage iarăşi cu multă rîvnă către Preasfînta Născătoare de Dumnezeu, ca să i se arate ei ca şi mai înainte.

Dezbrăcîndu-se Ecaterina de omul cel vechi şi îmbrăcîndu-se în haina înnoirii Duhului, s-a dus la casa sa şi toată noaptea s-a rugat cu lacrimi pînă cînd a adormit. Şi atunci, iarăşi a văzut pe Împărăteasa cerului cu dumnezeiescul Prunc în braţe, Care căuta asupra Ecaterinei cu multă milostivire şi blîndeţe. Şi a întrebat Maica lui Dumnezeu pe Fiul Său, zicînd: "Îţi place Ţie Fiul meu, fecioara aceasta?" Iar El a răspuns: "Foarte plăcută îmi este, pentru că acum este prealuminată şi slăvită, pe cînd mai înainte era ruşinată şi ocărîtă. Acum este bogată şi înţeleaptă, pe cînd mai înainte era săracă şi nepricepută; acum o iubesc pe dînsa, pe cînd mai înainte o compătimeam; şi atît de mult o iubesc, încît voiesc să Mi-o logodesc mireasă".

Atunci Ecaterina a căzut la pămînt, zicînd: "Nu sînt vrednică, Preaslăvite Stăpîne, a vedea împărăţia Ta; ci mă învredniceşte ca să fiu împreună cu robii Tăi". Iar Preasfînta Născătoare de Dumnezeu a luat pe Ecaterina de mîna cea dreaptă şi a zis către Fiul său: "Dă-i Fiul meu, inel de logodnă şi o fă pe dînsa mireasa Ta, ca să o învredniceşti împărăţiei Tale". Atunci Stăpînul Hristos i-a dat ei un inel preafrumos, zicînd acestea: "Iată, astăzi te primesc pe tine mireasa Mea veşnică; deci să păzeşti arvuna aceasta cu dinadinsul şi să nu mai primeşti nicidecum arvună de la alt mire pămîntesc".

Acestea zicînd Hristos Domnul, s-a sfîrşit vedenia. Şi deşteptîndu-se fecioara, a văzut cu adevărat în dreapta sa un inel preafrumos şi a primit în inima ei atîta veselie şi bucurie, încît din acel ceas s-a robit cu inima ei de dumnezeiasca dragoste. Şi atît s-a schimbat de minunat, încît nu mai gîndea nicidecum la lucrurile pămînteşti, ci numai la preaiubitul său Mire cugeta ziua şi noaptea. Pe Acela Îl dorea şi de la Acela se povăţuia întotdeauna.

În acea vreme a venit în Alexandria împăratul cel fără de lege care avea rîvnă fără măsură pentru nesimţitorii zei, fiind el însuşi nesimţitor. Şi voind să le facă praznic mare, a trimis prin toate cetăţile şi laturile de primprejur, poruncind popoarelor ca să se adune la dînsul cu jertfe pentru ca să cinstească pe zei. Deci, s-a adunat mulţime de popor fără de număr, aducînd fiecare după puterea sa la jertfă unii boi, alţii oi, iar cei săraci păsări şi altele asemenea. Iar cînd a sosit ziua urîtei prăznuiri, a jertfit mai întîi nebunul împărat o sută şi treizeci de junci iar ceilalţi domni şi boieri au jertfit mai puţin şi fiecare om aducea jertfa după puterea sa. Deci, s-a umplut toată cetatea de răcnet, de glasul dobitoacelor ce mugeau şi de mirosul din fumul jertfelor, încît pretutindeni era strîmtorare şi tulburare şi tot văzduhul era necurat.

Săvîrşindu-se acestea şi văzînd binecredincioasa şi preafrumoasa Ecaterina atîta înşelăciune şi pierzare de suflete omeneşti, s-a rănit cumplit la inimă, fiindu-i jale de pieirea lor. Deci, pornindu-se din dumnezeiască rîvnă, a luat cu sine puţine slugi şi a mers la capiştea unde se săvîrşeau jertfele. Iar cînd a stat în uşile capiştei, a atras privirile tuturor prin frumuseţea ei, ceea ce era mărturie a frumuseţii ei celei dinlăuntru. Apoi a vestit pe împăratul că are să-i spună un cuvînt foarte de folos. Iar el a poruncit să intre.

Venind Ecaterina înaintea împăratului, mai întîi i s-a plecat, dîndu-i cinstea cuviincioasă, apoi i-a zis: "Cunoaşte, o, împărate, înşelăciunea cu care v-aţi înşelat de diavoli, de slujiţi ca unui Dumnezeu idolilor stricăcioşi şi nesimţitori. Cu adevărat mare ruşine este a fi cineva atît de orb şi de nesimţitor, ca să se închine unor urîciuni ca acestea. Măcar crede pe înţeleptul tău Diodor care grăieşte că zeii voştri au fost odinioară oameni şi şi-au sfîrşit viaţa lor ticăloşeşte; şi pentru nişte lucruri vestite ce au făcut ei, le-au zidit oamenii statui. Iar neamurile cele de pe urmă, neştiind gîndul strămoşilor lor, numai pentru pomenire le-au pus lor statui şi părîndu-li-se că este un lucru de mare cinste şi de bună cuviinţă, au început a se închina lor ca unor zei; de care şi Plutarh Hironeanul se îngreţoşase şi-i trecea cu vederea.

Drept aceea, crede măcar învăţătorilor noştri, o! împărate, şi nu fii pricină pierzării atîtor suflete pentru care ai să moşteneşti munca cea veşnică. Ci cunoaşte pe Unul adevăratul Dumnezeu, Cel pururea fiitor, fără de început şi fără de moarte, Care, în anii cei mai de pe urmă, S-a făcut om pentru mîntuirea noastră. Prin El împăraţii împărăţesc, ţările se îndreptează şi toată lumea împreună se bucură şi cu singur cuvîntul Lui toate s-au zidit. Acestui Dumnezeu preaputernic şi preabun nu-i trebuiesc jertfe ca acestea, nici nu se veseleşte de junghierea nevinovatelor dobitoace; ci numai porunceşte ca să păzim poruncile Lui neclintite".

Acestea auzindu-le împăratul, s-a mîniat foarte şi a rămas fără de răspuns mult timp. Apoi, neputînd a se împotrivi cuvintelor ei a zis: "Lasă-ne acum să ne săvîrşim jertfa şi după aceasta vom asculta cuvintele tale".

Deci, săvîrşind necredinciosul împărat praznicul său cel păgînesc, a poruncit să aducă pe sfînta fecioară la palatul împărăţiei sale şi a zis către dînsa: "Spune-ne nouă, fecioară, cine

eşti tu şi ce sînt cuvintele pe care le-ai grăit către noi?" Eu sînt fiica împăratului celui ce a fost mai înainte de tine şi mă cheamă Ecaterina. Am învăţat tot meşteşugul cărţilor ritoriceşti, filosofice şi a măsurării pămîntului şi alte înţelepciuni, dar pe toate acestea le-am trecut cu vederea căci sînt deşarte şi nefolositoare şi am voit a mă face mireasa Stăpînului Hristos, care grăieşte prin proorocul Său acestea:

Pierde-voi înţelepciunea înţelepţilor şi ştiinţa ştiutorilor o voi lepăda. Iar împăratul s-a mirat de înţelepciunea ei şi, văzînd la dînsa atîta bună cuviinţă şi frumuseţe, i se părea că nu este născută din părinţi muritori, ci o zeiţă din zeii pe care-i cinstea el; încît abia a vrut să creadă că a ieşit din pămînteni aşa frumuseţe negrăită, de a cărei frumuseţe rănindu-se, a început a-i grăi cuvinte de desfrînare.

Iar Sfînta, cunoscînd gîndul lui cel fărădelege, a zis către dînsul: "Diavolii pe care îi cinstiţi ca pe nişte zei, aceia vă înşeală şi vă atrag la pofte dobitoceşti; iar eu mă socotesc a fi pămînt sau tină, zidită de Dumnezeu după chipul şi asemănarea Sa. Şi m-a cinstit cu această frumuseţe, ca din aceasta mai vîrtos să se minuneze oamenii de înţelepciunea Ziditorului, cum într-o faţă atît de proastă şi făcută din tină, a putut să dea o bună înţelegere şi frumuseţe ca aceasta".

Atunci s-a supărat împăratul de aceste cuvinte ale ei şi a zis: "Nu grăi de rău zeii care au slavă nemuritoare". Iar sfînta a răspuns împotrivă: "Dacă vei vrea să scuturi puţin de pe minte negura şi întunericul înşelăciunii, vei pricepe prostimea zeilor tăi şi vei cunoaşte pe adevăratul Dumnezeu al Cărui nume, numai dacă se grăieşte de cineva sau dacă se însemnează Crucea Lui în văzduh, izgoneşte pe zeii tăi şi-i sfărîmă. Şi de vei porunci, îţi voi arăta adevărul aievea".

Împăratul, auzind vorba ei cea slobodă, n-a vrut să mai vorbească cu dînsa, temîndu-se să nu-l biruiască prin cuvintele sale înţelepte şi să-l ruşineze, ci a zis acestea: "Nu este cu cuviinţă împăratului a vorbi cu femeile, ci voi aduna filosofii cei înţelepţi ca să vorbească cu tine; şi atunci vei cunoaşte neputinţa ghiciturilor tale şi vei crede în dogmele noastre".

Zicînd acestea a poruncit să păzească pe sfînta fecioară cu dinadinsul. Şi îndată a trimis cărţi prin toate cetăţile stăpînirii sale, în acest fel: "Împăratul Maximin, înţelepţilor filosofi şi ritori care vă aflaţi sub stăpînirea noastră, bucuraţi-vă! Toţi care slujiţi preaînţeleptului zeu Ermi şi chemaţi pe muze, pricinuitoarele înţelepciunii, veniţi la mine să astupaţi gura unei femei preaînţelepte, care s-a arătat zilele acestea şi batjocoreşte pe marii zei, numind faptele lor basme şi bîrfeli. Deci, arătaţi-vă înţelepciunea voastră părintească, pentru ca să vă preamăriţi între oameni iar de la mine să primiţi răsplată şi daruri pentru osteneala voastră.

Deci, s-au adunat ritorii cei mai aleşi şi mai înţelepţi, cincizeci la număr, isteţi cu mintea în înţelepciune şi puternici în grai, cărora împăratul le-a zis astfel: "Gătiţi-vă cu sîrguinţă şi fără de lenevire spre o nevoinţă cu bărbăţie împotriva unei fecioare, pentru ca să o puteţi birui în cuvinte; şi nu fiţi cu nebăgare de seamă şi să socotiţi că aveţi să vorbiţi cu o

femeie, ci ca şi cum aţi avea a sta împotrivă unui nevoitor cu bărbăţie şi preaînţelept, aşa să puneţi toată sîrguinţa şi să vă arătaţi înţelepciunea voastră, de vreme ce eu o cunosc preabine, căci covîrşeşte în înţelepciune chiar şi pe minunatul Platon. Deci vă rog, ca şi cum aţi avea a vă lupta cu un filosof, să puneţi multă sîrguinţă, şi dacă o veţi birui, apoi mari daruri vă voi da; iar de veţi fi biruiţi, apoi vă veţi umplea de negrăită ruşine şi în loc de daruri veţi primi moarte cumplită".

Zicînd acestea împăratul, un ritor care era mai vestit şi mai înţelept, a răspuns zicînd: "Nu te teme, împărate, că deşi este isteaţă la minte acea femeie, însă ea nu poate fi desăvîrşită în înţelepciune şi în meşteşugul iscusitei retorici; porunceşte numai să stea înaintea noastră şi vei vedea că îndată ce va vedea atîţia ritori şi filosofi, se va ruşina". Iar împăratul, auzind pe filosoful care se lăuda, s-a umplut de bucurie şi de veselie, nădăjduind că limba cea îndrăzneaţă va birui pe fecioara cea plină de blîndeţe şi de dumnezeiască înţelepciune.

Deci a poruncit să aducă îndată pe Sfînta Ecaterina înaintea lor - fiind adunată la privelişte mulţime de popor -, vrînd să vadă şi să audă acea dispută de cuvinte. Dar mai înainte, pînă a nu ajunge trimişii la sfînta, a venit la dînsa din cer Arhanghelul Mihail şi a zis: "Nu te teme, prunca Domnului, căci Domnul tău îţi va da mai multă înţelepciune, ca să biruieşti cu pricepere pe cei cincizeci de ritori şi nu numai aceia ci şi mulţi alţii vor crede prin tine în Hristos şi toţi vor primi cununa muceniciei".

Acestea zicîndu-i îngerul, s-a dus. Şi venind trimişii au luat-o şi au dus-o înaintea împăratului, a filosofilor şi a toată priveliştea. Îndată acel viteaz filosof care se lăuda, a zis cu mîndrie către Sfînta Ecaterina: "Tu eşti aceea care fără de ruşine şi fără de minte ocărăşti pe zeii noştri?" Iar sfînta i-a răspuns cu blîndeţe: "Eu sînt, însă nu fără de ruşine, nici fără de minte, precum zici tu; ci cu măsură şi iubire de adevăr grăiesc acestea, că zeii voştri sînt nimicuri". Dar ritorii au zis:

"De vreme ce marii făcători de stihuri, poeţii, îi lăudau pe zeii cei înalţi, deci cum grăieşte limba ta cu atîta îndrăzneală asupra lor, de la care ai luat atîta înţelepciune şi te-ai împărtăşit de dulceaţa darurilor lor?" Însă ea a răspuns: "Eu nu de la zeii voştri ci de la Unul adevăratul Dumnezeul meu, Care singur este Înţelepciune şi viaţă, am darul înţelepciunii. Şi dacă cineva se teme de Dînsul şi păzeşte dumnezeieştile Lui porunci, acela este cu adevărat filosof, iar lucrurile zeilor voştri şi poveştile voastre sînt vrednice de rîs şi de ocară şi pline de înşelăciune. Însă spune-mi, care sînt marii făcători de stihuri ai tăi şi cum i-au numit pe ei zeii?"

Ritorul a zis: "Mai întîi preaînţeleptul Homer, rugîndu-se către Die, grăieşte: "Prea slăvite Zeus, prea mare zeule şi alţi zei fără de moarte". Asemenea şi preaslăvitul Orfeu, mulţumind lui Apolon, grăieşte acestea: "O, fiul lui Laton, departe săgetătorule, puternice Fivie, care spre toţi priveşti şi împărăţeşti peste cei muritori şi peste cei fără de moarte; soare care te ridici cu aripi de aur!" În acest fel cinsteau pe zei cei dintîi, şi marii şi slăviţii făcători de stihuri, şi aievea i-au numit pe ei fără de moarte. Deci tu nu te înşela, nici nu

te închina Celui răstignit ca unui Dumnezeu, căci nimeni din înţelepţii cei de demult nu L-au numit Dumnezeu şi nici nu L-a cunoscut cineva a fi Dumnezeu".

Sfînta Ecaterina a răspuns: "Acelaşi Homer al vostru grăieşte în alt loc despre marele zeu Die că este mincinos, înşelător şi viclean şi că au vrut să-l lege alţi zei, adică Hera, Poseidon şi Atena, de n-ar fi fugit să se ascundă. Asemenea şi multe alte lucruri de ocară asupra zeilor voştri arată cărţile voastre. Iar de vreme ce ai zis că pe Cel răstignit nici unul din dascălii cei vechi nu-L mărturisesc a fi Dumnezeu, apoi deşi nu se cade a cerceta mult despre Dînsul, pentru că este Dumnezeu adevărat, Făcătorul cerului şi al pămîntului, al mării, al soarelui, al lunii şi a tot neamul omenesc, neajuns, neurmat şi negrăit; dar pentru o mai învederată încredinţare, voi arăta dovezi din cărţile voastre.

Ascultă ce grăieşte despre dînsul prea înţeleapta voastră Silvia, mărturisind despre dumnezeiasca Lui întrupare şi despre mîntuitoarea răstignire: "Va veni mai tîrziu cineva pe acest pămînt şi va fi trup fără de păcat, cu hotarele dumnezeirii celei fără de osteneală va dezlega patimile cele nevindecate, şi Acestuia I se va face zavistie de către poporul cel necredincios şi va fi spînzurat la înălţime, ca şi cum ar fi fost vrednic morţii". Ascultă şi pe nemincinosul tău Apolon, cum fără voia lui a mărturisit pe Hristos, adevăratul Dumnezeu, fiind silit de puterea Lui: "Unul Cel ceresc mă sileşte pe mine, Cel Care este Lumina în trei străluciri; şi Cel ce a pătimit este Dumnezeu, dar nu cu dumnezeirea a pătimit, căci amîndouă sînt, şi muritor cu trupul şi străin de stricăciune, acelaşi Dumnezeu este bărbat, răbdînd toate de la cei muritori, adică cruce, ocară şi îngropare".

Acestea le-a zis Apolon despre adevăratul Dumnezeu, Care este fără de început, asemenea cu Cel ce L-a născut pe El şi pururea deofiinţă, început, rădăcină şi izvor al tuturor bunătăţilor zidite; a zidit lumea din nefiinţă în fiinţă şi o chiverniseşte pe dînsa şi, fiind de o fiinţă cu Tatăl, S-a făcut om pentru noi şi a umblat pe pămînt, arătînd, învăţînd şi bine făcînd oamenilor. Apoi a primit moarte pentru noi cei nemulţumitori, ca să deslege osîndirea cea dintîi şi să primim îndulcirea şi fericirea cea de demult.

Şi astfel, iarăşi ne-a deschis uşile raiului ce au fost încuiate şi, înviind a treia zi, S-a înălţat la cer, de unde a trimis Duhul Sfînt ucenicilor Săi. Iar ei, mergînd în toată lumea, au propovăduit dumnezeirea Lui, în care şi ţie, filosofule, ţi se cade a crede, ca să cunoşti pe adevăratul Dumnezeu şi să fii rob al Aceluia, Care este milostiv şi mult îndurat şi pe cei ce au greşit îi cheamă, zicînd: *Veniţi la Mine toţi cei osteniţi şi împovăraţi şi Eu vă voi odihni.*

Deci, crede măcar pe învăţătorii şi pe zeii tăi, pe Platon, pe Orfeu şi pe Apolon, care au mărturisit curat şi luminat pe Hristos Dumnezeu.

Acestea şi multe altele ca acestea grăind preaînţeleapta Ecaterina, s-a spăimîntat filosoful, rămînînd fără răspuns şi neputînd să mai grăiască ceva împotrivă. Iar împăratul, văzîndu-l biruit, minunîndu-se, a poruncit celorlalţi să vorbească cu sfînta fecioară. Dar ei s-au lepădat, zicînd: "Nu putem sta împotriva adevărului, căci dacă începătorul nostru a tăcut, fiind biruit, apoi noi ce vom zice?" Atunci împăratul mîniindu-se, a poruncit să

aprindă un foc mare în mijlocul cetăţii pentru ca să ardă pe toţi filosofii şi ritorii. Însă ei, auzind judecata şi răspunsul împăratului asupra lor, au căzut la picioarele sfintei, cerînd să se roage pentru dînşii către Unul adevăratul Dumnezeu, ca să le ierte toate cîte au greşit din neştiinţă şi să-i învrednicească de Sfîntul Botez şi de darul Preasfîntului Duh.

Sfînta, umplîndu-se de bucurie, a zis către dînşii: "Cu adevărat sînteţi fericiţi, căci lăsînd întunericul, aţi cunoscut lumina cea adevărată şi, trecînd cu vederea pe acest împărat stricăcios de pe pămînt, v-aţi apropiat de Cel ceresc. Deci, să nădăjduiţi fără îndoială spre mila Lui şi să credeţi că focul cu care vă înfricoşează păgînii vă va fi vouă botez şi scară care vă înalţă la cer. În acest foc curăţindu-vă de toată necurăţia trupului şi a duhului, vă veţi afla ca nişte stele luminate şi curate înaintea slavei Împăratului şi veţi fi iubiţii Lui prieteni".

Zicînd acestea Sfînta, i-a bucurat cu această nădejde şi a însemnat pe fiecare pe frunte cu pecetea lui Hristos, adică cu Sfînta Cruce. Apoi au mers cu bucurie spre chinuire şi, luîndu-i ostaşii, i-au aruncat în foc, în a şaptesprezecea zi a lunii noiembrie. Făcîndu-se seară, au mers nişte oameni binecredincioşi şi iubitori de Dumnezeu ca să adune moaştele lor şi i-au aflat pe toţi întregi, căci nici părul capului lor n-a fost ars; pentru care mulţi s-au întors la adevărata cunoştinţă, iar moaştele lor le-au îngropat cu cinste la un loc cuviincios.

Dar împăratul avea purtare mare de grijă pentru Sfînta Ecaterina în ce chip ar putea s-o întoarcă la a sa păgînătate. Şi nesporind nimic cu silogismele filosofice, a început cu îmbunări şi vicleşuguri a o amăgi, zicînd: "Ascultă, fiică bună, te sfătuiesc ca un părinte iubitor de fii, închină-te marilor zei şi mai vîrtos muzicescului Ermi, care te-a împodobit cu atîtea daruri filosofice, şi eu voi împărţi cu tine împărăţia mea, martori îmi sînt zeii, şi îţi voi da jumătate din stăpînirea mea şi vei vieţui împreună cu mine, veselindu-te neîncetat".

Iar Sfînta, ca o înţeleaptă ce era, pricepînd gîndul, vicleşugul şi înşelăciunea lui, a zis către dînsul: "Leapădă, o, împărate, vicleşugul şi nu te asemăna vulpii; pentru că eu ţi-am spus o dată că sînt creştină şi m-am logodit cu Hristos; pe Dînsul Îl am Mire şi Sfetnic şi frumuseţea fecioriei mele. Deci, mai mult poftesc hainele muceniceşti decît porfira împărătească". Împăratul iarăşi a zis: "Mă sileşti, deşi nu voiesc, să-ţi necinstesc vrednicia ta şi trupul tău să-l înfăşor cu multe răni".

Dar Sfînta a răspuns: "Fă ce voieşti, pentru că, cu această ocară vremelnică, îmi vei mijloci mie slava cea veşnică şi mulţime de popor, precum nădăjduiesc, va crede prin mine în Hristosul meu. Şi din palatul tău mulţi vor merge împreună cu mine în sfinţitele cămări cereşti". Acestea a proorocit Sfînta, iar Dumnezeu, Care priveşte din înălţime, a adus la îndeplinire proorocia ei.

Atunci împăratul, mîniindu-se foarte, a poruncit să dezbrace de pe dînsa porfira şi aşa s-o bată fără milă cu vine de bou. Deci au bătut-o slugile pe Sfînta Muceniţă Ecaterina două

ceasuri peste spate şi peste pîntece, pînă ce s-a umplut de răni tot trupul ei cel fecioresc şi s-a făcut fără chip în bătăi, ea, care mai înainte era atît de frumoasă. Iar sîngele ei curgea şiroaie şi s-a înroşit pămîntul de dînsul. Dar Sfînta stătea cu bărbăţie şi vitejie, încît toţi cei ce o vedeau se mirau foarte tare. Mai pe urmă a poruncit fiara cea cumplită ca s-o ducă în temniţă şi să nu-i dea mîncare pînă cînd se va mai gîndi cu ce fel de munci s-o piardă pe dînsa.

Augusta, soţia împăratului, avea însă mare dorinţă să vadă faţa Sfintei Ecaterina, căci o iubea mult, auzind de faptele ei cele bune, de înţelepciunea şi de bărbăţia ei; iar mai vîrtos, că avusese o vedenie în somn, din care pricină s-a rănit cu inima spre dragostea ei, încît nu mai putea nici să doarmă. Ieşind împăratul din cetate pentru o pricină şi zăbovind acolo cîteva zile, împărăteasa a avut prilejul să dobîndească ceea ce dorea. Căci era acolo un boier mare, credincios prieten al împăratului, cu dregătoria voievod, anume Porfirie, om foarte înţelept. Acestuia i-a mărturisit Augusta gîndul său, în taină, zicîndu-i acestea:

"Într-una din nopţile trecute am văzut în vedenie pe Ecaterina, şezînd în mijlocul multor tineri şi fecioare frumoase, îmbrăcată în haine albe; şi atîta strălucire ieşea din faţa ei, încît nu puteam privi la dînsa. Iar ea m-a aşezat aproape de dînsa şi mi-a pus pe cap o cunună de aur, zicîndu-mi: "Stăpînul Hristos îţi trimite ţie această cunună". De atunci am atîta dorinţă ca să o văd, încît nu aflu odihnă inimii mele. Rogu-te dar, fă în vreun chip ca să o văd în taină". Iar Porfirie i-a răspuns: "Eu voi împlini dorinţa ta împărătească". Deci, făcîndu-se noapte, voievodul a luat cu sine două sute de ostaşi şi a mers la temniţă împreună cu împărăteasa şi dînd străjerilor bani, au intrat la Sfînta.

Cînd a văzut-o împărăteasa, s-a mirat de strălucirea feţei ei, care înflorea cu dumnezeiescul dar. Căzînd degrabă la picioarele ei, cu lacrimi în ochi a început a zice acestea: "Acum sînt împărăteasă fericită, că m-am învrednicit a te vedea, lucru foarte mult dorit sufletului meu; şi însetam ca cerbul să aud limba ta cea izvorîtoare de miere. Şi acum, fiindcă m-am învrednicit a dobîndi ceea ce am dorit, nu mă voi mai mîhni, chiar dacă m-aş lipsi şi de împărăţie şi de viaţă. Căci mă bucur cu inima şi cu sufletul, privind la atîta strălucire ce răsare din preafrumoasa ta faţă. Fericită eşti tu şi vrednică de laudă că te-ai lipit de un Stăpîn ca Acesta, de la Care primeşti atîtea daruri".

Iar Sfînta i-a răspuns, zicînd: "Fericită eşti şi tu, o! împărăteasă pentru că văd cununa capului tău, ridicată la înălţime de cetele îngereşti, pe care după trei zile o vei primi pentru puţina pătimire ce vei răbda, ca să mergi la adevăratul Împărat şi să împărăţeşti cu El veşnic". Iar ea a zis către dînsa: "Mă tem de munci şi mai vîrtos de bărbatul meu, căci este foarte aspru şi fără de omenie". Zis-a ei Sfînta: "Îndrăzneşte, că vei avea pe Hristos în inima ta, Care îţi va ajuta ca să nu se atingă nici o muncă de sufletul tău. Căci numai puţin va boli trupul tău, cîtăva vreme şi apoi se va odihni acolo veşnic".

Acestea zicînd Sfînta, a întrebat-o pe ea Porfirie, zicînd: "Ce dăruieşte Hristos celor care cred într-Însul? Pentru că voiesc şi eu să cred într-Însul şi să fiu ostaşul Lui". Zis-a lui Sfînta Muceniţă: "Dar n-ai citit sau n-ai auzit Scriptura creştinească?" Iar Porfirie a răspuns: "Eu

din copilăria mea tot cu războiul m-am îndeletnicit şi de alte lucruri n-am avut purtare de grijă". Zis-a lui Sfînta: "Nu poate limba să mărturisească bunătăţile pe care le-a gătit Preabunul şi Iubitorul de oameni Dumnezeu celor ce-L iubesc pe El şi păzesc poruncile Lui".

Atunci Porfirie s-a umplut de bucurie negrăită şi a crezut în Hristos, împreună cu cei două sute de ostaşi şi cu împărăteasa. Şi sărutînd toţi cu bună cucernicie pe muceniţă, s-au dus. Iar milostivul şi iubitorul de oameni Hristos, n-a lăsat pe sfînta Sa mireasă nebăgată în seamă atîtea zile ci, ca un părinte iubitor de fii, avea purtare de grijă de dînsa şi-i trimitea în toate zilele hrană, printr-o porumbiţă. Apoi, chiar Hristos a venit de a cercetat-o cu mare slavă şi cu multe cete cereşti. Şi mai mult a întărit bărbăţia ei şi a umplut-o de îndrăzneală, zicînd: "Nu te teme, iubita Mea mireasă, pentru că Eu sînt cu tine şi prin răbdarea ta pe mulţi vei întoarce către Mine, şi de multe cununi te vei învrednici". Cu astfel de cuvinte mîngîind-o pe ea Domnul, S-a dus.

A doua zi, şezînd împăratul la judecată, a poruncit să o aducă pe muceniţă, care a intrat în curţile împărăteşti cu lumina cea strălucitoare şi cu atîtea daruri duhovniceşti, încît cei ce stăteau înainte se minunau de strălucirea frumuseţii ei. Şi s-a minunat împăratul foarte tare, văzînd că n-a slăbit cu trupul, nici nu s-a schimbat frumuseţea feţii sale în atîtea zile, socotind că i-a dat cineva hrană în temniţă şi de aceea voia să pedepsească pe străjeri. Dar Sfînta Ecaterina, ca să nu fie alţii munciţi fără vină pentru dînsa, a mărturisit adevărul, zicînd: "Să ştii, împărate, că mie nu mi-a dat hrană vreo mînă omenească, ci Stăpînul meu Hristos, Care îngrijeşte de robii Săi. Acela m-a hrănit pe mine".

Deci, mirîndu-se împăratul de o frumuseţe ca aceea, a vrut să o ispitească pe dînsa iarăşi cu îmbunări şi cu vicleşug, zicîndu-i acestea: "Ţie ţi se cade să împărăţeşti, fiica mea, căci eşti doamnă în chipul soarelui, care şi pe Artemida o covîrşeşti cu frumuseţea. Vino dar de jertfeşte zeilor, ca să împărăţeşti cu noi şi să ai viaţă plină de bucurie. Rogu-te, nu voiesc a-ţi pierde cu muncile o aşa podoabă şi frumuseţe". Sfînta a zis: "Eu sînt pămînt şi cenuşă şi toată frumuseţea ca o floare se veştejeşte şi ca visul piere prin boală sau de bătrîneţe; iar după moarte cu totul putrezeşte. Deci nu te îngriji de buna cuviinţă şi de frumuseţea mea".

Acestea vorbindu-le Sfînta Ecaterina cu împăratul, un eparh cu numele Hursaden, aspru cu obiceiul, tiran şi chinuitor nemilostiv, vrînd să arate către împăratul dragoste şi bună voire, a zis: "Eu, împărate, am aflat o muncă prin care vei birui pe această fecioară. Porunceşte să se facă patru roţi de lemn într-o osie şi să bată împrejur suliţe ascuţite şi alte fiare ascuţite; două roţi să se întoarcă în stînga şi două în dreapta, iar în mijlocul lor să fie fecioara legată. Şi aşa, întorcîndu-se roţile, să-i zdrobească trupul ei. Însă mai întîi să se întoarcă roţile singure înaintea fecioarei, pentru ca, văzîndu-le, să se teamă de munca cea cumplită şi să se plece la voia ta; iar de nu, apoi să primească amară moarte".

Plăcînd împăratului sfatul eparhului, a poruncit să facă acel fel de roţi. Şi fiind adusă sfînta la acea cumplită muncă, a întors roţile cu multă nevoie înaintea ochilor ei, ca să o

înfricoşeze. Apoi a zis tiranul către dînsa: "Oare vezi ce muncă ţi s-a pregătit, în care vei lua moarte amară, de nu te vei închina zeilor?" Iar ea a răspuns: "De multe ori ţi-am spus gîndul meu; de aceea nu mai pierde vremea, ci fă ceea ce voieşti".

Văzînd el că nu poate să o înfricoşeze cu nimic şi să o întoarcă de la Hristos, a poruncit să o lege între roţi şi să le întoarcă repede, pentru ca, cu acele fiare ascuţite, să fie zdrobită în bucăţi şi să moară cu cumplită moarte. Deci începîndu-se acea muncă, îndată s-a pogorît îngerul Domnului din cer şi a dezlegat pe Sfînta din legături, iar roţile le-a sfărîmat în bucăţi, iar acelea, sărind din locul lor, pe mulţi păgîni rănindu-i, i-au omorît. Iar poporul ce era de faţă, văzînd acea minune preamărită, striga: "Mare este Dumnezeul creştinilor!" Dar împăratul se întunecase de mînie şi iarăşi se gîndea ca să afle asupra muceniţei vreo muncă mai nouă.

Împărăteasa, auzind acea minune, a ieşit din camera ei şi a început a mustra pe împăratul, zicînd: "Cu adevărat eşti nebun şi fără de minte, dacă îndrăzneşti a te lupta cu Dumnezeul Cel viu, şi a munci pe roaba Lui cu nedreptate!" Acestea fără nădejde, auzindu-le împăratul, s-a sălbăticit de mînie şi s-a făcut fără de omenie, mai mult decît toate fiarele. Şi, lăsînd pe Sfînta Ecaterina, şi-a întors mînia asupra soţiei sale, uitîndu-şi dragostea cea firească faţă de dînsa.

Deci a poruncit ca să aducă o ladă mare şi să o umple cu plumb, ca să fie nemişcată. Acolo a pus sînii femeii sale, între capac şi ladă şi a bătut cuie prin capac şi prin ladă, străpungîndu-i, încît i s-a pricinuit o durere nespusă şi i s-au rupt cu mare nevoie. Iar fericita Augusta, răbdînd acea durere negrăită, se bucura, pătimind pentru adevăratul Dumnezeu, către Care se şi ruga ca să-i trimită ajutor din înălţime.

Deci, rupîndu-se sînii ei, curgea sîngele ca un izvor şi toţi care erau de faţă s-au umplut de jale şi-i durea inima pentru aceea care pătimea munca cea mai amară şi mai nesuferită. Iar tiranul cel nemilostiv n-a miluit pe soţia sa, ci a poruncit să-i taie capul cu sabia. Dar ea primind cu bucurie osînda aceasta a zis către Sfînta Ecaterina: "Roaba adevăratului Dumnezeu, fă rugăciune pentru mine!" Iar aceea a zis: "Mergi cu pace, ca să împărăţeşti cu Hristos în veci!" Şi astfel a fost tăiată fericita împărăteasă afară din cetate în ziua de douăzeci şi trei a lunii noiembrie. Iar voievodul Porfirie, luînd noaptea trupul ei, l-a îngropat cu cinste. Iar a doua zi a stat înaintea împăratului, împreună cu ostaşii cei ce crezuseră în Hristos, şi a zis: "Şi noi sîntem ostaşi ai marelui Dumnezeu".

Aceasta nerăbdînd împăratul să audă, a oftat din adîncul inimii, zicînd: "Vai, am pierit, că m-am păgubit de minunatul Porfirie!" Apoi, întorcîndu-se către ceilalţi ostaşi, a zis: "Şi voi, ostaşii mei preaiubiţi, v-aţi înşelat şi v-aţi îndepărtat de zeii părinteşti? Dar cu ce v-au greşit vouă zeii de i-aţi părăsit pe dînşii?" Iar ei nu i-au răspuns lui cuvînt, ci numai Porfirie a zis: "Pentru ce laşi capul şi întrebi picioarele? Vorbeşte cu mine". Iar el a zis: "Cap rău, tu eşti pricina pierzării lor". Şi neputînd mai mult a grăi de mînie, a poruncit să le taie capetele tuturor; şi aşa s-au sfîrşit. Deci, s-a împlinit proorocia Sfintei Ecaterina, care a zis împăratului: "Că mulţi din palatele tale vor crede în Hristos Dumnezeu".

După acestea, aducînd muncitorul pe Ecaterina la divan, a zis către dînsa: "Multă supărare şi pagubă mi-ai făcut! Tu ai înşelat pe femeia mea şi pe viteazul meu voievod l-ai pierdut, el care era puterea oştilor mele şi alte multe răutăţi mi s-au întîmplat mie prin tine şi se cădea îndată fără de milă să te omor; dar te iert pentru că îmi este milă a te pierde pe tine, o fecioară atît de frumoasă şi înţeleaptă. Deci, fă-mi voia, iubita mea! Jertfeşte zeilor ca să te fac împărăteasă şi niciodată nu te voi mai supăra, nici voi face vreun lucru fără de sfatul tău. Şi vei vieţui împreună cu mine într-atîta veselie şi fericire, în care nici una din împărătese n-a fost vreodată".

Acestea şi multe altele grăia vicleanul, căutînd să înşele pe mireasa lui Hristos cea aleasă. Dar n-a putut cu cuvintele sale cele înşelătoare să o despartă de Hristos, cu Care ea se legase tare, cu legătura dragostei celei adevărate. Apoi, văzînd că nici cu momeli, nici cu făgăduinţe, nici cu îngroziri, nici cu munci nu poate să o înduplece pe cea mai tare decît diamantul, a dat asupra ei hotărîrea să-i fie tăiat capul afară din cetate.

Deci, luînd-o ostaşii, au dus-o la locul de chin. Şi mergea în urma ei popor mult, bărbaţi şi femei, plîngînd pentru dînsa, căci avea a se pierde, precum ziceau ei, o tînără preafrumoasă şi prea înţeleaptă. Iar cele mai alese dintre femei şi de neam bun ziceau către dînsa, tînguindu-se: "O, preafrumoasă şi preaiuminată fecioară, pentru ce eşti aşa de aspră cu inima şi cinsteşti mai mult moartea decît viaţa aceasta preadulce? Şi pentru ce-ţi pierzi în deşert şi fără de vreme floarea tinereţelor tale? Oare nu este mai bine să asculţi pe împăratul şi să te îndulceşti de atîtea bunătăţi în viaţa aceasta, decît să mori ticăloşeşte?"

Iar ea a răspuns: "Lăsaţi plînsul cel fără de folos şi mai vîrtos vă bucuraţi, că eu văd acum pe iubitul meu Mire, Iisus Hristos, Făcătorul şi Mîntuitorul meu, Care este frumuseţea mucenicilor, cununa şi slava mea. Şi mă cheamă către frumuseţea raiului cea negrăită, ca să împărăţesc împreună cu Dînsul şi să mă veselesc în veacul cel fără de sfîrşit. Deci nu plîngeţi pentru mine, ci plîngeţi pentru voi, căci pentru necredinţa voastră aveţi să mergeţi în focul cel fără de sfîrşit, ca să vă munciţi în veci".

Apoi, ajungînd la locul de tăiere, a făcut rugăciunea aceasta: "Doamne, Iisuse Hristoase, Dumnezeul meu, mulţumescu-Ţi că ai pus pe piatra răbdării picioarele mele şi ai îndreptat paşii mei. Tinde-Ţi acum prea cinstitele Tale palme pe care le-ai întins pe Cruce şi primeşte sufletul meu, pe care l-am adus Ţie ca jertfă, pentru dragostea Ta. Adu-Ţi aminte, Doamne, căci trup şi sînge sînt, şi nu lăsa greşelile mele cele făcute din neştiinţă, ca să fie arătate de cumpliţii ispititori la înfricoşata Ta judecată, ci spală-le cu sîngele pe care-l vărs pentru Tine şi rînduieşte ca trupul acesta, care, rănindu-se, se taie cu sabia, să fie nevăzut de vrăjmaşii tăi cei ce mă prigonesc.

Caută dintru înălţimea Ta, Doamne, şi asupra poporului acestuia ce stă înainte şi-l povăţuieşte la lumina cunoştinţei Tale. Şi acelora care vor chema prin mine numele Tău Cel preasfînt, dă-le toate cererile cele spre folos, pentru ca de toţi să se laude măririle Tale în veci".

Astfel rugîndu-se, a zis chinuitorului: "Săvîrşeşte-ţi porunca!" Iar el, întinzînd sabia, i-a tăiat cinstitul ei cap; şi a curs din rană lapte în loc de sînge. Iar cinstitele ei moaşte le-au luat în acel ceas sfinţii îngeri, precum s-a văzut de credincioşii cei vrednici şi le-au dus cu cinste în Muntele Sinai, în slava lui Hristos Dumnezeu, Care, împreună cu Tatăl şi cu Duhul Sfînt, într-o dumnezeire împărăţeşte în veci. Amin.

Sfîntul Mare Mucenic Mercurie
(25 noiembrie)

Decie şi Valerian, păgînii împăraţi ai Romei, chemînd pe toţi domnii şi boierii lor, s-au sfătuit pentru întinderea şi înmulţirea cinstirii zeilor lor şi pentru pierzarea şi risipirea sfintei credinţe creştineşti. Şi toţi, cu un gînd, s-au învoit la acel sfat fărădelege şi au dat o poruncă în capitala Romei, care era scrisă astfel:

"Împăraţii Romei, biruitorii cei nebiruiţi, pururea cinstiţi, marii credincioşi Decie şi Valerian, împreună cu toţi boierii, dau în ştire că de vreme ce facerile de bine şi darurile zeilor noştri le-am cunoscut şi ne-am îndulcit şi de biruinţele ce ne sînt date nouă de la dînşii asupra vrăjmaşilor noştri; apoi, că tot felul de roade primim de la dînşii cu îndestulare, prin buna prefacere a văzduhurilor şi i-am cunoscut pe ei a fi nouă mari făcători de bine şi de obşte rînduitori pentru cele de folosul nostru.

Drept aceea cu un sfat împreună glăsuit cu boierii, poruncim ca toată rînduiala poporului, liberi şi robi, ostaşii şi neostaşii, să aducă jertfă zeilor, căzînd la dînşii şi cu rugăciune plecîndu-se. Iar dacă va îndrăzni cineva a călca dumnezeiasca noastră poruncă ce este întărită de noi cu sfat de obşte, pe unul ca acela poruncim ca să-l arunce legat în temniţă, apoi să se omoare prin felurite munci. Şi de se va pocăi, plecîndu-şi genunchii, de mare cinste se va învrednici de la noi.

Iar de se va împotrivi, apoi după multe munci, să ia pedeapsă de sabie sau să fie aruncat în mare sau să se dea spre mîncare păsărilor şi cîinilor; mai vîrtos dacă se va afla cineva de credinţa creştinească, acela astfel să fie muncit. Iar cei ce se vor supune poruncii noastre, mare cinste şi daruri vor moşteni. Fiţi sănătoşi cu bună norocire".

Astfel de poruncă împărătească fiind dată, s-a tulburat toată cetatea Romei, căci se propovăduia acea poruncă fără de Dumnezeu prin toată cetatea şi se trimitea prin toate cetăţile şi împrejurimile lor. În acea vreme s-au sculat barbarii asupra împărăţiei Romei şi pregăteau împăraţii oştile lor ca să iasă la război împotriva barbarilor. Deci au poruncit trupelor de prin toate cetăţile să se adune la Roma. Atunci a venit şi trupa în care era ostaş Mercurie şi se chema trupa aceea Martenses din Armenia cea Mare, sub stăpînirea voievodului Saturnin.

Deci, ieşind împăratul Decie la război, a rămas în Roma Valerian şi, făcîndu-se multă vreme război şi măcel mare între barbari şi romani, s-a arătat lui Mercurie îngerul

Domnului în chip de om mare, îmbrăcat în haine albe, ţinînd în mîna sa o sabie, şi a zis către dînsul: "Nu te teme, Mercurie, nici te înfricoşa, căci sînt trimis spre ajutor ţie, ca să te fac biruitor. Deci, primeşte această sabie şi porneşte asupra barbarilor şi, după ce-i vei birui, să nu uiţi pe Domnul Dumnezeul tău!"

Iar el fiind înspăimîntat, i se părea că cel ce i s-a arătat este unul din boierii Romei. Şi luînd sabia pe care i-o dăduse, a pornit cu mare iuţeală asupra potrivnicilor, pe care-i tăia ca pe nişte iarbă. Şi trecînd prin trupele barbarilor, pînă la împăratul lor, l-a ucis cu sabia şi împreună cu el mulţime mare de ostaşi viteji, încît i se lipise mîna cu sînge de mînerul sabiei. Şi aşa au fost biruiţi şi izgoniţi barbarii de către romani.

Atunci Decie, văzînd vitejia cea mare a lui Mercurie, l-a chemat la sine şi, cinstindu-l cu mari daruri, l-a pus voievod peste toate oştile. Apoi, părîndu-i-se lui Decie căci cu ajutorul zeilor au biruit pe vrăjmaşi, se veselea foarte şi împărţind oştilor aur mult, a slobozit pe fiecare într-ale lor. Iar ei împreună cu Mercurie mergînd la Roma, făceau ospeţe mari prin cetăţi.

Într-o noapte, dormind voievodul Mercurie, a venit la dînsul îngerul, în acelaşi chip precum i se arătase şi mai înainte şi, lovindu-l în coastă, l-a deşteptat. Iar el văzînd cele ce i se arătaseră, s-a înfricoşat şi a rămas mut. Apoi îngerul a zis către dînsul: "Mercurie, nu-ţi mai aduci aminte de ceea ce ţi-am zis în război? Vezi, ca să nu uiţi pe Domnul Dumnezeul tău, căci ţi se cade a pătimi pentru El şi a lua cunună de biruinţă împreună cu toţi sfinţii".

Îngerul zicînd acestea, s-a făcut nevăzut. Iar el, venindu-şi în sine, a început a mulţumi lui Dumnezeu şi şi-a adus aminte de credinţa creştinească de care auzise de la moşul şi de la tatăl său. Căci tatăl său, anume Gordian, care a fost ostaş în aceeaşi trupă în care şi el mai pe urmă a fost ostaş, adeseori grăia: "Fericit este cel ce ostăşeşte Împăratului ceresc, că va primi de la El răsplată în împărăţia cea cerească! Căci Acel Împărat a făcut toate numai cu cuvîntul şi are să judece viii şi morţii şi să răsplătească fiecăruia după faptele lui".

De aceste cuvinte ale tatălui său aducîndu-şi aminte Mercurie şi socotind cu mintea arătarea îngerului, s-a umplut de bucurie şi a început a plînge şi a se tîngui, zicînd: "Vai mie, păcătosul, căci fiind ramură de copac verde, m-am uscat, neavînd acum rădăcina cunoştinţei de Dumnezeu!"

Astfel zicînd în sine şi tînguindu-se, au venit slugile împărăteşti să-l cheme la împărat la un sfat. Iar Mercurie a spus că este bolnav şi a amînat împăratul sfatul pe altă zi; căci nu voia să se sfătuiască la nimic fără de Mercurie. Aşa de mult îl iubea şi îl cinstea. Iar a doua zi, chemînd pe Mercurie cu cinste, s-a sfătuit împreună cu dînsul ceea ce era de folos împărăţiei Romei. Iar după sfat, a zis împăratul către Mercurie: "Să mergem împreună în capiştea Artemidei ca să-i aducem jertfă". Iar sfîntul s-a despărţit în taină de împărat şi s-a dus la gazda sa.

Însă unul din boieri l-a clevetit la împăratul, zicînd: "Mare împărate, biruitorule nebiruit, alesule de zei a stăpîni împărăţia, binevoieşte cu blîndeţe a mă asculta pe mine. Acesta care este cinstit de dreapta împărăţiei voastre şi pe care stăpînia voastră l-a preamărit, nu vine împreună cu noi în capiştea marei zeiţe ca să aducă jertfă pentru stăpînia voastră". Iar împăratul l-a întrebat, zicînd: "Şi cine este acela care nu vrea să fie la un gînd cu noi, să aducă jertfă cinstitei Artemida?"

Răspuns-a boierul: "Sfetnicul Mercurie, pe care l-a mărit bunătatea împărăţiei voastre. Acela se leapădă şi nu vrea să se închine zeilor noştri". Iar împăratul a zis: "Oare nu bîrfiţi asupra lui din oarecare zavistie? Deci nu vă voi asculta pe voi de nu-l voi ispiti singur şi voi cunoaşte adevărul cu dinadinsul. De nu va fi aşa precum ziceţi voi, apoi tare veţi fi pedepsiţi pentru clevetirea voastră. Iar de se va afla adevărul, veţi fi vrednici de cinste de la noi, ca nişte credincioşi zeilor şi împărăţiei noastre".

Acestea zicînd împăratul, îndată a trimis să cheme cu cinste pe Mercurie şi, venind el, a zis către dînsul Decie: "Oare nu te-am cinstit eu pe tine, punîndu-te voievod peste toţi domnii mei? Căci cu ajutorul zeilor ai biruit pe potrivnici! Dar tu pentru ce te arăţi nemulţumitor pentru o facere de bine ca aceasta, pe care ţi-am făcut-o ţie? De ce treci cu vederea stăpînirea şi porunca mea, nedînd zeilor noştri cinstea ce se cuvine, precum am auzit de la oarecare credincioşi de-ai noştri?"

Iar ostaşul cel viteaz al lui Hristos, după cuvîntul Apostolului, dezbrăcîndu-se de omul cel vechi şi, prin Sfîntul Botez, îmbrăcîndu-se în cel nou, zidit după chipul lui Dumnezeu, a răspuns cu îndrăzneală, zicînd: "Cinstea ta să fie cu tine, căci eu n-am biruit pe vrăjmaşi cu ajutorul neputincioşilor voştri zei, ci cu puterea lui Hristos, Dumnezeul meu. Ia de la mine ceea ce mi-ai dat, căci eu gol am ieşit din pîntecele maicii mele, şi gol mă voi duce".

Acestea zicînd, a descins brîul cel ostăşesc, a dezbrăcat haina cea de boierie şi le-a aruncat înaintea picioarelor împăratului, zicînd cu glas mare: "Auziţi toţi că sînt creştin!"

Atunci Decie a rămas uimit şi căuta la sfîntul tăcînd şi se mira de cuvîntul lui cel cu îndrăzneală şi încă se minuna de frumuseţea trupului lui. Căci sfîntul era înalt cu statul şi rumen la faţă, arătînd cu chipul bărbăţia ce era într-însul. Apoi a poruncit împăratul să-l pună în temniţă, zicînd: "Acest om n-a priceput cinstea sa. Deci, cînd va cunoaşte ocara şi defăimarea, atunci mi se pare că se va întoarce la gîndul cel bun". Iar sfîntul, fiind dus în temniţă, mulţumea şi lăuda pe Dumnezeu. Dar noaptea iarăşi i s-a arătat îngerul Domnului, zicînd: "Îndrăzneşte, Mecurie şi nu te teme! Crede în Domnul pe Care L-ai mărturisit şi Acela te va izbăvi de tot necazul!" Prin acea arătare a îngerului, iarăşi s-a întărit Mercurie.

A doua zi a şezut împăratul Decie în divan şi, punînd înaintea sa pe Sfîntul Mercurie, a zis către dînsul: "Acest fel de cinste ţi se cuvine pentru nebunia ta, ca să stai ca un osîndit la judecată". Sfîntul a răspuns: "Cu adevărat, acest fel de cinste mi se cuvine pentru Domnul meu! Tu ai luat de la mine cele ce degrabă pier, iar eu voi primi de la El pe cele ce rămîn

în veci". Împăratul a zis: "Spune nouă neamul tău şi patria". Sfîntul a răspuns: "Dacă vrei să ştii neamul meu şi patria, îţi voi spune; pe tatăl meu l-a chemat Gordian, de neam scit şi a ostăşit în oastea martionilor; iar patria mea, către care merg cu sîrguinţă, este Ierusalimul cel de sus, care este cetatea Împăratului Celui ceresc".

Împăratul a zis: "Dar pentru ce nu faci voia noastră şi nu împlineşti porunca ce este dată de noi tuturor oamenilor? Pentru ce nu te închini zeilor, ca să primeşti dregătoria ta cea dintîi? Ori voieşti a muri în munci? Răspunde-mi degrab, căci pentru aceasta eşti chemat". Sfîntul Mercurie a răspuns: "Eu pentru aceasta am venit ca să te biruiesc pe tine şi pe tatăl tău diavolul, aflător al tuturor răutăţilor şi să primesc cunună de biruinţă de la puitorul de nevoinţe Iisus Hristos, Domnul meu. Deci împlineşte asupra mea ceea ce gîndeşti, pentru că am platoşă şi pavăză prin care voi birui toate muncile ce le vei pune asupra mea".

Atunci împăratul, umplîndu-se de mînie, a zis: "De vreme ce zici că ai pavăza şi platoşa credinţei, poruncesc ca să te spînzure gol între patru furci". Şi aceasta făcîndu-se, a zis muncitorul: "Unde sînt acum armele războiului tău?" Iar Sfîntul, căutînd spre cer, a zis: "Doamne, Iisuse Hristoase, ajută robului Tău!" Apoi împăratul a poruncit să aducă săbii şi cuţite ascuţite şi să taie trupul sfîntului, iar pe pămînt sub dînsul să aştearnă foc, pentru ca, deasupra fiind tăiat cu cuţitele şi dedesubt ars cu focul, să pătimească cumplit. Şi acestea făcîndu-se, curgea sîngele din trupul lui ca izvorul încît şi focul se stingea de sîngele lui; iar sfîntul toate acestea le răbda cu vitejie.

După acestea tiranul a poruncit să-l dezlege ca să nu moară degrabă şi să-l închidă într-o casă. Luîndu-l slujitorii l-au dus, căci el nu putea singur să meargă, abia fiind viu, şi l-au aruncat în acea casă, crezînd că îndată va muri. Deci sfîntul zăcea ca un mort, abia suflînd din cauza rănilor celor cumplite. Dar făcîndu-se noapte, a venit îngerul Domnului către dînsul şi a zis: "Pace ţie, bunule pătimitor!" şi l-a tămăduit pe el de răni. Iar sfîntul simţind în sine putere, s-a sculat sănătos şi a mulţumit lui Dumnezeu, Celui ce l-a cercetat prin îngerul Său.

A doua zi, împăratul a poruncit să aducă pe sfîntul înaintea sa. Şi mergînd ostaşii la dînsul, l-au aflat sănătos şi l-au dus la împărat. Văzîndu-l împăratul că este sănătos, a zis: "Pe cel care l-a dus ieri de la noi ca pe un mort, acum umblă singur de sine ca şi cum n-ar fi avut nici o rană!" Deci a poruncit ostaşilor să-i caute rănile. Iar ei, căutînd trupul mucenicului, au zis către împăratul: "Aşa să fie întregimea stăpînirii tale, precum are Mercurie trupul său, cu totul întreg şi fără prihană, ca şi cum nu s-ar fi atins de dînsul nici o muncă".

Împăratul a zis: "Acum el va zice că Hristos l-a vindecat. Oare n-aţi adus voi vreun doctor la dînsul în strajă?" Iar ei au răspuns: "Ne jurăm pe stăpînirea voastră care îndreptează toată lumea, că nimeni nu l-a căutat; apoi nouă ni s-a părut că îndată va muri, iar cum s-a vindecat şi acum stă sănătos, nu ştim". Iar împăratul a zis: "Socotiţi căci cu farmecele creştineşti cel ce se părea ieri a fi mort, este astăzi sănătos?" Şi a zis cu mînie către

sfîntul: "Cine te-a tămăduit? Spune-ne nouă adevărul, căci mi se pare că nu fără vrăjitorie te-ai tămăduit".

Sfîntul a răspuns: "Chiar fără voia ta ai spus adevărul, căci Domnul nostru Iisus Hristos, doctorul Cel adevărat al sufletelor şi al trupurilor, Acela m-a tămăduit pe mine, Care pe toţi vrăjitorii şi fermecătorii împreună cu cei ce se închină idolilor, legîndu-i cu legături nedezlegate, îi va da focului gheenei, pentru că n-au cunoscut pe adevăratul Dumnezeu, Ziditorul lor". Împăratul a zis: "Iarăşi voi umplea trupul tău cu răni şi voi vedea de te va vindeca Hristos pe Care Îl mărturiseşti".

Sfîntul a răspuns: "Cred Domnului meu Iisus Hristos că nu mă vei birui cu toate muncile tale, oricîte vei aduce asupra mea. Căci nu mă tem de dînsele deloc, fiind întărit cu cuvintele Stăpînului meu, Care a zis: *Nu vă temeţi de cei ce ucid trupul, căci sufletul nu pot să-l ucidă*. Că după ucidere iarăşi mă va învia în ziua cea înfricoşată a dreptei Sale judecăţi". Atunci a poruncit împăratul să-l muncească iarăşi cu foc şi cu bătăi.

Sfîntul fiind bătut şi ars cu foc, ieşea bună mireasmă din trupul lui cel ars. Iar mucenicul răbda cu atîta vitejie, încît n-a strigat, n-a suspinat, nici n-a oftat, aşa că se mirau toţi de răbdarea lui. Apoi împăratul a zis către dînsul în batjocură: "Unde este acum doctorul tău, ca să vină aici să te tămăduiască? Căci ai zis că şi după moarte poate să te ridice". Sfîntul Mercurie a răspuns: "Fă ce voieşti, stăpînire ai peste trupul meu, iar peste suflet are Dumnezeu; căci chiar dacă-mi vei pierde trupul meu, însă sufletul va rămîne nestricat în veci".

Deci împăratul a poruncit să-l spînzure cu capul în jos şi să-i lege o piatră mare de grumaji, ca fiind sugrumat de greutatea pietrei, să moară. Iar mucenicul fiind întărit cu darul lui Dumnezeu, a rămas multă vreme viu în acea muncă. Apoi, dezlegînd piatra, a poruncit să-l bată cu bice, care aveau capetele ferecate cu aramă. Şi îndată a fost bătut fără cruţare, încît şi pămîntul s-a înroşit de sîngele lui. Însă el, ca un diamant tare, răbda cu bărbăţie, zicînd: "Îţi mulţumesc, Doamne, că m-ai învrednicit a pătimi pentru numele Tău!"

Văzînd împăratul pe mucenic că nu se pleacă nicidecum spre voia lui, şi acum nemaiavînd vreme să-l muncească mai mult, pentru că se sîrguia degrab a merge la Roma, a dat asupra lui porunca cea din urmă, astfel: "Mercurie, care a socotit drept nimic zeii noştri şi a defăimat cinstita poruncă a blîndeţei noastre, porunceşte stăpînirea noastră să-l ducă în ţara Capadochiei şi acolo să-i taie capul spre învăţătura multora. Căci cel ce se împotriveşte împăratului, după multe munci, se pedepseşte cu sabie".

Deci ostaşii, luînd pe sfîntul, l-au pus pe un dobitoc şi l-au legat, căci era trupul lui foarte slăbit de multe munci şi l-au dus în Capadochia. Ajungînd el în Cezareea, Domnul S-a arătat sfîntului şi i-a zis: "Mercurie, vino la Mine şi te odihneşte! Alergarea ai săvîrşit şi credinţa ai păzit, deci primeşte cununa nevoinţei tale, căci aici se cade a te sfîrşi". Iar Mucenicul, întărindu-se prin acea vedenie a Mîntuitorului şi dorind ca mai degrabă să se

dezlege de trup şi să vieţuiască în Hristos, a zis către ostaşii care erau împreună cu dînsul: "Faceţi ceea ce vi s-a poruncit şi nu amînaţi porunca mai mult; iar Domnul, Care cheamă pe toţi spre pocăinţă, să vă dea darul Său; căci fiind bogat în milă, dă darurile Sale cu îndestulare celor ce vin la Dînsul!"

Zicînd acestea, ostaşii i-au tăiat capul în buna mărturisire a Mîntuitorului nostru Iisus Hristos, în a douăzeci şi cincea zi a lunii noiembrie. Iar a doua zi după tăierea sfîntului, s-a aflat trupul lui alb ca zăpada şi ieşea dintr-însul bună mireasmă de mir de mult preţ şi tămîie. Pentru o minune ca aceea, mulţi au crezut în Hristos. Apoi sfîntul trup a fost pus cu cinste la loc însemnat care dădea multe tămăduiri celor bolnavi.

Pe acest sfînt ostaş şi Mare Mucenic Mercurie, care acum se bucură cu sufletul în cer, l-a orînduit Doamna, Preasfînta Născătoarea de Dumnezeu, la o minunată slujbă ostăşească precum aceasta: Cînd se ruga Sfîntul Vasile cel Mare înaintea icoanei Preasfintei Născătoare de Dumnezeu - lîngă care era icoana Sfîntului Marelui Mucenic Mercurie, cu suliţa ca un ostaş -, ca răucredinciosul împărat Iulian Paravatul, mare prigonitor şi pierzător al dreptcredincioşilor creştini, să nu se mai întoarcă de la războiul cu perşii, spre pierderea credinţei creştineşti. Atunci a văzut că s-a făcut nevăzută, după puţin timp, icoana Sfîntului Mercurie, care era lîngă cea a Preasfintei Născătoare de Dumnezeu; apoi, după aceea, s-a arătat cu suliţa sîngerată.

Chiar în acelaşi timp, în depărtatul război, Iulian a fost însuliţat de un ostaş necunoscut, care, îndată ce l-a însuliţat, s-a făcut nevăzut. Iar ticălosul Iulian, luînd sînge din rana sa a aruncat în sus către cer şi, grăind hule asupra lui Hristos, a zis: "Ai biruit Galileene!"

Această minune s-a adeverit atunci, că însăşi Preasfînta Născătoare de Dumnezeu, pentru rugăciunea Sfîntului Vasile cel Mare, a trimis pe acest plăcut al lui Dumnezeu şi al ei, pe Sfîntul purtătorul de biruinţă Marele Mucenic Mercurie, din biserica cea care prăznuieşte către biserica cea care avea război, spre pedeapsa împotrivitorului lui Dumnezeu, Iulian Paravatul şi spre apărarea sfintei credinţe şi a dreptcredincioşilor creştini.

Cu a cărui sfîntă folosire şi apărare să ne fie şi nouă spre ajutor, ca să fim păziţi de vrăjmaşii cei potrivnici lui Dumnezeu şi să fie biruiţi cu ajutorul lui, ca împreună cu dînsul să slăvim pe Dumnezeu şi pe Maica Sa în vecii vecilor. Amin.

Viaţa Cuviosului Părintelui nostru Alipie Stîlpnicul (26 noiembrie)

Alipie, sluga lui Hristos, îşi avea patria în cetatea Adrianopole, ce este în părţile Paflagoniei. Domnul l-a ales chiar din pîntecele maicii sale, fiindcă maică-sa cînd era îngreuiată cu dînsul şi aproape de naştere, a văzut într-o noapte o vedenie ca aceasta. I se părea că ţine în mîinile sale un miel foarte frumos care avea în coarnele sale două făclii aprinse şi ardea luminat. Iar cînd avea să se nască pruncul, o mare lumină dumnezeiască

a umplut casa. Acesta era semnul luminării faptelor lui celor bune, căci avea să fie lumina lumii.

După naştere, adormind maică-sa, iarăşi a văzut o vedenie în acest chip: I se părea că vede tot poporul acelei cetăţi adunîndu-se în casa ei şi cu psalmi şi cu cîntări a înconjurat pe pruncul care se născuse. Aceste vedenii le avea maica sa puse în inima sa şi zicea: "Ce are să fie copilul acesta?"

Nu după multă vreme murind bărbatul ei, petrecea în văduvie, în post şi rugăciuni, nevrînd să se mai mărite după al doilea bărbat. Ci vieţuia lui Hristos în curăţie, dîndu-se pe sine şi pe fiul său în a Lui purtare de grijă, căci El este părinte al orfanilor şi al văduvelor. Deci, înţărcînd pe copil, l-a adus în biserică şi l-a dat pe el Sfîntului Teodor, episcopul acelei cetăţi, care, cunoscînd cu duhul darul lui Dumnezeu ce era în copil, l-a iubit pe el foarte mult şi l-a învăţat dumnezeiasca Scriptură.

Venind în vîrstă şi sporind cu înţelepciunea mai mult decît alţii, s-a făcut iubit lui Dumnezeu şi oamenilor, pentru obiceiul său cel bun şi pentru faptele lui cele bune şi mari. Căci Alipie era plin de frica lui Dumnezeu, de smerenie şi de blîndeţe. În vîrsta tinereţelor sale arăta înţelepciunea cărunteţelor şi avea viaţa neprihănită. Drept aceea a fost pus econom al bisericii, apoi hirotonit diacon şi slujea lui Dumnezeu cu credinţă şi evlavie.

După cîtăva vreme i-a venit dorinţă ca să vieţuiască deosebit în singurătate, ca fiind în linişte, mai cu osîrdie să slujească lui Dumnezeu şi să se îndulcească de neîncetate gîndiri către El. Deci, a descoperit această dorinţă a inimii sale fericitei sale maici, care, asemănîndu-se proorociţei Ana, nu se depărta de la biserică slujind ziua şi noaptea cu post şi cu rugăciune. Apoi şi-a împărţit toată averea la săraci şi s-a făcut mireasa lui Hristos, fiind diaconiţă.

Acestei plăcute de Dumnezeu i-a spus gîndul său Sfîntul Alipie, zicînd: "Voiesc să mă duc în părţile Răsăritului, căci aud că mulţi sfinţi vieţuiesc acolo prin pustie, în linişte. Deci, mă voi sălăşlui împreună cu dînşii şi, uitîndu-mă la viaţa lor cea plăcută, voi urma cu ajutorul lui Dumnezeu faptelor lor celor bune. Iar tu maica mea, roagă-te pentru mine ca să-mi îndrepteze Domnul calea după voia Sa cea sfîntă şi ca să-I fie plăcută Lui viaţa mea".

Iar ea, nesupărîndu-se de despărţirea fiului, şi-a ridicat mîinile în sus şi s-a rugat lui Dumnezeu cu sîrguinţă pentru dînsul. După aceea, binecuvîntîndu-l, l-a slobozit cu pace şi a ieşit fericitul din cetatea Adrianopoli, neştiind nimeni, fără numai maica sa. Şi alerga ca şi cerbul spre izvoarele apelor, avîndu-şi inima aprinsă cu dorinţă dumnezeiască. Apoi înştiinţîndu-se episcopul de plecarea lui, s-a supărat foarte şi toţi clericii şi mirenii se mîhniseră că s-au lipsit de un convieţuitor bun ca acela, care cu chipul faptelor bune şi cu viaţa se asemăna îngerilor. Căci împodobea Biserica lui Dumnezeu şi mult folos aducea credincioşilor, deşteptîndu-i pe ei către nevoinţă.

Deci îndată a trimis episcopul pretutindeni să caute pe fericitul Alipie, şi după multe zile aflîndu-l în Evhaita, în ziua praznicului Sfîntului Mucenic Teodor, abia l-a putut întoarce iarăşi în patria sa, pe de o parte cu rugăminte, iar pe de alta cu îngrozire, Dumnezeu mai înainte văzînd cele bune, ca să nu se lipsească ţara Paflagoniei de un luminător ca acela, prin care mulţi se povăţuiau să se întoarcă de la întunericul păcatelor, la lumina vieţii celei cu plăcere de Dumnezeu.

Întorcîndu-se fericitul întru ale sale, se mîhnea foarte tare căci i s-a împiedicat nevoinţa şi i s-a tăiat dorinţa lui. Ci Dumnezeul a toată mîngîierea, l-a mîngîiat prin oarecare arătare dumnezeiască. Căci a văzut fericitul în vedenie un bărbat prea minunat, iar mai bine zis, pe îngerul lui Dumnezeu, zicînd către dînsul: "Nu te supăra, Alipie, pentru că te-ai întors din calea cea dorită de tine; să ştii bine că acolo este loc sfînt, unde, iubind omul pe Dumnezeu îşi alege a vieţui cu bună credinţă şi cu plăcere de Dumnezeu".

Cu acest fel de vedenie mîngîindu-se Alipie, a încetat de a se mai mîhni şi petrecea după aceea în viaţa călugărească, nevoindu-se cu dinadinsul şi slujind lui Dumnezeu. Dar avea dorinţă neschimbată de a vieţui deosebit la un loc. Drept aceea, de multe ori ieşind din chilia sa, înconjura munţii cei dimprejur, cîmpiile şi pădurile, căutînd un loc ca acela în care i-ar fi cu înlesnire a petrece în gîndire la Dumnezeu.

Deci, mergînd într-un munte ce era de cetate la partea de miazăzi şi, văzînd acolo un loc înalt şi frumos, liber de toată tulburarea, i-a plăcut şi, aducînd unelte de săpat, a făcut o fîntînă pentru apă şi nu atît cu sapa pe cît cu buzele rugîndu-se cu dinadinsul către Dumnezeu, a scos apă din pămînt sus în munte.

Apoi, mergînd la episcop, l-a rugat să-i dea voie să vieţuiască acolo şi să zidească o biserică. Iar episcopul, deşi nu l-a oprit de la dorirea lui, însă trimiţînd pe ascuns, a astupat izvorul cu pietre mari şi l-a umplut cu pămînt, căci nu voia să locuiască fericitul în acel munte, pentru că muntele era înalt şi cu greu de suit celor ce voiau să vină la dînsul şi foarte departe de cetate; ci voia să vieţuiască mai aproape, la un loc mai lesnicios. Iar fericitul Alipie, văzînd izvorul astupat, a lăsat muntele acela şi, umblînd împrejurul cetăţii, îşi căuta alt loc.

Era înaintea cetăţii aceleia o pustie în care se aflau de demult o mulţime de morminte elineşti în care vieţuiau şi duhuri necurate. Pentru aceasta era tuturor înfricoşat locul acela şi nimeni nu putea să treacă pe acolo pentru îngrozirile cele drăceşti. Iar fericitul Alipie, văzînd că toţi oamenii fug de pustia aceea, s-a sălăşluit acolo într-un mormînt elinesc şi era deasupra un stîlp de piatră, iar deasupra un idol.

Sfărîmînd cuviosul idolul ca pe un vas de lut, a pus în locul lui cinstita Cruce şi aşa, netemîndu-se de înfricoşările şi năpădirile diavolilor, a început a vieţui aolo, izgonind cu arma Crucii şi cu săgeţile rugăciunilor sale, cetele diavoleşti. Apoi dormind, a văzut în vedenie doi bărbaţi cinstiţi, cu veşminte preoţeşti îmbrăcaţi, care au zis către dînsul: "Pînă cînd ne-ai lăsat să te aşteptăm pe tine aici, o, omule al lui Dumnezeu? Apoi de eşti

tu Alipie cel mai înainte rînduit de Dumnezeu ca să sfinţeşti locul acesta şi să înmulţeşti peste dînsul binecuvîntarea Lui, fără de zăbavă fă ceea ce se cade ţie a face".

Deşteptîndu-se cuviosul din somn, se mira de cuvintele bărbaţilor care se arătaseră şi nu pricepea cine sînt bărbaţii aceia şi ce are de făcut în locul acela, ca să poată înmulţi peste dînsul binecuvîntarea lui Dumnezeu. După aceasta Teodor, episcopul lui, avea trebuinţă să meargă la împărat şi era de nevoie ca Sfîntul Alipie, ca un cleric bisericesc ce era, să călătorească împreună cu episcopul său. Deci, a pornit cu dînsul, făcînd voia arhiereului său şi l-a petrecut pînă la Calcedon.

Iar cînd era să intre episcopul în corabie, ca să meargă pe apă către Constantinopol, Alipie a intrat într-o biserică ce era acolo aproape de mare şi, rugîndu-se într-însa, a şezut jos şi a adormit puţin. Şi iată că i s-a arătat în vedenie o fecioară preafrumoasă, strălucind ca soarele şi zicîndu-i: "Scoală degrabă Alipie!". Iar el, mirîndu-se de frumuseţea ei, a întrebat-o: "Cine eşti tu, doamna mea? Şi pentru ce-mi porunceşti a mă scula degrabă?" Dar ea a zis către dînsul: "Eu sînt muceniţa Eufimia, roaba lui Hristos. Deci, scoală-te şi dacă voieşti să mergi în patria ta, voi merge şi eu împreună cu tine şi, vrînd Dumnezeu, voi fi ţie împreună călătoare şi ajutătoare".

Acestea zicînd sfînta, Alipie s-a deşteptat şi n-a văzut pe nimeni înaintea sa, decît numai a aflat inima sa plină de bucurie duhovnicească şi a cunoscut că voieşte Dumnezeu să se întoarcă la linişte. Deci, lăsînd pe episcop, s-a întors în patria sa, avînd împreună călători cu dînsul în chip nevăzut, ajutorul şi rugăciunile Sfintei Marei Muceniţe Eufimia, a cărei minunată vedere şi vorba cea dulce avîndu-le în mintea sa, se veselea cu duhul.

Venind către Adrianopol, la locul său de linişte, s-a gîndit să zidească o biserică în numele Sfintei Eufimia. Dar, neavînd avere pentru acest lucru - căci n-a cîştigat nici aur, nici argint, nici aramă, ci era sărac cu trupul şi cu duhul, urmînd Domnului Celui ce a sărăcit pentru noi -, a rugat pe nişte cetăţeni cunoscuţi ai săi şi vecini ca să-l ajute. Iar aceia, înţelegînd dorinţa lui, i-au dat cu bunăvoinţă toate cele de trebuinţă. Şi degrab, sfinţind locul în mijlocul mormintelor elineşti, a săpat temelie, ca să zidească biserica Sfintei Muceniţe Eufimia.

Fiind săpată temelia, i s-au arătat iarăşi acei doi bărbaţi, mai sus pomeniţi, în veşminte preoţeşti, dintre care unul ţinea în mînă o cădelniţă şi cădea temelia, însemnînd în ce chip va fi biserica; iar celălalt cînta "Osana" împrejurul locului aceluia. Dar cine erau bărbaţii aceia, nicidecum nu se ştie, ci după cîtăva vreme s-au aflat acolo nişte moaşte nestricate şi cu bună mireazmă, ale unor bărbaţi care erau în chipul cum i-a văzut în două rînduri Cuviosul Alipie în vedenie. Şi au fost puse acele sfinte moaşte în aceeaşi biserică, după porunca sfîntului.

Mai înainte de sfinţirea bisericii, văzînd cetele cele diavoleşti că prin sîrguinţa Sfîntului Alipie, în locul unde era locaşul lor se va face sălăşluire a sfinţilor, şi unde erau nălucirile şi înfricoşările lor, acolo va începe să fie darul lui Dumnezeu, s-au pornit asupra chiliei

sfîntului şi asupra bisericii celei din nou zidită, cu mare strigare şi zgomot, vrînd ca să răstoarne biserica din temelie şi pe sfîntul bărbat înfricoşîndu-l să-l izgonească de acolo.

Deci strigau cu felurite glasuri şi se iuţeau ca nişte războinici mînioşi sau ca nişte fiare întărîtate. Dar ostaşul lui Hristos îndată a stat la rugăciune şi cu aceea într-armîndu-se, ca şi cu o armă nebiruită, a biruit puterea cea diavolească şi a fugit cu ruşine şi ca nişte praf spulberat de vînt.

Fiind sfinţită biserica, au început a veni oameni din cetate, spre lauda lui Dumnezeu, ca să audă învăţăturile sfîntului cele folositoare. După aceasta, într-armîndu-se cuviosul mai tare asupra vrăjmaşilor celor nevăzuţi, s-a suit pe un stîlp, asemănîndu-se Sfîntului Simeon stîlpnicul cel dintîi. Şi a stat pe dînsul ca de strajă, luînd seama de departe la cetele diavoleşti, care năvăleau asupră-i, luptîndu-se cu dînsele cu bărbăţie ziua şi noaptea. Iar aceia, deşi erau biruiţi de dînsul totdeauna, însă iarăşi se ispiteau fără de ruşine a năvăli asupra lui.

Într-o noapte au început duhurile cele înrăutăţite a năvăli cu pietre asupra sfîntului şi a-l răni tare. Iar sfîntul, răbdînd loviturile pietrelor, zicea către diavoli: "Ce aveţi cu mine, o, pierzătorilor şi urîtorilor de oameni diavoli? Pentru ce vă tulburaţi în deşert şi cu toată răutatea vă sculaţi asupra robului lui Dumnezeu? Vedeţi pietrele pe care le aruncaţi asupra mea, acestea vor mărturisi răutatea şi îndrăzneala voastră cea fără de ruşine înaintea Hristosului meu, în ziua venirii Lui celei de a doua. Şi să ştiţi că eu nu iau în seamă aruncarea voastră cu pietre asupra mea, ci o socotesc ca o jucărie copilărească. Iată, am să arunc jos aceste scînduri mici, care sînt acoperămînt deasupra capului meu, ca mai cu înlesnire să primesc de la voi lovirile cu pietre şi să rabd pentru Domnul meu acestea, cum a răbdat şi Sfîntul Ştefan, întîiul mucenic, pe care l-aţi ucis voi prin mîinile iudeilor; căci împreună cu acei jidovi veţi moşteni focul gheenei".

Iar ei, auzind cuvintele acestea şi cunoscînd că este gata pătimitorul cel nebiruit, ca toate să le rabde pentru Dumnezeu, au fugit cu totul din locul acela.

Auzind acestea unii dintre oamenii care treceau pe acolo în noaptea aceea şi care au întîmpinat pe diavoli fugind din locul acela suspinînd şi strigînd cu tînguire: "Alipie ne-a izgonit din locaşul nostru! Deci, unde ne vom duce, neavînd loc nicăieri?" Iar Cuviosul Alipie, aruncînd acel acoperămînt de pe stîlp, ce era deasupra capului său, stătea acolo avînd acoperămînt cerul şi răbdînd cu vitejie toate schimbările vremii şi ale văzduhului: iarna, zăduful, ploile, grindina, zăpada, gerul şi gheaţa.

Astfel s-a făcut singur de voia sa mucenic, nu numai un an, ci cincizeci şi trei de ani a pătimit pe acel stîlp, stînd ca şi cum ar fi fost pironit pe Cruce. Şi se aduna la dînsul mulţime de popor, bărbaţi şi femei, bătrîni şi tineri, ca să asculte de la dînsul cuvinte folositoare şi să se tămăduiască de neputinţele cele sufleteşti şi trupeşti; iar alţii voiau să vieţuiască lîngă dînsul. Pentru aceea a poruncit sfîntul să zidească două mînăstiri lîngă stîlpul lui, una pentru bărbaţi şi alta pentru femei, de o parte şi de cealaltă a stîlpului. Iar

el, în mijloc pe stîlp, stînd ca o făclie în sfeşnic, lumina amîndouă mînăstirile cu învăţătura sa şi cu chipul vieţii sale îngereşti.

Apoi cu rugăciunile sale le apăra şi le dădea legile şi rînduielile vieţii călugăreşti, ca să se păzească cu dinadinsul de meşteşugirile diavoleşti. Dar mai ales femeilor le poruncea să nu fie văzute niciodată de ochi bărbăteşti. Şi vieţuia în mînăstirea de fecioare şi maica fericitului Alipie împreună cu fiica sa Maria, sora lui, şi cu altele din femeile cele de bun neam ale acelei cetăţi, între care erau două, Eufimia şi Euvula, care, lăsîndu-şi averile lor, copii, rudenii, prieteni şi toată lumea aceasta deşartă şi plăcerile, s-au îmbrăcat în chipul îngeresc şi chiar îngerilor s-au asemănat cu viaţa lor.

Iar maica cuviosului, fiind cu rînduiala diaconiţă, deşi vieţuia călugăreşte în mijlocul călugăriţelor, însă nu voia să se îmbrace în chipul lor, zicînd că tot aceeaşi este a fi diaconiţă ori călugăriţă. Şi o ruga adeseori cuviosul să se îmbrace în chipul călugăresc, dar ea nu-l asculta pînă cînd, fiind certată printr-o vedenie, a rugat pe fiul său să o îmbrace în chipul acela. Căci a văzut odată în vedenie nişte palate foarte frumoase şi auzea într-însele un glas preadulce al celor ce cîntau şi slăveau pe Dumnezeu.

Apoi, voind să intre şi ea acolo, un bărbat cinstit şi purtător de lumină care străjuia intrarea acelor palate, a oprit-o, zicînd: "Nu vei intra, pentru că aici dănţuiesc roabele Domnului care I-au slujit în chip călugăresc, iar tu nu ai îmbrăcăminte asemenea lor. Deci nu poţi intra aici şi nici să te împărtăşeşti de veselia lor". Aceste cuvinte auzindu-le maica sfîntului, s-a ruşinat foarte şi deşteptîndu-se din somn, l-a rugat cu dinadinsul ca s-o îmbrace în chipul călugăresc.

Fiind îmbrăcată în chipul călugăresc, a început îndoit a se nevoi, adăugînd osteneli peste osteneli, apoi nevoindu-se mulţi ani în viaţa călugărească, bine a plăcut lui Dumnezeu şi s-a mutat către El. Iar fiul ei, Cuviosul Părintele nostru Alipie, atît de plăcut s-a făcut lui Dumnezeu, încît chiar în viaţa sa era luminat cu lumina cerească. Căci de multe ori se arăta peste capul lui un stîlp prea luminat ca de foc şi tot locul acela îl lumina. Şi aceasta se făcea uneori ziua, iar alteori noaptea, cînd erau tunete şi fulgere. Atunci acea lumină cerească se arăta peste sfîntul, mai sus de stîlpul acela.

Aceasta mulţi s-au învrednicit a o vedea adesea, dintre cei bine credincioşi şi care vieţuiau cu sfinţenie. Iar unii, cărora li se întîmpla de vedeau de departe acea minune, li se părea că arde stîlpul sfîntului cu foc nematerialnic; iar cei vrednici priveau luminat la acea lumină de negrăită slavă cerească. Căci aşa preamărea Dumnezeu pe plăcutul Său.

Multe minuni a făcut sfîntul, cu darul lui Hristos. Pe cei bolnavi a tămăduit, pe diavoli din oameni a izgonit şi cele ce erau să fie a proorocit. Iar mai înainte de sfîrşitul lui, cu paisprezece ani, au fost lovite cu nişte răni cumplite picioarele lui, încît nu era cu putinţă a sta pe picioarele sale; ci aşa a zăcut pe o parte pînă la moartea sa. Şi cînd voiau ucenicii lui să-l întoarcă vreodată şi pe partea cealaltă, el nicidecum nu-i lăsa, ci răbda ca alt Iov, mulţumind lui Dumnezeu, către Care s-a şi mutat cu bucurie. Iar după mutarea lui, multe

tămăduiri dădeau sfintele lui moaşte, spre slava lui Hristos Dumnezeul nostru, Cel preamărit, împreună cu Tatăl şi cu Duhul Sfînt în veci. Amin.

Cuviosul Părinte Stelian Paflagonul
(26 noiembrie)

Acesta a fost sfinţit şi s-a făcut locaş al Duhului Sfînt încă din pîntecele maicii sale. Pentru aceasta împărţindu-şi bogăţia ce avea la săraci şi făcîndu-se monah, a întrecut pe toţi monahii de atunci prin aspra vieţuire şi ostenitoarea sihăstrie. Apoi s-a dus în pustie şi a intrat într-o peşteră în care primea hrană de la dumnezeiescul înger. Şi s-a făcut doctor de multe feluri de boli nevindecate. Căci cînd venea boala aducătoare de moarte şi mureau într-una pruncii iar părinţii rămîneau fără de copii, atunci cîte maici chemau cu credinţă numele acestui Sfînt Stelian şi zugrăveau sfînta lui icoană, iarăşi dobîndeau alţi prunci, iar pe pruncii bolnavi îi scăpa de boală.

Deci, astfel vieţuind pururea pomenitul şi multe vindecări şi minuni săvîrşind, s-a mutat către Domnul.

Sfîntul Iona, Arhiepiscopul Novgradului, făcătorul de minuni
(26 noiembrie)

Acest fericit Iona s-a născut şi a crescut în marea cetate a Novgradului. Rămînînd orfan de părinţii săi, luîndu-l o văduvă cu milostivire de maică, l-a crescut şi l-a dat unui diacon spre învăţătura dumnezeieştilor cărţi. Şi era blînd şi smerit şi niciodată nu se amesteca cu copiii la jucării. El, fiind încă tînăr, a fost însemnat de Dumnezeu pentru arhierescul scaun al Novgradului. Căci odată, ieşind de la dascălul său cu copiii, şi copiii făcînd jocuri şi el stînd şi privind la dînşii, s-a întîmplat să treacă pe acea cale Cuviosul Mihail cel nebun pentru Hristos, care se numea al Clopskii.

Deci, Mihail, alergînd repede la copil, l-a luat şi ridicîndu-l în sus, a strigat către dînsul proorocind: "Ioane - căci aşa era numele copilului din Sfîntul Botez -, să înveţi carte cu osîrdie, căci ai să fii arhiepiscop în acest mare Novgrad". Apoi lăsîndu-l, s-a dus în mînăstirea sa, Clopskii. Proorocia lui Mihail s-a împlinit la vremea sa, căci acest fericit copil, ajungînd la vîrsta cea desăvîrşită şi văzînd deşertăciunea lumii, s-a dus în pustia ce se cheamă Otnia. Apoi, luînd viaţă monahicească în mînăstirea arhimandritului Hariton, bine se nevoia şi s-a numit Iona la tunderea sa în monahism.

După acestea Sfîntul Eftimie arhiepiscopul, ducîndu-se către Dumnezeu în unsprezece zile ale lunii martie şi fiind îngropat la mînăstirea de la Vejişteh, zidită de dînsul, cu a lui Dumnezeu voire, Sfîntul Iona a fost luat din locaşul lui Hariton şi dus în marele Novgrad, bucurîndu-se de dînsul toţi cetăţenii. Atunci voievodul, boierii şi tot poporul au trimis pe

sfîntul cu scrisori în Moscova la mitropolitul Iona ca să-l rînduiască pe el arhiepiscop al cetăţii lor. Iar mitropolitul, cu episcopii şi cu tot soborul, sfinţindu-l pe el, l-a slobozit cu pace întru ale sale.

Sfîntul, mergînd la arhiepiscopia sa în Novgrad, a dat tuturor pace şi binecuvîntare şi învăţătură multă din dumnezeieştile Scripturi. Apoi, şezînd pe scaunul său, adăuga osteneli peste osteneli, păscînd bine turma cea încredinţată lui şi făcînd judecăţi după dreptate, iar nu după feţe. Căci n-a lăsat pe cel tare să silnicească pe cel slab, ci, scoţînd singur pe cel năpăstuit din mîinile năpăstuitorilor, dădea multe milostenii săracilor, orfanilor şi văduvelor. Iar în mînăstirea în care s-a călugărit în pustia Otnii, a făcut o biserică de piatră.

Întîi a zidit o biserică mare Sfinţilor Trei Ierarhi şi a înfrumuseţat-o cu icoane, cu cărţi şi cu toată buna podoabă. Al doilea a zidit trapeză de piatră şi lîngă dînsa a făcut biserică Sfîntului Nicolae; apoi, biserică Sfîntului Ioan Înainte-mergătorul, precum şi un pridvor mare în care şi-a săpat mormîntul. După aceea, cumpărînd multe moşii, le-a dat mînăstirii şi a cheltuit multă avere; apoi a zidit încă o biserică în numele Sfîntului Onufrie cel Mare în aceeaşi mînăstire. După aceea a îndemnat pe dascălul Pahomie cel de la Sfîntul Munte să alcătuiască canoane şi cîntări unor sfinţi pentru luminarea şi veşnica pomenire, spre înştiinţarea celor mai de pe urmă neamuri, adică pentru marele Varlaam de la Hotin, pentru marele Onufrie şi pentru Olga, doamna cea mare, pentru Cuviosul Sava de la Vişerska şi pentru arhiepiscopul Eftimie, care a fost înaintea lui.

După aceasta, marele cneaz Vasile şi Ioan fiul său, precum şi mitropolitul Iona, a poruncit sfîntului să meargă cu dînşii la Moscova. Iar el, mergînd, a fost primit cu cinste de către dînşii şi singur marele domn şi fiii lui sprijineau cu dreapta lor pe sfîntul, de vreme ce era bătrîn; şi adunîndu-se, au îndreptat cele bisericeşti. Apoi a început marele domn a se jelui sfîntului, înaintea arhiereilor, pentru greutăţile marelui Novgrad. Iar Sfîntul Iona a grăit marelui domn multe cuvinte mîngîietoare şi l-a sfătuit ca să nu-şi ridice mîinile asupra marelui Novgrad, ci să ocrotească poporul acestei cetăţi. Apoi, luînd scrisoare pentru adunare de milă la mînăstirea sa, s-a întors la arhiepiscopie.

După aceasta sfîntul mitropolit Iona a trimis la acest fericit Iona scrisoare, ca iarăşi să vină la Moscova degrabă, zicîndu-i: "Arhiereule al lui Dumnezeu, acum mă duc către Dumnezeu şi pe tine te-am ales vrednic să stai pe scaunul bisericii celei mari". Iar sfîntul i-a scris: "Acum sînt bătrîn şi picioarele îmi sînt îngreuiate, părinte sfinte; nu pot să fac aceasta. Dar la învierea cea de obşte a sfinţilor, ne vom învrednici de vederea cea preadulce a Învăţătorului nostru Hristos".

Murind Sfîntul Iona, mitropolitul, sfîntul Iona, arhiepiscopul marelui Novgrad, a poruncit mai sus pomenitului Pahomie ca să scrie canon pentru cel ce s-a mutat către Dumnezeu şi pentru care lucru a făcut lui Pahomie multe daruri. În vremea acestui Sfînt Iona pămîntul Novgradului şi al Iscovului era bine roditor fiind îndestulare de toate roadele, cu sfintele lui rugăciuni. Odată, în vremea lui, a căzut peste cetate o boală aducătoare de moarte. Iar

sfîntul mîngîia pe popoare cu cuvintele lui Hrisostom, zicîndu-le: "Pentru aceasta sîntem răniţi, că am greşit lui Dumnezeu, iar pocăinţă n-am făcut pentru păcatele noastre"; şi altele multe grăia popoarelor.

Apoi, făcînd tot poporul cîntări de rugăciuni, a zidit o biserică în numele Sfîntului Simeon la Zverniţa, şi popoarele s-au însănătoşit cu rugăciunile păstorului lor. Apoi sfîntul ajungînd la adînci bătrîneţi, a scris aşezămînt cu mîna sa pentru mînăstirea sa, ca să nu o supună nimeni, şi împărtăşindu-se cu dumnezeieştile lui Hristos Taine, s-a sfîrşit cu fericit sfîrşit, ca un drept; deasupra căruia făcînd cîntare fraţii, au pus cinstitul lui trup într-o raclă de stejar, şi pe dînsa au însemnat anul, luna şi ziua morţii lui. Şi s-a aşezat la biserica Sfîntului Ioan Înaintemergătorul, pe care singur a zidit-o. Iar deasupra mormîntului sfîntului au cîntat pînă la patruzeci de zile.

Trecînd doi ani de la mutarea sfîntului, a început cinstitul lui trup să scoată frumoasă mireasmă în biserica aceea şi chiar pînă în această zi scoate. Şi multe tămăduiri se dau de la trupul sfîntului pînă în ziua de astăzi, la oamenii care cu credinţă se apropie de dînsul. El a păstorit biserica aceea treisprezece ani, spre cinstirea lui Dumnezeu Celui slăvit în Treime, Căruia se cuvine slavă şi cinste, acum şi pururea şi în vecii vecilor. Amin.

Cuviosul Nicon, ucenicul Sfîntului Serghie de Radonej
(26 noiembrie)

Cuviosul părintele nostru Nicon s-a născut în cetatea ce se numeşte Iuriev şi era dreptcredincios şi bun la obiceiuri. Căci încă din tînără vîrstă, voind să slujească lui Dumnezeu, a mers la Sfîntul Serghie în mînăstire şi s-a rugat sfîntului să-l îmbrace în chipul monahicesc. Iar Sfîntul Serghie l-a trimis la mînăstirea ce se numea Visoca, la ucenicul său Atanasie, unde, prin porunca sfîntului, s-a tuns Nicon, şi petrecea în mînăstirea Visoca cu toată smerenia.

Venind el în vîrsta cea desăvîrşită, l-a făcut presbiter în acea mînăstire şi iarăşi a mers la Sfîntul Serghie şi de la dînsul s-a deprins în viaţa cea monahicească. Căci îl iubea foarte mult Sfîntul Serghie şi cu învăţătură îi adăpa sufletul său. Iar Nicon asculta cu osîrdie pe Sfîntul Serghie şi petrecea în chilie cu dînsul. După aceasta, Sfîntul Serghie mai înainte cu şase luni de moartea sa, a chemat pe toţi fraţii şi înaintea tuturor a pus pe Nicon egumen în locul său şi i-a dat toată mînăstireasca rînduială şi grija pentru fraţi; iar sfîntul petrecea singur în linişte.

După şase luni, Sfîntul Serghie s-a dus din viaţa aceasta către Domnul, iar fericitul Nicon cu toţi fraţii, luînd sfîntul trup al Cuviosului părintelui său Serghie, cu cinste l-au îngropat, cu multe lacrimi. Şi toate învăţăturile cîte a auzit de la părintele său, el le împlinea, încît era chip îndestulat spre învăţătura tuturor fraţilor, ca şi fericitul Serghie. După aceasta, nelegiuitul împărat Eleghie, cu mulţime de barbari a venit asupra dreptei credinţe; iar

Stăpînul Hristos, ca să nu dea acel loc sfînt spre pustiire şi spre călcarea barbarilor celor fără de Dumnezeu - pe cînd Nicon şedea să se odihnească puţin -, i s-a arătat Sfîntul Serghie cu doi arhierei, cu Sfîntul Petru şi Alexie, făcătorul de minuni, mitropoliţii a toată Rusia, şi i-au zis: "Aşa au voit dumnezeieştile judecăţi, ca să vină şi aici năvălirea barbarilor, iar tu, fiule, de aceasta nu te întrista, că iarăşi o să se întemeieze mînăstirea".

Astfel sfinţii, binecuvîntînd pe fericitul Nicon, s-au făcut nevăzuţi. Iar el, deşteptîndu-se, a văzut la arătare pe aceiaşi sfinţi, la mînăstire, mergînd de la chilia lui spre biserică. După aceasta, barbarii care s-au pomenit mai sus, au prădat părţile acelea, pînă la mînăstirea Sfîntului Serghie. Apoi Cuviosul părinte Nicon cu fraţii, s-au dat în lături de acolo, dînd loc mîniei celei viitoare. Iar barbarii năvălind asupra mînăstirii, au ars-o cu foc.

După plecarea barbarilor, fericitul Nicon cu fraţii s-au întors la mînăstire şi văzînd iubitul loc prădat şi ostenelile Sfîntului părinte Serghie arse cu foc de barbarii cei fără de Dumnezeu, se mîhneau foarte mult de aceasta. Apoi, adăugînd sîrguinţă, a ridicat o biserică mică degrab, trapeză şi chilii pentru trebuinţele fraţilor. După aceea, pe îndelete, a zidit o biserică de piatră, în numele Sfintei Treimi, deasupra mormîntului Cuviosului Părinte Serghie şi a înfrumuseţat-o cu icoane şi cu multe podoabe. Şi a petrecut în acea egumenie treizeci şi şapte de ani, toate părinteştile orînduieli isprăvindu-le, învăţînd din destul pe fraţi pentru folosul sufletesc.

Ajungînd la adînci bătrîneţi, s-a văzut slab şi apropiindu-se de sfîrşitul vieţii sale, s-a împărtăşit cu Sfîntul Trup şi Sînge al Domnului nostru Iisus Hristos şi i s-a adeverit din dumnezeiasca descoperire, despre mîntuirea sa; căci în vedenie i s-a arătat odihna cea răsplătită lui prin Cuviosul Părinte Serghie. Drept aceea grăia fraţilor la sfîrşitul său: "Să mă duceţi de acum în cămara mea cea luminoasă, pe care mi-au pregătit-o rugăciunile Sfîntului meu părinte Serghie, că aici nu voi suferi a fi".

Aşa grăind mult timp şi pace dîndu-le, şi-a dat sufletul său Domnului în ziua a şaptesprezecea, a lunii noiembrie. Iar fraţii, cu cinste petrecînd pe fericitul, aproape de mormîntul Cuviosului Părinte Serghie, au pus trupul Sfîntului Nicon unde şi pînă acum zac amîndoi şi multe tămăduiri dau celor ce cu credinţă se apropie de ei. De aceea Dumnezeului nostru I se cuvine slavă, acum şi pururea şi în vecii vecilor. Amin.

Cuviosul Varlaam, Egumenul Pecerskăi
(26 noiembrie)

Strălucind cu faptele cele bune în întunecoasa peşteră, Cuvioşii părinţii noştri Antonie, Teodosie şi Nicon, cei trei luminători vrednici să stea înaintea scaunului Preasfintei Treimi, venea la dînşii de multe ori - îndulcindu-se de cuvintele curgătoare de miere ce ieşeau din gura lor -, fericitul Varlaam, care era născut din părinţi de neam bun şi de Hristos iubitor, fiu al lui Ioan cel întîi dintre boierii domnului Izaslav şi a maicii sale Maria,

nepot lui Vişat celui slăvit şi viteaz, strănepot lui Ostramir voievodul, care strălucea cu tinereţea sa prin frumuseţea trupească şi curăţia sufletească. El a iubit foarte mult pe acei cuvioşi părinţi, încît a voit a locui cu dînşii şi a trece cu vederea toate cele din viaţa aceasta, slava şi bogăţia întru nimic socotindu-le. Pentru că l-a înfricoşat cuvîntul Domnului cel urmat de dînşii: *Că mai lesne este a trece cămila prin urechile acului, decît bogatul să intre în împărăţia lui Dumnezeu*.

De aceea, odată a descoperit Cuviosului Antonie gîndul său, zicîndu-i: "Aş voi, părinte, dacă ar plăcea lui Dumnezeu, să fiu călugăr şi să vieţuiesc cu voi". Răspuns-a lui stareţul: "Bună este voirea ta, fiule, şi scopul plin de dar; însă, trebuie să te fereşti ca nu cumva bogăţia şi slava lumii acesteia să te întoarcă înapoi; pentru că nimeni, după cuvîntul Domnului, punîndu-şi mîna sa pe plug şi căutînd înapoi, nu este îndreptat în împărăţia lui Dumnezeu". Încă şi altele multe i-a vorbit stareţul spre folosul fericitului. Iar inima acestuia se aprindea mai mult de dragostea lui Dumnezeu şi aşa s-a dus în casa sa.

Într-o zi, după vorbirea cu stareţul, lăsîndu-şi nu numai părinţii, ci şi femeia cu care acum era logodit, şi îmbrăcîndu-se în haine luminoase şi slăvite a încălecat pe cal şi avînd împrejurul său slugi multe şi cai împodobiţi înaintea sa, cu slavă mare a sosit la peşteră. Iar cuviosul ieşind şi închinîndu-se lui, cum se cuvine celor puternici, şi el, la fel, s-a închinat lor pînă la pămînt. Apoi, dezbrăcînd de pe sine haina cea boierească, a pus-o înaintea picioarelor Cuviosului Antonie. La fel şi caii cei împodobiţi, i-a pus înaintea lui, zicînd: "Iată, părinte, toate cele frumoase sînt deşertăciunea în lumea aceasta. Deci, precum vei voi, aşa să faci cu dînsele, căci eu le socotesc pe toate a fi gunoaie, numai pe Hristos să-L dobîndesc. Şi voiesc să locuiesc cu voi în peştera aceasta şi de acum nu mă voi mai întoarce în casa mea".

Cuviosul Antonie a zis către dînsul: "Vezi, fiule, cui te făgăduieşti şi al cui ostaş voieşti să fii; căci iată nevăzut stau înainte îngerii lui Dumnezeu, primind făgăduinţa şi rugăciunile tale. Fereşte-te ca nu cumva tatăl tău, venind aici cu multă putere, te va scoate de aici, noi neputînd să-ţi ajutăm cu nimic; iar tu înaintea lui Dumnezeu te vei arăta ca un mincinos şi defăimător al Lui". Fericitul a răspuns: "Cred în Dumnezeul meu, părinte, că de-ar voi chiar a mă munci tatăl meu, nu mă voi întoarce la viaţa cea lumească, numai mă rog ţie ca degrab să mă călugăreşti".

Atunci Cuviosul Antonie a poruncit fericitului Nicon să-l tundă pe el şi să-l îmbrace în haina cea călugărească. Iar el, după obicei făcînd rugăciune, a tuns pe fericitul Varlaam şi în haine monahiceşti l-a îmbrăcat.

Înştiinţîndu-se Ioan boierul, că fiul său cel iubit s-a tuns în călugărie în peşteră, s-a mîniat foarte asupra cuvioşilor şi, luînd slugi multe, a alergat la acea sfîntă ceată în peşteră şi pe toţi i-a izgonit. Iar pe fericitul Varlaam, fiul său, scoţîndu-l afară, a dezbrăcat de pe dînsul sfînta mantie şi a aruncat-o. Tot la fel şi coiful mîntuirii, care era pe capul lui, luîndu-l, l-a aruncat. Apoi l-a îmbrăcat cu haină luminoasă şi de mult preţ precum se cuvine puternicilor. Dar fericitul îndată a aruncat-o jos, nevrînd nici să o vadă; şi aşa a făcut de

multe ori. Drept aceea a poruncit tatăl său să-i lege mîinile şi să-l îmbrace în aceeaşi haină şi aşa să meargă prin cetate în casa sa.

Iar el, cu adevărat arzînd de dragostea lui Dumnezeu, mergînd pe cale, a văzut noroi şi degrab intrînd într-însul, cu dumnezeiescul ajutor a aruncat haina cea de pe sine şi cu picioarele sale a călcat-o în noroi, călcînd cu dînsa şi gîndurile cele rele ale vicleanului vrăjmaş. Apoi, intrînd în casa lor, a poruncit tatăl său să stea cu dînsul la masă. Iar el şi nevrînd a şezut, dar nimic n-a gustat din bucate, ci şedea privind în jos. Apoi după mîncare l-a trimis tatăl său în palatele sale, punînd slugi să-l păzească să nu se ducă. După aceea a poruncit şi femeii să se împodobească în toată podoaba pentru înşelarea fericitului şi să slujească înaintea lui. Iar adevăratul plăcut al lui Hristos, Varlaam, intrînd în cameră a şezut într-un colţ. Iar femeia, precum i se poruncise, umbla pe dinaintea lui şi îl ruga să şadă pe patul său.

Văzînd el desfrînarea femeii şi înţelegînd că pentru amăgirea lui a pregătit-o tatăl său, a început a se ruga neîncetat în taina inimii sale către Milostivul Dumnezeu, ca să-l izbăvească de înşelăciune. Şi a petrecut în locul acela trei zile, nesculîndu-se de acolo, nici bucate gustînd, nici în haine îmbrăcîndu-se, ci în rasa de păr fiind. Iar Cuviosul Antonie şi cei ce fuseseră în peşteră cu dînsul, erau în mare mîhnire pentru dînsul şi se rugau lui Dumnezeu pentru el. Dumnezeu a auzit rugăciunea lor, precum zice Scriptura: *A strigat dreptul, iar Domnul l-a auzit pe el şi din toate necazurile l-a izbăvit*.

Deci, văzînd răbdarea şi smerenia fericitului, a întors inima cea aspră a tatălui spre milă către fiul său. Căci spuseseră slugile tatălui, zicînd: "Iată de patru zile nu mănîncă bucate, nici în haină nu se îmbracă". Aceasta auzind-o tatăl său, s-a întristat pentru dînsul şi, temîndu-se ca să nu moară de foame şi de răceală, l-a chemat pe el şi cu dragoste sărutîndu-l, l-a slobozit în peşteră. Şi era atunci un lucru de mare mirare, căci plîngere, tînguire şi ţipăt mare se auzea, ca după un mort. Tatăl şi maica plîngeau cu amar după fiu, pentru că se despărţeau de el; femeia se tînguia cu amar după bărbat, căci se înstrăina de dînsul; slugile şi slujnicele suspinau cu durere după stăpîn, că-i lăsa pe ei. Şi aşa toţi cu lacrimi îl petreceau. Iar fericitul Varlaam, *ca o pasăre izbăvindu-se din cursa vînătorilor*, degrabă a ajuns la peşteră. Şi văzîndu-l cuvioşii părinţi, s-au bucurat cu bucurie mare şi au preamărit pe Dumnezeu, că a auzit rugăciunea lor făcută pentru dînsul.

După aceasta înmulţindu-se fraţii în peşteră, ca la doisprezece, şi văzînd Cuviosul Antonie vitejia de suflet a fericitului Varlaam şi covîrşitoarea faptă bună într-însul, mulţumea lui Dumnezeu că în tinereţile înflorite se aflau roduri bătrîneşti şi atîta dar, încît şi celorlalţi putea să le fie povăţuitor. Drept aceea, cu sfatul tuturor fraţilor celor din peşteră, l-a pus în locul său egumen. Iar Cuviosul Antonie, precum se obişnuise a vieţui singur, nesuferind tulburarea, s-a mutat în alt loc ce era sub mînăstirea cea nouă. Acolo săpîndu-şi peşteră, s-a sălăşluit într-însa, nevoindu-se în linişte, şi cu Dumnezeu totdeauna vorbind, unde şi acum zace cinstitul său trup.

Cuviosul părintele nostru Varlaam, luînd începătoria, cu mari osteneli a început a se nevoi. Căci, adunîndu-se vreo douăzeci de fraţi şi nemaiputînd să încapă în vremea soborniceştii cîntări în peşteră, a luat binecuvîntare de la Cuviosul Antonie şi a făcut o biserică mică de lemn, a Adormirii Preasfintei Născătoare de Dumnezeu, deasupra peşterii, pentru ca într-însa, fraţii cei ce se liniştesc în peşteră să se adune la dumnezeiasca cîntare. Şi de atunci tuturor era arătat locul acela, căci mai înainte era neştiută viaţa lor în peşteră.

După cîţiva ani, marele domn Izaslav Iaroslavici, care s-a numit în Sfîntul Botez Dimitrie, a zidit o biserică de piatră şi lîngă dînsa a făcut mînăstire. Iar pe Prea Cuviosul Părintele nostru Varlaam, ca cel ce era rudenie şi în bunătăţile călugăreşti iscusit, luîndu-l din peşteră, l-a pus în mînăstirea sa egumen. Acolo cuviosul păştea bine şi cu dumnezeiască plăcere turma lui Hristos, nelăsîndu-şi pravila sa cea întîi începută şi la care se deprinsese în peşteră. Mai ales îi învăţa pe toţi şi-i ruga să se nevoiască pentru mîntuirea sufletului cu toată osîrdia, iar mintea să şi-o aibă întotdeauna curată şi neprihănită pentru Dumnezeu şi pentru aproapele.

Văzînd Dumnezeu silinţa şi grija cuviosului pentru fraţi, l-a îmbogăţit cu toate faptele bune. Apoi la multele sale nevoinţe, Cuviosul părintele nostru Varlaam a adăugat şi pe aceasta, căci a voit să se ducă în sfînta cetate a Ierusalimului. Deci, aflînd vreme cu bun prilej, s-a dus şi acolo, înconjurînd sfintele locuri şi s-a întors în mînăstirea sa. Apoi iarăşi, după oarecare vreme, s-a dus la Constantinopol. Şi acolo, înconjurînd toate mînăstirile şi cumpărînd cele de trebuinţă mînăstirii, s-a întors înapoi.

Mergînd pe cale şi ajungînd la locurile sale, a căzut în boală cumplită şi ajungînd în cetatea Vladimirului, a intrat într-o mînăstire ce este acolo aproape de cetate, care se cheamă Sfîntul Munte. Acolo a adormit cu pace în Domnul şi sfîrşitul vieţii şi-a luat, poruncind înaintea sfîrşitului său, celor ce erau cu dînsul să-i ducă trupul în mînăstirea Pecerska şi acolo să-l aşeze. Iar icoanele şi toate cele cumpărate spre trebuinţa mînăstirii să le dea în mîinile Cuviosului Teodosie, care lucru l-au şi făcut, după porunca fericitului; ale cărui cinstite moaşte se află nestricate şi pînă acum în peşteră.

Cu ale căruia rugăciuni să ne învrednicim şi noi ca în calea vieţii acesteia, toate după porunca Domnului făcîndu-le, moştenitori să ne facem ai patriei noastre celei cereşti, în Hristos Iisus Domnul nostru, Căruia I se cuvine slava, împreună cu Tatăl şi cu Duhul Sfînt în veci. Amin.

Pătimirea Sfîntului Marelui Mucenic Iacob Persul
(27 noiembrie)

Sfîntul Mucenic Iacob era din ţara perşilor din cetatea ce se chema Elani, născut din părinţi creştini şi crescut cu bună credinţă. Acesta şi-a luat de soţie o femeie creştină şi

vieţuia în multă bogăţie şi cinste pentru că era iubit de împăratul perşilor, anume Isdegherd. Şi a fost rînduit de dînsul mai mare în palatele împărăteşti. Dar i s-a întîmplat să se înşele cu facerile de bine cele multe şi cu cinstirile împărăteşti şi a cădea din credinţă, încît a adus jertfă idolilor şi s-a închinat lor împreună cu împăratul.

Auzind despre aceasta maica sa şi femeia lui, au făcut o scrisoare către dînsul şi i-au trimis-o degrabă, în care scria aşa: "O, ticălosule! Pentru ce ai lăsat pe Dumnezeu, Împăratul cerului, pentru cinstea omenească? Căci făcînd după plăcerea împăratului acestuia vremelnic, ai pierdut viaţa cea fără de moarte. Şi slujind împăratului acestuia stricăcios, te-ai lepădat de Cel nestricăcios. Ai schimbat adevărul pe minciună, lăsînd credinţa în Hristos şi ai primit înşelăciunea diavolească.

Supunîndu-te împăratului celui muritor, ai trecut cu vederea pe Judecătorul viilor şi al morţilor. Pentru dragostea omenească, te-ai făcut nevrednic dragostei lui Dumnezeu şi ai căzut din nădejdea cea bună. Plîngem şi ne tînguim pentru tine, căci fiind fiu al luminii, acum te-ai făcut fiul întunericului şi al gheenei. Şi să ştii că dacă nu te vei întoarce către Dumnezeu, apoi nu ai parte cu noi; pentru că nu voim a te mai vedea, fiind închinător de idoli. Iar cînd îi va ajunge mînia lui Dumnezeu pe împărat şi pe ai lui, împreună cu dînşii te va ajunge şi pe tine. Atunci vei plînge cu amar, văzîndu-te chinuit în focul gheenei. Drept aceea, te rugăm cu lacrimi, întoarce-te către Hristos şi te sîrguieşte a scăpa de urgia lui Dumnezeu care o să vină asupra voastră".

Acest fel de scrisoare a fost dată lui Iacob de la maica şi de la soţia sa, fiind el atunci cu împăratul afară din cetate. Iar el luîndu-o şi citind-o, s-a umilit grăindu-şi în sine: "De vreme ce maica şi soţia mea se înstrăinează de mine, deci ce-mi va fi veacul ce va să fie, cînd va veni Dumnezeu să judece viii şi morţii şi să răsplătească fiecăruia după faptele lui?"

Citind iarăşi scrisoarea cu sîrguinţă, a plîns foarte şi se tînguia pentru păcatul său. Apoi şi-a zis în sine: "Ştiu ce voi face, ca să nu piară pînă în sfîrşit sufletul meu. Voi petrece bătînd neîncetat în uşa milostivirii lui Dumnezeu, pînă cînd îmi va deschide; căci ştiu că-mi va deschide, pentru că este Îndurat şi Milostiv şi nu voieşte moartea păcătosului, ci primeşte cu bucurie pe cei ce se pocăiesc".

Astfel plîngînd el şi acestea către sine zicînd, l-au văzut nişte păgîni şi l-au cunoscut că este creştin. Apoi mergînd, au spus împăratului. Iar împăratul, chemîndu-l îndată la sine, i-a zis: "Spune-ne nouă adevărul, nazarinean eşti?" Iar Iacob răspunse: "Este adevărat, sînt nazarinean!" Apoi împăratul a zis: "Dar eşti fermecător?" Iacob a răspuns: "Nu sînt fermecător, ci creştin". Împăratul a zis: "Ticălosule şi nemulţumitorule, oare n-ai primit daruri şi cinste de la mine şi de la tatăl meu?" Iacob a răspuns: "Unde este acum tatăl tău? Iată că trupul lui cel muritor se strică în pămînt, iar sufletul lui este aruncat în iad".

Auzind acestea împăratul, s-a mîniat foarte tare şi a zis către dînsul: "Astfel de mulţumire dai dragostei mele cu care te-ai îndulcit pînă acum şi mie te împotriveşti, iar pe tatăl meu

îl grăieşti de rău? Să ştii dar că eşti vinovat de moarte. Dar nu te voi pierde cu sabia, ca să nu mori îndată. Ci, muncindu-te cu felurite chinuri multă vreme, la crudă moarte te voi da".

Sfîntul Iacob a răspuns: "Ceea ce te lauzi să faci, o! împărate, aceea fă-o mai degrabă, căci să ştii că nu mă sperie cuvintele tale, care sînt asemenea vîntului ce bate în piatră. Nici îngrozirea ta nu mă înspăimîntă, pentru că nu mă tem de moarte, ştiind că această moarte vremelnică nu este moarte, ci somn. Căci ca din somn se vor scula din morminte toţi oamenii la înfricoşata venire a Hristosului meu". Iar împăratul a zis: "Să nu te înşele nazarinenii care numesc moartea somn şi învaţă a nu se teme de dînsa, de care însă se tem şi împăraţii. Sfîntul a răspuns: "Moartea drepţilor întru odihnă va fi, iar vouă necredincioşilor şi păcătoşilor începere a chinului celui veşnic".

Atunci, chemînd împăratul pe sfetnicii şi pe prietenii săi, s-a sfătuit cu dînşii cu ce chinuri să-l piardă pe Iacob. După aceasta a dat astfel de hotărîre asupra sfîntului ca să fie spre înfricoşarea şi a altor perşi necredincioşi, dintre care s-a despărţit Iacob cu credinţa, ca fiecare mădular al său să primească deosebită chinuire, prin tăiere. Şi luînd chinuitorii pe Sfîntul după porunca împăratului, îl duceau la locul cel de chin pentru ca să taie toate mădularele lui, unul cîte unul. În urma lui mergeau mulţi din cei cunoscuţi, din boieri şi din ostaşi şi din cetate popor fără de număr, ca să vadă pătimirea şi sfîrşitul lui. Iar el, ajungînd la locul orînduit a rugat pe chinuitori să-i dea puţină vreme să se roage. Şi, ridicînd ochii spre cer, s-a rugat, zicînd:

"Doamne Dumnezeul meu ascultă-mă pe mine robul Tău şi căutînd din înălţimea cea sfîntă a Ta, dă-mi tărie şi putere în ceasul acesta pentru ca să rabd durerile acestea şi să-mi răsplătesc cu sîngele meu greşeala, căci mă lepădasem de Tine făcătorul şi Stăpînul meu. Acum îmi pare rău de aceasta şi mă întorc la Tine, Dumnezeul meu. Mărturisesc Preasfînt numele Tău şi-mi pun sufletul meu pentru Tine. Iar Tu, Doamne, trimite-mi ajutorul Tău spre răbdare, *ca să vadă vrăjmaşii Tăi şi să se ruşineze, căci Tu, Doamne, m-ai ajutat şi m-ai mîngîiat"*.

Astfel rugîndu-se Sfîntul, s-au apropiat chinuitorii şi, dezbrăcîndu-l, i-au întins mîinile şi picioarele şi i-au zis: "Ce vei face acum Iacobe, căci acum nu poţi avea nici o scăpare pentru că aşa este porunca ca trupul tău să se taie în bucăţi şi chiar degetele mîinilor şi picioarelor şi tot trupul tău de la grumaz pînă la glezne; iar mai pe urmă şi capul îl vom tăia. Deci socoteşte ce-ţi este mai de folos: a te pleca voii împărăteşti şi a fi viu, întreg şi sănătos? Sau a muri în aceste chinuri grele?"

Asemenea, şi unii din prietenii lui plîngeau pentru el, zicînd: "Pentru ce îţi pierzi sufletul tău în deşert, cruţă-te şi nu-ţi pierde frumoasele tinereţi; fă voia împăratului şi închină-te zeilor lui, ca să fii viu, iar Dumnezeului tău îi vei sluji în taină, precum vei vrea".

Iar Sfîntul, deschizînd gura, a zis: "Nu plîngeţi pentru mine, ci plîngeţi pentru voi şi pentru fiii voştri. Pentru că eu merg întru odihna cea veşnică, iar voi vă veţi duce să pieriţi în

veşnicele chinuri. Căci zdrobindu-mi voi mădularele, îmi veţi mijloci veşnica răsplătire negrăită în ceruri, iar vouă mai multă muncă în iad, ca să vă ardeţi în veac, împreună cu dracii cărora vă închinaţi".

Atunci, unii din ispravnicii împărăteşti au început a bate pe chinuitori, zicînd: "Ce staţi, uitîndu-vă la dînsul? Începeţi a face ceea ce vi s-a poruncit". Şi îndată unul, luînd mîna cea dreaptă a Sfîntului, i-a tăiat degetul cel mare, iar fericitul privind la cer a zis: "Ajutorul meu şi nădejdea mea, Doamne Dumnezeul cel mare întru tărie, Care cu degetul Tău cel dumnezeiesc izgoneşti dracii, primeşte acest deget care s-a tăiat pentru Tine din îndemnarea drăcească, ca o ramură din copaci şi fii mie milostiv pentru că şi din vie se taie mlădiţele ca să înverzească viţa, ca mai mare să crească şi mai mult rod să aducă".

Ispravnicului împărătesc, fiindu-i milă de dînsul, a zis: "Cruţă-te, Iacobe, ascultă porunca împăratului, căci iată tuturor ne pare rău de tine; închină-te zeilor ca să fii viu. Iar pentru degetul ce ţi s-a tăiat, nu te întrista; căci sînt doctori, care te vor tămădui, dar nu voiesc mai mult a-ţi pierde sănătatea şi frumuseţea tinereţilor tale!"

Iar fericitul a zis către dînsul: "Au nu vezi viţa de vie, cînd i se taie mlădiţele la vremea sa? Căci cînd începe a se încălzi pămîntul de soare, lîngă fiecare tăietură odrăsleşte. Deci, dacă viţa se taie pentru ca la vremea viitoare să crească odrasla şi să aducă rod, cu atît mai mult omul cel credincios, fiind răsădit în via Dumnezeului Celui Preaînalt şi unit cu viaţa cea adevărată, cu Fiul lui Dumnezeu, Care a zis: *Eu sînt viţa iar voi mlădiţele.* Fiind tăiat acum cu moartea cea vremelnică, va învia întreg în veacul viitor, înverzind cu odrasla slavei nestricăcioase şi aducînd rodul răsplătirii celei veşnice".

Grăind acestea Sfîntul, s-a apropiat şi i-a tăiat şi al doilea deget. Iar Sfîntul Iacob, răbdînd, a zis: "Primeşte, Doamne, şi a doua ramură din livada Ta, pe care a zidit-o dreapta Ta". Iar faţa Sfîntului era luminată şi plină de bucurie, ca şi cum s-ar fi îndulcit de veselie. Şi tăindu-i şi al treilea deget, el a zis: "De trei ispite care sînt în lume izbăvindu-mă, binecuvintez pe Tatăl şi pe Fiul şi pe Sfîntul Duh şi cu cei trei tineri mîntuiţi din foc, mă voi mărturisi Ţie, Doamne şi cu cetele mucenicilor voi lăuda numele Tău, Hristoase".

Apoi i-au tăiat şi al patrulea deget. Iar el a zis: "Cel ce primeşti laudă de la patru vieţuitori, primeşte pătimirea degetului al patrulea, tăiat pentru mărturisirea Preasfîntului Tău nume". Tăindu-i şi al cincilea deget, a zis: "S-a săvîrşit veselia mea, ca la nunta celor cinci fecioare înţelepte". Chinuitorii vrînd să-i taie şi degetele de la mîna stîngă, au început a zice către dînsul: "Cruţă-ţi măcar acum sufletul tău, Iacobe, şi nu te pierde, ci fă voia împăratului ca să fii întreg. Oare nu-ţi este mai bine a fi viu şi întreg, decît a pătimi aceste chinuri şi a muri? Iar pentru pierderea unei mîini nu te mîhni, căci mulţi oameni sînt în lume numai cu o mînă şi se îndestulează cu multe bogăţii şi cu cinste şi se îndulcesc de tot binele pe pămînt".

Iar Sfîntul a zis: "Păstorii, cînd tund oile, tunzînd partea din dreapta, oare lasă pe cea din stînga netunsă? Eu sînt oaie a turmei lui Hristos, care m-am dat în mîinile voastre pentru

Domnul meu, ca să-mi tundeţi mădularele mele ca pe o lînă; acum avînd mîna cea dreaptă tunsă, o voi cruţa pe cea stîngă? Nu voi cruţa nici unul din mădularele mele; ci mă voi dezbrăca de trupul meu stricăcios, pentru ca să mă îmbrac într-unul nestricăcios".

Şi privind către cer, a zis: "Mic şi prost sînt în faţa Ta, Doamne, Care, fiind Dumnezeu mare, Te-ai micşorat pe Tine, îmbrăcîndu-Te în chipul nostru şi ai răbdat pentru noi răstignire şi junghiere. Nu pot, Stăpîne, a urma patimilor Tale. Însă mă dau pentru Tine spre zdrobire şi spre moarte, pentru ca în vremea Învierii să mă ridici viu şi întreg".

Zicînd acestea, s-a apropiat gealatul (chinuitorul) şi i-a tăiat degetul cel mare al mîinii stîngi. Iar el a zis: "Mulţumesc Ţie, prea lăudate Doamne, că m-ai învrednicit pe mine a-ţi aduce al şaselea deget, Cel ce în ziua şi în ceasul al şaselea Ţi-ai întins pe cruce Preacuratele Tale mîini". Şi i-au tăiat şi al şaptelea deget. Iar el a zis: "Precum cu buzele împreună cu David de şapte ori în zi Te-am lăudat, Doamne, pentru judecăţile dreptăţii Tale, aşa astăzi cu şapte degete care sînt tăiate pentru Tine, preamăresc mila Ta, arătată asupra mea".

Atunci i-au tăiat şi al optulea deget, iar Sfîntul a zis: "Tu Însuţi, Doamne, ai primit în a opta zi tăiere împrejur după lege, iar eu rabd tăiere a opt degete, pentru ca, despărţindu-mă de oamenii cei fărădelege şi necuraţi, să mă unesc cu Tine, Mîntuitorul Meu; ieşind din trup să văd Preasfînta Ta faţă, pe care aşa doreşte sufletul meu să o vadă precum doreşte cerbul izvoarele apelor".

Tăindu-i-se şi al nouălea deget, Sfîntul a zis: "Într-al nouălea ceas pe cruce Ţi-ai dat Duhul Tău, în mîinile Părintelui, Hristoase al meu; iar eu întru durerea acestui al nouălea deget tăiat, îţi aduc mulţumire, că m-ai învrednicit a fi întins spre tăierea mădularelor mele, pentru preasfînt numele Tău".

Atunci i-au tăiat şi al zecelea deget, iar el lăudînd pe Domnul, a zis: "În psaltire cu zece strune voi cînta Ţie, Dumnezeule şi îţi mulţumesc Ţie, Care m-ai învrednicit a răbda tăierea degetelor de la amîndouă mîinile, pentru cele zece porunci ale Tale, care au fost scrise pe două table".

Atunci unii din boierii împărăteşti, care stăteau de faţă, fiind prieteni Sfîntului, plîngînd cu amar, au început a zice către dînsul: "O! preaiubitul nostru prieten, te rugăm ascultă-ne pe noi, fă voia împăratului, ca să nu mori în grele chinuri. Şi să nu ai mîhnire pentru degetele tale, căci sînt doctori iscusiţi, care pot să te vindece, numai cruţă-te, ca să nu te lipseşti de această lume dulce; pentru că ai multă avere şi poţi să fii întru mare odihnă. Că de-ai fi fost sărac, ai fi putut zice: ce nădejde îmi este mie şi ce folos am de viaţa mea, nemaiputînd de acum a lucra cu mîinile şi a mă hrăni? Dar tu eşti bogat şi ai aur destul şi numai singur de vei voi, poţi să trăieşti cît se poate de bine în dulceţile acestei lumi şi să te înveseleşti împreună cu soţia şi cu maica ta şi cu iubiţii tăi prieteni. Pentru ce voieşti să-ţi pierzi sufletul în deşert, spune nouă măcar un cuvînt, prin care să te pleci voii împăratului şi îndată vei fi slobod de munci".

Iar fericitul, privind spre dînşii, a zis: "Nimeni nu poate sluji la doi domni, şi nimeni, punînd mîna pe plug, căutînd înapoi, este îndreptat întru împărăţia lui Dumnezeu. Căci Domnul meu a zis: *Cine iubeşte pe tată sau pe mamă, pe femeie, sau pe copii, mai mult decît pe Mine, nu-Mi este Mie vrednic; cel ce nu-şi ia crucea sa şi să vină după Mine, nu este vrednic de Mine*. Deci nu voi asculta sfatul vostru, pentru că nefolositoare îmi sînt cuvintele voastre; ci mai mult vă rog, să nu mă cruţaţi pe mine. Ci precum vă este vouă poruncit pentru mine, aşa faceţi".

Atunci mîniindu-se gealatul, s-a apropiat şi i-a tăiat degetul cel mare al piciorului drept. Iar Sfîntul Iacov a zis: "Slavă Ţie, Hristoase, Căruia nu numai mîinile, ci şi picioarele au fost străpunse, şi sîngele Ţi-a curs. Învredniceşte-mă, ca piciorul drept care a pătimit tăierea degetului dintîi să stea cu cei mai de pe urmă de-a dreapta Ta".

Şi i-au tăiat al doilea deget al aceluiaşi picior. Iar el a zis: "Îndoitu-s-a spre mine stăpînirea şi mila Ta Doamne, în această zi, în care pătimind tăierea şi acestui deget al doilea, voi veni către Tine, Dumnezeul meu Cel tare şi viu, care mă izbăveşti pe mine de moartea veşnică".

Şi i-a tăiat şi al treilea deget şi l-a aruncat dinaintea lui, iar fericitul căutînd spre dînsul a zîmbit şi a zis: "Mergi în numele Treimii şi tu al treilea deget către soţii tăi, ca şi grăuntele de grîu care cade în pămînt, şi murind pentru Hristos, Cel ce a înviat a treia zi, mult rod de cinste vei avea împreună cu prietenii tăi în ziua învierii celei de obşte".

I-a tăiat şi al patrulea deget şi a zis fericitul: "*Pentru ce eşti mîhnit sufletul meu şi pentru ce te tulburi?* Nădăjduieşte către Dumnezeu, Care te mîntuieşte cu puterea crucii celei în patru cornuri, că mă voi mărturisi Celui ce m-a zidit pe mine din patru stihii".

Şi i-a tăiat lui şi al cincilea deget, iar Sfîntul a zis: "Acum voi începe a grăi către Tine, Doamne, Cel ce ai răbdat pe cruce cinci răni mai mari, preamărind ajutorul Tău, pentru că mă faci vrednic părţii credincioşilor robilor Tăi, celor ce au pătimit pentru Tine, cei care au înmulţit cei cinci talanţi".

Apropiindu-se gealatul de piciorul lui cel stîng, i-a tăiat degetul cel mic şi a zis Sfîntul Iacob: "Îmbărbătează-te, micule deget al şaselea, prin Dumnezeul cel mare, Cel ce mă întăreşte pe mine cu milă, care în a şasea zi te-a făcut pe tine cel mic cu cele mari şi, deopotrivă, cel mic ca şi cel mare va învia. Şi de vreme ce nici un fir de păr din cap nu piere, cu atît mai mult tu, deget mic, nu te vei despărţi de soţii tăi cei mai mari, ci deopotrivă cu dînşii te vei preamări, precum şi deopotrivă pătimeşti".

Şi i-a tăiat şi al şaptelea deget. Iar Sfîntul a zis: "Risipiţi casa aceasta veche sub care se ascundea şarpele cel cu şapte capete, pentru că mie mi se găteşte de Ziditorul - Cel ce în a şaptea zi S-a odihnit de lucrurile Sale -, altă casă nerisipită, nefăcută de mînă, veşnică în cer".

Apoi i-a tăiat şi al optulea deget, iar Sfîntul a zis: "Cel ce a mîntuit opt suflete din apă în corabia lui Noe, mă va mîntui şi pe mine, cel căruia îmi vărsaţi sîngele cu apa. Căci tăindu-mi-se şi acest deget al optulea, precum nicovala, fiind bătută cu ciocanul nu simte lovitura, ci mai mult se întăreşte, aşa nici eu nu bag seamă de durerea mădularelor ce mi se taie; pentru că Însuşi Făcătorul doctorul cel mai bun, mă întăreşte pe mine şi-mi uşurează durerile şi mă va pune cu totul întreg în a opta zi, după zilele săptămînii vieţii acesteia, în viaţa cea viitoare preafericită şi veşnică".

Şi i-a tăiat şi al nouălea deget. Iar Sfîntul a zis: "Întăreşte-mă în răbdare, Dumnezeule adevărat, că spre Tine a nădăjduit sufletul meu, Cel ce ai întărit cu darul Tău cele nouă cete îngereşti, cu care mă învredniceşti a sta înaintea Ta, pe mine care pătimesc tăierea acestor nouă degete ale picioarelor".

Atunci i-au taiat şi al zecelea deget, iar el, lăudînd pe Domnul, a zis: "Iată că-Ţi aduc Ţie jertfă, Iisuse Hristoase, Cel ce eşti desăvîrşit Dumnezeu şi om desăvîrşit, douăzeci de degete ale mele". Şi iarăşi a zis: "*Judecă mie, Dumnezeule, şi alege judecata mea de la neamul necuvios*; că iată, necredincioşii n-au cruţat făptura Ta, ci ca nişte lupi nemilostivi au tăiat mădularele mele".

Şi stătea acolo mulţime multă de popor, bărbaţi şi femei, bătrîni şi tineri, privind la acea privelişte şi mirîndu-se de răbdarea Sfîntului.

Apoi pătimitorul lui Hristos, căutînd asupra prigonitorilor, a zis: "Ce staţi fără de lucru? Tăiaţi copacul ale cărui ramuri le-aţi tăiat!" Şi apropiindu-se chinuitorul, i-a tăiat piciorul cel drept, iar Sfîntul a zis: "Acum aduc în dar Împăratului ceresc starea mea înaintea Lui, pe care iubindu-L, pătimesc acestea, ca piciorul meu acesta tăiat să stea drept întru Împărăţia Lui, alcătuit la încheietura sa întru dreptate".

I-a tăiat apoi şi piciorul stîng, iar Sfîntul, căutînd la cer, a zis: "Auzi-mă, Doamne, că bună este mila Ta. Tu eşti Dumnezeul Care faci minuni! Fă cu mine semn spre bine şi mă izbăveşte de starea cea de-a stînga".

După aceasta i-a tăiat mîna cea dreaptă, iar el a strigat, zicînd: "*Mila Ta, Doamne, în veci o voi lăuda; în neam şi în neam voi vesti adevărul Tău*, că împlineşti asupra mea cuvîntul Tău, care zice: *De te sminteşte pe tine mîna ta cea dreaptă, tai-o pe ea şi o aruncă de la tine*".

Şi i-a tăiat lui şi mîna cea stîngă, iar el a zis: "*Nu morţii Te vor lăuda pe Tine, Doamne, nici cei ce se pogoară în iad*, care se ţin de lucrurile cele nedrepte ale stîngii; ci noi cei vii, care, lepădînd stînga, bine Te cuvîntăm, Doamne, de acum şi pînă-n veac".

Apoi i-a tăiat umărul cel drept, iar el a zis: "*Laudă suflete al meu pe Domnul, lăuda-voi pe Domnul în viaţa mea, cînta-voi Domnului pînă ce voi fi!* Căci Cel ce şi-a pus pe umărul Său oaia cea pierdută, şi-a pus-o pe ea de-a dreapta Sa şi îşi va aduce aminte şi de acest umăr al meu drept şi ca pe cel pierdut îl va afla şi, asemenea, de-a dreapta Sa îl va pune".

Şi i-a tăiat lui şi umărul stîng. Iar Sfîntul a zis: "*Vrăjmaşii m-au înconjurat, ci ajutorul meu şi lauda mea este mie Domnul spre mîntuire, a Cărui stăpînire s-a făcut peste umărul Lui*. Acela nu mă va lăsa pe mine, care pătimesc tăierea acestui umăr stîng, ca să mă abat spre stînga către stăpîniile întunericului".

Deci, a început a-i tăia pulpele pînă la genunchi, iar Sfîntul, pătimind durere, a strigat: "Doamne, Dumnezeul meu, Care nu în puterea bărbatului binevoieşti; ci binevoieşti întru cei ce se tem de Tine şi întru cei ce nădăjduiesc spre mila Ta, ajută-mi mie robului Tău, căci m-au cuprins pe mine durerile morţii". Iar chinuitorii au zis către dînsul: "Dar nu ţi-am spus ţie că grele chinuri şi cumplite dureri te vor cuprinde? Dar tu nu ne-ai crezut pe noi".

Iar viteazul pătimitor a răspuns: "Au nu ştiţi pentru ce mă doare? Pentru ca să se arate că sînt trup, căci pînă acum, Dumnezeu întărindu-mă, nu am ţinut seama de chinuri, ca şi cum aş fi fost fără trup; iar acum, durîndu-mă după fire, mă arăt că sînt cu trup, dar mă voi îmbrăca pe mine în trup nou, pe care nu vor putea să-l taie sau să-l zdrobească niciodată uneltele voastre cele de chinuri".

Aşa s-au ostenit chinuitorii, tăind mădularele lui de dimineaţă pînă în al nouălea ceas, şi în toată vremea aceea ieşea bună mireasmă ca dintr-un chiparos din trupul lui cel tăiat. Apoi încetînd chinuitorii a-l mai tăia, ostaşul lui Hristos, biruind cu durerile sale pe diavolul, striga către Dumnezeu, zicînd:

"Sfînt, Sfînt, Sfînt eşti Dumnezeule, Atotţiitorule, Părinte, Fiule şi Duhule Sfinte, Cel ce eşti lăudat de heruvimi şi slăvit de serafimi şi preamărit de toate cetele cereşti, precum şi de toată suflarea, caută spre mine, Dumnezeule al viilor şi al morţilor, şi mă auzi pe mine care sînt abia viu. Căci iată că îmi sînt tăiate toate mădularele şi zace trupul meu o parte mort şi altă parte încă puţin viu. Şi nu am picioare cu care să stau înaintea Ta, Doamne; nu am mîini pe care să le ridic spre rugăciune către Tine, Stăpîne. Nu am genunchi pe care, căzînd, să mă închin Ţie, Ziditorului meu; mîinile, picioarele, umerii şi pulpele mele îmi sînt tăiate, iar eu sînt aruncat înaintea ta, Atotvăzătorule ca o casă căzută şi ca un copac fără de ramuri. Rogu-Te dar pe Tine, iubitorule de oameni, nu mă lăsa pînă în sfîrşit, ci scoate din temniţă sufletul meu".

Aşa rugîndu-se el, unul din cei ce stăteau înainte, luînd cuţitul, i-a tăiat sfinţitul cap. Şi astfel săvîrşindu-şi nevoinţa pătimirii, şi-a dat sfîntul său suflet în mîinile lui Dumnezeu. Iar cinstitul lui trup, cel zdrobit şi aruncat, a zăcut pe pămînt pînă în noapte. Apoi după ce s-a înnoptat au adunat credincioşii mădularele lui şi le-au îngropat cu cinste, toate împreună, slăvind pe Tatăl, pe Fiul şi pe Sfîntul Duh în veci. Amin.

Cuviosul Părintele nostru Grigorie Sinaitul
(27 noiembrie)

A dori frumoase cuvîntări şi a învrednici de laude pe bărbaţii cei buni, a împleti pentru dînşii cununi şi scopurile lor a le lăuda, a le mări şi, pe cît ne este puterea, a le povesti, este lucru folositor şi pricinuitor de bucurie. Cum cele lumeşti şi vremelnice, ce sînt ca un fum, cum laudele le vedem risipindu-se ca şi para focului, după ce materia se arde, aşa sînt şi laudele şi cinstirile pentru unii ca aceştia, care prea degrabă se duc împreună cu cei ce uneltesc cele deşarte, iar pomenirea lor, după cuvintele Scripturii, piere cu sunet.

Dar viaţa celor ce au petrecut după Dumnezeu şi care întru faptă bună au strălucit, ştim că mare folos le pricinuieşte, nu numai celor ce aud laudele celor ce plac lui Dumnezeu şi spre urmarea iubitorilor de fapte bune, ci şi acelora ce voiesc a-i lăuda, care plăţi şi daruri au de la sfinţi şi îndestulate răsplătiri. Şi nu numai noi, ci şi Dumnezeu, împăcîndu-se cu unele ca acestea, dăruieşte înţelepciune celor ce aduc laudă în acest fel. Căci lauda către sfinţi, s-a obişnuit a trece şi a se sui către Însuşi Dumnezeu, căci *pe cei ce Mă slăvesc pe Mine, zice El, îl voi slăvi cu cuviinţă*.

Pentru că Stăpînul tuturor şi Domnul porunceşte, zicînd apostolilor: *Cel ce vă primeşte pe voi, pe Mine mă primeşte şi cel ce Mă primeşte pe Mine, primeşte pe Cel ce M-a trimis pe Mine*. Pentru că frumoasele cuvîntări şi laudele pentru sfinţi nu-s din cele de jos, care nu au nimic statornic sau temeinic. Cînd cineva voieşte a ridica o casă scumpă şi mare, dacă întîi nu sapă şi adînceşte şanţurile în pămînt, ca să pună temelia pe piatră, în deşert se osteneşte, căci casa cade pe cel ce o zideşte astfel.

Aşa să înţelegeţi şi despre laudele care se fac pentru lucrurile cele de jos, după obiceiul înţelepţilor celor din afară. Iar pomenirile cele adevărate ale sfinţilor şi punerea cu adevărat a temeliilor faptelor bune, au ca început piatra cea nesfărîmată din capul unghiului, care este Hristos. Că, de acolo cu adevărat cel ce se laudă acum de noi, adică dumnezeiescul Grigorie, s-a făcut pricină strălucită a cuvîntului acestuia de acum, şi începătura şi temelia a luat-o de la Domnul, după cum şi cuvîntul va arăta.

Deci eu, ucenic al acestuia făcîndu-mă şi puţină vreme împreună cu el petrecînd şi cu dragoste ca un rob al acestuia întru toate făcîndu-mă, voiesc acum - către folosul celor ce vor citi -, să istorisesc cîte am văzut cu ochii din isprăvile cele mari ale acestuia şi cîte am putut culege de la ucenicii cei sîrguincioşi şi cu bunătăţi, care drept au urmat acestuia. Dar de vreme ce şi lui Dumnezeu îi este iubit lucrul cel după putere, lăudat se va părea şi dascălului, care ca nimeni altul a cinstit dreptatea după putere.

Deci se cuvine a începe cuvîntul, bizuindu-mă pe ajutorul cel trimis de sus prin sfintele şi dumnezeieştile rugăciuni ale de-a pururea pomenitului. Pentru că voi istorisi după putere către cei ce trăiesc după Dumnezeu şi fapta bună o îmbrăţişează şi sînt lucrători ai adevărului, rîvnitori cu de-amănuntul ai faptelor lui. Însă cuvîntul meu pornindu-se către povestire, nu prea multă zăbavă va avea pentru a spune patria lui.

Că deşi avea ca patrie satul care se numeşte Cacolon, care este în Asia, aproape de Clazomeni, şi avea părinţi şi fraţi, cu cinste şi cu bogăţii împodobiţi; dar ca pe cele ce sînt

ale împrejurării şi grijii celei pămînteşti şi care întru nimic nu ajuta scopului aceluia, el, care avea ca patrie pe cea din cer şi locuinţa cea binecuvîntată şi nepieritoare - judec că se cade a le părăsi pe cele de jos, zicînd: "Pe acelea încep să le povestesc şi mai cu seamă viaţa cea după Evanghelie a lui Grigorie, petrecerea şi vieţuirea cea bună, cea nematerialnică, sudorile şi luptele cele după Dumnezeu. Că nu altceva - dacă se cuvine a spune adevărul -, a răsuflat acela, decît viaţă de Dumnezeu iubitoare şi mîntuitoare. Şi fac începutul de unde s-a pus şi temelia cu potrivită alcătuire". Deci se cuvine a lua aminte la cele ce acum se vor spune.

Cînd marele împărat Andronic Paleologul îndrepta sceptrul împărăţiei, s-a întîmplat prin judecăţi dumnezeieşti, pentru mulţimea păcatelor, a se ridica asupra lor neamul agarenilor (turcilor) celor fără de Dumnezeu, care cuprinzînd Asia şi pornind prigoană cu oastea barbară, pe toate împrejurimile de acolo, vai! le-a prădat, robind mai pe toţi creştinii şi rău chinuindu-i.

Deci au fost luaţi în suliţe de barbara năvălire şi robiţi, atît dumnezeiescul Grigorie, cît şi părinţii şi fraţii lui, fiind duşi departe, în preajma Laodiceei. Acolo, cu bunăvoirea lui Dumnezeu - Cel ce toate le face şi le schimbă spre mai bine -, barbarii slăbindu-i puţin, a intrat în biserica laodicenilor, unde se săvîrşea obişnuita cîntare de psalmi şi mărire către Dumnezeu, de vreme ce i-a văzut pe dreptcredincioşii creştini, care se aflau acolo cîntînd cu bună întocmire şi iscusinţă cîntările cele dulci, minunîndu-se de cîntare. Aceştia, nimic cruţînd dintru ale lor, nici avuţie, nici cuvinte, cu osîrdie i-au izbăvit pe aceştia din robie, Dumnezeu răsplătindu-le cu chipul acesta pentru fapta lor cea bună, după vrednicie.

Apoi, dumnezeiescul Grigorie s-a dus în Cipru, unde, petrecînd puţină vreme şi tuturor celor de acolo arătîndu-se bun, prin aşezarea cea aleasă şi potrivită în cele bune ale firii lui şi prin cuviinţa chipului feţii, dovedind strălucirea şi aşezarea cea dinlăuntru a dumnezeiescului şi pregătitului său suflet, prin covîrşirea evlaviei cu cinstea şi sfiala, şi minunînd pe toţi, care socoteau că dumnezeiasca iconomie a rînduit venirea acestui bărbat la cei de acolo.

Precum Leon Ciprianul, venind în cetatea lui Constantin pentru dorul învăţăturii gramaticii, al înţelepciunii logice şi al ştiinţei, care era bărbat cu evlavie şi îmbrăţişînd singurătatea în feciorie, fiind cu obiceiul foarte iubitor de adevăr şi împodobindu-se cu cuvinte de învăţătură, prealuminat, cu adevărat ne-a pus înainte povestirea aceasta.

Aşadar, acest cuvios şi cinstit bărbat făcîndu-şi petrecerea în ostrovul acesta, Dumnezeu privea de sus cele pentru dînsul şi mai înainte cunoscînd dorul şi dragostea cea mare a faptei bune, pe care o hrănea în inima sa, i-a arătat un bărbat monah care alesese viaţa cea liniştită şi pustnicească.

Deci bucuros a mers la dînsul şi s-a îmbrăcat cu hainele călugăreşti. După ce a petrecut cu acela puţină vreme şi după ce a vorbit cu dînsul multe vorbe monahiceşti, ca un alt Moise văzător de Dumnezeu, s-a dus şi acesta la muntele Sinai. Acolo şi-a tuns perii capului şi

împreună cu tunderea părului a tăiat voia mişcărilor trupeşti şi a început lupta dumnezeiască bărbăteşte şi către dînsa s-a făcut sprinten.

Peste puţină vreme i-a uimit pe toţi cu viaţa cea nematerialnică şi netrupească, cu postirea şi cu privegherea, cu starea de toată noaptea, cu necontenită cîntare în toată vremea a psalmilor, cu rugăciunea şi cu cererea către Dumnezeu, sîrguindu-se în trup materialnic să fie nematerialnic. Căci aproape îl socoteau ca un fără de trup toţi cei de acolo; iar ascultarea, care este rădăcină şi maică a faptelor bune, şi smerenia cea de minuni făcătoare, atît de mult le-a deprins încît noi nu puteam cu înlesnire a le înfăţişa în scris cu de-amănuntul, ca să nu le pară celor mai trîndavi că sînt nevrednice de credinţă.

Însă nu voi suferi nicidecum să trec sub tăcere cuvîntul adevărului şi de aceea m-am înştiinţat de la sfîntul părinte Gherasim, care pe urma aceluia a urmat şi a fost ca o pecete a faptelor bune. Povestindu-mi, adeverea şi zicea acest fericit bărbat ca acela împlinind slujba pe care o lua de la proiestosul cu nepregetare şi cu toată sîrguinţa, ca şi cum Dumnezeu de sus privind la cele despre dînsul, s-a obişnuit ca niciodată să nu lase rînduiala fraţilor.

Însă, sosind seara şi făcînd proiestosului metania obişnuită şi luînd binecuvîntarea, intra în chilia sa, încuind uşile şi ridica mîinile către Dumnezeu. Iar înainte de acestea ridica mintea şi cu totul înălţîndu-se din cele de aici şi de Dumnezeu apropiindu-se cu toată sîrguinţa sufletului, îşi începea canonul şi pravila sa, înălţînd lui Dumnezeu cîntări şi psalmi. Toată noaptea întru dragostea inimii se ruga şi îşi pleca genunchii pînă ce desăvîrşit citea psalmii lui David şi se îndulcea de veselia care se pricinuieşte sufletului.

Apoi cînd se bătea toaca, după obicei, el se afla cel dintîi stînd la uşile bisericii şi cugeta totdeauna ca nu mai înainte să iasă din biserică pînă cînd nu se vor săvîrşi laudele către Dumnezeu cele de dimineaţă. Intrînd cel dintîi în biserică, ieşea ultimul. Iar hrana lui era puţină pîine şi puţină apă; aşa numai cît să fie viu, vrînd astfel prin multa slăbire să dezlege legătura amestecăturii încă mai înainte de sfîrşit.

Slujba bucătăriei i-a fost încredinţată trei ani, în care a arătat multă vrednicie cu smerenia cea covîrşitoare. Căci nu a gîndit niciodată că slujeşte oamenilor, ci cetei îngereşti, iar locul slujbei îl socotea cu adevărat scaun şi jertfelnic al lui Dumnezeu. Apoi ca şi cum ar plăti cuvenita cinste marelui văzător de Dumnezeu, Moise, cu care întru vedere, nu întru ghicituri a grăit Dumnezeu, el nici de cinstitul şi sfîntul vîrf al muntelui Sinai nu se lipsea, şi alerga întotdeauna ca adevărata închinăciune să şi-o dea acolo, unde minunile cele mari s-au săvîrşit. Şi avea acel cuvios bărbat mîinile îndemînatice, întru a scrie bine.

Încă şi la citire lua aminte şi ziua şi noaptea ca o albină iubitoare de lucru, alegînd florile dumnezeieştii Scripturi cu iubire de osteneală, ale celei vechi şi ale celei noi şi cugeta la ele, covîrşind pe toţi cei de acolo cu multă învăţătură, şi nu ştiu dacă un altul a învăţat-o pe de rost, ca dînsul.

Acestea aflîndu-le vicleanul, nu-i era cu putinţă să se liniştească. Ci, precum de la începutul neamului omenesc, vrăjmaşul a dat patima zavistiei monahilor, ca un semănător de neghine, şi nu mică tulburare şi zarvă a semănat între dînşii. Simţind pizma lor, ucenicul cel bun şi paşnic a ieşit în taină din mînăstire şi a luat cu sine pe cinstitul Gherasim, care venise din ostrovul Evripului şi care, după neam, era rudenie cu Faţo Riga.

Acela toate părăsindu-le şi socotind, după marele apostol, bogăţia şi strălucirea slavei ca pe nişte gunoaie, tinzînd spre strălucirea şi slava ce are să se descopere drepţilor, ridicînd crucea pe umăr, a venit şi el în muntele Sinai, unde, cunoscînd pe dumnezeiescul Grigorie şi minunîndu-se de covîrşirea faptelor lui bune, i se făcu şi el unul din ucenici. Cu voia şi cu ajutorul lui Dumnezeu s-a suit la mare măsură a faptelor bune şi a vedeniei, încît şi altora s-a făcut pildă şi închipuire de toate bunătăţile.

De aici mergînd la Ierusalim spre a se închina Mormîntului celui de viaţă primitor şi toate sfintele locuri înconjurîndu-le şi închinîndu-se lor, îndată a plecat către ostrovul Critului, la un loc oarecare ce se numeşte "bune limanuri", unde a zăbovit puţină vreme pentru învăluirea mării şi pentru întreitele valuri. Cuviosului însă nu-i era şederea acolo în zadar, ci ca un cerb prea însetat în vreme de vară, nu înceta de a alerga din toate puterile către izvoarele ce dau apa cea rece şi bună de băut, iar fiind lipsit de tovarăşul lui, nicidecum nu suferea a se linişti. În acest chip cuviosul şi dumnezeiescul bărbat iscodea locurile de acolo şi multă sîrguinţă punea ca să afle vreun loc spre locuinţă, care i-ar ajuta spre liniştirea cea iubită lui.

Dorind ca să fie izbăvit de tulburare cu totul şi mult căutînd şi iscodind, a aflat o peşteră după dorinţa lui şi acolo şi-a făcut locuinţa. Dar bunul lucrător şi cu adevărat omul lui Dumnezeu, care cu totul vieţuia după nădejdea ce va să fie, după ostenelile cele mai dinainte adăuga mereu alte osteneli. Hrana lui era o dată pe zi o bucată de pîine mică şi puţină apă, numai cît să trăiască, după cum mai sus am zis; şi nimic mai mult nu avea. Apoi ar fi voit a muri de sete, după hotărîrea şi aşezămîntul nedezlegat pe care şi l-a pus.

Deci puteai vedea întru el minune şi sîrguinţă întocmai cu îngerii şi suire către Dumnezeu. Avea faţa galbenă prin osteneala înfrînării, mădularele uscate şi obosite prin ostenelile cele lungi şi de tăria cea firească slăbănogite, încît se afla cu totul neputincios spre umblare sau spre altă lucrare. Pe lîngă cele zise, de-a pururea fericitul avea în cugetare şi căutarea unui povăţuitor, socotind că încă nu a învăţat cu dinadinsul a unelti lucrarea, adică liniştea şi fapta bună cea lucrătoare.

Astfel aflîndu-se el, a căutat Dumnezeu de sus la gîndurile lui şi din dumnezeiasca vedere a vestit lui Arsenie, care strălucea în toate felurile de fapte bune, cu fapta şi cu privirea împodobit. Arsenie care mai mult decît alţii îmbrăţişase liniştea, cu adevărat şi de dumnezeiesc Duh fiind pornit, degrabă a mers la chilia cuviosului şi bătînd cu mîna în uşă, cu dragoste a fost primit de dînsul. Duhovniceşte vorbind unul cu altul şi înălţînd lui Dumnezeu rugăciunea, au şezut împreună.

Apoi, văzătorul acela, bărbatul cel întru bătrîneţe cărunt şi cinstit, ca dintr-o dumnezeiască şi sfîntă carte a început a face vorbire pentru păzirea minţii, pentru trezia cea adevărată şi pentru rugăciunea cea curată; apoi cum prin lucrarea poruncilor mintea se curăţeşte şi cum omul care aşa se îngrijeşte şi cugetă cu iubire la Dumnezeu se face chip de lumină.

După ce i-a zis şi încă multe altele despre cei ce au luat asupra lor viaţa cea după Dumnezeu, şi despre calea care duce către această viaţă, încetînd de a grăi a tăcut puţin. Apoi întorcîndu-şi cuvîntul către dînsul îl întrebă: "Dar tu, o! fiule, cu ce te îndeletniceşti?" Atunci acesta începînd i-a povestit toate despre dînsul adică despre fuga lui din lume, iubirea de pustie, ostenelile şi trudele pe care le-a ales pentru Hristos, pe toate celelalte defăimîndu-le.

Apoi răspunzînd dumnezeiescul organ al Duhului, care ştie bine calea ce duce către înălţimea faptei bune şi, puţin zîmbind, a zis către dînsul: "Dar toate acestea o, fiule! pe care tu mi le-ai povestit, se numesc lucrare a purtătorilor de Dumnezeu părinţi şi dascăli ai noştri". Acestea după ce le-a auzit fericitul, care cu adevărat era lăcaş al Sfîntului Duh, a căzut îndată la picioarele părintelui, rugîndu-se fierbinte şi punînd înainte însuşi numele lui Dumnezeu, să înveţe de la dînsul ce este rugăciunea, liniştea şi păzirea minţii.

Dumnezeiescul părinte Arsenie, omul lui Dumnezeu, ca un zălog primind rugăciunea aceasta, îndată toate i-a spus lui şi l-a învăţat nelăsînd nimic dintru acelea cu care era îmbogăţit din dar. Şi nu numai atît i-a spus, ci şi cîte se obişnuieşte a se întîmpla celor ce voiesc împlinirea faptelor bune, adică pricinile ce vin asupra lor de la zavistnicii draci şi de la oamenii cei cu obiceiuri rele şi pizmuitori, pe care, ca pe nişte unelte, vicleanul îi mînuieşte. Acestea toate i le-a povestit cu de-amănuntul şi nimic nu a lăsat. Iar el, cum a auzit acestea de la dumnezeiescul bărbat, îndată sculîndu-se şi intrînd într-o corabie s-a dus la muntele Atonului.

Acolo, toate mînăstirile de le-a cercetat şi pe toţi cîţi i-a aflat şezînd în linişte; şi nu numai pe aceia, ci şi pe cei de departe, care petrec în linişte, mai ales în locuri neumblate, căci aşa a socotit, că pe nimeni nu se cade a lăsa necercetat şi fără duhovniceasca închinăciune. Şi povestea acel dumnezeiesc şi de-a pururea pomenit bărbat că a văzut oameni mulţi foarte împodobiţi cu bătrîneţile, cu priceperea şi cu toată cuvioşia, care lucrau cu toată sîrguinţa fapta bună, iar cînd erau întrebaţi pentru linişte şi pentru păzirea minţii ziceau că nici nu se cunoaşte de către dînşii aceasta.

Deci acestea avîndu-le în cuget, a mers la schitul ce se numeşte Magula, care este în faţa cinstitei Mînăstiri Filoteiu, unde a întîlnit trei monahi ale căror nume erau: Isaia, Cornelie şi Macarie, pe care cu adevărat i-a cunoscut că au puţină îndeletnicire în fapta cea bună. Deci acolo, ostenindu-se mult împreună cu ucenicii săi, a ridicat chilii spre sălăşluire, iar el mai departe şi-a zidit sihăstrie ca să vorbească singur cu Dumnezeu, precum zice dumnezeiescul David: *Suişuri întru inima sa a pus către Dumnezeu*, Care a zidit deosebi inimile noastre, ca prin fapta bună să milostivească pe Dumnezeu.

După aceea şi-a adus aminte de cinstitul şi sfîntul bărbat ce locuia în ostrovul Critului, despre linişte şi despre rugăciune, cît şi despre trezirea minţii. Deci aceste cuvinte de Dumnezeu iubitoare cu sîrguinţă punîndu-le în minte, puteai zice că s-a pironit pe crucea lui Hristos. Iar cuvintele: "Doamne Iisuse Hristoase, Fiul lui Dumnezeu, miluieşte-mă pe mine păcătosul", le zicea în durerea sufletului şi întru zdrobirea inimii, cu suspinuri dintru adînc, cu duh de umilinţă, udînd faţa pămîntului cu lacrimile fierbinţi pe care le vărsa din ochii săi.

După aceasta Domnul nu i-a trecut cu vederea rugăciunea lui; căci după cuvintele celui mare între prooroci şi împăraţi, David *Inima înfrîntă şi smerită Dumnezeu nu o va urgisi*, degrabă dreapta rugăciune i-a auzit, căci iarăşi zice David: *Strigat-au drepţii şi Domnul i-a auzit*.

Apoi, apropiindu-se cu sufletul şi cu inima prin lucrarea Preasfîntului şi de viaţă Făcătorului Duh şi schimbîndu-se cu bună şi străină schimbare, casa aceea în care locuia Cuviosul Grigorie i se părea că este plină de lumină, cu strălucirea darului umplîndu-se de bucurie negrăită şi de veselie. Atunci, vărsînd izvoare de lacrimi iarăşi, cu darul dumnezeieştii iubiri pătrunzîndu-se, zicea acestea: "Însufleţitu-ne-ai pe noi şi mirosul hainelor tale iese ca dintr-un pahar de aromate al făcătorilor de minuni".

Deci, ca un afară de trup şi afară de lume făcîndu-se, s-a umplut de dumnezeiasca dorire. Şi de aceea nu i-a lipsit acea lumină strălucind dreptului, după sfinţitul cuvînt care zice: "Lumina drepţilor este totdeauna". Pentru că de-a pururea pomenitul bărbat, fiind întrebat de mine şi de ucenicii cei împreună cu mine, a zis, ca unul ce nemăsurat iubea şi cinstea adevărul: "Cel ce face suire întru Duhul către Dumnezeu, ca într-o oglindă vede toată zidirea cu chip de lumină, ori înăuntru în trup, ori în afară", după cum zice marele Apostol Pavel.

Astfel, cînd îl vedeam ieşind din a sa chilie, era cu faţa veselă ca şi cum zîmbea, şi mă privea cu blîndeţe. Căci ştiţi cu adevărat, voi fraţii cei duhovniceşti, cum el hrănea cu multă părintească dragoste şi pe cei dintîi fii duhovniceşti şi pe cei mai de pe urmă, ca pe nişte fii preaiubiţi. Asemenea şi pe mine, ca pe cel ce eram cel mai de pe urmă, de-a pururea pomenitul cu adevărat mă încălzea cu preacurata iubire.

Cînd vorbeam cu dînsul ca şi cu un părinte iubitor de fii, cînd ieşea din chilie îmi răspundea cu faţa aducătoare de bucurie. Că sufletul care s-a lipit de Dumnezeu şi cu darul Lui s-a luminat, şi mai presus decît toată făptura s-a înălţat şi mai presus de cele văzute vieţuieşte şi s-a legat cu totul de dorirea către El, nicidecum nu poate a se ascunde, după cum şi Domnul a poruncit, zicînd: *Tatăl tău, Care vede în ascuns, îţi va răsplăti la arătare*. Şi iarăşi: *Aşa să strălucească lumina voastră înaintea oamenilor, ca văzînd faptele voastre cele bune să slăvească pe Tătăl vostru Cel din ceruri*. Căci încălzeşte inima, luminează mintea şi faţa o înveseleşte, după cum zice înţeleptul: *Inima înveselindu-se, înfloreşte faţa*.

Iar eu îl întrebam: "O, dumnezeiescule părinte, învaţă-mă, dascăle, ce este oare sufletul şi cum se vede el de sfinţi?" Iar el, cu linişte şi cu blîndeţe, după obicei rînduind cuvîntul, astfel a răspuns către mine: "Fiul meu prea iubit, duhul ce este mai înalt decît tine nu-l căuta şi cele mai adînci decît tine nu le cerceta! Căci acum eşti prunc şi nu poţi primi hrana cea vîrtoasă; apoi nici nu este folositoare hrana cea desăvîrşită celor cruzi şi care mai au trebuinţă de lapte".

Eu însă, aruncîndu-mă lîngă frumoasele sale picioare şi cu tărie apucîndu-mă de ele şi aducîndu-i rugăciune mai fierbinte pentru aceasta, el a zis: "Dacă cineva nu va vedea învierea sufletului său, nu va putea să se înveţe cu dinadinsul ce este sufletul cel gînditor". Dar eu, stînd cu îndrăzneală la picioarele lui şi mai cu evlavie întrebîndu-l, după obicei, i-am zis: "Arată-mi, o, părinte, de ai ajuns la măsura suirii acesteia, adică dacă ai învăţat ce este sufletul cel gînditor!"

Iar el cu multă şi mare smerenie mi-a răspuns astfel: "Pentru dragostea Domnului, învaţă-mă şi pe mine acestea, căci nu puţin folos poate să pricinuiască sufletului meu". Apoi dumnezeiescul şi întru tot cinstitul părinte Grigorie, după ce a lăudat sîrguinţa mea, astfel de învăţătură a făcut către mine:

"Sufletul punîndu-şi toată sîrguinţa, puţină vreme, şi nevoindu-se cu fapta bună cea lucrătoare, cu socoteală şi cu desluşire, pe toate patimile le supune şi le face roabe. Şi în acest chip, precum umbrele urmează trupurilor, aşa şi faptele bune cu adevărat urmează acestuia, mergînd după dînsul. Şi nu numai atît, dar ca şi într-o suire a unei scări duhovniceşti şi la cele mai presus de fire, îl povăţuiesc şi-l învaţă pe suflet. Iar cînd mintea, cu darul lui Hristos, se va sui la cele mai presus de fire, atunci luminîndu-se cu strălucirea cea duhovnicească, se întinde şi se lărgeşte luminat întru vedere. Şi, făcîndu-se mai înaltă decît sine, după măsura darului de la Dumnezeu, mai luminat şi mai curat vede firile făpturilor celor ce sînt, după cum au asemănarea şi rînduiala".

Iar nu precum bîrfesc cei ce se îndeletnicesc întru deşarta înşelăciune cea din afară, din pîntece grăind şi mincinoase explicări făcînd, ca pe cei simpli să-i amăgească. Aceia bîrfesc şi amăgesc, alergînd după umbră şi nu după lucrarea cea firească. Că s-a făcut deşartă inima lor, după cum zice Scriptura, şi *zicînd că sînt înţelepţi, au înnebunit*. Dar fiindcă puţin cîte puţin, sufletul care a primit arvuna duhului, pentru mulţimea vedeniilor ce suie către cele mai de sus şi mai dumnezeieşti, lăsînd în urmă pe cele dinainte - după cum trîmbiţa cea mare a Bisericii, dumnezeiescul Apostol Pavel învaţă, zicînd: *Pe cele dinapoi uitîndu-le şi spre cele dinainte alergînd* -, atunci sufletul care aşa întru adevăr s-a curăţit, toată frica o leapădă şi toată temerea de la sine o scutură.

Şi cu dragostea Mirelui unindu-se şi de El lipindu-se, vede deodată gîndurile sale cele fireşti încetînd şi înapoia lui căzînd, după aşezămîntul Sfinţilor Părinţi, şi la frumuseţea cea fără de chip şi negrăită ajungînd, singur cu Dumnezeu vorbeşte, făcîndu-se luminat şi strălucit Sfîntului Duh.

Deci după ce s-a luminat astfel cu lumina cea nemărginită îşi are mişcarea către Dumnezeu, şi din clipa aceasta vine şi noua schimbare, pe care nu o simte trupul acesta smerit, pămîntesc şi materialnic. Că sufletul, fiind fără de materialnică împătimire, se arată fire cu adevărat gînditoare, precum adevărat mai înainte de călcarea poruncii era Adam strămoşul nostru, acoperit cu lucrarea şi cu darul nemărginitei lumini. Iar mai pe urmă, pentru amara călcare de poruncă, vai mie!, lipsindu-se de slava cea cu chip de lumină şi strălucire, s-a văzut om gol.

Încă a mai adăugat pururea pomenitul Grigorie, zicînd către mine: "Că cel ce ajunge la această înălţime prin statornica şi sîrguincioasa cugetare a rugăciunii, o, fiule! a văzut şi a cunoscut în ce stare a venit darul lui Hristos. Acela a văzut învierea sufletului său, mai înainte de învierea cea de obşte, în care nădăjduieşte, încît sufletul care aşa s-a curăţit, poate să zică cu dumnezeiescul Apostol Pavel: *De sînt în trup sau afară de trup, nu ştiu!* Şi nu numai aceasta, ci chiar sufletul, nedumerindu-se şi cu totul înspăimîntîndu-se, strigă: O, adînc de bogăţie, de înţelepciune şi de cunoştinţă a lui Dumnezeu, cît de necercetate sînt judecăţile Lui şi cît de neurmate sînt căile Lui!"

Acestea sînt cuvintele întrebării mele către dumnezeiescul părinte Grigorie şi acestea a zis el către mine. Iar cei ce s-au făcut ucenicii lui prin povăţuirea lui, s-au suit la înălţimea faptei bune; şi nu ştiu cum aş alcătui mai bine laudele lor, sau cum aş povesti după vrednicie nevoinţele şi isprăvile acestora. Căci fiind cel dintîi dintre ucenicii Sfîntului Gherasim, după ce venise de la Evrip - cel care a fost ucenic preaiscusit şi preavrednic de laudă al prea sfinţitului patriarh Isidor, bine povăţuit fiind dintru început în fapta bună şi petrecerea ce se potriveşte monahilor, de către dumnezeiescul Grigorie, pe care cuvîntul nostru mai sus l-a făcut cunoscut. Acest minunat bărbat a urmat lui Gherasim, care între sfinţi a strălucit şi întocmai ca dînsul pe drumul cel apostolesc a alergat.

Dar nu voi pregeta şi aceasta să o zic, că rîvnitor al aceluia s-a făcut, care şi Palestina ce era mai înainte pustie a domesticit-o şi cinstite mînăstiri a ridicat. Aşa şi noul Gherasim din Evrip, umplîndu-se de dumnezeiescul dar, s-a trimis de Dumnezeu la Elada şi înconjurînd apostoleşte pe toţi cei de acolo, care flămînzeau şi însetau după cuvîntul lui Dumnezeu, i-a săturat de preadulcea învăţătură a faptei bune şi i-a îmbogăţit pe cît i-a fost cu putinţă cu marea avuţie a sfinţeniei şi a evlaviei; căci de acolo venise, după cum s-a arătat, şi apoi învăţase limba acelora desăvîrşit.

Dar şi el făcînd sfinţită adunare de ucenici, care prin osîrdie din viaţa cea de-aici se mutaseră, prin sîrguinţa şi îngrijirea lui a alcătuit cu ajutorul lui Dumnezeu cetate cerească şi strălucitoare de monahi şi i-a împărtăşit pe dînşii de petrecerea adevărată şi îngerească ce se cuvine sihaştrilor, învăţîndu-i şi îndemnîndu-i la înălţimea faptei bune ca şi cel de demult, pe preastrălucitul de la Iordan, vrednicul de pomenire întru cele dumnezeieşti, Cuviosul Gherasim, căruia bine i-a rîvnit. Şi prea de multe vedenii şi acest Gherasim din Evrip s-a învrednicit acolo în pustie şi a vieţuit petrecere vrednică de minune, ca şi marele Sava, după cît îi era cu putinţă, sîrguindu-se şi nevoindu-se întru Duhul, din viaţa de aici s-a mutat către Domnul.

Al doilea ucenic al cuviosului era Iosif care avea ca patrie acelaşi ostrov, Cipru, şi care cu adevărat întru nevoinţele cele pentru dreapta credinţă era întocmai cu Gherasim. Celelalte isprăvi ale lui Iosif le tăcem, pentru ca să nu întindem cuvîntul. Însă şi el atîtea nevoinţe pentru buna credinţă a suferit vitejeşte stînd împotriva latinilor şi cu darul lui Hristos pe mulţi, nu numai bărbaţi ci şi femei, i-a adus la buna credinţă. Nimeni din cei ce au cîştigat mare laudă pentru înţelepciunea elinească şi au deprins învăţătura ei desăvîrşită, n-a putut să ajute dreptei credinţe.

Iar el deşi era simplu după învăţătura filosofiei celei din afară, dar avea înţelepciunea cea adevărată, care întotdeauna aceeaşi este şi rămîne, adică darul Sfîntului Duh, prin care şi pescarii apostoli, proslăvindu-se şi învăţîndu-se, au ruşinat pe înţelepţii lumii. Aşa şi minunatul Iosif s-a preamărit de Dumnezeu şi a ruşinat pe latini, iar celelalte fapte bune şi viaţa lui cinstită şi preamărită, nefiind harnici a le povesti precum se cuvine, le cinstim cu tăcerea.

Iar tu, ascultătorule, vezi te rog şi pe altul din ucenicii sfîntului, pe minunatul ava Nicolae, care era din Atena. Dar, ajungînd aici cuvîntul nostru, nu fără de lacrimi îmi vine să pomenesc de bărbatul acesta, căci mintea mea slăbeşte obosindu-se de mîhnire, iar mîna amorţeşte pentru a scrie mărirea cea neajunsă a laudelor lui. El era bărbatul împovărat de bătrîneţe cinstită şi obosit, avînd ca la optzeci de ani, neslăbit, suferind nevoinţele în pustietate, în cărunteţe şi în pricepere. Şi era cinstit în obicei, încît nu ştiu de s-ar mai fi aflat altul aşa de cinstit, care pentru dreapta credinţă şi pentru dogmele drepte a răbdat bărbăteşte de la împăratul Mihail Paleologul, cugetătorul de cele latineşti, tot felul de jefuiri şi izgoniri şi chiar închisori multe şi întunecate.

Pentru că Nicolae, venind în patria sa şi vestind poporului cuvîntul învăţăturii, cu curele tari şi cu frînghii strîngîndu-i-se mîinile şi cu lanţuri grumajii, mult a pătimit. Apoi spre batjocură cinstitele bătrîneţi i le-a ras; dar nu s-a oprit aici socoteala cea nebunească şi fără de omenie, ci săvîrşea şi altele, care fără de plîns nu este cu putinţă a le povesti; căci cu multă îndîrjire şi cu voia răucredinciosului ce stăpînea atunci, bărbaţii cărora li se poruncise a-l chinui şi care erau vestiţi pentru cruzime, l-au culcat pe drumul cel de obşte şi cu picioarele sărind peste dînsul, l-au legat înaintea poporului; apoi tîrîndu-l şi împrejur ducîndu-l, ca şi cum s-ar mîndri cu neomenia, nu ştiau, lipsiţii de minte, că pe ei se vădeau mai vîrtos pentru răutate, iar lui prea mare slavă îi pricinuiau.

Dar după aceasta Dumnezeu, privind de sus cu milă, lucrurile Bisericii s-au întors în adîncă pace şi alinare, iar preasfinţitul patriarh Iosif, luînd în mîini orînduirea Bisericii şi stăpînirea, multă silinţă şi sîrguinţă punea ca să hirotonească pe Nicolae arhiereu. Dar el nu a voit nicidecum, cinstind smerita cugetare şi smerenia, pe care desăvîrşit le-a deprins, şi n-a primit deloc hirotonia; ci poftind viaţa cea iubitoare de linişte şi fără de gîlceavă, s-a dus la Muntele Athos.

Însă, cel ce era atunci egumen al Muntelui Athos, văzîndu-l pe acesta plin de toate virtuţile şi împodobit cu fapta bună, l-a iubit pe el foarte, ca unul ce era şi el lucrător al

faptei bune. L-a pus eclesiarh, chiar fără voia lui, în cinstita mînăstire a Careilor; dar puţină vreme trecînd s-a întîlnit, după iconomia lui Dumnezeu, cu minunatul Grigorie dascălul.

Deci, prinzîndu-se de preadulcile cuvinte ale aceluia, cu tot cugetul şi cu toată plecarea sufletului s-a făcut ucenic al acestuia. Căci, precum se poate vedea, roiul albinelor zburînd din stupii lor, şi oriunde ar avea trebuinţă zburînd peste flori, dacă văd undeva miere, de mirosul acela atrăgător, albinele cu toată pornirea aleargă la aceea şi nu vor a se duce de acolo, pînă nu vor suge şi pînă nu se vor sătura pînă la saţiu de miere. După aceasta iar se sîrguiesc la alergare, pentru ca să umple ale lor case din acea miere. Tot aşa a urmat şi s-a împlinit preabine cu de-a pururea pomenitul acela, Nicolae, care, cu adevărat s-a făcut lăcaş al fericitei odihne preaînalte. Căci, umplîndu-se de înţelepciunea cea curată şi de cunoştinţa cea adevărată întru Duhul, pe toţi cu mireasma faptei bune îi atrăgea.

Precum magnetul, prin sila cea negrăită a firii atrage la sine fierul cel preatare, aşa şi Cuviosul Grigorie, nu numai pe cei ce l-au văzut şi care cu dînsul au vorbit, ci şi pe cei ce erau departe, şi prin graiurile sale cele dulci şi de suflet folositoare îi atrăgea; graiurile pe care fiecare om înţelept le-ar fi numit graiuri ale vieţii veşnice şi cuvinte dumnezeieşti. Precum cu Hristos Dumnezeul nostru s-a întîmplat, căci pe El văzîndu-L Andrei, îndată, lăsînd pe Ioan, a alergat la Iisus, apoi nedespărţit I-a urmat, tot aşa şi cu dînsul, de multe ori s-a întîmplat, ca şi cum pe acela îl vedeau, care îi întrecea pe monahii şi dascălii cei îmbunătăţiţi.

Căci la atîta evlavie şi statornicie duhovnicească a ajuns Cuviosul Grigorie, încît prin faţa cea veselă şi blîndă închipuia şi arăta strălucirea sufletului. Iar ucenicii îndată pe dascălii lor îi lăsau, alergînd la învăţătura şi însoţirea lui, supunîndu-i-se şi dorind să dobîndească de la dînsul învăţătura.

Şi precum cu adevărat sfinţitul întru toate şi cinstitul ava Nicolae, nu numai de lume s-a lepădat, ci şi slavele şi cinstirile omeneşti, ca pe nişte sarcini deşarte şi de prisos, le-a scuturat de la sine; aşa şi bătrîneţile şi anii cei mulţi ai vieţii sale le-a defăimat, şi s-a aruncat la picioarele Cuviosului Grigorie, care îi vestea pacea şi cele bune, primind osteneala supunerii ca pe un cîştig şi o mare dobîndă.

Deci Nicolae, ca Samuel, afierosindu-se lui Dumnezeu, dîndu-şi ocîrmuirile gîndurilor şi ale voilor sale după fluierul cuvintelor lui Grigorie, apoi făcîndu-se întru toată fapta bună şi în smerenie iscusit, pe toţi cei de acolo i-a întrecut.

Dar şi de acest lucru al fericitului şi prea dumnezeiescului părinte Grigorie, pe care, cu cuvioasă iconomie, îl făcea la cei supuşi, ar putea a se minuna cineva foarte cu cuviinţă. Căci, cînd voia să mustre pe vreunul din fraţi spre folosul aceluia, dorindu-i îndreptare, îndată îl ocăra, numindu-l netrebnic bătrîn, adică îmbătrînit în răutăţi, care nici un lucru bun n-a lucrat şi, de trîndăvie fiind plin, se leneveşte de a sa mîntuire.

De multe ori părintele poruncea şi unora din monahi cu asprime şi de la masă îi izgonea spre folosul lor, în tot chipul iconomisindu-i, după cum am zis. Acestea auzindu-le Nicolae, care după Dumnezeu se nevoia cu tot chipul smeritei cugetări, căzînd la picioarele dascălului său, plîngea.

Iar eu, făcînd povestirea aceasta, mă sfiesc cu sufletul şi cu totul mă ud de lacrimi şi de mirare mă umplu, ca şi cum pe acesta l-aş vedea întins la picioarele dascălului, după cum am arătat. Deci caută şi tu o, ascultătorule, şi minunează-te de economia pe care o făcea acest părinte dumnezeiesc. Căci în acest chip pe cel ce greşea, mustrîndu-l pentru folosul lui, după ce îl dojenea, îl ierta, iar mai pe urmă îl elibera. Dar aceasta mi-a venit mie să le povestesc din multele fapte ale acelui bărbat. Căci multă este revărsarea isprăvilor aceluia şi nu va putea cineva a înota în noianul acesta, dacă se va ispiti cu de-amănuntul să pomenească bunătăţile lui.

Însă tu, iubitule cititor, mai vezi şi pe alt ucenic al dumnezeiescului Grigorie, pe Marcu, vrednicul de minune, lucrător al faptei bune prea desăvîrşit care era din latura Cladomenitidii. Acesta, mergînd la Tesalonic, s-a tuns monah în cinstita mînăstire ce se numea "a lui Chir Isaac", în hotarele prea vestitei cetăţi a Tesalonicului.

Mai pe urmă, mergînd la Sfîntul Munte, s-a făcut şi el unul din ceata ucenicilor lui. Şi ca să spun mai pe scurt, atîta priveghere şi sîrguinţă la rugăciune a cîştigat şi, după sfinţitele cuvinte, atît de mult a iubit a fi lepădat în casa Domnului şi a se face lăcaş tuturor faptelor bune, şi atît de mult a îmbrăţişat cu tot sufletul şi cu toată inima fapta bună a smereniei şi a ascultării spre a împlini toate faptele bune, încît nu numai întîistătătorul, ci şi întregii obşti cea întru Hristos slujea la toată trebuinţa cu sîrguinţă.

Iar dacă nu ar fi găzduit pe toţi monahii, ce veneau şi năzuiau acolo şi dacă nu i-ar fi odihnit, arătîndu-li-se lor în chip de rob, cu totul nesuferit ar fi socotit lucrul acesta. Că într-adevăr, fără făţărnicie, porunca lui Hristos o arăta, *cel ce voieşte să fie cel dintîi, să fie cel mai de pe urmă decît toţi şi al tuturor slujitor*. Căci nu era nimeni din cei ce veneau acolo să nu se minuneze şi să nu laude pe dumnezeiescul Marcu. Şi după ce i-ar fi văzut odată faţa lui, care avea bună mireasmă duhovnicească, nu se putea să nu ia dintr-însa sfinţenie în sufletul său şi să nu fi luat pildă să se facă şi el smerit cugetător ca şi dumnezeiescul Marcu.

Acesta, pînă cînd a ajuns întru adînci bătrîneţe aceleaşi lucruri bune cu multă bucurie dorea a le face, încît, nici bătrîneţele, nici slăbiciunea, nici vreo altă pricină nu putea să-l oprească de la aceasta. Încă şi slujba bucătăriei cu sîrguinţă îndeplinind-o, niciodată nu s-a arătat lenevos. Pentru aceasta, văzînd Cel ce fericeşte pe cei smeriţi cu inima atîta smerită cugetare şi ascultare din partea lui, pînă în atîta slavă l-a ridicat pe dînsul, încît, strălucindu-se de darul Sfîntului Duh s-a făcut organ preavestit, răsunînd întru blîndeţe.

Căci, ajungînd la limanul cel neînvăluit şi liniştit şi unindu-se cu Dumnezeu, numai cu El vorbea şi de negrăită strălucire se veselea, încît pe mulţi în viaţa aceasta i-a împărtăşit de

folos sufletesc prin învăţătura şi sfinţenia care erau întru dînsul. Că pe acest om cu chip dumnezeiesc şi asemenea îngerilor multă vreme petrecută cu dînsul, ni l-a făcut cunoscut mai ales nouă, celor de sub ascultarea lui. Căci eu cu dînsul sub un acoperămînt am petrecut şi la o masă am stat, cugetînd ca şi dînsul, preaiubit fiindu-mi cu duhul întru toate. Căci ce lucru nu ne era nouă de obşte?

Eram uniţi într-un gînd şi aveam prietenie din tot sufletul, cinstind cucernicia şi cinstea cea cuviincioasă. Deşi îmi poruncea să nu spun faptele cele bune ale lui şi sporirile pe care i le dăruise Dumnezeu, dar de vreme ce laudele şi isprăvile sfinţilor povestindu-le, ascultarea lor îndeamnă pe ascultători şi să le urmeze. De aceea am judecat că este bine a nu le da cu totul tăcerii.

Acel dumnezeiesc părinte, minunea cea mare şi vestea de obşte cea de pretutindeni a lumii, Grigorie, vrînd să se ducă în cinstita lavră, în acest chip ne-a unit pe noi unul cu altul şi împreună ne-a legat cu învăţăturile şi sfaturile sale, încît ni se părea că avem un suflet în două trupuri şi pînă la sfîrşit nedespărţiţi ne-a poruncit să petrecem. Şi ne-a zis mai pe urmă mişcat de duhul care locuia întru dînsul, că dacă aşa ne vom afla uniţi, nu ne vom lipsi de împărăţia şi slava lui Hristos.

Iar noi, după obicei, făcînd îndatorita metanie la picioarele lui şi împreună cu rugăciunile învrednicindu-ne de binecuvîntare, ne-am unit unul cu altul nedespărţiţi una şi aceeaşi cugetînd şi lucrînd în toţi cei douăzeci şi opt de ani petrecuţi împreună. Şi dacă chema cineva pe Calist îndată avea şi pe Marcu. Şi dacă iarăşi pomenea cineva de Marcu venea şi Calist, arătîndu-se în aceeaşi dată. Încît toţi părinţii care locuiau acolo în schit, căutau la noi pentru buna unire la un gînd şi pacea pe care o aveam, cu darul lui Hristos ca o pildă lăudată. Şi dacă vreodată prin pizma vrăjmaşului şi vicleanului se întîmpla între unii vreo neînţelegere de multe ori aduceau întru pomenire pilda noastră plăcută lui Dumnezeu.

Dar mai pe urmă, nu ştiu cum s-a întîmplat că Marcu a căzut într-o boală trupească; pentru aceasta ne-am dus la sfînta Lavră pentru tămăduirea bolii. Deci în acest chip urmînd lucrul sfinţii bărbaţi cei ce se nevoiau acolo, văzînd comoara faptei bune şi a cucerniciei lui nu i-au dat voie în nici un chip să se ducă de acolo, socotind ca o pagubă nesuferită lipsa lui. Iar eu, Dumnezeu mişcîndu-mă, m-am întors în cinstita mînăstire a Ivirilor.

Deci le-a părut poate unora că ne-am despărţit unul de altul cu trupurile şi cu locul, dar cu sufletul eram împreună prin darul lui Dumnezeu, care împreună leagă şi împreună ţine cele bune. Pentru aceea, orişiunde am fi petrecut, totdeauna uniţi am rămas unul cu altul. Şi fiecare din noi păzea pomenirea celuilalt curată, cu multă dorire duhovnicească purtînd-o în minte totdeauna. Şi precum cele ce cu o firească milostivire sînt legate unele cu altele şi despărţire nu primesc, aşa şi noi eram uniţi unul cu altul.

Dar fericitul Marcu atîta s-a slăvit de la Dumnezeu prin strălucirile şi darurile pe care le lua de la El, totdeauna sporind şi punînd suişuri în inimă şi din slavă în slavă trecînd, încît

nu era cu putinţă a povesti după vrednicie sau a scrie noi cei ce voim a face pomenire despre dînsul, ca să nu părem celor neînvăţaţi că povestim lucru nevrednic de credinţă.

Căci unii cu adevărat orbindu-se la minte şi de urîta boală a dogmelor străine şi neadevărate ale lui Achindin bolind, nu voiau să primească darurile şi arătarea lui Dumnezeu ce se fac prin suflet în sfinţii cei curaţi cu inima. Căci asupra Darului dumnezeiesc nebuneşte hulind şi îndrăznind a-l numi zidire, iar dumnezeieştile Scripturi răsturnîndu-le, vor ca taina economiei s-o răstoarne; dar fie ca inimile lor să le atingă dreapta Celui Preaînalt, ca să cunoască pe Cel bun şi ca nu pînă în sfîrşit bucurie să se facă ei vicleanului. Iar cuvîntul nostru, către cele dinainte să călătorească.

Mai pe urmă, Iacob şi Aaron s-au făcut ucenici marelui bărbat. Iacob a ajuns episcop al sîrbilor, iar Aaron, venind după aceea la Sfîntul Munte, a fost primit de Cuviosul Grigorie, căruia i s-a făcut milă de dînsul, căci era orb, precum Iisus S-a milostivit de orbul cel din naştere şi l-a miluit. El a învăţat de la dascălul său cel duhovnicesc, cum Dumnezeu, pentru bunătatea cea desăvîrşită şi pentru purtarea de grijă către neamul nostru, S-a făcut om, ca să cheme pe strămoşul nostru Adam, care pentru călcarea poruncii vai! a căzut, izbăvindu-l şi slobozindu-l de tirania începătorului răutăţii şi înviindu-l din stricăciunea morţii.

Căci orbirea ochilor trupeşti care se întîmplă din orice fel de pricină, nu numai că nu slăbeşte ochii sufletului, ci şi lumina veşnică dăruieşte celor ce vitejeşte suferă şi nădăjduiesc curat către Dumnezeu. Aşa şi el, întru luminarea inimii, a primit sfătuire şi i s-au deschis ochii sufletului. Şi dacă nu ar înţelege cineva fără de îndoială aceasta, în deşert zice că este întemeiată nădejdea venirii lui Hristos cea mîntuitoare şi adevărată, pentru care şi răni, legături, lepădarea mădularelor, închisori şi în cele din urmă moarte suferind şi răbdînd bărbăteşte, căutînd către veşnicile răsplătiri ce vor să fi; necăjindu-ne, rău pătimind după cum zice marele apostol şi această lumină vremelnică ce mîngîie puţin simţirea cu totul lepădînd-o, să aflăm lumina cea dintru început, semănată în sufletele noastre, pe care, pentru călcarea de poruncă, a întunecat-o Adam.

Dar cînd cu ajutorul şi cu darul lui Hristos, prin rugăciune fierbinte şi prin cerere necontenită vom curăţi inimile noastre, atunci ni se luminează mintea şi cugetul, partea cea stăpînitoare şi domnitoare a sufletului, care ca un ochi sînt sufletului, după învăţătura părinţilor. Atunci, după proorocul împărat, putem şi noi cu îndrăzneală să zicem către Dumnezeu: *Dimineaţa vei auzi glasul meu, dimineaţa voi sta înaintea Ta şi mă vei vedea, şi lumină este drepţilor totdeauna.*

Astfel, deschizîndu-se ochii sufleteşti, făcîndu-se strălucită frumuseţea sufletului, omul care întru duhul s-a făcut după Dumnezeu, vede după fire, precum vedea Adam înainte de călcarea poruncii.

Aceste sfaturi, după cum s-a arătat, auzindu-le fratele acela, înţelegîndu-le şi pe toate în minte purtîndu-le, ruga pe Dumnezeu întru zdrobirea inimii, zicînd astfel: "Doamne

Dumnezeul nostru, Cel ce pe femeia cea gîrbovită ai îndreptat-o, care cu cuvîntul ai întărit pe slăbănog şi ochii orbului i-ai deschis, priveşte spre mine cu negrăită şi neasemănată milostivirea Ta şi pe ticălosul meu suflet cel gîrbovit în tina păcatului, care zace jos, să nu-l treci cu vederea în groapa deznădejdii. Ci ca un îndurat, deschide-mi ochii inimii, ca să se înrădăcineze frica Ta întru dînsa, să priceapă poruncile Tale şi să facă voia Ta".

Astfel, adeseori din adîncul inimii, strigînd către Dumnezeu, precum Moisi văzătorul de Dumnezeu tăcînd, înălţa glasuri rugătoare către Dumnezeu, în adîncul cugetului pomenindu-le, după cum zice: *Pentru ce strigi către mine?* Moisi, tăcînd, îl aude pe Dumnezeu. Aşa şi acela a fost auzit de Dumnezeu şi s-a învrednicit de darul ochilor sufleteşti cu adevărat, încît nu numai că nu mai avea trebuinţă de ducători de mînă şi de povăţuitori, ci în chilie şezînd, ca şi cînd vedea mai înainte, zicea: "Ieşiţi spre întîmpinarea monahilor care vin către noi".

Şi pe cei care veneau îi chema pe nume. Astfel se întîmpla cu preaslăvire şi precum zicea, aşa urma şi lucrul. Iar cînd se apropia vreo pomenire a vreunuia din sfinţii cei mari, sau a vreunuia din dumnezeieştile şi stăpîneştile praznice, cu multe zile mai înainte, fără de învăţătură, însemna numele sfîntului care se prăznuia întru pomenire sau a stăpînescului praznic ce era să fie.

Fiind întrebat cum el, care era neînvăţat, vedea mai înainte acestea, răspundea zicînd că o mare strălucire şi slavă se face mai înainte de la Dumnezeu în sufletul lui şi de aici învăţa acestea şi mai înainte spunea numele praznicului. Odată, împreună cu Iacob, cel mai înainte zis, care era ucenic împreună cu Aaron, voiau să meargă la un monah şi cînd amîndoi sosiră aproape de locaşul aceluia, nemaifiind decît una sau două stadii depărtare, prin dumnezeiască insuflare, Aaron a zis lui Iacob:

"Voiesc ca tu să ştii că fratele la care mergem acum, ţinînd în mîini sfinţita carte a celor patru Evanghelii, după obicei acest capitol al Evangheliei îl citeşte"; şi i-a adăugat numele. Mergînd amîndoi pe din dos la chilia monahului, cercetînd au aflat că adevărat a fost ce mai înainte a spus Aaron prin cuvinte. Acestea, din povestirile cele multe despre acela, sînt puţine şi mici pe care le-am amintit.

Însă cuvîntul are acum să adauge, după datorie, şi despre sfinţita povestire a altor ucenici ai cuviosului, adică a lui Moisi, a lui Loghin, a lui Cornelie, a lui Isaia şi a lui Clement. Aceştia întru început, cu prea multe sudori şi cu osteneală, au alcătuit viaţa cea după Dumnezeu şi prin cugetare şi prin sîrguinţa celor mai bune şi mai înalte au cîştigat-o, şi pînă la sfîrşit lucrarea cea gînditoare şi mîntuitoare au cugetat-o şi întru dînsa s-au îndeletnicit. Şi pe mulţi ucenici au cîştigat la aceasta şi cu pace viaţa şi-au săvîrşit, sufletele lor dîndu-le lui Dumnezeu, în locul slavei şi în cortul cel minunat s-au sălăşluit.

Dar cum ar fi fost cu dreptate, făcînd noi pomenire de minunatul Clement, să nu povestim şi puţine din cele dăruite lui de Dumnezeu? Acesta a odrăslit şi a crescut, bine trăgîndu-şi neamul dintre oameni cinstiţi. Era păstor de oi, ca unul ce trăia în sărăcie.

Odată, la miezul nopţii, priveghind la păzirea turmei sale, a văzut o revărsare de lumină peste turmă, care a strălucit luminos.

Umplîndu-se de bucurie, căuta întru sine şi, nedumerindu-se, zicea: "Nu cumva eu pe ciomagul acesta ciobănesc dormitînd, fără de veste, lumina zilei şi a soarelui a strălucit?" Şi pe cînd gîndea acestea, a văzut lumina aceea încet şi cîte puţin ducîndu-se la cer şi s-a făcut iarăşi noapte. Atunci de bucurie umplîndu-se şi turma lăsînd-o, îndată s-a dus la Sfîntul Munte.

Mergînd în schitul ce se numeşte al lui Morfono şi întîlnindu-se cu un monah simplu dar cucernic şi plin de fapte bune, s-a îmbrăcat în haine monahiceşti, nimic altceva învăţînd de la monahul acela, fără numai "Doamne miluieşte". Dar, trecînd puţină vreme, iarăşi a început cîte puţin a se arăta lumina aceea care a strălucit peste staulul oilor şi a umplut de dar sufletul lui, căci era bărbat simplu şi neiscoditor cu totul. Deci monahul, nefiind puternic a judeca cele văzute, luîndu-l pe acela cu sine au venit la Sfîntul Grigorie şi pe toate le-a descoperit Clement şi la picioarele aceluia căzînd, s-a rugat fierbinte ca şi el să fie primit la Sfîntul Grigorie, ca, cu adunarea lui cea bună, să se rînduiască şi împreună să se numere.

Bucuros primindu-l dreptul, cu dragoste s-a plecat spre rugăciunea lui. Fiindcă acela era cu adevărat următor lui Hristos, pe toate cu faţă veselă primindu-le şi de mîntuirea celor ce aleargă la dînsul însetînd. Astfel, luîndu-l şi sfătuindu-l, îl învăţa despre cele ce pricinuiesc mîntuirea sufletului, despre răbdarea celor ce vin asupra-i ori în ce chip, despre răbdare şi smerenie şi pentru a-şi pune nădejdea de-a pururea către Dumnezeu, de la care este tot lucrul bun ce se isprăveşte de oameni. Apoi îl învăţa a nu se lenevi de pravila şi canonul său şi totdeauna să aibă cugetare neîntreruptă la moarte.

Primind Clement cu smerită cugetare şi cu dulceaţă folositoarele şi părinteştile învăţături, a făgăduit că fără de pregetare pe toate le va face. Şi precum cremenea, lovindu-se de amnar, îndată îşi scoate focul ce-l are înăuntru ascuns şi poate a se aprinde cînd se atinge de materia potrivită; sau precum scînteia, în puţine paie căzînd, văpaie se înalţă, în acelaşi chip Clement întru toate era ca un jar de foc sau ca un foc în spini, după cum zice Scriptura, inima lui făcîndu-se încăpere a învăţăturii.

Mai ales era îndemînatic spre străjuirea şi păzirea inimii. De aceea, în scurtă vreme pe toţi i-a uimit prin întinderea lucrării şi sîrguinţei după Dumnezeu. Nu numai întru vederea celor ce sînt a venit şi s-a suit şi la minte s-a luminat cu strălucirea darului, ci şi suişuri, după David, a pus în inima sa şi strălucit a primit-o prin lucrarea Domnului. Că sufletul cel nevinovat, apropiindu-se de Dumnezeu şi Tatăl şi cu totul întru Dînsul întinzîndu-se, se face cu chip dumnezeiesc. Şi pentru aceasta petrece întru cele mai presus de fire. Că Dumnezeu, fiind privitor asupra inimilor, pe *inima cea zdrobită şi smerită nu o urgiseşte*, după dumnezeiescul David.

A adăugat încă şi aceasta Clement, zicînd că, de cîte ori era trimis de dumnezeiescul şi de-a pururea pomenitul părinte Grigorie pentru vreo slujbă, să meargă în cinstita şi sfinţita Lavră la monahii ce pustnicesc acolo, şi îi auzea pe dînşii cu evlavie şi cu multă cinste şi frică lăudînd şi cîntînd: "Ceea ce eşti mai cinstită decît heruvimii...", atunci vedea ca un nor luminos din cer zburînd deasupra Lavrei. Şi aceasta minunat o urmărea, pînă se sfîrşea cîntarea "Cuvine-se cu adevărat". Apoi iarăşi cîte puţin vedea acest nor cu chip de lumină suindu-se la cer.

Încă şi Iacob cel fără de vicleşug, întrebat fiind de un scolastic dacă darul Duhului, care de sus se pogoară către noi, se dă în chip firesc sau nu, el a răspuns aşa: "Niciodată să nu înţelegi aşa, iubite, cum că este cu putinţă ca firea omului să primească în chip firesc darul Duhului. Ci numai cu întemeiere înţelege şi crede arătat, privind adevărul, că numai Preacurata şi Preasfînta Fecioară şi de Dumnezeu Născătoarea, precum bine a voit Unul din Preasfînta Treime, a luat firea frămîntăturii noastre, pentru mîntuirea cea de obşte a neamului omenesc ca pentru a doua oară să aducă zidirea la frumuseţea cea dintîi".

Ca pe un dumnezeiesc glas, toţi auzind învăţătura dumnezeiescului Grigorie, toată mulţimea şi toată adunarea din sfinţitul locaş al Sfîntului Munte, alerga către el, nicidecum suferind să se lipsească de a nu se împărtăşi cu toată inima şi cu tot sufletul a se îndulci de această învăţătură, plăcută lui Dumnezeu şi de folos obştei. Căci de atîta duhovnicească înţelepciune şi dar s-a învrednicit de la Dumnezeu întru toate cinstitul acela, încît pe toţi cei ce veneau la dînsul îi împărtăşea de mult folos sufletesc.

Cînd ne vorbea despre curăţenia sufletului şi în ce chip omul se îmbracă cu darul dumnezeiesc care covîrşeşte hotarul cel omenesc, se aşeza acest dar în sufletul nostru ca şi în Cornelie, cînd marele Petru îl învăţa şi Duhul cel Sfînt a căzut peste dînsul. Aşa s-a făcut cu adevărat şi la aceia pe care îi învăţa dumnezeiescul Grigorie, după cum mai pe urmă ne-au povestit cei ce au primit acest lucru cu plăcere şi cu multă dragoste duhovnicească, încît se par nevrednice de crezut celor ce nu ştiu ispràvile cele multe întru fapta bună ale aceluia, care erau mai presus de număr cu înălţimea dragostei şi a unirii celei cu Dumnezeu.

Însă să cadă pizma, să se izgonească zavistia. Căci cel ce a zis: *Cine crede în Mine rîuri de apă vie vor curge din pîntecele lui* - adică cuvinte ale vieţii veşnice -, şi muntelui îi va zice: *Mută-te de aici acolo, şi se va muta*. Aceia vor face mai mari decît ceea ce fac eu. Însuşi Stăpînul tuturor şi Domnul, Care luminează pe tot omul ce vine pe lume, a luminat şi pe Cuviosul Grigorie, şi prin doisprezece ucenici pe care îi avea, nu numai pînă la şaptezeci au sporit, ci mai pe toată mulţimea monahilor atoniţi în fiecare zi îi învăţa, luminîndu-i; şi prin curata linişte şi rugăciune pe toţi care veneau la dînsul cu sîrguinţă, îi împrietenea cu Dumnezeu.

Căci pe cît îi era cu putinţă voia şi dorea, cu iubire de Dumnezeu, să-i aducă pe toţi înăuntrul razei şi a strălucirii Bunului şi Preasfîntului Duh. Nici un loc din cele de aici n-a lăsat, cu ajutorul lui Dumnezeu întărindu-se şi împuternicindu-se, nu numai poporul

grecesc şi bulgăresc, ci şi la sîrbi se sîrguia să semene sămînţa cea bună a liniştei cu lumină.

Acestea cu plăcere de Dumnezeu făcîndu-se, n-a fost cu putinţă a se odihni vicleanul, ci din zavistie şi din răutatea prin care el a căzut, a îndemnat şi a ridicat asupra cuviosului pe cei mai iscusiţi în deşarta înţelepciune cea din afară, zicînd despre Grigorie: "Iată a venit învăţător nou". Zavistia fiind naşterea vicleanului duh, mamă a clevetirii pentru isprăvi străine, după înţeleptul ce zice: *Nicidecum nu ştie să citească lucrul cel de folos*.

Deci de ce să zăbovim aici mai mult? Căci văzătorul acesta de Dumnezeu şi de-a pururea pomenitul Grigorie, avînd duhul drept şi fiind preacurat cu inima, şi într-adevăr fericit, după cum zice: *Fericiţi cei curaţi cu inima, că aceia vor vedea pe Dumnezeu*, după ce a luat asupra-şi crucea lui Hristos, şi omul cel dinăuntru, adică în inimă, îl avea pe El vieţuind, trăia mai presus de toate acestea, după cele zise: *Dacă Dumnezeu este cu noi* - sau mai bine să zic întru noi -, *cine va fi împotriva noastră?*

Multă zăbavă ar fi fost în vremea de acum, a număra toate faptele lui bune; căci cine va putea să numere sau să socotească nisipul mării sau picăturile ploii, sau lungimea adîncului? După ce a mers la Muntele Atonului, a cercetat pe toţi părinţii de acolo şi i-a ispitit şi a aflat la dînşii multe fapte bune; iar liniştea sau paza minţii nicidecum, după cum mai sus am arătat. Dar omul acesta al lui Dumnezeu, pe toţi cu sfaturi şi cu învăţături bune către sîrguinţa cea preaiubitoare de Dumnezeu i-a ridicat şi i-a deşteptat. Căci nu numai pe cei ce şedeau în singurătate, adică pe sihaştri, ci şi pe cei cu viaţă de obşte îi îndemna să ia aminte şi să se îngrijească pentru trezvie şi pentru linişte, după dumnezeiasca învăţătură a aceluia.

Semănătorul de neghine, diavolul, meşteşugind împotrivă şi în toate chipurile uneltind asupra faptei bune, nici aici nu a suferit, ci cu măiestrie a făcut să pătimească precum nu se cădea, în răutatea celor mai isteţi în taină vîrîndu-se, a uneltit ca, Cuviosul Grigorie să cadă în veninul zavistiei. Pentru aceasta şi ceilalţi de o socoteală cu dînsul, adică asemenea cu semănătorul neghinelor făcîndu-se, de multe ori au vrut să-l izgonească pe dînsul din Muntele Atonului cu prigonirea şi cu mîndria. Deci cu pizmă ziceau către dînsul: "Nu ne vei învăţa pe noi calea pe care nicidecum nu o ştim".

În acest chip zavistia aprinzîndu-se, iar răutatea prea mult sporind, Cuviosul Grigorie, simţind şi de-a pururea judecînd cuvintele acestea, socotind să dea loc răutăţii, a luat pe unul din ucenicii săi, pe un oarecare Isaia, care era din acelaşi schit şi care cel dintîi a zidit acolo chilie.

Şi fericitul acesta multe şi cumplite nevoi a pătimit, nevoindu-se pentru buna credinţă, prigonit fiind de împăratul Mihail Paleologul cel de un cuget cu latinii, care ocîrmuia atunci împărăţia grecilor, pentru schimbarea şi strămutarea, vai mie, a dogmei celei drepte şi pentru tulburarea şi furtuna ce s-a întîmplat Bisericii lui Dumnezeu. Pentru că nu voia să se împărtăşească cu Ioan vechiul patriarh de atunci, acel suflet care de rîvna lui

Dumnezeu se rodea şi se topea. O! dragoste dumnezeiască care atîta pornea pentru cei ce foarte rîvneau pentru Dînsul, şi totdeauna zicea ca Ilie: *Dorind, am rîvnit după Domnul Dumnezeu*.

Deci de se cuvine mai adevărat a zice prin neobosita învăţătură cea întru Hristos şi care întocmai ca şi cu aripi degrabă, pretutindeni se trimite, pe toţi cu Biserica lui Dumnezeu cea ortodoxă i-a unit. Pe acest Isaia avîndu-l cu sine, care i se făcuse ucenic, s-a dus şi a intrat în Protaton.

Dar egumenul Protatului care era atunci văzîndu-i, cu dragoste şi cu bucurie i-a primit şi a început cu iubire şi pe ocolite a atinge pe dumnezeiescul Grigorie că nu făcea învăţătură pentru trezire şi pentru rugăciune, ca şi cum ar fi putut către acela a se apropia şi împotriva adevărului a veni, care era purtător de Duh şi pe cele adevărate luminat le vestea spre folosul cel de obşte. Ci acesta era acoperămînt sau o perdea, precum ni se părea, a iubirii de sine, căci afară de voia şi socoteala acestuia învăţa cuviosul.

Deci egumenul Protatului cu de-amănuntul aflînd fapta cea bună, cea covîrşitoare a bărbatului aceluia şi înălţimea învăţăturii lui celei dumnezeieşti, pe toate lăsîndu-le, îndată spre învăţare venind, mare dobîndă socotea a odihni pe cuviosul. Şi nu poate cuvîntul cu lesnire a povesti cum cu tot felul de îngrijiri şi sîrguinţe i-a ospătat şi i-a primit. Că zicea: "Adevărul îmbrăţişîndu-l astăzi cu Petru şi cu Pavel, marii apostoli, vorbeşte". Deci, adevărul prealuminat strălucind de atunci, aveau ca dascăl de obşte pe dumnezeiescul Grigorie, cu veselie duhovnicească toţi sihaştrii şi vieţuitorii.

Dar din pricina mulţimii celor ce veneau la dînsul atunci pentru folos, nu avea înlesnire să se liniştească. De aceea de multe ori se muta, iubind liniştea; uneori lîngă cinstita mînăstire, a Sfîntului Simon, care se zice Simon Petru, pentru că era aspră şi rîpoasă şi cu anevoie de umblat calea ce ducea acolo; iar alte ori la locul care se numeşte al lui Hrenteli sau însuşi pîrîul acela prea adînc, care se numeşte al lui Ţegreia. Cu toate acestea, şi în aceste locuri pustii în care se muta, zidea chilii pentru cei ce veneau la dînsul, pentru că mult socotind depărtarea şi foarte mult dorind linişte nu voia a se depărta de vedere şi privire nici un ceas.

Dar ce s-a întîmplat după aceasta? Fără de veste neamul cel fără de Dumnezeu şi barbar al agarenilor (turcilor), ridicîndu-se au năvălit şi au prădat părţile dimprejurul muntelui, ca un lanţ, cu negrăite judecăţi; şi pe monahii ce se nevoiau acolo i-au cuprins şi i-au legat şi i-au robit. Deci acestea auzindu-le omul lui Dumnezeu şi ştiind că prea multe a pătimit de la aceşti barbari şi că neîndeletnicirea şi grija risipesc mintea şi îi tulbură liniştea; şi din lucrarea şi deprinderea cea după fire o scoate - îşi pune în gînd a se duce pe cinstitul vîrf al muntelui Sinai.

Deci s-a dus la Tesalonic, avînd cu sine ucenicii pomeniţi înainte, încă şi pe mine cu dînsul. Şi trecînd două luni, fiindcă nu avea sălăşluire cuviincioasă liniştii, de toţi tăinuindu-se m-

a luat pe mine împreună cu un alt monah şi, intrînd într-o corabie şi vînt bun suflînd, am ajuns la ostrovul Hiului.

Acolo, după ce am întîmpinat pe un monah care se întorcea de la Ierusalim, acesta nu ştiu cum ne-a împiedicat pe noi din calea care ne ducea la Ierusalim. Deci de la Hiu ridicîndu-ne, ne-am pogorît în Mitilin, şi în muntele Livanului petrecînd puţină vreme şi nici acolo neputînd afla sălăşluire liniştită, am venit în fericita cetate a Constantinopolului, neputînd de aici a ne ridica din pricina iuţimii iernii ce venise asupră-ne, fiindcă şi curgerile rîurilor veneau cu gheaţă. Atunci, nevoia silindu-ne, am îngăduit şase luni, aflîndu-ne într-un colţ al cetăţii care se numeşte Letos.

Eram ascunşi ca nişte străini, rău pătimind. Dar marele purtător de grijă şi economul vieţii tuturor ne hrănea pe noi cu preaslăvire, precum şi pe Ilie, cu pîine prin corbi şi ca pe Daniil proorocul, care şedea în groapa leilor şi dinţii acestora ce scrîşneau îi încuia îngerul şi astfel din îndepărtată călătorie venea la dînsul cu hrană. Şi pe alţii alteori i-a hrănit, după neurmata voire cea mare a lui Dumnezeu. Iar hrana ni se dădea prin rugăciunea marelui şi minunatului bărbat, în numele acestuia. Dar nici el, nici altcineva din noii ucenici nu se îngrijeau, nici cunoşteau cumva aceasta.

Însă s-a vestit despre noi împăratului Andronic Paleologul, marele şi de-a pururea pomenitul rîvnitor şi apărătorul dreptei credinţe, prin nepotul său, preacinstitul între monahi chir Atanasie Paleologul. Iar împăratul de multe ori îl chema pe marele Grigorie cu multă milostivire şi toate chipurile uneltindu-le dorea prea mult să-l vadă, cuprins fiind de strălucita veste despre dînsul. Căci se obişnuieşte aceasta pentru fapta bună, a se unelti preagrabnic aripă, şi a străbate pînă la marginea pămîntului. Şi nu numai aceasta ci mai mari daruri făgăduia împăratul să-i dea lui.

Dar el şi pe acestea, deşi atît de mari erau, întru nimic socotindu-le, nicidecum nu a voit să se plece, fugind de slava oamenilor şi dorind a plăcea lui Dumnezeu, după făgăduinţă. Iar de la Constantinopol ieşind pe mare, am ajuns la Sozopoli şi acolo puţin liniştindu-ne de cumplitul vifor al mării ce venise asupră-ne, ne-am izbăvit de tulburare, şi puţin am îngăduit.

Apoi s-a vestit despre noi printr-un monah cu numele Amiralis care cu adevărat îşi avea locuinţa în adînca pustie a Paroriilor din care pricină se numea Mesomilion, unde văzînd dumnezeiescul Grigorie locul liniştit şi alinat, şi cunoscîndu-l că ajută la scopul lui cel după Dumnezeu - pentru că vedea că era neumblată pustia aceea -, acolo a socotit că este bine a-şi face locuinţă. Pentru aceasta, cu sîrguinţă ostenindu-se şi el şi ucenicii lui, au zidit acolo nişte chilii mici spre locuirea lui deosebit şi a ucenicilor lui.

Amiralis şedea ca de o stadie departe de a lui chilie, adică de Mesomilion, avînd între ucenicii lui pe un monah cu numele Luca, care a fost ucenicul dumnezeiescului Grigorie dintru început, încă pe cînd era în Sfîntul Munte; şi care de cumplita patimă a zavistiei stăpînindu-se şi de dracul gonindu-se, n-a putut nici într-un chip să se stăpînească fiindcă

avea ascunsă răutatea. De aceea, fără de ruşine şi cu obrăznicie pornindu-se asupra dascălului său, cu sabie năpădind asupră-i cu îndrăcire, ridicîndu-se tîlhăreşte cu ocări şi cu defăimări - O! legi şi judecăţi ale lui Dumnezeu! -, pe acela preafericitul şi înainte stătătorul lui Dumnezeu îl iertă.

Şi de nu ar fi alergat îndată ucenicii lui Amiralis ca să-l oprească de la fapta cea dobitocească, ocărîtorul şi pierzătorul acela care se pornise asupra dascălului său ar fi căzut ticălosul şi întru căderea uciderii. Sau, de se cuvine mai adevărat să zic: "Prea mare pagubă ar fi adus la multă lume, vrînd a ucide pe luminătorul şi pe propovăduitorul cel cu preadulce grai şi dascălul care ca dintr-un loc înalt propovăduia dreptul cuvînt".

Iar neasemănatul acesta în fapta bună şi cu adevărat ucenicul lui Hristos celui blînd şi paşnic chip şi pildă făcîndu-se tuturor celor ce îmbrăţişează firea binelui cu covîrşire era iubit şi cu evlavie primit - nu numai că nu avea nici o urîciune asupra celui ce s-a sculat asupra lui, dar nici nu s-a tulburat la început şi nici nu s-a gîndit să răsplătească rău pentru rău. Ci pînă în atît a avut dragoste către dînsul, încît şi har i-a mărturisit după cum dumnezeiescul şi sfinţitul cuvînt porunceşte. Dovadă acestui lucru luminat este că şi pentru folosul aceluia a scris cu iubire de osteneli cele 150 de capitole trezvitoare pline de rîvnă duhovnicească.

Văzînd Luca atîta nepomenire de rău a sfîntului stareţ, iarăşi s-a întors, din toată inima şi pocăindu-se şi căzînd la picioarele dumnezeiescului Grigorie, i-a cerut iertare pentru greşeala pe care o făcuse. Apoi iarăşi s-a făcut ucenic al lui de-a pururea şi cu darul lui Hristos s-a făcut monah iscusit.

După acestea, trecînd puţină vreme de la zidirea chiliilor şi după aceea puţină linştire, Amiralis, fiind îndemnat de vrăjmaşul, începătorul răutăţii, avînd tulburată mintea şi fiind uşor la minte, şi-a ieşit din minţi de pizmă. Şi ca o mulţime de fum ce se porneşte s-a aprins cumplit asupra acestui dumnezeiesc bărbat lipsitul acela de minte. Fără de rînduială strigînd, a făcut atîta gîlceavă, încît dacă nu ieşea degrabă cuviosul de acolo împreună cu noi toţi, ne-ar fi pierdut. Nişte răsplătiri ca acestea cel ce se părea că era monah a răsplătit marelui părinte. Dar s-a văzut că în zadar s-a ostenit cel fără de minte, după paremia ce zice: *Lup ce cască în deşert*; fiindcă Dumnezeu, pentru rugăciunile Cuviosului Grigorie, şi pe dînsul şi pe noi toţi ne-a păzit şi ne-a ferit nevătămaţi.

De aceea acest dumnezeiesc bărbat, înţelegînd vrăjmăşia cea atît de mare şi vicleşugul cel aprins, adunînd pe toţi monahii care printr-însul se strînseseră, deodată a ieşit împreună cu dînşii şi au mers la muntele care se numeşte de localnici Catachecrioment. Însă puţine zile trecînd, cu adevărat uşorul la minte şi pizmuitorul bătrîn gîndind noaptea, precum se pare, fără de lege în aşternutul său, cum bine l-a mustrat pe dînsul dumnezeiescul David, mai înainte de noi, nişte tîlhari au fost trimişi fără de veste de dînsul.

Ca nişte lei alergînd asupră-ne, pe toţi ne-au prins, cum şi pe marele Grigorie, prinzîndu-l cu o basma, vai! cu ocară şi cu obrăznicie l-au legat ca pe unul din făcătorii de rele,

netemîndu-se de fulgerele şi trăsnetele cele de sus. Încă şi aur şi argint cu cruzime şi fără de omenie cereau de la acela, care din copilărie s-a lepădat de averea unora ca aceştia şi totdeauna a adunat bogăţie nejefuită şi neprădată.

Dar de vreme ce zavistia a stăpînit în acest chip sufletul lui Amiralis, şi pînă în sfîrşit l-a aprins, căci patima aceasta cu greu şi cu anevoie se şterge, şi pizmăreţul drac către nebunia aceasta mai vîrtos îl împingea. Pentru aceasta, ieşind din acea pustie la Sozopoli, iarăşi ducîndu-ne şi la Constantinopol întorcîndu-ne, aproape de îngrădirea bisericii celei mari, numită a Înţelepciunii lui Dumnezeu Cuvîntul, ne-am făcut sălăşluirea în dumnezeiasca biserică a celor trei mari luminători şi ierarhi, unită cu această cinstită mînăstire a Preacuratei Fecioare.

Deci, Cuviosul Grigorie, pe mine şi pe bunul Marcu chemîndu-ne, după ce ne-a vorbit mult despre cele duhovniceşti şi după ce ne-a sfătuit din dumnezeiasca sa comoară, pentru unirea la un gînd şi pentru lăudata dragoste - fiindcă Dumnezeu dragoste se numeşte -, ne-a trimis la Sfîntul Munte mai înainte, fiindcă peste puţină vreme avea să vie şi el acolo. Apoi în corabie suindu-ne cu bucurie am ajuns în Sfîntul Munte. Iar eu, puţin îngăduind, şi lipsa dascălului neputînd a o suferi - că toate se păreau nimic pe lîngă aceasta -, eu cu sîrguinţă iarăşi am mers la Constantinopol.

Iarna fiind atunci prea tare şi geroasă, căci sosise decembrie, şi fiindcă nu era cu putinţă să ieşim din cetate, am petrecut răbdînd de nevoie, pînă ce vremea primăverii ne zîmbi. Însă eu, deşi cu primejdii, cu toate acestea am putut a mă duce iarăşi la Sfîntul Munte, fiindcă întru prea mare şi cumplit vifor m-am dus cu întreitele valuri ale mării şi cu prea grea furtună m-am luptat; încît toţi cei care pluteam, văzînd mai întîi împrejurul corabiei vîntul, şi viforul ridicîndu-se m-am deznădăjduit de mîntuirea noastră.

Mai pe urmă a venit şi dumnezeiescul părinte cu noi, pe care cu braţele deschise şi cu dragoste l-au primit monahii, socotind cu adevărat praznic de sărbătoare părintească venirea lui. Apoi aproape de cinstita şi sfinţita biserică a ridicat nişte chilii în diferite locuri, precum a judecat şi a primit. Şi nu numai aceasta, ci şi din alte zidiri care erau lîngă dînsa, din cele de aproape şi din cele de departe, le-a ţinut pentru sine cîte erau potrivite pentru linişte. Apoi liniştindu-se acolo, vorbea cu Dumnezeu.

Dar de vreme ce, prin voia lui Dumnezeu, neamul cel barbar, numit mai sus, a năpădit asupra Sfîntului Munte şi neputînd dumnezeiescul părinte să se liniştească afară, a intrat înăuntru în sfînta Lavră. Dar fiindcă vorbirea monahilor îi curma liniştea, pentru aceasta se supăra foarte - ca o privighetoare, care de vînător se prinde şi în cuşcă se închide, orice spre hrană i se pune ei înainte, întru nimic pe toate acelea le socoteşte, ci iubita şedere cea din munţi şi din copacii cei bine înfrunziţi o doreşte, şi petrecerea şi vieţuirea cea obişnuită ei pe lîngă izvoarele cu apă dulce şi limpede o caută. Apoi, zburînd împrejur, îşi caută lui soţie asemenea ca viersuirea aceea cu glăsuire lesne întoarsă şi întocmită împreună cu dînsa, cu rînduială să o cînte şi să o ciripească cu obişnuita veselie.

Aşa şi Cuviosul Grigorie, care cu îngerii deopotrivă se întrecea, poftind alinarea cea din linişte şi singurătatea şi suirea cea preadorită şi preastrălucită, nu putea nicidecum să se liniştească. Deci, cu dinadinsul căutînd împrejur şi luînd aminte, şi de toţi ceilalţi ucenici tăinuindu-se, afară numai de unul, pe care a judecat să-l ia cu sine, intrînd într-o corabie s-au dus cu sîrguinţă iarăşi la Paroria.

Acolo, după ce au mers, adunînd nu puţini monahi, în muntele ce se numeşte Catachecriomeni, cu sîrguinţă s-au sălăşluit. Însă, precum este cu putinţă a vedea oarecare mălură, sau omizi sau lăcuste, sau viermi cînd ar cădea în grîu, ori în ramuri de pomi şi în scurt pe orice copac şi de tot le mănîncă, aşa şi acolo spre vătămare şi pagubă petreceau nişte hoţi şi tîlhari, înnebuniţi de beţia tîlhăriei şi a furtişagului, care, din obiceiul lor cel îndelungat, au venit întru fireasca deprindere.

Acest lucru poate să-l judece fiecare din cei înţelepţi că era lucrul vicleanului şi a celui întîi aflător al răutăţii, care zavistuia împreună şi se temea ca nu cumva pustia aceea nelocuită, cuviosul să o facă locuită prin sîrguinţele şi îngrijirile sale, ca un sat domesticit, oraş sfinţit şi locuinţă de monahi spre dreapta credinţă şi necontenita laudă a lui Dumnezeu, după cum cu darul lui Hristos vedem şi în ziua de astăzi că s-a făcut.

Că nu numai el a alcătuit lavra cea mare de acolo, ci şi pe mulţi monahi, care iubeau liniştea, i-a făcut să locuiască în pustia aceea, după obiceiul şi predania părinţilor, ca marele Moisi şi ca Ilie Tesviteanul. Şi nu numai aceasta, ci şi alte trei lavre a zidit cu bunăvoirea lui Dumnezeu, care preamăreau pe dumnezeiescul bărbat, la peştera ce se numea Mosomilion şi la locul ce se chema Pazuva pentru mulţumirea monahilor ce se adunau acolo. Însă, omul lui Dumnezeu prin dumnezeiasca lumină umplîndu-se de dragoste şi de nădejdea cea către El, nu s-a sfiit, nici s-a temut, nici s-a biruit de atîta supărare şi năpădire a tîlharilor. Ci, cu darul Duhului Sfînt care locuia întru dînsul, a priceput pizma şi înşelăciunea vicleanului.

Dar învăţînd de la Dumnezeu cele ce aveau să fie, că printr-însul pustia aceea se va face cetate preastrălucită de monahi, nu s-a împuţinat cu sufletul, nici nu a fugit de acolo. Şi ce a socotit dumnezeiescul şi cu totul cinstitul Grigorie? Sfat bun şi priceput a făcut pentru acesta.

Deci, auzind de minunatul şi preaslăvitul nume şi întru toată bărbăţia şi ostăşia, cu mare minte şi bunătate, a preaînaltului şi minunatului împărat Alexandru, cum că este milostiv şi temător de Dumnezeu; că prin facerea de bine, dă ajutor celor ce au trebuinţă şi că acelea care le împărtăşeşte cu îndestulare, însuşi lui Dumnezeu le dă, cu adevărat veşnica Împărăţie şi de-a pururea viitoare fericire a sufletului său logodindu-şi, şi cum că el singur prin înţelepciunea şi vitejia cea dăruită lui de la Dumnezeu, poate opri degrabă şi linişti pornirea tîlharilor, a vestit acestea preaînaltului şi minunatului împărat, prin monahii care erau ucenicii lui.

Încă i-a mai vestit că au venit de la Sfîntul Munte pentru năvălirea cea grea a neamului barbar al agarenilor şi că răbdau bîntuirea tîlharilor care îi silesc şi îi jefuiesc. De aceea cere ca, cu mînă şi putere împărătească, să oprească socoteala cea fără de omenie a acelora şi năvălirea lor. Iar minunatul şi preaînaltul împărat al româno-bulgarilor, cinstind cu covîrşire fapta bună şi pe sfinţii bărbaţi ce o uneltesc, a primit cu dragoste iubitoare de Dumnezeu cuvintele lui.

Şi a trimis bani destui cu milostivire şi tot felul de bucate spre hrana monahilor de acolo, pentru răsplătirile cele mari de la Dumnezeu şi pentru rugăciunile ce se trimit de la aceştia totdeauna către Dumnezeu pentru sufletul lui. Pentru aceasta a zidit un turn din temelie tare şi puternic la înălţime ridicat. Asemenea şi jertfelnice a înfipt, a ridicat după cuviinţă chilii şi toate cele de trebuinţă împărăteşte şi cu îndestulare a economisit. Apoi sălăşluire şi odihnă a făcut unora ca acestora, precum se vede pînă acum de toţi, pentru folosul sufletesc şi pentru închinarea celor ce merg acolo.

Dar cum am putea trece cu vederea cealaltă mărime a sufletului, sîrguinţa şi dărnicia cea cu milostivire a preaînaltului împărat şi să nu povestim în ce chip a dăruit sate şi tîrguri, moşii şi încă un iezer mare, care avea măiestrie spre vînarea a tot felul de peşte, oi, boi fără număr şi bivoli mulţi spre slujirea monahilor. Încît foarte potrivită şi după cuviinţă este asemănarea preaînaltului împărat cu isteţimea cea mare, fapta bună şi osîrdia pomenitului şi sfîntului împărat Ioan Vataze, cel care a ridicat cinstita mînăstire a Sosandrelor din temelie pentru multa şi înfocata dragoste a lui către Dumnezeu, şi pentru cucernicia şi cinstirea către monahi.

De unde mi se pare mie şi cu adevărat este că, pentru îndrăzneala către Dumnezeu a sfîntului părinte şi împrietenire cu preaînaltul împărat, după cuviinţă pe acela odihnindu-l şi cinstindu-l pentru dînsul, a aflat pe Dumnezeu blînd şi milostiv spre a sa întărire.

Acestea sînt facerile de bine către Cuviosul Grigorie ale preaînaltului împărat al româno-bulgarilor, cele preamari şi împărăteşti, care şi puterea cuvîntului o covîrşesc, şi arată luminat judecata şi voia cea bună şi iubitoare de Dumnezeu, cum şi nădejdea cea întemeiată pe care o avea către Dumnezeu şi prin care s-a arătat mai înalt decît vrăjmaşii.

Acel dumnezeiesc părinte avea de-a pururea lucru preaiubit ca apostoleşte să alerge prin toată lumea, dorind să-i atragă pe toţi către dumnezeiasca suire cu învăţătura sa, încît prin fapta bună cea lucrătoare asemenea ca pe sine să-i înalţe prin necurmata rugăciune, după cum cu adevărat s-a împlinit prin darul lui Dumnezeu. De aceea foarte se potriveşte să zic şi despre dînsul cuvîntul psalmistului: *În tot pămîntul a ieşit vestirea lor şi la marginile lumii puterea graiurilor lor*.

Însă cuvîntul nostru vine să-l alăture pe dumnezeiescul Grigorie cu însuşi marele Antonie, povăţuitorul şi legiuitorul a toată petrecerea monahicească, ca cel ce a urmat toată fapta cea bună, ca nici unul din cei ce au strălucit întru faptele bune ale monahilor şi părinte duhovnicesc s-a trimis şi dascăl prealuminat s-a arătat tuturor celor ce întru linişte

nădăjduiesc spre Dumnezeu. Căci precum marele Antonie, aşa şi acesta a locuit în pustie şi din tot sufletul său viaţa cea pustnicească a îmbrăţişat-o, evanghelia a primit-o, dumnezeiasca lege preabine pînă la sfîrşit a păzit-o, propovăduitor şi dascăl făcîndu-se, ucenici fără de număr a adus lui Dumnezeu.

Şi lui Ilie Tesviteanul cu dinadinsul l-a rîvnit, căci slujea Domnului, stînd cu vitejie împotriva celor ce erau împotriva adevărului. De aceea se potriveşte şi pentru el să se zică astfel: *Rîvna casei Tale m-a mîncat*. Şi nu numai aceasta, ci şi pe Moisi celui văzător de Dumnezeu, după cît i-a fost cu putinţă l-a urmat, căci şi acesta, ca şi acela, în muntele Sinaiului a locuit. Şi precum acela a părăsit tulburările egipteneşti şi se bucura de mîntuirea lui Israel, aşa şi el a fugit de tulburarea lumească şi nu puţin a scăpat de la păcat şi s-a făcut legiuitor al vieţii monahiceşti.

Către marele Antonie mulţime de draci au năvălit meşteşugindu-se să-i dezlipească mintea de la pomenirea lui Dumnezeu, dar şi acesta se supăra de cetele drăceşti, care se ispiteau în tot chipul să-i tulbure cugetul lui, pînă cînd, după cuvîntul lui, semn spre bine i-a dat Dumnezeu.

Acela, şezînd în munte, întru vedenii îşi îndeletnicea mintea şi pe toţi cei ce veneau acolo îi povăţuia sufleteşte şi îi mîngîia. Şi fiecare primea de la dînsul cu îndestulare şi cu puterea Crucii tămăduirea durerilor şi a rănilor sufleteşti. Dar nici Cuviosul Grigorie nu înceta făcînd acelaşi lucru şi pe cît era cu putinţă îi învăţa, povăţuindu-i cu ştiinţă. Acela a domesticit pămîntul cel pustiu şi nelocuit şi l-a făcut cetate de preasfinţiţi monahi. Şi acesta, cetăţean al pustiului s-a făcut, şi nu numai pe cei ce în muntele Atonului pustniceau, prin cuvînt i-a domesticit ci şi chivernisirea gîndurilor atît de strălucită le-a dăruit. Oriunde ar fi fost trebuinţă, fiind de faţă, precum mai înainte am zis, la multe feluri de locuri alergînd a învăţat fapta cea bună.

Apoi a judecat că nu se cade a înceta. Ci după ce a mers la Paroria cea îndepărtată, după cum s-a zis, adînca şi nelocuita pustietate casă duhovnicească a făcut-o, ca şi cum a doua oară i-ar fi născut pe cei ce veneau la dînsul. Pe cei răi şi în chipul fiarelor, care petreceau între tîlhari şi ucigaşi de oameni, cu singura privire şi sfătuirea sa i-a prefăcut într-o aşezare mai blîndă şi i-a schimbat în păstori de oi.

Cei mai înainte aspri şi care de sînge se bucurau pentru socoteala lor cea trufaşă, pe care tîlharii sufletelor noastre şi vrăjmaşul în tot chipul i-a amăgit, aceştia cu totul întru mai buna aşezare prefăcîndu-se, prin isteţimea lui cea duhovnicească şi prin rugăciuni, au căzut la picioarele lui şi se umileau pe urmele lui, întru fierbinte pocăinţă. Ce nu ziceau? Ce nu făceau pentru arătarea, zidirea şi mustrarea vieţii lor celei de suflet vătămătoare şi pierzătoare din care s-au arătat mai ales îndepărtarea şi întoarcerea cea sufletească a unora ca acestora.

Pentru aceasta, totdeauna veneau la dînsul, cerînd rugăciuni şi binecuvîntare, pe care cu îndestulare le luau; iar cei mai mulţi dintre dînşii, lepădîndu-se de deprinderea cea rea şi

ucigaşă, s-au schimbat cu prefacere lăudată şi minunată. Cei ce mai înainte erau lupi, cu moravurile plecaţi spre rău şi nedomesticiţi, prin învăţăturile de-a pururea pomenitului părinte strălucindu-se şi luminîndu-se la minte, au slujit lui Dumnezeu curat şi folos sufletesc au dobîndit; precum şi astăzi cu întemeiere se păzeşte, ajutîndu-le Dumnezeu, după dumnezeieştile porunci şi sfătuiri ale aceluia, care-i învăţa cu milostivire şi le arăta cu faptele că Dumnezeu nu voieşte moartea păcătosului, ci să se întoarcă şi să fie viu.

Deci acel fericit bărbat şi adevărat iubitor al liniştii celei desăvîrşite, pentru dorirea de a petrece în pustietăţi, socotea ca totdeauna să vie în mînăstire şi cu mulţimea monahilor să se amestece, pentru că îi era împiedicare pentru iubita lui linişte şi pentru suirea către Dumnezeu. Deci şi-a făcut chilie pustnicească îndemînatică spre linişte, nu departe de cinstita lui mînăstire a Paroriei. Pentru aceea, cînd voia, ieşea din mînăstire şi, acolo ducîndu-se, se liniştea şi se unea cu Dumnezeu. Şi de vreme ce era plin de dumnezeiescul dar, s-a învrednicit de darul mai înainte vederii şi şi-a cunoscut cinstita moarte cu multe zile mai înainte.

Pentru aceea, în vremea cînd era să treacă dintru acestea de aici şi către Dumnezeu să se ducă, luînd pe unul din ucenicii lui, s-a dus la sihăstreasca chilie mai înainte zisă. Apoi s-a închis acolo şi din cele de aici ridicîndu-şi mintea către cele de sus şi înspăimîntat fiind în tot ceasul, îşi pomenea ieşirea sufletului, apoi vorbea cu Dumnezeu şi întru învăţătura dumnezeieştilor cuvinte se îndeletnicea cu mintea. Iar cîtă vreme se afla Cuviosul întru acestea şi pe acestea bine le învăţa, nesuferite se păreau vrăjmaşilor noştri şi zavistnicilor draci, care de-a pururea obişnuiesc a zavistui mîntuirea omului. Şi mi se pare că şi duhurile cele viclene au cunoscut sfîrşitul Cuviosului Grigorie şi slava lui o zavistuiau. Ce au făcut ucigaşii?

Deodată au înconjurat pe sfîntul mulţime de draci fără de număr; ca un nor au acoperit locul acela şi ca nişte fiare sălbatice s-au sculat asupra lui, scrîşnind cu dinţii şi cu totul vrînd a-l înghiţi, ca astfel să-i smulgă mintea de la vorbirea cu Dumnezeu. Dar omul lui Dumnezeu, din darul Duhului care locuia întru dînsul, îndată a priceput pizma viclenilor draci; căci era foarte iscusit în felurite ispite şi nu s-a înfricoşat nici s-a biruit de atîta luptă şi năvălire a lor. Ci mîinile împreună cu mintea întinzîndu-le la cer, grăia către Dumnezeu: *Cîini mulţi m-au înconjurat şi adunarea celor vicleni m-au cuprins pe mine*, şi celelalte.

Dar de vreme ce nu încetau diavolii a-i da război, Cuviosul a fost întru multă nevoinţă şi luptă. Apoi cu totul s-a dat pe sine la privegherea de toată noaptea şi la rugăciune neîncetată. Nici n-a gustat ceva, nici n-a dormit cît de puţin mai mult de trei zile şi nici nu vorbea cu linişte şi cu blîndeţe cu ucenicul său, după cum avea obiceiul.

Ci, dimpotrivă, vorbea cu cuvinte aspre, poruncindu-i să se trezească către multă nevoinţă. "Îmbărbătează-te, frate, zicea către dînsul, şi cu tărie ţine-te de rugăciune şi de pocăinţă, că mulţime de duhuri viclene ne-au înconjurat pe noi!" Iar iubitorul de oameni Dumnezeu nu a lăsat pe robul Său multă vreme a se supăra în nevoinţă; ci, pe cît mi se

pare, a voit ca să se ruşineze cu totul duşmanii draci, iar Cuviosul să se arate biruitor al acestora.

După ce au trecut acele trei zile, deodată o putere dumnezeiască l-a umbrit, pe viclenele duhuri le-a făcut nevăzute iar pe Cuviosul l-a umplut de dumnezeiască mîngîiere. El îndată cunoscînd schimbarea, înălţă lui Dumnezeu aceste cuvinte mulţumitoare: "Dreapta Ta, Doamne, sfărîmînd pe vrăjmaşii noştri cu stăpînirea tăriei Tale, pînă în sfîrşit I-ai pierdut pe dînşii".

Apoi cu linişte l-a chemat pe ucenicul său; iar acela, apropiindu-se, a văzut, o minune! faţa lui era rumenă, veselă şi cu totul schimbată. Apoi cu mare linişte şi cu bucurie a căzut şi a zis către dînsul: "Vezi, fiule, că dumnezeiasca putere, pogorîndu-se, a izgonit duhurile cele viclene şi pe noi din ispita lor ne-a izbăvit. Însă eu voiesc să ştii tu şi aceasta, că peste puţin am să ies din lume şi către Dumnezeu o să mă duc. Că mă cheamă Hristos la Ierusalimul cel de sus, precum am văzut aceasta dintr-o vedenie dumnezeiască. O! dumnezeiesc glas plin de toată nădejdea! O! arătare adevărată şi bună vestire, ceea ce înştiinţezi pe ucenici despre ceea ce va să fie! O! vestire încredinţată şi nădejde adevărată!"

Ucenicul, după ce a auzit acestea, cu totul mîhnindu-se, a început a plînge pentru sfîrşitul părintelui său. Nu multă vreme, de-a pururea pomenitul Grigorie, după dumnezeiasca lui grăire mai înainte, din cele de aici ridicîndu-se, s-a dus către viaţa cea neîmbătrînitoare.

Acestea sînt cîteva din cele multe isprăvi ale Cuviosului Grigorie, care a dobîndit îngerească stare şi rînduială înaintea lui Dumnezeu cu adevărat şi care nu după vrednicie s-au povestit, fiindcă nu a ajuns cuvîntul. Aceasta este fericita viaţă a minunatului şi fără prihană sufletului aceluia, care cu mari nevoinţe pentru Dumnezeu şi pentru cele dumnezeieşti s-a ostenit.

Unele ca acestea sînt nevoinţele aceluia şi luptele cele după Dumnezeu. Că nici se poate afla vreo vreme cînd nu avea el lucrul acesta prea cu dinadinsul, ca să nu deştepte şi să nu ridice cu rîvnă pe toţi spre faptele cele bune. Şi pe unii cu asprime, iar pe alţii, dimpotrivă, cu blîndeţe şi cu linişte, după felul fiecăruia, îi povăţuia spre împlinirea dragostei cu lucrarea duhului. Încît nu se poate cu înlesnire a se povesti pentru fiecare, cum a făcut pe toţi a se lega cu legături de dragoste unii cu alţii şi a avea o suflare împreună, o unire, un gînd şi o singură cugetare spre cele iubite lui Dumnezeu şi mîntuitoare. Aceasta îţi este de la noi cuvîntul, o! întru tot preabunule, întru tot preavrednicule, şi mie dumnezeiescule cap.

Pentru că ai alergat ca un apostol, fără osteneală şi fără pregetare pentru turma şi oile cele cuvîntătoare ale lui Hristos, Cel ce cu sîngele Său pe toţi cei vinovaţi de păcat I-a răscumpărat, pentru milostivirea şi bunătatea Sa cea desăvîrşită; care este lucrarea limbii, pe care doreai a o auzi de-a pururea, pe care cu covîrşire o iubeai şi o lăudai.

Deci, astfel păzind credinţa, după dumnezeiescul Apostol, şi alergarea desăvîrşind-o, mai luminat te îndulceşti de neînserata lumină a Preasfintei Treimi. Căci în acest chip ştie Dumnezeu a preamări pe cei ce cu multe osteneli şi sudori au ales şi au voit a-L preamări pe El. Că fapta cea bună o aveai de pildă şi mintea ta cea prealuminată şi dumnezeiască, ai ridicat-o către Hristos, slujindu-l şi cinstindu-l. Pentru aceea, ca unul ce ai cugetat cele cereşti, ai zburat sprinten şi uşor, şi peste noi de acolo priveşti cu milostivire. Căci nu ne-ai părăsit, nici după ce viaţa aceasta ai lăsat, ci mai ales ne ocroteşti şi cu purtare de grijă ne acoperi şi ne păzeşti; căci s-a dat ţie acest dar sufletelor celor dumnezeieşti.

Deci, fiindcă acum mai mult te-ai apropiat de Dumnezeul minunilor, roagă-te să ne povăţuiască spre ceea ce este plăcut Lui, şi părtaş al dumnezeieştii tale slave să ne faci. Apoi să ne faci să stăm împreună cu tine, deşi este mare cererea noastră pentru Hristos Dumnezeul nostru, Cărui I se cuvine toată cinstea, slava şi închinăciunea, împreună cu Cel fără de început al Lui Părinte şi Preasfîntului, Bunului şi de viaţă făcătorului Său Duh, acum şi pururea şi în vecii vecilor. Amin.

Viaţa şi pătimirea Cuviosului Părintelui nostru Ştefan cel Nou, făcătorul de minuni (28 noiembrie)

Este un lucru drept şi tuturor creştinilor bine primit - după dumnezeiescul glas al lui Pavel, marele propovăduitor -, a ne împărtăşi de pomenirea sfinţilor, precum zice şi acel vers al lui David: *Pomenirea drepţilor cu laude şi celor drepţi li se cuvine laudă*. Nu numai atît, dar este cuvios lucru şi dorit a avea pururea întru pomenire nevoinţele şi isprăvile sfinţilor, cele cu vitejie făcute. Tot aşa este cuvios şi drept lucru a scrie în cărţi faptele lor, pentru că prin vedere şi prin auzire ne suim către fapta bună şi către dumnezeiasca rîvnă, în care se împlineşte acea Scriptură ce zice: *Arată-mi faţa Ta şi fă-mă pe mine să aud glasul Tău.* Căci amîndouă se văd ca prin icoană şi prin cuvîntul cel scris se fac auzite. Vederea icoanei se pricinuieşte de la cei ce au cu meşteşug acea ştiinţă. Iar cuvîntul auzirii vine de la cei ce prin duh dumnezeiesc şi prin învăţătura cunoştinţei, cu taină au învăţat cele dumnezeieşti.

Deci eu, fiind neîmpărtăşit de acestea amîndouă, mă tem şi sînt fără îndrăzneală ca să deschid gura şi să întind mîna, ca nu cumva să pătimesc chipul cel nesuferit al mîndriei cînd voi grăi. Căci cursă mare sînt bărbatului chiar buzele lui, precum este scris, şi se prinde cu graiurile gurii lui fiecare şi răsplătire pentru cuvintele lui i se va da. Căci mare şi iubit este Cuviosul Mucenic Ştefan, care întîi începe această prăznuire şi multă este nimicnicia săracei mele minţi şi puţina-mi iscusinţă. Şi de unde voi începe cununa laudelor vieţii lui şi cum voi povesti strălucirea şi osteneala petrecerii lui? Nu mă pricep, iubiţilor. Sau cum voi pune buna îndrăzneală a muceniciei celei pătimitoare, pentru că minunile săvîrşite de dînsul prin darul cel de sus, avînd minunată povestire, îmi tulbură gîndul, îl înspăimîntă şi îl silesc a se depărta din hotarele sale. Însă cît va ajunge puterea minţii

mele, nu voi înceta a grăi, căci nu este osîndă a nu lăuda după vrednicie, ci aceea este osîndă a nu grăi după putere.

De aceea, avînd deopotrivă cuvîntul şi înţelegerea, pe care niciodată nu le-am uneltit la ceva de acest fel, cu toată puterea mea îndemnîndu-mă, am început a scrie, avînd în minte neascultarea cea strămoşească a Evei şi pe robul cel leneş care a îngropat în pămînt talantul; ca nu cumva prin zăbavnica trecere de vreme să vină în uitare o viaţă ca aceasta a cinstitului nostru părinte Ştefan.

Pentru că, precum norul ascunde soarele, aşa şi vremea acoperă cele ce nu se grăiesc. Şi măcar că patruzeci şi doi de ani sînt de cînd a suferit sfinţitul sfîrşit prin mucenicie, prea fericitul părintele nostru Ştefan; însă, fiind îndemnat, am adunat de la bărbaţi iubitori de adevăr, de la ucenicii lui, alergînd ici şi colo, şi adunînd din tinereţe şi pînă la bătrîneţe, povestirile naşterii şi ale morţii, preaveselitoare şi minunate; adunînd ca dintr-un adînc, din vremea cea lungă şi din uitare culegîndu-le, ca şi albina cea iubitoare de osteneală, care din multe flori adună cele de folos la pregătirea mierei.

Astfel am fost povăţuit de Hristos, adevăratul Dumnezeul nostru, Cel ce luminează pe tot omul ce vine în lume, Cela ce este mintea celor ce cu dreaptă credinţă înţeleg, şi cuvînt al celor ce se zic şi tuturor toate este şi se face; Cela ce dă lumină de învăţătură spre a cunoaşte cînd se cade a spune cuvînt căci *arătarea cuvintelor Lui luminează şi înţelepţeşte pe prunci*. Dar ca să nu întindem cuvîntul prin lungi cuvîntări, ţinîndu-mă de începutul ce este înainte, voi face început acestei vieţi plăcute lui Dumnezeu.

Şi voiesc cu rugăciunile voastre să-mi ajutaţi, făcînd milostiv pe Dumnezeu pentru viaţa mea înrăutăţită şi cerînd cuvînt pentru deschiderea gurii mele, ca nu cumva să mă osîndesc, ca unul ce m-am apucat de cele mai presus de vrednicie, nimic cinstit şi vrednic de cuvînt aducînd, care, nici după neputinţa mea s-a făcut, nici a urmat vreun chip din nebăgare de seamă. Ci, pe lîngă darul cel de sus, care împarte fiecăruia toate cele potrivite, de la care toată darea cea bună şi toată dăruirea cea desăvîrşită de sus este, pogorîndu-se întru cei vrednici ai Duhului, spre acelaşi început al vieţii, precum am zis, voi veni, aflînd bun şi degrab împreună ajutător rugăciunile voastre.

Dar tu, o, sfinţită prăznuire a creştinilor şi cîţi aţi gustat din filosofia cea după Hristos cu vîrful degetului, sîrguiţi-vă cu fierbinţeală în adevărată credinţă, să puneţi urechile minţii. Pentru că povestirea este de duhovnicească sănătate şi cu trupească sporire şi slăvire, ca la elini.

Deci, acest bogat hrănitor şi aducător de bucurie al sfintei ospătări şi al vostru al tuturor celor împreună chemaţi la ascultare, cel cu numele întîiului mucenic şi cu lucrul de un nume şi de un chip -, nu era străin de bizantini, nici înstrăinat de cei ce locuiesc în cetatea cea împărătească. Pentru că al nostru este acesta cu naşterea, creşterea, jertfa cunoscută părinţilor noştri şi ardere de tot văzută. Pentru că în anii lui Artemie şi Anastasie Augustul (nu acela care a fost mai înainte de Zinon, care era eretic, ci alt Anastasie, în anii cei mai

de pe urmă, care era dreptcredincios), zic în primul an al împărăţiei lui, iar de la zidirea lumii, şase mii două sute douăzeci şi doi (714), era în Constantinopol un bărbat cunoscut, nu din cei slăviţi în vrednicii, nici din cei îmbelşugaţi cu bogăţie din păgînătate, ci din cei ce vieţuiesc în îndestulare, apostoleşte zic, şi din lucrul mîinilor sale se hrănea; din care şi pe cei lipsiţi îi împărtăşea cu îndestulare.

Acesta locuia în partea uliţei împărăteşti cea de obşte, care se zice Locul Crucii, spre partea cea din vale, unde sînt case mari ce se numesc ale lui Consta. Acolo locuind bărbatul cel iubitor de Dumnezeu, cu femeia cea de un chip şi amîndoi hrănindu-se cu dreapta credinţă, li s-au născut două fiice. Deci, născîndu-se ele şi la vîrstă venind, hrăneau părinţii pe fiicele lor din Scriptură şi în dreapta credinţă, asemenea lor.

Şi dreptcredincioasa lor mamă, văzînd vremea curgînd şi că nu avea copil de parte bărbătească, cu greu suferea aceasta. Dar, fiind purtată de credinţă neîndoită, şi gîndind la Sara, Ana şi Elisabeta, şi Scriptura aceea în mintea ei luînd-o, că *cel ce caută află şi celui ce bate i se va deschide*, i-au urmat Anei celei de un nume, pentru că Ana îi era numele.

Şi precum aceea în cortul Legii, aşa şi aceasta nu contenea înconjurînd cinstitele locaşuri ale Preacuratei Maicii lui Dumnezeu, dar mai ales în preacinstita ei biserică din Vlaherna, în fiecare zi mergînd şi fiind nelipsită de la privegherea cea de toată noaptea spre vineri, aducînd cereri rugătoare şi stînd aproape înaintea sfîntului chip al Sfintei Fecioare, care era închipuită purtînd în braţe pe Fiul şi Dumnezeul nostru, mîntuirea cea de obşte a neamului nostru, vărsa lacrimi şi grăia unele ca acestea:

"Acoperămîntul celor ce aleargă la tine, de Dumnezeu Născătoare, ancora şi părtinitoarea celor ce în întristare te caută pe tine; limanul cel mîntuitor al celor afundaţi în mîhnire în noianul vieţii şi al celor ce în deznădejde pe tine te cer în ajutor, grabnică ajutătoare; slava maicilor şi podoaba fecioarelor, ceea ce ai prefăcut la toată partea femeiască osînda strămoaşei Eva în îndrăzneală veselitoare prin naşterea ta cea dumnezeiască; miluieşte-mă şi pe mine şi mă auzi, şi rupe legătura ce este în mine, precum a maicii tale - adică a Anei cînd te-a născut pe tine -, şi arată-mă cu solirea ta cea de maică, a naşte şi eu copil de parte bărbătească, pentru ca să-l aduc Fiului Tău şi Dumnezeu!"

Această rugăciune îndoind-o şi întreind-o femeia, punînd obişnuita plecare de genunchi, a adormit. Iar cea grabnică spre ajutorul neamului nostru, ca o maică plecînd mila Fiului său, pe femeia ce se mîhnea a prefăcut-o în veselie de maică cu un chip ca acesta: Stînd lîngă femeie în acelaşi ceas Preacurata Fecioara Maria, cu asemenea chip ca şi a icoanei celei zugrăvite, şi coastele acesteia lovindu-le, a sculat-o, zicîndu-i: "Du-te, femeie, bucurîndu-te, că vei avea fiu!" Iar ea sculîndu-se şi tulburîndu-se în sine, a aflat către sfîrşit privegherea; şi întorcîndu-se acasă cu cîntări de laudă, a zămislit în pîntece.

Atunci, în vremea zămislirii ei, îndreptătorului dogmelor Bisericii, lui Gherman, părintele nostru cel de obşte, prin hotărîrea lui Dumnezeu, i s-a încredinţat cîrma cetăţii împărăteşti. Şi de la Cizic fiind adus, ca o făclie prealuminoasă s-a aşezat, nu sub obroc, ci

în sfeşnicul patriei, ca să strălucească la toată lumea, ca într-o casă. Iar la aşezarea în scaun a acestuia, toată adunarea cea de sub soare alergînd într-una, şi toată vîrsta, de la bătrîn pînă la prunc, parte bărbătească şi femeiască. Şi îngerii coborîndu-se către acea veselitoare aşezare în scaun, împreună cu toţi s-au adunat cum şi aceste două stîlpări bine roditoare ale dreptei credinţe.

Dar cinstita Ana, văzînd mulţime de popor, voia a se întoarce acasă, pentru înghesuirea poporului şi pentru îmbulzeală, ca nu cumva dintr-o înghesuială ca aceasta fără de vreme să lepede pruncul şi să-l omoare. Dar nu s-a plecat la aceasta cinstitul ei bărbat, ci ca un viteaz care putea cu virtutea trupului mai mult decît alţii, poruncind să se ţină bine de el, a putut să treacă în pridvoarele bisericii celei mari. De acolo a intrat în foişorul bisericii, în care suindu-se, aştepta intrarea lui Gherman, arătătorul de cele sfinţite. Pentru că multe cu adevărat făcîndu-se de către dînsul, atrăgea pe toţi ca să-l vadă cu ochii.

Apoi arhiereul, făcînd intrarea cea pornită de la Dumnezeu, o femeie l-a văzut pe acesta ca pe o văpaie de foc şi îndată a strigat: "Binecuvintează, preasfinte, pe fiul meu cel din pîntece". Iar luminătorul întorcînd ochii cu linişte şi pe femeie privind-o cu focul cel dinlăuntru al dumnezeiescului Duh fiind mişcat, cel plin de taine a zis: "Rodul pîntecelui tău, după credinţa ta, femeie, să-l binecuvinteze Domnul, prin rugăciunile Născătoarei de Dumnezeu şi ale lui Ştefan, întîiul mucenic".

Cu adevărat, credinţa cea bună, are şi mai bună răsplătire; că precum femeia cananeancă a auzit odată pe Mîntuitorul Hristos: *O, femeie, mare este credinţa ta! Fie ţie precum voieşti*, aşa şi aceasta a luat de la dumnezeiescul părinte, care purta în sine tot pe Hristos şi încă mai mult, primind şi numele pruncului ce avea a se naşte.

Sfîrşindu-se obişnuita învăţătură de taine, cuminecîndu-se toţi cu dumnezeieştile şi Preacuratele Taine ale lui Hristos şi cu mergerea în pace acasă, toţi depărtîndu-se, după cîteva zile, iubitoarea de Dumnezeu Ana, împlinindu-se vremea, a născut pe noul Samuil. Iar după ce s-a născut acesta, îndată l-a numit cu numele întîiului mucenic Ştefan, după mai înainte vestirea cinstitului părintelui nostru Gherman.

Trecînd cele opt zile şi ducînd pruncul la biserica Născătoarei de Dumnezeu, a luat numele cel mai înainte hotărît. Asemenea şi în Postul Mare, ducîndu-l în braţele sale maica sa, precum a adus Ana cea vestită pe sfinţitul Samuil, au ajuns la Vlaherna, la cinstita biserică a Născătoarei de Dumnezeu, împreună cu bărbatul său, în care făcîndu-şi rugăciunea, şi-au luat cererea şi înaintea acelei dumnezeieşti icoane iarăşi stînd, cu lacrimi mulţumind, zicea:

"Bucură-te, întru tot curată, care mi-ai dezlegat sterpiciunea naşterii de copii, de parte bărbătească. Bucură-te preacurată care ai întors mîhnirea mea în bucurie. Bucură-te grabnică, mîntuire a celor ce te caută pe tine, pentru că eu ticăloasa căutîndu-te, te-am aflat pe tine şi mai mult am luat, nu numai fiu, ci şi numele lui l-am primit de la slujitorul tău şi păstorul nostru".

Apoi ridicînd mîinile şi la picioarele acelei sfinte icoane pe prunc cu închinăciune lipindu-l, iarăşi striga: "Primeşte, o, Stăpînă, odrasla mijlocirii tale celei de maică, primeşte pe fiul care s-a rînduit mie mai înainte de zămislire; primeşte împrumutătoare, datoria datornicilor".

Iar bărbatul ei cel iubitor de Dumnezeu, pentru întîrzierea rugăciunii şi pentru vărsarea lacrimilor femeii, făcîndu-se fără glas şi de spaimă uimindu-se, arătînd către dumnezeiasca icoană, a zis: "Aceasta îmi este, preadulce femeie, chezăşuitoare, părtinitoare şi ajutătoarea naşterii lui Ştefan". Apoi plecîndu-şi amîndoi capetele şi închinîndu-se acelui sfînt pămînt şi mulţumind ajutătoarei tuturor creştinilor, s-au dus acasă. Cu adevărat, mai înainte a arătat viteaza maică, cu proorocie, pe cel care mai pe urmă avea să mărturisească pentru icoana lui Hristos şi a Maicii Sale, precum mai pe urmă se va face cunoscut.

Ajungînd sfînta şi purtătoarea de viaţă Învierea Mîntuitorului, pe cel sfinţit din pruncie luîndu-l părinţii, au ajuns la luminătorul preasfintei Biserici celei mari, a lui Dumnezeu, în seara Sfintei Sîmbete şi pe sfinţitul prunc îl aduc la baia naşterii celei de a doua, şi se botează în numele Sfintei Treimi, Celei începătoare de viaţă, de însuşi preafericitul luminător Gherman. Iar după ungerea cu dumnezeiescul Mir, căzînd la picioarele purtătorului de Dumnezeu, începătorul păstorilor, mama lui striga: "Binecuvintează, cinstite părinte, pe cel ce din pîntece numele i-ai cunoscut".

Iar cinstitul Gherman, socotind că nu este de trebuinţă să facă altă rugăciune, după ungerea mirului, apucînd capul tatălui cu o mînă şi cu cealaltă arătînd pe prunc cu degetul, a zis: "Dumnezeu, Care luminează pe tot omul care vine în lume, să arate pe copilul acesta, la fel cu cel al cărui nume a luat". Astfel, după binecuvîntare, au mers acasă.

Acestea s-au petrecut în pruncie cu purtătorul de Dumnezeu, părintele nostru Ştefan. Acestea pentru zămislirea, naşterea, numirea şi luminarea lui, sînt preaveselitoare şi adevărate povestiri. Să începem dar şi cuvîntul isprăvilor lui, celor mai de pe urmă de Dumnezeu dăruite; căci dacă cele dinaintea uşilor sînt unele ca acestea, cu mult mai vîrtos cele mai dinlăuntru. Pentru că acel cuvios, prin duhovniceasca naştere de a doua, născîndu-l cinstita maica noastră a tuturor, ca dintr-un sîn l-a alăptat cu lapte tainic şi, ca o hrană tare, i-a pus înainte cunoştinţa dumnezeieştilor gînduri.

Aceasta, precum am zis, l-a odrăslit şi ca o maică l-a hrănit şi din dumnezeieştile cugetări l-a învăţat. Viaţa acestuia strălucind, sufletul lui l-a înfrumuseţat şi la înălţime s-a suit. Maica Biserică pe acesta l-a făcut iubit lui Dumnezeu, şi l-a primit pe acesta, care venise din nefiinţă, şi cînd s-a mutat din cele de aici, iarăşi l-a primit ca pe un străin, Care şi martor al vitejiei lui are să i se facă, cînd Judecătorul tuturor va da după vrednicie răsplătirile.

Dar am greşit în aceste cuvinte, căci, lăsînd cele ce trebuia să grăiesc mai întîi, am făcut ca cei care încep întîi acoperămîntul casei să-l săvîrşească. Deci, de aici ţinta cuvîntului meu va fi iarăşi către cele dinainte. Părinţii acestui preasfinţit copil, văzînd că vîrsta copilului trece şi ajunge vîrsta de şase ani, l-a dat la învăţătura cărţii şi a Sfintelor Scripturi. Iar în fiecare zi necontenit desfătîndu-se în ştiinţe, a covîrşit pe toţi, nu numai în acestea, ci şi de toată fapta bună îngrijindu-se. Pentru că nu lipsea împreună cu sfinţita sa maică, mergînd noaptea la obişnuitele privegheri ce se făceau şi la pomenirile sfinţilor. Şi un dar ca acesta a luat acest cinstit copil, încît în vremea catismelor, citirea săvîrşindu-se, stătea înaintea sfintei uşi şi luînd aminte la citeţ, din ascultare el a învăţat cele ce se citeau şi în gură le avea, ori mucenicie, ori viaţă, ori învăţătură a vreunui părinte, dar mai ales ale părintelui celui cu gură de aur şi curgătoare de miere; căci zicea că mai mult doreşte de dumnezeieştile lui învăţături.

Astfel, cel din pruncie sfinţit şi al prea vestitului Timotei împreună locuitor, învăţătorului celui de obşte urmînd în toate, pe cele din urmă uitîndu-le şi la cele dinainte în toate zilele tinzînd, nu contenea ca David să zică: *Cugetînd ziua şi noaptea la legea Domnului, ca un pom răsădit lîngă izvoarele apelor.* Căci ştia, că nu după multă vreme, vor da roade ostenelile sale. Acest cinstit Ştefan învăţînd, pe mulţi din cei de o vîrstă cu el i-a întrecut în puţină vreme, prin iubirea de Dumnezeu şi prin iubirea de învăţătură, pentru că era osîrdia lui mai presus de vîrstă; încît se minunau de dînsul cei ce l-au născut, zicînd că, cu adevărat fiu al rugăciunii este acesta.

Deci, într-acestea sfinţitul tînăr se învăţa, făcîndu-şi mintea curată, luminată şi cuvîntătoare de Dumnezeu. Apoi, învăţînd dumnezeieştile Scripturi, dorea să se facă rîvnitor al sfinţilor bărbaţi, care pomeneau de dînsele. Şi acestora urmînd, nicidecum nu făcea pomenire de desfătare, nici nu dorea slavă deşartă, nici gura sa nu înceta a lăuda pe Dumnezeu.

În vremea învăţăturii lui, Leon cel de neam sir, idumeul, din părţile Răsăritului, s-a sculat asupra împăratului Teodosie, care, judecînd că nu este un lucru bun a face război creştinii între ei, l-a făcut pe păgîn a se linişti. Dar îndată tiranul a venit la împărăţie; cîinele la cele sfinte şi porcul spre mărgăritar. Şi ca o vulpe cu vicleşug, pentru sfiala cea către marele Gherman, întîiul şezător, s-a prefăcut că este dreptcredincios.

Dar după al zecelea an al stăpînirii lui, acest nou Baltazar a adus eresul maniheic în Biserică. Şi pe poporul cel de sub dînsul adunîndu-l în mijlocul tuturor, ca un leu răcnind fiara cea neîmblînzită, din inima lui a izbucnit un glas ticălos, ca din muntele Etnei foc şi pucioasă, zicînd: "Idolească meşteşugire este închipuirea icoanelor şi nu se cade a se închina acestora". Iar iubitorul de Hristos şi dreptcredinciosul popor tulburîndu-se şi suspinînd, de aici înainte pierzătorul îndată a tăcut, şi către altă socoteală a întors cuvîntul. Cu adevărat mormînt deschis era gîtlejul lui şi perete văruit inima sa.

Cunoscînd aceasta Gherman, propovăduitorul buneicredinţe, şi stînd împotriva tiranului, îi zise: "Împărate, Stăpînul Hristos şi Mîntuitorul nostru Dumnezeu, întrupîndu-Se din

preacuratul sînge al Preasfintei Născătoare de Dumnezeu şi desăvîrşit arătîndu-Se ca noi şi scris împrejur, toată slujirea idolească a pierit şi tot chipul idolesc s-a trimis focului şi întunericului. Iar de la petrecerea Lui împreună cu noi şi de la învăţătura de lume mîntuitoare a Apostolilor Lui, pînă acum sînt şapte sute treizeci şi şase de ani.

Iar părinţii cei drepţi care au petrecut în aceşti ani n-au cugetat pentru sfintele icoane ceva de acest fel. Pentru că din început, după înălţarea lui Hristos la cer, s-a închipuit vederea icoanelor. Căci chiar de către femeia ce-i curgea sînge, pentru minunea ce s-a făcut, s-a zugrăvit icoana Mîntuitorului pe stîlp; precum şi cea nefăcută de mînă în cetatea Edesa.

Apoi şi icoana zugrăvită de Luca Evanghelistul a Preacuratei Născătoarei de Dumnezeu, care din Ierusalim s-a trimis lui Teofil. Încă şi sfintele şase soboare aflîndu-le pe acestea, au rînduit a ne închina şi a nu le depărta pe dînsele. Şi să ştii, împărate, că dacă aceasta vei ţine, pentru sfintele şi cinstitele icoane sînt gata să mor. Pentru că icoana lui Hristos poartă numele aceluiaşi sfînt cu care în trup S-a arătat şi cu oamenii împreună a petrecut. Drept şi sfînt lucru este a muri pentru numele Lui. Că cel ce necinsteşte icoana Lui, împotriva lui Hristos trimite necinstea".

Acestea auzindu-le împăratul cel fără de lege şi răcnind ca un leu, a trimis slujitori şi purtători de săbii în casa patriarhală, poruncind a coborî pe sfîntul de acolo în pumni şi cu ocări. Coborîndu-se Sfîntul Gherman şi vieţii celei singuratice părtaş făcîndu-se, era jale a vedea toată cetatea înălţînd plîngere pentru el, căci se păgubea de învăţătura părintelui cea curgătoare de miere. Ziua aceea nu a fost lumină, ci întuneric, tînguire, vaiete peste vaiete, după cum zice proorocul.

În aceste zile triste, păgînul Anastasie, cu mînă de păgînătate, i-a luat arhieria cu ostaşi, iar nu cu hotărîrea buneicredinţe a lui Dumnezeu, Care toate ale Bisericii le-a dat împăraţilor.

Deci în aceste vremi, tiranul cuprins de eres, s-a ispitit să coboare sfînta şi stăpîneasca icoană a lui Hristos Dumnezeul nostru, cea pusă deasupra uşii împărăteşti, care se zice sfînta Halchi (adică de aramă) şi să o dea focului; care lucru l-a şi făcut. Iar în vremea coborîrii, cu rîvnă dumnezeiască întărindu-se femeile cinstite şi cu vitejie sărind înlăuntru şi apucîndu-se de scară, iar pe surpătorul spătar aruncîndu-l şi tîrîndu-l la pămînt, l-au dat morţii.

Şi îndată alergînd, au ajuns la casa patriarhală, lovind cu pietre pe răul credincios Anastasie şi zicînd: "Prea necuratule şi vrăjmaşule al adevărului, pentru aceasta ai rîvnit preoţia, ca să răstorni sfintele podoabe?"

Deci aceasta nesuferind-o nelegiuitul, a fugit de la faţa dreptcredincioaselor femei şi la tiran alergînd, l-au făcut, ca prin sabie să omoare pe femeile cele sfinte; care lucru cu adevărat s-a şi făcut. Şi pentru icoana lui Hristos pătimind, au luat răsplătire de la Hristos în împărăţia cerurilor, împreună veselindu-se cu toate sfintele purtătoare de nevoinţe.

În acea vreme Constantinopolul era în eres. Şi mîhnindu-se nu puţin cei ce locuiau într-însul cu bună credinţă, plecînd nu puţini din patrie, s-au mutat în locurile cele dreptcredincioase. Deci într-aceste lucruri întristătoare căzînd şi părinţii fericitului Ştefan, căutau mîntuirea. Însă erau ţinuţi vrînd să împlinească făgăduinţa copilului lor; şi socotind că nu este cu putinţă ca el să petreacă în mînăstirile Bizanţului pentru tulburarea tiranului, fiind mişcaţi de Dumnezeu şi de înger povăţuindu-se - precum odinioară dumnezeiescul părinte Iosif împreună cu Născătoarea de Dumnezeu au fugit în Egipt de la faţa lui Irod, ucigaşul de prunci -, tot aşa şi aceştia împreună cu Ştefan, copilul cel de Dumnezeu cugetător, pornind din patrie şi intrînd în corabie la Calcedon, au călătorit spre calea ce duce la muntele Cuviosului purtătorul de Dumnezeu, părintele nostru Axentie. Pentru că în muntele acesta mai înainte locuind marele şi purtătorul de semne părintele nostru Axentie, a trimis razele minunilor sale în toată lumea, şi credinţa a luminat-o, arătînd multă vitejie împotriva celor necredincioşi Dioscor şi Evtihie, la al patrulea Sinod ecumenic, ce a fost adunat în Calcedon.

Acest munte este în sînul Nicomidiei, în preajma eparhiei Bitiniei, şi este foarte veselitor celor ce voiesc a se mîntui; înalt mai mult decît toate vîrfurile, rece, uscat şi, ca să zic aşa, atingînd de cer. Pe acest munte, dacă cineva l-ar fi numit munte al lui Dumnezeu, muntele Horeb, muntele Carmel sau muntele Sinai, ori Taborul, ori Livanul sau cetate sfîntă, ca un munte din cei ce se aflau în Ierusalim, nu ar greşi deloc; căci unde este loc de mîntuire, acolo, pe drept cuvînt, este Ierusalimul cel adevărat.

Deci, în acest sfînt munte, de la Sfîntul Axentie pînă acum, părinţii se închideau în peşteră şi după moarte aflau raiul. Astfel, după sfîrşitul vieţii dumnezeiescului părintelui nostru Axentie, Serghie, ucenicul lui, a locuit în peşteră; după acesta, al treilea purtător de semne şi care în tot chipul în fapte bune a strălucit, Vendimian; apoi al patrulea, Grigorie cel înfrînat şi plin de sfintele cărunteţi, iar după dînsul, al cincilea, cinstitul Ioan, noul Avraam, şi părtaşul darului înainte vederii.

Deci, către Cuviosul Ioan aducînd Grigorie şi Ana, doimea cea de Dumnezeu cugetătoare, pe cinstitul fiu Ştefan, ca pe o jertfă, l-au rugat, cerînd să-l primească şi să-l învrednicească sfinţitului şi îngerescului chip, zicînd că este fiu al rugăciunii şi că, mai înainte de naştere, încă în pîntece fiind, l-a făgăduit vieţii monahiceşti. Iar cinstitul bătrîn, plin fiind de darul cel înainte văzător, precum mai sus am zis, şi cunoscînd obiceiul bine statornicit al copilului, adică mişcările, liniştea feţei şi aşezarea ochilor, şi mai în scurt, tot sfîntul dar care era într-însul, a zis: "Să te binecuvinteze pe tine Dumnezeu, fiule, şi să te facă vas de alegere". Iar părinţilor lui le-a zis: "Într-adevăr s-a odihnit Duhul lui Dumnezeu peste copilul acesta".

Făcîndu-se obişnuita slujire şi priveghere, sosind dimineaţa, după obişnuita împlinire a canonului, luîndu-l pe dînsul purtătorul de Dumnezeu părintele nostru Ioan, înaintea sfintei peşteri şi, învăţîndu-l multe, i-a zis:

"Fericit eşti, fiule Ştefan, că astăzi a doua baie o ai, cu lumina îmbrăcîndu-te şi cu a doua străjuire; fericit eşti, fiule, că glasul lui Hristos îl împlineşti astăzi evangheliceşte, lăsînd tată, mamă, surori şi toate cele ce sînt astăzi şi mîine, şi porţi crucea Lui pe umeri, pentru ca să moşteneşti împărăţia cerurilor. Fericit eşti, fiule, că prooroceşte ai ales a fi în casa lui Dumnezeu, mai vîrtos decît a locui în locaşurile şi în cetăţile ereticilor celor defăimători de creştini.

Vezi, fiule, chemarea vredniciei celei monahiceşti, căci nu este lupta împotriva sîngelui şi a trupului, ci împotriva începătoriilor, a stăpîniilor lumii şi întunericului acestui veac, împotriva duhurilor răutăţii pentru cele cereşti, precum zice vasul alegerii Pavel. Vezi, fiule, împreună cu cine te rînduieşti, să nu ai iarăşi dor de părinţi, ci pentru Dumnezeu, căci Acesta te-a zidit şi te-a mîntuit; iar aceia care i-au iubit, i-au pierdut şi i-au dat muncii, precum zice dascălul scării luminătoare. Vezi, fiule, să nu te întorci la cele ce ai lăsat, căci şi aceasta s-a scris: *Nimeni, punînd mîna sa pe plug şi întorcîndu-se înapoi, este îndreptat în împărăţia cerurilor*".

Deci acestea învăţîndu-l pe dînsul şi mai multe decît acestea, apoi cerînd şi luînd din mîinile lui foarfecele, l-a tuns la vîrsta de şaisprezece ani şi l-a îmbrăcat în îngerescul chip. După aceasta părinţii cuviosului, depărtîndu-se de munte, au ajuns acasă, lăudînd şi mărind pe Dumnezeu.

Cinstitul Ştefan începu astfel nevoinţele, purtînd grijă de merindele pentru fapta bună, dînd lui Dumnezeu rodul cel potrivit al fiecărei vremi. Iar împotriva lăcomiei pîntecelui rodul îi era înfrînarea şi cînd îi veneau gînduri de dezmierdare trupească, iarăşi înţelepciunea îl odrăslea. Iar mînia şi iuţimea atît de mult le-a stăpînit, încît prooroceşte putem zice: "Era ca un surd, neauzind, şi ca un mut, nedeschizînd gura sa, rodind dragoste şi răbdare".

Şi aşa pe toate le-a biruit şi întreitele învăluiri nălucitoare ale gîndurilor le-a surpat, pentru că postul lui era mare şi rugăciunea nu înceta, fiind cu obiceiul blînd, cu gura tăcut, cu inima smerit, cu duhul umilit, cu trupul şi cu sufletul curat, cu fecioria fără prihană, sărăcia cea adevărată şi neagoniseala cea apostolească.

Apoi ascultarea lui era fără cîrtire şi supunerea cu sîrguinţă, lucrarea cu răbdare şi ostenelile osîrduitoare, încît se minuna de fapta lui bună în toate, purtătorul de Dumnezeu Ioan şi zicea: "Fiule, încetează cu multa ajunare, pentru asprimea muntelui şi pentru cumplita suflare a vînturilor ca nu cumva să osteneşti la slujire". Pentru că el slujea cuviosului la cele trebuincioase şi îi aducea apa de la mare depărtare de loc.

În partea dinspre miazăzi a muntelui, în loc şes şi neted, unde este şi cimitirul cuviosului părintelui nostru Axentie, care însuşi l-a lucrat încă trăind, cînd era în munte, a făcut mînăstire de femei sfinte, numind-o Trihinaria. Fericitul Ştefan pentru asprimea şi greutatea locului sau pentru îmbrăcămintea cea vîrtoasă şi aspră a hainelor, prin rugăciunile cuvioşilor părinţi, în acest loc greu de umblat, precum s-a zis, cărînd apa şi

făcînd toată trebuinţa în vreme de arşiţă şi de iarnă, n-a îngenuncheat de oboseală niciodată, nici nu a lăsat obişnuita sa pravilă. Ci în toate zilele era bun, osîrduitor şi neispitit de patimi şi de diavoli. Apoi, urmînd cinstitului său învăţător Ioan, nu lipsea de la dînsul, învăţînd să se îngrijească de cele spre mîntuire.

Cuviosul Ioan era povăţuitorul său, bărbat desăvîrşit în toate faptele cele bune şi plin de darul lui Dumnezeu şi de darul proorociei. Odată, ajungînd la munte preacinstitul Ştefan, a aflat pe purtătorul de Dumnezeu Ioan lîngă fereastra peşterii cu capul plecat şi plîngînd amar. Cum a intrat, a făcut obişnuita metanie, dar binecuvîntare n-a luat, pentru că se tînguia părintele cu amar. Iar el gîndea, pentru ce oare va fi plîngerea părintelui?

Iar acel blînd părinte, de la Dumnezeu cunoscînd gîndurile sfîntului, ridicîndu-l pe dînsul, a zis: "Pentru tine este tînguirea mea, o, preacinstite fiule, pentru că am cunsocut că în vremea ta va creşte şi se va răsturna locul acesta de eresul arzătorilor de icoane, ce acum fierbe". Iar cinstitul Ştefan suspinînd din inimă, a zis cu durere: "O, părinte, poate voi pieri şi eu cu păgînătatea lor, nemîntuindu-mă!" Iar Cuviosul Ioan a zis: "Ba nu, fiule, vezi că scris este: *Cela ce va răbda pînă la sfîrşit, acela se va mîntui*". Şi mai înainte i-a spus lui toate cele ce erau să i se întîmple.

În anul acela, tatăl cinstitului Ştefan şi-a sfîrşit viaţa şi venind în cetate era de faţă la îngroparea părintelui său şi după îngroparea lui, vînzînd toate averile în Constantinopol, le-a împărţit la săraci, apoi împreună cu mama sa şi cu o soră - fiindcă cealaltă se tunsese în călugărie mai înainte în altă mînăstire a Bizanţului -, pornind din patrie a ajuns la sfîntul munte. Iar cinstitul Ştefan făcînd a se binecuvînta mama şi sora sa de sfîntul bătrîn Ioan şi a se învăţa cuvîntul adevărului, le-a coborît pe dînsele în mînăstirea femeiască şi numărîndu-le împreună cu sfîntă obşte, el s-a făcut părinte duhovnicesc mamei sale celei trupeşti şi surorii sale. Şi după împlinirea sfîntului chip, suindu-se la munte, s-a dus la cea dintîi nevoinţă.

În toate lucrurile plăcute lui Dumnezeu, binepetrecînd purtătorul de Dumnezeu Ioan, a adormit în pace şi de la cele de aici bine s-a mutat, după ce mult a învăţat pe Sfîntul Ştefan. Iar la sfîrşit i-a zis: "Mîntuieşte-te, fiule, şi vezi sfîrşitul primejdiei ce vine asupra ta". Deci pentru aceasta cugetătorul de Dumnezeu Ştefan neîntristîndu-se, ci mai vîrtos veselindu-se, a bătut în toacă şi a arătat adormirea părintelui.

Şi era veselie de pustnici din munţii cei dimprejur, din dealuri şi din văi, ca nişte cerbi însetaţi, alergînd la muntele izvorului purtătorului de Dumnezeu Axentie, ca să-l sărute pe Ioan la sfîrşit şi să-l îngroape. Şi astfel trupul lui cel cinstit şi sfînt l-a aşezat în cimitirul părinţilor, iar cinstitul lui suflet a fost dus în ceruri de îngerii lui Dumnezeu, spre veşnică bucurie.

Dar a merge din slavă în slavă şi de la sfînt la sfînt este lucru potrivit, căci nu lipseşte numărul robilor lui Dumnezeu. Căci Moisi, săvîrşindu-se, era de faţă Iisus al lui Navi; iar Ilie, înălţîndu-se, Elisei s-a făcut moştenitor al cojocului şi al darului îndoit. În acest fel şi

purtătorul de Dumnezeu Ioan, de la cele de aici mutîndu-se, cinstitul Ştefan a moştenit locul şi darul îndoit. Pentru că se cădea aceasta, ca cel ce a moştenit cele dintîi învăţături ale lui şi puţin lipsea Cuviosului Ştefan a se potrivi cu faptele cele iubitoare de Dumnezeu ale fericitului Ioan. Precum copilul moşteneşte cele ale tatălui său, în acest chip s-a întipărit şi caracterul faptei bune a învăţătorului său.

Deci acesta, locuitor al cereştii mitropolii, Sfîntul Ştefan cel desăvîrşit între monahi, care după urmare a fost al şaselea cu numărul locuitor al dumnezeieştii peşteri şi de suflete mîntuitor, noul Israel, al şaselea fiind de la Adam şi tată al lui Enoh, cunoscîndu-se prin asemenea bună plăcere. Pentru că şi el s-a cunoscut al şaselea de prea fericitul Axentie, care, ca pe un fiu zămislind frica de Dumnezeu, după proorocul, ca pe un nou Enoh l-a născut. Iar de mutarea dascălului mîhnindu-se, gîndea ca un bun următor să împlinească nevoinţa învăţătorului.

Şi precum cei ce obişnuiesc a trece pe mare şi fac îndelungată călătorie - fiindcă firea apelor nu are căi rînduite -, ci la stele luînd aminte, îşi fac calea lor; şi precum, iarăşi, cei ce umblă pe uscat, cînd voiesc a merge undeva, nu se încredinţează drumurilor necunoscute, temîndu-se de rătăcire şi îngrozindu-se de pîndirile tîlharilor, ci caută drumurile cele împărăteşti şi cu multă întemeiere săvîrşesc calea; în asemenea chip a fost şi prea fericitul părinte Ştefan, fiindcă voia a trece noian de viaţă grea şi se sîrguia a călători la Ierusalim, cetatea cea de sus, ca la nişte stele ce-l povăţuiau de sus, căuta la învăţătorii vieţii celei plăcute lui Dumnezeu şi la cuvioşii cinci părinţi dinaintea lui, locuitori ai acelei sfinte peşteri, de la Axentie pînă la Ioan.

Şi ca pe o cale împărătească şi ca pe un drum mare urmînd calea cea călcată de aceştia, sîrguindu-se a se sui deasupra, s-a apropiat de o căsuţă strîmtă şi s-a încuiat într-o stîncă de sub pămînt la treizeci şi unu de ani ai vieţii sale. Apoi învăţînd iubirea de linişte, a ajuns desăvîrşit, nimic cîştigînd din cele ale acestui veac. Pentru că în chipul albinei ca şi într-un stup, în peştera muntelui închizîndu-se Cuviosul Ştefan, lucra mierea cea dulce a faptelor bune cu sîrguinţă, aducînd-o lui Dumnezeu, Împăratul tuturor.

Astfel, iscusindu-şi simţirile ca să se deprindă a cunoaşte pe cel bun din cel rău, a învăţat a lucra apostoleasca împletire a mrejelor, adică meşteşugul pescăresc, precum şi al bunei scrieri, pentru ca să nu îngreuieze pe cineva, ci mai vîrtos prin ostenelile sale să dea şi celui ce are de trebuinţă. De toată grija pămîntească lepădîndu-se, o singură grijă avea, adică cum să placă lui Dumnezeu în rugăciuni şi în posturi. Nu numai atît, ci şi de toată fapta bună purtînd grijă, ca un lucrător de pămînt ales, tăia din rădăcină mărăcinii patimilor, curăţind gîndurile ce se ridică la cunoştinţa lui Dumnezeu, împlinind acel proorocesc glas ce zice: *Înnoiţi-vă vouă înnoiri şi să nu semănaţi peste spini*.

În aceste lucruri plăcute lui Dumnezeu iscusindu-se prea fericitul Ştefan, tuturor din aceasta se făcea arătat; căci adevărată este aceea ce s-a zis că nu poate cetatea să se ascundă, deasupra muntelui stînd. Şi ce se întîmpla din petrecerea lui cea bună? Mulţi aprinzîndu-se de dumnezeiasca rîvnă pentru Hristos, au alergat acolo şi împreună cu

dînsul se rugau ca să dobîndească sălăşluirea şi l-au rugat să li se facă povăţuitor al vieţii lor celei după Dumnezeu.

Deci deabia s-a plecat, căci îl sileau, făcîndu-se tuturor toate şi învăţînd a căuta fiecare, nu numai pe ale sale ci şi pe ale aproapelui, ca să se mîntuiască. Acolo au mers către dînsul pînă la doisprezece fraţi deodată, cărora evangheliceşte poruncindu-le, după cuvintele Domnului că *Pe cel ce vine la Mine, nu-l voi scoate afară*, îi primeşte pe aceştia cu bucurie, ca un învăţător bun de copii, îndemnîndu-i către nevoinţele pustniciei. Întîi a primit pe un oarecare Marin, bărbat bun şi blînd cu chipul, apoi pe un oarecare Ioan şi după dînsul pe Zaharia, om iscusit în calea cea duhovnicească, între care şi pe Cristofor şi pe perechea satanei muşcătoare pe ascuns, pe Serghie şi pe Ştefan, cel ce de la Dumnezeu s-a robit de tiranul.

Pentru care, după aceasta voi povesti şi despre alţi şase, ale căror nume sînt în cartea vieţii. Şi aşa muntele s-a făcut cetate, viaţă de obşte minunată, şi a primit sfinţenie, pregătindu-se cele de trebuinţă prin dăruirea lui Dumnezeu şi prin rugăciunile cuviosului, precum şi alte case trebuincioase şi cele de nevoie în ele. Apoi s-a alcătuit viaţă de obşte dreptcredincioasă, purtînd numirea Sfîntului Axentie, strămoşul Cuviosului. Iar tiranul, pornindu-se cu vrăjmăşie către sfîntul, surpînd locaşul acesta de tot, l-a numit dealul lui Axentie. Aşa se zice de cei împreună următori ai lui pînă în ziua de astăzi.

Deci starea vieţii de obşte întemeindu-se cu bună cuviinţă, părintele nostru Ştefan lua aminte la ancora cuvîntului. Şi din peştera cea de Dumnezeu zidită luminînd soborul, îi sfătuia, zicînd: "Fiilor, luaţi aminte de voi şi de sufletele voastre şi, lepădînd frica ce vine de la diavolii cei stricători de suflete sau trîndăvia, să iubiţi mult pe Dumnezeu. Că dragostea către El, nu osebirea de materie sau frica cea rea, ci mărimea de suflet a aşezămîntului, o face să stea, arătîndu-se îndestularea în darurile cele mici ale pustniciei voastre.

De asemenea, mîhnirea şi întristarea lăsîndu-le departe, cu veselie să vă apropiaţi de Dumnezeu, proorocescul vers ţinîndu-l în minte de-a pururea, că *a mă lipi de Dumnezeu bine îmi este, a pune în Domnul nădejdea mea.* Pentru că hrăneşte nădejdea precum şi adevărul nu mai puţin.

Deci de vreme ce a sîrguitorilor este împărăţia cerurilor, după glasul Domului, şi silitorii pe dînsa o dobîndesc, aşa şi noi, fraţilor, după marele propovăduitor şi dumnezeiescul Pavel, fiind lipsiţi, necăjiţi, rău pătimind, goi fiind, flămînzind şi însetînd, în pustietăţi rătăcind, în munţi, în peşteri, în prăpăstiile pămîntului, să trecem scurta nemernicie a vieţii noastre cea mult chinuită cu dreaptă credinţă, şi pe aceea moştenind-o, să zicem către judecătorul cel nemitarnic: *Vezi smerenia şi osteneala mea şi-mi iartă toate păcatele mele.*

Cu acestea şi cu multe alte cuvinte mîngîietoare luminînd prea fericitul părintele nostru Ştefan pe fiii pe care în Domnul i-a născut, în fiecare zi nu se odihnea, crescîndu-i pe dînşii în rînduiala mîntuirii.

Ajungînd pînă la douăzeci de ucenici cu numărul, pe Marin, bărbatul cel de Dumnezeu întărit, la ale economiei şi la toate ale locaşului l-a aşezat prea fericitul întîi. Iar el punea mai aspre nevoinţe pe sine, avînd dorinţă ca mai cu strîmtorare să se închidă, decît în strîmtoarea peşterii. Pentru că capul muntelui cu o piatră mare terminîndu-se, avea o rîpă adîncită spre partea de miazăzi în care se afla şi mînăstirea şi peştera cea de Dumnezeu zidită, ce este acoperită şi neînviforată de vînturile cele iernatice ale Crivăţului şi ale Liviei.

Pe acest vîrf înconjurîndu-l preafericitul nostru părinte Ştefan, a zidit într-însul o chilie foarte mică în lungime şi lăţime, înălţime şi adîncime, ca de un cot şi jumătate înălţimea, ca de doi lungimea şi spre partea de răsărit fiind o cămăruţă de rugăciune, avînd înălţimea numai cît putea să stea. Iar cealaltă toată voind a se acoperi de acoperămîntul cerului, a lăsat-o descoperită. Pe această mică chilie a făcut-o strîmtă şi înfricoşată, încît cei ce o vedeau ziceau că este ca un mormînt, iar nu locuinţă de odihnă.

Şi să nu socotească cineva din cei prihănitori că aceasta o făcea mai mult decît părinţii cei mai dinainte, pentru că învăţa nevoinţele cele plăcute lui Dumnezeu ale Cuviosului Axentie, iar el era ca un nou Elisei care a primit cojocul lui Ilie în muntele Carmelului; de aceea a voit a face întocmai ca purtătorul de Dumnezeu Axentie. Şi era mai presus de ceilalţi părinţi, căci avea mai tînără vîrstă, fiind de patruzeci şi doi de ani atunci cînd s-a mutat în vîrful muntelui.

Ucenicii lui necunoscînd pentru ce s-a făcut o asemenea zidire, Cuviosul Ştefan a chemat la miezul nopţii pe Marin, cel de Dumnezeu întărit şi acestuia povestindu-i scopul, ca unui fiu iubit, împreună cu dînsul, ieşind din peşteră, au intrat în acea înfricoşată locuinţă cu chip de mormînt. Iar dimineaţă, după cîntarea de psalmi, toţi fraţii, după obicei, punînd metanie înaintea uşii peşterii ca să-i binecuvinteze sfîntul, glasul părintelui celui milostiv ce se auzea în fiecare zi, nu mai răsuna în urechile lor cele ascultătoare. Nedumerindu-se ei, după multă vreme sculîndu-se şi în peşteră sărind, nu era acolo cel căutat. Şi părîndu-li-se că au pierdut pe părintele lor, apoi mîinile la gură punîndu-le şi, arătînd cu degetul, ziceau: "Oile toate fiind de faţă, păstorul cum lipseşte?"

Pornind pe calea cea de la vale, se duceau vărsînd lacrimi şi cu pumnii în piept se băteau, ca unii ce au pierdut pe părintele lor. Iar părintele, simţind întristarea lor cea dureroasă, cu glas blînd şi dulce îi chema cu grăbire la vale. Şi ei, ca nişte peşti ce aleargă după rîmă din aruncarea undiţei, auzind glas, deodată s-au întors şi către dînsul alergînd şi încă purtînd pe obraz rămăşiţele plînsului, cu tînguire şi cu suspinare ziceau către dînsul: "De ce te-ai dat la aspre şi aducătoare de moarte nevoinţe, cinstite părinte?" Iar Cuviosul a răspuns către dînşii, zicînd: *Fiilor, strîmtă şi cu necazuri este calea ce duce la viaţă şi puţini sînt cei ce o află pe dînsa.*

Şi îndată, acest cuvînt auzindu-l, s-au liniştit, rugîndu-l ca măcar să acopere chilia lui. Iar el a zis că se îndestulează a se acoperi cu acoperămîntul porţilor cerului. Acolo petrecea, vara arzîndu-se şi iarna îngheţînd; iar sub îmbrăcăminte avea trupul încins cu fiare şi de la umeri pînă la mijloc era înconjurat cu altă cingătoare de fier pironit de amîndouă părţile şi pe sub braţe cu altă cingătoare de fier. Îmbrăcămintea o avea din piele şi chiar sfîntul culion şi analavul cel purtător de cruci, asemenea şi sfinţita mantie a chipului monahicesc. Iar pentru odihnă avea numai o rogojină, după chipul purtătorului de Dumnezeu Ioan, care a fost învăţătorul lui.

Deci în aceste sporiri petrecînd neprihănitul părinte, nu era cu putinţă a se ascunde, precum mai înainte s-a zis, fiind el cetate pusă pe muntele cel mare şi dreptcredincios. Pentru aceea s-a arătat vestit luminător al tuturor, mai ales al dreptcredincioşilor care locuiau în împărăteasca cetate. Şi mulţi către dînsul venind în munte pentru folosul lor, numai din vederea cea cuviincioasă folosindu-se, iarăşi se întorceau acasă, lăudînd şi preamărind pe Dumnezeu; între care era şi o femeie din cele dreptcredincioase cu duhul şi bogată, suferind văduvia.

Aceea, auzind în fiecare zi de la toţi despre dumnezeiasca nevoinţă a cinstitului părintelui nostru Ştefan, şi uitînd de slăbiciunea femeilor, a pornit întrebînd şi a ajuns la dealul sfinţitului păstor. Apoi aproape de chilia cuviosului fiind, se ruga să dobîndească binecuvîntare. Iar părintele săvîrşind rugăciunea, ea s-a sculat plîngînd şi a spus sfîntului toate ale sale şi văduvia şi nerodirea de fii şi că, dorind să dobîndească monahicească viaţă, caută a se mîntui. Dar iubitorul de Dumnezeu părinte învăţînd-o pe dînsa cu cuvinte duhovniceşti şi cele pentru mîntuire rînduindu-i, a eliberat-o, zicînd: "Vezi, femeie, cui te făgăduieşti, ca nu cumva să te ajungă moartea, mai înainte de a împlini făgăduinţa".

Cinstita femeie, punînd în suflet cuvintele purtătorului de Dumnezeu părinte, precum ceara primeşte închipuirea peceţii, aşa neclintit îl păstra. Şi ajungînd la limanul corăbiilor Calcedonului, a înotat către patrie înapoi şi toate averile sale vînzîndu-le în Constantinopol şi împărţindu-le săracilor cele mai multe, temîndu-se de moartea sufletului, după cuvîntul cinstitului părinte, se sîrguia să împlinească făgăduinţa.

La urmă, pornind de la a sa cetate, a lăsat, după Evanghelie, părinţi, cunoscuţi, prieteni, rudenii şi vecini şi crucea lui Hristos ridicînd, s-a suit în minunatul munte, aducînd aur la Cuviosul, ca să se împartă de dînsul mai bine. Iar în preajma chiliei punînd obişnuita metanie, a zis: "Binecuvintează, părinte". Sfîntul cu asprime i-a răspuns: "Mîntuitorul, prin Evanghelie luminat spune, că *cine nu se va lepăda de toate avuţiile sale, nu poate să fie ucenic al Meu*. Pentru ce tu porţi încă rămăşiţele lumii împrejur?"

Iar femeia, spăimîntată pentru darul cel înainte-văzător al părintelui şi de mustrarea cea cu asprime, cu ruşinea cea cuviincioasă femeilor, a zis către dînsul: "Nu fiind ţinută de dorul cel stricăcios am adus aici acest aur, cinstite părinte, ci ca prin mîinile tale cele cuvioase, să se împartă mai bine pentru sufletul meu cel înfocat".

Dar iubitorul de Dumnezeu părinte a zis: "Scînteile greşelilor celor străine nu voiesc a le face cenuşă cu mîinile mele, ca nu cumva din nebăgare de seamă, vreuna arzîndu-se pe ascuns dintr-însele, mare văpaie sufletului meu să fie, precum au pătimit unii pentru aceasta; ci cei ce seamănă, să şi secere!" Iar femeia zise: "Şi ce îmi porunceşti, părinte?"

Preamilostivul părinte, dacă a auzit, precum s-a zis mai înainte, că ea a lăsat ale sale desăvîrşit şi n-a voit a se întoarce în patrie, i-a poruncit să împartă aurul cu ale sale mîini. Şi aşa, spălînd-o pe dînsa de întinăciunea acestei vieţi, i-a dat sfîntul chip monahicesc, schimbîndu-i numele în Ana. Şi s-a făcut părintele ei în Domnul. Apoi îndată a trimis-o pe ea la mînăstirea cea de jos, dînd-o sfintei şi cuvioasei maici proiestoase a acelui locaş, mult rugînd pe acea cinstită femeie a o sfătui pentru mîntuirea sufletului.

Dar cred că a ajuns acum vremea ce mă îndeamnă a povesti şi despre pătimitoarele lui lupte. Însă eu, fiind împins de ştiinţa mea, mă ispitesc a tăcea, ca cel ce nu ajung să povestesc mărimea faptei, fiindcă sînt sărac de cuvînt şi de fapte. Pentru că cu neputinţa acestora obişnuiesc a judeca lucrurile, cei ce nu caută la adevăr, ci la iscusinţa cuvintelor voiesc a lua aminte, precum fac cei ce alcătuiesc basme. Însă îndrăznesc în urma celor ce mă îndeamnă, bizuindu-mă dumnezeiescului mucenic.

Şi cu rugăciunile celor ce mă îndeamnă la aceasta, cu putinţă este a mi se dărui lesne călătoria. Şi să-mi fie mie în minte versuirea aceea a lui David împotriva eresului celor de noi lucruri, de creştini defăimători şi de icoane arzători; *de multe ori s-a luptat cu mine vrăjmaşul din tinereţele mele.* Şi iarăşi zice mai pe urmă: *Să zică dar Israil, de multe ori s-a luptat cu mine din tinereţele mele şi nu m-a biruit.*

Aceasta însă la Israil cel trupesc pe care egiptenii l-au robit, nu se va potrivi niciodată, că cei de alt neam de multe ori l-au biruit şi babilonienii robindu-l l-au dus departe. Apoi i-au supus macedonenii cu cruzime şi cu amar, iar romanii mai pe urmă i-au dat pierzării. Apoi risipiţi şi strămutaţi prin toată lumea i-au arătat, "curtea lor făcînd-o pustie" iar spinarea lor totdeauna, după cuvîntul proorocului, gîrbovind-o.

Dar Israelul lui Dumnezeu cel nou ales, care cu adevărat vede pe Dumnezeu şi cu faţă descoperită Domnului străluceşte, cu alte vorbe zic, turma cea numită cu numele lui Hristos, al cărui chip este Iacob, care s-a numit pe urmă Israil; care pe cel mai bătrîn, ca pe un neiscusit dîndu-l în lături şi întîia binecuvîntare părintească a luat-o, cu cuviinţă ar fi putut zice: *De multe ori s-a luptat cu mine vrăjmaşul din tinereţele mele şi nu m-a biruit*. Pentru că îndată s-au ridicat asupra lui nenumărate cete de vrăjmaşi, dar nu l-au biruit şi a lor neputinţă a mustrat-o.

Întîi iudeii au dat război turmei Mîntuitorului nostru şi cu a lor armă s-au rănit, căci prin crucea cea de dînşii înfiptă, Păstorul cel bun i-a izgonit ca pe nişte lupi de la oi. Iar după aceştia slujitorii idolilor care s-au ruşinat de apărătorii adevărului, şi după aceştia Simon şi ucenicii cei de sub dînsul, Menandros şi Kedron, apoi Marchion şi Valentin. Şi după dînşii Cherint şi Satornic, Vasilid şi Carpocrat, Marcu şi Tatian, Montan şi Vardisan, Artemon şi

Navat, Sabelie şi Nepon; Pavel şi Maniheu, Fotinos şi Marcel şi cei după aceia, Arie, Aetie, Evnomie, Macedonie, Maxim, Nestorie - vidra cea cu multe capete -, Evtihie şi Dioscor, Zosim, Apolinarie, Origen, Petru ticălosul, Teodosie, Iacov, Iulian, Zinon, Serghie, Pir, Chir, Macaris, Onorie şi răucredinciosul Mohamed şi oricare altul pe care, omeneşte, l-am uitat.

Pentru că mă va lăsa pe mine ziua, numărînd pe apărătorii şi începătorii păgînătăţii, a căror pomenire vremea a prăpădit-o. Şi aceştia toţi deodată, apostoleştilor propovăduiri dînd război, Sfinţii Părinţi i-au izgonit după cuviinţă din Biserică. Şi a petrecut în paşnică stare Biserica, care totdeauna a fost în război şi de cele mai multe ori a biruit.

Deci, tatăl vicleniei şi aflătorul răutăţii, diavolul, care niciodată nu încetează a da război omului celui zidit după chipul lui Dumnezeu, văzînd turma Domnului că biruieşte cu înlesnire pe vrăjmaşii cei arătaţi, a socotit să aprindă văpaia războiului. Şi aflînd unealtă vrednică de a sa lucrare, pe un bărbat care se socotea că va face multe minuni cu descîntece vrăjitoreşti şi va putea amăgi pe oamenii care se înspăimîntă de unele ca acestea, avînd neamul din pămîntul sirienesc; această fiară cu numele de leu, precum mai înainte s-a scris, întîi se aprinde împotriva închinării sfintelor icoane.

Acest eretic arătîndu-se de patriarhul Gherman, apărătorul adevărului, precum şi mai înainte s-a zis, nici atunci duşmanul de obşte al oamenilor n-a încetat. Dar el, lăsîndu-şi viaţa şi făcîndu-se cheltuială viermelui celui fără de sfîrşit şi focului celui veşnic, s-a ridicat în locul lui necurata odraslă a lui, zic de Constantin, cum s-ar fi putut zice din Ahaz pe Ahav şi din Arhelau pe Irod cel prea rău, robul desfrînării şi ucigaşul Mergătorului Înainte.

Deci, copacul acelei rele rădăcini mai amare roduri odrăslind, şi adunînd otrăvi de multe feluri vătămătoare sufletului său, a pierdut şi a ars toate chipurile sfintelor icoane. Iar după ce s-au dat înapoi de către tăinuitorii dreptcredincioşi ai chipului monahicesc, s-a dat împotriva lor războiul. Şi chip al întunericului fiind acest împărat, cu suflet întunecat, pe cei dreptcredincioşi i-a numit închinători de idoli, pentru închinăciunea cea către cinstitele icoane.

Şi pe tot poporul cel de sub dînsul adunîndu-l tiranul, l-a făcut a se jura - punîndu-se înainte de viaţă făcătorul Trup şi Sînge al lui Hristos şi Sfînta Cruce pe care Hristos Dumnezeu Şi-a întins mîinile pentru noi, precum şi Sfintele şi prea curatele Evanghelii, prin care Hristos ne porunceşte să nu ne jurăm nicidecum -, apoi să zică că nu se vor închina la sfînta icoană, ci pe aceasta o vor chema idol şi nici nu se vor împărtăşi de la Patriarh şi nicidecum bună ziua nu-i vor da lui. Iar dacă ar afla pe vreun călugăr cu haine smerite îmbrăcat, pe acesta ocărîndu-l, să-l lovească cu pietre.

O, ce batjocură! Aflînd unealtă de un nărav şi de un glas, şi nu numai atît, ci şi de un nume şi de un cuget, ca şi cum după Scriptură s-ar zice Valac, a chemat pe Valaam, pe Ianis şi pe Iamvris. Apoi nu cu hotărîrea lui Dumnezeu şi a preoţilor, ci cu vicleşug amîndoi în amvon suindu-se, se îmbracă de mîinile împăratului Constantin cel nesfinţit, cu mantie

şi cu omofor, omul cel nevrednic de patriarh al Bisericii, însuşi tiranul împărat grăind *Axios*, adică vrednic este.

O, ce nevrednicie! Purtătorul de pavăză împărat, fiind călcător de cele sfinţite, cel ce a avut trei femei cu nelegiuire, se aşează în fruntea Bisericii! Cine a auzit una ca aceasta cîndva din veac, sau a văzut sau a povestit? Cu adevărat nimeni. Nici chiar în slujbele elinilor şi la păgîni nu s-a arătat una ca aceasta. Acum s-a împlinit cuvîntul proorocului: *Poporul ca un preot şi nimeni nu era care sfinţea şi care se sfinţea*.

Deci, această necurată pereche, împăratul şi patriarhul pus de el, fiind eretici, trimiteau scrisori în fiecare eparhie către începătorii de satrapi, ca împreună cu episcopii să vină la împărătească cetate Constantinopol, pentru ca să se facă sinod împotriva sfintelor şi cinstitelor icoane. Atunci se vedea în fiecare latură şi cetate tînguire peste tînguire din partea celor dreptcredincioşi. Iar din partea celor păgîni icoanele cele sfinţite fiind călcate, vasele prefăcîndu-se, bisericile săpîndu-se şi cu cenuşă însemnîndu-se, ca unele care aveau sfinţite icoane.

Şi unde se aflau cinstitele icoane ale lui Hristos sau ale Născătoarei de Dumnezeu sau ale sfinţilor, li se dădeau foc, sau se îngropau, sau se văruiau. Unele erau aruncate prin locuri noroioase, altele în mare, altele în foc, iar altele erau tăiate şi sfărîmate cu topoarele de răucredincioşii luptători împotriva sfintelor icoane. Iar unde se aflau copaci, păsări sau dobitoace necuvîntătoare şi mai ales hăţuri de cai satániceşti şi vînători, privelişti ori alergări de cai rău zugrăvite, acestea cu cinste le lăsau.

Atunci era drept a se zice: "Vai mie! că a pierit cel cucernic de pe pămînt şi nu este cel ce face bine între oameni; căci cu secure şi cu bardă a surpat uşile Bisericii lui Dumnezeu şi cu foc a ars sfinţitorul lui. Iar uşă se zice icoana, căci deschide mintea noastră cea zidită după Dumnezeu, către asemănarea cea dinăuntru a chipului celui dintîi. Precum oarecare uşi, purtînd încuietori şi peceţi, din cele de afară cele se asemuiesc dinlăuntru, prin întemeierea peceţilor, aşa şi închipuirea icoanelor, ca pe nişte peceţi arătînd prescrierile şi pe arătări ca pe nişte încuietori, prin cele materialnice însemnează tainic cele gîndite.

Căci nu materiei slujim, închinîndu-ne acesteia - să nu fie -, ci gînditor prin cele simţite, de însăşi pricinile ne apropiem, precum la Cruce şi la sfinţita Evanghelie, la moaşte de sfînt şi la tot ce este în Biserică închinat, în aceasta împlinind acest glas părintesc al lui Vasile, arătătorul de cele cereşti, *căci cinstea icoanei trece la chipul cel dintîi*". Dar să ne întoarcem la ceea ce ne stă înainte.

În aceste dureroase lucruri fiind împărţită Biserica lui Hristos, cei mai aleşi dintre monahi care se ţineau de dreapta credinţă, din părţile Europei, ale Bizanţului, ale Tiniei şi ai eparhiei Bitiniei şi cei ce petreceau în peşteri şi cei ce aveau locaşuri în munţi în părţile Prusiei, toţi împreună mergînd la muntele purtătorului de Dumnezeu Axentie, s-au apropiat ca de un povăţuitor şi doritor de mîntuire, la prea fericitul Ştefan, rugîndu-l pe dînsul să li se facă sfeşnic de mîntuire.

Deci, l-au aflat pe dînsul cuprins de mîhnire şi de lacrimi, pentru eresul cel făcător de lucruri noi şi au zis către dînsul: "Spune, părinte, cele cuviincioase, pentru că plînge gîndul nostru şi ne-am cufundat în nedumerire, ca nu cumva frica cea omenească să vîndă dreapta credinţă a sufletului, că partea lui este a se teme de moarte".

Iar fericitul Ştefan, auzind mulţimea părinţilor şi acea îngerească cărunteţe, a zis:

"O, părinţi cinstiţi şi fraţi, nimic nu este mai tare decît socoteala cea dreaptă şi nimic mai puternic decît sufletul ce nu voieşte a sluji răutăţii; care lucru sînt încredinţat că se păzeşte de către frăţia voastră şi pentru aceasta vă veţi face ai mei sfetnici şi veţi lua binecuvîntare. Căci văd înconjurată cu cruzime şi cu amărăciune mireasa Domnului, Biserica, de vicleanul, ucigaşul şi iubitorul de război satana, care a lucrat ceea ce s-a întîmplat asupra Bisericii lui Dumnezeu pentru icoana Lui cea cu chip de trup şi care, de la începutul zidirii a dat război firii noastre şi zavistuind petrecerea noastră cea din rai, ne-a făcut să lepădăm dumnezeiasca lege.

Iar acum iarăşi cinstitul trup al Bisericii se ispiteşte a-l strica şi face a se dezbina mădularele, unele împotriva altora şi război neîmpăcat s-a ridicat pentru că a pornit pe unul împotriva altuia prin eresul ce a tulburat mulţimea. Astfel de luptă a aprins vicleanul diavol între oameni, sîrguindu-se a porni pe unii împotriva altora şi a-i abate din calea cea dreaptă.

Astfel vrăjmaşul Bisericii care a semănat neghinele se bucură şi joacă văzînd reaua meşteşugire printr-acest tiran împărat. El se desfătează în primejdiile noastre, aduce din toate părţile materie la văpaia războiului şi pe ale sale cete împreună ridicîndu-le - pe elini, pe iudei, pe sirieni şi adunările ereticilor -, ca să facă privelişte mare din toate părţile, făcîndu-şi veselie şi plăcere din greutăţile noastre. Şi se poate vedea grăind împotriva noastră cei ce beau vin. Pentru că în ospeţele lor, prin porunca puiului de leu, Constantin Copronim, ereticul împărat, cugetă împotriva noastră şi ne batjocoresc.

Pentru aceasta fiii Sionului cei cinstiţi, fiind mai presus decît aurul, s-au socotit ca nişte vase de lut, lucururi de mîini de olari. Ne-am făcut de rîs la tot poporul, sîntem cîntare lor toate ziua. Pentru că a întunecat în iuţimea Sa Domnul pe fiica Sionului şi a surpat din cer slava lui Israil şi nu şi-a adus aminte de aşternutul picioarelor Sale, din ziua iuţimii Sale. Căci a păcătuit Ierusalimul (creştinătatea).

Pentru aceasta ochii mei varsă lacrimi, căci s-a depărtat de la mine cel ce mă mîngîie pe mine şi strig către cel ce bate şi vindecă: *Miluieşte-ne pe noi, Doamne, miluieşte-ne pe noi, că prea mult ne-am umplut de defăimare, prea mult s-a umplut sufeltul nostru de ocară* şi o dă pe dînsa duşmanilor celor ce sînt îndestulaţi în vremea cea de acum şi celor mîndri, prihănitori de creştini. Pentru că au ocărît turma Ta cea de un neam cu tine, numindu-ne pe noi închinători de idoli şi pe Biserica Ta au numit-o idolatrie. Ci înnoieşte-ne pe noi ca pe o mîncare de dimineaţă. Înmulţească-se credinţa Ta în dimineţi, căci

multe sînt suspinele noastre şi inima noastră a slăbit, căci ai surpat gardul nostru şi ne culeg pe noi toţi cei ce trec pe cale, ne-a vătămat pe noi porcul din pădure.

Acest pui de leu ne-a muşcat şi ca un porc sălbatic ne-a păscut pe noi. Doamne, Dumnezeul puterilor, întoarce-Te şi cercetează această vie şi o desăvîrşeşte pe ea, pe care a sădit-o dreapta Ta şi pe Fiul Omului pe Care L-ai întărit. Însă, plîngînd, tînguindu-mă şi jelindu-mă pentru negura care zace peste păstori şi peste turmă şi Dumnezeului meu rugîndu-mă să risipească negura, iar raza cea mai dinainte a dreptei credinţe şi închinăciunea sfintelor şi cinstitelor icoane să o aşeze la starea cea dintîi, am uitat făgăduinţa.

Am întins şi tînguirea şi de-abia acum mi-am adus aminte, aflînd în rugăciune pe Fiul Omului pe Care L-ai întărit şi mîntuirea noastră ai lucrat-o printr-Însul, Atotfăcătorul, pe a Cărui dumnezeiească închipuire aceşti grăitori de tulburare au dat-o focului. Dar cu foc îi va mistui pe dînşii Domnul şi va pieri pomenirea lor împreună cu toţi cei ce nădăjduiesc spre dînşii, că Dumnezeu este Dumnezeul răsplătirilor şi nu va tăcea pentru hulirea Bisericii Sale".

Acestea vorbind prea fericitul părintele nostru Ştefan sfinţitei adunări a monahilor, şi toţi vărsînd lacrimi, bătîndu-se în piept şi din adînc suspinînd, părintele a zis: "Trei fiind ţinuturile noastre care nu s-au împărtăşit cu acest eres, la acestea vă sfătuiesc a alerga". Pentru că nu a rămas alt loc care este sub stăpînirea balaurului, nesupus glasului său celui deşert. Iar ei au zis: "Unde sînt oare aceste părţi, părinte?" El le-a răspuns: "Cele de cealaltă parte a Pontului Euxinului (Marea Neagră), care sînt părţile Sciţiei, ale Goţiei şi părţile Romei şi ale Liviei.

Şi ce se cuvine a zice, pentru întîi şezătorii Romei, ai Antiohiei, ai Ierusalimului şi ai Alexandriei, care, nu numai au urît şi au blestemat necurata dogmă a arzătorilor de icoane, ci şi prin scrisori n-au încetat a ocărî pe păgînul împărat, care s-a plecat către aceasta, numindu-l depărtat şi începător de eres; între aceştia este preacinstitul şi preaînţeleptul Ioan Damaschin preotul, care s-a numit de tiranul acesta cîine, iar noi îl numim cuvios şi purtător de Dumnezeu.

Acesta n-a încetat a-i scrie şi a-l numi făcător de rele, arzător de icoane şi urîtor de sfinţi; iar pe episcopii cei de sub dînsul i-a numit întunecaţi şi robi ai pîntecelui. Mai ales pe iubitorii de lupte, alergătorii de cai şi pe iubitorii de privelişti, pe Pastila, pe Tricacav, pe Nicolait şi pe Atzipie, iubitorul de diavoli, ca pe nişte noi Oriv, Ziv, Zivie, Salmana şi Datan, şi pe cei de sub dînşii, ca pe adunarea lui Aviron i-a numit.

Acestea grăind Cuviosul Ştefan şi alte multe cuvinte de suflet folositoare, părinţii, făcînd rugăciune tînguitoare şi mai pe urmă pregătindu-se de plecare şi pe sfîntul sărutîndu-l, s-au dus către locurile cele mîntuitoare, nu de mucenicie temîndu-se, ci de vicleşugul tiranului, avînd frică de neiscusinţa lor, căci nu este lucru puţin neiscusinţa. Iar cel cernut în lucruri este mai lămurit, precum se lămureşte aurul în cuptor. Şi se putea vedea

Bizanţul dezbrăcîndu-se de cinul monahicesc şi de chipul nazarienesc. Unul mergea către Marea Neagră, iar altul la Cipru; altul gîndea a se duce către Roma şi aşa înstrăinîndu-se de ale lor mînăstiri, erau străini şi fugari.

Iar tiranul împărat, săpînd cinstita biserică a Preacuratei Născătoare de Dumnezeu cea din Vlaherna, care mai înainte era împodobită pe pereţi cu tot felul de icoane, de la întruparea lui Hristos, Dumnezeu, pînă la tot felul de minuni şi pînă la înălţarea Lui, precum şi Pogorîrea Sfîntului Duh. Şi aşa răzuind toate icoanele tainice ale lui Hristos, a zugrăvit pe pereţi copaci şi păsări de tot felul, animale şi alte închipuiri cu frunze de iederă, cocori, corbi şi păuni.

Şi dacă cineva dintre cei de un cuget cu împăratul socotesc că eu îl necinstesc, să meargă la această biserică şi, încredinţîndu-se că sînt adevărate, împreună cu sfinţitul prooroc David să zică: *"Dumnezeule, venit-au neamurile în moştenirea Ta, defăimat-au Biserica Ta cea sfîntă; pus-au Ierusalimul cel gîndit. Biserica Ta ca o păzitoare de poame, trupurile cuvioşilor Tăi* mucenici şi monahi, cinstitele moaşte le-au dat fiarelor, focului şi fundului mării".

Deci, în această prea cinstită biserică, pierzătorul împărat şezînd împreună cu cel de un nume vînzător al turmei lui Hristos şi cu cei de sub dînsul robi ai pîntecelui, episcopi eretici au ţinut sinodul cel necurat şi vrăjmaş al lui Dumnezeu. Şi a fost adunat acest sinod de luptătorii împotriva sfintelor icoane, în anul 754, după naşterea lui Hristos, în al paisprezecelea an al împărăţiei lui Copronim; şi era numărul episcopilor Răsăritului, celor ce se adunaseră, 338, iar patriarh nici unul nu era, fără numai Constantin mincinosul patriarh al Constantinopolului, ereticul şi cel de un gînd cu împăratul, numind cinstitele icoane idoli de chipuri cioplite.

După multe vorbe şi pricini, împăratul a silit pe toţi episcopii ca să se supună voii lui, la acea hulă împotriva lui Dumnezeu. Pentru că mulţi dintre dînşii, deşi vedeau luminos rătăcirea împăratului şi a patriarhului şi năpăstuirea Bisericii, însă nu îndrăzneau a zice nimic împotrivă, temîndu-se de mînia împăratului şi a patriarhului şi de nevoia care se făcea celor dreptcredincioşi.

Deci, se plecau la credinţa cea rea, de care mai pe urmă, la sinodul cel adevărat al şaptelea, ce s-a făcut în împărăţia lui Constantin cel tînăr şi a maicii sale Irina, s-au lepădat şi cu pocăinţă mărturisindu-se, s-au întors către buna credinţă; dar atunci, la acel sinod eretic au urmat împăratului şi patriarhului.

Aceste dogme rău credincioase şi urîte de Dumnezeu, au fost aşezate atunci acolo astfel: Întîi, ca sfintele icoane să fie de toţi numite idoli; al doilea, toţi cei ce se închină icoanelor să fie anatema. Mai întîi pe Gherman, care fusese patriarh, l-a anatemizat, slujitor de lemne numindu-l. Ereticii cei fărădelege, singuri ei fiind anatemizaţi, au afurisit pe omul cel sfînt şi drept. Dar Dumnezeu l-a binecuvîntat pe dînsul, încît s-a împlinit Scriptura care zice: *Aceia vor blestema iar Tu vei binecuvînta*.

Al treilea, au hotărît ereticii ca fiecare să mărturisească că, nu numai sfinţii după moartea lor, ci nici Maica lui Dumnezeu nu poate să ne ajute nimic cu mijlocirea sa; al patrulea, ca nimeni să nu îndrăznească a numi sfinţi pe Apostoli sau pe mărturisitori, pe fecioare şi pe toţi cei care au plăcut lui Dumnezeu. La sfîrşit s-a zis ca să fie sinodul acela numărat cu cele şase sinoade care fuseseră mai înainte şi să se numească sinodul al şaptelea a toată lumea, iar cel care nu va primi sinodul acela, să fie anatema ca Arie, ca Nestorie, ca Evtihie, ca Sever, şi ca Dioscor. Se înfiorează oasele mele şi rărunchii inimii mele simt durere, precum zice Elifaz, o! pricepuţi şi credincioşi ascultători, cînd numai le-aş cugeta în pomenire pe cele făcute atunci. O, ce orbire a vrăjmaşului. O, ce hulă! O, ce schimbare în cel mai rău! Cum voi înţelege, Hristoase, nemărginita Ta răbdare!

Cea mai de pe urmă faptă şi cît toate mai rea, necuraţii aceia şi nesfinţiţi babilonieni, care au stricat via lui Hristos, pentru care s-a scris: *Ieşit-a fărădelege de la preoţii Babilonului şi păstori mulţi au stricat via Mea*; cei ce au rătăcit cărările pe pămînt, după cum zice paremia, şi au adunat cu mîinile nerodire; cei ce între sfînt şi între necurat nu au deosebit, ci în mijlocul jertfelnicului de tînguire au lucrat. Aceştia sculîndu-se împreună cu tot poporul şi mîinile la înălţime ridicîndu-le, au strigat ticăloşii într-un glas şi au zis: "Astăzi este mîntuirea lumii, căci tu, împărate, ne-ai izbăvit pe noi de idoli". O, glas dureros!

Atunci cerul s-a întunecat şi pămîntul împreună s-a clătit, văzduhul s-a făcut necurat şi toţi cei de acolo s-au înstrăinat de Dumnezeu. Pentru că, dacă acest întîi începător al păgînătăţii este pricinuitor al surpării idolilor, apoi deşartă s-a făcut întruparea lui Hristos şi zadarnică învăţătura Apostolilor.

Şi dacă, precum voi ziceţi, acesta este izbăvitorul de închinarea făpturilor şi de blestemul idolilor, care de voi se numeşte al treisprezecelea apostol; şi dacă nu în Hristos, după glasul lui Pavel, propovăduitorul de Dumnezeu, nici în Treime nu vă botezaţi, ci, ca să zic ceva de rîs, pentru obraznica voastră nebunie, vă botezaţi în Pastila, în Tricacav şi în Cavalon, în învăţătorii lui şi ai voştri, care au lăsat Treimea cea mai presus de lumină şi prea cinstita dogmă din Biserica Sa. Aceste bîrfeli lăsîndu-le, vremea cerînd, acum mergem către ceea ce ne stă înainte, întorcîndu-ne să vorbim despre fericitul Ştefan.

Acestea astfel săvîrşindu-se şi toată gura mărturisind cele despre Sfîntul părintele nostru Ştefan, iar tiranul înştiinţîndu-se, a chemat un cuvîntător dintre cei slăviţi, Meghistani ai lui şi iscusit în a grăi şi a auzi, cu numele Calist, iar cu vrednicia de patriciu. dar şi la eresul lui desăvîrşit fiind învăţat, l-a trimis pe dînsul, zicînd: "Mergi la dealul lui Axentie şi pe unul cu numele Ştefan, care este sălăşluit acolo, fiind de un chip cu ceata nepomeniţilor, pe acesta să-l pleci a iscăli la sinod, zicîndu-i: "Fiind mişcaţi de prietenia către tine, pentru cucernicia vieţii tale, dreptcredincioşii şi preamăriţii noştri împăraţi, Constantin şi Leon, poruncesc să te iscăleşti în hotărîrea preamăritului nostru sinod". Dîndu-i finice, smochine şi altele care sînt îndemînatice pentru hrana pustnicului; pentru că ştia şi însuşi tiranul împărat despre petrecerea Cuviosului cea înfrînată şi plăcută lui Dumnezeu.

Calist îndată mergînd la munte, i-a adus sfîntului părinte vestea aceea, sfătuindu-l preaînrăutăţitul să iscălească şi să laude hotărîrea împăraţilor. Iar cinstitul Ştefan, cel asemenea celui dintîi dintre mucenici, ca unul ce mai înainte vedea de-a dreapta sa de-a pururea pe Dumnezeu şi nu se clintea în orice fel de socoteală ereticească, a zis către patriciu:

"Ia aminte, domnule patriciu, fiindcă este judecată eretică hotărîrea acestui sinod de mincinoasă adunare, eu, Ştefan nu iscălesc, nici amarul dulce nu-l numesc, ca să nu trag asupră-mi vaietul proorocului. Şi pe lîngă aceasta, voiesc a muri pentru închinăciunea sfintelor icoane, neavînd nici o grijă de împăratul cel începător de eres, care a îndrăznit să se lepede".

Apoi a zis: "Înţelege dar, că-mi voi vărsa sîngele pentru icoana lui Hristos. Iar mîncările cele trimise de dînsul întoarce-i-le înapoi, căci untdelemnul păcătosului nu trebuie să ungă capul meu şi din mîncările ereticului să nu se îndulcească gîtlejul meu".

Acestea auzindu-le boierul acela şi întorcîndu-se iarăşi, a ajuns la palat şi arătate le-a făcut pe toate împăratului care l-a trimis. Iar el, răcnind de mînie ca un leu, şi mare strigare ieşind din sufletul său cel aprins, îndată a trimis slujitori şi ostaşi purtători de paveze, împreună cu Calist patriciul, pe care îl trimisese mai înainte să meargă la munte şi îndată să ridice pe sfîntul din chilie.

Apoi a poruncit să-l păzească în mînăstirea cea de jos, pînă ce îl va judeca. Iar el mergînd la munte şi ajungînd la mînăstire, ca nişte fiare săltînd, cu lovituri de picioare băteau în uşi şi sărind în sfînta peşteră au scos afară pe sfîntul, ca dintr-o cămară duhovnicească, tîrîndu-l afară. Căci din multă înfrînare şi din prea strîmta locuinţă, pulpele picioarelor lui fiind slăbite, nu putea a se mişca.

Acei bărbaţi purtători de paveze, văzînd lucrul minunat al părintelui şi multă milostivire arătînd spre sfîntul pentru vederea cea de spaimă, înjugîndu-se doi şi pe umerele lor punînd mîinile cuviosului, iar cu mîinile lor genunchii odihnindu-i, l-au dus în cimitirul Sfîntului Axentie, în care închizînd pe sfîntul împreună cu obştea monahilor cea de Dumnezeu întărită, care era împreună cu dînsul, aşteptau hotărîrea împăratului. Iar Sfîntul Ştefan n-a încetat cîntînd înăuntru cu obştea sa: "Preacuratului Tău chip ne închinăm, Bunule..." şi celelalte.

După aceasta a cîntat şi slava: "În tîlharii gîndurilor mele căzînd, m-am prădat eu ticălosul, de minte...", şi celelalte ale stihului. Iar păzitorii cei dinaintea uşilor, auzind acestea cîntîndu-se de dînşii, mişcîndu-şi capetele, unii către alţii, ziceau: "Vai nouă, că pe drept sîntem socotiţi ca nişte tîlhari de către nişte monahi, care cu nimic nu ne-au nedreptăţit, dar ei rău pătimesc".

Trecînd şase zile, fără de hrană au petrecut cei ce erau închişi, împreună cu sfîntul. Şi în ziua a şaptea a venit de la tiranul împărat un alt boier ca să aşeze pe sfîntul în mînăstirea sa, fiindcă avea război împotriva sciţilor. Iar oastea aceea, cerînd binecuvîntare de la

sfîntul, a mers în cetatea cea împărătească, şi împreună cu împăratul s-au luptat împotriva sciţilor.

Prea răul Calist, luînd pe unul din ucenicii Cuviosului, deosebit dîndu-i aur şi făgăduindu-i încă şi mai mult, a înduplecat pe ticălosul acela ca să se facă al doilea Iuda, şi împotriva învăţătorului său să se într-armeze. Iar Serghie, căci acesta era numele ucenicului aceluia, fiul fărădelegii, al doilea Iscariotean şi moştenitor al spînzurării, prin aurul cel viclean îmbrăcîndu-se în satană, de atunci n-a încetat pe ascuns sfătuindu-se împotriva cinstitului părinte. Deci, despărţindu-se de sfinţitul staul şi alergînd către începătorul de vameşi şi strîngătorul de bir al Nicomidiei, Avlicalam cu numele, se face de o socoteală cu el şi părtaş al pierzării sale.

Apoi, scriind o carte cu ocări plăsmuite împotriva Cuviosului Ştefan, a zis într-însa aşa: "Serghie anatematiseşte pomenirea ta, ca pe a unui eretic, apoi te numeşte sirian de neam şi sapă gropi împotriva ta, şezînd în munte". Şi cu multe alte ocărîndu-l pe dînsul, de care nu se cade a pomeni sau scrisului a le da. Apoi spun că înşelînd pe o femeie de bun neam, a tuns-o în călugărie şi o are în mînăstirea cea de jos; iar noaptea ea se suie la dînsul în deal, pentru amestecare păcătoasă.

Dar acea femeie cu numele Ana, pe toate ale sale bine economisindu-le şi lepădînd toată grija lumească, fiică duhovnicească a sfîntului s-a făcut, luînd îngerescul chip.

Amăgind ei o slujnică a acelei femei, făgăduindu-i că o vor elibera şi o vor însoţi pe dînsa cu oarecare din cei ai palatului, au învăţat-o să grăiască împotriva stăpînei sale şi a sfîntului. Şi făcînd ei o scrisoare vicleană ca aceasta, scrisă cu minciuni, au trimis-o în mîinile împăratului, care citind-o şi gîndind fărădelege, ca unul ce îmbrăţişase vreme potrivită, cu tărie trimiţînd cîţiva slujitori credincioşi către cel ce stăpînea cetatea locului, cu numele Antim, i-a poruncit prin scrisori acestea:

"Ca unul care împlineşti poruncile noastre cu mulţumire, fiind ca un prieten iubit şi slugă mulţumitoare, adeverindu-ne prin fapte, pentru care ţi-am şi încredinţat vrednicia cea dinaintea feţei noastre, poruncim degrab să mergi la mînăstirea cea de sub dealul lui Axentie, unde locuiesc femei desfrînate, care se făţărnicesc că sînt drept-credincioase. Şi răpind pe una dintr-însele cu numele Ana, şi prin aceşti slujitori credincioşi trimiţînd-o la noi degrab, cu oaste să mi-o pui de faţă; fii sănătos". Iar sluga cea fărădelege a împăratului cel fărădelege, necitind desăvîrşit cele scrise, îndată a mers ca un barbar la mînăstire cu mulţime de ostaşi.

Acolo au aflat pe sfinţitele femei săvîrşind citirea ceasului al treilea. Apoi sărind spre femei în biserică ca nişte cai îndrăciţi, au înfricoşat pe fecioarele lui Hristos, scoţînd săbiile tîlhăreşte şi în văzduh cu strălucire întorcîndu-le. Deci, făcîndu-se tulburare şi cîntarea de laudă tăcînd, femeile se tînguiau lui Dumnezeu. Şi una fugea în altar înăuntrul sfintei catapetesme; alta ridicînd sfinţitul acoperămînt al prestolului, se ascundea sub sfînta masă; alta fugea către munte, de mîinile păgînilor.

Această năpădire cunoscînd-o cinstita bătrînă şi proiestoasa mînăstirii, care se liniştea în chilie, a ieşit la dînşii cu suflet netulburat şi a zis: "O, creştini, dacă aveţi nădejde către Dumnezeu, de ce faceţi semnele de biruinţă ca împotriva barbarilor celor fără de Dumnezeu?"

Iar ei spăimîntîndu-se de îndrăzneala sfinţitei bătrîne şi înştiinţîndu-se că aceasta este proiestoasa, schimbînd chipul cel de fiară cu blîndeţe, au răspuns: "Pe Ana dă-ne-o, pe iubita lui Ştefan, căci împăratul are trebuinţă de dînsa în oaste". Iar ea, chemînd pe nume pe aceasta şi împreună cu dînsa pe alta, anume Teofana, a zis către dînsele: "Mergeţi, cinstite fiice, la împăratul, şi cu înţelepciune să-i daţi răspunsurile, ca nu cumva să vă înşele pe voi. Mergeţi în pace, mergeţi şi Domnul să fie cu voi".

Iar acele cinstite femei, luîndu-şi mantiile, punînd metania cea obişnuită şi luînd binecuvîntare de la acea cinstită egumenă, s-au dus la împăratul. O, voire de bine ascultătoare a ascultătoarelor! Şi o, rugăciune prea curată a credincioasei maici!

Fiind aduse ele în oaste şi făcîndu-se împăratului arătate cele despre dînsele, a poruncit să le despartă una de alta. Apoi chemînd pe duhovniceasca fiică a Sfîntului Ştefan, cea căutată, a zis către dînsa: "Mă plec să cred că adevărate sînt cele grăite către noi despre tine, pentru că ştiu grabnica robire a cugetului femeiesc. Spune-mi, cum te-a înduplecat vrăjitorul Ştefan, să părăseşti strălucirea părinţilor şi de acest chip întunecat să te apropii? Negreşit, precum am auzit, el a vrut numai a păcătui cu tine. Şi ce frumuseţe are acesta care te-a amăgit pe tine?"

Iar cinstita femeie, auzind aceste urîte graiuri, cu adevărat ca o a doua Suzană înţeleaptă, uitîndu-şi neputinţa femeiască, a răspuns cu minte către dînsul: "Împărate, mă aflu cu trupul înaintea ta, munceşte-mă, înjunghie-mă, fă cu mine ce vrei şi ce îţi place, căci de la Ana nu vei auzi altceva decît numai adevărul; căci nu ştiu pe omul acesta aşa cum zici tu, ci precum îl ştiu eu voi grăi: sfînt şi drept îl ştiu pe dînsul, învăţător de folosul sufletului şi povăţuitor al mîntuirii mele".

Iar tiranul făcîndu-se fără glas pentru îndrăzneala femeii, muşcîndu-şi degetul cel mic al mîinii şi cealaltă mînă întorcînd-o în văzduh, şezînd cu fruntea împilat, a rămas uimit. Apoi a poruncit să o păzească pe dînsa, iar sora ce era împreună cu dînsa să fie dusă, chiar nevrînd, la a sa mînăstire.

Aceea ajungînd la mînăstire, pe toate le-a povestit sfinţitei egumene şi surorilor şi nu numai atît, ci, suindu-se în deal la dumnezeiescul părinte Ştefan, îl ruga să se roage pentru dînsa, mai ales că pentru dînsul era luptată. Împăratul făcînd adunarea oastei şi mergînd la cetatea cea împărătească, a poruncit ca pe fiica cea duhovnicească a sfîntului s-o ţină în temniţa cea mai întunecată în obezi, vrînd în ziua următoare să-i facă întrebare.

Iar printr-un famen care avea rînduială împărătească la palat i-a zis acestea: "Cruţă-te, femeie, şi tu vei trăi bine cu împăratul, lepădînd această îmbrăcăminte întunecată şi să

spui mîine înaintea a tot poporul adevărul împotriva lui Ştefan, căci iată şi slujnica ta a spus adevărul; iar de nu vei vrea să faci aceasta şi vei rămîne în nesupunerea ta cea împietrită, voi pune înaintea ta bucăţi de carne din trupul tău, despărţite de mădulare. Iar dacă cele dorite de mine vei arăta şi vei mărturisi păcatul, te vei învrednici de la mine de multă cinste şi de daruri".

Dar cinstita femeie, auzind acestea şi plîngînd în adîncul inimii cu durere şi plecînd capul, a zis către dînsul: "Du-te de la mine, omule, du-te şi voia Domnului să se facă!"

Împăratul, adunînd de dimineaţă mulţime de popor înaintea tîrgului, ca unul ce socotea că o va îndupleca pe dînsa, a poruncit să o aducă goală în mijlocul tuturor. Apoi, mulţime de vine de bou punînd înaintea ochilor ei, a zis: "Toate acestea le voi aduce pe spatele tău şi pe pîntece, de nu vei scoate la arătare desfrînările tale făcute cu Ştefan". Iar cinstita femeie nimic nu răspunse. Tiranul înfricoşînd-o şi numind-o desfrînată, a poruncit s-o bată. Îndată opt bărbaţi tari, luînd-o de amîndouă mînile, o băteau pe pîntece şi pe spate fără cruţare, iar ea zicea: "Nu ştiu pe omul acela precum tu spui". Apoi striga: "Doamne miluieşte".

Şi a pus tiranul pe slujnica cea vicleană să stea înaintea ei să o mustre în mijlocul tuturor, precum el a învăţat-o, ridicîndu-şi mîinile asupra stăpînei sale şi scuipînd-o în faţă. Deci, cei trei împreună tăinuitori ai păgînătăţii, plecîndu-se la urechile ei, o învăţau să zică cele plăcute împăratului şi să trăiască; iar ea cu glasul cel mai dinainte răspundea. Şi dacă a văzut-o tiranul acum fără glas din bătaia cea fără de milă şi părîndu-i-se că a murit, a intrat ruşinat în palat şi a poruncit ca s-o arunce într-una din mînăstirile Constantinopolului, fără purtare de grijă. Ea după cîtăva vreme a murit în pace şi s-a dus către Domnul. Iar tiranul nu înceta măiestrind cum ar ucide pe sfîntul.

În ziua aceea, chemînd împăratul pe unul din tinerii cei supuşi ai lui, cu numele Gheorghe, se jura că foarte îl iubeşte şi i-a zis: "Mare este, Gheorghe, dragostea ta către mine?" Iar el a zis: "Nemărginită, stăpîne". Iar împăratul a zis către dînsul: "Cu înlesnire îţi va fi a muri pentru dragostea mea?" Iar el plecîndu-se la pămînt şi punînd mîinile la piept, se jura cu osîrdie, că pentru dînsul îşi dă şi viaţa.

Împăratul, pe acesta sărutîndu-l, a zis: "Iată dar noul Isaac; nu te rog pe tine să mori pentru mine, nici un singur mădular să-ţi lipsească, ci numai aceasta, ca un părinte cer de la tine, să mergi la dealul lui Axentie, să înduplеci pe nepomenitul cel aflat acolo, ca să te facă şi pe tine numărat cu cei de sub dînsul şi de un chip. Şi dacă aceasta o vei dobîndi, degrab să te întorci la noi".

Iar fiul şi slujitorul cel fărădelege, primind cu bucurie cuvîntul, învăţînd multe vicleşuguri, s-a suit în munte şi în loc cu tufişuri dese ascunzîndu-se, a ieşit la miezul nopţii din acea pădure, a mers la mînăstire şi înaintea uşilor stînd, cu glas jalnic zicea: "Miluiţi-mă, o, creştinilor care locuiţi în locaşul acesta, ca să nu mă mănînce fiarele sau să cad în prăpastie, pentru că am rătăcit calea".

Şi alte cuvinte zicea şi diavoleşte se tînguia. Iar Cuviosul părintele nostru Ştefan, auzind tînguirea şi plîngerea, strigînd pe Marin cel mai înainte pomenit, i-a poruncit să aducă înăuntru pe cel ce se tînguia.

Intrînd el, a pus metanie bătrînului, zicînd: "Binecuvintează, părinte". Pe acesta sfîntul binecuvîntîndu-l, l-a ridicat şi cunoscîndu-l pe dînsul că este de la palat, după îmbrăcăminte, după faţă precum şi după barbă, pentru că era rasă după porunca tiranului împărat, l-a întrebat: "Cu adevărat tu, frate, nu eşti din palatul împărătesc?"

Iar el răspunse: "Aşa este, părinte, dar prin fărădelegea împăratului, care cu rea credinţă stăpîneşte, am rătăcit toţi, şi către primejdie sufletească ne-am plecat. Şi abia trezindu-mă dintr-un chip rău ca acesta, iată, fiind povăţuit de Dumnezeu, la aceste de aici am venit. Şi acum, cinstite părinte, să nu fiu izgonit din obştea ta cea de suflet mîntuitoare şi să dobîndesc chipul cel îngeresc".

Iar cinstitul Ştefan i-a zis: "Nu pot s-o fac aceasta pentru primejdia care este din partea tiranului, ca nu cumva înştiinţîndu-se, să-ţi robească sufletul tău de la mîntuire şi cu cursele cele vechi te va împletici pe tine". Iar el iarăşi căzînd, zicea: "Cuvînt vei da lui Dumnezeu pentru mine, dacă vei zăbovi a mă tunde".

Dar sfîntul i-a zis: "De ar fi fost fără primejdie aş fi împlinit glasul cel evanghelicesc, că "pe cel ce vine la Mine, nu-l voi scoate afară". Dar, de vreme ce, cum ai zis, din tot sufletul te apropii, aceasta o voi împlini, însă vezi numai să nu te ajungă ispita". Zicînd aceasta şi învăţîndu-l cu cuvinte folositoare, l-a dezbrăcat de portul cel lumesc şi l-a îmbrăcat cu îmbrăcămintea supunerii. Şi astfel au trecut trei zile.

Iar tiranul împărat, adunînd poporul în priveliştea alergării de cai, stînd deasupra, a strigat acestea: "Să n-am parte de viaţă cu ceata nepomeniţilor celor de Dumnezeu urîţi". Iar poporul, plîngînd şi încercînd a face tulburare, a zis: "Nici urmă a chipului lor nu s-a arătat în cetatea ta, stăpîne". Apoi cu iuţime a strigat: "Nu voi mai putea suferi bîntuirile lor, pentru că pe toţi cei de sub mine pe ascuns i-a atras şi întunericului i-a dat. După aceea, neîndestulîndu-se, iată şi pe iubitul sufletului meu, Gheorghe singlitul, din braţele mele răpindu-l, l-a făcut avă. Dar să aruncăm către Domnul grija noastră şi El îl va arăta pe dînsul degrab, numai rugăciune să facem". Şi toţi au zis: "Cu adevărat inima ta este în mîna lui Dumnezeu şi rugîndu- te, negreşit o va auzi Domnul".

După a treia zi, Cuviosul Ştefan, învăţînd multe pe vicleanul în răutate Gheorghe, l-a tuns şi l-a îmbrăcat pe dînsul cu sfîntul chip. Iar slujitorul fărădelegii, nepăzind ale lui Dumnezeu, după alte trei zile, fugind din deal, s-a dus la palatul împărătesc, unde împăratul l-a primit cu dragoste, ca pe unul ce a împlinit izvodirea relei lui sfătuiri. L-a sărutat pe acesta nu pentru chip, ci pentru aflarea pricinuirii ca să ucidă pe sfîntul. Şi apucînd vreme cu prilej, a poruncit ca de dimineaţă, toate vîrstele, de la bătrîn pînă la prunc, bărbaţi şi femei, în tăcere a se aduna la priveliştea alergării de cai; şi toţi s-au adunat, nenumărată mulţime îngrămădindu-se.

Iar tiranul, stînd pe trepte înalte, a strigat mai întîi aceasta: "A biruit poporul meu şi Dumnezeu a auzit rugăciunile mele". Iar poporul striga: "Oare cînd Dumnezeu nu te ascultă pe tine?". Şi împăratul, veselindu-se şi rîzînd, a zis: "Mi-a descoperit mie Dumnezeu pe cel căutat şi, de voiţi, vi-l voi arăta". Iar mulţimea cu urlete grăia: "Munceşte-l pe acesta, înjunghie-l, arde-l cu foc, ca pe unul ce a călcat porunca ta". Împăratul l-a adus pe Gheorghe spre arătare tuturor. Iar mulţimea s-a tulburat, văzîndu-l pe el îmbrăcat în chipul monahicesc şi a strigat cu glas ticălos, precum de demult strigau iudeii: "Ia-L, ia-L răstigneşte-L pe Fiul lui Dumnezeu!", aşa şi aceştia, ziceau. Apoi cu porunca tiranului l-a dezbrăcat de sfînta mantie şi a aruncat-o la popor, asemenea şi sfinţitul culion şi s-au călcat în picioare.

Apoi, după ce a scos şi analavul cel în chipul crucii, ca să-l arunce, împăratul, luîndu-l în mîinile lui, se întorcea în toate părţile întrebînd: "Ce să fie oare?" Iar unul din boierii, cei de un chip cu satana, a strigat: "Aruncă-l şi pe acesta, împărate, să se calce funia spînzurării sataniceşti". Asemenea a aruncat şi cureaua. Apoi patru bărbaţi, plecîndu-se la pămînt şi apucîndu-se de hainele călcătorului de poruncă, îl plecară jos şi ca în chip de jupuire l-au pus în mijlocul tuturor.

Apoi, aducînd o vadră plină cu apă au turnat-o peste dînsul spre lepădarea botezului. Atunci punîndu-i coif pe cap şi îmbrăcăminte ostăşească, tiranul împărat i-a dat sabia cu ale sale mîini, l-a rînduit în vrednicia de comis. Apoi a poruncit să meargă mulţime nenumărată de ostaşi, la dealul Sfîntului Axentie. Alergînd toată mulţimea şi risipind pe ucenicii Sfîntului Ştefan, le-a ars mînăstirea şi biserica pînă la temelii, făcîndu-le cenuşă. Iar pe sfîntul, luîndu-l din peşteră au plecat către pogorîşul mării.

Ce cuvînt de tînguire va povesti necazurile cele pătimitoare ale Sfîntului, în aceea călătorie? Unii îl băteau peste spate cu vergi, alţii îl împingeau către pogorîşul rîpii, alţii cu buruieni ghimpoase băteau pulpele lui, alţii umpleau cu scuipat faţa sfîntului, iar alţii frîngînd beţele cele mai putrede ca să facă sunet îl băteau peste cap în batjocură. Unii cu stîlpări de dafin jucînd înaintea lui cu batjocură, n-au încetat a-l lovi. Îmbrăcat rău fiind şi cuvinte urîte zicîndu-i şi chinuindu-l în tot felul, au ajuns la malul mării. Apoi, punîndu-l în luntre, pentru că nu putea umbla din pricina înfrînării, au ajuns la mînăstirea cea sfîntă a lui Filipisc, care se afla la marea cetăţii Hrisopoli şi acolo, închizînd pe sfîntul, au făcut arătate împăratului toate cele despre dînsul.

Înştiinţîndu-se împăratul despre ocara şi stricarea desăvîrşită a mînăstirii, a dat poruncă că, dacă va fi prins cineva la dealul lui Axentie să primească pedeapsă prin moarte de sabie. Apoi chemîndu-i la bîrfirea lui Ştefan, pe cei de un chip cu el, pe începătorii de eres, adică pe Teodosie cel cu nume mincinos, episcop al Efesului, pe Constantin al Nicomidiei, isvoditorul de lucruri noi şi pe cel cu acelaşi nume, al Nacoliei împreună cu Sisinie Pastila, şi cu Vasile Tricacavul, precum şi pe cei ce covîrşeau în cuvînt ai palatului, pe Calist cel mai înainte zis, pe Comvoconom scriitorul, pe Masara cel cugetător ca saracinii.

Pe aceştia i-a trimis către cel de un nume şi un obicei cu dînsul, începător al păstorilor, ca să facă împreună cu dînşii călătorie, către mînăstirea cea mai înainte zisă, în Hrisopoli. Iar năimitul păstor şi vînzător, ştiind cunoştinţa şi dreapta credinţă a sfîntului şi prea fericitului părintelui nostru Ştefan, s-a lepădat a merge împreună cu dînşii, zicînd: "Duceţi-vă în pace. Pentru că a vorbi Constantin împreună cu Ştefan, este multă depărtare. Căci la mine este cuvînt numai, iar la dînsul împreună cu cuvîntul este şi puterea dumnezeiescului Duh; vedeţi ce veţi auzi de la dînsul".

Iar ei, luînd hotărîrea sinodului celui de adunare mincinoasă, pornind de la patriarhul, au ajuns la mînăstirea cea mai înainte zisă. Apoi intrînd în sfînta biserică au făcut rugăciune şi către scăldătoare întorcîndu-se, au şezut pe treptele ce erau acolo şi au poruncit să aducă îndată pe sfîntul. Şi s-a adus sfîntul, fiind ţinut de doi, pentru că nu putea umbla, avînd picioarele închise în obezi de fier.

Văzîndu-l, urîtorii de Dumnezeu au lăcrimat. Apoi Teodosie al Efesului a zis către dînsul: "Cu ce chip, omule al lui Dumnezeu, ai voit a ne socoti eretici şi a cugeta mai presus decît împăraţii, arhipăstorii şi episcopii şi decît toţi creştinii? Au dar noi toţi neguţătorim paguba sufletelor noastre?" Iar sfîntul cu glas lin a zis către dînşii: "Luaţi aminte ce a scris Ilie proorocul către Ahav: *Nu răzvrătesc eu, ci tu şi casa tatălui tău*. Pentru că nu sînt eu acela ce tulbur, ci voi ce aţi călcat învăţătura cea de demult a părinţilor şi aţi învăţat nouă glăsuire deşartă în Biserică. Pentru că ceea ce covîrşeşte cu vechimea este lucru vrednic de cucernicie, după cum un înţelept a zis: "Cele nou glăsuite de voi toate sînt deşarte şi de la Dumnezeu înstrăinate, şi nu numai atît, ci şi minciuni stricătoare de Biserică. Învăţaţii pămîntului şi boierii împreună cu păstorii şi cu vînzătorii turmei, s-au adunat asupra Bisericii lui Hristos cugetînd cele rele şi zadarnice".

Deci grăindu-se acestea de sfîntul, Constantin al Nicomidiei, care a scornit lucruri noi, fiind zburdalnic cu trupul şi cu mintea, pentru că avea treizeci de ani, sărind a lovit cu piciorul peste obraz pe sfîntul, care şedea jos, precum odată în vremea lui Antioh pe Sfîntul Eliazar. Şi unii din cruzii purtători de săbii şi lănci, sărind l-au lovit cu picioarele şi a căzut fericitul, iar ei au început a-l călca cu picioarele pe piept. Dar cinstitul Ştefan, după evangheliceasca poruncă, s-a dat pe sine nu numai peste un obraz să fie lovit, ci şi pe celălalt.

Iar Calist şi Convoconom fiind sinclitici, pe nesfinţitul Constantin făcîndu-l să tacă, au zis sfîntului: "Două pricini sînt: sau te pleci şi iscăleşti, ori dacă nu morţii să te dai ca unul ce grăieşte împotriva părinţilor şi a împăraţilor care de la Dumnezeu au învăţat legea". Iar sfîntul a zis: "Ia aminte domnule patriciu, eu am pe Hristos şi a muri pentru sfînta lui icoană îmi este dobîndă şi slavă. Că o dată şi de două ori ţi-am zis, arătînd palma, că oricît sînge vieţuitor ar fi în mine, să se verse pentru scopul acesta. Dar să se citească hotărîrea sinodului vostru, şi voi vedea ce dreptate are, spre răsturnarea cinstitelor icoane.

Constantin al Nicoliei, deschizînd îndată cartea, a citit acestea: "Hotărîrea sfîntului şi a toată lumea al şaptelea sinod". Iar sfîntul ameninţînd pe acesta să tacă, a zis:

"O, ce minune! De la minciună începînd şi prin toată deşarta voastră glăsuire cea isvoditoare de lucruri noi, pe aceasta spre apărare luînd-o, întru minciună aţi încetat voi defăimătorii de creştini! Cum este sfînt şi a necinstit pe cele sfinte? Oare nu de voi s-au călcat cele sfinte? Au nu la soborul vostru s-a adus vină asupra unui episcop, de nişte bărbaţi iubitori de Hristos că a călcat un sfînt Disc al Preacuratelor Taine ale lui Dumnezeu, pentru că avea închipuite: cinstita icoană a lui Hristos, a Maicii Domnului, si a Mergătorului-înainte?

Iar voi, lăsînd vina călcării, pe acesta l-aţi primit a lucra cele sfinte, iar pe iubitorii de Hristos i-aţi afurisit, răzbunători ai idolilor numindu-i. Ce lucru este mai urît decît acesta? Au nu aţi adus sfintele acoperăminte şi le-aţi rupt? Deci cum se va numi sinodul vostru sfînt? Au nu aţi înstrăinat sfinţenia de la toţi sfinţii, drepţii, apostolii şi mucenicii, şi aţi dogmatisit, zicînd: "Unde mergi? La apostoli. De unde vii? De la patruzeci de mucenici. Unde şi la care? La mucenicul Teodor şi la mucenicul Acachie şi la cei ca aceştia. Nu sînt acestea învăţături ale voastre?

Şi cum aţi alcătuit sfînt sinod, voi care aţi necinstit cele sfinte? O, ce nebunie! Apoi cum l-aţi numit a toată lumea cînd nu a fost nici un episcop al Alexandriei, nici al Antiohiei sau al Ierusalimului? Unde sînt cărţile lor, ca sinodul vostru de-a toată lumea să se propovăduiască, fiind de adunare mincinoasă? Şi cum se zice al şaptelea cel ce n-a urmat pe cele şase mai înainte de el? Iar voi călcînd predaniile celor şase, cu ce chip l-aţi numit al şaptelea sinod, nu mă dumiresc".

Iar Tricacavul zicea: "Şi ce am călcat noi din sfintele şase sinoade a toată lumea?" Sfîntul a zis: "Nu s-au adunat în sfinţitele biserici, sfintele şase sinoade? Cel dintîi în Niceea, în biserica Sfintei Sofii; al doilea în Constantinopol, în biserica Sfintei Irina; al treilea în Efes, în biserica Cuvîntătorului de Dumnezeu Ioan; al patrulea în mitropolia Calcedonienilor, în biserica prealăudatei Sico; al cincilea iar în Constantinopol; al şaselea în biserica Sfintei Sofii, iar acesta în sfinţitul palat, unde se numeşte trula, pe care noi îl numim Trulan. Au nu în toate bisericile acelea se zugrăveau icoane? Spune, o, episcope!"

Iar el zicînd că aşa este, atunci ochiul drept spre cer ridicîndu-l şi din inimă tare suspinînd, mîinile întinzînd, a zis: "Dacă cineva nu se închină Domnului nostru Iisus Hristos în icoană, după omenire, să fie anatema şi să se numere cu aceia care au strigat: "Ia-L, ia-L! Răstigneşte-L pe El!" Aceştia înspăimîntîndu-se de îndrăzneala Sfîntului şi el mai vrînd să grăiască, ei s-au sculat, poruncind să-l închidă numai pe el, fiind ruşinaţi, şi s-au întors la împărăţie. Împăratul, întrebîndu-i ce au făcut, episcopii vrînd a ascunde biruirea, a răspuns Calist: "Ne-a biruit, împărate, pentru că bărbatul acela este înalt cu puterea, cu cuvîntul şi cu îndrăzneala morţii". Iar el, fierbînd de mînie, a scris îndată izgonirea lui în laturile Elespontului, la insula ce se cheamă Proconis.

Sfîntul a stat nemîncat şaptesprezece zile în locaşul Hrisopoliei. Măcar că împăratul îi trimitea hrană, dar el iarăşi o întorcea către dînsul. În zilele acelea, egumenul mînăstirii înbolnăvindu-se rău de tifos, s-a deznădăjduit de doctori. Văzîndu-se cu totul lipsit,

trimiţînd soli la Cuviosul pe cei dintîi al locaşului unde el era închis, îl ruga să vină la dînsul, sau măcar să se roage pentru dînsul, zicînd: "Cu trupul ne despărţim unul de altul. Deci vino, cinstite părinte, măcar să săruţi a mea neputincioasă smerenie; căci doar pînă la al nouălea ceas vor sluji puterile mele, ca să ţină sufletul meu".

Sfîntul, auzind acestea, a poftit să meargă. Şi vorbind cu cel ce bolea şi apucînd pulsul, a zis: "Doctorul sufletelor şi al trupurilor noastre cel ce a ridicat neputinţele noastre şi bolile le-a purtat, cu puterea Lui cea vindecătoare cercetîndu-te, să te scoale pe tine". Şi îndată s-a uşurat egumenul de boală. Şi i-a zis Sfîntul: "Nu voieşti să bei vin neamestecat?" Iar el a zis: "Da, părinte". Cinstitul Ştefan, umplînd un pahar cu vin neamestecat, i-a dat egumenului să bea. Cînd a băut îndată asudînd foarte, spre sănătate s-a întors. Iar sfîntul, luîndu-şi ziua bună, i-a zis: "Roagă-te pentru mine şi fă pomenire de smerenia mea; dacă vei avea trebuinţă vreodată de ceva, să te apropii la deal".

Apoi de acolo pornind şi suindu-se în corabie, a ajuns la insula cea de mai înainte pomenită, şi prin locurile lui pustii trecînd, a venit la un loc prăpăstios şi înfricoşat dinspre mare. Apoi înconjurînd prăpăstiile ce se aflau mai sus de marginea mării, pentru iubirea de linişte, fiind povăţuit de Dumnezeu, a aflat o locuinţă cu chip de peşteră foarte veselă şi minunată, în prăpastia cea spre miazăzi a insulei, care se numea Chisuda, întru care era zidită o biserică în cinstea Sfintei Ana. Şi bucurîndu-se fericitul, ca şi cum de Dumnezeu era locul pregătit, a locuit într-însul, hrănindu-se cu ierburile care se găseau.

Ucenicii Sfîntului cei izgoniţi din munte, auzind de izgonirea învăţătorului, au venit la Proconis şi au mers la sfîntul ca nişte oi ce sînt adunate de fluierul păstorului. Numai doi au fost robiţi din sfinţita obşte, care au luat chip lumesc: Serghie, cel mai înainte spus, care, scriind hîrtia cea ocărîtoare asupra sfîntului, a trimis-o împăratului în oaste, şi Ştefan cel rău credincios, care, fiind sluga lui Calist cel de multe ori pomenit, a fost îmbrăcat de Cuviosul în sfîntul chip, adică monah şi preot în locaşul muntelui.

Acest ticălos Ştefan, depărtîndu-se împreună cu Serghie de la Dumnezeu şi de chipul îngeresc, s-au dus la corbi; şi de împărat fiind îmbrăcat cu haină mirenească, întorcîndu-se ca un cîine la stîrv a zis: "Astăzi, stăpîne, din gîtlejul satanei prin tine fiind răpit, cu lumină m-am îmbrăcat". Pe acesta tiranul, fiind atras de ticălosul său glas, l-a îndrăgit. Şi luîndu-l pentru lăcomia gîtlejului său şi pentru călcarea de poruncă a lui Dumnezeu, în palatul lui, unde îi făcea necuratele lui alaiuri, slujitor al zeiţei Sofia pe dînsul l-a aşezat, şi popă al bucuriei l-a numit, pe cel vrednic de multe lacrimi.

Aceştia doi singuri au lipsit, precum odinoară din cei doisprezece apostoli, Iuda, şi din patruzecimea mucenicilor, cel ce s-a topit ca un căzut; toţi ceilalţi fraţi, însă, păstorindu-se de Cuviosul, au alcătuit mînăstire în Proconis. Dar încă şi mama sfîntului, din mînăstirea Trihinareilor pornind, împreună cu sora lui la insulă au ajuns şi către sfîntul au mers. Iar sfîntul zidind o mică închidere în chip de stîlp, loc care şi pînă acum se află, a intrat într-însa la vîrsta de patruzeci şi nouă de ani, ţinîndu-se de viaţa petrecerii celei mai dinainte.

Deci acum este vreme să vorbesc şi pentru grădina minunilor celor din insula Proconis, după cît îmi este cu putinţă; ca întru aceasta cu iubitorii de Dumnezeu şi iubitorii de sărbătoare împreună prăznuind, să zicem într-adevăr: *Minunat este Dumnezeu întru sfinţii Săi* şi nimeni să nu fie necredincios, fraţilor. Mai ales că şi Domnul zice: "*Cel ce crede întru Mine, lucrurile pe care le fac Eu şi acela le va face, şi mai mari decît acestea va face; nu cu puterea lui izvorînd facerea de bine, ci cu numele Meu şi cu chemarea Mea, pentru că Eu sînt cel ce toate întru toţi le lucrez, cu stăpînirea Mea*.

Deci acestea a urmat marele părintele nostru Ştefan, cel cu adevărat om al lui Dumnezeu, cel cinstit cu sufletul şi cu trupul, cel ce viaţa cea necîştigătoare a dorit şi icoana lui Hristos şi a Maicii Sale, spre străjuire a ţinut-o; cel ce întru Dumnezeu s-a îmbogăţit şi darului celui de mult preţ s-a învrednicit. Acesta luînd stăpînire, a călca asupra şerpilor şi a scorpiilor, peste toată puterea vrăjmaşului celui rău, şi a vindeca toată neputinţa şi toată vătămarea, ne-a arătat nouă minunile lui Dumnezeu Cel făcător de minuni, darul cel cu îndestulare, izvorul ce izvorăşte curgerile cele curgătoare de miere.

Odată a venit în insulă la acest fericit Ştefan un orb oarecare, asemenea cu orbul din naştere, strigînd: "Robule al lui Dumnezeu cel înalt, Ştefane, vindecă-mi ochii, deschide-mi orbirea şi luminează-mă pe mine cel întunecat, ca prin tine văzînd alcătuirea celor ce se văd şi minunîndu-mă de bunătatea lor, să laud prin făpturi pe Cel ce le-a zidit". Pe acesta văzîndu-l fericitul Ştefan, fiind orb la vedere, dar avînd în el credinţa care mută munţii, a răspuns către dînsul:

"De ce ceri de la mine, tinere, să-ţi dau cele ce sînt mai presus de mine? Ce ai văzut în mine din faptele bune, ca să ceri şi să ai această vindecare pe care singur Ziditorul şi Dumnezeul tuturor acolo unde voieşte o împarte? De ce nu ai alergat către Hristos? De ce, lăsînd pe Ziditorul, ai venit la făpturi? De ce, părăsind pe Stăpînul, la rob ai ajuns? Nu ştii că toţi de obşte avem trebuinţă de ajutorul Lui? Nu ştii că eu însumi sînt om ca tine? Deci, de ce cauţi cele ce nu pot a le avea? De ce voieşti să mă fac tămăduitor al unei asemenea boli, căreia numai singur Domnul are putere a-i dărui vindecare, Care mai înainte pe orbul l-a vindecat?"

Cu aceste graiuri Cuviosul depărta pe tînăr cu cuvinte blînde, iar acela se împotrivea, şi pe orbul cel din Evanghelie urmînd, striga tare şi pe Sfîntul îl ruga, zicînd: "Miluieşte-mă o, adevărată slugă a lui Dumnezeu, Ştefane! Pentru că ţie acest dar ţi-a dăruit, şi prin tine îmi va dărui lumina cea adevărată şi strălucirea ochilor. Dar să nu lepezi îndrăzneala mea, Părinte, nici cu zăbovirea să întîrzii darul, nici cu norii să acoperi soarele, ci văzînd necazul meu, dă-mi vindecare, măsurîndu-mi credinţa; dă-mi darul, cumpănindu-mi dorul meu şi vindecă-mi durerea!"

Cuviosul Ştefan a zis: "Ai credinţă? Te închini icoanei lui Hristos, a Maicii Sale şi a sfinţilor? Crezi lui Dumnezeu Cel ce şi prin icoane vindecă, precum mai înainte acea cinstită Maria Egipteanca crezînd, luînd chezăşuire de la icoană, către pocăinţă s-a apropiat şi s-a mîntuit?" Iar el a zis: "Cred, Doamne, şi crezînd mă apropii şi mă închin".

Iar Ştefan a zis către el: "În numele Domnului nostru Iisus Hristos, Care pe cel orb l-a vindecat, întru Care, crezînd, ai venit aici şi ai mărturisit că te vei închina la icoană, fie ţie ca să vezi soarele!" Deci îndată i s-au deschis ochii şi s-a făcut sănătos tînărul, ca şi cînd niciodată nu a fost orbit de lumina ochilor.

Această preaslăvită vindecare făcîndu-se, s-a dus veselindu-se şi bucurîndu-se, lăudînd pe Dumnezeu şi slăvind pe Cel ce dă nişte daruri ca acestea sfinţilor Săi asupra bolilor. Această minune s-a făcut în insulă, rodul ostenelilor lui, pentru care noi, pe Hristos slăvindu-l şi pe Cuviosul Ştefan, după vrednicie, lăudîndu-l, la altă facere de minune să ne mutăm.

O femeie de neam bun, petrecînd în Cizic, avea un copil ca de nouă ani, care era îndrăcit. Auzind ea de Sfîntul, a mers la el împreună cu copilul. Cum l-a văzut de departe, copilul cel ce era chinuit de duh necurat, se scutura tare şi de năpraznă jos s-a aruncat către Sfîntul, dînd nedesluşite glasuri. Mama copilului, mai cu durere decît cel ce pătimea, vărsînd lacrimi şi pe fiul său ţinîndu-l de mînă, zicea:

"Miluieşte-mă pe mine ticăloasa, Sfinte! Singurul meu fiu este acesta pe care acum îl vezi îndrăcit; şi mă rog lui Dumnezeu să moară, pentru că noaptea şi ziua îmi chinuieşte sufletul. Două suflete miluieşte şi tămăduieşte, sfinte, pe copil de duhul cel rău şi pe mine de chinuire, căci mari supărări se întîmplă mamelor cînd copilul cel iubit pătimeşte ceva!" Apoi, văzînd pe mama sfîntului, a căzut la picioarele ei şi plîngînd, zicea: "Tu singură ştii durerea mea, ca una ce, asemenea, ai avut fii. Tu îmi măsoară chinuirea şi pe fiul tău roagă-l să se roage Domnului pentru bietul meu copil, pentru că mama păcătuind prea cumplit, pruncul se pedepseşte".

Cu aceste graiuri jalnice nu numai pe mama sfîntului, ci şi pe toţi cei ce erau împreună mişcîndu-i femeia spre tînguire, Cuviosul Ştefan a poruncit unui monah să facă semnul Crucii pe tot trupul copilului. Apoi el, rugîndu-se cu lacrimi, a chemat pe nume copilul şi făcîndu-l să se închine icoanei lui Hristos împreună cu maica sa, l-a slobozit pe dînsul sănătos. Şi astfel luminat s-a împlinit cuvîntul lui David: "Mama veselindu-se de fiu, s-a dus".

O altă femeie preacinstită, ce-i curgea sînge de şapte ani, fiind slăbită, se ruşina şi nu se pricepea ce să facă. Deznădăjduindu-se de vindecare şi, locuind în Iraclia Traciei, aproape de malul mării, auzind de la cei ce primeau facerile de minuni ale Cuviosului, a început a întreba, rugîndu-se: "Unde petrece prietenul lui Dumnezeu şi doctorul meu?"

Iar oamenii aceia arătîndu-i insula de cealaltă parte, fără să pregete intrînd în caic, a plutit spre ea şi la Cuviosul Ştefan a alergat, arătîndu-i suferinţa şi cu lacrimi rugîndu-se să o vindece. Pe aceasta părintele, rugîndu-se, a vindecat-o prin ungerea întru Hristos şi prin închinarea la icoana Sa. Făcîndu-se bine cu trupul, a treia zi femeia a cunoscut desăvîrşit că s-a vindecat nemaifiind supărată cu boala. Şi multe alte minuni a făcut Cuviosul pe mare şi pe uscat.

În vremea acestor minuni ale cinstitului părintelui nostru Ştefan, în al doilea an al izgonirii în acea insulă, dreptcredincioasa mamă a Cuviosului Ştefan, s-a dus către Domnul, zicînd fiicei sale: "Nu plînge Teodota, căci vei merge cu mine". După şapte zile a adormit în pace şi sora sfîntului.

În zilele acelea, un oarecare Ştefan, ostaş din ceata armenilor, fiind slab cu trupul se gîrbovea. Acesta venind în insulă, a căzut la Sfîntul şi rugîndu-l, s-a închinat la icoana lui Hristos şi a Maicii Lui cu credinţă şi s-a întors drept şi cu totul sănătos, prin rugăciunile Cuviosului. Iar ostaşii întrebînd, cum, în ce chip, şi de cine s-a vindecat, el le-a răspuns: "În Proconis este un monah închis, numit Ştefan. Acesta rugîndu-se şi făcîndu-mă pe mine să mă închin la două icoane, una a lui Hristos şi alta a Preasfintei Născătoare de Dumnezeu, sărutîndu-le, îndată am dobîndit vindecare".

Iar cei fărădelege, luîndu-l în batjocură, au zis către dînsul: "Vai de tine, Ştefane, te-ai închinat idolilor". Şi l-au clevetit pe dînsul către stăpînitorul Traciei; iar acesta, cunoscînd cele pentru dînsul, degrab l-a trimis la împărat. Iar tiranul împărat, primindu-l, a zis: "Cum te-a învăţat nepomenitul acela să te închini la nişte năluciri ca acestea?" Iar el mai vîrtos lepădîndu-se şi iertare cerînd, ca unul ce acum se rătăcise, îndată pierzătorul l-a cinstit cu vrednicia de sutaş, ca pe unul ce a necinstit icoana lui Hristos.

Dar Dumnezeu cel ce judecă drept, şi care prin proorocul strigă: *Numai pe cei ce Mă slăvesc pe Mine îi voi slăvi, iar cei ce Mă defaimă pe Mine, se vor necinsti*, n-a trecut cu vederea izbînda nedreptei judecăţi. Căci călcătorul acela de lege, luînd vrednicia, cînd se întorcea de la împărăţie acasă, fiind trîntit de cal şi de picioarele acestuia fiind zdrobit, a fost omorît şi sufletul său rău şi-a lepădat. În acest chip, sfîntul a pornit de la Proconis, iar vicleanul balaur zicea: "Că şi izgonit fiind, nu încetează învăţînd pe popor a se închina idolilor".

Întorcîndu-l din Proconis, a poruncit să-l ducă în temniţă întunecată şi în obezi să se păzească, iar picioarele lui în legături să le pună. După cîteva zile şezînd în palatul cel de lîngă mare, care se numea Faros, între doi boieri ai lui, şi, făcînd întrebare, au poruncit să aducă pe Sfîntul. Iar Sfîntul, cînd era să intre la împăratul, luînd un ban de la un iubitor de Hristos, îl ţinea înăuntrul culionului său. Cînd a intrat, abia l-a văzut nelegiuitul împărat şi, de mînie biruindu-se, a strigat, zicînd: "O, ticăloşie! O, ce rabd! Oare şi nevrednicul acesta de pomenire să defăimeze împărăţia mea? Şi acesta vrea să mă ocărască şi stăpînirea mea întru nimic să o socotească?" Iar sfîntul, nerăspunzînd, şi jos la pămînt plecîndu-se, tiranul la dînsul se uita, căutînd cu ochii sîngeraţi şi ridicînd prin văzduh mîna ca un balaur, şuierînd tare, a zis: "Mie nu-mi răspunzi, necuratule chip?"

Iar sfîntul a zis către dînsul: "Împărate, de voieşti să mă chinuieşti, chinuieşte-mă, iar dacă voieşti a mă întreba, vorbeşte cu blîndeţe, căci aşa poruncesc legile". Iar împăratul a zis: "Spune, căror hotărîri şi porunci părinteşti nu ne-am supus, de zici că avem socoteală eretică?" Sfîntul a zis: "Zugrăvirea pe pereţi a icoanelor care de mult, de toţi Părinţii a fost primită şi închinată, pe aceasta aţi lepădat-o din Biserică".

Iar împăratul a zis: "Nu le numi pe acestea o, necuvioase cap, zugrăviri de icoane, ci zugrăveli de idoli. Şi ce împărtăşire au cu sfinţii? Sau ce împărtăşire are lumina cu întunericul?" Sfîntul a răspuns: "Împărate, creştinii au hotărît a sluji nu materiei în icoane, ci numirii chipului ne închinăm gînditor, suindu-ne prin aceasta la pricinile chipurilor celor dintîi şi prin vedere ne înălţăm la dogmele şi scopul dreptei credinţe, la locurile cerului cele înalte. Aceasta este dorirea sufletului, de a se înălţa ca o pasăre mult rătăcitoare, spre a se odihni acolo".

Împăratul a zis: "Cu dreptate este oare, ca cele de oameni propovăduite, care sînt nemărginite cu anevoie văzute şi nici de minte ajunse, a le închipui în chip simţit şi prin materie a ne închina lor, nefiind acestea cunoscute, fără numai nemărginirea, precum zice Grigore cuvîntătorul de Dumnezeu? Şi este oare cu cuviinţă, în materie a ne închina acelora, a cărora fire nimănui nu-i este adeverită?"

Cuviosul a răspuns: "Care din oameni, avînd înţelegere, zice că este cu putinţă a se zugrăvi cu vopselele cele făcute din materie firea dumnezeiască cea nematerialnică, care covîrşeşte toată mintea, al cărei chip nici cu mintea nu se poate închipui, şi cum este cu putinţă a o închipui cu vopsele? Iar noi, cînd închipuim în icoană pe Hristos, atunci nu închipuim firea Dumnezeirii Lui, ci însemnăm chipul acela al dumnezeieştii Lui omeniri, cel arătat întru asemănarea noastră şi de mîinile apostolilor pipăit, precum grăieşte Sfîntul Ioan Cuvîntătorul de Dumnezeu: *Care L-am văzut cu ochii noştri, care L-am privit şi mîinile nostre L-au pipăit*.

Iar de-mi vei pune înainte cuvîntul lui Moise, care zice: *Să nu-ţi faci ţie chip cioplit, nici orice asemănare din cîte sînt în cer sus, şi cîte sînt pe pămînt jos*, chiar pe Moise însuşi îl voi arăta ţie că a făcut închipuire a doi Heruvimi de aur, de care dumnezeiescul Apostol zice aşa: *Heruvimii slavei, care umbreau altarul.* Încă şi altarul, cortul şi sfînta sfintelor, închipuiau asemănare cerească, precum acelaşi apostol grăieşte: *Care slujesc chipului şi umbrei celor cereşti*.

Deci, ce fărădelege facem cînd închipuim pe icoană chipul lui Hristos cel în vedere de om, şi ne închinăm Lui? Oare închinîndu-ne şi Crucii aceleia făcute din orice fel de materie, vi se pare că ne închinăm materiei? Încă şi vasele cele sfinţite care se cinstesc de noi, nici un fel de sminteală nu fac ştiinţei noastre, deoarece sîntem adeveriţi că se sfinţesc prin chemarea numelui lui Hristos.

Oare vei lepăda din Biserică şi Sfintele Taine, care au aceeaşi închipuire, sub vederea pîinii şi a vinului cuprind în taină Trupul şi Sîngele lui Hristos, prin care se închipuieşte acelaşi trup al lui Hristos, care a pătimit pe cruce şi acum este fără pătimire în cer? Acestora ne închinăm şi le sărutăm, împărtăşindu-ne cu dînsele, ca să moştenim sfinţenia; iar voi, nefăcînd deosebire între sfînt şi necurat, icoana lui Hristos o socotiţi ca pe idolul lui Apolo; iar pe Sfînta Născătoare de Dumnezeu, ca pe idolul Artemidei şi nu v-aţi înfricoşat a le numi pe dînsele idoli şi le-aţi călcat cu picioarele şi le-aţi ars".

Iar împăratul a zis: "O, tu, orbitule cu mintea şi decît nepomeniţii mai nepomenit, călcînd icoanele oare pe Hristos l-am călcat? Să nu fie". Dar purtătorul de semne Ştefan, de-a pururea purtînd întru sine pe Hristos şi de dînsul învăţîndu-se, punînd mîna în sfinţitul culion, şi scoţînd banul îl arăta, precum Hristos a arătat adunării celei mai dinainte a iudeilor, purtînd chipul şi numele pierzătorului împărat, şi a zis: "Al cui este chipul acesta, împărate şi scrisul de pe el?" Iar tiranul înspăimîntîndu-se, a zis: "Al celui ce împărăţeşte".

Sfîntul a zis: "Oare dacă pe acesta, aruncîndu-l la pămînt şi de bunăvoie îl voi călca, voi suferi muncă?" Iar cei ce stăteau de faţă, au zis: "Aspru va fi pedepsit, cel ce îndrăzneşte să calce banul ce poartă semnul şi numele nebiruiţilor împăraţi". Iar sfîntul, oftînd, a zis: "Dacă voi ziceţi aşa, ce muncă va suferi cel ce a călcat şi a ars chipul lui Hristos şi al Maicii Sale din icoană? Negreşit se va da focului celui fără de sfîrşit şi veşnic cum şi viermelui celui neadormit!" Şi aruncînd banul, l-a călcat.

Atunci cei ce stăteau lîngă împărat, ca nişte fiare sălbatice, sărind asupra sfîntului, au vrut să-l arunce jos în mare din palat. Dar împăratul, cu vicleşug oarecum, pentru că se schimba ca un şarpe, i-a oprit; şi îndată, legîndu-l pe sfînt de gît cu mîinile înapoi, l-au trimis la temniţa cea de obşte a Bizanţului, unde se numeşte sfinţitul divan, ca după lege să se judece, că a călcat chip de împărat.

O, nebunie! Căci cei ce au defăimat legea lui Dumnezeu, şi icoana Lui au călcat-o, aceştia fac legi care îi îndreptăţesc. Şi cine oare nu va rîde de nebunia acestora?

Deci Sfîntul părintele nostru Ştefan, fiind trimis la temniţa numită Pretoriu, numai cît a intrat în pridvoare, s-a înfierbîntat inima lui, ca să zic aşa după proorocul, aprinzînd înăuntrul lui focul cugetării şi a grăit cu limba sa sfîrşitul zilelor vieţii sale, zicînd: "Aceasta este odihna vieţii mele şi aici voi lăuda pe Dumnezeu pînă la cea mai de pe urmă răsuflare a vieţii mele, căci pentru icoana lui Hristos am ales-o pe dînsa".

Şi a aflat închişi acolo ca 342 de monahi, din toate laturile. Unii cu nasurile tăiate, alţii cu ochii scoşi, alţii avînd mîinile tăiate, ca unii ce nu au iscălit împotriva sfintelor icoane, ci încă au scris pentru ele, iar alţii neavînd urechi. Iar unii arătau urmele bătăilor celor neasemănate pe care le luaseră de la chinuitori, răni care nu se tămăduiseră încă, iar alţii se arătau că nu au păr, fiind tunşi de păgînii arzători de icoane, şi cei mai mulţi aveau cinstita barbă unsă cu smoală şi arsă.

Aceste grele munci de multe feluri, ale tăinuitorilor bunei credinţe, văzîndu-le sfîntul, mulţumea lui Dumnezeu, Care le-a dăruit răbdare, iar pe sine se socotea a fi vrednic de plîngere. Ba încă se supăra şi cu greu suferea că nu s-a învrednicit a purta şi el asemenea răni pentru icoana lui Hristos în felul cum s-au învrednicit aceia.

Toţi acei părinţi l-au primit pe Cuviosul Ştefan ca pe un păstor şi începător de mîntuire şi de la dînsul se învăţau, se spovedeau şi-i spuneau lui gîndurile. Deci s-a făcut pretoriu ca o mînăstire, fiindcă toată pravila monahicescă se săvîrşea într-însul. Iar cei ce păzeau temniţele, văzîndu-l pe acesta cu adevărat înger pămîntesc fără prihană, s-au

înspăimîntat, încît un temnicer a spus către femeia sa în taină, precum Manoe: "O, femeie! pierim întru această nebunie a tiranului; căci ca pe un Dumnezeu l-am văzut pe Ştefan Axenteanul, cel închis acum în temniţă".

Iar femeia aceea cinstită - noua Samarineancă, cu adevărat -, prin întrebare către bărbat, fură de la dînsul prin auz toată petre-cerea fericitului şi pe ascuns de soţul său intrînd în temniţă, la picioarele cuviosului aruncîndu-se, ruga pe sfîntul, zicînd: "Nu te feri, părinte, de mine, preaticăloasa, că voiesc a-ţi aduce mîngîiere şi a-ţi sluji la cele de trebuinţă, pentru că, în chipul acesta nădăjduiesc să iau şi eu plată de la Dumnezeu. Pentru aceea nu mă respinge pe mine nevrednica".

Pe cînd cinstitul părinte făcea rugăciune pentru dînsa, şi nu s-a plecat ca să ia ceva, femeia a zis către dînsul: "Cinstite părinte, de ce te lepezi de credinţa mea cea către tine? Că deşi nevrednicia mea mă respinge pe mine, fă milă cu mine; căci, precum văduva de la Sarepta odinioară a adus lui Ilie făină, iar Sumaniteanca i-a dat lui Elisei foişorul pentru iubirea de străini, iar văduva care se fericeşte în Evanghelie a pus cei doi bani în vistieria bisericii, aşa şi eu, prin nădejdea credinţei, ceva asemenea săvîrşind către tine, să nu mă întorci smerită şi ruşinată".

Iar sfîntul a zis către dînsa: "Du-te femeie, du-te căci nu pot să primesc ceva de la tine. Că nu de fire sau de nevrednicie fug, să nu fie aceasta, ci fiindcă sînt cu totul nevrednic eu ticălosul. Căci sînt oprit de Dumnezeu a nu ne împărtăşi cu ereticii. Nu mă ştiu să mă fi împărtăşit cîndva cu ereticii cei prigonitori de creştini şi arzători de icoane, sau din mîinile lor să fi luat ceva".

Iar femeia aceea iubitoare de Hristos, cea în adevăr păzitoare de cei chinuiţi, auzind acestea de la sfîntul şi aruncîndu-se jos, zicea: "Să nu-mi fie mie, Cuvioase părinte Ştefane, a ocărî icoana lui Hristos, a Maicii Lui, sau a sfinţilor; căci ştiu ce fel de răspuns vor da înaintea Domnului, cei ce au îndrăznit să facă aceasta. Căci cel întru sfinţi, părintele nostru Gherman, a rînduit pe surpătorii sfintelor icoane împreună cu aceia care au strigat: *Ia-L, Ia-L, răstigneşte-L pe Fiul lui Dumnezeu.* Pentru aceasta, cinstite părinte, cer numai să se ascundă lucrul acesta de bărbatul meu şi de păzitorii cei împreună cu el. Şi eu cu lucrul deplin te voi încredinţa pe cuvioşia ta".

Şi zicînd acestea s-a întors către casă, unde deschizînd o lădiţă a scos trei icoane ascunse, a Preasfintei Născătoare de Dumnezeu, care purta în braţe pe Fiul lui Dumnezeu, şi a Sfîntului Pavel, şi închinîndu-li-se lor cu credinţă le-a dat sfîntului Ştefan, zicînd: "Să fie acestea, sfinte, înaintea feţei tale, ca atunci cînd te rogi, să mă pomeneşti şi pe mine păcătoasa".

Astfel, iubitorul de Dumnezeu Ştefan, plecîndu-se către cererea sa, o pomenea la rugăciune. Femeia, în ascuns, de atunci îi aducea sîmbăta şi Duminica cîte o bucăţică de pîine şi trei pahare de apă. Aceasta a fost mîncarea şi băutura fericitului în vreme de un an şi unsprezece luni, cît a fost în temniţă.

Într-una din zile, şezînd Cuviosul cu ceilalţi părinţi, care erau împreună legaţi, a venit cuvîntul despre chinurile cele de multe feluri, care se aduceau celor credincioşi, de la antipaţii şi ighemonii cei fărădelege ai împăratului. Şi a venit în mijloc Antonie, care era din insula Critenilor, vestind jertfa adusă lui Dumnezeu, zicînd:

"Cum fără de lacrimi voi aduce în mijloc, părinţi cinstiţi, vitejiile lui ava Pavel? Căci acest viteaz s-a prins de către Teofan, eparhul Ciprului şi a fost dus spre cercetare în divanul ce se zice a lui Heracle". Şi stătea la pămînt icoana lui Hristos şi unealta caznelor, care la elini se zice catapeltis. Şi a zis voievodul: "O, Pavele, una din două îţi stă înainte: sau icoana lui Hristos s-o calci în picioare ca să trăieşti, sau de nu, cu aceste unelte cumplit vei fi muncit ca să mori".

Dar Sfîntul Pavel cel cu bărbăţie, cu glas mare a strigat: "Să nu-mi fie mie aceasta, Doamne, Iisuse Hristoase, Fiul lui Dumnezeu, să calc dumnezeiasca Ta icoană, ce este asemenea cu chipul trupului Tău, fiind lăcaş al numelui Tău cel înfricoşat". Şi la pămînt plecîndu-se, a adus sfintei icoane închinarea cea cuviincioasă, sărutînd cu dragoste chipul răstignirii lui Hristos, arătînd cu lucrul că nu se teme de îngrozirea chinurilor şi este gata să moară pentru icoana lui Hristos.

Iar voievodul, mîniindu-se, a poruncit să-l dezbrace şi aşa să-l întindă pe catapelte. Şi din toate părţile, strîngîndu-l slujitorii pe sfîntul între cele două scînduri, de la gît pînă la glezne, şi cu fiare pătrunzînd mădularele acestuia, să-l spînzure cu capul în jos şi de jur împrejur să aprindă un foc mare; şi aşa l-a făcut ardere de tot, prin foc, boierul cel care era în fărădelegi mai mult decît împăratul".

Pe cînd acesta grăia şi toţi părinţii vărsau lacrimi, un preot bătrîn, Teostirict din sfînta mînăstire a Nelechitului care avea nasul tăiat, iar barba dată cu smoală şi cu catran îi fusese arsă de luptătorii contra sfintelor icoane, cei fără Dumnezeu, acela venind în mijloc a zis: "Nu este cu putinţă, cu adevărat, cinstite Ştefane, a suferi fără plîns sau a trece cu vederea sălbăticia de atunci a boierului din pămîntul Asiei, pe care îl numesc Lahonodracon". Iar cinstitul Ştefan i-a zis: "Spune părinte spune pentru Domnul, şi să nu ascunzi, căci mai rîvnitori ne faci, dacă va voi Dumnezeu să pătimim şi noi".

Iar Teostirict a zis: "Sfîntul Marele Post trecînd şi sfintele Paşti ajungînd, în seara sfintei Joi celei mari, în care Hristos Dumnezeul nostru se dădea în mîinile Iudeilor, dumnezeiasca jertfă săvîrşindu-se, acest eparh cu nume de balaur, după porunca împăratului împreună cu mulţime de ostaşi, năvălind fără veste şi intrînd cu îndrăzneală în biserică şi în Sfîntul Altar, au poruncit să înceteze cîntarea şi au răsturnat la pămînt sfintele şi de viaţă făcătoarele Taine ale lui Hristos. Apoi, luînd pe cei mai aleşi din monahi, vreo treizeci şi opt, le-a pus mîinile şi gîturile în cătuşe, iar din ceilalţi pe unul l-au bătut fără cruţare, iar pe altul l-au ars de tot. Altora, smolindu-le barba şi feţele, i-au izgonit după ce le-au tăiat nasul, dintre care unul sînt şi eu.

După toate acestea, neîndestulîndu-se, acel rău credincios, toată mînăstirea a ars-o, de la grajd pînă la biserică, şi le-a prefăcut în praf aruncat pe pămînt. Apoi, împreună cu dînsul, luînd pe cei treizeci şi opt de părinţi, i-a surghiunit în părţile cele mai îndepărtate ale Efesului şi i-a încuiat în cămara unei băi vechi, astupînd intrarea; apoi săpînd poalele muntelui, i-a îngropat de vii. Şi aşa cu silă nesuferită s-au săvîrşit în Domnul.

Deci, aceste lucruri pline de întristare şi altele mai multe şi mai dureroase grăindu-le, nu era cu putinţă a suferi plîngerea. De aceea ruga pe Sfîntul Ştefan, precum mai înainte în munte, aşa şi acum să le spună cuvînt de mîngîiere. Iar prea fericitul, cu durere sufletească, suspinînd, a zis: "Să mulţumim, părinţi şi fraţi, să mulţumim pentru toate acestea ce s-au întîmplat, căci răbdarea cea pînă în sfîrşit aduce cununa; căci foc, sabie şi la sfîrşit moarte de la păgîni ne stau înainte. Să răbdăm şi să-i urmăm pe Cuvioşii Părinţi, care şi-au săvîrşit viaţa în vremea noastră muceniceşte, pe Cuviosul Petru, cel încuiat în Vlaherna, care fiind bătut cu vine de bou înaintea împăratului pentru icoana lui Hristos, atîta răbdare a arătat, încît nici n-a suspinat, nici n-a strigat, ca şi cum n-ar fi simţit nici un fel de durere din acele bătăi".

Dar mai vîrtos pe împăratul îl rănea cu cuvintele sale ca şi cu nişte arme ascuţite, pe acest nou Datian şi Iulian Paravatul, cu îndrăzneală propovăduindu-l şi către Dumnezeu ochii ridicînd a zis: "Mulţumesc Ţie, Doamne". Aşa a răposat în bătăi.

După dînsul pe Ioan, dumnezeiescul egumen al mînăstirii celei vestite a Monagriei, pe care tiranul împărat, pierzîndu-l cu tiranie, pentru că nu a călcat icoana lui Hristos şi a Maicii Lui, l-a cusut într-un sac şi legîndu-i o piatră mare, l-au înecat în adîncul mării. Ce moarte poate fi mai cumplită decît aceasta? Dar aceasta aduce cununa. Cine ar fi îndestulat să afle cercetările în fiecare eparhie, de la cumpliţii boieri ai tiranului şi vrăjmaşii adevărului, cum şi cumplitele chinuri? Pentru că noi, lepădînd multe semne de biruinţă ale păgînătăţii acelora, rîvnim moartea Stăpînului. *Că nu-s vrednice pătimirile vremii de acum, pe lîngă slava ce are să ni se arate nouă*, precum zice vasul alegerii, Pavel.

Însă vremea îmi spune o, credincioşi, ca să aduc la arătare şi moartea pentru dreapta credinţă a cinstitului părintelui nostru Ştefan. Deci, precum în multe chipuri mai înainte m-am îndreptat, mă trage înapoi nevrednicia mea şi necunoştinţa meşteşugului vorbirii spre a grăi. Dar de vreme ce sfîntul este milostiv şi bun către a mea smerenie, nu voi înceta grăind după putere, neieşind întru nimic afară din adevăr. Dumnezeu, Care descoperă robilor Săi tainele Sale, şi pe cele mai înainte de facere la arătare le aduce, n-a ascuns vremea mutării cinstitului părintelui nostru Ştefan de la cele de aici.

Căci, precum s-a zis mai sus, Sfîntul Ştefan era împărtăşit şi de darul înainte vederii. Deci, acest cinstit şi sfînt bărbat, mai înainte cu patruzeci de zile de pătimirea sa, chemînd pe preafericita şi iubitoarea de străini femeie, pe slujitoarea sfinţilor, care erau în temniţă, i-a zis ei: "Plata slujirii tale către mine o, femeie, îţi va da-o ţie Domnul. Dar voiesc întru

această patruzecime să săvîrşesc rugăciune în linişte şi înfrînare. Deci nu-mi mai aduce pîine şi apă".

Iar cinstita femeie a răspuns: "De ce vrei această asprime, părinte? Au nu toată vremea vieţii tale este o postire, o rugăciune şi o asprime?" Şi sfîntul a zis: "Am cunoscut că după puţine zile are să fie sfîrşitul vieţii mele". Şi cu aceasta umilind pe femeia cea iubitoare de străini a slobozit-o în pace.

Şi aşa, nu a încetat sfîntul în acele patruzeci de zile, vorbind şi învăţînd pe părinţii cei împreună legaţi, de a nu se întrista întru necazuri, săvîrşind cîntări de laudă de toată noaptea, încît şi unii din cei care ţineau în taină credinţa cea dreaptă, veneau la dînsul schimbîndu-şi hainele, îmbrăcîndu-se în zdrenţe proaste şi îndulcindu-se de la dînsul cu învăţăturile cele folositoare pentru credinţa cea dreaptă, luînd binecuvîntare de la dînsul.

Trecînd zilele şi ziua a treizeci şi opta ajungînd, de dimineaţă după slavoslovia Utreniei şi după sfîrşitul ceasului întîi, chemînd iarăşi pe acea femeie milostivă, în auzul părinţilor, a zis: "Vino, cinstită şi binecuvîntată femeie să vadă Dumnezeu şi să-ţi măsoare nelipsit osteneala ce ai făcut-o cu mine, răsplătind rodul ostenelilor însutit, precum este scris în Sfînta Evanghelie. Căci eşti ucenişă cu adevărat a Celui ce a zis: *Întrucît aţi făcut unuia dintre aceşti mai mici ai Mei, Mie Mi-aţi făcut.* Şi *Cel ce primeşte pe drept în nume de drept, plată de drept va lua*. Pentru aceasta Domnul să-ţi dea însutit şi să te rînduiască împreună cu credincioasele Marii şi înţeleptele femei, cu a lui Cleopa, cu a lui Iosif, cu a lui Ioachim şi cu Marta". Deci şi mai multe decît acestea a zis, binecuvîntînd-o.

Apoi, luînd dumnezeiasca icoană cu chipul Mîntuitorului şi a ucenicilor Lui, adică a lui Petru şi Pavel, i le-a dat ei, zicîndu-i: "Să-ţi fie ţie acestea strajă în viaţă şi amanet al dreptei credinţe". Apoi, oftînd, a spus că peste două zile, pornind de la cele de aici, se va duce în altă viaţă şi la Dreptul Judecător. Iar ea, nu puţin tînguindu-se, luînd sfintele icoane de la sfîntul, le-a învelit într-o basma de frica prigonitorilor celor fără de Dumnezeu şi, primind binecuvîntarea de pe urmă, a pornit spre casă, plîngînd pentru despărţirea de un părinte şi învăţător ca acesta. Iar Cuviosul Ştefan, împreună cu cei legaţi, a petrecut cealaltă vreme a zilei aceleia şi toată noaptea în rugăciune, binecuvîntînd pe Dumnezeu.

Tiranul împărat săvîrşea atunci jertfa cea păgînească, adică sărbătoare diavolească, pe Dionis şi pe Vrum, lăudîndu-i la acea prăznuire ca pe nişte făcători ai seminţelor şi ai vinului. Şi în acea zi de dimineaţă, stătea în foişoarele şcolilor, împreună cu lăutarii cei de un cuget cu dînsul, avea îndeletnicire urîtă şi lui Dumnezeu vrăjmaşă, prin jertfa cea de faţă, în cinstea preadesfrînatei lui femei, cea de a treia cu numele Evdochia.

Căci lepădatul de Dumnezeu eretic, pe lîngă multe alte fapte rele şi urîte, nu lăsa nici praznicile cele păgîneşti. Şi i s-a spus lui de către nişte urîtori de Hristos, că Ştefan Axenteanul, exarhul nepomeniţilor, acea temniţă a făcut-o mînăstire, săvîrşind cîntare de

laudă de toată noaptea în dînsa, şi toţi cei din cetate alergînd la dînsul, se învăţau a sluji idolilor - căci aşa numeau ei sfintele icoane.

Iar tiranul, auzind aceasta şi fierbînd de mînie, a chemat un bărbat, purtător de sabie, cu vrednicia de proxim, şi i-a poruncit să ducă pe Cuviosul Ştefan în cealaltă parte de tîrg, unde era cinstita biserică a Sfintei Marii Muceniţe Mavra, pe care urîtorul de sfinţi, dărîmînd-o pînă la temelie, a făcut-o loc de ucidere, şi Mavra a numit locul acela unde făcea şi tocmelile cu dracii. Aceasta o mărturiseşte copilul jertfitorului, care s-a dat spre jertfă, pentru care nu este vreme a povesti.

Apoi, îndată a rînduit să se cerceteze, întrebînd prin cetate, ca oricine va fi aflat avînd rudenie, prieteni, sau neam apropiat pe cineva, din catalogul monahicesc, sau măcar cu haină neagră, să-l trimită, după bătăi nesuferite, în surghiun. Şi atunci era bucurie vrăjmaşilor, căci dădea pe care voiau, încă şi robi pe stăpîni cleveteau. Plîngerea şi tînguirea Bizanţului, nu era mică, ci mai mult decît în zilele cele de demult ale lui Iulian şi Valens, cei fără de Dumnezeu.

Trimisul acela, luînd pe Sfîntul Ştefan din temniţă şi încătuşîndu-i gîtul şi mîinile, îl ducea la locul cel rînduit. Iar tiranul împărat, ieşind din palat, s-a dus spre uliţa cea de obşte, care se numea Milion, unde, în anii cei de demult, cei ce au împărăţit cu dreaptă credinţă, au zugrăvit cele şase sinoade a toată lumea, care arătau mărturisind dreapta credinţă ţăranilor, străinilor şi celor dimprejur, pe care, babiloneanul tiran, în zilele acelea, văruindu-le, a zugrăvit sataniceasca alergare de cai şi pe vizitiul cel iubit de draci şi nevrednic cerului şi pămîntului, cinstindu-l pe acesta mai mult decît pe Sfinţii Părinţi. Cine oare nu se va înfricoşa şi nu se va înspăimînta, sau nu va rîde, ori nu va plînge, de o asemenea îndrăzneală? O! Mîntuitorul meu, cît de nemărginită şi îndelungată răbdare ai!

Stînd tiranul în acel loc, lăudîndu-l şi slăvindu-l toţi, el a zis: "Nici o mîngîiere nu este sufletului meu pentru nepomeniţii cei răi". Iar unul din cei împreună tăinuitori ai lui, a strigat: "Şi unde s-a arătat oare, stăpîne, urma acestora, sau pomenirea lor în cetatea ta, ori în altă parte, fiindcă toţi s-au pierdut? Căci iată şi pe vrăjmaşul adevărului, pe Ştefan Axenteanul, întîlnindu-l astăzi, am văzut dreapta judecată, fiind dus pentru a se da sabiei".

Iar balaurul cel cu multe chipuri, a zis către dînsul: "Şi ce este oare mai dulce lui Ştefan, decît să primească tăierea capului? Căci mă plec să cred că, de cînd s-a închis, aceasta o dorea. Dar nu se cade ca el să sufere o moarte ca aceasta, ci mult mai grea şi cu anevoie. De vreme ce şi împărăteasa nu puţin se va supăra pe noi, căci ziua sărbătorii vrumaliului, cu ucidere am săvîrşit-o".

Şi îndată a poruncit acest nou Irod, robul femeilor, să-l întoarcă pe sfîntul şi în temniţă să-l închidă. Iar părintele iarăşi cînta în temniţă împreună cu cei legaţi, acestea: *Cel ce locuieşti întru ajutorul celui Preaînalt, întru acoperămîntul aripilor se va sălăşlui...* şi celelalte stihuri ale psalmului.

Tiranul împărat a făcut în ziua aceea ospăţ mare boierilor săi şi celor de un gînd cu dînsul şi, săvîrşind prăznuirea cea vrăjmaşă lui Dumnezeu, în seara aceea cu strigăte şi alăute s-au plecat spre băutură. Apoi chemînd doi fraţi de-o mamă, neîntrecuţi în vrednicie, frumoşi la chip şi la suflet, şi foarte minunaţi, pe care, zavistuindu-i mai pe urmă cu rîvnă, i-a ucis după ce le-a zis lor:

"Mergeţi în temniţă, ziceţi acestea lui Ştefan Axenteanul: Ştii cît mă îngrijesc de tine, viaţa ţi-am dăruit, ca doar plecîndu-te, măcar mai pe urmă să faci cele plăcute mie. Deşi eu ştiu gîndul lui cel neplecat şi cu împietrire de inimă, negreşit vă va ocărî. Totuşi dacă prin cuvinte bune îl veţi pleca pe dînsul, bine va fi. Iar dacă nu, atîta să-l răniţi cu bătăi peste gură şi peste spate, încît, ieşind voi de acolo, el în chinuri să moară".

Acei fraţi, mergînd la temniţă şi la sfîntul ajungînd, i-au vestit acestuia graiurile împăratului, întru nimic pe sfîntul vătămîndu-l, fiindcă au văzut faţa lui ca o faţă de înger, ci mai vîrtos întărindu-l în dreapta credinţă. Apoi sărutîndu-l, au luat binecuvîntare şi, întorcîndu-se înapoi, au venit la cel ce i-a trimis, şi i-au zis:

"Împărate, am aflat pe călugărul acela neplecat, încă stăruind în cele dinainte ale sale şi anatematisind. Şi atît de tare l-am rănit pe dînsul cu bătăi, încît fără glas zăcea şi nu ne mai aşteptăm să fie viu pînă mîine". Apoi, veselidu-se trufaşii şi rîzînd tare, se ţineau de lăcomia gîtului, adică a băuturii celei irodieneşti, fiind robul pîntecelui.

Cuviosul Ştefan, toată noaptea aceea a stat la rugăciune, gătindu-se de moarte. Cînd a fost la răsăritul luceafărului, a chemat pe toţi Cuvioşii Părinţi, împreună cu cei legaţi, şi a zis către dînşii: "Mîntuiţi-vă, părinţi şi fraţi, mîntuiţi-vă! Şi vă rugaţi pentru mine, ca nu cumva să se afle vreun înger rău în întîmpinarea duhului meu, pentru mulţimea greşelilor mele. Pacea şi sărutarea cea mai de pe urmă vă dau, că iată acum s-a apropiat ceasul sfîrşitului meu, şi cununa cea mucenicească este lîngă uşă. Iar voi petreceţi întru dreapta credinţă pînă în sfîrşit".

Acestea auzindu-le de la dînsul, Cuvioşii Părinţi îşi spălau feţele cu lacrimi fierbinţi. Iar el a început a dezbrăca de pe sine hainele, însă Sfinţii Părinţi au zis: "Mai bine este, părinte, ca în această sfîntă îmbrăcăminte să vezi sfîrşitul zilelor tale". Iar Sfîntul Ştefan, de Dumnezeu însufleţitul, a zis: "Părinţi şi fraţi, cel ce se luptă, gol se luptă, şi socotesc că nu este drept, ca acest sfînt chip, să se necinstească şi să se calce de un norod ce latră ca nişte cîini". Cu acestea înduplecînd pe părinţi, şezînd numai într-o haină de pînză împreună cu dînşii, grăia cele despre mîntuire.

Iar în noaptea aceea, după banchet, trufaşul împărat odihnindu-se pe patul său, i s-a spus de către dracul cel ca un corb de noapte, care totdeauna petrecea împreună cu el, că cei doi trimişi de dînsul n-au făcut nici un rău lui Ştefan în temniţă, ci mai vîrtos i s-au închinat lui şi s-au binecuvîntat de dînsul.

Deşteptîndu-se împăratul din somn în al doilea ceas din zi, a ieşit cu sîrguinţă într-un foişor al palatului şi a început a răcni ca un leu, zicînd: "O, ce nevoie! O, ce mare

defăimare pentru mine, nimeni nu este ca să-mi ajute mie! Ce este mie şi nepomeniţilor? Nu este nici unul care să-mi slujească cu credinţă, toţi mă socotesc pe mine întru nimic; şi nu ştiu ce voi face cu acei nepomeniţi".

Auzind strigarea împăratului toţi cei ce erau în curţile împărăteşti, s-au mîhnit, s-au tulburat foarte, şi au alergat degrabă la dînsul. Iar el, cu aceştia întîlnindu-se, a zis: "Unde mergeţi şi pe cine căutaţi?" Iar ei au răspuns: "La tine preabunul nostru stăpîn, venim să ne veselim împreună cu tine, marele împărat, la ziua cea de sărbătoare care acum se săvîrşeste, adică a Augustei". Dar el iarăşi a strigat: "Nu sînt eu stăpînul vostru, nu sînt împăratul vostru, altul este stăpînul vostru, la ale cărui picioare tăvălindu-vă şi la ale căror urme închinîndu-vă faceţi rugăciuni. Nimeni nu este de un suflet cu mine, ca să-l omoare pe acela, că doar ar afla odihnă viaţa mea şi s-ar fi mîngîiat duhul meu".

Iar ei nedumerindu-se şi cu durere în inimă sîrguindu-se, au întrebat: "Cine este oare alt împărat pe pămînt, mai presus decît tine, împărate şi stăpîne? Şi cine este vrăjmaş al împăratului pe care l-am fi cinstit mai mult decît pe tine împărate? Nu te iuţi asupra noastră?" iar Copronim a răspuns: "Ştefan Axenteanul, exarhul nepomeniţilor este împăratul vostru, iar nu eu".

Şi numai cît a pomenit numele acesta, şi îndată se putea vedea pornire şi tulburare de mulţime, ca un tunet, alergînd la temniţă, la care ajungînd, ca nişte fiare sălbatice, sărind în temniţă, strigau la temniceri: "Daţi-ne aici pe Ştefan Axenteanul!" Iar cel ales întru sfinţenie, fără tulburare ieşind la dînşii, a zis: "Ca o oaie ce vine la cei ce voiesc a o junghia, iată eu sînt cel pe care îl căutaţi".

Şi îndată la pămînt aruncîndu-l ca nişte fiare sălbatice, şi legînd funii de fiarele în care picioarele lui erau închise, l-au tras la uliţa cea de obşte, călcîndu-l peste cap şi peste tot trupul, cu pietre lovindu-l şi cu beţe bătîndu-l. Şi cum a ieşit, fiind tîrît pe prima uşă a temniţei, ajungînd la pridvoarele casei celei de rugăciune ce era acolo, adică a Sfîntului Mare Mucenic Teodor, mîinile şi capul puţin ridicîndu-şi şi ochii spre cer înălţîndu-i, pe cît îi era cu putinţă, a făcut închinăciunea cea mai de pe urmă, înaintea bisericii sfîntului mucenic.

Fiind întru atîtea munci cumplite şi bătăi, a săvîrşit lucrul cel cuviincios dreptei credinţe; apoi văzîndu-l unul din acei băutori de sînge şi fără de Dumnezeu, fiind îmbrăcat cu satana, scrîşnind, a zis: "Vezi că nepomenitul ca un mucenic voieşte a muri". Şi alergînd către tulumbele de stins focurile ce sînt în acel loc, pe care le numesc sorburi, şi luînd un lemn mare numit antion, repede întorcîndu-se şi ajungîndu-l pe sfîntul, fiind tîrît de mulţime şi peste creştet lovindu-l, ca pe un cîine, îndată l-a omorît.

Filomatie era numele acelui gealat, care, fiind trîntit îndată la pămînt şi îndrăcindu-se, striga groaznic, scuturîndu-se, curgîndu-i spume şi scrîşnind din dinţi. Apoi pînă la moartea lui, aşa a fost pedepsit de diavolul.

Dar ce cuvînt va istorisi, sau ce auz va primi mucenicia sfîntului, întru acele cumplite dureri? Căci care mădular al lui s-a văzut nemărturisit de cunună, dintre nenumăratele împroşcări cu pietre? Că fiind tîrît pe pămînt şi lovit din lespede în lespede, mîinile i se tăiau, degetele împreună cu unghiile cădeau, iar coastele lui se rupeau, vinele rozîndu-se înroşeau pămîntul cu mulţimea sîngelui, oasele rupîndu-se din încheieturi, se făceau bucăţi.

Iar unul din cei fărădelege, lovind cu o piatră în pîntecele lui, l-a despicat în două. Şi se vedeau toate măruntaiele lui pe pămînt tîrîndu-se cumplit. Cu adevărat nici o moarte nu s-a văzut mai cumplită ca aceasta, nici la elini nu s-a văzut cîndva, căci şi după ce a răposat îl băteau cu beţe şi cu pietre pe trupul mort; nu numai bărbaţii, ci şi femeile şi copiii din şcoli, după porunca tiranului, alergau cu pietre.

Dar dacă cineva ar fi întîmpinat pe cale această ardere de tot, jertfită lui Dumnezeu, fără să o lovească cu pietre, se pedepsea ca un iubit al sfîntului şi vrăjmaş al împăraţilor. Şi cum cei ce-l tîrau au ajuns la locul boului, un om care prăjiea nişte peşte în tigaie l-a văzut pe sfîntul, fiind tîrît pe uliţă; şi părîndu-i-se că el încă trăieşte, apucînd un tăciune din foc şi lovind tare capul sfîntului în partea dinapoi, despărţindu-se, a sărit şi s-au vărsat pe pămînt creierii cei moi.

Atunci un bărbat dreptcredincios, cu numele Teodor, rămînînd înapoi cu socoteală ascunsă, făcîndu-se că a alunecat, plecîndu-se la pămînt, a ridicat acele sfinte moaşte şi cu basma învelindu-le, le-a ascuns înăuntrul hainelor sale şi se sîrguia să vadă unde îl vor arunca pe Sfîntul Ştefan, spre mîncarea cîinilor. Iar răul tiran, a mers tîrînd pe Sfîntul spre mînăstirea unde era sora lui, ca s-o scoată şi pe dînsa şi s-o împroaşte cu pietre cu mîinile lui, ca şi pe fratele ei, Sfîntul Mucenic Ştefan.

Dar cinstita şi cu adevărat sora Sfîntului, cu firea şi cu socoteala, cunoscînd mai înainte năpădirea tiranilor eretici, într-un mormînt întunecat închizîndu-se, a scăpat. Şi venind păgînii şi neaflînd-o, de acolo tîrînd pe Sfîntul, l-au aruncat în groapa păgînilor şi a osîndiţilor, unde era biserica Sfîntului Palaghie. Pe aceasta, tiranul urîtor de sfinţi, aflînd-o căzută, a făcut-o mormînt de osîndiţi şi a numit-o "a lui Palaghie". Şi s-a arătat graiul cel proorocesc luminat grăind, *şi cu cel fărădelege s-a socotit dreptul*.

De aici tîlharii, întorcîndu-se la împărat, ca de la un război cu vitejie făcînd izbînzi, s-au primit de dînsul cu bucurie. Şi aşa tiranul, şezînd cu dînşii la o masă cu multe cărnuri, auzind de moartea Sfîntului Ştefan cea în multe chipuri, rîzînd tare se ruşina. După aceia şi pe ceilalţi cuvioşi părinţi, care erau în temniţă împreună cu Sfîntul Ştefan, cu felurite chinuri i-au omorît.

Aşa s-a sfîrşit Sfîntul lui Dumnezeu şi Cuviosul Mucenic Ştefan, la cincizeci şi trei de ani ai vîrstei sale, în luna noiembrie, în douăzeci şi opt de zile, în care se prăznuia o sărbătoare păgînească de iubitorii de dezmierdări. Pentru aceea, iubiţilor, nu se cade să dăm tăcerii lucrurile cele minunate ale Cuviosului, care s-au făcut după moarte şi pe care Dumnezeul

tuturor, le-a făcut întru lauda şi slava slugii Sale. Că Însuşi prin Scriptură strigă: *Numai pe cei ce Mă slăvesc pe Mine, îi voi slăvi; şi cei ce Mă defaimă pe Mine, se vor necinsti.*

Căci pe cînd tîra pe Sfîntul şi l-au dat morţii celei amare şi fără de milă, de dimineaţă văzduhul, linişte avînd, şi razele soarelui strălucind pînă la ceasul al treilea, de năprasnă s-a ridicat un nor înfocat spre partea de răsărit a Constantinopolului, peste vîrful muntelui, de unde a venit sfîntul. Apoi, ajungînd lîngă marginile cetăţii, a înnegrit tot văzduhul. La vedere părea ziuă, dar era întuneric ca de noapte. Şi vifor groaznic suflînd, s-a vărsat grindină peste cetate, încît mulţi s-au primejduit şi pe unii i-a ucis, şi nu puţin s-au vătămat arăturile care erau verzi în cetate.

Iar poporul cel drept credincios, care rămăsese, a plîns pe ascuns, împreună cu femeile cele credincioase şi au milostivit pe Dumnezeu, ca să li se dea odihnă în primejdia cea nesuferită. Ceea ce a şi făcut Dumnezeu, Care a ascultat rugăciunile celor ce se tem de El, spre mai mare ruşine şi ocară a păgînului împărat, cel nevrednic de cinste.

Iar Teodor, bărbatul cel iubitor de Dumnezeu pomenit mai sus, luînd moaştele care au căzut din căpăţînă, cum şi creierii, le-a ascuns în sîn. Iar după ce a fost aruncat sfîntul, a mers la sfînta mînăstire a cuviosului părintelui nostru Dia şi, luînd în ascuns pe egumenul mînăstirii, i-au dat lui moaştele şi i-a spus ce s-a întîmplat în acea zi.

Acesta tînguindu-se şi suspinînd tare, luînd pe Teodor iubitorul de Dumnezeu, l-a dus în paraclisul din dreapta mînăstirii a Sfîntului Întîiului Mucenic Ştefan, şi scoţînd o cutie, a închis într-însa sfintele moaşte ale Sfîntului, împreună cu ei fiind de faţă şi un oarecare Ştefanid, copil mic al acelei mînăstiri; şi după ce s-au închinat, le-au pus înăuntrul jertfelnicului şi a catapetesmei, tăinuind lucrul.

Trecînd puţină vreme, a fost clevetit Teodor de nişte urîtori de Hristos la împăratul, zicînd că bărbatul cel iubitor de Dumnezeu este închinător de icoane, şi a poruncit balaurul cel din adînc, ca bărbatul acela să fie dus în surghiun, împreună cu femeia şi cu copiii, în insula Siciliei, lucru ce s-a şi făcut. Iar trecînd vreme multă şi bărbatul cel iubitor de Dumnezeu fiind uitat în surghiun, Dumnezeu, Cel ce judecă drept, l-a aşezat şi pe acesta la ale sale, prin Cuviosul Mucenic Ştefan.

Pentru că Ştefanid, copilul cel mai înainte pomenit, ajungînd întru măsura vîrstei, ruga pe egumenul său să-l hirotonească în diacon. Iar acela zăbovind, pentru că încă era tînăr, şi cum el cunoştea cele despre dînsul, căci a crescut din tînără vîrstă pe mîinile lui, nedobîndind cererea şi pe egumen îngrozindu-l, a furat cutia în care erau moaştele Sfîntului Ştefan şi a alergat la palatul împăratului, vestind tiranului lucrul.

Căci a zis: "Egumenul meu, închinîndu-se oaselor vrăjmaşilor, celor de tine ucişi, îi numeşte sfinţi, iar pe tine tiran şi nou Iulian te propovăduieşte, împreună cu Teodor cel surghiunit în Sicilia Dalmaţiei". Iar tiranul, fierbînd de mînie, a poruncit îndată ca egumenul să fie închis în cătuşe, iar pe Teodor degrabă să-l întoarcă din Sicilia, ca să-şi ia

pedeapsa pentru îndrăzneală. Şi a poruncit celui ce i-a clevetit pe dînşii să păzească cutia pînă la mustrarea amîndurora.

Întorcîndu-se Ştefanid la cetatea împărătească, luîndu-l singur împăratul, l-a învăţat cele ce avea să zică împotriva bărbaţilor celor drepţi, aducînd de faţă şi cutia, apoi l-a slobozit pe dînsul. A doua zi, înaintea tiranului stînd, vînzătorul mustra înaintea tuturor pe egumen şi pe Teodor, iubitorul de Dumnezeu, zicînd că va arăta ceasul, ziua şi basmaua cea sîngerată, împreună cu moaştele, de nu se vor pleca. Iar bărbaţii cei iubitori de Dumnezeu se prefăceau că nimic din cele zise nu este adevărat.

Împăratul striga către vînzător, să scoată cutia pe care o ascunsese, şi s-o arate spre mustrare. Atunci s-a văzut preaslăvită minune, că într-o clipă s-a făcut cutia nevăzută şi nu s-a mai aflat pînă astăzi. Prin aceasta mai mult s-a ruşinat tiranul cel mult împietrit şi, socotind ca nu cumva să se cunoască de bizantini o minune ca aceasta, că de cei mai mulţi se numea sfînt, a trimis pe vrăjmaşul acela şi vînzătorul, după multe bătăi nesuferite, în surghiun, într-un ţinut străin. Iar pe bărbaţii cei cinstiţi i-a trimis înapoi, care slăveau pe Dumnezeu pentru toate, căci prin Sfîntul Ştefan a făcut minune, ca ei să se păzească fără de primejdie.

Dar să nu tăcem nici despre acea vicleană slujnică de care s-a scris mai sus, care pe doamna sa - Sfînta muceniţă Ana -, şi pe Sfîntul Ştefan i-a clevetit şi i-a prihănit, învăţată fiind de păgîni, cu care se tocmise să o slobozească şi cu cineva din palat să o însoţească. Să spunem în ce fel a avut sfîrşitul vieţii, prin ce fel de moarte urîtă şi rea. Căci după moartea cea purtătoare de nevoinţă a Sfintei Ana, după bătaia aceea nesuferită şi după săvîrşirea Sfîntului Ştefan prin mucenicie, nimic din cele făgăduite ei dobîndind, s-a ridicat împotriva lui Calist, celui mai înainte zis şi împotriva lui Avlicalam, strîngătorul de biruri, zicînd: "De nu veţi împlini cele făgăduite, în mijlocul cetăţii voi spune vicleşugurile voastre şi ocările cele către Sfîntul".

Acestea făcîndu-se în nepricepere, după ce au făcut sfat, au însoţit-o pe dînsa cu un notar al aceluiaşi strîngător de biruri al Nicomidiei. Rămînînd însărcinată şi ajungînd în vremea naşterii, această nouă viperă a născut doi copii. După o vreme, rămînînd văduvă, singură ea împreună cu copiii, în mijloc dormind, pe la miezul nopţii, întru uimire făcîndu-se pruncii şi luînd oarecare putere minunată, sculîndu-se şi apucînd-o de amîndoi sînii, au început a-i suge, nu ca nişte copii, ci ca nişte pui de leu sau de urs, încît nu a fost cu putinţă să-i mai scoată, ca de la nişte fiare înfuriate şi mîncătoare. Şi astfel, dimineaţa i-a aflat morţi, pe mama lor şi pe prunci, încă ţinînd cu dinţii sîngeraţi cărnurile sînilor.

Această ticăloasă pedeapsă suferind vicleana slujnică şi prihănitoarea Cuviosului, şi-a lepădat rău viaţa, fiind trimisă în munca cea fară de sfîrşit. Pentru aceasta nu este nedrept Dumnezeu, Cel ce degrabă pierde buzele cele viclene şi limba cea rău grăitoare, iar pe cei ce-L slăvesc pe El, îi slăveşte şi după moarte.

Acestea sînt ostenelile mele, culese de la rudeniile Cuviosului, de la cunoscuţi, de la cei împreună locuitori, de la cei ce au fost sub un acoperămînt şi de la ucenici; şi nu numai atît, ci şi de la tăinuitorii tiranului, care încă trăiesc în această viaţă, fiind povestiri adevărate. Dar o, cinstite părinte, şi moştenitorule al muntelui, al peşterii şi al chipului, prea cuvioase Epifanie, cel ce mi-ai poruncit şi ai îndemnat smerenia mea, trecîndu-mi cu vederea prostia şi lenevirea, primeşte acestea, căci, din cele multe, puţine adunînd, ţi le aduc, împreună lucrătoare avînd rugăciunile tale cele bine primite de Dumnezeu.

Dar ce voi zice şi către tine o, Părinte Cuvioase, Mucenice şi purtătorule de nevoinţe, cel cu numele Ştefan? Că mai presus de om este mucenicia ta, al cărui lucru este preabun şi lauda mai presus de om. De aceea, prin solirile tale alungînd întristarea, ale tale ţie aducîndu-le ca nişte flori din grădini, capul tău cel dumnezeiesc încununat îl laud. Şi pe acestea aducîndu-le ţie în dar, cer slobozenie de relele ce ţin sufletul meu, cel ce în multe ocări se ticăloşeşte. Dar o, mucenice a lui Dumnezeu, cel ce ai urmat Stăpînului Hristos prin patima pentru icoana Lui şi prin vărsarea sîngelui.

"O! noule păzitor şi rugător al neamului nostru. O! pierzătorul dracilor şi surpătorule de rătăciri idoleşti şi al sfintelor icoane închinătorule. O! doctor al celor ce bolesc, izgonitorule al bolilor de tot felul. O! arătătorule al celor obosiţi şi al celor ce se înviforează, liman neînvăluit. O! dăruitorule al celor săraci şi al celor înstrăinaţi mîngîiere nelipsită. O! povăţuitorule al celor rătăciţi şi întărire a drept-credicioşilor care au căzut acum.

O! luminătorule a toată lumea, care luminezi sufletele cele întunecate de eres. O! împreună vorbitorule al îngerilor, şi al arhanghelilor împreună dănţuitorule. O! slujitorule al Sfintei Treimi şi sfinţitorule al sufletelor omeneşti. O! rugăciune bine primită lui Dumnezeu pentru cei ce cu credinţă adevărată primesc şi slăvesc mucenicia ta. O! izgonitorule de la Dumnezeu al celor ce petrec încă în eresul prihănitorilor de creştini, şi ca o aspidă surdă îşi astupă urechile, nevrînd să audă sau să creadă luptele tale cele purtătoare de nevoinţe".

Şi mai pe scurt să zic: "O! dreptule, cel ce mai presus te-ai ridicat decît tot numele bun şi decît toată fapta cea bună; podoaba pustnicilor, alegerea cuvioşilor, alcătuirea monahilor, luminătorul învăţătorilor, întrecerea supuşilor şi părtaş al mucenicilor, Sfinte Ştefane"!

Primeşte acum cuvîntul de la mine, ca o adevărată slugă a lui Dumnezeu. Cuvîntul urmează şi într-acesta pe Hristos, Care pe cei doi bani ai văduvei i-a lăudat mai mult decît prinoasele celorlalţi cele de mult preţ. Să nu-mi întorci înapoi alabastrul cuvintelor, precum nici Stăpînul Hristos pe al păcătoasei, deşi nu aduc eu mirul cel bine mirositor prin lucrurile cele bune. Fă lăcaş în smeritul meu suflet, precum şi Hristos a făcut în casa lui Zaheu!

Vămuieşte prin cercetare pe diavolul cel ce m-a vămuit pe mine! Scoate-mă din adînc, pe mine cel cufundat în patimi; fă-mă viu cu rugăciunile tale pe mine cel mort prin greşeli! Apropie-mă de Hristos, pe mine cel ce m-am îndepărtat de El, prin păcatele mele! Amestecă-mi vin împreună cu untdelemn, ca un doctor milostiv şi neputinţele trupului meu celui păcătos vindecă-le!

Ca astfel şi eu nevrednicul de tămăduirea cea sufletească şi trupească, prin tine să mă fac vrednic, precum în această viaţă de un nume cu tine m-am învrednicit Ştefan, şi stării celei de-a dreapta să mă arăţi vrednic, împreună cu această drept-credincioasa adunare, care cu credinţă te laudă pe tine, împreună cu mucenicii, prin rugăciunile cele de maică, ale Preacuratei Născătoare de Dumnezeu şi ale tuturor sfinţilor şi prin smeritele tale rugăciuni, cele bineprimite lui Dumnezeu.

Slavă înălţăm pentru toate lui Hristos, Împăratul tuturor şi Dumnezeul nostru, Care te-a încununat pe tine cu asemenea fapte, Căruia I se cuvine cinstea şi închinăciunea, împreună şi Celui fără de început al Lui Părinte şi Preasfîntului şi de viaţă făcătorului Duh, acum şi pururea şi în vecii vecilor. Amin.

Pătimirea Sfîntului Mucenic Paramon şi a celor împreună cu dînsul
(29 noiembrie)

În vremea împărăţiei rău-credinciosului împărat Decie, era la răsărit un voievod cu numele Achilin, care prigonea foarte mult pe creştini. Acesta a adunat odată în temniţă un număr de trei sute şaptezeci de creştini şi, vrînd a merge la via sa din Valsatin, a poruncit să ducă pe mucenici împreună cu sine, pentru că urma să treacă pe lîngă capiştea lui Poseidon, vrînd să-i silească pe dînşii ca să aducă acolo jertfă idolilor.

Ajungînd la capişte, îi silea pe sfinţi să aducă jertfă necuratului lor zeu, Poseidon. Dar n-a putut să-i înduplece pe dînşii către voia lui cea necurată, nici cu îmbunări, nici cu ameninţări. S-a întîmplat a trece pe acolo un bărbat cinstit cu numele Paramon, de credinţă creştină. Acesta, văzînd atîta mulţime de sfinţi mucenici pregătiţi pentru pătimire, a stat înaintea capiştei idoleşti şi a strigat cu glas mare: "O, cît de mulţi drepţi sînt înjunghiaţi fără vină, de necuratul voievod, pentru că nu se închină idolilor lui celor fără de suflet şi muţi".

Acestea zicîndu-le în auzul tuturor, a pornit în calea sa. Iar voievodul, auzind aceste cuvinte ale lui Paramon, s-a aprins de mînie şi a poruncit slugilor ca îndată să-l ajungă şi să-l omoare pe acesta. Iar fericitul Paramon, neştiind acea poruncă a voievodului, mergînd pe calea sa, iată l-au ajuns slugile păgîne ale necuratului voievod şi l-au prins pe el. Şi mai întîi, trăgîndu-i limba din gură, care mustrase şi ocărîse pe chinuitorul voievod, au străpuns-o cu trestii ascuţite. Apoi i-au înfipt, în toate mădularele lui alte trestii, după care l-au săgetat cu suliţele.

Şi aşa Sfîntul Mucenic Paramon şi-a dat cinstitul suflet în mîinile lui Dumnezeu. În acelaşi timp şi sfinţii mucenici, cei mai înainte pomeniţi, trei sute şaptezeci, munciţi fiind lîngă capiştea lui Poseidon, au fost tăiaţi pentru mărturisirea lui Hristos.

Cuviosul Acachie Ascultătorul
(29 noiembrie)

Acest cuvios Acachie, a cărui viaţă o mărturiseşte Sfîntul Ioan Scărarul, ca pildă de ascultare - în cuvîntul al patrulea cel pentru ascultare -, din tînără vîrstă lepădîndu-se de lume, a alergat la o mînăstire, din Asia. Îmbrăcîndu-se în chipul monahicesc, petrecea viaţa pustnicească, simplu fiind, dar înţelept. Şi era în acea mînăstire un bătrîn trîndav şi foarte mînios.

Acesta, nu se ştie cum - zice Sfîntul Ioan Scărarul - a luat de ucenic pe pururea pomenitul şi de un nume cu nerăutatea, adică Acachie, pilda ascultătorilor şi împreună pătimitor cu mucenicii, care suferea grele pătimiri de la acest bătrîn, de necrezut multora. Căci nu numai cu ocări şi cu necinstiri îl asuprea pe dînsul, ci şi cu bătăi şi cu răni îl chinuia. Iar răbdarea lui era fără de margini.

Deci văzîndu-l pe dînsul un stareţ, potrivit povestirii Sfîntului Ioan Scărarul, l-a adus pildă şi dovadă de faptă bună a ascultării, în cuvîntul său. Văzîndu-l în fiecare zi, ca un rob cumpărat, cele mai grozave rele pătimind, de multe ori zicea către dînsul: "Ce este, frate Acachie? Cum te afli astăzi? Cîştigat-ai vreo cunună?" Iar el îndată îi arăta uneori ochiul învineţit, iar alteori grumazul sau capul rănit.

Deci, cunoscînd stareţul că răbdarea lui nu este dobitocească şi fără de socoteală, zicea către dînsul: "Bine, bine, frate, rabdă cu bucurie şi te vei folosi".

Deci petrecea sub învăţătura bătrînului aceluia nemilostiv, răbdînd unele ca acestea, nu un an, nici doi, nici trei, ci nouă ani - fiindcă el ajunsese acum întru măsura faptelor bune, hotărîte de Cel ce ştie inimile şi rărunchii tuturor -, s-a dus către Domnul, ca să ia de la El cununa răbdării şi a muceniciei, şi ca un mucenic să se odihnească.

Îngropat fiind în cimitirul părinţilor, bătrînul Sfîntului Acachie, după cinci zile s-a dus la stareţ şi a zis către el: "Părinte, fratele Acachie a murit". Iar stareţul, auzind, a zis către dînsul: "Crede-mă, bătrînule, eu nu cred că a murit fratele Acachie". Iar el a zis a doua oară: "Dacă nu mă crezi, vino şi vezi".

Deci s-a sculat stareţul degrabă şi au venit la cimitir amîndoi, împreună cu bătrînul fericitului nevoitor. Apoi, ajungînd la mormînt, a strigat cinstitul stareţ, ca şi către un viu, către cel ce cu adevărat şi după adormire era viu, şi a zis: "Frate Acachie, ai murit?" Iar ascultătorul cel bine cunoscător, şi după moarte arătînd ascultare, a răspuns către marele

stareţ, zicînd: "N-am murit, părinte! Cum este cu putinţă să moară omul care este săvîrşitor al ascultării?"

Atunci bătrînul, cel ce fusese mai înainte stareţ al Sfîntului Acachie, auzind aceste cuvinte ale celui ce şi după moarte era ascultător, înfricoşîndu-se, a căzut pe faţa sa cu lacrimi şi, cerînd de la egumenul lavrei o chilie aproape de mormîntul sfîntului său ucenic, cu întreagă înţelepciune a petrecut cealaltă parte din viaţă, zicînd către părinţi "ucidere am făcut!"

Deci, dumnezeiescul Acachie, întru nevoinţe ca acestea petrecîndu-şi viaţa, s-a mutat cu fericire din viaţa cea vremelnică, a luptelor şi a nevoinţelor, la cea veşnică, în care sînt învistierite bunătăţile. Iar cinstitul lui trup, păzindu-se mai presus de fireasca descompunere şi putrezire, cu dumnezeiască putere a rămas întreg.

Odată, sosind vremea secerişului, monahii care locuiau în acea mînăstire, avînd obicei să iasă la seceriş ca să-şi cîştige pîinea cea de peste an, au lăsat doi din fraţi în mînăstire, unul bolnav, iar altul spre păzirea mînăstirii.

S-a întîmplat însă ca, puţin după plecarea lor, să moară cel bolnav. Iar celălalt, fiind singur şi nefiind harnic spre îngroparea fratelui, văzînd mormîntul minunatului Acachie bun de a îngropa şi trupul fratelui celui ce murise, şi socotind că Sfîntul Acachie, cum a fost ascultător în viaţă, aşa va fi şi după moarte, a deschis mormîntul lui şi a pus peste trupul sfîntului trupul fratelui celui mort.

Mergînd a doua zi la cimitir, a aflat trupul fratelui, pe care îl pusese împreună cu sfîntul, lepădat afară. Deci el, luîndu-l, l-a pus iarăşi în mormîntul sfîntului. Iar după ce iarăşi l-a pus, în acelaşi chip l-a aflat afară.

A doua zi, se judeca cu sfîntul şi zicea către dînsul: "Eu am auzit de tine, Sfinte Acachie, că tu, ca nimeni altul, ai iubit ascultarea, răni şi bătăi de tot felul răbdînd pentru dînsa. Dar acum văd că te-ai făcut neascultător, mîndru şi neiubitor de fraţi. Căci mă vezi că sînt slab, neputincios şi singur, şi nu pot să sap altă groapă şi tu nu voieşti atîta lucru să mă ajuţi, ca să primeşti pe fratele, ci îl lepezi? Deci, ori lasă-l pe dînsul să zacă împreună cu tine, ori dacă iarăşi vei face aceasta şi nu vei primi, atunci nu te voi mai suferi pe tine, ci te voi scoate din mormînt şi te voi lepăda afară, ca pe un nesupus, iar trupul fratelui îl voi pune în locul tău".

Deci, punîndu-l pe el iarăşi în mormîntul sfîntului, s-a dus. Venind a doua zi la mormînt, a aflat pe fratele cel pus de dînsul zăcînd în mormîntul sfîntului, iar pe sfînt nu l-a aflat. Şi de atunci pînă acum se vede mormîntul deşert, avînd numirea: mormîntul Sfîntului Acachie.

Aşa preamăreşte Dumnezeu în cer şi pe pămînt pe cei ce-L preamăresc pe El aici pe pămînt!

Viaţa Sfîntului Apostol Andrei, cel întîi chemat
(30 noiembrie)

Datori sîntem noi creştinii a aduce slavă, cinste şi închinăciune către toţi sfinţii, de vreme ce ei, bine vieţuind şi toate poruncile lui Dumnezeu păzindu-le, s-au făcut prieteni de aproape ai Lui. Căci, învrednicindu-se de împărăţia cerurilor şi fiind aproape de Dînsul, acum se roagă de-a pururea pentru mîntuirea şi ocrotirea noastră.

Dar mai ales Sfinţilor Apostoli, toată omenirea cea de sub soare le este datoare, în toată vremea şi în toate zilele, ca şi în tot ceasul, a le mulţumi, a-i slăvi, a-i lăuda şi a săvîrşi pomenirea lor cu bucurie, cu osîrdie şi cu evlavie; iar zilele lor de pomenire se cuvine a le prăznui cu tot poporul, cu psalmi, cu cîntări de laude şi de mulţumire şi a le cinsti duhovniceşte. Pentru că ei, de toată lumea lepădîndu-se şi de Hristos Dumnezeul nostru lipindu-se, slujindu-I Lui cu toată osîrdia şi cu tot sufletul, s-au făcut următori ai sfintei şi dumnezeieştii vieţi, cum şi petrecerii lui Hristos pe pămînt şi, fiind văzători ai minunilor celor de El făcute, au urmat şi patimilor, răstignirii, morţii, învierii şi înălţării Lui la cer.

Apoi şi cu putere de sus s-au îmbrăcat şi cu limbi de foc s-au îmbogăţit, făcîndu-se din pescari, apostoli şi din vînători de peşti, vînători de oameni, după cum însuşi Domnul le-a făgăduit, zicînd: *Veniţi după Mine şi vă voi face pe voi vînători de oameni*. Apoi ca nişte cai, după cum zicea proorocul Avacum, prin toată lumea pe care o vede soarele au alergat şi pe neamuri le-a întors din rătăcire şi de la închinarea de idoli la cunoştinţa adevăratului Dumnezeu le-a adus, prin fiecare ţară, cetate, sat şi loc, răbdînd bătăi, chinuri, vărsări de sînge şi moarte în fiecare zi.

Despre aceasta ascultă pe Pavel, zicînd:

Întru osteneli multe, întru bătăi cu covîrşire, în temniţă cu prisosinţă, în primejdii de moarte de multe ori; de la iudei de cinci ori cîte patruzeci de lovituri fără una am luat. De trei ori cu toiege am fost bătut, o dată cu pietre am fost împroşcat, de trei ori s-a spart corabia cu mine, o noapte şi o zi am fost întru adînc; în călătorii de multe ori, în primejdii în rîuri, în primejdii de la tîlhari, în primejdii de la cei de un neam, în primejdii de la neamuri, în primejdii prin cetăţi, în primejdii prin pustietăţi, în primejdii pe mare, în primejdii între fraţii cei mincinoşi. Întru osteneală şi în trudă, în privegheri de multe ori, în foame şi în sete; în postiri de multe ori, în frig şi fără haine".

Şi acestea pentru ce? Pentru ca să întoarcă pe oameni de la înşelăciune la adevăr şi de la întunericul închinăciunii la idoli, la lumina cunoştinţei de Dumnezeu. Astfel, au fost şi ei ca şi dascălul lor, Iisus Hristos, Mîntuitorul nostru, Care Şi-a vărsat sîngele Său pe Cruce pentru mîntuirea noastră.

Deci, pentru aceasta sîntem datori a le mulţumi Sfinţilor Apostoli, a-i cinsti şi a-i lăuda neîncetat, după putere, căci după vrednicie numai lui Dumnezeu Îi este cu putinţă să-i

cinstească. Şi încă îi va cinsti mai ales cînd va şedea la judecată pe scaunul slavei Sale. Atunci şi ei vor şedea împreună cu Hristos pe douăsprezece scaune, judecînd cele douăsprezece seminţii ale lui Israel.

Unul dintre aceştia, şi decît toţi mai întîi chemat, este Sfîntul, slăvitul şi prealăudatul Apostol Andrei, a cărui viaţă şi petrecere voim a o istorisi după putere şi după vrednicie, lăsîndu-o spre folos celor puternici şi desăvîrşiţi întru cuvinte şi fapte bune.

Slăvitul Apostul Andrei, cel întîi chemat, s-a născut în cetatea ce se numeşte Betsaida, care este lîngă Marea Galileii, în hotarul Zabulonului, din care seminţie i se trăgea şi neamul. Cetatea era mică şi neînsemnată mai înainte, iar după răsărirea acestuia, a fratelui său, verhovnicul Petru, şi a lui Filip, s-a făcut renumită şi slăvită. Şi se numea evreieşte Betsaida, ce se tîlcuieşte "casa vînătorilor". După cuviinţă se numea aşa, căci astfel era patria Sfinţilor Apostoli Petru, Andrei şi Filip, care au vînat peşte pînă au aflat adevărul, Care este Hristos.

Deci dintr-o patrie neslăvită ca aceasta au răsărit apostolii amîndoi, avînd un tată sărac, anume Iona, care, fiind sărac, a învăţat pe fiii săi meşteşugul său. Căci Iona era pescar şi prindea peşti în Marea Galileii şi prin alte iezere ce se aflau prin Galileea. Apoi Apostolul Petru a învăţat meşteşugul tatălui său şi după aceasta şi-a luat de femeie pe fiica lui Aristobul, fratele Apostolului Varnava. Iar dumnezeiescul Andrei, lepădînd toată tulburarea lumească, şi-a ales să petreacă întru feciorie, nevoind să se însoare.

Auzind că Ioan, Înaintemergătorul Domnului, umblă prin locurile de pe lîngă Iordan şi propovăduieşte credinţa şi pocăinţa, Andrei s-a dus la dînsul şi i s-a făcut ucenic, că dorea a se sui cu mintea sa la înţelegeri mai înalte. De aceea n-a voit, precum ceilalţi, să petreacă în tulburările şi grijile lumii. Căci auzind cuvintele prooroceşti şi avînd sufletul său curăţit de păcate, a cunoscut îndată că învăţătura Botezătorului este din porunca lui Dumnezeu şi că este pricinuitoare de mîntuire. Pentru aceasta i-a şi urmat cu toată inima şi cu totul şi-a afierosit mintea sa învăţăturii lui Ioan.

Deci, dumnezeiescul Înaintemergător, vrînd să înalţe gîndul ucenicilor lui întru mai multe cugetări şi să nu creadă că el este Hristos, ci rob slujitor, Înaintemergător şi propovăduitor al lui Hristos, a luat cu sine pe doi din ucenicii săi, pe Apostolul Andrei şi pe un altul, care zic unii că ar fi cuvîntătorul de Dumnezeu Ioan, şi a mers cu dînşii acolo unde se afla atunci Hristos. Şi văzîndu-l pe El, a zis: *Iată mielul lui Dumnezeu, Cel ce ridică păcatele lumii.*

Auzind aceşti doi ucenici mărturia lui Ioan pentru Hristos, au lăsat pe Ioan şi au urmat pe Hristos. Iar Iisus Hristos, întorcîndu-se şi văzîndu-i pe dînşii urmîndu-l, a zis către dînşii: *Ce căutaţi?* Iar ei au răspuns către Dînsul: *Ravi* - care se tălmăceşte învăţătorule -, *unde petreci?* Iar Iisus le-a zis lor: *Veniţi şi vedeţi.* Deci au venit şi au văzut unde petrecea şi au rămas în acea zi acolo, căci era ceasul al zecelea. Însă vedeţi buna voire a Sfîntului

Apostol Andrei? Căci după ce a aflat el comoara, n-a voit să o aibă numai el singur, ci a chemat şi pe fratele său, Petru, spre cîştigarea acesteia.

După aceasta a aflat pe fratele său Petru, care se numea atunci Simon, şi a zis către dînsul: *Am aflat pe Mesia, Care se tălmăceşte Hristos*. N-a zis: "Am aflat un mesia, ci pe Mesia". Ce va să zică aceasta? A arătat Sfîntul Andrei că a cunoscut pe Cel pe Care L-au propovăduit proorocii. "Acela este Iisus". Pentru aceasta n-a zis că "am aflat un mesia", adică pe un oarecare Hristos, căci "mesii" şi "hristoşi" se numeau şi împăraţii iudeilor, pentru că se ungeau cu mir, care era amestecat cu *mesa* (untdelemn). Dar i-a zis: *Am aflat pe Mesia, adică pe Hristosul acela, pe care mai înainte l-au vestit proorocii*.

Andrei, după ce a zis acest cuvînt către Apostolul Petru, fratele său, l-a luat cu sine şi l-a dus la Hristos. Iar Hristos, văzînd pe Petru, a zis către dînsul: *Tu eşti Simon, fiul lui Iona; tu te vei numi Chifa, care se tălmăceşte Petru*. Acestea aşa s-au săvîrşit atunci, şi în acest chip au vorbit cu Hristos amîndoi aceşti fraţi, apoi s-au dus iarăşi la Sfîntul Ioan Botezătorul. Iar în zilele acelea Irod împăratul a prins pe Ioan Botezătorul şi l-a închis în temniţă pentru că îl mustrase, că a luat cu fărădelege de soţie pe Irodiada, femeia fratelui său, Filip. Acolo unde era el închis ca un prooroc şi mai mult decît prooroc, a cunoscut că va fi omorît de Irod, iar ucenicii lui vor rămîne iarăşi întru întunericul Legii Vechi.

Deci, pentru ca să nu se întîmple ca ucenicii lui să rămînă fără să cunoască desăvîrşit că Hristos este Dumnezeu, Sfîntul Ioan Botezătorul a ales pe doi din ucenicii săi, care erau mai înalţi cu înţelepciunea. Adică pe slăvitul şi cinstitul Andrei şi pe altul pe care l-am pomenit mai înainte şi i-a trimis la Hristos să-L întrebe: *Tu eşti Acela pentru Care au scris proorocii că are să vie, sau pe altul vom aştepta?*

Dar Iisus Hristos, Care cunoştea cele ascunse ale oamenilor, nici nu a ascuns cu totul cele pentru Sine, nici nu le-a descoperit dumnezeirea Sa, ci a voit să le arate adevărul prin lucruri, iar nu prin cuvinte, ca singuri ei din lucruri să înveţe şi să înţeleagă că El, Care face minunile acestea, este Acela care va să vie, spre mîntuirea oamenilor.

Deci le-a răspuns lor Hristos: *Mergeţi şi spuneţi lui Ioan că orbii văd, surzii aud, morţii înviază, şchiopii umblă, săracilor bine li se vesteşte*. Cum? Adică aud cuvinte bune: *Fericiţi cei săraci cu Duhul, că a lor este Împărăţia cerurilor* şi *fericit este cel ce nu se va sminti întru Mine*. Dar care este înţelegerea cuvîntului? Oare nici Ioan nu ştia că El era Hristos, pe Care proorocii mai înainte L-au proorocit şi L-au propovăduit? Oare pentru aceasta a trimis pe ucenicii săi să întrebe pe Hristos cine este? Cum era cu putinţă să nu fi cunoscut el pe Hristos cine este, cînd însuşi Ioan Înaintemergătorul, fiind încă în pîntecele maicii sale, Elisabeta, L-a cunoscut? Dar nici Hristos, cu răspunsul Lui, nu voia să adeverească pe Ioan despre Sine că este Hristos, căci îl cunoştea Hristos, cu mult mai mult decît el Îl cunoştea pe Hristos.

Ci, pentru aceasta le-a răspuns lor aşa şi a făcut minuni înaintea lor, ca să cunoască amîndoi ucenicii, adică Andrei şi Ioan Cuvîntătorul de Dumnezeu, că mare este

deosebirea dintre Hristos şi Ioan. Căci Ioan nu a făcut nicidecum minuni, iar Hristos a făcut nenumărate. Avea şi dreptate că atunci aceia socoteau pe Ioan Botezătorul mai mare, căci era din neam arhieresc şi născut din tată prooroc, din Zaharia şi însuşi el era prooroc şi că din maică stearpă, prin făgăduinţă, era născut. Iar Hristos se arăta ca un sărac şi fiu de săraci şi nici ucenici nu avea pînă atunci.

Fiind Ioan închis în temniţă, Hristos a plecat din Ierusalim şi S-a dus la lacul Ghenizaretului. Acolo a aflat pe Andrei şi pe Petru în corabie, cîrpindu-şi mrejele. Deci, Hristos nici nu le-a imputat ceva, nici nu le-a grăit vreun cuvînt aspru, fiindcă L-au lăsat şi pe El şi pe dascălul lor, Ioan, închis în temniţă - căci Dumnezeu fiind, cunoştea că sărăcia i-a silit pe dînşii să lucreze -, ci le-a zis: *Veniţi după Mine şi Eu vă voi face pe voi pescari de oameni*. Iar ei, lăsîndu-şi mrejele, au urmat lui Hristos. Şi, cum zice evanghelistul Matei, îndată au urmat lui Iisus; adică nu au aşteptat, nici nu au întîrziat, nici nu au zis: "Să cîrpim mrejele noastre şi apoi vom veni după Tine". N-au zis aşa. Ci îndată, lăsîndu-şi mrejele, corabia, casa, neamul, prietenii, rudele şi cunoscuţii, au urmat lui Hristos. Şi încă aveau proaspătă mărturia Botezătorului, care le spusese despre Hristos şi ţineau minte şi minunile pe care le-au văzut, făcîndu-se de El.

Deci Apostolul Andrei lăsînd toate, cu tot sufletul a urmat lui Hristos, mai înaintea celorlalţi apostoli, fiind chemat la învăţătura lui Hristos, pentru care s-a şi numit "întîi chemat". Căci Andrei a înţeles mai înainte din cărţile cele prooroceşti că, cu adevărat, El este Cel Care va să vie. Mai ales, după ce a văzut boli nevindecate tămăduindu-se, pe orbi văzînd, pe şchiopi umblînd, dracii izgonindu-se, pe morţi sculîndu-se din groapă, mai cu înlesnire decît din somn, numai cu porunca şi cuvîntul lui Hristos; asemenea şi celelalte minuni ale lui Hristos, pe care este de prisos a le povesti cu de-amănuntul.

După ce-a văzut apostolul acestea, cu mult mai mult s-a încredinţat şi s-a întărit în cugetarea cea bună pe care o avea pentru Hristos. Căci ca un înţelept şi priceput, Apostolul Andrei socotea că, deşi proorocii cei de demult au făcut cîteva minuni, nu le-au făcut cu stăpînire ca Hristos, ci cu rugăciune şi cerere către Dumnezeu. Iar Hristos cu cuvintele *ţie îţi zic* şi cu alte cuvinte ca acestea stăpînitoare, făcea minunile Sale.

Văzînd apostolul că Hristos Îşi punea mîna Sa pe ochiul orbului şi vedea, poruncea dracilor şi ca nişte fum piereau, furtunile mărilor le domolea; apoi umbla pe mare ca pe uscat şi alte minuni preaslăvite făcea, a cunoscut şi a crezut negreşit că Hristos este Dumnezeu adevărat. Acestea socotindu-le slăvitul Apostol Andrei, era ucenic nedespărţit al lui Hristos. Avea încă şi osîrdie multă şi rîvnă înfocată, încît dorea să şi moară pentru numele Lui.

După ce Hristos a lăsat cetăţile şi s-a dus în pustie, nici acolo nu l-au lăsat mulţimea oamenilor şi ucenicii Lui, ci L-au urmat ca să-I asculte învăţătura. Şi fiind pustiu locul şi neavînd hrană să mănînce atîţia oameni, s-a dus dumnezeiescul Andrei şi i-a zis lui Hristos - că aveau doar cinci pîini de orz la dînşii, şi puţini peşti -, cum să ajungă acestea la atîta mulţime? Atunci Hristos a binecuvîntat cele cinci pîini şi le-a mîncat tot poporul acela, ca

la cinci mii, afară de femei şi de copii, şi s-au săturat şi au prisosit încă douăsprezece coşuri de fărmituri.

Despre minunea aceasta se poate încredinţa cineva din dumnezeiasca şi Sfînta Evanghelie a Sfîntului Ioan, cuvîntătorul de Dumnezeu, în capitolul al şaselea. Şi din altă povestire a Sfintei Evanghelii poate să înţeleagă cineva prietenia şi îndrăzneala Apostolului Andrei către Hristos, dascălul său. Căci povesteşte însuşi Ioan Cuvîntătorul de Dumnezeu în capitolul 12, că în vremea sărbătorii Paştelui iudeilor au mers la praznic şi nişte elini, ca să vadă biserica şi să-şi facă obişnuita rugăciune, fiindcă erau şi ei de credinţa şi din neamul evreiesc, dar născuţi şi crescuţi prin alte neamuri, a căror limbă o învăţaseră.

Pe aceştia i-a înspăimîntat vestea lui Hristos, căci făcuse atunci, de curînd, minunea învierii lui Lazăr şi Îl întîmpinase pe El poporul cu stîlpări şi făcuse mai înainte şi multe alte semne. Pentru aceea veniseră ei întru cugetare de Dumnezeu şi, avînd dorinţă ca să-L vadă, au venit la Filip, rugîndu-l şi zicîndu-i: *Doamne, vrem să vedem pe Hristos*. Iar el, neavînd atîta îndrăzneală către Hristos şi dîndu-i lui Andrei cinstea ca unui întîi chemat, s-a dus la dînsul şi i-a spus pricina. Iar Andrei, luînd cu sine pe Filip, s-a dus la Hristos şi I-au spus amîndoi cuvintele elinilor, de unde putem cunoaşte dragostea şi îndrăzneala ce o avea el către Hristos.

Deci, lăsînd pe celelalte cîte le-a lucrat împreună cu Hristos, pînă a venit la patima Sa cea de bunăvoie, să scurtăm cuvîntul nostru.

Iar după ce a pătimit pentru noi Domnul, S-a răstignit, a murit, S-a îngropat şi a înviat din mormînt cu puterea dumnezeirii Sale, a adunat iarăşi la Sine pe ucenicii şi prietenii Săi, S-a arătat lor în muntele Galileii şi le-a zis: *Mergînd, învăţaţi toate neamurile*. Şi după ce le-a trimis lor Preasfîntul Duh şi i-a luminat să grăiască în toate limbile neamurilor cîte se aflau sub cer, atunci Apostolii, adunîndu-se, au aruncat sorţi între dînşii, ca să se ştie ce parte de pămînt urma să ia fiecare dintre dînşii, spre propovăduire.

Deci, celorlalţi apostoli le-a căzut sorţul spre propovăduire pentru alte părţi de pămînt. Iar Sfîntului Apostol Andrei i-a căzut sorţul să propovăduiască în toată Bitinia - şi se numeşte Bitinia tot locul cît este în mijloc, de la Scutari care este peste canalul Constantinopolului spre răsărit, ce se numea mai înainte Hrisopoli, pînă la Nicomidia şi pînă la Niceea. Şi nu numai în Bitinia, ci şi în partea Mării Negre, spre partea răsăritului, cu toate locurile şi amîndouă părţile cele de pe lîngă Marea Neagră, pînă la Camupolin. Pe lîngă acestea se număra şi Calcedonul şi Bizanţul, care este cetatea lui Constantin şi toată partea Traciei, de la Constantinopol pînă la Cavala, care, în Faptele Apostolilor, se numeşte Neapolis, iar la alţii se numeşte Hristupolis. În sorţul său era şi Tesalonicul şi Tesalia, pînă la Farsala şi Elada şi pînă la Zitunion şi Ahaia, apoi de la Zitunion pînă la Paleapatra.

Toate cetăţile acestea, ce se cuprind în hotarele acestor ţări amintite, au căzut în sorţul Apostolului Andrei, ca să meargă să le înveţe cunoştinţa lui Dumnezeu. Şi nu numai

acestea, ci încă şi alte neamuri cîte se află între Tracia şi Macedonia, pînă la rîul cel mare Istrul, care acum se numeşte Dunărea, şi acestea tot în sorţul Sfîntului Apostol Andrei au căzut. Toate neamurile acestea erau ţărînă pusă înaintea lui, în care voia să semene sămînţa cuvîntului lui Dumnezeu.

Deci, Sfîntul Apostol Andrei cel întîi chemat n-a căutat la mulţimea oamenilor, a locurilor, a ţărilor şi a cetăţilor, nici n-a slăbit cu sufletul, nici n-a pregetat la lungimea şi mulţimea călătoriilor, nici nu s-a îngreunat cu nevoinţele ce-i stăteau înainte, nici nu s-a temut de barbaria, sălbăticia şi cruzimea tiranilor şi a închinătorilor de idoli. Ci avea în mintea sa porunca lui Hristos, Care a zis: *Iată Eu vă trimit pe voi, ca pe nişte oi în mijlocul lupilor..., să nu vă temeţi de cei ce ucid trupul, căci sufletul nu-l pot ucide*.

Avînd în sine mare dragoste către Hristos, dascălul său, fiind plin de credinţă şi tare nădăjduind în puterea Lui cea nebiruită, cu sîrguinţă s-a apucat de călătorie, pornind de la Ierusalim, ca să meargă la fiecare din locurile pe care le-am zis. A luat cu sine şi pe nişte ucenici din cei şaptezeci de apostoli, pe care i-a socotit îndemînatici la propovăduire.

Deci, multe sînt călătoriile şi drumurile acestui apostol, dar mai multe cele prin cetăţi şi prin sate, în care, semănînd cuvîntul cunoştinţei de Dumnezeu, a secerat spicele bunei credinţe. Însă cu neputinţă este a descrie cu amănuntul toate călătoriile, primejdiile şi necazurile pe care le pătimea în fiecare cetate şi sat. Dar ca să nu lipsim pe ascultători de povestirile folositoare, despre Sfîntul Andrei, vom povesti pe cele mai vestite şi mai mari, pentru dragostea lor.

Umblînd apostolul lui Hristos din loc în loc, a mers într-o cetate care este în partea dreaptă a Mării Negre, cînd, plutim spre Cafa, care se numeşte Amisonul şi este departe de Sinopi, ca la o sută douăzeci şi opt de mile şi jumătate. Acolo a aflat Sfîntul Andrei mulţi oameni rătăciţi şi necredincioşi. Unii, cuprinşi de rătăcirea elinească, iar alţii, de cea iudaică. Însă între aceste deosebite rătăciri şi păgînătăţi aflîndu-se amisinenii, aveau şi o bunătate, iubirea de străini, adică să primească pe oamenii străini şi să ospăteze pe drumeţi.

Deci, mergînd sfîntul la dînşii, a găzduit la casa unui iudeu şi socotea cum şi în ce chip să atragă atîta mulţime de oameni rătăciţi şi să-i prindă în năvodul învăţăturii şi propovăduiri sale. Aşa socotind sfîntul, s-a sculat într-o dimineaţă şi a mers la sinagoga iudeilor, unde erau adunaţi ei după obiceiul lor. Acolo l-au întrebat iudeii cine este, de unde este şi ce fel este propovăduirea lui.

Sfîntul, începînd propovăduirea lui despre Hristos, i-a învăţat şi din cărţile lui Moise, dar i-a învăţat şi din cele prooroceşti. Din toate acestea a dovedit că Hristos este acelaşi pe Care L-au vestit mai înainte proorocii; Care, pentru mîntuirea oamenilor a venit în lume, aducînd spre dovedire martori şi pe însuşi Mergătorul înainte şi cîte a învăţat el. Acestea şi altele asemenea, după ce le-a zis către dînşii şi după ce a scris adevărata credinţă în sufletele lor şi după ce i-a adus pe dînşii în mrejele sale, în acest chip s-a arătat vînător de

oameni, după cuvîntul Dascălului său, pe care l-a zis cînd i-a chemat la ucenicie: *Veniţi după Mine şi Eu vă voi face pe voi vînători de oameni*.

Auzind iudeii cuvîntul Apostolului, îndată s-au întors la Domnul şi, pocăindu-se, s-au botezat şi s-au făcut creştini, în loc de iudei; robi ai lui Hristos, în loc de ai pierzării. După aceasta, pe cîţi bolnavi aveau îi aduceau înaintea apostolului şi fiecare îşi lua tămăduire de orice boală ar fi fost cuprins. Şi s-a făcut apostolul acolo, nu numai doctor al sufletelor, ci s-a arătat tămăduitor al multor feluri de boli. Apoi a zidit biserici şi le-a hirotonit preoţi din iudeii care crezuseră.

Ducîndu-se de acolo, a mers în Trapezunda şi acolo, asemenea, învăţînd şi botezînd pe mulţi, încă şi preoţi hirotonind; după aceasta s-a dus în Lazichia. Iar Trapezunda şi Lazichia sînt cetăţi şi neamuri din partea de răsărit a Mării Negre şi cîţi au umblat în părţile acelea, ştiu cetăţile acestea. Ci şi acolo iarăşi asemenea făcînd apostolul şi mulţime nenumărată de iudei şi de elini aducînd la Hristos, a pus în gînd să se ducă la Ierusalim. Pe de o parte, ca să serbeze acolo praznicul Paştelui ce se apropia, iar pe de altă parte, ca să se întîlnească cu fratele său Petru. Şi mai ales dorea să vadă şi pe Apostolul Pavel, de care auzise că s-a întors de la legea evreiască şi a venit la propovăduirea apostolilor şi cum că este şi el apostol şi dascăl al neamurilor.

Deci s-a dus şi şi-a împlinit dorinţa lui cea după Dumnezeu. După aceasta s-a întors împreună cu Sfîntul Ioan Cuvîntătorul de Dumnezeu la cetatea Efesului, care era în soarta (grija) lui Ioan.

Însă acolo aflîndu-se apostolul a văzut o descoperire de la Dumnezeu ca să meargă în Bitinia, să înveţe pe oamenii cei din soarta lui. Pentru aceasta s-a pornit şi s-a dus în cetatea Niceei, care se numea atunci Elicori, şi era nezidită împrejur. Mai pe urmă Cezarul Traian a zidit-o pe dînsa şi turnuri are întru ea, şi pentru ca să biruiască, a numit-o Niceea.

Dar nici iezerul ce este în ziua de astăzi aproape de dînsa, şi se numeşte Ascania, nu era atunci atît de limpede şi curăţit precum se vede astăzi. Că după cum scriu hronografii, mai pe urmă de cutremure s-a umplut de apă şi ca Marea Pontului s-a făcut şi s-a limpezit precum este acum.

În această cetate mergînd Sfîntul Apostol Andrei şi văzînd mulţime nenumărată de oameni, iudei şi elini, a cugetat să facă mai întîi minuni, ca să-i înduplece să se întoarcă de la rătăcirea lor. Pentru că oamenii cei simpli, mai lesne se încredinţează cînd văd minuni, decît numai cu cuvîntul. Pentru aceasta şi apostolul de multe ori pe cei muţi îi făcea să vorbească, iar alteori tămăduia pe cei bolnavi. Încă şi alte minuni de multe feluri făcînd, s-a făcut doctor fără de plată celor bolnavi. Încă şi balauri, fiare mari şi înfricoşătoare, care se încuibaseră în locul acela, numai cu toiagul cel de fier pe care îl purta, al cărui vîrf avea cruce înfiptă, îi izgonea şi-i omora.

Şi capiştile zeilor celor cu nume mincinoase, ale elinilor, ale Afroditei şi ale Artemidei, pe toate din temelii le-a sfărîmat. Iar cîţi din elini nu au crezut în învăţătura apostolului,

umplîndu-se de duh rău, săreau şi săltau, cărnurile îşi mîncau şi alte nenumărate rele pătimeau, primind vrednică muncă pentru necredinţa lor. Iar ucenicul lui Hristos, Andrei, care a venit să mîntuiască pe cei păcătoşi, nu i-a lăsat pînă în sfîrşit să piară aşa întru întunericul rătăcirii, ci izbăvindu-i pe dînşii de lucrarea cea diavolească, a tămăduit şi sufletele lor şi le-a luminat cu lumina credinţei în Dumnezeu.

Deci, doi ani după ce a zăbovit acolo în cetatea Niceei şi le-a hirotonit preoţi din oamenii cei ce crezuse, s-a dus în Nicomidia în care era un mare număr de oameni, dar care erau cu totul întunecaţi de înşelăciunea elinească. Apostolul lui Hristos şi acolo a făcut tot asemenea. Apoi botezînd pe mulţi din elini, de acolo s-a dus la Calcedon şi de la Calcedon a umblat prin toată Propontida, adică prin tot locul de la scutarul Constantinopolului pînă la Neocastra. De acolo s-a dus la Pontoiraclia, şi de aici s-a dus la cetatea Amastrida, care era foarte mare, şi se afla în partea de răsărit a Mării Negre.

Dar în cetăţile acestea nu umbla Sfîntul Apostol Andrei aşa precum noi povestim pe scurt. Ci în fiecare cetate unde umbla, multe ispite şi multe împotriviri avea, dar, cu ajutorul lui Hristos, pe toate le biruia, fiindcă Hristos era apărătorul lui şi pe toate cele potrivnice le făcea lesnicioase. Căci şi cu nebunia cea văzută a propovăduirii, biruia pe înţelepţii elinilor.

După acestea, ieşind din Amastrida, s-a dus în altă cetate care se numeşte Sinopi, unde se povesteşte în nişte cuvîntări vechi, cum că ar fi venit şi Sfîntul Apostol Petru să vadă pe fratele său. Chiar şi creştinii din Sinopi arată pînă în ziua de astăzi două scaune de marmură, pe care le au în mare cinste şi evlavie, şi zic că acolo şedeau dumnezeieştii Apostoli, Petru şi Andrei, şi învăţau poporul.

Încă şi o icoană din acea vreme se află acolo la Sinopi, avînd închipuirea Apostolului Andrei, care face minuni nenumărate şi pînă în ziua de astăzi întru slava lui Hristos şi întru cinstea apostolului, ca să vadă creştinii că nu numai în vremea cît au trăit apostolii au făcut minuni, ci şi după moarte pot să facă asemenea minuni cu puterea lui Hristos, dascălul lor.

Dar şi altă veste ne povesteşte că Apostolul Matia, unul din cei doisprezece apostoli, care împreună s-a numărat cu cei unsprezece apostoli, în locul vînzătorului Iuda, şi el se întîmplase a veni mai înainte în Sinopi, vrînd să meargă la Cafa să propovăduiască; iar sinopienii l-au prins şi l-au închis în temniţă.

Deci mergînd Apostolul Andrei acolo şi auzind că Apostolul Matia este închis în temniţă, a făcut rugăciune şi, cu semnul Sfintei Cruci, îndată s-au zdrobit legăturile, temniţa s-a deschis şi a ieşit Apostolul Matia din închisoare, iar împreună cu dînsul şi ceilalţi legaţi. Iar sinopienii iudei aveau credinţă, dar erau cruzi şi sălbatici cu sufletele încît numai cu chipul şi cu faţa se vedeau că nu sînt fiare.

Deci auzind că Apostolul a zdrobit legăturile şi a deschis temniţa, adunîndu-se toţi, voiau să vadă casa în care găzduia el. Unii, privindu-l cu cruzime şi cu nemilostivire, îl tîrau de

picioare, alţii îl trăgeau de mîini şi-l tăvăleau prin ţărînă. Alţii, cu dinţii ca nişte fiare sălbatice îl muşcau, cu lemne îl băteau, cu pietre îl loveau, şi fiecare dădea cu orice apuca. Mai pe urmă socotind că a murit din chinuirea cea multă, l-au aruncat afară din cetate la gunoi. Apostolul a pătimit acestea, urmînd lui Hristos, dascălul său.

Dar Hristos nu a trecut cu vederea pe apostolul Său, ci în noaptea aceea arătîndu-i-se lui şi dîndu-i îndrăzneală, l-a sculat sănătos. Şi nu numai aceasta, ci şi un deget al lui pe care îl muşcase unul din mîncătorii aceia, i l-a făcut sănătos. După aceea, binecuvîntîndu-l pe dînsul, învăţîndu-l şi îndemnîndu-l să nu se lenevească de propovăduirea Lui, s-a înălţat la cer. Iar apostolul dimineaţa s-a sculat şi s-a dus sănătos în Sinopii neavînd nici măcar un semn de răni, încît ar fi putut zice că vine de la vreun praznic, bucurîndu-se.

Această minune după ce au văzut-o sinopenii, minunîndu-se de răbdarea sfîntului, cea mai presus de om, şi pe de alta de facerea de minuni a lui Hristos, cum într-o noapte L-a făcut pe el sănătos; căindu-se, s-au întors de la rătăcirea lor şi, pocăindu-se, au căzut la picioarele Sfîntului Apostol, cerînd iertare. După aceea, sfîntul, învăţîndu-i pe dînşii cuvîntul adevărului şi botezîndu-i în numele Tatălui, al Fiului şi al Sfîntului Duh, i-a făcut pe dînşii robi ai lui Hristos în loc de robi ai diavolului. Încă şi alte nenumărate minuni a făcut sfîntul apostol în cetatea aceea, în numele lui Hristos, dintre care ascultaţi o preaslăvită minune spre încredinţarea celorlalte.

O femeie oarecare avea un fiu, unul născut, pe care un om duşman l-a ucis apoi s-a făcut nevăzut şi nu s-a aflat, iar mortul zăcea aruncat în drum. De acest lucru înştiinţîndu-se apostolul, s-a dus acolo l-a locul unde era mortul. Şi făcîndu-i-se milă de mama celui ucis, apoi vrînd să atragă şi pe popor spre mai multă credinţă, prin rugăciune l-a înviat şi l-a dat pe el viu mamei sale. Această minune după ce au văzut-o sinopenii, cu toţii, împreună cu femeile şi cu copiii, au crezut în Hristos. Atunci apostolul le-a hirotonit acolo preoţi, pe cei mai iscusiţi din cei ce crezuse, şi aşa după ce a luminat pe cei mai mulţi din sinopeni cu Sfîntul Botez şi i-a făcut popor sfinţit al lui Hristos şi vrednic cu adevărat de turma lui, s-a dus a doua oară în cetatea Amisonului şi de acolo s-a dus iarăşi la Trapezunda.

Deci, botezînd şi pe ceilalţi oameni care mai rămăseseră necredincioşi din întîia propovăduire de acolo, s-a dus la cetatea Neocezareea şi acolo, asemenea, cuvîntul bunei credinţe semănîndu-l şi pe mulţi la cunoştinţa adevăratului Dumnezeu întorcîndu-i şi cu Sfîntul Botez luminîndu-i, s-a dus de la Neocezareea în altă cetate ce se numeşte Samosata. Iar în această cetate lucuiau în acea vreme oameni cufundaţi în deşertăciune elinească, iar întru înşelăciunea cea din afară a lumii, erau foarte pricopsiţi. Şi din pricina înşelăciunii erau neîntorşi către credinţa lui Hristos, fiindcă pentru meşteşugul filosofiei lor, fiecare se ferea să vorbească cu dînşii.

Iar dumnezeiescul Apostol Andrei prin rîvna propovăduirii, ca pe o ţesătură de păianjen a rupt împletiturile ritorilor şi le-a arătat lor că înţelepciunea pe care o aveau este deşartă şi n-au cunoştinţă nici cît un copil mic. Aşa, în puţine zile, cu cuvintele şi cu minunile, pescarul înfruntînd învăţătura filosofilor şi cu lucrările semnelor plecînd sufletele

acestora, şi către buna credinţă întorcîndu-i, s-a dus la Ierusalim şi s-a întîlnit cu ceilalţi apostoli, pentru ca să facă un sobor, cum să se serbeze praznicul Paştelui.

Iar cum că apostolii se adunau în Ierusalim şi făceau sobor pentru pricinile ce se întîmplase în vremurile acelea, poate cineva să cunoască din Faptele Apostolilor, pe care le-a scris dumnezeiescul Luca Evanghelistul. Căci scrie el acolo în Fapte, capitolul 15, şi zice: *Şi apostolii şi preoţii s-au adunat ca să cerceteze despre acest cuvînt* şi celelalte. Iar după ce s-a sfîrşit praznicul, luînd cu sine pe apostolul Matia şi pe Tadeu, care se aflau la Ierusalim pentru aceeaşi pricină, s-au întors la cetatea Edesa, care în ziua de azi se numeşte Horasan şi este spre părţile răsăritului în hotarele Mesopotamiei.

Deci, acolo puţine zile petrecînd apostolul Andrei, pe Matia şi pe Tadeu i-a lăsat să propovăduiască în părţile acelea, iar el s-a întors în părţile Mării Negre cele dinspre răsărit. Întîi s-a dus în ţara Alanilor, unde, propovăduind Evanghelia Darului şi pe mulţi întorcînd către credinţa cea întru Hristos, s-a mutat la Avazgi şi, intrînd în Sevastopole, cetatea de acolo, îi învăţa şi propovăduia taina lui Hristos şi nenumărate mulţimi de oameni a întors la cunoştinţa de Dumnezeu.

Însă nici de mîntuirea Zachenilor şi a Vosporanilor nu s-a lenevit, ci şi la aceştia a mers şi de vreme ce pe zacheni i-a aflat cu totul nesupuşi, urînd nesupunerea cu sălbăticia acestora, a voit a se duce de la dînşii, căci erau neprimitori de dumnezeiasca sămînţă a cuvîntului lui Dumnezeu şi nevrednici de sfînta credinţă, iar buna supunere a vosporanilor lăudînd-o, s-a dus la dînşii. Vosporanii se numesc toţi aceia care locuiesc în strîmtoarea Cafa, căci Cafa aceasta de care auzim nu este cetate, ci este un loc în chipul şi asemănarea Moreii.

La Vosporani a petrecut Sfîntul Apostol Andrei multă vreme, căci i-a aflat foarte supuşi şi lesne primitori de învăţătură a apostolului, în care se povestea că s-au aflat şi nişte icoane de sfinţi închipuiţi cu ceară şi că dovedeau un meşteşug preaiscusit, cu anevoie de urmat şi cu multă înţelepciune de mîini făcute, care întrec tot meşteşugul.

Deci, petrecînd la Vosporani multă vreme, de acolo Sfîntul Andrei s-a dus la Cafa, care se numeşte Herson, ţară strălucită şi cu mulţi oameni, deşi întru credinţă sănătoasă, nu lesne înfiptă, ci către alte învăţături lesne primitoare aflîndu-se. Acolo intrînd cu înţelepciune şi propovăduind cuvîntul dreptei credinţe şi făcînd minuni, i-a întors la cunoştinţa de Dumnezeu.

În acest chip vînînd apostolul pe kersoneni şi, ca pe nişte peşti cuvîntători, aducîndu-i dar lui Hristos, după pronia lui Dumnezeu s-a mutat de aici şi în părţile cele mai dinăuntru ale Rusiei şi a ajuns pînă la rîul Niprului; şi în Munţii Kievului a poposit, unde a rămas într-o noapte. A doua zi, sculîndu-se din somn, a zis către ucenicii care erau cu dînsul: "Vedeţi aceşti munţi? Credeţi-mă că peste aceştia o să strălucească darul lui Dumnezeu şi o să se facă cetate mare aici şi multe biserici o să se ridice lui Dumnezeu şi o să se lumineze cu Sfîntul Botez tot pămîntul Rusiei".

Şi suindu-se pe munţii aceia, i-a binecuvîntat şi a înfipt o cruce, mai înainte vestind încredinţarea poporului aceluia de la scaunul său cel apostolesc, care s-a întemeiat în Bizanţ şi a mers şi prin părţile cele mai dinăuntru ale Rusiei, pînă unde este acum marea cetate a Novgorodului.

De acolo s-a întors pe mare iarăşi la cetatea Sinopi. Şi învăţînd iarăşi acolo cuvîntul Domnului, şi mai întorcînd şi pe ceilalţi oameni, cîţi au rămas nebotezaţi din propovăduirea cea dintîi şi pe cei credincioşi întărindu-i în credinţă, le-a hirotonit episcop al acelui loc pe un apostol din cei şaptezeci, cu numele Filolog.

De acolo a venit în Bizanţ, care în acea vreme nu era în starea în care se vede în ziua de astăzi, ci cuprindea numai o părticică - cît este palatul împărătesc -, ci mai pe urmă, Constantin a strălucit-o şi a adus-o în starea în care se vede acum şi, după numele său, a numit-o "Cetatea lui Constantin".

În această cetate mergînd acest mare apostol, a făcut şi acolo asemenea. Căci cu cuvintele sale şi cu minunile învăţîndu-i şi cu Sfîntul Botez luminîndu-i, a întors şi pe bizantini la lumina cunoştinţei de Dumnezeu, făcîndu-i fii ai luminii prin primirea credinţei. Încă şi o biserică minunată a ridicat în numele Preasfintei Născătoare de Dumnezeu în mijlocul cetăţii, aşezînd-o păzitoare şi apărătoare a dreptei credinţe de acei împăraţi din vremurile cele mai de pe urmă. Apoi hirotonisindu-le şi episcop pe Sfîntul Stahie, unul din cei şaptezeci de apostoli, de acolo s-a dus în Iraclia Traciei, care este departe de Constantinopol, spre apus, cale de două zile.

Deci întru această cetate asemenea învăţînd şi propovăduind cuvîntul lui Dumnezeu şi pe mulţi întorcîndu-i la cunoştinţa Darului, le-a hirotonit episcop în locul acela pe Apelin. De acolo a ieşit în cetăţile şi satele de primprejur, asemenea, învăţînd, botezînd şi întorcînd pe popoare la credinţa în Hristos, adevăratul Dumnezeu şi biserici zidind în numele Lui, a făcut din sufletele lor biserici însufleţite ale Sfîntului Duh. Aşa a făcut prin toată Tracia, prin Macedonia şi prin toată Tesalia, prin cea dintîi şi prin cea de-a doua şi de la Tesalonic pînă la Licostom şi pînă la Farsala.

După ce a trecut Tesalia şi Elada, s-a dus în vestitul ostrov al Peloponezului, care acum se numeşte Moreia. Şi în acest loc este cetatea care în ziua de astăzi se numeşte Paleapatra. În această cetate a intrat Sfîntul Apostol Andrei şi, ducîndu-se pedestru, a găzduit în casa unui om, care se numea Sosie, şi care zăcea în pat, fiind bolnav de o grea boală. Acesta a aflat doctor pe sfîntul, căci, cum a intrat în casa lui şi a pus sfînta lui mînă pe dînsul, îndată s-a sculat Sosie sănătos, neavînd nici urmă de boală.

Dar nu numai acesta, ci şi un rob al femeii Maximila, soţia antipatului Patrelor, se afla în zilele acelea aruncat într-un gunoi al cetăţii, cu totul topit de boală, şi nu mai avea acum nici o nădejde de viaţă. Sfîntul Andrei, fiind ucenic al lui Hristos, la Care nici rob, nici slobod nu se socoteşte prost, ci pe toţi întocmai îi are, n-a trecut cu vederea pe robul acela, ca să se bîntuie cu totul de cumplita boală, ci numai cu cuvîntul zicînd: "În numele

Domnului nostru Iisus Hristos, pe Care eu Îl propovăduiesc, scoală-te!" Şi îndată, o, minunile Tale, Hristoase Împărate! s-a sculat cu totul sănătos. Robul acela, mergînd la stăpîna sa, i-a povestit ei toate cele ce i s-au întîmplat.

N-au trecut multe zile la mijloc şi femeia aceea, Maximila, stăpîna robului celui tămăduit, a căzut într-o boală grea, în aşa fel încît nici meşteşugurile doctorilor nu puteau să-i folosească, nici bogăţia bărbatului ei nu-i ajungea să o dea pentru doctori, căci bărbatul ei era, precum am zis, domn al locului aceluia şi se numea Egheat.

Într-o boală ca aceasta aflîndu-se, şi-a adus aminte de străinul, de săracul, de defăimatul apostol şi, numaidecît, l-a chemat, şi după ce a venit, a căzut la picioarele lui. Şi ce a făcut apostolul? El şi-a pus sfînta sa mînă pe femeia cea bolnavă şi numaidecît s-a făcut cu totul sănătoasă. Această minune văzînd-o Egheat, a luat multă avuţie şi a aruncat-o la picioarele apostolului, rugîndu-l să o ia pentru doctorie.

Dar scopul Sfîntului Apostol nu era să strîngă bogăţia cea vremelnică, ci bogăţia cea veşnică, pentru mîntuirea poporului şi pentru pocăinţa şi întoarcerea antipatului Egheat. Pentru aceasta sfîntul nicidecum nu a primit, ci mai vîrtos a zis: "Dascălul nostru Hristos aşa ne-a poruncit nouă: *În dar aţi luat, în dar să daţi"*. Acestea zicîndu-le sfîntul şi învăţîndu-i pe dînşii cuvîntul adevărului, s-a dus de la dînşii.

Umblînd prin cetate, a văzut zăcînd într-un cerdac pe un om slăbănog, care era de multă vreme bolnav, neputînd să umble nicidecum, nici să se mişte şi nu avea nici un om care să-l îngrijească. Iar sfîntul şi pe acesta numai cu numele lui Hristos l-a făcut sănătos. Şi nu numai minunile acestea le-a făcut Sfîntul Apostol Andrei acolo, ci şi ochii multor orbi i-a deschis. Pe un om lepros, care zăcea afară din cetate pe gunoi, ca Iov cel de demult, şi pe acela l-a tămăduit, numai cît l-a botezat în mare în numele Sfintei Treimi; şi acela, după ce s-a botezat şi s-a însănătoşit, s-a făcut următor al apostolului şi propovăduia cu mare glas tuturor, prin puterea lui Hristos.

Astfel, apostolul cu cuvintele sale, cu minunile şi cu semnele întorcînd la cunoştinţa de Dumnezeu pe tot poporul care era în toată Ahaia, făcîndu-i turmă a lui Hristos şi popor sfînt, se bucura şi se veselea cu duhul, slăvind pe Dumnezeu. După aceasta, singură mulţimea creştinilor care crezuseră a surpat capiştile idoleşti, a zdrobit pe idoli şi a ars cărţile cele elineşti ca pe nişte pricini ale rătăcirii oamenilor, dînd cu aceasta o pildă de adeverire a credinţei lor celei adevărate. Apoi, adunîndu-şi avuţia lor, au aruncat-o la picioarele Apostolului.

Iar el a lăudat osîrdia lor şi socoteala cea bună a primit-o, iar avuţia nu a primit-o. Ci le-a poruncit, pe unele să le împartă la cei lipsiţi şi săraci, iar pe altele să le cheltuiască la zidirea bisericii, care în puţine zile s-a săvîrşit. Şi se adunau acolo creştini, unde se slujea Sfînta Liturghie şi se sfinţeau de episcopii şi de preoţii cei hirotoniţi de Sfîntul Apostol Andrei, ascultînd şi învăţătura cea de miere izvorîtoare a sfîntului. Fiindcă, totdeauna îi învăţa din cărţile lui Moise şi din ale proorocilor şi dovedea cum că unul şi acelaşi purtător

de lege este şi al Aşezămîntului celui vechi şi al celui Nou, care la sfîrşitul veacului S-a pogorît din cer şi S-a întrupat din Sfînta Născătoare de Dumnezeu şi pururea Fecioara Maria, pentru mîntuirea neamului omenesc.

Dar în timp ce s-au făcut acestea, antipatul Egheat - despre care mai înainte am zis că avea femeie pe Maximila, pe care a tămăduit-o apostolul -, s-a dus la Roma, la Cezarul, ca să-şi dea seama pentru slujba împărătească pe care o avea şi să se sîrguiască ca să-şi ia iarăşi stăpînirea sa. Iar fratele său, Stratoclis cu numele, care era înţelept şi învăţat şi care abia venise atunci de curînd de la Atena, unde fusese pentru învăţăturile filosofice, a rămas epitrop în locul lui. Şi avea un rob credincios şi preaînţelept, pe care îl iubea foarte mult. Pe acesta, în acele zile, l-a apucat un drac înfricoşat şi era vedere pricinuitoare de multă jale. Acestea văzîndu-le Stratoclis, plîngea, se supăra, se amăra şi căuta doctor spre tămăduirea acestei boli. Însă, să vedeţi iconomia lui Dumnezeu, cum aduce pe om la cunoştinţa adevărului.

Auzind Maximila, femeia antipatului, pricina aceasta, l-a vestit aşa: "Pentru ce tu fratele bărbatului meu şi cumnate, avînd în mîinile tale doctor fără de plată te întristezi şi te necăjeşti? Aici este un om străin şi sărac cu numele de Andrei, pe acela dacă îl vei chema, fără plată într-un ceas poate şi pe robul tău cel credincios să-l tămăduiască şi pe tine de supărarea aceasta să te mîngîie şi să te veselească. Căci şi eu, precum ai auzit, cît de cumplită boală aveam încît şi de viaţă mă deznădăjduisem şi numai cu un cuvînt al lui sînt acum sănătoasă".

Acestea auzind Stratoclis, îndată a chemat pe sfîntul. Şi numai cum a intrat apostolul lui Hristos, îndată a ieşit dracul şi s-a dus din locul acela. Şi s-a făcut sănătos şi înţeleptul rob, cel mai înainte legat cu lanţuri de fier. Această minune dacă a văzut-o Stratoclis şi Maximila îndată au anatematizat înşelăciunea elinească şi s-au făcut creştini, botezîndu-i apostolul. De atunci erau nedespărţiţi de sfîntul şi în toate zilele învăţau de la dînsul cunoştinţa cea mai desăvîrşită a tainei sfintei credinţe creştineşti.

Acestea astfel făcîndu-se, s-a întors şi Egheat, antipatul, de la Roma. Şi după cîteva zile a vrut să-şi cunoască femeia sa. Iar ea, fiind botezată şi nevrînd să se împărtăşească cu bărbatul ei cel necredincios şi nebotezat, întîi s-a prefăcut că este bolnavă. Iar după cîteva zile, pentru că a văzut că nu se poate ascunde pînă la sfîrşit, s-a arătat. Căci famenii au arătat bărbatului ei şi au zis: "Ea, de cînd tu te-ai dus la Roma, nici bucatele de mai înainte nu le mai mănîncă, nici marilor zei nu se închină, ci cu totul s-a pironit cu socoteala şi cu scopul ei, de un oarecare om bătrîn şi străin care este aici.

Acestea dacă le-a auzit Egheat, cu totul s-a îndrăcit de mînie, şi cu totul şi-a ieşit din minţi. Ocăra şi înfricoşa şi numai un scop avea: cum să omoare pe Apostolul Andrei. Deci, cîtăva vreme l-a pus în temniţă, pînă cînd va socoti cu ce moarte îl va omorî. Iar la miezul nopţii, Stratoclis, luînd pe cumnata sa Maximila şi pe alţii, care erau mai sîrguitori în credinţă dintre cei ce crezuseră, s-au dus în temniţa care era pecetluită cu pecetea lui Egheat şi pe care ostaşii cu grijă o străjuiau.

Deci acolo ducîndu-se, încetişor au bătut la uşă încît să audă sfîntul. Auzindu-i sfîntul, cu rugăciunea a deschis uşa temniţei şi au intrat înăuntru. Atunci Stratoclis şi Maximila au căzut la picioarele sfîntului, rugîndu-se şi cerînd ca să-i întărească şi să-i împuternicească în credinţa lui Hristos. Iar sfîntul multe zicînd, i-a învăţat cele cuviincioase şi i-a sfătuit, iar pe Stratoclis hirotonindu-l episcop al Paleopatrelor, i-a trimis pe dînşii cu pace. Ducîndu-se ei, Sfîntul Andrei iarăşi cu rugăciunea închizînd uşile temniţei, precum erau şi mai înainte pecetluite, şedea înăuntru aşteptînd hotărîrea păgînului Egheat.

Deci, antipatul, văzînd că femeia lui Maximila, cu totul s-a lepădat de dînsul, aprinzîndu-se de mînie, a hotărît asupra Sfîntului Apostol moarte de cruce. El socotea căci cu aceasta va supăra pe Sfîntul Andrei, dar nu ştia că o moarte ca aceasta era bucurie, veselie şi viaţă veşnică a sfîntului, căci vrea să se facă împreună părtaş al patimilor lui Hristos, dascălul lui.

Pentru aceasta, ducîndu-l ostaşii ca să-l răstignească, văzînd crucea a lăudat-o pe dînsa, ca pe una ce avea să se facă pricină a suirii lui la cer. Apoi pe creştinii cei ce s-au aflat acolo, învăţîndu-i şi întărindu-i, s-a suit pe cruce bucurîndu-se, iar ostaşii lui Egheat, făcînd voia domnului lor, au pironit pe cruce mîinile şi picioarele apostolului, pentru care lucru preoţii şi diaconii din Ahaia au scris aşa:

"Pătimirea Sfîntului Apostol Andrei, pe care noi am văzut-o cu ochii noştri, toţi preoţii şi diaconii bisericilor Ahaiei, scriem tuturor Bisericilor, care sînt la Răsărit şi la Apus, la Miazăzi şi la Miazănoapte, care sînt alcătuite şi zidite în numele lui Hristos, pace vouă şi tuturor celor ce cred întru Unul desăvîrşit Dumnezeu în Treime, întru adevăratul Părintele Cel nenăscut, întru adevăratul Fiul Cel născut, întru adevăratul Sfîntul Duh, Care din Tatăl purcede şi întru Fiul se odihneşte. Căci această credinţă am învăţat de la Sfîntul Andrei, apostolul lui Hristos, a cărui pătimire noi văzînd-o, am biruit şi după cît am putut o istorisim".

Antipatul Egheat, întorcîndu-se de la Roma cu stăpînire înnoită şi intrînd în cetatea Patrelor, a început a sili pe cei ce credeau în Hristos să aducă jertfe idolilor. Acestuia, ieşindu-i înainte Sfîntul Andrei, i-a zis: "Ţi se cade ţie, judecător fiind al poporului, a cunoaşte pe Judecătorul tău, care este în cer, şi cunoscîndu-L pe El, să te închini Lui şi, închinîndu-te adevăratului Dumnezeu, să te întorci de la aceia care nu sînt dumnezei".

Iar Egheat a zis către dînsul: "Au tu eşti Andrei care risipeşti locaşurile zeilor şi sfătuieşti pe popor să primească credinţa cea vrăjitorească, care de curînd s-a arătat şi pe care împăraţii Romei au poruncit să o piardă?"

Sfîntul Andrei a zis: "Împăraţii Romei încă nu au cunoscut aceasta, că Fiul lui Dumnezeu venind pe pămînt pentru mîntuirea oamenilor întru adevăr a arătat cum că idolii aceia, nu numai că nu sînt dumnezei, ci draci necuraţi şi vrăjmaşi ai neamului omenesc, care îi învaţă pe oameni şi îi îndeamnă spre toată necurăţia. Căci mîniind pe Dumnezeu să se întoarcă de la dînşii şi să nu-i asculte. Iar cînd se va mînia Dumnezeu asupra lor şi se va

întoarce de la oameni, atunci diavolii îi iau pe ei sub a lor stăpînire şi pînă întru atît îi amăgesc pe dînşii încît îi scot goi cu totul de faptele bune, nimic altceva avînd, decît păcatele lor pe care le duc cu ei".

Egheat a zis: "Aceste cuvinte băbeşti şi deşarte, cînd le propovăduia Iisus al vostru, iudeii l-au pironit pe cruce". Sfîntul Andrei a răspuns: "O, de ai fi voit a cunoaşte taina Crucii, cum Ziditorul neamului omenesc, pentru dragostea Sa către noi, a răbdat Crucea, nu fără de voie, ci de bunăvoie, pentru care eu însumi sînt martor, cum că şi vremea patimilor Sale o ştia mai dinainte şi mai dinainte ne-a spus despre Învierea Sa, cea de a treia zi şi la cina cea mai de pe urmă împreună cu noi şezînd, ne-a spus despre vînzătorul Său, ne-a spus şi despre cele ce aveau să fie asupra Sa. Şi ştiind locul acela, în care era să fie dat iudeilor, de bunăvoie a venit". Iar Egheat a zis: "Mă minunez de tine, căci om înţelept fiind tu, urmezi Aceluia pe care în orice chip, cu voie, ori fără voie, îl mărturiseşti că a fost răstignit pe cruce".

Apostolul a răspuns: "Mare este taina Sfintei Cruci şi, dacă vei voii să asculţi, eu îţi voi povesti ţie". Iar el a răspuns: "Nu este aceea taină, ci pedeapsă a făcătorilor de rele". Sfîntul Andrei a răspuns: "Acea pedeapsă este taina înnoirii oamenilor, numai să voieşti a mă asculta cu îndelungă răbdare". Egheat a zis: "Iată, te ascult pe tine cu îndelungă răbdare, însă şi tu, de nu vei face ceea ce eu îţi poruncesc, aceeaşi taină a Crucii, asupră-ţi vei purta". Iar apostolul a zis: "De m-aş fi temut eu de pedeapsa Crucii nu aş fi lăudat Crucea niciodată". Egheat a zis: "Precum din nebunia ta lauzi Crucea, aşa dintru îndrăzneala ta nu te temi de moarte".

Apostolul a răspuns: "Nu din îndrăzneală, ci din credinţă nu mă tem de moarte. Căci moartea drepţilor este cinstită, iar a păcătoşilor este cumplită. Deci, eu voiesc ca să asculţi taina Crucii, şi cunoscînd adevărul să crezi şi, crezînd, să-ţi afli sufletul tău". Egheat a zis: "Acel lucru se află care a pierit? Au doar a pierit sufletul meu că îmi porunceşti a-l afla pe el printr-o credinţă pe care nu o ştiu în ce fel este?"

Sfîntul Andrei a răspuns: "Aceasta este care o vei învăţa de la mine, căci eu îţi voi arăta ţie pierderea sufletelor omeneşti, ca să cunoşti mîntuirea lor, care prin cruce s-a lucrat. Omul cel dintîi prin călcarea poruncii, adică prin lemn a adus moartea în lume şi se cădea neamului omenesc ca prin pătimirea cea de pe lemn, să se izbăvească de moarte. Şi precum din pămîntul cel curat era zidit omul cel dintîi, care a adus moartea prin lemnul încălcării de poruncă, aşa se cădea a se naşte Hristos din Fecioara cea curată, om desăvîrşit, Care este Fiul lui Dumnezeu, Cel ce a zidit pe omul cel dintîi şi a înnoit viaţa cea veşnică, pe care toţi oamenii o pierduseră şi prin lemnul Crucii să se întoarcă de la lemnul poftei, spre care omul cel dintîi, întinzîndu-şi mîinile, a greşit, aşa se cădea ca Fiul lui Dumnezeu să-şi întindă pe Cruce mîinile Sale cele nevinovate, pentru neînfrînarea mîinilor omeneşti. Pentru hrana cea dulce a lemnului celui oprit, să guste fierea amară şi luînd asupra Sa moartea noastră, să ne dea nemurirea Sa".

După acestea Egheat a zis: "Aceste cuvinte povesteşte-le acelora care te ascultă, iar tu de nu vei asculta porunca mea şi de nu vei aduce jertfă zeilor, apoi bătîndu-te cu toiege, te voi răstigni pe Crucea pe care tu o lauzi".

Sfîntul Andrei a răspuns: "Eu Unuia, Adevăratului şi Atotputernicului Dumnezeu, în toate zilele îi aduc, nu fum de tămîie, nici carne de boi, nici sînge de ţapi, ci pe Mielul cel fără de prihană, care S-a jertfit pe altarul Crucii, cu al Cărui preacinstit Trup se împărtăşeşte tot poporul cel credincios şi bea Sîngele Lui, pe cînd Mielul acesta rămîne întreg şi viu. Deşi cu adevărat se înjunghie şi cu adevărat Trupul Lui de toţi se mănîncă şi Sîngele Lui de toţi se bea, însă, precum zic, totdeauna petrece întreg, fără de prihană şi viu". Egheat a zis: "Cum poate fi aceasta?"

Sfîntul Andrei a răspuns: "Dacă voieşti să ştii, fă-te ucenic, ca să înveţi aceea pentru care întrebi". Egheat a zis: "Eu acea învăţătură de la tine cu chinuri o voi cerca". Apostolul a răspuns: "Mă mir de tine, că tu, om înţelept fiind, grăieşti cele nebune. Dar oare vei putea, ispitindu-mă cu munci, să cunoşti de la mine Tainele lui Dumnezeu? Ai auzit taina Crucii, ai auzit şi taina Jertfei! De vei crede că Dumnezeu Cel răstignit de iudei este Dumnezeu adevărat, atunci îţi voi arăta cum, omorît fiind trăieşte şi cum jertfit fiind şi mîncat, petrece întreg întru Împărăţia Sa". Egheat a zis: "Dacă este omorît, şi de oameni este mîncat, precum zici, apoi cum poate fi viu şi întreg?" Apostolul a răspuns: "Dacă vei crede cu toată inima ta, vei putea cunoaşte această Taină; iar de nu vei crede, nu vei cunoaşte niciodată această taină".

Atunci Egheat, mîniindu-se, a poruncit să arunce pe apostol în temniţă. Şi aruncat fiind sfîntul în temniţă, s-a adunat la dînsul mult popor din toată latura aceea şi voia să-l ucidă pe Egheat, iar pe Sfîntul Andrei să-l scoată din temniţă. Iar Sfîntul Apostol i-a oprit pe dînşii, învăţîndu-i şi grăind: "Nu prefaceţi pacea Domnului nostru Iisus Hristos întru tulburare diavolească, că Domnul nostru Iisus Hristos, dîndu-se pe Sine spre moarte, a arătat toată răbdarea şi împotrivă n-a grăit, nici n-a strigat, nici nu s-a auzit glasul Lui în uliţe. Deci şi voi, tăceţi şi fiţi în pace.

Şi nu numai să nu faceţi împiedicarea muceniciei mele, ci şi voi singuri să vă gătiţi ca nişte buni nevoitori şi ostaşi ai lui Hristos, a nu vă teme de îngrozirile tiranului, ci a purta cu răbdare pe trupurile voastre rănile ce vi se vor aduce asupra voastră de chinuitori. Că de este nevoie a se teme cineva de frică, apoi se cuvine a se teme de frica aceea care nu are sfîrşit. Pentru că frica şi îngrozirile de la oameni sînt asemenea fumului, că arătîndu-se îndată se sting. Şi de dureri dacă voim a ne teme, apoi se cuvine a ne teme de acelea ce nu au sfîrşit niciodată.

Căci durerile acestea vremelnice, deşi sînt mici, cu înlesnire se rabdă, iar dacă sînt mari, apoi degrabă ieşind sufletul din trup, singure se sfîrşesc. Durerile acelea sînt cumplite, care sînt acolo veşnice, unde este plîngerea cea neîncetată, strigare, tînguire şi munci fără de sfîrşit, spre care Egheat nu se teme a merge. Deci fiţi gata spre aceasta mai vîrtos, ca

prin supărările acestea vremelnice să treceţi spre bucuria cea veşnică, unde vă veţi veseli totdeauna cu Hristos şi veţi împărăţi cu El".

Astfel Sfîntul Andrei, toată noaptea a petrecut-o învăţînd pe popor. Iar a doua zi antipatul Egheat a şezut la judecată şi a adus înaintea sa pe Sfîntul Andrei şi a zis către dînsul: "Oare socotit-ai să-ţi laşi nebunia ta şi să nu mai propovăduieşti pe Hristos, ca să poţi a te veseli cu noi în această viaţă? Căci mare nebunie este de a se duce cineva de bunăvoie spre chinuri şi spre foc". Sfîntul Andrei a răspuns: "A mă veseli împreună cu tine, voi putea numai cînd tu vei crede în Hristos şi te vei lepăda de idoli; căci pe mine Hristos m-a trimis în partea aceasta în care mult popor am cîştigat Lui".

Egheat a zis: "Deci pentru aceasta te silesc spre jertfe, ca cei amăgiţi de tine să lase deşertăciunea învăţăturii tale şi să aducă jertfele cele plăcute zeilor. Căci nu este cetate în Ahaia în care să nu fi pustiit lăcaşurile zeilor. Deci acum se cuvine ca iarăşi prin tine să se înoiască cinstea lor, ca cei mîniaţi prin tine, tot prin tine să fie îmblînziţi şi tu să petreci întru dragostea noastră cea prietenească. Iar dacă nu, apoi multe feluri de chinuri vei lua, pentru necinstea care prin tine s-a făcut lor, şi vei fi spînzurat pe Crucea pe care tu o lauzi". La acestea Sfîntul Andrei a răspuns: "Ascultă, fiule al pierzării, paiule gătit pentru focul cel veşnic, ascultă-mă pe mine sluga Domnului şi apostolul lui Iisus Hristos, că pînă acum am vorbit cu tine cu blîndeţe vrînd a te învăţa sfînta credinţă, că doar după cum ai înţelegere, să cunoşti adevărul lepădîndu-te de idoli, să te închini Dumnezeului Celui ce locuieşte în ceruri. Dar de vreme ce tu petreci în întuneric şi socoteşti că eu mă tem de chinurile tale, apoi găteşte asupra mea chinuri de acelea ce ştii tu că sînt mai grele, căci cu atît voi fi mai bine primit Împăratului meu cu cît mai grele chinuri voi răbda pentru El". Atunci a poruncit Egheat, ca, întinzîndu-l pe pămînt, să-l bată. Şi după ce s-au schimbat de şapte ori cîte trei cei ce-l băteau, l-au ridicat pe Sfîntul Andrei şi l-au dus la judecător, care a zis către dînsul: "Andreie, ascultă-mă pe mine, nu-ţi vărsa sîngele în deşert, că de nu mă vei asculta, apoi pe cruce te voi răstigni". Sfîntul Andrei a răspuns: "Eu sînt rob Crucii lui Hristos, şi mai mult doresc moartea Crucii, decît să mă izbăvesc de chinuri, de care nicidecum nu mă tem; iar tu vei putea scăpa de chinurile cele veşnice care te aşteaptă, dacă ispitind răbdarea mea, vei crede în Hristos, căci eu mai mult pentru pierzarea ta mă mîhnesc, decît tu pentru pătimirea mea. De vreme ce pătimirile mele vor fi numai într-o zi, sau cel mult două şi vor sfîrşi, iar patimile tale nici după o mie de ani nu vor avea sfîrşit. De aceea nu-ţi mai înmulţi patimile, nici îţi mai aprinde focul cel veşnic". Deci, mîniindu-se Egheat, a poruncit să-l răstignească pe Sfîntul Andrei pe cruce, legîndu-i mîinile şi picioarele, că nu voia să-l pironească cu piroane, ca să nu moară degrabă, ci să-l spînzure aşa legat ca mai mult chin să pătimească şi să sufere.

Deci, slugile ighemonului, ducînd pe sfîntul la răstignire, alerga poporul, strigînd: "Ce a greşit omul acesta drept şi prietenul lui Dumnezeu? Pentru ce îl duc la răstignire?" Iar Sfîntul Andrei ruga poporul, ca să nu facă împiedicare pătimirii lui. Căci mergea cu veselie şi neîncetat învăţa pe popor. Iar după ce a venit la locul lui, în care era să-l răstignească, văzînd de departe crucea gătită pentru dînsul, a strigat cu glas mare:

"Bucură-te, Cruce sfinţită cu trupul lui Hristos şi cu mădularele Lui ca nişte mărgăritare împodobite, căci mai înainte de a se răstigni Domnul pe tine, erai înfricoşată oamenilor, iar acum eşti iubită şi cu dorire primită. Căci cunosc credincioşii cîtă bucurie ai în tine şi ce fel de răsplătire li se pregăteşte pentru tine. Eu cu îndrăzneală şi cu bucurie vin către tine; deci tu cu veselie primeşte-mă pe mine, că sînt ucenic al Aceluia Care a fost spînzurat pe tine. Primeşte-mă, că totdeauna te-am dorit şi am poftit a te îmbrăţişa. O, preabună Cruce, care ţi-ai cîştigat frumuseţea şi bunacuviinţă din mădularele Domnului meu. Ceea ce eşti de mult dorită şi cu osîrdie iubită, pe care neîncetat te-am căutat şi abia acum te-am aflat gătită după dorirea inimii mele. Deci ia-mă pe mine dintre popor, şi mă dă Învăţătorului meu, ca prin tine să mă primească Cel ce prin tine m-a răscumpărat pe mine".

Acestea zicînd şi-a dezbrăcat de pe sine hainele şi le-a dat chinuitorilor, iar ei l-au înălţat pe Cruce, legîndu-i mîinile şi picioarele cu frînghii, l-au răstignit şi l-au spînzurat. Şi stătea împrejurul lui mulţime de popor, ca la douăzeci de mii, întru care era şi Stratoclis, fratele lui Egheat, care striga împreună cu poporul: "Cu nedreptate pătimeşte acest bărbat sfînt". Iar Sfîntul Andrei întărea pe cei ce credeau în Hristos, îi îmbărbăta spre răbdarea muncilor vremelnice, învăţîndu-i că nu este vrednică nici o muncă a vremii de acum, pe lîngă răsplătirea bunătăţilor celor ce vor să fie.

Apoi a alergat tot poporul la curtea lui Egheat strigînd şi zicînd: "Nu se cuvine a pătimi acestea, acest om sfînt, cinstit şi învăţător bun, cu bun şi blînd obicei şi înţelept, ci se cade a fi coborît de pe cruce, căci iată este a doua zi de cînd este spînzurat pe cruce şi nu încetează învăţînd dreptatea".

Atunci Egheat, temîndu-se de popor, a alergat împreună cu dînşii ca să coboare pe Sfîntul Andrei de pe cruce. Iar Sfîntul Andrei, văzînd pe Egheat, a zis către dînsul:

"Egheat, pentru ce ai venit? Dacă voieşti să crezi în Hristos, apoi, precum ţi-am făgăduit, ţi se va deschide uşa darului. Iar dacă numai pentru aceasta ai venit, ca să mă dezlegi de pe cruce, apoi să ştii că eu, pînă voi fi viu, nu voiesc să fiu coborît de pe cruce, căci acum văd pe Împăratul meu, acum mă închin lui, acum stau înaintea lui şi mă bucur; iar pentru tine mă mîhnesc şi-mi pare rău, că te aşteaptă pierzarea cea veşnică, care este gătită şi te aşteaptă pe tine. Deci, îngrijeşte pentru tine, pînă cînd este în puterea ta, ca nu în vremea aceea să începi, cînd nu-ţi va fi ţie cu putinţă".

Şi vrînd slugile să-l dezlege, nu puteau a se atinge de dînsul, apoi şi cealaltă mulţime a oamenilor care veniseră acolo, se sîrguiau unii după alţii ca să-l dezlege, cu toate acestea n-au putut, căci păreau mîinile lor ca moarte. După acestea, Sfîntul Andrei a strigat cu glas mare: "Doamne Iisuse Hristoase, nu mă lăsa să fiu dezlegat de pe crucea pe care sînt spînzurat pentru numele Tău, ci primeşte-mă. Învăţătorul meu, care Te-am iubit, care Te-am cunoscut şi care Te-am mărturisit în toată viaţa mea, şi acum încă Te mărturisesc, care doresc a Te vedea şi prin care sînt ceea ce sînt; primeşte Doamne Iisuse Hristoase în pace sufletul meu, căci acum este vremea a veni şi a Te vedea pe Tine cel dorit. Primeşte-

mă bunule Învăţător, şi nu porunci a fi pogorît de pe cruce, mai înainte pînă nu vei lua sufletul meu".

Zicînd el acestea, iată o lumină mare din cer l-a strălucit ca un fulger, pe care toţi o vedeau şi de jur împrejur l-a strălucit pe el, încît nu era cu putinţă ochiului omenesc, celui de tină, a privi spre dînsa. Şi a petrecut acea lumină cerească strălucindu-l ca la o jumătate de ceas; şi cînd lumina a dispărut, atunci şi Sfîntul Apostol şi-a dat sufletul său cel sfînt şi împreună cu dînsa s-a dus ca să stea înaintea Domnului.

Şi aşa s-a sfîrşit sfîntul bătrîn, fiind plin de zile, că a trăit ca la optzeci de ani. Că aşa se cădea, ca adevăratul ucenic a lui Hristos, apostol fiind, cu sfîrşit mucenicesc să-şi săvîrşească drumul propovăduirii. Iar urîtul de Dumnezeu Egheat, de îndrăcire fiind cuprins, de demonii cei slujiţi şi cinstiţi de dînsul, vrednice răsplătiri a luat, că s-a suit într-un deal înalt şi de acolo căzînd jos păgînul, s-a zdrobit şi - după cum a zis dumnezeiescul David -, *s-au risipit oasele lui lîngă iad.*

Iar Stratoclis şi Maximila, care era de bun neam şi fată a unui senator, care crezuse în Hristos, pogorînd cinstitul şi sfîntul trup al apostolului de pe cruce şi cu miruri ungîndu-l, l-au pus în loc însemnat. Deci, Stratoclis împărţind la săraci toată avuţia fratelui său Egheat şi zidind episcopie din avuţia sa, pe locul în care au pus trupul sfîntului, acolo şi-a petrecut cealaltă parte din viaţa sa, bine păscînd turma încredinţată lui. Asemenea şi Maximila, împărţind cea mai mare parte din bogăţia sa săracilor, şi-a oprit o parte cu care a zidit două mînăstiri: una de călugări şi alta de călugăriţe.

Şi astfel cu plăcere de Dumnezeu vieţuind ea, s-a dus la veşnicele locaşuri, în locul lucrurilor celor pămînteşti şi stricăcioase dobîndind frumuseţile cele cereşti şi nestricăcioase.

Iar moaştele Sfîntului Apostol Andrei au rămas în episcopia din Paleapatra mulţi ani, făcînd neîncetat minuni şi tămăduind toată boala şi toată neputinţa, pînă în zilele marelui Constantin, întîiul creştin între împăraţi, care a avut trei fii: Constantie, Constantin şi Consta. Doi din fii săi au luat fiecare cîte o parte din împărăţia sa. Consta a luat Roma, Constantin Portugalia, iar Constantie, al treilea fiu, a luat Constantinopolul, adică scaunul tatălui său.

Deci, acest Constantie, a primit în inima sa o dorire bună şi de suflet folositoare. A dorit să aducă în Constantinopol moaştele Sfinţilor Apostoli, ale lui Andrei, Luca şi Timotei şi să le aşeze în biserica Sfinţilor Apostoli, pe care o zidise tatăl său, marele Constantin. În acea vreme Sfîntul Artemie, care a mărturisit credinţa mai pe urmă, în vremea lui Iulian Paravatul, era domn şi augustalie în Alexandria, şi pe dînsul l-a socotit vrednic de o slujbă ca aceasta. Deci l-a chemat la sine şi i-a poruncit ca unui vrednic, să-i slujească în această lăudată slujbă.

Apoi s-a dus Sfîntul Artemie şi a luat de la Efes moaştele Sfîntului Apostol Timotei, pe ale Sfîntului Apostol Luca, de la Tivele Beoţiei, iar de la Paleapatra a luat cinstitele şi sfintele moaşte ale Sfîntului Apostol Andrei.

Şi aşa le-a adus cu mare cinste la împăratul Constantie în Constantinopol. Iar împăratul primindu-le şi cu multă evlavie închinîndu-se lor, apoi cu dragoste sărutîndu-le, le-a aşezat în prea vestita şi luminata biserică a Sfinţilor Apostoli, în partea cea de-a dreapta Sfîntului Altar şi acolo au fost închinate şi cinstite de cei binecredincioşi, cît timp au avut creştinii împărăţie. Iar cînd a fost prădat Constantinopolul, s-au împărţit sfintele moaşte în mîinile binecredincioşilor creştini.

Aceasta este viaţa şi petrecerea Sfîntului Apostol Andrei, acestea sînt povestirile cele după puterile noastre, despre ucenicul lui Hristos, cel întîi chemat. Aşa a petrecut sfîntul, aşa s-a nevoit, aşa a schimbat vînarea de peşti pe vînarea de oameni, aşa a dobîndit împărăţia cerului şi acum se odihneşte şi se veseleşte întru împărăţia cea rînduită de Învăţătorul său, după cum singur I s-a făgăduit zicînd: *şi Eu vă făgăduiesc vouă, precum mi-a făgăduit Mie Tatăl Meu, împărăţie*.

Acum şade la masa cea gătită lui, după făgăduinţa cea nemincinoasă, *ca să mîncaţi şi să beţi la masa Mea, întru Împărăţia Mea*. Şi se roagă neîncetat pentru noi, cei luminaţi prin propovăduirea lui, ca de păcate pocăindu-ne şi curăţindu-ne să ne învrednicim şi noi aceleiaşi Împărăţii, cu darul Domnului nostru Iisus Hristos, căruia I se cuvine toată slava şi închinăciunea, împreună şi Părintelui Său, Celui fără de început, şi Preasfîntului, Bunului şi de viaţă făcătorului Său Duh, acum şi pururea şi în vecii vecilor. Amin.

~ Sfârşit ~